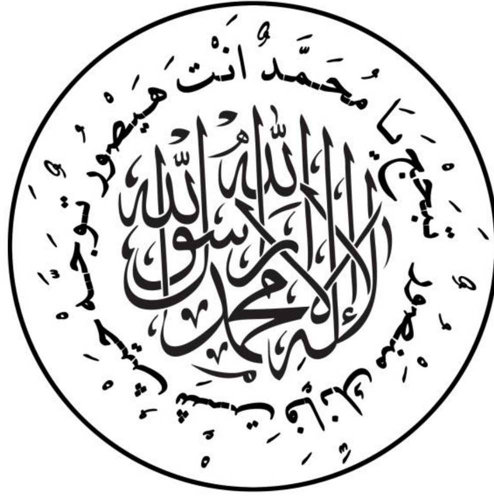
YAZILAR
20

2014

İhramcızâde
Hacı İsmail Hakkı
ALTUNTAŞ

İSBN:
ismailhakkialtuntas@gmail.com
http://ismailhakkialtuntas.com

Dizgi : **H. İsmail Hakkı Altuntaş**
Kapak :
Baskı- Cilt :

2014

بِسْــمِ اللهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الحمد لله رب العالمين والصلاة والسلام على رسولنا محمد وعلى اله وصحبه وسلم اجمعين

İnternetteki sitemiz **http://ismailhakkialtuntas.com/** da 2014 yılarında okuyucularımızla paylaştığım yazılardan bir kısmıdır.

Yazılarda sıra gözetilmedi. Değişik konular peş peşe yazıldı. Bu şekilde okuyan açısından fazla sıkıntı oluşturmayacağı düşünüldü.

Tevfik ve inayet Allah Teâlâ'dandır.

İhramcızâde
İsmail Hakkı ALTUNTAŞ
Esenler /İstanbul

Başlangıç: 18. 08. 2014

Bitiş : 12. 09. 2014

İÇİNDEKİLER

6 Yazılar

TÜRKİ DİLLER: HİNDUSTANİ'NİN GELİŞİMİNE KATKILARI

K. GAJENDRA SİNGH

K Gajendra Singh, 1992-1996 yılları arasında Hindistan'ın Türkiye ve Azerbaycan nezdinde büyükelçiliğini yapmıştır. Bundan önce ise, 1990-91 Körfez savaşı sırasında Ürdün nezdinde, ardından Romanya ve Senegal nezdinde büyükelçilik yapmıştır. Kendisi, hâlihazırda, Hint Türk Araştırmaları Vakfı'nın başkanlığını yürütmektedir.

18.yüzyıl sonundan 20.yüzyılın ilk yarısına dek, Hindustan halkları ile Orta Asya halkları arasında sürekli bir etkileşim ve alışveriş oldu. Hindistan'ın bağımsızlığının ardından, eski Sovyetler Birliği'ndeki Türki halklarla kültürel ve diğer temasların sürdürülmesi mümkün oldu. Şimdiyse, Sovyetler Birliği'nin dağılmasını takiben, Orta Asya'daki ülkeler bağımsız oldular ve dolayısıyla çok daha fazla temas ve kültürel-yazınsal etkileşim mümkün olabilir. Yeni dönem, sadece, Hindustan halkları ile Türki Cumhuriyetlerinin halkları arasındaki eski tarihsel ve kültürel ilişkileri keşfetmek için bir fırsat sunmakla kalmıyor; aynı zamanda bu ilişkiler üzerinden daha büyük şeyler inşa etmenin de yolunu açıyor.

"Hindoostanee" şeklinde yazılan Hindustani Ingiliz J. B. Gilchrist (1759-1841) tarafından ortaya atılmıştır. Kendisi, Kalküta'daki Fort Hıristiyan Koleji 'nin ilk başkanıdır ve Hindistan'da bulunan İngiliz kamu görevlilerini eğitti

Hindustan" terimi, Pakistan'ı içine katmak için bilinçli olarak kullanıldı. 1947 yılında ikiye bölünmeden önce Alt-Kıta bu şekilde tanınıyordu. Bu çalışma, kitleler tarafından konuşulan dillere, bu dillerin doğal varyasyonlarına odaklanmaktadır. İki büyük dili Hindi ve Urdu dilini ele alacağız. Bunlar Hindustan'da yaygın bir şekilde konuşuluyorlar (her ne kadar Urdu dilinin Hindi dilinden doğduğu ve Hindi dilinin sadece Devanagari alfabesinde yazılan Urduca olduğunu iddia etse de). Ancak, hem Urdu hem de Gindi dilinin Hindustan'da aynı günlük konuşma dilinden türediği ve dağıldığı güne kadar Hindustan'ın geçerli dili olduğu da bir gerçek. Tanınmış akademisyen ve samimi tarihçi Khushwant Singh'in söylediği gibi, o dönemden beri Hintliler Hindi dilini daha çok Sanskritleştirdiler; Pakistanlılar da Urdu dilini daha çok Farslaştırdılar. Bunun sonucunda da, sokaktaki bir insanın hem Hindi dilini hem de Urdu dilini aynı anda anlaması (özellikle de TV ve radyo yayınlarında) zorlaştı.

Bununla birlikte, iktidardaki yeni elit kesimin resmi dilin genel görünümünü (dili değil) değiştirmek için aldıkları siyasi güdümlü ve düzeltici tedbirlere rağmen (Hindistan ve Pakistan'da olduğu gibi), Hindustan'da sokaktaki insanın konuştuğu ortak dil (özellikle de okuma yazma bilmeyen veya yarı bilenlerin), 1947'den beri çok fazla değişmedi. Bunun en iyi kanıtı ise, Bombay'da (Hindistan) çekilen Hindustabi filmlerinde kullanılan dildir. Söz konusu dil, Hindistan'ın büyük kısmında kitlelerin konuştuğu dildir ve Pakistan'da da eşit derecede popüler olmaya devam etmektedir. Film dili Sanskritleştirildiği zamanlarda filmler çok popüler olma özelliklerini yitirmektedirler. Aynı şekilde, "Razia" (Delhi'deki Türk bir kraliçe) hakkındaki bir filmde çok fazla Farslaştırılmış Urdu dili kullanıldığında, popülerlik noksanlığı, kitlelerin bunu anlamada yaşadığı zorluklara atfedilebilir. Hindustani, devasa kelime

dağarcığı, şekli ve edebi çeşitliliği ile yazara, kendini ifade etmede tüm zenginlik, zarafet ve farklılıkları sağlar. Britannica ansiklopedisinin 1990 yılı baskısına göre, 35 milyondan fazla Hintli, Urdu dilini kendi anadilleri olarak beyan ederken, Pakistan'da bu sayı beşte birinden azdır: (güncellenmemiş verilere göre) 6,7 milyon. Hindustani'nin farklı şekilleri, Hint nüfusunun %70'inden fazlası tarafından konuşulmakta veya anlaşılmaktadır. Bombay filmleri, Hindustani dilinin Hindi/Urdu dili konuşulmayan Güney Hindistan ve Kuzeydoğu'da yaygınlaşmasında önemli bir rol oynamıştır.

"Hindoostanee" şeklinde yazılan Hindustani kelimesi, İngiliz Bay J. B. Gilchrist (1759-1841) tarafından ortaya atılmıştır. Kendisi, Kalküta'daki Fort Hıristiyan Koleji'nin ilk başkanıdır ve Hindistan'da hizmette bulunan İngiliz kamu görevlilerini eğitmiştir. Bay Gilchrist, aynı zamanda, Hindustani sözlüğü ve gramerini de yazmıştır. Daha önceleri belirtildiği gibi, Hindustani iki yazınsal dilden (Devanagari alfabesinde yazılan ve Sanskrit alfabesinden edebi özellikler ve kelimeler ödünç almış olan Hindi dili ve Farsça'dan kelimeler almış olan ve değiştirilmiş Arap harfleriyle yazılan Urdu dili) doğmuştur. Hindistani, Hindi veya Urdu dillerinden çok daha eskidir ve birçok kez, ırk veya dinden ziyade bölgeyi tanımlamak için kullanılmıştır. Müslümanların ve diğer kesimlerin Hindistan'a gelmelerinden önce, Hindustan'da konuşulan diller, farklı Bhashalar veya Bahkalar olarak bilinirdi. Hindustani, kendi arasında bağlantılı diyalektlerden türemiştir.

Bu diyalekt ve dillerin bazıları; Hindi, Khariboli, Brij Bhasha, Awadhi, Bagheli, Chhatisgari, Bundeli, Kanauji, Bhojpuri, Maithili, Gujari, Rajsthani ve güneyde konuşulduğunda Deccani olarak bilinen dillerdir. Bu dillerin bazılarının iddia ettiği gibi Hindi dilinin diyalektleri olduğu hiçbir şekilde doğru değildir. Brij Bhasha, 15 ila 17.yüzyıllar arasında önemli bir edebi araçtı. Hem Brij Bhasha hem de diğer birçok diyalekt, Khariboli ile kıyaslandığında genetik olarak farklı bir Prakritik kökene sahiptir. Hindi literatürüne dair tüm erken dönem eserler, Khariboli'den farklı diyalektlerde yazılmış ve 17.yüzyıl sonu itibariyle standart ve popüler bir hal almıştır. Sadece 19.yüzyılda edebiyat dili haline gelmiştir. Brij Bhasha, 19.yüzyıl sonuna kadar şiir aracı olmaya devam etmiştir. Dolayısıyla, net bir şekilde söylemek gerekirse, modem Hindi edebiyatının dili, daha erken dönemde konuşulandan farklıdır. Aynı şey, hâlihazırdaki yazım biçimini 19.yüzyılda kazanmış olan Urdu dili hakkında da söylenebilir (her ne kadar Urdu şiiri, çok daha önce ortaya çıkmış olsa da). Hindustani'nin erken dönem yazarlarından biri, Amir Khusarao'dur (1253-1325). Kendisi, Türk kökenli olup, Farsça ve Arapça bilen önemli bir akademisyendir. Farsça, Arapça ve Hindi dilinde yazdığı dizeler, Farsça ve Arapça kelimelerin yaygınlaşmasını ve Hindustani'nin gelişmesini sağlamıştır. Son dönemlerde, Premchand gibi yazarları hem Urdu sözcüler hem de Hindi önderler sahiplenmeye başladılar. Tek fark; aynı yazarın bazen değiştirilmiş Arapça (Farsça) alfabeyle, bazen de Devanagari alfabesiyle yazmasıdır. Bu makalede, Hindustani kelimesini, Hindi, Urdu ve Khariboli, Hindi gibi diğer şekilleri içerecek şekilde kullanacağız.

Genel algı; Hindustani ve erken dönem biçimlerinin, M.S. 11.yüzyılda Müslüman işgalciler, yöneticiler, tacirler, din adamları ve kuzeybatıdan gelip Hindistan'a yerleşen diğer kesimler ile yerel Hint halkı arasındaki etkileşimden doğduğu yönündedir. Farsça, o dönemde sofistike Müslüman yönetici elit tarafından dışarıdan getirilmiş olup; yönetim birimlerinde, nazik diyaloglarda kullanılmaktaydı. Dolayısıyla, temel etkileşim, Farsça ile Kuzey ve Batı Hindistan'da Prakrit'in Apbhramsa varyasyonu (özellikle de Delhi dolaylarında konuşulan Suraseni lehçesi ve daha sonraları Deccan'daki Dravidian dilleri) arasında olmuştur.

14 Yazılar

Hindustani dili buradan ortaya çıkmış ve yavaş bir şekilde gelişmiştir. Hindustani'nin gelişimi üzerine yazılmış olan birçok kitap, İngilizler tarafından 18 ve 19.yüzyıllarda kaleme alınmıştır ve Doğu Hindistan Şirketi'ne mensup memurlar ve Britanya İmparatorluğu için yönetim alanında kullanılmış ve öğrenilmiştir.

İçlerinden herhangi birinin, bölgeye gelir gelmez Türkçe öğrenmiş olması pek olası değildir. Keza, Mughal imparatorluğunun son dönemlerinde Farsça'nın egemenliği oldukça fazaydı (her ne kadar bazı medreselerde ve hanelerde bir nebze Türkçe öğretiliyor olsa da). Dolayısıyla, birkaç kelime dağarcığı dışında,

Urdu, Hindi veya Hindustani'nin gelişim tarihinde Türk dillerine herhangi bir önem atfedil memiştir. Elbette, Urdu kelimesinin (Türkçe'de Ordu), Türkçe kökenli olduğu ve tarihçiler aracılığıyla Farsça'ya geçtiği ve Ordusu ve hanedanlık tarafından kullanılması için Seyid yönetici Hızır Han tarafından Timurların etkisi altında Hindistan'da kabul gördüğü de bilinmeli. 17.yüzyılda, Mughal yönetimi sırasında, Urdu kelimesi genellikle imparatorluk için kullanıldı.

Urdu/Lashkar Bhasha/Hindustani belki de 12.yüzyıl sonundan itibaren yeni gelen Müslüman yöneticiler, askerler ve tüccarlar ile yerel halk arasında, yönetim amacıyla, yerli esnafın ticareti için, haremde kadınlar ve hizmetkarların büyük oranda Hindustani kökenli olması sebebiyle ciddi olarak bir iletişim aracı şeklinde gelişmeye başladı. Türkler yönetim, şiir ve siyasi sohbetlerde Farsça kelimeler kullanırken, askeri unvanlar, silahlar, askeri kumandanlıklar ve örgütler için birçok Türkçe kelimeye başvurmuşlardır. **Avlanırken, ilişkileri ifade ederken ve yönetici sınıf arasında saraydaki iletişimde Türkçe kaynaklı kelimeler kullanıldı. Sufilerin İslam'ı yeni gelişen Hindustani'yi kullanarak kitleler arasında yaymadaki rollerini de gözardı etmemek gerekiyor. Bugün bile, Sufı dervişlerin mezarları, Hindular arasında eşit bir saygı konusudur. Bu çalışmanın amacı; Türki dillerin bilindiğinden daha fazla bir şekilde Hindustani dillerinin gelişimi ve temel yapısına katkıda bulunduğu görüşünü ileri sürmektir.**

Orta Asya, İran, Afganistan, kuzeybatı Hindustan, Anadolu, Kuzey Irak gibi ülke ve bölgeleri kapsayan bu geniş alan, birçok farklı ırk, kültür ve dilin tarih boyunca içiçe geçmesidir. En azından Hindistan'da Mauryan İmparatorluğu günlerinden beri (İ.Ö. 4.yüz yıl), birçok yönetici başkentlerini Hindustan yapmış, Afganistan ve Orta Asya'yı da kendi topraklarına katmıştır. Dolayısıyla, bu yöneticilerin dilleri ve dinleri, Afganistan, Orta Asya ve Doğu İran'a yayılmıştır. Mauryan İmparatoru Ashoka ve diğerleri, Budist rahipleri Orta Asya'ya gönderince, buradaki aşiretlerin çoğu Budist olmuşlardır. Türkler ve Hint-Aryan aşiretler (örneğin Sakaslar, Kushanaslar), Hindistan sınırlarına yerleştiklerinde Hindustan'ın dil ve dinlerini benimsemişlerdir. Aynı zamanda, Hindistan'ın sınırları ve iç bölgelerinde de Hindustan dilleri ve dinleri benimsendi. Ayrıca, Orta Asya'ya (özellikle de Doğu Türkistan'a) transfer edilen Hint alfabelerini de benimsediler. Kabil nehri, Peshawar, Jalalabad ve Tarim havzasına giden meşhur güzergahlar üzerinden ticaret yapılırdı. Çin bir yandan Hindistan, Orta Asya ve Batı Asya diğer yandan yapılan siyasi alışverişlerde farklı kültürler, ırklar, etnisiteler, dinlerden insanlar arasında etkileşim sağlanıyordu.

Bu bölgede, Budist tapınakları, Prak rit'teki birçok Budist yazını ve Sanskritçe ve Orta Asya'nın yerel dillerindeki yazılar, Brahmi ve Devanagari gibi Hint alfabesinde yazılanlar ortaya çıkarıldı. Bunun yanı sıra, ahşap tabletler, deri, kağıt ve ipek üzerine yazılmış birçok

seküler belge de vardı. Ayrıca, Kharosti alfabesinde Sanskritçe'den yapılan çevirilere de rastlamak mümkündü. Bu çeviriler arasında astronomi ve tıpla ilgili konular yer alıyordu. Turfan bölgesinde 10 ve 11.yüzyıllarda ortaya çıkarılan belgeler (ki bunları Berlin'de görmek mümkün), tıp ve takvim gibi konular yer almaktadır. Elbette, bu belgelerdeki Türkçe, bugün Doğu Türkistan'da (yani, Kazakistan, Kırgızistan, Özbekistan ve Çin'in Sincan bölgesinde) konuşulan Türki dillerden

(Uygur ve Çağatay grubu) oldukça farklıdır. Budizm ve hatta Hinduizm'e dair birçok felsefi, ruhani ve dini kelimeler bulunmadığı için, Pali & Sanskritçe'den Türkçe'ye geçmiştir. Dolayısıyla, Türkçe, Pali ve Sanskrit kökenli birçok sözcük benimsemiştir ve bu sözcüklerin bazıları diğer dillere de geçmiştir: örneğin, Ratan, Ardhani olmuştur. ***Sözcüklerin nasıl değiştiğine dair bir örnek de, Budist kelimesi Dhyan'ın (meditasyon) Çin'de Jhan, Japonca Zen haline gelmesidir.***

Her ne kadar Türki dillerin Hint dilleri üzerindeki etkisi, M.S. 11.yüzyılda ciddi bir şekilde hissedilmeye başlasa da, birçok Türki kabile, Hindustan ile olan etkileşimlerini çok daha önceden başlatmışlardır. İ.Ö. 3.yüzyılda Mauryan İmparatorluğu'nun çökmesinden sonra, Hindistan'da Sakalar, Batı'da ise İskitler olarak bilinen Orta Asya'daki bir dizi Türki aşiret, Hindustan'a gelip buraya yerleştiler. Sakalar, Orta Asya'daki Yuegchih olarak bilinen ve kendileri de daha sonra Hindustan'a giren aşiretler yüzünden Hindustan'a gitmeye mecbur bırakıldılar. Sakalar, Mathura'dan (Delhi'nin güneydoğusu) ülkeyi yönettiler ve İ.Ö. 1.yüzyıldaki meşhur kralları Rajuvala ve Sodasa idi. Ardından, yönlerini Batı'ya, Rajasthan'a ve Malwa'ya çevirdiler. Yuehchich'in reisi Kujulakara I Kadphises, İ.Ö. 1.yüzyılda Kuzey Hindistan'ı işgal etti. Ondan sonra başa oğlu Vima geçti. Vima'dan I sonra ise meşhur Kanishka. Kanishka'nın aşireti, Hint I tarihinde Khushanas olarak bilinir. Krallıklarının merkezi Peshawar idi ve başkentleri Orta Hindistan'da Sanchi'ye, Doğu'da ise Vatanasi'ye dek uzandı; Orta I Asya'nın büyük kısmını içine aldı. Hiç şaşırtıcı olmasa gerek, kuzey ve batı Hindistan'ın idari ve siyasi koşulları, Orta Asya'daki benzer koşulları etkiledi. Kushanalar Budist oldu ve Kanishka, bu dini Orta Asya ve diğer yerlere yaydı. Daha sonraları (M.S. 6.yüz yıl) bölgeye gelen diğer bir büyük aşiret de, Hunlardı ve ilk kralları 6.yüzyılda Toramana olarak bilinir. Oğlu ise, Hinduizm'in bir kolu olan Şavizm'in lideri olan Mihirakula idi. Söylenene göre; daha erken dönemlerde gelen bu ve diğer diğer aşiretler ise, özellikle de Gupta imparatorluğunun dağılmasından sonra Batı ve Orta Hindistan'a (yani Rajasthan'a, Gujarat'a ve Batı Madhya Pradesh'e) ilerlediler.

Birçok tarihçinin iddiasına göre, bu aşiretler, değerleri ve diğer nitelikleri itibariyle, kendilerini Hindu kast sistemi hiyerarşisine entegre edebildiler ve Rajputlar (Kralların oğulları) olarak tanınmaya başladı I1ar. Şurası kuşkusuz ki, Moğollar ve Türkçe konuşan diğer halklar, Rajputlarla oldukça kolay ilişki kurabiliyorlardı. Bazı Türkçe kelimelerin Rajasthan, Gujara ve Orta Hindistan'da konuşulan dillere entegre edilmiş olması da oldukça kuvvetli bir olasılık. **Türkçe "kara" kelimesi, Batı Hindistan'da aynı renk için kullanılırken, ülkenin geri kalanında "kala" olarak telaffuz ediliyor.** Türkçe "bacı" olarak yazılan sözcük de "baji" olarak kullanılıp bugün halen aynı anlamı (kız kardeş veya yaşlı hanım) ifade etmektedir. Ancak, Hindustani dillerinin gelişim tohumlarının atıldığı yerler Rajasthan ve yakın bölgeleridir (Delhi'ye yakın bölgeler).

16 Yazılar

İslam'ın İran'a yaygınlaşmasından sonra, bu din, kısa süre içerisinde Orta Asya'ya doğru yaygınlaştı. Türkler, İran ve Afganistan üzerinden Anadolu ve Hindustan'a doğru ilerlerken, o sırada İslâmlaştılar. Hayat şartlarının çetin ve gösterişsiz olduğu Avrasya steplerinin basit ancak cesur insanları olan Türkler, krallıkları ele geçirmelerinin hemen ardından, bölgedeki kültür ve medeniyet simgeleri ve biçimlerini de benimsediler: fethettikleri toprakların halklarının dili olan Farsça'nın (ve Arapçanın) daha sofistike biçimi de buna dahil. **(Emevilerle başlamak gerekirse; Şam'daki Bizans sisteminin tümünü baştan sona benimsemişlerdir.)** Orta Asya haricinde iktidarlarını kurdukları yerlerin çoğunda Türkler, yönetilenlerin dillerini benimsediler ancak bir yandan da kendi kelime dağarcıklarını ekleyip, tebaalarının dil gramerlerini etkilediler.

Hindustan'ın Orta Çağ tarihinde, Türki aşiretler, Müslüman fatihler ve gelip Hindistan'ı anayurtları yapan yöneticiler nezdinde büyük bir rol oynadılar. Türklerin işgalleri, 11.yüzyılın ilk yarısında, Sabuktegin ile başladı ve krallıklarını Hindustan'ın Kuzey ve batısında kurma süreçleri, 12.yüzyıl sonundan itibaren başladı. Her ne kadar Sindh, Araplar tarafından işgal edilmiş olsa da, Abbasi halifeliğinin M.S. 8.yüz yılda kurulmasının hemen ardından, bu durum, Hindustan'ın kültürü ve medeniyetini etkilemede doğrudan marjinal bir rol oynadı. Şurası ilginç ki, Kerala'nın dili olan Malayalam'da, Hindustani, Tuluk Bhasha olarak bilinmektedir ve Tulukan kelimesi Müslüman erkekler, Tulukachi ise Müslüman kadınlar için kullanılmaktadır. Türkiye halklarının konuştuğu diller, Tulu Bhasha olarak bilinir. Bu ilginçtir çünkü Kerala kıyısı ile Arap dünyası arasındaki ilişkiler İslam'dan öncesine dayanır ve Kerala'nın Malabar kıyısı ile Arap dünyası arasındaki sürekli etkileşim söz konusu olmuştur. **Ancak yine de Müslüman erkeğe ilişkin sözcük "Tulukan"dır.**

İslam'ın ve İslam ve Türk kültürünün Hindustan üzerindeki etkisi, 12.yüzyıl sonundan 16.yüzyıl başına dek olan dönemde Hindistan tarihindeki Türk-Afgan dönemi sırasında gerçekleşmiş ve Mughal döneminde devam etmiştir. Sultanların ve yöneticilerin bazılarının Arap veya Afgan kökenleri olduğu iddia edilse de, elit kesimin önemli bir kısmı, Türki ve Turan kökenlerden oluşan halklardan ibarettir. Ayrıca, kabilelerin ve bireylerin bir kısmı da Rumi Selçuk veya Osmanlı topraklarından gelmiştir. Birçoğunun yolu buraya basit askerler veya dönemsel liderler olarak düşmüştür. İslam tarihinin ilk dönemlerinden beri (Abbasi döneminin ikinci yansı), Türk olmayan birçok kral ve Sultan, Orta Asya'dan aldıkları esirlerin Türk hane halklarını korumuş, böylelikle kendilerine bağlı askerler ve askeri liderlere sahip olmuşlardır. İçlerinden çoğu, zorlu görevlerden alınlarının hakkıyla yükselmişler ve yönetici elit ile kralların sağ kolu gibi üst düzeylere ulaşmışlardır. İçlerinden bazıları Sultan bile olmuştur.

Muhammad Ghori

Hindustan'da en ünlü Türk yöneticilerden bazıları; Ghazni'li Mahmud, Muhammad Gori, Kutubuddin Aybak, Iltutmish, Balban, ve elbette Khiljis (Halaç olarak da bilinir) ile Tughlaklar'dır. Bazı tahminlere göre, Türkler, Hint tarihinin orta çağ döneminde iktidardaki elitin %60'ına kadar olan kısma karşılık geliyorlardı. Şunu da not etmek gerekir ki; Timuridlerin Kralı olan Babar,(Babür) aynı zamanda Mughal hanedanlığının kurucusu olarak bir Çağatay Türküydü ve Babarname'sini Farsça değil Çağatay dilinde yazdı. Aynı şekilde oğulları Hümayun ve Kamran da Türkçe şiir yazdılar. Ancak Akbar'ın iktidarı döneminde yönetici elit içinde Türk aşiret reislerinin oranı dörtte bire düştü. Bu bilinçli bir siyasi karardı; keza yaşam biçimleri açısından göçebe olan Moğollar ve Türkler, doğaları gereği daha bağımsızlar ve eşitlik ile özgürlüğe inanırlar. Hükümdarlığın Turan/Moğol kavramı, bireye değil aileye devredilir. Humayun ve Akbar, Turan/Moğol kökenli asilleri denetim altına alıp disipline etmede oldukça fazla sıkıntı çektiler. Öncelik Farslara, Afganlara ve din değiştirenlere verildi. Güney Hindistan'daki birçok akademisyen, haklı olarak, Deccan'da ciddi bir kalkınma süreci ve Hindustan'ı koruma gayreti olduğunu iddia ettiler. Kuzey Hindistan Müslüman fatihler tarafından ele geçirildiğinde, Türk Halac yöneticileri, ardından da yine Türk olan Tughlak yöneticileri ile birlikte, dilin doğuşunun tohumlan ise atıldı. Hatta Muhammed Tughlak, başkentini bir süreliğine Güney'e taşıdı. Daha sonraları, Türk aşiretlerinin kurduğu bir dizi krallık ki elit kesimin oldukça önemli bir kısmım oluşturdular Güney Hindistan'da (yani Bijapur'da, Golcunda'da, vs) kuruldu.

Allaudin Khilji Deccan'ı fethettiğinde, her bir kentin başına yönetici olarak seçilen Türkler, güvenlik ve idareyi sağlamakla görevlendirildiler. İçlerinden çoğu, yardımcı olarak akrabalarını işe aldılar. Dolayısıyla, hem Kuzey'de Hindustani'nin gelişiminin başlangıcı, hem

de daha sonraları Deccan'daki gelişimi sırasında, elitin önemli bir kısmı Türk kökenliydi ve yönetim işlerinde Farsça kullanıp, kişiler arası ilişkilerinde Türkçeye başvuruyorlardı. Bu da, Hindustani'nin birçok şekilde gelişiminin devamına yardımcı oldu. Deccani döneminde, aynı zamanda, Hindustan'a Dravadian kelimelerinin sızmasının yanı sıra, gramer ve cümle kurma biçimleri üzerinde karşılıklı bir etkileşim oldu. Hatta şunu da söylemek mümkün: Deccani dönemi, muhtemelen, Hindustani'nin Kuzey Hindistan'ın birçok noktasında yaşanmış olabileceği gibi tamamen Farslaşmasını önledi.

Tahminlere göre, Hindustani ve Türkçenin ortak binlerce kelimesi var ve bunların büyük kısmı Farsça ve Arapça'dan geliyor. Bazı tahminler, bu sayının üç ila dört bin arasında olduğunu söylerken, Hindustani'de Türkçe kökenli beş ila altı yüz arasında sözcük var. Bu kıyaslama, temel olarak, Türkiye Cumhuriyeti'nin Oğuz ailesine bağlı Türkçesi ile yapılıyor; keza 1930'lu yıllardan beri bu dilden birçok Arapça ve Farsça kelime uzaklaştırıldı. Belki de Doğu'da (Özbekistan ve Doğu'da Uygur ve Çağatay, kelime aileleri) konuşulduğu şekliyle Türkçe ve Hindustani arasındaki ortak sözcük sayısı, çok daha fazla olabilir. Hindustani'deki Türkçe kelimelere bazı örnekler vermek gerekirse: Top, Tamancha, Barood, Nishan, Chaku, Bahadur, Begüm, Bulak, Chadar, Chhatri, Chakachak, chikin (nakış), Chamcha, Chechek, Dag, Surma, Ba vârchi, Khazanchi, Bakshi (bekçi), Coolie, Kanat, Kiyma, Kulcha, Korma, Kotwal, Daroga, Koka, Kenchi, Naukar, vb. Açıkça görülüyor ki, Hindustani'deki Türkçe sözcüklerin sayısı, Farsça ve Arapça kadar fazla olabilir; çünkü beriki, Kuran'ın dilidir (her ne kadar Asya Minör ve İran'daki Selçuklu Türk yöneticiler, dini gerekçeler haricinde Arapça'nın kullanımını caydırmak isteseler de) ve bu durum tüm inananlar üzerinde etki doğurmaktadır. Ötekisi ise, yönetim ve aristokrasi dilidir. Türkçenin Farsça ve Arapça üzerindeki etkisine dair araştırmaların gerçekleştirilmiş olduğunu düşünüyorum.

Hindustani, şaşırtıcı bir şekilde, Türkçe'ye gramer ve cümle dizilimi açısından benzemektedir (her ne kadar iki dilin kökenleri oldukça farklı dil ailelerinden gelmiş olsa da). Örneğin, normal koşullar altında hem Hindustani'de hem de Türkçe'de, ilk başta özne gelir, ardından nesne, en sonunda da yüklem. Türkçe ve Hindustani dilinde fiil çekimi konusunda da ciddi benzerlikler vardır. Ancak Türkçe'de sadece tek bir cins varken Hindustani'de iki tane vardır. Biraz Arapça bildiğim için şunu söyleyebilirim ki, Hindustani ile Arapça cümle yapısı ve gramer arasında herhangi bir benzerlik bulamazsınız. Biraz Sanskritçe veya Farsça gramer de bilirim; ancak her iki dil de Hint İran dil ailesine bağlıdır ve bence cümle yapılan da Hindustani'ye yakındır. Farsça'da, Türkçe'de olduğu gibi, tek bir cins varken, Sanskritçe'de üç tane bulunur: kadın, erkek, nötr. Sanskritçe, aynı zamanda, nesne ve öznenin cümle içine yerleştirilmesinde daha esneklik sağlar. Öte yandan, Sanskritçe/Farsça cümle yapısı, belli ölçüde Türkçe'ye benzer ve bu durum tuhaf bir rastlantıdır. Beriki, UralAltay dil ailesine bağlıdır. Hindustani ile birlikte benzerlik daha da vurgulanmaktadır. Şunu da not etmek gerekir ki, Türk ve Hindu-Avrupa dillerinin Orta Asya'da ortaya çıktığı bölgeler, birbirinden çok uzak değildir. Sanskritçeyle bazı benzerlikler şu şekildedir: dvihyrdaya.(iki can taşıyan, hamile), Türkçe'de de aynı şekilde kullanılır. Hindi/Sanskrit dilinde, Chitrakar (ressam), Murtikar varken; Türkçe'de "Sanatkar" ve Cüretkar kelimeleri kullanılır. Sarhskrit/Hindi dilinde Türkçedeki güneş kelimesinin karşılığı Dinesha'dır. **"Din" ve "silah" kelimelerinin ilk kısmı, "gün" anlamına gelir belki de soğuk iklimde güneşin doğuşuyla bağlantılıdır.** Şunu da not etmek gerekir ki, Cermanik dillerin cümle kurma biçimi de Sanskritçe ve Farsça'dan oldukça farklıdır ve aynı Hint-Avrupa dil ailesine ait oldukları

düşünülür. Şimdi de, Hindustani ile Türkçe arasında daha fazla benzerlik olup olmadığına bakacağız. (Şunu özellikle not ediniz ki; Türkçe'deki C, J olarak telaffuz edilir; Ç ise C ise Ch şeklinde. G, sesli harfler arasına konduğunda sessiz olur ve vurgu sağlar. H, Hindustani, T ise Türkçe'nin kısaltması olacaktır.)

Türkçe'de de Hindustani'de de tanım lık veya isim çekimi yoktur; sözcükler arasındaki ilişki, "durum takıları" ve edatlarla ifade edilmektedir. Sonsuz sayıdaki isimler, yalın durum veya belirsiz durum işlevi görür. İsmin i halinin iki şekli vardır: belirli (i haliyle biten) ve belirsiz (yalın durumla aynı). Dolayısıyla, T: "bir kız çağır" H: "ek larki bu lao"; H: "mere naukar ko bulao" T: "Benim hizmetçiyi çağır". Türkçe ve Hindustani'deki sözcük sırası aynıdır. Tamlayan hali, yapıcıdan önce gelir. Örneğin, T: 'ustanın oğlu[1] H: 'ustad ka beta'. Tamlayan, aynı zamanda aidiyet de ifade eder: T. "Bu ev kimindir?", H: 'Woh ghar kiska hai?'. Eğer bir isim şimdiki zamandaysa, tamlayan durumuna dönüşür. Dolayısıyla, T: "Adamın bir evi var", H: "Adami ka ek ghar hai". Öte yandan, tesadüfi bir sahiplik anlamındaki "sahip ol- mak" da benzer şekilde ifade edilir: T: 'Ben de bir kitap var', H: 'mere pas ek ki tab hai'. İsmin den hali de, kıyaslama amacıyla kullanılır: T: 'Fil attan büyüktür', H: 'Hathi ghore se bara hai'. Vurgu yapmak adına, her iki dil de, Arapça belirteç olan "ziada"yı, daha çok anlamında kullanır: T: daha, H: bhi. Sıfat, aktif veya pasif sesten öncedir ve H'de a ile biten sıfatlar haricinde değişmez. T: "iyi kiz", H: Achhi lardki". Sıfat, her iki dilde de, sade bir tekrarla güçlendirilir veya T:pekçok, H: bahut belirteci eklenir. H:' Ahista ahista' (yavaşça), T:' yavaş yavaş'. Hızlı hızlı için ise, T: "çabuk çabuk". H: 'Jaldi Jaldi'(belki de Arapça ve Sanskritçe'de kullanılmaz). Bazen ses yinelemesi de kullanılıyor. Örneğin, H: 'ulta multa' karışık anlamındadır. Ses yinelemelerine, özellikle pasif veya aktif seslerde rastlanıyor: H: "kitab mitab" kitap ve benzerleri, "bartan wartan" yemekler ve benzerleri, "Hara bhara"(yeşil), "Chota mota"(küçük). Türkçe'de ise, 'kötü mötü', 'çocuk mo cuk', 'tabak mabak'. Her iki dilde de çift isimler yaygındır: T: "dizi dizi" ve H: 'bari bari'.

Üleştirme sıfatları da şu şekilde ifade edilir: T: "bir bir (veya tek tek) adam," H: "ek ek adami". Soru zamirleri de sonsuzluk anlamı içeriyor: T: "kim kim", H: "jo jo". Sayıyla ifade edersek; T: "iki defa" H: "do dafa"; H: "Chalis danvaza", T: kırk kapı. Her iki dilde de sayılar tercihen ve/veya olmaksızın ifade ediliyor. Yani, H: panch das, T: beş on. Edatlar, her iki dilin de özelliği: H: 'kütte ke vaste', T: 'köpek için'; H: 'ghar ke taraf, T: 'evin tarafına'. Daha önce sözü edildiği gibi, fiil her zaman cümlenin sonunda bulunuyor. Normal cümle biçimi (özne nesne yüklem) şu şekilde ifade ediliyor: T: Ben sevinçle, o iyi çocuğa bu kalın kitabi veriyorum, H: 'main khushi se us ache bacche ko yeh moti kitab det? hun'. Türkçe'de yüklemler genellikle bir isim veya eylemle kullanılıyor. Örneğin, T: 'etmek' ve 'olmak', H: 'kama' ve 'hona'. T: 'telaş etmek', H: 'talaş kama'. T: 'dahil olmak' H: 'dakhil hona'. Olgusal fiiller de basit bir şekilde inşa edilirler. H: 'bana' (yapılmak:T), 'banana' (yapmak:T), 'banwana' (yaptırmak^); H: 'Badalna' (değişmek:T), 'badlana' (değiştirmek), badalwana (değiştirtmek:T).

Dolaylı anlatımda ise; H: 'Idhar ao usko bolo', T: 'buraya gelsin diye ona söyleyin'. Kök fiil Türkçe'de ip ile bitiyor ve Hindustani'deki basit yüklem kökü, ana yükleme bağlanıyor. Bu da, olayın varoluş düzenini gösteriyor. Örneğin; H: 'chor ko dekh umon ne usko pakra', T: 'Hırsızı görüp yakaladılar'. İnşa edilmiş yüklem biçimi (Türkçe'de arak, Hindustani'de kar, arke), aynı zamanda bağlı tümleçlere sebep oluyor. Örneğin, H: 'bartan lekar kuan par gaya, T: 'Çanak alarak kuyuya gitti'. Zarf biçimindeki ifadeler de çok yaygındır: T: 'Koşarak geldi',

H: 'daurkar aya'. Türkçe'de olduğu gibi iki kez yinelenen fiil kökü'ne "e" eklendiğinde, devam eden veya yinelenmiş bir eylem ifade ediliyor; tıpkı yüklemin iki kez şimdiki zamanda yinelenmesi gibi: H: 'main tairte tairte thak gaya'. T: 'Yüze yüze yoruldum'. Her iki dilin de bir dizi sesli harf kompozisyonları bulunur: T: 'konuşabilmek', H: 'bol sakna', H: 'woh bolne laga', T: 'Söylemeye başladı'. Deyimsel ifadelerde de benzerlikler bulunur; örneğin "yemek" ifadesi üzerinden acıyı göstermek gibi: H: 'lakri or mar khana'; T: 'Sopa ye-mek'. Devam eden acı ise, T: "gam yemek", H: 'gham khana'. (Not: Yukarıda sıralanan örneklerin çoğu, Otto Spies'ın bu konuda 1955 yılında yayımladığı bir makaleden alıntılandırılmıştır. Bu; 1 Haziran 1994 tarihinde ilk makalemi yayımladığımdan beri karşıma bu konuda çıkan tek çalışmadır.)

Cümle biçimi, sözcük dağarcığı gibi konularda yukarıda bir takım örnekler üzerinden benzerlikler aktarılmıştır. Türkçe ve Hindustani arasında, Osmanlı ve bugün TC'de konuşulan Türkçe ile (Oğuz dil ailesi) bir kıyaslama yapılabilir. Türkçe'nin cümle kurma biçimi, Doğu Türkçesi'ne (yani Uygur koluna) oldukça benzemektedir her ne kadar bazı varyasyonlar olsa da. Ancak, Doğu Türkçesi, mutlaka, Hindustani'ye daha yakındır; keza Türk aşiretlerinden Hindustan'a gelen çoğu, bu alana aittir. Şunu da not etmekte yarar var; Türkçe ve Hindustani'deki ortak sözcükler, kökenleri Türkçe de olsa, başka bir dil de olsa, Hindustani'de kullanıldığında %20 oranında farklı anlam ve nüansa sahip olmaktadır. Bu, elbette, farklı bölgelerde gelişen diller için bile geçerlidir; ve bulundukları ortam—ile diğer etmenlerden etkilenmişler, orijinalden oldukça farklı olmuşlardır. Türki ülkelerde bile aynı kelimelerin farklı anlamları olur. Örneğin, Türkiye ile Sincan, Kazakistan veya Kırgızistan arasında. İşte bu sebepten ötürüdür ki Türki hükümetler, Orta Asya'nın Türkçe konuşan ülkeleri, Türkiye ve Azerbaycan'dan gelen akademisyenlerin oluşturduğu komisyonlar kurmuş, kıyaslamalı sözlük ve gramer hazırlamışlardır. Bu tür çabaların sonuncusu ise, M.S. 11.yüzyılda Mahmud Al Kaşgari tarafından gerçekleştirilmiştir. Orta Asya'nın yeni bağımsızlığına kavuşmuş ülkeleri, kendi dillerindeki cümle biçimi, gramer ve kelime dağarcığını uyumlaştırmalan gerektiğini hissettiler. Bu, Türki halkların, akademisyenlerin, öğrencilerin şimdiden biraz başlayan "bir araya gelme hedefı"nin bir yansımasıdır. Belki de Sanskrit, Hindustani ve Farsça konuşan akademisyenler de bu ortama katılıp Türkçe ile Hindustani dilleri arasındaki benzerlikleri ortaya çıkarabilirler.

Hindustani dillerinin nasıl dönüştüğünü inceleme konusunu dil bilimcilere bırakacağız; ancak şurası net ki, insanlar yöneticilerinin veya baskın gücün dilini öğreniyorlar veya öğrenmeye çalışıyorlar. İşte bu sebepten ötürü, eski sömürgelerde Fransızca ve İngilizce'nin hakimiyetini görüyoruz. Ve işte bu sebepten ötürüdür ki İngilizce, uluslararası iletişim üzerinde baskın olmaya devam ediyor. Bunun sebebi, eskiden İngiliz etkisiyken, şimdilerde Amerikan etkisidir. Bence diller empoze edildiğinde bile, güçlü elitlerin, askeri, siyasi veya ekonomik anlamdaki hareketliliği belirleyici olur. Kuzey Afrika'ya Araplar geldiğinde Kiptiler ve Berberler vardı. Türkler Asya Minör'e girdiğinde ise Bizanslı Hıristiyanlar vardı. Türkiye, 11 milyonun üzerindeki nüfusun içinden, 1920'li yıllarda Yunanistan'a 1,5 milyonun üzerinde Hıristiyan gönderdi; karşılığında da Müslüman Türkleri aldı. Bu, altı yüzyıl süren İslâmlaştırma ve Türkleştirmenin sonucuydu. Ne tuhaftır ki, Asya Minör'e Müslüman Türklerden önce gelen ve Hıristiyan olan binlerce Hıristiyan Türk vardır. Moldovalı Türkler (Gagavuzlar da denir) Hıristiyan'dır. Dolayısıyla, yöneticinin dilleri ve dinleri, hızla değişmez ve birbirini etkileyip etkileşimde bulunmaya devam eder. Hindustan'da ve diğer yerlerde

durum bu şekilde cereyan etmiştir.

> ***İslam'ın İran'a yaygınlaşmasından sonra, bu din, kısa süre içerisinde Orta Asya'ya doğru yaygınlaştı. Türkler, Iran ve Afganistan üzerinden Anadolu ve Hindustan'a doğru ilerlerken, o sırada İslâmlaştılar.***

Dil bilimcilere göre, Hindustani veya diğer dillerin dönüşümü, ikiden fazla dilin, yöneticiye ve yönetilene ait olma temelinde etkileşimde bulunduğu bir etkileşim halinin sonucudur. Sosyo-dilsel güçler, yöneticinin dillerine güç ve prestij verirken; bunun sonucunda yönetilenin dili üzerinde dilsel bir nüfuz uygulanmış olur. Öncelikle, kelime dağarcığı, ardından da cümle kurulumunun bazı kırılgan bölgelerinde. Ancak, dilsel benzerlik, ortak kökenden gelmeyi bir yana bırakırsak, coğrafi ve fiziksel yakınlığı temel alabilir. Özünde farklı ancak coğrafi ve fiziksel olarak benzer diller, genellikle ortak dilsel özellikler sergilerler.

Bu durum, büyük olasılıkla Sanskritçe ve Türkçe'deki benzerlikleri açıklar; keza bu diller, Oıta Asya'dan kökenlerini almışlardır. Bu durum, ayrıca, Hint-Aryan ve Dravidian dilleri veya Farsça ile Türkçe ve Hindustani arasındaki benzerlikleri de açıklamaktadır. Bu unsur, ayrıntılı olarak Bay Emeneau tarafından incelendi ve kendisi bu şekilde "dilsel alanlar" kavramını geliştirdi. Belki de Orta Asya, Anadolu, İran, Afganistan ve Kuzey Hindustan, birbiriyle örtüşen dil alanlarına ait olabilir; burada farklı ailelere ait diller, etkileşim sonucunda ortak nitelikler benimsemişlerdir. Bunun sonucunda da, geniş bir alanda ortak dil unsurları sergilenir: kelime düzeni, ikileme, olumsuzlama, bileşik sözcükler gibi. Bu durum, bazı cümle alanlarında Deccani Hindi ile Telgu arasındaki benzerlikleri de açıklar.

Şunu belirtmek gerekir ki, Orhon nehrinin yanındaki bazı yazıtlar haricinde (ki bunlar Semitik dillerinin temel alfabesi olan Aramiceden türetilmiş olan Türkçe Rhunic alfabesinde yazılmışlardır) Türkçe, büyük oranda, yönetilen halkların alfabesinde yazılmıştır. Brahmi, Kharoshti ve Devanagri alfabeleri, her ne kadar yönetilene ait olmasalar da, Doğu Türkistan'da Uygur Türklerinin konuştuğu şekliyle Türkçe'yi yazmak için kullanılan en erken dönem alfabedir. Hindustani dillerinde var olmayan Türkçe sesli harfleri ifade etmekte yaşanan zorluklara rağmen kullanılmışlardır. Brahmi alfabesi de, Hint kökenlidir; muhtemelen Aramice'den ilham almıştır ancak onunla bağlantılı değildir ve Budist döneminden bile önce Hindustan'da yaygın olarak kullanılmış, Hindistan'daki yazılarında Mauryan Kralı Ashoka tarafından da kullanılmıştır. Ardından, Orta Asya ve diğer komşu ülkelere götürülmüştür.

Brahmi dışında daha birçok başka Kuzey Hint alfabesi de gelişmiştir: Devanagari, Bengali, Gujarat, vb. Değiştirilmiş Arapça alfabe dışında, Türkçe yazmak için başka alfabeler de kullanılmıştır: Ruslar tarafından şu anda Orta Asya Cumhuriyetleri olarak bilinen bölgede ortaya atılan Kiril alfabesi bunlardan biridir. Kiril alfabesinden vazgeçişin sebebi, belki de, Türkiye Cumhuriyeti'nin bunu İ930'lu yılların başında ve devlet kurma sebepleriyle benimsemiş olmasıdır: yani, alfabede tutarlılık sağlama.

Ruslar, Orta Asya'daki vatandaşlarının eğeme Rus diliyle aynı alfabeyi kullanmalarını istediler ki, kolay bir şekilde geçiş yapabilsinler. İddia edilene göre, Sovyet döneminde, Türkçe kelimelerin farklı cumhuriyetlerde anlam farklılıklarına sahip olmaları teşvik edildi. Dolayısıyla, Türki diller, Doğu Türkistan'da (yani Özbekistan, Kırgızistan; Kazakistan, vs) farklı bir gelişim sergilediler. Sincan Türkçesi, daha az temas halinde olmasına rağmen,

kendine has en gelişmiş özelliklere sahip olandır. Durumu telafi etmek isteyen Türkiye Cumhuriyeti, Türki Cumhuriyetlerden gelen öğretmen ve öğrencilere on binlerce burs sağladı. Çok fazla sayıdaki Türk öğretmen, bu ülkelerdeki okul ve üniversitelerde ders verdiler. Özbekistan, Kazakistan, Kırgızistan ve benzeri ülkelerden gelen öğrenciler, Türkiye Cumhuriyeti'nde konuşulan Türkçe'ye tam hâkim olabilmek için birkaç ay geçirdiler.

Türki Cumhuriyetler, Kiril'den Latin alfabesine geçiş meselesini göz önünde bulundurmaya başladılar. Azerbaycan bunu çoktan gerçekleştirmiş; Türkiye'nin kullandığı alfabeye üç alfabe daha eklemişti. Türkmenistan ise, 1 Ocak 1995 itibariyle, bazı değişiklikler eşliğinde Latin alfabesine geçmeye karar verdi. Diğerleri bu konuda henüz bir karar vermediler. Tercihte bulunmak aslında pek de kolay değil; keza Latin alfabesine geçiş, bir yandan Türkiye'ye pencere aralarken, bir yandan da Kiril alfabesinin egemen olduğu yatan geçmişle bu Cumhuriyetlerin bağım koparacaktır. Arap alfabesine geçiş, siyasi bir karar olacaktır; keza böylelikle Fars-Arap İslam dünyasına erişim kolaylaşacaktır. Bu değişiklik kararından sorumlu olanlar, bunun siyasi, kültürel, dini, ekonomik ve diğer olası sonuçlarını göz önünde bulundurmalıdırlar.

Görünen o ki, yönettikleriyle etkileşim kurarken Türki yöneticiler daha ziyade devlet adamı gibi ve liberal şekilde davrandılar. Kendi dillerinin yeni taba aya empoze edilmesini istemediler (buna karşın, bazı yönetilenlerin dilleri, Türkçe'den daha gelişmişti). Örneğin, güzel, sevmek, aşık olmak gibi kelimelerde Türkçe'de oldukça az eşanlam vardır; Farsça, Sanskritçe ve Arapça gibi dillerde ise çok fazla...

Öte yandan, iddia edilene göre, birçok Türk yönetici, siyasi ve devlet sebeplerinden dolayı Müslümanlaştılar. Böylelikle Sultan ile Halife'nin yetkileri otomatik olarak tek bir elde toplandı; toprakların yönetimi kolaylaştı. Elbette, Türklerin Osmanlı İmparatorluğu altındaki yayılması ve Hindustan içlerine doğru ilerlemesi sırasında, bir Gazi olmak büyük bir ayrıcalık ve teşvik sağlamaktaydı. Kimileri, Osmanlı hanedanlığını Asya Minör'de (Anadolu) kurmuş olan Ertuğrul'un doğuştan Müslüman olup olmadığına dair kuşkularını dillendiriyorlar. İddia edilene göre, kendisi güçlü bir İslam şeyhinin kızıyla konumunu güçlendirmek için evlendiğinde İslam'a geçmiş. Ancak bunun somut bir kanıtı yok. Özellikle de Gagavuzlar gibi birçok Türk'ün Hıristiyan olarak kaldığı düşünülürse...

Son dönemlerde ortaya atılan bazı iddialara göre (örneğin bu konuda Oxford'dan Prof. Julian Raby bu konuda bir doktora tezi yazdı), Konstantinopolis'i fetheden Fatih, 1450'li yıllarda ciddi ciddi Ortodoks Hıristiyanlığını benimsemeyi düşünmüş; keza batıdaki nüfusun çoğunluğu Hristiyan'mış ve Asya Minör'de bile toplumun oldukça geniş bir kısmı halen Hıristiyan olabilirdi. 1920'li yıllarda nüfusun neredeyse %15'ine karşılık geliyordu. Türk yöneticilerin cömertliği ve siyasi öngörüsü sonucunda, farklı dinlere mensup insanlar (Hıristiyanlar, Yahudiler, Ermeniler) kendi milletlerine sahip olabiliyorlardı. Vergilerini ödedikleri müddetçe, kendi iç meselelerini kendileri idare ediyorlar ve hatta devletin ekonomik refahına bile katkı sağlıyorlardı. Türkiye yani o zamanki haliyle Asya Minör konusunda ise; burası Bizans imparatorluğunun parçasıydı ve bugünkü Türkiye'de yaşayanlar arasında Türk kanı (eğer ölçülebilir bir şeyse?) %20'den fazla olamaz. Osmanlı yöneticilerinin, devşirme sistemi kullandıkları ve yüz yıllarca genç gayrimüslim Hıristiyan oğlanları büyük ölçüde Balkanlardan toplayıp asker yaptıkları da anımsanmalı. Bunlardan yeniçeri birlikleri ve üst düzey askeri-sivil liderler, hatta başvezirler çıktı. Başvezirlerin sadece üçte biri, Türk olduklarını iddia edebilirler. **Birkaç tanesini hariç tutarsak, Osmanlı**

Sultanlarının büyük kısmının annesi Türk değildi; önemli bir kısmı da Hıristiyan'dı. Bu kadınlara kendi dini çevrelerini devam ettirmelerine izin verildi ve birçok Osmanlı şehzadesi neredeyse birer Hıristiyan olarak yetiştirildi. Bu örnekler verilerek şöyle bir iddiada bulunmak mümkün: İmparatorluklar dillerini, etnik veya dilsel özelliklerini bir anda değiştirmediler. Farklı dinler, diller, ırklar ve kültürler arasında uzun dönemli etkileşimler oldu; biri diğerini etkiledi. İstanbul, Ankara ve Türkiye'nin diğer kesimlerinde birçok kişi Balkan halklarına ve Osmanlı elitinin hüküm sürdüğü Yugoslavya halkına benzer. Aslında, antropologlara göre, Türkiye'de 20'den fazla etnik grup bulunmaktadır.

Brij Bhasha, Awadhi, Bagheli, Chhatisgari, Bundeli, Kanauji, Bhojpuri, Maithili, Gujari, Rajsthani ve güneyde konuşulduğunda Deccani olarak bilinen dillerdir. Bu dillerin Hindi dilinin diyalektleri olduğu doğru değildir.

Benzer şekilde Hindistan'da Türkler yerleşme kararı aldıktan sonra, halka kaynaşmaya ve karma evlilikler yapmaya başladılar. Allaudin Khilji ve oğulları, Hindu Krallarının kızlarıyla evlendiler ve en erken dönemlerden beri bir örnek teşkil ettiler. Hindular, sarayda önemli mevkilere geldiler. Hindu kralların aileleriyle evlilik uygulaması (özellikle de Rajast han'da), Mughal İmparatoru Akbar'ın ardından oldukça aşina bir durum haline geldi. Akbar ve kendisinden sonra gelenler, üvey çocuklarına tam yetki ve hak verdiler, içlerinden çoğu, Mughal başkumandanları ve üst düzey görevliler oldu. **Saymanlar ve Birbal gibi birçok Vezir, Hindu kökenliydi. Fatih Sultan Mehmet, Hıristiyanlığı benimsemeyi düşünürken, Akbar (Ekber Şah) da, farklı dinlerden gelen bilgelerle sürekli görüşmekteydi.** Bu esnada, **"Din-e-Elahi"** (Dini ilâhi) isimli yeni bir din bile türedi. Buna karşın, fanatik politikaların izinden giden Aurangzeb, kendi atalarının kurduğu imparatorluğu neredeyse yok etti. Diğerlerinin dil, din ve kültürlerinin kaynaşması ve birbirine saygı ortamının doğması, belli bir düzeyde eşitlik haliyle devam etti ve birbirlerini etkileyebilmeleri mümkün oldu.

Bu makalenin hedefi; Türki dillerin Hindustani dilleri üzerindeki (özellikle Hindi ve Urdu dilleri ile onların farklı biçimleri) etkileri üzerinde tartışma başlatmak ve daha fazla araştırma yapılmasını teşvik etmektir. 18.yüzyıl sonundan 20.yüzyılın ilk yansına dek, Hindustan halkları ile Orta Asya halkları arasında sürekli bir etkileşim ve alışveriş oldu. Hindistan'ın bağımsızlığının ardından, eski Sovyetler Birliği'ndeki Türki halklarla kültürel ve diğer temasların sürdürülmesi mümkün oldu. Şimdiyse, Sovyetler Birliği'nin dağılmasını takiben, Orta Asya'daki ülkeler (Özbekistan, Türkmenistan, Kırgızistan ve Kazakistan) bağımsız oldular ve dolayısıyla çok daha fazla temas ve kültürel-yazınsal etkileşim mümkün olabilir. Yeni dönem, sadece, Hindustan halkları ile Türki Cumhuriyetlerinin halkları arasındaki eski tarihsel ve kültürel ilişkileri keşfetmek için bir fırsat sunmakla kalmıyor; aynı zamanda bu ilişkiler üzerinden daha büyük şeyler inşa etmenin de yolunu açıyor.

Orijinal Metin Kaynak:
http://www.boloji.com/index.cfm?md=Content&sd=Articles&ArticleID=762#sthash.KOeC010y.dpuf

Tercüme Kaynak: Turqie Diplomatigue- Ağustos/2014

HİLAFET'İ BİZZAT BATI KENDİSİ GETİRECEK

PROF. MİCHEL CHOSSUDOVSKY

İslam Devleti, "Hilafet Projesi" Ve "Küresel Terörizmle Savaş"

IŞİD: İngiliz-İsrail-Amerikan ortak projesi...

> ABD'nin başını çektiği Terörizmle Küresel Savaş, ABD askeri doktrininin köşe taşını oluşturur. "İslamcı teröristlerin peşinden gitme", gayri-nizamî savaşın ayrılmaz parçasıdır. Temelinde yatan amaç, kontr-terörizm operasyonlarının dünya çapında yürütülmesini meşru göstererek ABD ve müttefiklerinin bağımsız ülkelerin işlerine müdahale etmesini sağlamaktır. ABD istihbaratı, Britanya'nın MI6'sı ve İsrail'in MOSSAD 'ı ile işbirliği içinde hem teröristleri hem de "Hilafet Projesi "ni el altından desteklemektedir.

**

El Kaide efsanesi ve "Dış Düşman" tehdidi, yoğun medya ve hükümet propagandası yardımıyla tüm dünyada sürdürülüyor. 11 Eylül sonrası dönemde terörist El Kaide tehdidi, ABD-NATO askeri doktrininin yapıtaşını oluşturur. Dünya çapında "kontrterörizm operasyonlarının" yürütülmesini, insani bir görev maskesi altında meşrulaştırır. Bilindiği ve belgelendiği üzere El Kaideye bağlı örgütler, Sovyet-Afgan savaşının en parlak döneminden bu yana, sayısız çatışmada ABD-NATO tarafından "istihbarat birimleri" olarak kullanılmaktadır. Suriye'deki El Nusra ve IŞİD isyancıları, asker toplama ve bunların eğitimini bizzat gözetim ve kontrolü altında tutan Batı askeri ittifakının paramiliter güçlerinin piyonlarıdır.

ABD Dışişleri Bakanlığı bazı ülkeleri "teröristlere yataklık etmekle" suçlarken aslında Bir Numaralı "Terörizmi Finanse Eden Devlet" Amerika'dır. Suudi Arabistan ve Katar'ında aralarında olduğu müttefikleri, hem Suriye'de hem de Irak'ta faaliyet gösteren Irak Şam İslam Devleti'ni (IŞİD) el altından destekleyip finanse etmektedir. Üstelik Irak Şam İslam Devleti'nin Sünni hilafet projesi, ABD'nin epeydir var olan hem Irak'ı hem de Suriye'yi bölme gündemiyle örtüşüyor: Sünni İslamcı Hilafet, Arap Şii Cumhuriyeti, Kürdistan Cumhuriyeti ve diğerleri gibi...

ABD'nin başını çektiği Terörizmle Küresel Savaş, ABD askeri doktrininin köşe taşını oluşturur. "İslamcı teröristlerin peşinden gitme", gayrinizamî savaşın ayrılmaz parçasıdır. Temelinde yatan amaç, kontr-terörizm operasyonlarının dünya çapında yürütülmesini mazur göstererek ABD ve müttefiklerinin bağımsız ülkelerin işlerine müdahale etmesini sağlamaktır. Alternatif medya da dâhil olmak üzere çoğu ilerici yazar, Irak'taki son gelişmelere odaklanırken, "Terörizmle Küresel Savaşın" arkasındaki mantığı anlamakta yetersiz kalmaktadır. Irak Şam İslam Devleti (IŞİD), Batı askeri ittifakının bir maşasından ziyade "bağımsız bir örgüt" gibi görülmektedir. Üstelik ABD-NATO askeri gündeminin ilkelerine karşı çıkan birçok samimi savaş karşıtı aktivist dahi, buna rağmen Washington'un El Kaideye yönelik kontr-terörizm gündemini onaylamakta ve dünya çapında terör tehdidini "gerçek" sanmaktadırlar: **"Savaşa karşıyız fakat Terörizmle Küresel Savaşı destekliyoruz".**

Hilafet Projesi ve ABD Ulusal İstihbarat Konseyi Raporu

Yeni bir propaganda kampanyası harekete geçirildi. Irak Şam İslam Devleti'nin lideri Ebu Bekir El-Bağdadi, 29 Haziran 2014 tarihinde İslam Devletinin kurulduğunu ilan etti: Sunday'in I Temmuz tarihli ilanıyla grubu tarafından "Halife İbrahim Ibn Awad" ilan edilen Ebu Bekir El-Bağdadi'ye sadık savaşçılar, 7. Yüzyıl'da Muhammed Peygamberin halefi olan ve Müslümanların çoğunun saygıyla bağlı olduğu Raşidi halifeliğinden ilham alıyorlar." (Daily Telegraph, 30 Haziran 2014)

Hilafet Projesi, bir propaganda enstrümanı olarak on yılı aşkın bir süredir ABD istihbaratının gündemindedir. Aralık 2004'te Bush yönetimi döneminde Ulusal İstihbarat Konseyi (NIC), Batı Akdeniz'den Orta Asya'ya ve Güney Doğu Asya'ya kadar uzanan yeni bir Hilafet'in 2020 yılında ortaya çıkacağı ve bunun Batı demokrasisi ve değerlerini tehdit edeceği kehanetinde bulundu. Ulusal İstihbarat Konseyi'nin "bulguları", "Küresel Gelecek Haritası" (http://www.futurebrief.com/project2020.pdf) 123 sayfalık bir raporda yayımlandı. "Yeni Hilafet, radikal dinci kimlik politikasının körüklediği küresel bir hareketin, nasıl küresel sistemin temelindeki Batı normlarına ve değerlerine bir meydan okuma oluşturabileceğine bir örnek sunar."

NIC 2004 Raporu hiciv sınırlarını zorlar; tarihsel ve jeopolitik analiz şöyle dursun istihbarattan bile yoksundur. Bu sahte Hilafet öyküsü yine de IŞID lideri Ebu Bekir El-Bağdadi'nin 29 Haziran 2014'deki PR ilanıyla çok iyi reklam yaparak Hilafeti kurmasıyla hoş bir benzerlik taşır. Ulusal İstihbarat Konseyi (NIC) raporu, sözde "Bin Ladin'in hayali torununun 2020 yılında bir akrabasına gönderdiği mektubun hayali bir senaryosunu" sunar ve bu temelde 2020 yılı için öngörülerde bulunur. ABD istihbarat camiası, istihbarat ya da ampirik analizlerden ziyade uydurma Bin Ladin'in torununun mektubu öyküsüne dayanarak Hilafetin Batı Dünyası ve Batı medeniyeti için gerçek bir tehdit oluşturduğu sonucuna ulaşır. Propaganda açısından, NIC tarafından tarif edildiği gibi, Hilafet projesinin altında yatan amaç, askeri bir haçlı seferini meşrulaştırma niyetiyle Müslümanları öcü göstermektir: "Aşağıda tarifi yapılan hayali senaryo, radikal dinci kimliğin körüklediği küresel bir hareketin nasıl ortaya çıkacağına örnek oluşturur. Bu senaryoya göre, yeni Hilafet ilan edilir ve geniş alanı etkisi altında alan güçlü bir kontr-ideolojiyi ilerletmeyi becerir. Bu, 2020 yılında Bin Ladin'in hayali torunundan bir aile yakınına farazi bir mektup biçiminde tasvir edilir.

Hayali torun, Halife'nin kontrolü geleneksel rejimlerden zorla almaya çalışırken verdiği mücadeleleri ve bunun sonucunda hem Müslüman dünyası içinde hem de dışında Müslümanlar ile ABD, Avrupa, Rusya ve Çin arasında yaşanan çatışma ve kargaşayı anlatır. Halife'nin desteği harekete geçirmedeki başarısı çeşitlilik gösterirken, onun çağrıları sonucunda Ortadoğu'daki -Afrika ve Asya'daki Müslüman çekirdeğin çok uzağındaki yerler dahi şiddetle sarsılırlar. Senaryo Halife -tarihsel bakımdan önceki Halifelerde olduğu gibibir bölge üzerinde hem manevi hem de dünyevi otoritesini kuramadan sona eriyor. ("Küresel Gelecek Haritası" Syf. 83)

NİC'in bu "yetkili" "Küresel Gelecek Haritası" raporu sadece Beyaz Saray, Kongre ve Pentagona sunulmakla kalmayıp Amerika'nın müttefiklerine de yollandı. NIC raporunda (hilafet projesi bölümü de dâhil) atıfta bulunulan **"Müslüman Dünyasından Yayılan Tehdit",** günümüz ABD-NATO askeri doktrinin temel zeminini oluşturmaktadır. NIC belgesi küresel üst düzey görevlilerin okunması için hazırlandı. Kabaca akademisyen, araştırmacı ve NGO

"aktivistlerinin" yanı sıra kıdemli dış politikacıları ve askeri yetkilileri hedefleyen, küresel "üst düzey" propaganda kampanyasının bir parçasıydı. Amaç, "üst düzey görevlileri" İslamcı teröristlerin Batı Dünyası'nın güvenliğini tehdit ettiğine inandırmaya devam etmekti. Hilafet senaryosunun sacayağı olan "Medeniyetler Çatışması" da, küresel kontr-terörizm gündeminin parçası olarak dünya çapında müdahaleyi Amerikan kamuoyuna mazur gösterir.

Hilafet; jeopolitik ve coğrafi açıdan. ABD'nin içerisinde ekonomik ve strajik nüfuzunu genişletmeye çalıştığı geniş bir alan oluşturur. Dick Cheney 2004 NIC raporu hakkında şöyle diyor: **"Sizin Yedinci Yüzyıl Hilafeti olarak bildiğiniz şeyi şimdi yeniden kurmaktan bahsediyorlar. İslam ya da İslam halkının, Batı'da Portekiz ve İspanya'dan, bütün Akdeniz boyunca Kuzey Afrika'ya kadar; Kuzey Afrika'nın hepsi; Ortadoğu; yukarıda Balkanların içlerine; Orta Asya cumhuriyetlerine, Rusya'nın güney ucuna; cömert Hint şeridine ve günümüz Endonezya'sına kadar her şeyi kontrol ettiği 1200, 1300 yıl boyunca dünya böyle organize edilmişti. Yani bir uçta Bali ve Jakarta'dan öbür uçta Madrid'e kadar."**

Cheney'in günümüz bağlamında tarif ettiği şey, Akdeniz'den Orta Asya ve Güney Doğu Asya'ya kadar yayılan geniş bir bölgedir ve ABD ve müttefiklerinin çeşitli askeri ve istihbarat operasyonlarına doğrudan giriştiği yerlerdir. NIC raporunda ifade edilen amaç, **"ABD çıkarlarına tehdit oluşturabilecek mevcut trendleri öngörmek suretiyle sonraki yönetimleri, kendisini bekleyen zorluklara hazırlamaktı".** NIC istihbarat belgesi, biz unutmayalım diye, "2020 yılında Bin Ladin'in hayali torunundan [hayali] akrabasına farazi bir mektuba" dayanıyordu. Bu "yetkili' NIC istihbarat belgesinde çerçevesi çizilen "Öğrenilen Dersler" şöyledir: "Hilafet projesi "uluslararası düzene ciddi bir tehdit teşkil eder... Bilişim teknolojisi devriminin, Batı ve Müslüman dünyaları arasındaki çatışmayı büyütmesi muhtemeldir..." Belge Hilafetin Müslümanlara çağrısına atıfta bulunur ve şöyle bağlar: ***"Hilafetin ilanı, terörizm ihtimalini azaltmayacağı gibi daha fazla çatışma yaratacaktır".***

NIC analizi, hilafet ilanının, Müslüman ülkelerden yayılan yeni bir terörizm dalgası açığa çıkartacağını ileri sürer. Böylece Amerika'nın Terörizmle Küresel Savaşı tırmandırmasını mazur gösterir; **"Hilafet'in ilanı ... İslam dünyasının içinde veya dışında Hilafet'e karşı çıkanlara saldırmaya kararlı yeni bir terörist kuşağı kamçılayabilir."**

NIC raporunun bahsetmekten kaçındığı şey, ABD istihbaratının, Britanya'nın MI6'sı ve İsrail'in MOSSAD'ı ile işbirliği içinde hem teröristleri hem de hilafet projesini el altından desteklediği gerçeğidir. Tam da bu sırada, şimdi, küresel medya, sadece İslam dünyasından değil aynı zamanda Avrupa'da ve Kuzey Amerika'da "İslamcı teröristlerin yetiştiği evlerden" yayılan "yeni terörist tehdide" odaklanmakla yeni bir yalan ve manipülasyon dalgasını başlattı.

Kaynak: Turqie DiplomatigueAğustos/2014

(Kanada merkezli düşünce kuruluşu Globalresearch **Yıldız Temürtürkan** çevirdi)

YAZIN GERÇEKLERİNDEN GELECEĞE UZANMAK

“Bizim köprüye girme, ucu hep aynı yere varıyor.”

Çok okuyan birimisiniz?

Okuduğunuzu neden ekseri olarak anlayamıyorsunuz?

Nedir diye sordunuz mu?

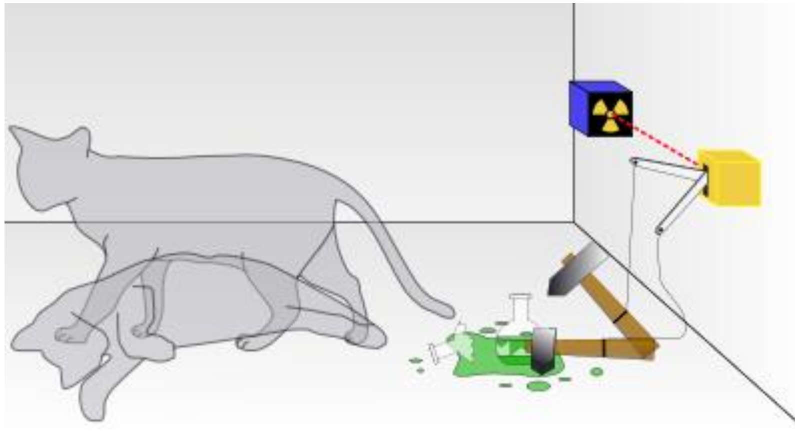
Ne olabilir?

Yazınlar gariplik çağına girdi. Ya fikri, ya da zikri.

Tek kelimede bir cümledir ama gruplaşınca kelâm oluyorlar. Ancak harften cümleler vardır. Bir kısmı kutsal kitaplara yerleştirilmiştir. Kaf'ın ömrüne 91 sene Tı ya da sen bul der gibi. Bunlar cifre gire. Asıl bahsettiğimiz harfler ilmini bilmek için, eskilerin dediği gibi bebek olmak lazım. Bebekler her bir harften bile mana çıkarırlar. Çünkü onların ruhlar âlemindeki alakaları bir dönem daha devam etmektedir. E… e…. Demenin manasını bebeklere sormak gerekir. Eski Süryanice'ye meleklerin kelamıdır denildiğini biliriz. Bugün bu gerçek melek dili Süryanilerde bilemez; bu da işin başka tarafı.

Konuya dönecek olursak kafası kolu kırık birçok cümle var. Bizimkilerde ondan aşağı değildir. Hangi sakat kelam ebedi kalabilir ki; Zamanımızda bir metin gördüğünüz zaman hemen ilham mı alıyorlar zannettiniz. Hayır. İlham çağı geçti. İlham sessizlikte ve yükseklerde doğar. Rezidanslarda değil. Şehrin modern hapishanelerinde ne yaşanır pek bilemiyoruz. Hadi oradan diyelim ama onu da diyemiyoruz. Bir çığlık furyası aldı gidiyor. Mekân sessiz çığlıklar doldu.. Aman Ya Rabbi!! Yapacağım bir şey kalmadı bu dünyada bir de sapık mı olsam diyenler var.

İşte; her gün yeni bir narsist kurmacası bir fenomenle karşılaşmak olağan olunca basitlik kavramına uyan bir umde nasıl bulunur demek gerekiyor. Her şeyin bir kılıfı, o da olmasa illüzyonu var. İçine biri koy kapat. Nasıl olsa dışı bizi ilgilendirir. İçindeki Schrödinger'in Kedisi .

28 Yazılar

Bütün düşünceleriniz maddeseldir. Ancak biz hep arkaplandan sakalın ne kadar uzun ve kısa olacağını düşünüyoruz. Kullar ilişkisini bir tarafa bırakacak olursak, Allah Teâlâ ile pazarlıktayız. Öyle ki yazındakilerin mana taşımaması daha önemli, eğer bir mana taşırsa bitmişsin demektir. Modern resimde soyut mu, somut mu derken yazında da ne dediğim anlaşılmaz olamalı. Yoksa bitirirler mi diyoruz.

http://neselibeyin.com/wp-content/uploads/2009/12/sistine-sapeli-resimleri1.jpg

Basitlik, gerçek basitlik her zaman zordur. İşçinin köylünün anlayacağı seviyede, mektepli, okumuş sözünü söylemek artık zor. İnsanlar, bilirlerse, beni anlarlar veya aşarlar. Bu nedenle berrak yoldan uzak durmalı. Birilerine bir yazını göster, güzel olmuş der, üstüne bir paket tütün kokusu salar, o kadar. Sonra, niye birkaç söz söyleyemezler ki. Çünkü okumazlar, okutmazlar…

Hayat zordur, deriz. Onu ifade etmekte mi zordur? Bilemiyorum. Cem Karaca gibi tutturduk bir yol, gidiyoruz kıyamete. Kimin kıyametine orası meçhul.

Kendimizin ötekileri var mı, yok mu?

Her neyse hepsi bir yerde muallakta;

Bu kadar sözden sonra sonuç Allah Teâlâ'ya şükretme makamına geldi. Eğer Allah Teâlâ bizi biraz kayırmış, derin bulanık ırmakları boy boy geçmek için her an Deli Dumrul'a haraç vermek zorunda kalacaktık.

Herşey arıyor. Bizde arıyoruz. En güzeli yine Yunus'un dizelerinde bulduğumuzda kaldı. **"Bir siz dahi sizde bulun. Benim bende bulduğumu?"**

Mülkünün oyuncakları arasında kuvvetini yitirmeden durabilmek, hükmetmek, sevebilmek, sevilebilmek. Doğru söze ne hacet yorulduk kaldık, bir sonuçta yok gibi.

Ey ölüm seni biz Allah Teâlâ'dan bekleriz. Ancak maddeci kafa, derin kuyularına su yerine taş doldurduklarından onlar son çarelerini ölüm mastürbasyonu yaparak buluyorlar.

Düşünün her görüngü bir yalana ittiba etmiş. Kimlikler yok, duygular ensest. Uzlaşmasız klonlar gibi. Herkesin bir tavsiyesi var, Al Capone gibi günah işle, akşam tanrıya sırıtarak tövbe et.

Ya da Siyaset uzmanı Niccolò Machiavelli den aldığın tiyoları egona uydur, için kurt dışın kuzu olsun; yemeğin dostlar ile dahi olsa, hesabın kanlı pazar olsun.

Oh be, ne güzel hayat.

Kıyamet mi geldi. Yoksa her zaman dünya böyle mi idi?

Evet dünya hep böyle idi ve böyle kalacak. Neden sırtımıza az vebal yükü vurmak gerektiğini düşünmüyoruz? Yoksa yükümüzü sırtımıza biz mi vurmuyoruz? Ah vuranları da bir görebilsek;

Eskiden vatan sevgisinden bahsederlerdi. Şimdi vatan mı kaldı. Ülkeler mi kaldı. Kafasını kaldıran fikrinin/gücünün yetiştiği yere uzanıyor. Hangi vatanın sevgini işleyeceğiz ki. Ruhların vatanı mı yoksa dünyayı mı? Anlaşılan gerçek vatan yaşadığımız değilmiş. Ruhlarınkine Lamekân diyorlar, haber verenlerde tam bir şey anlatamıyorlar. Yeni yeteme kalemşörlerde, görmüş gibi birşeyler aktarıyorlar. Uyduruğun da dâhisi olmak gerek, onu da beceremiyorlar.

Sözün özü yazınlar uydurma olunca hayat bayatlamış kokmuş bir hal aldı. Eğer duygunuz da sadece dünya varsa sözüm size değil. Ya da öteki dünyadan, ister cennet ister cehennem olsun büyük parseller almak umuduyla doluysanız yine sözüm size değil. Ben varlık çölünde garib olarak ruhunu teslim edenlere söylüyorum. Onlar hem yalnız hem de yalnız değiller. Onlara selam olsun. Onları takip eden yeni nesiller gelecektir. Biz göremezsek te çocuklarımız görecektir. Zamanı önceden yaşamak, yazında önce gelebilir.

Bakın söz nereden nereye geldi, biraz daha devam edebilsek nereye varacak. Tezlerin her zaman anti tezi sonra sentezi olabilir. Her sentez de tekrar döngüsüne varıp, tekrar tez olabilir. Ancak bizim son sözümüz yine Allah Teâlâ ve Rasûlüllâh sallallâhü aleyhi ve sellem dir. Başka teati-i efkârımız da olmaz. İnananda tez/mez kalmaz ki, sentez bulunsun.

İhramcızâde İsmail Hakkı

SORMASI ZOR SORUNLAR

"Bu sayfa zamanla oluştuğundan sürekli güncellenmektedir."

İnsanlar söylemeye çekindiği sorunlarını bilgisayarda araştırıyor. Bilmediği sorun, kendince bir mahremiyete haizde görününcede gizli kalmasını istiyor. Sonuçta birşeyde elde edemiyor. Bu nedenle arama motorlarına düşmüş sorularla siteyi ziyarete gelenler için basit seviyede cevaplar şeklinde ve kısa olarak burada yazarak kişilere yardımcı olmak ihtiyacını duyduk.

Unutmayalım ki sorun ancak kişinin kendisi tarafından çözüme kavuşturulabilir. Soruyu sormak yanında cevabı anlamak ve uygulamak ile başarılı olabiliriz.

- Sorunların azalması için ne yapmalı?

Birçok konu, sorun olarak önümüze geliyorsa bunun tek nedeni az okumak/bilgisizliktir. Birde tek yönlü okumaların yetersizliği vardır. Mesela dinin insanlara yasakladığı bir konunun sınırını bildiğiniz zaman bunun dışında kalan durumlar serbesttir. Serbest olan kısmı iyice bulabilmek için yasak olan kısmın kesin olarak sınırlarını tespit etmelidir. Her insanın kendine göre bir dünyası ve hayatı vardır. Kimse kimseye benzemez. Mahrem konularda sınırları öğrenince ve sağlığın (en önemlisi psikolojik olan tarafı) elverdiği ölçüde ve maddi âlemin kurallarıyla örfe ters düşmeyecek şekilde hayata yön verebilirsiniz. Sonuçta her şey bilgi-kazanımında bitiyor. Kulaktan dolma bilgilerle bir yere kadar varılıyor; sonrası tabi ki yok.

Haram ve helal bellidir. Şübhe duyduğunuz şeylerde ise kalbiniz halleri size yön verecektir. Sonuçta kalbinizin tatmin olduğu bir durum hasıl oluyorsa bu fiil/düşünce caizdir. Ancak yaptığınız şey sizi rahatsız ediyorsa bu halden uzaklaşmak gerekir. Fetva ne kadar başkasından alınırsa alınsın sonuçta kalbiniz size ait doğrunuzu bulacaktır. Bizim buradaki düşüncelerimizin temeline yön veren husus aşağıda sunacağımız hadis-i şerifin bakışı üzeredir. Bu konuya uygun gelecek Rasûlüllâh sallallâhü aleyhi ve sellem Efendimizden gelen bir nakil şudur. Sahabeden Cabir ra. başından geçen bir olayı şöyle anlatmıştır:

"Yolculuktaydık, bir kişiye taş değdi, başı yarıldı. Sonra ihtilam oldu ve arkadaşlarına "benim teyemmüm etmeme ruhsat var mı" diye sordu. Dediler ki, senin için bir ruhsat göremiyoruz; su kullanabilirsin." Adam yıkandı ve öldü. Rasûlüllâh sallallâhü aleyhi ve sellem Efendimizin yanına vardık. Durum ona haber verilince dedi ki **"Allah canlarını alsın, adamı öldürdüler. Bilgisizliğin ilacı sorup öğrenmektir. Teyemmüm etmesi veya yarasına bez bağlayıp meshetmesi bedeninin geri kalanını yıkaması yeterdi."** [Ebû Davûd, Taharet, 127.]

- Kul hangi günahına tevbe edemez?

Bir insan hangi günahı işlerse işlesin, eğer Allah'a tevbe ederse, Allah o kulunu affeder. Velevki kul hakkına teallük eden bir mevzusu varsa, ona da tevbe ettiği için yardım eder, kul hakkına kefil olur. Eğer tevbeninin mahiyeti bu şekilde olmasa idi bir manası olmazdı.

Kul hata işler, üçer beşer, Allah'da onu affeder.

Aşağıdaki hadisi şerif bu konuyu çok güzel açıklar.

Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem "Allah'dan başka ilah yoktur diyen ve bu ikrar üzerine ölen hiç bir kul yoktur ki, cennete girmesin" diye buyurunca Ebû Zer radiyallâhü anh bir kaç kez

"zina etse de hırsızlık yapsa da öyle mi?" deyince her defasında Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem

"Evet zina etsede hırsızlık yapsada" diye cevap verir en sonunda Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem celallendi. "Ebû Zer radiyallâhü anh patlasa da" diye sorulara son verir.

- **Erkek neden ailesi yanında eşini küçümser?**

Ailesi sevmediği için onların yanında onları tutuyormuş gibi davrandığını göstermek içindir. Aslında eşini seviyordur. Ailesinin baskısını kaldırmadığı için bu yolla eşini korumaya/korunmaya çalışıyordur. Bu gibi durumlarda yapılacak en güzel husus eş ile açıkça konuşup meselenin özüne gidilmesidir. Bunun dışındaki çareler sorunları çözmediği gibi, çıkmaza varan haller zuhur edebilir.

- **Gelin ve kaynananın arasındaki kırgınlıkları unutturan dua hangisidir?**

Bunun duası, gelinin, kaynanasına sevgi besleyip, gönülden kinini çıkarmasıdır. Bunun dışında istediği kadar muhabbet esmaları çeksin nafiledir. Bir insan başkasına sevgi beslemeye başlarsa , diğer kişide onu sevmeye başlar. Meşhur söz vardır. **Muhabbetten sordular Halil'e, Minel kalbi ilel-kalbi sebila.** Yani Kalpten kalbe yol vardır.

- **Vesveseli insan nasıl gusül alır?**

Abdest alacağı suyu bir kaba belirler. Bu 5-10 lt veya en fazla 20 litrelik kova olmalıdır. Aslında 20 lt çoktur. Kulağı duyacağı şekilde sesli niyet eder. Abdesti sayı hesabı ile vücüduna su dökerek tamamlar. Sayıda sınır üçtür. Üçten fazla su dökmemelidir. İslamda bir aza üç defa yıkandığı zaman o yer ıslanmış hükmündedir. Eğer ıslanmadı diye şüphe ediyorsa aklında sorun vardır denilir ki; aklında sorun olana zaten ibadet gerekli olmadığı gibi din hüküm teklifi üzerinden düşmüş olur. Bunu bu şekilde bilmeliyiz. Her azanın üzerine üç defa suyu döktükten sonra diğer tarafa geçilir.

Sorun bu şekilde hal olup, vesvese nihayet bulur. Geniş bilgi için: ÖNEMLİ BİR MEVZU VESVESE

- **Cinlerden korunmak boyuna asılan duanın faydası var mıdır?**

Cinler duanın kendisinden çok yazanına itibar ederler. Öylesine fotokopi, matbu duaların asılması onları etkilemez. Birde para karşılığı yazılan dualar ise, sadece büyü makamındadır. Bu tür dualar, sırf insanın kötü niyeti yüzünden yapıldı ise, husulüne şeytan yardım eder. Günahkâr olur.

Zahirde tedavisi çıkmış hastalığın dua ile iyileştirmesi olmaz.

Rızık konusunda tecelliyat ise en zor kabul olan dualardandır. Değme kişiler bu meseleyi çözmez. Bu nedenle dünyanın bir düzeni vardır. . Bu düzen rastgelenin keyfine göre değişmez/değiştirilmez. Bu mevzuları bilip o şekilde hareket edilmelidir.

- **Rüyamda şeyhimle ilişkiye giriyorum ne demektir?**

Cümle kullanımı hatalı manalar içermektedir. Bu cümleyi kullanan kişiler sahtekar ve herzevekil tayfasındandır. Bu kişilere "yol eşkiyası" denir. Uzak durulması gerekir. Bu kişilere yakınlık göstermek şöyle dursun, bir an sohbetlerinde bulunmak insanın geleceğini mahveden şeylerin husule gelmesine sebep olur.

Tasavvufî hayatta kerâmetvâri bir hal varsa saklanması emredilen fiillerdendir. Bunun izhârını yapanlar "şeytan ile zina edenler veya şeytanın fahişeleridir" Şeytan bu kişleri kullanarak insanları yoldan çıkarır.

- İş yerinde olan bir insandan mezi gelirse ne yapabilir?

Genelde kuvvetli ve bekâr insanlarda daha çok olur. Gusül abdestine gerek yoktur. Evli olan kişiler bu durumu atlatabilmesi için eşiyle ilişkisini artırmalıdır. Bekâr olana da Allah Teâlâ sabır versin denilir. Fakat bu da çözüm değildir.

- Hangi kadınla evlenme tehir edilmelidir?

Rasûlullâh sallallâhü aleyhi ve sellem "Hadrâ-i dimen'den sakının!" buyurdular. Sahabiler: "Hadrâ-i dimen nedir ya Rasûlallah" diye sordular. Bunun üzerine Hz. Peygamber: **"Bataklıkta yetişen güzel kadın" cevabını verdi."**[Aclûni, Keşfu'l-hafâ, 1, 319-320.]

- Bir kız bakire degil ama karşısındaki insanın hakkına girmek istemiyor dini açıdan ne yapmalıdır.

Konunun üzerinde tek şu söz vardır. O kızı eğer bir erkek gerçekten seviyor ve evlenmek istiyorsa, durumunu saklamalı, samimi tevbe etmelidir. Tevbe edenleri Allah affeder. Bu konuda dürüst olacağım diyerek sırrını ifşa etmek fitneden başka bir şey doğurmaz. Bu yeryüzünde ne günahlar işlendi de Allah Teâlâ afetmedi. Allah'a sığınıp samimi bir evlilik herşeyin çözülür.

- Kocam hep başka kadınlarla cinsel ilişkiye giriyor yapmaması için dua nedir?

Bu durumda kadın kocasını uyarmalı, eğer olumlu sonuç alamazsa çocukları yoksa terk etmelidir. Çocukları varsa yedi gün oruç tutmalı ve şu duayı yapmalıdır. "Ya Rabbi çocuklarım yüzünden aciz kaldığım kocamı sana havale ediyorum. Sen mahzun, aciz ve perşan kullarının sahibisin. Senin zatına ait kimselerin bilmediği isminle sana dua ediyor ve istiyorum." Yedi gün bitiminde zuhur eden bir hal ile bu durum değişir. Islah olma konusunda zuhur eden halin korkulacak bir mahiyette olup olmaması o azgın kişinin durumu ile alakalıdır.

- Annenin zina yapması cocuklarin kaderini etkiler mi?

Zina eden kişinin ömrünün ve rızkının yarı yarıya azalmasına sebep olduğundan , aile her şekilde etkilenir.

- Penisimin ucu boşanırken yanma yapıyor?

Acilen eşiyle beraber üroloji doktoruna gidip, antibiyotik tedaviye başlamalıdır. Tedavi olmazsa eşinin düzelmesi daha zor olur.

- Kocasının ailesini sevmeyene dua nedir?

Ailelerin genelinde bu durum vardır. Günümüzde çekirdek aile olma sendromu ve tahammül azaldığından insanlar birbirlerinden uzak durmayı istiyorlar. Dua ile bu sorunlar çözülmez. Anlayış ile konuyu halledebilmekten başka çare yoktur.

- **Koca eşini tatmin edemiyorsa kadın mastürbasyon yapması caiz olur mu?**

Erken boşalma sorunu yaşayan ve ön-sevişmeyi bilemeyen erkeklerin eşlerinde bu sorun çok olduğu varsayılır. Kadın veya erkek cinsel olarak doyuma ulaşamıyor ve zina etme korkusu varsa kendini tatmin etmesi, geçerli sebep sayılabilir. Bu durumun illeti zamanımızda kötülük dehşetinin artmasıdır. Zahiren bu konuda çok dindardan fetva almak mümkün değildir. İnsan fitne döneminde içtimai günahtan korunması için bu tür yollara başvurabilir. Umulur ki, Allah Teâlâ o kulunu affedecektir.

- **Ailesinden uzakta çalışan bekâr erkeklerin cinsel hayatı nasıl olabilir?**

Zinaya düşme korkusu varsa kendini tatmin etmesinde bir mahzur olmayacağını söyleyebiliriz. Zaruretler gelince mahzurlar mubah olur. Arka arkaya ilişkiye giren bir kişi her defasında gusül abdesti almalı mıdır? Gerekmez. Sadece alt organı yıkamak yeterlidir. Ancak bu tür ilişkilerin zararı erkekte prostat ve ileriki zamanlarda iktidarsızlık, kadınlarda rahim bölgesinde ur oluşması veya viral rahatsızlıkların oluşmasına neden olacağından terki evladır. Günümüzde antibiyotiklerin yetersiz kaldığı virüsler çoğaldığından dikkatli olunması sağlık açısından önemlidir.

- **Mastürbasyon yapan nasıl tevbe etmelidir?**

Bu fiilin işlenme durumunun ne olduğu önemlidir. Evlenemeyen veya başka bir sebeple mağdur birinin tevbe etmesine gerek yoktur. Tevbe fiilin işlendiği halin sebebine bağlıdır. Bir şekilde evlenemeyen, hapiste uzun süre yatan, vb. gibi durumda olan insanın beşeri bir vasfı olan cinsel yönünü oruç ile durdurulması herkes için düşünülemez. Rasûlullâh sallallâhü aleyhi ve sellem Efendimizin gençlere oruç tavsiyesi bu konuda takva ve azimet yolunu göstermek içindir. Ruhsat konusunda genelde âlimler lastikli konuşup işin özüne inmeye çekinmeleri evlenmenin ve çoğalmanın dumura uğramaması içindir. Fitne zamanında önemli olan kişinin en önce özünü muhafaza etmesidir.

- **Evli erkeğin karısı yüzünden zina yapması nedir?**

Evli erkeğin zina yapması recm gerektiren günahtır. Bu günaha düşeceğine mastürbasyon yapması daha münasiptir. Umulur ki Allah Teâlâ sabrı yüzünden hanımına merhamet veya sağlık verirde, evliliğini hemde geleceğini kurtarıp büyük günaha düşmez.

- **Dindar erkekler nasıl kadınlardan hoşlanır?**

Hoşlanmanın dini olmaz. Hoşlanma meşrep ile alakalıdır. Kadınlarda tercih edilecek bir husus varsa bu da, namuslu olması ve güzel ve sakin konuşan bayanlar tercih edilir, olmasıdır. Erkeksi olmak kadınları itici kılar.

- **Gönlünde başka bir kadın olan erkeğin gönlüne girmek mümkün mü?**

Bu durumda olan bir erkeğin gönlüne girmek isteyen kadın kendine ihanet ediyor demektir. Çünkü gönül işi zorlamaya gelmez. Sonunda durgun suyun dibindeki mırığı (pis tortuyu) çıkarır derler. Başı belaya girer.

- **Gusülden önce idrar yapacakken büyük abdest yapılırsa ne olur?.**

Abdestten önce tuvalette ihtiyaç gidermek ve alt bölgeyi temizlemek gerekir. İdrar yapmak meni kalıntısını temizlemek içindir. Büyük abdesti yapmanın bu konuyla bir alakası yoktur.

- **Oral ilişki günah mıdır, tövbe ederse affedilir mi?**

Bu tür ilişkiler nesli kırdığı için yasaklanmıştır. Genelde eşler arasındakine kesin bir hüküm yoktur. Bu eşlerin tiksinme ve haz paydalarını ilgilendirir. Yabancılar ile olanlar ise tehlikeli uçurum kenarında yürüyen bir insanların durumu gibi tedavisi olmayan hastalık veya zinaya düşme sebebi olacağından terk edilmesi gerekir.

- **Kadın eşiyle banyoya girer mi?**

Girmesinde bir sakınca yoktur. Fakat gusül abdestini alırken vesvese oluşumuna neden olduğundan abdest alma zamanlarında ayarlama yapmak uygundur.

- **Eşlerini grup sekse teşvik eden eşler hali nedir?**

Allah Teâlâ bu tür ahlaka sahip olanlara lanet etmiştir. Sodom'u ve Pompei'yi bu nedenle helak etmiştir. Günümüzde niye olmuyor denilebilir. Çünkü günah yüzünden kavimleri yok eden gökten ve yerden gelecek umumî felaketler Rasûlullâh sallallâhü aleyhi ve sellemin duası bereketiyle kaldırılmıştır.

- **İnsanlar kendi kendine ilişkiye girer mi?**

Kendi kendine ilişkiye girmek, şeytanın hasletlerindendir. Şeytan taifesini bu şekilde çoğaltır. Narsist duyguları ile kişinin kendince haz aldığı şekilde tatmin edici hareketler ileriki zamanlarda toplumdan soyutlanmaya neden olacağından terk edilmesi gerekir. [Narsisizm veya özseverlik, kişinin kendisine duyduğu cinsi arzu, kabaca tabirle kişinin kendisine âşık olması olarak tanımlanan bir terimdir. Farklı tanımları ve kullanımları mevcuttur.]

- **Kadınların düşünce yoluyla kendilerini tatmin etmeleri günah mıdır?**

Düşünceyi bu planda bu kadar aktif kullanabilen kadın gerçekten üstün vasıflı olanlardandır. Bu türlü tatminin hiçbir günahı olmadığı gibi, bu özelliği olan kadının bekar kalmasına teaccüp edilmesi de gerekir. Çünkü bu vasfı taşıyan kadın evlendiği taktirde güzel bir hayatı kendine hazırlayabilir. Yalnız burada tek dikkat edilecek husus dünya hırsı ve bencilliğin zincilerini kırması gerekir.

- **Kocası ilişkiye girmiyorsa günah mıdır?**

Günahtır. Bir kadının değişik durumları var sayılmazsa üç adet dönemi cinselliğe sabır edebileceğine hükmedilmiştir. Erkek bu konuda eziyet ediyorsa ya yanlış yoldadır veya hastadır. Hasta olduğu fark edilirse muhakkak psikoloğa götürmek gerekir. Terapiler ile normal hayata döndürülebilir.

- **Penise yapılan büyü**

Bağlama için yapılan büyüler bu sınıfa girer. Erkelerin ilk gece sendromunda bu tür vakalar çoktur. Büyücülerin şerrinden Allah Teâlâ'ya sığınırız.

- **Kızlık zarı bozulursa okunması gereken duâ nedir?**

Bu sorunun ne olduğu tam anlaşılamıyor. Fakat bekâret sorunu yaşayan bir bayanın dua ile bu zarı eski haline getirmesi düşünülmez. Bir nedenle zar sorunu oluştuysa jinekologlar yardımıyla müdahele yapılabilip eski haline dönüştürülebilir. Bir kızın ileriki zamanlarda evlilikte sorun yaşayacağına bu zarını eski haline getirmesi uygun ve muhakkak gereklidir. Çünkü erkeklerin en büyük zaaflarından biri ve avantajı, günaha düşseler de kadınlar gibi sıkıntılı durum yaşamazlar. Ancak bir bayanın başına bir hal geldiğinde, bu şekilde değildir. Doğu kültüründe erkeğin günahına yollar ve çareler bulunmuşken kadına aynı haklar

verilmemiştir. DESERT FLOWER / Çöl Çiçeği (2009) Bu filmde kadınların sünnet ile çektikleri acı durumu görünce demek istenilen mevzuyu daha iyi anlayabilirsiniz. Netice de kulun sahibi Allah Teâlâ'dır. Dünyevi bir cezası olmayan bir sıkıntıyı büyütüp bu dünyada cezalandırmak ile çok da faydalı sonuçlar elde edilemez.

Hz. Rasûlullâh sallallâhü aleyhi ve selleme, Maiz b. Malik el-Eslemi isminde birisi gelip: "beni temizle" diyerek zina ettiğini dört defa ikrar etmiş, Hz. Peygamber de akli melekesini, sarhoş olup olmadığını ve medeni halini sorduktan sonra onu recmettirmiştir. Recmedilirken kaçmaya teşebbüs eden Maiz için Hz. Peygamber "Keşke bıraksaydınız! Belki tövbe eder de Allah tövbesini kabul ederdi" demiştir. Ayrıca Maiz'i kendisine gönderen kişiye de "Ya Hezzal, Maiz'i elbisenle örtseydin, senin için daha hayırlı olurdu." tavsiyesinde bulunmuştur. (Buhari, Hudûd, 25; Müslim, Hudûd, 22; Ebu Davud, Hudûd, 23; Hakim, Müstedrek, VI, 363; İbn Hanbel, V, 217.) Bkz: http://www.e-akademi.org/makaleler/okasikci-5.htm#_ftn24

- **Ters ilişkinin hükmü nedir?**

Haramdır. Evlilerdeki olan ise küçük livatadan sayılır. Terk edilmesi gerekir. Bir dünyevi cezası yani bir had uygulaması olmasada ahirette hesabı sorulacak günahlardandır. Bu fiilin günah sayılmasının sebebi insan sağlığını tehdit eden sıkıntılar içermesinden ve neslin kesimesine sebep oluşundandır. Bu ilişkiye müptela olanlar normal yolu terk etmeleri müncer olduğundan Allah Teâlâ yasaklamıştır. Eşlerin kendi aralarında sınır olan mesafe bunun üzeredir. Diğer cima hallerinde eşlerin sınırını nefisleri belirler. Başka yasaklayıcı bir hüküm yoktur. Haremin halleri, haremede kalır. Eşlerin birbini sevmeleri konusundaki sınırlarına bir söz söylenemez. Sonuçta her konu sağlığın kontrolü altında tutulmalıdır.

- **Günah yüzünüzdeki ifadeyi değiştirir mi?**

Rasûlullâh sallallâhü aleyhi ve sellemden önceki peygamberlerin ümmetlerinde bu durum belli şekilde bariz olurdu. Fakat Allah Teâlâ, Muhammedî ümmetten (İster kafir, ister Müslüman olsun) bu hali kaldırmıştır. Erkek veya kadın hangi günahı işlerse işlesin Cenâb-ı Allah onun günahını setreder. Velevki yüzbin defa bu hal zuhur etse bile. Bu konuda önemli olan kulun günahını bilip tevbe etmesidir. Bilindiği üzere Allah Teâlâ bütün günahları affeder. Kul hakkı meselesinde ise samimi tövbekâr olana Allah Teâlâ'nın yardım edeceği va'di vardır.

- **Geçmiste masturbasyon yapan evlenebilir mi?**

Evlenmesi için dini bir engel yoktur. Eğer günah işledim sıkıntısı duyuyorsa tevbe eder. Bu yeterlidir.

- **Kadınların günah işlemesinin affı**

Allah'ın, kadınların üzerinde zuhur eden günahları affetmesi erkeklerde olan günahtan daha çabuk olur. Çünkü sosyal hayatta ezilen ve madur olanın af paydası büyüktür. Bu nedenle kadınların günahkar olma sendromuna düşmemeleri gerekir. Her ne kadar bir hata işlenilmişsede tevbe edilip Allah'a sığınılmalıdır.

- **Dinen bebek doğuncaya kadar kaç kere cinsiyet değiştirir.**

Ruhların aslı üzere cinsiyet belirlenir. Ruh cesede ilka olduktan sonra enkarne olma durumu yoktur. Erkek ise erkek, kadın ise kadındır. Eğer konu hakkında değişik bir görüş duyuyorsanız, Hint mitolojisi bilgilerinden etkilenmiş görüşler olabilir, itibar edilmemelidir..

- **Cinler insanı masturbasyona zorlarlar mı?**

Kur'ân-ı Kerim'de **"Cennetteki hurilere (kadınlara) ne bir insan ne de bir cin dokunmuştur."** (Rahman, 55/56,74) buyrulması üzerine anlaşılan bir tevilde cinlerin cinselliğe etki ettikleri düşünülmektedir. Cinsellik beyinde başlar ve biter . Bu sebeple cinlerin insanda en çok etkilediği organ beyindir. Konu uzundur.

http://m.sorularlaislamiyet.com/index.php?oku=229559

Cinlerde erkeklik ve dişilik olduğunu bildiğimize göre bu etkiden kurtulmanın tek çaresi dini hassasiyet ile olabilir.

- **Rüyada sırtında ben görmek.**

Manevi bir rütbe almak veya cinlerden korunduğunuza işaret olarak haberdar edilmiş olabilirsiniz. Cinler insanların sırt bölgesinden bedene girdikleri için peygamberlerin sırtı mühürlenmiştir.

- **Çocuğunuzun bilinçaltını kodlamak**

Çocuklar anne karnında kodlanabilir. İkinci aşama konuşmaya başlamadan önce yapılan her hareket kodlamaya sebep olur. Fakat en büyük etki levhi mahfuzda yazılan kaderdir. Bu nedenle çocukların en güzel kodlama meselesi helal yedirmek ve güzel ortamdır. Sonuçta herşey Allah Teâlâ'nın ikramına bağlıdır.

- **Gusül abdesti alma durumu olmayanlar ne yapacaklar.**

Askerde, misafirlikte vb gibi durumlarda zorluklar zuhur ettiğinde veya fitneye sebep olacak yerlerde teyemmüm gusül yerine geçer. Fitne kapatan yalan fitne çıkaran doğrudan evladır.

- **Erkek cünüp iken kadının o halde ilişkiye girmek istememesi günah mı?**

Hayır. Cinselliğin temeli Allah Teâlâ'nın belirlediği sınırlar kapsamında kişilerin tiksinme, beğenme vb. beşeri durumlarını ilgilendirir. Cünüp olan kocanın isteği günah olmadığı halde eşi razı olmuyorsa bu tür ilişki cinsel soğukluğu meydana çıkarcağından dikkat edilmelidir. Cima hallerinde kadının istekleri ve tercihleri erkekten önce gelir.

- **Kadın kacasını çıplak görürse namaz aptesti bozulur mu?**

Bozulmaz.

- **Karı koca çıplak olsalar dinen caiz midir?**

Çıplaklık sınırı karı koca arasında yoktur. Fakat hayalı olmanın kazancı büyüktür. Melekler ve cinlerin etkilenmesine sebep olmamak gereklidir. Fahiş çıplaklığın terk edilmesi uygundur. Genelde göğüs ve alt beden bölgelerini korumak her konudan faydalı olacaktır.

- **Doğumda Allah tarafından gelen melaike ve huzur varmıdır.**

Allah Teâlâ doğuran kadınların geçmiş bütün günahlarını affeder. Bu nedenle kadının doğum hali yaratıcılık sıfatını haiz olduğundan ve Allah Teâlâ tarafından bizim bilmediğimiz bir çok yardımlar vardır. Doğumda vefat eden kadın şehittir.

- **Kocası istedi diye başkasıyla ilişkiye girmek günah olur mu?**

Bu şekilde birinin eşi olan kadına Allah Teâlâ yardım etsin. Kadın o erkekten bir an önce uzaklaşmanın yolunu bir an önce bulmalıdır.

Allah Teâlâ'nın en nefret ettiği domuz sıfatlı erkeklerdir. Bu tür erkelerin şerrinden Allah Teâlâ'ya sığınmak gerekir. Ya Rabbi bu nasıl iştir, denilecek kadar kötü bir haldir bu!

- İlk gece korkusunu gidermek için dua nedir?

El kalbin olduğu kısma getirilerek "Ve kulûbenâ minke hubura" okunur. Kalbin üzerine el konarak ayetel kürsi de okunabilir. bu şekilde kalbin sakinleşme sağlanır.

- Anneyi çıplak olarak günah mı?

Çocukların avret mahhalli olan (gögüs-altbeden) bölgeleri dışındaki kısımları istemeden normal zamanlarda görürlerse, [sakınmak en doğrusudur ama] günah değildir. Eğer bir hastalık varsa hiç bir şekilde günah değildir. Çünkü evladın yardım etmesi gereken bir husus bulunur. Kültürümüzde avret mahalli olan kısmı kimse isteyerek zaten açmaz.

- Şizoid bir erkekle cinsel yaşam

Kişilerarası ilişkilerin yokluğu birinci belirtisidir. Bu şizofrenik yelpazenin başlangıcını oluşturur. Algı çarpıklığı ve düşünme bozukluğu şizotipal kadar belirgin değildir. Her ikisi de birbirine bağlı olan gerçeklik yitimi ve günlük hayatın aksaması durumları yoktur. Şizoid kendi dünyasını ölüme benzer bir varoluş şekliyle kurmuştur. Kafka, Kierkegaard, Van Gogh, Mozart isimleri tarihteki belirgin örneklerdir. Şizoidin toplumdan kopukluğu kendi iç dünyasının bir gereğidir. Hissetme, düşünme ve tüm hayatı kavrama biçimi normal insanlardan ciddi farklılıklar içerir. Yaşam savaşını kazanamayacak kadar savunmasız,insanlardan kabul göremeyecek kadar hayattan uzaktırlar. Çoklukla akli yetersizlik ya da gelişim bozukluğu damgasını alırlar. İnsanlık trajedisinin somut örnekleridir. Sıradan insanların iç dünyası ve dış dünyası vardır. Şizoidin ise karanlıklar içinde olduğu tek bir dünya. Şizoid güç eksenli bir hayatta, tek amacın adam yerine konmak için savaş verildiği bir arenada ne kadar bir şeyleri başarır gibi gözükürse gözüksün dışardaki acayiptir. Bu açıdan onların hayatı insanların göründüğü gibi adam gibi adam olup olmadıklarına bir referanstır. Güven ve sevgi adalarının hemen hiç olmadığı bir insanlık tarihinde şizoid hayatın ve Tanrının gerçek soğukluğuyla donup kalmıştır.

Bu kişilerin ileriki dönemlerinde durumunun ağır şizofren vakalarına dönüşmesini engellemek ve yavaşlatmak için en güçlü ilaç, eşin cinsel birleşmelerinde zaman sıklığını artırması ve anlayışlı olmasıdır Bu şekilde hastalığın seyri yavaşladığı gibi yok olmaya doğru bir hal almasına da sebep olabilir.

- Rüyada gördüğü insani gerçekte gören kişinin kalp gözü mü açıktır?

Kalp gözü açık olmanın en düşük derecelerinden sayılabilir. Bu haller geçicidir. Ayrıca bu açıklığa sevinmemek te gerekir. Şeytan bu tür tuzakları kurar. İnsanları bu tür hallerle aldatır. İtibar etmemek gerekir. Kalp gözü açıklığında en önemli husus kişinin manevi seyrinde sabrını artıran hususların takviye edilmesine yardımcı olan şeylerin bildirilmesidir.

- Cin ve şeytanlar var sanılanılan büyülü evi temizlemek

Bu tür evlerin temizliğinde sirkeli su kullanılmalıdır. Temizlik malzemesinde sirke kullanılmalı, evin köşerine eski ev süpürgeleri ile serpme yapılmalıdır. Ondan sonra ev temizlenir. Hoca hoca dolaşmaya gerek yok. Bu tür benzeri şeyleri sirke ile çözebiliriz. Korkmaya gerek yoktur.

- **Namazda iken meni gelmesi nedir?**

Meninin akıntı şeklinde geliyor olması olmaz. Bu akıntı genelde mezidir. Pamuk kullanmayı öğrenebilirsiniz. Normal abdest alınır. Vesvese etmeye gerek yoktur.

- **Ensest düşüncelerden kurtulmak için..**

Bu tür düşüncelerin temelinde yakınlığın verdiği duygular vardır. Bu etkilerden korunmanın birinci şartı, bahsekonu olan kişi ile yalnız kalmaktan kaçınılmalı ve el teması yani tokalaşmadan uzak durmak gerekir. Bu şekilde düşünce planında çıkan vesvesler ölmeye başlar. İnsanın kendinde var olduğunu zannettiği şeylerin birçoğu zandır. Karşısında var olduğunu hissettiği şeyler ise şeytanın attığı fitne okudur. Her iki şekilde hatalı düşünüş tarzı olduğu için terk edilmeye çalışılmalıdır. Hiçbir şey çözüm olmuyorsa sabahleyin kalkınca yedi ayetel kürsi okuyup kendini çevirmeli kısa zaman sonra farkında olmadan bu etkilerden kurtulunur.

- **Rüyada ölen eşlerden birinin diğerini yanına çağırması nedir?**

Bu tür çağırmalar birçok manayı ifade eder. Eğer geride kalan eşte, ölen eşin kul hakkı çok ise kısa zamanda vefat edeceğine, yok ise bir beklentisi vardır. Mesela hayır hasenat bekliyor demektir.

- **Hangi şeyhe bağlı olduğumuzu rüyada nasıl görürüz?**

Bu tür rüyalar nadirattandır. Şeyhin tasarrufu ile görülmesi vardır. Kendi niyeti ile görmek zordur. İstihare yapıp görmek vardır denilir. Fakat her kişinin tür rüya görme kabiliyeti yoktur.

- **Gerçek şeyh nasıl anlaşılır?**

Şeyhin gerçek olduğu anlamada en önemli husus, karşısına geçince kalbde zikir hareketi hasıl olur. Bazılarında ise kendini bi-hoş hissetme hali vardır. Gerçek şeyh, karşısına gelenin haline bilerek bilmeyerek vakıf olur. Maddî ve Manevî sorunu varsa o mecliste hal yolunu aşikar eder. Bu halde olan şeyh nadirdir.

Bu mevzu kalbin üzerinde olan haller ile bilindiğinden herkes için farklıdır. Ancak aldanmamak için en kolay yol şeyhin dinin emirlerine uygunluğuna bakarak çözebiliriz.

- **Sevdiğim beni öpünce akıntı geliyor gusül almam gerekir mi?**

Uyanma olup sönme hali olursa akan sıvı genelde genelde mezidir.

En kolay tesbiti sıvının iç çamaşşırda bıraktığı rengi ile tesbit edilebilir. Sarı ise menidir. Gusül gerekir. Beyazımsı ve şeffaf ise mezidir. Namaz abdesti yeterli olur, güsül gerekmez. Kadınlarda ise bir akıntı meselesi düşünülmez. Gusül bahis konusu değildir.

- **Cinsel iliskide rabıta yapmak doğru mudur?**

Cinsel birleşmede rabıta mevzuu için şu iki yazımızı mutalaa edebilirsiniz büyük sırları havidir.

HAYAL MERTEBESİ VE ETKİLERİ

KARI KOCA ARASINDAKİ SIRLAR

(Yazıların üzerine tıklayın.) Konun muhtevası ilk anda değişik gelebilir. Anlayış gerektiren konudur.. Sonuçta gerçek bir hakikattir.

- **Mezi geldikten sonra istibra nasıl yapılır?**

Mezi akıntısını durdurmak için, idrar yapılmalıdır. Bu şekilde mezinin yolu kesilir. Temizlik yapılırken yapışkanlık vardır. Yıkama ile hemen geçmez. İdrar yapıldıktan sonra en kolay yol nohuttan küçük, mercimekten büyük pamuk ile idrar yoluna kurdan benzeri bir aparatla tıkama yapılır. Tenasul uzvunun baş kısmındaki haznede kalan pamuk akıntıya engel olur. Bu tür istibra hem kolay ve vesvesi yoktur. Zaman sıkıntısı olan kişiler için bir numaralı istibradır. Pamuk diğer idrar çıkışında kendiliğinden düşer. Tıkanan pamuk ile ilk zamanlarda iç deride hassaslık acı verebilir, zamanla bu durum geçer. Vesveseli kişiler için tavsiye edilen bu husus, ihtiyarlık çağında prostat hastalığının engelleme özelliğini var olduğunu söyleyebiliriz.

- **Evliyken evli birine aşık olanın edeceği dua nedir?**

Evli iken başka birine aşık olmaktan kurtulmanın duası günde 1000 defa istiğfar getirip tövbe etmektir. En az yedi gün en fazla 40 gün sonra bir hastalık belirtisi ile vücuttan bu sevgi kaybolur gider. Günümüzde tek evlilik yasal olduğu ve dinende bu evlilik tasvib edildiği için sevgiyi eşinde aramak için dua edilmelidir. Eğer eşler birbirinde bu durumu fark ettilerse "Sen seversen, eşinde seni sever" diyerek sevgisini içinde artırmaya çalışmalıdır. Kısa zamanda bütün sorunlar çözüleceğine şahit olunmuştur.

- **Evli kadın kocasını aldatıp başkasıyla ilişkiye girerse kocası ne yapmalı?**

Zina haline vakıf olunuyorsa terk etmesine/boşanmak için mahkemeye gitmesinde dinen izin vardır. Eğer kadın yemin eder de "ben zina etmedim" diyorsa o zaman şartlar kontrol edilip başka bir yerleşim yerine taşınarak şüpheli şahıstan uzaklaşma yoluna gidilebilir. Bu tür durumlarda çocuklar var ise kocanın şüpheyi af ile tedavi etmesi, eşine bir şans daha tanıması uygundur. Ancak durumda bir değişme olmuyorsa karar mahkemenin vereceği karar üzeredir. Şüphelerin ve zaruretlerin çözüm mercii hakimin kararıdır.

- **Eşinin gerçekleri görmesi için dua nedir?**

Bu durumun duası kaşılıklı oturup konuşmaktır. Yoksa gıyaben yapılan duanın hiç bir tesiri olmaz. Çünkü zamanımızda insanların manevi durumları zayıfladığı ve maddiyata yöneldikleri için maddi çözümler ile sorunların halli kolaydır. unutmayalım ki, eşlerin arasında zuhur eden her türlü kötülük şeytânidir. Şeytanın en zayıf kaldığı konu konuşma/sohbettir. Kalbin vesvesini ancak konuşma giderir. Kulak rahmine düşmeyen kelâmın tesiri olmaz. Eşler konuştuklarında ve birbirlerine şefkatli baktıklarında şeytan eriyip gider. eşlerin arası bozulunca şeytan genellikle konuşmaya engel olur. Küs kalmak çözüm değildir. ayrıca bir odaya çekilip saatlerce vird çekerek sorunları çözemeyiz. Bu izinsiz virdler ancak insanın başına sıkıntıdan başka bir şey getirmez

- **Rüyaların hepsi gerçeği aksetttirir mi?**

Hayır. Fakat insanı yönlendirir. Bu nedenle rüyanın görüldüğü bir gün öncesini iyi tahlil etmek gerekir. İç dünyamız dolaylı şekilde birşeylerden etkilenmiştir. Geleceğe yönelik görülen rüyalar kişinin tecrübesi ile alakalıdır.

- **Kocası tarafından beğenilmeyen kadın ne yapmalı?**

Kadının eşi tarafından beğenilmiyor zannı kadar yanlış bir düşünce yoktur. Her kadının kendine ait güzellikleri vardır. Büyükler der ki, bir kadının gönlüne girmek gökten melek indirmek demektir. Her kadının kendi iç ve dış dünyasında o farklı kimliğini ön plana çıkararak kendini sevdirebilir. Eşler aynı topraktan yaratıldı sözünüde unutmayalım.

- **Kocama beddua ediyorum?**

Kocasına beddua eden bir kadının duasının tuttuğunu eğer anlamak istiyorsa, kocasının işleri kısa zaman sonra bozulur. Bu bozulmadan sonra maddi sıkıntı içine girerler, neticede evlilik hayatı tehlikeye girer. Onun için kadınlar yanlış veya kötü olan eşlerine güzel/ hayırlı dua ederek sorun çözme yoluna gitmeleri uygundur. Göreceklerdir ki her şey yoluna girecektir.

- **Mustehcen düşünceler gusul gerektirir mi?**

Gerektirmez.

- **Kocadan izinsiz dergaha gitmek nedir?**

İslam'da aile ilişkilerinde erkeğin önde olması kuralı getirilmiştir. Eşi izin vermiyor olabilir. İzinsiz gittiği zaman çok sevap kazanamadığı gibi birçok sorunun çıkmasına neden olabilir. Bu nedenle bir kadın kocasını ikna edemiyorsa "demek kadar yanlış" bir söz yoktur. Akıllı kadın erkeğin kalbine giren yolunu bilendir. Bu tür olaylar karşısında zor ve inatlaşma hiçbir şeyi çözmez. sabır ve akıl ile sorun çözülür. İşin garibi şu an gidilen dergahlarda insanlar neyi bulup veya bulmadıklarını araştırsınlar, çoğu zaman öldürmeden başka bir şey değildir. Bu konu yürekler acısı bir durum arzettiriyor.

- **Tasavvufta kadınların sacının uzun olması gereklimidir?**

Kadınlarda saçın uzun olması ruhâni alemden haber almada kolaylık sağlar. Vril rahibeleri konusu vardır. İnternette bulabilirsiniz. Bu kadınların medyumvari özellikleri bulunuyor. Uzun saçlar psişik anten görevi görüyor. Bir döneme etki ettiler. Sonuç olarak İslamda kadın saçı ile olan fetvalar menfi yöndedir. Saç uzaması ve bırakılması sağlık ile ilgilidir. Saçı uzun kadınlar sinizüt/başağrısı sorunlarından kurtulmak için kesiyorlar. Saç kadının en güçlü silahı olduğu için İslam'da kapatılması emrinin altında konuşulacak çok mevzu vardır. Saç-kadın-kuvvet arasında sıkı bağlar olduğunu ve rızık-bolluk ilişkisine etki ettiğini unutmayalım.

- **Karı koca sevişmesinde dini açıdan sınırlar nedir?**

Eşler arasında ters ilişki (Livata /Lutilik/ anal yolla, rektuma sex) İslam'da ve diğer bir çok dinde yasaktır. Bunun dışında insan sağlığının ve eşlerin zevk alma durumları kendi çerçevelerinde kendilerince belirleyebilir. Bu belirlenme hususunda tiksinme-hoşlanma gibi içsel duyguların önemi büyüktür. Eşlerden birinin hoşuna giden şey diğerinin hoşuna gitmeyebilir. Bu nedenle zorlayıcı teknik, taktikler cinsel soğukluğu meydana getireceği unutulmamalıdır. İslâm eşlerin yatak odalarının en ince detaylarına kadar girmez. Bu konuda birçoklarının mahrem hayatı dolaylı yoldan edeb dairesi içinde kurallar koymaya çalışırlar. Hakikatte Allah Teâlâ'nın dahi serbest koyduğu sınırları daraltarak cinselliği yaşanmaz hale getirmeleri, hele bugünümüzde daha tehlikelidir, diyebiliriz. Yetişmenin ve zamnanın farklılığındaki devrana yetişmek mümkün görünmüyor.

Konu üzerinde sitelerde geçen genel dini malumatlar şu şekildedir.

"Eşleriniz sizin nesil yetiştiren tarlanızdır. Tarlanıza dilediğiniz şekilde varın. Kendiniz için ilerisini düşünerek hazırlık yapın. Allah'ın haram kıldığı şeylerden korunun ve O'nun huzuruna varacağınızı iyi bilin. (Ey Resulüm)! Mü'minleri müjdele!" (Bakara, 2/223)

Rivayet olunduğuna göre Yahudiler, "Bir kimse karısının önüne arkasından yaklaşarak cinsel birleşmede bulunursa, doğacak çocuğu şaşı olur." derler ve bunun Tevrat'ta olduğunu söylerlermiş, Resulullah'a bu aktarılmış, "Yahudiler yalan söylüyorlar." buyurmuş ve şu âyet inmiş: "Ey erkekler kadınlarınız sizin tarlanızdır."

HARS: Aslında ziraat gibi ekin ekmek demek olup ekin yeri, ekilecek tarla anlamına isim de olur ki burada bu mânâdadır. Bu ifade ile kadının kadınlık organı bir yere, erkeğin spermi tohuma, doğacak çocuk da bitecek ürüne benzetilerek bir istiâre yapılmış ve bununla Allah'ın emrettiği ekin yeri açıklanmıştır ki anlam şu olur:

Kadınlar sizin ekinliğinizdir, siz onlara insan ve Müslüman tohumları ekip ürün olarak nesil, döl yetiştireceksiniz. Öyle ise tarlanıza (tarla anlamı unutulmamak ve ekin yerinden olmak şartıyla) dilediğiniz taraftan, hangi pozisyonda isterseniz gidiniz. Ve bununla birlikte kendiniz için ilerisini gözetip ona göre ihtiyatlı bulununuz, sadece şehvetinizi söndürmekle meşgul olmayıp geleceğiniz için salih ameller ile hazırlık görünüz. Ve Allah'a isyandan sakınınız da eğri yola gitmeyiniz. Ve biliniz ki, siz mutlaka Allah'a kavuşacak, O'nun huzuruna çıkacaksınız. Dolayısıyla yüzünüzü güldürecek şeyler kazanın da rezil olacağınız şeylerden kaçının. (Elmalılı Hamdi Yazır Tefsiri)

Ters ilişki konusuna dönecek olursak, kadına arka organdan/anüsten cinsel ilişkiye girmek, ne şekilde olursa olsun kesinlikle haramdır. Şayet kadın bu işe razı olacak olursa, o da büyük günaha ortak olur. Eşler arası bile olsa anal ilişki, livata olarak adlandırılmış olup, yasaklanmıştır. Kur'an'da cinsî münasebetin ana gayelerinden birinin neslin devamı olduğu ifade edilmiş ve kadının cinsel organından (vagina) olmak şartıyla, ilişkinin şekil açısından serbest bırakıldığı bildirilmiştir. **"Ey Muhammed! Sana kadınların ay başı halinden de soruyorlar. De ki: O bir eziyettir Onun için ay başı halinde oldukları zaman kadınlardan çekilin ve temizleninceye kadar onlara yaklaşmayın. İyice temizlendikleri zaman ise Allah'ın emrettiği yerden onlara varın, yaklaşın. Şüphesiz ki Allah çok tövbe edenleri de sever, çok temizlenenleri de sever."** (Bakara, 2/222) Devamındaki ayette de ise yukarıda zikrettiğimiz gibi buyurulur ki:

"Eşleriniz sizin nesil yetiştiren tarlanızdır. Tarlanıza dilediğiniz şekilde varın. Kendiniz için ilerisini düşünerek hazırlık yapın. Allah'ın haram kıldığı şeylerden korunun ve O'nun huzuruna varacağınızı iyi bilin. (Ey Resulüm)! Mü'minleri müjdele!" (Bakara, 2/223)

Buna göre cinsel ilişki, üreme organından olmak şartıyla her türlü ilişkinin helal olduğu bildirilmiştir. Öyleyse dışkı yerinden cinsel ilişki helal değildir. Çeşitli hadislerde, karısına üreme organın dışından yaklaşanın, Allah'ın lanetine uğrayacağı ve bunun bir nevi livâta sayılacağı haber verilmiştir. Rasûlüllâh sallallâhü aleyhi ve sellem Efendimiz buyuruyorlar: **"Hanımına dışkı yerinden yaklaşan kimse lanete uğramıştır." "Erkeğe veya kadına arka yoldan yaklaşan kimseye Allah, rahmet bakışıyla bakmaz."** (bk. Ebû Dâvûd, Nikâh, 45; Müsned, I, 86; II, 444; Tirmizî, Taharet, 102; Mişkâtü'l-Mesâbih, II, 184).

Bu ve benzeri hadisler kadınlara dübüründen/anüsten/dışkı yerinden cinsel ilişkiye girmenin haram olduğu hususunda delildirler. Dolayısıyla erkeğin karısına dübüründen temas kurması

haramdır. Ancak şeriat bunun için ceza olarak belli bir ceza koymadığından dolayı, bu hususta verilecek olan ceza had cezaları kapsamında değerlendirilemez. Tazir cezaları kapsamına girer. Bu nedenle imam ya da hakimin bu fiili işleyen kimseye caydırıcı ve acıtıcı bir ceza vermesi gerekir. Çünkü ceza her ne kadar tazir cezası olsa da caydırıcı ve acı verici olması lazımdır. Evla olan bu hususun hakimin takdirine bırakılmasıdır. Böyle kimseler için alınacak en önemli tedbirlerin başında, bütün samimiyetiyle Allah'a sığınmak ve kendisini bu beladan kurtarması için gece gündüz dua etmek gelir. Sonra iradesini kullanıp, bundan vazgeçme kararlığında olduğunu göstermelidir. Böyle bir günahın tövbesine gelince: Buna şu ayet-i kerime ile cevap vermemiz güzel olur: "De ki, ey kendi aleyhlerine haddi aşan kullarım! Allah'ın rahmetinden ümidinizi kesmeyin. Çünkü Allah bütün günahları affeder. O çok bağışlayan ve çok merhamet edendir. Size azab gelip çatmadan ve artık yardım göremeyeceğiniz zaman gelmeden önce Rabbinize yönelin ve O'na boyun eğin." (Zümer, 39/53-54). Allah (cc) bütün günahları affederse elbette bunu da affeder; yeter ki tövbe edilmiş olusun. Tövbe, dönmek demektir. Kişinin sonradan bulaştığı günahtan ve kötü durumdan, iyi ve günahsız olan aslına dönmesinin adıdır. Eğer kötü fiil tekrarlanıyorsa demek ki dönme henüz gerçekleşmemiştir. Ne zaman dönüşsüz bir vaz geçme olursa dönme, yani tövbe de o zaman gerçekleşmiş olacaktır.

Öyleyse böyle olan insanların da Allah'ın rahmetinden ümit kesmeleri anlamsızdır, hatta günahtır. Yeter ki, böyle bir vazgeçmeyi/tövbeyi başarabilsinler.

- Oral yolla cinsel ilişki (cunnilingus) caiz mi?

Oral seks (cinsel organın ağza alınması, öpülmesi vs,), bu konuda açık bir hüküm bulunmamakla birlikte, cinsel organlar necaset mahalli olduğundan, bu tür ilişkilerden kaçınılması gerekir. Çünkü her Müslümanın kesin olarak haram olan hususlardan kaçındığı gibi, haram şüphesi olan konulardan da uzak durması gerekir. Nitekim Rasûlüllâh sallallâhü aleyhi ve sellem Efendimiz şöyle buyurmuştur: **"Helâl olan şeyler belli, haram olan şeyler bellidir. Bu ikisinin arasında, halkın birçoğunun helâl mi, haram mı olduğunu bilmediği şüpheli konular vardır. Şüpheli konulardan sakınanlar, dinini ve ırzını korumuş olur. Şüpheli konulardan sakınmayanlar ise gitgide harama dalar. Tıpkı sürüsünü başkasına ait bir arâzinin etrafında otlatan çoban gibi ki, onun bu arâziye girme tehlikesi vardır. Dikkat edin! Her padişahın girilmesi yasak bir arâzisi vardır. Unutmayın ki, Allah'ın yasak arâzisi de haram kıldığı şeylerdir. Şunu iyi bilin ki, insan vücudunda küçücük bir et parçası vardır. Eğer bu et parçası iyi olursa, bütün vücut iyi olur. Eğer o bozulursa, bütün vücut bozulur. İşte bu et parçası kalbdir."** (Buhârî, Îmân 39, Büyû' 2; Müslim, Müsâkat 107, 108. Ayrıca bk. Ebû Dâvûd, Büyû' 3; Tirmizî, Büyû' 1; Nesâî, Büyû' 2, Kudât 11; İbni Mâce, Fiten 14).(Diyanet İşleri Başkanlığı) ** **Bu konuda görüşler** Oral ilişkinin olabileceği ya da olamayacağı konusunda Kur'ân-ı Kerim'de ve sünnette açık bir delil yoktur. Buradan hareketle bazı fıkıhçılar ve tefsirciler; madem ki karı kocanın her yerleri birbirlerine helaldir ve madem ki, eşyada aslolan mubah/helal olmaklıktır, çünkü her şey insan için yaratılmıştır, öyleyse karı kocanın oral ilişkileri de helal olmalıdır, diye bir sonuç çıkarmışlardır. Bunu çeşitli tefsir ve fıkıh kitaplarında bulmak mümkündür. Bunun yanlış olduğunu söyleyecek değiliz, ancak bunun hem dinen hem tıbben bir takım çekincelerinini olduğunu da bilmeliyiz. Öncelikle böyle bir davranış onurlu ve kişilikli olmaya aykırı bir davranıştır, tiksindiricidir. İkinci olarak, cinsel organlardan sürekli olarak bir takım maddeler çıkmaktadır ve bunlar pis olan akıntılardır. Böyle bir durumda kişi, Hz. Rasûlüllâh sallallâhü aleyhi ve sellem'in: **"Ağızlarınızı tertemiz**

yapın, çünkü onlar Kur'an yoludur." diye nitelendirdiği ağzına pis maddeler almış olacaktır. Üçüncü olarak, İslam'ın insan sağlığına ne kadar değer verdiğini herkes bilmektedir. Oysa bu yolla insan bir sürü mikrobu ağzına almış ve kendisini tehlikeye atmış olacaktır.(Prof. Dr. Faruk BEŞER) * * * Ağız da cinsel temas için değil, başka işler için var edilmiştir; oradan cinsel temas yaratılış amacına da, fıtrata da ters düşer; fıtratları bozulmamış olanlar bundan nefret ederler. (Prof. Dr. Hayrettin Karaman) * * * Tabi bir sevişme tarzı olmadığı için, oral ilişkinin bir süre sonra nefretimsi duygulara sebep olabileceği ve dolaylı olarak cinsel mutluluğu olumsuz yönde etkileyebileceği gerçeğini de hatırlatarak, kaçınılmasını öğütleriz.

Oral Seks ve Ağız Kanseri Oral seks, ağız tümörlerine yol açabiliyor. Son yapılan bir araştırmaya göre, insan papilom (meme başı gibi çıkıntılar yapan selim tümörler) virüsü ağız kanserine yol açabiliyor. Bilim adamları uzun süredir papilom virüsünün ağız kanserine neden olduğundan kuşkulanıyordu. İyi haber, bu riskin çok küçük olması. Ağız tümörü her yıl 10.000 kişiden birinde görülüyor. Ve bu vakaların pek çoğu sigara ve içkiye bağlı olarak ortaya çıkıyor. İnsan papilom virüsü (HPV) cinsel yolla geçen virüslerin en yaygını. Bu virüsün servikal kansere (rahim boynu kanseri) yol açtığı biliniyor. Bazı araştırmalar bu virüsün ayrıca ağız ve anal kanserlerine de neden olabileceğine işaret ediyor. Fransa, Lyon'daki Uluslararası Kanser Araştırmaları Kurumu'nda çalışan bilim adamları, ağız kanserine yakalanmış l.670 deneği, l.732 sağlıklı denekle karşılaştırdı. Hastalar Avrupa, Kanada, Avustralya, Küba ve Sudan'da yaşıyordu. Servikal kanserlerde görülen HPV-l6 olarak bilinen virüs, ağız kanserlerinde de tespit edildi. HPV-16 virüsü taşıyan ağız kanserli hastaların arasında oral seks yaptığını açıklayanların sayısı, tümörlerinde HPV-16 virüsü bulunmayan hastalara oranla üç misliydi. Virüsün kanserlere nasıl yol açtığı konusunda kadın ve erkekler arasında bir fark saptanmadı. Söz konusu araştırmanın sonuçları "Journal of the National Cancer Institute" isimli bilim dergisinin aralık sayısında yayınlandı... Bu sonuçlar HPV ile ağız kanseri arasındaki ilişkiyi kesinleştirdi. Jenital (cinsel organ) HPV enfeksiyonu çok yaygındır. ABD'deki yirmi beş yaşındaki kadınların yaklaşık üçte birinde bu virüs mevcuttur. Bu enfeksiyonların yalnızca yüzde onu kansere yol açan türdendir. Bu virüsü taşıyan kadınların yüzde doksan beşi bu enfeksiyondan bir yıl içinde kurtulur. Ancak bu bile niçin bu kadar az sayıda insanda kanserin geliştiğini açıklayamıyor. Bu son bulgular ağız kanseri tedavisini de kolaylaştıracak. Dolayısıyla virüs kaynaklı ağız kanserli hastalara antiviral ilaçlar vermek iyileşme olasılığını artırabilir. Bu arada önlem olarak aşı üzerinde çalışmalar yapılıyor. Aşıların ağız enfeksiyonunun yanı sıra jenital enfeksiyonlara da iyi geleceği umut ediliyor. (TR.NET)

Sonuç olarak sınırlar bellidir. Temelde sağlık esas alındığı görülüyor. Sağlık konusunda insanların ruh ve beden sağlığı eş değerde tutulmalıdır. Psikolojik sendromların temelinide cinselliğin önemli bir yer tuttuğunu düşündüğümüzde; günümüz insanın ahlak erozyonu karşısında kendisini korumada zorlandığını düşündüğümüzde hep şu garip fıkra aklımıza geliyor.

İki arkadas, hararetle tartışıyormuş.

Tartıştıkları konu, sigara içerken İncil okunup okunmayacağı imiş...

Sonuç alamayınca hikaye bu ya Papaya sormaya karar vermişler.

Papanın yanına gidip sırayla sorularını sormuşlar.

Biri olumsuz cevap alırken diğeri, izin almayı başarmış.

İzin alamayanın sorduğu soru: – Papa hazretleri, İncil okurken canım sigara içmek istiyor, içebilir miyim?

– Oğlum, İncil okunurken Tanrıyla ilgilenmen lazım. O sırada dikkatinin dağılmaması lazım. O yüzden İncil okurken sigara içilmez.

İzin alanın sorduğu soru : – Papa hazretleri, sigara içerken canım İncil okumak istiyor, okuyabilir miyim?

– Oğlum, her nerede ve ne koşulda olursan ol, İncil okuma isteği duyarsan okuyabilirsin.

SONUÇ ;

1) Esas olan; aldığın cevap değil, sorduğun sorudur... 2) Beceri; almak istediğin yanıtı alabileceğin soruyu sorabilmektir... 3) Yönetim becerisi de bu doğru soruları bulmaktır ...

Karşımızdakine soru sorma şeklimiz önemlidir...Aslında cevabı da biz belirleriz. Herkese verilecek fetva kendine özeldir. Bunu bulmak ve isabet etmek nadirattandır. Fazla söze ne hacet ki..

- **Meni iç çamaşırımda iz bırakmıyor, gusul gerekir mi?**

Bahsedilen sıvı meni değil mezi veya vedidir. İz bırakmaz. Güsül gerkemez. Bazılarında ise idrar kaçması olabilir. İbadet edilecekse namaz abdesti almak yeterlidir. Vesvese yapmaya gerek yoktur. Meninin bıraktığı iz sarımtırak ve ekşi kokusu vardır. Kuruyunca o bolgedeki elbise zamk değmiş gibi sert olur.

- **Kişi hastalık çeksin diye yapılacak buyu nedir?**

Bu büyünün çeşidi çoktur. Ancak yapan bilmeli ki, karşısındaki bu hali atlattığında aynı hastalık ona doğru yönelir. Kat kat fazla acı çeker. Havas ehli bu konuları bilir. Hastalıklar mana aleminde cisimlenerek hareket eder. Bu konuyu bu kadarla kesmek gerekiyor.

- **Gözler yumuk dua edilir mi?**

Duada gözlerden çok kalp önemlidir. Kalp başka şeyleri düşünürken dilin sözleri bir mana ifade etmez. En güzel dua kalbin perdelerinde yapılan duadır. Bunu başarmak İsm-i Âzam'dır.

- **Biriyle seks konusurken zevk suyu akarsa abdest gerektirir mi?**

Gelen sıvı beyazımsı ve akışkan ise mezidir, güsül gerektirmez. Eğer sarı koyu ise menidir, yıkanmak gerekir. Bekarlığın ilk dönmelerinde akıntının sarımtırak olması yüksektir. Ancak zamanla bu hal kaybolur, meziye dönüşür. Şehvet konuları iç dünyayı sarstığı için başka konuları konuşmak faydalıdır.

- **Eşinin homoseksüel olması dinen neyi gerektirir?**

Evliliğin devamı eşe aittir. eğer eşin başkaları ile ilişkileri devam ediyorsa terk etmekte belki ayrılmaya ruhsat verilebilir. Ancak bu gibi haller hastalık gurubunda anıldığı için doktor tedavisi ile çözüme kavuşturulabilir. Çünkü beslenme alışkanlıkları hormon düzeylerini bozmaktadır. Genellikle et konusunda dikkat edilmelidir. Tavuklarda verim artırma için genellikle kadınlık hormonu (östrojen) verildiğini biliyoruz. Yan etkileri olabilir. En sağlıklı et kuzu ve koyun etidir. Çünkü ölümlerine sebep olduğu için koyun üzerinde fazla oynama

yapılamıyor. Hormon tedavisi ürologlar tarafından uygulanıyor. Psikiyatıra gitmeden bu doktorlardan tahlil sonucu destek alınabilir.

- **Cinler insanları sekse zorlar mı?**

Etkisi vardır denilir. Bu gibi hal başka bir insanın büyüsü ile tetikleme ile artış gösterir. Ahlakı bütün kişler bu durumun etkisinden kendilerini muhafaza etmeleri kolaydır. Unutulmaması gereken bir husususta evde, bedende temizliğe dikkat edilmeli ve cinlerin etkisini azaltmak için sirkeyi yemeklerde kullanmak faydalı olur.

- **Kendini beğenen ve cinsel organıyla kendince seks yapan kisi eşcinsel midir?**

Kendini beğenmek veya güzel görmek yalnızlığın temelini atmaktır. Yalnızlığın ve tatmininin zevki anlıktır. Bu gibi hallerin uzun vadede kişiye verdiği zarar soyunun kuruması ve ihtiyarlıkta veya güçten düşünce yalnız kalmasıdır. bu gibi hallerin zararı uzun vadede çıkar. Eğer bir insan uzun vadeli güzel bir hayat düşünüyorsa bu hali terk etmesi en güzel olandır. Yalnız yaşamak sorunsuz ve güzel olması kadar geleceği kahır ve üzüntü getiren bir sona ulaşır. Kişinin kendini beğenmesi eşcinsellik değil narsist olan kişinin durumunu çağrıştırır. Bu durum ahlaki içerikli kitaplar ile atlatılabilir.

- **Eşininin aklı fikri ters ilişkide olan kadın ne yapmalıdır?**

Bu gibi durumlarda yapılacak şeylerden birisi ikna metodunu kullanmak gerekir. Dinen yasak olan bu durum kadının ileride hasta olmasına sebep olacağı gibi kocasının kısa zamanda iktidardan düşme ihtimalini anlatmalıdır. Eğer bu türlü ilişkiden vazgeçirmek mümkün olmuyorsa kadın Allah'a dua ederse kısa bir vakit sonra erkeğin cinsel organındaki uyanma melekesi kaybolur. Allah kadınların bu yöndeki dualarını kabul eder. Ters ilişki zulumdur. Yeter ki kadın Allah'tan istesin. Eğer bu ilişkiyi kadın istiyorsa erkek kadına karşı bu duyguyu yenmesinde yardımcı olabilmesi için ilişkide sabılı olmalı, bir zayıflık durumu varsa bunun için takviye ilaçlar kullanmalı eşinin haz yönünü doğala çevirmelidir. Doktor yardımı ile bu durumun aşılması kolaydır. Hormonların düzenlenmesi için doktor yardımı hormonları normalleştirince duygularda normalleşir. Ayrıca beslenme alışkanlıkları normal hayatı etkilediğinden beslenme türünü değiştirmek gerekiyor

- **Yellenmenin ölçüsü nedir?**

Ses veya kokudur. Bazları damar hareketlenmesini yellenme zanneder. Bu durum Hannas isimli şeytanın verdiği vesvesedir. Yellenme vesvesesi çok kişiyi rahatsız eder. Bu neden vakite yakın abdest almalıyız. Sorun kolayca çözülür.

- **Dua ederek sorun çözme (değişik şekillerde gelen sorular)**

Dua insan hayatının vazgeçilmezidir. Ancak dua denilince birçok kişi piyasada satılan havas/büyü kitaplarındaki yapılan komplilike havas terkiplerini kullanmayı düşünüyorlar. Yılların verdiği tecrübe ile kazandığımız bir husus şudur ki, bu tür şekilde yapılan dualar manzumesi sadece zaman kaybı ve cinleri kendine bulaşmalarını sağlamaktan öteye geçmez. İstediği şey olmadığı gibi başka dertlere bulaşır ki, insan bu şekilde akla hayale gelmeyen işler başına getirir. Birinin ağzı dili bağlansın, beni sevsin....vb. bu tür düşünceler ile dualara yönelmek sıkıntı oluşturur.

Beşeri olarak akraba olduğunuz kişi veya hısım ile ahlaki açıdan iyileştirme yoluna gidilmeli ve sabırlı olup gayret göstermelidir. Yoksa yapılan dua/havas işlemi iç âlemde hareketlilik

meydana getirir. Bazen dost olsun derken düşman olmasını sağlarsınız da haberiniz olmaz. Bundan kaçınılmalıdır.

Namazını kılıp, Allah'a kulluk eden ve peşinen niyaz ederek yardım isteyene yardım etmek Allah'a farzdır. Allah kulun hem vekili ve sahibidir, kimsede hakkını bırakmadığını unutmayalım.

- İstemeden meni gelirse namaz kilmak gunah olurmu?

Genellikle bekar erkeklerin sıkıntıları arasındadır. Gelen sıvı idrardan sonra gelirse vedi veya uyanmadan (ereksiyon) sonra beyaz kıvamsı gelirse mezidir. Bunlar için güsül gerekmez. Meninin gelmeside atılım şeklinde olur ve biraz da alma hali vardır. Diğer iki hususta bu durumlar yoktur. Kontrolsüzdür. Eğer namazda gelme durumu olursa özürlü durumuna geçen birhali varsa bozulmaz. (sürekli olma hali) yok eğer arada bir oluyorsa o zman namaz için abdest alır iade eder. Güsül gerektirmez. Bu tür durumlardadoktora gidip tedavi olunmalıdır. ilaçla geçen kolay birdurumdur. (Sonuçta bekarların sıkıntıları arasındadır. Kadınlar için akıntı meselesi pamuk kullanımı ile kolay çözülür.)

- Küs kalan karı kocanın ibadeti kabul olmaz mı?

İbadetleri kabul olur. ancak maddî hayatları bozulur. Bu bozulmanın sonucu ileriki zamanlarda boşanmaya kadar varır. Maddî hayat günümüzde manevî hayatın en önemli koruyucusudur.

- Mürşid mürid evliliği

Babasının kızıyla evlenmesi nasıl haramsa, mürşid müridiyle evlenemez. Çünkü Mürşid ve mürid ilişkisinde güven esası vardır. Bu tür evlilikler cemeatte fitneye sebep olduğu gibi diğer sorunların çıkmasınada sebep olur. Bu hüküm şer'i bir dayanağa istinat ettirilemez. Fakat örfen evliliğe mani esasları taşıdığından bu tür şeyhe mürid olanlar kendilerini sigaya çekmeli ve bu gruptan ayrılmalıdır.

- Mürşit vefat ettiyse yerine kim geçer .

Zaman ile alacağınız şahsi işaretlere uymanız gerekir. Başkalarının gördüğü rüyalara itibar etmemelidir. Eğer bir söz duyulmuşsa bununda en az üç-on kişi tarafından desteklenmesi gerekir.

Genelde şeyhler kendi yerine geçecek kişiyi kolay kolay söyleyemezler. Söyleyenler nadir bulunur. Bu nedenle şahsi işaretlerinize itibar etmelisiniz.

- Eşini başka kadından kurtulması için dua nedir?

Bu gibi hallerde kadının öz eleştiride bulunması ve kendisi üzerinde olan yalnışlıkların ve doğruların ne olabileceği konusunda samimi bir dostundan destek alması gerekir. Yoksa dua ederim, eşimi kendime çeviririm gibi maslahatlar ile zaman kaybederse evliliği yıkıma uğrayacak demektir.

- Rüyada kadın ve erkeğin mahrem yerlerinin doğranıp birbirine katıldığını görmek

Evli kişler ise, çocuk sahibi olmak veya aralarında gizli hiçbir hususun kalmadığına işaret eder. Evli olmayanlar kişiler ise zinaya varan bir hale düşüp hasta olacaklarına, birbirlerini terke edeceklerine veya evlenmelerine hamledilebilir. Bu rüyanın müsbet ve menfi tarafı çoktur, dikkat edilmelidir.

- **Ders çalışmak için büyü yaptırılır mı?**

Bazı ebeveynler çocuklarını bu şekilde kontrol altına almak isterler. Genelde bu tür büyüler tutar. Ancak çocuklar ileride psikolojik travma geçirirler. Çünkü zorlama ile kazandığı çalışma isteği başka hastalıkların çıkmasına neden oluşturmuştur. Öyleki bu hastalıklar genellikle kemiklerde çıkar ve tedavisi yoktur.

- **İlk gece sendromu için dua nedir?**

Bu konuda önce tıbbi doktora gidilmelidir. Zamanımızda bu sorunların çözümü için ilaçlar üretilmiştir. Bu nedenle sorun yok denecek bir duruma gelmiştir. Yine korku varsa dua edilmesinde tabiki faide vardır.

- **Cinlerin cinselliğe etkisi var mıdır?**

Cinlerin etkisi kadınlarda kocaya karşı soğukluk, erkeklerde ise iktidarsızlık olarak tepki verirler. Bu şekilde olmayanlar için hormon düzeyindeki farklılıklar için söz söylemek uygundur. Eğer şüpheli ve vesveseli bir durum varsa ayetel kürsi okumanın faydası vardır.

- **Hataya ve günaha düşmüş kişilerin duası ne olabilir?**

Şeytan, kulun önce günaha düşmesini telkin eder. Daha sonra pişmanlık duygusu ile morali bozulsun diye sürekli "günahkâr oldun" iğvasını verir. Bu gibi haller karşısında kul hakkı olmayan kısım yani Allah Teâlâ'ya borç olan kısım için tövbe etmeli ve bir daha günaha ve hatalı işe dönmemeye çalışmalıdır. Tevbe eden işi tevbesinin karşılığı olarak Allah Teâlâ tarafından affedileceğini bilmelidir. Kul hakkı olan bir kısım varsa, onun için [dünyevi borçlar ve haklar] hakkında insanlar bencil olduğu için Allah Teâlâ'yı kendine kefil kılmalıdır. Bu şekilde düzenli bir hayata geçiş sağlanırsa Allah Teâlâ'nın kısa zamanda yardım göndereceğine inanmak üzerimize borçtur.

- **Namaz kılarken cinsel düşünceler gelince namaz bozulur mu?**

Kalbin hallerine kulun engel olma durumu ileri seviyede nefis terbiyesi almış kişilerde olur. Bu nedenle kalbe gelen düşünceler için oralı olamadan yok gibi davranmak en doğru olan şeydir. Kalbe gelen bu tür havatır için kul olarak sorumlu değilizdir. Çünkü kalbi korumak/bu hallere engel olmak zor işlerdendir.

- **Adet olmadan az bir leke gelirse birde ilişkiye girmek günah mı?**

Adet dönemlerindeki ilişkileri men kadınları muhafaza içindir. Bu gibi hallerde kadının sağlığı ile ilgili durumdur. İlişkiden kaçınmak evladır. Fakat az gibi lekelerde ilişkiye karar eşlere aittir. Eğer istek bayan tarafından ise zaten bir sorun yoktur. Günah olma meselesi Allah Teâlâ'nın kadını korumak için koyduğu sınırdır. Bu sınır kadının sağlığının durumuna müteveccihtir.

- **Pornografik ve erotik eserleri okumanın sonuçları nedir?**

Bu tür eserleri okumak, seyretmek insanın cinsel dünyasını galeyana getirir. Lakin unutmamalıdır ki bu tür eserler, hayal dünyasını ve beşeriyetin normal dünyasının ulaşamayacağı sevilerde hazırlandıkları için ve fantezi dünyası olmayacakları olacak kabilinden gösterdiklerinden insanın iç dünyasını rencide eder ve üzüntüye yol açtırır. Bu meyanda terki evladır. Bilgi mahiyetinde iştigal edilirse de çok faydası olmayacaktır.

- **Birini sevmekten dolayı hayatına engel koymak nedir?**

Eğer bu kişi evli veya ulaşamayacağı bir mevkide olan kadın/erkek olursa yapılan her türlü gönül koymalar, sihir kabilinden şeyler veya normal dua içerikli havas muameleleri muhakkak yan tesir yapar. Bu nedenle kişileri ayıranın ileriki zamanlarda göreceği zararlar daha fazla olacağından sakınmak gerekir.

- **Eşi ilişkiye girmiyorsa mastürbasyon yapmak günah mıdır?**

Bu haller evliliklerin yıkılması aşamasını çağrıştıracak bir hale geliyorsa veya zinaya düşme tehlikesi belirdiyse masturbasyon yapan kişiyi umulur ki Allah Teâlâ affeder. Ortam düzelene kadar ilişkinin kopmaması için ihtiyacın karşılanması konusunda vucüdu rahatlatmak için uygulanmasına sakınca yok denilebilir. Bu yönden kişileri günah kavramı içerisinde yargılamak hatalıdır.

- **Karısını zorla fantezi içerikli hareketlere teşvik eden koca hakkında;**

Koca, eşini zorla bazı şeylere yönelmesini istiyorsa, bu durum ileride eşler arasında soğukluğa neden olur. Yuvaların yıkılmasına sebep olan bu tür istekler eşler arasında şüpheli düşünceleri doğurur ve güveni sarsar.. Bu yönden zorla istenilen şeylerden uzak kalmak uygundur.

- **Zinaya ve yasak olan cinselliğe düşen için yardım ne olabilir?**

Bu tür vakaların temelinde kaderi çizgiler bulunur. Bu konu geniştir. Ancak biz kolay olan taraflarından bahsedelim.

Eşlerine yardım etmek isteyen kadın/erkek önce Allah Teâlâ'dan yardım istemelidir.

-Evlerinde muhakkak sirkeyi bulundurmalıdır. Sirke cinleri rahatsız ettiği gibi şeytanı da rahatsız eder. Kendine hakim olamayan kişiyi sakinleştiren hususları da bulunmaktadır.

-Eğer eşinin bir başkası tarafından etkilendiğinden/yönlendirildiğinden şüphe ediyorsa o kişiyi ondan uzaklaştırmak veya kötü huy edindiyse, bu hali kaldırmak için şu an hali hayatta bulunan salih kişin eli niyeti ile annesinin ismiyle eşinin adını bir kağıda yazarak [(….kızı…)(…oğlu…)Arapça Türkçe olması önemli değildir] onun etrafını kalemle çevirip bir yerde muhafaza etmelidir. Bunu yapmanın nedeni sihirden muhafaza içindir.

Ancak bu işleri yapmanın tek şartı beş vakit namazı kılımaktır. Eğer bir namaz kılmıyorsa duaların kabul olması çok gecikir. Onun için namaza başlamalıdır. Ayrıca dünya ve ahiret saadeti için hergün kelime-i tevhidi yani **"Lailâhe illallah Muhammedurrsûlüllâh"**ı 100 defa okumalıdır.

Bu işlemlerin yanında eşine nasihat etmelidir.

Eğer bütün bu işler yapıldığı halde bir sonuç alınmıyorsa son olarak eşiyle beraber bir psikiyatıra gitmeli sorunları berber çözmeye çalışmak için yardım ve terapi alınmalıdır. Bu şekilde maddi ve manevi yardım alınmış olur.

Bunlar yapıldı hiçbir şey fayda vermedi deniliyorsa; Allah Teâlâ, eğer o ailenin birlikteliğini ve devamını murat ediyorsa bir musibet göndereceğini unutmamak gerekir. Çünkü Allah Teâlâ eşlerin ayrılığına razı değildir. Nush ile uslanmayanı etmeli tekdir, tekdirden uslamayanın hakkı musibettir, iktizasınca gelen musibet eşlerin çıkmaza düşmüş birlikteliğinin yönünü değiştirir. Yeni oluşan sorunlar ile eşler uğraşırlarken bu meseler kendiliğinden hal yoluna bir şekilde girer. Fakat bu istenilen bir şey olmadığından Allah Teâlâ'ya sığınırız.

- **Mürşid, müridine aşık olur mu?**

Mürşid, müridini Allah rızası için sevebilir. Bu tür soruların içerisinde belki müridin yanlış anlama hali olabilir. Eğer bu tür bir durumdan **mürid içkilleniliyorsa o mürşidden ayrılmak müride farzdır**. Çünkü nakıs olan mürşid irşad vazifesi yapamaz. Eğer mürid o mürşidi terk etmez ise mürşidin günahından sorumlu olacağı düşünülmektedir.

Mürşid kişi "ben irşad edeceğim diye meydana çıkmış olabilir." Ancak kimseyi zorla kendine mürid edemez. Bu nedenle hata üzere olan bir mürşidin peşinden giden mürid her şekilde sorumlu olacağından ayık olmak gerekir.

- **Eşlerin beraber porno seyretmesi olur mu?**

Bu türlü hareketlerin sonucunda evliliğin yıkılacağına işarettir. Bu nedenle terk edilmesi gerekir. Haya Allah Teâlâ'nın sevdiği fiillerdendir.

- **Eşler, boşanmaya engel olabilmek için ne yapılabilir?**

Ayrılma isteği ekseriyetle şeytanın arzularındandır. Bunun en güzel misali şu meselde geçer.

> **“Şeytan arşını suyun üzerine kurar, sonra çetelerini gönderir. Bunlardan rütbece en yakın** (itibarı en büyük) **olanı, fitnesi en büyük olanıdır. Biri gelip, şunu şunu yaptım, der. İblis ise, anlatılanları dinledikten sonra,**
>
> **“hiç bir şey yapmamışsın”**
>
> *Karşılığını verir ve yapılanları küçümser. Sonra, bir başkası daha gelir ve*
>
> **“karısıyla aralarını açıncaya kadar peşlerini bırakmadım”**
>
> *Diyerek, yaptıklarını anlatır. Bunun üzerine iblis, onun makamını yükseltir ve*
>
> **“sen ne harikasın!”** [*] diyerek becerisini kutlar.
>
> **Daha geniş bilgi için: http://ismailhakkialtuntas.com/2010/09/28/bosanma/**

Eğer hiçbir şekilde iknâ olmuyor veya eşizi iknâ edemiyorsanız, bulunduğunuz şehirdeki üç kişinin duasını alın. Bu kişilerden biri alim olan kişi, ikincisi veli olan kişi ve en sonuncusu halkın gözündeki deli fakat gerçek meczub olan kişidir. İlk iki kişi size müspet yönü kolayca tavsiye eder. Ancak üçüncüyü bulmak zor olduğu gibi onun duâsını almakta nadirdir. Bu arayıştan sonra bir aracı/ hakem bulun muhakkak ayrılığa engel olur.

Allah Teâlâ yardımcınız olsun.

- **Eşinin cinsel ilişkiyi kabul etmesi için dua; Kocamın benimle ilişkiye girmemesi için yapılan sihri nasıl bozabilirim; Rüya yoluyla cinsel ihtiyaç gidermek;**

Sosyal hayatta kişilerin fıtrî ihtiyaçlarını gideremeyince çözümler üretmeye çalışması normal durumdur. Fakat soruların içeriği acz sendromuna düşenin gösterdiği mahiyet alması hali ise acınacak durumdur.

Öyle ise ne yapmalı?

Karşıtın halini anlamıyorsa ne yapmalı?

Bu tür soruların cevabı müspet ve menfi olmasından çok, çözümler ne olmalı?

Zannederim ki, Müslümanların bu konularda fazla bir çözümü alenen yoktur. Çünkü Allah Teâlâ'ya olan utanmanın verdiği iştiyakla faydası az çözümler üretmekten başka çareside yoktur.

Yukarıdaki sorulardan, Eşinin cinsel birlikteliği kabul etmeyişinin çözümü, bedeni, ahlaki ve psikolojik durumlar olarak gözden geçirilmelidir. Hormon düzeyleri ve psikolojisi bozulmuş birinin doktor tedavisine ihtiyacı vardır. Çünkü normal hayattan uzaklaşan kişinin iç dünyasındaki ve beyin korteksleri̇ndeki farklılaşmalar nedeniyle değişime uğradığı düşünülünce muhakkak doktor tedavisi gerekir. Eğer bu gibi durumlar yok deniyorsa (genelde var, fakat insanlar bu konuda doktora gitmeyi sevmezler) hayatın farklılaşmasını sağlamak müsbet fantaziler üretmek (belki) ilişkiyi kuvvetlendirebilir. Her zaman değişimin gerekliliği gibi.

Eşler arasındaki sihri bozmanın en kolay yolu, sirkeli yemekleri artırmaktır. Rasûlullâh sallallâhü aleyhi ve sellem Efendimizin **"Sirke ne güzel katıktır"** hadisi şerifine binaen dışarıdan herhangi bir vasıta sebebiyle yedirilmek istenen büyünün bozulması sağlanmış olur.

Eğer domuz yağı kompleksine düşüyorsanız bunun tek çözümü varır, kendi sidiğinizi kullanmaktır. Hint mistik hayatının birincillerinden olan idrar içme/kullanma bu tür çözüm yollarından biridir. Eşinize karşı sevginizi yitirdiyseniz, bir sabah kalktığınızda kendi idrarınızı içebilirsiniz. [İdrar vücudun steril artıklarından biridir. Zamanla ve çabuk bozulur.] Unutmayalım ki; Rasûlullâh sallallâhü aleyhi ve sellemin deve sidiği ile tedavi usulunu tavsiye ettiği hastalıklar vardır. Bazıları bunun bilimsel olmayacağını düşünebilir. Bu meyanda sihirde bilimsel olmayan unsurlardan olunca "çiviyi çivi söker"i hatırlayalım.

Rüya ve bilinç yoluyla cinsel ihtiyaç gidermenin yolu kolay değildir. Meditasyon usullerini bilmek gerekir. Fakat meditasyon yapanların kitaplarında bu konu fazla irdelenmemiştir. Oto hipnozla bunu başarabilir miyiz diye düşünüyorsanız, bu da zor olan hususlardan olduğu varsayılıyor. En kolay yolu bir müspet evlilik yolu gözükene kadar doldur-boşalt mantığı ile mastürbasyona başvurmak en kolay geçici çözümdür. Allah Teâlâ yaşanılan zamanın verdiği dehşetin karşısındaki muamelede her zaman farklıdır.

Sonuç olarak oruç cinselliğin tedavisinde büyük etken olduğunu hepimiz biliyoruz. Ancak subliminal mesajlar ve yenilen gıdaların verdiği değişimlere karşı gençler ve bekar kesimin çektiği endişeler artmış durumdadır.

Söylenen sözler için fetva manasından çok meselenin çözüme kavuşturulmasıdır. Zaruretler mahzurları mubah kılar kaidesi vardır. İnsanın çözüm üretemediği yerde Rabbine sığınıp kendini rahatsız eden husustan çıkması için dua ederken onu mağdurun önüne setler çekmemek ehli dil ve irfan ehli için kolaydır. Ancak fıkıh/hukuk ehline zordur. Yaşı 40-50 yi bulmuş, hayatın son virajına girmiş olan ehli ilim kendince ve doğruluğu kesinleşmiş bilgiyi yirmi yaşındaki bir insana kolayca söyleyebilir. Ancak durumlar o şekilde görünmüyor.

İnsanlar ne yapacak? Sorusu hala baki. Bu da meselenin ayrı bir boyutu. Allah Teâlâ kullarını sever ve yardım eder.

- **Bir kişinin cinsel organını rüyada görmek nedir?**

Bunun manası o kişiden maddî menfaat sağlanacağıdır. Kadınlar için çocuk sahibi olmak, erkekler için kazanç kapısının açılması gibi. Bu sosyal duruma bağlıdır. Bu tür rüyalar zahiri ile yorumlanmaz.

- **Yanlış denilen her türlü hareketin karşısında nasıl hareket etmeliyiz?**

Empati kuralını işletmeliyiz. Unutmayalım ki her hatanın çıkış nedeni bir noksanlık/zafiyet/cahillikten olabilmektedir. Allah Teâlâ geniş rahmetinin işareti olarak bu meyanda buyurdu ki,

"Allah bir kişiye ne vermişse ancak onu teklif eder. Allah bir güçlükten sonra bir kolaylık yaratacaktır." Talak suresi: 7

Eşlerin/kişilerin birbirlerinde gördükleri noksanlıklar, velevki bu zinaya varmayan bir günah [eşinin mastürbasyon yaptığını görenin sorusu] olsa konunun üzerine giderken sebep -sonuç ilişkisinde eksik tarafın ne olduğu araştırmalı ve izalesine çalışılmalıdır. Umulur ki, bu şekilde buhran ve patolojik vakalardan emin olunur. Çünkü her günah/hatanın bir pişmanlığı insanda peşinen gelmektedir.

Zamanımızın hayat şartları bir yönden bulandığı için kişilerin/cemiyetin iç dünyaları daha bulanıktır. Öyleki hangi soruya "nasıl doğru cevap" verilir, hükmü sıklet oluşturmaktadır. Son zamanlarda iç hesaplaşması yaşayan gençliğinde inanç / inaçsızlığın girdabında, beşeri duygularını tatmin edip/ edememenin verdiği elemi /hazzı da düşününce çok söz söylemekten çok konuları "az zarar" periyodunda gidermeyi salık vermek uygun geliyor.

- **Aile hayatında " Farz olan kulluktan sonra gelen en önemli bağ" ne olmalıdır"?**

Aile hayatını şekillendiren faktörlerin başında, kadın ve erkek arasındaki cinsi yakınlığın füturlü olmasıdır. Freud, Psikiyatrinin temelini cinsiyet üzerinden ele alırken, bu hassas durumu göz önüne sermiştir. Yakın ve uzak ilişkinin sarsılmasında dolaylı/dolaysız cinselliğin etkisi diğer unsurlardan çok fazla olmaktadır.

Kadın temelde talep edilen olduğundan, güçlü erkek, onun ardından gitmeyi kendine zül görmez.

Kadının bu konuyu bilmesi ve erkeğin bu zayıf noktasını naz makamında fazla yıpratmaması gerekir. Eğer bir aşırılığa düşerse, erkek tarafından zarar görme ihtimali düşünüldüğünden hassas noktayı tayin yine kadına düşmektedir.

Ailenin temelini kadın yapar. Erkek ise evin çatısıdır. Depremlerde çatı en az zarar gören kısım olsa da eşini kaybeden erkeğin sığınacağı bir yeri yoktur.

Aşağıdaki hadis-i şerif bu konuya güzel bir açıklık getiriyor. Ebu Sa'id (radıyallahu anh) anlatıyor:

> "Safvân İbnu Muattâl (radıyallahu anh)'ın hanımı, yanında Safvân da bulunduğu bir anda Rasûlullâh sallallâhü aleyhi ve selleme gelerek:
>
> **"Ey Allah'ın Resülü, namaz kıldığım zaman kocam beni dövüyor, oruç tuttuğum zaman da orucumu bozduruyor, güneş doğuncaya kadar da sabah namazı kılmıyor!"**dedi. Rasûlullâh sallallâhü aleyhi ve sellem, hanımının bu söyledikleri hakkında Safvân'a sordu. Safvân:

"Ey Allah'ın Resülü! "Namaz kıldığım zaman dövüyor " sözüne gelince, o zaman (bir rekatte uzun) iki süre okuyor. Halbuki ben bunu yasakladım" dedi. Rasûlullâh sallallâhü aleyhi ve sellem kadına:

"İnsanlara tek surenin okunması yeterlidir "buyurdu. Safvân devam etti:

"Oruç tuttuğum zaman bozduruyor " sözüne gelince, **"Hanımım oruç tutup duruyor. Ben gencim, hep sabredemiyorum."** dedi. Efendimiz sallallâhü aleyhi ve sellem:

"Bir kadın kocasının izni olmadan (nafile) oruç tutamaz!"buyurdular.

Safvân devamla:

"Güneş doğuncaya kadar sabah namazı kılmadığım sözüne gelince, biz (gece çalışan) bir âileyiz, bunu herkes biliyor. (Sabaha yakın yatınca) güneş doğuncaya kadar uyanamıyoruz" diye açıklama yaptı. Rasûlullâh sallallâhü aleyhi ve sellem:

"Ey Safvân, uyanınca namazını kıl!" buyurdular."

Ebu Dâvud, Savm 74, (2459).

- **Mürşidi veya üstadı ile rüyada cinsel ilişkide olduğunu görmek veya istek duyulması haline düşülmesi tehlikesinin giderilmesi.**

Bu gibi içten gelen duygular, cinsel içerikli rüyalar ve uyarılmalar zahir yönden ele alınmaz. Ele de almak sakıncalıdır. Bu durum aslında manevi aşkın zahire bulanması ile ruhî karışıklığın meydana gelmesinden oluşur. Seviye yükselince bu tür tehlikelerin arındırılması aynı derecede zorlaşır. Terbiye yolunda oluşan cinsellik ve duyumlar hakikatte manevi olarak bulunduğu yolda fikri bütünlüğe erişmeyi ve yükselişini vurgulamaktadır. Ancak hakikat ayrımı yapmak ve tehlikelerinden kurtulmakta çok zordur. Bu duruma erişenin bilmesi gerekene bulunduğu yolda ve sistemde ulaşılması gereken mevkiye ulaşmış ve bitirilmesi gereken yolu da kat ettiğini bilmelidir. Kadın veya erkek olsun, bu rüyanın akabinde çocuk doğurduğunu gördüyse, "veledi kalb"e ulaşmış denilir. Bu hali söyleme durumu varsa, izah eder. Söyleme durumu yoksa o kapıdaki feyz ve terbiyesi tamamlanmış demektir. Daha yüksek bir üstada veya öğreticiye yönelmesi gerekir.

Veledi kalbe ulaşanlar bu durumlarını genelde izah edemediklerinden Rasülüllah sallalahu aleyhi ve selleme rabıta ile yönelmesi gerekmektedir. Eğer şeyhinde ısrar edip durursa, vefalı olur denilirse de, günümüzde bu ısrar, yerinde badanaj yapan araba gibi durum arzettirmektedir. Yol ve zaman kaybına neden olur. Günümüzde bu durumu anlayışla karşılayan ve çözen mürşidler yok denecek gibi olduğundan veled-i kalbe ulaşan gariplere Allah Teâlâ yardım eylesin. Birde bu kişiler bayan olunca bu daha vahim bir hal arzetmektedir.

Veled-i Kalbe ulaşan kişilerin yapacağı en güzel şey inziva ve ferdiyet üzere olup kitap talimini artırmaları uygundur. Bununda tehlikeleri olsada seviyesine çıktığı şeyhi beklemekten iyidir. Kendine daha üst bir yol aramalıdır. Gariplerin sahibi Allah Teâlâ dır.

- **Neden evlenemiyorlar?**

İnsanın önüne kaderi güneş gibi aydınlıktır. Önemli olan niyet merkezlerinin membâını bilmektir. Niyetinizi kontrol edin. Evlenmeyi Allah Teâlâ emrettiği için kabullenip uygulayın. Muhakkak işin içinde Allah Teâlâ olursa netice hâsıl olacak demektir.

"Kader ajanları" vardır. Bunlar Allah Teâlâ'nın has kullarıdır. Onlardan birine ulaşmaya çalışın, aydınlanmanızda derdinize çare olabilirler. Sana sırlar verebilirler.

Benim bildiğim ve unutmadığım bir şey var. **"Nimet külfeti ile gelir."** Dört tarafı mamur biri ve hayat yoktur.

Dünyaya noksan gelen insan, bir eksik veya bir fazla ile hayatını tamamlayacaktır.

Çare yok.

Kamil ve mükemmil bulmak zor işlerdendir. Bu derdin gayretinde olmak, çileye ve belaya razı olmak gibidir.

"Derelerin sesi çok çıkar. Deniz ise hem nimeti ve pis şeyleri de barındırsa da sesini kaybetmiştir."

Sor kendine

"Bundan önce var mı idin, bundan sonra ne olacaksın?"

Demek ki, noksana razı olmak gerekiyor.

Bekleyelim. Bir defa daha senin için bir açık olan kapı görünsün. Ancak her zaman olduğu gibi razı olmadığın şekilde görünecektir. Görünen aynadır. Aynalar oyun oynar bazen arka tarafı olur ve kara yüzünü gösterir. Unutma ki aynanın önünde sen varsın. Eğer aynanın hem karasına ve hem beyazına razı olursan her şey birden değişecektir.

Ve şu hadisi şerifi unutmayın

(Huffetil-cennetü bil-mekârih) **"Cennetin etrafı, nefse nâhoş gelen şeylerle çepeçevre çevrilidir."** Ramuz. 275/13

Hayat, bazen kara bazen beyaz olsa da çok güzeldir.

- **Sevdiği kişinin cinsel sapıklığa düşmeden kurtulması için dua nedir?**

Bu duruma düşen kişilerin arkadaşlarına yardımcı olabilmesi için, konuyu onunla açıkça konuşmalıdır. Durumun kendisi tarafından fark edildiğini beyan etmelidir. Sebep ve sonuç ilişkileri içerisinde konu müteala edildikten sonra sıkıntısı olan kişiye Allah Teâlâ'ya samimi dualar edilmelidir.

Genellikle günümüzde cinsel sapma nedenlerinde **"dışarıdan yemek yeme alışkanlığı"** olan kişilerde baş göstermektedir. Çünkü hormonlu yiyecekler ve alışkanlık kazandıran maddeler bu durumu tetiklemektedir.

Ayrıca günümüzde cinsel sapmanın yoğunluğu erkeklerde görüldüğü için üroloji uzmanına giderek testesteron takviyesi yaptırmaları uygun olur. Kadınlık hormonu vücut seviyesinde fazla olması da bu duygu selini artırdığı söylenilmektedir.

Sonuç olarak önce dua, daha sonra psikiyatr ile görüşme ve en önemlisi beslenme alışkanlığını değiştirmek gerekir diyebiliriz.

- Eşim bana bağlansın diye muska yaptırmak günah mıdır?

En büyük günahlardandır. Büyü sınıfına girer. Bu şekilde hareket edenler sonuçta hep mağdur olmuşlardır. **Bir erkek eşinin kendi nefsi olduğunu, bir kadın ise eşinin aslı olduğunu**

bilmelidir. Daha ileri seviyede kadın ve erkek ferdiyet makamında aile olunca Allah Teâlâ'yı temsil ederler.

Eğer bir huzursuzluk varsa bunun yegâne sebebi, şeytandır.

Sevginin azaldığı yerde çocuk sayısını artırmakta bir çözümdür. Çünkü her çocuk aile kaderinin değişmesine sebep olur. Az sayıda olan çocuklar fayda yerine zarar vermekte oldukları gibi şahsiyet gelişimleri de noksan olmaktadır. Çaresi sevmek olan sorunun cinler tarafından çözümüne gidilmesi yanlış hareketlerdendir. Çünkü her muskanın süfli ve ulvi hizmetkarları vardır.

- **Ev huzuru için okunacak dualar nedir?**

Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem ahlakın güzel olması için dualar tarif etmiştir. Ahlakını güzelleştirmeyen sabırlı ve fedakâr olmayan insanlar her gün binlerce esma çeksin, dua etsin mutlu ve huzurlu olamazlar.

- **Eşcinselliği iyileştiren dua/esmâ nedir?**

Öncelikle bir ürolağa gidip hormon seviyesi ölçümü yapılmalıdır. Daha sonra bir psikiyatr ile görüşerek terapi yapmak gerekir. Ancak insanlar kendilerinde bu tür açmazları ifşa etmekten korktukları için bizim tavsiyemiz Hz. Mevlana kaddese'llâhü sırrahu'l azizin Mesnevi kitabını okumaya başlamalıdır. Altı cilt olan bu kitabı okuyan kişi bu kitabın sonuna erdiğinde kendini bu halden kurtarmış olarak hayatına yeniden başlar. Mesnevi okurken Hz. Mevlana'nın ruhaniyetini ister istemez kendinde bulan kişi kadın erkek olsun bulacağı manevi haz ile şifa bulur.

Hz. Mevlana insanın iç dünyasına yönelik sözleri ile tedavi olmak mümkündür. Bu şekilde kendini tedavi eden çok kimseye şahit olunmuştur. Hz. Mevlana'nın dünyasından istifade eden kimse olabilmek için Mesnevi'yi mütalaa etmelidir.

- **Müşterilerin gelmesi için hangi esmalar okunur ve şifresi kaçtır?**

İşyerindeki müşterilerin artması için yapılan dualar hakkında çok yorum vardır. Ancak insanların bilmediği önemli husus ise şudur. Hanımıyla iyi geçinmeyen, eşi üzerine başka kadın sevmek, boşanmak niyeti, zina gibi huzursuzluk sebebi olacak hareketlerde bulunan erkeklerin işleri önce bozulur. Eğer daha ileride giderse, o zamanda akla hayale gelmez hastalıklar baş gösterir. (Kadınlar içinde durum aynıdır)

Bahsedilen durumları olan kişiler istedikleri kadar esma çeksin, dua etsin faydası yoktur. Bol rızık isteyen eşiyle iyi geçinmelidir. Eşiyle iyi geçinmek Allah Teâlâ ile arası iyi olmanın da işaretidir. Eşi razı olmadan gurbete çıkmak, hacca dahi izin verilmemiştir.

- **Bir kadının karşısında kalbi çarpmak heyecanlanmak nasıl bir şeydir?**

Erkeğin kadına karşı kalbi hareketleri aşkın işaretleri olduğu kadar, karşısındaki kadınında ona karşı kapıyı açık tuttuğunu gösterir. Önemli olan aklın kontrolünde olan sevgidir. **Aklın kabul etmediği duygu selleri felaket habercisidir.**

Evli bir erkek bir kadına karşı bu hali hissetmesi yanlış durumdur. Bekârın durumu ise sonuç olarak aklın süzgecinden geçirilmelidir. Zamanımız aşk çağından çıktığı için gerçekleri görmek daha iyi olacaktır. Önemli bir husus, bu tür psişik durumlar ısrar edilmediği hallerde etkisini çabuk kaybeder. Aklın verilerine göre hareket etmeliyiz.

- **Kaynatanın gelinine şehvet duyması durumunda ne olur?**

Eğer kayınpeder gelinine karşı bu tür duygu seli içine giriyorsa aynı ev ortamında iseler ayrı yaşamaları gerekir. Gelin bu durumu fark etmişse bu konuyu açması sorunlar çıkaracağından ilm-i siyaset ile çözüm üretmelidir. Ancak bu duruma düşmüş gelinlere Allah Teâlâ yardım etsin çok acıklı bir durumdur. Eğer taciz ve tehdit gibi haller varsa her şeyi göze alıp kocasına durumunu açıklamaktan çekinmemelidir. Daha ötesi ise savcılığa müracaat etmekten korkmamalıdır. Çünkü kadının haysiyetini hele evinde emanet olan bir geline karşı taciz ve .. gibi durumlarda gelinin kendini koruması gerekir.

Sonuçta diyeceğimiz gibi bu tür ensest durumlardan çocuklarımızı Allah Teâlâ korusun. **Ahlaksız kişilerin kırk kapıya zararı vardır**, derler ne kadar doğru bir söz.

- **Gusül abdesti yellenme ile bozulur mu?**

Gusül abdesti alırken dahi yellense gusül bozulmaz.

Abdest bittikten sonra tekrar bir namaz abdesti almak ihtiyaten gerekli olabilir. Çünkü yellenme genellikle vesvesesi çok olan insanlarda olur. Namaz abdestini banyodan çıkıp üstünü başını giyip almak daha uygundur. Bu şekilde kişi şeytanın uzun süre banyoda oyalama etkisinden çıkmış olur. İnsan çıplakken daha zayıf konumda olması ayrıca dua taşıyan bir kişi ise duasını üzerine alması da bu süreçte vesvesesini azaltmaya yöneliktir.

- **Kocasını aldatan kadın için dua nedir?**

Erkeğin aldatmasından daha kötü bir durumdur. Neslin bozulmasına sebep olur. Ancak kadın aşık olan erkeğe değil, kendini alana gider, derler. Bu nedenle erkek eşine sevgisinde ısrarcı olduğunu göstermekte aşırılığa gitmelidir. Ayrıca erkekte cimrilik huyunu hisseden kadın terk etmekte ısrarcıdır. Onun için huylara dikkat edilmelidir. Bunların yanında duadan geri de kalınmamalıdır.

- **Dindar olanlar, baştan çıkarıcı şeylere ve cinselliğe karşı diğer kimselerden daha dirençli mi oluyorlar? Yoksa…**

> **Alıntıladığımız diyalog ve araştırma Richard Dawkins'in Sex, Death and the Meaning of Life (2012-) belgesel filminde geçiyor. Bahse konu mevzuların üzerindeki gölgelerin kalkmasına muhafazakâr kesim el atmadığından, ateist bir araştırmacının konuya yaklaşımıyla ve insanların durumunu güzel tahlil etmesi açısından bilinmesi gereken bir konu olduğunu düşünüyoruz.**

Belgeselden

2011'de, **Psikolog Darrel Ray** kanıtları ortaya koydu. İnternet üzerinden yapılan bir anketle, dinini bırakan 14.000'den fazla insandan, dinden önceki ve sonraki seks yaşamlarına dair verileri topladı. Dört soru sorduk:

> **Ne zaman mastürbasyona başladın?**
>
> **Ne zaman oral sekse başladın?**
>
> **Ne zaman sevişmeye başladın?**
>
> **Ne zaman cinsel ilişkiye başladın?**

Ve daha çok dindar olan ile daha az dindar olanlar arasında bir karşılaştırma yaptık. Her iki gruptan da binlerce insan vardı. Ve neredeyse hiçbir fark olmadığı sonucuna vardık. Pornografi bakımından küçük bir fark vardı. Hatta, çoktan beridir dindar olanlar, dindar olmayanlara göre yüzde 5 ya da 10 oranında daha fazla pornografik içerikle ilgileniyorlardı. Dindar olun ya da olmayın, biyoloji işini yapacaktır. Mastürbasyon yapacaksınız, seks yapacaksınız. Peki fark nerede?

Suçluluk duygusunda! Dindar insanlar, evlilik öncesi seks yaparken veya mastürbasyon yapmaya başladıklarında kendilerini çok fazla suçlu hissediyorlar. Ve bununla nasıl başa çıkacaklarını bilmiyorlar. Yani gerçekten de, dindar olan ve olmayan insanlar arasında, seksüel davranışlardan zevk alma bakımından bir fark yok.

Suçluluk hissetmelerine sebep olan fark nedir peki?

Dindar olan, pornografi hakkında, mastürbasyon hakkında, evlilik öncesi seks hakkında olumsuz şekilde konuşur. Ve bu, iyi bir şey değildir. Birleşik Devletler'deki en yüksek pornografi kullanımı Utah ve Mississippi'dedir. Tüm bunlar kilisenin kötülediği şeyler ancak yine de, kilise üyeleri, dindar olmayanlardan daha çok kullanıyor bunları. Seks üzerine konuşmalar yaparken, sık sık şunu sorma eğilimindeyimdir:

"Kaçınız mastürbasyon yapıyorsunuz?"

Her yerdeki insanlar da ellerini kaldırıyor. Belki de yüzde 80 ya da 90'ı. Bazıları iki elini de kaldırıyor. Aynı soruyu dindar bir gruba sorarsam, kimse elini kaldırmayacaktır. Ama **çevremizdeki erkeklerin yüzde 95'inin, kadınların ise yüzde 70 veya 75'inin mastürbasyon yaptığını biliyoruz.** Kimsenin elini kaldırmıyor oluşu, onların yalan söylediği anlamına gelir.

Niçin Dindar insanlar yalan söylemeye kendilerini mecbur hissediyorlar?

Büyükannem, 83 yaşına kadar yaşadı. Öldüğünde, daha önce boşanmış olduğunu inkâr ediyordu. Çünkü onun dini inançlarına göre boşanan insanlar ahlaksız ve kötü insanlardır. Bunu asla kabul etmedi. Hepimiz boşandığını biliyorduk. Ama bu, onu tüm hayatı boyunca tutsak alan dinin gücüydü. Çok acı verici. **İlginç olan şu ki, dinin, insanları günahtan uzak tutamamasının yanında, bir de, onları yalan söylemeye zorlamasıdır.** Bunun en güçlü kanıtını Paris'te buldum. Burada, dini geleneğin yalanlar zinciri neticesinde nasıl ikiyüzlülüğe dönüştüğünü görebiliriz. Şanzelize Caddesi'nin şık mağazalarından birkaç yüz metre uzaklıkta, plastik cerrah Dr. Marc Abecassis geçmişteki günahları gizleyebiliyor. Uzmanlık alanı, kadınların vajinasındaki kızlık zarlarını eski haline getirmek. Dış görünüş itibariyle, seks yapmış kadınları tekrar bakire gibi gösterebiliyor. Bir cerrah olarak kendinize şöyle sorabilirsiniz:

Bu, adil mi?

Böyle bir şeyi sağlıyor olmam doğru mu?

[Dr. Marc Abecassis] "Hastalarımıza şöyle sorular sorarız çoğu zaman: Bunu yaptıktan sonra samimiyetinizi koruyabilecek misiniz, hanımefendi?

- Kesinlikle.

- Evet. Evliliğinizi veya ilişkinizi bir yalan üstüne kurmuş olmayacak mısınız?

> *Biliyor musun, bu soruları daha fazla sordukça, defalarca aynı cevapları aldım. Şöyle söylüyorlar:*
>
> *"Dr. Abecassis, kim olduğunuzu sanıyorsunuz? Belki gerçekten bakire olmayacağım ama kendimi rehabilite etmek istiyorum. Namusumu düzeltmek istiyorum. Bu, sevebileceğim ve evlenebileceğim kişiyi geri kazanmamı sağlayacak bir saflık. Ama bu kızlık zarının yeniden oluşturulması, aslında olmayan bir şeyin sembolik bir şekli. Bir yalan! Sizin için bir yalan! Sizin için bir yalan.*

Dr. Abecassis haftada dört defa bu operasyonları gerçekleştiriyor ve talep giderek artıyor. Hastaların çoğu Cezayirli Müslümanlar. Ve ne yazık ki çoğu için bu, keyfi bir seçim değil; korkunç bir zorunluluk.

> Diyorlar ki: ***"Erkek kardeşim beni öldürecek."*** *Bozulmamış bir zar sunamazlarsa, başkalarına çok kötü şeyler gelecektir. Yani kan akmazsa? Öyle mi?*

Artık günümüzde kanama zorunluluğunun olmadığının farkındalar ama eğer cinsel ilişkiye karşı koyabilirlerse, işlerin yoluna gireceğini biliyorlar. Ve kocası bir şeyler olduğunu fark edecek. "Cezayir kökenli olmak..." Kendi güvenliği için, bu hasta kimliğini gizlemeyi istedi.

> *"Ölmeyi göze alamam." "Sanmıyorum." "Çünkü tüm bunlar bittikten sonra geriye ailem kalacak..." "...ama onlardan ayrılma ve yargılanma riskim bulunacak." "Kuzey Afrika toplumunda, aile içinde olan aile içinde kalır." Dini inancın bizleri saflaştırması gerekiyordu. Ancak bu kadın iki günah arasına sıkışmış durumda: Toplumdan utanma ve kendini kandırma. "Tanrının karşısına yalnız çıkacağım." "Toplumumun önündeki imajım, ailemi de lekeleyecek." "Yalnız değilim." "Ne demek istediğimi anlıyor musunuz?" "Demek istediğim, sadece ben değil; onlar da yargılanacak." "Annemi, babamı, büyük anne ve babalarımı, amcalarımı, teyzelerimi yargılayacaklar." "Yaşadığım çevreye baktığımda, yalanlarla dolu bir toplum görüyorum. Kendimi o kadar da suçlu hissetmiyorum." Sadece eski moda günah fikirleriyle sınırlı değil bunlar. Gerçeklerle çatıştığını, suçluluk ve yalanlarla dolu bir toplum yarattığını görüyoruz. Şimdi, tanrıyı geride bırakmak ve ahlakın gerçek kökenine ilişkin bilimin bizlere neler söylediğini araştırmak istiyorum. Bazı insanlar tanrıya ve dini değerlere inanılmazsa, anarşinin doğacağını düşünür.*

- **Düşünce makamında olan şeylerden sorumlu muyuz.?**

Hayır.

Düşünce konusu cinselliği barındırsa dahi sorumlu değiliz. Bir düşünce fiil haline dönüştüğünde sorumluluk faaliyete geçer. Ancak iyi düşünce için sevap yazıldığına dair haberler vardır.

- **Kadın ve erkeğin kendini kendisiyle tatmin etmesi günah mıdır?**

Psikolojik ve fizyolojik durum sayılan Mastürbasyon hakkında çeşitli yorumlar bulunmaktadır. Temelinde evliliğe mani olan bir husus olması ve aşırılığa gidince sakıncalı ve depresif durumların oluşturması açısından uygun görülmemektedir. Ancak kişilerin bu türlü tatmine

kadar varacak sosyal şartları incelendiğinde zina gibi daha tehlikeli durumlara düşmemesi açısından olabilirliğini savunan görüşler bulunmaktadır.

Kendini karşı cinsi olmadan tatmin etmenin men edilmesinde şartların iyi incelenmesi gerekmektedir.

Mastürbasyon bekâr olan kesimde çok olmasına rağmen, uzun süreli cinsel birleşmeden uzak kalmış, huzursuz evliler ve dul kişilerin kadın erkek fark etmeden bu yola başvurdukları görülmektedir.

Evlenmeye kudreti yetmeyen kişilerin bu yola başvurduğunda Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem oruç tavsiyesinde bulunmuştur. Bu tavsiye ile insanların kendini bir nebze günümüzde koruyabilmesi mümkün iken sürekli cinsel uyarıcıların gıda yoluyla veya teşhirin çok fazla olmasından dolayı oruç ile kendini emniyete alamayan kimselerin, cinsellik sendromlarını kontrol edememiş olmasıyla beraber ruh dünyasını meşgul etmekten kurtaramaması, her ne kadar yapmamak için zorlamalara gitse de başarılı olmadıkları bilinen gerçektir. Bu nedenlerle çözüm için ilk etepta evlenme imkânları aranmalıdır. Bulamayanların ise bu türlü davranışlarında affa mazhar olacağını düşünmekteyiz.

Dini duyarlılığı olan kişilerin bu tür tatmin nedeniyle üzüntüye düşmemeleri gerektiğini, insanın cinselliği bir gerçek olduğu gibi bir ihtiyacı olduğunu bilmesi gerekmektedir. Haramdır ve günahdır diye kesip atanların bu gerçeği görmemeye çalışmaları nedeniyle nevrozlu kişiliklerin oluşmasına sebep olacağından zor durumda olan kişilere karşı daha duyarlı olmalıyız. Cinsel sapmaların oluşması yani eşcinsel olma trendi bu üzüntülü dönemlerin bir meyvesi olabilmektedir. Çünkü kadın ve erkeğin cinsel duygu yoğunlaşmasının önü alınmadığında, bulundukları ortamdaki yakın ilişki ve temaslar, onların yanlış duyum ve düşünce algılamasına sebep olmaktadır. Sonuçta beyin yanlış temaslar karşısında, algılamada düşünce yıkımına uğrattığı cinsel kimliği, başka bir hedefe kanalize edince, olmaması gereken durumlar oluşur. Şeytanında buradaki vesvesesini de hesaba katınca işin ne kadar zor olduğu görmekteyiz.

Sonuçta şartlarla oluşan sakıncalı durumlar, çekincesi kalkana kadar affedilecek hususlardır. Yanlış bir hareket yapıyorum diye üzülmeye gerek yoktur.

Yalnızlık nedeniyle oluşan bu durumdan Allah Teâlâ'nın kurtarması için dualar edelim.

Allah Teâlâ merhametlilerin en merhametlisi ve ayıpları kapatandır.

- **Kocası gurbete olan kadın seks ihtiyaçini nasıl giderir?**

Allah yardımcısı olsun.

Bu hale giritar olan bayan eğer zinaya düşme korkusu varsa, kendini kontrol edemiyorsa masturbasyon/tatmin yoluna giderse, umulur ki Allah Teâlâ onu affeder. Bizim tecrübelerimize göre bu durumda olan bir kadın yedi gece- teheccüt vakti secde halinde Allah'a canı gönülden dua ederse gurbetteki rızık/nasip kader defterinde değişime uğrar. Ya da, bayanın ayrılığını bitirecek bir hal zuhur eder. Rızık mevzularını Allah kadının kalbine göre zuhur ettirir. Kadın eşine medyun olsun yeter ki.

- **Bekar bir erkeğin cinsellik ile ilgili şeyleri okuması doğru mudur?**

Cahillik en kötü şeydir. Bilmenin zararı, cahilliğin verdiği zarardan daha azdır. Cinsellik konusunda cahil kalmak ise insana en çok zararı dokunan mevzulardandır. Okumaktan korkmak gerek.

- **Virdini çekmeyen sofi depresyona girer mi?**

Bu sözler yalandır. İnanmayın. Allah Teâlâ kullarına farz ve vacip kıldığı şeylerin dışında hiçbir konuda sorumlu tutmaz. Bu sözler ile müridlerini deprayona sokan şeyhlerden ve hocalardan Allah Teâlâ'ya sığınmak gerekir.

- **Asker evlat için hangi dua edilmelidir?**

Askere giden için yapılacak dua kelime-i tevhid (Lailâhe illallah Muhammed ür Rasûl'üllâh) 24 kere günlük çekilmelidir. (Fazla çekmeye gerek yoktur) Bu şekilde evlat askerden geri döner.

- **Ensest duyguların kontrol edilememesi ve kurtulmak için ne yapmalıdır?**

Psikiyatriyi ilgilendiren bir konudur. Bu duygunun temelindeki en büyük etki şeytanın avânesini çoğaltmada kendi ailesi içerisinde ilişkiler içinde olması ve bazı rivayetlerde ise kendi kendisiyle çoğalma (masturbasyon) durumda olmasından insan neslinde de bu tür duygu ve cinselliğin olması hususunda vesvese ve aldatması bulunmaktadır.

Kendisinde bu tür sıkıntıları olan kimseler, bu türlü duygular açığa çıkınca şeytandan Allah Teâlâ'ya sığınmalıdır. Çünkü insanın yaratılışında bu duygu yüklü değildir. Ancak şeytan bu duyguyu çağrıştırır.

Bu türlü düşüncelerin ve duyguların kendi nefsinden olmadığını düşünüp Allah Teâlâ'ya sığınınca kurtuluşun olacağı kesindir. Eğer bu duygudan bir şekilde kurtulunamıyorsa; kadınlar Hz. Meryem aleyhisselâmı, Erkekler Hz. İsâ aleyhisselâmı hayale getirmelidirler. Çünkü onların ruhaniyetlerinde cinselliği kontrol etme özelliği bulunmaktadır. Onların ruhî tekâmülleri ile bu hal kişinin üzerinden uzaklaşır.

- **Eşi başka birini seviyorsa kadın nasıl dua etmelidir?**

Bu sevgiden kurtarmak için dua edilmez. Çünkü bu tür sevgilerin oluşmasında psikolojik sebepler bulunmaktadır. Genellikle "**beklenti sendromu**" sonucunda oluşur. Eşler aralarındaki beklentilere cevap veremeyince beklentisinin başka bir yerde olduğu zannıyla "**yönelime**" geçerler. Aslında **bastırılmak ve tatmin olmak** istenen duygularına o şekilde de bir çare bulamayacaktır. Ümit edilen "**noksanlığı giderme**" bu şekilde çözülemeyince, diğer bir başkasını sevmekle devam edecek durumla bozulan sosyal hayat, her iki tarafın üzülmesine sebep olacaktır. Bu nedenle beklenti sorununu çözmek gerekir. Dua ederek bu işin düzelmesini beklemek yanlıştır.

- **Ahlakı güzelleştiren dua nedir?**

Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem ahlakı güzelleştiren dua için "**Allah Teâlâ'm ahlakımı güzelleştir**" demiştir. Bu şekilde duayı zaten hepimiz yapmaktayız.

Ahlakı güzelleşmesi için yalnızca bir husus vardır. O da toplum tarafından sevilen insanlarla arkadaşlık etmek ve sohbet etmektir. Bu şekilde insan gördüğü şeyleri işlemeye başlar. Örneği olmayan hususların insanda etkisi yoktur. Sözle dua ile ahlak güzelleşmez.

- **Kamil mürşid müridine nasıl davranır?**

Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem hiçbir zaman yanında bulunan hizmet edenlere **“bunu niye yaptın?” “niçin yaptın?”** diye sormamıştır. Kamil insanlar yanlarında bulunan kimselerin noksanlığını kendinden bildikleri için kızmazlar. Ancak ne var ki şimdiki şeyhler müridlerinin halini bile sormaktan imtina ediyorlar.

- **Ruhsal hastalık için dua nedir?**

Güzel insanlar ile sohbet etmektir. Güzel insan demek çevrenizdeki ahlakı temiz kişiler arasından seçip onlar ile konuşan kişiler farkında olmayarak ruhî kuvvet bularak hastalığından kurtulurlar. Bu işi fark edemeyenler dua ederek bir şey elde edeceklerini zannediyorlarsa yanılıyorlar. Sohbet terapi yerine geçer. Ancak ahlaklı kişi ile yapılan sohbet insanı tedavi eder.

- **Hangi kadınlar çocuk doğururlar?**

Anne olmayı arzu edenler çocuk doğurur. Beşeri bir rahatsızlığı yoksa bebekleri seven kızlar ve çocukken bebekleri ile anne periyoduna girenler anne adayıdır. Kendi güzelliği ile meşgul olan kız çocukları daha geç yaşta anne adayı olacaklarını söylemek gerekir. Vücudunun güzelliği ile meşgul olanın rahmi gelişim göstermediği için emperyalist güçler kadınları moda tutkuları ile kısırlaştırmaktadır.

- **Kendini ifade edemeyenler için dua nedir?**

Bu tür sorun yaşayan kişiler kendilerini anlatmaya çalışacakları zaman önceden sesli olarak bir odada alıştırma yaparak hazırlık aşaması içine girerse, yapılacak görüşmede ikincilenmiş faktörlerle daha kolay ifade edilir. Bu denemeler ile aşağılık kompleksi yenilmiş olur.

Bir başka hususta kendine güvenmek hususunda inancını yitirmemelidir. Bunu da sağlamak için doğruluk payı yüksek olan değerleri kendine örnek almalıdır. Doğru her zaman ruha güç kazandırır.

- **Rüyada eski sevgili tarafından öpülmek ne demektir?**

Bu kişinin eski aşkı tarafından anıldığı ve artık sonuca ererek unuttuğuna işarettir. Öpmek bağın kopuşunu haber verir. Olumlu durumdur. Sevinmek gerekir.

- **Mürşidin nakıs olduğu nasıl anlaşılır?**

Bir insanın noksanlığı ilişkiler neticesinde anlaşılır. Yoksa önceden bilmek biraz zordur. Eğer mürid olunmuşsa, mürşidin yanına gidince, halini sormuyorsa ve ilgilenmiyorsa bu en büyük noksanlıktır. Mesela manevi durumun, zikirlerin ve en önemlisi maddi halindir. Eğer Mürid maddi olarak sıkıntıda ise mürşidi olan kişi müridinin ihtiyacı için çaba göstermiyorsa, bu mürşid sahtekâr veya noksandır. Çünkü Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem her sabah arkadaşlarının rüyasına kadar ilgilenir, aç ve çıplak olanların ihtiyacını giderirdi. Ne yazık ki günümüz şeyhleri müridlerinden kendi ihtiyaçlarını gideriyorlar.

Unutmayın ki, “**Maddî sorunları çözemeyen şeyh manevi sorunları hiçbir şekilde çözemez.”**

- **Karı koca küsler için ne duası vardır?**

Eşlerin küskünlüğünü gidermenin birinci duası küs sebepleri ortadan kaldırıp **konuşmak**tır. İkincisi cinselliğe kadar varmış soğukluğu kaldırarak **sıcak temas sağlanması,** bileşik kaplardaki gibi soğuk ve sıcağı birleştirerek ılıman ortam oluşturmaktır. Üçüncüsü beş vakit namazların sonunda dua etmektir.

Bunun dışında şu kadar sayıda zikir, muska, tılsım gibi yapılan dua çeşitleri cinleri etkileme sınıfına girdiği için zarardan başka bir şey oluşturmadığı gibi küslük azalacağına daha da artar. **Çünkü küs eşleri şeytan sevdiğinden diğer cinleri haberdar ederek o eve yerleşmelerini temin eder.** Bu şekilde kaosun artmasını sağlar.

“Şeytan arşını suyun üzerine kurar, sonra çetelerini gönderir. Bunlardan rütbece en yakın (itibarı en büyük) **olanı, fitnesi en büyük olanıdır. Biri gelip, şunu şunu yaptım, der. İblis ise, anlatılanları dinledikten sonra,**

“hiç bir şey yapmamışsın”

Karşılığını verir ve yapılanları küçümser. Sonra, bir başkası daha gelir ve

“karısıyla aralarını açıncaya kadar peşlerini bırakmadım”

Diyerek,yaptıklarını anlatır. Bunun üzerine iblis, onun makamını yükseltir ve

“SEN NE HARİKASIN!” (Müslim, Sıfatü’l-Münâfikîn, 67.)

- **Kalp gözünün açılmasının alametleri nelerdir?**

Kalp gözü açılması kişiden kişiye farklıdır. Bunlar bazen rüya, bazen hayal, bazen feraset ve düşünce ile olur.

Kalp gözü açılması demek insanların ve başka şeylerin sırrına vakıf olup çıplaklaştırmak değildir. Zamanımızda kalp gözü açılmasını insanları don-gömlek görmek zannediyorlar. Böyle bir şey yoktur. Zaten geleceği bilmek Allah Teâlâ’nın emrindedir. Bunun dışında karşındaki insanın içinde taşıdığı pisliği bilmenin ne kârı vardır, denilmiştir.

Kalp gözü açılması demek **“yapılması gereken fiili vaktinde icra edebilme yeteneğidir.”** Bu ise yüksek ilim sahibi olmakla eşdeğerdir. Yoksa yıllarca zikir çekilsin insanın kalp gözü denilen nesnesi açılmaz. Açılsa açılsa halisülasyonu açılır. Bu da tımarhaneye düşmekten farkı bir şey değildir. Bu duruma düşmüş insanın ne âleme nede insanlığa faydası olur. Allah Teâlâ’ya bu halden sığınırız.

- **Aldatan kocayı kahretmek için güçlü dua; küs kocanın barışması için dua ve tılsımlar nelerdir?**

Bu şeyler ancak büyü sınıfına girer. Allah Teâlâ kulunu sihir ve büyü yapma durumuna düşürürse her ne olursa olsun sonunda eşinden ayrı düşürür. Yapılan dualar ve sihirler neticesinde eşinin (kadın ve erkek) erken ölümüne sebep olur. Anlaşmak, sevmek ve fedakârlık dururken eşini elde etmek için bu yola başvuranlar yuvasını eliyle yıkanlar demektir. Ahlak ve sevgi ile yakınlaşmak ve Allah Teâlâ’dan huzur ve afiyet dilenmek ile elde edilen kazanç sonsuzdur. Eğer bir geçimsizlik zuhur ettiyse ve düzelme mümkün görünmüyorsa ayrılmak için Allah Teâlâ izin vermiştir. Ancak sihir ve büyüye izin yoktur. Bunu hatırdan çıkarmayalım.

- **Beşbin Allah zikrinde zorlanıyorum.**

Eğer bir mürid derste zorlanıyorsa o dersi muhakkak bırakmalıdır. Tasavvuf zorlamalar ile yapılan sistem değildir. Zamanımızda bu türlü hatalar yüzünden çok kişi telef olmaktadır. Şeyhine durumu bildirmeli, eğer ısrar edilirse o tarikattan ayrılmalıdır. Çünkü sonuçta zarar gören mürid olmaktadır.

- **Ev geçimsizliğine dua nedir?**

Evde huzursuzluğun baş gösterme sebebi genellikle haram mal girişidir. Bazen nazarda değebilir. Dualar ile evde huzur bulmak çok kolay değildir. Yediğinize içtiğinize dikkat edip, helal yemeğe gayret etmeli, nazarı değdiğini bildiğiniz insanlara karşı tedbirli olmak gerekir.

- **Mıknatısın rüyalara etkisi var mıdır?**

Mıknatısın bu tür özellikleri yoktur. Sağda solda manyetik enerji diye bahsedilen bütün etkiler ruhun özelliklerindendir. İnsanların taşlar ve mıknatıs gibi basit şeylerden medet umması onun kendini aşağılamasıdır. Bazı kesimler bu tür gizemli şeyler üreterek insanları soyuyorlar inanmayın. İnsan yüce bir varlıktır. Bütün kâinat zaten insana hizmet için yaratılmıştır.

- **Ölülerle ünsiyet mümkün mü?**

Ölüler ile olan yakınlıktan çok kişi menfaat yerine zarar görmektedir. Veli olduğunu bildiğiniz kişilerden bir nebze faydalanabilirsiniz. Bunun dışındakiler ancak insanın ölüyle olan duygularından başka bir şey değildir. Şeytanın kandırmasından korunmakta pek mümkün değildir. Faydadan çok zarar görüleceği için dünyadaki kimseler ile meşgul olup faydalanmak daha uygundur..

- **Karı koca beddua ederse ne olur?**

Beddua eden eşler ancak huzursuzluklarını artırırlar. Bu nedenle dua etmek daha uygundur. Eşinin kötülüğüne sabreden kişi cihat sevabı alır. Her ne şekilde olursa olsun sabredip dua edenler sonunda eşleri ile aralarının düzelme ihtimali çok yüksektir.

- **Rüyada kayınpederinin tenasul uzvunu görmek nedir?**

Rüyada görülen cinsellik sınıfına giren şeyler hepsinin yorumu iyi olarak açıklanır. Bu rüyanın açıklaması da duruma göre erkek çocuğa, kuvvete, mirasa konulacağına işaret olabilir.

- **Eşler arasında muhabbeti artırmak için dua okumak günah mıdır?**

Bu türlü duaların yan tesirleri çoktur. Okumak yerine iyi ahlaklı olmaya çalışmak daha güzeldir. Tecrübelerimize göre bu tür okuma işi ile uğraşanların evliliklerinde ileriki dönemlerde çok büyük sıkıntıları oluşmaktadır. Çünkü dua kişiliği baskı altına aldığı için insanlar yapmayacağı işleri yapmaya başladıkları için ileriki zamanlarda dua etkisinden çıkınca ters tepki vermektedirler. Bu nedenle dua Allah Teâlâ'ya yapılır. Allah Teâlâ ise kullarının ihtiyacı kadar olanı tecelli ettirir.

- **Rüyada Allah Teâlâ'nın ayda tecelli olması olur mu?**

Rüyada görülen tanrı imajlarının çoğu insan nefsinin durumları ile alakalıdır. Bu şekilde nefsin durumu anlaşılır. Allah Teâlâ'nın rüyada dünya şekli ile görünmesi olmaz. Çünkü Allah Teâlâ noksan sıfattan münezzehtir. Mesela, ay olarak görmek, nefsin hakikate yönelmiş olduğu ve onunla ışıldamaya başlamasıdır. Güneş olarak görülse o kişinin dini yönden kemal ehli olup etrafını da aydınlatıyor demektir.

- **Allah Teâlâ'nın istediği şeyler?**

Allah Teâlâ'nın emrettiği şeyler ile istediği şeyler ayrıdır. Önemli olan bu istek ile emrin birleştirilmesidir. Bunu ancak kâmil insanlar başarabilir. Eğer bir konuda yapmanız gereken

bir şey olduğunda tefekkür ederseniz, durumun farkına varabilirsiniz. Ancak şeytanın bu haldeki gaflet perdesi çok kalındır. Aşmak çok zordur.

- **Deprem mi olacak?**

Deprem Allah Teâlâ'nın murat ettiği zamandır. Evliya da olsa, bazı kişilerin deprem tayinlerine inanmayın. Allah Teâlâ kullarına azabı katlamalı olarak vermez. Deprem olacak korkusu zaten azaptır. Birde deprem olursa bu zulüm yerine geçer. Allah Teâlâ zalim olmadığı gibi zulmedenleri de sevmez.

- **Zikir ateşi nedir?**

Zikirde iç organları saran ateş havatırı yok etmek içindir. Fakat eğer kontrol altına alınmazsa letâif denilen kısımları yakar. İleride o kişi zikirden düşer. Önemli olan bu ateşin zuhur ettiğinde soğutmaktır. Bunu zikir verenin takip etmesi gerekir. Fakat günümüzde bu işin ehli kalmadığı için dersleri bırakmalı veya ders sayısını azaltmalıdır. Bu şekilde zarar görülmemiş olur.

- **Şeyhler ve müridlerin eşleri ilişkisi nasıl olmalıdır.**

Şeriat dairesi içindeki haramlar her şekilde geçerlidir. Tasavvufta kalbimiz temiz yalanı ile mahremiyet kalkar yalandır. Allah Teâlâ'nın koyduğu sınırları kimse aşamaz. Şeyh hakiki ise hiç aşmaması gerektiğini bilmelidir. Zannediyoruz ki, birçok tasavvuf cemaatinde bu konulara dikkat edilmiyor. Şeriatı olmayan kişilerin hepsi cehennemliktir. İsterse tarikata intisaplı olsun. Bu durum insanları kurtarmaz.

- **2012 de 40 yaşında Hz. Mehdi zuhur edecek mi?**

Bu yalan İngilizlerin son zamanlarda İslam âlemini karıştırmaya başlamadan önce söyledikleri yalandır. Bu şekilde İslam devletlerindeki olan karışıklıkları Müslümanların kabullenmesini sağlamaktadırlar. Osmanlının yıkılış döneminde de aynı durumlar olmuştur.

- **Günümüz müslümanın virdi ne olmalıdır?**

"Lailâhe illallah Muhammedurrasülüllah" zikrine müdavim olmalıdır. maddî ve manevî eşitlik ancak bu zikirle mümkündür. Günde yüz defa bu zikri çekenin bütün işleri düzeli olur.

- **Umrede şeytan kandırır mı?**

Hacc'a gitmeden umreye gideni zaten şeytan kandırmıştır. Umrede kandırması çok önemli değildir. Üzerine farz haccı olanın umre yapması şeytanın isteklerindendir. Şeytan günah işletemediği kimseye farzların yerine nafile ibadetler ile meşgul etmesi hilelerindendir. Hacca gitmeden umreye gidenlerin bu yönden dikkatli olmaları gerekir. Fakat ne yazık ki, birçok yalanlar ile insanlar kandırılıp farz haccını yapmadan umre yapıyorlar. İslam'da ise farz ibadet dururken nafile ibadetle meşgul olmak men edilmiştir.

- **Boşanmak üzere olan koca dua nedir?**

Kocasının ayrılmasını istemeyen kadın sebeplere sarılıp boşanmayı kaldırmak için bir gayret göstermelidir. Eğer zina veya kötü muamele yoksa aralarını bulmaları için aile büyüklerine başvurmalıdırlar.

- **Kaynana elini öpmek sakıncalı mı?**

Kaynana elini öpmenin fayda ve zarar çizgisi iç âlemle ilgilidir. Şehvetten emin olunuyorsa ve ensest durumlar oluşmayacağı düşünülüyorsa sakıncalı olmayabilir. Ancak duygusal bağlamda yanlış hareketlerin önünün açılacağı zannediliyorsa dikkat etmek gereklidir.

İnsanların kendi iç hesaplaşmaları ile yanlış yorumların sonuçları hakkında Freud'un açıklamaları vardır.

Sakıncalı durumları telafi etmek zordur. Tedbir amaçlı yapılacak husus ise damatların kaynana ilişkilerinde resmî davranması daha tutarlı yoldur. Bu şekilde her iki taraf açısından emniyet olur.

- **Mezi akıntısına çözüm nedir?**

Üroloji doktoruna başvurulmalıdır, belki bel soğukluğu olabilir.. Bildiğimiz kadarıyla gençlerin sorunlarındandır. Cinsel kuvvete işaret eder. Aşırı mastürbasyon yapma ve cinsel birleşme sonucu uyarılmaya alışmış penis sertliğini (uykuda ve uyanıkken) kaybederken gelen sıvıdır. Güslü gerektirmez. Vesvese verir. En kötüsü uykudan uyandığında alt çamaşırda leke bırakmasıdır. Bu nedenle cünüp oldum zannedilir. Bunun çözümü şu şekildedir. Eğer rüya gördüğünü hatırlamıyorsa lekenin rengi sarı değilse yıkanmaya gerek yoktur. Daha vesveseli biri ise bezelyeden küçük şekilde penisine pamuk tıkar. Renk bunda daha belirgin olur. Renk beyaz olduğunda sorun yoktur. Pamuk kullanmak ilk zamanlar bir hafta acı verir. Fakat bir zaman sonra alışkanlık yapar sorun olmaz. Abdest konusunda vesveseyi giderme yollarının en güzelidir. Tercih edilebilir.

- **Mürşidi kamil seçerken ne yapmalıyız?**

Mürşid kâmil seçilmez. O sizi bulur. Eğer bir kişiyi mürşid seçecek olursanız ilk dikkat edilecek husus Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellemin sünnetini en güzel şekilde icra edeni bulmaktır. Sünneti iyi bilenin mürşide zaten ihtiyacı yoktur. Bilmeyen için de herkes mürşid hükmüne girer. Allah Teâlâ cahil olan kimseler yardım etsin, demek gerekir.

- **Kıskanç koca, geçimsiz koca için dua nedir?**

Bu türlü dualar bulunur. Ancak zarar verir. Çünkü zikir şeklini alan bu duaların oluşturduğu enerjinin anormal etkileri vardır. Bu nedenle ahlak yoksunu olan kişilerin iyi güzel insanlarla sohbet etmelerini sağlamak daha önemlidir. Bu şekilde onların yanında gördüğü güzelliklerden etkilenir huy değişimine uğrayabilirler.

- **Sevdiğine bağlansın sık sık görüşmek istemesi için dua nedir?**

Bu çeşit dualar sihir hükmüne geçer. Sonunda huzursuzluk ve üzüntüden başka bir olmaz. Bu çeşit dua yapan insanların çoğu iler ki dönemlerde evlendiklerinde boşanmaktadırlar. Çünkü murada erildiğinde dualar bırakılır. Dua etkisiyle olan sevgide kaybolur.

Seven zaten sever. Kimseye kendimizi zorla sevdirmeye gerek yoktur.

- **Aile geçimi için sırlı dualar nedir?**

Bunun sırrı erkek için eşinin gönlünü yapması ve onun sevgisidir? Kadın içinse geceleri kalkıp namaz kılıp kocası için dua etmesidir. Eğer bu şekilde ailede dua ve sevgi mekanizması çalışırsa evin bereketi artar, rızık bollaşır. Yoksa isterse 100 bin hatim okunsun, tesbihler çekilsin boşunadır.

- **Çingenelerin yaptığı yemek yenir mi?**

Yemek konusunda bu türlü düşünmek, cahiliye adetlerindendir. Yemekte helal ve haram mı olduğu, nereden kazanıldığına dikkat edilir. Eskiden tasavvuf ehli abdestsiz pişirilen yemeği yemezlerdi. Bu usul bugün aranmamaktadır. Çünkü fitne zamanıdır.

- **Kocanın karısının yanında aşağılık duygusu duyması nedir?**

Ekonomisi zayıf erkeklerde bu durum çok daha fazladır. Bu duyguyu yenmek konusunda eşine durumunu açıklasın. Eğer uzun bir müddet bu şekilde giderse, ihtiyarlık döneminde erkeğin Alzheimer ve Parkinson olma trendini yükseltir. Tecrübelerimizle bunu gördüğümü söyleyebilirim.

- **Allah Teâlâ narsist midir?**

Narsisizm veya özseverlik, kişinin kendisine duyduğu cinsi arzu, kabaca tabirle kişinin kendisine aşık olması olarak tanımlanan bir terimdir. Farklı tanımları ve kullanımları mevcuttur.

Sigmund Freud Narsizmi **'Dış dünyadan soyutlanan libidonun (cinsel enerji) egoya (ben) yönlendirilmesi'** şeklinde açıklamıştır. Yani libidonun büyük bir depoda toplanır gibi egoda toplanması ve daha sonra nesnelere yönlendirilmesi; fakat kolaylıkla tekrar soyutlanarak egoya yönlenmesi durumudur. Bebek dış dünya ile ilişki kuramadığı erken bebeklik döneminde gerçek bir narsizm durumu içindedir. Libido dış dünyaya yönlendirilmemiştir. Bebeğin nesneleri **'ben olmayan nesneler'** olarak algılaması aylar alır. **'ben'** ve **'ben olmayan'** arasında bir ayrım yapamaz. Dış dünyaya ilgi duymuyordur ve dış dünyada bile değildir. Bebek için tek gerçek kendisidir. Acıkması, susaması, üşümesi bebek için tek gerçekliktir. Bu durumu **'birincil narsisim'** olarak tanımlanır. Allah Teâlâ eğer narsist olsaydı bizleri yaratmazdı. Upanişadlardaki şu söz ne güzel açıklama yapmaktadır.

"Tanrı dünyayı yaratmak suretiyle kendi kendini sınırlar, bu bir fedakârlıktır O'nun için."

Yine Kur'ân-ı Kerim'de **"insanları ve cinleri bana ibadet etsinler için yarattım"** ayetinin tefsirini **"bilinmek"** ile açıklamışlardır. Çünkü sonsuz ve mutlak olan yaratıcıya "**sonlu ve aciz kulun"** ibadet edebilmesi mümkün görünmemektedir. İnancında ilah kavramına bu manayı yükleyen kişinin Allah Teâlâ hakkında narsist olmasını düşünmesi hatalı durum arz etmektedir.

- **Kadınlar murid olur mu?**

Kadınlar mürid olur. Kadının kadına mürşidliği de geçerlidir. Bu nedenle Hz. Aişe radiyallâhü anha annemiz İslâmın öğretilmesinde büyük katkıları olmuştur.

- **Mezi geldiğinde elbise değişir mi?**

Elbise değişimi yoktur. Guslün şartlarında dahi elbise değiştirilmez. Lekelen kısım yıkanır. Eğer imkân yoksa o kısım kuruduktan sonra ovuşturularak leke izi yok edilebilir.

- **Mümin iki kez aldanmaz hadisi nedir?**

Bu hadis müminlerin aptal olmadığını, hatayı tekrarlamadıkları için söylenilmiştir. Müminin yanlış hakkındaki tavrı **terk ve uzaklaşmak** ile sonuçlandırılmalıdır, denilmiştir.

- **Rekat sayı vesvese sehivde ne yapmalı?**

En az sayı üzerinden hareket ederek namazı tamamlamalı ve bitimde sehiv secdesi ile namazı bitirmelidir. Sürekli oluyorsa bu halden üzülmemeli, kişi elinden geldiği kadar cemaate devam etmelidir. Çünkü cemaat halinde bu durum daha az olduğu bilinmektedir.

- **Yellenme vesvesesi için ne yapmalı?**

Ses ve koku olup olmadığına dikkat etmeli yoksa abdestine güvenmelidir. Genellikle gençlerin çoğu bu halden müzdarip olması şeytanın alaycı ve bıktırıcı tavrındandır. Bu hali geçmek için fazla gayrette göstermeye gerek yoktur. Vakte yakın abdest alarak bu sorunu çözmek çok daha kolaydır.

- **Meni vesvesesi nasıl giderilir.?**

Mezi ile menin ne olduğunu iyi bilmelidir. Ayrıca meni geldikten sonra idrara çıkılırsa daha sonra gelen sıvı vedi (beyaz su) denilen akıntıdır. Gusül gerektirmez.

- **Aşağılık kompleksini yenmek için dua nedir?**

Bunu için en güzel dua herkesi sevmeyi öğrenmektir. Seven insan diğer insanlardan kendini küçük görmekten kurtulur. Aşağılık kompleksi gururlu insanlarda olur.

- **Namaz kılarken şeytan vesvese bırakır mı?**

En çok vesvese namaz kılarken olur. Ne türlü vesvese gelirse gelsin namaza ve imana zarar vermez. Fiile çıkmayan düşüncelerden kullar sorumlu değildir.

- **Cünüpken yemek yenir mi?**

Yenebilir. Ancak sağlık açısından gusülden sonra yenilmesi uygundur.

- **Mürşit ve mürid arasında perde var mıdır?**

Tabi ki vardır. Ancak yoktur denilmesi sakıncalı durumda Allah Teâlâ mürşide öğretmenlik görevi verdiği için durumu bildirmesidir. Bu ise genellikle ruhâni yönden olur. Mürşidin bu durumdan bazı zaman haberi olmaz. Mahremiyetin Allah Teâlâ tarafından korunmasıdır. Yoksa İslam’da günah çıkarma gibi bir durum yoktur. Özgür yaşamımıza Allah Teâlâ’dan başkası müdahale edemez. Allah Teâlâ’nın müdahalesi de rahmet iledir.

- **Boşanmaların çoğu gelin kaynana kaynaklı olması nedir?**

Kadınlar arasında arkadaşlık ve dostluk erkekler kadar gelişmediği için rekabet her zaman vardır. Erkek iki taş arasında kalmış buğday tanesi gibi olunca sonuçta boşanmalar gerçekleşir. Bunu gidermek için erkeğin siyaset ilmini bilmesi lazımdır. Ne yazık ki, bu ilme erkekler ileriki yaşlarında kavuşurlar. İlk dönemlerde kadınların merhametinden yoksun olan erkeklerin evlerinde sıkıntı çok olmaktadır.

Evliliğin ilk dönemlerindeki boşanma sebepleri kadın olurken ileriki yaşlılık dönemlerinde erkeklerin olması dikkate şayandır.

- **Eşimin cinsel organını görürsem guslüm bozulur mu?**

Hayır. Guslü gerektiren şartlar arasında görmek yoktur. Eşlerin birbirlerinden kendilerini saklama gibi bir hareket yanlış tutumdur. Eşlerin birbirlerini cezb edecek hareketten sakınması ise soğukluğu meydana getirir. Ruhsatları olan şeyleri iptal etmek zamanla sıkıntıları çağrıştırır. Ruhsatları iyi bilmemiz gerekir.

- **Kadınlar Hayızlı iken Halaka-ı zikire girebilirlermi.. Mescid hükmü olmayan bir bölgede zikir halkası kurulsa o halkaya Hayız halınde olan kadın katılabilir mi?**

Umum veçhile zikir halkasında namaz abdesti bulunmayanın dahi dahil olmaması esas kabul edilir. Seri durumlarda ansızın zuhur eden bir hal vaki olursa kadınların kendi aralarında kurduğu zikir halkasında kadınların birbirlerine olan durumu açık olduğu vechile girmemesi gerekir. Kadın ve erkeğin karışık olduğu bir zikir şekli Bektaşi tarikinde var olduğu söylenir. Bunun dışında hiçbir tarikte kadın ve erkek karışık zikir yapamazlar.

Seferi durumlarda veya ziyaretlerde ansızın zuhur eden-durumlarda erkek ve kadın odaları farklı bir mekanda zikir halkası oluşturuluyorsa (Kadiri-Rifâi) o zaman sukut ile içtima edebilir. Burada eğer adetli zikir yapılmıyor da, cemi şekilde zikir yapılıyorsa dua ve tesbihleri tekrar etmesinde bir sorun yoktur. (Nakşi hatmelerinde hiçbir şekilde bu durum mümkün değildir.)

Mukim olanlar için azimetle amel etmeleri elzemdir. Zikir halkalarına dâhil olmamaları feyz açısından önemlidir.

Allahu a'lem

****

KİNSEY (2004) Film

Yönetmen:Bill Condon

Ülke: ABD, Almanya

Tür:Biyografi | Dram

Vizyon Tarihi:18 Mart 2005 (Türkiye)

Süre:118 dakika

Dil:İngilizce

Senaryo:Bill Condon

Müzik:Carter Burwell

Görüntü Yönetmeni:Frederick Elmes

Yapımcılar:Francis Ford Coppola | Kirk D'Amico | Valerie Dean |

Özet

Alfred Kinsey, Harvard mezunu bir zoologdur. Indiana Üviversitesi'nde biyoloji dersleri vermeye başladıktan sonra, özgür düşünceleri ve mizahi yapısıyla diğerlerinden çok farklı olan öğrencilerinden biriyle evlenir. Kinsey'i kendilerine yakın bulan öğrenciler, zamanla onunla özel hayatlarını da konuşmaya başlarlar. Özellikle cinsel yaşam ve seks üzerine sorulan sorulara cevap veremeyen Kinsey, aslında hiç kimsenin bu sorulara cevap veremeyeceğini fark eder. Çünkü o güne kadar seks üzerine klinik incelemeler yapılmamıştır. Kurduğu ekiple bu konu üzerinde çalışmaya başlayan Kinsey ilk olarak erkekler üzerinde çalışmaya başlar. Yapılan görüşmeler ilerledikçe insanlar utançlarını ve korkularını yenip, deneyimlerini paylaşmaya başlarlar. Alfred Kinsey'nin ilk çalışması Sexual Behaviour in the Human Male, 1948'de yayınlanır ve tüm Amerikan basınının ilgi odağı olur. Ancak bunun

peşinden kadınların seks hayatları üzerine incelemeler yapmaya başlayan Kinsey'nin çalışmaları Amerika'da atom bombası etkisi yapar. Alfred Kinsey'nin gerçek yaşamından beyazperdeye aktarılan film, 20. yüzyılın en radikal bilim adamlarından birinin portresini yansıtıyor.

BKZ: KİNSEY (2004) Film

PSİKO-ANALİTİK ALDATMANIN BİR ÇEŞİDİ "YÜZÜK/KÜPE SEMBOLÜ"

Günümüzde insanların manevî kabiliyetleri azaldığından kişiliklerindeki özelliklerini pozitivist [teoloji ve metafizik içermeyen, sadece fiziksel veya maddi dünyanın gerçeklerine dayanan bilim anlayışı] ile karşıya/ötekiye duyurabilmenin amacını gütmeleri nedeniyle, fizikî eylemler/sembollere ihtiyaç duymaktadırlar.

Dikkat edilirse son dönem firma isimlerinde " **X** " harfli kelime gruplarının kullanımında aşırı bir artış olmuştur. " **X** " harfinin yazılımı logolarda haç işaretini andıran haliyle sanki Hristiyanlığın propagandasının yapılması gibi..

Yüzükler, küpeler hakkında milletler/cemaatler/ dini inançlar da bir sınırlama altında tutulurken, şimdi kaosvâri bir etki altında kalmaktadır. Konu hakkındaki gerçek kültür ve bilginin içeriği o şekilde deforme ki, neyin ne olduğu hakkında birçok yorum yapılması gerekiyor. Mesela, günümüzde insanlar tarihi dizilerde kullanılan karakterlerin üzerindeki kostümleri sanki o dönemde, gerçekten de o şekilde kullanıldığını zannediyor. Aslında aldatılıyoruz. Geçenlerde "Nuh" filmini seyretmiştim. Filme konu olan o zamana göre bu kadar saçma bir uyarlama olamaz demişimdir. Sonuçta film bir kurgu.

Eğer kültürümüzün yozlaştığını daha iyi anlamak istiyorsanız, yani küpe ve yüzük takmaların ne manaya geldiğini anlamak isterseniz, ihtiyar annelerinize sorun. Onlar size saf halleriyle her şeyin doğrusunu söyleyeceklerdir. Ben bu sene tatilde kayınvalideye sormuştum. Başparmağa eskiden kimler yüzük takardı? O da Ermeniler takardı demişti. Şimdilerde ise Müslümanlar takıyor.

Kulağa küpe takmak kadın için tarihi geçmişi var olan bir olgudur. Fakat son yirmi yıldır erkeklerde kulaklarına küpe takmanın zevkine varıyorlar. Ona da erkek timsali olan Yavuz'u örnek gösteriyorlar. [Piyasada yavuz diye bilinen Şah İsmail fotoğrafı olması da işin başka tarafı.] Yazarken hatırladım, eskiden evlerin duvar süslemelerinde kullanılan duvar halılarında Yezidiler/Ezdilerin sembolü tavus kuşu çok olurdu. Şimdilerde ise unutuldu. [Yakın zamanda bir kanalda bir dizide tekrar kullanılmaya başlandı.] Konuya dönelim; bu takmanın nedeni erkeklerin kadınlara karşı kimlik sorunu yaşadıklarının ispatından başka ne olabilir ki? **Kadın için süslenmek ona üstünlük getirirken, erkek için bir zafiyettir.** Erkeğin güzelleşmeye ihtiyacı olduğunu hissetmeye başladığı zaman kendini sorgulamaya başlamasının gerektiğini vurgulayabiliriz.

"Ben varım" çağında insanlar yalnızlıklarını gidermek için pasif iletişimin unsurlarını kullanırken **yüzükler için birçok manalar** olduğunu görebilirsiniz.

Baş Parmak :

*Boşum ama kimseyle işim olmaz.

*Kölelik, Lezbiyenlik, Sekste sınır tanımam.

*Ben ateistim veya bu konuda hoşgörülüyüm.

*Ben homophile [eşcinsel] veya lezbiyenim. Ya sen; veya bu konuda açık olabilirim. [Bunun nedeni de homophile ve lezbiyenler nişanlandığında veya evlendiğinde yüzüklerin baş parmağa takıyor olması.]

*Başıma buyruk biriyim. [Baş parmağa takılan yüzük, yunan mitolojisinde Poseidon u temsil eder. Poseidon, Zeus'un kardeşidir. Olympos dağında yaşayan başına buyruk, kuralları takmayan Denizler tanrısıdır.

Rivayete göre bu parmağa yüzük takanlar, başkalarının trendlerine uymayan, kendi doğrularıyla yaşayan başına buyruk insanlardır.]

* Erkekte, "Ben kadın düşkünüyüm." ["Başparmak, asında erkekliğin, 4 parmak da kadınlığı simgeler" Diğer 4 parmak ise 4 kadını temsil eder "Ben tutmaya yararım, tutucuyum açlıktan hoşlanmam demeye getirir" Başparmak, her parmağın ucuna dokunabilir. Yani onları öper "çapkınım" demek ister.]

İşaret Parmağı/ Şehadet parmağı

*Bir bayan işaret parmağına yüzük takıyorsa her türlü ilişkiye açığım demek istiyor.

Fanatiğim.

Orta Parmak :

Doluyum ama arayıştayım

Yüzük Parmağı :

Takmak Rasûlullâh sallallâhü aleyhi ve sellemin sünnetidir.

Sağ Nişanlı Sol Evli anlamına geliyor.

Serçe Parmağı :

Kararsızım/depresif takılıyorum. Sana yaramam, benden uzak dur.

Sonuç olarak yüzüklerinizle/küpelerinizle karşımızdakine mesaj vermek yerine kendi varlığımızı bir şekilde karizmatik kılarak etrafımızdakilere daha büyük etki yapabilirsiniz.

Şöyle ki insanlar bildiği ve özüne vakıf olduğu unsurları bırakmada aceleci davranırlar. Bir yere konduramadığı veya tanımakta taaccübe uğradığı zaman kendini o varlıktan uzaklaştırmadığı gibi "belki" leriyle daha çok istenilen/çekici olurlar. Allah Teâlâ'nın varlığını gizli tutmasının en önemli sebeplerinden biride budur.

Her zaman açık olmak iyidir, denilir. Ancak kişiliğinizin çözümlemesinde karşınızdakine ima edecek her türlü unsurdan uzak durmak, susmak gibi hepimiz için daha faydalıdır. Bu konuda ince düşünüş kadınlar için bu daha önemlidir. Allah Teâlâ'nın kadınların tesettür konusunda hassas davranmasını da bir nebze açıklamış oluyoruz.

Kendinizi elinizle ifşa etmeyin.

Allah Teâlâ ifşa edenleri pek sevmez. İsterse bu ifşa sevap konusunda olsun.

İhramcızâde İsmail Hakkı

SİVAS'IN KADERİNİ DEĞİŞTİRENLER

İKİNCİ GIYASEDDİN KEYHUSREV ZAMANI VE SİVAS

Alâeddin Keykubad'm oğlu II. Gıyaseddin Keyhusrev zamanında (634-644 H / M 1237-1247) Moğol kumandanı Baycu Noyan Erzurum'u zapt ile katliam yapmıştı.

Bu vakayı haber alan Gıyaseddin etraftaki devletlerden yardım istedi. Gıyaseddin'in ordusunda Frenk ve Ermeni askerleri de vardı.

Tecrübe görmüş emirler ordunun Sivas'ta kalarak Moğolların burada karşılanmasını ve Sivas gibi mühim bir noktayı müdafaa eylemeyi tavsiye ettiler ise de Gıyaseddin buna ehemmiyet vermeyerek Sivas'ın tahminen 60 kilometre kadar şarkında bulunan Kösedağ'a *doğru yürüdü.

* Kösedağ; Zara kasabasının şimâl-i şarkîsine vc Suşehri'nin cenup taraflarına tedadüf eder. Bu dağa evvelleri Alakuh derlerdi.

641 H / M 1243 senesi Muharreminin 6. günü vukua gelen Kösedağ Muharebesi'nde Selçukî ordusu dağıldı ve Gıyaseddin güç hâl ile kaçabildi. Bu galibiyet üzerine Moğollar, müstahkem olan Sivas üzerine yürüdüler. Sivas kadısı Necmeddin Kırşehrî, evvelce Harezm hükümdarı Mehmed Han'ın memleketinde iken Moğollara mukavemet eden şehirlerin bi'l-muhârebe zaptını müteakip hak ile yeksan ve ahalisinin katledildiklerini görmüş ve zaten ortada kendilerinin yardımına gelecek bir kuvvet de kalmamış olduğundan Sivas'ın tahrip ve katliamdan sıyaneti için Moğollara karşı çıkarak ahalinin mutavaatını bildirdi.

Moğol kumandanı Baycu Noyan katliam ve tahripten sarf-ı nazarla şehrin üç gün yağma edilmesini emretti. Bu hususa dair verdiği emir mucibince Sivas'ın bütün kapıları kapanarak yalnız **Erzincan Kapısı** açık kalacaktı. [Bu kapı sonradan Erzurum Kapısı ismini almıştır.]

Kumandanın verdiği emir üzerine hareket edildi. Sivas üç gün yağma, levâzımât-ı harbiyye ihrak ve suru hedmedildi.*

*(... Sivas'a yöneldiler. Sivas kadısı İmam Rabhani Necmeddin-i Kırşehrî Moğolların Harezm'i istilası ve Mehmed'in sıkıntısı sırasında oradaydı. Ona hizmet edip ferman vermişlerdi. Hediye ve armağanlarla karşıladı. Baycu onu tanıdı. Fermanı gösterince onu öperek başına koydu. Şehri ona bağışladı. Erzincan Kapısı'nı açık tutup diğerlerini kapattılar. Ordudan bazıları şehre müdahale ettiler ve üç gün süreyle yağmaladılar. Dördüncü gün o kapıyı da kapatmalarını emretti. Artık zahmet vermediler ve Kayseri'ye gittiler [(İbn Bibî, Houtsma baskısı, s. 241.)]

Dördüncü gün kumandanın emriyle kapı kapandığından[169] Moğollar da buradan hareketle Kayseri yolunu tuttular (641 H / M 1243).**

** Nüveyri'ye atfen Döson (C 3, s. 82) Moğolların bu esnada pek çok insan kati ve şehir surlarını hedmettiklerini yazıyor. İbnü'l-Îrî Târîh-i Muhtasara 'd-Düvel'inde şu malûmatı veriyor: (... işi gerçekleştirince Rum ülkesine yayıldılar. Önce Sivas şehrine inip aman dileterek oraya sahip oldular. Halkın mallarını canlarına karşılık aldılar, harp aleti olarak ne varsa hepsini yaktılar ve şehrin surunu da yıktılar...) (s. 440 Beyrut tab'ı) Encümen'in Osmanlı Tarihi de aynı malûmatı verir, (s. 445)

Sh: 79-80 (orijinal. 51-52)

OSMANLILAR İDARESİNDE SİVAS VE DEMİRLENC

Bundan evvelki kısmın sonlarında yazıldığı veçhile Kadı Burhaneddin Ahmed'in katlinden sonra onun nüfuz ve kudretini idame edecek evladı olmadığından dolayı kuvvetli bir hükümetin idaresine geçmek isteyen Sivaslılar 801 H / M 1398 senesinde memleketi Yıldırım Bayezid Han'a teslim eylemişler ve o da büyük oğlu Emîr Süleyman'ı Sivas'a hâkim nasbetmişti.*

* Sivas'ın Yıldırım'a geçmesini (Tevârîh-i Âl-i Osman, Heşt Bihişt) 797 H ve Tâcu'l-Tevârîh798 H, İbn Hacer Askalânî 799 II / M 1397 olarak göstermişlerse de hakiki olan tarih 801 H / M 1399 senesidir. Tarihlerin buna muhalif olarak beyân-ı mütalaa etmeleri, Burhaneddin'in bu tarihten daha evvel vefatını zannettiklerinden ve bir dc Burhaneddin'in Yıldırım Bayezid'le vaki ilk muharebesini müteakip Sivas'ın alındığı zehabına kapılmalarından ileri gelmiştir.

Esbabı tarihlerde malûm olan vaziyetler dolayısıyla Demirleng ile Yıldırım Bayezid'in araları açılmıştı. Demirleng 802 H / M 1399 senesi sonunda Sivas üzerine yürüdü. Sivas Emîri Süleyman, babası Bayezid'den istimdat etti. Bayezid, o sırada İstanbul muhasarasıyla meşgul olduğundan oğluna bizzat yardım edemedi. Mamafih diğer oğlu Çelebi Mehmed ve Demirtaş vasıtasıyla muavin kuvvetler irsal eyledi.**

**Şerefeddin Ali Yezdî'nin Timurname'siyle, Ravzatu's-Safada Yıldınm 'ın oğlu Güreşçi'yi Demirtaş'la beraber Sivas'a muavenete gönderdiği muharrerdir. Bazı Arap tarihleri Çelebi Mehmed'e (Güreşçi) yani pehlivan derler. Bu ihtimale ve Çelebi Mehmed'in o sırada Sivas'a yakın olan Amasya'da bulunmasına binaen biz, Mehmed Çelebi'nin muavenete geldiğini kabul ile metinde onun ismini yazdık. Güreşçi lakabı hakkında Hayrullah Efendi'de şu kayıt vardır: (C 7, s. 75) "Çelebi Mehmed'e Güreşçi Çelebi dahi derler. Zira memâlik-i Şarkiyye ahalisi katında güreş tutmak kahramanlığa delalet eder bir alâmettir."

Vaziyetin tehlikeli olduğunu gören Emîr Süleyman, şehri müdafaa için icap eden tahkimatı yapmaya başladı, ümera ve rüesayı kale bedenlerine dağıttı.

Emîr Süleyman, bizzat müdafaadan korktuğu için yerine ümeradan Mustafa Bey'i vali bıraktı, mühimmat ihzar edip gelinceye kadar kaleyi müdafaa etmelerini maiyyetine tavsiye ederek kaçtı, ümera çarnaçar müdafaaya karar verdiler.

Sivas'a yaklaşan Demirleng etrafa gönderdiği casuslar vasıtasıyla Emîr Süleyman'ın kaçmakta olduğunu öğrendi. Derhâl emirlerinden Emîr Süleyman Şah, Emîr Cihanşah, Emîr Şeyh Nureddin ve Seyyid Hoca Şeyh Ali Bahadır vesair ümerayı mühim bir kuvvetle Emîr Süleyman'ın takibine gönderdi.

Takip kuvvetleri Kayseri'yi geçerek firarilere yetiştiler ve bunları dağıttıktan sonra aldıkları ganaimle Sivas önüne gelmiş olan Demirleng ordusuna iltihak ettiler.

Demirleng 802 H / M 1401 senesi Zilhiccesinin on yedisinde büyük bir kuvvetle * Sivas'a gelmişti.** Sivas kalesini görünce müteaddit tecrübelerine binaen buranın az zamanda zapt olunacağını söyledi.***

*İnbâu'l-Gumr'da Sivas muhasarasının 803 H senesi Muharreminin ilk günü başladığı muharrerdir.

** Demirleng, Sivas hududuna geldikte orada yerli Mehmed Paşa'yı buldu. Bu zat toplayabildiği askerle ordu kurmuştu. Fakat vukua gelen müsademede mahv u perişan edildi (Minyö'nün Osmanlı Tarihi,s. 52). Bu mütalaayı başka yerde görmedik. Acaba bu Mehmcd Paşa gerçekten yerli midir- Yoksa Çelebi Mehmed midir?

*** Acaibü 'l-Makdûr'a göre on sekiz günde fethederim, demişmiş.

Üç dört bin kadar süvari ve okçudan ibaret olan mahsurlar* kalenin metin ve müstahkem olmasına güveniyorlardı. Kale, daha evvel Demirleng'in muhasara etmesi ihtimaline binaen Kadı Burhaneddin

Ahmed tarafından tahkim edilmiş ve üç tarafından yani garp, şimal ve cenuptan içi su dolu hendekle çevrilmişti.

* Kale muhafızlarını Acâibü'l-Makdûrve en-Nücûmü'z-Zâhireüç bin, abîbii's-Siyer, Fezleke, Ravzatu 's-Safâ, Tâcu 't-Tevârîh, Ravzatu 'l-Ebrâr, Timurnâme-i Yezdîdört bin gösteriyorlar.

Kale, temelinden burçlarına kadar Alâeddin Keykubad tarafından yonma taştan yaptırılmıştı. Her taşı iki üç arşın tülünde idi. Kalenin irtifası burçlarına kadar yirmi arşın idi. [Ravzatu s-Safâ,cüz: 6, 1891 tab'ı.] Kale duvarının temelinin genişliği on ve en üst kısmının genişliği de altı arşın idi. [Timurname: Şerefeddin Yezdî.]

Kale kumandanı Mustafa Bey kuvvetini icap eden mahallere yerleştirmiş ve müdafaa vaziyeti almıştı. Kalenin yedi kapısı vardı.

Kalenin şark tarafında yani Demirhan'ın karargâhının bulunduğu cihette hendek yoktu. Lağım kazarak, setler yaparak kaleye bu cihetten taarruz edildi. Sekiz bin lağımcı istihkâmlar altına girdi. Toprağın akmasını men için açılan lağımlara büyük kazıklar diktiler, kuvvetli tahtalar döşediler. Lağımlar vüs'at-i matlûbeyi bulunca lağımcılar, kazıklara ateş vererek geri çekiliyorlar ve istihkâmatın büyük parçaları müthiş gürültülerle yıkılıyordu."[Hammer Tarihi, Atabeg Tercümesi (C 2, s. 43).]

İçeriden ve dışarıdan mancınık ve arrade'· [Arrade, mancınıktan daha küçük bir harp aleti olup taşları uzak yerlere kadar atardı. Râ'nm teşdidiyledir. Koşmak ve seğirtmek manasına olan (Ta'rîd)'den alınmıştır. Çoğulu arrâdât'tır. (Muhîtü'l-Muhît ve Tâcu 'l-Arûs)] ile taşlar ve mevâdd-ı müşte'ile istimal ediliyordu.

Demirhan, bütün şehre hâkim, yüksek bir mevki bina ederek üzerine ateş saçan makinelerini, mancınıklarını yerleştirmişti. Bunlarla suru tahrip ediyordu.

Her iki tarafta da fevkalade faaliyet ve gayret görülüyordu. On yedi gün muharebeden sonra Demirleng ordusu tarafından mütemadiyen atılan taş ve mevâdd-ı müşte'ile tesiriyle kale burçları yıkılmaya başladı. Kalede delikler açıldı. Burçlara iskele kurdular. Surun destek hizmetini gören kazıklarına ateş verildi. Çıkan duman, mahsurîne dehşet ve hayret verdi. Kalenin bir hücum ile elde edilmesine bir şey kalmadı. Kale muhafızı Mustafa Bey ümitsiz bir hâlde, ahali dc heyecan içinde idi. Kaleyi teslim etmekten başka bir çare kalmadığı anlaşıldı.

Sivas'ın âyân, eşraf ve uleması Mustafa Bey'le birlikte Demirleng'in katına çıkarak ayaklarına kapandılar ve kendisinden merhamet istediler. Demirhan, istirhamlarını kabul etti.

Sivas, muhasaranın on sekizinci günü yani 803 H / M 1401 senesi Muharreminin iptidasında zapt ve kalesi tahrip edilmiştir.[Acâibii 'l-Makdûr ile en-Nücûmü 'z-Zâhire Muharremin beşinci günü zapt edildiğini yazarlar.]

Şehirdeki Müslümanlara aman verildi ve ona mukabil kendilerinden fıdye-i necât olarak bir miktar para alındı. Şehirdeki Hristiyanların malları yağma olundu, şehri müdafaa eden ve ekserisi Türk'ün gayrı olan Yıldırım'ın askerleri' **[Dögini, bu askerlerin kısm-ı a'zamının Ermenilerden mürekkep olduğunu yazar (C 7, s. 104).]** **kıtale sebep olduklarından dolayı diri diri çukurlara atılıp üzerlerine toprak örtülmek "** **[Timurname, Ravzatu 's-Safâ.]** **suretiyle itlaf edildiler.** **[Timürleng, güya kan dökmeyeceğine dair söz vermiş ve yemin içmiş olduğundan muhafızları, diğer muhariplere ibret olmak üzere çukura gömmek suretiyle kan dökmeden telef edilmelerini muvafık gölmüş ve "Ben kan dökmedim, yeminimde sabitim" demiş. en-Nücûmü 'z-Zâhire, Avrupa tab'ı, s. 50.]**

Demirleng, muhafız Mustafa Bey'i evvela esir addetti ve bilahare serbest bıraktı.*

* 352 Lütfi Paşa Tarihi(s.53,54) Mustafa isminin yerine Malkoç Bey diyor. "Sivas'ta Malkoç adlı bir bey vardı, onu öldürmedi ve eyitti: Git, var Yıldırım Han'a vaziyetimizi de, dedi."

Hayrullah Efendi Tarihi(C 5, s. 17) Mustafa Malkoç Bey diyor ve o da Lütfi Paşa'nm mütalaasını tekrar ediyor

" İbn Arabşah, *Acâibü'l-Makdûr'unda* şöyle diyor:

"Muharebe bitip muharipleri derdest edince bunların hepsini bağlattı ve kazdırdığı hendeklere diri diri attırdı.* Müdafiler üç bin kişi idiler. Sonra yağmaya koyuldu. Ahalinin kısm-ı küllisini kati ve bir kısmını esir eyledi.Bu şehir, en güzel bir iklimde şehirlerin en medeni ve en güzeli idi. Müstahkem ve mamur ebniyesi ve âsâr-ı kadîmesi ve meâbid ve hayratıyla meşhurdu."**

Hammer Tarihi, Sivas'ın müstahkem şehirlerden olup Timur istilası zamanında yüz binden fazla nüfusu olduğunu yazar. [Hammer Tercümesi,C 2, s.43.]

Sivas'ın zapt u tahribine müteaddit tarihler söylenmiştir. (Harap) kelimesi Sivas'ın zaptına tarih düşmüştür:

Şam ülkesine kadar uzanan Sivas ve Halep bayındırlık hususunda peçesiz gelin gibidir. (Harab)tarihinin gösterdiği sene ve aylarda Timiir ordusunun ateşiyle harap oldu.

Fatih'in veziri Mahmud Paşa namına yazılmış Düstûrnâme ismindeki manzum tarihte şu beyitler görülmektedir:

Çün sekiz yüz üç yıla hicret irer
Geldi Sivas 'a Timür leşker direr
Ol la'in eyledi Sivas 'ı har âb
Döndü yine şahdan edip icünâb

Bu manzum eser yirmi bab üzerine tertip edilmiştir. Bir nüshası Ankara Maarif Kütüphanesi'ndedir. Demirleng Sivas'ı zapt ve tahrip ettikten sonra Malatya üzerine yürüdü. Âlî Tarihi, Demirleng'in Sivas'ı Kara Yülük Osman Bey'e verdiğini beyan ediyor (c. 3, s. 27).

* Dört bin Ermeni süvarisi teslim mukavelenamesi mucibince esir ediliyordu. Demir bu esirleri askerine teslim etti, Hristiyanlar başları iplerle bacaklarının arasına sıkıştırılmış olduğu hâlde onar onar geniş hendeklere dolduruldular. Çukurlar tahta ile örtülerek üzerine toprak konuldu. Bu suretle bunlar eziyetle geç ölecek idiler (Hammer Tercümesi, C 2, s. 43).

** İbn Arabşah'ın bu mütalaasıyla Habîbü 's-Siyer, Timurnameve Kavzattı 's-Safâ'nın mütalaaları birbirini tutmaz. Bu eserler Demirleng'in yalnız muhafızları itlaf ettiğini ve Hristiyanların mallarının yağma edilmesiyle iktifa olunduğunu ve Müslümanların fidye-i necât ile selamete erdiklerini yazarlar. Diğer bazı müverrihlerin mütalaaları da şöyledir:

en-Nücûmü 'z-Zâhire, Demirleng'in Sivas'ı alarak halkının kısm-ı a'zamını katlettiğini yazar (Ayasofya Kütüphanesi, C 6, s. 29).İbn Ayas (Bedâyiü 'z-Zuhûr)ismindeki tarihinde (C 1, s. 326)

Demirleng'in Sivas'a girerek ahalisini öldürdüğü ve bazı insanları diri diri toprağa gömerek bazılarını da ateşe atarak yaktığı haberinin şayi olduğunu beyan eder. Tevârîh-i Âl-i Osmân,"Sivas şehrini alıp harap edip halkını helak edip hisarını yıkıp (s. 32)

Hammer Tarihi"Sivas'ın eli silah tutan ahalisinin ve hastalıklarının diğerlerine sirayet etmemesi için cüzzam illetiyle ma'lul olanların katledildiğini yazar (C 2, s. 45).

Hayrullah Efendi de şöyle der: (C 5, s.6 4) "Derûn-ı hisârda bulunan sekene ve ahali bu hâlden gafil olarak başlarında Kur'an, ellerinde toprak zükûr ve inastan altı bin kadar etfali önlerine katıp kale kapısından taşra çıkıp huzûr-ı Timur'a

vararak inayet ve merhamet istidasında bulundular. Demirleng bunları atların ayağı altında telef ettirip birtakımını dahi çukurlar ve kuyular kazdırıp içine

Sh: 143-147(orjinal 93-96)

Kaynak: Ord. Prof. Dr. İsmail Hakkı UZUNÇARŞILI -Rıdvan Nafiz EDGÜER, SİVAS ŞEHRİ, Baskı:. 1928 /1346) Hazırlayan: Prof. Dr. Recep TOPARLI, Atatürk Kültür, Dil Ve Tarih Yüksek Kurumu Türk Tarih Kurumu Yayınları Ankara-2014

SİVAS ÇİFTE MİNARE MEDRESESİ (670 H/M 1272)

Vezir Şemsedin Medresesi de denilen ve halk arasında (Darü'l-Hadis) veya (Çifte Minare) diye maruf olan bu medrese, Sivas'ın Hükümet Konağı civarında ve Şifaiye Medresesi karşısındadır.

Binanın şarka yani sokak tarafına tesadüf eden en güzel kısmı yanlarının tamirine mebni muhafaza edilememiştir. Dâhili akşamı ise bakımsızlıktan dolayı yarım asır evvel yıkılmıştır.

Medresenin cümle kapısı insanı hayrette bırakacak derecede müzeyyendir. Bu kapı kısmının üstünde ve iki tarafında birer şerefeli ve külahları düşmüş, tuğladan yapılmış iki minare vardır. Minarenin duvarları müruruzamanla aşınmış ve çinileri düşmüştür. Minarenin birisinin şerefeden yukarı kısmı yıkılmıştır. Zeminden, minare kapısına kadar yirmi iki ve oradan da şerefeye kadar yetmiş üç cem'an doksan beş kadem irtifa vardır.

Medresenin cephe duvarları hem mürtefı' ve hem de pek güzeldir. Rivayete nazaran şimdi mevcut olmayan medrese binası müstatil şeklinde imiş. Burası 1300 H / M 1882 senesine kadar mevcut olup sonradan harap olmasına binaen Sırrı Paşa zamanında yıktırılmış ve şimdiki bina, hastane olarak yaptırılmış ise de sonradan mektep olmuştur.[1] **Daha sonra burası bir askerî müfrezeye verilmiş ve bunu müteakip 1317 H / M 1899 senesinde Sivas Askerî Rüştiyesi bu binaya nakledilmiş ve 1332 H / M 1914senesinden beri de ilk mektep olarak istimal edilmekte bulunmuştur. Mektebin şimdiki ismi İsmet Paşa İlk Mektebi'dir.** (İsmet İnönü bu okulda okuduğu için)

Binanın cephe kısmı sonradan istinat duvarlarıyla takviye edilmek suretiyle uzun müddet yıkılmak tehlikesinden kurtarılmıştır[2]

Bu bina bakayası, Sivas'taki eserlerin en güzel ve en ince bir numunesidir.

Medrese kapısının sağ ve solunda ve binanın cephe duvarlarında müzeyyen hücreler görülür.

Binanın kitabesi celî hatladır. Kitabe, kapının sağ tarafındaki hücrenin üstünden başlar, oradan ortaya yani asıl kapının üstüne, oradan da sol taraftaki hücrenin üstüne geçerek nihayet bulur.

Bu medrese 670 H / M 1272 senesinde yapılmıştır. Bu da Buruciye ve Sahibiye Medreseleri gibi 111. Gıyaseddin Keyhusrev zamanına aittir.

Medrese sahibi kitabede kendisini sâhib-i a'zam yani başvekil ve yine aynı manada sâhibü'd-dîvân olarak zikrettiriyor

---

[1] Asıl cephenin mukabilindeki kısım 1270 H'de mâil-i inhidam olduğundan yıktırılarak enkazı Hacı İzzet Paşa Camii'nde kullanılmıştır.

[2] Medresenin pek güzel olan cephe kısmı Müzeler müdürü bulunan Halil Beyefendi'nin şâyân-ı şükran himmetleriyle kurtarılmış ve istinat duvarları yapılmak suretiyle bu kısım tahkim edilmiştir. Eğer bu himmet sarf edilmemiş olsa idi biz bu millî abideyi bugün görmeyecek idik.

Binayı gören herhangi bir zair, muhterem üstadın gösterdikleri alakaya karşı şükran hissiyle meşbu olarak avdet eder.

Bundan başka kitabedeki (şemsü'd-dünyâ ve'd-dîn) ve (halledallahu devletehu) tabirlerinin kullanılması Buruciye, Sahibiye Medreselerinde olduğu gibi hükümdar isminin zikredilmemesi nazar-ı dikkati caliptir.

Malûm olduğu üzere hükümdarlar (ed-dünyâ ve'd-dîn) terkibini istimal ederler: izzü'd-dünyâ ve'd-dîn gibi. Veziriazam vesair nafiz zevat (ed-devletü ve'd-dîn) tabirini kullanırlar: sahibü'd-devleti ve'd- dîn gibi.

Bir de şimdiye kadar gördüğümüz kitabelerde (halledallahu devletehu) duası ancak hükümdarlar için müstameldir. Medrese banisinin hükümdarlara mahsus elkabı istimali kendisini Selçukî hükümdarlarıyla hem-mertebe addettiğini gösterir.

Gıyaseddin Keyhusrev zamanının en nafiz bir racül-i hükümeti olan Sahib Ata Fahıeddin Ali bile bütün asarında (fahru'd-devleti ve'd-dîn) terkibini kullanmıştır.

*

* *

Acaba bu binanın sahibi, sâhib-i divan Şemseddin Mehmed b. Mehmed b. Mehmed kimdir?

Evvela şunu söyleyelim ki bu devirde Anadolu Selçukî devleti ismen mevcuttu. Memleketin hakiki idaresi Moğolların ellerinde idi. Gerek hükümdar gerekse en nafiz veziri Fahreddin Ali İlhanî hükümdarlarının muti bir memuru vaziyetinde bulunuyorlardı.

Medresenin banisi Şemseddin Mehmed takriben 658 H / M 1260'da IV. Kılıç Arslan'ın zamanından itibaren 683 H / M 1284 tarihine kadar bilâ-fâsıla sâhib-i dîvân olan Şemseddin Mehmed Cüveynî'dir. Bu devirde bu isimde başka bir zat yoktur.

Gıyaseddin Keyhusrev zamanında Sahib Ata Fahreddin Ali veziriazam idi.

Şemseddin Mehmed Cüveynî ise Selçukî ricalinden olduğu hâlde İlhanîler tarafından sâhib-i dîvân vazîfe-i mühimmesiyle tavzif edilmişti. Yani bütün Selçukî devleti umuru ancak bu zatın rey ve muvafakatiyle cereyan ediyordu**.** **İbn Bîbî Selçuknamesinde** de Şemseddin Mehmed Muinüddin Süleyman Pervane'nin katli esnasında sâhib-i dîvân olarak gösteriliyordu. Hatta tabîat-ı şi'riyesi olan Şemseddin Mehmed, katlinden müteessir olduğu Pervane Süleyman hakkında iki beyit ile ızhâr-ı teessür etmiştir.[3]

Sahib Şemseddin Mehmed'in III. Gıyaseddin Keyhusrev zamanında vukua gelen Cimri Vakası'ın müteakip İlhanî hükümdarı tarafından askerle Anadolu'ya gönderilerek Selçukîlerin Îlhanîlere vermekte olduğu vergilerin müterakim kısmının tasfiyesine ve Anadolu asayişini teskine memur edildiği **İbn Bîbi**'ide muharrerdir.[İbn Bîbî Selçuknamesi, Avrupa Baskısı, s. 322.]

Şemseddin Mehmed Anadolu ahvalini mehmâ-emken tanzim ile bazı ufak tefek ıslahat yapıp asileri itaat altına almıştır.

---

[410] [3] Şemseddin Mehmed'in Pervane hakkındaki mersiyesi *(İbn Bîbî, s. 321)*

Manası: "Türklerin Sebe mülkünden gayr-i şuûrî olarak huruçlarını görünce evvelce söylenmiş olan **'Süleyman öldü, şeytanlar çözüldü'** mısraını müteessirane inşad ettim. Süleyman Pervane Türkleri idare altında tutuyormuş, o ölünce serbest kalan Türkler serkeşliğe başlamışlar!"

[411] *İbn Bîbî Selçuknamesi,* Avrupa Baskısı, s. 322.

Yine bu zat, bütün Selçukî devletinin muâmelât-ı mâliyyesini tetkik ile İlhanîlere verilmeyerek biriken borçlara mukabil Erzincan ve tevabiini mübâyaa-i şer'iyye ile!! İlhanî ülkesine ilhak ettirdi. Şu hâle göre Selçukîler borçlarını yani İlhanîlere vermekte oldukları vergilerini verememek yüzünden Erzincan ve havalisini borçlarına mukabil satmış oldular.

Sâhib-i Dîvân bu işleri gördükten sonra Tebriz'e gitti ve Şerefeddin'in oğlu Hoca Harun'u Anadolu'ya gönderdi.

Şemseddin Mehmed Cüveynî, İlhanîler tarafından her cülusta ibkâ edilmek suretiyle otuz seneye yakın mevkiini muhafaza etmişti.

Argun Han'dan evvel biraderi, İlhanî hükümdarı idi. Argun biraderine karşı Horasan'da kıyam etti. Sâhib-i Dîvân Şemseddin Mehmed, Ahmed Han'a sadık kalarak onu Argun üzerine harekete teşvik etti. Argun Han saltanatı elde edince Şemseddin Mehmed'i, kardeşine müzaheretle itham etti. Şemseddin korkusundan Gilâıı'a kaçmak istediyse de yakalandı ve Azerbaycan'da Ehr denilen mahaldeki nehir kenarında 683 H / M 1284 senesi Şabanının dördüncü pazartesi günü katlolundu.[4]

Şemseddin Mehmed'in vefatına şu tarihler söylenmiştir: [5]

Sâhib-i Dîvân Mehmed'in vefatıyla beraber idare ettiği işlerin bozulduğunu **Aksarayî Tezkiresi** yazar.

Mezkûr tezkire, bu zatın âlim, fazıl, kâmil bir vezir olduğunu, yazdığı muharreratm emsalini meydana getirmek mümkün olmadığını, idâre-i umur için bütün fezaili nefsinde cem' eden, hatip, beliğ bir devlet racülü bulunduğunu, otuz senelik memuriyetinde daima hayr- hâhâne bir meslek takip ettiğini ve verdiği emirlerin bütün Selçukî memalikinde nafiz ve cari olduğunu, ulema ve şuaranın hakkında medh ü sitayişte bulunduklarını zikreder.[6]

Aşağıdaki rubai de Şemseddin Mehmed hakkında söylenmiştir:

Sen tahtta oturdukça halkın zulüm elini bağladın.
Ben suna İlyas dediysem sen ondan da öndesin.
Sana Hızır dediysem Hızırsın.

Sh: 172-177-(orijinal: 113-117)

---

[4] Şemseddin Mehmed'in biraderi olup Selçuklu devleti ricalinden olan Alâeddin Atâ Melik 681 H senesinde vefat etmiştir. Atâ Melik'in Anadolu'da bir hayli asarı olduğunu *Aksarayî Tezkiresi* yazar. (Millet Kütüphanesi'ndeki nüsha, C 2, s. 23).

[5] 41' Şehitlik şerefi ulaştı. Başı göklere değen vezir Sâhib-i Dîvân Mehmed otuz yıl cihanı afetten korudu. 683 H Şabanının dördüncü pazartesi günü ikindi vakti cihanı gör ki öyle bir adamı bırakmadı, feleği gör ki öyle bir nefsi incitmedi. Dünyanın düzeni, zamanının biricik incisi Sâhib-i Dîvân Mehmed b. Mehmed 683 H yılı Şabanının dördüncü pazartesi günü ikindi vakti felek ırmağında tam bir teslimiyetle denizin arzusu üzerine kılıç kadehi ile kahır şerbetini dopdolu olarak içti.

[6] **Sâhib-i Dîvân tabiriyle beni an ki sen bundan daha büyük isim ve nesep sahibisin. Mülkün seçkin kimseleri Süleyman 'm yüzüğüne sahiptirler. Memleket senin elindedir, inci ve cevhere sahipsin. Şimdi eziyet yok oldu, adaleti istediğin kadar yapacaksın. Halkın ihtiyacı kalmadı, lütuftun sen neyi alacaksın?**

Kaynak: Ord. Prof. Dr. İsmail Hakkı UZUNÇARŞILI -Rıdvan Nafiz EDGÜER, SİVAS ŞEHRİ, Baskı:. 1928 /1346) Hazırlayan: Prof. Dr. Recep TOPARLI, Atatürk Kültür, Dil Ve Tarih Yüksek Kurumu Türk Tarih Kurumu Yayınları Ankara-2014

36 ـ اولو جامع ومناره‌سی

36- Ulu Cami ve Minaresi

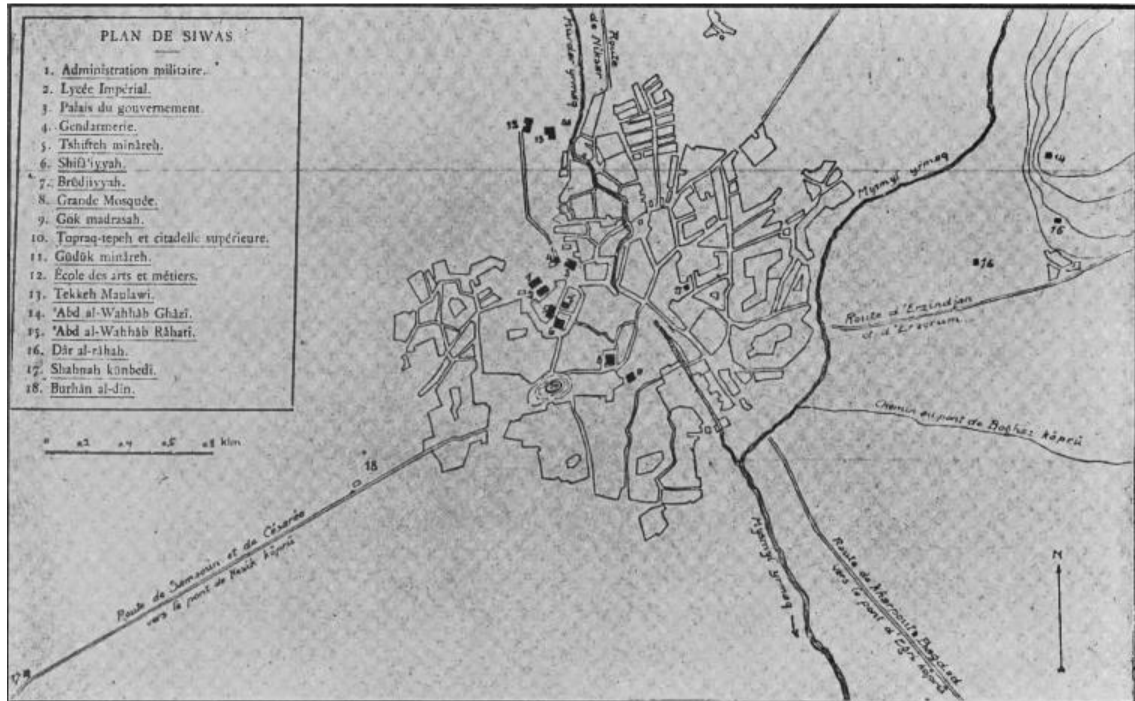
35 — اولو جامع ومناره‌سی

35- Ulu Cami ve Minaresi

50 – سیواسك عمومی منظره سی

50- Sivas'ın Umumi Manzarası

[سیواس ودیوریکی قورپوسندن]

48 – سیواس شهرینك پلانی

48- Sivas Şehri'nin Planı (Sivas ve Divriği Korpusu'ndan)

"MEDİNE-İ MÜNEVVERE EHLİNİN BORÇ ÖDEME İMKÂNINA KAVUŞMA YOLLARI"

ALINTI- Ömer Faruk Hilmi

Merhum Eyyub Sabri Paşa, Medine-i Münevvere daha Vehhâbîlerin eline geçmeden önce Osmanlılar döneminde şahid olduğu ve kendisininde katıldığı bir geleneklerinden söz ediyor.

Mir'atü'l-Harameyn kitabında buyurdu:

Ödenmesi kolay ve karşılığı bulunan borçlar yiğidin kamçısıdır.

Eğer borcun karşılığı yoksa; yiğidin felaketidir.

Çoğu kere borç kişiye üzüntü, keder, maddî ve manevî bunalım ve stres verir. Bu da kişiyi çoğu kere kişiliğinden eder.

Bundan dolayı İslâm âlmleri, borçlanmak kişiye unutkanlık verir, buyurdular.

Borçluların, borçlarından kurtulmalarının manevî yollarından biri de, Efendimiz (sallallâhü aleyhi ve sellem) hazretlerinin ruhâniyetinden istimdâd etmeleridir.

Bu güzel bir adettir.

Ve hemde adetlerin en güzellerindendir.

Tecrübe edilmiştir.

Bunu tecrübe eden borçlular, borçlarından kurtulmuşlardır.

Her sene, Zilkâde ayının on beşi olduğu zaman Medine-i Münevverede bulunan Müslümanlar büyük bir heyecan ile buğday tedarik etmeye çalışırlardı.

Borçlular, borçları için bir miktar buğday bulur.

O buğdayların taşlarını temizler.

Büyük bir itina ile yıkarlardı.

O buğdayı beyaz bir kesenin içine koyarlardı.

Sonra Zilkâde ayının on yedinci gecesinde akşam namazıyla Yatsı namazının arasında; lütuf ve kerem madeni Efendimiz (sallallâhü aleyhi ve sellem) hazretlerinin kabr-i şeriflerine gelirlerdi.

O taşları ayıklanmış, yıkanmış temiz buğdayı Efendimiz (sallallâhü aleyhi ve sellem) hazretlerinin kabr-i şerifine takdim ederlerdi.

Büyük tazarru ile:

-"Ya Rasûlallah (sallallâhü aleyhi ve sellem)! Benim şu kadar borcum vardır! Âtiyye (vergi ve ihsanlarına) muhtacım! Düştüğüm bu borcumdan beni kurtar; rahata kavuştur!" diye dua ederlerdi.

Ve sonra da buğday kesesini Efendimiz (sallallâhü aleyhi ve sellem) hazretlerinin kabr-i şeriflerinin hizasında bulunan pencereden içeriye bırakırlardı. (Mir'âtü'l-Harameyn- Mir'ât-i Medine, c. 3, s 48, Maddî ve Manevî Sıkıntılardan Kurtulmanın Manevî Yolları, s. 160, Ömer Faruk Hilmi)

Bu şekilde borçlarını Efendimiz (sallallâhü aleyhi ve sellem) hazretlerine arz edenlerin borçları, o sene içinde ödenirdi.

Onlar, Efendimiz (sallallâhü aleyhi ve sellem) hazretlerinin şefaatine nail olurlardı.

Borcu ne kadar çok olursa olsun; Allâhü Teâlâ hazretleri o kişiye borcunu ödeme imkânı verirdi.

Sebepler yaratırdı.

Efendimiz (sallallâhü aleyhi ve sellem) hazretlerine bu şekilde borçlarını arz etmek, Medine ehlinin sünnetleri ve adetleriydi.

Hatta borçlu olmayanları bile bu Zilkâde ayı geldiğinde gider borçlanırdı.

Sonra da gelip, borcunu Efendimiz (sallallâhü aleyhi ve sellem) hazretlerine arz ederlerdi.

İhtiyacını Efendimiz (sallallâhü aleyhi ve sellem) hazretlerine arz etmek; onlara büyük bir haz veriyordu. Cezbe veriyordu.

Efendimiz (sallallâhü aleyhi ve sellem) hazretlerine borçlarını arz etmek onlar için büyük bir şerefti. Övgüye layık bir hal idi.

Çünkü onlar, kâinatın efendisine hallerini arz ediyorlardı.

Onlar, alemlere rahmet olan yüce bir zata hallerini arz ediyorlardı.

Efendimiz (sallallâhü aleyhi ve sellem) hazretlerinin şefaatiyle borçlarını ödeme imkanına kavuştukları zaman; Efendimiz (sallallâhü aleyhi ve sellem) hazretlerine ümmet ve komşu oldukları için Allâhü Teâlâ hazretlerine şükür ediyorlardı…

HERKES RASÛLÜLLÂH SALLALLÂHÜ ALEYHİ VE SELLEM EFENDİMİZE MUHTAÇTIR

Bu halini Efendimiz (sallallâhü aleyhi ve sellem) hazretlerine arz etmek sadece fakirlere mahsus değildi.

Zenginlerde mutlaka borçlanır ve sonra gelip Efendimiz (sallallâhü aleyhi ve sellem) hazretlerine hallerini arz ederlerdi.

Bu adet, sadece Medine-i Münevverede oturanlara mahsus değildi.

Misafirlerde hallerini Efendimiz (sallallâhü aleyhi ve sellem) hazretlerine arz ediyorlardı.

Hatta hususî hallerini arz etmek için her senenin Zilkâde ayının on yedinci gecesi, mü'minler Medineye akın ediyorlardı.

Efendimiz (sallallâhü aleyhi ve sellem) hazretlerinin ziyâretine geliyorlardı…

Hatta o dönemin insanları, beşikteki çocukları için bile Efendimiz (sallallâhü aleyhi ve sellem) hazretlerinin kabr-i şeriflerine buğday takdim ediyorlardı.

BUĞDAYIN MİKTARI

Borçluları, borçları nisbetinde buğday tanesini bir keseye koyarlardı. Yani bir adamın eğer bir kuruş borcu varsa; bir keseye bir adet buğday tanesini koyardı

VEKÂLET YOLUYLA ARZ MÜMKÜN MÜ?

Eyyûb Sabrı Paşa buyurdu:

Medîne-i Münevverede bulunduğum zaman bende Efendimiz (sallallâhü aleyhi ve sellem) hazretlerinin kabr-i şerifine buğday takdîm ile borçtan kurtulmak için; Efendimiz (sallallâhü aleyhi ve sellem) hazretlerine halimi arz ettim. Gerçekten borçtan kurtuldum.

Dersaadet'te (İstanbulda) bulunduğum sırada da bir kese buğday göndererek; vekâletle Efendimiz (sallallâhü aleyhi ve sellem) hazretlerinin mübârek ruhâniyetlerinden istimdatta bulundum. Gerçekten de Efendimiz (sallallâhü aleyhi ve sellem) hazretlerinin ikram ve ihsanlarına mazhar oldum

HALİNİ ARZ EDERKEN OKUNACAK DUA

O dönem Medine-i Münevvere ehli, hallerini Efendimiz (sallallâhü aleyhi ve sellem) hazretlerine arz ederlerken şu beyitleri okumanın lazım geleceğine inanıyorlardı:

إِلَيْكَ يَا رَسُولَ اللهِ يَا أَشْرَفَ الْوَرَى
لَجَّأْتُ وَانِّى ذَاهِلُ الْعَقْلِ ائِرٌ
اُرِيدُ فِكَاكاً مِنْ دُيوُنٍ تَعَلَّقْتُ
بِذِمّةِ مِسْكِينٍ لَدَيْكَ مُجَاوِرٌ
وَأَصْحَابُ هَذَا الدَّيْنِ لِلدَّيْنِ يَطْلُبُ
وَمَالِى مِنْ مَالٍ وَعَجْزِى ظَاهِرٌ
قَلِيلُ احْتِيَالِ لاَ أَطِيقُ تَكَسُّباً
بِبَابِكَ مَطْرُوحٌ لِفَضْلِكَ نَاظِرٌ
فَفَكِّ رَسُولُ اللهِ أَذِمَّةَ كُرْبَتِى
وَأَقْسِمُ بِالرَّحْمَنِ إِنَّكَ قَادِرٌ
أَغِثْنِى أَغِثْنِى يَا شَفِيعُ بِنَظْرَةٍ

86 Yazılar

فَبَابُكَ مَقْصُودِى وَفَضْلُكَ غَامِرٌ

وَأَنْتَ رَسُولُ اللهِ خِيَرَةُ خَلْقِهِ

وَأَنْتَ عَلَى ٱلأَكْوَانِ نَاهٍ وَآمِرٌ

عَلَيْكَ صَلَوَاتُ اللهِ مَا ذَكَرَ الْحُمَّى

وَمَا حَنَّ مُشْتَاقٌ إِلَيْكَ زَائِرٌ

Okunuşu:

İleyke ya rasûlallah! Ya eşrafe'l-verâ!

Lecce'tü ve ennî zâhilü'l-akli hâir...

Ürîdü fikâken min düyûni taallaktu

Bizimmeti miskînin ledeyke mücâvir,

Ve ashâbü hâzeddeyni liddeyni yetlubu

Ve mâlî min mâlin ve aczî zâhir

Kalilü'htiyâli lâ etîku tekessüben

Bibâbike matruhun lifadlike nâzir.

Fefekke rasûlallah ezimmete kürbetî

Ve eksimü birrahmanı inneke kadir.

Eğisnî eğisnî ya şefîu bi nazratin

Fe babuke maksûdî ve fazlüke ğâmir,

Ve ente rasûlallahi hiyeretü halkıhî

Ve ente ale'l-ekvâni nâhin ve âmir

Aleyke salavâtüllahı mâ zekera'l-hümma

Ve hanne müştâkün ileyke zâir.

Türkçesi

Ya Rasûlallah (sallallâhü aleyhi ve sellem)!

Ey insanların (ve cinlerin ve mahlukatın) en şereflisi!

Sadece ilticâ ettim!

Muhakkak ki aklım gitmiş.

Hayretler içindeyim!

Bağlandığım borçlardan kurtulmak istiyorum;

Miskinin zimmetiyle…

Senin huzurunda ve sana komşuyum!

Bu borcun sahipleri; borçları istiyorlar!

Benim hiçbir malım yok!

Aczim ortadadır!

(Borcu) yüklenmem çok az!

Kazanmaya güç yetiremiyorum!

Kapına (eşiğine) atılmış bir haldeyim!

Senin fazl-ü keremini bekliyorum!

(Ya) Rasûlallah! Zimmetimin sıkıntılarını çöz!

Rahmana yemin ederim ki, senin buna gücün yetir!

Ey şefaat edici!

Bana yardım et! Bana yardım et!

Bir nazarla!

Senin kapın benim maksudümdur!

Senin fazl-u keremin taşıp akıyor!

Ve sen Allah'ın rasûlüsün!

Onun mahlûkatının en hayırlısısın!

Ve sen kâinata; yasaklayıcı ve emredicisin!

Allâh'ın salavâtı senin üzerine olsun!

Ateşli hastalığa yakalanmış olan kişi zikrettiği müddetçe…

Sana müştak olan ziyâretçi; inledikçe

Mir'âtü'l-Harameyn- Mir'ât-i Medine, c. 3, s 48-49 (Bu duanın Arapça Türkçe ve Farsça okunuşları hakkında bakınız, Maddî ve Manevî Sıkıntılardan Kurtulmanın Manevî Yolları, Ömer Faruk Hilmi)

MUKADDES EMÂNETLER ARASINDA BULUNAN BUĞDAY

Borçlu Medine-i Münevvere ehlinin, Efendimiz (sallallâhü aleyhi ve sellem) hazretlerinin mübarek kabr-i şeriflerine takdim ettikleri buğday, bu gün mukaddes emanetleri bölümünde muhafaza edilmektedir (Bakınız, Maddî ve manevî sıkıntılardan Kurtulmanın Manevî Yolları, s. 162, Ömer Faruk Hilmi),

HALİNİ EFENDİMİZ (SALLALLÂHÜ ALEYHİ VE SELLEM)E ARZ ETMEYENİN SONU

Eski zamanlarda Medîne-i münevverede oturan bir zat, her sene Efendimiz (sallallâhü aleyhi ve sellem) hazretlerine halini arz etmekten utanmış!

Yani her sene Zilkâde ayının on yedinci gecesi akşam ve yatsı namazları arasında, Efendimiz (sallallâhü aleyhi ve sellem) hazretlerinin kabri şerifine buğday takdim edip:

-"Ya Rasûlallah (sallallâhü aleyhi ve sellem) hazretleri! Benim şu kadar borcum var! Lütuf ve merhamet hazinenden ödensin!" demekten sıkılmış!

Daha önce ömrü boyunca yapmış olduğu müracaatı o sene yapıp yapmama konusunda hanımına danışmış!

Hanımıyla müzâkere etmişler.

Müşâverelerinde o sene Efendimiz (sallallâhü aleyhi ve sellem) hazretlerine borçlarını arz etmeme kararını aldılar.

Bu kararına uydu.

O sene borçlanmadı.

Herkesin gidip, Efendimiz (sallallâhü aleyhi ve sellem) hazretlerine borçlarını arz ettikleri bir anda o evinin bir köşesinde oturdu.

Kendi aklınca iyi yaptığını sanıyordu.

Hatta:

-"Çok şükür! Bu sene olsun; Efendimiz (sallallâhü aleyhi ve sellem) hazretlerini rahatsız etmedim borçlanıp halimi ona arz etmedim!" diyordu.

O gece çok bereketli bir rüyâ gördü.

Rüyâsında Padişahlara mahsus bir divan kurulmuştu.

O divan meclisinin ortasında çok muhteşem ve süslü bir kürsü vardı.

Kürsünün üzerinde de Efendimiz (sallallâhü aleyhi ve sellem) hazretleri oturmuşlardı.

Efendimiz (sallallâhü aleyhi ve sellem) hazretleri, divanına gelen ashâb-i kirâma tek tek lütufta bulundu.

İltifatlar etti.

Sonra Hazret-i Ali (kerremallâhu veche), elinde bir defter olduğu halde ayağa kalktı.

O sene borçlarının ödenmesi için, Efendimiz (sallallâhü aleyhi ve sellem) hazretlerine müracaat eden mü'minlerin isimlerini okudu.

Hazret-i Ali (kerremallâhu veche):

-"Ya Rasûlallah (sallallâhü aleyhi ve sellem)! Ümmetinden ve komşularından falan oğlu falanın şu kadar borcu var! Nübüvvet hazinenden talep ediyor ve ödenmesini istirham ediyor!" dedi.

Hazret-i Ali (kerremallâhu veche), defter bulunan isimleri teker teker okudu.

Hallerini, Efendimiz (sallallâhü aleyhi ve sellem) hazretlerine arz etti.

Borçlarının ödenme emri verildi.

Sonra sıra o zata (utandığı için halini Efendimiz (sallallâhü aleyhi ve sellem) hazretlerine arz etmeyene) geldi.

Onun da ismi okunduğu zaman Efendimiz (sallallâhü aleyhi ve sellem) hazretleri:

-"Onun bize ihtiyacı yok! Fakat geçen seneden kalma yüz kuruş borcu var ödensin!" buyurdu.

Meğer bu zat borcunun olduğunu unutmuştu.

İmkanları olduğu halde borcunu ödememişti.

Hazret-i Ali (r.a.) tam bunu yazmakla meşgûl iken o zat büyük bir dehşetle uyandı.

Hemen abdest aldı.

Yerlerde sürüne sürüne Efendimiz (sallallâhü aleyhi ve sellem) hazretlerinin kabr-i şeriflerine geldi.

Ağladı.

-"Aman ya Rasûlallah! Sadece ben değil bütün mahlukat sana muhtaçtır…" dedi.

İhlâs ile tevbe etti.

Göz yaşları döktü.

Ve ondan sonra yaşadığı müddetçe her sene Zilkâde ayının on yedinci gecesi akşam ve yatsı namazları arasında gelip Efendimiz (sallallâhü aleyhi ve sellem) hazretlerine halini arz etti...

İTİKÂDI ZAYIF OLANIN HUZURDAN KOVULMASI

Yine o dönemde Medine de oturan biri vardı.

İtikadı zayıftı.

Tasavvuftan habersizdi.

Efendimiz (sallallâhü aleyhi ve sellem) hazretlerinin büyüklüğünü tam kavrayamamıştı.

Hallerini Efendimiz (sallallâhü aleyhi ve sellem) hazretlerine arz ettiklerinde bütün maddî sıkıntılarından kurtulan ve borçlarını ödeme imkanına kavuşan gerçek fakir, sıkıntı ehli ve musîbetzedeleri gördüğü halde yine de inanmıyordu. Halka kızıyordu:

-"Böyle bid'at'ten ne çıkar!" diyordu.

Ve halkı, Efendimiz (sallallâhü aleyhi ve sellem) hazretlerine hallerini arz etmekten vazgeçirmeye çalışırdı.

Bu adam bir gece rüyâsında, Efendimiz (sallallâhü aleyhi ve sellem) hazretlerinin huzurunda bulundu.

Borçlarının ödenmesi için, Efendimiz (sallallâhü aleyhi ve sellem) hazretlerinin mübârek kabr-i şeriflerine buğday takdim ederek Efendimiz (sallallâhü aleyhi ve sellem) hazretlerine hallerini arz edenlerin her birinin teker teker isimleriyle çağrıldığını gördü.

Efendimiz (sallallâhü aleyhi ve sellem) hazretleri tarafından her birinin borçlarının kendilerine ihsan edildiğini gördü.

Bu adamda Efendimiz (sallallâhü aleyhi ve sellem) hazretlerinin ihsanına nail olmak için birkaç adım ileri gitti. Ve:

-"Ya Rasûlallah! Bu kulunuza da lütuf ve ihsanda bulunun!" dedi.

Bunun üzerine Efendimiz (sallallâhü aleyhi ve sellem) hazretleri:

-"Sen halini bize arz etmekten müstağni davrandın! Bununla da kalmadın; komşularımın güzel amellerine ve itikadlarına saldırdın! Cahilâne bir şekilde onlara saldırdın!" buyurdu.

Ve onu huzurunda tart edip uzaklaştırdı.

Pişmanlık

Bunun üzerine bu zat gördüğü rüyâdan dehşetle uyandı.

Büyük bir korkuyu kapıldı.

Telâş ile uyandı.

Hatasından tevbe etti.

Gördüğü rüyâyı tanıdık-yabancı herkese anlattı.

Medine ehlinin adetine itirazı terk etti.

Bu güzel adetin güzelliği ve Efendimiz (sallallâhü aleyhi ve sellem) hazretlerinin tarafından kabul gördüğü hakkında hiçbir şek ve şüphesi kalmadı.

Kendisi de artık Medine ehlinin adetine sarıldı. Büyük bir ihlâs ile o adeti yerine getirdi Mir'âtü'l-Harameyn- Mir'ât-i Medine, c. 3, s 48, Maddî ve Manevî Sıkıntılardan Kurtulmanın Manevî Yolları, s. 160, Ömer Faruk Hilmi)

Erişim: http://www.guneydogutv.com/medinei-munevvere-ehlinin-borc-odeme-imkanina-kavusma-yollari-yazisi-1189.html

GİZLİ KARDEŞLİK M.ESLEĞİNİN ORİJİNİ [Çıkışı]

Operatif [uygulamalı, işleyen, faal /gerçek-çalışan işçi sınıfı] Kadim Duvar ustalığından spekülatif [kuramsal, teorik, kurgusal,] Kadim Kardeşliğe geçiş aşamasını; lejandları [efsane, mit, yazıt, kitabe] bir yana bırakarak, bu mesleğin gerçekçi bilgilerini içeren eski yazınlardan inceleyecelim.

Mesleğin Kadim Mısır'da Hz. Musa zamanında operatif olarak var olduğu Exodus 1:11, (Çıkış 1.11) deki şu sözlerden anlaşılabilir "ve Firavun için Pitham ve Raamses hazine şehirlerini kurdular" II. Ramses İ.Ö 1292-1225 arasında hüküm sürdü. Firavunluğu sırasında pek çok inşaat yapıldı. Abidos'daki Seti tapınağı, Luksor ve Karnak'taki mabetler, Teb şehrinde kendisinin dev heykellerini de içeren Ramsesyum, Ebu Simbel'de kayaların içine oyulmuş mabed örneklerdir. Hükümranlığının ilk yıllarında Hititlerle savaştı, Suriye'ye seferler düzenledi ve pek çok esiri Mısıra geri getirdi. Saray katiplerinden olan **Hz. Musa ilk Kadim Kardeşlerini esir duvar işçiler içinden seçti.** Exodus I.14 de bunların tuğla ve harç ile çalıştıkları yazılıdır. II. Ramses I.Ö 1225 de öldü ve yerine Meneptah geçti. Bu nedenle Operatif Kadim Kardeşliğin II.Ramses zamanında gelişip Memeptah'ın hükümranlığı sırasında Spekülatif şekle dönüştüğü söylenebilir. Diodorus'un bir tercümesine göre Osiris Arabistan'da Nisa yakınında kendisi için dikilmiş olan sütundaki yazıtta şöyle diyor: **"Ben Kral Osiris'im. Ben Satürn'ün en büyük oğluyum. Ben muhteşem ve parlak bir yumurtadan doğdum. Beni teşkil eden madde ışığı teşkil edenle aynı tabiattendir. Yararlarımı ihsan etmek ve keşiflerimi açıklamak için dünyanın bulunmadığım hiçbir yeri yoktur."**
Diğer taraftan, Kadim Mısır'da bulunan ve yanlış isimlendirilerek kamuoyunda **"Ölüler Kitabı" (Book of the Dead)** adıyla bilinen papirüs tomarının doğru adı **"Günle Beraber Doğuş" (Corning Forth by Day)** olarak tercüme edilebilir. Bu kitap, tam anlamı ile bir "tek ses" ritüeli ve açıklamasıdır. Yukarıdaki yumurta, tek ses yoluyla yeniden doğuşun gerçekleştirildiği mabettir. Ayrıca Mısır papirüslerinde "Hiram" "Chiram" olarak geçmekte ve anlamı açıklanmaktadır:
Mısır'lı peygamber Hermes'in (Toth, İdris) "Zümrüt Tablet" inin (Tabula Smaragdina) kapağında "Chiram Telat Mechasot" yazar. Bu; "Evrensel Temsilci, Öz'de tek, Görünüşte Üçlü" demektir. Chamach, Ruach ve Majim üç İbrani kelimesidir ve Ateş, Su, Toprak anlamına gelirler. **Baş harflerinin birleşimi Chiram olur ki sonradan Hiram'a dönüşmüştür.** Kaliforniya'da Filozofik Araştırma Cemiyetinin kurucusu Manly. P. Hail 33 kardeşin "Kadim Mısırlıların Kadim Kardeşliği" isimli kitabında verdiği "Crata Repoa" ritüeli Mısır daki Tek ses'i" anlatır. (Ol=Kün)

Böylece Kadim Mısır'da tekrislerin yapıldığını biliyoruz.

[tekris, Gizli tarikatlarda yapılan bir çeşit törendir. Bu törenle yeni üye tarikata kabul edilir.]

Arapların; Osiris'in bu şehrine "NİSA" adını vermesi acaba tesadüf müdür?
Bu nedenlerledir ki operatif Kadim Kardeşliğiden Spekülatif Kadim Kardeşliğe geçişi Mısır Mabetleri inşaatlarında çalışan bu işçilerin zamanından daha sonraki bir devire atmak doğru

olmaz. Ancak somut tarih istenirse Spekülatif Kadim Kardeşliğin başlangıcını Tevrat'da bulabiliyoruz. Bu başlangıç, Mısır'dan çıkanların Sina dağında yaklaşık İ.Ö 1180 li yıllarda yaptıkları ve ilk Mabet diyebileceğimiz **"Tabernakl"** ile işaretlenebilir:

Tabernakl gerçekten de ilk Mabeddir ve Süleyman Mabedinin çok ötesindeki sembolik anlamlara sahiptir. Bu mabet, Musa'nın Mısır'dan çıkarken yanında taşıdığı ve "Tanrı'nın On Emri" ni içeren "Ahit Sandığını" muhafaza etmek için kurulmuş olan çok büyük bir çadırdır. Çadırın süsleri ve şekli Mısır Mabetlerinin mimari özelliklerini taşır. Bu tasarım, Sina çölünde projelendirilemeyecek kadar girift idi. **Hz. Musa Mısır'da bir Kraliyet katibi (scribe) idi.** Bu nedenle Tabernakl'i halen Mısır'da iken bir mimar ile beraber planlamış olması olasılığı kuvvetlidir. Spekülatif aşamaya geçiş Exodus 36:8 de yer alan aşağıdaki cümlelerde açıkça görülebilir: **"... ve içlerinde Tabernakl işinde çalışan her aklı selim sahibi kişi bükülmüş saf ketenden on adet perde yaptı.."** Bu, Musa'nın Tabernakle'nin yapımı için tarif ettiği pek çok sembolik şarttan ilki idi. Ancak bu on perdenin yapımı ve konumu Tanrıya yakaran ellerin göğe kalkmış şeklini sembolize eder. Tanrıya yakarmadan hiçbir işe başlanamayacağını gösterir.

Musa Mısır sarayının bir mensubu olarak Tanrı-Kral Osiris'e tapınma araçlarını görmüştü. Osiris yeraltında, ebedi karanlıkta yaşardı. Musa, Mısır'daki gök bilimcilerle de temas halinde idi. Olgunlaşınca Tanrı'nın rahmetinin göklerden geldiğine inandı. Bu aşamada en büyük sorun, bu yeni inancı Osiris'in yeraltı dünyası inançlarına göre yetişmiş olan kişilere benimsetebilmek idi. Bunun içindir ki yeni mabedi göklerin sembolleri ile donattı. Bu plan büyük bir gizlilik gerektiriyordu. Plan'ın kendisini Mısır'dan kaçmadan önce Tevrat'ın ilk beş kısmı olan **"Pentateuch"** un beş kısmının içine dağıttı.

Gelecek nesillerin bulabilmesi için de bir şifre anahtarı geliştirdi. Ancak Tabernacle'ın 7,625 parçasının her biri bir sembol olduğundan dolayıdır ki bu Mabedin yapılışı Spekülatif Kadim Kardeşliğe geçişi tanımlar.

SÜLEYMAN MABEDİ

Kadim Kardeşlikte en geniş bilgi taşçı ustalarının orijini ile ilgili olanlardır. Ancak bu tarihçenin Süleyman Mabedi ile ilgili olan kısmından fazla söz edilmez. Bunun bir nedeni Mabed hakkında fazla bilgi olmaması, diğer bir nedeni de Kadim Kardeşlikte bu konuların gizli sayılmasıdır. Ancak **Sir Francis Bacon "The New Atlantis" isimli kitabında "bir Süleyman'ın Evi (House of Salomon)"** dan söz etmiştir. Aşağıdaki satırlarda, Süleyman Mabedinin ritüellere girişi hakkında bazı bilgiler verilmektedir. Bu bilgileri şu kayıtla okumak yerinde olur: Operatif Kadim Kardeşliğin British Museum'da bulunan **"Sloane Elyazması"** nda Süleyman Mabedi vardır. Bu; ayrıca Fransa'da operatif bir Kadim Kardeşliğin birlik olan "Compagnons de la Tour" un ritülleri arasında da bulunmaktadır.

Kudüs'te üç Mabet olmuştur. Biri diğerinin üstüne yapılmıştır. En sonuncusu tarihçi Josephus tarafından tarif edildiği söylenen ve Kral Herod tarafından yaptırılandır.

Herodun tapınağından bir evvelki Tapmak Zorobabel tarafından yaptırılmıştır. Bu "Ezra'nın Kitabı" nda tarif edilir. İlk Mab. ise kral Süleyman tarafından yaptırılmıştır. Bu Mabedin sembolizması da Tevratta "I.Krallar:5-6;VII:13-15" ve "Tarihler 11:3-14" bahislerinde anlatılmıştır. Bununla beraber Spekülatif Kadim Kardeşliğin Süleyman mabedinden önce

kurulmuş olduğu yukarıdaki anlatımla ortaya konmuştur.

Kadim Kardeşliğin mabed ile özdeşleştirilmesi Kral Davud'un arzusundan ileri gelmiştir: Davud, "Tabernakle"nin Hz. Musa için önemini anlamış ve yeni Mabedi bunun yerini alması için planlamıştır. Nathan peygamber vasıtası ile aktarılan Tanrı buyruğu Samuel 2 kitabındaki şu sözlerdedir: **"Benim adıma bir ev yapacak, ben de onun Krallığım ebediyete kadar kurduracağım.."** Davud'un istediği Tabernakle'in kutsal gücünü devam ettirmek idi. Bu kutsal güç; Hz. Musa'nın "Tanrının Kelamı"nı insanlara burada iletmesinden ileri gelir. Bu Kelam Pentatuch içeriğinde zamanımıza kadar bozulmadan gelmiştir. Bu mabed ve bu kitap eşzamanlı olarak ortaya çıkmışlardır, bu nedenle Kadim Kardeşliğin ayrılmaz parçaları olmuşlardır.

Spekülatif Felsefenin Kaynakları

İbraniler; Incil'de Exodüs kısmında anlatıldığı gibi Musa Peygamberin önderliğinde Mısır'dan Filistin'e göçmüşler ve Hermetik öğretiyi getirmişlerdir. Burada doğan ilk tek Tanrılı din olan Museviğin üç mezhebi vardı. **Saddusi, Farızi ve Esseni.** Esasen Esseniyenler Musevi dininin belirmesinden önce var idiler. Bu kült, Tevrat'ın Bâtıni anlamını yorumlayan Kabbala doktrinlerinin muhafızı olmuştur. Felsefeleri; düşün dünyasına katkıda bulunmuş, Pisagor okulundan İslam Hurufiliğine kadar uzanan akımları da etkilemiştir. Zebur'un derlenmesi ve Tevrat'ın Musa peygambere vahyoluşu ile "Kitaplı Dinler" dönemi başlamıştır.

İran'da İÖ 6-7 yüzyıllardan beri varolan Zerdüşt de bu inanç silsilesine katkıda bulunmuştur. Bu düşünceye göre iyilik meleği Hürmüz ile karanlık ve kötülük meleği Ehrimen arasında bazen iyinin bazen kötünün galip olduğu sürekli bir savaş vardır. Bu karanlık ve aydınlık dünyasının melekleri ve şeytanları sonradan bütün dinlerde yer alacak olan "anjeloloji"nin temelini atmıştır. Zerdüşt'ün kutsal kitabı Zend-Avesta'dır. Bu Kutsal Kitabın varlığı, Zerdüşt dinini ilk kitaplı din yapar. Tanrı tarafından temsilcilerine vahyedilen kutsal kitaplar bir yaradanın varlığını temel almakla beraber yaratılanların o yaratana nasıl tapması gerektiği hakkında da somut ve mutlak kurallar koymuştur.

MÖ 700 lerde İran yaylasından Hint-Çin yarımadasına doğru yayılan Aryan İstilası, buraya Rig-Veda külliyatını ve Veda dinini getirmiştir. Bu din, yaratılış hakkında bir şey söylememekle beraber aynen Orta-Asya'daki benzerleri gibi birçok Tanrı içerir. Bu dindeki kurban ritüellerinde insanlar kutsal bir güç edinirlerdi. Rahip sınılı olan Brahman'lar sonuçta bütün kainatı temsil eden bir güç olarak anlaşılmaya başlandılar ve Brahman ezoteriğin timsali haline geldi. Meditasyonla Tanrılar ile ilişki kurabilecekleri söylendi. MÖ. VIII. Yüzyıldan itibaren de Tanrılar insanüstü değil, insanın hissedebileceği, meditasyonla varabileceği kavramlar olmaya başladılar. Upanishad'lar ve Aranyaka'lar bu hususları işleyen kutsal dokümanlardır. Taoizm, Budizm, Konfiçyüs dini bu düşünceleri işlemişlerdir.

Bu durum bir ikilemi doğurmuştur:

Kitaplı Dinler bir yaratan-yaratılan varlığından söz ederlerken, Tanrıya insanın nasıl varabileceğini düşünen ezoterik akımın mutasavvıf ve mistik düşünürleri doğanın birliği ile yaratan- yaratılan'ın tekliği düşüncesini savunmuşlardır.

Hermes ve Hermetizm

Ezoterik düşün, ilhamını Kadim Mısır'dan alan, ancak yukarıda sözü edilen düşüncelerle de

karmaşan bir fikir akımı olan "Hermetizm" adı ile belirginleşir.

Hermes

"Hermes" kelimesinin etimolojik kökeninin Süryânice olduğu ve "ilim" anlamına geldiği söylenir. İbranîlere göre adı "aydınlatmak" anlamına "Uhnûh"tur. "Enoh" ve ayrıca Arapça "İdris" adlarının buradan türediği söylenir. Eski Mısırlılar onu **"Mürşid"** anlamına gelen **"Thoth", "Tahuti", "Thech", "Tat"** gibi isimlerle anarlar, ve ismi **"Aa Aa Tehuti"** şeklinde söylerlerdi. "Aa Aa"; "Üç kere büyük" ,'inlamına gelir. Grekler **"Aa Aa Tahuti"** çağrısını kendi dillerine **"Trismegistos"** şeklinde çevirince bu yeni deyimin anlamı farklı yorumlara neden olmuştur. Bazı İslam düşünürleri bu üçlü isme **"Üç kere hikmetlenmiş"** anlamını verirler ve bunu nimetler üçgeni eledikleri **Nübüvvet, Hikmet ve Hilâfet**'in Allah tarafından ona bahşedilmesi olarak anlarlar.

Hermetizm

Hermetizm hem Kadim Mısır'da Hermes'in adına ortaya atılan öğretiye hem de bu öğretinin yolunu izleyen ezoterik ekollerin çalışma sistemlerine verilen isimdir.

Konu, Hermetik literatürün incelenmesi ile anlaşılabilir. **Hermetik Külliyat, (Corpus Hermeticum) 17 ana diyalog'dan oluşur. Buna İS 500 yılında derlenen 40 civarında metin ile 1945 yılında Mısır'da Nag Hammadi'de ortaya çıkarılan 3 adet Koptik elyazmasını eklemek gerekir.** Hermetik Külliyat içinde sayılabilecek olan "Zümrüt Tablet" kitabı, orijinal felsefeyi sağlıklı bir şekilde yansıtabilir. Öğretinin hareket noktası hakikatin araştırılmasıdır. Kadim Hermetizm'e göre evrende ve dünyada varolan her şey tek bir kaynaktan vücud bulmakla beraber biribiri ile bağlı idi. Bu bağlılık sonucunda tüm'ün bir parçası olan bir yerde bir değişiklik yaratıldığı zaman bu, başka yerde bir sonuç doğururdu. Evrende Makrokozmos ve Mikrokozmos ilişkili idi. **"Yukarıda ne ise aşağıda da odur"** deyimi bu noktayı çok iyi ifade eder. "Zerre" nın "tüm" ün parçası olduğu görüşü ve "tüm"e varma isteği, İslam Sufi'lerinin vahdet-i-vücud felsefesinde kendisini gösterir. Ayrıca Hermetizm'in "evrende oluşacak bir değişikliğin bir sonuç yaratacağı" dogması vardır. Hermes'in semavi güçler ile insanlar arasında bir bağ kurucu (hermesnöta) olarak görülmesi fikriyatı uzun yıllar yaşamıştır. Dinlerin bâtıni yönünü açıklayan ve adına "Hermenötik" diyebileceğimiz tefsir ilmi bu fikriyattan kaynaklanmıştır. Belli uygulamaların belli sonuçlar doğurabileceği" düşüncesinin gerçekleştirilebilmesi, İlm-i-Simya'nın gelişmesi ile sonuçlanmıştır.

Urfa Harran'da, Yeni-Pisagorculuk ve Hermesçiliği, Bâbil dinlerine ait nitelikleri, İbrani düşününün ürünlerini Grek geleneğinin ezoterik yönleriyle birleştiren Sâbiîlik hakimdi. Sâbiîlerin Müslümanlarca "ehl-i kitap" olarak görülmeleri Hermetik çalışmaların müslümanların eline geçmesinde rol oynamıştır. Sâbiîlerin ünlü bilginlerinden Sâbit bin Kurra, Hermes'in **"Kitâbu'l-Nevâmis'**ini Süryaniceden Arapçaya çevirmiştir. Kindî'nin öğrencisi İbn Tayyib el-Serahsî, Hermes'i Sâbiî dininin kurucusu olarak görür. Şemseddin el-Dimaşkî **"Nuhbetü't-Dehr"** isimli kitabında "Sâbiî" sözcüğünün Sabi'den türetildiğini ve bunun da Hermes'in oğlu demek olduğunu söyler. "Sâbiî" günümüzde Irak'ta "Mandeen"ler adı ile küçük bir cemaât olarak varlıklarım sürdürürler. **7 Azer (Ocak)** tarihini **Hermes Bayramı** olarak kutlarlar. Ayrıca Sâbiîler'in bu gün dahi Irak'ta var olan kolu olan Mandeistler'ın nûr meleği Zehrun'u güneş burcu ile özdeşleştirdiklerine bakılarak "Hermez"

ya da "Hürmüz" ün böylece türetildiği de varsayılır. "Sâbiî" 1er tarafından Hermetik doktrinlere göre yıldızları etkileyerek istenilen sonuçların elde edilmesini sağlamak amacı ile yazılmış olduğuna inanılan astroloji konusundaki "Liber Hermetis" ve Mecritî'nin "Picatrix" (Gâyetü'l-Hakîm)" kitapları da Hermetizmin temellerini ortaya koyarlar. Bu son kitabın Sâbiiler üzerine olan yedinci bölümündeki "Tabiat-ı Tamme" konusunun Hermesin eseri olduğu söylenir.

Gül-Haç (Rose-Croix)

Gül-Haç, öğretileri tarih içinde Hermetik felsefeden esinlenen evrensel bir kardeşlik birliği olarak bilinir.. Encyclopedia Britannica Gül-Haç mensupları için "17. yüzyılda kimlikleri bilinmeyen bu kişiler, ateşli yazılar ve broşürlerle, görünmez varlıklarım ilan etmişlerdir. Bir örgüt olarak varlıkları hiç bir zaman tatmin edici bir biçimde kanıtlanamamıştır. Ancak, varlıklarına olan inanç Avrupa'da bir histeri dalgası yaratmaya yeterli olmuş ve Francis Yates'in belirttiği gibi, 17. yüzyılda düşün, kültür ve politik kurumların gelişiminde hayati bir rol oynamışlardır." demektedir. Topluluk, 1614'te yazarları bilinmeyen "Genel Reform" adlı bir kitap ile gün ışığına çıkmış, 17. yüzyılda Fransa ve İngiltere'yi de kapsayan geniş bir alana yayılmayı başarmıştır.

Lejand'a göre Genç **Christian Rosenkreutz** Arap bilgeliğini kaynağından öğrenmeye karar vermiştir. Kardeş P.A.L. ile birlikte kutsal anıtları ziyaret için yola çıktığını, ancak bu kardeşin Kıbrıs'ta öldüğünü dolayısıyla Kudüs'e gitmediğini ve ülkesine dönmeyerek Şam'a gittiğini anlatmaktadır. Şam'dan Kudüs'e gitmekten hastalık nedeniyle vazgeçen Rosenkreutz kullanmasını bildiği tıbbi ilaçlar sayesinde Türklerin dostluğunu kazanmış, Arabistan'da **Damasko (Damcar)** bilginleri ile temas kurmuştu. Bu bilginlerin gerçekleştirdiği mucizeleri ve doğanın bütün sırlarının bu bilginlere nasıl açıklandığını öğrenmişti. Sabrını daha fazla tutamayan C.R., Araplarla bir anlaşma yaparak belirli bir para karşılığında Damcar'a götürmeleri konusunda anlaştı. Şam bilgeleri onu Damcar adlı bir kente göndermişlerdir".

Bu konudaki yazarlar bu kentin Şam (Damaskus) olabileceğini ileri sürmüşlerdir. Batılı bazı araştırmacılar ise Damcar adı ile bir kent olmadığından hareketle bu efsanenin doğru olmayacağını iddia etmişlerdir.

Fama'da anlatılanlara göre; "Damcar'daki "doğanın gizlerini bilen" bilgeler, olgun genci çoktandır beklenen biri gibi karşılamışlar, matematik, fizik, simya öğretmişler ve evrenin gizlerini içeren **"Kadim Kardeşlik Kitabı, Liber Mundi"** diye adlandırılan bir gizli eseri vermişlerdir.

Rozenkreuz, üç yıl sonra buradan Mısır a geçti. Mısır'da Hermes Trimegistus'un metafizik eserlerini inceledi. Müteakiben Fas'ın Fez kentine gitmiş ve burada Büyü ile Kabala'yı öğrenmiştir. Fas için şunlar yazılıdır: **"Arap ülkelerinin temsilcileri her yıl toplanırlar ve yeni buluşları sorgularlardı."**

Bu dönemde Fas, felsefi ve okült etütlerin merkeziydi: Burada Abu-Abdullah, Gabir bin Hayyan ve İmam Jafar al Sadık'ın simyası, Ali-aş-Sabramallisi'nin astroloji ve majisi, Abdarrahman ben Abdallah al İskari'nin ezoterik bilimlerini öğretenler vardı. Bu etütler Ümeyyeoğullarından beri rağbet görüp sürmekteydi.

Her dinin bir dışa açık (ekzoterik) ve bir de kapalı (ezoterik bâtıni) yönü olduğu bilinir. Bu

Batıni unsurlar, Musevi dini için Esseniyen rahiplerinin, Hıristiyanlık için İncil'e dahil edilmeyen pseudogrippa ve epidogrippa yazınlarının, İslam'ınki ise Sufi'lerin eserlerinde görülebilir. Tarihi olarak, Gnostik Hıristiyanlar'a göre Hz. İsa ve İslam'a göre Hz. Muhammed (sallallâhü aleyhi ve sellem) İkilisi Zâhiri, buna parallel olarak da İncil ve rivayete göre "mahşer"in yazarı Yahya (John) ve Hz. Ali İkilisi Bâtıni bilgilerin kaynağı sayılmışlardır. Zamanla, Batıni İslam geleneğinden Fatımi, İsmaili, Nusayri ve benzeri mezhepler ve bazı tarikatler belirmiştir. **"Kabuğun İçindeki Öz"** gerçeğini bulmak yolunda çalışan İslam mistikleri de Sufiler olarak anılmışlardır. Bu kişilerin VIII. yüzyılda bâtıni bilgileri yaymaya başlaması, dine aykın görüşler serdettikleri gerekçesi ile ortodoks İslam teologları'nın büyük tepkisini çekmiş sonuçta bunların bazıları cezalandırılmış, bazıları ise öldürülmüştür.

10. yüzyılda Hz. Muhammed (sallallâhü aleyhi ve sellem)in kızı Fatma ve damadı Ali'nin soyundan gelenler, Mısır'da Fatımi devletini kurdular. İslam öncesi Kuzey Afrika pek çok Gnostik cemaatin yaşadığı bir yer olduğundan Bâtıni İslam'ın öğretileri bura halkına yabancı değildi. Fatımi'ler İslam'ın ezoterik yanını yalnızca tarikata kabul edilenlere öğrettiler. Kahire şehrini kurdular ve burada **Hikmet Evi (Dar-ül-Hikmet)** denilen okulu açtılar. Bu okulda, Bâtıni İslam'ı öğrenen ve dünyaya yayan Dai'ler yetişiyorlardı. Fatımi Halifesi, bu okulun başı idi. Bu okula, bütün memleketlerden öğrenciler geldiler. Her Pazartesi ve Çarşamba Felsefi Toplantılar (Majlis-al-Hikmet) olurdu. Burada yetişen Dai'ler, Avrupa dahil dünyanın her yanına sızarak öğretiyi yaymaya çalıştılar. Öğretilerinde Allegoriler ve Semboller kullanıyorlar, şifreler ile tanışıyorlardı.

Üzerinde Arap harfleri ile "Bismillah ir-Rahman ir- Rahim" yazan bir Kelt haçı, Kelt"lerin bunlardan etkilendiğinin delilidir.

Fatimilerin Kuzey Afrika'daki bu yükselişi, Mezopotamya'daki Ortodoks İslamı temsil eden Abbasi'lerin tepkisini çekti. Dalalete saptığına inandıkları bu devlete karşı savaşa girdiler. Bu arada, "en-el- hak" diyen saygın Sufi Mansur al-Hallac öldürüldü. Mansur al- Hallac'ın idamından iki yıl soma Basra'da bu defa **"Saflık Kardeşleri" (İhvan üs-Safa)** adlı bir kapalı cemiyet belirdi. Özdeyişleri **"Kendisini Bilen, Allahı Bilir"** idi.

Rosenkreuz'in sırlarının bir kısmını; bu ekolden aldığını düşünmek doğru olabilir. Bu topluluğun pek çok yerde üye olmayanların giremediği ve sırlarını tartıştıkları lokalleri vardı. Ciddi bilimsel araştırmalar yaparak dogmaları bağnazlıktan ırak bir şekilde yorumlamışlardır. Dogma yorumlan; heterodoks oluşları nedeniyle toplumdan gizli tutulurdu. Cemiyetlerinde bir kaç derece vardı. **Öğretinin gizli kısmı teurji,* melek isimleri, çağrılar, Kabala ve şeytan çıkarma gibi konular üzerinde yoğunlaşmıştı.**

* Teürji (theurgy), okültizm'deki çalışma alanlarından biri ya da okült bilimlerden biri olarak kabul edilmekte olup, kozmik veya doğaüstü güçlerin ve ilişkilerinin incelenmesi ve bu güçlerin kullanılması olarak tanımlanır.

Terimin eski Yunanca'daki aslı, "ilah, tanrı" anlamına gelen "theos" sözcüğü ile "eser" anlamındaki ergon sözcüklerinden türetilmiş olan ve "İlahî eser işçisi" anlamına gelen "theurgos"tur. Teürji ile büyü arasındaki fark, büyüde kişinin bir başka kişiyi etkilemesi söz konusuyken teürjide kişi başkalarıyla değil, kendisiyle ilgili bir konuda birtakım güçlerden yararlanma veya ilahî âlemden yardım sağlama girişimlerinde bulunur. Örneğin dua teürjik bir çalışmadır ve uzmanlık gerektiren bir alandır. İ.S. 3. yüzyılda yaşamış olan Neo-

platoncu Porphyry, goetia uygulamalarını teürjiden ayırt etmiş ve goetia'nın kaçınılması gereken bir kara büyü uygulaması olduğunu bildirmiştir.

"İhvan-üs-Safâ", sufılerden farklı olmakla bereber bir çok anlayışı paylaşıyorlardı. Her ikisi de İslami teolojiden kaynaklanan bâtıni cemiyetlerdi. "îhvan-üs- Safâ"nın tenasüh inançlarım hemen hemen bütün Sufi tarikatları paylaşmışlardır. Batıni (ezoterik) kuruluşlan çoğu kez etkileyen Arap Yeni-Eflatuncu ve Yahudi Kabalistlerin öğretileri uyarınca, ölümle bedenden ayrılan "gayri-saf'ın temizlenmesi için yeniden doğuşu gerekli görüyorlardı. Hıristiyanlıktan önce İskenderiye'nin Hermetik ve Yeni-Eflatuncu ekollerinde varolan logos (kelam) doktrini Incil'lerde yer alan Hıristiyani anlayıştan farklı olmakla beraber bu iki kavramın **Rosicrucian (Gül-Haç)** ritüellerinde kaynaştırıldığı görülür. Bu öğretilerin **Rosenkreutz** gibi Hıristiyanlığı iyi bilen bir manastır üyesinin dikkatini çekmiş olması muhakkaktır. Ruhun Tanrıya yükselişinde "İsimlerin" nurlanışı "Eski Ahit"de, "Erdemlerin.." nurlanışı "Yeni Ahif'de ve "Öz"ün nurlanışı ise Kuran'da verilmektedir. Bu görüşlerin bir kaynaşması (amalgamasyon) Gül-Haç düşününe yansır:

"La pensee et l'ouvre de Peladan, La philosophie Rosicrucienne", (Gül-Haç Felsefesi) isimli eserde yer alan **"Gül-Haçlıların Yaratılış Doktrini"nin aynısını İbni Sina'nın felsefesinde görebiliriz:** Tanrı dünyayı doğrudan yaratmaz, ancak İlk Yönlendirici rolünde saf zeka belirir. Işık on küre içinden geçerek maddi düzeye ininceye kadar Ruhları aydınlatan aktif zeka olan bu saf zekaya doğru hareket eder. Hakim'i mutlak olan Tanrı 'İlk Sevkedici" olarak idrak edilir. Yaratıcı nesneyi doğrudan yaratmaz, bu eylem ilk prensiplerle özdeşleşen melekler aracılığı ile gündeme gelir. **Rosenkreutz, bu tür çalışmaları yapan ibni Sina veya Abdul Kerim al-Cili'nin öğretilerini görmüştür.**

İslam tarihçisi Amir Ali "A Short History of the Saracens", adlı eserinde der ki " Hikmet Evi'ndeki pek çok **iykaaf Derecelerinin** anlatılan paha biçilmez değerlerdir. Gerçekten, Kahire'deki Hikmet Evi Hristiyan dünyada kurulan Kadim Kardeşliğin Localarına örnek teşkil etmiştir."

Fama'dan bir yıl sonra Strasbourg'ta yankıları geniş olan **"Christian Rosenkreutz'un Kimyasal Düğünü"** adındaki kitap ortaya çıkmıştır.

http://www.felsefetasi.org/christian-rosenkreuz-ve-kimyasal-dugun/

Alegorik ayrıntılarla dolu olan öykü, kozmolojik, simyacı, astrolojik, büyüsel simgeler içeriyordu: Öykünün başlangıcında Rosenkreutz bir törene hazırlanmaktadır. Ancak, törene katılana kadar bir çok sınav, deneme ve garip aydınlanma törenlerinden **(iykaaf basamakları)** geçmesi gerekir. Sonunda hedefine ulaşır ve onur konuğu olarak kutlamaya katılır. **Böylece "Altın Taş Şövalye Tarikatı" mn üyesi olur. "Altın Taş" simgesi, simyada asal maddelerin altın ve gümüşe dönüştürülmesini sağlayan Filozof Taşı'na (Lapis Elixir) açık bir göndermedir.** Gül-Haç düşününde Simya ilmi ile gerçekleştirlen dönüşümler aslında yontulmakta olan insanın iykaaf Derecelerini sembolize ederdi. Eser, "Altın Taş"a ulaşan Rosenkreutz'un tinsel bir gelişme geçirdiğini etraflıca anlatır.

http://www.hermetics.org/gulhac.html

Bu eserin, Luther'ci bir papaz olan Johann Valentin Andrea tarafından yazıldığı ve yayımlandığı ileri sürülmektedir. Söylence uyarınca yozlaşmış olan sosyal yaşamda reformlar gerektiğini düşünen Andrea'nın, hem ezoterik meraklarını, hem de sosyal değişim arzularını birleştiren Gül-Haç örgütünü kurduğunu da ileri sürmektedirler. J. Gordon Melton, **"Encyclopedic Handbook of Cults in America"** adlı kitabında "Andrea'nın ateşli bir Luther'ci olması pek ilgi çekicidir. Zira Martin Luther'in armasında da bir gül ve bir haç resimleri bulunmaktaydı." diyerek önemli bir noktaya dikkat çekmektedir.

http://www.toplumsalbilinc.org/forum/index.php?topic=2956.0

Bâtıni Fikriyatın Batı'ya Geçişi

Şimdi bir başka soruya cevap aramamız gerekir: Yukarıda izlerim sürdüğümüz teolojik, felsefi ve teosofık fikriyat Batı'ya nasıl aktarıldı? Yukarıda Fatımi Dai'lerin rolü üzerinde yer elverdiği ölçüde duruldu. Buna ilaveten aktarım kanalları şöyledir:

- Doğu'nun düşün dünyasının eserleri Mezopotamya'da Süryani rahiplerce Latince ve Grekçeye tercüme edilmiş Bizans'a, buradan Avrupa'ya intikal etmiştir.
- Ünlü düşünür Fisagor, Anadolu'yu, Doğu'daki tüm okulları ve özellikle Hermes Okulunu görmüş, buralardan feyiz almıştır. Mısır'da Kambiz'in ordusuna esir düşüp İran'a götürülmüş, orada da o dünyanın sırlarını öğrenmiştir. Daha sonra da Yunanistan ve müteakiben İtalya'da kendi okulunu kurmuştur. Bu okullara Collegia denilmekte olup hem felsefi hem de bilimsel çalışan elit okulları idiler. Fisagor'un okulu sonradan cahil halk tarafından yakılıp yıkılmıştır. İbrani Gematria'sını örnek alarak sayıların mistik gizemlerine geniş yer verilen bu akım içinde; sonradan gelişen Napoli Akademisini, Venedik Yeni Akademisini, Roma Akademisini, Floransa Akademisini ve özellikle Komo gölü kenarında bulunan ve İstanbul'un fethi sonrasında gelen alimleri saflarına katan Comacine Akademisini sayabiliriz. Bu sonuncusu Fransa'da da Comacine'ler akımını başlatmıştır ki Fransız Kadim Kardeşliğin tarihçisi Paul Noudon'a göre mesleğimizin kökleri arasında önemli yeri vardır.
- Ünlü feylesof Eflatun, İskenderiye Okulundan feyiz almış idi. Kendi felsefesinden türeyen Yeni-Eflatuncu akımlar, gerek İspanya'nın gerekse Sicilya'nın Araplar tarafından işgali ile Avrupa'ya tanıtılmıştır. Özellikle Kurtuba şehrinde İbn-i-Rüşt'ün Külliyatı, tercüme edilmiş olan ezoterik bilgilerin birikip dağıldığı bir merkez olmuştur. Bu kuruluş, bu gün İbn-i-Rüşd Üniversitesi adıyla yaşamaktadır.

- MÖ. 430 larda yaşamış olan Aristo ise mantık kurallarını ortaya koyarak rasyonalizm'in temellerini atmıştır.
- Diğer bir unsur ise Haçlı Seferleridir. Kutsal topraklan Müslümanlıktan azat etmek için savaşmaya gelenler arasında Hıristiyan tarikatlarının mensubu asker-rahipler arasında önemli yer tutan Mabet Şövelyeleri, St.Bemard de Clairvaux'nun kurduğu Sistersiyen Mezhebinin dogmalarına göre yetişmişlerdi. **Esasen onların kurucuları da aynı kişidir. Sistersiyen Mezhebinin kimi fikirlerinin İspanya'da İbn-El-Arabi'nin felsefesinden etkilenmiş olduğu söylenir.** Kurtarmaya geldikleri topraklarda ise hiç beklemedikleri şekilde temelleri yukarıda sıraladığımız unsurlar üzerine oturan bir fikir, mitos ve inanç zenginliği ile karşılaşmışlar ve bunlardan etkilenmişlerdir. Bu tarikatlar, memleketlerine döndüklerinde yeni fikirlerin enjeksiyonuna yol açmışlardır.
- Özellikle Bizans'ın fethi ile buradaki kitaplarla beraber âlimler Batı'daki ilim merkezlerine göçmüşler ve çalışmalarını oralarda sürdürmüşlerdir.

Gül-Haç kardeşleri arasında yalnızca Goethe ve Sir Francis Bacon değil, büyük filozof Nietzsche, ünlü düşünür ve simyagerler olan Robert Fludd, Saint Germain ve Kont Cagliostro gibi kişilerin olduğu söylenir.

Avrupa'daki Gül-Haç mensuplarının pek çoğu diğer bazı hükümdarlar dışında Almanya Heidelberg'deki Ren Palatin Kontu h'riedrich'in himayesi altında idiler. Friedrich 1613 yılında İngiltere kralı James Stuart' ın (James 1) kızı olan Elizabeth Stuart ile evlendi. Bundan dört yıl sonra 1617 de Bohemya lordları kendisine memleketlerinin tacını verdiler. Bu olay, Avrupa'da 30 yıl savaşları olarak bilinen ve Katoliklerle Protestanların ölesiye dövüştükleri kanlı bir savaşı başlattı. Savaşın başlarında Almanya'nın Katolik ordularınca işgali ile can derdine düşen Gül-Haç'lılar önce Hollanda ve sonra İngiltere'ye kaçtılar. Fikirleri burada yeşermeye başladı.

Sh:203-216

Kaynak: Altay Birand, Katkılarım.. Ankara, 2004

SİMYA (ALŞİMİ)

Simya (alşimi), hem doğanın ilkel yollarla araştırılmasına hem de erken dönem bir ruhani felsefe disiplinine işaret eden bir terimdir. Simya; kimya, metalurji, fizik, tıp, astroloji, semiotik, mistisizm, spiritüalizm ve sanatı bünyesinde barındırır.
Simya ile en az 2500 yıldır uğraşıldığı bilinmektedir. Simya ile ilk olarak Mezopotamya, Eski Mısır, İran, Hindistan ve Çin'de uğraşılmıştır. Klasik Yunan döneminde Yunanistan'da, Roma İmparatorluğu'nun hüküm sürdüğü coğrafyada, önemli İslam başkentlerinde ve daha sonra 19. yüzyıla kadar Avrupa'da simyaya ilgi duyulmuştur.

I

İLK DEFA MART 1953'DE BİR SİMYA cıyla tanıştım. Simya ve simyacılar konusunda, o güne kadar, sadece halk ağzı söylentilerinden, edinilmiş ilkel bilgilere sahiptim ve hâlâ simyacılar bulunduğunu hiç mi hiç bilmiyordum. Karşımda oturan adam ise genç ve şık giyimliydi. Güçlü bir klâsik öğrenim görmüş, kimya da okumuştu. Şimdi ise geçimini ticaretten sağlıyor ve gerek sanatçılarla, gerekse tanınmış kişilerle düşüp kalkıyordu. Otuz beş yaşlarında kadar vardı. Davranışları son derece nazik bir insan izlenimi bırakıyordu. Gene de sanki zamanın dışında yaşıyormuş gibi görünen bu yüzün ardında bir sfenks* vardı sanki. Anlaşılması güç biri olduğu kesindi.

** Sfenks, kafası koç, kuş, veya insan, gövdesi ise uzanan bir aslan şeklini alan heykel. İlk önce Eski Mısır'da rastlanan Sfenks, eski Yunan mitolojisinde büyük kültürel önem taşımıştır ve ismini buradan almıştır (Yunanca: Σφιγξ, "boğucu"). Sözcüğün Mısırca'daki orijinal biçimi kepes ankh ya da "yaşayan heykel" anlamında şeşep (sheshep) ankh'tır. Sfensklerin en tanınmışı Büyük Gize Sfenksi'dir.*

Ona simya üzerine sorular sordum. Bu sorular herhalde son derece budalaca gelmiş olmalıydı ama hiç belli etmeden, karşılıksız bırakmamaya çalıştı:

"Maddeden başka bir şey değil. Sadece maddeyle ilişki kurmak, madde üzerinde çalışmak, elleriyle çalışmak." Bu nokta üzerinde çok duruyordu :

«Bahçeyle uğraşmayı sever misiniz? İşte size bir başlangıç, simya da az çok bahçıvanlığa benzer.»

«Balık tutmayı sever misiniz? Simyanın balık avıyla, da ortak bir yönü vardır.»

Kadın işi, çocuk oyuncağı.

Simya, öğretilemezmiş, Yüzyılları aşmış bütün büyük edebi eserler, bu eğitimi taşırlarmış. Bu eserler, olgun kişilerin malıymış, erişkin bilginin yasalarına uyarak çocuklara seslenen gerçekten olgun kişilerin. Ne var ki kimi ilkeleri ve bu bilgiye giden yol, gizli tutulmalıymış. Bu arada, ön sıradaki araştırmacıların da birbirlerine yardımcı olmak, görevleriymiş! Sonra ekledi :

«Sabır, umut, çalışma. Ve çalışmanın konusu ne olursa olsun, hiçbir zaman yeterli derecede çalışılmaz.»

«Umut : Simyada umut, bir amaç bulunduğu güvenine dayanır. Eğer bana bu amacın varlığını ve şu hayatta ona erişebilme imkânı bulunduğunu açıkça ispatlama muş olsalardı, bu işe hiç girişmezdim,» dedi.

İşte benim simya ile ilk ilişkim böyle oldu. Eğer onunla tanışmam rastgele bir yerde ve rastgele şartlar altında olsaydı, üzerinde araştırma zahmetine katlanmazdım. Çünkü yaradılışım gereği yapmaya değil anlamaya eğilimim varıdır benim. Ve çağdaşlarınım çoğu gibi de zamanı kıt, aceleci bir insanlım. Oysa benim simya ile ilişkim, son derece modern bir yerde, Paris'in pek tanınmış bir kahvesinde oldu. Sonra da Bergier ile karşılaştım. Tam bu yüzyılın adamı olan, laboratuvarlardan ve haber-alma bürolarından çıkmayan bir araştırmacıdır o, ve o da simya yolunda bir şeyler arıyordu. Onun peşine takıldım ve çok geçmeden anladım ki, geleneksel simya ile öncü bilim arasında sakı ilişkiler vardır. Zekânın, bu iki âlem arasına bir köprü attığını gördüm. Bu köprüye çıktım ve anladım ki sağlammış. Simyacının binlerce yıllık fizikötesi anlayışı, aslında XX. Yüzyılda hemen hemen anlaşılır bir teknik gizliyormuş demek. Bugünümüzün korkunç teknikleri ise, eski zamanlarınkine neredeyse benzeyen bir fizikötesine açılmaktaymış. Ve inandım ki insanlar çok uzak bir geçmişte madde ve enerjinin sırlarını 'çökmüşlerdi. Yalnız düşünce yoluyla değil, el işlemi yoluyla da. Yalnız dinsel yoldan değil, teknik olarak: da.

Ve o zaman gördü ki, binlerce yıllık «sağduyu» ile çağdaş «çılgınlık» arasındaki karşıtlık, fazlasıyla ağır ve zayıf olan akılın bir icadı, çağının gerektirdiği kadar hızlanamayan aydının bir karşı denge ürünüdür.

Temel bilgiye ulaşabilmenin birkaç yolu vardır. Bizim çağımızın kendi yolları var, eski uygarlıkların da kendi yolları vardı. Sadece kurama ait teorik bilgi istemiyorum.

Ve gene gördüm ki günümüzün teknikleri, dünün tekniklerinden daha güçlü dür ve eskilerle aynı noktaya gerçi ulaşıyoruz ama, çok daha yüksek bir derecede. Eskilerin sağduyusunu kınamak da, gerçek bilginin bizim uygarlığımızla başladığını iddia etmek de doğru değildir. Çeşitli görünümler altında, aynı ışık noktasından geçerek döne döne yükselen akıl gücüne hayran olmak, onu saygıyla karşılamak gerektir. Sevmek her şeydir: Hem dinlenme, hem eylemdir sevmek.

Simya üzerine yaptığımız araştırmaların sonucunu burada sizlere çök kısa olarak sunmak istiyoruz. Bize göre simya, (algimi), yok olmuş bir uygarlığın, bir tekniğinin, bir biliminin ve bir felsefesinin en önemli talimatlarından biri olabilir. Böylesine ince, karmaşık ve dakik, bir tekniğin gökten inivermiş olmasına, tanrısal esinle geldiğine inanmıyoruz biz Gerçi dinsel açıklamanın da hiç rolü olmadığını iddia edecek değiliz. Ama Tanrı'nın insanlara teknik dille seslendiğine : **«Potanı kutuplanmış ışığın üzerine yerleştir ey kulum! Maden köpüğünü üç kez damıtılmış suda yıka,»** dediğine hiçbir büyük sırrın, büyük ermişin kitabında rastlamadık!

Simyacının tekniğine el yordamıyla, bilgisizce yaptığı ufak tefek kimyasal işlemler sonucu ulaştığına da inanamıyoruz. Bizce simya, yok olmuş bir bilimin anlatılması ve kullanılması güç kalıntılarını kapsar. Gerçi bu kalıntıdan el yordamıyla hareket edilebilmiştir ama belirli bir doğrultuda. Teknik, ahlâksa! ve dinsel yorumlar da rol oynamıştır.

Uygarlığımızın, belki de bizden önce gelen bir uygarlığın başka şartlar altında, başka bir anlayış içerisinde erişmiş olduğu bu bilgiyi ciddilikle ele alıp incelemesinin, ilerisi için bir yarar sağlayabileceği kanısındayız.

Simyacı, madde üzerindeki çalışmasının bitiminde, içerisinde de bir değişme olduğunu sezinlermis. Potasında olup bitenler onda da olunmuş. Hâl değişikliğine uğrarmış. Bütün büyük metinler bu noktayı ısrarla belirtir, «Büyük Eser»in

tamamlandığında simyacının da "uyanmış adam" haline geldiğini söylerler. Bana öyle geliyor ki bu eski metinler böylelikle madde ve enerji yasalarına erişmenin ve teknik bilginin sonunu belirliyorlar. Bizim uygarlığımız da bu bilgi yolunda hızla ilerlemektedir. İnsanların nispeten yakım bir gelecekte, efsadeki simvacı gibi ***«hal değiştirmesi»*** bize hiç akla aykırı gelmiyor. **Meğerki uygarlığımız, amacına erişmeden bir saniye önce, öteki uygarlıkların yok olduğu gibi silinip gitsin.** Gene de, aklımızın başımızda olduğu son an, umutsuzluğa kapılmayalım ve düşünelim ki eğer aklın bu serüveni tekrarlanacak olursa, her defasında burgunun bir yükseğine çıkabilmektedir. Bu serüveni son noktasına kadar ulaştırmayı, başka binyıllara bırakalım o zaman ve umut içinde yok olup gidelim.

II

http://www.alchimia-magazine.com/images-alchimie/symbole.gif

SİMYA ÜZERİNE YAZILMIŞ YÜZBİNİ aşkın el yazması ve kitap bilinmektedir. Ama nedense geçmişte dinsel, günümüzde akılcı olan egemen düşünce, bu metinleri küçümsemiş ve bilgisizlikle suçlaya gelmiştir. Bu yüzbin kitap ve el yazması belki de enerji ile maddenin sırlarından birkaçını kapsıyordu. Böyle olmasa bile biç olmazsa bu iddiadadır. Öteden beri, uzak ülkelere sayısız araştırma heyeti gönderilmiş, giderleri devlet kasasından karşılanmıştır. Bu heyetlerin düzenlediği raporları ise bir simya kitaplığında toplatıp incelemek hiçbir zaman kimsenin aklına gelmemiştir. İşte inanılmayacak bir ihmâl örneği. **Bizimki gibi hiç olmazsa görünüşte uygarlaşmış insan toplumlarının «Hazine» etiketi taşıyan yüz bin kitap ve el yazmasını tavan arasında unutması, işte en kuşkucuları bile tam bir düş dünyasında yaşadığımıza inandıracak bir örnek.**

Simya üzerine yapılmış pek seyrek araştırmalar ya tinsel davranışlarının doğrulamasını metinlerde arayan esrarcıların, ya da bilim ve teknikle bütün ilişkilerini kesmiş tarihçilerin eseridir.

Simyacılar İksir'i hazırlamakta kullanılacak suyun binlerce kez damıtılması gerektiğini öne sürerler. Bir tarihçinin, bunun çılgınlık olduğunu söylediği kulağımıza geldi. **Ağır su ve basit suyu ağır suyu haline getirmek için uygulanan yöntemler hakkında hiçbir şey bilmiyordu.** Bugün ise transistor üzerindeki çalışmalar sayesinde bir madeni tümüyle katıksız hale getirdikten sonra dikkatle seçilmiş yabancı maddelerden gramın milyonda biri kadar eklemekte maddeye yepyeni nitelikler kazandırılacağını öğrenmiş durumdayız. Bunun içindir ki Simya üzerinde girişilecek derin bir araştırmanın ilerisi için yararlı olacağı kanısındayız.

Yüzyılımızın simya kitaplarında, nükleer fiziğin son buluşlarına üniversite eserlerine oranla daha sık rastlanıyor. Ve yarın kaleme alınacak simya eserlerinin ise, en soyut fizik ve matematik kuramlarından söz etmesi muhtemeldir.

Simya ile dalgalar ve ışınları, resmi bilimin buluşundan sonra, yayınlarına katmış olan radyestezi gibi sahte bilimler arasında belirgin bir başkalık vardır. Bizce simya, geleceğin

maddenin yapışma dayandırılmış bilgilerine ve tekniklerine önemli katkıda bulunabilir.

Öte yandan, simya edebiyatında sayıları oldukça kabarık öyle metinler de bulduk ki bunların aklı başında kimselerce kaleme alınmış olması imkânsızdı. Bunun içindir ki, teknik metinlerle sağduyu metinleri yanında bu delice metinleri de öylece benimsemeyi uygun bulduk. Ve bu çılgınlığın da açıklamasını yapabileceğimizi sanıyoruz. ***Simyacılar sık sık cıva kullanırlardı.*** Cıvanın buharı ise zehirlidir ve bu süreğen (müzmin) zehirlenme, deliliğe yol açabilir. Gerçi kuramsal olarak kullanılan kaplar, potalar sımsıkı kapalıydı ama. bu kapatmanın sırrı rastgele her simyacıya açıklanmıyordu ve bir çok «kimya filozofunun» aklını kaçırmış olduğu anlaşılıyor

Simya edebiyatının bizi şaşırtan başka bir yönü de, şifrelere dayanması oldu. Bugün, kurulmasını istediğimiz o araştırma ekiplerine şifre çözme uzmanları da eklemek, katmak gerekecek sanıyoruz.

Geçmişte ne kadar gerilere gidilirse gidilsin simya eserlerine, yazmalarına rastlanır. Hattâ XV. yüzyılda, enerjinin açığa çıkartılması bilinmezliklerin ve tekniklerinin yazıdan bile Önce varolduğunu öne sürenler çıkmıştır. Mimarlık da yazıdan öncedir ve belki de bir yazı türü sayılabilir. Öte yandan simya ile mimarlık arasında sıkı bir ilişki de görmekteyiz. Kimi Ortaçağ yapılarının, insanlığın pek pek eski çağlarından gelme simya mesajlarını ilettiğini de söyleyenler vardır.

Newton, çok eski zamanlardan beri maddenin değişimine ve dağılmasına eşit sırları bilen bir simyacılar zincirinin uzanıp geldiğine inanırdı. Ve şöyle yazıyordu: ***«Eğer Büyük Ustalar övünmüyorlar ise mutlaka madenlerin değişime uğramasından da daha büyük sırlar olmalı. Ne var ki bu sırları yalnız Büyük Ustalar biliyor.»***

Newton'un değindiği bu Büyük Ustalar hangi geçmişten geliyorlar ve bilimlerini hangi geçmişten alıyorlardı?

Newton diyor ki ***: «Eğer bu kadar yükseğe çıkabildimse, devlerin omuzlarına bastığım içindir.»***

Fulcaneili'ye göre simya, binyıllardan beri silinip gitmiş ve arkeologların bilmezlikten geldiği uyarlıklar bile kurulan bağlantıdır. Hiç kuşkusuz hiçbir ciddi arkeolog ya da tarihçi, geçmişte bizim bilim ve tekniğimizden üstün bilim ve teknik sahibi uygarlıkların varlığını kabul edemez. Ne var ki ileri bilim ve teknik, gereçleri son derece basitleştirir ve belki bunların kalıntıları gözümüzün önündedir de biz anlayamıyoruz. Hiçbir ciddi arkeolog ve tarihçi, ileri bilimsel eğitim görmediğinde, bu konuda bize ışık tutacak araştırmalara, kazılara da girişmez. Akıllara durgunluk verecek çağdaş ilerlemenin bir gereği olan düzencelerin (disiplinlerin) kendi içine kapanması belki de bizden geçmişin çok büyük ve şaşırtıcı şeylerini saklıyor.

Volta'dan on yüzyıl önce, Sasaniler hanedanı zamanında yapılmış elektrik pillerinin, Bağdat altyapı tesislerini kurmakla görevli bir alman mühendisi tarafından, kent müzesinde «din eşyası» gibi belirsiz bir başlık altında toplanmış öteberi arasından bulunup çıkartıldığını unutmayalım..

Arkeoloji yalnız arkeologlar tarafından uygulandığı sürece, "geçmişin gecesi"nin karanlık mı yoksa aydınlık mı olduğunu hiçbir zaman öğrenemeyeceğiz.

http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/d/dc/Johann_Friedrich_Schweitzer.png/220px-Johann_Friedrich_Schweitzer.png

Wilhelms Von Oranien'in özel doktoru Jean Frederick Helvetius (sakın onu Fransız filozof Clade-Arien Helvetius ile karıştırmayın) simya alanında ismi en çok geçen insanlardan biridir. Daha 1776 yılının başlarında transmutasyon (maddenin değişimi) hakkında ayrıntılı bir rapor hazırlamış ve yayınlaşmıştı. Onun bu bilimsel makalesi bu gün bile itibar görmektedir. Ancak ona maddenin değişimi konusunda asıl ününü kazandıran kendi çalışmalarından çok başka birinin yaptığı bir çalışmanın güvenilir Tanığı olmasıdır..

Simyanın şiddetle karşısında olan Jean Frederic Schweitzer ya da Helvetius'a, 27 aralık 1666 Sabahı dürüst ve ciddi görünüşlü, basit giyimli bir yabancı geldi. Felsefe taşına inanıp inanmadığını sordu. Olumsuz karşılık alınca **"küçük bir fildişi kutuyu aştı, «içinde cam ya da panzehir taşı (opal) nı andıran üş parça vardı. Yabancı bunun o ünlü taş olduğunu ve bu kabarcığıyla bile yirmi ton altın elde edebileceğini söyledi.**

Helvetius eline bir parça taş aldı ve ziyaretçiden bunu kendisine vermesini rica etti. Simyacı buna yanaşmadı ve Helvetius bütün servetini bağışlasa bile bu mineralin en ufacık bir parçacığından bile vazgeçemeyeceğini söyledi. Nedenini açıklamaya izinli değildi. Üç hafta sonra gene gelip Helvetius'a şaşacağı bir şey göstereceğine de söz verdi. Tam dediği günde geldi ama söylediklerini ispatlayacak gösteriyi yapmasına izin verilmediği gerekçesiyle Helvetius'a taşın **«hardal tanesi kadar ufacık»** bir parçasını verdi. Ve ev sahibi bu kadar bir şeyin en ufak bir etki bile yaratamayacağını söyleyince, verdiği parçacığı da ikiye böldü, varışını attı ve öteki yarısını uzatırken : **«Bu bile size yeter,»** dedi.

http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/3/3a/William_Fettes_Douglas_-_The_Alchemist.jpg/250px-William_Fettes_Douglas_-_The_Alchemist.jpg

O zaman Helvetius yabancıya bir açıklamada bulunmak zorunluğunu duydu: İlk gelişinde taşın birkaç parçacığını ele geçirmişti ama bunlar kurşunu altına değil cama dönüştürmüştü,. Simyacı : **«Ganimetinizi sarı balmumunda saklamalıydınız kurşuna işlemesinde ve onu altına dönüştürmekte yardımcı olacaktı,»** dedi. Ertesi sabah saat dokuzda gelerek mucizeyi gerçekleştirmeye söz verdi ama gelmedi. Bunun üzerine Helvetius'un karısı kocasını değişimi kendisi denemesi için kandırdı. Helvetius üç dirhem kurşun eritdi, taşı balmumuna sararak sıvı madenin içine attı. Maden altına dönüşmüştü! Hemen kuyumcuya götürdüler, kuyumcu, bu kadar katıksız altın görmediğini söyleyerek dirhemine elli florin teklif etti. Helvetius, bunları yazdıktan sonra, altın külçesini, madde değişiminin delili olarak sakladığını ekliyor.

http://saklisite.files.wordpress.com/2009/10/spinoza.jpg?w=614

Bu havadis yıldırım hızlıyla yayıldı. Hiç de saf diyemeyeceğimiz filozof Spinoza, işin içyüzünü öğrenmek istedi. Altını ine eleyen kuyumcuya gitti. Olumlu karşılık aldı. Üstelik, ergime sırasında, karışımın içinde bulunan gümüş bile altına dönüştü. Kuyumcu rastgele biri değil, Orange dük asının para basıcısı Brechtel idi. İşinin ustasıydı kuşkusuz. Yanıldığına yada Spinoza'yı aldatmaya kalkıştığına ihtimal verilemezdi. Spinoza bundan sonra Helvetius'a giderek hem altını, hem de işlemde kullanılan potayı gördü. Değerli maden parçacıkları, kabın içine yapışmıştı; ötekiler gibi Spinoza da maddenin gerçekten değişime uğradığına yürekten inandı.

Simyacı için maddenin değişimi ikinci derecede bir olaydır, sadece gösteri olarak gerçekleştirilen. Helvetius'un ki gibi kimi gözlemler her ne kadar şaşırtıcı geliyorsa da, bu değişimlerin gerçekliği konusunda bir yargıya varmak güçtür. Hokkabazlık sanatının sınırı olmadığı söylenebilir, peki o halde dörtbin yıllık araştırmalar ve yüzbin cilt kitap ve el yazması, hepsi de bir aldatmaca uğruna mı meydana gelmiş?

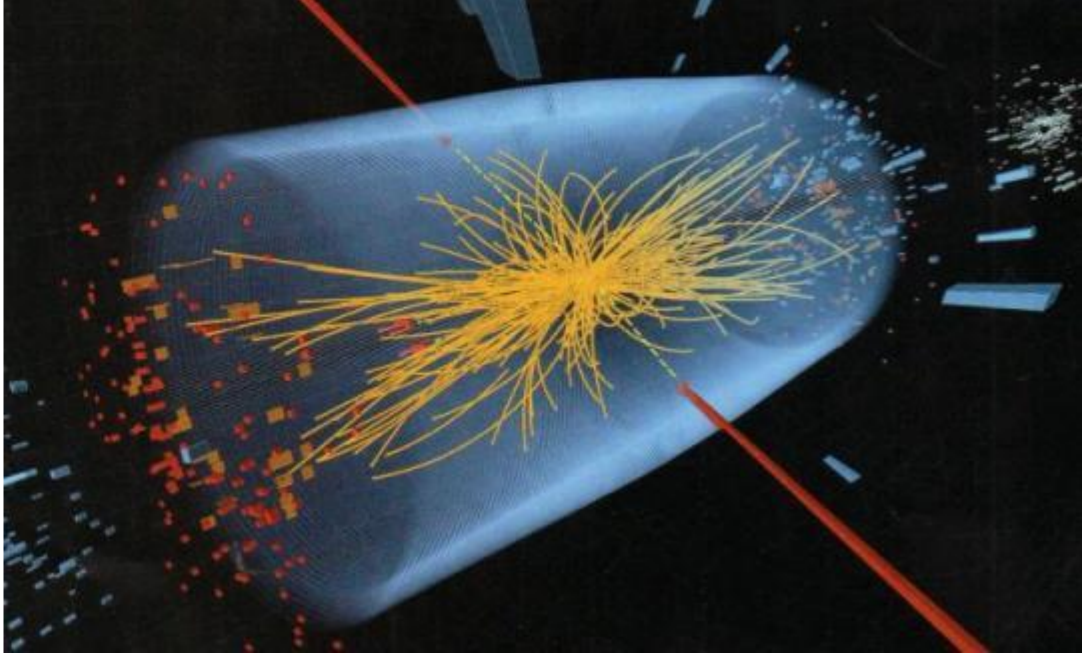
http://indigodergisi.com/wp-content/uploads/2014/01/sf_concept_1.jpg

Az sonra görüleceği gibi, biz başka bir çözüm yolu öneriyoruz ve çekinerek öneriyoruz, çünkü edinilmiş olan bilimsel kanının yükü pek ağırdır. Simyacının çalışmasını yakından inceleyecek olursak görürüz ki, kimi işlemlerinin yorumu, maddenin yapısı hakkında bugün yerleşmiş bilgilerle çatışmaktadır. Ama nükleer olaylar üzerine bilgimizin kusursuz ve kesin olduğu söylenemez ki! Özellikle kataliz (kimi cisimlerin kendileri hiçbir değişmeye uğramadan başka cisimlerin bileşimleri üzerine yaptığı etki) bu olaylarda bizim için beklenmedik bir biçimde rol oynamış olabilir.

Kimi tabii karışımların, kozmik ışınların etkisi altında, geniş ölçüde nükleo-katalitik tepkilere yol açması ve elementlerde geniş çapta değişim yaratması imkânsız değildir. Simyanın anahtarlarından biri belki de budur ve simyacının aynı işlemleri defalarca, kozmik şartların bir araya geleceği ana kadar tekrarlaması da belki bundandır.

Karşı çıkanlar şöyle diyor: Eğer bu türden madde değişimleri olabiliyor idiyse, açığa çıkan enerji nerede ya? Birçok simyacının hem oturdukları kenti, hem de çevrede on binlerce metre karelik bir alanı havaya uçurtmuş olmaları gerekmez miydi ?

Simyacılar karşılık veriyorlar: işte pek uzak geçmişte bu gibi felâketler meydana geldiği içindir ki, maddenin içindeki korkunç enerjiden korkarız ve bilimimizi gizli tutarız. Ayrıca, **«Büyük Eser»** aşamalarla gerçekleştirilir ve yıllar ve yıllarca süren işlemler ve çekilen çileler sonucu nükleer güçleri harekete geçirmeyi öğrenen kişi, elbette tehlikeyi önlemek için ne gibi tedbirler alınması gerektiğini de öğrenmiş olacaktır.

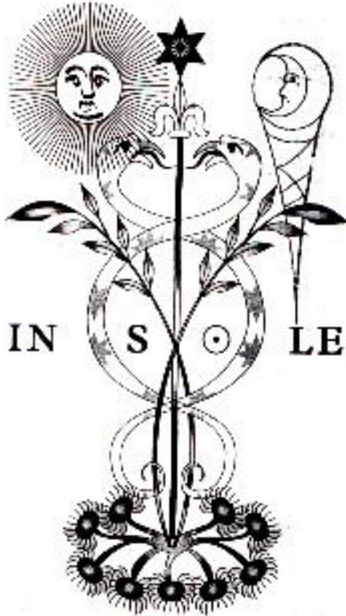
http://www.isfikirleri-girisimcilik.com/wp-content/uploads/2014/07/anti-madde.jpg

Geçerli bir savunma mı? Belki de. Günümüz fizikçileri, kimi şartlarda, bir nükleer değişimin enerjisinin, nötrinolar veya antinötrinolar denilen özel parçacıklar tarafından yutulabileceğini de kabul ediyorlar. Hâtta nötrinonun varlığı İkimi yerde ispatlanmış gibidir. Belki deaz enerji açığa çıkartan ve çıkan enerjinin de nötrinolar biçiminde dağılıp gittiği madde değişimleri vardır,, Dostumuz Bergier şöyle yazıyordu. **«Simyacılara bir noktada, gizlilik konusunda hak vermemek elden gelmiyor. Eğer bir mutfak ocağı üzerinde hidrojen bombası yapmaya imkân sağlayacak yöntem var ise, bu yöntemin herkese açıklanmaması en doğrusu kuşkusuz.»**

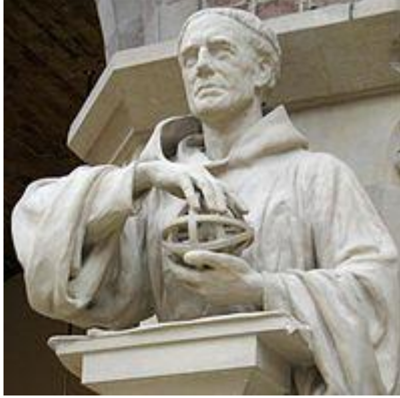
http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/6/6e/Correc%C3%A7%C3%A3o_img258.jpg/220px-Correc%C3%A7%C3%A3o_img258.jpg

Eugène Canseliet, ki günümüzün en iyi simya uzmanlarındandır, buna şöyle karşılık vermiştir **«Bu söylenenleri şaka sanmamalı. Haklısınız, alelade ve ucuz bir mineralden hareketle atomu parçalamak mümkündür Bu iş için bir kömür ocağı, birkaç Meker brülörü ile dört şişe bütan gazı gereklidir ve yeter.»**

http://www.alchemywebsite.com/images/canseliet_symposium.jpg

Nükleer fizikte bile, basit araçlarla önemli sonuçlar elde etme imkânı her zaman vardır. Sütün bilimin ve tekniğin geleceği buna yönelmiştir.

http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/8/8a/Roger-bacon-statue.jpg/200px-Roger-bacon-statue.jpg

Roger Racon : «Bildiğimizden fazlasını yapabiliyoruz?» diyor ve bu sözlere bir simya vecizesi olabilecek şu cümleyi ekliyor: **"Her seye izin yoktur ama her şey mümkündür."** Unutulmamalıdır ki simyacı için madde ve enerji üzerinde güç sahibi olmak, ancak ikinci derecede bir gerçektir. Belki de, silinmiş bir uygarlığın malı, pek eski bir bilimin kalıntısı olan simya işlemlerinin asıl amacı, simyacının kendisinin değişime uğraması, üstün bilinç düzeyine erişebilmesidir. Maddesel meseleler, tinsel olan sonucun vaatlerinden de bir şey değildir. Her şey insanın kendi kendisinin değişime uğramasına, belirli tanrısal enerjiye erişmesine yönelmiştir ki, maddenin bütün enerjisi de bu tanrısal enerjiden doğar. Simya, Rabelais'nin sözünü ettiği o «bilinçli» bilimidir.

Bir simya ustası da şöyle yazıyordu : **«Bu Sanatı inceleyenler, şunu hepiniz iyi biliniz ki, Akıl, her şeydir ve eğer bu Akılda benzeri bir Akıl daha gizli değilse, her şey hiçbir şeyden yararlanamaz.**

http://t0.gstatic.com/images?q=tbn:ANd9GcSr99tt7H-Ouqrgg6UNWccBm9BFY2QA1I-Evi9JP2YughHQy9P9

III

DAHA 1933 YILINDA, EN BÜYÜK Fransız kimyacılarından olan bir profesör, öğrencisine

nükleer enerji konusunda şunları söylüyordu:

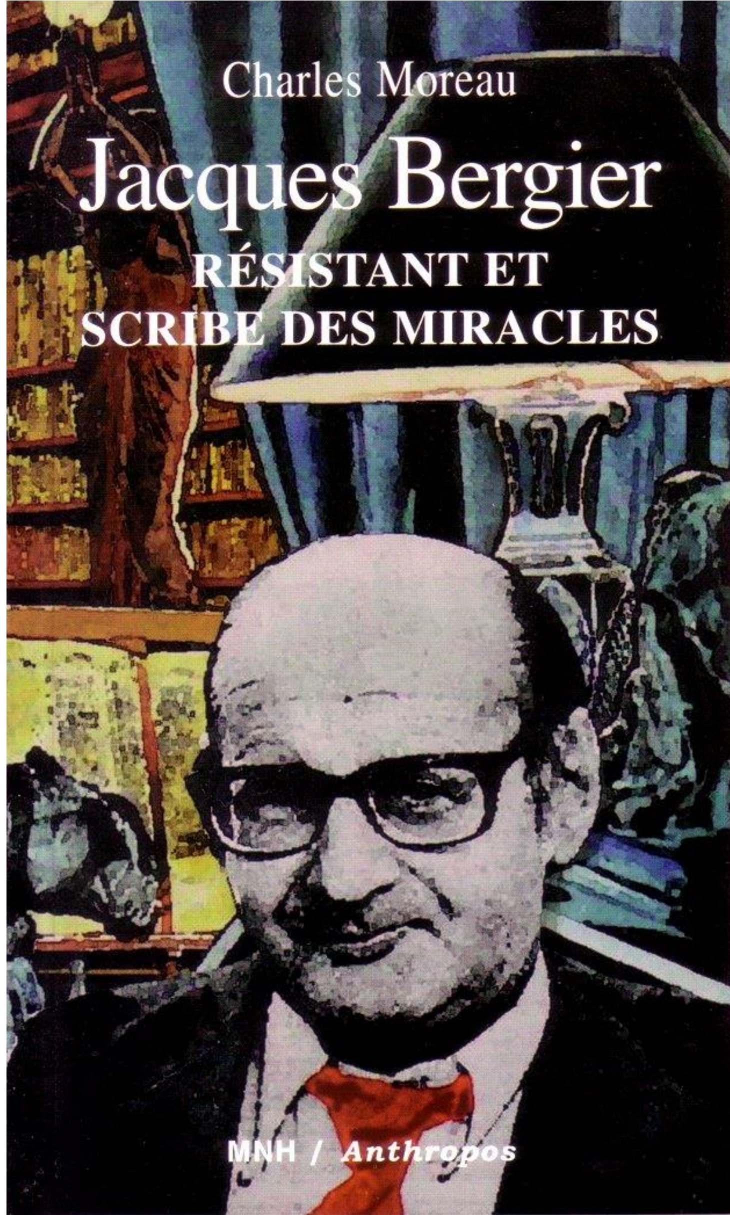
«Boş lâf bunlar canım, bırakın, İlkel ve çocuksu şeyler bunlar. Fizikçilerin nükleer enerji adını verdikleri şey, sadece denklemlerinde kalmaya mahkûmdur. Felsefi bir kavramdır bu. İnsanların belli başlı yol göstericisi bilinçtir. Ama lokomotifleri çalıştıran, bilinç değildir, değil mi? Bu yüzden, nükleer enerji ile çalışacak bir makine hayal etmek... Yok, oğlum yok. Bırakın bu düşleri de geleceğinizi düşünün siz. Şimdilik, biliyorum, sizi çeken şey, insanın o en eski düşlerinden biri, simya düşü. Size bir baba öğüdü vereyim mi? Bunları bırakıp da bir an önce endüstriye girerek çalışmaya başlasanız çok iyi edersiniz. »

http://magie-amerindienne.voila.net/imaBergier.jpg

Ne var ki karşısındaki öğrenci, yani dostum Jacques Bengier, inatçı bir gençti. Kendi kendine gerçi bu konuşmadan yararlanması gerektiğini, ama gene de balın şekerden iyi olduğunu söylüyordu. Atom çekirdeği meselesini incelemesini sürdürecekti. Ve simya üzerinde de belgeler edinmeye çalışacaktı.

İşte dostum Bergier böylece, yararsız denilen öğrenimini sürdürmeye karar verdi.. Ne var ki geçim sıkıntısı, savaş ve toplama kampları onu nükleonik alanından azçok uzaklaştırdı. Gene de uzmanlarca değer verilen kimi katkılarda bulunmadı değil.

http://1.bp.blogspot.com/_xmDqZM9FO7Q/TJNRXisFD7I/AAAAAAAAAuA/6eigYMSmgWM/s1600/CouvMNHMoreau.jpg

1934 ile 1940 arasında Bergier, çağımızın ilgi çekici insanlarından biri olan Halbronner ile işbirliği yaptı. Mart 1944'de Naziler tarafından Buchenwald toplama kampında öldürülen Helbronner, Fransa'da, kimya-fizik öğreten ilk fakülte profesörü olmuştur. İki düzence (disiplin) arasındaki bu sınır bilim, o zamandan beri birçok başka bilimi de doğurmuştur: Elektronik, nükleonik, stereotroniık (enerjinin katı haline dönüşmesini inceleyen yepyeni bir bilim dalının uygulama alanlarından biri, transistordur) gibi. Profesör Helbronner, gazların sıvılaşmasıyla, aeronotik ile ve morötesi ışınlarla da ilgilenmişti.

http://www.infocenters.co.il/gfh/multimedia/GFH/0000099213/0000099213_1_web.jpg

1934'de nükleer fizik ile uğraşıyordu ve nükleonik araştırma laboratuvarı kurmuş, 1940'a kadar önemli sonuçlara ulaşmıştı. Aynı samanda da elementlerin değişimine ilişkin bütün

davalarda bilirkişi olarak çağrılıyordu. Böylece Jacques Bergier, birkaç sahte simyacı, dolandırıcı ve meczup ile tanıştı bu arada bir de gerçek usta simyacı tanıdı. Ama onun asıl adını hiçbir zaman öğrenemedi. Ancak, ***Fulcanelli*** [1]takma adı altında, Felsefi konutlar ve Katedrallerin Sırrı adında iki önemli kitap veren yazar olduğunu tahmin ediyor.

LE MYSTÈRE DES CATHÉDRALES

ET L'INTERPRÉTATION ÉSOTÉRIQUE
DES SYMBOLES HERMÉTIQUES
DU GRAND-ŒUVRE

PRÉFACE DE E. CANSELIET, F. C. H.

Ouvrage illustré de trente-six planches
d'après les dessins de
JULIEN CHAMPAGNE

PARIS
JEAN SCHEMIT, LIBRAIRE
52, RUE LAFFITTE, 52
—
1926

http://hermetism.free.fr/images/Fulcanelli%201.jpg

Simya üzerine yazılı ve sağduyunun kanıtıdır. Bu arada, Helbronner'in isteği üzerine bir

deneme laboratuvarında buluştuğu Bergier'ye şunları söylemişti.

«Anladığıma göre, hocanız Helbronner ile başarıya pek yaklaşmış bulunuyorsunuz. Birkaç çağdaş bilgin de öyle. Ama izninizle sizli uyarmak isterim. Uğraşlarınız, sizin ve sizin gibilerin giriştiği çalışmalar, son derece tehlikelidir. Yalnız kendinizi tehlikeye atmakla kalmıyor, bütün insanlığı da birlikte sürüklüyorsunuz. Nükleer enerjinin açığa çıkartılması, sandığınızdan da daha kolaydır. Ve meydana gelen yapay radyoaktivite birkaç yıl içinde gezegenin atmosferini zehirleyebilir Üstelik, birkaç gram madenden bile atom patlayıcıları yapılalabilir ve kentleri yerle bir eder. Açıkça söyleyeyim mi size? Simyacılar bunu uzun zamandan ben biliyorlardı. Simdi ne karşılık vereceğinizi tahmin ediyorum. Simyacılar çekirdeğin yapısından habersizdiler, elektriği bilmiyorlardı, radyoaktiviteyi saptayıcı araçlardan yoksundular. Bunun içindir ki maddede değişim yaratamamış hiçbir zaman nükleer enerjiyi açığa çıkartamamışlardır, diyeceksiniz. Burada söyleyeceklerimi ispatlamaya kalkışacak değilim: Sadece sizden şunları aynen Halbronner'e tekrarlanmanızı rica ediyorum. Son derece katıksız malzemenin geometrik dizilmesi, atom gücünü açığa çıkartmak için yeter, elektrik ya da boşluk tekniği gibi yollara başvurma gereği doğmaksızın Ve öyle

sanıyorum ki, geçmişte, enerji ile atomu tanımış ve bu enerjiyi kötü kullandıkları için tümüyle silinmiş uygarlıklar vardı. Bu arada kimi tekniklerin süregeldiğini de kabul etmelisiniz. Şurayı da unutmayınız ki, simyacılar, araştırmalarını ahlaksal ve dinsel kaygıların ışığı altında sürdürürlerdi. Modern fizik ile XVIII. yüzyılda birkaç soylu kişinin eğlencesi olarak doğmuştur. Bilinçsiz bilim... Şurada burada araştırmacıları uyarmakla yerinde bir iş yaptığımı sanıyorum ama bu uyarımın meyve vereceğini hiç ummam. Ummasamda olur zaten.»

Bu madeni ve ciddi ses Bergier'nin kulaklarından hiç silinmedi. Ancak bir soru sormayı uygun buldu:

Mademki siz de simyacısınız, bayım, vaktinizi altın yapmaya çalışmakla geçirdiğinize kesinlikle inanmam. Ama bir yıldır simya üzerine bilgi edinmeye çabalıyorum, bana hayal gibi gelen yorumlarla karşılaştım. Acaba, araştırmalarınızın konusunun ne olduğunu bana söyleyebilir misiniz?

—Benden dört dakika içerisinde dört bin yıllık felsefenin ve bütün ömrümün çabalarının bir özetini istiyorsunuz. Ayrıca, alelade dille anlatılamayacak kavramları anlatmamı istiyorsunuz. Yalnız şu kadarını söyleyebilirim: Çağdaş resmi bilimde gözlemcinin rolünün gittikçe önem kazandığını bilirsiniz. Simyanın sırrı budur: Madde ile enerjiyi yoğurmanın öyle bir yordamı vardır ki sonunda, çağdaş bilginlerin bir güç alanı diye adlandırdıkları şey ortaya çıkar. Bu güç alanı gözlemci üzerinde etki yaparak onu evren karşısında ayrıcalıkla bir duruma getirir. Bu ayrıcalıklı noktadan, zaman ile mekânın, madde ile enerjinin genellikle biz den" gizledikleri gerçeklere ulaşıla bilinir. İşte **"Büyük Ecer"** diye adlandırdığımız, budur.

–Peki, ya felsefe taşı? Ya altın yapmak?

Bunlar ancak uygulamalardan, özel durumlardan ibarettir. Olan, madenlerin değişime uğraması değil, denemecinin değişime uğramasıdır. Bu, bir yüzyılda bir kaç kişinin erişebildiği eski bir sırdır.

— Peki, o zaman ne olur?

Belki bir gün gelecek, ben de öğreneceğim.

Dostum, Bergier Fulcanelli adı altında silinmez bir iz bırakmış bulunan bu adamla bir daha hiç karşılaşmadı. Onun hakkında bildiğimiz tek şev, savaştan sağ çıktığı ve ortadan yok olduğudur. Bir daha izine rastlanamadı)

1945 Temmuz ayının bir sabahındayız şimdi de. Toplama kampından yeni çıkmış Jacques Bergier, hâlâ iskelet kadar zayıf ve soluk, hâkiler giyinmiş, bir kasayı matkapla delmeye uğraşıyor. Bir angarya daha; şu son yıllarda birbiri ardından casusluk, tedhişçilik ve siyasal sürgünlük oyunu oynamıştı. Kasa, Konstanz gölü kıyısında güzel bir villâda bulunuyor. Burası eskiden büyük bir alman fabrikatörüne aitmiş. Kasa açılınca içinde son derece ağır bir toz bulunan bir şişe ortaya çıkıyor. Etiketinde : **«Atom uygulamaları için uranyum»** yazılı. Bu, Almanya'da katıksız uranyum kullanmayı gerektirecek kadar ilerlemiş bir atom bombası taslağının varlığının ilk kanıtı. Goebbels; bombalanmakta olan sığınağından, Berlin'in harabeye dönmüş sokaklarında gizli silâhın «istilâcılar» in suratına neredeyse patlayacağı söylentisini yaymakta haksız değilmiş meğer. Bergier, bulduğunu müttefik makamlarıma açıkladı. Amerikalılar kuşkucu davrandılar ve nükleer enerji konusundaki bütün çalışmaların önemsiz olduğunu ifade ettiler. Böyle görünüyorlardı ama aslında onların ilk bombası Alamogardo'da patlamıştı bile ve fizikçi Goudsmith'in yönetimindeki bir heyet, tam o sırada

Almanya'da profesör Heisenberg'in Reidı'in yıkılmasından önce yapmış olduğu atom pilini aramaktaydı. Fransa'da ise, henüz resmen bir şey bilinmiyordu ama, Amerikalıların simyaya, ilişkin tüm el yakmalarını ve belgeleri ateş pahasına satın almaları, uyanık kişilerin gözünden kaçmıyordu.

Bergier, geçici Fransız hükümetine, gerek Almanya'da, gerekse Birleşik Amerika'da, nükleer patlayıcılar konusunda araştırmalar yapıldığı ihtimalini bildirdiyse de raporu herhalde çöp sepetini boyladı. Ve dostum da elindeki şişeyi yetkililerin suratına sallayarak bağırıyordu: **«Şunu görüyor musunuz şunu? Paris'in havaya uçması için bu şişenin içine bir nötronun girmesi yeter.».** Hadi canımı, şu ufak tefek adamcık herhalde şakadan pek hoşlanıyor olmalıydı ama şaşılacak şeydi doğrusu, Mauthausen toplama kampından henüz kurtulmuş bir tutuklunun da hâlâ şaka edecek halinin kalmış olması! Ne var ki şaka, Hiroşima sabahı birdenbire bütün tadını yitiriverdi, Bergıer'nin telefonu aralıksız çalmaya başladı. Çeşitli yetkili makamlar raporun kopyelerini istiyordu. Amerikan haber-alma servisleri ünlü şişeyi elinde bulunduran baydan, en kısa zamanda, adını vermek istemeyen bir binbaşıyla buluşmasını rica ediyorlardı. Başka yetkililer de şişenin derhal Paris'ten uzaklaştırılmasını istiyorlardı. Bergier boşuna bu şişede herhalde katıksız uranyum 235 bulunmadığını ve bulunsa bile, tehlikeli miktarın altında olacağını anlatmaya çabaladı. Yoksa çoktan patlamış olurdu. Oyuncağını elinden aldılar, bir daha da o şişeden haber çıkmadı. Avutmak için de ona, «İnceleme ve araştırma genel müdürlüğünün bir raporunu gönderdiler. **Fransız gizli servisine bağlı olan bu örgütün nükleer enerji üzerine bütün bilgileri bu rapordaydı. Üzerinde üç damga vardı: «Gizli», «Kişiye Özel», «Yayılmayacak», içinde ise sadece Bilim ve Hayat dergisinden kesikler bulunuyordu, hepsi o kadar.**

Böylece Bergier için, merakını gidermek amacıyla, adsız binbaşıyı bulmaktan başka çare kalmamış demekti. Bu binbaşı sözde Amerikan askerlerinin mezarlarını araştırmakla görevlendirilmişti. Her şeyden önce Bergier'nin Alman nükleer taşanları hakkında bütün bildiklerini ya da tahmin ettiklerini öğrenmek istedi. Ama müttefik davası ve binbaşının terfii için hepsinden de önemlisi, **Fulcanelli adıyla tanınan Eric Edward Dutt'un bir an önce bulunması şarttı.**

Dutt, pek eski el yazmalarını eline geçirdiğini söyleyen bir hindu idi. Buradan madenlerin değişime uğraması yöntemlerinden bazılarını öğrendiğini ve bir tungstan borür iletkeni aracılığıyla altın elde ettiğini öne sürüyordu .

Ne yazık ki Bergier, özgür dünyaya da, müttefik davasına da, binbaşının terfiine de yardımcı olamadı. Edward Dutt, Kuzey Afrika'daki Fransız karşı casusluk örgütü tarafından kurşuna dizilmişti Fulcanelli ise ortadan kesinlikle yok olmuştu.

Bununla birlikte binbaşı, teşekkür olarak Bergier'ye, Atom enerjisinin askerlik alanında uygulaması konusunda hazırlanmış bir raporu, daha yayınlanmadan önce sundu. Bu konu üzerinde ilk belge olan bu raporda, simyacının 1937'de söylediklerini doğrulayacak kanıtlar bulunmaktaydı. Gerçekten de bombanın yapımı için en önemli araç olan atom pili, salt «son derece katıksız maddelerin geometrik bir düzenlenmesiyle» oluşuyordu. Prensip olarak bu araç, Fulcanelli'nin dediği gibi, ne elektrikten, ne de boşluk tekniğinden yararlanmaktaydı. Rapor, zehirli ışınlardan, gazlardan, son derece zehirli radyoaktif tozlardan da söz ediyor ve bunların bol bol hazırlanmasının nispeten kolay olacağını belirtiyordu. Simyacı da bütün gezegenin zehirlemenin mümkün olacağından söz etmemiş miydi?

Tanınmadık, yalnız çalışan, gizemci bir araştırmacı nasıl oluyor da bütün bunları öngörebiliyor, bilebiliyordu? «Bu nereden geliyor sana, ey insan ruhu, nereden geliyor sana?»

Büyük Albert de, De Alehima (Simya Üzerine) adlı kitabında şunları yazmamış mıydı? : «Eğer prenslerin ve kralların huzuruna çıkma talihsizliğine uğrayacak olursan, sana durmadan soracaklardır : «Eh, söyle bakalım Üstad. Eser nasıl gidiyor? Ne zaman iyi bir sonuca varabileceğiz?» diye. Ve sabırsızlanarak sana haydut, semeri diyecekler ve başına türlü iş açacaklardır. Ve iyi bir sonuca ulaşamaz isen öfkelerine oyuncak olursun. Tersine, başarırsan da, seni yanlarından ayırmazlar, kendi hesaplarına çalıştırmak için sürekli tutsak ederler.»

Acaba bunun için midir ki Fulcanelli ortadan yokoldu ve ötederiberi simyacılar gizemlerini büyük bir kıskançlıkla koruya geldiler?

Harris papirüsünün verdiği ilk ve son öğüt şu idi; **«Kapattın ağızlarınızı! Mühürleyin ağızlarınızı!»**

Hiroşima'dan yıllar sonra., 17 ocak 1955'de, Oppenheimer şöyle diyecekti: ***«Hiçbir ucuz gülünçlüğün bilemeyeceği derin bir anlamda, biz bilginler günah işledik.»***

Ve ondan bin yıl önce, bir Çinli simyacı, şöyle yazıyordu: ***«Sanatının sırlarını askere açıklamak pek büyük bir günah olurdu! Çalıştığın odada bir tek böcek bile bulunmasın sakın!»***

IV

MODERN SİMYACI, NÜKLEER FİZİK kitaplarını okuyan bir adamdır. Tek başına araştırma anlayışına çağdaş simyacılarda da rastlamaktayız. Bu, çağımız için çok değerli bir anlayıştır. Gerçekten de, bir gün geldi, bilimde ilerlemenin kalabalık ekipler, dev gibi araçlar, büyük yatırımlar olmadan gerçekleşemeyeceğine yürekten inandık. Oysa sözgelimi radyoaktivite ya da dalgalanma mekaniği gibi önem ve temel buluştan, tek tek çalışan kişilerin eseridir. Kalabalık ekipler ve geniş imkânlar ülkesi olan Amerika bile bugün, özgün zekâya sahip kişileri bulsam diye dünyanın dört bir yanına ajanlarını gönderiyor. Sadece ortak çalışmaya güvenmenin zararlı olduğuna, özgün düşünceler sahibi ve yalnız başına çalışan insanlara başvurmak gereğine inanıyor artık. Rutherford, maddenin yapısı üzerine birinci derecede önem taşıyan çalışmalarını, konserve kutularıyla ve ip parçalarıyla yürütmüştü. Savaştan önce **Jean Perrin ile Madam Curie,** pazar günleri çalışma arkadaşlarını Bit Pazarına gönderirlerdi, biraz malzeme bulsunlar diye. Gerçi kuşkusuz güçlü araçlarla donatılmış laboratuvarlar gereklidir ama, bu laboratuvarlar ve bu ekiplerle tek başına çalışan özgün düşünceli kişiler arasında iş birliği kurmak da çok önemlidir. Bununla birlikte simyacılar böyle bir çağırıya gelmeyeceklerdir. Onların kuralı, gizliliktir. Amaçları tinsel niteliktedir. Simya eğer bir bilimi kapsıyorsa,, bu, bilim bilince varmanın yolundan başka bir şey değildir. Bunun içindir ki, dışarıya yayılmaz çünkü dışarıda bir amaç haline dönüşecektir.

Simyacının malzemesi nedir? Yüksek ısıda mineral kimya araştırmalarına gerekli malzeme; Fırınlar, potalar, terziler, ölçü araçları ki bugün bunlara nükleer ışınları saptayacak modern ve herkesçe sağlanabilir araçlar da eklenmiştir: Geiger sayacı, parıltı ölçen, v.b. gibi. Bu malzeme üstünkörü olamaz. Katıksız bir fizikçi, basit ve uçsuz araçlarla nötronlar çıkartan bir katod yapabilme imkânını hiç bir zaman kabul edemez. Doğru ise," simyacılar bunu başarırlar. Elektronun maddenin dördüncü hali sayıldığı zamanlarda, elektronik akımlar yaratabilmek için son derece pahalı ve karmaşık düzenler bulunmuştu. Bundan sonra,

1910'da, gösterildi1 ki kirecin koyu kırmızı hale gelinceye kadar titreştiği, normal ışığın ise bir eksen çevresinde 'bütün yönlerde titreştiği biliniyor.

Simyacı daha sonra sıvıyı buharlaştırır ve katıyı yeniden kireçlendirir. Bu işlemi yıllar boyu, binlerce kez yenileyecektir. Neden ? Bilmiyoruz. Belki de kozmik ışınlar, dünya manyetizması ve bu gibi en iyi şartların bir araya geleceği beklenildiğinden henüz bilmediğimiz derin yapıları içinde maddenin «yorulmasını,» sağlamak için Simyacı «kutsal sabır» dan, ve "evrensel ruh»un âgır ağır yoğunlaşmasından söz eder. Hiç kuşkusuz bu varı dinsel dilin ardında başka şeylerde gizlidir!

Böylesine, aynı işlemi sonsuza kadar tekrarlama, çağdaş bir kimyacıya çılgınlık gibi gelebilir. Çünkü ona, ancak tek bir deney yönteminin geçerli olduğu öğretilmiştir: Claude Bernard yöntemi. Bu yöntemde, gerçi her deney binlerce defa tekrarlanır ama her defasında etkenlerin biri değiştirilerek: Yani ya temel elementlerden birinin oranı, ya ısı, ya basınç, ya katalizör v.b. değiştirilmek yoluyla. Elde edilen sonuçlar not edilir ve bundan, olayı yöneten yasalar çıkartılır. Bu, ispatlanmış bir yöntemdir ama tek değildir. Simyacı ise, işlemini, hiçbir şeyi değiştirmemizin, olağanüstü bir şey meydana gelinceye kadar tekrarlayarak sürdürür. Aslında o, Jung'un dostu fizikçi Pauli'nin öne sürdüğü «ayıklama ilkesi»ne pek benzeyen bir doğal yasaya inanır. Pauli'ye göre, belirli bir sistemde (atom ile molekülleri) iki tanecik (elektron, proton, nötron) aynı durumda olamaz. Doğada, her şey tek ve benzersizdir. Bunun içindir ki hidrojenden helyuma, helyumdan lityuma ansızın aracısız geçilmektedir. Bir sisteme ne bir Tanecik (partikül) eklendiğinde bu tanecik, sistemin içinde varolan durumların hiçbirini almaz. Yepyeni bir durum alır ve zaten varolan taneciklerle karışmasından yepyeni ve benzersiz bir sistem ortaya çıkar.'

Simyacı için, nasıl birbirinin eşi iki ruh, birbirinin eşi iki yaratık, birbirinin eşi iki bitki olamazsa birbirinin eşi iki deney de olamaz. Bir deney binlerce defa tekrarlanırsa, sonunda mutlaka olağanüstü bir şeyler meydana gelecektir. Bizler ise bu konuda onu haklı veya haksız görecek derecede yeterli bilgiye sahip değiliz. Yalnız şu kadarını belirtmekle yetinelim ki çağdaş bir bilim, kozmik boşlukta ısıtmakta yeter . Maddenin bütün yasalarını bilmiyoruz ki!

Eğer simya, bizimkinden ileri bir bilgi dalı ise, bizimkinden daha basit araçlar kullanıyor demektir. Fransa'da birkaç, ve Birleşik Amerika'da iki simyacı tanıyoruz. İngiltere, Almanya, İtalya'da da var; hattâ Fas'ta bile varmış, Prag'dan bize yazan üç simyacı biliyoruz. Sovyet bilim basını, bugün simyaya büyük önem veriyor ve bu konuda tarihsel araştırmalara girişiyor.

Şimdi, öyle sanıyoruz ki ilk kez olarak, simyacının laboratuvarında ne yaptığım anlatmaya çalışalım. Ne var ki burada, simyanın amacının kendisinin değişime uğraması olduğunu unutuyor değiliz. Yaptığı işlemler sadece «aklın kurtuluşu» yolunda atılan adımlardır. Biz bu işlemler üzerine yeni bilgiler vermeye çalışalım.

Herşeyden önce simyacı yıllar boyu eski metinlerin şifrelerini büyük bir, sabırla çözmeye çalışmıştır. Sonunda bu metinleri anlayabilecek düzeye erişince, gerçekten simya denemesine başlayabilecektir. Burada bilmediğimiz bir unsur var. Simyacının laboratuvarında olup bitenleri biliyoruz amâ ruhunda olan bitenden habersiziz. Belki bunlar birbirine bağlıdır. Belki tinsel enerji, simyanın fizik ve kimya işlemlerinde rol oynamaktadır. Belki de simya «çalışmasının başarılı olabilmesi için tinsel enerjiyi edinme, biriktirme ve yöneltmenin "apayrı

bir yöntemi“ vardır. Böylesine ince bir konuda ancak Dante’nin şu sözlerine değinebiliriz: **“Görüyorum ki bunlara, sana söylediğim için inanıyorsun ama nedenini bilmiyorsun, demek gizli kalmaları, inanılmalarına engel değil.”**

Bizim simyacı, üç ana maddeden? oluşmuş bir karışımla işe başlar. % 95 oranında katılan birinci madde bir maden filizidir, İkincisi bir madendir, üçüncüsü ise organik bir asittir. Bu temel maddeleri beş altı ay eliyle yoğurup karıştırır. Sonra tümünü de bir potada ısıtır. Isıyı giderek arttırır ve işlemi on gün kadar sürdürür. Tedbir almayı unutmamalıdır. Zehirli gaflar çıkar çünkü: Cıva buharı ve arsenikli hidrojen ki birçok simyacıyı daha çalışmalarının başında öteki dünyaya göndermişti.

Sonra potanın içindekini bir çökende çözer. İşte bu çözgeni ararken geçmişin simyacıları, asetik asit, nitrik asit, ve sülfürik asidi bulmuşlardır. Bu çözme işi kutuplanmış bir ışık altında yapılmalıdır. Bugün kutuplanmış (polarize) ışığın tek bir yönde (acunsa!) ışınlar bilimi de simyacınınkine benzer bir yöntemi benimsemiştir

Bu bilim yıldızlardan gelen pek büyük enerji taneciklerinin bir bulucu âlete (detektöre) ya da bir levhaya çarpmasından ortaya çıkan olayları inceler. Bu olaylar istendikçe yaratılamaz, beklemek gerekir. Kimi zaman olağanüstü bir olay da kaydedilir. Böylece sözgelimi 1957 yazında, şimdiye kadar hiç kaydedilmemiş pek büyük bir enerjiye sahip, belki de bizim Samanyolu’ndan başka bir gökadadan (galaksiden)" gelme bir tanecik, sekiz kilometre karelik bir "alan içerisinde 1500 sayıcıyı aynı anda etkilemiş ve yolu üzerinde muazzam bir atom kalıntıları yığını bırakmıştı Böylesine bir enerji yaratabilecek bir makine hayal bile edilemez. Bilginlerin hatırladığı kadarıyla böyle bir olay hiçbir zaman geçmemiştir ve yeniden gelip geçemeyeceği de bilinmemektedir. İşte anlaşılan bizim simyacının da beklediği böyle olağanüstü. kaynağı dünya ya da uzay olan, yollara başvurarak bekleyişini kısaltabilir ve o zaman işlemini haftada birkaç kez değil saniyede birkaç milyar kez tekrarlayarak deneyin basarisi için gerekli olan «olay»ı yakalama ihtimallerini arttırabilir. Ne var ki günümüzün simyacısı da dünün simyacısı gibi gizli çalışmakta, yokluk içinde çalışmakta ve bekleyişi bir erdem saymaktadır.

Biz hikâyemizi sürdürelim: Gece gündüz hiç değişmeden sürüp giden, yıllarca sürüp giden bir çalışmanın sonunda, bizim simyacı, birinci aşamanın tamamlandığı kanısına varır. O zaman karışımına bir oksitleyici, sözgelimi potasyum hitrat ekler. Potasında ise, maden filizinden gelme kükürt ile organik asitten gelme kömür bulunmaktadır. **Kükürt kömür ve nitrat: işte bu işlem sırasındadır ki eski simyacılar barutu bulmuşlardır.**

(Gene bir işaret bekleyerek, aylar ve yıllar boyu, çözmeye ve yeniden kireçleştirmeye başlayacaktır. Bu işaretin niteliği üzerinde, simya eserleri ayrılık gösterirler ama belki olabilecek birkaç olay vardır. Bu işaret çözülme anında ortaya çıkar. Kimi simyacılara göre, eriyiğin yüzeyinde yıldız biçiminde kristallerin belirmesi demektir. Kimi simyacılara göre ise, eriyiğin yüzeyi de bir oksit katmanı belirir sonra parçalanarak aydınlık bir madeni ortaya çıkartır, bu madenin içinde kimi zaman Samanyolu, kimi zaman takımyıldızlar, ufak ölçüde yansır gibi olur)

Bu işareti alınca simyacı, karışımını potadan alarak havadan ve rutubetten uzakta, gelecek ilkbaharın ilk gününe kadar «olgunlaşmaya» bırakır. Yeniden başladığı zaman işlemleri, eski metinlerdeki deyimiyle «karanlıklara hazırlanmayı» amaç güdecektir.

Karışım bu kez kaya kristalinden, sımsıkı kapalı, saydam bir kaba yerleştirilir. Şimdi iş, bu kabı, ısıları son derece titizlikle ayarlayarak ısıtmaktan ibarettir. Kapalı kap içerisindeki karışımda gene kükürt, kömür ve nitrat vardır. Bu karışımı patlatmadan, belirli bir akkor derecesine getirmek söz konusudur şimdi. Tehlikeli derecede yanmış ya da ölmüş simyacı pek çoktur. Böylece meydana gelen patlamalar özellikle şiddetlidir ve beklenmedik yükseklikte ısı çıkartır.

Güdülen amaç, kabın içerisinde, simyacıların kimi zaman «¡karga kanadı» adını verdikleri bir «esansı»nın, bir «sıvı»nın elde edilmesidir. Açıklayalım. Bu işlemin çağdaş fizik ve kimyada, karşılığı yoktur. Ama benzeri var sayılır. Sıvı amonyak gazı, içerisinde bakır gibi bir maden eritildiği zaman siyaha çalar bir koyu mavi renk elde edilir. Simyacıların elde ettiği sıvının aldığı bu «karga kanadı» mavisinin «elektronik gaz» rengi olması muhtemeldir. Nedir «elektronik gaz» Çağdaş bilginlere göre, bir madeni oluşturan ve ona mekanik, elektrik ve termik niteliklerini kazandıran serbest elektronlar bütünüdür. Bugünün terim düzeninde, simyacının madenlerin «ruhu» ya da «özü» diye adlandırdığı şeyin karşılığıdır. İşte simyacının sımsıkı kapatılmış ve sabırla ısıtılmış kabından çıkan da bu «ruh» ya da bu «öz»dür.

Isıtır, yeniden soğutur, yeniden ısıtır hem de aylar ve yıllar boyu, kaya kristalinden, «simya yumurtası» diye de adlandırılan o şeyin oluşumunu gözleyerek. Bu, mavi siyah bir sıvıya dönen karışımdır. Sonunda karanlıkta, yalnızca bu bir çeşit flüoresanlı sıvının ışığında kabını açar. Havayla temas edince bu flüorışı, katılaşır ve ayrışır.

Böylece simyacı, doğada bilinmeyen yepyeni ve katıksız kimyasal elementlerin bütün niteliklerine sahip yani kimya imkânlarıyla ayrıtırılamaz yepyeni maddelere ulaşacaktır/ Çağdaş simyacılar böylelikle çok miktarda ve yepyeni kimyasal elementler elde ettiklerini öne sürerler. Elementlerin çoğu, işlem başına iki yeni element veriyormuş. Böyle bir iddia laboratuvarcıyı inandıramaz. Öte yandan bizim elimizdeki tekniklere oranla simyacının teknikleri pek üstünkörü ve ilkel kalır ve onun sonunda ulaştığı herhalde maddenin hal değiştirmesi değil, yeni bir madde yaratmak ya da hiç olmazsa, maddenin değişik bir ayrışım ve oluşumunu sağlamaktır. Atom ve çekirdek hakkındaki bütün bilgilerimiz Nagosaka ile Rutherford 'un «Venüs» örneğine dayandırılmıştır: çekirdek ve çevresindeki elektron halkası. Gelecekte başka bir kuramın, şu anda düşünemediğimiz yeni hal değişimlerine ve kimyasal elementlerin yeni ayrışımına götürmesi de ihtimal dahilindedir?

Evet, ne diyorduk, bizim simyacı, kaya kristalinden kabını açtı ve flüor ışınlı sıvının havayla temasıyla soğuması üzerine, bir ya da birkaç yeni element elde etti. Geriye maden köpükleri kalır. Bu maden köpüklerini aylar ve aylarca üç kez damıtılmış suyla yıkayacaktır. Sonra da bu suyu ışık ve hava değişimlerinden uzak bir yerde saklayacaktır. Bu suda sözde olağanüstü kimyasal ve tıbbi nitelikleri varmış. **Bu, evrensel çözgen ve geleneksel hayat iksiri, Faust'un iksiriymiş.**

Bu arada şunu da belirtelim ki Birleşik Amerikalı Profesör Farley, kimi biyoloji bilginlerinin, yaşlanmanın organizmada ağır su birikmesinden ileri geldiğine dikkat çekiyor. Simyacıların hayat iksiri de bir çeşit ağır su sayılır. Bu suyun ana maddesi su buharında vardır. Belirli bir işlem uygulanmış sıvı suda niye olmasın? Ama böylesine bir buluşun yayılması tehlikeli değil midir?

Prof. Farley, yüzyıllardan beri var olagelen ve kendi içerisinde çoğalan bir ölümsüzler ve yarı ölümsüzler toplumu hayal ediyor. Politika karışmayan ve insanların işine hiç burnunu sokmayan böyle bir topluluk pekâlâ göze batmış olabilirdi.

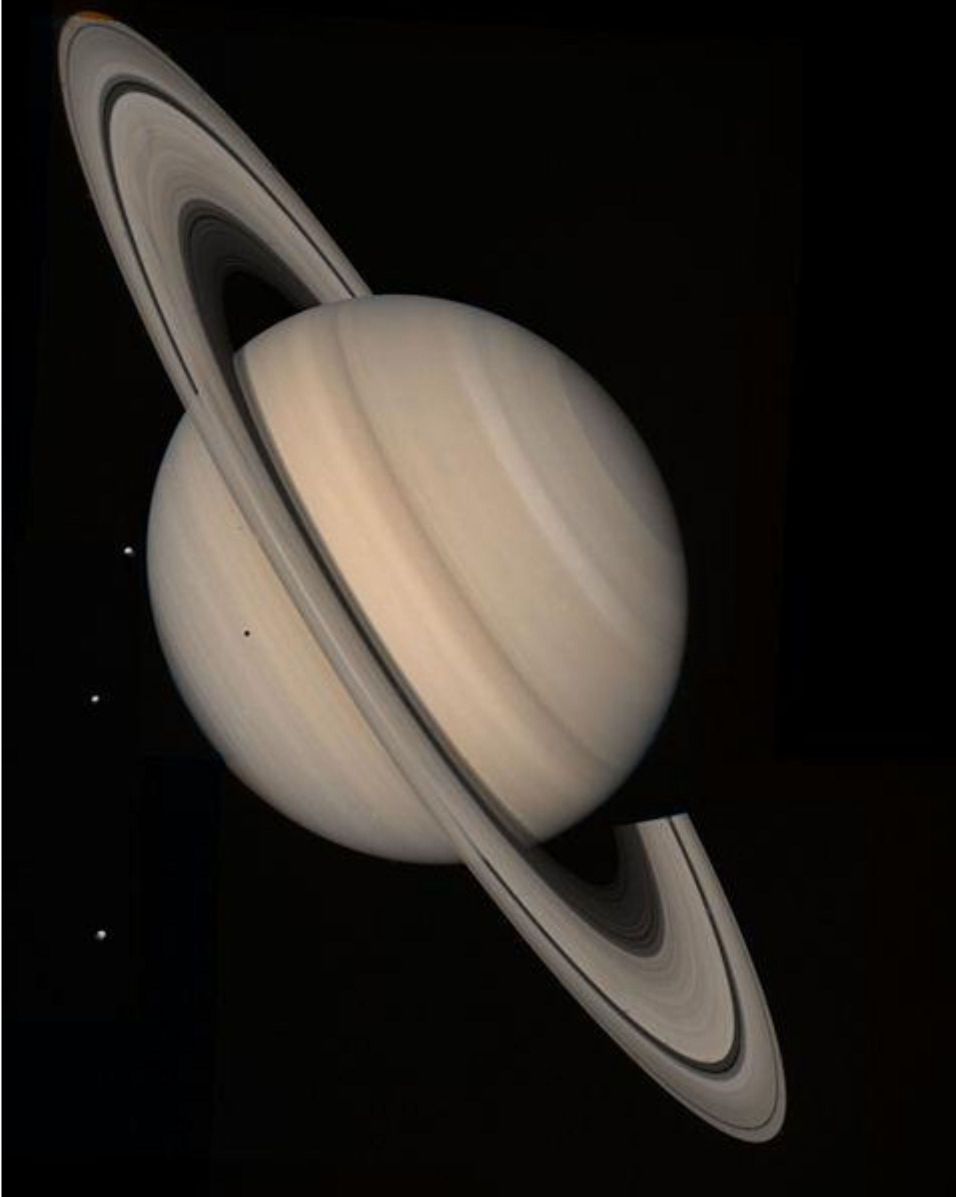
Demek oluyor ki bizim simyacının elinde şimdi, doğaca bilinmeyen kimi basit maddeler ile dokuların gençleştirilmesi yoluyla yaşamını epeyce uzatabilecek nitelikte bir simya suyundan birkaç şişe bulunmaktadır. Şimdi de elde ettiği basit elementleri yeniden birleştirmeyi deneyecektir. Bunları havanda döverek karıştırır sonra alçak ısıda eritir, bu iş de yıllar sürecektir. Ne var ki, simya çalışmasında ilerlendikçe metinlerin çözülmesi de güçleşmektedir. Söylendiğine göre böylece, bilinen maddelere, özellikle iyi ısı ve elektrik iletkeni olan maddelere çok benzeyen, simya balkırı, simya gümüşü, simya altını gibi maddeler elde ediyormuş. Ama bunların, bilinen madenlerden ayrı, yepyeni ve şaşırtıcı nitelikleri de varmış. **Sözgelimi, görünüşte bilinen bakıra, benzeyen ama pek başka olan simya balkırı, son derece düşük elektrik direncine sahipmiş ve böyle bir bakır eğer kullanılabilirse, elektrokimyayı altüst edecek nitelikte imiş**

Simya işlemlerinden elde edilen daha da şaşırtıcı başka maddelerin de varlığından söz ediliyor: Bunlardan biri camda ve camın erimesinden önce alçak ısıda çözülebilirmiş. Bu madde, hafifçe yumuşamış cama değince içinde yayılır, ona yakut kırmızısı, karanlıkta mor flüorışını saçan bir renk verirmiş. İşte «felsefe taşı» veya «ışın saçan taş» bu değişime uğramış camın akik havanda dövülmesiyle elde edilen tozmuş. Bu taş sözde, kimi adi madenleri altına, platine ve gümüşe dönüştürebilirmiş ama bu, gücünün sadece bir yönüymüş. Aslında felsefe taşı, bir tür ertelenmiş, istendiğinde kullanılabilir nükleer enerji deposuna benziyor anlaşılan.

Simyacıların işlemlerinin aydın çağdaş in sana getirdiği meselelere ileride döneceğiz, şimdilik işte, «büyük eser» tamamlandı. Simyacı da bu metinlerin belirttiği ama bizlerin anlayamadığımız bir tür değişime uğramış bulunuyor. Giderek ya da ansızın, uzun çalışmasının anlamını kavrayıveriyor. Madde enerjisinin sırları artık ona açılmıştır ve aynı zamanda. Hayatin sonsuz ufuklarını da görüvermiştir. Evren mekanizmasının anahtarı elindedir. Demek oluyor ki ateşle kimi maddelerle uğraşmak, yalnız elementlerin değil, deneycinin de değinmesi sonucunu yaratabiliyor. Yaşamı uzuyor, zekâsı ve algıları yükse düzeye çıkıyor. Uyandığını kendisi de seziyor ve bütün öteki insanlar ona hâlâ uyuyor gibi geliyor. Alleau şöyle "Der ki **“Böylece felsefe taşı, insanın Mutlak’a çıkmasına yardım edecek olan ilk basamaktır. Ötesinde bilinmezlik başlar. Bu yanda ise isteklerimizin ve özellikle gururumuzun gölgesinden başka bir şey yoktur. Simya, izdaşlarını büyük sır ile karşı karşıya bırakır... Bize sadece şu kadarını öğretir ki eğer bilgisizlikten kurtulmak için sonuna kadar savaşacak olursak, gerçek de bizim için savaşacak ve sonunda herşeyi yenecektir. O zaman belki de asıl fiziıkötesi başlayacaktır.”**

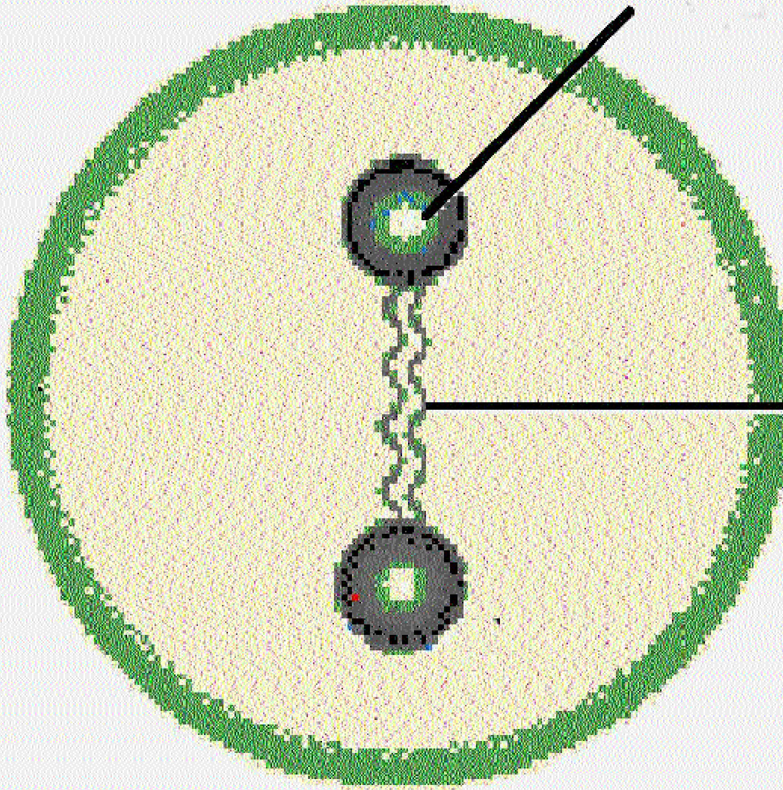
V

ESKİ SİMYA METİNLERİ, MADDENİN anahtarlarının Satürn’de bulunduğunu kesinlikle söyler. "Garip bir rastlantı, bugün nükleer fizikte bütün bilinenler de «satürn» tipi atom tanımlamasına dayanır Nagasoka ile Rutherford’ a göre atom **"bir çekimi olan ve çevresinde dönen elektronlar çemberi bulunan bir merkezi kitledir”.**

http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/b/b4/Saturn_%28planet%29_large.jpg/480px-Saturn_%28planet%29_large.jpg

"Dünyanın bütün bilginleri atomun bu «satürn» biçimi kavramını mutlak bir gerçek olarak değil de, en etkin çalışma varsayımı olarak benimsemişlerdir. Belki de geleceğin fizikçilerine pek saflık gibi görünecektir bu tutum. Çekirdeği yöneten yasalar bilinmemektedir. Nükleer güçler üzerine kesinlikle bilinen bir şey yoktur. Bunlar ne elektrik ne manyetik yer çekimsel niteliktedir. **Son benimsenen varsayım, bu güçleri, notrön ve pröton anısında aracı taneciklere bağlar ve bu taneciklere "mesonlar" denir.**

Meson
Quark
Gluon

http://regenerating-universe-theory.org/images/Meson.gif

http://regenerating-universe-theory.org/images/RadioGalaxy.jpg

Ama bu ancak bir bekleyiş sayılır, iki, belki de on yılda, varsayımlar herhalde başka yönler alacaktır. Herhalde şurasını belirtmelidir ki, bilginlerin nükleer fizik yapmaya, ne zaman, ne de hak buldukları bir çağda yaşıyoruz. Temel araştırma arka plâna atılmıştır. Önemli ve acele olan, eldeki bilinenlerden en çok yararı sağlamaktır. Yapabilmek, bilmekten daha önemli geliyor. İşte simyacıların her zaman bu yapabilme oburluğundan uzak tutmaya çabaladıkları anlaşılıyor.

Nereye varmış bulunuyoruz?

Nötronlarla ilişki, tüm elementleri radyoaktif hale getiriyor. Nükleer patlama deneyleri gezegenin atmosferini zehirliyor. Geometrik artış gösteren bu zehirlenme, ölü doğmuş çocukların, kanserin, löseminin, sayısını çılgınca arttıracak, bitkileri bozacak, iklimleri altüst edecek, hilkat garibeleri yaratacak, sinirlerimizi yıpratacak, bizi boğacaktır. Hükümetler ister

totaliter, ister demokrat olsunlar, vazgeçmeyeceklerdir, fiti nedenle vazgeçmeyeceklerdir: Birincisi, kamuoyunun sorunu anlayamamasıdır. Kamuoyu, tepki gösterebilecek dünya bilincine erişememiştir ki! İkinci neden ise, hükümet olmayışı, onun yerine insan kapitaline sahip, tarih yaratmakla değil, tarihsel kaderin çeşitli yönlerini ifade etmekle görevli adsız toplulukların bulunuşudur.

Oysa mademki tarihsel kadere inanıyoruz, onun insanlığın tinsel yazgısının ancak bir biçimi olduğuna ve bu kaderin de güzel olduğuna inanıyoruz demektir. Yani insanlığın binlerce felâkete uğrasa bile dünya yüzünden silinmeyeceğine, ama çektiği sonsuz ve korkunç acılardan sonra, «ilerlemekte» olduğunu sezince sevinçle doğacağına ya da yeniden doğacağına inanıyoruz demektir.

Acaba iktidara yöneltilmiş nükleer fizik, insanlığın genetik kapitalini boşu boşuna harcayıp tüketecek mi? Belki de evet, birkaç yıl için. Ama bilimin, atmış olduğu kördüğümü çözmeyi başaracağına inanmamak da elimizden gelmiyor.

Bugün bilinen maddenin değiştirilmesi yöntemleri enerji ile radyoaktiviteyi boyunduruk altına almaya yeterli değil. Bunlar dar sınırlara sıkıştırılmış ve dolayısıyla zararlı sonuçlara, sınırsız olan değişimlerdir. **Eğer simyacılar yanılmıyorsa, kitle halinde değişim yaratmanın basit, ekonomik ve tehlikesiz yolları vardır. Bugünkü fizik buna inanmıyor. Ne var ki nükleer güçlerin niteliği ve çekirdeğin yapısı konusundaki bilgisizliğimiz, bizi köklü olanaksızlıklardan söz etmemeye zorluyor. Eğer simyanın öne sürdüğü madde değişimi bir gerçekse, çekirdeğin bizce bilinmeyen özellikleri var demektir. Bu konu, simya edebiyatının ciddilikle incelenmesini gerektirecek derecede önemlidir. Bu inceleme yadsınamaz gerçeklerin gözlemine götürmezse bile, hiç olmazsa yeni düşünceler getirme ihtimali vardır ya... Ve zaten, iktidarın iştihasına kurban olmuş, malzemenin büyüklüğü altında ezilip uykuya dalmış nükleer fiziğin bugünkü durumunda eksikliğini duyduğu şey de düşüncedir.**

Proton ile nötronun içerisinde sonsuz derecede karmaşık yapılar sezilmeye başlıyor kimi temel yasalar çekirdeğe uygulanamıyor. Bir **"antimadde" den "karşıt – madde" den,** görülebilen evrenimizin içeriğinde birkaç evrenin bir arada yaşaması olasılığından söz edilmeye başlanıyor ki böylelikle gelecekte her şey mümkün olabilir demektir. Su da simyanın bir çeşit öç alması olacaktır.

Her şeyin zamanı vardır hatta zamanların birbirine karışmasının bile zamanı vardır.

> Kaynak: PAUWELS/BERGlER, EVRENİN SAHİPLERİ (Le Matin Des Magiciens), Fransızca aslından çeviren; Nihal ÖNOL 1. Baskı: Mart 1974

Açıklayıcı not:

http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/d/d4/Frontispice_du_Myst%C3%A8re_des_cath%C3%A9drales.jpg/482px-Frontispice_du_Myst%C3%A8re_des_cath%C3%A9drales.jpg

[1] 20. yüzyılın başlarında yaşadığı tahmin edilen fransız simyacı ve yazarın takma adıdır. gerçek adı bilinmemekle beraber 1922 yılında yazdığı **Le Mystère Des Cathédrales** isimli kitapla dünya çapında pek çok kimyacının dikkatini çekmiştir. kendisinin öğrencisi olan Eugène Canseliet'in bu kitaptan faydalanarak ustasından almış olduğu felsefe taşını kullanıp 100 gram kurşunu altına çevirmeyi başardığı iddia edilmiştir. Fulcanelli 1926 yılında yaşadığı paris'ten ayrılmış ve 1936 yılına kadar onu gören kimse olmamıştır.

ikinci dünya savaşı sırasında alman gestapo ajanları tarafından tüm Fransa'da didik didik aransa da izine ulaşılamamıştır.

"taş önce ağaç'a ve akabinde yıldız'a nasıl dönüşür?" bilmecesiyle başlayan magnum opusu "katedrallerin sırrı" isimli kitabında simyanın yanı sıra atomu parçalamaktan ve nükleer enerjiden de bahsetmiştir.

1945 yılında Amerikan g-2generali, savaştan önce nükleer enerjinin tehlikeleri üzerine Fulcanelli ile görüştüğü tahmin edilen sovyet asıllı fransız kimyacı jacques Bergier ile konuşmuş ancak Fulcanelli'nin yeri ile ilgili tatmin edici bir cevap alamamışlardır.

1953'te Fulcanelli'nin öğrencisi canseliet, İspanya'da eski ustası ile görüştüğünü iddia etmiş ve 1926'daki son görüşmelerinde 80'li yaşlarında olan Fulcanelli'nin en fazla 50 yaşında göstermekte olduğunu vurgulamıştır. Fulcanelli'nin kimya konusunda eğitim aldığı ustasının kim olduğu bilinmemekle birlikte; canseliet, en azından teorik eğitimini 15. yüzyılda yaşamış alman kimyacı basil valentine'dan almış olabileceğini iddia etmiştir. bir diğer iddia da kendisi gibi kimyacı olan eşiyle birlikte çalışmış olabileceğidir.

1937 yılında Paris'te Bergier ile görüşen Fulcanelli, nükleer enerjinin çok dikkatli kullanılması gerektiği konusunda Bergier'nin asistanlığını yapmakta olduğu atom mühendisi André Helbronner'i uyarmasını istemiş ve nükleer silahlanmanın gezegene verebileceği hasarlardan da bahsetmiştir. Bergier'in felsefe taşıyla ilgili sorusunu da "asıl hedef metallerin yapısını değiştirmektir lakin deneyi yapan kişinin de yapısı değişir. bu, zaman içerisinde birkaç kişi tarafından tekrar tekrar keşfedilebilen kadim bir sırdır. ne yazık ki sadece bir avuç insan bunda başarılı olabildi." şeklinde yanıtlamıştır.

Brezilya'lı şarkı sözü yazarı paulo coelho'nun 1986'da yazdığı ve eleştirmenler tarafından "bir fenomen" olarak nitelendirilen simyacı* isimli kitabı Fulcanelli'nin öğretilerini baz almaktadır.

Fulcanelli'yi canlı olarak gören son insanlardan jacques Bergier 1978'de paris'te, Eugène Canseliet de 1982'de savignies'de hayatını kaybetmiştir.

Fulcanelli'yi 1953'ten sonra gördüğünü iddia eden kimse olmamış ve Fulcanelli, gerçek ismi de dâhil olmak üzere pek çok sırla birlikte ortadan kaybolmuştur.

Canseliet'in öğrencilerinden biri olan patrick rivière'e göre ise Fulcanelli 1923'te ölen fransız kimyager ve mucit Jules Violle'nin takma adıdır.

Aralarında Fulcanelli'nin öğrencilerinden eugène canseliet, Jean-Julien Champagne ve Jules Boucher gibilerinin de bulunduğu heliopolis kardeşliği isimli, Fulcanelli'nin öğretilerini merkez alan bir gizli örgütün vril topluluğu'nun bir kolu olarak çalışmalarına devam ettiği söylenmektedir.

Biraz daha ayrıntılı bir bilgi için: http://en.wikipedia.org/wiki/Fulcanelli

RUSYA'DA TANRIYA DÖNÜŞÜ SAĞLAYAN "SPİRİTÜALİZM BİLGİSİ"

Soljenitzin Bir Devrin Sembolüdür

"Soljenitzin'in suçu sadece Sovyet komünizminin şiddet metotlarına karşı çıkması değildir. Soljenitzin eserlerinde insan ruhuna ve Tamı sevgisine yer vermek sureti ile Rus milletinin özlemini dile getirmiş ve bu suretle komünizmin Tanrı'yı inkâr eden materyalist öğretisine ve hayat felsefesine karşı çıkmıştır."

Sayın Prof. ismet GİRİTLİ'nin, asrın olayını yorumlarken koyduğu teşhis, meselenin ruhunu, özünü bütün çıplaklığı ile ortaya çıkarmaktadır. En veciz anlatımla Soljenitzin olayının temelindeki gerçek budur. Soljenitzin'in isyanı sadece Sovyet yöneticilerine karşı değil, bütün tutucu çevrelere karşıdır. **«Bunu yaparken şu fikrin etkisinde olmalıydı: kendisi gibi düşünenler, yeni bir dünyanın kuruluşu için çaba sarfederken, daha önceki aksaklıkları ortaya koysunlar. Ya da, bu fikri paylaşsınlar. Bu nedenle soljenitzin'e yalnız bir yazar, romancı gözü ile bakmak doğru olmaz. O yazarlığın üzerinde başka vasıfları taşıyan bir insandır.»**

"Aleksander Soljenitzin hakkında ne düşünürsünüz?" diye sorulduğunda ünlü yazar şöyle diyordu: **"Gelecekte bu konuyla ilgili olarak hiç bir problem doğmayacaktır, buranın insanları şartlandırılmıştır. Bu yüzden kimse taşkın ve coşkun davranışlarda bulunamaz. Bu sebeple yeni Soljenitzin'lerin doğacağını ummuyorum."**

"Bu konuşmanın ışığı altında düşünülecek olursa, Soljenitzin'in ülkesinden sürülmesi yenik düşmenin tabii bir itirafı olacaktır. Bu da Rusya'nın psikolojiyi ön plâna alan mesleklere ve toplum rızasıyla doğacak hükümetlere hiç tahammülü olmadığını açıkça gösteriyor. Rus idarecileri halâ insan ruhundan ve duygularından doğan kuvvete karşı korku duymakta, bütün güç ve güvenini kaba kuvvetten almaktadır."

International Herald Tribüne'ün bu görüşüne rağmen idareciler, Rusya'da, ruhsal olaylarla ilgili araştırmaları teşvik etmekte ve bu konudaki çalışmalara inanılmaz ödenekler ayırmaktadır (12 milyon Ruble).

Bu davranışın sebebi ne olabilir?

"Bir Sovyet vatandaşının psikolojik arzu ve tutkuları hiçe sayılır, bu duygulardan doğacak enerjisi sadece sosyal faydalar sağlamak amacı için kullanılır" diyor Soljenitzin.

Bir noktaya işaret etmek isteriz burada. O psikolojiden çok onun en uçtaki görünüşü, parapsikoloji denen olağan üstü ruhsal olayları konu edinen bilimdir. Fakat bu Soljenitzin'in sözlerini çürütmez aksine, psikolojiyi bile rejimin katı çıkarları yolunda kullanan Sovyet idarecilerinin, parapsikolojinin olağan üstü verilerini, özel maksatlarla kullanabilecekleri görüşünü kuvvetlendirir. Nitekim Soljenitzin de GULAG TAKIM ADALARI'nın bir bölümünde mahkemelerde, kendi aleyhine konuşan tutuklulara, **«kişiyi iradesinde eden Tibet otu veya ipnotizma uygulandığını"** söylemektedir. Yine yazarın ifadesine göre 1920'lerde Sovyet gizli polisinin bünyesinde bir ipnotizma okulu varmış. Bugün Rusya'da ipnotizma, modası geçmiş bir uğraşıdır; parapsikoloji çalışmalarında ancak yardımcı bir unsurdur. Sovyet bilim adamları şimdi telepatinin, çatal çubukla toprak altındaki su ve madenleri keşfetmenin, büyünün,

nazarın bilimsel açıklanmasını yapabiliyor ve fizik bedenimiz dışındaki gözle görülemeyen ikinci bedenimizin fotoğraflarım çekebiliyor! Ama sonuçlarının, bütünüyle, batı dünyasına açıklandığına inanmak saflık olur. Bu kitaptaki bilgilere gelince, ya batıyla bu konuda bir bilgi alışverişine girme isteği ile açıklanmıştır veya idareciler bilim adamlarını uyarmakta gaflete düşmüşlerdir (!).

Ne şekilde olursa olsun bize ulaşan bu bilgiler, Bati da yakın zamana kadar "fantastik olaylar" olarak damgalanan bilimsel gerçeklerdir. Bilimsel gerçekler damgasını taşımasına rağmen, Batıda,, bu verileri şüpheyle karşılayan bilim adamları çoğunluktadır. Fakat bilim, evriminin ulaştığı en üç noktasında fantastik saydığı olaylarla içiçe girmiş durumdadır. Fantastik saydığımız âlemden bilgilerimizi aşan gerçekler çıkıyor karşımıza; inkâr ve izah edemediğimiz gerçekler... Maddeyi enerjiye dönüştürüveren Einsteinin, izafiyet teorisiyle, Batının materyalist çocukları, ulaştığı fantastik ülke sınırında yapayalnız ve çaresizdir.

Batı, astronomisinden tıbbına kadar pek çok bilim dalını Doğu ve bilhassa İslâm kültüründen aktardığı bilgiler üzerine kurmuştur. Fakat bu aktarmada, manevi değerlere önem veren insanların yarattığı bu medeniyetlerin deney ve laboratuarlara sokulamayan verileri hiç dikkate alınmamıştır. Sadece İslâm medeniyeti değil tâ, İnka, Maya, Atlantis, Mısır, Mezapotamya, Orta Asya ve Uzak Doğu Medeniyetleri hep spritüalist geleneklerin ürünleridir. Batının bu konuya, bu görüşe önem vermemesi 16. Asır Avrupası'nda bütün kilise karşısında verdiği kanlı savaşlar yüzündendir. Bu sebeple Batı, Islâm kültürünü aktarırken temelinde metafizik kokusu sezdiği her olayı reddetmiştir. Ve şuuraltına yerleşen bu korku Batı da halâ aynı tazelikte yaşamaktadır.

Batıda parapsikoloji ve psikoloji çalışmaları için pek eski tarihler verilebilir. Fakat bunlar çok kişisel çalışmalar olmuş ve hiç bir zaman genel eğilim sağlayamamışlardır.

Her bakımdan ruhsal dediğimiz, yepyeni enerjiler dünyası ile ilgili çalışmaları Batı dünyasından beklerken bu konudaki keşiflerin katı materyalist, Tanrı Ummayan bir diyardan gelmesi çok gariptir.

Acaba SOLJENİTZiN RUSYASI TANRI'YI MI ARIYOR?

Uygarlık tarihine baktığımızda, insanların akıldan ruha, oradan da TANRI fikrine ulaştıklarını görürüz. Gönümüzdeki düşünce evrimi de aynı paralelde olmaktadır.

SOLJENİTZİN bir ruh bilimci, bir spiritüalist değildir. Fakat eserlerinde özellikle insan ruhuna ve Tanrı sevgisine yer vermekle, Rus halkının özelliği kadar, bütün insanlığın özlemini de dile getirmiştir. SOLJENİTZİN'in isyanı sadece gerçekleri saklayan Sovyet idarecilerine karşı değildir. O, 16. asırda Batı biliminin kilise karşısında verdiği savaşın intikamını, bütün ruhsal gerçekleri inkâr ederek almak isteyen, çözemediği ruhsal olayları görmemezlikten gelen, geçmişi sırlarını çözemediği için tabu sayan, bütün bilim adamlarına da karşı çıkmıştır. SOLJENITZIN, bu kutsal isyanı ile, bir devrin sembolü olmuştur. Bunun için ASRIMIZIN SPARTAKÜS'Ü diyoruz o'na..

BİLİNMEYEN GERÇEKLER

L. Pavvels **«Eskiler pek basit tekniklerle, bizim de yaratabileceğimiz fakat sebebini açıklayamadığımız sonuçlara ulaşmışlardı. Bu basitlik, eskiçağ biliminin özelliğidir.»** diyor, çağımız bilimini aşan kaybolmuş bilgiler, korunabilenlerden çok fazla.

«Uygarlığımız, eskilerin bilgilerine, makineyle ulaşma yolunda harcanmış bir çabanın sonucudur.» Teknik, giderek eskilerin sırma yaklaşan bir hüviyetle sadeleşiyor. Bir gün evrensel güçler bir avuç içine sığabilecek belki de!» Evrensel güçler henüz bilemediğimiz kanunlarla işliyor. Kozmik güçler periyodik olarak hayatı etkiliyor, çözemediğimiz pek çok problem kozmik etkilerin esrarına bürünmüş. Brookhaven'deki nükleer enerji reaktörünün ışıma alanındaki beyaz karanfiller, renk değiştirip, mor olmuş. Bunlardan üretilecek karanfiller de mor olacak.. İşte, kozmik tesirlerin hücre yapısındaki etkilerine en canlı örnek.. İnsan, hayat, şuur, bilgi... gibi konularda kozmik etküerin rolü büyüktür.

Eski uygarlıklardan kalan en önemli miras Simya'dır. Simyacılar, potalarında eriyen eczayla birlikte, vücutlarının da değişikliğe uğradığına inanırlardı. Isınan, çeşitli tesirlerle değişikliğe uğrayan maddenin enerji saldığım biliyoruz. Yüksek frekans cihazlarıyla çalışan teknisyenlerin, vücutlarından çıkan çıtırtılı bir ses duydukları, zihnen konuşabildikleri bilimin son buluşlarıdır. Yine yüksek frekans alanında çekilen fotoğraflarda insanın, ikinci bir enerji bedene sahip olduğu görülmüştür. Yakın zamanda, insan vücudunun bir radyo istasyonu gibi çalıştığı, çeşitli hastalık ve ruhi durumlarda değişik dalga boylarında yayın yaptığı keşfedilmiştir.

İnsanın telepati, önsezi gibi bazı olağanüstü güçlere sahip olduğu artık biliniyor. İnsanın, diğer insanlarla ve evrenle ilişkisini sağlayan bu güç nedir?

Beynin ancak onda bir bölümünü tanıyoruz. Bugüne kadar dikkatimizi hep bilinç altında olanlara yöneltmişiz. Bilinç ise, bilinçaltından gelme bir fenomen olarak görülmüştür. **Bilinç altı, Freud'a göre misel içgüdüler, Pavlov'a göre şartlandırılmış iç tepiler...** Aslında insan beyni, sonsuz imkânlara sahiptir. Beynin, olağanüstü ruhsal olaylarda rol oynayan, bir üst donanımı vardır. Bilinç üstü denilen iiHtün uyanıklık hali, yüksek hızda titreşen zekâ, eski rahiplerin, simyacıların ve büyücülerin uğraşı olmuştur. Bilinci üstün uyanıklık haline ulaşan bir inim için, zaman ve mekânın sırları kalmaz, ve uzaydaki diğer şuurlu varlıklarla ilişki kurabilir.

Işık hızı duvarını saniyedeki hızı 300.000 Km. yi aşan cisimlerin kütlesi sonsuz olur ve ağırlığı yok ulur. Işık hızı duvarının ötesindeki âlem, acaba, ruhlar âlemi dediğimiz âlem mi? **«Acaba ölümle aşılını ışık hızı duvarı mıdır?»** Spitüalistlerin **«atomların arasına kadar bütün evreni dolduran töz»** olarak tanımladığı esiri madde acaba, ışık hızı üstünde titreşen bir âleme mi aittir? Yüksek frekans alanlarında çekilen fotoğraflarda görülen, ikinci bedenimizin maddesi, o esrarlı âleme mi bağlıyor bizi?

Bilmediğimiz bir âlem var. Bu âlemle ilişkimiz bugün ancak metafizik çalışmalar alanında kalmakladır. Fakat metapsişik cemiyetlerin bedensiz varlıklardan (ruhlardan) aldıkları bilgiler, çeşitli bilim dallarının verileriyle düşündürücü bir paralellik gösteriyor. Ruhlar âleminden alman bir tebliğde**« Dünyanızda ne düşünürseniz, fizik bir aksiyon halinde materyalize olur ve sizin fizik dünyanız için ne kadar gerçekse o da bizim için o kadar reeldir. Bu bir kıyas meselesidir. Bizim varlık alanımızda düşünce sizin varlık seviyenizdeki madde kadar reeldir.» «... uyanınca rüya gördüm dersiniz şimdi rüya görmediğinizi nereden biliyorsunuz? Farketmeniz gereken şudur: Siz, ruhu olan beden değil, bedene sahip ruhlarsınız. Ruh maddeye üstündür.»**

Evrenin her zerresinde hayat ve şuur var. Hayat her yerde, bulunduğu çevrenin şartlarına uygun şekilde materyalize olmakta, vücut bulmaktadır.

132 Yazılar

Günümüzde gezegenlere ulaşmakla, zihnin hayatın, ruhun sırlarına ulaşmak aynı derecede önem kazanmıştır. Ruh bilim çalışmaları henüz aydınlığa kavuşamamış, kanunlarını koyamamıştır. Ruhun derinliklerine inemiyoruz fakat ruhsal olayları da artık inkâr edemiyoruz. Zihin haritasında da pek çok boşluklar var.

Çağdaş aklın işleyişi idrakimizi sonsuz ötesine ulaştırmıştır. Düşünce, tarihte olduğu gibi akıldan ruha, ruhtan Tanrıya ulaşan bir evrim içindedir.

«Tanrı hakkındaki bilgiler bugün artık gizli bilimler olmaktan çıkmış hemen her ülkede kurulmuş olan spritüalist cemiyetler tarafından açıkça ve kendilerine özgü yollarla toplumlarına verilmeğe başlamıştır. Toplantılar, seminerler düzenlenir, ruhlar âleminin her tabakasıyla ilişki kurulur ve alman bilgiler insanlığa verilir.»

Spitüalizmin tanımı da şöyle yapılıyor:

«Spritüalizm; Rularla ulaşım imkânı ve gerçekliğini deneysel olarak gösteren ve ruhların bildirdiği hakikatler hakkında bilgi ve açıklamalarda bulunun bir ilahi gelişim yoludur. Spritizmanın konusu ruh ve ruhsal olaylardan başlamak üzere gitgide genişleyen bir kavramlar sistemi ile evrensel hakikatlere, ulaşmaktır. Spritizmayı yalnızca bedensiz varlıklarla ilişki kurmak ve bu ilişkiden doğacak olan bilgilere göre işlem yapmak diye tanımlamak yanlış olur. Dinlerin ve sapık olmayan felsefe ve inançların temelini oluşturan prensipler spritizmanın hareket noktasıdır, ve bunların gerçek açıklamalardır, insanlığın binlerce yıldan beri kavuşmak istediği bilgiler, açıklamalar yalnız spritizma yolunun açılmasıyla ortaya çıkmaya başlamıştır.»

Uzay konusu ile spritiializm arasındaki bağlantıları birkaç madde halinde sıralamaya çalışalım:

1 — En başta uçan daireler ve uzaylılar hakkında bilinen bilgilerle spritüalizmin esas nüvesini oluşturan ruhsal tebliğler hemen hemen birbirleriyle tam bir uyum halinde olmak niteliğini göstermekte ve "pritüel kavramların hemen hemen hepsinde birleşmektedirler. Uzaylı dostlar, ruhsal dostlarla aynı amacı gütmekte, dünya insanını uyarmaya çalışmaktadırlar.

2 — ikinci önemli şık ise ruhsal tebliğlerde bizzat bedensiz varlıklar, anlatım ve sözleriyle uzaylıları doğrulamakta ve desteklemektedirler.

3 — Bir diğer madde de, uzay ve uzaylılar konularında geçen kozmik enerji, levitasyon, teleportasyon, telepati, klerroyan vb., gibi çeşitli konulardır. Bütün bu kavramlar gerçekte spritüel bilimin yani spritoloji'nin çalışma alanı içindeki olayları anlatır. Bugünün uzay yolculuklarında bütün bu yetenekler yavaş yavaş kullanılmaya başlanacak olan spritüel ilkelerdir. Günün astronotları artık telepati çalışmakta ve bilindiği gibi Apollo uçuşlarında bu yetenekten yararlanılarak yörünge değişiklikleri yapılmıştı. İşte üstte belirttiğimiz **Levitasyon** (eşyanın dayanıksız yükselmesi). **Teleportasyon** (Bedeni araçsız yer değiştirtme). Telepati (iki kişi arasında uzaktan düşünce ve duygu nakli). **Klervoyan** (Duygular dışı görme ve idrak). **Konsantrasyon** (Zihnin tek bir şey veya fikir üzerine bütün dikkatini vermesidir). **Meditasyon** (Tek bir konu üzerinde özel bir şekilde düşünme eylemidir). Tüm bunlar uzaylı ağabeylerin daha bilmediğimiz birçok ruhsal ve bedensel yeteneklerinden birkaçını oluşturmaktadır. Görülüyor ki, fizik dünyalarda (ruhsal) esaslar üzerine kurulmuş hayatlar sürdürmektedirler.

Spritüalizm, insanlığın daha bilinçli olmasını yüksek duygusal ve akli değerler kazanmasını ister ve bunun için gerekli bir takım ilahi prensipleri tanıyıp yaymaya çalışır. Spritüalistler daima şu savı ileri sürmüşlerdir:

Modern spritüalizmi Allan Kardec (1804 1869) kurmuştur. Allan Kardec «Modem Ruhçuluğun İlkelerinii şöyle açıklıyordu:

a — Maddi varlıklar, görünen, bir cismi olan varlıklar, madde dışı varlıklar ise görünmeyen, «yani Ruhlar Âlemini» meydana getiren varlıklardır.

b — Ruh, bedeni terkederek ruhlar âlemine girer. Zaten yeniden yaratılışa kadar dünyadaki bedeni terketmiştir. Ruhun tekrar yaratlıştaki bedenlenme zamanına kadar aradan bir süre geçer ki, bu süre içinde, o durumda bulunan ruhların, büyük kısmı berzahta başıboş avare ruhlardır.

c — insan ruhlarının tekrar, yeniden bedenlenerek ahiret yurduna yine gelmeleri daima insan halinde olur, insan ruhunun hayvan bedeninde yaşayacağı yanlıştır.

d — Ruh, ruhlar âlemine gideceği zaman, dünyada iken ne tanıdıysa, hepsini orada bulur ve geçmiş zamanla ilgili bütün anıları yaptığı iyilik ve kötülüklerle beraber belleğinde canlanır.

e — İzinli ruhlar evrenin çeşitli dünyalarında mekân tutarlar.

f — İzinsiz veya başıboş, gezici ruhlar, belirli ve sınırlı bir alandadırlar. Biz (canlıları) görürler, bizimle devamlı olarak bağlantı halindedirler, çevremizde kaynaşır dururlar, fakat etkileri olmaz.

g — Ruhlar ya kendilerinden ya da çağrı üzerine gelirler. Bütün ruhlar çağrılabilir, ister geri (olgunluğu erişmemiş), ister çok ünlü hangi çağda yaşamış olursa olsun, ruhlar, çağrılınca gelir..

h — Bunlar, yakınlarımız, dostlarımız, düşmanlarımız, olabilir. Onlardan yazıyla ya da konuşarak, öğütler, öbür âlemdeki yaşayışlarına veya bizim hakkımızdaki düşüncelerine dair bilgiler alabiliriz..»

Artık ruhlar âlemini aklı başında olan bir kimse inkâr edemez. Size küçük bir deneme tavsiye ediyoruz. 40X40 boyutlarında bir cam levha alın. Bunun üzerine, daire şeklinde plastik harfler sıralayın. Dairenin ortasına bakalit bir şişe kapağını ters olarak koyunuz. Parmağınızı hafifçe kapağın içine bastırarak iyi ahlâklı bir ruhla temas etmek istediğinizi yavaş bir sesle söyleyiniz. Bu çalışmayı mavi ışıkla aydınlatılmış bir odada, ruhen ve bedenen temizlenmiş olarak yapmanız tavsiye ediliyor. Ayrıca müslümanların çalışmadan önce 3 İhlâs süresi bir Fatiha suresi okumaları gerekir. Zihnen iyi ahlâklı bir ruhla, veya bir yakınınızın ruhu ile ilişki kurmak istediğinizi düşünün. Gelmesini istediğiniz ruhu annesinin adıyla çağırınız. Bekleyiniz. Bir müddet sonra kapağın titrediğini göreceksiniz.

O zaman sorulan sorun Kapak harfleri dolaşarak somlarınıza, cevap verecektir. Sorularınız bitince ruha nezaketle teşekkür edip gitmesini, çağırdığınız zaman tekrar gelmesini söyleyiniz... Bu deneme bize ruhlar âleminin varlığını ispat edecektir. Bu konularda daha geniş bilgiyi METAPİŞİŞIK ARAŞTIRMALAR CEMİYETİ'nden (Sıra selviler Taksim İstanbul) ve yayınlarından öğrenebilirsiniz.

«HAYAT» IN SIRLARI

Sırlarına tam olarak eremediğimiz eskiler canlı organizmalarla cansız varlıkların yapı taşlarını ayrı ayrı düşünürler, insan, bitki ve hayvanların **«vis vital hayat kudreti»** tarafından meydana getirildiklerine inanırlardı. Bu esrarlı **«hayat kudretinin»** yapay olarak elde edilmesi imkânsızdı. Fakat Wöhler'in 1828'de organik bir madde olan «üre»yi laboratuvarda elde etmesiyle bu düşünce kökten yıkıldı. Artık biyoloji alanına giren bütün konular, sorunlar fizik ve kimya ile açıklanır oldu. Canlı organizmalarla diğer maddelerin, temeldeki yapılarının, fizik ve kimyanın konusu olan atom ve moleküllerden meydana gelmiş olması bu iki ilim dalı ile biyoloji arasındaki duvarları yıktı. Giderek biyoloji fizik kimya içinde eriyiverdi. Bu gelişme vitalist *görüşü geçersiz hale getirdi fakat, hayat olaylarının açıklamasını, bütünüyle fizik ve kimyadan beklemek ne dereceye doğrudur?

> *[dirimselcilik: Hayat olaylarını fiziksel kimyasal güçlerle değil de, özel bir yaşama ilkesi, yaşam gücü ile açıklayan öğreti. (birine) pervane olmak Birinin yanında onun hizmetine hazır olduğunu gerekli gereksiz göstermek.]

Çoğunluğun tuttuğu mekanik görüşe göre hayat olayları, ne kadar karmaşık olursa olsun fizik ve kimya olayıdır. Bu çevreye sığmayan bir hayat olayı yoktur.

Mekanik görüş karşısında, vitalist görüş gerçekten geçersiz midir? Yoksa, vitalistlerin açıklamalarında bir eksiklik mi var?

«Vitalist görüşü temsil edenler, fizik ve kimyanın buluşlarını kabul etmekle beraber hayatı, özel bir varlık olarak ele alırlar. Canlı organizmalar ve onları meydana getiren dokular, hücreler fizik ve kimya kanunlarına uydukları kadar ayrıca canlılıkları nedeniyle özel bir amilin de etkisi altındadırlar. Bu amil eskilerin **«canlıları yapan esrarlı hayat kudreti»** değildir. Fakat, canlı organizmalar şuursuz, yönsüz bir varlık değillerdir. Davranışları yaşama ve üreme gibi bir amaca yönelmiştir. Fizik ve kimya-protein ve bir çeşit moleküllerle birleşip virüs haline gelir. O halde virüs'ün özü nüklein asittir.

İki türlü nüklein asit bulunmuştur. 1 — Dezaksi ribo nüklein asidi = DNA, 2 — Ribo nüklein asidi RNA

Bugüne kadar incelenen organizmaların proteinleri yirmi kadar amino asitten kuruludur ve bir protein molekülündeki amino asitlerin sıralanması, düzenlenmesi, DNA'daki dört bazın (genetik kod) sıralanmasıyla belirlidir.

Genetik kodun yapısını bildiğimiz halde kromozomlarda depolunan. bilgiyi okuyamıyorum. Bununla beraber amino asitlerin bütün hayatı oluşturdukları, ve protein molekülleri içindeki düzenlenişlerinin genetik kod tarafından yönetildiğini düşünmek bile akla durgunluk vericidir.

Nukleoproteinlerin virüs yapısında yeri büyüktür. Bu bakımdan virüsler, hücrenin çekirdeğinde kromozom üzerine yerleşmiş ve irsi vasıfları nesilden nesile taşıyan «Gen» leri hatırlatmaktadır.

Virüsleri ele almamızın sebebi bunların hayat belirtileri büyük ölçüde nukleoprotein moleküllerine hatta bunun bir kısmı olan «Nüklein asidi = DNA veya RNA» moleküllerine bağlıdır. Virüslerin canlı olup olmadıkları, DNA'nın canlı olup olmadığına bağlıdır.

«Kaliforniya, Palo Alto'daki Stanford Üniversitesi bilim adamları, biyolojik açıdan etkili olabiliecek bir virüs çekirdeğinin sentezini başarmışlardı. PhiX 174 adlı bir virüs türünün genetik modelini izleyen bilginler, ellerindeki çekirdekçiklerden, bütün hayat işlemlerini denetleyen dev bir DNA molkülü kurmuşlardı. Suni Virüs çekirdeği daha sonra taşıyıcı bir hücreye konmuştu. Bir süre sonra suni virüsler aynen doğal olanlar gibi gelişmişlerdi. Parazit oldukları için de bulundukları hücreleri, Phi X 174'ün modelini izleyen milyonlarca virüs üretmeye zorlamışlardı.

DNA molekülünün verdiği emirlere uyan hücreler amino asitlerden milyonlarca protein bileşimi üretmişlerdi. Her yeni bileşim programlanan örneğe kesinlikle uyuyordu. Kaliforniya'lı bilim adamları yüz milyon yeni hücrenin yaratılması sırasında yalınız bir tür «genetik hata» oluştuğunu görmüşlerdi.»

Watson, Crick ve Wilkins'in DNA yapısını açıklın imasından onbeş yıl sonra önemli bir bilimsel keşif yapılmıştı. Nobel ödüllü Prof. A. Komberg ve arkdaşları, Phi X 174 virüsünün genetik kodundaki binlerce bileşimin şifresini çözerek laboratuarda HAYAT üretmişlerdi.»

Bir atomu da bir hücre olarak düşünebiliriz. Bilinen çekirdeği etrafında dönen elektronlar belki bugün tanımadığımız bir zar meydana getiriyor. Bilindiği gibi hücrenin çevre ile ilişkisinde değişimler hücre protoplozmasında olur. Hücre çekirdeği olaylımı pek az karışır. Canlı bir hücrede gördüğümüz şuurluluk aynen atomlar âleminde de görülmektedir. Nobel ödülü kazanmış BAHR: «**Atom âleminde bizi bilinmeyen bir değişmecilik ve tam rakamlar ahengi olmalıdır.»** diyor. Fakat atomlar âlemini dengede tutan kuvvet nasıl bir kuvvettir? Atomda kendi kişisel hayatını koruma ve sürdürme amacı yok mudur?

Atom konusunun derinliğine inilmesiyle madde ile enerji ilişkilerinin sırlarına ulaşıldı. Artık madde partikülleri birer enerji yığını olarak görülmektedir. Bugün bütün evrenin bir madde özünün çeşitli durumlarıyla dolu olduğunu biliyoruz. Madde ve enerjinin bugün aynı öz'ün iki hali olduğu değişmez bir gerçektir.

Isının etkisiyle atomların titreşim genişlikleri (amplitüd) artar, atomlar birbirlerinden daha uzak durmak zorunda kalırlar. Atomların her birinde elektron hareketleri hızlanır ve merkezden (çekirdekten) uzaklaştıran bir merkez kaç kuvveti doğuyor. işte atomda zorlamaya karşı görülen reaksiyon. Her canlı gibi atom da, giderek elektronlarını normal yörüngesini oturtmak amacıyla, meydana gelen ısı enerjisini ışık enerjisi olarak dış âleme veriyor ve eski durumuna dönüyor. Elektronların ısının tesiriyle dış yörüngelere uzaklaşması, sonra tekrar çekirdeğe doğru kısa dalga boyunda ışık enerjisi vererek hep bir spiral hareket içindedir. Spiral şekil de bildiğiniz gibi eski çağlardan beri hep hayatın simgesi olarak kullanılmıştır. Ayrıca DNA molekülünün, güneşin, gezegenlerin, nebülozların... hep spiral bir hareket içinde bulunuşları çok düşündürücüdür.

Acaba bu evrensel spiral hareketler içinde şuurun yeri nedir? Çünkü bu evrenin düzeni içinde amacın şuurun yeri olmadığını söylemek imkânsızdır, Çünkü bu evrenin hiç değilse bir yerinde, meselâ insan varlığında bir amacın, bir şuurun varlığını inkâr edemeyiz. Sadece bir yerde olsa bile amaç ve şuurun açıklanmasını MEKANİK GÖRÜŞ'ten bekleyemeyiz. O halde ne türlü mümkünse, ne türlü doğruysa o şekilde açıklamak üzere şuur ve amacı her yerde aramalıyız. Çünkü açıklayamadığımız olaylarda, evrenin ulaşamadığımız bilinmeyen her köşesinde de bu düzeni ayakta tutan bir şuurun varlığı gerekli görünüyor.

MATERYALİZM VE SPİRİTÜALİZM

MEKANİK GÖRÜŞ, bütün hayatsal olayları fizik ve kimya ile açıklarken vitalist ve neo vitalist görüş canlı organizmalarda görülen olaylarda, fizik ve kimya ile açıklanamayan bir unsuru düşünmek gerekir, fikrindeydi. Bu unsur, amaç ve şuurdu.

Evreni yalnız maddeden yapılmış gören, her olayın fizik ve kimya ile açıklanacağına inanan felsefi, görüş «Materyalizm» dir. Mekanizm ve materyalizm birbirinin desteği veya aynı şeyin iki türlü ifadeleridir.

Diğer taraftan vitalizm de, felsefe alanında Spiritülaizm» ile beraberdir. Vitalizm, biyolojik olaylarda mekanik üstü bir cevheri, bir özü sezer fakat bir inanç öne sürmez. Spiritüalizm ise, madde üstücevher yani, «RUH» hakkında çok daha fazla bilgi edinmeye ve söylemeye çalışır. Bir insanın hayatını, sonsuz hayatın şimdiki kısmı olarak ele alır.

Evrenin büyük olayları, hayatsal olayları, mekanizm ile vitalizmden daha çok, materyalizm ile spiritüalizm arasında çatışma konusudur. Materyalizm «menist» tir; evreni sadece maddeyle kurulmuş sayar. Spiritüalizm ise «düalist» tir, madde ve ruh olarak iki unsurdan bahseder. Bir de «monist spiritüalizm» vardır ki bunlara göre evrende ruhtan başka birşey yoktur.

Monist ve düalist görüşler bütün tarih boyunca çatışagelmişlerdir. Bazan biri, bazan diğeri üstün olmuştur. Müspet ilmin doğup gelişmesiyle materlayizm, dünya görüşü haline gelmişti. Fakat, giderek müspet ilim, materyalizmdeki boşlukları da tanımaktadır. Gelecek, materyalizm ile spiritüalizmden birinin zaferine değil, ikisinin birleşerek insanlığa hizmet yolunda bir görüşe yer hazırlamaktadır.

İnsan aklı, kaskatı kaba maddeye dikkat edince, fizik ve kimyayı daha sonra da fiziko kimyayı yarattı. Fiziko Kimya ile daldığı atomların derinliğinde, «Mekanik görüşle kavranamayan» bir başkalık gördü, insan aklı, bedeni atomlardan, moleküllerden ve onların toplulukları hücrelerden oluşmuş sayarak biyolojiyi kurdu, geliştirdi. Fakat, burada da her an amaç ve şuurla karşı karşıyaydı. Evrenin bilmediğimiz köşelerini amaçsız ve şuursuz saysak bile biz insanlar amaçsız ve şuursuz muyuz?

Evet, materyalizm çerçevesi içinde kurulan insan ilminin pek ilginç yönleri vardı. Fizyoloji reflekslerden üstün birşeyle ilgilenmiyor. Psikoloji insan ruhuna girmiyor, insanın çevresi ile olan ilişkisini fizik gibi inceliyor Ve ben ruh ilim değil davranış ilmiyim, diyor. Felsefe bile kendini kısıtlamış. Herkes büyük ve asıl konulardan kaçıyor. İlim adamları kendilerine birer küçük konu seçmişler, onun ayrıntıları ile ilgileniyorlar.

Düalizmin, ruh madde İkilisinin şuurlu unsurunu dikkate almadıkça proton, nötron, elektronları atomların kuruluşlarını, atomların birleşerek çeşit çeşit fakat bir kanun içinde—moleküller meydana getirmesini açıklayanlayız. Yine atom ve Moleküllerin bir hücre içindeki dizilişlerini, hücrelerin muazzam hücre devletleri olan bitki, hayvan ve insan vücutları haline gelmesini «ruhsuz» açıklayanlayız. Ve bizim ruhsal seviyemiz ile hücrelerimiz seviyesi arasındaki alanlar materyalist görüş ile doldurulamayacak kadar büyüktür. Biz hücrelerimizden ibaret olamayız. Biz hücrelerimizden çok üstün başka bir şeyiz. Kendimizi, hayatımızı ve evreni yeni bir sentez ile tanımak zorundayız. Bu yeni sentezin bir tarafı ruh bir tarafı maddedir.

Her alanda müspet ilmin materyalizmin dar kalıplarına sığmadığı görülmektedir. Müspet ilmin önündeki çıkar yol düalizmdir.

ŞUURUMUZUN ALTI ve ÜSTÜ

Evvelce edinilmiş her türlü şekil, renk, tat, ses,, koku... imajları sübjektif iç hayatımızın çalışma malzemeleridir. Bunlar hafıza kudretimizle saklanmakta ve istendikleri zaman şuur ile aydınlatılarak hatırlanmakta ve zihinsel çalışmaların malzemesi olarak kullanılmaktadır.

İnsan ilk bakışta şekil, renk, tat, koku... nun fizik âlemde varolduğunu sanır. Halbuki bunlar dışarda yoktur, bunlar ancak duyu organlarımızın berisinde bizim sübjektif iç âlemimizde meydana gelen ve bizim tarafımızdan orada tanındıktan sonra dış âleme uygulanan kavramlardır. Bunlar, duyu organlarımızın dışarda bulup aldıkları şeyler olmayıp, dışarda buldukları şeyler hakkında zihnimize söyledikleridir. Bugünkü bilgiye göre dış âlem, ancak atom ve moleküller yığınıdır. Bu madde ve enerji yığınlarının çeşitli halleri duyu organlarımız tarafından sübjektif iç hayatımızdaki renklere, seslere, tatlara, güzelliklere, çirkinliklere tercüme olunmaktadır.

İnsan düşünürken fizik âlemde değil, «Sübjektif iç âlem» de yaşar ve atomları değil «Duyu elementlerini» kullanır. Fakat sübjektif iç âlem ile fizyolojik ve fizik çevrenin bazı unsurları birbirleriyle ilgilidir.

İnsanın sübjektif iç yapısını inceleyen araştırıcılar bir «şuur altı» düşünmüşlerdir. İç âlemimizde şuur aydınlığı, bazı imajlarımızı kullanırken diğerleri şuur altındadır. Freud'a göre bu depo, cinsiyetle ilgili ve şuur tarafından itilen imajlarla dolu olarak tarif edilmiştir. Sonradan kapsamı genişletilerek her türlü arzu ve anının bir gün şuur sahasına çıkmak üzere şuur altında beklediği kabul edildi. Her türlü heyecanın kökleri de şuur altına bağlı sayıldı.

Prof. Muammen BİLGE ye göre «alt şuur», vejetatif hayatımızı idare eden şuurdur. Burası vejetatif sinir sistemimize dayanarak bütün iç organlarımızın çalışmalarını düzenler ve idare eder.

«Şuur» diyebileceğimiz sübjektif seviye ise, fizyoloji bakımından, beyin kabuğu ile ilgilidir, içimizde hissettiğimiz ve sübjektif olarak tanıdığımız psikolojik aydınlık şuurumuzdur. Bunun altı ve üstü kendine ait olmayıp kendisiyle karıştırılmamalıdır. Sübjektif iç âlemimizi meydana getiren duyu elementleri, idraklar, hatıralar, fikirler... ihtiyaca göre şuurumuz tarafından kullanılır veya kullanılmadıkları zaman da «Hafıza» mızda saklanırlar. Şuurun kovduğu imajların depo edildiği bir şuuraltı yoktur.

«Üst şuur» umuza gelince, bu bizim sübjektif hayatımızın üstünde «süper psikolojik seviyemizin» görünümleridir. Bu seviye ve onun şuuru olan üst şuur bizim sübjektif hayatımızı yukardan yönetir. Üst şuur tarafından benimsenen prensipler, şuurumuz tarafından da benimsenince mutlu oluruz.

Bu üç seviye bizim psikolojik kudretimizin her biri için ayrı ayrı düşünülebilir, düşünülmelidir. Şuurumuz seviyesinde bulunup onunla beraber çalışan «irade, hayal gücü, hafıza...» gibi kudretlerin alt şuur ve üst şuur seviyesinde de aynıları vardır. Bu üst kudretler insanın kendi kudretleridir, insan kendi iç varlığını daha derinlere doğru tanıdıkça bu kudretlerini daha iyi tanıyıp bilerek kullanacak ve yükselecektir.

Duyu organlarımızın dışardaki fizik âlemden aldığı tesirleri şuurumuzda yorumlayarak kendi iç âlemimizde renkli, şekilli, tatlı ve acı imajlarla dolu bir evren «Bir sübjektif âlem» elde etmiş bulunuyoruz. Bu iki âlemin ikisi de vardır. Ve birbirine bağlıdır.

Materyalizm, insanı atom ve molekülden yapılmış bir hücre yığını olarak gördü. Bu bu tarif eksikti. Biz yine tarif edilmiş değildik. Materyalizm, atom ve molekülleri; «Laplace ruhu» ile tanıdığı zaman bile, «ahenktar bir müzik parçasına uyan atom hareketlerinin» beynimizin ötesinde neden bir «hazza» ve «ateşle meydana gelen atom harketlerinin» neden dolayı bir eleme karşılık olduğunu açıklayamadı; « ignorabimus = bilemiyeceğiz» sonucuna vardı.

İnsan hakkındaki sırların çözülmemesinin nedeni, iç âlemimizdeki bazı seviyelerin şuurumuzun üstünde kalmasıdır. Evreni ve hayatı tanımak için biraz da üst şuurumuzun diliyle konuşmalı, üst şuurun gözleriyle bakmalı ve üst şuurumuzun bildiklerini şuurumuzun anlayabildiği dile çevirmeliyiz. Bugün, daha fazla ilerleyebilmek için, insan şuuruna insan üst şuurunu katmalıyız, insanda bir üst şuurun ve ona bağlı üstün duyu organlarının ve hareket kudretlerinin varlığı zaman zaman ortaya çıkmaktadır. Bunlara bağlı yeni bir ilim Prof. Charles Richet tarafından «Metafizik» adıyla kurulmuştur. Metapsişik yeteneklerle bazı insanlar uzakları görüyor (clair voyance), insanlardan zihinsel mesajlar alabiliyor (telepati), yeraltındaki sular ve madenleri bulabiliyor, (radyestezi), ellerini kullanmadan eşyaları kaldırabiliyor (tele kinezi). Bu olayları tanımalı ve kanunlarını bulmalıyız.

Üst şuurumuzun varlığı ve hayatımızda büyük rolü olduğu bir gerçektir. Psikanalitik araştırmalar giderek artık bir şuur altından ziyade bir şuur üstüne inanmanın gerektiğini ortaya koymuştur.

Üst şuur ile uykunun, rüyanın, hipnotizmanın, hipnotik uykunun ilişkileri çok önemlidir. Normal uyku sırasında üst şuur ile şuur arasında, keza üst şuur ile dış âlem arasındaki ilgi tamamen kesilmemiştir. Selektif permeabl bir mekanizma ilişki sağlamaktadır. Burada üst şuur, dış âlemden uyanmayı gerektiren bir tesir alınca, şuuru etkilemekte ve uyanma olmaktadır. Uyku sırasında şuur, üst şuurun tesirindedir. İsterse üst şuur onu geçici olarak dinlenmeye bırakır ve sübjektif hayat kararır. Fakat yine üst şuur, vücudu uyandırmadan şuuru faaliyete geçirebilir; işte bu anda rüya görülür. Rüyalarımız şuurumuzda meydana gelen sübjektif olayların aynıdır. Uyanık ve dalgın insanın düşünmesi de bir çeşit rüyadır. Rüyanın olmasında, gerek vejetatif hayatımızdan, gerek şuurumuzu dış âleme bağlayan duyu organlarımızdan ve gerek üst şuurumuzun dış âlemle ilişkisini sağlayan metapisişik antenlerimizden gelen her çeşit tesirler rol oynar.

Normal şuurun dışında, onunla anlayamadığımız bir başka şuurumuz ve dereceleri deneysel hipnotizmanın alanlarına girer. Hipnotizmada süje'nin (uyutulan kişinin) gösterdiği hal hem normal uyku, hem narkozdaki hem de esrar sarhoşluğundaki uyku ve rüya hallerinin hepsini belli ölçüde kapsamaktadır. Hipnotik uyku ile şuur dereceleri, çift şuurluluk, kişiliğin ikileşmesi problemlerine de çözüm yolu bulunabilinir.

Hipnotizmada hipnotizör, (uyutan, operatör) kişinin üst şuuruna seslenmekte ve onunla ilgi kurarak süjenin şuuruna ve vucüduna hakim olmaktadır. İnsanın üst şuuru, hem şuurla, hem de onun bilmediği daha başka psiko fizyolejik bağlarla dış âleme bağlıdır. Hipnotizörlerin başarısı, insanların üst şuurlarına yapacakları etkiye bağlıdır. Bunlar, bir kişinin üst şuuruna çok bilgili, çok kabiliyetli ve çok iyi görünebildikleri takdirde üst şuur onlara tabı olacak ve icab ederse şuuru da arkasından sürükleyecektir. Gerçekten insanın şuuru, üst şuur emrinde bir oyuncak gibidir. Uykuda birçok dış tesirleri duymayız. Bu şuurumuz etrafındaki kapıların kapalı olmasından ileri gelir. Hipnotizmada da süje hipnotizörün telkinlerine göre birçok tesirleri duymamaktadır. Yine uykuda, şuurun bütün kapıları tamamıyla kapalı olmadığı gibi,

hipnotizmada da süje hipnotizörün izin verdiği tesirleri almaktadır. Hipnotizmada süje, hipnotizörün en küçük fısıltılarını duyarken başkalarınıın bağırmalarını duymaz.

Şuurumuzda her an yaşanan durumların, şuurun «hafızasına» girmesi veya girmemesi de üst şuura bağlıdır. Bu sebeple hipnoz uykusundaki süjenin, hipnoz durumunda yaşadığı halleri hatırlaması veya hatırlamaması hipnotizörün telkinine bağlıdır. Hatta hipnotizma ile süjeye (uyutulan kişiye) bazı hatıraları şuurundan (hafızadan) attırmak ve oraya bambaşka hatıralar yerleştirerek süjenin kişiliğini değiştirmek mümkündür. Rusların bu konudaki deneylerini ve basanlarını kitabımızın ilerki bölümlerinde okuyacaksınız.

İnsanın üst şuuru her an bilinmeyen bir âlemle ilişki halindedir. Üst şuurun çalışma şekli olduğu kadar, ona tesir eden etkenler de şimdilik bilinmiyor. Meselâ, uykuda gezen bir kimse hipnotizma edilmiş bir insan gibidir. Fakat burada üst şuurun tabi olduğu bir hipnotizör yoktur. Bu olayda insanın üst şuurunun kendiliğinden veya bilmediğimiz tesirlerle hareket ettiği muhakkaktır.

Aynı şekilde çift şuurluluk, kişilik ikileşmesi bir hipnotik vetireden başka birşey değildir.

İnsanı tanımak istersek, şuur seviyesinde kalmamalı üst şuurun sırlarını çözmeliyiz. Üst şuurunuz hem sonsuz hayatımızın deneyleriyle hem de önümüzdeki hayatın sonsuz amaçlarının tohumları ile doludur. Bu sebeple onu şuurumuz yardımıyla çözümleyemez, açıklayanlayız.

Üst şuurumuza girebilen yabancı etkenler, biz farkında olmadan oranın malı gibi görünürler. Psikonevroz grubu hastalıklardaki refulmanlar, hiphozdaki post hipnotik (hipnoz sonrası) telkinler, üst şuurumuzu girebilmiş yabancı unsurlardır.

Periyodik devrelerle dünyamızı etkileyen kozmik tesirleri etraflıca tanımıyoruz. Cin çarpması, nazar değmesi gibi olayları açıklayamıyoruz. Büyünün bilimsel yönünü incelememişiz, insanın ruhuna (daha doğrusu üst şuuruna) şeytan hâkim olabilir mi bilmiyoruz. Bildiğimiz tanıdığımız dalga boyları dışında titreşen bir âlem var mıdır?

Varsa tesirleri ve yapısı nedir?

İşte böyle sırlara bürünmüş bir evrende daha mutlu yaşayabilmek için kitabımızı çok dikkatli okumanızı istiyoruz.

Not: «Hayatın Sırları» bölümü yurdumuzun çok yönlü aydın bilim adamı Prof. Dr. Muammer BILGE'nin METABİYOLOJİ adlı eserinden derlenmiştir.

Sh: 5-32

Kaynak: Sheila OSTRANDER — Lynn SCHROEDER, RUSYA'DA TANRIYA DÖNÜŞ, Özgün adı: Pıschısic Discoveries Behind The İron Curtain, Altın Yayınları,

METAFİZİK VE PARAPSİKOLOJİ ÜZERİNE ARAŞTIRACAĞINIZ KONULAR

İnsanlar Radyo mu Olacak?

Telepati Ve Yoga İlişkisi

Telepatik Büyü Mümkün mü?

Telepati Ve Astroloji İlgisi

Ruh Ve Beden Yoluyla Çift Haberleşme

Düşünce Okunabilin mi?

Hayvanlarla Telepati yapılacak

Elektronik Büyücülük

Hastalık Uzaktan Nakledilebilir mi?

Telepatik Tedavi

Diktatöre Karşı Telepati

Kanunlara Yön Verebilen ve Değiştiren Adam

Kuşlak Beyin Dalgalarının Maddeyi Nasıl Etkilediğini Biliyor mu?

Beyin Ve Elektrik Bağlantısı,

Kozmik Etkiler Ve İnsan

Ruh Enerjisi Nasıl Şey?

Telekineziye Bilim Neden İnanmıyor?

«Psikokinezi Bir Silah Olabilir mi»

Ruhsal Olaylar Ve Uzay İlişkisi

Uçan Dairelerle Nasıl Bağlantı kurulur?

Uçan Daireler Ve Psi Olayları Mesih İlişkisi

Ruslar Uçan Dairenin Sırrını Çözdüler

Uzaktan İpnotizma Yapılabilir mi?

Telepati Yetenek mi Teknik mi?

Ölüm Anında Neler Oluyor?

Ölüm Anında Telepati Daha Kolay mı Oluyor?

142 Yazılar

AHİRET PERDESİNİ ARALARKEN (Kitâbu't-Tevehhum)

HARİS el-MUHASİBÎ kaddesallâhu sırrahülazîz

Tam adı, Ebu Abdillah el-Haris bin Esed el-Muhasibî'dir. Büyük mutasavvıflardan olup nefsini çok hesaba çektiği için el-Muhasibî lakabıyla tanınmıştır. Dönemindeki ariflerin kutbu, tarikat yolcularının üstazı sayılır. Birçok ilimlerde söz sahibidir. İnsanlara ders ve öğüt verici eserler yazmış ve onlara dünya ve Ahiretin hakikatim göstermeğe çalışmıştır. Büyük bir zahidtir. Nefsin kusur ve hastalıklarını tesbit edip tedavi etmekte büyük bir meharet sahibidir. Kendisinin ve çevresindeki insanların amellerini riyadan uzak tutmaya büyük özen gösterirdi. Kuvvetli ihtimalle Hicrî 165 yılında Basra'da doğmuştur. 243 yılında Bağdat'da vefat etmiştir. **Cüneyd-i Bağdadî kaddesallâhu sırrahülazîzin şeyhidir.** Fıkıh, Tasavvuf ve Kelâm ilimlerinde büyük bir İslâm âlimidir. Hadis rivayet etmiş ve İmam Şafiî'den ders almıştır. Şafiî mezhebine mensuptur.

Haramdan son derece titizlikle sakınırdı. Ciddi ve samimî bir takvaya sahipti. Çok ibadet ederdi. Gecelerini ibadet ve teheccüdle geçirirdi. Derin ve geniş ilminin yanında dünyaya önem vermez, etrafındaki insanlara çok etkili ve açık ifadelerle vaaz ve irşadda bulunurdu. O kadar güzel bir fesahat ve geniş bir hayal gücüne sahipti ki, anlattığı mevzuları canlı tablolar halinde ve inandırıcı bir üslupla dinleyici ve okuyucularının gözleri önüne sererdi. Elinizdeki Kitabü't-Tevehhüm adlı kıymetli eseri bunun güzel bir örneğidir.

Muhasibi aslında zengin bir aileye mensuptur. Babası öldüğü zaman yetmiş bin dirhem servet bırakmıştı. Ne var ki Muhasibi, bir kuruşa muhtaçken bu mirastan zerre kadar bir şey almamıştır. Çünkü babası Mu'tezilenin etkisiyle Kader hakkında ileri geri konuşurdu. Bu yüzden babasının mirasından hiçbir şey almamayı takvaya daha uygun görüyordu.

O hayatı boyunca züht içinde, sabrederek ve bunun mükâfâtını da Allah Teâlâ'dan bekleyerek haramlara karşı titiz ve takva sahibi olarak yaşadı.

Döneminde Mu'tezile mezhebinin yayılıp güçlendiğini görünce, hemen Ehl-i Sünneti savunmaya başladı. Mu'zileye cevap teşkil edecek eserler kaleme aldı. Ne yazık ki bu eserleri büyük bir kısmı günümüze kadar ulaşamamıştır. Ancak, birçok görüşlerini eş-Şehristanî, "el-Milel ve'n-Nihal adlı eserinde kaydetmektedir. Muhasibî. Rafızîliğe ve Kaderî inkâr edenlere karşı eserler yazmış, Tasavvuf, Fıkıh ve Ahkâm konusunda da kitaplar kaleme almıştır.

Gazzalî ile Muhasibi arasında da benzer noktalar vardır. Nitekim Muhasibi döneminin mevcut ilimlerini tahsil ettikten sonra Ehl-i Sünnet görüşlerini savunmuş ve ömrünün belli bir döneminde inzivaya çekilerek kendisini bütünüyle ibadete vermiştir. İnziva sırasında İslâm'ın o dönemdeki durumu, problemleri ve çözüm yollan üzerinde inceden inceye düşünmüştür. İmam Gazzalî de, Bağdat Nizamiye medresesinde müderris iken ve büyük bir itibarı varken tedrisi bırakmış, uzun bir süre inzivaya çekildikten sonra, el-Münkız Mine'd Dalal ve İhya ü

Ulumi'd-Dîn isimli eserlerini yazarak felsefeci ve kelamcılara cevaplar vermiştir. Muhasibî'nin Gazalî üzerindeki etkisi açıkça göze çarpmaktadır. Gazzalî İhya adlı eserinde Muhasibî'nin eserlerini ifadelerine adeta sindirmiştir.

Kendisi hakkında İbnü'l-Esîr şöyle der: "Allah Teâlâ'nın sıfatlarını isbat konusunda ilk söz söyleyen zattır. Onun güzel sözlerinden biri şudur: **'Kim içini murakabe ve ihlasla düzeltirse, Allah Teâlâ da onun dışını mücahede ile süsler."**

Hafız ez-Zehebî de şöyle der: **"Muhasibi arif-i billah bir zat olup pek çok eseri vardır. Çok doğru bir zattır."**

İbnü's-Sübkî, et-Tabakât isimli eserinde şöyle der: Muhasibi şüpheli bir yiyeceğe elini uzatınca, hemen parmağının damarı hareket etmeye başlardı. Eğer bu harekete engel olamazsa o yiyeceğin haram olduğunu anlar ve yemekten vaz geçerdi. Muhasibî'nin şöyle dediği nakledildi: **'Benimle Allah Teâlâ arasında bir bağ vardır. Eğer yiyecek halâl değilse, o yemekten burnuma bir koku yükselir. Artık canım onu hiç yemek istemez."**

Muhasibi, kendi dönemindeki âlimlerden farklı olarak, sadece ayet ve hadisleri nakletmekle yetinmemiş, üzerinde akıl yürüterek, manalarım özümseyerek ve onları ifadelerine, sindirerek aktarmıştır. Onun alışılmamış bu üslubu, döneminin âlimleri tarafından tenkid edilmiştir. Gerçekten de elinizdeki risalesi okunduğunda, sanki yaklaşık 1200 sene önce değil de günümüzde yazılmış gibi orijinal ve güzel bir üsluba sahip olduğu görülür. İmam Muhasibi' nin bu özelliği ve özellikle mu'tezileye cevap verirken önce karşı tarafın görüşünü ortaya koyması sonra da ona cevap vermesi tenkid edilmiştir. Özellikle Ahmed bin Hanbel (rahmetullâhi aleyh) bu noktada kendisini tenkit etmiştir. Gerekçe olarak da, çürütmek için de olsa yer verdiği bu görüşlerin okuyucu ve dinleyicinin zihninde kötü izler bırakacağı endişesidir. Muhasibi'nin zühd, takva ve tasavvufla ilgili söz ve yaşayışı ise, İbn Hanbel (rahmetullâhi aleyh) dâhil herkes tarafından takdir edilmiştir.

Kaynaklarda belirtildiğine göre bir gün Ahmed bin Hanbel (rahmetullâhi aleyh)'e dediler ki: Haris el Muhasibî tasavvufla ilgili konulardan bahsediyor. Bunlara ayet-i kerime ve hadis-i şeriflerden delil getiriyor. Onu dinlemek istemez misiniz?"

Ahmed bin Hanbel, "Evet, dinlemek isterim" dedi. Nihayet bir gece yanına gitti. Gece sabaha kadar sohbetini dinledi. Haris el-Muhasibî ve yanındakilerde dinen sakıncalı olan bir şeye rastlamadı. Ahmed bin Hanbel orada gördüklerini şöyle anlatmaktadır: "Akşam ezanı okununca, öne geçip namazı kıldırdı. Namaz kılındıktan sonra yemek geldi. Yemeğe oturdular. Haris el-Muhasibî hem konuşuyor hem yemek yiyordu. Zaten yemek yerken güzel şeylerden bahsetmek sünnete de uygundur. Yemek yendikten sonra, ellerini yıkadılar. Sonra beraberce oturdular.

Herkes yerini alınca, 'Bir sorusu olan var mı?'

diye sordu. Riya, ihlas ve daha değişik konularda sorular sordular. Sorulara cevap verdi. Ayrıca delillerini de söyledi. Kur'ân-ı Kerim okundukça ağlıyor, inliyor ve gözyaşları döküyordu. Kur'ân-ı Kerim okunması bitince Haris el-muhasibî hafifçe dua yaptı, sonra namaza kalktı' Sabah olunca, Ahmed bin Hanbel, Haris el-Muhasibî'nin faziletli bir zat olduğunu söyleyip takdirini bildirdi.

Haris el-Muhasibî'nin şu sözleri ne ibret vericidir: "Nefsini hesaba çeken muhasebe ehlinin belli nitelikleri vardır. Bunları tecrübe ve tatbik edince, Allah Teâlâ'nın ihsanıyla yüce makamlara ulaşmışlardır. Her şey güçlü bir azimle ve kötü arzuları tamamen terketmekle elde edilir. Çünkü azmi sağlam olanların nefsin heva ve hevesine karşı durmaları basitleşir. O halde kuvvetli bir azimle şu hususlara uy:

Ne doğru ne de yalan yere yemin etme.

Yalan söylemekten sakın.

Zulüm bile yapmış olsa hiç kimseye lanet etme.

Vefalı olma imkânı bulduğun sürece, vefasızlık edip ahdinden dönme.

Kimseye beddua etme. Yaptığın iyilik için karşılık bekleme. Allah Teâlâ'nın rızasını kazanmak için tahammüllü ol

Halka karşı merhametli ol. Allah Teâlâ'nın gazabından uzak kalmak için en uygun yol budur.

Ne içinden ne de dışından asla günah işlemeye yönelme, azalarının tamamını günahtan uzak tut.

Hiç kimseyi incitme. İster az ister çok olsun veya ihtiyacın olsun yahut olmasın hiçbir halde kendi yükünü kimseye yükleme.

İnsanlardan hiçbir şey bekleme ve sahip oldukları hiç bir şeye göz dikme.:

Dünya ve Ahiretin yüksek makam ve izzeti, Allah Teâlâ'nın dilemesine ve vermesine bağlıdır. Binaenaleyh kendini, karşılaştığın hiç bir insandan üstün görme."

Elinizdeki "Kitabu't-Tevehhum" adlı hacmi küçük, fakat değeri çok büyük olan bu eser, son derece nefis ve emsalsiz bir kitaptır. Bir insanın, dünyaya gözünü yumduğu andan itibaren nelerle karşılacağını gayet akıcı ve etkili bir üslupla anlatmaktadır. Eserin dikkatleri çeken en önemli bir özelliği de **"havf ve reca=korku ve ümit"** dengesini hemen her satırında korumaya çalışmasıdır. Hemen her cümlesinde her iki noktaya da dikkat çeker. Kitap, ölüm anı ve acısıyla başlamakta, ölüm meleğinin görülmesini, o anda karşılaşılan iyi veya kötü haberi canlandırmakla başlıyor. Sonra, kabirde sorgucu meleklerin gelişini ve kişiye sorular sormasını, sorulara doğru cevap verip vermeme durumuna göre, kabrin Cennete veya Cehenneme açılmasını tasvir ediyor. Daha sonra yeniden diriliş ve mahşer yerine sevkedilişi ele alıyor. Göklerin yarılmasını, güneşin insanların tepesine yaklaştırılmasını, insanların terler içerisinde kalışını, herkesin canının derdine düşüşünü, anne, baba evlat ve kardeş gibi en yakın akrabalarından bile kaçışını anlatıyor. Yine, mahşer ehlinin bir an evvel hesaplarının görülüp o sıkıntıdan kurtulmaları için, büyük peygamberlerden şefaat dileyişlerini, hiç bir peygamberin buna cesaret edemeyip, sadece Hz. Muhammed (sallallâhü aleyhi ve sellem)'in Allah Teâlâ'nın huzuruna vararak bu isteklerini arz edişini canlı bir tablo halinde tasvir ediyor.

Sonra insanların Sırattan geçişini, Cehennemin azabını ve Cehennemliklerin feryat ve figan edip de imdatlarına cevap verilmeyişini çok etkili bir üslupla anlatıyor.

Arkasından, Allah Teâlâ'nın mü'minler için hazırladığı Cennet ve nimetlerini tasvir ediyor. Cennetliklerin içinde yaşadıkları saraylarını, hizmetçilerini, zevcelerini, perdedarlarını ve konforlu hayatlarını canlandırıyor. Cennetin otağ ve çadırlarını, kurulu taht ve koltuklarını, serili minder, halı ve döşeklerini tarif ediyor. Cennetliklerin karşılıklı tahtlara kurularak sohbet edişlerini, Cennetin süt, bal, şarap ve sudan nehirlerinin kıyılarında mesireye çıkarak meclisler düzenleyişlerini anlatıyor. Daha sonra bütün Cennet nimetlerini gölgede bırakan en büyük bahtiyarlık ve mazhariyeti, Allah Teâlâ'nın cemalini müşahede edişlerini ve bunun üzerlerinde bıraktığı Cennetlere değişilmez sevinç, güzellik ve hoşnutluğu anla tıyon) Kitabın sonunda da, takva sahiplerinin mükâfatına erişmek için salih amellerle Allah Teâlâ'nın rızasını kazanmamız gerektiğini tatlı ve etkileyici bir üslupla belirtiyor.

Ünlü Mısırlı âlim; Prof. Dr. Ahmed Emin bu eser ve müellifi hakkında şunları söylüyor:

"Müellif, bu eserinde orijinal bir yol tutmuştur. Başkalarının yaptığı gibi korku ve ümit hakkında varid olan ayet ve hadisleri sıralamakla yetinmemiş, aksine onları kendi düşüncesiyle yoğurmuş ve manalarını hayal gücüyle tasvir etmiştir. Cennet ve Cehennem ehlinin neler hissettiklerini, saadet, veya azap olarak nelerle karşılaştıklarını canlı sahneler halinde anlatmıştır. **Sözün dizginini hayalinin eline verip, hayal ettiklerini kaydetmiş, olayları canladırabildiği kadar canlandırmıştır.** Eseri, renkleri alabildiğine güzel kullanan bir ressamın tablosuna veya olayları iyi gözlemleyebilen, bölümlerini çok güzel ayırabilen, dili çok güzel kullanan ve böylece eserinin ihtiva ettiği hakikatlerle okuyucu ve dinleyicisinin ruhlarını en üst seviyede etkileyebilen bir romancının eserini andırıyor."

Üstaz Abdulfettâh Ebu Gudde de, Kitabü't-Tevehhüm' den övgüyle bahsetmektedir.

Diğer birçok dünya diline tercüme edilmiş bu kıymetli eseri Türkçeye kazandırmaktan büyük bir mutluluk duyuyoruz. Eser son derece edebî olduğu için tercümesi kolay olmadı.

Tercümede aslındaki edebî değeri korumaya azamî dikkat etmekle birlikte sade, anlaşılır ve kısa cümlelerle olmasına da büyük bir özen gösterdik. İnşallah siz değerli okuyuculara faydalı ve başta nefsimiz olmak üzere alabildiğine maddeci bir hüviyete bürünen günümüz insanlarının uyanmasına vesile olur.

Başarı Allah Teâlâ'dandır.

Abdulaziz Hatip

12.02.1995

Bağlarbaşı-ÜSKÜDAR

ÂHİRET PERDESİNİ ARALARKEN (KİTABU'T-TEVEHHUM)

GİRİŞ

Bir olan, üstünlüğüne sınır bulunmayan, sonsuz azamet sahibi, hükmü geri çevrilemeyen, sonsuz büyüklük ve yücelik sahibi Allah Teâlâ'ya hamdolsun. Allah Teâlâ bizi imtihan ve

tecrübe için yaratmıştır. Cennet ve Cehennemi bizim için hazırlamıştır. İşin ciddi-ve önümüzdeki tehlikenin büyük olduğunu belirtmiştir. Aklı olan ve düşünen kişi, varacağı yerin neresi ve akibetinin ne olacağını öğreninceye kadar gönlü kırık olması gerekir. Çünkü Rabbine isyan ettiği ve Mevlâsının emirlerine karşı geldiği olmuştur. Sabah akşam Allah Teâlâ'nın gazab ve hoşnutluğu arasında gidip gelmiştir. Hayatının, bu ikisinden hangisiyle noktalanacağını ve gerçek akibetinin ne olacağını bilemez. Bundan dolayı, Allah Teâlâ katındaki halinin ne olacağını bilinceye dek kaygısı büyük, üzüntüsü uzun, sıkıntısı ise şiddetli olmalıdır.

Başarı ve tevfiki Allah Teâlâ'dan iste!

Günahlardan affını O'ndan bekle!

Her işte O'ndan yardım dile!

Sen Rabbinin emir ve yasaklarını çiğnemiş ve isyanınla O'nun gazab ve azabını kesin hakketmişken nasıl sevinebildiğine, korku ve ürpertinin nasıl gönlünden eksilebildiğine hayret ediyorum. Hiç çaresiz ölüm, sıkıntıları, acıları, çırpınışları ve sarhoşluğuyla gelip çatacak. Er geç gerçekleşeceği için bunu şu anda olmuş gibi kabul et!

ÖLÜM

Ölüm Sekerâtı

Düşün bir kere!

Sen can çekişmektesin. Ölümün sıkıntısı, acısı, sarhoşluğu, gam ve ıstırabıyla boğuşmaktasın. Ölüm meleği ayağından itibaren ruhunu çekmeye başlamış. Bu çekişin acısını ayağının ta ucundan hissetmektesin. Sonra bu çekiş aralıksız devam eder. Can çekişme kızışır. Ruh aşağıdan yukarıya olmak üzere bütün bedeninden çekilir. Acı doruğa ulaşmıştır. Ölümün sıkıntıları bütün bedenine yayılmıştır. Kalbin, ürperti ve üzüntü içindedir. Rabbinden gazab veya hoşnutluk müjdesini gözleyip beklemektedir. Canını almakla görevli melekten bu iki haberden birini almaktan başka bir ihtimal olmadığını anlamışsındır.

Ölüm Meleğinin Görünüşü

İşte sen böyle gam, tasa, ölüm acısı ve şiddetli üzüntü içerisinde Rabbinden iki müjdeden birini beklerken, birden bire ölüm meleğinin çehresiyle yüz yüze gelirsin. Bu çehre ya en güzel veya en çirkin bir manzara arzetmektedir.

Bedeninden ruhunu çekip çıkarmak üzere elini ağızına doğru uzatırken ona bakıyorsun. Bu hale düşmekten ve ölüm meleğinin yüzünü görmekten dolayı nefsin zillete bürünmüştür. Ondan nasıl bir müjdeyle ansızın karşılaşacağını merak edip duruyorsun. Birden bire onun sesini duyuyorsun. Ya sana: **"Allah Teâlâ'nın rıza ve mükâfatıyla sevin, ey Allah Teâlâ'nın dostu!"** veya **"O'nun gazab ve azabıyla sevin (!) ey Allah Teâlâ'nın düşmanı!"** haberini alıyorsun.

İşte o anda ya kurtuluş ve başarma kesin kanaat getirir ve ruhun Allah Teâlâ ile huzur bulur veya mahv ve helâk olduğuna kani olur, kalbin ümitsizlikle dolar, Allah Teâlâ'dan ümit ve

emelin kopar. Dünyadaki müddetinin bittiği, iz ve eserinin silindiği ve senden önce geçip gidenlerin yurduna taşındığın o anda gönlüne son derece keder ve hüzün veya neşe ve sevinç hâkim olur.

KABİR

Kabir ve Sorgusu

Gönlünün sevinç ve neşeden uçar gibi olduğu veya hüzün ve ibretle dolduğu o anda kendini bir düşün!

Kabri ve onun dehşetli manzarasını, oradaki iki meleği ve Rabbine olan imâna ilişkin sorularını bir tasavvur et!

Ya Rabbinden gelen kesin söz (Kelime-i Şehadet) ile desteklendiğinden sebatlı ve kararlı veya yardımsız, şaşkın ve ürkeksin. O iki meleğin sorgulamak üzere tutup seni oturtmak için çağırdıkları an ki seslerini düşün!

O daracık mezar çukurunda oturuşunu göz önüne getir. Kefenlerin iki yanına düşmüş, gözünün üzerine konulmuş pamuklar yerlerinden ayrılıp ayağının yanına kaymıştır. Bunları düşün, sonra da onların şekline ve vücutlarının büyüklüğüne gözünü dikişini bir tehayyül et!

Eğer onları güzel şekilleriyle görürsen, kalbin başarı ve kurtuluşa erdiğini kesin olarak anlar. Eğer kötü manzaralarıyla görürsen, gönlün mahv ve helâkine kanaat getirir. Düşün onların nağme ve sorularıyla ses ve sözlerini; sonra da eğer sebat lütfetmişse Allah Teâlâ'nın desteğini veya seni yalnız başına yardımsız terketmişse şaşırtmasını!

Kabrin Cennet ve Cehenneme Açılması

Ya kesin veya şaşkın ve şüpheli cevabını düşün!

Şanı yüce Allah Teâlâ sana sebât ihsan etmişse o iki meleğin sevinçle sana yöneldiklerini, Cehenneme kapı açmak için ayaklarıyla kabrin yanlarına vurduklarını bir düşün!

Sonra Cehennemin, ateşiyle kızışıp kaynayışını, o anda meleklerin seninle olan konuşmalarını göz önüne getir. Cenâb-ı Hakk'ın seni koruduğu bu manzaraya bakıp duruyorsun. Bundan dolayı gönlünün neşe ve sevinci bir kat daha artar. Acz ve zaafına rağmen nasıl bir ateşten kurtulduğunu gözlerinle görüp inanırsın.

Sonra o iki meleğin, ayaklarıyla kabrinin yanlarına yeniden vurduklarını, mezarının, ziynet ve nimetleriyle Cennete açılışını ve meleklerin şu sözlerini bir tehayyül et: "Ey Allah Teâlâ'nın kulu!

Cenâb-ı Hakk'ın senin için hazırladıklarına bak!

Bu senin makamın ve kavuşacak yerindir!

"Bu Cennet nimetlerini ve saltanatının gözalıcılığını ve bu müşahede ettiğin nimetlerle parlak güzelliklere bir gün kavuşacağını görmekten gönlünün sevinç ve neşesini düşün!"

Eğer böyle değilsen, bütün bunların tersini; azarlanışım, Cenneti görüp de meleklerin sana söyleyecekleri, **"Aziz ve Celil olan Allah Teâlâ'nın seni mahrum bıraktığına bak!";** cehhenemi görüp de sana yöneltecekleri, **"Allah Teâlâ'nın senin için hazırladıklarına bak! Bu senin yurdun ve varacak yerindir!"** şeklindeki sözlerini düşün!

Bu ne büyük tehlike!

Bu iki halden hangisinin kabirde senin halin olacağını öğreninceye kadar, dünyada sana ne büyük gam ve üzüntü vardır!

Sonra yokluk ve peşinden de imtihan!

Nihayet eklemlerin parçalanacak, kemiklerin mahvolacak, vücudun da çürüyüp dağılacak. Fakat, ölüm meleğinin verdiği müjdenin hüzün veya sevinci ruhundan hiç geçmeyecek. Canın, sürekli olarak yeniden diriliş anında karşılaşacağı Allah Teâlâ'nın gazab ve azabının veya O'nun rıza ve mükâfâtının bekleyişi içinde bulunacaktır. Sen bunu bekleyip dururken ruhun Cennetteki makamına veya Cehennemdeki yerine arzedilecektir. Ruhunun hasret ve üzüntüleri ya da neşe ve sevinci ne büyük olacak!

Nihayet ölülerin bekleme süresi tamamlanacak. Yer ve gök, sakinlerinden boş kalacak. Hepsi bir zamanlar canlı ve hareketliyken sönüp kalacaklar. Artık ne duyulan bir ses, ne de görülen bir karartı vardır. Sadece O en Yüce Cebbar olan Allah Teâlâ Teâlâ kalmıştır. Tıpkı azamet ve yüceliğiyle tek ve yalnız olarak ezelde olduğu gibi!

KIYAMET VE HAŞİR

Hz. İsrafil'in Seslenişi

Sonra ruhun, sen de dâhil bütün yaratıkların Allah Teâlâ'nın huzuruna zillet ve küçüklük içerisinde toplanması için bir dellalın seslenişiyle ansızın irkilecektir.

Bu sesin kulak ve akim üzerinde nasıl bir etki yapacağım düşün!

En Yüce Sultana arzedilmeye çağırıldığını aklınla anlarsın. Bu sesten dolayı yüreğin yerinden fırlamış ve saçların ağarmıştır. Çünkü bu bir tek çığlıktır ve celal ve ikram, azamet ve kibriya sahibi Allah Teâlâ'nın huzuruna toplanmaya çağırmaktadır. Sen bu sesten dolayı ürperti içindeyken ansızın başucundan toprağın yarılışını duyarsın. Mezarının toprağıyla tepeden tırnağa tozlar içinde sıçrayıp ayakların üzerine kalkarsın. Gözlerin sesin geldiği tarafa dikilmiştir. Seninle birlikte bütün yaratıklar, içerisinde uzun şiire bela ve imtihan gördükleri yerin toz ve toprağına bulanmış olarak öyle bir kalkış kalkarlar ki!..

Sen ve onların hep birlikte korku ve dehşetle ayaklanışınızı bir düşün!

Mahşere Sevk

Mahlûkâtın kalabalığı içerisinde korku, üzüntü, gam ve kederinle yalnız başına çıplaklık ve zilletini göz önüne getir!

Herkes çıplak, yalınayak, suskun; zillet, meskenet, korku ve dehşet içindedir. Onların ayak seslerinden ve İsrafil çağrısının yankısından başka bir şey duyamazsın. Senin de içinde bulunduğun mahlûkât ona doğru yönelmiş ve sesin geldiği tarafa yürümektedirler. Heybet ve zillet içerisinde koşmaktasın. Mahşer yerine vardığında, çıplak ve yalın ayak cin ve insanlardan bütün ümmetler kalabalıklaşır.

Yeryüzü hükümdarlarından saltanatları çekilip alınmış, kendilerini zillet ve küçüklük bürümüştür. Dünyada Allah Teâlâ'nın kullarına karşı işledikleri zulüm ve zorbalıktan, sonra artık yaradılış ve değer bakımından mahşer ehlinin en aşağılık ve en küçükleridir.

Sonra yaratıklardan ürküp yalnız başlarına yaşarlarken vahşi hayvanlar, tabi tutuldukları bir imtihan veya işledikleri bir günahtan dolayı değil sadece Kıyâmet gününün verdiği zilletten başları önlerine eğik olarak çöllerden ve dağların tepelerinden yönelip gelirler. Şiddet, cüret ve kudretlerine rağmen yırtıcı hayvanların bile o büyük günde, Kıyamet ve Allah Teâlâ'nın huzuruna arz anı için boyunlarını bükmüş olarak ve zillet içerisinde gelişlerini düşün!

Nihayet o vahşiler, yaratıkların arkasından gelip Cebbar ve gerçek Melik olan Allah Teâlâ'nın huzurunda, zillet, meskenet ve inkisar içerisinde dururlar.

Şeytanlar da azgınlık, isyan ve inatlarından sonra Yüce Allah Teâlâ'nın huzuruna arzedilmenin zilletiyle boyun eğmiş olarak gelirler. Uzun bir imtihandan sonra, yaratılış ve tabiatları farklı farklı olduğu ve birbirlerinden ürküp kaçtıkları halde hepsini bir arada toplayan Allah Teâlâ'nın şanı ne yücedir!

Yeniden diriliş hepsine boyun eğdirmiş ve mahşere sevk, onları aynı yerde toplamıştır.

Göklerin Yarılması

İnsan, cin, şeytan, vahşi ve yırtıcı hayvanlar, davar ve sığır gibi evcil hayvanlar ve haşereleriyle bütün yeryüzü ahalisinin sayısı tamamlanıp arz ve hisab durağında hepsi yerlerini alınca, üstlerinden göğün yıldızları saçılır, güneş ve ayın ışığı giderilir, kandil ve nurunun sönmesiyle yeryüzü karanlığa bürünür.

Senin de içinde bulunduğun yaratıklar bu vaziyetteyken, üstlerinden dünya seması çatırdamaya ve onca büyüklüğüyle tepelerinde dönmeye başlar. Sen de bu tehlikeli manzarayı gözlerinle izlersin. Sonra dünya seması beşyüz senelik kalınlığına rağmen yarılır. Onun parçalanışı senin kulağında ne korkunç bir ses yapar!

Sonra Kıyamet gününün azamet ve dehşetinden yırtılıp param parça olur. Parçalanıp yarılan gökleri kuşatan melekler, o göklerin etrafında ayakta dururlar. Onca büyüklüğüyle göğün parçalanış dehşetini ne zannediyorsun?

Rabbi, onu Kıyametin dehşetiyle eritip içine sarılık karışan eriyik gümüş haline getirir. Tıpkı celıl ve büyük olan Allah Teâlâ'nın buyurduğu gibi: **"Gök yarılıp da, kızarmış yağ renginde gül gibi"** olur (Rahman Sûresi: 37) veya: **"O gün gök yüzü erimiş maden gibi olur. Dağlar da atılmış yüne döner."** (Mearic Sûresi: 8-9).

(Müfessirler derler ki: el-Mühl, içine sarılık karışmış eriyik gümüştür. el-İhn ise, atılmış renkli yündür. "Verdeten keddihan" ifadesi ise, kırmızı atın rengi demektir.)

Meleklerin İnişi

Dünya semasının melekleri o semanın kenarlarında iken, birden bire Cenâb-ı Hakk'a arz ve hesap için yeryüzündeki mahşer yerine inerler. O melekler, muazzam büyüklükleri, Allah Teâlâ katındaki değerleri ve Kendisine sunulmak ve huzurunda hesaba çekilmek üzere kendilerini zillet ve meskenetle toplu halde indiren Yüce Sultan'ı takdis ile yükselen sesleriyle göğün iki tarafından yeryüzüne doğru hızla inerler. Muazzam kıymetleri, dev cisimleri, dehşetli sesleri ve şiddetli korkularıyla, Aziz ve Celil olan Allah Teâlâ'ya arzedilmenin zilletinden boyunları bükük bir biçimde bulutların arasından inişlerini bir tehayyul et!

Nitekim Yahya bin Ğaylan el-Eslemî bana demiştir ki: Ruşdeyn bin Said'in, Ebû'sSemh'ten, onun da Ebû Kabîl, onun da Abdullah bin Amr bin el-As'tan naklettiğine göre Hz. Peygamber (sallallâhü aleyhi ve sellem) şöyle buyurmuştur: "Allah Teâlâ'nın bir meleği vardır. İki göz pınarları ile göz kuyruğu arası yüz senelik yürüyüş mesafesi kadardır." Yine Yahya bin Ğaylan elEslemî bana demiştir ki: Ruşdeyn bin Said, İbn Abbas bin Meymun el-Lahmî, onun da Ebû Kabîl, onun da Abdullah bin Amr bin el As'tan naklettiğine göre Hz. Peygamber (sallallâhü aleyhi ve sellem) şöyle buyurmuştur: "Allah Teâlâ'nın bir meleği vardır. İki kaşının arası yüz sene kadardır."

İnen meleklerin kendileri için geldiklerini düşünen mahlûkât onlara şöyle sorduklarında senin de korkun ne yaman olur: 'Rabbimiz aranızda mı?" Melekler onların bu sorusundan ve Sultanlarını (Allah Teâlâ) aralarında bulunmaktan tenzih ederek ürperirler ve yeryüzü ahalisinin bu düşüncelerinden Allah Teâlâ'yı tenzih için yüksek sesle şöyle nida ederler: "Haşa! Rabbimizi tenzih ederiz. O aramızda değildir. O gelecektir." Nihayet, o günün verdiği eziklikten dolayı başlan önlerine eğik bir vaziyette, mahlûkâtı kuşatarak saf halinde yerlerini alırlar. Onca azametli yaratılışları içerisinde kanatlarına bürünmüş, Rablerine zillet, mahviyet ve saygı ile başlarını önlerine eğmiş vaziyetteki hallerini düşün!

Sonra her şey aynı biçimde ve yedinci kat semaya varıncaya kadar bütün gök halkı sayıları ve büyüklükleri katlanarak iner. Her bir göğün ahalisi yaratıkların etrafında ayrı bir saf tutar.

Mahşerin Hararet ve Sıkıntısı

Nihayet bütün yedi gök' ve yedi yer ahalisi mahşerdeki yerlerini tam olarak alınca güneşe on yıllık hararet giydirilir ve yaratıkların tepelerine bir veya iki yay kadar yaklaştırılır. Rabbu'l-Alemînin arşının gölgesinden başka hiç kimsenin gölgesi bulunmaz. Arşın gölgesinde serinlenenler ve güneşin hararetiyle kavrulanlar vardır. Güneş, altındakileri hararetiyle kızdırır. Hararetten onların keder ve endişeleri şiddetlenir. Sonra ümmetler dalgalanmaya ve itişip kakışmaya başlar. Birbirlerini sıkıştırır ve ayaklan gider gelir.

Susuzluktan boyunları kopacak gibi olur. Güneşin sıcaklığı, mahlûkâtın nefesleri ve izdihamın verdiği hararet birbirine eklenir. Bunun üzerine onlardan öyle bir ter akar ki, yeryüzüne yayılır. Sonra da amellerinin derecesine ve Allah Teâlâ katındaki saadet ve şekavet durumlarına göre vücudlarını kaplar. Öyle ki ter, bazılarının topuklarına, bazılarının göbeğine, bazılarının kulak memelerine kadar yükselir. Bazıları da neredeyse teri içerisinde kaybolacak hale gelir. Ter kimisinin göbeğine kadar çıkar.

Umeyr bin Said der ki: Ben İbn Anır ve Ebu Said el-Hudrî'nin yanında oturuyordum. Cuma günüydü. Birisi ötekine dedi ki: "Ben Resûlullah (sallallâhü aleyhi ve sellem)'i şöyle buyururken dinledim: 'Kıyamet günü ter insanoğlunun neresine kadar varır?'

Orada bulunanlardan birisi: 'Kulak memelerine kadar' bir diğeri: 'Ağızına kadar' dedi. İbn Ömer (radiyallâhü anh): (kulak memesinden ağıza doğru eliyle bir hat çizerek) ikisinin de eşit olduğunu görüyorum" dedi.

Hayseme, Abdullah'ın şöyle dediğini bildirdi: "Kıyâmet günü yeryüzünün hepsi adeta ateş kesilir. Ötesinde ise Cennet bulunur. İnsanlar, onun hurilerini ve kadehlerini görürler. Abdullah'ın cam kudretinin elinde bulunan Allah Teâlâ'ya yemin ederim ki, kendisine hesap dokunmadığı halde bir kişi o kadar ter döker ki, döktüğü ter kendi boyunca yeryüzüne yayılır. Sonra bu ter burnuna kadar yükselir." Abdullah'a sordular: "Bu neden ileri gelir Ya Eba Abdurrahman?"

Abdullah: "İnsanların çektiği sıkıntıyı görmesinden" cevabını verdi.

İbn Ömer (radiyallâhü anh)'den, Resûlullah (sallallâhü aleyhi ve sellem)'in şöyle buyurduğu nakledildi: "Kişi (bir defa da 'kâfir' dedi) Kıyâmet günü, duruşmanın uzunluğundan dolayı kulaklarının ortasına kadar ter sızıntısının denizi içerisinde ayakta dikilir." Yine Hz. Peygamber (sallallâhü aleyhi ve sellem)'den naklen Abdullah'ın şöyle dediği rivayet edilmiştir: "O günün uzunca bekleyişinden. Kıyamet günü ter, kâfiri ağızının hizasından gemleyecek derecede kaplar (Ali, beklemenin uzamasından' dedi) Öyle ki, 'Ya Rabbi! Ateşe göndermek bile olsa beni rahatlat' diye yalvarır."

Hiç şüphesiz sen de onlardan birisin. Kederinle başbaşa kalmış, ter kaplamış ve gam bürümüş, şiddetli ter, korku ve ürküntüden nefesin daralıp bunalmış bir halde kendini düşün!

İnsanlar da seninle birlikte saadet veya mutsuzluk yurduna gönderecek hükmün verilmesini beklerler.

Herkes Canının Derdine Düşer

Nihayet, senin ve diğer yaratıkların meşakkati doruğa ulaşır. Konuşmadan ve işlerine bakılmadan uzun uzun beklerler. Üçyüz sene hiç konuşmadan, bir lokma yemek yemeden, bir yudum su içmeden, yüzlerine bir tek hoş esinti ve serin meltem değmeden, bu bekleyiş ve ayakta dikilişten doğan çekilmez ve katlanılmaz derecedeki yorgunluğu giderici bir an bile istirahat etmeden beklemelerini ne zannedersin?

Katade veya Ka'b'deıı rivayet edilmiştir ki: "O gün insanlar, âlemlerin Rabbinin huzurunda duracaklar" (el-Mutaffifin Sûresi: 6) ayetini okudu ve şu açıklamayı yaptı: 'Üç yüz sene kadar duracaklar." Yine o, Hasan-ı Basrî'den şöyle duyduğunu söyledi: "Uzunluğu elli bin sene olan bir zaman, aykalarının üzerinde azîz ve celîl olan Allah Teâlâ'nın huzurunda ayakta dikilen insanların halini ne zannedersin?!

Onlar orada ne bir şey yemişler ve ne de bir şey içmişlerdir. Öyle ki susuzluktan boyunları incelmiş. Açlıktan içleri yanmış. Bu onları ateşe sevk etmiş de sıcağı yaklaşmış ve esintisi şiddetlenmiş, yaklaşan kızgın bir pınardan sulanmışlardır.

Peygamberlere Müracaat

Onların meşakkat ve bitkinliği takat getiremeyecekleri bir dereceye varınca onlar, Mevlâ'nın yanında değerli olan ve kendilerine o hal ve durumlarında rahat etmeleri için şefaat edecek kimseleri aramak üzere birbirleriyle konuşurlar. Bu durumdan kurtulup Cennete veya Cehenneme sevkedilmelerini isterler.

Önce Âdem ve Nuh'a, sonra İbrahim'e, İbrahim'den sonra da Musa ve İsa'ya başvurup yardım isterler. Hepsi de onlara şöyle derler: Rabbimiz bugün öyle bir gazaba gelmiştir ki, böylesine ne bugünden önce gazaplanmış, ne de bundan sonra bu kadar gazaplanır. Hepsi de bu şekilde kudret ve celal sahibi Rablerinin gazabının şiddetini ifade eder ve kendi kendileriyle meşgul olduklarını şöyle dile getirirler: "Nefsî, nefsî! (kendi canım, kendi canım!)" bizzat kendi canlarının derdiyle meşguliyet, kendi dertleri ve kurtuluş kaygıları onları şefaat için Rablerine başvurmaktan alıkoyar. Aziz ve Celil olan Allah Teâlâ şöyle buyuruyor: "O gün herkes gelip kendi canını kurtarmak için uğraşır..." (Nahl Sûresi: 111) Yaratıklardan hiçbirini düşünmez.

Yaratıklar topluca çağrışırlarken, herbiri canının derdine düşüp "Nefsî nefsî!" diye bağırırken seslerini bir tehayyül et!

"Nefsî, nefsî" sözünden başka bir şey duyamazsın. O gün ne 'korkunç bir gündür !

Sen de onlarla birlikte sadece kendini düşündüğünü ve Rabbinin azab ve cezasından kurtulmağa çalıştığını haykırırsın."

Allah Teâlâ katındaki değerleri ve yüksek makamlarına rağmen Adem Safiyullah, İbrahim Halilullah, Musa Kelimullah, İsa Ruhullah ve Kelimetullah'tan (aleyhimüsselâm) herbirinin Rabbinin şiddetli gazabından korkarak: "Nefsî nefsî!" diye seslendiği bir günü ne zannedersin?!

O günkü korkun, telaşın, üzüntün ve endişenle kendini onlarla mukayese edebilir misin?

Büyük Şefaat

Nihayet, mahlûkât onların kendi canlarının derdine düştüğünü görerek şefaatlerinden ümit kesince Hz. Muhammed (sallallâhü aleyhi ve sellem)'e gelirler. Rableri nezdinde şefaat etmesini dilerler. O da kendilerine bu konuda müsbet cevap verir. Sonra aziz ve celil olan Rabbinin huzuruna çıkarak izin ister. Kendisine izin verilir. Sonra Rabbi için secdeye kapanır. Sonra O'na layık şekilde hamd ve senalar eder. Bütün bunlar senin ve tüm mahlûkâtın duyacağı şekilde cereyan eder. Nihayet Rabbi, onların biran evvel huzura arzedilmesi ve işlerine bakılması konusundaki dileğini kabul eder.

En Büyük Mahkeme

Sen, diğer yaratıklarla birlikte Kıyâmetin karanlık ve şiddetli sıkıntısı içerisinde karar faslını ve nimet veya hüzün yurduna girmeyi bekleyip gözlerken birden bire Arşın nuru yükselir. Yeryüzü Rabbinin nuruyla parlar. Kalbin cebbar olan Allah Teâlâ hükmetmeye başlayacağına kesin olarak inanır. Ona arzedilme sıran gelmiştir. Öyle ki senden başka kimsenin arz edilmediğini ve senden başka kimsenin işine bakılmadığını sanırsın.

Hamîd bin Hilal'in şöyle dediği bildirilmiştir: "Bize anlatıldı ki: Kıyâmet günü bir kişi hesab'a çağırılarak: 'Ey falan oğlu falan hesaba gel!' denilir. Hatta o zanneder ki, 'hesaba getirilenlerden benden başkası kast edilmiyor.'

Cehennemin Kükreyişi

Sonra Yüce Allah Teâlâ: 'Ey Cebrail, bana Cehennemi getir!'

Cebrail yanına varıp 'Ey Cehennem, gel!' dediği zaman Cehennemi bir düşün!

Allah Teâlâ'nın başka bir varlık yaratıp da kendisini onunla azaplandıracağı korkusuyla ıztırap ve titremesini bir tehayyül et!

Çalkalanıp coştuğu ve parlayıp yaratıklara uzak yerinden baktığı ve onlara doğru iç çekip kükrediği anı bir düşün!

Allah Teâlâ'nın emrine muhalefet edip asi olanlara karşı Rabbinin gazabından dolayı gazablanarak mahlûkâtın üzerine hücum ederken bekçilerini sürükleyişini düşün!

İç çekiş ve kükreyiş sesini, dalgalar halinde birbiri arkasında gelen o homurtuları düşün!

Kulağın o uğultularla dolmuştur. Korku ve heybetten yüreğin ağızına varmış ve uçacak hale gelmiştir. Yaratıklar onun kendilerine doğru kükreyişinden şiddetle kaçarlar.

İşte o gün, çağrışma ve karşılıklı feryat günüdür. Cehennem sesinin yankılarını duyunca arkalarını dönüp kaçarlar ve birbiri arkasına, Cehennemin etrafına, dizüstü çökmüş vaziyette dökülürler ve gözlerinden yaşlar boşanır.

Zalimlerin Feryadı

Cehennemin iç çekiş ve kükreyişi esnasında mahlûkâtın birbirine karışan ağlama sesini bir düşün!

Zalimler feryat ve figan ederek yok olup gitmeyi dilerler. Her bir seçkin, sıddık şehid, kısaca bütün halk: "Nefsî, nefsî!" diye bağırır. Düşün bir kere: Mahlûkâtın peygamberlere çağıran seslerini!

Onlardan her kul: "Nefsî, nefsî!" diye seslenir. Sen de aynı şeyi söylersin. Sen de mahlûkâtla birlikte şiddetli tehlikeler ve yürek ürperten korkular içerisindeyken, bir de bakarsın ki Cehennem ikinci bir kez haykırmıştır.

Senin ve onların korku ve endişesi bir kat daha artar. Arkasından üçüncü bir kez kükrer. Yaratıklar peşpeşe yüzüstü dökülürler. Gözleri belerir ve ateşin kendilerini kapıp götürme korkusuyla göz ucuyla gizli gizli bakarlar. O zaman zalimlerin yürekleri hoplar ve gırtlaklarına dayanır da yutkundukça yutkunurlar. Yutkunuşları boğazlarında düğümlenir. Akıllar uçar, iyi ve kötü bütün insanların akılları şaşar. Hiçbir peygamber ve seçkin hiçbir salih kul kalmaz ki bundan dolayı aklı şaşmasın.

Peygamberlerin Korkusu

O anda aziz ve celil olan Allah Teâlâ, yolunun davetçileri ve kullarına karşı delilleri oldukları için mahlûkâtın en değerlileri ve Kendisine en yakınları olan peygamberlere yönelerek, kendilerini kullarına ne ile gönderdiğini ve kullarının kendilerine ne cevap verdiğini sorarak buyurur: "Size ne cevap verildi?"

Onlar da düşünüp hatırlayan değil şaşırıp unutan akıllarıyla: "Hiç bir bilgimiz yok. Şüphesiz ki gaybleri bilen yâlnız sensin!" (Maide Sûresi: 109)

Bu ne büyük korku ki, Allah Teâlâ'ya olan yakınlıkları ve katındaki değerlerine rağmen peygamberlerde öyle bir noktaya varmış ki akıllarını şaşırtmış da, ümmetlerinin kendilerine ne cevap verdiğini dahi bilemez hale getirmiştir!

Ebu'l-Haban ed-Dimeşkî'nin şöyle dediği rivayet edilmiştir: "Ebu Kurre el-Ezdî'ye dedim ki: 'İnsanların kalbi Kıyamet gününün dehşetli hallerine nasıl dayanır?"

Dedi ki: "Onlar yeniden diriltildiğinde buna güç yetirecek bir yapıda yaratılırlar." Ebu' 1-Hasan dedi ; ki: "İshak bin Halef'e Yüce Allah Teâlâ'nın peygamberlerine söylediği: 'Size ne cevap verildi? (sorusuna) onların: Bilmiyoruz' (Maide: 109) sözünü sordum ve onlar dünyada kendilerine ne cevap verildiğini bilmiyorlar mı?' dedim. Dedi ki: Kendilerine bu soru yöneltildiğinde duydukları heybetin büyüklüğünden akılları şaşar ve dünyada kendilerine ne cevap verildiğini bilemezler. Dolayısıyla doğru söylüyorlar. Nihayet kendilerine gelirler ve dünyada kendilerine nasıl cevap verildiğini hatırlarlar.

Ebu'l-Hasan, "Bu cevabı Ebu Süleyman'a naklettim. O: 'İshak doğru söylemiş. Peygamberler o andaki sözlerinde doğrudurlar. Nihayet kendilerine gelince, kendilerine ne cevap verildiğini hatırlarlar' dedi. Ebu Süleyman dedi ki: "Birini arkadaşına: 'Benimle senin aranda Sırat vardır' dediğini duyduğunda bil ki o Sıratı tanımıyor. Eğer tanısaydı, Sıratta bir kimseye takılmayı veya birinin kendisine takılmasını istemezdi."

Kıyametin Manzarası ve Tekvir Sûresi

"Allah Teâlâ'nın, peygamberleri toplayıp da: 'Size ne cevap verildi?' dediği gün..." (Maide: 109) ayeti hakkında Mücahid'in şöyle dediği nakledildi: 'Onlar korkarlar ve: 'Bizim hiçbir bilgimiz yok' derler. Yine: "O gün her ümmeti diz çökmüş görürsün" (Casiye: 28) ayeti hakkında şöyle dediği bildirildi: "Yani, diz üstü sürünerek..." Mücahid devamla şunları söyledi: Abdullah'ın şöyle dediğini duydum: 'Hz. Peygamber (sallallâhü aleyhi ve sellem) buyurdu ki: 'Sizi mahşerde Cehennemin korkusundan diz çökmüş olarak görür gibiyim." Yine Mücahid dedi ki: "Abdullah bin Ömer (radiyallâhü anh)'ın şöyle dediğini işittim: 'Hz. Peygamber (sallallâhü aleyhi ve sellem) şöyle buyurdu: 'Kıyamet gününün manzarasına bakmak isteyen, "Güneş katlanıp dürüldüğünde..." (Tekvîr Suresi: 1) suresini okusun."

Amr bin Zerr'in şöyle dediği bildirildi: "Sabahleyin hayır aramak üzere çıkan kişi, hayır bulur. Gözlerinizin yaşarmamasını ve kalblerinizin katılığını bana mı yüklüyorsunuz? Eğer bugün size Allah Teâlâ'nın Kitabından bir öğüt dinletmezsem, o zaman suçu bana yükleyin." Sonra şu âyet-i kerimeleri okudu: "Güneş katlanıp dürüldüğünde, yıldızlar (kararıp) döküldüğünde, dağlar (sallanıp) yürütüldüğünde..." (Tekvîr Sûresi: 1-3) tâ "...Kişi neler getirdiğini anlamış olacaktır" (Tekvîr Sûresi: 14) ayetine veya surenin sonuna varıncaya kadar... Sonra şöyle devam etti: 'Beni dinleyiniz! O bekleyişte onlar arasında senin halin ne olacak?!

Onların maruz kaldığı korku ve dehşete; hatta kalbin güç yetiremeyecek, vücudun kaldıramayacak kadar büyüğüne senin de maruz kalacağını biliyor musun?

İşte görüyorsun o durakta peygamberlerin bile akılları şaşmış. Sen ise, asî, günahkâr ve Rabbinin hoşlanmadığı işlere devam edip dururken akim ne hale gelir ve halin nice olur?

En Yakın Akrabalar Bile Birbirinden Kaçar

O korku, dehşet, titreme, yalnızlık ve şaşkınlıktan dolayı evlat, baba, kardeş, eş ve akrabaların senden kaçtıkları, senin de hepsinden kaçtığın o anı düşün!

Nasıl da birbirinizi yüz üstü ve yardımsız bırakırsınız?

Eğer o günün büyük korkusu olmasaydı, annenden, babandan, eşinden, çocuklarından ve kardeşinden kaçman mertlik ve vefakârlık sayılmazdı. Fakat tehlike büyüktür, korku şiddetlidir. Bu yüzden ne sen onlardan kaçtığından dolayı kınanırsın ne de onlar kınanır.

Neden diğer insanlardan değil de özellikle bunlardan kaçıyorsun?

Onlara kızdığından dolayı mı?

Nasıl onlara kızarsın veya onlar sana kızarlar ki?

Öyleyse neden özellikle onlardan kaçıyorsun?

Kızdığından mı?

Oysa onlar, dünyada iken candaşların, gözünün nurları ve gönlünün sürurlarıydılar. Fakat onlardan birinin sende bir hakkı bulunup da yakana yapışarak aziz ve celil olan Rabbinin huzurunda seninle hesaplaşmasından, korkarsın. Sonra belki de davayı kazanır da, kurtuluş, ümidin olan iyiliklerinden kendisine verilir. B öylece sevaplarından ayrılır ve bu yüzden de Cehenneme girersin.

Cehennemden Bir Boyun Uzanır

Sen bu halde iken,, birden Cehennemden bir boyun çıkıp yükselir ve açık bir dil ile, yaratıklar içerisinden hesapsız olarak yakalamakla görevlendirildiği kimseleri haykırır. Sonra bu boyun yönelip gelir ve kuşun yem tanelerini topladığı gibi onları toplar, üzerlerine kapanarak ateşe atar ve ateş de onları yutar. Sonra onlarla birlikte Cehennemin içinde gizlenir.

İşte onlara bu yapılacak. Sonra bir münadî şöyle seslenir: Mahşer ahalisi kimin ikrama layık olduğunu görecektir. Her hal ve durumda Allah Teâlâ'ya hamdedenler ayağa kalksın!" Onlar ayağa kalkarak Cennete doğru seğirtirler.

Hesapsız Cennete Girenler

Sonra geceleyin kalkıp ibadet edenlere de aynı şey yapılır. Sonra, dünyanın ticaret ve alışverişi' kendilerini Mevlâ'yı anmaktan alıkoymayanlara da böyle yapılır. Nihayet Cennetlik ve Cehennemliklerden bu gruplar (hesapsız olarak) girecekleri yere girdikten sonra, amel sahifeleri uçuşur, insanların sağ veya sol ellerine düşer ve mizanlar kurulur. Onca büyüklüğüyle kurulmuş mizanı düşün!

Kalbin ürperti içerisinde defterinin sağma mı yoksa soluna mı düşeceğini beklerken defterlerin uçuşmasını bir tasavvur et!

Üç *Yerde Kimse Kimseyi Hatırlamaz*

Hasan-ı Basrî'nin şöyle dediği rivayet edilmiştir: "Hz. Peygamber (sallallâhü aleyhi ve sellem)'in başı Hz. Aişe (radiyallâhü anh)'nın kucağındaydı. Derken uykuya daldı. Hz. Aişe (radiyallâhü anh) Ahireti hatırlayarak ağladı. Gözünden akan yaşlar Hz. Peygamber (sallallâhü aleyhi ve sellem)'in mübarek yanakları üzerine damladı. Resûlullah (sallallâhü aleyhi ve sellem) bu gözyaşlarıyla uyandı. Başını kaldırdı ve: 'Niye ağlıyorsun, ey Aişe'm?'

diye sordu. Hz. Aişe: 'Ey Allah Teâlâ'nın Resulü, Ahireti hatırladım da... Acaba Kıyâmet günü yakınlarınızı hatırlar mısınız?'

dedi. Bunun üzerine Hz. Peygamber (sallallâhü aleyhi ve sellem) şöyle buyurdu: 'Canım kudretinin elinde bulunan Allah Teâlâ'ya yemin ederim ki, şu üç yerde kişi kendisinden başka hiç kimseyi hatırlamaz: Teraziler kurulup insanların amelleri tartıldığı zaman iyilik kefesinin hafif mi, yoksa ağır mı geldiğini öğreninceye kadar. Amel sahifeleri dağıtıldığı zaman, sağ elinden mi, yoksa sol elinden mi verildiğini bitinceye kadar. Bir de Sırat yanında."

Enes bin Malik'ten rivayet edilmiştir: "Kıyamet günü insanoğlu getirilip mizanın iki kefesi arasında durdurulur ve bir melek kendisi için görevlendirilir. Eğer terazisinin sevap kefesi ağır basarsa, görevli melek bütün mahlûkâtın duyacağı bir sesle şöyle seslenir: 'Falan oğlu falan bir daha ebediyen mutsuz olmayacağı bir saadete ermiştir!'

Eğer, terazisinin sevap kefesi hafif gelirse bu defa de aynı melek, bütün mahlûkâtın işiteceği bir sesle şöyle seslenir: 'Falan oğlu falan, bir daha hiç mutlu olmayacak bir şekavete uğramıştır!'

İşte sen yaratıklarla birlikte ayakta dikilirken birden bire meleğe bakarsın ki, ona zebanileri getirmesi emredilmiştir. Hemen ellerinde demir tokmaklar ve üzerlerinde ateşten elbiselerle gelirler. Sen onları görünce korkarsın, dehşet ve heybetten yüreğin uçacak gibi olur.

Adın Okunur

Sen bu halde iken, birden bire yüksek sesle adın okunur. Gelmiş geçmiş bütün mahlûkâtın huzurunda isminle şöyle çağırılırsın: 'Nerede falan oğlu falan Aziz ve celil olan Allah Teâlâ'ya takdim edilmeye gel!'

Zaten melekler seni almak için görevlendirilmiş. Nihayet seni Rabbine yaklaştırırlar. Sözkonusu çağrıyla istenenin sen olduğunu bildikleri için isim benzerliğinin bulunması kendilerini şaşırtmaz.

Talha bin Amr bize haber verdi ki: Bana İbn Ebi Rabah şöyle dedi: Ey Talha!

Senin ismin ve benim ismim gibi kim bilir ne kadar çok isim vardır?!

Kıyamet günü: 'Ey falan!' dendiğinde hemen kastedilen kişi kalkar. Başkası kalkmaz. Çünkü kalbine sen olduğuna dair bilgi doğmuştur. Hemen ayağa fırlarsın. Bütün vücudun titrer. Organların çırpınır. Rengin uçar. Korkan, ürken ve titreyen yüreğin göğsüne küt küt vurur. Seni almakla görevli melekleri görünce, seni müthiş bir ıstırap, titreme ve korku tutar. Kullar içerisinde çağrılanın senden başkası olmadığını çok iyi bilirsin. Melekler ellerini sana uzatır, seni kıskıvrak yakalarlar. Sonra uysal hayvanların çekilmesi gibi seni çeker götürürler. Aziz ve celil olan Allah Teâlâ'ya arzedilmek ve O'nun huzurunda durup dikilmek üzere sürükleyerek safların arasından geçirirler. Sen: aralarından Rabbine doğru çekilip götürülürken bütün yaratıklar, gözlerini sana dikmişlerdir.

Ulu Divan

Kalbin titreyerek, ıstırap ve ürpertiyle huzurda durduğun anı bir düşün!

Seni yakaladıkları zaman elleriyle pazularını tutuşlarını ve o anda avuçlarının sertliğini bir düşün!

Elleriyle kıskıvrak yakalanışını ve safların arasından geçirilişini bir düşün!

Kalbin uçar, gönlün yerinden fırlar gibidir. Yine ellerinde bulunuşunu bu şekilde seni Rahman olan Allah Teâlâ'nın arşına kadar götürerek ellerinden fırlatışlarını ve Allah Teâlâ'nın ulu kelamiyle seni çağırmasını bir düşün!

"Ey Adem oğlu, yaklaş bana!" Nurunun içine kaybolmuşsun. Çırpınan, hüzünlü, ürperen ve korku dolu bir gönül; endişeli, korkulu ve kırık bir göz; uçmuş bir renk ve titreyen mustarib organlarla tıpkı annesinin yeni doğurduğu küçük yavru gibi, Aziz, Celil, Kebîr ve Kerîm olan Rabbinin huzurunda durursun.

Amel Sayfası

Elinde, işlediğin hiçbir günahı ve gizlediğin hiçbir sırrı bırakmayıp hepsini içeren yazılı bir sayfa titremektedir. Sen içindekileri yorgun bir dil, geçersiz bir delil ve kırık bir gönül ile okursun. Hala sana ihsanda' bulunan ve kusurlarını örtmeye devanı eden Mevlâ'dan utanç ve korkun acaba ne derecededir?!

İşlediğin çirkin fiillerinden ve büyük günahlarından seni sorguya çektiği zaman ne dille cevap verirsin?

Yarın O'nun huzurunda hangi ayakla durursun. Hangi gözle O'na bakarsın. Hangi yürekle O'nun ulu ve yüce sözlerine, sorgulama ve azarlamasına dayanabilirsin?

Küçücük vücudunla, titreyen organlarınla ve çarpıntılı yüreğinle kendini bir tehayyül et!

Günahlarını hatırlatıp kötülüklerini ortaya döken ve seni durdurup gizlediklerini bir bir itiraf ettiren kelamını işitmektesin. Bu haldeki durumunu ve binbir tehlikenin seni çepeçevre sarışını bir tasavvur et!

Kim bilir kaç günahı unutmuşsundur ki Allah Teâlâ onları sana hatırlatmıştır!

Sakladığın kaç gizli sır vardır ki Allah Teâlâ hepsini açıklayıp ortaya dökmüştür. Kim bilir nefsin isteklerine olan meylin ve gafletin sebebiyle ihlaslı yaptığını ve ifsad edici arızalardan uzak olduğunu zannetiğin nice amelin vardır ki Allah Teâlâ hepsini geri çevirmiş ve boşa çıkarmıştır.

Son Pişmanlık

Oysa bunlara büyük bir ümit bağlamıştın. Rabbine itaat konusunda gösterdiğin ihmalden dolayı kalbinin ne büyük üzüntü ve pişmanlıkları olur!

Nihayet her günahı anmak ve her gizliyi ortaya dökmek suretiyle, Allah Teâlâ seni tekrar tekrar sorguya çektiği zaman sıkıntı seni oldukça yorar ve utancın doruk noktaya ulaşır. Çünkü karşındaki en Yüce Sultandır. O'ndân utanıldığı kadar hiç kimseden utanılmaz. Çünkü O, benzeri olmayan Bakî, Evvel ve Kadîm'dir. Ihsan sahibidir. Şefkatlidir. Merhametlidir. Kerîmdir. Cömertliğine nihayet yoktur. Ni'met, fazl ve kerem sahibidir.

İşte bu sıfatları taşıyan bir Zatın seni sorgulamasını ne sanıyorsun?!

Emrine olan muhalefetini, gösterdiğin saygısızlık ve hayasızlığı ve Kendisine kafa tutuşunu bütün açıklığıyla ortaya dökmüştür. Dünyada emirlerine karşı gelişini, sana olan nimetlerini önemsemeyişini ve azametini düşünmeyişini sana hatırlatmasını düşünebiliyor musun?

Nitekim şöyle der:

> **"Ey kulum!**
> **Neden bana saygı göstermedin?!**
> **Neden benden utanmadın?!**
> **Sana olan ihsanımı hafife mi aldın?**
> **Yoksa sana iyilikte bulunmadım mı?**
> **Sana nimet vermedim mi?**
> **Benim hakkımda seni aldatan nedir?**
> **Gençliğini nerede yıprattın?**
> **Ömrünü nerede tükettin?**

Malını nereden kazandın ve nereye harcadın?
İlminle ne denece amel ettin?

Tercümansız Görüşme

Hz. Peygamber (sallallâhü aleyhi ve sellem) şöyle buyurdu: "Hiçbiriniz yoktur ki, Âlemlerin Rabbi, arada hiçbir perde ve tercüman bulunmaksızın kendisine soru sormasın." Adî bin Hatim şöyle demiştir 'Ben Hz. Peygamber (sallallâhü aleyhi ve sellem)'in bir konuşmasına şahid oldum. Şöyle buyuruyordu:

Hiç şüphesiz biriniz –arada engelleyici hiçbir perde ve meramını ifade edecek hiçbir tercüman bulunmaksızın Allah Teâlâ'nın huzurunda ayakta dikilecektir. Allah Teâlâ soracak: 'Sana mal vermedim mi?'

Kul: 'Evet verdin' diyecek. Allah Teâlâ: 'Sana elçi göndermedim mi?'

diye soracak. Kul: 'Evet gönderdin' diyecek.' Sonra sağına bakacak Cehennem ateşinden başka bir şey göremeyecek. Soluna bakacak, yine Cehennem ateşinden başka bir şey göremeyecek. Öyleyse, (dünyada sadaka olarak vereceği) bir hurma parçasıyla da olsa ateşten korunsun. Bunu bulamıyorsa, güzel bir sözle bunu yapsın."

Abdullah bin Mes'ud yeminle sözüne başlayarak şöyle dedi: 'Allah Teâlâ'ya yemin ederim ki, sizden hiç kimse yoktur ki, birinizin dolunay ile başbaşa kaldığı gibi Rabbiyle başbaşa kalmasın.

Ey Âdemoğlu Niçin Aldandın?

Sonra Allah Teâlâ ona şöyle buyurur:

'Ey Âdemoğlu, Benim hakkımda seni ne aldattı?

Ey Âdemoğlu, bildiğinle ne amel ettin?

Ey Âdemoğlu! Peygamberlere ne cevap verdin?"

Yine Abdullah bin Mes'ud'dan rivayet edilmiştir ki, sözüne yeminle başlayarak şöyle dedi: "Vallahi, sizden hiç kimse yoktur ki, birinizin gördüğü dolunay ile başbaşa kaldığı gibi Rabbiyle başbaşa kalmasın. Sonra Allah Teâlâ ona şöyle buyurur:

'Ey Âdemoğlu, Benim hakkımda seni ne aldattı?

Ey Âdemoğlu, benim için ne amel işledin?

Ey Âdemoğlu, Benden ne kadar hayâ ettin?

Ey Âdemoğlu, peygamberlere ne cevap verdin?

Ey Âdemoğlu, sana helâl olmayana bakarken Ben gözlerinin üzerinde gözcü değil miydim?

Sana helâl olmayan şeyleri dinlerken Ben, kulakların üzerinde konrolcu değil miydim?

Ey Âdemoğlu, sana helâl olmayan şeyleri söylerken Ben, dilin üzerinde murakıp değil miydim?

Sen ellerinle helâl olmayan şeyleri tutarken Ben, onların üzerinde gözcü değil miydim?

Ayaklarınla sana helâl olmayan şeylere giderken Ben onların üzerinde gözetleyici değil miydim?

Sana helâl olmayan şeylerle kalben ilgilenip dururken Ben, kalbinin üzerinde murakıp değil miydim?

Yoksa sana olan yakınlığımı ve ve sana gücümün yettiğini inkâr mı ettin?"

İki Büyük Olay

Ey Âdemoğlu, sen iki büyük olayla karşı karşıyasın: Ya Allah Teâlâ seni Rahmetiyle karşılayacak, cömertlik ve keremiyle ihsanda bulunacak ya da, seni inceden inceye hesaba çekecek ve Cehenneme götürülmeni emredecektir ki, ne kötü dönüş yeridir orası!

Mücahid'in şöyle dediği rivâyet edilmiştir: "Kıyamet günü, kul şu dört şeyden sorguya çekilmedikçe Allah Teâlâ'nın huzurundan adımını bile atamaz:

Ömrünü nerede tükettiğinden, ilmiyle ne amel işlediğinden, bedenini nerede yıprattığından, malım nereden kazanıp nereye sarfettiğinden."

Allah Teâlâ sana olan ihsanını, buna karşılık senin ise O'na muhalefet edişini, O'na karşı hayasızlığını tekrar tekrar ifâde ederken kendinin ve kalbinin halini düşünebiliyor musun?

O ne büyük duruşmadır!

O ne yüce sorgulayıcıdır!

Hiç bir şey Kendisine gizli kalmaz. O'na olan itaatındaki ihmal ve O'na karşı isyanından dolayı içini dolduracak üzüntü, keder ve hasret ne büyüktür!

Sende gam, keder ve haya doruğa ulaşınca iki durumdan birisi belirir: Ya gazab veya hoşnutluk ve muhabbet.

Ya diyecek ki: Ey kulum Ben bunları dünyada senin için örttüm. Bu gün de onları senin için bağışlıyorum. İşte büyük olan günahlarını ve çok olan hatalarını affettim. Az olan iyiliklerini de kabul ettim. Bundan dolayı gönlünü sevinç ve neşe kaplar. Bundan ötürü yüzün ışıl ışıl parlar. Bunu sana söylediği zaman kendini bir düşün!

Af Müjdesinin Verdiği Sevinç

Üzüntüden, sorgulamanın verdiği utanma ve sıkılmadan ve yaptığın kötü işlerin sayılması karşısında duyduğun sıkıntıdan sonra yüzünde sevincin nur ve aydınlığı parlamaya başlar. Gönlündeki keder ve hüzün neşeye dönüşür. Yüzün açılır, rengin ağarır. Bizzat Cenâb-ı Hak'tan, senden razı oluşunu duyduğun anı bir düşün!

Gönlün hoplar, sevinç ve sürurla dolar. Neredeyse neşeden ölür ve mutluluktan uçar gibi olursun. Hakkındır da… Öyle ya!

Hangi sevinç, aziz ve celil olan Allah Teâlâ'nın rızasından duyulandan daha büyük olabilir?

Vallahi, dünyadayken Allah Teâlâ'nın ahirette senden razı olacağını düşünüp sevincinden ölürsen bu sana çok görülmez. Her ne kadar ahiretteki bu hoşnutluk tam kesin değilse de, bunu umman bile böyle bir sevinç için yeterli.

Öyleyse bir de Allah Teâlâ'dan, senden hoşnut olduğunu bizzat işitip için güvenle dolsa, endişen tamamen dağılsa, ebedî mutluluğa olan ümit ve emelin kesinleşse, sonsuz, kesintisiz, eksilmez ve şüphe götürmez nimetleri elde ettiğine kesin kanaatin gelse, durumun nasıl olur?

Bir de bunu düşün!

Aziz ve celil olan Allah Teâlâ'nın huzurundasın, sana karşı hoşnutluğu belli olmuş. Kalbin sevinçten uçuyor. Yüzün ağarıyor, parlayıp aydınlanıyor, yaradılışı adeta hal değiştiriyor ve çehren sanki dolunay gibi oluyor. Sonra sen mahlûkâtın huzuruna sevinçli bir yüzle çıkıyorsun. Yüzün en mükemmel güzelliğe erişmiş, ışıltısıyla pırıl pırıl bir nur yayılıyor ve sen kitabın sağ elinde, güzellik, nur ve parlaktıkta diğer insanları geçmiş bir durumda iken kendini bir düşün!

Kolundan bir melek tutmuş ve herkesin ortasında:

"Bu falan oğlu falan, bir daha asla mutsuz olmayacağı bir saadete ermiştir!" diye seslenir. Rabbin, yaratıkları huzurunda senden hoşnut olduğunu ilan etmiştir. Sana iyi zan besleyenlerin bu zanları gerçekleşmiş, seni itham edenlerin karalamaları boşa çıkmıştır.

İyiliğin Mükâfatı

Mahlûkâtın içerisinde, yarın elde edeceğin bu derece, dünyada iken yaratıklara yaltakçılık yapmaksızın ve onlar gözünde makam-mevki aramaksızın Rabbinin taatiyle meşgul olmanın tam bir karşılığıdır. Tek olan ve ortağı bulunmayan Allah Teâlâ'ya karşı davranışlarındaki sadakat ve Rabbine karşı saygı derecesinin bedelidir. Allah Teâlâ, bütün mahlûkatın huzurunda sana bu büyük makamı ihsan etmiş, sana olan hoşnutluk ve dostluğunu ilan etmiştir.

Düşün bir kere!

Sen yaratıkların saflarını yara yara yürümektesin. Yüzünün nur ve güzelliği, gönlünün sevinç ve neşesiyle amel defterini sağ elinde tutmaktasın. İnsanların gözleri, Allah Teâlâ katında erdiğin lütfa erme hasreti ve büyük bir imrenişle sana çevrilmiş. Bu makamı elde etmek için Allah Teâlâ'ya karşı daha büyük bir ümit ve emelle çalışıp çabala!

Çünkü O lütfederse buna erebilirsin. Bu, karşı karşıya bulunduğun iki büyük durumdan birisidir.

Safvan bin Mihrez'in şöyle dediği bildirilmiştir: "Ben Abdullah bin Ömer'in elini tutuyordum. Yanına bir adam gelerek, 'Allah Teâlâ'nın kul ile özel konuşması konusunda Hz. Peygamber (sallallâhü aleyhi ve sellem)'den ne duydun?'

diye sordu. Abdullah şu cevabı verdi: "Hz. Peygamber (sallallâhü aleyhi ve sellem)'i şöyle buyururken dinledim: Kıyamet günü Allah Teâlâ mü'mini Kendisine yaklaştırır. Üzerine

himaye örtüsünü koyar onu insanlardan gizler ve şöyle buyurur: 'Ey kulum, falan falan günahını biliyor musun?'

Kul: 'Evet ey Rabbim' der. Sonra yine: 'Ey kulum, falan falan günahını da biliyor musun?'

diye sorar. Böylece bütün günahlarını kendisine itiraf ettirir. Kul, içinden helâk olduğunu düşünür. O sırada Allah Teâlâ şöyle buyurur: '**Dünyada bunları senin için örttüm. Bu gün de onları senin için bağışladım.'** Sonra da iyilik defteri kendisine verilir."

Allah Teâlâ'nın Gazab Ettikleri

Kâfir ve münafıklara gelince, hazır bulunan melekler onlar için şöyle derler: "İşte bunlar Rablerine karşı yalan söyleyenlerdir. Bilin ki, Allah Teâlâ'nın laneti zalimlerin üzerinedir." (Hûd Sûresi: 18).

Abdullah bin Ömer Ka'be'yi tavaf ederken bir adam karşısına çıktı ve "Ey Abdurrahman'ın babası, Allah Teâlâ'nın kul ile yalnız konuşması konusunu Hz. Peygamber (sallallâhü aleyhi ve sellem)'den nasıl duydun?'

diye sordu. Abdullah yukarıdaki rivayetin benzeriyle cevap verdi. Said der ki: Katade şöyle dedi: "O gün üzülüp de, üzüntüsü bir tek yaratığa bile gizli kalan hiç kimse yoktur."

İbn Mes'ud'dan şöyle dediği rivayet edilmiştir: Allah Teâlâ Kıyamet günü mü'min kulunun üzerine himaye perdesini yayar. Elini sırtına uzatıp şöyle buyurur:

'Ey Âdemoğlu! Şu senin falan falan gün işlediğin iyiliğindir, onu kabul ettim. Şu da senin falan falan gün işlediğin günahındır; onu da bağışladım.' Bunun üzerine o kul hemen secdeye kapanır. Halk da: 'Defterinde (veya kitabında) iyilikten başka ameli bulunmayan şu salih kula ne mutlu!'

derler."

Abudullah bin Hanzala'nın da şöyle dediği rivâyet edilmiştir: "Şüphesiz Allah Teâlâ Kıyamet günü kulunu huzurunda durdurur, amel sahifesindeki kötülüklerini açıklar ve ona: 'Sen şunu yaptın mı?'

diye sorar. O kul: 'Evet ey Rabbim,' der. Bunun üzerine Allah Teâlâ: **'Bugün seni onunla seni rüsvay etmeyeceğim. Seni bağışladım'** buyurur. Bunun üzerine o kul, Kıyamet gününün rüsvay lığından kurtulduğu o anda: "Gelin kitabımı okuyun. Şüphesiz ben hesabıma kavuşacağımı umuyordum' der."

Başka bir durum da Rabbinin sana şöyle buyurmasıdır: "Kulum, ben sana kızgınım. Lanetim üzerine olsun. İşlediğin büyük günahların senin için asla bağışlamayacağım. Yaptığın iyilikleri asla kabul etmeyeceğim. Buna sana bazı büyük günahlarını gösterip şöyle sorduğu zaman söyler: "Bunları biliyor musun?"

Sen: "İzzetine yemin derim ki, evet!" diye cevap verirsin. Bunun üzerine sana gazap eder ve: "İzzetime yemin ederim ki, onları Benden kurtaramazsın" buyurur. Arkasından zebanileri çağırarak şu emri verir: "Alın şunu!" Ulu sözü, heybet ve celâliyle bunu söylerken aziz ve celil olan Allah Teâlâ'yı ne zannediyorsun?

Düşün bir kere, Allah Teâlâ seni affetmezse, sen izzet ve kudret sahibi Allah Teâlâ'dan gazabım işitmiş ve O seni, aşağılatacı ve kuvvetli pençeleriyle zebanilere havale etmişken, sen ensen ve boynunda onların pençelerinin şiddetli dokunuşundan başka bir şey duymazsın. Sen zebanilerin elinde, yüzün kara olarak Cehenneme götürülürken, helâk olduğuna kesin olarak inanmış ve perişan bir vaziyette Cehenneme doğru sürüklenirken kendini bir tehayyül et!

Kararmış yüzünle, kitabın, sol elinde, yaratıkların arasından feryat ve figan ederek geçip gidiyorsun. Melek de kulundan tutmuş şöyle sesleniyor: "Bu falan oğlu falan öyle bir mutsuzluğa çarptı ki, bundan böyle asla mutluluk yüzü göremeyecektir!" Allah Teâlâ seni gazap ve öfkesiyle teşhir etmiştir. Mahlûkâtına rezil ve rüsvay olmuşsundur. Senin hakkında iyi düşünenlerin bu düşüncesi boşa çıkmış, hakkında kötü zan besleyenlerin bu zanları gerçekleşmiştir.

Gösterişin Cezası

Belki de Allah Teâlâ sana bunu, dünyada iken Kendi katındaki makam ve dereceni kaybetme pahasına kulları nezdinde makam ve mevki arayarak O'na olan itaat ve ibadetinde yapmacık davranışın yüzünden yapmıştır. Böylece seni, davranışlarında Kendisine tercih ettiğin kimseler yanında rezil etmiştir. Çünkü sen, Allah Teâlâ'nın övgüsü yerine, Allah Teâlâ'ya olan ibadet ve taat konusunda o kulların övgüsüne razı olup memnun olmuştun. Bir o durumu düşün bir de bunu!

Bu tehlikeyi hatırla!

İki durumdan hangisinin seni yücelteceğini ve iki durumdan hangisinin senin için hazırlandığım dikkatle düşün!

Ka'b'in şöyle dediği rivâyet edilmiştir: Bir kişinin Cehenneme götürülmesi emredilir edilmez, yüz bin melek üzerine birden hücum eder. Ebu Abdullah dedi ki: "Bana şöyle bir bilgi ulaştı: Kul Allah Teâlâ'nın huzurunda durdurulup da beklemesi uzayınca melekler şöyle derler: Allah Teâlâ'nın lanetine uğrayası kul!

Aziz ve celil olan Allah Teâlâ'ya bu kadar çok mu karşı geldin?

Oysa dünyada güzel bir dış görünüş sergiliyordun."

Ebu Abdullah sözlerine devamla şöyle dedi: "Kim ki Allah Teâlâ'nın sevmediği işlerle kendini insanlara sevdirmeye çalışır ve Allah Teâlâ'nın hoşlanmadığı şeylerle O'na kafa tutarsa, o kimse izzet ve celâl sahibi Allah Teâlâ'ya, kendisine hiddet ve gazab etmiş olarak kavuşur."

SIRAT

Sıratın Mahiyeti

Bütün incelik ve kayganlığıyla Cehennemin üzerine uzatılmış ve altında da Cehennem, dalagalarıyla çırpınıp dururken gözünü kaldırıp Sırat köprüsüne baktığında yüreğine dolacak korkuyu bir düşün!

Bu ne müthiş ve korkunç manzara!

Üzerinden geçeceğini kesin olarak biliyor, altındaki Cehennemin karardığına bakıyorsun. Ateş dalgalarımın hışırtısını ve ta derinden kabarışının gürültüsünü işitiyorsun. Melekler sesleniyor: "Rabbimiz, bunun üzerinden kimi geçirmek istiyorsun?"

Yine sesleniyorlar: "Rabbimiz, Rabbimiz! Sen kurtar. Sen kurtar!" Onca korkunç manzarasıyla ona bakıp dururken birden şöyle seslenilir:

"Çıkın köprüye!"

Birden bire senin ve mahlûkâtın ayağı altından değişmek üzere toprağın yükselişini hissedersin. Sonra yer, başka bir yere dönüşür. Bütün mahlûkât adeta bembeyaz gümüşten bir zemin üzerinde yayılmışlardır.

Sonra sen bütün dehşetiyle köprüye bakarken sana ve seninle birlikte herkese şöyle denilir: "Çıkın köprüye!"

Sana "Köprüye çık" denildiği andaki yüreğinin çırpınış ve korkusunu bir düşün!

Korku ve endişeden aklın uçmuştur. Sonra köprüye çıkmak için iki ayağından birini kaldırırsın. Ayağının altıyla onun keskinlik ve inceliğini hissedersin. Korkudan yüreğin ağızına gelir. Sonra diğer ayağını üzerine koyar, doğrulursun. Şimdi tam olarak köprünün üzerindesin.

Sıratta Günah Yükü

Sırtında taşıdığın günah yükün gittikçe ağırlaşmaktadır. Kalbin uçacak gibi olmasına rağmen köprüde yürümeye başladın, nihâyet zirveye ulaştın. Sonra köprünün sallanmasıyla aşağıya doğru kaymaya başladın. Aşağıda Cehennemin kaynaması bütün insanları bir ıstıraba sürüklemiştir. Önünden ve arkandan insanlar peşi peşine Cehenneme yuvarlanmaktadırlar.

Acz ve. zaafına rağmen köprü üzerindeki halini bir düşün!

Önünden ve arkandan ayakları kayan erkek ve kadınlara bakmaktasın. Başları önlerine eğik, ayaklan köprünün üzerinde... Melekler bazı erkeklerin sakallarından, bir kısım kadınların ise perçemlerinden yakalamaktadır. Bazılarının boynunda da halkalar vardır.

Yükselen Kıvılcımlar

Cehennem ateşi, onları yakalamak için azdıkça azmakta, coşup kaynamakta ve tepelerinin hizasına kadar kıvılcımlar saçmaktadır. Melekler onlara kancalar atıp çekmekte, ateş onların arzu ve hasretiyle kükreyip haykırmaktadır. Ateşin kıvılcımları insanların ta başlarına kadar sıçrayıp yetişmekte ve onları Cehennemin içine kadar çekmektedir. İnsanlar kurtuluşlarından ümit kesmiş vaziyette feryat ve figan etmektedir. Alevlerin ta tepelerine kadar çıkmasından aşağıya yuvarlanmakta ve “Mahvolduk! Helâk olduk!”

diye bağırmaktadırlar. Sen de, “ayaklarım kayar, köprüden aşağıya uçarım, düşüp vücudum paramparça olur, ayaklarım köprünün üzerinden kesilip havalanırım” korku ve endişesi içerisinde onlara bakmaktasın.

Sıratta Halimiz Ne Olur?

Bu hali sakin bir kafayla ve güçsüz bedenine acıyarak düşün!

Köprünün üzerinden rahat geçmek için daha dünyada iken günah yükünü hafiflet. Hiç şüphesiz Kıyamet gününün tehlikeleri, onları dünyada iken akıllarıyla düşünen, onlardan kurtuluşa çok büyük önem veren, kalblerine ahiretteki kurtuluşun ağır yükünü yükleyen, o kurtulabilme korkusunu yüreklerinde taşıyan Allah Teâlâ dostları için hafifletilir. Bu özelliklerinden dolayı Mevlâları Kıyamet günü bunları üzerlerinden hafifletir.

Öyleyse sen de bunları sürekli olarak göz önüne getir, bunların korku ve kaygısını kafandan bir an olsun çıkarma ki, Allah Teâlâ da böylece sana hafifletip kolaylaştırsın. Çünkü Allah Teâlâ zatına yemin ederek, dostlarına hem dünyadaki hem de ahiretteki korkuyu tattırmayacağına söz vermiştir.

CEHENNEM

Ya Sırattan Düşersen...

Şiddetli korku ve zayıf bedeninle Sırat köprüsünün üzerinden geçişini düşün!

Eğer gazaba uğramış ve affedilmemişsen, birden bire ayağının Sırattan kaydığım görürsün. Eğer Allah Teâlâ seni affetmezse, ayağın Sırattan kayacağı an ki halini düşün!

O anda kendi kendine, ‘Ebediyyen mahvolup gittim!’

dersin. “İşte korkup endişe ettiğim başıma geldi.” Aklın uçar. Sonra diğer ayağın da kayar. Baş aşağı düşersin. Ayakların Sırattan kesilmiştir. Demir kancaların deri ve etlerine saplanmasından başka bir şey hissetmezsin. Bunlarla ateşe doğru çekilirsin. Ateş üzerine hücum eder.

Cehennem, Mevlâsının gazabından dolayı öfkesi kabarmış bir haldedir. Ateş seni çektikçe sen Sırattan aşağıya doğru uçarsın. Ateşin hararetini hissettiğin anda, “Mahv oldum!” “helak oldum!”

diye feryat edersin. Pişmanlık ve teessüf bütün kalbini kaplamıştır. Daha ölmeden önce ve dünyadayken aziz ve celil olan Allah Teâlâ’yı razı etmeyi, hoşlanmadığı her şeyden de el çekmeyi ve böylece seni affetmesini boş yere temenni edersin.

Nihâyet sen ateşin ortasına varınca, alevleriyle üzerine tamamen kapanır. Yüreğinin hasret ve pişmanlık ateşi doruk noktaya ulaşmıştır. Sen cehenneme atıldığın anda şişersin. Sen yüzükoyun Cehenneme yuvarlanıp feryat ve figan ederken aziz ve celil olan Allah Teâlâ Cehenneme “Doldun mu?”

diye seslenir. Sen hem Cenâb-ı Hakkın seslenişini, hem de Cehennemin şu cevabını işitirsin: “Daha var mı?” (Kaf Sûresi: 30) Sen ateşin içinde iken, alevleri vücudunu sararken ve yaralan bedenini kaplarken Yüce Allah Teâlâ:

“Boş yerin var mı?”

der. Sonra çok geçmeden vücudun damlar, etlerin dökülür, sadece kemiklerin kalır. Sonra ateş içine salıverilir. Orada ne varsa hepsini yer bitirir. Sen feryat edip ateş de ciğerlerinin içine girerken o ciğerlerinin halini düşün!

Sen ağlayıp pişmanlığını haykırdığın halde bile artık sana acınmaz. Bir daha günaha dönmeyeceğim diye söz versen bile artık tevben kabul edilmez ve feryadına cevap verilmez.

Cehennemin İçeceği

Orada kalışın uzamışken halini bir düşün!

Azap şiddetlenerek devam eder. Sıkıntı zirveye ulaşır. Susuzluğun şiddetlenir. Dünyadaki içecekleri hatırlarsın. Cehenneme sığınırsın. Sana azap vermekle görevli meleğin elinden kabı alırsın. Eline alır almaz altında avucun yanar. Hararetinden ve kızgınlığından elin parçalanıp etleri dökülür. Sonra o kabı ağızına yaklaştırırsın. Yüzün kavrulur. Sonra yudumlamaya çalışırken boğazının derisini soyar. Karnına ulaşınca iç organlarını parçalar.

Sen feryat ve figan edersin. O anda dünya içeceklerini, onların soğukluk ve lezzetini hatırlarsın. Sonra hararetini dindirmek ister ve dünyada alıştığın gibi yıkanmak ve suya dalmak suretiyle serinlemek maksadıyla hamîm (kızgın su) havuzlarına koşarsın. Kızgın suya dalınca, tepeden tırnağa bütün bedeninin derisi soyulur. Daha hafif olur ümidiyle bir daha ateşe koşarsın. Sonra yine ateşin yangını sana şiddetli gelince kaynar suya geri dönersin. Böylece ateşle kaynar su arasında mekik dokursun.

Ateşin harareti son dereceye. ulaşmıştır. Sen ise bir ferahlık ararsın. Kaynar su ile ateş arasında da bir ferahlık duyamazsın. Serinlik istersin ama asla bulamazsın. Sıkıntı, susuzluk

ve yorgunluk dayanılmaz dereceye varınca Cennetleri hatırlarsın. Aziz ve celil olan Allah Teâlâ'nın yakınlığını ve Cennet nimetlerini kaybetmekten gelen acı bir hüzün ve burukluk kalbinden boğazına doğru tırmanır. Sonra Cennetin içeceklerini, soğuk suyunu ve hoş yaşayışını hatırlarsın. Bundan yoksun kalmanın hasreti gönlünü parçalar.

Cevapsız Kalan Feryat

Sonra Cennette baba, anne, kardeş ve benzeri bazı akrabalarının bulunduğunu hatırlarsın yanık bir kalbden yükselen hüzün dolu bir sesle onlara şöyle seslenirsin:

"Ey anneciğim!

Ey babacığım!

Ey kardeşim!

Ey dayıcığım!

Ey amcacığım!

Veya ey kız kardeşim!

Ne olur bir yudum su!

Onlar da sana red cevabı verirler. Böylece ümidini boşa çıkartmalarından ve aziz ve celil olan Rabbinin sana olan gazabından dolayı onların da sana öfke duyduklarını görmenin hasret ve üzüntüsünden kalbin parçalanır. Bunun üzerine dünyaya seni geri göndermesi ümit ve dileğiyle hemen feryat ederek Allah Teâlâ'ya sığınırsın.

Ne var ki uzun bir süre, sana değer vermediğini göstermek için cevap vermez. Kuşkusuz sesin O'nun nezdinde menfurdur. Makamın O'nun yanında düşüktür. Sonunda Kendisine beslediğin bütün ümit ve emel bağlarını koparan şu sözleriyle sana seslenir: **"Sinin orada Benimle konuşmayın!"** (Mu'minûn Sûresi: 108) Sen, susup sinmeni emereden ve senin gibilere cevap verilmeyeceğini belirten O'nun bu ulu seslenişini işitince, adeta ağız ve burnuna gem vurulur. Ruhun bedeninde çıkmakla kalmak arasında tereddütle gider gelir. Göğsünde nefesin daralır. Sesli sesli soluyan ve konuşmaya takat getiremeyen bir ıstırap içinde kalırsın.

Ümitsiz Çırpmış

Sonra Allah Teâlâ ümitsizlik ve hasretini daha da artırmak ister. Senin ve oradaki diğer düşmanlarının üzerine Cehennem kapılarını kapatır. Eğer O seni affetmezse, Cehennem kapısının gıcırdayıp üzerine kapandığını gördüğünde halini düşünebiliyor musun?

Üzerlerine Cehennem kapıları kapatılırken gıcırtısını duyduklarında sen ve diğer Cehennem sakinlerinin ümitsizliği ne büyük olacak. Çünkü Allah Teâlâ'nın kapıları bu şekilde üzerlerine kapatması, hiç kimsenin oradan çıkmaması için olduğunu anlamışlardır. Ümitsizlikten kalbleri parçalanır. Ümit bağlan tamamen kopar. Kendileri için sonsuza dek Allah Teâlâ'nın azabından hiçbir kaçış, kurtuluş ve necat kapısı yoktur. Önlerinde ölümsüz, sonsuz bir hayat, bedenlerinden acısı hiç eksik olmayan bir azap vardır. Yürekleri sürekli olarak yanıp kavrulur. Onlara ebediyen rahatlık ve ferahlık yoktur. Bitmez hüzünler, tükenmez gamlar, onulmaz hastalıklar, çözülmez kelepçeler, sonsuza dek çıkarılmaz bukağılar, ebediyen dinmeyecek susuzluklar, asla bitmeyecek sıkıntılar ve gırtlaklarında duran zakkumdan başka hiçbir şeyle ve hiçbir zaman doyamayacakları açlıklar…

Allah Teâlâ Teâla'nın Rızasını Kaybetme Hasreti

Onlar zakkumun üstüne boğazlarını açması için **"Su!"** diye imdad isterler de kendilerine verilen kaynar su ciğerlerini parçalar. Aziz ve celil olan Allah Teâlâ'nın rızasını kaybetme hasreti kalblerine oturur. Allah Teâlâ'nın Cennetteki yakınlığından yoksun kalmanın acısı yüreklerini kanatıp durur. Ağlamalarına acınmaz. Çağrılarına cevap verilmez. Feryatlarına koşulmaz. Pişmanlıkları kabul edilmez. Suçları bağışlanmaz. Aziz ve celil olan Allah Teâlâ'nın gazabı onların üzerinedir. Onlardan sonsuza dek razı olmaz. Çünkü onlara gazab etmiştir. Allah Teâlâ'nın gözünden düşmüşler ve değerlerini yitirmişlerdir. Bu yüzden de onlardan yüz çevirmiştir.

Ac ve susuz bir halde, Cennet ehlinden yakınlarını çağırdıklarında hallerini bir görebilseydin?

Şöyle yalvarırlar:

"Ey Cennetlikler, ey babalar, analar, kardeşler, bacılar! Kabirlerimizden susuz çıktık, Allah Teâlâ'nın huzuruna susuz vardık, susuz bir halde Cehenneme götürülüşümüz emredildi. Bize biraz su veya Allah Teâlâ'nın size rızık olarak verdiklerinden bir şey gönderin!"

Cennetlikler onlara **"Susun!"**

diye cevap verirler. Yürekleri bir kez daha hasret ve nedametle dolar. Orada ümitsiz bir halde gidip gelirler. Sonsuza dek yüzleri serin bir meltem görmez. Orada ebediyen ağızları soğuk bir şeye değmez. Hiç bir zaman gözlerine uyku girmez. Onlar sürekli bir azap ve kesintisiz bir horluk içerisindedirler.

Allah Teâlâ Affetmezse

Allah Teâlâ seni affetmezse aynen bu örnekteki, gibi olacağını düşün!

Azap görenlerin suretlerini bir görebilseydin!

Ateş etlerini yiyip tüketmiş, yüz güzelliklerini silip götürmüştür. Vücutları mahvolup gitmiş. Sadece yanmış ve kararmış olarak birbirine ekli kemikler kalmıştır. Zincir ve bukağıları içerisinde endişe ve ıstırap çekmekte, ölüm ve helâklarını feryatla istemekte, çığlıklarla ağlayıp figan etmektedirler.

Onları bu halde görseydin, kötü manzaralarından duyduğun korkudan kalbin erir, pis kokularından vücudun zayıflar, cisimlerinin şiddetli sıcaklığı ve nefeslerinin hararetinden ruhun bedeninde duramazdı. Sen de orada, onlardan biri olarak, kalbinden ümit ve emel parıltısı kaybolup gitmiş, ye's ve ümitsizlik seni kaplamış, acıklı bir haldeki bedenini göz önüne getirerek bir düşün!

Acaba halin nice olur!

Allah Teâlâ'nın sevip beğenmediği şeylere bakmanın ceza ve karşılığı olarak iki gözüne ateş dolar ve sen ateşin gözlerini yakarken çıkardığı sesi duyarsın. Ateş kulaklarına nüfuz eder ve sen onun uğultu ve gürültüsünü işitirsin. Ateş seni bürür ve kemiklerinden etlerini silkeler. İçine kadar nüfuz eder ve ciğer ve bağırsaklarını yer bitirir. Kalbini hasret, pişmanlık ve üzüntü kaplar.

Günahlarına Ağla!

Acizliğine karşı merhemetin galeyana gelmiş bir halde bunları sakin bir kafayla düşün!

Rabbinin sevmediği ve razı olmadığı şeylerden vaz geç. Böylece belki, O da senden razı olur. Aklınla O'na sığın ve günahlarını bağışlamasını dile ki, seni affetsin. Korkusundan ağla ki, sana merhamet edip kusurlarım bağışlasın. Hiç şüphesiz tehlike büyük, bedenin zayıf ve ölüm ise sana çok yakındır. Bunun yanı sıra aziz ve celil olan Allah Teâlâ her şeyi bilir, seni görür ve seninle ilgili gizli-açık hiçbir şey O'nun ilminden kaçmaz. Sana gazap, nefret, buğz ve öfkeyle bakmasından sakın. O sana gazab ederse, sen ferahlık ve sevinç yüzü göremezsin.

Allah Teâlâ'nın emirlerine karşı gelmekten uzak dur, O'ndan kork, O'ndan haya et ve yüceliğini an. Seni gözetleyişini hafife alma, seni görmesini küçük görme. Senin üzerinde olan yüce makamım ve seni bilişini ta'zim et. Seni ansızın yakalamadan O'ndan kork ve çekin. Emirlerine muhalefet acısının izlerini görmeli ki, bu muhalefetten ne kadar pişman olduğunu bilsin. O'na karşı gelmekten dolayı üzüntün büyük olsun, gamın şiddetlensin ve bu isyanının ne derece seni üzüntüye boğduğunu görsün. Bunu senden bilip görürse, seni bağışlar ve günahlarından geçer. Aziz ve celil olan Allah Teâlâ'ya hedef olma!

Çünkü onun gazabına takatin, azabını kaldıracak gücün ve ne ikabına katlanacak ne de yakınlığından yoksun kalmaya dayanacak sabrın yok. Öyleyse ölümle ona kavuşmadan önce kendini hazırla. Ölümün ansızın geldiğini kabul et ve sana yukarıdan beri anlattıklarımı düşün. Kaldı ki ben sana ölümle ilgili çok az şey söyledim. Bunları, kendi aleyhinde işlediğin suçları ve, bu suçlarla hakkettiklerini kesin olarak bilip inanan sakin bir kafayla düşün!

Dinin hakkında başına gelecek musibeti göz önüne getir!

Aziz ve celil olan Allah Teâlâ üzerinde musibet acısının izlerini görsün. Belki sana merhamet eder, bağışlayıcılığı ve esirgeciliğiyle seni affeder.

CENNET

Sıratta Mü'min

Eğer af ve bağış sahibi kimselerden isen, Allah Teâlâ'nın af ve bağış İle sana lütfedeceğini düşün!

Sıratın üzerinden geçersin. Yanında nurun sağında ve önünde koşuyor. Amel defterin sağ elinde. Yüzün pırıl pırıl. Allah Teâlâ'nın huzurundan yüzünün akıyla hesabını vermiş olarak ayrılmış ve senden razı olduğuna kesin kanaat getirmişsin. Abidler grubu ve müttakiler zümresiyle birlikte Sıratın üzerindesin. Melekler: **"Ya Rabbi sen koru, Ya Rabbi Sen koru!"**

diye sesleniyorlar. Bununla birlikte korku ne senin ne de diğer mü'minlerin kalbinden bir an olsun ayrılmaz. Sen çağırırsın, onlar çağırır: **"Ey Rabbimiz! Nurumuzu bizim için tamamla, bizi bağışla; çünkü Sen her şeye kadirsin"** (Tahrim Sûresi: 8) Münafıkları, nurları sönmüş, kalblerini korku kaplamış ve nurlarının tamamlanmasını ve bağışlanmalarını istedikleri anı bir düşün!

Sırattan Geçiş Hızı Günah Yükünün Hafifliği Ölçüsünde

Düşün bir kere!

Sen korkuyla birlikte hızla geçiyorsun. Sırattan geçiş hızının, günahlarının ağırlık veya hafifliğine göre olduğunu göz önüne getir. Köprünün sonuna varmışsın. Gönlünde ümit ağır basmış vücudunu nur bürümüştür. Henüz Sıratın üzerindeyken Cennetin nimetlerini gözlerinle görüyorsun. Kalbin, Cennete, Allah Teâlâ'nın komşuluğuna ereceğine artık kesin olarak inanmıştır. Allah Teâlâ'nın rızasına özlem duyuyorsun, nihâyet Sıratın sonuna gelmişsin. Bir ayağını, Cennetin kapısıyla Sıratın ucu arasındaki bölgeye atıyorsun. Attığın ayağın yere basıyor. Henüz diğer ayağın Sıratın üzerinde bulunuyor. Korku ve ümit birlikte kalbini kaplamış ve sana galip gelmişlerken diğer ayağını da atıyorsun. Artık Sıratı bütünüyle geçmişsin. Sözkonusu bölgede iki ayağın da iyice yere basmış. Bütün vücudunla köprüden ayrılmış ve onu g eride bırakmışsın. Cehennem, üzerinden geçenlerin altında çalkalanıp duruyor.

Sen Sıratın üzerindeki insanlara ve altındaki Cehenneme bakıyorsun. Cehennem öfke ve hiddetle kükreyip homurdanarak Sırattan ayağı kayanın üzerine atılmakta, kafa ve vücutları bürümüktedir. Allah Teâlâ'nın seni kurtardığı tehlikenin büyüklüğüne dönüp baktığında kalbin sevinçten uçmaktadır. Allah Teâlâ'ya hamdedersin. Şükür duyguların bir kat daha artar. Acizliğine rağmen Cehennemden seni kurtarmıştır. Cehennemi ve köprüsünü arkanda bırakmış, Rabbinin komşuluğuna, Cennete doğru gidiyorsun, Sonra güven içerisinde Cennetin kapısına adımını atıyorsun. Kalbin sevinç ve neşe ile dolmuştur. Sevinç ve sürurla yürümeye devam ediyorsun.

Cennetin Kapısına Varış

Tam Cennetin kapısına varınca, kapı bütün güzelliğiyle boy gösterir. Güzellik ve nuruna, Cennet ve surlarının hüsn ü cemaline bakıyorsun. Sen ve öteki Allah Teâlâ dostları Cennetin

kapısına vardığınızda kalbin sevinçten uçar. Neşeli ve sürurlu gönlün Cennete girmeye can atmaktadır. O nurlu kafile arasına katılmış kendini bir düşün!

Onlar, kerem ve hoşnutluğuna mazhar olmuş bahtiyarlardır. Çehreleri Allah Teâlâ'nın rızasıyla pırıl pırıldır. Sevinçli, neşeli ve sürurludurlar. Cennetin kapısına mezarının tozu toprağı, mahşerin harareti ve başından geçenlerin yorgunluğuyla varmışsın. Allah Teâlâ'nın, dostları için hazırladığı pınara ve güzel suyuna bakarsın. Soğukluğuna ve güzelliğine sevinerek içine dalarsın. Çok hoş ve soğuk olarak buluyorsun. Mahşerin bıraktığı üzüntüyü bir anda giderir. Seni her türlü toz ve kirden tertemiz eder. Dokunur dokunmaz hissettiğin güzel suyundan dolayı son derece sevinçlisin. Sıratın hararetinden ve kavurucu sıcağından yeni kurtulmuşsun.

Cennetin kapısına, ateşin, bedeninin bir kısmını kızgın hararetiyle yeyip bitirdiği bazı kimseler de ulaşırlar. Sen de öyle biri olabilirsin. Mahşerin hararetinden, mahlûkâtın nefeslerinin hararetinden, Sıratın kavurucu meşakkatinden kurtuluşu ne zan edersin?

Bütün bunlardan geçerek Cennetin kapısına kadar varmışsın. Sıratın hararetinden ve kıyametin yakıcı sıcağından sonra, vücudun o suyun serinliğine daldığı zaman, kalbindeki sevinci bir tehayyül et!

Sen Cennete girmek ve orada ebedi kalmak için temizlenmek üzere yıkandığım bildiğinden dolayı sön derece sevinçlisin. Sen ha bire o sudan yıkanırsın. Yıkandıkça rengin güzellik üstüne güzellik kazanır, vücudunun parlaklık, güzellik ve ferahlığı artar. Sonra o sudan en güzel surette ve nurun tamamlanmış olarak çıkarsın. O sudan çıkıp mükemmel güzelliğine, yüzünün cemal ve parlaklığına baktığın andaki gönlünün sevincini düşün!

Çünkü, sen ancak Rabbinin katına, Cennete girmek için temizlendiğinin kesin farkındasın.

Kötülüklerden Arındıran Pınar

Sonra başka bir pınara yönelip gider ve kaplarından birini eline alırsın. Bakışını bir kabın güzelliğine bir de içeceğin güzelliğine çevirdiğini bir göz önüne getir!

Sen bu içeceği ancak, kalbini her türlü kin ve düşmanlıktan temizlemesi ve vücudunun sonsuza dek rahat etmesi için içtiğini bilmektesin, nihayet kadehi dudağına koyup da içtiğinde tadını hiç bilmediğin ve içmesine alışkın olmadığın bir içecek olduğunu görürsün. Ağızından midene doğru süzülür süzülmez, hissettiğin lezzetinden dolayı kalbin sevincinden uçar gibi olur.

Sonra için her türlü hastalık ve kötülükten tertemiz olur. Daha önce içinde bulunup da, seni gam, kaygı, hırs, sıkıntı, öfke ve düşmanlığa doğru çeken her türlü tabiatlardan göğsünün temizleniş lezzetini hissedersin. O anda içinin temizleniş serinliği ne güzel ve bunun gönüne sağladığı rahatlık ne hoştur!

Nihâyet kalb ve beden temizliğin tamamlanıp Allah Teâlâ dostlarının da seninle birlikte bu temizliği tamamlanınca -ki Allah Teâlâ seni de onları da görüp bilmektedir cömert ve merhametli olan Mevlân, Cennetin' meleklerden olan bekçilerine emreder. Onlar sürekli olarak Kendisine itaat etmekte, O'ndan korkmakta, azabından dolayı ürperip titremekte, O'na

ta'zim ve teşbih ederek heybet duymakta ve gazabından sakınmaktadırlar. Allah Teâlâ sözü edilen bekçilere, dostları için Cennetin kapılarını açmalarını emreder.

Açılan Cennet Kapıları

Onlar Cennetin avlu ve bahçesinden kapısına doğru hızla koşarlar. Cennetin kapışma gelirler, kapıları açmak için ellerini uzatırlar. Girmeye artık kesin olarak kanaat getirdiğinden gönlün sevinç ve sururla dolar. Cennet kapılarının gıcırtısını işitirsin de içini neşe kaplar, kalbine sevinç hâkim olur. Âlemler Rabbinin Cennetinin kapısı kendilerine açılanların sevinci ne muazzam sevinçtir!

Cennete Giriş

Cennetin kapıları açılınca, güzel kokularının meltemi ve akarsularının hoş sesi dalga dalga yayılır. Yüzünü ve bütün bedenini adeta okşar durur. Cennetin hoş rayihaları, keskin misk kokusu, kırmızı zaferanı, sarı kâfûru ve gri anberi, meyvelerinin nefis kokuları, güzelim ağaçları, okşayıcı meltemleri her tarafta dolup taşar. Bu güzel kokular ve esintiler, koku alma duyunda birbirine karışır, nihâyet beynine ulaşır, hoşluğu kalbini doldurur, oradan da bütün organlarından taşar. Gözünle Cennet köşklerinin güzelliğine, yeşil zümrütten, kırmızı

yakuttan, beyaz inciden büyük taşlarla örülmüş binalarına bakarsın. Nuru, parlaklık ve güzelliği her tarafı kaplamıştır. Allah Teâlâ onları berraklık ve parlaklıkta mükemmel yaratmıştır.

Bu ve Cennetteki diğer şeylerin nuru birbirine karışmıştır. Oraya girdiğinde, çok büyük nimetlere ereceğini ve Rabbinin cemalini seyredeceğini bildiğinden, gönlün sevinçle dolarak Allah Teâlâ'nın perdelerine bakarsın. Cennet havalarının ve rüzgârlarının hoş kokusu, manzarasının parlaklığı, meltemlerinin tatlı rayihası ve okşayıcı serinliği bir araya gelmiştir. Bu, yüzüne ilk deyip okşayacak olan güzel esintilerdir.

Nurlu Kafile

Düşün bir kere!

Cennete girmekle mesrursun. Kapısının, senin ve seninle birlikte diğer Allah Teâlâ dostları için açıldığını biliyorsun. Sevincin, baktığında gördüğün gözalıcı güzelliği, ondan yayılıp gönlüne kadar ulaşan hoş kokusu, yüz ve bedenini okşayan nefis havası ve serin melteminden ileri gelmektedir. Düşün bir kere!

Allah Teâlâ sana bütün bu şeyleri ihsan etmiş. Bu manzara karşısında sevincinden ölsen | bile sana çok görülmez, nihâyet melekler Cennetin kapısını açınca, senin ve seninle beraber diğer Allah Teâlâ dostlarının yüzüne gülümseyerek sizi karşılarlar. Sonra Allah Teâlâ'nın izzetine yemin ederek yaratıldıkları günden beri ancak bu anda ve sizin için güldüklerini söylerler.

Sonra size **"Selâmün aleyküm!"**

diye seslenirler. Mükemmel suretleri ve parlak nurları yanında bir de güzel nağmelerini, hoş sözlerini, tatlı Selâmlarını bir tasavvur et!

Sonra Selâmlarına şu sözleri de eklerler: **"Tertemiz geldiniz. Artık ebedî kalmak üzere girin buraya!"** (Zümer Sûresi: 73) Cennetlikleri, her türlü kir, pas, kin ve sinsilik gibi maddî ve manevi pislikten temiz olmak ve dinî ve dünyevî bütün kötülüklerden uzak bulunmakla överler. Sonra Allah Teâlâ adına, O'nun saadet yurdu olan Cennete girmelerine izin verirler. Sonra orada sonsuza dek kalacaklarını bildirerek, **"Tertemiz geldiniz. Artık ebedî kalmak üzere girin buraya!"** (Zümer Sûresi: 73) derler.

Sen ve seninle birlikte Allah Teâlâ'nın sevgili kulları bunu işitince içeri girmek için kapıya koşarsınız. Kapılar girenlere dar gelir. Tıpkı Utbe bin Gazvan'ın Hz. Peygamber (sallallâhü aleyhi ve sellem)'den naklen belirttiği gibi: **"Cennetin kapısından sıkışarak girmeleri benim için şefaatimden daha önemlidir".** Cennetin kapısı izdihamdan dolayı sıkışır. Kırk senelik yürüyüş genişliğinde olan kapının, Rahman'ın dostlarının kalabalığına dar gelmesini ne sanıyorsun? Yakut ve inciden yapılmış saraylarının güzelliğini görerek koşan bu kalabalık ne değerli bir kalabalıktır.

Düşün bir kere!

Mahşerin o kalabalığı içerisinde Allah Teâlâ seni affetmiş. Cennetin kapısına doğru koşanlarla birlikte koşuyorsun. Temizlenmiş vücutlarla parlamış ve dolunay gibi aydınlanmış yüzlerle sevinenlerle birlikte seviniyorsun. Vücutlarından güneşin ışınları gibi nurlar saçılmaktadır!

Sen Cennetin kapısını geçip toprağına ayak bastığında bakarsın ki, o keskin bir misk ve üzerinde olgun bir zaferan yeşermiştir. Misk, gümüş gibi parlak bir zeminin üzerine serpilmiştir. Etrafında da zaferan bitmiştir.

Ölümsüzlük Yurduna İlk Adım

İşte bu azap ve ölümden emin olarak ölümsüzlük toprağına attığın ilk adımdır. Sen misk toprağı ve zaferan bahçesi içerisinde adım adım ilerliyorsun. İki gözün, ağaçlarının güzelliğinden ve manzarasının göz alıcılığından doğan inci gibi parlak güzelliğine takılıp kalmıştır. Sen işte böyle zaferan bahçelerindeki ve misk yığınları içindeki Cennet topraklarında gezerken birden Cennetteki zevcelerin, çocukların, hizmetçi ve uşakların arasında Ali bin Ebi Talib' (kerremallâhu veche)'ın belirttiği gibi **"Falanca geldi!"**

diye seslenilir. Hepsi de seni karşılamaya gelirler. Tıpkı dünyada kayıp kişisinin geldiği kendisine müjdelenen bir kimsenin sevindiği gibi senin gelişinden dolayı sevinirler.

Sen saraylarına bakarken, birden onların tatlı seslerini ve hoş karşılayışlarını duyarsın. Bundan dolayı sevincinden uçar gibi olursun. Onların senin hakkındaki tezahürat seslerini duyduğunda hissettiğin sevinçle kendinden geçerken uşaklar sana doğru hızla koşarlar. Cennet çocukları yolunda saf bağlarlar. Uşaklar sana doğru gelirlerken, sabırsızlıktan zevcelerini bir telaştır almıştır. Her birisi senin gelişini görüp, dönerek kendisine haber vermek ve bu sevinçli müjdeyi kendisine ulaştırmak için birer hizmetçisini gönderir. Seni karşılamadan önce hizmetçiler seni görürler. Sonra her eşinin hizmetçisi koşarak yanına döner. Senin gelişini kendisine müjdelediğinde her birisi hizmetçisine, **"Sen gerçekten onu gördün mü?"**

diye şiddetli sevincinden inanamayacak. Sonra her birisi başka bir hizmetçi gönderir. Senin geldiğine ilişkin peşpeşe müjdeler kendilerine gelince sevinçten yerlerinde duramazlar. Eğer Allah Teâlâ çadırlarından dışarı çıkmamayı kendilerine zorunlu kılmasaydı seni karşılamak üzere bizzat çıkacaklardı. Nitekim Mevlân şöyle buyuruyor: **"Otağlar içinde sahiplerine tahsis edilmiş huriler vardır''** (Rahman Sûresi: 72) Ellerini kapılarının kenarına dayayıp başlarını dışarı çıkarırlar ve çehrenin ne zaman kendilerine görüneceğini, uzun hasretlerinin ve şiddetli özlemlerinin ne zaman dineceğini, gözlerinin nuru, rahatlarının kaynağı, Rablerinin dostu ve Mevlâlarının sevgilisini görecekleri anı dört gözle beklerler.

Sen saraylarının parlak güzelliğine bakarak misk tepeleri ve zaferan bahçeleri arasında gezinirken, uşakların olanca nur ve güzellikleriyle seni karşılarlar. Huzuruna gelen ilk uşağını öylesine büyük görürsün ki, Rabbinin meleklerinden biri sanırsın. O sana şöyle der:

"Ey Allah Teâlâ'nın dostu!

Ben sadece senin bir hizmetçinim Senin emrine verildim. Benden başka yetmiş bin uşağın daha vardır. Sonra parlaklık ve nurlarıyla hizmetçiler birbirini takip eder. Her biri seni saygıyla Selâmlar.

Cennet Saraylarına Varış

Sen Cennette iken gönlünün sevincini bir düşün!

Uşakların huzurunda ayakta beklemekte, sana saygı göstermektedirler. Arkasından sedeflerindeki incileri andıran hizmetçilerin seni karşılayıp selâmlıyorlar. Sonra gelip huzurunda divan duruyorlar. Daha sonra uşak ve hizmetçiler kafilesi arasında ihtişamla yürüyorsun. Sena, saraylarına, Mevlân ve Sultanının senin için hazırladığı nimetlerin yanına kadar refakat ediyorlar. Sarayının kapısına geldiğinde, perdedarlar kapıyı açıyorlar, perdeleri kaldırıyorlar. Hepsi de sana saygı ve tazim göstererek ayakta bekliyorlar. Saraylarının kapıları açılıp salonlarının parlak güzelliğinden, süslü ağaçlarından, nefis bostanlarından, parlak avlularından, aydınlık odalarından perde kaldırıldığı zaman göreceklerini bir tehayyül et!

Sen bütün bunlara bakarken, birden bire hizmetçilerin zevcelerine yüksek sesle müjdeyi iletiyorlar: **“Bu Falan oğlu falandır. Sarayının kapısından içeri girmiştir!”**

Onlar senin geliş ve saraya giriş müjdesini duyar duymaz, perdeler arkasındaki karyolalarına serili yataklarından aşağı atlarlar. Çadırlar ve kubbelerinin altında gözlerin onlara bakmaktadır. Seni görmeye karşı duydukları sevinç ve özlemin kendilerini nasıl da hafifleştirdiğini ve yataklarından inişlerini görmektesin, O nazlı, niyazlı, hüsün ve cemâlli güzellerin çalımla ileri doğru atılışlarını bir tasavvur et!

Güzel çehreleri ile hülle ve ziynetleri içerisinde, vücutları nazla beslenip büyütüldüklerini gösterir biçimde her birisinin hızla ileri atıldığını bir düşün!

Mükemmel kametiyle divanından kubbesinin salonuna ve çadırının ortasına inişini bir göz önüne getir. Çadır ve kubbelerinin kapısına ulaşıncaya kadar hızla ilerlerler. Sonra sen gelinceye kadar içinde bekletildikleri çadır ve otağlarının kapısının yanlarına ellerini dayarlar. Böylece ayakta durup baş ve çehrelerini dışarıya uzatırlar. Senin gelişinden dolayı sevinç ve neşeyle dolu bir kalb ve büyük bir merakla sana bakarlar.

Ceylan Gözlü Güzeller

Gönlünün sevinci ve kalbinin neşesiyle durumunu bir düşün!

Gözlerin onlara ilişmiş, güzel yüzlerine ve nazlı gözlerine bakışın takılmış. Onlarla yüz yüze gelince gözlerin şaşar, gönlün sevinçle taşar, gözlerinin gördüğü, gönlünün hissettiği saadet duygusunun doldurduğu kalbinin heyecanından şaşkın ve kendinden geçmiş gibi kalakalmışsın. Sen onlara doğru haşmetle yürürken birden bire otağlarının kapısına kadar gelirsin. Onlar da hızlıca ve telaşla sana doğru gelirler. Aşk ve muhabbet onları hafifleştirmiştir. Vücutlarının nazla beslenmesinden ve cisimlerinin ahenk ve mükemmelliğinden salınarak yürürler. Sonra onlardan herbiri sena şöyle seslenir: **"Sevgilim, bize geç gelmene sebeb olan nedir?"**

Sen şöyle cevap verirsin: **"Allah Teâlâ şu şu günahımdan dolayı beni o kadar çok bekletti ki, ben size kavuşamayacağımı sandım."** Sündüs ve ipek giysiler içerisinde, sana olan özlem ve sevgilerinden aceleyle yürüdükleri için lüks elbiselerinin eteklerini misk zemini üzerinde sürüyerek etrafa hoş koku yayılmasına ve zaferan otlarının dalgalanmasına sebeb olurlar.

Onlardan en önde olanı, Hz. Peygamber (sallallâhü aleyhi ve sellem)'in, buyurduğu gibi, parmak uçlarını, bileklerini ve yüzüklerini sana uzatır.

Kâfur ve za'ferandan yaratılmış, binlerce sene nazla beslenmiş parmakların güzelliğini bir düşün!

Ellerini sana uzattığında nasıl bir nurla parladığını ve nasıl bir ışık saçtığını bir tasavvur et!

Parmaklarını parmakların arasına aldığında, nazla ve niyazla beslendiğinden ipek gibi yumuşaklığıyla neredeyse parmakların arasından kayacaktır. Ellerine dokunmaktan aldığın latîf ve hoş duygu gönlüne ulaşır ulaşmaz sevincinden aklın uçar gibi olur. Sonra onun nazlı ve niyazlı bedenine elini uzatıyorsun. O da seni bağrına basıyor. Elini boynuna doluyorsun. Ellerin gerdanlıklarına değiyor. Birbirinizi candan kucaklıyorsunuz. Seni bağrına bastığında, cisminin nazlılık ve nazeninliğinden aadete gark oluyorsun. Onun hüsn ü cemalinden ve kucaklama lezzetinden duyduğun hazzı bir düşün!

Sonra onun güzel ve hoş kokusunu koklarsın. Gönlün ondan başka her şeyden geçer. Öyle ki ona dokunmadan ve hoş kokusunu almadan ötürü ruhuna ulaşan sevince gark olur ve sürurla dolar. Sen bu haldeyken birden bire diğerleri de yanına üşüşürler, seni kucaklar ve buseler kondururlar. Yüzün onların buseler konduran gonca misal ağızlarıyla dolar. Yüz güzellikleri seni kaplar. Saçlarıyla vücudunu örterler. Hoş kokulan burnunu doldurur. Onlar böyle, seni öpüp koklarlarken ve nazlı bedenleriyle kucaklarlarken bir düşün!

Sana olan derin sevgileri ve uzun özlemleri nedeniyle sana sarıldıklarında büyük bir mutluluk hissederler. Seni bırakmak istemezler ve senin hoş ve nefis kokunla saadete gark olurlar.

Allah Teâlâ'nın Vaadi Haktır

Sürür ve saadet gönlünde iyice yer edip neşenin lezzeti bütün bedenine yayılınca, Allah Teâlâ'nın (dünyada) sana olan vaadini hatırlarsın.. Bunun üzerine Sana verdiği sözü gerçekleştiren ve vaadini yerine getiren Allah Teâlâ'ya yüksek sesle hamd edersin.

Sonra, iyi işlerde çaba ve gayretinle onları Allah Teâlâ'dan istediğini hatırlarsın. İşte sen onları öpüp koklarken dünyada işlediğin o salih amellerinin mükâfatıyla yüzyüzesin. **"Çalışanlar böylesi bir başarı için çalışsın!"** (Saffat Sûresi: 61) Sonra onlar sana, sen de onlara övgüler yağdırırsınız. Sonra hepsi, güzel huylarıyla hayatını şenlendireceklerini yüksek sesle şöyle dile getirirler: **"Biz hoşnut olanlarız, hiç bir zaman kızmayız. Biz karar kılmışlarız, hiç bir zaman göçmeyiz. Biz ebedî yaşayanlarız, hiç bir zaman ölmeyiz. Biz nimetler içinde nazla büyüyenleriz, hiçbir zaman sıkıntı çekmeyiz. Müjdeler sana, sen bizimsin biz de seniniz!"**

Sonra onlarla birlikte yürümeye devam edersin. Sen hurilerden, vildan ve hizmetçilerden meydana gelen kafilenin arasında yürürken ne güzel bir manzara arz edersin!

Nihâyet bazı otağlarının yanına varırsın. Yakut ve zümrütle süslenmiş içi boş bir tek inciden meydana gelen bir çadır görürsün. İçine bir göz atarsın. Yataklarını, halılarım, yastıklarını, odalarının güzel yapılışını görürsün. Binaları, inci ve yakuttan büyük taşlar üzerinde katlar halinde örülmüştür. Sonra astarları ipek ve atlastan olan döşekler serili ve bütün yüksekliğiyle tahtını bulursun. Çarşaflarının yüzünden yoğun bir nur yükselmekte, kenarlarındaki ipek ve dibactan yeşil tüylerin güzelliği göz kamaştırmaktadır. Burası özel

meclis fasıllarının yapıldığı yerlerdir. Bunlara baktıkça gözlerin şaşar. Sonra tahtından, zevcelerin için kurulmuş özel mahfili seyredersin. Orada bir zevcen karyolasından yukarıdaki tahtına bakıp durmaktadır.

Küçük Birer Cennet: Huriler

Kapıların, perdelerin, kubbe ve salonunun güzelliğini bir düşün!

Güzel yataklarıyla, tahtlarıyla, sütunlarıyla, yüksekliğiyle, halılarıyla ve kurulu otağlarıyla hepsini bir tasavvur et!

Yatağına yaklaştığında, tahtınla birlikte durursun. Zevcen önce oraya çıkar. Sen de peşinden çıkarsın. Oraya çıkınca karşı karşıya oturursunuz. Bu şekildeki manzaranız ne güzeldir!

O, yüzünün hüsn ü cemali ve cisminin nazlılığıyla kıymetli elbiseleri ve ziynetleri içerisinde, kolunda bilezikleri, parmağındaki yüzükleri, ayağındaki halhalları, belindeki kemerleri, inci ve cevherle süslü atkıları, boynundaki gerdanlıkları, bütün bunların üzerinde başındaki inci ve yakutla süslenmiş tacı, tacının altından ve omuzları üzerinden eteklerine ve ayaklarına kadar serpilmiş saçı bulunmaktadır.

Sen onun ayna gibi olan boynunda kendi yüzünü, o da senin boynunda kendi yüzünü görebilmektedir. Cennet çocukları çadırının etrafında senin ve zevcenin hizmetini beklemektedirler.. Otağının kenarlarından ağaç dalları meyveleriyle sarkmakta, sarayının etrafında ırmaklar muntazam bir biçimde akmakta, o ırmaklardan kollar otağının üzerine uzanarak, şarab, bal, süt ve selsebilini sana sunmaktadır. Senin ve zevcenin güzelliği doruğa ulaşmış bulunmaktadır. Sen de ipek ve sündüsten elbiseler giymiş, vücudunun her mafsalına altın ve inciden bilezikler takmışsın. İnci ve yakuttan mamul tacın, başının üzerinde durmaktadır. İnciden olan tacın çehreni nur ile parlatmaktadır. Husûsî Cennetin ve bütün sarayların senin vücudunun parlaklığından ve yüzünün nurundan pırıl pırıl aydınlanmaktadır.

Cennet Irmakları

Sarayların şeffaf olup içeriden dışarıyı gösterdiği için bütün zevcelerini ve hizmetçilerini, saraylarının bütün binalarını görebilmektesin. Ağaçlarının meyveleri üzerine kadar sarkmakta, şarap ve süt ırmakların altında, su ve bal ırmakların, ise üzerinden akmaktadır. Sen zevcelerinle birlikte koltuklarına oturmaktasınız. Kapılarının kanatlarını açmış, üzerine ise otağının perdesini çekmişsin. Hizmetçiler ve Cennet çocukları çadırının etrafını sarmışlar. Sen onların Rabbine olan teşbih seslerini işitmektesin. İçinden geçen her şeyden anında haberdar olur ve canının çektiği ve arzu ettiğin her türlü nimet ve ikramı getirip sana sunmaktadırlar.

Sen ve zevcen, en mükemmel şartlarda ve eksiksiz nimetler içerisindesiniz. Onun hüsn ü cemal ve mükemmelliğine baktığında hayretten hayrete düşüp gözlerine inanamazsın. Güzelliğinden dolayı kalbin coşar. Sevimliliğinden dolayı gönlün kendisine ısındıkça ısınır. Sen koltuğunun üzerinde otururken o senin nedimin olup, birlikte Cennet içeceklerinden içersiniz. İnciden kadehler ve gümüş gibi beyaz cam sürahilerle birbirinize Cennet şarabı,

selsebil ve tesnîm ikram etmektesiniz. Onun elindeki yakut ve inciden kadehi bir göz önüne getir!

İnci gibi parlayan güzel dişleriyle gülümseyerek sana kadehi uzatıyor. Parmaklarının nuru, yüz ve gerdanının nuru, Cennetin nuru ve karşıda duran senin yüzünün nuru birbirine karışarak kadehe yansıyor. Parmakları arasındaki kadehte, kadehin parlaklığı, şarabın parlaklığı, yüz ve gerdanının parlaklığı, dişlerinin parlaklığı toplanıyor. Senin gibi Cennette yaratılışı mükemmel ve henüz tüyleri çıkmamış bir delikanlı haline gelen, parlak yüzlü, bembeyaz cisimli, şık elbiseli; içine yakutun kırmızılığı, incinin beyazlığı karışmış som altından yapılmış sarı ziynetli bir gencin (kendinin) saçlarını ne zannedersin!

Zevce olarak sana ihsan edilen o gül yüzlü de ne güzeldir!

Çocuk gibi masum, cana yakın, hoş sözlü ve mükemmel yaradılışlıdır. Yüzünün güzelliği ne harikadır!

Göğüsleri ne beyaz, bedeni ne zariftir. Nazla beslenip büyütülmesi kendisine ne mükümmel bir latafet ve nezâket kazandırmıştır. Ceylan gözleriyle nazlı nazlı sana bakmakta, tatlı ve açık sözleriyle seninle konuşmakta, aşk, sevgi ve coşkuyla seninle oynaşmaktadır. Elinde, sadeliği ve cisminin inceliğiyle şeffaf ve eşsiz yakuttan veya gölge siz saydam inciden bir kadeh bulunmaktadır. Elinin güzelliği ve yüzüklerinin nuruyla kadehin güzelliğine daha bir güzellik katmıştır. Kendisinin beyazlığı, içeceğin beyazlığı, tutanın elinin beyazlık ve güzelliğiyle kadehin güzelliğini bir tasavvur et!

İnci, yakut veya gümüşten olan kadehin onun mükemmel parmakları arasındaki manzarasını bir göz önüne getir, İnci gibi güzel dişleriyle gülerek kadehi sana uzatıyor. Parmaklarının nuru, yüz ve gerdanının nuruyla birlikte kadehe yansıyor.

Nur Üstüne Nur

Sen karşısında oturuyor ve sen de gülüyorsun. Elindeki kadehin üzerinde, senin nurun, kadehin nuru, içeceğin nuru, onun yüzünün, gerdanının, gülüşünün nuru ve Cennetin nuru bir araya geliyor. Kadehi bütün bu nur ve ışıklarla bir tasavvur et!

Ellerinde pırıl pırıl parlıyor. Ellerindeki bütün yüzük ve bilezikleriyle kadehi sana uzatıyor. O ne tatlı uzatma ve ne gözalıcı el!

Sonra o güven, lezzet ve sevinç ülkesinde peş peşe şarap kadehlerini sunuyor'. Sen de elinden alıyor, dudaklarının üzerine koyuyor ve yudum yudum içine çekiyorsun. Neşesi ta kalbine kadar sirâyet ediyor. Lezzeti organlarına yayılıyor. Ondan daha önce hiç tatmadığın bir haz ve lezzet alıyorsun. Cennet çocukları etrafında hizmet için ayakta durmaktadır. Bunu düşün!

Elinden kadehi alıp içersin, arkasından ellerinle ona geri verirsin, o da gülerek ve güzel elleriyle senden alır. Bu ne tatlı gülüştür!

Böylece kadeh ellerinizde dolaşıp durur. İçeceğin nuru yanaklarına yansır. İkiniz de yüksek sesle Mevlânız ve Efendinize hamd ve teşbih edersiniz. Çocuklar ve hizmetçiler de size

cevaben teşbih ve tehlil (lâilâheillallâh) seslerini yükseltirler. O saray ve otağlarda, nağmelerle yükselen o ses ne güzeldir!

Siz böyle lezzet ve sevinç içerisindeyken, yüz yıllar geçmiş ve siz kalblerinizin nimetlerle meşgul olmasından farkında bile olmamışsınız.

Ziyaretçi Melekler

Birden grup grup melekler ziyaretine gelirler. Rabbinden kıymetli ve latif hediyeler getirirler. Rabbinin bu elçileri sarayını bekleyen nöbetçiler ve hizmetine amade uşakların yanına vardıklarında onlardan, yanına varmak ve Mevlândan sana getirdiklerini takdim etmek için izin isterler. O zaman nöbetçi ve perdedarların Rabbinin meleklerine şöyle derler: **"Allah Teâlâ'nın dostu, eşleriyle birlikte meşgul ve istirahattadır. Biz ona olan saygı ve tazimimizden rahatsız etmek istemiyoruz. "** İşte büyük ve yüce olan Rabbin bu gerçeğe şu âyetiyle işâret buyuruyor: **"...Cennetlikler, gerçekten nimetler içerisinde sefa sürerler."** (Yâsin: 55) Müfessirler bu âyeti işâret ettiğimiz şekilde açıklarlar. Bu ne büyük nimet, ne muazzam saltanat ki, Rabbinin elçileri bile yanına varmak için izin isterler!

Cennetinde dostlarının şanını yücelten Rabbin bu saltanata şöyle işâret buyuruyor: **"Ne yana bakarsan bak yığınla nimet ve ulu bir saltanat görürsün"** (İnsan: 20) Bu âyetin tefsirinde şöyle denilmiştir: Bu saltanat meleklerin kendilerinden izin istemelerine işârettir. Kapıda Allah Teâlâ'nın gönderdiği elçi şöyle seslenir: **"Ey Allah Teâlâ'nın dostu, iznin alınmadan, yanına girilemez. Ey Allah Teâlâ'nın dostu, sen Allah Teâlâ'nın rızasına ermişsin, saltanat, arzu ve hayallerinin zirvesine ulaşmışsın."**

Perdedarlarının, yanına varmaları için senden izin istemeyeceklerini söylediği zaman melekleri ve şu sözlerini bir tehayyül et: **"Biz ona Allah Teâlâ tarafından gönderilen elçileriz. Rabbinden birçok hediye ve armağanlarla geldik."** O zaman perdedarların hemen davranırlar ve yanına varmaları için senden izin isterler. Perdedarlarının o andaki durumlarını bir düşün!

Kapıyı çalmak üzere ellerini kırmızı altın tahtalar üzerinde inci ile süslenmiş yakuttan halkaya uzatır ve sarayının kapılarını çalarlar. Yakuttan halkalar inci ve zümrütten olan sarayının kapısına değince, duyabildiğin en güzel sesten daha güzel bir ses çıkarırlar. Bu sesi duyanların kulakları haz, gönülleri neşeyle dolar. Ağaçlar kapının bu sesini duyunca meyveleri bir biri üzerine eğilir. Bundan da hoş ve nefis kokulu bir meltem yayılır. Sen yüzünün cemali ve nurunun parlaklığıyla otağından dışarı çıkarsın. Perdedarlar sana doğru koşarak gelirler. Hürmetlerinden ve nurunun gözlerim kamaştırmasından dolayı gözlerini kaldırıp sana bakamazlar. Şöyle derler: **"Ey Allah Teâlâ'nın dostu, Allah Teâlâ'nın sana gönderdiği elçiler kapıda bekliyorlar. Yanlarında Rabbinden getirdikleri kıymetli hediyeler vardır."** Sen onlara şöyle cevap verirsin: **"Mevlâ'mın elçilerine izin verin!"**

Sen izin verir vermez, kapıcılar kendilerine sarayın kapısını açarlar. Sen koltuklarına yaslanıyorsun. Senin oturma salonuna girerler.

Cennet çocukları önünde el pençe divan durulmuşlardır. Melekler, güzel suretleriyle ellerindeki hediyeler parıldayıp nurlar saçarak sana doğru gelirler. Değişik kapılardan bulunduğun yere girerler ki, Rabbinin sana verdiği, **"her kapıdan bir selâm"** sözü gerçekleşsin. Her kapıdan güzel nağmeleriyle **"es-Selâmü Aleyküm!"**

diyerek sana Selâm verirler. Sonra da şunu eklerler: **"Ey Allah Teâlâ'nın dostu! Rabbin sana Selâm söylüyor. Sana bu hediye ve armağanları gönderdi."**

Beklenmeyen Yeni Mutluluklar

Rabbinin sana olan armağan ve lütufları karşısında kalbinin sevincini bir düşün!

Melekler yanından ayrılınca, Allah Teâlâ'nın sana bir nimeti olan zevcene bakarsın. Gözlerin şaşakalmış, sevincin kat kat artmıştır. Sen onunla birlikte son derece sevinç ve mutluluk içinde bulunurken, Allah Teâlâ'nın senin için yarattığı bir başka zevcenden en güzel bir nağme ve en tatlı bir ifadeyle şöyle bir çağrı gelir: **"Ey Allah Teâlâ'nın dostu, bizim senden nasibimiz yok mudur?**

Bize de bakma zamanın gelmedi mi?"

Kulakların onun güzel sözleriyle dolar dolmaz, güzel nağmesine karşı içinde doğan aşk ve sevgiden dolayı neredeyse kalbin yerinden uçar. Hemen cevap verirsin: **"Allah Teâlâ hayrını versin, sen kimsin?"**

Hemen cevap verir: **"Ben Allah Teâlâ'nın kendileri hakkında şöyle buyurduklarındanım: '...Onlar için ne mutluluklar saklandığını hiç kimse bilmez.'** (Secde Sûresi: 17)

Tahtından hızla inip otağının ortasına gelişini bir göz önüne getir!

Sonra emrine verilen Cennet çocuklarının ve hizmetçilerinle birlikte yürürsün. Onun da çocukları ve hizmetçileri seni karşılıyorlar ve sana refakat edip inci ve yakuttan bir saraydaki kırmızı yakuttan yapılmış bir otağa seni götürüyorlar. Sen sarayının kapısına yaklaştığında uşak ve hizmetçilerin sana kapıları açıyorlar. Sen mutluluk ve sevinç dolu olarak içeri giriyorsun. Sarayın kapısını, perdelerin güzelliğini, uşak ve hizmetçilerin hüsün ve cemalini bir düşün!

Sonra eşinin seni çağırdığı sarayının kapısından içeri giriyorsun. Girer girmez gözlerin yeşil zümrütten olan duvarlarının güzelliğine, bahçelerinin gözalıcılığına, yapısının çekiciliğine, avlusunun parlaklığına takılır. Zevcenin içinde bulunduğu otağa bakıyorsun, senin ve eşinin yüzünün nurundan zaten nuranî olan otağ daha da aydınlanıp parlar. O seni ipek, atlas ve erguvandan döşekler üzerinden seyreder. Hemen tahtından iner. Sana olan şiddetli özlem onu hafifleştirmiş, aşk onu rahatsız etmiştir. Merhaba diyerek saygı dolu ifadelerle seni karşılar. Sonra seni kucaklamak üzere yaklaşır. –Nitekim Enes bin Malik (radiyallâhü anh) Hz. Peygamber (sallallâhü aleyhi ve sellem)'den, hurilerin Allah Teâlâ'nın dostunu karşılayıp onunla tokalaştığını söylediğini nakletmiştir. Olanca güzelliği ve eşsiz yüzükleriyle ipek gibi yumuşak ellerinin avucunda bulunuşunu bir tasavvur et!

Sen yüzünün güzelliği, cisminin nazlılığından, saç tellerinin parıldamasından duyduğun hayret ve hayranlıkla kendinden geçmiş gibisin. Sonra elinden tutarak birlikte senin kurulu tahtına geliyorsunuz. Birlikte tahta çıkıyorsunuz. Üzerinize muhteşem gerdek perdesi geriliyor. Eşini kucaklıyorsun ve bu halde üzerinizden uzun zamanlar geçiyor. Sonra hizmetçi Cennet çocukları, sürahi ve kadehlerle huzurunuza gelip elpençe divan durarak saf halinde bekliyorlar. Sonra size sakîlik yaparak içecek ikram ediyorlar.

“Katımızda Dahası Vardır!”

Siz bu şekilde sevinç ve neşe doluyken, birden başka bir sarayından başka biri seslenir: **“Ey Allah Teâlâ’nın dostu!**

Bizim senden nasibimiz yok mu?

Bizi özleyeceğin an gelmedi mi?”

Sen hemen sorusuna soruyla karşılık verirsin: **“Allah Teâlâ hayrını versin, sen kimsin?”**

Sana şöyle cevap verir: **“Ben aziz ve celil olan Allah Teâlâ’nın kendisi hakkında şöyle buyurduğu kişiyim: “**…katımızda dahası da vardır.” (Kaf Sûresi: 35) Bunun üzerine sen onun yanına varırsın. Böylece saraylarındaki, ölmez çocuklar ve itaatkâr hizmetçiler arasındaki eşlerini tek tek ziyaret ederek sonsuz bir nimet ve mükemmel bir sevinçle dolaşıp durursun. Her türlü sıkıntı senden uzaklaştırılmış. Her çeşit eksiklik senden giderilmiş. Her türlü kirden temizlenmişsin. Orada ayrılık nedir bilmezsin. Çünkü Yüce Allah Teâlâ kalbine yönelerek üzüntülere şöyle buyurmuştur: “**Buradan yok olun ve sonsuza dek geri dönmeyin!”**

Sevince emrederek şöyle buyurmuştur: **“Burada yerleş, sonsuza dek ayrılıp gitme!”**

Hastalıklara şöyle buyurur: **“Bedeninden uzaklaşın, sonsuza dek de ona gelmeyin!”**

Sağlığa şöyle buyurur: **“Bedenine yerleş, hiç bir zaman uzaklaşma!”**

Öldürülen Ölüm

Senin gözlerin önünde (bir koç şekline getirdiği) Ölümü boğazlar. Sen artık ölümden emin kalmışsın ve ondan hiçbir zaman korkmazsın. Sana Rabbinin yakınlığı ve Cenneti ihsan edilmiş, senden razı olduktan sonra bir daha ebediyen onun gazabından korkmazsın. Nimetler içerisinde yüzersin, nikmet [şiddetli cezâ.] ve azabının geleceğinden korkmazsın. Çünkü sen kesin olarak biliyorsun ki, aziz ve celil olan Allah Teâlâ seni seviyor, senden razıdır ve içinde yüzdüğün nimetlerden memnundur. Allah Teâlâ’nın saadet yurdu ne muazzamdır!

Allah Teâlâ’nın yakınlık ve himayesi ne büyüktür!

Arş seni gölgelendirmekte. Melekler, ölümle yok olmayan sonsuz bir hayatta, gidecek diye korkmadığın nimetler içerisinde Rabbinden sana sürekli lütuf ve ihsanlar getirirler. Rabbının azabından eminsin. Senden razı olduğuna kesin inancın var. Afvının serinliğini tâ kalbinde hissediyorsun,

Tûbâ Gölgesinde Sohbet

Allah Teâlâ’nın diğer bütün dostlarıyla birlikte zamanın musibetlerinden ve çağların nahoş hadiselerinden emin olarak ve Tûbâ ağacının gölgesinde sohbetler yaparak sonsuza dek orada ikamet edeceğini biliyorsun. Senin de içinde bulunduğun Allah Teâlâ dostları Tûbâ ağacının gölgesinde sohbet ederken, Allah Teâlâ, meleklerinden birine emrederek, kendilerine verdiği sözü yerine getirmek istediğini, gayet derecede ikram ve büyük bir sevince gark etmeyi arzu ettiğini ilan etmesini söyler. Bunu da onları kedisine yaklaştırmak,

"hoş geldiniz!" dileklerini doğrudan doğruya kendilerine iletmek, mübarek cemalini onlara göstermek, böylece en üstün bir makama çıkmalarını, sevincin doruğuna ulaşmalarım ve saadetin zirvesine erişmelerini sağlamak istediğini ferman eder.

Rabbinden Gelen Davet

O anda birden bire şöyle ilan eden meleğin sesini işitirsin: **"Ey Cennet halkı, Allah Teâlâ'nın size verdiği bir söz var ki henüz yerine, gelmemiştir!"**

Cennetlikler, kendilerine ihsan edilenleri çok büyük gördüklerini belirterek cevap verirler. Cennete girdirildiklerini, azabından emin kılındıklarını, dolayısıyla mazhar oldukları lütuf ve ihsandan daha ötesi olmadığım söylerler. Sen de onlarla birlikte şöyle dersin:

"Yüzümüze rahmetle bakmadı mı?

Bizi Cennete koymadı mı?

Bizi Cehennemden kurtarmadı mı?"

Bunun üzerine melek kendilerine şöyle seslenir: Allah Teâlâ, sizden Kendisini ziyaret etmenizi istiyor. O'nu ziyaret edin." Onlar bu vaziyette iken, sevinç ve sürurlarından kalbleri, ruhları ile birlikte bedenlerinden uçacak gibi olurken bir de bakarlar ki: Melekler yakuttan yaratılmış, sonra da ruh üfürülmüş, dizginleri altından cins atlarla birlikte kendilerine doğru geliyorlar. Atların yüzleri parlaklık ve güzellik bakımından kandiller gibidir. Küçük ve büyük pislikten temizdirler. Kanatlıdırlar. Eğerleri Cennetin kırmızı ipekleri ve bembeyaz tiftiğindendir. Sırtında kırmızı ve beyaz olmak üzere iki hat vardır. Biçim olarak da dünyadaki en eşsiz cins atlarını andırmakla birlikte insanlar onlar gibi güzelini görmemişlerdir.

Uçan Atlar

Hareket etmeye başlarken olanca kırmızılığı, parlaklığı ve parıldayan nuruyla Cennetin yakutundan yaratılan o cins atları ve ne kadar güzel olduklarını bir düşün!

O atları, Cennet altınından yaratılan dizginlerini ve onları getiren meleklerin yüz güzelliğini bir göz önüne getir. Melekler dizginlerinden tutmuş senin de içinde bulunduğun Allah Teâlâ dostlarına doğru geliyorlar. Onlar koşarken son derece güzel yürüyüşlü ve rahvandırlar. Çünkü cins atlar olup, insanların eğitmesine ihtiyaç kalmadan yaratılıştan eğitilmiş olarak var edilmişlerdir. Son derece uysal olup hiç sıkıntı vermeden istenildiği yöne sevkedilebilirler. Meleklerin bu atlarla birlikte Cennetliklere doğru gelişini bir düşün!

Nîhâyet yanlarına geldiklerinde o atları çöktürürler. O atların duruş ve oturuşlarının güzelliğini bir göz önüne getir. O anda, onlardan birine binip Rabbini ziyaret edenler arasına katılacağını biliyorsun. Melekler o atları çöktürüp, atlar salih insanların istirahat yeri olan

Tûbâ ağacı altında, zaferan bahçeleri içerisindeki misk tepecikleri üzerine ıhınca, melekler Allah Teâlâ'nın dostlarına dönerek o tatlı nağmeleriyle şöyle derler.

"Ey'Rahman'ın dostları, Rabbiniz olan Allah Teâlâ size Selâm söylüyor ve ziyaretine gitmenizi istiyor. Dolayısıyla O'nu ziyaret ediniz ki, O size baksın, siz de O'na bakasınız. O sizinle siz de onunla konuşasınız. O size cevap versin, siz de O'na cevap veresiniz. Size olan fazl ve rahmetini artırsın. Hiç şüphesiz O, geniş bir rahmet ve büyük bir lütuf sahibidir."

Senin de aralarında bulunduğun diğer Allah Teâlâ dostları bu sözleri duyunca, Rablerine olan sevgi ve özlemlerinden dolayı hemen koşarak atlarına binerler, Rablerine yakın olmak ve hakiki sevgililerini görmek için yüzlerinin güzelliği, nuru ve parlaklığıyla nasıl da hızla atılacaklarını bir düşün!

Sen de onların arasındasın!

Sağ ayaklarını yakut, zümrüt ve inciden yapılı özengilerine attıkları anı bir tasavvur et!

Ayaklarının güzellik ve yumuşaklığını bir gözönüne getir. O ayaklar dünyadaki yapı ve özelliklerinden tamamen farklı bir biçimde yeniden yaratılmışlardır. Allah Teâlâ o ayakları Cennetinde her türlü afetten muhafaza etmiş ve yaratılışlarını boyalı yapmıştır. Sonsuza dek misk tepecikleri ve zaferan bahçeleri arasında dolaşırlar. Allah Teâlâ dostlarının yakut ve inciden özengilere uzattıkları o ayakların nurun bir güzelliğini düşün!

En güzel Cennet atlarının en güzel özengilerindeki ayakların parlaklığını bir göz önüne getir. Hiçbir zorluk ve meşakkatle karşılaşmaktan ikinci ayaklarını da özengiye atarak, halis ipek ve erguvanla kaplı inci ve yakuttan binekleri üzerinde doğrulurlar. Erguvanın kırmızılığı arasında incinin beyazlığı ne büyük bir güzellik arzeder!

Sen ve onlar cins atlarınızın üzerine kurulunca, atlarını şahlandırırlar. Atların şahlanmasıyla ayakları altından savrulan misk tozlan onların elbiseleri ve üzerlerine serpilir. Sonra bütün atlar düzgün bir tek saf halinde dizilirler. Hiçbir eğriliği bulunmayan dümdüz bir kafile oluşur. Biri diğerinin önüne geçmez. Bu ne muazzam kafile ve ne muhteşem süvari topluluğu!

Dümdüz bir saf halinde uzanan atlarının ve yüzlerinin sergileyeceği manazarayı bir göz önüne getir. Yüzlerini bir nur halesi kuşatmış, başlan üzerinde inci ve yakuttan taçlar bulunmaktadır.

Milyarlarca Nuranî Simâ

Bütün Cennetliklerin yüzlerinin bir araya gelişini ne zannedersin?!

Milyarlarca nuranî simanın bir anda sergilediği manzarayı ne sanırsın!

Başlarındaki inci ve yakuttan taçlan sayıp bitirmek mümkün değil. Yüzlerinde parlak tebessümler ve çehrelerinde sevinçli gülücükler parıldamaktadır. Cins atlarıyla, kafilesinin intizamlı yol alışıyla, Allah Teâlâ dostlarının başlarındaki parlak taçlarının tek çizgi halinde dizilişiyle, bu taçları giyenlerin parlaklığıyla bu süvari kafilesini bir düşünsen, sonra da onlar gibi olma özleminden canını versen sana çok görülmez.

Eğer düşünürsen, sana onlara özenmek; yakıştığını anlarsın. Çünkü Rabbinin o dostlarına dünyada verdiği sözü mutlaka yerine getireceğini kesin olarak biliyorsun. Saf iyice düzene girip, başlar üzerindeki taçlar tek çizgi halinde dizilince: **"Rabbimize gidelim!"**

diyerek hızla koşmaya başlarlar.

Yakuttan tırnaklarıyla tek çizgi halinde ve aynı tempoda biri diğerinin önüne geçmeksizin yol alırken o cins atları bir düşün!

Sırtlarındaki Allah Teâlâ dostlarının vücutları nazla titreşiyor. Yürürken omuzları hep aynı hizada, koşarken atlarının ayakları ve özengileri de düz bir çizgi halinde uzanıp gidiyor. Ayaklarıyla zaferan otları dalgalanıyor. Cennet ağaçlarına yaklaştıklarında, ağaçlar kendilerine meyvelerinden atar. Onlar seyir halindeyken atılan meyveler gelip ellerine düşer. Ellerinde o meyveler ne güzel!

Ağaçlar yana kayar ve yollarından çekilirler. Çünkü Mevlâları, o ağaçlara saflarını bölmemelerini, düzgünlüklerini bozmamalarını ve Allah dostuyla arkadaşının arasına girmemelerini ilham etmiştir. Zira Cennetlikler, dünyada Allah Teâlâ için birbirini sevdiklerinden Cennette de arkadaştırlar. Bu dostların kılık kıyafetlerini, elbiselerini, renklerini ve bineklerinin rengini de bir yapar.

Yol Veren Cennet Ağaçları

Düşün bir kere!

Rabbinin lütfuyla arkadaşınla yan yana bulunuyorsun. Cennetin ağaçlarına yaklaşıyorsunuz. Ağaçlar meyvelerini silkiyorlar, kopan meyveler sizin ve diğer Allah Teâlâ dostlarının ellerine düşüyor. Sonra kökleriyle birlikte yollarından çekiliyor ve rahatça yollarına devam ediyorlar. Gönülleri hep gerçek sevgililerinin cemalini seyretmeye takılıdır. Sevinçle yürüyorlar. Birbirlerine dönüp bakıyorlar, konuşuyorlar, gülüşüyorlar, şakalaşıyorlar, Cennete koyması konusunda verdiği sözünü yerine getirdiği için Rablerine hamdediyorlar. Böylece yürümelerine devam ederken, bir de bakarlar ki Rablerinin Arşına yaklaşmışlardır. En güzel nur ve perdelerini görüyorlar. Bundan dolayı daha bir şevk, sevgi ve coşkuyla atlarını koşturuyorlar.

Düşün bir kere!

Cins atları, düzenlerini bozmadan, pırıl pırıl parlayan yüzlerle uçuyorlar. Melekler onları çepe çevre sarmış, kendilerine Rablerinin huzuruna doğru sürdükçe sürüyor. Nihayet Mevlâlarının Arşının dibine kadar geliyorlar. O mekânın genişliğini, nurunu güzelliğini, parlaklık ve çekiciliğini bir düşün!

Misk tepeleri üzerinde sıra sıra yastıklar dizilmiş ve halılar serilmiştir. Onlardan herbiri kendisine hazırlanan yeri tanır. Tahtlar, Allah Teâlâ'nın seçkin ve sevgili kullan içindir. Kendileri için hazırlanmış minberlere, koltuklara, minderlere ve halılara yaklaşıp, minber, koltuk veya mindere doğru o güzel ayağını özengiden indirince, hallerini bir düşün!

Nihâyet yerlerine kurulurlar, İnci ve yakutla yükseltilmiş koltuklara oturan o diz ve bedenlerin içinde bulunduğu nimet ve konforu bir düşün!

O ne muazzam makam ve Allah Teâlâ dostlarının o makamlara kuruluşu ne muhteşem kuruluştur!

Herkes yerlerini alıp, makamlarına rahatça oturarak perdeler de nur ile parlayınca gözlerinin aldığı lezzeti varın siz kıyas edin. Hepsi dikkat kesilip can kulağıyla gerçek sevgililerinin söze başlamasını bekliyorlar. Mevlâları ve Sultanlarının, manevi derecelerine göre kendi yakınında onlara lütfedeceğine söz verdiği gerçek makamlarındaki oturuşlarını bir tasavvur et!

Allah Teâlâ ' ya En Yakın Olanlar

Evet, onların orada Allah Teâlâ'ya olan yakınlıkları, manevî mertebelerine göredir. Allah Teâlâ'yı en çok sevenler, O'na en yakın oturanlardır. Çünkü, onlar dünyada en çok Allah Teâlâ'ya sevgi ve muhabbet beslemişlerdir. Allah Teâlâ'nın Arşına en yakın oturanlar, insanlara karşı O'nun hükümlerini uygulayanlar ve hüccetler ve delillerle dinini savunanlardır. Peygamberler ve Sıddîkler de makamlarına göre Azîz ve Rahîm olan Allah Teâlâ'ya yakın bulunurlar. Ziyaretine gidilen Zat ne büyük, ne yüce ve ne uludur!

Güzel izzet ve ikramları, yüzlerinin hüsn ü cemali ve parlaklığı ve arşın saldığı nur ve perdelerinin parlaklığıyla onların o meclislerini bir düşün!

Sağlam bir akılla, o meclislerini, koltuk ve minberlerinin parlaklığını ve müşahede ettikleri Rablerinin cemalini bir düşünsen de, buna duyacağın Özlem ve arzudan ruhun uçsa çok görülmez. Bu Allah Teâlâ'yı tanıyan, Rabbine ve O'nun cemalini görmeye müştak olan her

aklı başındaki insanın en büyük arsuzu olduğuna göre bütün bunları sakin kafayla söyle bir düşün !

Belki bu vesileyle nefsin, seni bundan mahrum bırakan her şeyden ve seni Rabbine manen yaklaşmaktan alıkoyan her kötülükten elini çeker.

Meclis Tamam Olunca

Meclisleri tamam olup, herkes rahatça yerlerini alınca kendileri için sofralar serilir. Aziz ve celil olan Allah Teâlâ ziyaretçilerine yemek ve meyvelerle ikramda bulunur. Allah Teâlâ'nın ziyaretçileri ve sevgili kulları için sofralar kurulur. Rahmanın ziyaretçilerini ağırlamak için bizzat melekler seferber olurlar, içinde temenni bile edemedikleri türlü türlü yemekler ve çeşit çeşit meyvelerle dolu altın tepsileri önlerine koyarlar. Rablerinin kendilerine olan ikramından dolayı büyük bir memnuniyet ve sevinçle ellerini uzatırlar. Hiç şüphesiz her ziyaret edilen kişinin, ziyaretçisine izzet ve ikram etmesi hakkıdır.

Artık, O Kerîm, Vahid, Cevad, Macid ve Azîm olan Allah Teâlâ'nın ikramı nasıl olur!

Düşün bir kere!

Mevlâlarının kendilerine olan ikramıyla mesrur olarak ve büyük bir sevinç içerisinde yemeklerini yiyorlar, nihâyet yemeklerini yiyince Yüce Allah Teâlâ meleklere, **"Onlara içecek ikram edin!"**

diye emreder. Artık hizmetçiler ve Cennet çocukları değil de bizzat melekler içi şarap, bal, su ve süt dolu inciden sürahi ve kadehlerle, yanlarına gelirler. Rahmanın melekleri elindeki o sürahi ve kadehleri bir düşün!

Allah Teâlâ'nın dostları onlardan alıp içiyorlar. İçeceğin güzelliği ziyaretçilerin yüzlerine yansır.

"Dostlarımı Giydirin!"

Melekler, Allah Teâlâ'nın emrettiği içecekleri kendilerine ikram edince bu defa da Yüce Mevlâ şöyle buyurur: **"Dostlarımı giydirin!"**

O anda melekleri bir göz önüne getir!

Cennette benzerleri hiç giyilmemiş çok kıymetli elbiseler getirirler. Huzurlarında durarak o elbiseleri Allah Teâlâ'nın rıza ve ikramına layık bu bahtiyarlara giydirirler.

Onları bir düşün!

Elbiseleri başlarına koyduklarında ayaklarına varıncaya kadar üzerlerine oturur. Güzelliğiyle yüzleri parlar. Sonra O Yüce ve Ulu Allah Teâlâ, **"Onlara güzel koku ikram edin!"**

diye emreder. Bunun üzerine kendilerine türlü türlü misk ve daha önce hiç duymadıkları diğer Cennet kokularım getirip serpmek üzere bütün güzelliği, şiddetli parlaklığı ve gözalıcı nuruyla bir bulut kalkar.

Serpilen Hoş Kokular

Düşün bir kere!

Emre muhatap olan bulut, üzerlerine hoş kokular yağdırıyor. Güzel rayihalar yağmur gibi üzerlerine yağıp yüz ve elbiseleri nefis kokular içerisinde kalıyor. Onlar yiyip içtikten, melekler kıymetli elbiseler giydirdikten ve bulut, üzerlerine güzel kokular serptikten sonra gözleri hayret ve sevinçten bakakalır, gönülleri Allah Teâlâ'nın rahmet ve keremine takılır durur.

Allah Teâlâ'nın Cemalini Seyretmek

Onlar bu durumda iken birden perdeler kaldırılır ve Rableri kendilerine kemaliyle görünür. Bir ona, bir de güzelce hayal bile edemediklerine -ki bunu güzelce hayal edebilmeleri asla mümkün değildir. Çünkü O öyle bir Kadim'dir ki yaratıklarından hiçbiri Kendisine benzemez bakınca, evet O'na bakınca sevgilileri olan Allah Teâlâ, kendilerine merhabalarla şöyle seslenir:

"Merhaba kullarım! Hoş geldiniz!"

Azamet ve güzelliğiyle Allah Teâlâ'nın kelâmını duyunca ne dünyada ne de Cennette bulamadıkları bir saadet ve sürür kalblerini kaplar. Çünkü hiçbir şeyin Kendisine benzemediği Zatın kelâmını duyuyorlar.

Onları bir düşün!

Hepsi başlarını eğmiş, O'nun sözlerini duymak için can kulağıyla dinlemektedir. Biricik Sevgilileri ve göz aydınlıkları olan Zatın sözlerini dinlemenin verdiği sevincin nuru yüzlerini kaplamıştır. Allah Teâlâ'nın, bizzat sana hitaben söylediği sözlerini işitme sevincin şöyle dursun, dostlarına **"Merhaba!"**

dediği anı tasavvur ettiğinde duyduğun sevinç ve O'na beslediğin muhabbetten ruhun uçsa çok görülmez. Allah Teâlâ onları **"Selâm!"**

sözü ile Selâmlar. Onlar da selâmını: **"Selâm sensin. Selâmet de Sendendir. Celâl ve ikram da sadece sana mahsustur"** diyerek alırlar.

"Merhaba Ey Dostlarım!"

Yüce Allah Teâlâ sözlerine şöyle devam eder: **"Merhaba ey kullarım, ziyaretçilerim, yaratıklarımın en hayırlıları, bana verdikleri sözü yerine getirenler, öğütlerimi tutanlar, Beni görmedikleri halde hakkımı gözetenler ve her hal ve durumda Bana karşı ürperti içinde bulunanlar!**

Vücutlarınızda sizlerden razı oluşumun alameti olarak zahmet ve meşakkati gördüm. Zamanınıza hükmedenlerin size yaptıklarını müşahede ettim. İnsanların eza ve cefası, Benim hakkımı yerine getirmekten sizi alıkoymadı. Dileyin benden ne dilerseniz!"

O anda onları bir görebilsen!

Bunları bizzat biricik sevgililerinden duyuyorlar. Onlara, dünyada, verdikleri ahdi yerine getirdiklerini, hakkını gözettiklerini ve sürekli olarak Kendisinden korktuklarını hatırlatır.

Onlar da, O'nun haklarını gözetmeleri konusundaki iyiliklerinin boşa gitmediğini ve takdir edildiğini, korkularının mükâfatlandırıldığını ve merhabalarla karşılandıklarını duyunca sevinçten uçar gibi olurlar. Nitekim dünyada da bu arzu ve ümitle O'na kulluk etmişlerdi. O'na itaatte kusur etmedikleri ve O'ndan korkmada ihmal göstermedikleri zaman neşe ve sevinçten kalbleri adeta uçuyordu. Şiddetli korkularından ve Allah Teâlâ'nın hakkını gözetip onu koruma endişesinden dolayı, dünyada itaatle boyun eğerek, içinde bulundukları halden memnun oluyorlardı. Gönüllerini dolduran bir sevinçle, azamet ve celâline yemin ederek, O'nun kendi üzerlerindeki hakkını tam olarak yerine getiremediklerini belirterek cevap verirler. Bununla Allah Teâlâ'yı ta'zim ve ni'metlerinin çokluğunu ifade etmek isterler. Çünkü Allah Teâlâ, onları Cennetiyle mükâfatlandırmış, ziyareti ve yakınlığı ve sözlerini dinletmekle şereflendirmiştir.

Sonsuz Minnettarlık

Onlar şöyle derler: **"İzzet ve celâline, azamet ve yüce makamına yemin ederiz ki, Senin yüceliğini hakkıyla takdir edemedik. Hakkını tam olarak yerine getiremedik. Sana secde etmemize izin ver."** Bunun üzerine Rableri onlara buyurur ki: **"Ben sizden ibadet zahmetini kaldırdım. Vücutlarınızı rahata kavuşturdum. Zaten siz dünyada uzun uzun ibadetle onu oldukça yormuştunuz. Alınlarınızı benim için secdeye koymuştunuz. Şu anda ise siz benim kerem ve rahmetime koşup gelmiş bulunuyorsunuz. Öyleyse dileyin benden dileyeceğinizi!'**

Bir aşka hadiste şu ifadeler de yer almaktadır "Rablerine bakınca, onun için hemen secdeye kapanırlar. Bunun üzerine Allah Teâlâ Kendi yüce kelâmiyle şöyle seslenir: **'Kaldırın başlarınızı! Şimdi amel zamanı değildir. Şimdi sevinç ve cemalimi seyretme zamanıdır."**

Öyleyse aklınla, onların Sultanlarını gördükleri ve gerçek sevgilileri, gönüllerinin sırdaşı, gözlerinin sevinci, kalblerinin hoşnutluğu ve ruhlarının huzuru olan Allah Teâlâ'nın kelâmını işittikleri zaman yüzlerinin nurunu ve onlara gelen sevinç ve coşkuyu bir göz önüne getir. Başlarım secdeden kaldırır ve hiçbir şey Kendisine benzemeyen Zatı gözleriyle seyrederler. Bu sayede şeref, ikram ve değerin doruğuna, memnuniyet ve yüksekliğin nihâyetine ererler. Hayallerin bile konamadığı, zihinlerin kuşatamadığı, düşüncenin yetişemediği ve anlayışların ihata edemediği aziz ve celil olan Allah Teâlâ'nın cemalini seyretmeyi sen ne sanıyorsun?!

O, akılların idrakinden şaşırıp hayretlere düştüğü kadîm olan Ezelîdir. Hiç bir anne rahmi ona mekan olmamış, hiç bir babanın sulbünden gelmemiş, hiçbir cisim suretinde görünüp de şekil değiştirmemiştir. O bütün bunlardan münezzehtir. Diller O'nun sıfatlarına misaller getirmekten aciz kalır. O zatiyle tek olup başka varlıklara benzemekten münezzehtir. Yaratıklara eş olmaktan celâliyle yücedir.

O öyle bir yücedir ki, ona denk olacak hiçbir şey yoktur. Ona ortak olacak hiçbir şeriki bulunmaz. Yaratmasını irade edip de kendisine zor gelecek veya yaratmasından aciz kalacak hiçbir şey yoktur. Zorba zalimler O'nun azametine teslim olup boyun eğmişlerdir. Evvelkiler ve sonrakiler O'nun hükmüne musahhar olmuşlardır. Olmuşuyla, olacağıyla ve olacaksa nasıl olacağıyla her şeye ilmi nüfuz etmiştir. İlmiyle bütün varlıkları kuşatmıştır. Hepsinin seslerini çok iyi duyar. Zatlarını ihata eder, iradesi hepsine geçer. Meşieti hepsine boyun eğdirir. Her şey O'nun tarafından çekip çevrilmektedir. Bütün mevcudatı yoktan icad eder. Hiçbir şey,

O'nun istediği vakitten önce var olamaz. Hiç bir şey O'nun iradesine karşı gelemez. Öyleyse daha önce adı bile anılacak bir nesne değilken, Vahid ve Kahhar olan Allah Teâlâ tarafından var edilen şeyler nasıl O'nun emri karşısında diretebilir?

Saraylara Dönüş

Allah Teâlâ sevgili kullarını Kendisini görmekle sevindirip onlara yakınlığıyla ikram edip şereflendirerek, doğrudan doğrula Kendisiyle konuşmak ve yüce sözlerini dinlemekle nimetlendirince, hazırladığı ikram, nimet ve lezzetlerine dönüp gitmeleri için onlara izin verir. Onlar da dönüp inci ve yakuttan bir takım atların yanına gelirler ki eyerlerinin üzerinde Cennetlerin bahçelerinde kanat çırpıp uçan ve özel hazırlanmış tahtları vardır. İzzet ve celâl sahibi Allah Teâlâ'yı gören ve onun mübarek kelâmını işiten yüzleri ne zannedersin?

Onların güzellikleri ve cemali nasıl da kat kat artar ve bu bakış onların parlaklık ve nurunu nasıl da artırır?!

Yürümeye devam ederler. Nihayet saraylarını görürler. Hizmetçileri, uşakları ve çocuk hizmetkârları onları farkedince, herbiri sarayının kapısında onu karşılamak için koşar. Sarayının kapısına geldiğinde, hepsi onun etrafını sararlar ve ona saray ve otağına kadar refakat ederler. Saray ve otağının kapısına yaklaştığında perdedar büyük bir tazim ve saygıyla kalkıp sarayının kapısını açar. Zevceleri onu karşılamak üzere koşuşurlar. Zevcesi yüzünün hüsn-ü cemaline bakıp da, güzellik, parlaklık ve nurunun kat kat arttığını görünce, ona olan aşk ve muhabbeti daha da artar. Sarayları, otağları, kubbeleri ve zevceleri, yüzünün nur ve cemaliyle parlar. Zevcelerinin hüsün, cemal, nezaket ve haşmetleri ziyadeleşir. Sonra atlarından inerler ve saraylarının salonlarına doğru ilerlerler. Yataklarına kurulup konforlarına geri dönerler.

Derken dostlarının hoş ve tatlı meclislerini özlerler. Hemen cins at ve kısraklarına binip birbirlerini ziyarete giderler. Cennet nehirlerinin kıyısında buluşurlar. Orada misk ve kâfur tepeleri üzerinde kendileri için Cennet minderleri ve halıları döşenmiştir. Dostlar sevinçle karşı karşıya oturur, Cennet içeceklerinden içerler. Cennet çocukları Cennetin şarap, tatlı içimli meşrubat ve selsebil nehirlerinden sürahi, bardak ve kadehlerle alarak kendilerine servis yaparlar. Cennet çocukları Allah Teâlâ dostlarına ikram etmek için kadehleri alıp nehirlere daldırınca, onlar ancak Allah Teâlâ'nın şu seslenişini duyarlar:

"Ey dostlarım! Dünyada çok kez sizi susuzluktan dudakları çatlamış ve boğazları kurumuş olarak gördüm. Şimdi karşılıklı olarak isteğiniz kadar için ve nimetlerinizin arasına dönün. "Geçmiş günlerde işlediklerinize karşılık afiyetle yiyin, için!" (Hakka Sûresi: 24) İnsanlar, yaptıkları iyi işleri takdir ederek anlatan Mevlâlarının sözünü işittikleri anda ve ehl-i dünyanın içki meclislerine karşılık, onların da kendi aralarında Cennette bu tür meclisler düzenleyip karşılıklı Cennet içeceklerinden içmeye çağrıldıklarında gönüllerinin sevincini mümkün değil anlatamazlar. Mevlâlarının sözlerini işitmenin süruruyla parlamış iken onların yüzünü bir görsen!

Gerçekten o ne büyük meclistir!

O ne muazzam topluluktur!

Öyleyse Rabbine müştak olmaya O'nun tarafından sevilmeye bak!

Muvaffakiyet ise Allah Teâlâ'nın sayesindedir ve dönüş ancak O'nadır. Cennet ise mü'minlerin girip karar kılacağı yerdir. Cennet, müttakilerin mükâfatı ve gönlü kırıkların sevincidir. Kuvvet ve kudret ancak Yüce ve Ulu olan Allah Teâlâ'nın yardımı iledir.

Kaynak: Haris El-Muhasibî, Ahiret Perdesini Aralarken, (Kitâbu't-Tevehhum),Tercüme: Abdulaziz HATİP, İstanbul 1995

METATRON DÜNYA KRALLIĞI

Kıyamet işçileri Ülkesi AGARTA'nın Öyküsü
René GUÉNON

BATI DÜNYASINDA "AGARTA" HAKKINDAKİ BİLGİLER

Saint Yves D'Alveydre'in, ölümünden sonra yayınlanan ve ilk baskısı 1910 senesinde yapılmış olan *"Hint Misyonu"* adlı eserinde *Agarta* ismiyle anılan esrarengiz bir inisiyatik merkezin tanımı yapılmaktadır. Bu kitabı okuyanların pek çoğu, anlatılanların tamamen hayal ürünü ve hiçbir gerçeğe dayanmayan bir tür kurgudan ibaret olduğu kanısına vardılar. Aslına bakılacak olursa, metnin içinde, en azından dış görünümlere önem verenleri yanıltacak ve böyle bir fikir edinmelerine neden olacak türden, inanılmaz denebilecek öğeler bulunmaktadır. Ve hiç şüphesiz, Saint Yves'in de, oldukça uzun bir süre önce yazmış olduğu bu eseri yayınlamamak için birtakım haklı sebepleri vardı. O zamana kadar Avrupa'da *Agarta*'dan ve reisi olan *Brahmatma'dan,* pek de ciddîye alınamayacak olan Louis Jacolliot (1) isimli bir yazarın dışında söz eden olmamıştı. Biz bu yazarın, Hindistan'da kaldığı dönemlerde bu konulardan söz edildiğini duymuş, sonra da bunları kendi zevkine göre düzenleyip aktarmış olduğunu düşünüyoruz.

Ancak, 1924 senesinde yeni ve beklenmedik bir şey oldu: Ferdinand Ossendowski'nin, içinde 1920 ve 1921 senesinde Orta Asya boyunca yaptığı o son derece hareketli ve macera dolu yolculuğu anlattığı ***"Hayvanlar, İnsanlar ve Tanrılar"*** adlı kitabı piyasaya çıktı ve kitabın özellikle son kısmında, Saint Yves'in anlattıklarının hemen hemen tamamen aynısı olan bazı bilgiler aktarılıyordu. Ve bu kitabın kopardığı gürültü bize göre *Agarta* sorunu üzerinde süregelen sessizliğin en sonunda bozulmasına ve konunun üzerine eğilinmesine neden olmuştur.

Şüpheci veya art niyetli kişiler Ossendowski'yi Saint Yves'in eserinden çalıntı yapmakla suçlamakta gecikmediler ve bunun ispatı olarak da, her iki eserdeki benzer bölümleri öne sürdüler. Aslında, kimi zaman en ince detaylara varıncaya kadar birtakım şaşırtıcı

benzerlikler bulunduğu da bir gerçektir. Saint Yves'in eserindeki en inanılmaz görünen açıklamalardan biri öncelikle, dünyanın her noktasına, kıtaların ve hatta okyanusların bile altına uzantıları bulunan ve bunlar vasıtasıyla yeıyüzünün tüm bölgeleriyle ilişki kuran bir yeraltı dünyasının mevcut olduğu iddiasıdır. Bizzat Saint Yves'in kendisi bu iddiada bulunmaktadır; halbuki Ossendowski böyle bir iddiada bulunmamakta, ancak, bunu kendisine, yolculuğu sırasında karşılaştığı çeşitli insanların söylediklerini belirtmektedir.

Dikkat çekici bölümler arasında "Dünyanın Kralı"nın, selefinin mezarı önünde bulunuşunu tasvir eden bölüm, Bohemyalıların (çingenelerin) kökenleri hakkındaki ve onların eskiden *Agarta*'da (2) yaşamış olduklarına ilişkin bölüm ve daha birçok diğerleri vardır. Saint Yves, yeraltında "Kozmik Sırlar" ayini yapıldığı zaman çöldeki tüm yolcuların durdukları, hatta hayvanların bile tamamen sustukları bazı "an"lar olduğundan bahsetmektedir. (3) Ossendowski ise, bu toplu huşu anlarından birini bizzat yaşamış olduğunu vurgulamaktadır. Özellikle garip bir rastlantı sonucu, her iki eserde de, günümüzde artık kayıp olan ve üzerinde olağanüstü insanlar ve hayvanların yaşadıkları bir adanın hikâyesi yer almaktadır:

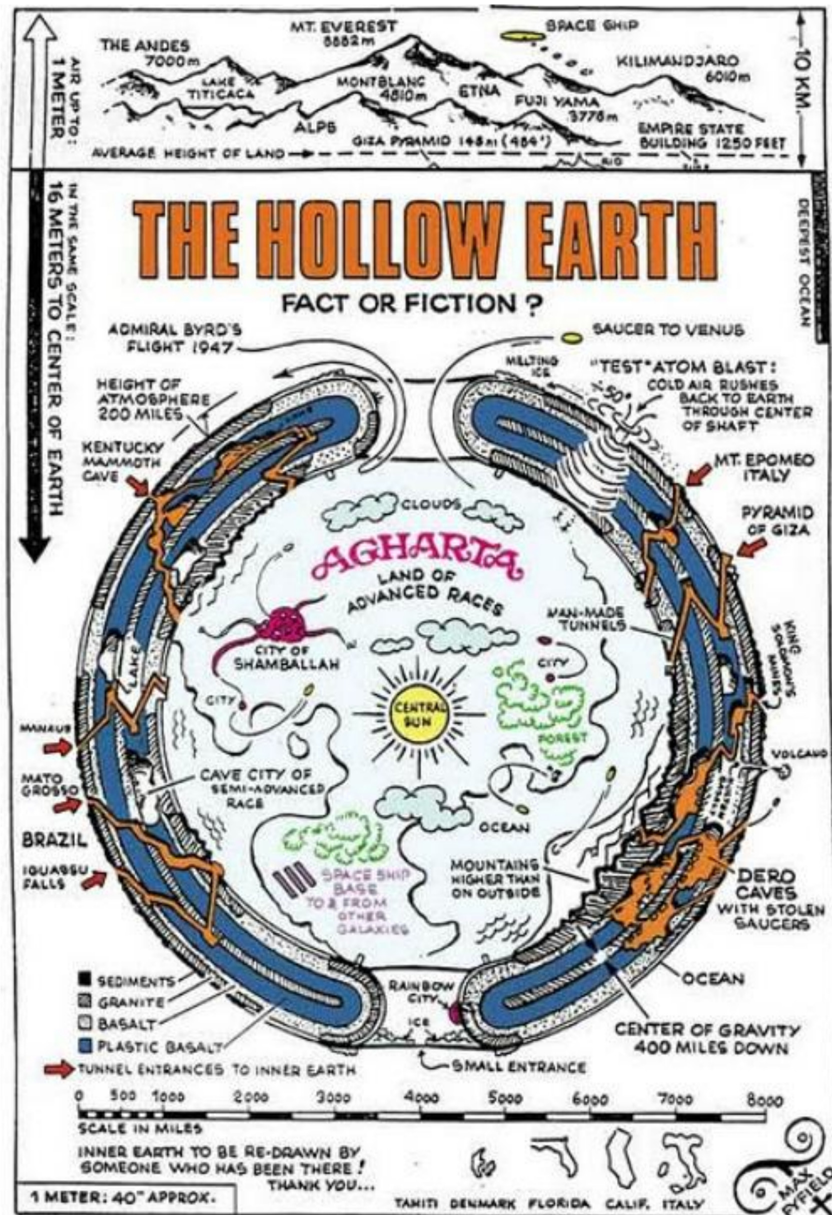
Saint Yves, Sicilyalı Diodor'un İambule yolculuğunun bir özetini verirken, Ossendowski de, Nepalli eski bir Budist'in yaptığı yolculuktan bahseder; ancak, her ikisinin aktardıkları nitelikler de birbirlerine çok yakındır. Şayet bu hikâye hakkında birbirinden çok uzakta bulunan kaynaklardan çıkan iki rivayet var ise, bunları bulmak ve hassas bir şekilde birbirleriyle kıyaslamak bir hayli enteresan olacaktır.

Tüm bu yaklaşımları belirtmeye özen gösterdik; ancak bunların, aktarılanların gerçekliği hakkında bizi tam anlamıyla ikna ettiklerini söylemek yanlış olur. Kişisel kanaatimizin de burada bir tartışma konusu olmasına gerek yoktur. Ossendowski'nin bizzat tanıklığına dayanarak aktardıklarından bağımsız olarak biz de diğer kaynaklardan biliyoruz ki, bu hikâyeler Moğolistan ve tüm Orta Asya'da gayet yaygındır. Ayrıca tüm toplumların geleneklerinde de buna benzer unsurların yer aldığını belirtmek yerinde olur. Diğer taraftan, şayet Ossendowski *Hint Misyonu*'ndan bir bölümü kopya etmiş ise, onun, bazı önemli bölümleri niçin almadığını, ayrıca niçin bazı kelimeleri değiştirmiş, örneğin *Agarta* yerine *Agarti* yazmış olduğunu açıklayabilmek zordur. Kelimelerdeki bu fark, onun Moğol kaynaklarıyla ilişki kurmuş olduğunu göstermektedir; halbuki 'Saint Yves'in elde ettiği bilgiler Hint kaynaklıdır (biz bu zatın en azından iki Hindu ile temas hâlinde bulunmuş olduğunu biliyoruz) (4). Ossendowski'nin, inisiyatik hiyerarşinin reisini niçin "Dünyanın Kralı" diye tanımladığını da anlayamıyoruz. Çünkü Saint Yves'in eserinde böyle bir unvana rastlanmaz.

Bazı bölümleri kopya etmiş olduğu, sözgelimi olarak kabul edilse bile Ossendowski, kimi zaman *Hint Misyonunda* yer almayan ve kendisinin de icat etmiş olması imkânsız olan şeyler söylemektedir; çünkü fikirler Ve doktrinlerden çok politikayla ilgilenmiş ve ezoterizme ilişkin hemen hemen hiçbir şey bilmeyen bir şahıs olarak kendisi de, aktardığı bilgilerin kıymet ve önemini kavrayabilmekten uzaktı. Örneğin, eskiden ''Dünyanın Kralı" tarafından *Dalay Lama*'ya gönderilmiş, ardından Moğolistan'da Urga'ya götürülmüş ve bundan yaklaşık yüz sene önce de ortadan kaybolmuş olan "kara taş"ın hikâyesi gibi... (5). Pek çok geleneklerde "kara taş"lar önemli bir role sahiptir; Kibele'nin sembolü olanından Mekke'de Kâbe' ye yerleştirilmiş olanına varıncaya kadar (6)... **İşte, başka bir örnek daha: Urga'da ikamet eden Bogdo Han ya da 'Yaşayan Buda", diğer kıymetli şeyler arasında, Cengiz Han'ın, üzerinde bir *svastika* işareti kazılı olan yüzüğünü ve "Dünyanın Kralı"nın mührünü taşıyan bakır bir levhayı da muhafaza etmektedir.** Ossendowski bu iki şeyden yalnızca ilkini görmüşe benzemektedir; ancak İkincisinin varlığını tasavvur etmek kendisi için hayli zordu; öyle olmasaydı burada, doğal olarak bir altın levhadan bahsetmek aklına gelmez miydi?

Bu birkaç başlangıç gözlemi amacımız bakımından yeterlidir, çünkü her türlü polemiğe ve şahsî meselelere tamamen yabancı kalmak durumundayız. Şayet burada Ossendowski ve hatta Saint Yves'den söz etmişsek bunun tek sebebi onların, kendilerine ait olmayan ve kıymeti de, tıpkı şu alanda söz konusu edilemeyecek olan bizim kişiliğimiz gibi onların da kişiliğini aşıp geçen görüşlere bir hareket noktası vazifesi görmüş olmalarıdır. Onların eserleri hakkında gereksiz bir "metin eleştirisi" içine dalmak istemiyoruz. Bizim asıl amacımız, bildiğimiz kadarıyla henüz hiçbir yerde verilmemiş olan ve Bay Ossendowski'nin "sırların sırrı" adını verdiği şeyi bir ölçüde aydınlatmaya yardımcı olacak bilgileri getirmektir (7).

KRALLIK ve YÜKSEK RAHİPLİK

En yüksek, en eksiksiz ve en katı anlamıyla ele alındığında "Dünya Kralı" unvanı, adına çeşitli biçimler altında eski toplumların pek çoğunda rastladığımız ilksel ve evrensel Kanun Yapıcı (Yasa Koyucu) Manu'ya tam uymaktadır. Buna ilişkin olarak Mısırlılar'da *Mina* ya da *Menes,* Keltler'de *Menı* ve Yunanlılar'da da Minos (8) ilk akla gelenlerdir. Zaten bu isim, tarihî bir kişiliği ya da efsanevî bir kahramanı da belirtiyor değildir; onun temsil ettiği, gerçekte bir prensiptir: Saf ruhsal ışığı ve dünyamızın ya da bizim varoluş devremizin şartlarına özgü Kanunu *(Dharma)* yansıtan Kozmik Zekâ'dır; ve aynı zamanda, düşünen varlık olarak bilhassa saygı görmekte olan insanın (Sanskritçe'de *Manava*) arşetipidir.

Diğer taraftan şunu da öncelikle belirtmek gerekir ki bu prensip; kendisi vasıtasıyla ilksel bilgeliğin çağlar boyunca onu alabilecek kapasitede olanlara ulaştığı, kökeni "beşerî olmayan" *(apaurusheya)* ve kutsal tradisyonun deposunu bütünüyle muhafaza etmekle görevli bir organizasyonun yeryüzü âleminde kurmuş bulunduğu bir ruhsal merkez tarafından tezahür ettirilmekte olabilir. Hemen hemen Manu'nun bizzat kendisini temsil etmekte olan böyle bir

organizasyonun lideri pek tabiî olarak onun unvanım ve niteliklerini de taşıyabilir ve hatta fonksiyonunu yerine getirebilmesi için ulaşmış olması gereken bilgi seviyesi açısından o, tıpkı beşerî bir ifadesi gibi olduğu ve karşısında kendi kişiliğinin ortadan kalktığı o prensip ile özdeşleşmektedir. Saint Yves'in belirttiği gibi, şayet bu merkez, yani *Agarta,* eskiden Ayodhya'da (9) yerleşmiş bulunan ve kökeni de şimdiki devrenin *Manu*'su olan *Vaivasvataya* kadar uzanan antik "güneş hanedanının mirasını devralmış ise, aynı durum onun için de söz konusudur.

Daha önce de belirtmiş olduğumuz gibi Saint Yves, *Agarta'nın* en yüksek liderini "Dünyanın Kralı" olarak tasarlamayıp onu tıpkı bir "Papa" gibi takdim eder ve ayrıca, biraz fazlaca batılılaştırılmış bir anlayış ürünü olarak onu "Brahman Kilisesi"nin başına yerleştirir (10). Bu son aktardıklarımızı bir tarafa bırakacak olursak; aslında Saint Yves'in söyledikleri, bu açıdan Ossendowski'nin kendi köşesinde söylediklerinin bir tamamlayıcısı olmaktadır. Her ikisi de kendilerinde hâkim olan eğilimlere ve uğraşılara en doğrudan cevap veren görünümleri fark etmişe benzemektedirler. Çünkü burada gerçekten de aynı zamanda hem krallık hem de rahiplik gibi bir çifte kudret söz konusudur.

"Yüksek Rahiplik" (Pontifical: Ruhanî reisliğe, papazlığa ait olan) karakteri, kelimenin en gerçek anlamıyla inisiyatik hiyerarşinin liderine aittir ve bu da bir açıklamayı gerektirmektedir: *Pontifex* (Pontifeks) sözcüğünün tam karşılığı "köprüler kurucu"dur ve Romalılar tarafından kullanılan bu unvan, kökeni bakımından bir tür "masonik" (masonluğa ait) bir unvandır. Ancak sembolik bakımdan, "bu dünya ile yüksek âlemler arasındaki iletişimi kurarak aracılık fonksiyonunu yerine getiren" anlamına gelmektedir (11).

"Göksel Köprü" olan gökkuşağı, "yüksek rahipliğin" doğal bir sembolüdür ve tüm tradisyonlar (gelenekler) ona birbirleriyle tamamen bağdaşan anlamlar vermektedirler: İbraniler'de Tanrı'nın, halkı ile birleşmesinin bir güvencesidir; Çin'de Gök ile Yer'in birleşmesinin bir işaretidir; Yunanistan'da "Tanrıların Habercisi" *İris*'i temsil etmektedir; hemen hemen her yerde, İskandinavyalılar'da olduğu gibi, Persler' de ve Araplar'da, Orta Afrika'da ve Kuzey Afrika'nın bazı halklarına varıncaya kadar bu, duyularla algılanabilen âlemi duyularla algılanamayan âleme bağlayan köprü anlamına gelmektedir.

Diğer taraftan rahiplik ve krallık gibi iki kudretin birleşmesi, Latinler'de Janus'un sembolizminin belirli bir görünümü tarafından temsil edilmekteydi. Gerçekte bu, hayli, karmaşık ve çok çeşitli anlamlara sahip bir sembolizm idi. Altın ve gümüş anahtarlar, bunların karşılığı olan iki inisiyasyonu temsil ediyorlardı (12). Hindu terminolojisini kullanmak gerekirse, buna Brahmanlar'ın ve Kşatriyalar'ın yolu denebilir; ancak, hiyerarşinin en tepesinde her birinin yetkilerini ve görevlerini karşılıklı olarak çekip aldıkları ortak bir prensip vardır; demek ki bu, onların dahil oldukları sınıflandırmanın dışında kalan bir şeydir; Çünkü orası, onların kendi alanlarında uyguladıkları yasal otoritenin kaynağıdır ve *Agarta* inisiyeleri de atmamadırlar, yani "kastların üstündedirler". (13)

Orta Çağ'da, otoritenin birbirini tamamlayıcı durumdaki iki görünümünün kayda değer biçimde birleştirilmiş olduğu bir ifade mevcuttu: O devirde sık sık "Rahip Jean (Jan) Krallığı" adı verilen esrarengiz bir ülkeden söz edilirdi (14). O zamanlarda, bu söz konusu merkezin "dış örtü" olarak tanımlanabilecek olan kısmı büyük ölçüde Nasturîler (ya da doğru veya yanlış, böyle tanımlanmış olanlar) ve Sabiîler (15) tarafından oluşturuluyordu ve bunlardan Sabiîler, kendilerine *Yahya'nın Mendayyeh'i,* yani "Jean'ın Müritleri" adını veriyorlardı. Bu

hususta hemen şunu da belirtmeliyiz ki İsmailîler'den ya da diğer bir ifadesiyle "Dağın İhtiyarı"nın müritlerinden Lübnan'ın Dürzîleri'ne varıncaya kadar çok kapalı bir karaktere sahip Doğulu grupların pek çoğunun, tıpkı Batının şövalyelik tarikatları gibi, "Kutsal Toprakların Muhafızları" unvanını taşımaları da hayli ilginçtir. Bunun ne anlama gelebileceği ileriki satırlarda daha iyi anlaşılacaktır. Saint Yves, *"Agarta*'nın Tampliye Şövalyeleri" ifadesini kullandığı zaman, belki kendisinin de farkında olmadığı çok doğru bir sözcük bulmuş oluyordu.

Kullanmış olduğumuz "dış örtü" ifadesinin bir şaşkınlık yaratmaması için, şövalyelere özgü inisiyasyonun esas itibarıyla bir *Kşatriyalar* inisiyasyonu olduğuna dikkat etmenin. gerekliliğini de belirtmeliyiz. Bu da, diğer hususların yanısıra burada esas rolün, Sevgi'nin sembolizmine ait olduğunu açıklamaktadır (16).

Aynı zamanda hem rahip hem de kral olan bir kişi kavramı, Hristiyanlığın kökeninde bulunmasına ve "Maj-Krallar" tarafından da çarpıcı bir şekilde temsil edilmiş olmasına rağmen yine de Batı dünyasında pek yaygın değildir. Orta Çağ'da bile, en yüksek kudret ve egemenlik (en azından dış görünüşlere göre), Papalık ve İmparatorluk arasında ayrılmıştır (17). Böyle bir ayrılık, üst kısmı eksik olan bir organizasyon olarak ifade edilebilir; Çünkü burada, her iki kudretin de kaynaklandığı ve de bağlı bulunduğu bir ortak prensip belirmemektedir; demek ki gerçek yüksek kudret başka bir yerde bulunmaktadır. Doğuda ise tersine olarak, hiyerarşinin kendi tepesinde böyle bir ayrılık durumu, oldukça ender bir olaydır ve bu türden bir şeye ancak, bazı Budist kavramlarda rastlamak mümkün olabilir. Sakya-Muni'nin, bir an gelip de ikisi arasında bir seçim yapması gerektiğinde, *Buda* ile Ş*akravarti* (Chakravarti) ya da "Evrensel Hükümdar"ın (18) fonksiyonları arasında ortaya çıktığı iddia edilen uyumsuzluğu ima etmek istiyoruz.

Şunu da belirtmek yerinde olur ki,/Budizm'e özgü hiçbir özel yanı bulunmayan *Şakravarti* terimi, Hindu tradisyonunun verilerine göre *Manu*'nun ya da temsilcilerinin fonksiyorlarını ifade etme açısından gayet uygundur: Bu sözcüğün tam karşılığı "çarkı döndüren"dir; yani her şeyin merkezinde bulunan ve kendisi harekete katılmaksızın bunların hareketini yöneten ya da Aristo'nun deyimi ile, "hareketsiz devindirici"dir (19).,

Dikkatleri özellikle şu nokta üzerine çekmek istiyoruz: Burada söz konusu edilen merkez, bütün tradisyonların sembolik olarak "Kutup" diye tanımlamada birbirleriyle tamamen uzlaşmış oldukları sabit noktadır. Çünkü, Keltler'de olduğu gibi, Kaldeliler'de ve Hindular'da da, genellikle çark (tekerlek) ile temsil edilmiş olan âlemin dönüşü, onun çevresinde gerçekleşmektedir (20). Bu da, Uzak Doğu'dan Uzak Batı'ya kadar her tarafa yayılmış olduğu görülen *suastika* işaretinin gerçek anlamını oluşturmaktadır (21) ve bu, esas olarak "Kutup işareti"dir ve onun gerçek anlamı da günümüz Avrupası'nda hiç şüphesiz, şimdi ilk defa bu satırlarda tanıtılmaktadır. Çağdaş bilginler bu sembolü en fantaziye dayalı kuramlarla boş yere açıklamaya çalışıp durdular; bunlardan birçoğu, âdeta bir tür sabit bir fikir tarafından musallat olunmuşçasına, diğerlerini olduğu gibi onu da "güneşsel" (22) bir işaret olarak görmek istediler; halbuki kimi zaman böyle bir işaret olmuş olsa bile, bu ancak kaza eseri olarak ve niteliği saptırıldığında meydana gelmiş bir durumdur. Diğer bazı kişiler ise, *svastika'yı* hareketin sembolü olarak yorumlamakla gerçeğe çok daha fazla yaklaşmış oluyorlardı. Ancak, bu yorum yanlış olmasa bile yine de epeyce yetersiz kalmaktadır, Çünkü burada söz konusu olan herhangi bir hareket değil, bir merkezin ya da değişmez bir eksenin çevresinde gerçekleşen bir dönme hareketidir. Ve şunu yine vurgulamak gerekir ki, söz

konusu olan bu sembolün bağlı olduğu esas unsur bu sabit noktadır (23).

Tüm bu aktardıklarımızdan da görüldüğü gibi, "Dünyanın Kralı"nın başlıca, emredici ve düzenleyici (régulatrice) bir görevi olduğu anlaşılmaktadır (bu *régulatrice*–düzenleyici kelimesinin *rex* ve *regere* ile aynı köke sahip bulunmasının belli bir nedene dayandığı görülecektir) ve bu görev, "denge" ya da "ahenk" gibi bir kelimeyle özetlenebilir; bu da, Sanskritçe'de *Dharma* (24) sözcüğü ile tam karşılığını bulur: Bundan anladığımız, Yüce Prensip'in değişmezliğinin tezahür etmiş âlemdeki yansımasıdır. Bu görüşlerin ışığı altında "Dünyanın Kralı"nın, "insanın dünyası"nda *(manava-loka)* (25) özellikle bu denge ve bu ahenk tarafından kaplanmış biçimlerden ibaret olan "Adalet" ve "Barış" gibi temel sıfatlara sahip bulunuşunun nedeni de anlaşılabilir. Bu çok önemli bir noktadır ve genel öneminin dışında, bunu özellikle birtakım boş korku ve endişelere kapılanlar için belirtiyoruz. Bay Ossendowski'nin kitabının son satırlarında da bunun bir yankısını bulmak mümkündür.

"SEKİNAH" ve "METATRON"

Önceden edinmiş oldukları birtakım fikirlerle anlayışları tuhaf bir biçimde sınırlı hâle gelmiş bazı korkak kişiler, sırf "Dünyanın Kralı" tanımı ile bile paniğe kapılmışlar ve bunu hemen, İncil'de söz konusu edilen *Prirıceps hujus mundi* ("Âlemin Prensi" anlamına gelir. Hz. İsa'yı kastetmek için kullanılmış bir ifadedir.) ile kıyaslamışlardır. Böyle bir benzetmenin tamamen yanlış ve temelden yoksun olduğu meydandadır. Bunu bir kenaıra atmak amacıyla, bu "Dünyanın Kralı" unvanının İbranice'de ve Arapça'da yaygın biçimde Tanrı'yı kastetmek için kullanıldığını belirtebiliriz (26). Bu arada, şu noktada birkaç enteresan gözlem yapma fırsatı doğabileceğinden, bu konuyla ilgili olarak İbranî Kabalası'nın bu etüdümüzün ana konusu ile doğrudan bağlantılı olan ve "göksel (semavî) aracılar"a ilişkin kuramlarını incelemeden geçemeyeceğiz.

Söz konusu olan "göksel aracılar", *Sekinah* (**Ya da Sekinah.**) ve Metatron'dur ve şunu da hemen belirtmeliyiz ki, en genel anlamıyla *Sekinah,* Tanrı'nın "gerçek katı"dır (huzuru). Kutsal Kitap'ın özellikle bundan bahseden bölümleri, bilhassa ruhsal bir merkezin kuruluşundan söz edilen kısımlardır: Tabernakl'ın (ahit sandığının korunduğu çadır) yapılması, Süleyman ve Zerubbabd Tapınaklarının inşa edilmesi gibi... Kurallara uygun olarak saptanmış şartlarda inşa edilen böyle bir merkez, daima "Işık" olarak temsil edilmiş olan İlâhî tezahürün yeri olmalıdır. Ve ayrıca, Masonluğun muhafaza etmiş olduğu şu "çok aydınlatılmış ve çok düzenli yer" ifadesi, tapınakların yapımına başkanlık eden ve aslında hiç de Yahudiler'e özgü olmayan antik çağların o rahipliğe ait biliminin bir hatırası gibidir. Bu konuya daha sonra tekrar geri döneceğiz. "Ruhsal tesirler" kuramım da geliştirmek niyetinde değiliz. ("Ruhsal tesirler" ifadesini "takdisler" sözcüğüne tercih ediyoruz; Çünkü bu, İbranice'deki *berakot* sözcüğünün bir çevirisi, olmaktadır; Arapça'daki *baraka* sözcüğü de (27) bu anlamı gayet belirgin olarak korumuştur.) Ancak, yalnızca bu tek görüş açısına bağlı kalarak bile M. Vulliaud'nun *Yahudi Kabalası* hakkındaki eserinde aktardığı ve Elias Levita'ya ait olan "Kabala Üstatları bu konuda büyük sırlara sahiptirler" sözünü açıklayabilmek mümkün olmaktadır.

Sekinah, kendini sayısız görünümler altında gösterir; bunlar içinde başlıca iki tanesi vardır, biri içsel, diğeri de dışsal olmak üzere... Diğer taraftan da, Hristiyan tradisyonunda bu her iki görünümü de olabildiğince açık seçik biçimde belirleyen bir cümle vardır; *"Gloria* in excelsis Deo, et in terra *Pax* hominibus bonae voluntatis." *Gloria ve Pax* sözcükleri sırasıyla, Prensip'e göre içsel görünüme, tezahür etmiş âleme göre de dışsal görünüme ilişkindirler. Ve şayet bu

sözler bu şekilde kabul edilecek olurlarsa, bunların "Tanrı'nın bizimle" veya "bizde" *(Emmanuel)* doğuşunu duyurmak için Melekler *(Malakim)* tarafından hangi nedenle söylenmiş oldukları derhal anlaşılabilir. Birinci görünüme ilişkin olarak, Tanrıbilimcilerin, içinde ve aynı zamanda da yine onun vasıtasıyla mutluluk verici rüyetin *(in excelsis)* oluştuğu "zafer ışığı" hakkındaki kuramlarını lıâTIflatmak yerinde olur. Ve İkinciye gelince, burada bir süre önce değinmiş olduğumuz ve ezoterik anlamı bakımından da her yerde, bu dünyada (in terra) kurulmuş olan ruhsal merkezlerin temel niteliklerinden biri olarak gösterilmiş olan "Barış"ı (la Paix) görmekteyiz. Diğer taraftan zaten Arapça bir terim ve~açıkca İbranice'deki Sekinah'ın aynısı olan Sakînah (Sekene) terimi "Büyük Barış" olarak tercüme edilir ki, bu da Rozkruvalar'ın (Rose Croix) *Pax Profunda'sının* tam karşılığıdır; ve buna dayanarak, bu kişilerin "Kutsal-Ruh'un Tapınağı" ifadesinden neyi anladıklarını izah etmek mümkün olmaktadır, tıpkı İncil'de bulunan ve içinde "Barış"tan (28) söz edilen sayısız metni açıklamanın mümkün hâle gelişi ve hatta *"Sekinah'a.* ilişkin gizli tradisyonun Mesih'in ışığı ile herhangi bir bağlantısının Oluşu" gibi... M. Villaud'nun bu son bilgiyi verirken "Pardes'a (yani ileride de göreceğimiz gibi, en yüksek ruhsal merkeze) açılan yolu izleyenlere ayrılmış olan" tradisyondan söz etmesi hiç de amaçsız gibi değildir. (29)

Bu husus, buna bağlı olan diğer bir açıklamayı getirmektedir: Ardından, M. Villaud "Jübile'ye (30) ilişkin bir sır" dan söz eder. Bu, bir anlamda "Barış" (sulh) fikrine de bağlıdır ve bu konuyla alâkalı olarak *Zohar*'da bulunan şu metni (III, 52 b): "Aden'den çıkan ırmağın adı Jobel'dir." ardından da, Yeremya'ya ait olan (XVII, 8):"Köklerini ırmağa doğru salacak." ifadesini aktarır ve bundan da, "Jübile'nin ana fikrinin, her şeyin ilk hâline geri dönüşü" olduğu sonucu çıkar. Burada , tüm tradisyonlarda ele alınmış olan ve bizim de *"Dante Ezoterizmi"* adlı eserimizde üzerinde biraz durabilme fırsatını bulmuş olduğumuz şu "ilksel hâl "e geri dönüşün söz konusu edildiği apaçıktır. Ve eğer 'Tüm şeylerin ilk hâllerine geri dönüşleri Mesih çağının işareti olacaktır" diye de eklersek, bu incelemeyi okumuş olanlarımız orada "Dünya Cenneti" ve "Göksel Kudüs" arasındaki ilişkilere ait olarak söylediklerimizi gayet iyi anımsayacaklardır. Zaten gerçeği söylemek gerekirse, tüm bunlarda söz konusu olan şey daima, devresel tezahürün değişik safhalarında, tüm milletlere ait tradisyonlara bağlı simgeciliğin (sembolizmin) kalp ile, yani varlığın merkezi ve "Tanrı Evi" (Hindu doktrinindeki *Brahma Pura)* ile kıyasladığı, *Pardes*'dir. Tıpkı, yine bunun bir imajı olan ve bu nedenden ötürü Ibranice'de kelime kökeni bakımından *Sekinah'dan* kaynaklanan *miskan* ya da 'Tanrı'nın ikametgâhı" olarak isimlendirilen Tabernakl (ahit sandığının muhafaza edildiği çadır) gibi...

Diğer bir bakış açısıyla ise, *Sekinah, Sejirot'un* (Sefirler) bir sentezidir. Sefirot ağacında, "sağ sütun" Merhametin tarafı, "sol sütun" ise Sertliğin tarafıdır (31). Demek ki bu her iki görünümü *Sekinah*'da da bulmamız gerekir ve şunu da hemen belirtmeliyiz ki, Sertlik Adalet ile, Merhamet de Barış ile aynıdır (32). "Şayet insan günah işler ve *Sekinah*'dan uzaklaşırsa Sertliğe bağlı olan güçlerin *(Sârim)* nüfuzları altına girer (33) ve bu durumda *Sekinah'a* "sertliğin eli" adı verilir; ve bu da "adaletin eli" (ya da "adaletin pençesi" ç.n.) sembolünü çağrıştırmaktadır. Ancak bunun tam tersine, şayet "insan Sekinah'a yaklaşırsa, hürriyetine kavuşur" ve Sekinah bu durumda Tanrı'nın "sağ eli"dir; yani "adaletin eli" artık "kutsayan el" hâline dönüşmüştür (34). En yüksek ruhsal merkezin diğer bir tanımlaması olan "Adalet Evi"nin *(Beyt-Din)* sırları burada yatmaktadır (35); ve ele almış bulunduğumuz her iki taraf, Hristiyanlar'ın "Son Hüküm" tasvirlerinde seçilmişlerin ve lanetlenmişlerin (cehennem azabına

mahkûm edilmişlerin) tasnif edilip sevk edildikleri taraflardır. Bununla, Fisagorcuların Y harfi ile temsil ettikleri, egzoterik bir biçim altında Herkül'ün Fazilet ile Rezilet arasındaki mücadelesini anlatan mitin temsil ettiği, Lâtinler'de *Janus* sembolizmine dahil olan göksel ve cehennemsel iki kapının temsil ettiği, Hindular'da ise aynı şekilde, *Ganeşa* (36) sembolizmine bağlı olan yükselici ve inici iki devresel safhanın (37) temsil ettikleri iki yol arasında bağlantı kurulabilir ve son olarak da, "doğru niyet" ve "iyi niyet" (bonne volonté, hüsnüniyet) ("Pax hominibus *bonae volunlatis"* ve zaman zaman değinmiş olduğumuz çeşitli semboller hakkında biraz bilgisi olanlar, noel bayramının, kış gündönümü dönemi ile eşzamana rasgelmesinin sebepsiz olmadığını göreceklerdir) gibi ifadelerin, Stoacılar'dan Kant'a kadar yol açmış oldukları tüm dışsal, felsefi ve manevî yorumlar bir tarafa itilerek ele alındıklarında, bu bakış açısı altında gerçekte neyi söylemek istediklerini anlamak kolay olmaktadır.

('Kabala, *Sekinah'a.* kendininkilerle aynı isimleri taşıyan ve dolayısıyla aynı karakterlere sahip olan bir Paredre ((Fr.) Tanrısal sıfat.) verir" (38) ve bu, doğal olarak, *Sekinah'ın* kendisinden bir o kadar farklı görünümlere sahiptir; adı *Metatron*'dur ve bu isim sayısal bakımdan Saday'ın sayısal değeririne eşittir (39). *Sadau,* "Mutlak Kudret Sahibi" demektir. (Bunun, Hz. İbrahim'in Tanrısı'nın adı olduğu söylenir.) *Metatron* sözcüğününün etimolojisi kesinliğe kavuşamayan bir durum gösterir; bu konuda ortaya konulmuş sayısız kuramlar arasında en enteresan olanlardan biri, onu Kaldece'deki *Mitra*'dan türetendir. *Mitra* yağmur anlamına gelir ve ayrıca, kökü bakımından « ışık" ile bir bağlantısı vardır. Böyle olmakla birlikte, Hindu ve Zerdüştî *Mitra* ile olan benzerliğin, Yahudiliğin bunu yabancı doktrinlerden almış olduğunu düşünmek için yeterli bir sebep oluşturduğuna inanmamak gerekir; Çünkü değişik tradisyonlar arasındaki bağları zihnimizde böyle tamamen dışsal bir açıdan ele alarak canlandırmamız hatalı olur ve hemen hemen tüm tradisyonlarda yağmur, "ruhsal tesirlerin" Gök'ten Yer'e inişinin sembolü olarak vasıflandırılmıştır. Bu hususa ilişkin olarak İbranî doktrininin, "Hayat Ağacı"ndan sâdır olan ve kendisi vasıtasıyla ölülerin diriltilmesinin gerçekleştirilebildiği bir "ışık çiği"nden ve semavî (göksel) tesirin tüm âlemlerle temas etmesini temsil eden ve böylelikle de, özellikle simyagerlerin ve Rozkruvalar'ın sembolizmini anımsatan bir "çiğ yayılmasından söz ettiğini belirtmemiz gerekir.

"Metatron terimi koruyucu (hami), Tanrı, gönderilmiş (haberci, resul) ve aracı (mutavassıt) gibi tüm anlamları içerir"; o, "duyularla algılanan âlemde teofanilerin (*(Yun.* ***Theos****: Tanrı,* ***Phaneia****: Tezahür, görünüm.)* ***Teofani****: Tanrı'nın tezahürü, görünümü.*) failidir" (40); o, *"Huzur Meleği*"dir ve aynı zamanda da "Âlemin Prensi"dir (Sâr hâ-olâm) ve bu son tanımla da, konumuzdan hiç de uzaklaşmamış olduğumuzu görmekteyiz. Daha önceden açıklamış olduğumuz tradisyonel sembolizmi (geleneksel simgeciliği) kullanmak amaciyla, irtisiyatik hiyerarşinin liderinin "Dünyasal Kutup" olması gibi, *Metatron* da "Göksel Kütup"tur diyebiliriz. Ve bu sonuncusu kendini ilkinde yansıtır ve onunla "Âlemin Ekseni" vasıtasıyla doğrudan ilişki hâlindedir. "Onun adı *Mikail'dir*, Tanrı'nın önünde kurban ve adak olan Büyük Rahip'tir. Ve Yahudiler'in yeıyüzünde yaptıkları şeyler göksel âlemde cereyan edenlerin tiplerinden uyarlanmıştır. Büyük Ruhanî Reis (Grand Pontife) dünyada *Mikail'i,* Rahmet Prensi'ni sembolize etmektedir... Kutsal Kitap'ın *Mikail*'in belirişinden bahseden tüm bölümlerinde söz konusu olan şey, Sekinah'ın zaferidir." (41)

Burada Yahudiler için söylediklerimiz, gerçekten ortodoks bir tradisyona sahip bulunan tüm milletler için aynen geçerlidir. Bunlar için, "tüm diğerlerinin kendisinden türemiş oldukları ve kendisine bağımlı bulundukları o ilksel tradisyonun temsilcileri" tanımı yerinde olur. Ve bu,

daha önceden de imada bulunmuş olduğumuz, göksel âlemin imajı olan "Kutsal Toprak" sembolizmi ile de bağlantılıdır. Diğer taraftan, yukanda söylemiş olduklarımızm ışığı altında, *'Metatron* sadece Rahmet görünümüne sahip değildir; onda Adalet görünümü de vardır; o sadece "Büyük Rahip" *(Kohen ha-gadol)* değildir, ayrıca "Büyük Prens" *(Sâr ha gadoljye* ''göksel orduların reisi"dir. Yani, onda krallık kudretinin prensibi ve "aracılık" fonksiyonunun karşılığı olan ruhanî liderlik prensibi vardır. Şunu da belirtelim ki *Melek*, yani "kral" ve *Meleak,* yani "melek" (Türkçesi) veya "gönderilmiş", aynı kelimenin iki değişik biçiminden ibarettirler. Ayrıca *Malaki,* yani "benim elçim" (Tanrı'nın gönderdiği, habercisi ya da "içinde Tanrı bulunan melek", *Maleak ha Elohim),* Mikail'in harfleriyle meydana getirilmiştir (42).

Eğer *Mikail* gördüğümüz gibi *Metatron* ile bir ise, yine de onun görünümlerinden ancak bir tanesini temsil etmektedir. Işıklı yüzünün yanısıra onun bir de karanlık yüzü vardır ve bu da yirte aynı şekilde *Sâr-ha olâm* adı verilen *Samael* tarafından temsil edilmektedir. Burada, bu kavramların çıkış noktasına yeniden dönmüş bulunuyoruz. Burada, İncil'de sözü edilen *Princeps hujus müridi* yani alt bir anlamdaki ifadesiyle "bu dünyanın geniesi" olan, yalnızca ve yalnızca hâkim ruhu bu son görünümdür. Ve tıpkı, bir gölgesi gibi olduğu *Metatron* ile olan bağlan, aynı tanınım iki anlamda birden kullanıldığını doğrulamakta ve ayrıca Apokalips'de (Yuhanna'nın Vahyi) sözü edilen "Hayvan'ın sayısı", yani 666'nın niçin aynı zamanda güneşsel sayı (43) olduğunu da açıklığa kavuşturmaktadır. Diğer taraftan Aziz Hippolyte'e (44) göre, Mesih'in ve Antichrist'in (Deccal) her ikisi de aslan işaretine sahiptirler ki, bu da güneşsel bir semboldür. Aynı açıklama yılan (45) ve diğer birçok sembol için de geçerlidir. Kabalist görüş açısıyla ise, burada söz konusu olan, Metatron'un yine bu iki karşıt çehresidir. Sembollerin bu çift anlamı üzerine genel olarak formülleştirilmiş kuramların sahasına daha çok dalmak niyetinde değiliz, ancak yine de ışıklı görünüm ile karanlık görünüm arasındaki karışıklık ve belirsizlik durumunun "satanizm"i oluşturduğunu belirtmeliyiz. Ve "Dünyanın Kralı" tabirinde (46) cehennemsel bir anlam keşfettiklerini zannedenler, şüphesiz ki, ellerinde olmadan veya cahilliklerinin eseri olarak bu karışıklığm ve belirsizliğin içine sürüklenmiş kişilerdir. (Bu ifade onları mazur göstermek için değil, onlar adına bir özür olarak kabul edilmelidir.)

EN YÜKSEK ÜÇ İŞLEV

Saint Yves'in aktardığı bilgilere göre, Ağartanın en yüksek başkanı *Brahatma (Brahmatma* yazmak daha doğru olur) unvanını taşımaktadır. *Brahatma,* "ruhların İlâhî Ruh'taki desteği" anlamına gelmektedir. .

İki yardımcısı vardır; bunlar *Mahatma,* yani "Evrensel *Ruh'un* temsilcisi" ve *Mahangg. yani* "Kozmos'un tüm maddî organizasyonunun sembolü" (47) unvanlarına sahiptirler. Bu, Batı doktrinlerinin "ruh, can, beden" üçlemesiyle temsil ettikleri ve burada makrokozmos ile mikrokozmos arasındaki benzeşime göre uygulanmış olanhiyerarşik bölünmedir. Bu terimlerin Sanskritçe'de prensipleri tanımlamak için kullanıldığını, insanlar içinse ancak o kişiler bu prensiplerin bir temsilcisi olduklarında kullanılabildiğini ve hatta bu durumda bile kişiliklere değil, esas olarak yerine getirilmekte olan vazifeye bağlı olduklarını belirtmek gerekir. Ossendowski'ye göre *Mahatma* "gelecekte olacakları bilmektedir" ve *Mahanga* da "bu olayların sebeplerini yönetmektedir"; *Brahatma'ya* gelince, o, **"Tanrı ile yüz yüze gelerek konuşabilir".** 48) ve şayet onun, yeryüzü âlemi ile yüksek hâller ve bunlardan geçerek de en yüksek prensip ile doğrudan ilişkinin gerçekleştirildiği merkezî nokta olduğu anımsanırsa,

bunun ne anlama geldiği kolayca anlaşılabilir. (49)

Zaten, kısıtlı bir anlamda ve yalnızca yeryüzü dünyasına bağlı olarak değerlendirildiği zaman "Dünyanın Kralı" ifadesi bir hayli uygunsuz bir havaya bürünmektedir. Bazı görüşlere bakılırsa *Brahatma* için "Üç Âlemin Efendisi" (50) tanımını kullanmak daha doğru olacaktır, Çünkü bütün gerçek hiyerarşilerde en üst derecenin sahibi, bu nedenden ötürü aynı zamanda kendi altında olan ve kendisine bağlı diğer tüm seviyelerin de sahibidir ve bu "üç âlem" (Hindu tradisyonundaki *Tribuvana'yı* meydana getirirler), biraz daha ileride açıklayacağımız gibi, sırasıyla biraz evvel saydığımız üç işlev ile ilişkiİrsahalardır.

"Tapınaktan çıktığı zaman Dünyanın Kralı İlâhî Işık saçmaktadır." demektedir, Ossendowski. İbraniler'in Tevrat'ı da, aynı şeyi Musa'nın Sina Dağı'ndan inişi (51) için söyler ve bu yaklaşımla alâkalı olarak İslâm tradisyonunun Musa'yı kendi çağının "Kutubu" olarak kabul ettiğini belirtmemiz gerekir *(El -Kulb);* Kabala'da da onun bizzat *Metatron* tarafından eğitilmiş olduğunun belirtilmesi bu nedenle değil midir zaten? Ayrıca, dünyanın başlıca ve en önemli ruhsal merkezi ile ona bağımlı olması muhtemel ve onu sadece özel şekilde belirli milletlere uyarlanmış hususî tradisyonlara bağlı olarak temsil etmekte olan ikinci derecedeki merkezleri birbirinden ayırt etmemiz yerinde olur. Bu noktada fazla takılmamaya özen göstererek şunu da belirtelim ki Musa'ya ait olan "yasa koyucu" (Arapça'da *rasûl)* işlevi, *Manu* isminin belirlediği kudretin bir temsilcisi olma seviyesini gerektirmektedir. Diğer taraftan bu *Manu* isminde mevcut bulunan anlamlardan biri de tam tamına İlâhî Işığın yansımasını be-lirlemektedir.

Lamalardan biri Ossendowski'ye, "Dünyanın Kralı, insanlığın kaderini yönetenlerin tümünün düşünceleriyle bağlantı hâlindedir... Onların niyetlerini ve fikirlerini bilir. Şayet bunlar Tanrı'nın hoşuna giden nitelikte olursa, Dünyanın Kralı da bunları görünmez yardımıyla güçlendirir; şayet Tanrı'nın hoşuna gitmeyecek olurlarsa Dünyanın Kralı bünların başarısız olmalarını sağlar. Bu kudret *Ağartı'ya,* tüm dualarımıza başlarken kullandığımız esrarengiz kelime Om 'un ilimi tarafından verilmiştir." der. Bu ifadenin hemen ardından da, kutsal *Om* hecesinin anlamı hakkında sadece belirsiz bir fikre sahip olanları bir hayli şaşırtacak olan şu cümle gelmektedir: "Om, eski bir azizin, *Gorolar'ın* ilkinin (Ossendowski *guru* yerine, *goro* yazmıştır), bundan 300 000 sene önce yaşamış ilk Goro'nun adıdır." Bu cümle şayet şu husus üzerinde düşünülmezse pek anlaşılamayacaktır: Söz konusu edilen ve bize göre hayli belirsiz biçimde tanımlanmış olan bu çağ, şimdiki *Manu'*nun çağından çok önce yer almaktadır; diğer taraftan bizim Kaipa'mızın birinci *Manusu* ya da diğer bir deyişle *Adi-Manu, Suayambuva* olarak isimlendirilmektedir (yedincisinin adı Vaivasvata'dı. yani "kendi kendine var olan" ya da ebedî *Logos* (Kelâm) olan *Svayambu'*dan çıkmıştır. *Logos,* ya da onu doğrudan doğruya temsil eden kişi, *Gurular'ın* ya da diğer bir ifadeyle "Ruhsal Efendiler"in ilki olarak tanımlanabilir; **ve Om gerçekte *Logos*'un bir adıdır.** (52)

Diğer taraftan. ***Om*** kelimesi daha önce de belirtmiş olduğumuz gibi *Brahatma* ile iki yardımcısı arasındaki hiyerarşik görev dağılımının anahtarını sunmaktadır. Hindu tradisyonuna göre bu kutsal heceyi meydana getiren üç unsur, sırasıyla biraz önce değinmiş olduğumuz o "üç âlemi" temsil etmektedir. Tribuuana'nın üç terimi; Toprak *(Bu),* Atmosfer (*Buuas*) ve *Gök (Svar)* olarak... Diğer bir ifade ile, sırasıyla, bedensel tezahür âlemi, süptil ya da psişik tezahür âlemi ve tezahür etmemiş olan âlem ya da diğer bir deyişle prensipler âlemi (53). Bunlar, tıpkı daha önceki satırlarda unvanlarıyla. ilgili açıklamalara başvurulduğunda da görüleceği gibi, aşağıdan yukarıya doğru *'Mahanga, Mahatmave*

Brahatma'nın kendilerine özel alanlarıdır. Ve bu değişik sahalar arasında mevcut bulunan birbirine tâbi oluş ilişkileri, biraz evvel *Brahatma* için kullandığımız "Üç Âlemin Efendisi" tanımını da doğrulamaktadır (54): "O, her şeyin sahibidir, her şevi bilendir (tüm sonuçları doğrudan doğruya sebepleri içinde görür), içteki emredicidir (dünyanın merkezinde oturur, onu içeriden yönetir ve hareketini kendisi ona katılmaksızın idare eder), kaynaktır (tüm yasal kudretin), tüm varlıkların kökeni ve sonudur (yasasını temsil ettiği devresel tezahürün)." (55) Doğruluk derecesi en az bununki kadar olan başka bir sembolizmden yararlanmamız için diyebiliriz ki, *Mahanga* inisiyatik üçgenin tabanını, *Brahatma* da bunun zirvesini temsil ederler. *Mahatma* ise etkinliği "aracı uzayda" kendini gösteren, aracılık eden bir prensibi vücuda getirmektedir. (Bu, hermetistlerin *Animal Mundi*si, yarli kozmik hayatiyettir.) Ve tüm bunlar Saint Tves'in *vattan,* Ossendowski'nin de *vattannan* adını verdikleri kutsal alfabenin bunlara ilişkin harfleri vasıtasıyla gayet açık şekilde temsil edilmişlerdir. Om hecesini meydana getiren unsurlar olan üç matrahın bağlandıkları geometrik şekiller (düz çizgi, spiral ve nokta) vasıtasıyla ifadesi de aynı şeydir.

Tüm bunlara daha belirgin bir açıklama getirelim: *Brahatma kudret* bolluğuna sahiptir. Onda, prensipsel bir tür ilgisizlik hâli olarak kabul edilen ruhanî liderlik ve krallık gibi iki kudret vardır. Ardından bu iki kudret tezahür etmek amacıyla birbirlerinden ayrılırlar; *Mahatma* özellikle ruhanî kudreti ve *Mahanga* da krallığa ait kudreti temsil ederler. Bu farklılaşma *Brahmanlarve Kşatriya'lar* arasındaki farklılığa denktir. Ancak zaten "kastlar ötesi" olmaları sebebiyle *Mahatma* ve *Mahanga'nın* bizzat kendileri de tıpkı *Brahatma* gibi aynı zamanda hem ruhanilik hem de krallığa ait kudrete sahip bulunmaktadırlar. Bu hususla alâkalı olarak şimdiye dek asla tatminkâr biçimde açıklanamamış, ancak hayli önemli olan bir noktayı belirginleştirmemiz gerekmektedir: Daha önce, Incil'de sözü geçen ve kendilerinde her iki kudreti de birleştiren "Maj Krallar"dan söz etmiştik. Şimdi de diyoruz ki bu esrarengiz kişiler aslında Ağartanın üç liderini temsil etmektedirler (56). *Mahanga,* Mesih'e altın sunar ve onu "Kral" olarak selâmlar; *Mahatma* ona günlük (tütsü) sunar ve onu "Rahip" olarak selâmlar; son olarak da *Brahatma* ona mürrisafi (57) (bozulmazlık pelesenki, Amrifa'nın (58) imajı) takdim eder ve onu "Peygamber" ya da en yüksek ruhsal üstat olarak selâmlar. İlksel tradisyonun otantik (gerçek) temsilcileri tarafından her birinin ayn ayrı mensup bulundukları kendi yetki alanlarını teşkil eden üç âlemde Mesih'e takdim etmiş oldukları bu hürmet, fark edildiği gibi, aynı zamanda Hristiyanlığın kusursuz Ortodoksluğu'nun bunun karşısındaki güvencesini oluşturmaktadır.

Ossendowski doğal olarak bu kavramları düşünemezdi, ancak yine de şayet bazı şeyleri daha derinlemesine anlamış olsaydı -ki bunu yapmamıştıren azından *Agarta'*nın yüce üçlüsü ile Lamaizm'inki arasındaki büyük benzeşimi belirtmesigerekirdi. Kendisi Lamaizm'in üçlüsünü şöyle aktarmıştır. Dalay *Lama* Buda'nın kutsallığını (ya da saf ruhsallığını) gerçekleştirir"; *Taşi Lama,* onu» ilmini (Ossendowski'nin inandığı biçimde""majik" değil, "teurjik" (59) olmalıdır) gerçekleştirir" ve *Bogdo Han,* "onun maddî ve savaşçı gücünü temsil eder"; bu sıralama, "üç âlem"e göre olan dağılımın tamamen aynısıdır. Ossendowski, kendisine *"Agarti'*nin başşehri, tapınaklar ve manastırlarla kaplı bir dağın zirvesinde *Dalay Lama'*hın sarayı *Potala'nın* yer aldığı Lhassa'yı anımsatır" şeklinde yapılan tanımlamayı daha kolayca açıklayabilirdi. Birtakım şeyleri bu tarzda ifade etmek, bağlantıları tersine çevirdiği için hatalı olmaktadır; Çünkü' gerçekte, bir görünümün ancak kendi prototipini anımsattığı söylenebilir ve bunun tersi, yani prototipin görünümü anımsattığı ifadesi yanlış olur. Lamaizm'in merkezi de gerçek

"Dünyanın Merkezi"nin ancak bir görünümünden ibaret olabilir. Ancak nerede bulunursa bulunsunlar, bu türden olan tüm merkezlerin topografya bakımından bazı ortak özellikleri vardır; Çünkü hiç de birbiriyle ilgisiz olmayan bu özelliklerin tartışılmaz bir sembolik değerleri mevcuttur ve ek olarak da bunlar, "ruhsal tesirlerin" etkilerini tayin eden yasalar ile ilişki hâlinde olmak zorundadırlar. Bu noktada, tradisyonel ilmin sahasına giren ve "kutsal coğrafya" adı verilen bir husus ortaya çıkmaktadır.

Aynı ölçüde dikkati çeken başka bir uygunluk daha vardır: SaintYves, inisiyatik hiyerarşinin, bilhassa zaman bölümleriyle bağlantılı olan bazı sembolik sayılar ile ilişki hâlindeki çeşitli derecelerinin ya da çemberlerinin tanımını yaptığında, ifadesini "en yüksek nitelikte olan ve esrarengiz merkeze de en yakın durumdaki çember, en yüksek inisiyasyonu temsil eden ve diğer şeylerin yanısıra Zodyak kuşağının da bir karşılığı niteliğindeki on iki üyeden oluşuf" şeklinde bitirmektedir. Bu yapıya, *Dalay Lama*'nın on iki büyük *Namşan'dan* (ya, da *Nomkan*) oluşan "dairesel konsey"inde yeniden rastlıyoruz; aynı şeye; başta 'Yuvarlak Masa Şövalyeleri"ne ilişkin olanı almak üzere bazı Batı tradisyonlarında da rastlanır. Kozmik düzen açısından bakıldığında, *Agarta*'nın iç çemberinin on iki üyesi, yalnızca Zodyak'ın on iki burcunu değil, buna ek olarak Güneş'in bu Zodyak burçları ile ilişki hâlindeki çeşitli formlarım, yani on iki *Aditya'yı* da (60) temsil etmektedir: Ve doğal olarak, tıpkı *Manu Vaivasvata'*nın "Güneşin Oğlu" diye adlandırılışı gibi, "Dünyanın Kralı"nm amblemlerinden biri de Güneş'tir (61).

Bütün bunlardan ortaya çıkan ilk sonuç, tüm ülkelerdeki a*z* ya da çok saklı, ya da en azından içine girebilmenin gayet zor olduğu ruhsal merkezlere iliŞKin tanımlamaların birbirleriyle sıkı bağları bulunduğudur. Bu hususta yapılacak en akla yakın açıklama; bazı durumlarda da göründüğü gibi bu tanımlamalar, her ne kadar değişik merkezlere ilişkin olsalar dahi, tüm bunların yine de tek ve en yüksek bir merkezin sudûrlârı olduklarıdır; tıpkı tüm tradisyonların, büyük ilksel tradisyonun uyarlamaları oldukları gibi...

GRAAL SEMBOLİZMİ (Kutsal Kase"Kutsal Ada" -"Kutupsal Dağ"-Kutsal Masa)

Biraz önce 'Yuvarlak Masa Şövalyeleri"ne değinmiştik. Burada, Kelt kökenli efsanelerde bu şövalyelerin başlıca uğraşları olarak sunulmuş olan "Graal'ın aranması'nın ne anlama geldiğini belirtmemiz hiç de konu dışı olmayacaktı. Belli bir çağdan itibaren kaybolmuş ya da saklanmış herhangi bir şeye ait imâlara tüm tradisyonlarda rastlanmaktadır: Örneğin Hindular'da *Soma,* Persler'de "ölümsüzlük içkisi" *Haoma* gibi. Haoma'nın *Graal* ile güçlü ve doğrudan bir bağlantısı olduğu kesindir; Çünkü Graal, içinde Hz. İsa'nın kanının bulunduğu kutsal çanaktır ve bu kan da "ölümsüzlük içkisi" olarak bilinir. Diğer taraflarda ise sembolizm farklıdır; Örneğin Yahudiler'de, kayıp olan şey büyük ilâhı Ad'ın, telâffuz edilişidir (62); ancak temel fikir daima aynıdır ve daha ileride bunun tam olarak neyi ifade etmekte olduğunu göreceğiz.

Kutsal Graal'ın, Hz. İsa'nın son yemeğinde kullanmış olduğu ve daha sonra da Arimatealı Yusuf un (Joseph D'Arimathie), Mesih'in böğründe Yüzbaşı Longin'in (63) mızrağı ile açmış olduğu yaradan akan suyu ve kanı içine topladığı tas (ya da çanak, kupa veya kadeh) olduğu söylenir. Efsaneye göre bu kupa daha sonraları Arimatealı Yusuf ve Nikodimos tarafından Büyük Britanya'ya götürülmüştür (64); işte bu nokta, Kelt tradisyonu ile Hristiyanlık arasında kurulmuş olan bağm bir göstergesidir. Antik tradisyonların çoğunda kupa önemli bir rol oynamaktadır; bu, hiç şüphesiz Keltler'de de böyledir; sık sık mızrak ile birleştirilmiştir ve bu iki sembol birbirlerinin tamamlayıcısı olarak kabul edilmişlerdir; ancak bu husus bizi şu anda konumuzdan uzaklaştırır (65).

Graal'ın başlıca anlamının ne olduğunu en belirgin olarak gösteren şey, belki de onun kökeni ile ilgili olarak şu söylenendir: Bu kupa, başarısızlığa uğrayıp seviye kaybedişi esnasında Lüsifer'in alnından düşmüş olan bir zümrütüri Melekler tarafından yontulmasıyla meydana getirilmiştir (66). Bu zümrüt bizlere gayet çarpıcı bir şekilde Hindu sembolizmindeki (buradan da Budizm'e geçmiştir) uma'yı, yani sık sık Şiua'nın (ya da Çiva) üçüncü gözünün yerinde bulunan ve "edebiyet duyusu" diye adlandırabileceğimiz bu duyuyu temsil eden, alındaki inciyi anımsatmaktadır (67). Bunlardan başka, Graal'ın Dünya Cenneti içindeki yaşamı sırasında Âdem'e emanet edilmiş olduğu, ancak Aden Bahçesinden kovulduğunda beraberinde götüremediği için Âdem'in onu kaybettiği söylenmiştir. Ve biraz önce yaptığımız açıklama neticesinde bu husus da aydınlanmaktadır. Sonuç olarak aslî merkezinden çıkarılmış olan insan kendini bundan böyle dünyevî (cismanî, fanî) küreye kapatılmış olarak bulmuştur. Tüm şeylerin ebediyet görünümü altında seyredilip izlenebildiği (temaşa edildiği) o tek noktaya asla ulaşamaz duruma gelmiştir. Diğer bir ifade şekliyle, "ebediyet duyusu", daha önceki satırlarımızda da belirttiğimiz biçimde tüm tradisyonlarda isimlendirildiği şekliyle, "ilksel hâl"e bağlı kılınmıştır ki bunun yeniden oluşturulması, "beşerüstü" hâllerin bilfiil fethedilmesinin ilk şartı olarak gerçek inisiyasyonun birinci aşamasını oluşturmaktadır (68). Yeryüzü Cenneti, asıl anlamı bakımından "Dünyanın Merkezi"ni temsil eder ve bundan sonraki satırlarda *Cennet (Paradis)* kelimesinin aslî mânâsı hakkında söyleyeceklerimiz, bu hususu daha iyi anlamamızı sağlayacaktır.

Şu satırlar çok daha muammalı görünebilir: "Set (Seth) Yeryüzü Cenneti'ne girme hakkını elde etti ve böylece kıymetli çanağı bulabildi." Set ismi, temel ve istikrar fikirlerini ifade eder ve ardından da insanın seviye yitirişi (düşüşü, cennetten kovuluşu) yüzünden tahrip olmuş bulunan ilksel düzenin yeniden kuruluşunu belirtir (69). Demek ki tüm bunlardan, Set'in ve kendisinden sonra Graal'a sahip olanların böylece kayıp Cennetin yerini tutacak ve bunun âdeta bir görünümü (imajı) gibi olan bir ruhsal merkez kurabilmiş olduklarını anlamak gerekir. O zaman, Graal'a sahip olmak, İlksel tradisyonun aynen böyle bir ruhsal merkezde eksiksiz bir şekilde korunmasını temsil etmektedir. Zaten efsane Hz. İsa dönemine dek Graal'ın nerede ve kimin tarafından muhafaza edilmiş olduğunu söylemez; ancak onun Kelt kökenli olduğu şeklindeki yaklaşım Druidler'in bu işte pay sahibi olduklarını ve ilksel tradisyonun düzenli koruyucuları arasında kabul edilmeleri gerektiğini ortaya koymaktadır.

Graal'ın kayboluşu ya da onunla ilgili ve buna benzer diğer herhangi bir sembolik ifade, sonuç olarak tüm içerdikleriyle birlikte tradisyonun ortadan kayboluşu anlamına gelmektedir. Aslında, gerçeği söylemek gerekirse bu tradisyon kaybolmamış, ama saklanmıştır; ya da en azından ancak bazı ikinci dereceden merkezler açısından ve bunlar da en yüksek merkez ile olan doğrudan ilişkilerini kestikleri için kaybolmuş olarak nitelendirilebilir. En yüce merkeze

gelince, o, tradisyonun deposunu daima tam ve bozulmamış hâlde korumakta ve dış dünyada meydana gelen değişimlerden etkilenmemektedir;' çeşitli Kilise Babalan ve bilhassa Saint Augustin'e göre tufan **"Hanok'un ikametgâhı ve Azizlerin Ülkesi"** olan (70) ve de zirvesi "Ây küresine dokunan", yani değişimler sahasının ("ay-altı âlem" ile bir tutulmuştur) ötesinde, Dünya ile Gökler'in temas ettikleri noktada (71) bulunan Yeryüzü Cenneti'ne ulaşamamıştır. Fakat, tıpkı Yeıyüzü Cenneti'nin girilemez duruma gelmiş olması gibi, aynı şeyin temelinde bulunan yüce merkez de belli bir dönem süresince kendini dışanya tezahür ettirmemiş olabilir ve bu durumda da sadece çok sıkı sıkıya kapatılmış olan bazı merkezlerde saklanmasından dolayı, tradisyonun tüm insanlık için artık kayıp olduğu ve aslî hâlde iken meydana gelmiş olanın tam tersine, insanların büyük çoğunluğunun buna artık bilfiil ve şuurlu olarak katılamadığı söylenebilir (72). Çağımızdaki durum kesinlikle böyledir ve bunun başlangıcı da şimdilerde insanlık tarihi olarak bilinen alelâde ve "kutsal olana yabancı" tarih tarafından bilinenlerin çok ötesinde yer almaktadır. Demek ki tradisyonun yitirilmiş olması bu durumda bu genel anlamıyla anlaşılmalı ya da özel bir milletin ya da belirli bir uygarlığın kaderlerini az ya da çok gizlice yönetmekte olan bir ruhsal merkezin giderek karanlığa çekilmiş olmasına bağlanmalıdır; sonuç olarak buna bağlı bir sembolizm ile her karşılaşıldığında, bu anlamı ile mi, yoksa diğeri ile mi yorumlanması gerektiği incelenmelidir.

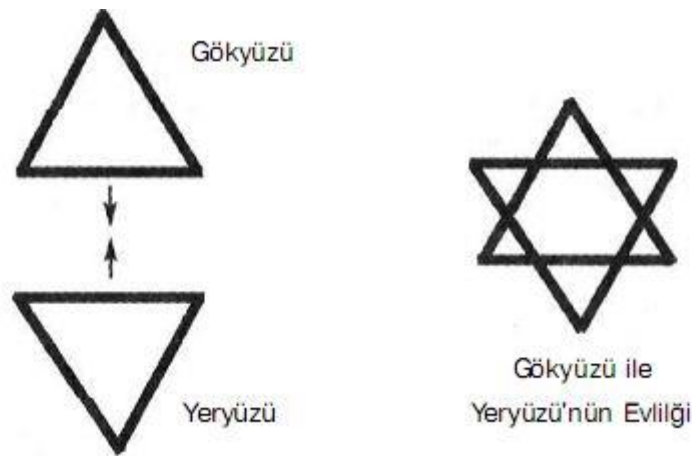
Bu söylemiş olduklarımızm ışığında Graal, birbiriyle sıkı sıkıya ortak olan iki şeyi birden temsil etmektedir: "İlksel tradisyon"a eksiksiz bir şekilde sahip bulunan ve bu durumun başlıca ve doğal bir neticesi olarak da bilfiil bir bilgi seviyesine ulaşmış olan, yine aynı şekilde bundan dolayı "ilksel hâl"in bolluğuna yeniden kavuşmuş durumdadır. ***Graal*** **kelimesinin içermekte olduğu iki anlam, bu "ilksel hâl" ve "ilksel tradisyon" ile bağlantılıdır. Çünkü, sembolizmde önemli sayılacak bir rol oynayan ve ilk görüşte tahayyül edebilecek olduğumuzdan çok daha derin nedenlere sahip bulunan bu sözlü benzetmelerden birine göre, Graal aynı zamanda hem bir kap *(grasale),* hem de bir kitaptır *(gradale veya graduale)* ve bu sonuncu görünümü, açıkça tradisyonu göstermektedir; halbuki diğeri (kap) daha doğrudan bir şekilde hâlin bizzat kendisi ile alâkalıdır** (73).

Burada, her biri sembolik bir değere sahip bulunmasına rağmen ne Kutsal Graal efsanesi ile ilgili ikinci dereceden ayrıntılara girmek, ne de "Yuvarlak Masa Şövalyeleri"nin hikâyesini ve kahramanlıklarını incelemek gibi bir niyetimiz yoktur. Ancak 'Yuvarlak Masa"nın Merlin'in plânlarına göre Kral Arthur (74) tarafından yapıldığını ve günün birinde şövalyelerden biri Graal'ı ele geçirmeyi başardığında ve onu Büyük Britanya'dan Armorik'e (bugünkü Fransa'da Bretanya adı verilen bölge) getirdiğinde, bu kutsal çanağı üzerine koymak amacıyla yapılmış olduğunu hatırlatabiliriz. Görünüşe göre bu masa, tradisyonun muhafızları olan ruhsal merkezler fikrine daima bağlanan o çok eski sembollerden biridir. Masanın daire biçiminde olması ve çevresine başlıca on iki kişinin oturması (75) kesin biçimde Zodyak çemberi ile bağlantılıdır ve daha önce de belirtmiş olduğumuz gibi bu özellik, söz konusu olan bu merkezlerin tümünün de yapısında mevcuttur.

Graal efsanesinin diğer bir görünümüne bağlanan ve özel bir dikkate lâyık başka bir sembol daha vardır: Bu, *Montsalvat* ["Mont du Salut" (Fransızca'da "Kurtuluş Dağı" anlamına gelir)!, "hiçbir ölümlünün yaklaşamadığı çok uzak sahillerde" yer alan, kimsenin giremediği bir bölgede bulunan, arkasında Güneş'in doğduğu ve denizin ortasında yükselen sivri bir tepe olarak temsil edilir. Bu, aynı zamanda, bu incelememizin devamında tekrar sözünü edecek olduğumuz eş anlamlı iki sembol olan "kutsal ada" ve "kutupsal dağ"dır; bu doğal olarak Yeryüzü Cenneti ile aynı anlama gelen "ölümsüzlük ülkesi"dir (76).

Tekrar Graal'a dönecek olursak, bunun ilk anlamının temelde, kutsal çanağın her yerde rastlanan anlamı ile aynı olduğunu fark etmek gayet kolaydır. Bilhassa Doğuda, kutsal çanağın içinde Vedizm'deki adıyla *Soma,* Mazdeizm'deki adıyla da *Haoma denilen* ve kendisini gerekli düzenlemelere uygun şekilde alanlara "ebediyet duyusu"nu ihsan eden ya da geri veren "ölümsüzlük içkisi" (ya da "ölümsüzlük şerbeti") bulunur. Kupanın ve içindekinin sembolizmi hakkında daha derinlere inersek konumuzun dışına çıkmış olacağız; bunu daha uygun biçimde geliştirmek için özel olarak tüm bir incelemeyi bu işe ayırmak gerekir. Ancak belirtmiş olduğumuz husus, bizi şimdi niyetlendiğimizden çok daha önemli başka noktalara ulaştıracaktır..

http://irige.tumblr.com/post/66087653494/ucgen-sembolunun-anlam

"MELKİ-SEDEK"

Doğu tradisyonlarında, belirli bir çağda Soma'nın artık meçhul bir duruma geldiği ve bu yüzden bazı kurban (adak) ayinlerinde, onun yerine sadece ilkel Soma'nın bir figüründen ibaret olan başka bir içki koymak zorunda kalındığı söylenir (77); bu rolü belli başlı olarak şarap oynamıştır ve Yunanlılar'da *Diyonizos* efsanesinin büyük bölümü buna aittir (78). Şarap sık sık gerçek inisiyatik tradisyonu temsil etmek için kullanılmıştır: İbranice'de ***iain*** sözcüğü "şarap" (Fr.: "Vin") anlamına gelir ve *sod* sözcüğü de "sır" demektir; bunların her ikisi de sayısal bakımdan aynı değere sahip olduklarından zaman zaman biri diğerinin yerine kullanılır (79). *Sufilerde* şarap ezoterik bilgiyi, her insana uygun olmayan ve seçkin kişilere ayrılmış bulunan doktrini temsil etmektedir; tıpkı herkesin, şarabı cezasız kalmadan içemeyişi gibi... Bundan da, bir âyinde şarap kullanılmasının bu ayine belirgin bir inisiyatik karakter verdiği sonucu çıkmaktadır. Melkisedek'in "öşaristik" (Fr.: eucharistie Ekmek ve şarap ile yapılan katolik ayini) adağı (80) da özellikle böyledir ve şimdi üzerinde durmamız gereken başlıca nokta da budur.

Melkisedek (ya da daha doğru bir biçimde *Melki-Sedek*) ismi, Yahudi-Hristiyan tradisyonunda "Dünyanın Kralı"mn bizzat kendi fonksiyonunun gayet açıkça altına gizlenmiş olduğu isimdir. İbranî Tevrat'ın en muammalı bölümlerinden birinin açıklamasını içeren bu olguyu belirtmeye biraz çekindik, ancak ne zaman ki bu "Dünyanın Kralı" meselesini ele almamız gerekti, bu durumda sessiz kalabilmemiz gerçekten imkânsızdı.. Bu husus ile alâkalı olarak Aziz Pavlus tarafından söylenmiş olan şu sözü burada hatırlatabiliriz: "Bu konu hakkında söyleyecek olduğumuz pek çok şeyler vardır ve bunlar açıklanması zor olan şeylerdir, Çünkü sîzler bunları anlamakta geç kalan bir hâle geldiniz." (81)

İşte, Tevrat'ta söz konusu olan bölümün metni: "Ve *Salem* kralı *Melkisedek* İMelki-Sedek) ekmek ve şarap getirtti ve En Yüce Tanrı'nın *(El Elion)* rahibi idi. Ve Abram'ı (82) kutsadı ve dedi: Göklerin ve Yer'in sahibi Yüce Tanrı tarafından Abram mübarek olsun ve düşmanlarını senin ellerine düşüren En Yüce Tanrı mübarek olsun. Ve Abram, tüm almış olduklarının onda birini ona verdi." (83)

Demek ki *Melki-Sedek* aynı zamanda hem kral, hem rahiptir; adı "Adalet Kralı" anlamına

gelmektedir ve o, aynı zamanda *Salem,* yani "Barış"ın kralıdır. Görüldüğü gibi burada her şeyden evvel "Adalet'i ve "Barış"ı, yani tamı tamına "Dünya Kralı"mn başlıca iki sıfatını görmekteyiz. Şunu da belirtmek gerekir ki *Salem* sözcüğü, genel kanaatin tam tersine gerçekte asla bir şehrin adı olmamıştır; ancak şayet *Melki-Sedek*'in oturduğu yerin sembolik ismi olarak ele alınırsa, bu durumda *Agarta* terimi ile eşdeğerde görülebilir. Her ne olursa olsun, burada ilkel Jerusalem (Yeruşalim, Kudüs) adını görmek bir hatadır. Çünkü bu isim *Jebus* idi. Tam tersine, İbraniler orada bir runfeal merkez kurduklarında bu kente Jerusalem ismi verilmiş ise, bu onun bundan böyle gerçek *Salem*'in âdeta görünür bir imajı gibi olacağını göstermek içindir. Tapınak da Süleyman (Salomon) tarafından inşa ettirilmişti ve bu isim de (Süleyman *Şlomoh*) *Salem'*den türemiştir ve "Barışsever" anlamına gelmektedir. (84)

Şimdi de Aziz Pavlus'un *Melki-Sedek* hakkında söylenmiş olanları hangi sözlerle yorumlayıp açıkladığını görelim: "Çünkü Salem Kralı, Yüce Tanrı'nın kâhini, kralları öldürmekten dönen İbrahim'i karşılamış ve ona hayırdua etmiş olan ve İbrahim'in kendisine her şeyden ondalık verdiği bu Melki-sedek; önceleri adının anlamına göre Adalet Kralı, sonra Salem Kralı, yani Barış Kralı; babasız, anasız, nesepsiz olup, hayatının başlangıcı ve sonu da olamayan, ancak Tanrı Oğlu'na benzer kılınmış olarak daima rahip kalacaktır." (85)

Melki-Sedek İbrahim'in üstü olarak temsil edilmiştir, Çünkü onu takdis etmiştir ve "itiraz olunamaz ki, hayırduayı büyük olan küçüğe eder" (86); ve İbrahim'in kendisi de bu üstünlüğü tanımıştır, Çünkü ona onda bir vermiştir ki bu da ona bağımlılığının bir işaretidir. Burada bu kelimenin feodal anlamına yakın biçimde gerçek bir "rütbe" söz konusudur, ancak şu farkla kİ bu bir ruhsal rütbedir; şunu da ekleyebiliriz ki işte tam burada İbranî tradisyonunun büyük ilksel tradisyon ile birleşme noktası bulunmaktadır. Söz konusu edilen "kutsama" (hayırdua, takdis) asıl anlamı bakımından, bundan böyle İbrahim'in de katılacak olduğu, bir "ruhsal te-sir" ile iletişim kurulmasını ifade eder; şunu da fark etmek mümkündür ki kullanılan formül İbrahim'i, "En Yüce Tanrı" ile doğrudan temasa geçirmiştir -ki daha sonra aynı İbrahim, *Yehova* ile bir tutarak O'ndan yardım istemiştir (87). Şayet *Melki-Sedek* bu şekilde İbrahim'den daha üstün ise, bu, *Melki-Sedek*'in Tanrısı olan "En Yüce"nin *(Elion)* İbrahim'in Tanrısı olan "En Kudretli'den *(Saday)* daha üstün olmasından dolayıdır ya da diğer bir deyTşle bu iki isimden birincisi, İkincisinden daha yüksek bir İlâhî görünümü temsil etmektedir. Diğer taraftan, çok önemli ve şimdiye kadar hiç belirtilmemiş olan bir husus da, aynı sayısal değere sahip bulunmasından dolayı *El Elion'un Emmanuel* ile eşdeğer olmasıdır (88); ve bu da *Melki-Sedek'in* öyküsünü doğrudan doğruya anlamını daha önce açıklamış olduğumuz "Maj Krallar"m hikâyesine bağlamaktadır. Ek olarak şunu da görebiliriz; *Melki-Sedek'in* ruhanîliği *El Elion'un* ruhanîliğidir; Hristiyan ruhanîliği de *Emmanuel*'in ruhanîliğidir. *El Elion* şayet *Emmanuel* ise, bu iki ruhanilik de tek ve aynı demektir ve esas itibarıyla ekmek ve şarabın öşaristik olarak adanmasını kabul eden Hristiyan ruhanîliği bu durumda gerçekten de "Melkisedek"in düzenine uygundur. (89)

Yahudi-Hristiyan tradisyonuna göre biri "Harun'un düzeni" diğeri de "Melkisedek'in düzeni" olmak üzere iki ruhanilik mevcuttur. Ve bu İkincisi tıpkı Melkisedek'in bizzat İbrahim'den üstün oluşu gibi, ilkinden daha üstündür. İbrahim'den Levi aşireti ve dolayısıyla da Harun'un ailesi doğmuştur (90). Bu üstünlük, Aziz Pavlus tarafından belirgin bir şekilde ifade edilmiştir: 'Ve denebilir ki ondalık alan (İsrail halkından) Levi dahi İbrahim vasıtası ile ondalık vermiştir." (91) Bu iki ruhanîliğin anlamı üzerinde daha fazla duracak değiliz, ancak Aziz Pavlus'un başka bir sözünü daha aktarmakta yarar vardır: "Burada (Levi ruhaniliğinde) fanı

olan adamlar ondalık alıyorlar; fakat orada, yaşamakta olduğuna şehadet edilen bir zat alıyor." (92) *Melki-Sedek* olan bu "yaşayan zat", "daima" (İbranice'de *Le-ölam)* durmakta olan, yani devresinin *(Manvantara)* ya da özel olarak yönettiği âlemin süresi boyunca hüküm süren Manu'dur. Bu yüzden onun "soy ağacı yoktur", Çünkü onun kökeni "beşeri değildir"; Çünkü kendisi bizzat insanın prototipidir ve o, gerçekten de **"Tanrı Oğlu'na benzer yapılmıştır"** Çünkü formülleştirdiği Yasa vasıtasıyla o, bu âlem için İlâhî Kelâm'ın bizzat ifadesi ve görünümüdür. (93)

Belirtilmesi gerekli olan başka hususlar da vardır ve ilki de şudur; "Maj Krallar" öyküsünde inisiyatik hiyerarşinin üç lideri olan üç ayn kişilik görmekteyiz; Melki-Sedekinde yalnızca bir tek olan, ancak kendinde aynı üç fonksiyonun karşılığı olan görünümleri birleştiren kişiliği görüyoruz. Böylelikle bazıları, hemen hemen *Kohen-Sedek,* yani "Adalet Rahibi" ve *Melki-Sedek,* yani "Adalet Kralı" olarak ikiye ayrılan "Adaletin Sahibi" *Adoni-Sedek'i* ayırt etmişlerdir. Bu üç görünüm sırasıyla *Brahatma, Mahatma* ve *Mahanga*'nın fonksiyonlarına uymaktadır (94). Her ne kadar *Melki-Sedek* asıl anlamı bakımından üçüncü görünümün isminden ibaretse de, genel olarak kapsamlı biçimde üçüne birden uygulanır ve şayet burada görüldüğü şekilde diğerlerine tercih edilerek kullanılmışsa, bu, ifade ettiği fonksiyonun dış dünyaya en yakın olanı, yani en doğrudan tezahür etmiş olanını belirtmesinden dolayıdır. Diğer taraftan "Dünyanın Kralı" ifadesinin tıpkı "Adalet Kralı" gibi, doğrudan doğruya krallık kudretini imâ etmekte olduğu da fark edilmektedir; ayrıca Hindistan'da da anlam bakımından *Melki-Sedek* ile aynı değerde olan *Dharma-Raja* ifadesini görüyoruz. (95)

Şimdi eğer *Melki-Sedek* ismini en katı anlamıyla ele alacak olursak, "Adalet Kralı"nın kendine has sıfatlarının terazi ve kılıç olduğunu görürüz ve bu iki sıfat, aynı zamanda, 'Yargı Meleği" olarak da kabul edilen Mikail'e de aittir (96). Bu iki amblem sosyal düzende sırasıyla, *Kşatriyalar*'a ait olan ve kraliyet kudretini meydana getiren iki unsuru teşkil eden İdarî ve askerî fonksiyonları (işlevleri) temsil etmektedir. Bunlar, hiyeroglif açıdan bakıldığında aynı zamanda hem "Adalet" hem de "Hakikat" (97) anlamlarına gelen ve bazı eski halklarda krallığı belirtmek için kullanılmış olan, İbranice ve Arapça'daki *Hak* (Haq) kökünü oluşturan iki karakterdir (98). *Hak* (Haq), Adalet'i, yani terazi ile sembolize edilmiş olan dengeyi egemen kılan kudrettir, hâlbuki kudretin kendisi kılıç ile sembolize edilmiştir (99) ve krallık kudretinin başlıca rolünü karakterize eden de budur ve diğer taraftan da bu, ruhsal düzende, Hakikatin gücüdür. Ruhsal gücün işaretinin, maddî gücün işaretinin yerine geçmesi vasıtasıyla bu *Haq* kökünün daha yumuşatılmış bir biçimi elde edilmiştir ve bu *Hak* biçimi tıpkı diğerinin, özellikle krallık kudretine uygun oluşu gibi, özellikle ruhanî otoriteye uygun olmakta ve asıl anlamı bakımından "Bilgeliği" (İbranice'de *Hokmah)* tanımlamaktadır. Bu hususu doğrulayan diğer bir olgu da, birbirinin karşılığı durumundaki bu iki formun benzer anlamlarla çok çeşitli dillerde "iktidar" ya da "güç" ve "bilgi" anlamlarına gelen *kan* kökünde birbirleriyle buluşmalarıdır (100): *Kan* bilhassa, Bilgelik ile aynı olan ruhsal ve zihinsel kudret anlamına gelir (Ibranice'deki "rahip" anlamına gelen *Kohen* bundan doğmuştur) ve *kan da* (Guenon tarafından yazılışı: qan) maddî kudret anlamındadır (buradan da "sahip oluş" fikrini ifade eden çeşitli kelimeler ve bilhassa Kain'in ismi doğmuştur) (101). Bu kökler ve türevleri hiç şüphesiz daha pek çok başka incelemelerin doğmasına neden olabilirler; ancak çalışmamızı şimdiki etüdümüzün konusu ile doğrudan bağlantısı olanlarla sınırlandırmayı uygun görüyoruz.

Tüm bunlara tamamlayıcı bir anlayış getirmesi bakımhıdan İbranî Kabalası'nın *Sekinah*

hakkında neler söylediğine bir göz atalım: Bu, "aşağı âlem "de on *Sejîrot'un Malkut* adı verilen sonuncusu ile temsil edilmiştir; *Malkut* "Krallık" anlamına gelir ve bu, onu buraya koyuşumuza neden olan bakış açısına göre bir hayli dikkat çekici bir seçimdir; bundan da daha önemlisi, zaman zaman *Malkut* için verilen eşanlamlı sözcükler arasında *Sedek,* yani "Doğru"ya da rastlanmaktadır (102)i *Malkut ve Sedek* ya da Kraliyet (Dünyanın Yönetimi) ve Adalet arasındaki bu yakınlık *Melki-Sedek* isminde kesin biçimde ortaya çıkmaktadır. Burada, sefirot ağacının "ortasındaki sütun"da yer alan, pay edici ve tam anlamıyla dengeleyici olan Adalet söz konusudur. Bunu "soldaki sütun"da yer alan, Sertlik ile bir tutulan ve Merhamet'in tam zıttı olan Adalet'ten ayırmak gerekir; Çünkü burada birbirinden farklı iki görünüm söz konusudur (zaten İbranice'de de bunları tanımlamak için iki ayn kelime kullanılır: Birincisi *Sedakah,* İkincisi de Dtn'dir). Başlıca olarak denge ya da ahenk fikrini veren ve Barış'a kuvvetli şekilde bağlı olan, aynı zamanda hem en kesin hem de en eksiksiz anlamıyla Adalet, bunlar içinde birinci görünümdür.

Malkut, "içinde yukarıdaki ırmaktan gelen suların, yani (ruhsal tesirler sayesinde) bol bol serptiği ve saçtığı tüm sudûrların biriktiği depodur." (103) Bu "yukarıdaki ırmak" ve ondan inen sular, garip biçimde Hindu tradisyonundaki *Ganga* adı verilen Göksel (semavî) İrmağa atfedilen rolu çağrıştırmaktadır: Görünümlerinden biri *Ganga* olan *Şakti* ile *Sekinah* arasında bazı benzeşimler mevcuttur ve bunun başlıca nedeni, her ikisinin de ortak olarak sahip bulundukları "tanrısal" işlevdir. Göksel suların içinde biriktikleri depo, doğal olarak dünyamızın ruhsal merkezi ile aynıdır: Buradan Pardes'in dört ırmağı çıkar ve dört ana istikamete yönelirler. Yahudiler için bu ruhsal merkez, "Dünyanın Kalbi" diye de tanımladıkları Sion Dağı ile aynı şeydir. Zaten bu tanımlama tüm "Kutsal Topraklar" için de geçerli ortak bir özelliktir ve Yahudiler'e göre bu, bir anlamda Hindular'ın Meru'su ya da Persler'in *Alborj'u* ile eşdeğerdir. (104) *"Yahova* Kutsiyetinin Tabernakl'ı (105), *Sekinaftırı* ikametgâhı, kendisi de bizzat Sion'un merkezi olan (Kudüs) Tapmağın kalbi durumundaki Kutsallar Kutsalı'dır; tıpkı Sion'un İsrail Ülkesi'nin merkezi ve İsrail Ülkesi'nin de dünyanın merkezi oluşu gibi. (106)

İşi daha da ileri götürebiliriz: Burada bir bir saymış olruklarımızı tersine doğru ele alacak olursak, sadece tüm bunların hepsi değil, Tapınaktaki Tabernakl'den sonra, Tabernakl'deki Ahit Sandığı ve Ahit Sandığının bizzat üstünde bulunan *Sekinah'*ın tezahür yeri (iki *Kerubî* arasında); hepsi de "Ruhsal Kutup"a birbiri peşisıra verilmiş olan değerleri temsil etmektedir.

Daha önce başka bir yerde de (107) açıklama fırsatını bulduğumuz üzere, Dante'nin Kudüs'ü tamı tamına "Ruhsal Kutup" olarak takdim edişi de işte bu nedenledir; ancak bu, Yahudiler'e ait görüş açısının dışma çıkıldığında bilhassa sembolik bir hâle gelmekte ve bu kelimenin katı anlamı ışığında yalnızca bir yer belirtmeden ibaret kalmaktadır. İlksel tradisyonu belli şartlara uydurabilmek amacıyla oluşturulmuş olan ikinci dereceden tüm ruhsal merkezler, daha önce de açıklamış olduğumuz gibi yüce merkezin görünümleridirler. Gerçekte, Sion da ancak bu ikincil merkezlerden biri olabilir ve yüce merkez ile bir tutulması da bu benzerlikten kaynaklanmaktadır. Jerusalem (Yeruşalim: Kudüs) gerçekten de, adından da anlaşıldığı üzere hakikî Saiem'in bir imajıdır. Yalnızca İsrail Ülkesi anlamına gelmeyen "Kutsal Ülke" hakkında söylemiş olduklarımız ve bundan sonra söyleyeceklerimiz, bunun kolayca anlaşılmasını sağlayacaktır.

"Kutsal Ülke" ile eşanlamlı olan kayda değer diğer bir ifade de 'Yaşayanlar Ülkesi"dir: Bu, esas ve en katı anlamıyla Yeryüzü Cenneti'ni ve bununla sembolik bakımından eşanlamlı olan

ifadelere de uygulanabileceği şekilde, gayet açık olarak "ölümsüzlük ülkesi"ni belirtmektedir; ancak bu isim ikinci derecedeki "Kutsal Topraklar" ve bilhassa İsrail Ülkesi için kullanılmıştır. 'Yaşayanların Ülkesi yedi ülkeye ayrılır." denmiştir ve Vulliaud'nun belirttiğine göre: **"Bu ülke, içinde yedi milletin yaşadığı Kenan ülkesidir."** (108) Bu asıl anlamı bakımından hiç şüphesiz ki doğrudur; ancak sembolik açıdan değerlendirildiğinde bu yedi ülke tıpkı İslâm tradisyonunda da söz konusu olanlar gibi, Hint tradisyonunda yer alan ve hepsinin de ortak merkezi *Meru*olan yedi *dvipo'*ya denk gelmektedir; bunlara daha sonra yeniden değineceğiz. Aynı şekilde, eski dünyalar ya da diğer bir ifadeyle bizimkinden daha önceki yaradılışlar "Edom'un yedi kralı" (Yedi sayısı burada Tekvin'deki yedi "gün" ile ilişkilidir.) ile temsil edilmişlerdir ve burada, *Kalpa*'nın başlangıcından çağımıza kadar sayılmış olan yedi *Manu* ya ait çağlar ile bunların arasında rastlantıya bağlı olmanın da çok ötesinde, çarpıcı bir benzerlik vardır (109).

"LUZ" YA DA ÖLÜMSÜZLÜK ÜLKESİ

Dünyamız uluslarının büyük bir bölümünde "Yeraltı dünyası"na ilişkin tradisyonlara rastlanır; bunların hepsini burada biraraya getirmek niyetinde değiliz; zaten aralarından bazılarının bizim şu anda meşgul olduğumuz mesele ile pek doğrudan bir bağlantıları da yoktur. Bununla beraber, genel bir bakış neticesinde "mağaralar kültü"nün (110) daima az ya da çok "içteki yer" ya da "merkezî yer" fikrine bağlı olduğu ve buna göre de mağara ve kalp (yürek) sembollerinin birbirlerine çok yakın olduklarını gözlemlemek mümkündür. (111) Diğer taraftan, tıpkı Amerika'da ve belki başka yerlerde olduğu gibi, Orta Asya'da da içlerinde asırlardan beri bazı inisiyatik merkezlerin varlıklarını sürdürdüğü mağaralar ve yeraltı geçitleri gerçekten mevcuttur. Ancak bu olgunun dışında, bu konuyla alâkalı her şeyde, saptanması hiç de zor olmayan bir sembolizm kısmı da vardır. Ve bu inisiyatik merkezlerin kurulması için yeraltındaki bölgelerin tercih edilmesinin basit birer tedbir neticesi olmayıp, kesin olarak sembolik düzenden kaynaklanan nedenlere dayandığını düşünmekteyiz. Saint Yves belki bu sembolizmi açıklayabilirdi ama bunu yapmadı ve bu yüzden de kitabın bazı bölümlerinde fantazik bir hava vardır (112). Ossendowski ise, kendisine söylenen sözlerdeki biçimsel anlamın ötesini görebilecek ve buna nüfuz edebilecek bir yeterliliğe sahip değildi.

Biraz önce ima etmiş olduğumuz tradisyonlar içinde bir tanesi özel bir öneme sahiptir; Bu tradisyon Musevîlik'te yer alır ve *Luz* adı verilen esrarengiz bir kentle ilgilidir (113). Bu isim esasolarak Yakup peygamberin rüyet gördüğü ve bunun ardından da *Beyt-El* yani "Tanrı Evi" adını verdiği yere aittir. (114) bu konuya daha ileride yeniden döneceğiz. "Ölüm Meleği"nin bu kente giremediği ve orada hiçbir kudretinin kalmadığı söylenmiştir. Ve de gayet özel ve anlamlı bir kıyaslama neticesi, bazıları bu kentin Persler'e göre "Ölümsüzlük Ülkesi" olan

Alborj'un yanında olduğunu ifade ederler.

Luz'un yanında, altında bir yeraltı geçidine girmeyi sağlayan bir oyuğun bulunduğu bir badem ağacının (İbranice'de buna da *Luz* adı verilir) yer aldığı (115) ve bu yeraltı geçidinin bizzat kente açıldığı söylenmektedir. Değişik anlamları açısından *Luz* sözcüğü ilk başta, tüm saklı, üstü örtülü, gizli, suskun olanı tanımlayan bir kökten türemiştir; Göğü tanımlayan sözcüklerin de başlangıçta aynı anlama geldiklerini belirtmek yerinde olur. *Kölum (coelum)* sözcüğü ile Yunanca'daki "oyuk" anlamına gelen *koilon* sözcüğü (bunun mağara "caverne" ile bir bağlantısı olması mümkündür ve Varron bu yakınlığı şu terimlerle ifade eder: *a cavo coelum)* arasında bir yakınlık kurarlar; ancak en eski ve en doğru şeklin *kaelum* (caelum) olduğunu ve bunun da "saklamak" (Fr.: cacher) anlamına gelen *kaelare'yi* (caelare) çok yakından anımsattığını belirtmek yerinde "olur. Diğer taraftan Sanskritçe'deki *Varuna*. "örtmek" anlamına gelen *var* kökünden (bu, aynı zamanda *kal* kökünün de anlamıdır; Latince'de geçen ve *kaelare'nin* diğer bir şekli olan *celare* de buna bağlıdır; bunun da Yunanca'daki eşanlamlısı *kalupte*in'dir] (116) ve Yunanca'daki *Uranos* da yine bu *var* isminin kolayca ur'a dönüşmüş olan farklı bir biçiminden başka bir şey değildir. Bu sözcükler "örten" (117), "saklayan" (118) ve hatta "saklanmış olan" anlamlarına gelebilirler ve bu sonuncusunun da çift anlamı vardır: Birincisi, duyulardan gizlenmiş olandır ve bu duyularüstü sahadır; ikinci olarak da gizleme ya da karartma devreleri içinde tradisyonun dışsal ya da açık biçimde tezahür edişinin sona ermesi, "göksel dünya"nın böylece "yeraltı dünyası"na dönüşmesi anlamına gelir.

Diğer bir bağlantının ışığında, Gök ile de bir yakınlık kurulabilir: *Luz*'a "mavi kent" adı verilir ve safir (119) taşının rengi olan mavi, göksel (semavî) renktir. Hindistan'da atmosferin mavi renginin, *Meru* Dağı'nın safirden yapılmış olan ve *Jambu-dvipa*'ya bakan güney yüzünde ışığın yansıması ile oluştuğu söylenir. Bunun da aynı sembolizme bağlı olduğu kolayca anlaşılmaktadır. *Jambu-dvipa* herkesin inandığı şekilde sadece Hindistan demek ctegildir; o gerçekte bugünkü hâlindeki tüm yeryüzü âlemini temsil etmektedir. Ve bu dünyanın tümüyle Meru'nun güneyinde yer aldığı kabul edilebilir, Çünkü *Meru* kuzey kutbu ile bir tutulmaktadır) (120). Yedi *dvipa* ('adalar" ya da "kıtalar" anlamına gelir. bazı devresel periyotlar esnasında sırayla yükselirler; öyle ki, her biri o periyodun (devrenin) yeryüzü âlemi olarak kabul edilirler. Bunlar, merkezi Meru olan ve buna bağlı olarak da uzayın yedi bölgesine göre yönlendirilmiş ve yerlerinin saptanmış olduğu bir lotüs meydana getirirler (121). Demek ki Meru'nun, yedi *duipalar'dan* her birine ayrı ayrı yönelik olan bir yüzü vardır. Şayet bu yüzlerin her biri gökkuşağının (122) bir rengini taşıyorsa, bu durumda, bu renklerin

sentezi beyazdır, ki bu da her yerde ruhsal otoriteye atfedilen renktir (123). Ayrıca, Meru'nun bizzat kendi rengi de beyazdır (onun gerçekte "Beyaz Dağ" olarak tanımlandığını göreceğiz) ve diğerleri ise yalnızca onun değişik *dvipalar*'a uygun olarak büründüğü çehreleri tenjsil ederler. Herbir dınpa'nın tezahür ettiği devre içerisinde *Meru* farklı bir pozisyona geçiyor gibidir; ancak gerçekte hareketsizdir ve yerinden oynamaz; Çünkü o, merkezdir ve bir devreden diğerine değişiklik gösteren şey, yeryüzü dünyasının onun çevresindeki konu-mudur.

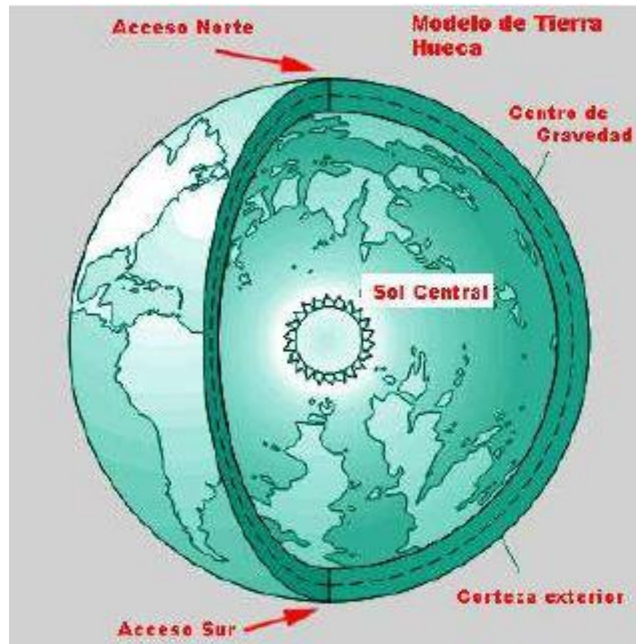

http://www.bilinmeyen.com/book/export/html/25

Çeşitli anlamları epeyce dikkat çekici olan İbranice *Luz* sözcüğüne tekrar dönelim: Bu sözcüğün sıradan anlamı "badem" (ve daha kapsamlı olarak, meyvesinden çok ağacı tanımlaması bakımından ’badem ağacı") ya da "çekirdek"tir. Çekirdek daha "içerideki" ve daha "gizli" olan bir şeydir ve tamamen kapalıdır, ki buradan da "dokunulmazlık" (124) (masuniyet) fikri ortaya çıkar (aynı şey *Ağarla* adında da vardır). *Luz* sözcüğü aynı zamanda sembolik olarak, ruhun ölümden sonra tekrar dirilişe kadar bağlı kalacağı çok sert bir kemik olarak temsil edilen, tahrip edilemezliği olan cismanî bir partiküle verilen isimdir (125). Nasıl ki çekirdek tohumu içeriyorsa ve nasıl ki kemik iliği içeriyorsa, bu *luz* da aynı şekilde, varlığın yeniden eski hâline döndürülebilmesi (ıslah edilmesi, onarılması) için gerekli gizli mevcut unsurları içermektedir. Bu ıslah, kurumuş kemiklere yeniden hayat verecek olan "semavî çiğ"in etkisi altında gerçekleşecektir. Aziz Pavlus un şu sözü de zaten bunu ima eder: "Çürümede ekilir, şan içinde yeniden dirilecektir." (126) Burada da, her zaman olduğu gibi "şan", yukan âlemde tasavvur edilen Sekinah'a aittir ve biraz önce de gördüğümüz gibi, "semavî çiğ" ile bunun arasında sıkı bir ilişki vardır. Tahrip edilemez olan (mahvolmayan) (127) olan *Luz,* insan varlığında mevcut olan "ölümsüzlük çekirdeği"dir. Tıpkı, aynı isimle tanımlanan bölgenin "ölümsüzlük ülkesi" oluşu gibi: Burada her iki durumda da "Ölüm Meleğİ'nin kudreti geçersiz kalmaktadır. Bu, bir tür Ölümsüz un yumurtası ya da tohumudur (128); bunu, içinden kelebeğin çıktığı krizalit ile de kıyaslamak mümkündür (129); bu karşılaştırma, yeniden diriliş olgusu ile gerçek anlamını bulmaktadır.

Luz'u omurganın aşağı ucuna yerleştirirler: Bu biraz garip gelse de Hindu tradisyonunda, insanın içinde var olduğu kabul edilen Şakti'nin (130) bir şekli olan ve kundalini (131) adı verilen güç hakkında söylenenler göz önüne alındığında anlam kazanmaktadır. Bu güç, süptil (seyyal) organizmanın, yine aynı şekilde omurganın, kesinlikle aşağı ucuna denk gelen bir bölgesinde yer alan ve kendi üzerine sarılmış olarak gösterilen bir yılan figürü ile temsil edilmiştir. Âncak bu güç, örneğin *Hata-Yoga* uygulamalarının etkisiyle uyanmakta, açılmakta ve değişik pleksuslan ifade eden "çarklar" (tekerlekler şakralar) ya da "lotüsler"den geçerek "üçüncü göz"e, yani Şiva'nın alnındaki göze ulaşmaktadır. Bu aşama, insanoğlunun "ebediyet duyusu"nu ve bunun neticesinde, daha başka bir yerde değinmiş olduğumuz o gizli ölümsüzlüğü elde ettiği "ilksel hâl"e yeniden kavuşmasını temsil eder. Buraya kadar hâlâ daha beşer hâlindeyizdir; ancak bir sonraki aşamada, sonunda kundalini baştaki taça ulaşır (132) ve bu son safha, varlığın yüksek hâllerinin bilfiil olarak fethedilmesi demektir. Bu yaklaşımdan çıkarılabilecek olan sonuç, iuz'un organizmanın aşağı kısmında yer alışının yalnızca "insanın seviye yitirmiş olması" şartlarında geçerli olduğudur. Ve tüm yeryüzü insanlığı açısından ele alındığında, yüce ruhsal merkezin "yeraltı dünyası"nda yer alışı da bu nedendendir. (133)

"KALİ-YUGA" BOYUNCA GİZLENEN YÜCE MERKEZ

Agarta'nın her zaman yeraltında bulunmamış olduğu ve bundan sonra da hep orada kalmayacağı söylenmektedir. Öyle bir zaman gelecektir ki, Ossendowski'nin ifadesiyle, *"Agarti* milletleri mağaralarından çıkacaklar ve yeryüzünde görüneceklerdirJ) (134) Görünen âlemden elini eteğini çekmeden önce bu merkezin başka bir ismi vardı, Çünkü "ele geçirilemez" ya da "ulaşılamaz" (ve ayrıca "dokunulamaz" anlamına da gelir, Çünkü bu, "Barış Ülkesi" Salem'dir) anlamına gelen *Ağarta* ismi onun bu durumuna hiç de uymazdı. Ossendowski onun yeraltına geçişinin "altı bin yıldan" bile daha eskiye dayandığını belirtir ve bu tarihin tahminen, *Manvantara*'nın (135) dört devresinden sonuncusu olan ve eski Batıkların "Demirçağı" dedikleri *Kali-Yuga,* yani "kara çağ"ın başlangıcı olduğuna karar verir. Demek ki, onun yeniden ortaya çıkışı, bu çağın sona ermesiyle aynı zamana rastlayacaktır.

Dana önceki satırlarda, tüm tradisyonlarda saklı ya da kaybolmuş bir şeye ilişkin bazı imalar bulunduğundan ve bunun çeşitli sembollerle temsil edildiğinden söz etmiştik. Bunu geniş anlamında ele aldığımızda, tüm yeıyüzü insanlığı açısından, *Kali-Yuga*'nın şartlarına kesin olarak uymaktadır. Demek ki şimdi yaşadığımız devre tam bir kararma ve karışıklık devridir (136); ve bu devrenin şartlarının öyle bir niteliği vardır ki, bunlar sürüp gittiği müddetçe inisiyatik bilgi zorunlu olarak saklı kalmak mecburiyetindedir. Buradan da "tarihî" denilen (halbuki bu devrenin başlangıcına bile uzanmaz) (137) antik çağın "Misterlerinin" (Mysteres: Kutsal sırlar) ve tüm milletlerdeki gizli teşkilâtların karakteri oluşmuştur: Bunlar gerçek bir tradisyonel (geleneksel) doktrinin hâlâ varlığını sürdürdüğü bir yerde bilfiil bir inisiyasyon veren, ancak bu doktrinin ruhu yalnızca dışsal bir temsilden ibaret olan sembolleri canlı tutmayı kestiğinde ise bu inisiyasyonun ancak gölgesini takdim edebilen organizasyonlardır. Çünkü, çeşitli nedenlerden ötürü dünyanın ruhsal merkezi ile olan bütün bağlar eninde sonunda kopmuştur ve bu da tradisyonun kayboluşunun ve ikinci dereceden merkezlerin yüce merkezle olan doğrudan ve bilfiil ilişkilerinin sona ermesinin nedenini oluşturur.

Biraz önce de sözünü ettiğimiz gibi, demek ki gerçekten kaybolmuş olan değil de, aslında gizlenmiş olan bir şeyin varlığından bahsedebiliriz; Çünkü o herkes için kayıp değildir ' ve bazıları onun bütününe, eksiksiz biçimde sahiptirler. Ve eğer durum böyleyse, o hâlde diğerleri de onu her zaman için yeniden bulma imkânına sahiptirler, yeter ki onu gerektiği gibi aramasını bilsinler; yani niyetleri öyle bir yönlenmelidir ki, "birbirine uygun etkiler ve tepkiler" (138) yasasına göre onlan yüce merkez ile bilfiil ruhsal iletişim hâline getirebilsin (139). Niyetin bu istikamete doğru yönelişinin tüm tradisyonel (geleneksel) anlatım biçimlerinde bir sembolik temsil edilişi mevcuttur; sözünü ettiğimiz husus ibadetler esna-sında belirli bir yöne doğru dönüştür: Bu, aslında ruhsal bir merkeze doğru yöneliştir ve bu ruhsal merkez de daima hakikî "Dünya Merkezi"nin bir hayali, bir benzeri, bir simgesidir (140). Ancak, *Kali-Yuga* içinde ilerlendikçe, giderek kapalı ve saklı bir hâle gelen bu merkez ile birleşme daha da zorlaşmaktadır ve onu dışsal olarak temsil etmekte olan ikinci derecedeki merkezler de azalmakta, seyrekleşmektedirler (141). Bununla birlikte, bu devre sona erdiği zaman tradisyon yine bütün ve eksiksiz olarak tezahür etmek zorunda kalacaktır, Çünkü her *Manuantara'nın*, kendisinden bir öncekinin sonuyla çakışan başlangıç dönemi, yeryüzü insanlığı açısından doğal olarak "ilksel hâl"e yeniden dönüşü içermektedir (142).

Avrupa'da kurallara uygun faaliyet gösteren teşkilâtlar vasıtasıyla merkez ile şuurlu bağlantı bugün için kesilmiş durumdadır ve zaten asırlardan beri de böyledir. Bağın kopuşu hadisesi öyle birdenbire meydana gelmiş bir olay değildir; bu iş birbirini takip eden safhalarda gerçekleşmiştir (143). Bu safhalardan ilki 14. yüzyılın başlangrcına uzanır; şövalye tarikatları hakkında daha önce söylemiş olduklarımız, bunların esas rollerinin Doğu ile Batı arasında iletişim sağlamak olduğunu açıklamaya yetmektedir. Burada söz konusu ettiğimiz merkezin, en azından tarihî çağlarda daima Doğu'da yer almış olarak tanımlanması, bu iletişimin gerçek önemini ve değerim kavramamızı sağlamaktadır. Bununla beraber Tapınak Tarikatı'nın (Tampliye -ya da Temple Şövalyeleri Tarikatı) ortadan kaldırılmasından sonra Rozikrüsyanizm (Rozkruva Tarikatı, Rose Croix -Gül-Haç Tarikatı) ya da kendisine daha sonra bu adın verildiği o hangi tarikat ise, her ne kadar daha gizli ve saklı şekilde olsa da aynı bağlantıyı sağlamaya devam etmiştir (144). Rönesans ve Reform, yeni kritik bir safhaya damgalarını vurmuşlar ve sonunda da Saint Yves'in belirttiğine göre, tam kopuş 1648 yılında Otuz Yıl Savaşları'nı sona erdiren Vestfalya antlaşmaları ile aynı zamana rastgelmiştir. Birçok

yazarın, Otuz Yıl Savaşları'nın ardından gerçek Rozkruvalar'ın Asya'ya çekilmek amacıyla Avrupa'yı terk ettiklerini iddia etmeleri de hayli dikkat çekicidir. Yeri gelmişken, rozikrüsyen adeptlerin (inisiyelerin) *sayılarının da, tıpkı *Ağarta*'nın iç çemberinin üyeleri gibi ve bu yüce merkezin imajına uygun olarak oluşturulmuş ruhsal merkezlerin çoğunun bu ortak özelliği ile bağdaşan bir biçimde, on iki olduğunu anımsatalım.

* İnisiyasyon (Süluk) kimi ansiklopedilerde bireyin spiritüel gelişimi için, 'spiritüel tesir'i alıp aktarabilen bir üstadın sert ve sürekli kontrolü altında, bir düzen ve disiplin içinde, sınavlara dayalı tarzda, metodlu olarak eğitimi şeklinde tanımlanmaktadır. İnisiyasyon sözcüğünün kökeni, Latince'de "bir yere girme, iştirak etme, kabul edilme, başlama" anlamındaki "initium" sözcüğüdür. Osmanlı tarikat geleneğinde bulunan "süluk" kelimesi de, "iplik, sıra, dizi, yol, meslek, tutulan yol" anlamlarındaki Arapça "silk" sözcüğünden gelmektedir. Bir inisiyasyonda üstad (inisiyatör, mürşid) tektir, öğrenci (inisiye adayı, mürit) ancak inisiyasyonu tamamladığı zaman inisiye olur. İnisiyasyonu tamamlamamış olanlara inisiye denmez.

Bu son çağdan itibaren gerçek inisiyatik bilginin deposu, hiçbir Batılı organizasyon tarafından gerçekte muhafaza edilmemiştir. Swedenborg da "Kayıp Kelâm"ın maalesef Tibet ve Tataristan bilgelerinde aranması gerektiğini açıklamaktadır. Ve Anne Catherine Emmerich de kendisinin "Peygamberler Dağı" adını verdiği ve bu aynı bölgelerde (Tibet-Tataristan) bulwwunduğunu söylediği esrarengiz bir bölgenin rüyetini görmüştür. Madam Blavatsky de bu konuda ancak parça parça birtakım bilgiler toplayabilmiş, bunların mânâsını gerçekte pek anlamamış. Bu bilgilerin kendisinde **"Büyük Beyaz Loca"** fikrini uyandırmış olduğunu da eklemeliyiz. Bu "Büyük Beyaz Loca" ise, *Agarta'nın* bir imajı değil, ancak basit biçimde onun bir karikatürü ya da hayalî bir parodisinden ibarettir (145).

"OMFALOS" ve BETİLLER

Ossendowski'nin aktardıklarına göre "Dünyanın Kralı", eskiden Hindistan ve Siyam'da pek çok defa ortaya çıkmış ve "üstünde bir kuzu duran altın bir küre ile halkı takdis etmişti"; bu son ayrıntı Saint Yves'in "Kuzu ve Koç Devri" hakkında söylemiş olduklarıyla bir bağlantı kurulduğunda oldukça önem kazanmaktadır[1]. 146). Diğer taraftan daha da kayda değer bir husus olarak/Hristiyan sembolizminde Kuzu'yu, kendisinden dört ırmağın indiği bir dağın tepesinde gösteren sayısız resimler vardır ve buradaki dört ırmak Yeryüzü Cenneti'ndeki dört ırmakla aynıdır (147). *Agarta*'nın *Kali-Yuga* başlamadan önce başka bir adı olduğunu söylemiştik; bu isim Sanskritçe'de "yüce ülke" anlamına gelen ve "Dünyanın Kalbi" olarak da tanımlanan ruhsal merkeze gayet iyi uyari, *Paradeşa*'dır. Kaideliler *Pardes* ve Batılılar da *Paradis* (cennet) sözcüklerini bundan türetmişlerdir. Bu son sözcüğün aslî anlamı da işte

budur ve bu da, söz konusu olan şeyin şu veya bu biçim altında, İbranî Kabalasındaki *Pardes* ile aynı şey olduğuna ilişkin daha önce söylediklerimizin'cîaha iyi anlaşılmasını sağlamaktadır.

Diğer taraftan, "Kutup" sembolizmi hakkında açıklamalarımıza başvurulduğunda Yeryüzü Cenneti Dağı'nın, çeşitli isimler altında bütün tradisyonlarda geçen "kutupsal dağ" ile aynı şey olduğu kolayca görülecektir: Hindular'ın *Meru,* Persler'in *Alborj* ve Batı efsanesi olan Graai'daki *Montsaluat* (Salvat Dağı) dağlarından daha önce söz ettik. Bunlara Araplar'ın Ka/'Dağı'nı (148) ve hatta yine aynı anlama sahip olan Yunanlılar'ın *Olimpos* Dağı'nı da eklemeliyiz. Söz konusu edilen şey daima, tıpkı Yeryüzü Cenneti gibi, alelâde beşeriyetin ulaşamayacağr ve devresel periyotların sonunda beşerî dünyayı alt üst eden doğal afetlerden asla zarar görmeyen bir konumda bulunan bir bölgedir. Bu bölge gerçekten de "yüce ülke"dir; ayrıca Vedalar'da ve Zenci Avesta'da yer alan bazı metinlere göre de konumu, ilksel olarak başlangıçta gerçekten de kutupsal idi (kelimenin en dış anlamıyla bile) ve yeıyüzü insanlığı tarihinin değişik safhalarına göre yerleşimi her ne kadar farklılıklar göstermiş olursa olsun, sembolik anlamda daima kutupsal olarak kalmıştır, Çünkü esas bakımından, çevresinde her şeyin devresel hareketinin gerçekleştiği sabit ekseni temsil etmektedir.

Dağ, doğal olarak *Kali-Yuga*'dan önceki "Dünyanın Merkezi"ni temsil etmektedir; bu onun o devirde açık bir şekilde ve henüz yeraltına geçmemiş bir durumda olduğunu ifade eder. Demek ki bu, onun normal konumu idi; tabiî ki özel şartlarının, kurulu düzenin tamamen tersine dönmesini gerektirdiği o karanlık devir dışındaki konumu. Devresel yasalara bağlı olan bu hususlar bir yana, dağ ve mağara sembollerinin her birinin bir sebebi vardır ve her ikisi de birbirlerini gerçekten tamamlarlar **(149)**; ayrıca, mağaranın, dağın bizzat içinde ya da tam altında yer aldığı da düşünülebilir.

Antik tradisyonda "Dünyanın Merkezi"ni temsil eden başka semboller de vardır; bunlardan en kayda değer bir tanesi de, hemen hemen tüm milletlerde rastlanan *Omfalos'* tur **(150)** . Yunanca olan *omfalos* sözcüğü "göbek" (ombilic) anlamına gelir; ancak genel anlamda, merkez olan her şeyi ve özellikle de bir tekerleğin dingil başlığını (tam göbeğinde yer alan) ifade eder. Sanskritçe'deki *nabhi* kelimesi de aynı şekilde bu değişik anlamlara sahiptir; Kelt ve Cermen dillerinde de *nahve nav* biçimlerinde, aynı kökten türemiş sözcükler bulunur **(151).** Ayrıca, Galya dilinde bunlarla aynı olan *nav* ya da *naf* sözcüğü "lider" (başkan) anlamına gelir ve hatta Tanrı için de kullanılır; demek ki burada merkezî Prensip fikri ifade edilmektedir **(152).** Zaten bu açıdan bakıldığında "dingil başlığı"nın anlamı tamamen özel bir mânâ kazanmaktadır, Çünkü tekerlek (ya da çark), dünyanın her yerinde sabit bir nokta çevresinde dönerek devrini tamamlayan Âlem'in sembolüdür, demek ki *svastika* sembolü ile de bir yakınlığı vardır, ancak bunda, doğrudan doğruya merkezin bizzat kendisi gösterilmiş olduğundan dolayı tezahürü temsil eden dış çember çizilmemiştir: *SvasLika,* Âlem'in bir figü-rü değildir, ancak Âlem'e göre Prensip'in fiilidir.

Omfalos sembolü belli bir bölgeye vp her ne kadar ikisi zaman zaman çakışsalar bile coğrafiden çok ruhsal bir merkezde yer alan bir bölgeye yerleştirilebilir. Ancak coğrafi bir konum söz konusu ediliyorsa, bu noktanın söz konusu bölgede oturan halk tarafından "Dünyanın Merkezi"nin görünen bir imajı olarak kabul edilmesinden dolayıdır; tıpkı bu halka mahsus olan tradisyonun, aslında ilksel tradisyonun onun zihniyetine ve yaşam koşullarına en uygun bir biçimde uyarlanmasından ibaret oluşu gibi... Sıradan anlamı bakımından özellikle Delf Tapınağındaki *Omfalos* bilinmektedir. Bu tapınak gerçekten de Antik

Yunanistan’ın ruhsal merkezi idi (153) ve bu iddiayı doğrulayacak olan tüm nedenler üzerinde durmamaya özen göstererek sadece, bütün Helen milletlerinin temsilcilerinden oluşan ve bu milletler arasındaki yegâne bilfiil gerçek bağı meydana getiren -ki bu bağın kudreti tamamen onun başlıca **tradisyonel (geleneksel)** olan karakterinde yatıyordu. Amfiktiyonlar Konseyi’nin yılda iki defa toplandığı yerin burası olduğunu belirtmekle yetinelim. ;

Omfalos'un maddî şekilde temsil edilişi, genellikle "betil" adı verilen kutsal bir taş hâlinde idi. Ve bu son sözcük, Yakup’un, Tanrı'nın kendisine bir rüyetle göründüğü ve *Beyt-El* yani **'Tanrı’nın Evi"** adını verdiği yeri tanımlayan bu aynı isimden başka bir şey değildir: 'Ve Yakup uykusundan uyanıp dedi: **'Gerçek RAB bu yerdedir ve ben O'nu bilmedim.'** Ve korkup dedi: 'Bu yer ne heybetli! Bu başka bir şey değil, ancak Allah'ın Evi'dir ve bu, göklerin kapısıdır.' Ve Yakup sabahleyin erken kalktı ve başı altına koymuş olduğu taşı aldı ve onu direk olarak dikti ve tepesine zeytinyağı döktü. Ve o yerin adını *Beyt-El* koydu; fakat başlangıçta şehrin adı *Luz* idi." **(154)** Daha yukanda bu *Luz* sözcüğünün anlamım açıklamıştık. Diğer taraftan *Beyt-El,* yani "Tanrı’nın Evi" nin daha sonralan *Beyt Lehem,* yani "ekmek evi"ne dönüşmüş olduğu söylenir, ki bilindiği gibi, burası İsa Mesih'in doğmuş olduğu şehirdir **(155).** Taş ile ekmek arasındaki sembolik ilişki de bir hayli kayda değerdir **(156).** Diğer önemli bir husus da, *Beyt-El* adının sadece yer için değil taş için de kullanılmasıdır: "Ve direk olarak diktiğim bu taş Allah'ın Evi olacaktır." (157) Daha sonra *Sekinah’ın* oturduğu yer olan Tabernakl ile ilgili olarak yapılacak tanımlamaya göre, "ilâhı ev" (Tanrı Evi, ikametgâhı *"miskan"),* aslında bu taş olmalıdır; tüm bunlar doğal olarak "ruhsal tesirler” *(berakot)* konusuna bağlanmaktadır ve eski ulusların pek çoğunun ortak biçimde kullandığı "taşlar kültü"nden söz edildiği zaman, bu kültün aslmda taşların kendisiyle değil, bunlarda ikamet eden Tanrı ile ilgili olduğunu anlamak gerekir.

Omfalos'u temsil eden taş, belki de, tıpkı Yakup'un taşı gibi bir direk (ya da sütun) biçiminde idi. Kelt uluslarında bazı menhirler (büyük dikili taşlar), büyük bir olasılıkla bu anlama geliyorlardı. Ve orakllar da, tıpkı Delfte olduğu gibi, bu taşların yakınında alınıyordu. Bu da, bunların o zamandan beri niçin Tanrı'nın ikametgâhı (ya da Tanrı Evi) olarak kabul edilmiş olduklarını kolayca açıklamaktadır. Zaten "Tanrı Evi" doğal, olarak "Dünyanın Merkezi" ile aynı şeydir. *Omfalos,* tıpkı' Kibele'nin siyah taşı gibi konik ya da yumurta şeklinde bir taşla da temsil edilebilirdi. Koni, "Kutup"un ya da "Dünya Ekseni"nin sembolü olan kutsal dağı anımsatıyordu. Yumurta biçimine gelince, bu da doğrudan doğruya çok önemli başka bir sembole, "Dünya Yumurtası" (158) sembolüne bağlıdır. *Omfalos,* genel olarak bir taş ile temsil edilmişse de, zaman zaman yine kutsal dağın bir sembolü olan bir tümsek, bir tür tümülüs ile temsil edildiği de olmuştur.

Çin'de her krallığın ya da feodal devletin merkezinde dört açılı piramit biçiminde, "beş bölge”nin toprağından yapılan bir tümsek meydana getirilirdi: Bunun dört yüzü dört ana noktaya, tepesi de merkezin bizzat kendisine karşılık geliyordu (159). Gariptir, İrlanda'da da bu "beş bölge"yi görürüz ve "reisin dikili taşı" buna benzer bir şekilde her bölgenin merkezinde yükselir (160).

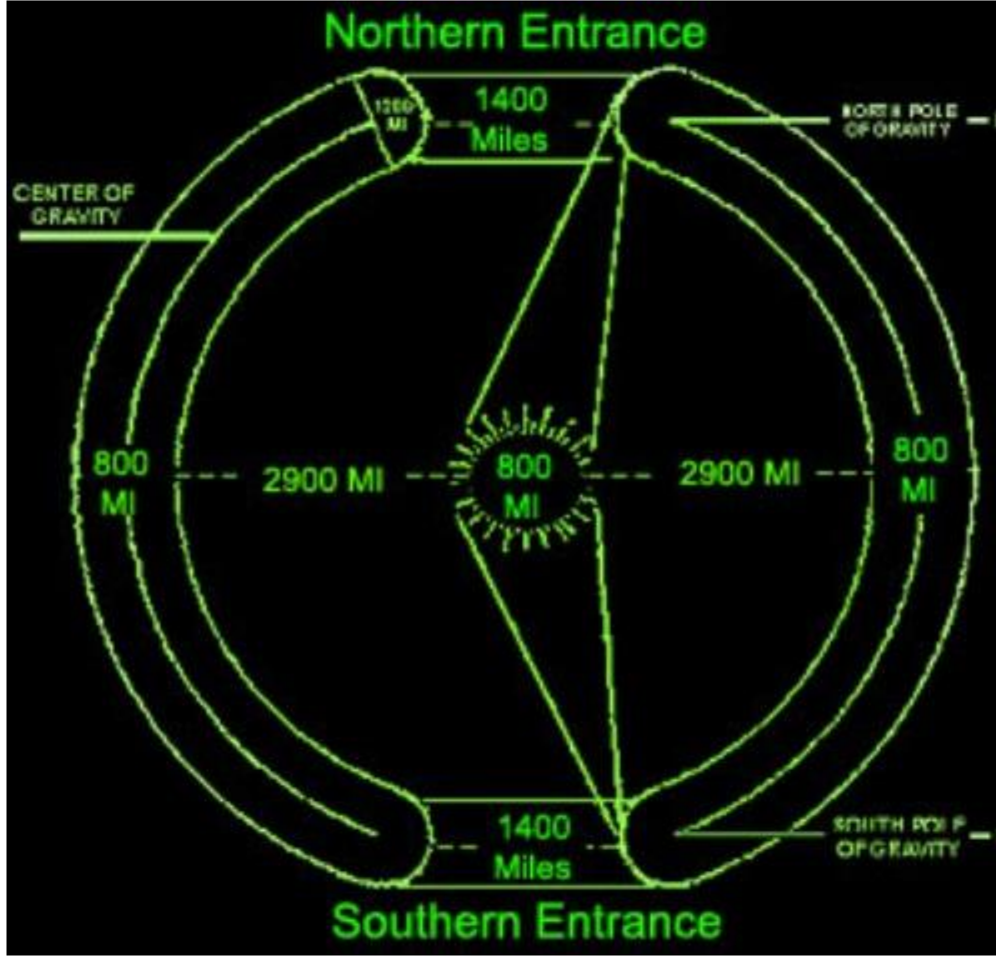
Kelt ülkeleri arasında *Omfalos* ile alâkalı verilerin en fazla olduğu yer İrlanda'dır. Bir zamanlar bu ülke beş krallığa bölünmüştü ve bunlardan bir tanesinin adı da *Mide* (Mid okunur) idi (İngilizce biçimi olan *Meath* şeklinde kalmıştır); bu, eski bir Kelt sözcüğü olan ve Lâtince'deki *medius* ile aynı olan, "orta" anlamına gelen *mediorC*dur (161). Bu Mid Krallığı diğer dördünün

arazilerinden alman parçalardan oluşuyordu ve İrlanda'nın, diğer krallarını da hâkimiyeti altında tutan en yüksek kralının kendi özel ikametgâhı hâline gelmişti (162). Bir hayli doğru biçimde ülkenin merkezini temsil eden Ushnagh'da, "Dünyanın Göbeği" adı verilen ve ayrıca *Mid* Krallığı'nın içinde diğer ilk dört krallığı birbirinden ayıran çizgilerin birbirleriyle kavuştukları noktayı belirtmesi nedeniyle "bölümler taşı" *(ailna-meeran)* olarak da tanımlanan dev bir taş dikilmişti, 'Orada her yıl Mayıs ayının birinci günü, tıpkı Kamütler ülkesinde, Galya'da, Druidler'in "merkezî kutsanmış bölge"de *(medio-lanon* ya da *medio-nemeton)* yaptıklarına benzer şeKMe bir genel toplantı yapılırdı; tabiî ki bu, Delfteki Amfiktiyonlar toplantısına da benzemekteydi.

İrlanda'nın bu şekilde dört krallığa ve ek olarak da, yüce liderin ikamet ettiği merkezî bir bölgeye ayrılmış olması çok eski tradisyonlardan kaynaklanmaktadır. İrlanda'ya bu yüzden "dört üstadın adası" (163) adı verilmiştir; ancak bu isim ve hatta "yeşil ada" *(Erin)* ismi eskiden çok daha kuzeyde yer alan, günümüzde bilinmeyen, belki de tamamen ortadan kalkmış olan, bir dönemin başlıca ruhsal merkezlerinden ve hatta en yüce merkezi durumundaki *Ogygie* (ojiji) ya da *Tule'* yi (Thule) tanımlamak için kullanılmaktaydı.

Bu "dört üstat adası"nın hatırasına Çin tradisyonunda da rastlanmaktadır ve bu hususu şimdiye kadar fark eden olmamış gibidir. İşte bunu kanıtlayan Taoist bir metin: "İmparator Yao çok zahmetler çekti ve ülkeyi en iyi şekilde yönetmiş olduğuna inandı.

Uzaktaki *Ku-çe* (Kou-chee) [üzerinde *çen-yen* (tchennjen), yani "gerçek insanlar"ın, diğer bir ifadeyle "ilksel hâl"e yeniden kavuşmuş insanların yaşadıkları] adasında dört üstadı ziyaret ettikten sonra tam tersine, her şeyi bozmuş olduğuriu kabul etti. İdeal olanı, kozmik çarkı döndüren, beşerüstünün (164) kayıtsızlığı (ya da alâkasızlığı, 'faal olmayan' etkinlik içinde bulunuşu) olmalıdır." (165) Diğer taraftan, "dört üstat", Hint ve Tibet tradisyonlarına göre dört ana noktayı yönetmekte olan dört *Maharaja* ya da "büyük kral" ile aynıdır (166). Bunlar aynı zamanda unsurlara da karşılık gelirler: Yüce Üstat, yani merkezde, kutsal dağda hüküm süren beşincisi de bu durumda Eter'i *(Âkaşa),* hermetistlerin "cevheri"ni ("quintessence"-quinta essentia) diğerlerinin kaynağı olan ilksel unsuru temsil eder (167). Buna benzeyen tradisyonlara Orta Amerika'da da rastlanır.

RUHSAL MERKEZLERİN İSİMLERİ ve SEMBOLİK TEMSİLLERİ

"Yüce Ülke" ile ilgili olarak birbiriyle uyum gösteren daha başka tradisyonlardan da söz edebilirdik; özellikle burayı tanımlayan ve muhtemelen *Paradeşa'*dan da daha eski olan başka bir isim daha vardır: Bu, *Tula'*dır; Yunanlılar bunu *Tule* (Thule) yapmışlardır. Daha önce de görmüş olduğumuz gibi bu *Tule,* büyük olasılıkla, başlangıçtaki "dört üstadın adası" ile aynı şeydi. Zaten bu *Tula* adının çeşitli bölgelere verilmiş olduğunu gözden kaçırmamak gerekir; Çünkü günümüzde bile bu isme Rusya'da ve Orta Amerika'da rastlanmaktadır. Hiç şüphesiz bu bölgelerin, az ya da çok, eski bir çağda ilksel *Tula'nın* kudretinin' bir sudûru gibi olan ruhsal kudretin mevcut bulunduğu yerler oldukları düşünülebilir. Meksika'daki *Tula'nın* kökeninin Toltekler'e bağlı olduğu bilinmektedir. Toltekler'in "suların ortasındaki ülke" anlamına gelen *Azıtlan'*dan gelmiş oldukları söylenirdi ki bu, besbelli ki Atlantis'ten başka bir yer değildi ve bu *Tula* adını da oradan, aslî vatanlarından getirmişlerdi. Bu ismi verdikleri merkez büyük olasılıkla, belli bir ölçüde, kayıp kıtadaki merkezin yerini tutuyor olmalıydı (168). Ancak, diğer taraftan Atlantis *Tula'sını* Hiperboreen *Tula'* dan, ayırt etmek gerekir ve aslında, şimdiki Manuantara'nın tümünde, ilk ve yüce merkezin temsilcisi olan bu ikinci *Tula'*dır. "Kutsal ada" da aslında odur ve daha önce de söylemiş olduğumuz gibi, bulunduğu mevkii başlangıçta kutupta yer alıyordu. Dünyanın her yerinde aynı anlama gelen isimlerle tanımlanmış olan diğer tüm "kutsal adalar", bunun birer görünümünden ibarettirler. Ve bu durum, *Manvantara'*ya bağlı ve sadece ikinci dereceden bir tarihî devreyi yönetmiş olan Atlantis tradisyonundaki ruhsal merkez için bile aynıdır (169).

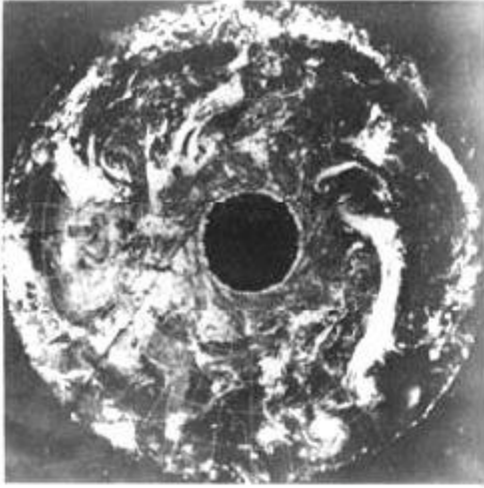
Tula sözcüğü, Sanskritçe'de "terazi" anlamına gelir ve özellikle Zodyak'taki bu adı taşıyan burcu belirtir. Ancak bir Çin tradisyonuna göre Göksel Terazi, ilk başlarda Büyük Ayı idi **(170).** Bu epeyce önemli bir husustur, Çünkü Büyük Ayı'ya ilişkin sembolizm, doğal olarak Kutup ile ilgili sembolizme sıkı sıkıya bağlıdır (171). Burada, tamamen özel bir inceleme gerektiren bu konu üstünde daha fazla durmayacağız **(172).** Kutupsal Terazi ile Zodyak'taki Terazi arasındaki olası bir bağlantıyı da tetkik etmek gerekirdi. Terazi zaten "Adalet işareti" olarak kabul edilmiştir ve daha önce, *Melki-Sedek'e* ilişkin olarak, terazinin Adalet in .sıfatı olduğu hakkında söylemiş olduklarımız, onun adının yüce ruhsal merkezi tanımlamakta olduğunun anlaşılmasını sağlayacaktır:.

Tula'ya "beyaz ada" adı da verilmiştir ve bu rengin ruhsal otoriteyi temsil eden renk olduğunu daha önce de belirtmiştik. Amerikan tradisyonlarında *Aztlan*'ı beyaz bir dağ sembolü ile temsil ederler; ancak bu temsil en başta Hiperboreen *Tula ve* "kutupsal dağ" için kullanılmaktaydı. Hindistan'da, genellikle kuzeydeki uzak bölgelerde yer aldığı düşünülen "Beyaz Ada" (Şveta-dvipa) **(173)** "Ebedî Mutluluğa Ermişlerin Ülkesi" olarak kabul edilir ki bu dâ onun açık bir şekilde 'Yaşayanların Ülkesi" ile aynı olduğunu gösterir **(174).** Bu arada, gayet belirgin bir istisna vardır: Kelt tradisyonlan "Azizler Adası" ya da "Ebedî Mutluluğa Ermişlerin Adası" olarak özellikle "yeşil ada"dan söz ederler **(175)**; ancak bu adanın ortasında, hiçbir tufan tarafından batınlamamış **(176)** ve tepesi de lâl renginde olan **(177)** "beyaz dağ" yükselmektedir. Bu "Güneş Dağı" adı da verilen dağ, *Meru* ile aynı şeydir: *Meni* da "beyaz dağ"dır; denizin ortasında yer almasından dolayı yeşil bir kuşakla çevrelenmiştir **(178)** ve zirvesinde de ışık üçgeni parıldamaktadır.

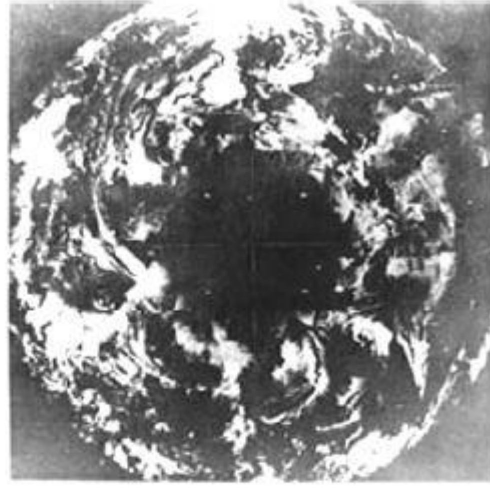
Ruhsal merkezlerin 'beyaz ada" gibi tanımlamalarına (yine hatırlatalım, bu tanımlama yalnızca en iyi uyduğu yüce merkez için değil, tıpkı diğerleri gibi, ikinci dereceden merkezlere de uygulanabilmiştir) beyazlık fikrini veren bölgelerin, memleketlerin veya şehirlerin isimlerini de eklemek gerekir. Bunların sayısı bir hayli kabarıktır: Albion, Albanie (Arnavutluk), Roma'nın anası olan Uzun Albe (Albe la Longue) kenti ve aynı adı taşımış olması muhtemel diğer antik kentler gibi ... **(179)** Yunanlılar'da *Argos* kentinin adı aynı anlama gelir **(180).** Bu olguların nedenleri, ileride söyleyeceklerimiz sayesinde daha belirgin olarak ortaya çıkacaktır.

Ruhsal merkezin, "kutsal dağ"ı da içinde bulunduran bir ada olarak temsil edilişine ilişkin olarak üzerinde durulması gereken bir husus daha vardır; Çünkü böyle bir mevkinrn bilfiil mevcut olmasının yanısıra (her ne kadar tüm "Kutsal Topraklar" ada olmasalar bile), aynı zamanda sembolik bir anlamı da olmalıdır. Tarihî olaylar ve özellikle de dinler tarihine ait olaylar, sembolizmin temelini oluşturan ve tüm âlemleri tam ve evrensel ahenk içinde birleştiren karşılıklı oluş (uygunluk) yasası gereğince, yüksek düzene ait hakikatlerin birer ifadesidirler. Burada söz konusu olan temsil edişin ortaya koyduğu başlıca fikir, daha önce de Kutup'un bir karakteristiği olarak belirtmiş bulunduğumuz "istikrar" fikridir: Ada, sürekli hareket hâlindeki dalgaların ortasında hiç hareketsiz durmaktadır; dalgaların hareketi burada dış dünyanın bir imajıdır. Ve "Kurtuluş Dağı"na, "Barış Mabedi"ne ulaşabilmek için "tutkular denizi"ni aşmak gerekmektedir **(181).**

RUHSAL MERKEZLERİN YERLERİ

Fotografía de la Tierra tomada por el satélite ESSA-7 el 23 de Noviembre de 1968. No se observan nubes cubriendo la abertura del Polo Norte.

Fotografía de la Tierra tomada por el satélite ESSA-3 el 6 de Enero de 1967, donde se observa la misma abertura.

Şimdiye kadar yaptığımız çalışmada "yüce ülke"nin gerçek yerinin neresi olduğu konusunu hep bir kenara bırakük. Aslında bu çok karmaşık ve bizim de bu çalışmadaki asıl hedefimizin yanında ikinci derecede kalan bir husustur. Adına *Manvantara* denilen çok daha geniş bir devrenin alt bölümlerini oluşturan çeşitli devrelere göre, birbirini takip eden değişik yerleştirmelerin yapılmış olduğunu düşünmek yerinde olacağa benzemektedir. *Manvantara*'nın bütününü herhangi bir şekilde zaman dışı olarak ele alacak olursak, bu yerleşimler arasında, tüm *Manvantara*'ya hâkim olan esas ve ilksel tradisyonun birer uyarlaması durumundaki tradisyonel formların oluşturulmasına karşılık gelen bir hiyerarşik düzenin varlığını müşahede etmek mümkün olur. Diğer taraftan, aynı zamanda esas merkezin dışında, buna bağlı ve bunun birer imajı niteliğinde olan diğer pek çok merkezlerin de mevcut olabileceğini bir defa daha hatırlatmamız yerinde olur. Bu durum bir karışıklık kaynağıdır ve hatta bu ikincil merkezler daha dışta olmalarından dolayı yüce merkezden çok daha görünür vaziyettedirler **(182).**

Bu son husus ile ilgili olarak özellikle Lamaizmin merkezi olan (Lhassa) ile *Agarta* arasındaki benzerliği daha önce de belirtmiştik. Batı'da bile hâlâ, en azından iki kentin varlığı bilinmektedir ki bunların topografya bakımından durumları birtakım özellikler arz eder ve esas bakımından her ikisinin de varlığı benzer bir nedene dayanmaktadır: Bu kentler Roma ve Kudüs'tür (ve bu İkincisinin, *Melki-Sedek*'in esrarengiz Saîem'inin bilfiil görünür bir imajı olduğunu daha önce belirtmiştik). Daha önce de söylemiş olduğumuz gibi, antik çağlarda kutsal ya da ruhanî denebilecek bir coğrafya vardı. Kentlerin ve tapınakların yerleri öyle keyfe bağlı olarak seçilmezdi; tersine, çok kesin yasalara göre saptanırdı **(183).** Bundan da, "ruhanî

sanat" ve "krallığa ait sanat" ile inşaatçıların sanatı arasında (184) bağlar bulunduğu anlaşılmaktadır; tabiî ki eskiden esnaf loncalarının gerçek bir inisiyatik tradisyonun hâkimiyetinde oluşlarının sebepleri de açığa *çıkmış* olmaktadır (185). Zaten, bir kentin kurulması ile bir doktrinin (ya da zamanın ve mekânın belli şartlarına uyarlanmış yeni bir tradisyonel biçimin) oluşturulması arasında bir bağlantı mevcuttu; öyle ki, birincisi genelde bu İkincisini sembolize etmekte (simgeleştirmekte) idi (186). Doğal olarak, dünyanın bir bölümünün metropolü durumunda olacak bir kentin kurulması gereken bölgeyi saptamak söz konusu olduğunda, tamamen özel birtakım önlemlere başvurmak gerekiyordu. Ve bu kentlerin isimleri ve kuruluşları esnasındaki mevcut koşullara ilişkin anlatılmış olanlar, bu bakış açısı altında titizlikle incelenmelidir (187).

Konumuz ile ancak dolaylı bir bağlantısı olan bu hususlar üzerinde daha fazla durmak istemeyiz; yine de bu sözünü ettiğimiz türden bir merkezin prehelenik (Helen öncesi) dönemde Girit'te mevcut olduğunu belirtmek yerinde olur

(188) Ve hiç şüphesiz, Mısır'da, birbirini takip eden çağlar boyunca bunlardan birçoğu kurulmuştu, tıpkı Memfis ve Teb gibi (189)... Aynı zamanda bir Yunan sitesinin de adı olan bu İkincisi, ruhsal merkezler bakımından dikkatimizi daha çok çekmektedir; Çünkü görünürde İbranice'deki *Tebah* (Thebah), yani tufandaki Gemi'dir. Bu da yüce merkezin temsillerinden biridir; iki devre arasındaki, dünyanın yeni bir hâle geçmesini sağlamak için eski hâlini tahrip eden kozmik bir tufan ile kendini gösteren bir geçiş dönemi içinde

(190) , bir tür sarıp sarmalanmış ve örtülmüş olan tradisyonun muhafaza edilişinin özel bir sembolüdür (191). *Tevrat'* takı *Nuh'un* rolü (192) Hint tradisyonundaki *Satyavrata'nın* oynadığı role benzer. *Satyavrata* daha sonra *Vaivasvata* adı altında şimdiki *Manu* durumuna gelmiştir. Ancak, bu son tradisyon şimdiki *Manvantara*'nın başlangıcı ile ilgilidir; halbuki Tevrat'taki tufan sadece bu *Manvantara'ya* dahil bulunan çok daha dar bir başka devrenin başlangıcım işaret eder (193): Burada söz konusu olan şey aynı olay değil, ancak birbirine benzeyen iki ayrı olaydır (194).

Kayda değer diğer bir nokta da Nuh'un Gemisi ile gökkuşağının sembolik anlamlan sırasındaki ilişkidir. Tevrat' taki metinde bu ilişki, tufan sona erdikten sonra gökkuşağının Tanrı ile yeryüzü yaratıkları arasındaki birleşmenin bir işareti olarak belirmesi şeklinde verilmiştir (195). Nuh'un Gemisi tufan sırasında aşağıdaki sular Okyanusu üzerinde yüzer; gökkuşağı ise, düzenin yeniden kurulması ve her şeyin yenilenmesi esnasında "bulutlar arasında", yani yukarıdaki suların bölgesinde belirir. Demek ki, kelimenin en biçimsel anlamıyla bile bir benzeşim söz konusudur, yani her iki figür de birbirinin tersi ve aynı zamanda tamamlayıcısı durumundadırlar: Geminin dışbükeyliği aşağı, gökkuşağınınki ise yukarı doğru dönüktür ve bunların her ikisinin birleşmesi tam bir dairesel ya da devresel bir figür meydana getirir; her ikisi de bu bütünün bir yarısı durumundadırlar (196). Bu figür, devrenin, başında gerçekten tamamlanmış (bütün) durumundaydı: Bu, yatay kesiti Yeryüzü Cennetinin daire biçimindeki çevresi ile temsil edilen bir kürenin dikey kesitidir (197); ve bu küre de "kutupsal dağ"dan çıkan dört ırmağın oluşturduğu bir haç tarafından bölünmüştür.(198)

Yeniden kuruluş aynı devrenin sonunda gerçekleştirilmelidir; ancak bu durumda, Göksel Kudüs şeklinde bulunan dairenin yerine bir dörtgen konmuştur (199) ve bu da hermetistlerin sembolik olarak "dairenin karelemesi" diye tanımladıkları şeyin gerçekleşmesini gösterir:

İlksel ve merkezî noktanın genleşmesi (büyümesi) yoluyla imkânların gelişmesini temsil eden küre, söz konusu olan devre için bu gelişim tamamlandığında ve amaçlanan denge kurulduğunda bir küp hâline dönüşür (200).

BAZI SONUÇLAR

Tüm tradisyonların birbirleriyle uygun düşen tanıklıklarından, ortaya gayet belirgin bir sonuç çıkmaktadır: **Bu, diğer tüm "Kutsal Topraklar"ın prototipi olan ve diğer tüm merkezlerin kendisine bağlı bulundukları bir ruhsal merkezin, bir "Kutsal Ülke"nin mevcut olduğu iddiasıdır. "Kutsal Ülke" aynı zamanda "Azizler Ülkesi"dir,** "Ebedî Mutluluğa Erenlerin (Ermişler) Ülkesi"dir, "Yaşayanların Ülkesi"dir, "Ölümsüzlük Ülkesi"dir; tüm bu deyimlerin anlamlan aynıdır ve hatta bunlara Eflâtun'un açıkça "Ermişlerin ikametgâhı" (201) için kullandığı **"Arı Ülke"** (202) deyimini de eklemek gerekir. Alışılageldiği üzere, bu ikametgâhın "görünmez âlem"de yer aldığı ifade edilir; ancak söz konusu edilenin ne olduğu anlaşılmak isteniyorsa şunu unutmamalıdır ki, aynı şekilde tüm tradisyonların bahsettiği ve gerçekte inisiyasyon derecelerini temsil eden "ruhsal hiyerarşiler" için de aynı şey söz konusudur (203).

Şimdiki yeryüzü devresi içinde, yani *Kali-Yuga* döneminde, onu kutsallığa saygısı olmayan bakışlardan gizleyen, ancak bununla birlikte bazı dış ilişkiler kurmasını da temin eden "muhafızlar" tarafından korunan bu "Kutsal Ülke", gerçekten de görünmez ve erişilmezdir; fakat bu nitelikleri, yalnızca oraya girebilmek için gerekli vasıflara sahip olmayanlar için geçerlidir. Şimdi, belli bir bölgede yer almakta oluşu kelimenin dışsal anlamıyla mı, yoksa sembolik anlamda mı değerlendirilmelidir, ya da her ikisi birden mi geçerlidir? Bu soruya karşılık, yalnızca, bize göre coğrafî olguların ve hatta tarihî olguların da tüm diğerleri gibi sembolik bir değerleri olduğunu ve bu hususun onların birer olgu olarak gerçekliklerinden de hiçbir şey eksiltmeyeceğini ve onlara bu gerçekliklerine ilâveten daha yüksek bir anlam da kazandırdığı yanıtını vermekle yetineceğiz (204).

Bu incelememizin konusu hakkında söylenebileceklerin tümünü söylemiş olduğumuzu iddia etmiyoruz ve hatta bazı yaklaşımlarımız diğer pek çok hususların da söz konusu edilmesini gerektirmiş olabilir. Ancak her şeye rağmen yine de şimdiye kadar yapılmış olanların tümündekilerden de daha fazlasını söylemiş olduğumuz bir gerçektir ve belki de bu yüzden bazıları bizi eleştirmiş bile olabilir. Bununla birlikte yine de bunun fazla olduğunu düşünmüyoruz; bir hayli alışılmış dışı bir karaktere sahip bazı şeylerin açıkça sergilenmesi söz konusu olduğunda, bunun-uygun (yerinde, elverişli) düşüp düşmediğinin göz önünde bulundurulması gerektiğini ileri sürerek itiraz edebilecek herhangi başka birisinden çok daha titiz düşünmemize rağmen yine de burada, aslında söylenmemesi gerekirken söylenmiş olan tek bir şeyin bile mevcut olmadığına tamamen inanıyoruz. Şu uygunluk meselesi hakkında kısa bir gözlemde bulunabiliriz: Şimdi içinde yaşamakta .olduğumuz koşullarda olaylar öylesine büyük bir hızla cereyan etmektedir ki, nedenleri henüz doğrudan doğruya ortaya çıkmamış pek çok şeyler, tahmin edilebilecek olandan da çok daha erken bir şekilde umulmadık ya da önceden kestirilemeyen uygulamalara yol açabilirler. Uzaktan yakından "kehanetlere" benzeyecek her türlü ifadeden de kaçınmak niyetindeyiz; ancak sözlerimizi bitirmeden önce, burada Joseph de Maistre'in (205) bundan bir asır önce olduğu gibi şimdi de en az bir o kadar geçerli olan şu cümlesini aktarmak istiyoruz: **"İlâhî düzende, kendisine doğru gittikçe hızlanan ve tüm gözlemcileri şaşırtan bir süratle ilerlemekte öldüğümüz muazzam bir olayın meydana gelecek olmasına kendimizi hazırlamak zorundayız. Bunun**

zamanının artık gelmiş olduğunu, korkunç orakllar da (orakl: tanrısal esin, vahiy) zaten çoktandır haber vermektedirler."

DİPNOTLAR

(1) Les Fils de Dieu (Tanrı'nın Oğulları), s. 236, 263-267, 272. Le Spiritisme dans le Monde (Dünyada Spiritizm, s. 27-28).

(2) En çarpıcı örneklerinden birini çingenelerin oluşturdukları "felâketlere uğrayan" milletler konusu, gerçekten de esrarengiz ve dikkatle incelenmesi gereken bir olgudur.

(3) Dr. Artura Reghini bize bunun eskilerin *timor pcınicus'u* ile bir bağlantısı olabileceğini belirtmiştir. Bu yaklaşım bize tamamen olası görünmektedir.

(4) Ossendowski'nin aleyhinde olanlar,. Onun *Hint Misyo*nu'nun Rusça'ya tercüme edilmiş bir örneğine sahip olduğunu iddia etmişlerdir. Ancak, böyle bir tercümenin mevcut olması hayli imkânsız görünmektedir; Çünkü Saint Yves'in mirasçılarının bile böyle bir şeyden haberleri yoktur. Ayrıca Ossendowski'yi, Saint Yves'in *Aum* olarak yazdığını Om diye değiştirerek hatalı biçimde aktarmış olmakla itham etmişlerdir. Aum, kutsal hecenin, unsurlarına ayrılmış hâlidir ve esas doğru olan Om'dur. Çünkü Aum'un gerçek telâffuzu (okunuşu) Om şeklindedir ve bu hem Hindistan, hem Tibet ve hem de Moğolistan'da böyle uygulanır. Bu ayrıntı bile, bazı eleştirilerin yetkinlik seviyesinin ne olduğu hakkında fikir vermektedir.

(5) Burada söz konusu olan şeyin gökten düşmüş bir taş olduğunu bilmeyen Ossendovvski, bazı fenomenleri, örneğin taşın yüzeyinde harflerin belirmesini, bunun bir arduvaz (kayağantaş) olduğunu varsayarak açıklamaya çalışmaktadır.

(6) Burada, Wolfram d'Eschenbach'ın hikâyesinde Graal ile aynı olarak gösterilen ve bazı şartlar altında kaldığında üzerinde birtakım yazıların belirdiği *lapsis exillis,* yani gökten düşmüş olan taş ile bir kıyaslama'yâpmak enteresan olacaktır. Yine aynı hikâyeye göre, Graal son olarak "Rahip Jean'ın krallığına" götürülmüştür. Bazıları, buranın aslında Moğolistan olduğunu ifade etmektedirler, ancak şu aşamada, hiçbir coğrafî konumun tam mânâsıyla kabul edilebilmesi söz konusu değildir. *(Dante Ezoterizmi,* 1957 basımı, s. 35-36 ve daha ileri bölümlere bakınız)

(7) Kısa bir süre önce bazı kişilerin, bu kitabın, yazmış olduğumuz dönemde dünyadaki varlığından bile tamamen habersiz olduğumuz bir şahsın lehine bir "tanıklık" olduğunu iddia ettiklerini öğrenince çok şaşırdık. Ne taraftan gelirse gelsin, böyle bir iddiayı en kesin şekilde yalanlıyoruz. Çünkü bizim burada amacımız, tradisyonel (geleneksel) sembolizme ait olan ve herhangi bir "kişiselleştirme" ile de alâkası bulunmayan bilgileri aktarmaktan ibarettir.

(8) Yunanlılar'da *Minos* aynı zamanda hem yaşayanların Kanun Yapıcısı (Yasa Koyucusu) hem de ölülerin Yargıcı idi. Hint geleneğinde bu iki görev ayn ayrı Manuya ve *Yama*'ya aitti; ancak bu ikisi ikiz kardeşler olarak temsil edilmişlerdi ki bu, birbirinden farklı iki görünüm altında tasarlanan tek bir prensibin ikiye ayrılmasının söz konusu olduğunu göstermektedir.

(9) Sembolik olarak ele alındığında "Güneş Hanedanı"na ait bu merkez ile Rozkruvalar'ın (Rose Croix) "Güneş Kalesi" ve hiç şüphesiz Campanella'nın "Güneş Kenti" arasında bir bağ kurulabilir.

(10) Bu "Brahman Kilisesi" tanımlaması, 19. yüzyılın başlarında Avrupa'nın ve özellikle de Protestanların etkileri altında doğmuş olan, kısa bir süre sonra da birbirine rakip birçok kollara ayrılmış bulunan ve günümüzde de hemen hemen tamamen sönmüş durumdaki *Brahma Samâj'ın* çok modem ve heterodoks (genel kurallardan aynlan) mezhebi haricinde, Hindistan'da başka hiç kimse tarafından kullanılmamıştır. Bu mezhebin kurucularından birinin, şair Rabindranat Tagor'un büyükbabası olması da bir diğer ilginç husustur.

(11) Saint Bemard, "Pontife, adının etimolojisinden de görüldüğüne göre, Tanrı ile insan arasında bir tür köprüdür. " der (*Tractatus de Moribus et Officio episcoporum,* III, 9). Hindistan'da *Caynalar'a* (Jainas) özgü ve Lâtince'deki *Pontifex* sözcüğünün tam karşılığı olan bir terim vardır: *Tirtankara.* Bunun harfi harfine tam anlamı, "ırmak üzerine köprü ya da bir *geçit* yapan "dır. Buradaki geçit, Kurtuluş *(Moksha)* yoludur. *Tirtankaralar'ın* sayısı, tıpkı kendileri de bir yüksek rahiplik kurumu oluşturan Apokalips'in (Yuhanna'nın Vahyi) yaşlılarının sayısı gibi yirmi dörttür.

(12) Diğer bir bakış açısıyla, bu anahtarlardan biri "Büyük Sırlar"a, diğeri de "Küçük Sırlar"a aittir. Bazı Janus tasvirlerinde, her iki kudret bir anahtar ve bir asa ile sembolize edilmiştir.

(13) Bu hususta şunu belirtmemiz gerekir ki, Orta Çağ'da Batı dünyasındaki sosyal organizasyon, prensip olarak kastların (sınıfların) yapısına göre düzenlenmişe benzemektedir: Ruhban (papazlar) sınıfı *Brahmanlara,* soylular sınıfı *Kşatriyalar'a,* papaz ve soylu sınıfı dışında kalan halk *Vaisyalar'a* ve seriler de (derebeylik rejiminde derebeyinin kullan) *Sudralar'a* karşılık olmaktadır.

(14) "Rahip Jean" özellikle Saint Louis dönemine doğru Carpin'in ve Rubruquis'nin yolculuklarında söz konusu edilmiştir. İşleri karıştıran hususlardan biri de, bazılarına göre bu unvana sahip şahısların sayısının dörde kadar ulaşmasıydı: Tibet'te (ya da Pamir'de), Moğolistan'da, Hindistan'da ve Etiyopya'da (bu son kelimenin aslında hayli geniş bir anlamı vardır) olmak üzere... Ancak burada, sadece aynı kudretin değişik temsilcilerinin söz konusu edilmiş olması da mümkün gözükmektedir. Ayrıca, Cengiz Han'ın Rahip Jean'ın krallığına saldırdığından ve onun da Cengiz Han'ın ordulanm, üzerlerine yıldırımlar düşürerek geri püskürtmüş olduğundan söz edilmektedir. Son olarak da, Müslüman istilâları döneminden beri Rahip Jean kendini ortaya koymayı bırakmış ve dışsal bakımdan *Dalay* lama tarafından temsil edilmekte olmalıdır.

(15) Orta Asya'da ve özellikle de Türkistan yöresinde *Nasturiler'e* ait, biçim bakımından şövalyelik haçlarının tamamen aynısı olan, bazılarının ortasında da *svastika* figürü bulunan haçlara rastlanmıştır. Diğer taraftan, Lamaizm ile ilişkileri tartışılmaz olan Nasturiler' in, İslâm'ın başlangıç döneminde oldukça muammalı görünmesine rağmen yine de önemli etkileri olmuştur. Sabiîler'e gelince, onlar da Bağdat Halifeleri döneminde, Arap dünyası üzerinde büyük bir etki sahibi olmuşlardır. Hatta son Yeni Eflâtuncuların (Neo-Platoncular), Pers ülkesinde (İran) bir süre kaldıktan sonra Sabiîler'e sığınmış oldukları da iddia edilmektedir.

(16) Bu özelliği daha önce de Dante Ezoterizmi üzerine yaptığımız incelemede belirtmiştik.

(17) Buna karşılık, eski Roma'da *İmparator* aynı zamanda *Pontifex Maximus* idi. Müslümanlar'daki halifelik de, en azından belirli bir ölçüde bu iki kudreti birleştirmektedir; Uzak Doğu'nun *Wang* kavramı için de aynı şey söylenebilir. (Bkz: Grande Triade, Bölüm: XVII)

(18) Bu konu hakkındaki **De Monarchia** isimli eserinin burada hatırlatılması uygun olan Dante'nin şakravarti kavramı ve imparatorluk fikri arasında kurduğu benzeşime başka bir yazımızda değinmiştik.

(19) Çin tradisyonu "Değişmez Orta" ifadesini tamamen buna benzer bir anlamda kullanır. Mason sembolizmine göre de üstatlar "Orta Odası"nda toplanırlar..

(20) Keltler'e ait çark sembolü Orta Çağ'da da varlığını sürdürmüştür. Bunun çeşitli örneklerine Roma kiliselerinde rastlanabilir. Gotik gülbezeğin özellikle ondan türemiş olduğu görülür; Çünkü çark ile Batı'daki gül ve Doğu'daki lotüs gibi sembolik çiçekler arasında kesin bir bağlantı vardır.

(21) Bu işaret Hristiyan hermetizmine da pek yabancı değildir: Loudun'deki Karmlar'a (Carmes: Mont-Carmel tarikatı rahipleri) ait olan eski manastırda büyük olasılıkla XV. yüzyılın ikinci yansına ait olan ve içinde *svastıka* ile birlikte daha ileride sözünü edeceğimiz (**[XX])** işaretinin önemli bir yer tuttukları hayli ilginç semboller gördük. Yeri gelmişken şunu da belirtmek gerekir ki, Doğu'dan gelmiş olan Karmlar (Carmes), cemiyetlerinin kuruluşunu İlya’ya ve Fısagor'a bağlarlar (tıpkı, kuruluşunu Süleyman'a ve yine Fisagor'a bağlayan Masonluk gibi; bu oldukça kayda değer bir benzerliktir) ve diğer taraftan, tıpkı Mercy sofuları gibi bazıları da, Orta Çağ’da Tampliyelerinkine çok yakın bir inisiyasyona sahip olduklarını iddia ederler. Mercy tarikatının, İskoç Masonluğu'nun bir rütbesine adını vermiş olduğu bilinir.

(22) Bu aynı gözlem, gerçek anlamını yukandaki satırlarda belirtmiş olduğumuz çark için de geçerlidir.

(23) Fanteziye dayalı diğer bir görüşe göre de, *svastika* ateş üretmeye yarayan ilkel bir âletin şeması olarak kabul edilir. Şayet bu sembolün zaman zaman ateş ile herhangi bir bağlantısı olmuş ise de bu, bambaşka nedenlerden, onun özellikle *Agni'nin* bir amblemi olmasından kaynaklanmaktadır.

(24) *Dhri* kökü, esas olarak istikrar fikrini ifade etmektedir. Aynı anlama gelen *dhru* biçimi, kutubun Sanskritçe adı olan *Dhruua*’nın köküdür ve bazıları bununla meşenin Yunanca adı olan *drus* arasında bir yakınlık kurarlar. Diğer taraftan Latince'de *robur* sözcüğü aynı anda hem meşe, hem de kuvvet ya da sarsılmazlık anlamlarına gelmektedir. Tıpkı Dodon'da olduğu gibi, Druidler'de de (ki onların adının, belki de kuvvet ve bilgeliğin birleştirilmesi ile *dru-vid* diye okunması gerekmektedir) meşe, kutupları birbirine bağlayan sabit eksenin sembolü olan "Dünya Ağacı"nı temsil etmekteydi.

(25) Burada, içinde Adalet ve Barış’ın birbirine iyice yaklaştırılmış bulunduğu Tevrat'taki bazı metinleri hatırlatmak yerinde olur: "Justitia et Pax osculatae sunt" (Ps., LXXXTV, 11), "Pax opus Justitiae", vs...

(26) Aslında "Dünya" (le Monde) ile "bu dünya" (ce monde) sözcükleri arasında büyük bir anlam farkı vardır; öylesine ki, bazı dillerde bunlar iki ayrı kelime ile ifade edilir: Örneğin Arapça'da "le Monde" için *"el-âlem",* "ce monde" için de, *"el-dünya"* sözcükleri kullanılır.

(27) Bereket, (ç.n.)

(28) Söz konusu olan Barışın, inisiyatik bilgilere yabancı olan kitlelerin anladığı mânâda olmadığı, başka bir anlama geldiği Incil'de de açıklanmaktadır (Yuhanna, **XTV, 27).**

Ç. n.: Fransızca "la Paix" sözcüğü "barış, sulh, sükûn, sükûnet, rahat" anlamlarına gelmektedir.

(29) *Yahudi Kabalası* C. I, s. 503.

(30) *Yahudi Kabalası. C.* I, s. 506-507.

(31) Bununla tamamen kıyaslanabilecek türden bir sembolizm, Orta Çağ'a ait "canlılar ve ölüler ağacı" figüründe bulunur: bu figürün anlamının "ruhsal torunluk" ile çok belirgin bağları mevcuttur. Sefirot ağacının "Hayat Ağacı" ile aynı olarak kabul edilmiş olduğunu da belirtmekte yarar vardır.

(32) Talmud'a göre Tanrı'nın, biri Adalet diğeri de Merhamet olmak üzere, üstünde oturduğu iki unsur vardır. Bunların ikisi de İslâm tradisyonunda "Taht" ve "İskemle" olarak geçer. İslâm tradisyonu İlâhî isimleri, sı*fatiye'yi,* yani Allah'ın sıfatlarım ifade eden isimleri, "Ululuk isimleri" (celâliye) ve "güzellik isimleri" olarak ikiye ayırır, ki bu da aynı türden bir ayırt ediştir.
(33) *Yahudi Kabalası* C. I, s. 507.

(34) St. Augustin'e ve diğeFçeşltli Kilise Babalarına göre sağ el, Merhametin ve Iyilik'in, sol el ise, Tanrı için kullanıldığında Adalet'in sembolü olmaktadır. "Adaletin eli", krallığın alelâde sıfatlarından biridir. "Kutsayan el", papazlığa ait otoritenin bir işaretidir ve zaman zaman Mesih'in sembolü olarak da kabul edilmiştir. Bu "kutsayan el" figürü bazı Galya paralarının üzerinde bulunur; tıpkı, kolları eğri *svastika* gibi...

(35) Bu merkez ya da onun suretinde (görünüş ve biçiminde) inşa edilmiş olanlar içinden herhangi bir diğeri sembolik bakımdan hem bir tapınak (Barış'a karşılık olan, rahipliğe ait görünüm) ve hem de bir saray ya da bir mahkeme (Adalet'e karşılık olan, krallığa ait görünüm) olarak tasvir edilebilir.

(36) Burada sayıp döktüğümüz tüm semboller uzun açıklamaları gerektirmektedir. Bunu, günün birinde belki başka bir incelememizde yapacağız.

(37) Burada, Orta Çağ kiliselerinin de kapılarında sık sık rastlanan ve kendisine bu anlamı kazandıran bir yerleştirmeyle temsil edilmiş bulunan, Zodyak devresinin her iki yansı söz konusudur.

(38) *Yahudi Kabalası.* C. I, s. 497-498.

(39) İbranî alfabesindeki harflerinin değerleri toplanarak elde edildiğinde, bu her iki ismin de sayısal değeri 314' tür.

(40) *Yahudi Kabalası.* C. I, s. 492 ve 499.

(41) *Yahudi Kabalası.* C. I, s. 500-501.

(42) Bu husus, doğal olarak şu sözleri anımsatmaktadır: "Benedictus qui venit in nomine Domini" (*"Tanrı adına gelen, kutsansın. "*); bu sözler Hermas'ın *Çobanının* (Pasteur) biraz garip biçimde, ancak *Mesih* ile *Sekinah* arasındaki bağı anlayanları şaşırtmayacak olan ve kesin biçimde *Mikail* ile temsil ettiği Christ'e (Kurtancı İsa Mesih) de uygulanmaktadır. Mesih'e "Barış Prensi" de denir. O, aynı zamanda "yaşayanların ve ölülerin Yargıcı"dır.

(43) Bu sayı bilhassa, Melek Mikail'in karşıtı olan Güneş'in iblisi Sorath'ın isminden oluşmuştur. Daha ileride bunun başka bir anlamını da göreceğiz.

(44) M. Villaud tarafından belirtilmiştir. *Yahudi Kabalası. C.* I, s. 373.

(45) Bu iki karşıt görünüm, kadüse'deki (caducée) iki yılan ile belirtilmiştir. Hristiyan ikonografisinde de bunlar "amfisben"de, biri Mesih'i, diğeri de Şeytan'ı (Satan) temsil eden iki başı olan yılan tasviriyle ifade edilmiştir.

(46) İmparatorluk kudretinin ya da evrensel monarşinin işareti olan "Dünya Küresi", genellikle Mesih'in elinde durur. Ve bu da onun, dünyasal olduğu kadar ruhsal otoritenin de işareti olduğunu gösterir.

(47) Ossendowski bunları *Brahitma, Mahitma* ve *Mahinga* olarak yazmıştır.

(48) Daha önceki satırlarda *Metatron*'un "Huzur Meleği" olduğunu görmüştük.

(49) Uzak Doğu tradisyonuna göre "Değişmez Merkez". "Göğün Faaliyeti"nin tezahür ettiği noktadır.

(50) Bu ifadeyi garip karşılayanlar olursa onlara *triregnum,* yani anahtarlar ile birlikte Papalığın başlıca işaretlerinden birini oluşturan üçlü taç hakkında hiç düşünüp düşünmemiş olduklarını sorarız.

(51) Musa'nın, bu parlaklığa dayanacak güçte olmayan halkla konuşurken yüzünü bir örtü ile kapadığı da söylenir (Çıkış, XXXIV, 29-35); sembolik anlamıyla bu, çoğunluk için egzoterik (dışrak) bir uyarlamanın gerekli olduğunu belirtir. Buna ilişkin olarak "vahyetmek" (ya da "ifşa etmek") kelimesinin (Fr.: Révéler) çifte anlamını anımsayabiliriz. Bu hem "örtüyü kaldırmak", hem de "üstünü örtmek" anlamlarına gelmektedir. Bu da kelâmın, ifade ettiği düşünceyi hem tezahür ettirdiğini, hem de örttüğünü göstermektedir.

(52) Bu isim, gayet şaşırtıcı biçimde eski Hristiyan sembolizminde de görülmektedir. Burada, Mesih'i (Christ) temsil etmeye yarayan işaretler arasında daha sonraları *Ave* Maria'nın kısaltılarak yazılması olarak kabul edilmiş olan, ancak ilk zamanlarda Kelâm'ın her şeyin prensibi ve sonu olduğunu ifade etmek için Yunan alfabesinin iki uç harfleri olan *alfa* ve *omegayı* birleştiren ile eşdeğerde olan bir işarete de rastlanır. Gerçekte bu işaret daha da eksiksizdir; Çünkü *prensip, merkez* ve *son* anlamlarına gelmektedir. Bu işaret yani (. ¡XX]) AVM olarak ayrışır. Bu harfler Latince'dir ve tek heceli bir kelime olan *Om'u* meydana getiren üç unsurdur (O harfi, Sanskritçe'de *a* ve u harflerinin birleşmesiyle oluşur). Her biri Mesih'in birer sembolü olarak ele alındıklarında *Aum* ile *svastika* işaretlerinin birbirleri ile olan yakınlıkları, şu andaki bakış açımıza göre gayet anlamlıdır. Diğer taraftan, bu işaretin biçiminin birbirine zıt yönlerde yerleştirilmiş durumdaki iki üçlüyü gösterdiğini ve bu açıdan da "Süleyman'ın Mührü" ile eşdeğerde olduğunu belirtmeliyiz. Bu işaret (.) olduğuna göre, ortadaki yatay çizgi yansıma plânını ya da diğer bir ifadeyle, "Suların yüzeyi"ni belirtmektedir. Her iki figürün de aynı sayıda çizgiye sahip oldukları ve yalnızca bunlardan iki tanesinin değişik yerleştirilmesiyle birbirlerinden ayrıldıkları görülmektedir. Bunlar birinde yatay durumdayken diğerinde dikey olmuşlardır.

(53) Bu "üç âlem" kavramı hakkında daha geniş açıklamalara gerek duyanların *Dante Ezoterizmi* ve *Vedanta'ya Göre İnsan ve Geleceği* adlı eserlere başvurmalarını öneririz. Birinci eserde, aslında çeşitli inisiyasyon seviyelerine göre varlığın durumunu ifade eden bu âlemler arasındaki karşılıklı oluşlar üzerinde duruluyor. İkincisinde ise, *Mandukya Upanişad'ın* bu söz konusu olan sembolizmi bütünüyle içermekte olan metninin tamamen saf metafizik bakış açısıyla eksiksiz bir açıklaması sunuluyor. Şu anda ele aldığımız husus bunun özel bir

uygulamasıdır.

(54) Evrensel prensipler düzeninde *Brahmatma'*nın işlevi *İşvara'*ya, *Mahatma'nınki Hiranyagarba'ya* ve Mahanga'nınki de Virqi'a.bağlanır. Bunların karşılıklı görevleri bu karşılıklı oluşa bakılarak kolayca ortaya çıkarılabilir.

(55) *Mandukya Upanişad;* shruti 6.

(56) Saint Yves "Maj Krallar"ın *Agarta'*dan gelmiş olduklarını söyler, ancak bu konuda belirgin bir açıklamada bulunmaz. Onlara verilmiş olan isimler hiç şüphesiz ki fanteziye dayalıdır, ancak sadece *Melki-Or* ismi dikkati çekmektedir. Bu, İbranice'de "Işığın Kralı" anlamına gelir.

(57) Türlü bitkilerden çıkarılan kokulu bir reçine.

(58) Hindular'ın *Amrita'*sı ya da Yunanlılar'ın *Ambruvazi'si* (Ambroisie) (her iki sözcük etimolojik bakımdan aynıdır) ölümsüzlük içkisi ya da gıdası olarak bilinir; Vedalar'da *Soma ya* da Zerdüşt dininde *Haoma* olarak yer almıştır. Zamklı ya da reçineli, bozulmaz yapıdaki ağaçlar sembolizmde önemli bir rol oynarlar; özellikle, zaman zaman Mesih'in bir amblemi olarak kabul edilmişlerdir.

(59) Teüiji (Theurgie) (Yun. *theos:* Tanrı ve *ergon:* eser. Maji'nin en yüksek uygulaması. Ak büyü de denir. Semavî güçlerle işbirliği olarak da tanımlanır, (ç.n.)

(60) *Adityalar'ın* *(Aditi* ya da diğer bir ifadeyle "Bölünmez" aen türemişBır sözcüktür) on iki olmadan önce yedi oldukları ve başkanlarınm *Varuna* olduğu söylenmiştir. On iki *Adityalar* şunlardır: Datri, Mitra, Aıyarnan, Rudra, Varuna, Surya, Baga, Vivasvat, Puşan (Pushan), Savitri, Tvaştri ve Vişnu. Bunlar, tek bölünmez bir özün, tezahürleridir. Ayrıca, bu on iki Güneşin bir devre sönâ ererken, ortak tabiatlarının ilksel ve aslî birliğine geri dönmeleri sırasında hepsinin birden belirecekleri söylenmiştir. Yunanlılar'da da Olimpos'un on iki büyük Tanrısı, Zodyak'ın on iki burcu ile bağlantılıdır.

(61) Bu değindiğimiz sembol, Katolik litürjisiniri (tören ve dualan) İsa Mesih için *Sol Justitae* ("Adalet Işığı" (ya da "Adalet Güneşi")) terimini kullandığı zamanki ile tamamen aynıdır. Kelâm, "Ruhsal Güneş'tir, yani gerçek "Dünyanın Merkezi"dir. Ve ayrıca, bu *Sol Justitae* ifadesi, *Melkisedek'in* sıfatlarıyla doğrudan bağlantı oluşturmaktadır. Güneşsel bir hayvan olan aslan, Antik ve Orta Çağlar'da, adaletin ve kudretin bir sembolü olarak kullanılırdı. Zodyak'ta da Aslan burcu, Güneş"in kendi has evidir. On iki ışık huzmeli Güneş, on iki *Aditya'nın* temsilcisi olarak kabul edilebilir. Diğer bir görüş açısıyla ise, şayet Güneş İsa Me-sih'i temsil ediyorsa, on iki ışık huzmesi de on iki Havari'yi (Apötres) temsil eder. *[Apostolos* sözcüğü "gönderilmiş" anlamına gelir. Işınlar da Güneş tarafından "gönderilirler".) Zaten Havariler'in bu on iki sayısı, diğerlerinin yanısıra, Hristiyanlığm ilksel tradisyon ile olan uygunluğunun bir işaretidir.

(62) Bu hususla alâkalı olarak, Masonlukta geçen ve gerçek inisiyasyonun sırlarını sembolize eden **"Kayıp Söz" ü de hatırlatabiliriz. "Kayıp Söz'ün aranması", "Graal'ın aranması"nın** diğer bir şeklinden ibarettir. Bu, tarihçi Henri Martin tarafından Kutsal Graal ile Masonluk arasında mevcut bulunduğu söylenen ilişkiyi doğrulamaktadır. (Bkz: *Dante Ezoterizmi,* 1957 baskısı, s. 35-36) Burada yaptığımız açıklamalar Graal sembolizmi ile tüm inisiyatik organizasyonlardaki "ortak merkez" arasında mevcut olan çok yakın ilişkiyi de daha iyi anlama imkânı verecektir.

(63) *Longin* ismi, etimolojik bakımd*an lance* (Fransızca'da mızrak anlamına gelir) ile akrabadır. Yunanca'da *logke (lonke* diye okunur) olarak geçer. Latince'deki *lancea* da aynı köktendir.

(64) Bu iki kişilik, burada sırasıyla krallık gücünü ve ruhanî gücü temsil etmektedirler. Aynı husus 'Yuvarlak Masa"nm kuruluşunda Arthur ve Merlin için de geçerlidir.

(65) Mızrak ile alâkalı sembolizmin genellikle "Dünya Ekseni" ile bağlantıda olduğunu söylemeliyiz. Buna göre, mızraktan damlayan kan, "Hayat Ağacı"ndan yayılan çiğ ile aynı anlama gelmektedir. Tüm tradisyonların da hayatî prensibin kan ile sıkı sıkıya ilintili olduğu hususunda birleştikleri zaten bilinmektedir.

(66) Bazıları, bu zümrütün Lüsifer'in tacından düşmüş olduğunu söylerler. Ancak burada bir karışıklık olmaktadır ve bu da Lüsifer'in seviye yitirmeden önce "Taç Meleği" (yani *Keter,* birinci *sefir)* olmasından kaynaklanır. İbranice'de buna *Hakatriel* denir ve bu adın sayısı 666'dır.

(67) Bkz. *Vedania'ya göre İnsan ve Geleceği,* s. 150.

(68) Bu "ilksel hâl" ya da "Aden hâli" ile ilgili olarak *Dante Ezoterizmi* (1957 basımı) s. 46-48 ve 68-70'e; *Vedanta'ya Göre İnsan ve Geleceği,* s. 182'ye bakınız.

(69) Set'in Yeryüzü Cenneti'nde kırk sene oturmuş olduğu söylenir. Bu 40 sayısı aynı zamanda "uzlaşmak" ya da "prensibe geri dönüş" anlamına da gelir. Bu sayı ile ölçülmüş olan devirlere Yahudi-Hristiyan tradisyonunda çok sık rastlanır: Kırk gün süren tufanı, İsrailliler'in çölde kırk yıl boyunca dolaşmalarını, Musa'nın Sina Dağı'nda geçirdiği kırk günü* İsa Mesih'in kırk gün süren orucunu [Hristiyanlar'ın büyük perhiz günleri (Karem) de doğal olarak aynı anlama gelir] anımsayalım. Hiç şüphesiz daha başkalarını da bulmak mümkündür.

(70) "... Ve Hanok Allah ile yürüdü ve gözden kayboldu;

Çünkü Allah onu aldı." *[Tekvin,* Bab V, 24) Böylelikle Dünya Cenneti'ne taşınmış olmalıydı; Tostat ve Kajetan gibi bazı tanrıbilimciler de böyle düşünmektedirler. "Azizlerin Ülkesi" ya da 'Yaşayanların Ülkesi" hususunda da daha ileri satırlardaki açıklamalara başvurabilirsiniz.

(71) Bu, Yeryüzü Cenneti'ni tüm tradisyonlardaki "kutupsal dağ!' ile aynı kabul ettiği Araf Dağı'nın zirvesine yerleştiren Dante'nin kullandığı sembolizme de uygundur.

(72) Hindu tradisyonu, aslî olarak *Hamsa* adı verilen tek bir kastın (sınıf) mevcut olduğunu öğretir. Bu, tüm insanların şimdiki dört kast ile kendini gösteren o farklılaşmanın ötesinde olarak, normal ve kendiliğinden bir şekilde bu isim ile tanımlanan (Hamsa) ruhsal seviyeye sahip bulunmuş oldukları anlamına'gelmektedir.

(73) Kutsal Graal efsanelerinin bazı uyarlamalarında her iki anlam da birbirleriyle sıkı sıkıya birleşik durumdadır, Çünkü bunlarda kitap, bizzat çanağın üzerine İsa Mesih ya da bir melek tarafından yazılmış bir kitabe olarak geçmektedir. Burada "Hayat Kitabı" ya da apokalips (Yuhanna'nın Vahyi) sembolizminin bazı unsurları ile kolayca kurulabilecek olan bağlantılar mevcuttur.

(74) *Arthur* isminin çok kayda değer ve "kutupsal" sembolizme bağlanan ve belki başka bir fırsatta açıklayacak olduğumuz bir anlamı da vardır.

(75) "Yuvarlak Masa Şövalyeleri"nin sayıları bazen ellidir (Bu, İbraniler'de Jübile'nin sayısıdır

ve aynı zamanda "Kutsal Ruh'un saltanatı" ile bağlantılıdır); ancak daha üstün ve önemli bir rol oynayanlar, daima içlerinden on iki kişidir. Bu husus üe alâkalı olması bakımından, Orta Çağ'a ait diğer efsanevî anlatılar içerisinde Charlemagne'nın on iki yardımcısını da anımsatalım.

(76) *Montsalvat* ile *Meru* arasındaki benzerlik bize Hindular tarafından belirtilmiştir ve bu husus bizi Graal'a ait Batı efsanesinin anlamını daha yakından incelemeye sevk etmiştir.

(77) Persler'in tradisyonuna göre iki tür *Haoma* vardı: Beyaz olanı yalnızca "kutsal dağ"dan toplanabilirdi ve bu dağa *Alborj* adını verirlerdi. Sarı olanı ise, İranlı atalar ilk yaşadıkları yerleri terk ettikleri zaman bu ilkinin yerini aldı, ancak daha sonraları onu da kaybettiler. Bu-rada, ruhsal kararmanın insanlık devresinin çeşitli çağlan boyunca derece derece oluşan ve birbiri peşi sıra meydana gelen safhaları söz konusudur.

(78) *Diyonizos* ya da *Baküs*ün, her biri değişik görünümlerine bağlı olan daha birçok adı vardır. Bu görünümlerinden en azından birinde, tradisyon onun Hindistan' dan geldiğini söyler. Onun *Zeus'u*n uyluğundan doğduğunu söyleyen hikâye çok garip bir söz benzerliğine dayanmaktadır: Yunanca'daki *meros* kelimesi "uyluk" anlamına gelir ve bu, fonetik açıdan hemen hemen aynısı olduğu "kutupsal dağ", yani Meru'nun yerine geçirilmiştir.

(79) Bu sözcüklerin her birinin sayısı da 70'tir.

(80) Melkisedek'in adağı, genel olarak Öşaristi'nin (Eucharistie) "önceden temsil edilişi" şeklinde kabul edilmektedir ve Hristiyan papazlığı, prensip bakımından, *Mezmurlar*'da bulunan şu sözün Hz. İsa'ya uygulanmış olması açısından Melkisedek'in papazlığı ile aynı olmaktadır: "Tu es sacerdos in aetemum secundum ordinem Melchissedec" (Not: Türkçe'ye "Melkisedek tertibi üzre sen ebediyen kâhinsin." şeklinde tercüme edilmiştir.) (Mezmurlar CX, 4.)

(81) *İbranilere Mektup,* V, 11. (Not: İncil'in Türkçe çevirisinde şöyle yazılmıştır: "Bunun hakkında söyleyecek çok sözümüz vardır ve kulaklarınız işitmekte ağırlaştığından, tefsiri güçtür.")

(82) *Abram*'ın adı henüz *İbrahim* (Abraham) olarak değişmemişti: aynı anda (*Tekvin,* XVII) karısı Saray'ın (Sarai) adı da *Sara* (Sarah) olarak değiştirildi; öyle ki bu her iki ismi oluşturan sayıların toplamı aynı kaldı.

(83) *Tekvin,* XIV, 19-20.

(84) Aynı köke *İslâm* ve *Müslim* (Müslüman) kelimelerinde rastlanması da kayda değer bir husustur. "İlâhî İradeye kendini terk" (bu, İslâm kelimesinin esas anlamıdır), "Barış"ın gerekli şartıdır. Burada ifade edilen fikir ile Hindular'ın *Dharma*'sı arasında yakınlık kurulabilir.

(85) *İbranilere Mektup,* VII, 1-3.

(86) *İbranilere Mektup,* VII, 7.

(87) *Tekvin,* XIV, 22.

(88) Bu iki ismin her birinin sayısı 197'dir.

(89) Bu, daha yu kanda belirtmiş olduğumuz ayniyeti (aynı oluşu) tamamen haklı çıkarmaktadır. Ancak tradisyona katılışın her zaman şuurlu olamayacağını da gözlemek gerekir. Bu durumda "ruhsal tesirlerin" aktarılmasına vasıtalık etmek gibi bir rol oynadığı

gerçektir, ancak inisiyatik hiyerarşinin herhangi bir mevkiinde bulunduğu anlamına gelmez.

(90) Bu söylenenlerin ışığında, bu üstünlüğün Yeni Birleşme'nin Eski Yasa'ya olan üstünlüğüne denk geldiği söylenebilir (*İbranilere Mektup,* VII, 22). İsa Mesih'in niçin ruhanî Levi aşiretinden değil de Yahuda kraliyet aşiretinden doğmuş olduğunu açıklamak gerekir (Bkz: *İbranilere Mektup,* VII, 11-17.), ancak tüm bunlar, bizi konumuzdan çok uzaklaştınr. Yakup'un on iki oğlundan gelen on iki aşiretin organizasyonu, doğal olarak ruhsal merkezlerin on ikili yapısına bağlanmaktadır.

(91) *İbranilere Mektup,* VII, 9.

(92) *İbranilere Mektup,* VII, 8.

(93) İskenderiye Gnostikleri'nin *Pistis Sofyası'nda* (Pistis Sophia) Melkisedek, "Ebedî Işığın Büyük Alıcısı" olarak nitelendirilir. Bu, kendi sahası olan âleme yansıtmak amacıyla, doğrudan Prensip'ten çıkan bir ışın vasıtasıyla anlaşılabilir Işığı alan Manu'nun işlevi ile de tam bir uygunluk göstermektedir; zaten işte bu yüzden Manu için "Güneş'in Oğlu" denilir.

(94) Melki-Sedek ile ilgili başka tradisyonlar da mevcuttur. Bunlardan birine göre o, Yeryüzü Cenneti'nde elli iki yaşındayken Melek *Mikail* tarafından kutsanmıştı.

(95) Bu *Dharma-Raja* ismi ya da daha doğrusu unvanı, bilhassa Mahabarata'da Yudiştira'ya uygulanmıştır; ancak o daha önce, geçmiş satırlanmızda *Manu* ile olan çok sıkı ilişkisini belirtmiş olduğumuz "Ölülerin Yargıcı" *Yama* idi.

(96) Hristiyan ikonografisinde, "Son Hüküm" tasvirlerinde Melek *Mikail* bu iki sıfatı ile gözükür.

(97) Aynı şekilde, Eski Mısırlılar'da da *Ma* ya da *Maat,* aynı zamanda hem "Adalet" hem de "Hakikat" idi. Onu, yargı terazisinin kefelerinden birinde yer almış şekliyle, diğer kefede ise, kalbin hiyeroglifinin bulunduğu hâliyle temsil edilmiş görmek mümkündür. İbranice'de *hok* (hoq) "ferman" anlamına gelmektedir. (*Mezmur,* II, 7)

(98) Bu *Hak* kelimesinin sayısal değeri 108'dir ve bu, başlıca devresel sayılardan biridir. Hindistan'da Çiva (Şiva) tespihi 108 tanecikten oluşur; ve tespihin ilk anlamı "âlemler zinciri"ni, yani devrelerin (siklusların) ya da mevcudiyet hâllerinin illî (sebepsel) olarak zincirleme gidişini sembolize eder.

(99) Bu anlam şu formül ile özetlenebilir: "Kudret doğrunun hizmetinde"; tabiî ki çağdaşların, tamamen dışsal bir anlamda ele alarak bunu istismar etmemeleri koşuluyla.

(100) Bkz: *Dante Ezoterizmi,* 1957 baskısı, s. 58.

(101) Orta Asya halklarının, liderlerine verdikleri *Han* unvanı da belki aynı köke bağlıdır. (Guenon bunu Klıan olarak yazıyor; *Kağan* ve bunun değişime uğramış şekli olan *Hakan* sözcüğü de muhtemelen aynı köktendir. ç.n.)

(102) *Sedek* aynı zamanda, meleğinin ismi *Sadkiel-Melek* olan Jüpiter gezegeninin de adıdır. *Melki-Sedek* ismi ile olan benzerliği (buna sedece tüm melek isimlerinin sonunda bulunan İlâhî isim *El* eklenmiştir), üzerinde durulmasını gerektirmektedir. Hindistan'da aynı gezegene *Brihaspati* adı verilir ki bu, "Semavî (Göksel) Yüksek Papaz anlamındadır. *Malkut* ile eşanlamlı diğer bir kelime de *Sabbat'tır.* Bunun anlamı olan "sükûn", gayet belirgin biçimde "sulh" fikrine bağlanmaktadır. Bu fikir de, daha yukarıda görmüş olduğumuz gibi, *Sekinah'ın* "aşağı

âlem" ile temas kurmasını sağlayan bizzat kendi dış görünümünü ifade etmektedir.

(103) P. Vulliaud, *Yahudi Kabalası,* C. I, s. 509.

(104) Samiriyeliler'de aynı rolü üstlenen ve aynı şekilde tanımlanan, *Garizim* Dağı'dır: O, "Kutsanmış Dağ"dır, "Ebedî Tepe"dir, "Miras Dağı"dır, 'Tanrı'nın Evl"dir ve "Meleklerin Tabernakl"ıdır, *Sekinah'ın* ikametgâhıdır ve hatta tufan sularının altında kalmamış olan ve içinde *Aden'in* bulunduğu "İlksel Dağ"dır (Har Kadim).

(105) *Tabernakl:* İbraniler'de. icinde ahit sandığının muhafaza ediliği çadır

(106) *S. Vulliaud Kabalası,* C. I, s. 509.

(107) *Dante Ezoterizmi.* 1957 baskısı, s. 64.

(108) *Yahudi Kabalası,* C. II, s. 116.

(109) (Bir *Kalpa* on dört *Mahvanlara* içerir; *Vaivasvata,* yani şimdiki *Manu, Şri-Şveta-Var aha-Kalpa* ya da "Beyaz Yaban Domuzu Çağı" adı verilen bu Kalpa'nın yedinci *Manusu* dur. Diğer bir kayda değer husus da şudur: Yahudiler Roma'ya *Edom* adını verirler. Tradisyon da Roma'nın yedi kralı olduğundan bahseder ve bu kralların İkincisi olan ve kentin yasa koyucusu olarak kabul edilen *Numa'*hın adı, *Manu* isminin hecelerinin yerleri değiştirilerek elde edilmektedir ve bu, aynı zamanda Yunanca'da "yasa" anlamına gelen *nomos* sözcüğü ile de akraba gibidir. Demek ki diğer bir bakış açısından, Roma'nın bu yedi kralının, yedi Manu'nun belirli bir uygarlıkta özel bir şekilde temsil edilişinden başka bir şey olmadığı ortaya çıkmaktadır. Aynı şekilde, Yunanistan'ın yedi bilgesi de, benzer şartlarda, kendilerinde bizden bir önceki devrenin bilgeliğinin bireşimlendiği yedi Rişi'nin birer temsilidirler.

(110) *Kült* Tapınca.

(111) Mağara ya da in, varlığın merkezi ve ayrıca "Dünya Yumurtasının içi olarak kabul edilen kalp boşluğunu temsil etmektedir.

(112) Buna örnek olarak "Cehennemlere İniş"ten bahseden bölümü gösterebiliriz, İnceleme fırsatı bulanlar bunu, aynı konu hakkında *"Dante Ezoterizmi"* adlı kitapta yapılan açıklamalarla kıyaslayabilirler.

(113) Burada kullanmakta olduğumuz bilgilerin bir bölümünü *Jeıvish Encyclopedia'dan* (VIII, 219) aldık.

(114) *Tekvin,* XXVIII, 19.

(115) Bazı Kuzey Amerika uluslarının tradisyonlarında bir ağaçtan ve bu ağaç vasıtasıyla başlangıçta yerin içinde yaşayan insanların yerin yüzeyine çıktıklarından ve de aynı ırka mensup diğer bazılarının hâlâ yeraltı dünyasında yaşamakta olduklarından söz edilir. Bulwer-Lytton'ın *Geleceğin Irkı (The Corning Race La Race Future)* adlı eserinde bu tradisyonlardan esinlenmiş olması mümkündür. Bunun yeni bir basımı, *Bizi İmha Edecek Olan Irk* adını taşımaktadır.

(116) Bu *kal* kökünden, Lâtince'deki *kaligo* (caligo) ve belki de bileşik bir kelime olan *okültûs* (occultus) gibi diğer başka kelimeler de türemiştir. Diğer yandan, *kaelare* formunun esas olarak, daha farklı bir kök olan *kaed'den* (caed) kaynaklanması mümkündür. Bu *kaed* kökü, ilk önce "kesmek" veya "bölmek" (buradan *kaedere* türemiştir), ardından da "ayırmak" ve "bölmek" anlamlarına gelir. Ancak, her ne olursa olsun, bu köklerin ifade ettiği fikirler,

görüldüğü gibi birbirlerine çok yakındırlar; buradan da gayet basit olarak anlaşılacağı gibi, *kaelare* (caelare) ve *celare,* her ne kadar etimolojik bakımdan birbirlerinden bağımsız dahi olsalar biri diğerine benzer ve birbirlerini temsil edebilirler.

(117) "Dünyanın Çatısı", "Semavî Ülke"ye ya da 'Yaşayanların Ülkesi"ne benzer ve bunun, Orta Asya tradisyonlarında, *Avaloki-teşvara'nın* egemenliği altında bulunan "Batı Göğü" ile çok sıkı bağlantıları vardır. "Örtmek" anlamına ilişkin olarak Masonluktaki "örtü altında olmak" deyimini anımsatalım: Loca'nın yıldızlı tavanı gök kubbeyi temsil eder.

(118) Bu, Mısırlılar'da İsis'in veya Neit'in örtüsüdür; Uzak Doğu tradisyonunda da, Evrensel Ana'nın "mavi örtüsü"dür (*Tao-te-king,* bölüm VI). Bu anlam şayet göze görünen gökyüzüne uyarlanırsa, o zaman burada astronomik sembolizmin yüce hakikatleri gizleyici ya da "ifşa edici" rolüne değinilmiş olduğu görülür.

(119) Safir, Tevrat'taki sembolizmde önemli bir role sahiptir. Peygamberlerin gördükleri vizyonlarda (niyetlerde) sık sık gözükür.

(120) (Sanskritçe'de kuzeye, en yüksek bölge anlamında *Ut. iara* adını verirler. Güneye ise sağdaki bölge, yani doğuya doğru dönüldüğünde kişinin sağ tarafında kalan bölge anlamında *Dakşina* derler. Güneş'in kış başlangıcında başlayan ve yaz başlangıcında sona eren, Kuzey'e doğru olan ve yükselen ilerleyişine de *Uttarayana* adını verirler. Güneş'in, Güney'e doğru olan ve inen yürüyüşüne de *Dakşinayana* adını verirler; bu da yaz başlangıcında başlar[1]ve kış başlangıcında sona erer.

(121) Hindu sembolizminde (ki Budizm de bunu "yedi adım" efsanesiyle bizzat muhafaza etmiştir) uzayın yedi bölgesi dört ana nokta, Zenit ve Nadir ve son olarak da merkezin bizzat kendisidir. Bunların temsil edilişinin üç boyutlu bir haç meydana getirdiği fark edilmektedir (merkezden itibaren birbirine ikişer ikişer zıt olan altı yön). Aynı şekilde Kabala sembolizminde de "Kutsal Saray" ya da "İçteki Saray", altı yönün merkezinde yer alır ve onunla birlikte yedili bütün oluşur. İskenderiyeli Clement, "Evrenin Kalbi" olan Tanrı'dan biri yukan, diğeri aşağı, biri sağa, diğeri sola, biri öne, diğeri de arkaya doğru yönelen sonsuz uzantılar çıktığını, Tanrı'nın, bakışlarını daima eşit bir sayıya yöneltircesine bu altı uzantıya doğru bakarak, âlemi tamamladığını söyler; "O, başlangıç ve sondur (*alfa* ve *omega*) ve zamanın altı safhası O'nda tamamlanır ve sonsuz kapsamlarını (şümullerini) O'ndan alırlar; 7 sayısının sun buradadır." der (P. Vulliaud tarafından *Yahudi Kabalası,* C. I, s. 215216'da aktanlmıştır). Bunların tümü, ilksel noktanın zaman ve mekân içindeki gelişimiyle bağlantılıdır. Zamanın altı safhası sırasıyla uzayın altı yönüne denk gelir ve bunlar, altı devresel periyotlardır, daha genel bir periyodun alt bölümleridirler ve zaman zaman, altı adet bin yıllık devir olarak temsil edilmişlerdir. Bunlar, *Tekvin'*de sözü edilen ilk altı "gün" ile de benzeşirler; ki bunlardan yedincisi, yani *Sebt (Sabbat)* günü Prensip'e, yani merkeze geri dönüş safhasıdır. Böylece yedi *dvipalar'ın* da sırasıyla tezahür ettikleri yedi devre ortaya çıkmaktadır; bu periyotlardan her biri bir *Manvantara'dır,* bu durumda *Kalpa,* eksiksiz olarak iki adet yedili diziyi içermektedir. Aynı sembolizm, devresel periyotların daha az ya da çok geniş olmalarına göre çeşitli derecelere uyarlanabilir.

(122) Daha önceki satırlarda gökkuşağı sembolizmine ilişkin olarak söylenenlere bakınız. Gerçekte birbirini ikişer ikişer tamamlayan ve birbirine ikişer ikişer zıt olan altı yönün karşılığı olan altı renk vardır. Yedinci renk beyazın bizzat kendisidir, tıpkı yedinci bölgenin bizzat merkezin ta kendisi oluşu gibi...

(123) Katolik hiyerarşisinde Papa'nın beyazlar giymiş olması boşuna değildir.

(124) Bu nedenden dolayı badem ağacı Bakire'nin (Vierge) sembolü olarak kabul edilmiştir.

(125) Bu Yahudi tradisyonunun büyük bir olasılıkla Leibnitz'in "animal" (yani canlı varlık), yani sürekli olarak bir bedenle mevcut olan, ölümden sonra "küçülen" varlık hakkındaki teorisine ilham kaynağı olduğunu fark etmek hayli ilginçtir.

(126) *Korintoslulara I. Mektup,* XV, 42. Bu sözlüklerde benzeşim (analoji) yasasının kesin bir uygulanışı vardır: 'Yukarıdaki aşağıdakine, aşağıdaki de yukarıdakine benzer."

(127) Sanskritçe'de *akşara* sözcüğü "çözülemez" ve ardından da "mahvolmayan" ya da "tahrip edilemeyen" anlamlarına gelir. Lisanın ilk unsuru ve tohumu olan heceyi belirtir ve bu özellik, üçlü Veda'nın özünü içerdiği söylenen tek heceli sözcük Om'a gayet iyi uymaktadır.

(128) Bunun eşdeğerde olanını özellikle çok önemli gelişimlerle Taoizm'de olmak üzere, farklı bir biçim altında değişik tradisyonlarda bulmak mümkündür. Bu, aynı zamanda "makrokozmik" düzende "Dünya Yumurtası" olanın, "mikrokozmik" düzendeki benzeridir; Çünkü "gelecekteki devrenin" imkânlarını kapsamaktadır (Katolik inancının *vita venturi soeculisi'* dir).

(129) Bu noktada, Yunan'daki *Psişe* sembolizmine başvurulabilir; bu, büyük ölçüde bu benzerliğe dayanmaktadır. (Bkz: "*Psişe",* F. Pron.)

(130) Belli bir bağlantının ışığında bunun ikametgâhı yürek boşluğu ile de bir tutulmuştur; Hindular'ın *Şaktisi* ile İbraniler'in *Sekinah'*ı arasında bir ilişki olduğunu daha önce de ima etmiştik.

(131) *Kundali* kelimesi (dişisi: *Kundalini),* halkaya da spiral (helezon) biçiminde sarılmış anlamına gelir. Bu sanlmışlık durumu tohum hâlinde ve "henüz gelişmemiş" hâli temsil eder..

(132) Bu, *suşumna* ya da "kalp atardamarı" ile "güneş ışını" mn temas ettikleri nokta olan *Brahma-randra,* yani *Brahma* deliğidir. Bu sembolizmi *Vedarıta'ya Göre İnsan ve Geleceği* kitabımızda bütünüyle sergilemiştik.

(133) Tüm bunların, şu gayet iyi bilinen hermetik (saklı, gizli) cümle ile çok sıkı bir bağlantısı vardır: "Visita inferiora terrae, rectificando invenies occultum lapidem, veram medicinam." Bu cümle akrostiş yapıldığında *Vitriolum* kelimesini verir. "Felsefe taşı" (ya da Filozof taşı), değişik bir görünüm altında aynı zamanda "gerçek tıp"tır, yani "uzun hayat iksiri"dir ki, bu da aslında "ölümsüzlük şerbeti"nden başka bir şey değildir. *İnferiora (aşağı)* yerine bazen *interiora (iç)* yazarlar; ancak, genel anlam değişmez ve "yeraltı âlemfni, ima eden bir ifade daima kendini gösterir.

(134) Bu sözler 1890 senesinde, Narabançi Manastırında insanlara görünen "Dünya Kralı"nın bir kehanetinin son cümlesini oluşturmaktadır.

(135) *Manvantara'ya.* ya da *Manu* çağma *Maha-Yuga* adı da verilir ve bu da dört *Yuga'*ya, yani ikincil devreye ayrılır: *Krita-Yuga* (ya da *Satya-Yuga), Treta-Yuga, Dvapara-Yuga* ve *Kali-Yuga;* bunlar antik Yunan-Lâtin toplumlarında sırasıyla "Altın Çağ", "Gümüş Çağ", "Tunç Çağ" ve "Demir Çağ" olarak tanımlanırlar. Bu devrelerin birbirleri ardından gelişleri sırasında, bir tür giderek maddîleşme durumu söz konusudur. Bu maddî-leşme, "ilksel hâl'den itibaren devresel tezahürün cismanî dünyadaki gelişimine eşlik eden, Prensipten uzaklaşma

durumunun bir sonucudur..

(136) Bu çağın başlangıcı, özellikle Tevrat'taki sembolik ifadelerde "Babil Kulesi" ve "dillerin karışıklığı" olarak temsil edilmiştir. Cennetten kovuluş ve tufan hadiselerinin ilk iki çağın sonunda gerçekleştiğini düşünmek mantıklı gelebilir; ancak gerçekte İbranî tradisyonunun başlangıç noktası *Manvarıtara'nın* başlangıcı ile çakışmaz. Şunu da unutmamak gerekir ki devresel yasalar, değişik derecelerden olmak üzere, birbirleriyle aynı genişliğe sahip olmayan ve hatta zaman zaman birbirlerinin alanlarına tecavüz eden devirlere uygulanabilmektedirler. Bu yüzden de, başlangıçta karmakarışık ve içinden çıkılmaz gibi gözüken ve ancak bu devirlere denk gelen tradisyonel merkezlerin hiyerarşik silsileye göre birbirlerine tâbi oldukları dikkate alındığında çözümlenebilen birtakım zorluklar ortaya çıkmaktadır.

(137) Tarihçilerin M.Ö. 6. yüzyıldan evvel gerçekleşmiş olanlara ilişkin kesin bir kronoloji oluşturmak hususunda neredeyse genel bir çaresizlik içinde oldukları dikkati çekmektedir.

(138) Bu ifade Taoist doktrinden alınmadır. Diğer taraftan biz "niyet" (Fr.: intention) sözcüğünü Arapça'daki *niyah'ın* tam bir karşılığı olarak kullanıyoruz. Zaten bunun tercümesi de böyledir ve bu anlam Lâtin etimolojisine *(İn-tendere:.* Yönelmek) de uygundur.

(139) Bu söylediklerimiz, İncil'deki şu sözleri gayet kesin bir anlamda yorumlama imkânı vermektedir: "Arayınız ve bulacaksınız; isteyiniz ve elde edeceksiniz; kapıyı çalınız ve onu size açacaklardır." Burada doğal olarak, "doğru niyet" ve "iyi niyet" (hüsnüniyet) hakkındaki daha önceden yapmış olduğumuz açıklamalara başvurmak gerekecektir. Bunun sonucunda da şu formülün açıklanması kolayca tamamlanabilecektir: *Pax in terra hominibus bonae* voluntatis (*"Dünyadaki iyi iradeli insanlara barış gelsin."*).

(140) İslâmiyet'te bu yön *(kıble)* âdeta niyetin *(niyah)* maddi hâle dönüşmesi gibidir. Hristiyan kiliselerinin yönü de esas olarak aynı fikre dayanan diğer özel bir husustur..

(141) Burada, pek tabiî ki göreceli bir dışsallık söz konusudur; Çünkü bu ikincil merkezler de *Kali-Yuga'nın* başlangıcından beri az ya da çok sıkı sıkıya kapalı bir durumdadırlar.

(142) Bu, yeni başlayan devreye (siklus) göre Yeryüzü Cenneti neyi ifade ediyorsa, sona ermiş olan devreye göre aynı şeyi ifade eden Göksel Kudüs'ün (Yerûşalim-Jerusalem) tezahür edişidir. (Ki bunu Dante Ezoterizmi adındaki kitabımızda daha önce de açıklamıştık.)

(143) Aynı şekilde, daha geniş bir diğer bakış açısına göre de, insanlık için ilksel merkezden uzaklaşmanın da çeşitli dereceleri vardır ve değişik *Yugalar'ın* birbirleri arasındaki farklılık bu uzaklığa bağlıdır.

(144) Bu iddiayı kanıtlayan türrr açıklamaların verilmiş olduğu *Dante Ezoterizmi* hakkındaki incelememize başvurulması yerinde olur.

(145) Bizim burada sergilemekte olduğumuz hususları anlayacak olanlar, çağdaş Batı'da ortaya çıkmış olan çok sayıda sahte inisiyatik teşkilâtlan ciddîye almamızın niçin imkânsız olduğunu çok iyi kavrayacaklardır. Biraz katı bir sınavdan geçirildiklerinde bunlardan hiç biri en ufak bir "kurala uygunluk" kanıtı bile sergileyemez.

(146) Başka bir yerde, Vedalar'daki *Agni* ile *Kuzu (Agneau)* sembolü arasındaki bağlantıya değinmiştik. (*Dante Ezoterizmi,* 1957 baskısı, s. 69-70; *Vedanta'ya Göre İnsan ve Geleceği,* s. 43.); Koç, Hindistan'da *Agni'nin* bineğini (ya da taşıtını) temsil eder. Diğer taraftan Ossendowski, *Rama* kültünün (tapıncasının) Moğolistan'da daima mevcut olduğunu pek çok

defa belirtmiştir. Burada demek ki, Doğu'yu inceleyen bilginlerin çoğunun iddiasının tersine, Budizm'den daha başka bir şey vardır. Ayrıca, "Ram Devresi"nin anılarının günümüzde Kamboçya'da hâlâ daha yaşamakta olduğu şeklinde, bize gayet olağanüstü gelen ve bu yüzden burada aktaramadığımız bazı bilgiler iletildi; bunu da sadece belleklerde yer etsin diye söylüyoruz.

(147) *Apokalips'de* (Yuhanna'nın Vahyi) sözü geçen yedi mühürlü kitabın üzerindeki kuzu tasvirlerini de anımsatalım; Tibet Lamaizmi'nde de yedi esrarengiz mühür vardır ve'bu benzerliğin bir rastlantı eseri öldüğünü düşünmüyoruz..

(148) *Kaf* Dağı'na ne karadan ne de denizden asla ulaşılamayacağı söylenmiştir (id *bil-barr va lâ bil-bahr;* daha önce *Montsalvat* için de aynı şey söylenmişti) ve diğer tanımlamaların yamsıra onun için "Azizler Dağı" (Jabal-el Avliyâ) da denir ve bu, Anne-Catherine Emmerich'in "Peygamberler Dağı" ile karşılaştırılabilir.

(149) Bu tamamlayıcılık "Süleyman'ın Mührü"nü meydana getiren ve birbirine zıt yönlerde iç içe geçmiş iki üçgenin durumudur. Daha önce sözünü etmiş olduğumuz mızrak ve kupa (çanak, kâse) ve eşanlamlı diğer pek çok sembol ile de karşılaştırılabilir.

(150) 1913 yılında yayınlanan *Omfalos* adlı bir eserde W. H. Roscher bu olgunun çok çeşitli milletlerde geçerli olduğunu ortaya koyan kayda değer sayıda belgeyi biraraya getirdi. Ancak bu milletlerin, bu sembolü dünyanın biçimini ifade etmek için kullandıklarını iddia etmek yanılgısına düştü; Çünkü burada, en kaba anlamıyla (tamamen fiziksel) yeryüzü kabuğunun merkezinin söz konusu olduğunu sanıyordu; onun bu görüşü, sembolizmin derin anlamından tamamen habersiz olduğunu gösteriyordu. Bundan sonraki satırlarımızda, M.S. Loth'un *Revue des Etudes Anciennes'*in (Eski İncelemeler Dergisi) Temmuz Eylül 1915 sayısında yer alan *Keltler'de Omfalos* başlıklı incelemesindeki bilgilerin bir kısmını kullanacağız.

(151) Almanca'da *nabe,* dingil başlığı, *nabel de* göbek (ombilic) anlamına gelir. İngilizce'de de *nave* ve *nauetT*Bu anlamlara gelirler; hatta İkincisi, genel olarak merkez ya da orta anlamında da kullanılır. Yunanca'daki Om*falos* ve Lâtince'deki *umbilicus,* her ikisi de aynı kökün basit bir değişime uğratılmasından oluşmuşlardır.

(152) Aynı fikre bağlı olarak, *Rig-Vedadaki Agni*ye "Dünyanın Göbeği" adı verilir. Daha önce de söylemiş olduğumuz gibi, *svastika* sık sık Agni'nin bir sembolü olarak kullanılmıştır.

(153) Yunanistan'da, tıpkı Elözis ve Samotraki (Semadirek) gibi, özellikle Sırlar (Mister'ler) inisiyasyonuna ayrılmış olan başka ruhsal merkezler de vardı, ancak Delf, tüm Helen camiasının bütününe ilişkin sosyal bir role sahipti.

(154) *Tekvin,* XXXVIII, 16-19.

(155) *Beyl-Lehem'in,* yine *Tekvin'de* yer alan *Beyt-Elohim* ile arasındaki fonetik benzerlik dikkati çekmektedir.

(156) 'Ve Ayartıcı (İblis) gelip ona dedi: Eğer sen Allah'ın Oğlu isen, söyle, bu taşlar ekmek olsun." *{Matta,* IV, 3; *Lukas,* IV, 3) Bu sözlerin, bizim burada belirttiklerimizle ilgili olan, esrarengiz'bir anlamı vardır: İsa Mesih böyle bir dönüşümü gerçekleştirmek zorundaydı, ancak bu, İblis'in istediği şekilde maddî değil, ruhsal bir dönüşümdü. Ruhsal düzen maddî düzene benzer, ancak ters yöndedir ve şeytanm işareti, onun her şeyi tersinden

almasmdadır. "Gökten inmiş olan yaşayan ekmek", Kelâm'ın tezahürü olarak Mesih'in bizzat kendisidir, dolayısıyla şu yanıtı vermiştir: **"İnsan yalnız ekmekle yaşamaz, fakat Allah'ın ağzından çıkan herbir sözle yaşar."** 'Yeni Birleşme"de (Nouvelle Alliance), "Tanrı Evi" sıfatıyla taşın yerini alacak olan da bu ekmektir: orakllar da bu nedenden durmuştur. Tezahür etmiş Kelâm'ın eti ile aynr şey olan bu ekmek ile ilgili olarak, İbranice'deki *lefıem* sözcüğü île aynr olan Arapça'daki *lahm* sözcüğünün, aslında "ekmek" yerine "et" anlamına geldiğini belirtmemiz de ilginç olacaktır.

(157) *Tekvin,* XXVTII, 22.

(158) Bazen, özellikle de kimi Yunan *omfaloilari'*nda taş, bir yılanla çevrilmiştir. Bu yılan, Kaideliler'e ait sınır taşlarının alt ya da tepe kısmında sarılmış olarak da karşımıza çıkar; bu taşlar gerçek "betiller" olarak kabul edilmelidir. Zaten, taş sembolü de, tıpkı ağaç sembolü ("Dünya Ekseni"nin diğer bir figürü) gibi yılan sembolü ile sıkı bir birleşme içindedir. Özellikle Keltler'de ve Mısırlılar'da da yumurta sembolü ile birleşir. *Omfalos*'un temsil edilişinin dikkate değer örneklerinden biri de Kermaria "betili"dir; bunun genel biçimi, tepesi yuvarlatılmış ve bir yüzünde *svastika* işareti bulunan, muntazam olmayan bir koni şeklindedir. Daha yukarıda sözünü etmiş olduğumuz incelemesinde M. J. Loth bu "betil"in ve aynı türden diğer bazı taşların fotoğraflarım yayınlamıştı.

(159) Çin tradisyonunda 5 sayısı çok özel sembolik bir anlama sahiptir.

(160) *Brehon Laws;* J. Loth tarafından nakledilmiştir.

(161) Çin'in aynı zamanda "Ortadaki İmparatorluk" olarak da tanımlanmış olduğu bilinir.

(162) *Mid* (Mide) Krallığı'nın başkenti *Tara* idi; Sanskritçe'de *Târâ* sözcüğü "yıldız" anlamına gelir ve özellikle de kutup yıldızını tanımlar.

(163) Lâtinceleştirilmiş şekliyle bilinen Aziz Patris (Saint Patrice) adı aslında Cothraige'dir ve "dörtlerin hizmetkârı" anlamına gelmektedir.

(164) Merkezde bulunan "gerçek insan", nesnelerin hareketine katılmaz. Ancak esasında, o, sadece varlığıyla bile bu hareketi yönetir, Çünkü "Göğün Etkinliği" onda yansır.

(165) *Tchoang-tseu,* Bölüm I; Tercüme: P. L. Wieger, s. 213. İmparator Yao'nun M.Ö. 2356 senesinde hüküm sürmüş olduğu söylenir.

(166) Burada, İslâm tradisyonundaki dört Avtad ile de bir yakınlık görülmektedir.

(167) *Svastika* gibi haçvari figürlerde bu ilksel unsur, Kutup olan merkezdeki nokta ile temsil edilmiştir. Diğer dört unsur, tıpkı dört ana yön gibi, haçın dört koluna karşılık gelirler. Zaten bu, dörtlüyü tüm uygulamalarıyla birlikte temsil eder.

(168) *Aztlan* ya da Tufanın ideografik işareti beyaz balıkçıl kuşu idi. Balıkçıl kuşu ve leylek Batı'da, ibis (Mısır turnası, kara leylek, kelaynak) kuşunun Doğu'da oynadığı rolün aynısına sahiptirler ve bu üç kuş da, İsa Mesih'in işaretleri (amblemleri) arasında yer alırlar. Mısırlılar'da ibis, Tot'un (Thoth) yani Bilgeliğin sembollerinden biriydi.

(169) Atlantis tradisyonu ile Hiperbórea tradisyonunun birleştikleri noktayı kesin şekilde saptamak hususundaki en büyük zorluk, birçok isimlerin birbirleri yerine kullanılmış olmasından kaynaklanır ve bu da pek çok karışıklıklara yol açar. Ancak, her şeye rağmen, sorun yine de çözülebilecek bir niteliktedir.

(170) Büyük Ayı "Jade (yeşim taşı) Terazisi" olarak da adlandırılmıştır; Jade burada mükemmelleşmenin bir sembolüdür. Diğer milletlerde, Büyük Ayı ile Küçük Ayı, her biri bir terazinin iki kefesinden birine benzetilmişlerdir. Bu sembolik terazi ile Sifra di-Tseniuta'da ("Sırrın Kitabı", Zohar'ın bir bölümü) söz konusu olan terazi arasında bir bağlantı vardır: Bu terazi "mevcut olmayan bir yerde asılıdır", yani tezahür etmemiş bir yerde; ki bizim dünyamız için burayı kutup noktası temsil etmektedir. Zaten, bu dünyanın dengesinin Kutup üzerinde oluştuğu da söylenebilir.

(171) Büyük Ayı'ya Hindistan'da *sapta-rikşa,* yani yedi Kişinin sembolik ikametgâhr derler. Bu doğal olarak Hiperbórea tradisyonuna uygundur; halbuki Atlantis tradisyonunda Büyük Ayının bu rolü, yine aynı şekilde yedi yıldızdan oluşan Pleiadlar'a verilmiştir. Yunanlılara göre, Pleiadlar'ın *Atlas'ın* kızları olduğu ve bu yüzden *Atlantidler* adını aldıkları da bilinir.

(172) Daha önceki bölümlerde *Meru* ile *meros* arasındaki okunuş benzerliği ile bağlantılı olarak, Eski Mısırlılar'ın Büyük Ayıya But (Oyluk) Takımyıldızı adım vermiş olduklarını görmek ilginçtir.

(173) *Şveta-dvipa, Jambu-dvipa*'nın on sekiz alt bölümünden biridir.

(174) Bu, aynı şekilde antik Batı'nın "Zengin Adaları"nı anımsatmaktadır. Ancak bu adalar Batı'da yer alıyorlardı ("Hesperidler Bahçesi": Yunanca'da *hesper,* Lâtince'de vesper akşam anlamına gelirler, yani Batı demektir.); bu da Atlantis kökenli bir tradisyonun söz konusu olduğunu gösterir. Bu aynı zamanda Tibet tradisyonunda geçen "Batı Göğü"nü de düşündürmektedir.

(175) "Azizler Adası" ismi, tıpkı "yeşil ada" ismi gibi daha sonraları İrlanda'da ve hatta İngiltere'de de kullanılmıştır. *Heligoland* Adası'nın isminin de aynı anlama geldiğini belirtelim.

(176) Yeryüzü Cenneti'ne ilişkin benzer tradisyonlardan daha önce bahsetmiştik. İslâm ezoterizminde "yeşil ada" (eljezirah, el kadrah) ve "beyaz dağ" (el-jabal, el-abiod) da gayet iyi tanınırlar; ancak dışanda bunlardan pek söz edilmez.

(177) Burada, *Dante Ezoterizmin*de de bahsedilen üç hermetik renge rastlıyoruz: Yeşil, beyaz ve kırmızı.

(178) Diğer taraftan zaman zaman, gökkuşağının renklerini taşıyan bir kuşaktan söz edilir; *İris*'in eşarbı ile bunun arasında bir yakınlık kurulabilir. Saint Yves *Hint Misyonu* adlı eserinde buna değinmiştir; aynı şeye Anne-Catherine Emmerich'in rüyetlerinde de rastlanmaktadır. Daha önce gökkuşağının sembolik anlamı ve yedi *dvipa* hakkında yaptığımız açıklamalara başvurmak yararlı olur.

(179) Lâtince'de "beyaz" anlamına gelen *albus* ile İbranice'de aynı anlama gelen ve dişisi olan *Lebanah'ın* Ay'ı tanımlamakta kullanıldığı *Laban* arasında bir yakınlık vardır. Lâtince'deki *Luna,* aynı zamanda hem "beyaz" hem de "ışıklı" (parlak) anlamına gelir. Zaten bu iki fikir de birbiriyle bağlıdır.

(180) *Argos* (beyaz) sıfatı ile kentin adı arasında yalnızca basit bir aksan farkı vardır; kentin adı nötrdür ve bu aynı adın erili Argus'tur. Burada *Argo* isimli gemiyi de düşünmek mümkündür. (Bu geminin Argus tarafından inşa edilmiş ve direğinin de Dodon ormanındaki bir meşe ağacından yapılmış olduğu söylenir.) Bu duruma göre, bu kelime aynı zamanda

"hızlı" anlamına da gelir, Çünkü hızlılık, ışığın (ve özellikle de şimşeğin) bir niteliği olarak kabul edilir; ancak ilk anlamı "beyazlık" ve ardından da "ışık saçıcılık"tır. Aynı kelimeden, beyaz metal olan ve astrolojik bakımdan Ay'a karşılık gelen gümüşün (argent) adı türemiştir.

Lâtince'deki *argentum* ile Yunanca'daki *argıırosʼu*n aynı köke sahip oldukları meydandadır.

(181) Şankaraçarya *(Atmâ-Bodha),* "Tutkular denizini aşan *Yogi* Sükûnet ile birleşir ve 'kendisi'ne bütünlüğüyle sahip olur." der. Tutkular, burada "biçimler akımı"ın oluşturan ve olması ya da olmaması mümkün ve geçici olan tüm değişiklikleri tanımlamaktadır: Bu, tüm tradisyonlardaki ortak bir sembolizme göre "aşağıdaki sular"ın sahasıdır. Bu yüzden "Büyük Baiış"ın fethedilişi genellikle bir deniz yolculuğu figürü ile temsil edilmiştir (Katolik sembolizmine göre kayığın kiliseyi temsil etmesinin de nedeni budur); zaman zaman da bir savaş figürü ile temsil edilir ve *Bagavat-Gita'*yı bu anlamda yorumlamak mümkündür. İslâm doktrinindeki "kutsal savaş" (*cihad)* teorisini de bu bakış açısı doğrultusunda geliştirmek mümkündür. "Suların üstünde yürüyüş"ün, biçimler ve değişimler dünyasının hâkimiyet altına alınmasını temsil etmekte olduğunu da ekleyelim: *Vişnu'ya Narayana,* yani "suların üzerinde yürüyen" adı verilir. Burada İncil ile de bir yakınlık ortaya çıkmaktadır; orada da İsa Mesih'in suların üzerinde yürüdüğünü görürüz.

(182) Saint Yves'in Tarot sembolizminden aldığı bir ifadeye göre, yüce merkezin diğer merkezler arasındaki durumu, tıpkı "yirmi iki arkan içinde kapalı bir görünüm veren sıfırın" durumuna benzer.

(183) Eflâtun'un *Timaios* adlı eserinde bu söz konusu olan bilime zaman zaman üstü örtülü bir şekilde değinilmektedir.

(184) Burada, daha önce *Pontifex* unvanı hakkında söylemiş olduklarımızı anımsayalım. Diğer taraftan "kraliyet sanatı" ifadesi, modem Masonluk tarafından hâlâ korunmaktadır.

(185) Romalılar'da Janus, aynı zamanda hem Sırlar'a İnisiyasyon, hem de zanaatkâr loncaları *(Collegia fabrorum)* tanrısı idi. Burada çifte nitelikte gayet anlamlı bir olgu vardır.

(186) Teb'in duvarlarını lir'inden çıkardığı sesler ile inşa etmiş olan Amfion sembolünü örnek olarak gösterebiliriz. Bu Teb kentinin adının ne anlama geldiğini birazdan göreceğiz. Lir'in Orfecilik ve Fisagorculuk'ta ne denli önemli olduğu bilinmektedir. Çin tradisyonunda, buna benzer bir rol oynayan müzik âletlerinden sık sık söz edilir. Ve pek tabiî ki bunlar hakkında söylenenler de tamamen sembolik olarak değerlendirilmelidir.

(187) İsimlere ilişkin olarak, daha yukarıdaki satırlarda, özellikle de beyazlık fikri ile bağlantılı olanlarda birkaç örneğe rastlanabilir; daha başkalarını da belirteceğiz. Bazı durumlarda kentin gücünün ve hatta korunmasının bile bağlı olduğu kutsal objeler hakkında söylenecek pek çok şey vardır: Truva'nın efsanevî *Palladium'u* ve Roma'daki Salienler'in kalkanları (bunların, *Numa* döneminde, gökten düşen bir taştan yontularak yapılmış oldukları söylenirdi); Salienler Koleji on iki üyeden oluşuyordu) gibi. Bu eşyalar, üpkı İbraniler'in Ahit Sandığı gibi, "ruhsal tesirler" için birer destek vazifesi görüyorlardı.

(188) Bu hususla ilgili olarak, tıpkı Mısır'daki *Menes* adı gibi, *Minos* adı da başlı başına yeterli bir göstergedir. Roma için *Numa* ve Kudüs için de Şiomohün anlamlan hakkında söylemiş olduklarımıza başvurulabilir. *GiriL'e* ilişkin olarak da, Orta Çağ inşaatçılan tarafından *Lâbirent* in karakteristik bir sembol olarak kullanıldığım belirtelim; en ilginci de, bazı kiliselerin taş döşemeleri üzerine çizilmiş olan Lâbirent yolun, Kutsal Topraklara hac

görevini yapamayanlar için bu işin yerine geçtiğinin kabul edilmesidir.

(189) Delf in de Yunanistan için aynı rolü oynamış olduğunu görmüştük. Bu kentin ismi, çok önemli bir sembolizmi olan dofen'i (Dauphin: Yunus) anımsatmaktadır. Diğer kayda değer isim de **Babil'dir (Babylone).** *Bab-İlu* "Göğün Kapısı" anlamına gelir ki bu da, Yakup tarafından *Luz'*a verilen niteliklerden biridir; ayrıca, tıpkı *Beyt-El* gibi "Tanrı Evi" anlamına da gelebilir; ancak, tradisyon kaybedildiğinde meydana gelen "karışıklık" *(Babil)* ile eşanlamlıdır: Bu da, sembolün tersine dönüşüdür; *Janua İnfemi, Janua* Coefi'nin yerine geçer.

(190) Bu durum, bir devre boyunca gelişecek olan tüm imkânları tohum hâlinde içinde barındıran "Dünya Yumurtası"nm, o devrenin başlangıcı için temsil ettiği şeye benzetilebilir. Gemi (Nuh'un Gemisi) de aynı şekilde, dünyanın yeniden ıslah edilmesi için gerekli olan ve onun gelecekteki hâlinin tohumlarını teşkil eden tüm unsurları içinde bulundurmaktadır.

(191) Bir devreden bir başka devreye geleneksel (tradisyonel) olarak ulaştırılması ya da geçilmesini sağlamak da "Yüksek Rahipliğin" (Pontificat) fonksiyonlarından biridir. Geminin inşa edilişi burada, sembolik köprünün inşa edilişi ile aynı anlamdadır; Çünkü her ikisi de aynı şekilde "sulardan geçmeyi" sağlamaktadırlar ki bunun da pek çok anlamlan mevcuttur.

(192) *Nuh*'un aynı zamanda ilk defa üzüm bağı diken kişi olduğu görülmektedir (*Tekvin*, IX, 20). Bu olgu ile, Melkisedek'in adağına ilişkin olarak şarabın sembolik anlamı ve inisiyatik merasimlerdeki rolü hakkında daha önce söylemiş olduklarımız arasında bir yakınlık kurulabilir.

(193) Tevrat'taki tufanın tarihe ilişkin anlamlarından biri de Atlantis'in sulara gömüldüğü doğal afet olabilir.

(194) Pek çok milletlerde görülen tufan ile alâkalı tradisyonlar için de bu aynı husus geçerlidir. Bu tufanlar arasında çok daha özel devrelere ait olanlar da vardır; bilhassa Yunanlılar'daki *Dökalyon* (Deukalion ve *Ojije* (Ogygès, Ogygia) Tufanları böyledir.

(195) *Tekvin,* IX, 12-17.

(196) Bu iki yan, "Dünya Yumurtası"nın iki yarısı olan "üstteki sular" ile "alttaki sular"a karşılık gelmektedir. Karışıklık ve bozukluk döneminde üst yan görünmez olmuştur ve Fabre D'Olivet'nin "türlerin üst üste yığılması" dediği hadise alttaki yanda meydana gelmiştir. Söz konusu olan birbirini tamamlayıcı iki şekil, belli bir bakış açısıyla, birbiriyle ters yöndeki iki hilale (ayça) benzetilebilir (sulan birbirinden ayıran çizgiye göre ele alındığında biri diğerinin yansıması ve simetriği olarak); bu da, işaretlerinden biri gemi olan *Janus* sembolizmine bağlanabilir. Ayrıca hilal, çanak (kadeh, kupa) ve gemi arasında sembolik açıdan bir eşdeğerlik görülmektedir ve "vaisseau" (Fransızca'da "gemi" anlamına gelir) sözcüğü aynı zamanda bu son ikisini de tanımlamakta kullanılır. ["Saint Vaissel" (Kutsal Kap Kacak), *Graal'ın* Orta Çağ'daki en alışılagelmiş isimlerinden biridir.]

(197) Bu küre aynı zamanda "Dünya Yumurtasıdır; Yeryüzü Cenneti onu alt ve üst olarak iki parçaya bölen plân üzerinde, yani Gök ile Yer arasındaki sınırda yer almaktadır.

(198) Kabalacılar bu dört ırmağa, İbranice'deki Pardes sözcüğünü oluşturan dört harfe karşılık getirirler. Bunlar ile cehennemin dört ırmağı arasındaki benzeşime dayalı bağlantıyı başka bir yerde *(Dante Ezoterizmi,* 1957 baskısı, s. 63) belirtmiştik.

(199) Bu, bitkisel sembolizmin yerine mineral sembolizminin getirilişine karşılık

gelmektedir; bunun anlamı başka bir yerde *{Dante Ezoterizmi,* 1957 baskısı, s. 67) belirtilmiştir. Göksel Kudüs'ün on iki kapısı, tıpkı İsrail'in on iki kabilesi gibi Zodyak'ın on iki burcuna karşılık gelir; demek ki burada, Zodyak devresinin bir dönüşümü söz konusudur. Bu dönüşümün; ilksel hâlin içerdiği imkânların birbiri peşi sıra tezahürleri tamamlandıktan sonra, dünyanın dönüşünün durması ve ilksel hâlin onarılıp yeniden ilk durumuna getirilmesi demek olan son bir hâl içinde sabitleştirilmesinin ardından gelmesi söz konusudur. Yeryüzü Cenneti'nin merkezinde bulunan "Hayat Ağacı" aynı şekilde Göksel Kudüs'ün de merkezinde yer alır ve burada on iki meyve taşır. Bunların on iki *Aditya* ile herhangi bir ilişkileri mevcuttur; tıpkı "Hayat Ağacı"nın bizzat kendisinin, bunların doğmuş oldukları tek ve bölünmez öz olan *Aditi* ile bir bağrnın bulunması gibi...

(200) Kürenin ve küpün, burada sırasıyla dinamik ve statik iki bakış noktasına karşılık geldikleri söylenebilir. Küpün altı yüzü, tıpkr haçın altr kolunun kürenin merkezinden itibaren çizilişleri gibi uzayın üç boyutuna göre yönlendirilmiştir. Küp ile ilgili olarak da, aynı şekilde, tamamlanma ve mükemmelleşme fikri bile, yani belli bir hâl içerisinde mevcut bulunan imkânların bütününün gerçekleştirilmesiyle bağlantılı olan Masonluk sembolü "kübik taş" ile bir yakınlık oluşturmak gayet kolaydır.

(201) Japonya'daki Budist okullar arasında bulunan *Giodo* okulunun adı "Arı Ülke" anlamına gelir; diğer taraftan bu, İslâmiyetteki "Arılık Kardeşleri" (İhvan EsSafâ) adını anımsatmaktadır; ayrıca Orta Çağ'da Batı dünyasındaki *Katarlar'ın* ismi de "arınmışlar" anlamına gelir. Müslüman inisiyeleri (ya da tam anlamıyla, tıpkı Hindu tradisyonundaki *Yogiler* gibi inisiyasyonun son hedefine ulaşmış olanları) tanımlayan *Sufi* sözcüğünün de aynı anlama gelmesi çok mümkündür. Gerçekten de bunu *suf,* yani "yün" den türeten (ki bu, *Sufîlerin* giysilerinin cinsidir) halka özgü kökenbilim (etimoloji) pek tatminkâr değildir ve Arapça'ya yabancı dilden bir terim sokmanın sakıncasına rağmen Yunanca'daki "bilge" anlamına gelen "sofos"dan (sophos) türemiş olması daha akla yatkındır. *Sufi* sözcüğünü *safâ,* yani "arılık"tan türeten yorumu tercihen, daha kabul edilir bulmaktayız.

(202) Bu "Arı Ülke"nin sembolik tasviri *Fedorı (Phaidon,* Mario Meunier çevirisi, s. 285-289) diyalogunun sonuna doğru yer almaktadır. Bu tasvir ile Dante'nin Yeryüzü Cenneti için yaptığı tasvir arasında bir paralellik kurulabilir. (John Stewart, *The Myths öf Plato,* s. 101113.)

(203) Zaten, çeşitli âlemler her ne kadar sembolik olarak bazı bölgelermiş gibi tasvir edilmişlerse de, aslında gerçek anlamıyla, hâllerdir; Bunları tanımlamaya yarayan ve Lâtince'deki *loküs (locus)* ile eşanlamlı olan Sanskritçe'deki *loka* sözcüğü kendi içinde bu uzaysal sembolizmin bilgisini kapsar. Ayrıca, bir de zamana bağlı bir sembolizmde vardır ve buna göre de, bu sözünü ettiğimiz hâller birbirini takip eden devreler şeklinde tasvir edilmişlerdir; bununla birlikte, tıpkı uzay (mekân) gibi zaman da, gerçekte bunlardan birine özgü bir hâldir, öyle ki, ardarda geliş burada nedensel bir bağlantının tasvirinden ibarettir.

(204) Bu husus, kutsal metinlerin yorumlanışmdaki anlam çokluğunu ve bu anlamların birbirleriyle çelişmeyip ve birbirlerini tahrip etmeyip, tam tersine, eksiksiz bireşimsel bilgi içerisinde birbirlerini tamamlayışları ile kıyaslanabilir. Burada belirttiğimiz bakış açısına göre, tarihî olaylar zamansal bir sembolizme, coğrafî olgular ise mekânsal bir sembolizme karşılık gelmektedirler. Zaten bunların arasında, tıpkı zaman ile mekân arasında da olduğu gibi, gerekli bir ilişki ve bağlantı mevcuttur ve işte bu yüzden ruhsal merkezin yeri, söz konusu olan devrelere göre değişiklik gösterebilir.

(205) *Sainl-Petersbourg Akşamlan* 11. görüşme. Plütark'ın daha önce gözlemlemiş olduğu ve bizim de daha önce belirtmiş olduğumuz, orakllların (vahiylerin) sona ermesine ilişkin tüm çelişkili görünümü engellemek maksadıyla bu "orakllar" sözcüğünün Joseph de Maistre tarafından güncel dilde kullanıldığı şekliyle gayet geniş bir anlamda ele alındığım ve antik çağlardaki o özel ve kesin anlamında kullanılmadığını belirtmekte yarar var.

EK BOLUM

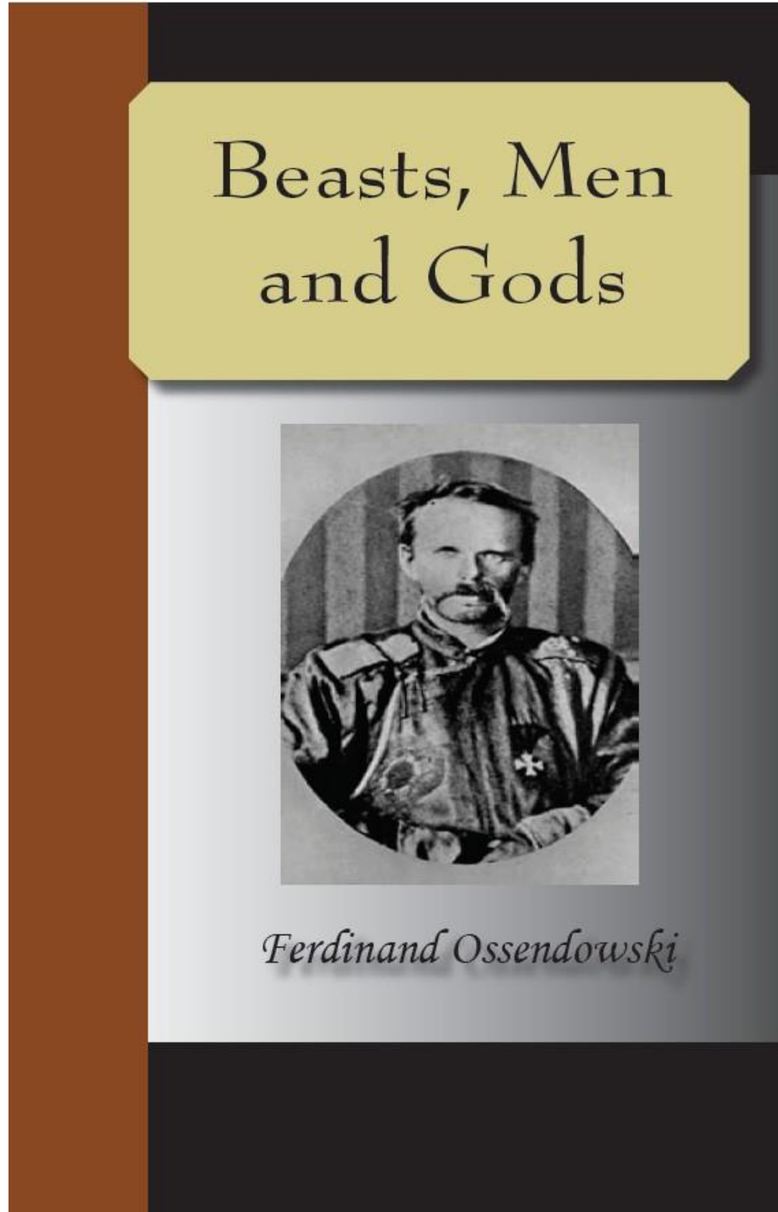
ÇEVİRENİN NOTU

René Guénon'un son derece ayrıntılı ve eksiksiz olarak nitelendirilebilecek bu çalışmasının sonuna, kendisinin de temel kabul ettiği başlıca iki eser olan Ossendowski'nin "Hayvanlar, İnsanlar ve Tanrılar"ı ile Saint Yves d'Alveydre'in "Hint Misyonu"nun Agarta'ya ilişkin bölümlerini eklemekle çalışmanın daha bütünlük kazanması hedeflenmiştir. Ayrıca Serge Hutin'in 'Yeraltı Âlemlerinden Dünya Kralına" isimli kitabında Agarta ve Dünya Kralına ilişkin ilginç açıklamaların yer aldığı bölümü de aktarmayı uygun gördük. Agarta konusuna ilişkin olarak aktarılabilecek daha pek çok belge vardır hiç kuşkusuz. Ancak bunlar arasında en belli başlı olan üçünün, yani Guénon, Ossendowski ve Saint Yves d'Alveydre'in eserlerinin oluşturduğu temel ve en önemli kaynak, araştırmacıları konu ile ilgili diğer belgeleri incelemeye yöneltmek için fazlasıyla yeterlidir. Rus ressamı, arkeologu ve kâşif olan Nikolay Roerich'in (1874-1947) ve Fransızlar'ın değerli araştırmacı, kâşif ve yazarı Robert Charroux' nun çalışmalarında (Robert Charroux: Histoire **inconnu** des Hommes Depuis Cent Mille Ans (1963) ve Le Livre du Mystérieux inconnu (1976) (ed. Lajfont). Nicholas Rœrictv Gates înto the Future ve Himalayas. (Nolanda Publications, 1947)) konu ile alâkalı ve burada aktarmış bulunduğumuz başlıca üç belge ile tam bir bütünlük içindeki (Çünkü hepsi aynı kaynaktan yayılmıştır) bilgilere rastlanmaktadır.

Agarta ve onun yeryüzündeki fonksiyonu ile alâkalı tüm bu ifşaatlarda ve belgelerde merkez bölge Orta Asya'dır. Ari ırkın yayılma merkezi, ezöteıik kaynaklardan da bilindiği gibi bir zamanlar deniz olan Gobi çölü bölgesidir. Büyük vazifesinin gerçekleşmesi sürecinin başlamış olduğu bu merkezin Orta Asya'da yer alması anlamsız değildir. Agarta'ya ilişkin aktarılanlarla derhal bağlantı kuruluverinektedir. Ana yurdu Orta Asya olan ve Ari ırka mensup Türk toplumunun, sembolik öğelerle dolu olan ve Orta Asya'dan çıkışını anlatan efsanelerinde (Ergeriekon), üzerine düşen kutsal görevin hedefine doğru ilk adımı atışı söz konusu edilmektedir. Nitekim o merkezî bölgeden yayılan bir ışık misali, toprağın derinliklerine sızarak hayat taşıyan bir su misali, kalkmış gelmiş, hiç de diğerlerine benzemeyen coğrafi bir görünüme ve özelliklere sahip bir medeniyet beşiği ülkeye, Anadolu'ya yerleşmiştir; tıpkı kökünden güneşe doğru yükselen bir ağacın meyve verecek olan dalı gibi... Bu yeni meyvenin, bilinen dogmalarla bir ilgisi yoktur; zamanın ve mekânın icaplarına uygun olarak eski yol göstericilerin vazifesi sona ermiştir. Dolayısıyla Agarta konusunu ele alırken, bunun Türk toplumu ile olan ve henüz gün ışığına çıkmamış bulunan bağlarını gözardı etmek imkânı yoktur. Önümüzdeki yılların, bu konuya açıklık getirici gelişmelere tanık olacağı anlaşılmaktadır.

Ferdinand Ossendowski'nin
HAYVANLAR, İNSANLAR ve TANRILAR Adlı Eserinden

FERDINAND OSSENDOWSKI KİMDİR?

Asıl adı Ferdinand Antoni Ossendowski olan Polonya asıllı yazar 1876 yılında Rusya'da doğdu, 1945'te Polonya'da (Varşova) öldü. Önce Petersburg, ardından da Paris'te üniversiteye gitti; 1899 yılına kadar Sorbon'da fizik ve kimya laboratuarlarına devam etti. Daha sonra Sibirya'ya gitti; Tomsk'da fizik ve kimya hocalığı yaptı. Bahrenk Boğazı'ndan Kore'ye kadar Pasifik kıyılarında bulunan kömür madenleri konusunda ihtisas sahibi olan Ossendowski, Sibirya'da kaldığı süre içinde de buradaki altın madenlerinin çoğunu öğrendi. Rus-Japon Savaşı sırasında (1904-1905) Rus kurmayının kimya danışmanı oldu ve yakıt yüksek komiseri sıfatıyla hizmet etti. 1905 devriminde, kısa bir süre için "Rus Uzakdoğusu'nun Devrimci Hükûmeti"nin başına geçti ve faaliyetlerinden ötürü tutuklandı. Daha sonra, Birinci Dünya Savaşı sırasında maden araştırmaları yapması için özel bir görevle Moğolistan'a gönderilmiş ve Moğol dilini öğrenmiştir. Ossendowski, Petrograd Politeknik Enstitüsü Sanayi Kimya

Profesörü olmuş ve ayrıca, Ekonomik Coğrafya kürsüsü de kendisine verilmiştir. Bundan başka, bir gazetenin de müdürlüğüne getirilmiş, Rusça ve Leh dilinde teknik incelemeler ve kitaplar yazarak yayınlamıştır. Bolşevik Devrimi'nden (1917) sonra Amiral Aleksandr Kolçak'ın tarafını tuttu. Kolçak, onu Sibirya Hükümeti Maliye ve Ziraat Bakanlığı'na getirdi. Kolçak Hükûmeti'nin devrilmesi ve Kolçak'ın da teslim olması üzerine güneye, Moğolistan'a kaçmak zorunda kaldı; kaçış esnasında her an ölümle burun buruna ve vahşî doğanın bağrında yiyeceğini içeceğini tabiatın içinden sağlayarak geçirdiği günleri anlattığı **"Hayvanlar, İnsanlar ve Tanrılar"** isimli eseri bu nefes kesen inisiyatik serüvenin ardından doğmuştur. İnisiyatik diyoruz, Çünkü kendisi her gününü ölümle burun buruna geçirdiği ve büyük gayretlerle hayatta kalabilmeyi başarabilmiş olduğu bu sürecin sonunda hiç ummadığı olaylarla karşılaşmış ve bazı özel bilgilere inisiye edilmiştir. Dolayısıyla kendisini bu noktaya kadar sevk eden hadiseler hiç de boşuna değildir, bir tür sınav kimliğindedir. Zaten evrende sebepsiz olan ve kendisi de bir sonucun sebebini oluşturmayan tek bir zerre, tek bir olay yoktur. Hayatta hiçbir şey "tesadüfen" niteliğine sahip olamaz, Çünkü tesadüf diye bir şey yoktur; yalnızca bizlerin bilgisizliğimizden dolayı icat ettiğimiz böyle bir kelime vardır, o kadar...'

Şimdi Ossendowski'nin "Hayvanlar, İnsanlar ve Tanrılar" isimli eserinin Agarta'ya ilişkin son bölümünü olduğu gibi aktarıyoruz. Kitabın Nasühi BAYDAR tarafından yapılan çevirisi Akba Kitabevi tarafından 1943 senesinde Türkiye'de yayınlanmıştır.

SIRLARIN SIRRI DÜNYA KRALI YERALTI DEVLETİ

– Durunuz!

Bir gün, Çağan Luk yakınlarındaki ovadan geçerken Moğol kılavuzum mırıldandı:

- Durunuz!

Devesinin üstünden kendini bırakıp yavaşça aşağı kaydı, deve de kendiliğinden yere çöktü.

Moğol, dua vaziyetinde ellerini yüzüne koyduktan sonra kutlu cümleyi tekrarlamaya başladı:

- *Om mani padme hung!*

İnşanı hayallere gömen akşam güneşinin son ışınlan ile aydınlanan bulutsuz göğe kadar ufukta uzanıp giden taze yeşilliğe bakarak, kendi kendime: "Ne oldu?" dedim.

Moğollar bir süre dua ettiler, aralarında fısıldaştılar ve develerin kolanlarını (*Kolan: Hayvanın semerini veya eyerini bağlamak için göğsünden aşmlarak sıkılan yassı kemer.*) sıktıktan sonra tekrar yola koyuldular. Kılavuz sordu :

–Gördünüz mu, korkudan develer kulaklarını nasıl oynatıyor, ovadaki at sürüsü nasıl hareketsiz ve tetikte duruyor, koyunlar ve sığırlar nasıl toprağa yatıyorlardı? Kuşların uçmaz, tarla farelerinin koşmaz ve köpeklerin havlamaz olduklarına dikkat ettiniz mi? Hava hafif

hafif titriyor ve insanların, hayvahların, kuşların yüreğine işleyen bir şarkının nağmelerini uzaklardan getiriyordu. Yeryüzü ile gökyüzü nefes alrrıryorlardr. Rüzgâr esmiyor, güneş ilerleyişini durduruyordu. Böyle bir anda, gizlice koyunlara yaklaşan kurt o sinsi yürüyüşünden vazgeçer; ürkek antilop sürüsü o çılgınca koşusunu ağrrlaştırır; koyunun boğazını uçurmaya hazır olan bıçak çobanın elinden düşer; yırtıcı insan, kuşkusuz olan isalga kekliğinin ardındaki sürünerek ilerleyişini bırakır. Bütün canlı yaratıklar korkuya kapılırlar, dua için ister istemez diz çöküp başlarına geleceği beklerler. Demin olan da işte buydu. Demin olan da, Dünya Kralı'nın yeraltındaki sarayında dünya milletlerinin alın yazısını öğrenmek için her dua edişinde meydana gelen olaydır.)] . Kültürsüz, basit bir çoban olan ihtiyar Moğol işte bunları söyledi.

Moğolistan, çıplak ve korkunç dağlan, üzerlerine ata kemikleri serpilmiş uçsuz bucaksız ovalarıyla sırrı doğurmuştur. Doğanın kasırgalı ihtiraslarından ürken veya onun ölüm sessizliği içinde uyuyupkalan buraların halkı bu sırrın derinliğini sezmekte, sarı ve kızıl lamalar onu muhafaza edip şiirleştirmekte, Lhassa ile Urga'daki ruhanî reisler ise ilmini ve sahipliğini gizlemektedirler

Orta Asya'ya yolculuğumda ilk kez olarak başka bir isim vermem mümkün olmayan "sırların sırrı"nı öğrendim. Başlangıçta ona fazla önem vermiyordum, ancak sınırlı bir bölge içinde kalmış ve üzerinde tartışılması mümkün olan bazı kanıtları inceledikten ve birbirleriyle kıyasladıktan sonra öneminin farkına vardım. ,

Amil Irmağı kıyılarında yaşayan ihtiyarlar bana bir efsane naklettiler: "Bir Moğol kabilesi Cengiz Han'ın isteklerinden kurtulmaya çalışırken bir yeraltı ülkesinde gizlendi. (Daha sonraları Nogan Kul gölü dolaylarındaki soyotlardan biri bana, Agarti Devleti'ne kapı hizmeti gören ve içinden duman bulutları yükselen bir delik gösterdi.) Bir zamanlar bir avcı bu kapıdan, devlet sınırları içine girdi, dönüşünde de görmüş olduklarını anlatmaya başladı. Sırların sırrından bahsetmesine engel olmak için lamalar onun dilini kestiler. Avcı, ihtiyarlığında mağaraya döndü ve anısı onun göçebe kalbine haz ve neşe vermiş olan yeraltı devleti içinde kayboldu."

Narabanşi Kür Hutuktusu (Hutuktu: Lamaist rahiplerinde en yüksek rütbe. Bedenlenmiş Tanrı; Azîz, veli) Celil Camsrap'ın ağzından daha fazla bilgi aldım. O bana, yeraltı devletinden çıkıp dünyaya gelen kudretli Dünya Kralı'nın ortaya çıkışım, mucizelerini ve kehanetlerini anlattı. Ancak o zaman anlamaya başladım ki bu efsanede, bu ipnozda, bu ortak hayalde ya da her ne şekilde yorumlanırsa yorumlansın, yalnızca bir sır değil, Asya'nın siyasî hayatının gidişine etki edebilecek gerçek ve egemen bir güç gizliydi. O andan itibaren araştırmalarıma devam ettim.

Prens Şultun Beyli'nin gözdesi Lama Gelong ile prensin kendisi bana yeraltı devletini tarif ettiler. Lama Gelong dedi ki:,

- Dünyada her şey, milletler, yasalar ve âdetler, devamlı bir başkalaşım ve dönüşüm halindedir. Ne kadar büyük imparatorluklar ve ne kadar parlak kültürler yok olmuştur. Yalnız değişmeyip kalan bir şey varsa, o da habis ruhların aracı olan kötülüktür. Altı bin yıldan fazla bir zaman önce saygıdeğer bir kişi bütün bir kabile ile beraber toprağın içinde kayboldu ve yeryüzüne bir daha çıkmadı. Bununla beraber, o zamandan sonra birçok kimse, **Çakya Muni, Under, Gegen, Paspa, Babür ve diğerleri yeraltı devletini ziyaret etti.** Bu yerin nerede bulunduğunu bilen de yok. Kimi Afganistan, kimi Hindistan der. Bu bölgelerin bütün insanları

kötülüğe karşı korunmuşlardır. Ve sınırlan içinde cinayet yoktur. Bilgi sessizce gelişmiş, hiçbir şey orada yıkılma tehlikesine düşmemiştir. Yeraltı ahalisi bilimin en yüksek katına erişmiştir. Şimdi o milyonlarca uyruğu olan büyük bir devlettir ki üzerinde Dünya Kralı saltanat sürer. Dünya Kralı ise, doğanın bütün kuvvetlerini bilir, bütün insânların kalplerini ve kaderin büyük kitabını okur. Göze görünmediği hâlde her emrini yerine getirmeye hazır yüz milyon kişiye hükmeder..

Prens Şultun Beyli ekledi:

- Bu devlet Agarti'dir. Bütün dünyanın yeraltı geçitleri boyunca uzanıp gider. Bilgin bir Çin Laması'nın Bogdo Han' a, Amerika'da ne kadar yeraltı mağarası varsa hepsinin toprak içinde gözden kaybolup gitmiş eski bir millet tarafından iskân edilmiş olduğundan söz ettiğini duydum. Bu milletleri ve bu yeraltı mesafelerini Dünya Kralı'nın hâkimiyetini tanıtan şefler yönetirler. Bunda olağanüstü bir şey yoktur. Batıdaki ve doğudaki en büyük okyanuslarda bir zamanlar iki kıta bulunduğunu bilirsiniz. Bunlar sular altında kayboldularsa da üzerlerinde yaşayanlar yeraltı devletine geçmişlerdir. Derin mağaralar, bitkilerin büyümesini sağlayıp, halka hastalıksız ve uzun bir hayat veren bir ışıkla aydmlanmaktadır. Burada sayısız millet ve kavim yaşar. <u>Nepalli ihtiyar bir Brahman, Cengiz'in eski krallığı Siyam'a Tanrıların iradesiyle seyahat ederken bir balıkçıya rastladı.</u> Bu balıkçı ona, kayığına binip kendisi ile birlikte denize açılmasını emretti. Bunlar üçüncü gün, iki ayrı lisanı ayrı ayrı konuşabilen iki dilli bir insan cinsinin yaşadığı bir adaya vardılar. Buradaki adamlar onlara garip hayvanlar, ön altı ayağı ve tek gözü olan kaplumbağalar, eti çok lezzetli kocaman yılanlar, sahipleri için denizde balık tutan dişlikuşlar gösterdiler. Yeraltı devletinden geldiklerini söyleyip bu devletin bazı bölgelerini betimlediler..

Benimle beraber Pekin-Urga yolculuğunu yapmış olan Lama Turgut daha başka açıklamalarda bulundu:

- Agarti'nin başkentinin çevresinde büyük rahiplerle bilginlerin oturdukları şehirler vardır. Başkent, tapınaklar ve manastırlarla örtülü-dağın tepesinde Dalay Lama'nın sarayı Potala'nın bulunduğu Lhassayı anımsatır. Dünya Kralı'nın tahtı etrafında bedene bürünmüş iki milyon Tanrı adamı durur. Bunlar aziz panditalardır. Sarayın kendisi de yeryüzünün, cehennemin ve gökyüzünün, görünür ve görünmez kuvvetlerine sahip olup, insanların ölüm ve dirimleri bakrmından her şey iktidarlarında bulunan Gorolar'ın sarayları tarafından kuşatılmıştır. Şayet bizim çılgın beşeriyetimiz onlara karşı savaşa kalkışacak olursa, bunlar gezegenimizin yüzünü hallaç pamuğu gibi atıp önu çöle çevirebilirlerdi Onlar denizleri kurutabilir, kıtalarr okyanus hâline getirebilir ve çölün kumları arasına dağları serpiştirebilirler. Onlar emir verince ağaçlar, otlar ve çalılar biter, yaşlılar ve zayıf kimseler gençleşip kuvvetlenir ve ölüler dirilirler. Onlar bizim bilmediğimiz garip arabalara binip gezegenimizin dar geçitlerinden hızla geçerler. Hindistan'rn bazı Brahmanlan ile Tibet'in bazı Dalay Lamaları, henüz hiçbir insan ayağının basmamış olduğu yüce dağlara tırmanmayı başardıkları zaman buralarda kayalara oyulmuş yazılar, ayaklar ve araba tekerlekleri tarafından bırakılmış izler buldular. Aziz Çakya Muni bir dağ başında, öyle taş tabletler buldu ki, ancak olgun bir yaşa gelince bunların mânâlarını anlayabildi. Ve sonra Agarti Krallığı'na girerek, oradan hafızasında saklamış olduğu kutlu bilim kırpıntılarını getirdi. İşte orada, harikalı billur köşklerde, inananların göze görünmez şefleri otururlar: Dünya Kralı Brahitma, ki benim sizinle görüştüğüm gibi Tanrı ile görüşür; Mahitma, ki geleceğe ait olayları bilir; Mahinga, ki bu olayların nedenlerini sevk ve idare eder.

Kutsal panditalar, dünyayı ve onun kuvvetlerini incelerler. Bazen, aralarından en bilgin olanlar biraraya gelip insan bakışının hiç ulaşmamış olduğu yerlere elçiler gönderirler. Bunu, sekiz yüz elli yıl önce yaşamış olan Taşi-Lama betimlemiştir. En yüksek panditalar, bir ellerini daha genç rahiplerin gözlerine ve öteki ellerini de enselerine temas ettirip onlan derin bir uykuya daldınr, vücutlarını bir bitki suyu ile yıkar, acıya karşı duygusuzlaştınr, bedenlerini sihirli bezlerle sarar ve sonra kudretli Tanrı'ya dua etmeye başlarlar. Taş kesilip yatan, gözleri açık ve kulakları hisli delikanlılar her şeyi görür, işitir ve hatırlarlar. Sonra onların yanına gelip gözlerini üstlerine dikerler ve onların da bedenleri yavaşça yerden yükselir ve daha sonra kaybolurlar (Astral teleportasyon.)

- Goro oturduğu yerde kalıp, onları nereye göndermişse bakışlarını da o taraftan ayırmaz. Göze görünmez iplikler (*Gümüşî kordon,*) onları Goro'nun iradesine bağlı tutarlar. Bazıları gezegenler arasında yolculuk ederek bunlardaki olayları, tanınmayan milletleri, hayatı ve yasaları incelerler. Görüşmeleri dinler, kitapları okur, talihleri ve talihsizlikleri, sevapları ve günahları, zühdü ve fıskı öğrenirler... Bazılan da aleve katılırlar ve durup dinlenmeksizin mücadele eden, gezegenlerin derin*j* liklerinde madenleri eritip çekiçleyen, gayzerleri ve sıcak su kaynaklarını kaynatan, ergime hâline getirdiği kayalan dağ başlarındaki deliklerden yeryüzüne atan, hiddetli ve merhametsiz ateş yaratıcısını görürler. Bir kısmı ise, son derece küçük, doğar doğmaz ölen ve şeffaf olan yaratıklar arasına karışıp bunların varlıklarının sırrına ve hedefine erer, bir kısmı da denizin derinliklerine dalan ve rüzgârları, dalgaları, fırtınaları idare ederek toprağa iyi sıcağı getirip yayan şualar ülkesinin akıllı ve uslu mahlûklarını incelerler. Erdeni-Cu Manastırında bir zamanlar, Agarti'den gelmiş olan panditâ Hutuktu yaşardı. Ölürken, Goro'nun buyruğu doğrultusun: da, doğuda kırmızı bir gezegende yaşamış, buzlarla örtülü okyanus üzerinde uçmuş ve yerin dibinde yanan kasırgalı ateşler arasından gelip geçmiş olduğunu açıkladı.

Prens yurtaları ile Lamaist manastırlarında dinlediğim hikâyeler işte bunlardır. Bunlar bana anlatılırken takınılan tavır. -

Sır bu... .

"DÜNYA KRALI" TANRI'NIN KARŞISINDA

Urga'da kaldığım süre içinde bu Dünya Kralı efsanesine bir açıklama bulmaya çalıştım. Bana en iyi bilgi verebilecek olan kişi, tabiî ki yaşayan Buda idi. Kendisini bu konuda konuşturmaya çalıştım. Bir görüşmemiz sırasında Dünya Kralı adını ortaya attım. Ruhanî reis, başını birdenbire benim tarafıma çevirdi. Hareketsiz ve cansız gözlerini üzerime dikti. İster istemez sustum. Sessizlik uzadı ve reis konuşmamıza yeniden öyle bir tarzda başladı ki, bu konuya yanaşmak istemediğini anladım. Sözlerimin yanımızda bulunanlar ve özellikle de Bogdo Han'ın kütüphanecisi üzerinde yapmış olduğu etkiyi, yüzlerindeki şaşkınlık ve korku belirtilerinden fark ettim. Bu durumun beni daha çok şeyler öğrenmek konusunda iyice sabırsızlandırmış olduğu kolayca tahmin edilebilir.

Bogdo Hutuktu'nun çalışma odasından çıkarken benden önce ayrılmış olan kütüphaneciye rastlayarak, yaşayan Buda'nın kütüphanesini ziyaret etmeme razı olup olmayacağını sordum. Bunu sorarken de basit bir hileye başvurdum:

- Bilir misiniz ki aziz lamam, bir gün **Dünya Kralı'nın Tanrı ile görüştüğü saatte** ovada bulunuyordum; o anın heyecan verici görkemini hissettim, dedim.

İhtiyar lama beni hayrete düşüren bir sükûnetle yanıtladı:

- Budizm'in ve Sarı dinimizin bunu gizlemesi doğru değildir. İnsanlardan en saygıdeğerinin ve en iyisinin, mutlu ülkenin, kutsal ilim tapınağının bilinip tanınmalan biz günahkârların kalplerimiz ve bozuşmaya uğramış hayatlanmız için öyle bir tesellidir ki, bunu insanlıktan saklamak bir günah olurdu, İlâve etti:

- İşte, dinleyiniz: Dünya Kralı, bütün yıl, Agarti panditaları ve Goroları'nın vazifelerini sevk ve idare eder. Yalnız, bazı zamanlar, selefinin kara taştan bir sanduka içinde yattığı mağaradaki tapınağa gider. Bu mağara daima karanlıksa da, Dünya Kralı içeri girer girmez duvarlarda ateşten çizgiler belirip, sandukanın kapağından da alevler çıkmaya başlar. Gorolar'ın en eskisi, başı ve yüzü örtülü, elleri de göğsünde kavuşturulmuş olarak, onun önünde durur. Goro, örtüyü yüzünden hiç kaldırmaz: Çünkü başı, hareketli gözler ve konuşan bir dil ile çıplak bir kafatasından ibarettir. Dünyadan göçüp gitmiş olanların ruhları ile temas kurar.
Dünya Kralı uzun bir süre söyler ve sonra, ellerini ileri doğru uzatarak sandukaya yaklaşır. Alevler daha da parlar, duvarlardaki ateş çizgileri yanıp söner ve birbirine geçerek **Vatannan alfabesinin** esrarlı işaretlerini meydana getirirler. Sandukadan, göze ancak görünen saydam ışık şeritleri çıkmaya başlar. Bunlar, onun selefinin düşünceleridir. Bir süre sonra, Dünya Kralı bu ışığın hâlesi içindedir ve ateşten harfler, duvarlara, Tanrı'nın arzu ve emirlerini durmadan yazar, yazar, yazarlar. O esnada Dünya Kralı, insanlığın kaderine bütün hükmedenlerin düşünceleri ile temas hâlindedir: Kralların, çarların, hanların, savaşçı şeflerin, büyük rahiplerin, bilginlerin, kudretli kimselerin düşünceleri ile... O, bunların niyet ve fikirlerini öğrenir. Bu niyet ve fikirler Tanrı'nın hoşuna gidiyorsa, Dünya Kralı bunları görünmez yardımı ile gerçekleştirecektir; Tanrı'nın hoşuna gitmiyorsa, başarısızlığa uğramalarını sağlayacaktır. **Bu kudreti Agarti'ye esrarlı Om bilimi vermektedir; Om ki, bütün dualarımıza bu sözle başlarız, eski bir azizin adıdır. Om, üç yüz bin yıl önce yaşamış olan ilk Goro'dur.** O, Tanrı'yı tanıyan, beşeriyete inanmayı, umutlanmayı ve kötülükle savaşmayı öğreten ilk insan olmuştur. Tanrı ona, göze görünür dünyayı idare eden kuvvetlere hükmetmek kudretini o zaman verdi.

Dünya Kralı, selefi ile görüştükten sonra, büyük Tanrı kurultayını toplar, büyük adamların fiil ve fikirlerini muhakeme eder, onlara yardım eder veya karşı gelir. Mahitma ile Mahinga, dünyayı yöneten nedenler arasında bu fiil ve fikirleri bulurlar. Daha sonra, Dünya Kralı büyük tapmağa girip yalnız başına dua eder ve alevler arasında da ağır ağir Tanrı'nın yüzü meydana çıkar. Dünya Kralı, Tanrı'ya, saygı içinde kurultayın kararlarını bildirir ve en kudretliden karşılık olarak İlâhî emirlerini alır. Tapınaktan çıktığı zaman Dünya Kralı'nın yüzünde Tanrı ışığı pınl pırıl parlar.

GERÇEK Mİ, YOKSA SOFUCA BİR HAYAL Mİ?

– Sordum:

- Dünya Kralı'nı kimse gördü mü?

Lama yanıtladı:

- Evet. Siyam ile Hint'te yapılan eski Budizm törenlerinde Dünya Kralı tam beş kez göründü. Beyaz fillerin çektiği altın, kıymetli taş ve ince kumaşlarla süslü çok güzel bir araba dâydı. Beyaz bir cüppeye sannmışü ve başındaki taçtan sarkan elmas dizileri yüzünü

örtüyordu. Üstünde bir kuzu duran altın bir küre ile halkı takdis etti: Dünya Kralı'nın gözleri ne tarafa çevrildi ise, o taraftaki körler gördü, sağırlar işitti, kötürümler yürüdü ve ölüler mezarlarından ayağa kalktılar. Yüz elli yıl önce O, Erden-Cu'da göründü ve eski Sakkay Manastırı ile Narabanşi Kür'ü de ziyaret etti.

Bizim yaşayan Budalar'dan biri ile Taşi-Lamalar'dan biri ondan altın levhacıklar üzerine bilinmeyen harflerle yazılmış mektuplar aldılar. Bu işaretleri kimse okuyamazdı. Taşi-Lama, tapınağa girip başına altın levhacığı koyarak duaya başladı. Dünya Kralı'nın düşünceleri bu dua sayesinde beynine işledi ve anlaşılmaz işaretleri okumaksızm Kral'ın mektubunu anlayıp dediklerini yaptı.

- Kaç kişi Agarti'ye gitti?

- Pek çok kişi. Fakat bütün bu adamlar, gördükleri sırlan gizlediler. Oletler Lhassa'yı yıktıkları zaman, güneybatıdaki dağlarda bulunan müfrezelerinden biri Agarti sınırlarına kadar gitti. Burada esrarlı bilimleri öğrenip yeryüzüne getirdi. İşte bu yüzden Oletler ile Kalmuklar, usta büyücü ve kâhindirler. Doğunun birkaç esmer kabilesi de Agarti'ye girip birkaç asır yaşadı. Bunlar daha sonralan bu devletten kovulup yeryüzüne dönerek iskambil (Tarot) ile, otlarla ve el çizgileri ile falcılığın sırlarını naklettiler. Bunlar, çingenelerdir. Asya'nın kuzeyinde bir yerde, ortadan kalkmak üzere olan bir kabile vardır ki, Agarti mağarasında bir süre yaşamıştır. Bu kabileden olanlar, ölülerin ruhlan havada uçtukları zaman onları çağırmayı bilirler.

Lama bir süre sustu. Ardından, düşüncelerime cevap veriyormuşcasına devam etti:

- Agarti'de bilginler, gezegenlerimizle diğer bütün dünyalardaki ilmi, taş levhacıklara yazarlar. Çin Budist bilginleri bundan çok iyi anlarlar. Bilgide en yüksek ve en saf olanıdır. Her asırda, yüz Çin bilgini deniz kıyısında gizli bir yerde toplanır. Derinlerden yüz ölümsüz kaplumbağa çıkar. Çinliler bunların kabuğu üstüne, asrın İlâhî ilminin hükümlerini kaydederler.

Bu bana, Pekin'deki Gök mabedinin ihtiyar bir rahibi tarafından anlatılan hikâyeyi hatırlattı. Rahip, kaplumbağaların havasız ve gıdasız üç bin sene yaşadıklarını ve Mavi Gök tapınağı direklerinin -tahtayı, çürümeden korumak maksadıylacanlı kaplumbağalar üstüne yerleştirilmiş olduğunu söylüyordu.

Kütüphaneci Lama:

- Urga ve Lhassa'daki ruhanî reisler Dünya Kralı'na elçiler gönderdilerse de kendisini bulmak mümkün olamadı. Yalnız Tibetli bir şef Oletler ile yapılan bir savaştan sonra **"Bu kapı Agarti'ye açılır."** yazısını taşıyan mağarayı buldu. Mağaradan yakışıklı bir adam çıkıp ona, esrarengiz işaretleri olan bir altın levhacık verdi ve: **"Bütün iyileri kötülere karşı savaştırmak zamanı gelince, Dünya Kralı insanlara görünecektir. Fakat, henüz o zaman gelmedi. İnsanların en kötüleri henüz doğmadı."** dedi. Şiyang-Şun Baron Ungern, genç Prens Punzig'i elçi olarak Dünya Kralı'nin yanma gönderdi: ancak o, Dalay Lama'nın bir mektubu ile geri geldi. Baron onu bir daha gönderdi. Bir daha dönmedi..

DÜNYA KRALI'NIN 1890'DAKİ KEHANETİ

Narabanşi Hutuktusu, 1921 yılında kendisini manastırında ziyaretim sırasında bana şunu anlattı:

Dünya Kralı, otuz yıl önce manastırımızda Tanrı'nın yaiunlığma erişmiş lamalara göründüğünde, gelecek elli yıl hakkında kehanette bulundu. İşte bu kehanet: "İnsanlar ruhlarını gittikçe unutup bedenleri ile meşgul olacaklar. Yeryüzünde büyük bir ahlâk bozukluğu hüküm sürecek. İnsanlar, kardeş kanına susamış yırtıcı hayvanlara benzeyecek, büyük ve küçük kralların taçlan düşecek: Bir, iki, üç, dört, beş, altı, yedi, sekiz... Bütün milletler arasında korkunç bir savaş olacak; okyanuslar kızaracak... Toprağın üstü ile denizlerin dibi kemikle dolacak... Devletler parçalanacak... Milletler toptan ölecek... Dünyanın şimdiye kadar hiç görmediği açlık, hastalık ve yasaların bilmediği cinayetler...

O zaman, insanlar arasında Tanrı'nın ve ilâhî ruhun düşmanlan ortaya çıkacaklar... Unutulmuş, zulüm görmüş olanlar ayaklanacak ve bütün dünyanın dikkatini üzerlerine çekecekler, sisler ve fırtınalar olacak. Çıplak dağlar ormanla örtünecekler. Yer sarsılacak... Milyonlarca insan, esaret zincirleri ile hakaretleri açlık, hastalık ve ölümle değiş tokuş edecek. Eski yollar, bir yerden başka bir yere göçen kalabalıklarla dolacak. En büyük, en güzel şehirler ateşle yok olacak... Bir, iki, üç... baba oğulu, kardeş kardeşi, ana kızı aleyhine yürüyecek. Sefihlik (*Zevk ve eğlenceye düşkünlük.*), canilik, bedenin ve ruhun yıkılışı arkadan gelecek... On bin kişiden yalnız biri sağ kalacak... Ö da çıplak, deli, dermansız olacak ve kendine ne ev kurabilecek, ne de yiyecek bulabilecek... Kuduz bir kurt gibi uluyacak, leşleri kemirecek, kendi etini dişleyecek ve Tanrı'ya meydan okuyacak... Bütün toprak boşalacak, Tanrı ondan yüz çevirecek, dünyayı yalnız karanlık ve ölüm kaplayacak. O; zaman,..göndereceğim, –şimdi tanınmayanbir kavim, cinnet ve alçaklığın zararlı otlarını koparıp atacak ve insanlık zihniyetine sadık kalmış olanları kötülüğe karşı savaşa götürecek. Bunlar, milletlerin ölümü ile temizlenmiş olan dünyada yeni bir hayat kuracaklar. Ellinci yılda yalnız üç büyük devlet ortaya çıkarak, yetmiş bir sene mutlu yaşayacaklar. Ondan sonra on sekiz yıl boyunca savaş ve tahrip devam edecek. O zaman, Agarti halkı yeraltı mağaralarından, çıkıp dünyada görünecek.

Daha sonraları, doğu Moğolistan'dan Pekin'e doğru seyahat ederken kendi kendime sordum:

- Ne olurdu? Ayn renk, din ve ırklardan milletler Batı'ya göç etmeye başlasalardı ne olurdu?

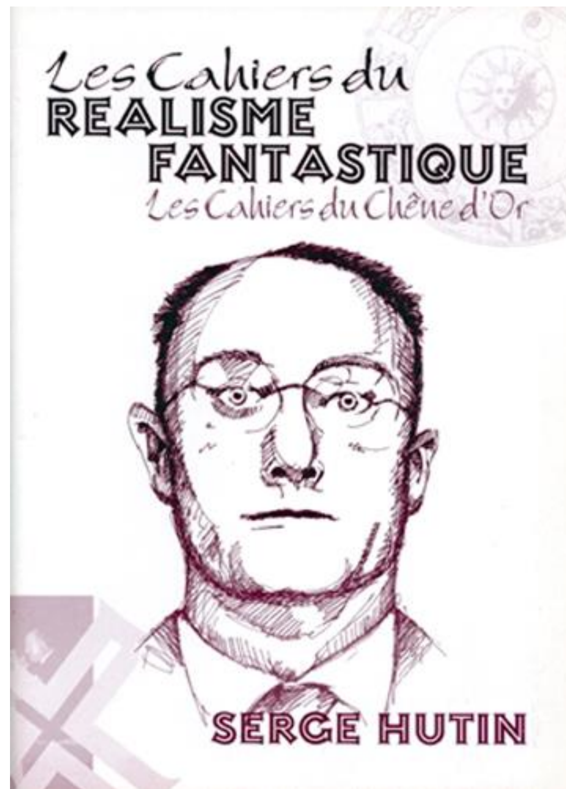
Şimdi bu son satırları yazarken, gözlerim ister istemez, gelişigüzel yolculuklarımın izlerini taşıyan Asya'nın bu sonsuz orta kısmına doğru dönüyor. Kar tipileri ya da Gobi'nin kum fırtınaları arasından ince parmaklı eli ile ufku göstererek, sakin bir sesle bana samimî fikirlerinin sırrını veren Narabanşi Hutuktusu'nun yüzünü görüyorum.

Karakurum yakınlarında, Ubsa-Nor kıyılarında, türlü renkli geniş karargâhları, at ve davar sürülerini, şeflerin mavi yurtalarını görüyorum. Üst tarafta Cengiz Han'ın, Tibet, Siyam, Afganistan kralları ile Hint racalarının sancaklarını; hanların ve Oletler'in armalarım; kuzeydeki Moğol kabilelerinin sade işaretlerini görüyorum. Telâşlı kalabalığın gürültüsünü işitmiyorum. Türkü çağıranlar, dağların, ovaların ve çöllerin gamlı havalarını söylemiyorlar. Genç süvariler hızlı hareketlerle atlarına binip dörtnala kalkmaktan hoşlanmıyorlar... Sayısız ihtiyar, kadın ve çocuk kalabalıkları var ve daha ötede, kuzeyde ve batıda, gözün görebileceği uzaklıklara kadar gökyüzü alev gibi kırmızı: Yangının gürültü ve çatırtısı, döğüşün vahşî gürültüsü işitiliyor. Kıpkızıl gök altında kendi kanlarını ve başkalarının kanım döken bu savaşçıları kim güdüyor? Kim güdüyor bu silâhsız ihtiyarlar kalabalığını? Sert bir düzen; hedefin, sabrın, ısrarın derin ve dinî bir anlayışım, milletlerin yeni bir göçüşünü, Moğollar'ın son yürüyüşünü görüyorum.Karma, mümkündür ki tarihin yeni bir sayfasını açmıştır..

Ya Dünya Kralı da onlarla beraberse ne olacaktır? Ancak, bu ulu sırların sırrı derin suskunluğunu koruyor.

Serge Hutin'in YERALTI ÂLEMLERİNDEN DÜNYANIN KRALINA Adlı Eserinden

YERALTI ÂLEMLERİNDEN DÜNYA NIN KRALI'NA

1929 senesinde Paris'te doğan Serge Hutin, değerli bir araştırmacı ve bir yazardır. Kendisinin

başlıca uğraşım teşkil eden "olağandışı", "tuhaf' ve "esrarengiz" fenomenlerle ilgili pek çok araştırmaları, makaleleri ve kitapları yayınlanmıştır. Aşağıda Agarta ile ilgili bölümünü aktardığımız *"Yeraltı Âlemlerinden Dünyanın Kralı'na"* adlı eserinde, René Guénon'un, beşeriyetin okült yönetiminin varlığına ilişkin olarak tradisyonlarm derinliklerinde gerçekleştirdiği ayrıntılı araştırmasını bir kez daha, ancak kanıtları bu kez daha çok fizik boyuttakilerden seçerek âdeta yinelemiştir. Dolayısıyla inisiyatik amaçla kullanılan mağaraların, Büyük Piramit'in, katedrallerin labirentlerinin yalnızca firavunun, Katarlar'ın ve Tampliye tarikatının hâzinelerini gizlemediği, aynı zamanda Büyük İnisiyeler'in sırlarını da içerdiği ortaya çıkmakta, yeıyüzünün topografyası bambaşka bir sembol olarak belirivermektedir. Bunların ardından, Serge Hutin bu defa, Yüce İnisiyeler'in "efsanevî" Atlantis, Mu, Hipegborea, Lemuıya kıtalarının mirasının koruyucuları olduklaıim ve insanlığı hayat çarkının dönüşünde şaşmaz bir Büyük Hedefe doğru sevk etmekte ve yönetmekte olduklarım çeşitli kanıtlarla ortaya koymaktadır. Bunu da, tarihte olayların akışını değiştirmiş olan güçlü okült grupların ve esrarengiz, kişiliklerin sıradışı faaliyetlerini açıklayarak yapmaktadır.) Bununla bağlantılı olarak, Agarta ve Dünya Kralı konusuna ayrıntılı olarak değinmiş ve kitabın sonunda bir hayli aydınlatıcı açıklamalara yer vermiştir. Kitabın bu son bölümünü olduğu gibi aktarıyoruz.

AGARTA ve DÜNYA KRALI

Raymond Bemard (Üstat Raymond Bemard, Fransız Roskruvaları'nın o dönemdeki (1966) başkanıdır.) 'Tuhaf Olanla Karşılaşmalar" adlı kitabında (17-18) bizlere şu açıklamalarda bulunmaktadır:

"Tradisyon, dünyanın okült bir yönetimi olduğundan söz etmekten asla vazgeçmemiştir ve bu yönetime çağlar boyunca pek çok isimler verilmiş ve ikamet yeri olarak da değişik yerler gösterilmiştir."

Aynı yazar, ardından şunları belirtiyor:

"Şunu kesin bir şekilde belirtebilirim ki, dünyanın okült yönetimi otuz seneden beri hiçbir bakımdan artık eskisi gibi değildir. .

Üstelik artık Gobi çölünde de yer almamaktadır. Modem dünyanın şartlan her bakımdan göz önünde bulundurulmuştur ve zaten de, ağır bir gelişim içerisinde, yeni şartlara göre sürekli olarak bir ayarlama yapılmıştır."

Raymond Bemard'a göre, Saint Yves d'Alveydre'in *"Hint Misyonu"* adlı eserinde, Dünya Kralı'nın krallığı olan yeraltı krallığı Agarta'nın varlığım açıkladığı dönemden bu yana her şeyde büyük bir gelişme yaşanmıştır:

"... Saint Yves d'Alveydre, Agarta'nın üzerindeki örtünün bir köşesini tutup kaldırdığında bunu, eserini yazdığı dönemdeki Agarta'nın kendini dışarıya takdim edişine, yapısına ve etkinliklerini yürütüşüne göre yapmıştı. Aynı şekilde diğer güvenilir kaynaklardan da elde edilen bilgilere göre, dünyanın bu okült yönetiminin 'merkezi' o dönemde Gobi çölünde sabitleşmiş durumdaydı."

Geçen yüzyılda yaşamış olan Alman mistiği Anne-Catherine Emmerich, vizyonlarından birinde, Orta Asya'daki *Peygamberler Dağı* adı verilen, Dünyanın Kralı'nın erişilmez mekânını görmüştü. (*Ayrıca, bir Orta Asya efsanesi olan ve bizim alışılmış zamanımızın dışında bir yerde bulunan gizli bir lama manastırı olan Şangrila efsanesi de anımsanabilir. İngiliz romancısı olan James Hfâton bu konuya "Kayıp*

Ufuklar" adlı kitabında değinmektedir.)

Saint Yves d'Alveydre'e göre esrarengiz Agarta Krallığı'nın, Sanskritçe'de, 'Tanrı Ruhu'nda canın desteği" anlamına gelen *Brahatma* ya da *Brahmatma* adı verilen bir hükümdarı vardır. Marki d'Alveydre, kendisinden şahsen bir mektup aldığını bile iddia etmektedir.

Saint Yves'e göre Dünyanın Kralı'nın iki yardımcısı vardı; bunlardan biri "Evrensel Ruh'u temsil ediyordu", diğeri de "Kozmos'un tüm maddî organizasyonunun sembolü" idi.

Saint Yves d'Alveydre'in tanıklığına, Ferdinand Ossendowski'nin Moğolistan'da karşılaşmış olduğu lamalara ve diğer birçok tanıklıklara da dayanarak, bu esrarengiz *Dünyanın Kralı* tamamen gerçektir.

Ossendowski'ye göre ve tuhaf serüvenci Trebitsch Lincoln'a göre bu Dünyanın liralı yalnızca bir ilâh olmakla kalmayıp, aynı zamanda, insanlığın kaderinin eksiksiz olarak gerçekleşmesini de görüp gözetmektedir.

Maceraperest Trebitsch Lincoln 1937 senesinde yayınlanan bir broşürde şu açıklamayı yapmaktan çekinmiyordu:

"Tibet'te yaşayan Dünyanın Kralı, siz kokuşmuş Batılılar'a* karşı pek yakında, varlığım henüz bilmediğiniz ve karşısında tamamen çaresiz kalacağınız güçlerini harekete geçirecektir.".

René Guénon'un, *"Dünyanın Kralı"* isimli kitabında aktardıklarına bakılırsa, birtakım şeyleri daha ayrıntılı biçimde gördüğü bir gerçektir. Dünyanın Kralı'na ilişkin olarak şunları yazmaktadır (bu ifadesi onu yine de, gözle görülür ve elle tutulur bir hükümdarın varlığına inanmaktan alıkoymamaktadır: Bu, Agarta'nın *Manusu*'dur):

"... bu prensip, kendisi vasıtasıyla ilksel bilgeliğin çağlar boyunca onu alabilecek kapasitede olanlara ulaştığı, kökeni 'beşerî olmayan' ve kutsal tradisyonun deposunu bütünüyle muhafaza etmekle görevli bir organizasyonun yeıyüzü âleminde kurmuş bulunduğu bir ruhsal merkez tarafından tezahür ettirilmekte olabilir.".

Bu *Dünyanın Kralı,* Ferdinand Ossendowski'nin de *"Hayvanlar, İnsanlar ve Tanrılar"* isimli kitabında yazdığı gibi, insanlığın okült yönetimi ile temasta olmalıdır. Bir lama, Ossendowski'ye şöyle der.

'Dünyanın Kralı, insanlığın kaderini yönetenlerin tümünün de düşünceleri ile bağlantıdadır. Onların niyetlerini ve fikirlerini bilir. Şayet bu niyet ve düşünceler Tanrı'nın hoşuna giderse, Dünyanın Kralı görünmez yardımı vasıtasıyla bunları başarıya ulaştırır; şayet Tanrı'nın hoşuna gitmezlerse, Kral bunların başarısız olmasını sağlar.

İnsanlar arasındaki kavgalar, kanlı ve cinayetle sonuçlanan karşıtlıklar sahnesinin önüne dikilen zıt düşünce ve değerlendirmelere rağmen tarihin yönlenişi ve oluşumu, gerçekte metotlu üstün bir plânın yansıması mıdır? Agarta'nın hükümdarı olan ünlü *Dünya Kralı'na* gelince, burada söz konusu olan bir mitos ya da doğaüstü bir varlık değil, dünyanın gizli kaderinin efendisi olan ve tamamen etten ve kemikten bir şahıstır.

Ayrıca, Dünyanın Kralı'nın pek çok kereler Orta Asya dâ, Hindistan'da ve Tayland'da, beyaz bir fil ya da lekesiz bir ata binmiş ve elindeki üzerinde bir kuzu bulunan altın bir elmadan topuzu olan bir asa ile halkı kutsadığım anlatan bir dizi kesin tanıklık da mevcuttur. Bu ortaya çıkışlarından biri 1938 senesinde, İngiltere Kralı VI. George'un Hindistan İmparatoru olarak taç giymesi şerefine yapılan kutlama törenleri sırasında gerçekleşmiştir: Dünyanın

Kralı, Britanyalı efendilerine bağklık yemini etmek için gelmiş olan Hint hükümdarları (rajalar ve maharajalar) kortejine şahsen katılmış, ancak o bu boyun eğme seremonilerinden hiç birine iştirak etmemiştir (Orada hazır bulunmakla, VI. George'un Hindistan'ın taçını taşıyacak olan son Britanyalı kral olacağını göstermek istemiş olmalıydı.)..

Ünlü Fransız bayan seyyah Simone de ViUermont orada hazır bulunuyordu: Tanığı olduğu bu olayı, Paris'te "Natya inisiyatik merkezi" adına verdiği bir konferans esnasında, 1957 yılında anlatmıştı.

Kendisini Saint Germain Kontu olarak tanıtan ve 1972 yılında O. R T. F. (Fransız Radyo Televizyon Kurumu) kameraları önünde titiz bir denetim altında kurşun bir teli altına dönüştürerek Paris'in gündemine konu olan Richard Chanfrey de -tıpkı Saint Yves d'Alveydre'in daha önceden yapmış olduğu gibi Agarta'yı yerin derinliklerine yerleştirmektedir. İşte, kendisinin Pascal Seuran'a yaptığı açıklamalar (Günümüzde Saint Germain Kontu (Pierre Belfond, 1973, 167-168). .)

"Agarta, der Saint Germain, yeraltı dünyasıdır. Çünkü dünyanın içi oyuktur. Büyük Üstatlara göre Agarta, Hermes'in yirmi iki arkanı (Tarot) ve kutsal alfabenin yirmi iki harfi içinde Mistik Sıfırı temsil eder. Mistik Sıfır bulunamaz'dır, o her sey ya da hiçbir şeydir: Uyumsal birlik için her şeydir, onsuz hiçbir şey olmaz.

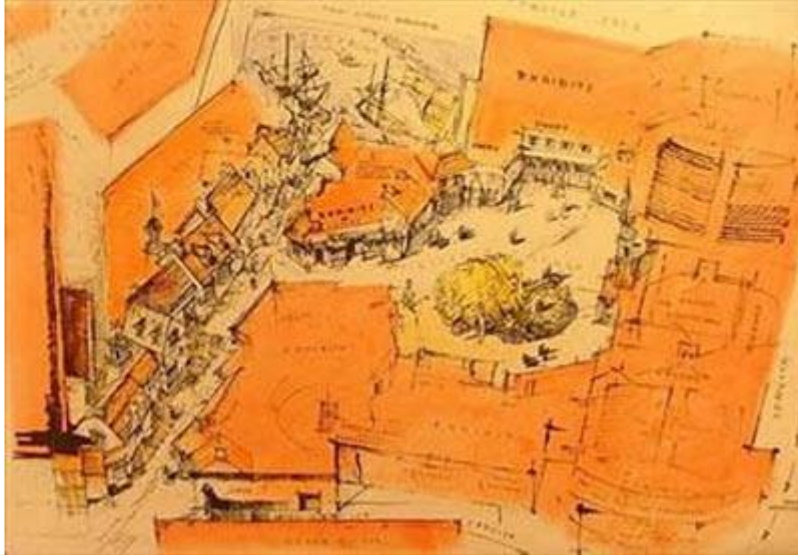
Agartâ'nın birinci sahanlığı yerin2400 metre altında bulunun Girişi, insanların, hayvanların ve yeryüzünün çeşitli bolgelerine serpiştirilmiş olan üslerden gelen aygıtların geçebilecekleri, yeterli bir büyüklüktedir. Volkanik kökenli doğal kanallar dünyanın kalbine inerler.

Agarta'nın ilk salonunun uzunluğu 800 metre, genişliği 420 metre, yüksekliği de 110 metredir. Bu, içi oyuk bir piramittir.

Bu salondan yeraltı dünyasına doğru kanallar çıkarsa da Agarta sakinlerinin pek çoğu oralarda yaşayamazlar, Çünkü oranın atmosferi onlara uygun değildir. Orada korkunç bir sıcaklık hüküm sürer. Dünyanın merkezinde yaşayanlara gelince, onlar, tıpkı Saint Germain gibi, doğrudan Atlantisliler'in torunları olan inisiyelerdir.

Bunların pek çoğu oradan hiç çıkmazlar. Bu kudrete sahip olan azınlık ise özel şartlara göre ayarlanmış ve onlara yolculukları sırasında yeryüzü atmosferine direnebilme imkanını sağlayan 'uçandaireler' vasıtasıyla gerçekleştirilier. Bır kere üsse ulaştılar mı, bundan sonra dünyaya uyum sağlayabilirler; görünüşte diğer tüm insanlar gibi bir hayat sürdürebilirler.'"

Çagdâş "Saint Germain", çeşitli katedrallerin (ve özelliklere Chartres'daki) labirent yollarında saklı bulunan olağanüstü büyülü sırrı şöyle açıklıyor (Günümüzde Saint-Gerrnain Kontu (P. Seuran).s. 165-166.):

"Bütün mesaj iletici yapıya sahip katedrallerde labirent mevcuttur. Labirent, ruhun ve hayatın dolambaçlarını (kıvrımlarını} temsil eder. Daire olarak değil, düz bir hat olarak yorumlanmalıdır."

Şayet bunu bir kâğıt üzerinde açabilecek olsaydık ve resmini yapsaydık, tam olarak titreşim dalgasının grafiğini oluştururdu. Bu hat, antigravitasyonu ve antimaddeyi açıklayabilirdi. Tabiî ki bunun katedrallerde daireden başka bir şekil hâlinde olması mümkün değildir.

Labirent, anti-ağırlığın anahtarını vermektedir. Ancak, onu yalnizca açildığı zaman venr. Hiç kimse onu nasıl açıp yayacağını bilmez ve bilemeyecektir de, sadece inisiyeler hariç ki ben böyleyim. Şayet labirent doğru bir hat hâline getirilebilseydi, bu altın çağ olurdu..."

Bu olağanüstü iddianın tüm sorumluluğunu kendisine bırakıyoruz. G.H. Williamson'a göre *(Aslanın Gizli İnleri,* 9) Dünyanın Kralı, tufan öncesi insanları arasında hayatta kalmış olanların sonuncusudur:

"And Dağları'ndaki bu sitede Büyük Efendi yaşar... O, gezegenimizde devlerin dolaştıkları devirlerde yeryüzünde yaşamış olan büyük insanların, o Eskilerin içinden, hayatta kalmış olandır. Onun yönetimi altında 144 kişi çalışmaktadır ve bunların arasında bazıları, bir zamanlar bu dünyanın 'büyükleri' olmuşlardır."

Bu esrarengiz *Agarta,* yerin derinliklerinde oldukça uzaklara kadar yayılmrş olmalıydı. İyi ama bu *Agarta* adı da nereden geliyordu? Sanskritçe'de *agarta* sıfatı "ele geçirilemez" ya da "ulaşılamaz" anlamına gelir. Ancak *agarta* sözcüğü aynı zamanda, "uzun gemi" anlamına gelen *arga*'dan türemiştir ve "yeraltı bölmesi" anlamına gelmektedir. Ezoteristlerin bir kısmı böylesine yürekli etimolojiler de vermektedirler.

Agarta'ya götüren başlıca beş giriş bulunduğu ifade edilir (*Daha başka girişleri olması da mümkündür.*): Himalayalar'da; Gobi çölünde, gizli krallığın başkenti *Şambala*'ya çıkan giriş: Saint Michel Tepesi'nde; Britanya'daki Broseliyand (Brocéliande) ormanında yer alan eski kent Néant Petruis'de; Gize'deki Sfenks'in ayakları arasında. .

Geçen yüzyılın sonunda, içinde Agarta'nın varlığını açıkladığı *"Hint Misyonu"* adlı eserini kaleme aldığı sırada, Saint Yves d'Alveydre, aynı zamanda Fransa Cumhurbaşkanına, İngiltere Kraliçesi'ne ve Rus Çan'na dünya işlerinin okült denetiminden söz eden mektuplar göndermişti. Şunu belirtmek gerekir ki, Saint Yves, Asya'nın gelecekteki uyanışına ilişkin olarak, çarpıcı biçimde gerçekleşmiş olan bir kehanette de bulunmuştur (Hint Misyonu, s. 167-169.):

"Eğer İngiltere bu yüzyılın sonunda görüleceği kesin olan bağımsızlık patlamasını önceden sezip bunu doyuma ulaştırmak yolunda gerekli önlemleri akıllılıkla, bilgelikle ve insanlıkla almayı başaramazsa, Ruslar'ın, Asya'nın özgürleşmesinin en müthiş yardımcıları olma durumuna ister istemez sürüklenecekleri gözardı edilemez." Ve ardından şu uyarda bulunuyordu: "Önümüzdeki 50 yılın sonunda Asya' nın kendi eski Kelt sentezi ruhunda yeniden doğduğunu göreceksiniz. Onun sizin tüm çılgınlıklarınızdan kendini bilgece sakındığını, kendini sizden yine sizi kullanmak suretiyle dikkatlice kurtaracağını göreceksiniz. Ve şayet genel yönetim sisteminde hâlâ Nemrut düzenine göre devam etmekte ısrar edecek olursanız, karşılıklı olarak uzuvlarınızı koparmayı sürdüreceksiniz demektir. Siz, kulaklarını Hristiyanlık vaadinin yumuşak başlı ve ahenkli çağnrılarına tıkamış olan sizler, Son Hüküm'ün gökgürültüsünü andıran borularını duymaya mecbur kalacaksınız. Sizin kendi askerî eğitmenlerinizin rehberliğiyle, başta Çin ve İslâm dünyası olmak üzere Asya, elde silâh, Tanrı'nın egemenliği yasasına olan bağlılıkları ve uyumlan ölçüsünde kendisini rahatsız edip karıştırmanıza engel olacak ve İbrahim'in, Musa'nın ve İsa Mesih'in, reddetmiş olacağınız sosyal ahitlerinin altını imzalamaya sizi mecbur edecektir:.

Agarta'nın yaklaşık yanm milyarlık bir nüfusa sahip olduğunu açıklamakta tereddüt"eîmeyen Saint Yves d'Alveydre, aynı eserinde şunlan da söylüyordu:

"Agarta nerededir?

Tam olarak hangi bölgede yer almaktadır?

Oraya girebilmek için hangi yollardan, hangi milletlerin topraklarından geçmek gerekir?

Bana bu soruyu sormaktan geri kalmayacak olan diplomatlara ve askerî yetkililere, sinarşik antlaşma yapılmadıkça ya da en azından imzalanmadıkça yanıt vermemem daha uygundur. Ancak, tüm Asya boyunca, karşılıklı rekabet hâlinde bulunan bazı güçlerin bu kutsal ülkenin çok yakınından geçtiklerini ve bundan hiçbir şüphe dahi duymadıklarını biliyorum. Ayrıca, gerçekleşmesi mümkün bir savaş sırasında bunların ordularının ya onun içinden ya da çok yakınından geçmek zorunda kalacaklarını da biliyorum. İşte bu yüzden, tıpkı Agarta'ya olduğu gibi, bu Avrupalı milletlere de duyduğum dostluk yüzünden, başlamış olduğum ifşaatı sürdürmekten çekinmiyorum.

Dünyanın Kralı, Orta Çağ Batı dünyasının ilişki kurabilmek için pek çok girişimde bulunmuş olduğu ve Frida Wion tarafından (*Meçhul Krallık, Rahip Jean ve Agarta İmparatorluğu'mm Tarihî İncelenirni, s. 7.*) aşağıdaki satırlarla yeniden bir portresi çizilen esrarlı Rahip Jean'dan başkası olamazdı.

'Yüzünden asalet akan, ağırbaşlı tavırlı, beyaz bir ata binmiş, başında en kıymetli taşlarla donatılmış ve pırıl pırıl parlayan bir altın taç olan, erguvan kırmızısından ipek ve nadide kürkler giyinmiş ve sağ elinde zümrütten bir asa tutan, haçın ve ruhban sınıfının azalarının arkasında giden, maj krallar soyundan gelen bir kral; Haçlılar'ın Kutsal Toprakları fethedebilmelerine yardım etmek amacıyla dünyanın dibinden, esrarengiz bir girişten çıkıp gelmiş olan bir kral."

"Bu kral, rahiptir. O, Süleyman'dan daha güçlüdür, ordulan sayısızdır ve yenilmezdir, krallığı muazzamdır ve zenginliği efsanevîdir."

"12. yy.'ın ikinci yansındaki Avrupa'da, halk bu kralı peri masallarındakini andıran bu görünüm altında tasvir ediyordu; henüz kısa bir zaman öncesine kadar varlığından bile haberleri yoktu ve gelmekte olduğu onlara bildirilmişti."

Saint Yves d'Alveydre bizlere Agarta'da kullanılan kutsal yazının varlığını da açıklamaktadır:

Bu yazı *vattain* ya da *vatannan* adı verilen alfabe ile yazılmaktadır. Ayrıca, bizlere Agarta'da bulunan ve tufan öncesi uygarlıklara ait bütün eski gizli kitatapları biraraya toplayan fantastik kütüphanelerin varlığını da açıklar:

"Geçmiş devrelerin (siklusların) kütüphaneleri kadim güney kıtasını diplere gömen denizlerin altına ve tufan öncesi eski Amerika'nın yeraltı yapılarına kadar uzanmaktadır."

Asla zarar verilemez nitelikli saklama yerlerinde, geçmişin olduğu kadar gelecekte de ortaya çıkacak olan tüm keşifleri, tüm teknik buluşları kaydetmektedir.

Çağ'da Papa III. Aleksandr'ın, günün birinde Tataristan'dan (Orta Asya) gönderilmiş ve esrarengiz Rahip Jean imzasını taşıyan bir mektup almış olduğu tamamen doğrudur. Rahip Jean kendini o mektupta şöyle tanımlıyordu: *Dünyanın tüm krallarının üstünde olan, sınırsız kudrete sahip Kral"*

Diğer taraftan, Agarta'ya ilişkin tradisyonlarda belli sayıda efsanelere ve büyüleyici mitoslara rastlanması da hayli anlamlıdır: Tüm doğal âfetlerden uzakta olan ve hatta zaman akışının yıpratıcı etkisine dahi maruz bulunmayan dünyasal bir merkezî bölgeye, beşeriyetin algı alanının dışında kalan yüce bir inisiyatik dünya merkezine ilişkin olanlar, yeraltı dünyasına ve oradan yayılan telürik güçlere ilişkin büyüleyici öyküler gibi... Burada söz konusu olan, sadece sembolik tradisyonlardan ve basit efsanevî mitoslardan mı ibarettir? Bu konuda en ayrıntılı yaklaşım René Guénon'a aittir, *"Dünyanın Kralı"* isimli kitabında şöyle yazmaktadır.

Tıpkı Amerika'da olduğu gibi Orta Asya'da da ve hatta belki daha başka yerlerde, içlerinde kendilerini asırlardan beri ayakta tutmayı başarabilmiş olan inisiyatik merkezlerin bulunduğu mağaralar ve yeraltı galerileri mevcuttur. Ancak bu olgunun dışında, bu konuyla alâkalı her şeyde, saptanması hiç de zor olmayan bir sembolizm kısmı da vardır.

Ve bu inisiyatik merkezlerin kurulması için yeraltındaki bölgelerin tercih edilmesinin basit birer önlem neticesi olmayıp, kesin olarak sembolik düzenden kaynaklanan nedenlere dayandığım düşünmekteyiz.

Raymond Bernard ise, *"Tuhaf Olanla Karşılaşmalar"* adlı kitabında (s. 21-23) kendisine, ince tülden bir sarık taşıyan, kendini *Maha* (Sanskritçe'de "Büyük" anlamındadır.) adıyla tanıtan ve tüm dünya işlerini denetleyen Yüce Konsey'in şefi olarak takdim eden, basbayağı etten ve kemikten, Doğulu bir zat tarafından yapılan garip ifşaatları anlatmaktadır. Bu esrarengiz *Maha,* Agarta'ya ilişkin olarak şu açıklamaları yapmıştır: .

"Agarta'dan yalnızca söz edildiğini duymuş olabilirsiniz, ancak malesef bu isim bile artık ona uygun değildir. Gerçek ve kesin isim 'çok az sayıda' insan tarafından bilinmektedir ve bunun başkalarına söylenmemesi gerekmektedir. **Bu isim A....dır** (Gerçek isim bize açıklanmadı. gösterme konusunda zorlanmasından dolayı meydana gelen önlenemez ve beklenmedik olguları, Yüce Konsey ötelerden görür.)) Dünyanın okült yönetimi. Bu ifade ne kadar da hatalıdır! Ancak, bununla beraber *Yüce Konsey*'i ve onu oluşturan on ikileri ne kadar da iyi tanımlamaktadır! Tüm çağlarda içine düşülmüş olan bir yanlışlık da. *Yüce Konsey*'in üyelerinin ebedî olduklarına inanmak olmuştur. Yüce Konsey ebedîdir, ama üyeleri tıpkı sizin ve benim gibi ölümlüdür. Onları farklı kılan bir şey varsa, o da 'bilgileridir'; bilgileri ve bu dünyanın geleceği hakkındaki olağanüstü vizyonları (rüyetleri) ve kavrayışları! **Bir üye öldüğü zaman, onun yerine geçmek üzere seçilmiş olan üye derhal yerini alır ve üç ay boyunca selefinin bırakmış olduğu 'bilgi' ve 'deneyim'e alışır.** Ayrıca, ilk kez olarak Yüce Konsey'in

biraraya gelmiş olan üyeleri ile temasa geçmiş olur. Böylelikle, intikal kesilmemiş olur..

Bu Yüce Konsey nedir ve kudretleri tam olarak nelerdir?

Y. Yüce Konsey, bu dünyanın evriminde ulaşacağı en son noktayı bilmektedir. Bunun aşamalarını da bilir. İnisiye çevreleri içindeki bazı inisiyeler bunların bazılarını tanırlar; örneğin Balık Burcu Çağı ya da Kova Burcu Çağı gibi... Ancak, daha başkaları da vardır ki, bunları Yüce Konsey'in dışındaki hiç kimse bilemez. Yüce Konsey'in başlıca rolü ne midir? Herbir aşamanın öngörülen zaman içinde tamamlanmasını ayarlamak ya da duruma göre işi çabuklaştırmak ya da geciktirmektir. Yüce Konsey'in, pek tabiî olarak olaylara etkide bulunabilme imkânları mevcuttur ve beşeriyetin hatasından ve yeni şartlara, orasını burasını zedelemeden uyum gösterme konusunda zorlanmasından dolayı meydana gelen önlenemez ve beklenmedik olguları, Yüce Konsey ötelerden görür.

Yüce Konsey, kendinden daha yukarıda olanın, Görünmez Sürekliliğin ya da diğer bir ifadesiyle, yüksek bir hiyerarşinin Varlıklarının *koludur*. Evren öyle bir birliktir ki her varlık ve her şey onun zincir baklalarından biridir. Bir husus daha: Yüce Konsey'in üyeleri yılda dört kere, belirli dönemlerde kurul hâlinde toplanırlar. Ayrıca yıl boyunca, onlardan her biri, şayet arzu ederse tüm diğerleri ile temas durumuna geçebilir. "

Dernek ki, etten ve kemikten insanlardan oluşan bu Yüce Konsey, spiralin birbiri ardısıra gelen devreleri (siklusları) boyunca beşeriyetin bütününün evriminin gerçekleşmesi için – tesadüfi engeller, karışıklıklar ve çatışmalar da hesaba katılarakbütün bir plânın engellenemez olan gerçekleşişini görüp gözetmektedir..

Maha'nın ifşaatlarını izlemeye devam edelim: "Politika, 'insanların' bir işidir. Tasarılarımızın gerçekleşmesine kimi zaman hizmet ederse de, kimi zaman bunun tam tersi olur. Tüm dünya genelinde onu yakından izliyoruz ve ondan kendi sonuçlanmızı çekip çıkanyoruz; hepsi bu. Doğal olarak, şayet dünya evrimini engelleyecek olursa, o zaman müdahale ederiz, ama tabiî ki politika ile hiçbir alâkası olmayan yöntemler vasıtasıyla... Her ne olursa olsun, bunlar daha etkilidirler..

Yüce Konsey'in üzerinde (Maha'nın ifadesine göre) dünya üstü bir kozmik hiyeraşi mevcuttur:

'Yüce Konsey, A..., kozmik hiyerarşik bütünlüğün göze görünür birinci zincir baklasıdır; böylece o, ezelden beri öngörülmüş olan devreler boyunca insanlığın düzenli bir toplum olarak ahenkli gelişimini görüp gözetmek misyonuna sahip olan, zincirin temel baklasıdır. Bu devrelerin sayısı 12'dir. Bunlar Zodyak burçlan ile temsil edilmişlerdir ve yaklaşık olarak 24 000 senelik bir zamana yayılırlar. Bunun ardından da kolektif ve kişisel yargı ve on iki devrelik yeni bir döneme başlamak üzere hareket ediş gelir. (Tuhaf Olanla Karşılaşmalar, s. 39.)

Raslantısal gecikmeler ya da erken bitişler olsa da, dünya yine de bu önüne geçilmez devreleri izlemektedir, izleyecektir, izlemek zorundadır.

Onlar (Yüce Konsey'in on iki bilgesi) milletlerin alma ve hazmetme kapasitesine orantılı olarak uygarlığın dinsel, bilimsel, sanatsal ya da felsefî tüketimine hizmet etmek zorunda olan şeyleri analiz ederler, ölçüp biçerler, dozunu ayarlarlar ve süzerler." (F. Wion, Meçhul Krallık, s. 168.)

Yeniden Dünyanın Kralı'na dönelim.

Saint Yves d'Alveydre, cumhurbaşkanına, kendisini Agarta'nın yöneticileri ile temasa geçirmeyi teklif etmekte tereddüt etmemişti (Hint Misyonu, s. 149.) (Başkanın ona cevap verme lütfunda bulunup bulunmadığı konusunda herhangi bir bilgi yok.): "Şayet beni çağırtmak konusunda bir karar verirse, ülkemin lideri için, gizliliğin zorunlu kurallarına rağmen bunu bir istisna olarak kabul etmek zorunda olduğumu ve buna dayanarak kendisine bazı açıklamalar yapmaktan şeref duyacağımı şimdiden bildiriyorum. Kendisiyle başbaşa yapacağım görüşmede, yüksek okullarımızın ödül almış kişileri ya da profesörlerinin arasında Koç Burcu Sinarşik Üniversitesinde öğretilen bilimleri ve sanatları inceleyip gerçekliklerini saptamak isteyecek olanların inişiyasyona kabul edilmelerini Agarta'dan resmen talep etmek amacıyla izlenmesi gereken yolu sözlü olarak aktaracağım..

Bolşevik devriminden sonra, maden araştırmaları yapmakta olduğu Sibiıya'dan kaçan Polonyalı Jeolog Ferdinand Ossendowski'ye, çok yüksek mevkideki bir Moğol lama, Saint Yves d'Alveydre'ninkileri bütünüyle doğrulayan açıklamalarda bulunur.

Narabanşi Kür Hutuktusu Çelil Camsrap'ın ağzından daha fazla bilgi aldım. O bana yeraltı devletinden çıkıp dünyaya gelen kudretli Dünya Kralı'nın ortaya çıkışını, mucizelerini ve kehanetlerini anlattı. Ancak o zaman anlamaya başladım ki bu efsanede, bu ipnozda, bu ortak hayalde ya da her ne şekilde yorumlanırsa yorumlansın, yalnızca bir sır değil, Asya'nın siyasî hayatının gidişine etki edebilecek gerçek ve egemen bir güç gizli idi. " *(Hayvanlar, İnsanlar ve Tanrılar)* Gobi çölünün sırlarına gelince, bu konu hiç de öyle uydurma değildir. Profesör Rameau de Saint Sauveur, *Club Marylen* kayıtlarında şu açıklama da bulunuyordu:

"Bir zamanlar çevresi kapalı bir deniz olan Gobi çölü, onlar (Baavi'deri gelmiş olan uzaylılar) , tarafından *Beyaz Âdâya da daha* doğrusu *Yabancı Denizin Beyaz Adası* adı verilmiş olan muhteşem bir adaya sahipti/fîurası-uzaylılarifı önemli bir iniş noktası oldu. Günümüzde bu adadan geriye, Atis tepesi kalmıştır: Daima aynı yerde, Moğolistan'da, Güney Altay dağ kollarında, Lob Nor'un (45. paralelin 130 km üstünde) 600 km kuzey doğusunda yer almaktadır. Orada önemli bir yeraltı galeriler şebekesi vardır: Çin ve SSCB bunu bilmektedirler. Bazılan orada Agarta'nın gizli bir girişi olduğunu düşünmüşlerdir. Hiç kuşkusuz, tufan öncesine ait, çok uzaklarda kalmış uygarlıkların tüm mirasını bizlere birdenbire açıklayıverecek olan şaşırtıcı arkeolojik keşiflerin eşiğinde bulunuyoruz.

Buna ilişkin olarak, Amerikalı ünlü medyom Edgar Cayce şu haberi vermişti ((*) Joseph Müliard, Sırrın Adamı: Edgar Cayce):

1978 senesinde, Sfenks'in ayaklarından birinin çok uzağında olmayan bir yerde, küçük bir piramitin içinde yer adan ve eski Mısır ve batık kıta Atlantis hakkında çok değerli anılan içeren arşivlerle dolu bir mezar keşfedilecektir.

Frida Wion, *Meçhul Krallık* adlı kitabında şunlan açıklamaktan çekinmiyor: .

"Öyle görünüyor ki, yardımcılan ile çevrili ve kendisine beşeriyetin seçkin tabakasının hizmet ettiği, bir insan bedeni içerisinde öğreneceği hiçbir şey bulunmayan ve dünya ile sakinlerinin evrimini yönetmek misyonuna sahip esrarengiz bir varlığı keşfetmiş bulunuyoruz. Ancak onların ve bizlerin arasından gerçeğin bazı parçalanmn muhafızlan, kutsala yabancı olanları gelecekteki 'Tapmağa' girişlerine hazırlamak için göreve atandılar. Başlarında ezoterik ve inisiyatik merkezler bulunan popüler egzoterik (dışrak) dinler, binlerce yıl boyunca işte böyle yaratıldılar."

René Guénon ise şöyle diyordu:

"Bu Dünyanın *Kralı* ismi tarihî ya da efsanevî bir kişiliği tanımlamamaktadır. Onun temsil ettiği, gerçekte bir prensiptir: Saf ruhsal ışığı ve dünyamızın ya da bizim varoluş devremizin şartlarına özgü Kanun'u (Dharma) yansıtan Kozmik Zekâ'dır... Diğer taraftan şunu da öncelikle belirtmek gerekir ki bu prensip, kendisi vasıtasıyla ilksel Bilgeliğin çağlar boyunca onu alabilecek kapasitede olanlara ulaştığı, kökeni 'beşerî olmayan' ve kutsal tradisyonun deposunu bütünüyle muhafaza etmekle görevli bir organizasyonun yeryüzü âleminde kurmuş bulunduğu bir ruhsal merkez tarafından tezahür ettirilmekte olabilir."

Gerçek tradisyonel bakış açılarına göre Agarta, çevresinde fenomenlerin, âlemlerin dönüşünün gerçekleştiği sabit ve değişmez noktayı somut biçimde temsil etmenin yöntemlerinden biridir. Demek ki bu, esrarengiz merkezi, çevresinde her şeyin hareket ettiği hareketsiz ekseni sembolize etmektedir.

Ayrıca, René Guénon tarafından Kabalacıların *Metatron'u* ve başmelek Mikail ile paralellik kurulan *Bu Âlemin Prensi* kavramı üzerinde düşünmek faydalı olur:

Eğer *Mikail, Metatron* ile bir ise, yine de onun görünümlerinden ancak bir tanesini temsil etmektedir. Işıklı yüzünün yanısıra, onun bir de karanlık yüzü vardır...

Kendisinden *Tekvin'*de (XIV, 19-20) ve aynı şekilde Aziz Pavlus'un *İbraniler'e Mektubu'nda.* (VII, 1-3) söz edilen, Salem Kralı esrarengiz Melkisedek de kim olabilir? René Guénon, bu insanüstü kişiliğe de değinmektedir:

"... Anasızdır, babasızdır, soy ağacı yoktur, hayatının başı ve sonu yoktur, ancak böylece o, Tanrı Oğlu'na benzer kılınmıştır: Bu Melkisedek daima rahip kalır."

Bununla birlikte, Dünyanın Kralı'nın, dünya düzenine göre hem ruhsal otoriteyi hem de maddî kudreti kendinde birleştiren gerçek bir kişilik olarak kabul edilmesi de gayet normal değil midir?

Saint Yves d'Alveydre'nin açıklamalarının aynısını yeniden yapmış olan Ossendowski'ye göre *Dünyanın* Kraıı'na *Brahatma* adı da verilir.

. Dünyamızın yüksek hâller (Yüce Prensip'ten çıkan) ile temas ettiği merkezî noktada yer alan bu şahıs, Agarta'nın yönetiminde iki yardımcıya sahiptir: *Mahatma* (gelecekteki olayları bilir) ve *Mahanga* (bu olayların nedenlerim yönetir, yönlendirir*

*Ossendoıvski bu üç ismi Brahitma, Mahitma ve Mahinga olarak yazmıştır. Çünki elde ettiği bilgiler Saint Yves d'Alveydre'inkiler gibi Hint değil, Moğol kaynaklıdır. Ancak, hepsi de aslında aynıdır. (ç.n.)

Yüce bir inisiyatik merkezin var olduğu kabul etmek gayet normal değil midir? Frida Wion şöyle yazıyor:

"Bir inisiyatik merkezin konumu asla değişmez değildir; politik ya da dinsel icaplara göre yer değiştirir, hatta bölünebilir de... *Dünyanın Kralı, lider,* çağın gereklerine en iyi cevap verebilecek ve kendisinin de bulunduğu bir yere krallığını yerleştirir. Şayet efsanelerde bir kutsal coğrafya mevcut ise, bu, Merkezin konumundan dolayı böyledir, Çünkü onun varlığından dolayı her bölge kutsallaşır. Mısır'dan, Çin'den İrlanda'ya, ardından da Delfe geçmiştir. Günümüzde nerededir? Yoksa çoktan başka bir gezegene mi geçmiştir?" (Meçhul *Krallık,* s. 172-173)

Tabiî ki bu, maddî olgular ile görünmez küreler arasınapaçık temas imkânlarını ortadan kaldırmaz. Bazı şartlar altında -insanlara ait bilinen yazılardan hiç birine ait olmayan esrarengiz harflerle yazılmış olanbirtakım kayıtların anîden ortaya çıkışlarından söz eden tradisyonların doğrulanması kolay olmayacaktır.

Ve yeni bir devrenin başlangıcının gelecekteki çekirdeğini oluşturan sırların, gizemlerin varlıklarını sürdürdükleri -hatta çağın en derinliklerinde bile (aşağı inici spiralin son noktası)bölgeyi dünyanın tüm kalbine yerleştirmek gerekmez mi?

Bu hususta, René Guénon'un şu açıklaması üzerinde düşünelim:

"... Gemi (Nuh'un Gemisi), dünyanın yeniden ıslah edilmesi gerekli olan ve onun gelecekteki hâlinin tohumlarını teşkil eden tüm unsurları içinde bulundurmaktadır.

SAINT YVES D'ALVEYDRE KİMDİR?

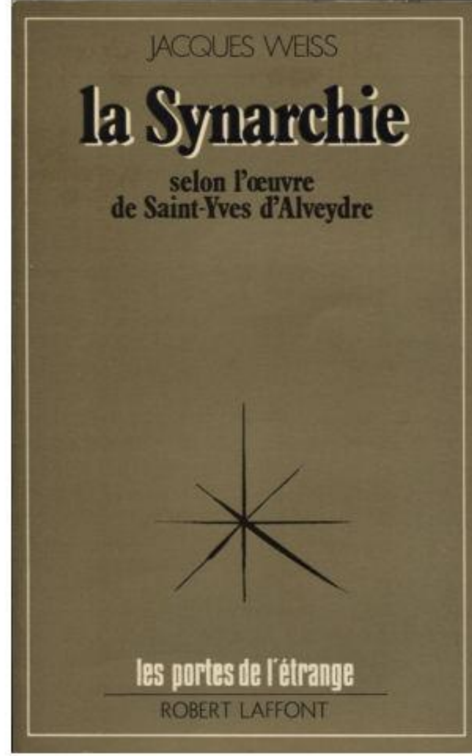
Fransız okültist Dr. Gérard Encausse'un (Papus) normalüstü faal yaşamında kendisini etkileyen üstatlardan biri de Alveydre Markisi Saint Yves'dir. Papus'ün Saint Yves'i tanıması 1887 yılında gerçekleşmiştir ve onu "entelektüel mürşidi" olarak kabul etmiştir. Kendisine yepyeni ufuklar açan ve ilk üstadı olan Eliphas Levi'den sonra (Papus, Eliphas Levi ile as'a karşılaşamadı; Çünkü Levi 1875 senesinde, Papus 10 yaşındayken bu dünyadan ayrılmıştı) geniş kitlelerin anlayışlarına uygun bir hâle getirdiği okültizmin sadık bir hizmetkârı olmasında büyük bir etkisi olan kişi Saint Yves'dir.

Bröton asıllı olan Saint Yves 1842'de doğdu. Doktor olan babası onü çok genç yaşta geçimsiz çocukların ıslah edildiği bir çalışma kampına yolladı. Ancak özel bir kişiliğe sahip olan bu çocuğa, kurumun müdürü son derece anlayışlı uavrandı ve bu, Saint Yves'in yaşamını değiştirdi. Genç yaşta Joseph de Maistre ve Fabre d'Olivet'in eserleriyle tanıştı ve kendini yetiştirdi. Aristokrat sınıfından kontes Keller ile evliliği ona birçok kapıları ardına kadar açtı. Derinlemesine yaptığı çalışmalar, yazarlık kariyeri ve idari mevkilerdeki faaliyetleri ve sosyal konumu kendisine 1880 senesinde Vatikan tarafından verilen Alveydre Markisi unvanını kazandırdı. Saint Yves'in 1882-1887 yıllan arasında yayınlanmış olan, *Misyonlar* dizisini oluşturan beş kitabı çok önemli kabul edilir. Bunlar sırasıyla: *Hükümdarların Misyonu;*

İşçilerin Misyonu; Fransızların Misyonu; Yahudilerin Misyonu ve son olarak da *Hint Misyonu'dur' 1909* yılında bu yaşamı son bulan Saint Yves d'Alveydre'in tum bu kitapları âdeta, Sinarşi adını verdiği ve "ilkelerle yönetim" diye de tanımlanabilecek sosyal ve politik bir organi. syon tasasının birer: uydusu kimliğindedir. Bü öğretisinin pratik uygulamasını göstermek ve bunu sanat ve bilim dallarının da tümüne yayabilmek amacıyla mukavva diskler kullanarak evrensel kozmik gücü" ölçen ve arkeometré adını vérdigi bir âlet geliştirmiş ve bunu öğrencilerinin önünde çalıştırarak herkeste hayranlık uyâlîdlnmş'ür. Sinarşik yönetinı Saint Yves'in icadı değildir; bu 'Ram (yâ da Rama:) taraîmdan M.Ö. 6700 yıllarında kurulmuş olan evrensel yönetim sisteminin ta kendisidinjYaradılışın özünde mevcut ilkele yönetimdir. Dünya maddeye gömüldükçe ışığın parlaklığı zayıflamış, Sinarşi' den uzaklaşılmış, anarşinin derinliklerine dalmmışür. Fabre d'Olivet'in eserlerini derinlemesine inceleyen Saint Yves d'Alveydre'in, çağımızdan çok uzak bir dönemde yeryüzünde bir Evrensel İmparatorluğun yaşamış olduğundan hiçbir şüphesi kalmamıştır. Bu evrensel imparatorluğun yapısının ve bu yapının işleyişinin nasıl olabileceği konusunda çalışmalarını yoğunlaştıran Saint Yves üçlü sosyal yapının varlığını keşfetmiştir. Hint *Misyonu* adlı eserini, *Yahudiler Misyonu* adlı kitabın yazarını görebilmek için Hindistan'dan özellikle kalkıp gelmiş olan Guru Pandit isimli bir bilge ile tanışmasından sonra yazmıştır ."aBu zat, Saint Yves'in yanında aylarca kalmış ve ona pek çok'tıilgileri aktarmıştır. **Barlet, Saint Yves d'Alveydre hakkında yazmış olduğu kitabında onun, zaten bir hayli geniş olan bilgisini Hindistan'ın inisiyatik bilgilerinin kendisine açıklanmasıyla daha da artırmış olduğunu, *Hint Misyonu'nun* yayınlanmasının uygun olmayacağını düşünerek kitap henüz baskıdan çıkar çıkmaz tümünü imha ettiğini ve buna gerekçe olarak da kendisini yetiştirmiş olan o bilge zatın hayatını sergilemeye asla razı olamayacağını söylediğini yazar. Ancak bu imhadan kurtulan bir kitap vardır ve bu da Papus'un eline geçer ve kitap bu sayede daha sonra yayınlanır.** İlk orijinal baskı olan bu kitabı babasının kütüphanesinde bulan oğul Philippe Encausse, kitabın ilk sayfasının arasında Papus'ün şu notunu bulur:"Baskınm tümünün, Hindistan'dan gelen tehditler sonucu yazar tarafından karar verilen imhasından kurtulmuş olajı yegâne kitap. Bu nüsha, merhum Marki Saint Yves'e aittir ve doktor Encausse'a Kont Keller tarafından verilmiştir. Eser, işte bu örnek sayesinde Dorbon yayınevi tarafından basılabilmiştir. (Ekim 1910–Papus)".

Jacques Weiss, *Stnarşi* isimli eserinde, Saint Yves d'Alveydre'in beş adet *Misyonlar* kitaplarının bir özetini de ana hatlanyla sunmaktadır. Kitaplarda yazılanların büyük bir sadakatle özetlenmiş ve ana fikrin vurgulanmış olduğu bu eserden, *Hint Misyonu'na* ilişkin olan bölümü aktarıyoruz.

Jacques Weiss'in S İ N A R Ş İ Adlı Eserinden

Bu kitabın ismi tam olarak şöyledir: *"Hindistan'ın Avrupa'daki Misyonu Avrupa'nın Hindistan'daki Misyonu. Mahatma Sorunu ve* **Bunun Çözümü."**

Okuyucu, Avrupa'nın gerçek misyonunun Asya'ya, buna bağlı olarak halk şuurunun da yükselişi ile birlikte İsa Mesih'in sevgi dinini getirmek olduğunu çoktan anlamıştır. Buna karşılık Hindistan'ın misyonu ise Avrupa'ya Budizmin ve Brahmanizmin tapıncalarının (kültlerinin) bilgeliğini ve ilimini getirmektir. Budizm kültünün karakteristik özelliği bilgeliktir; Brahmanizminki ise evrensel bilimdir. Demek ki, beyaz ırkın misyonunun Asya'ya bilim öğretmekle asla bir ilgisi yoktur. Doğru olanı bunun tam tersidir; bizim maddeci bilimimizin gürültücü ve rahatsız edici uygulamalarının Doğu'nun inisiyatik merkezlerinin bilimi ile kıyaslanabilecek bir hâli yoktur. Orada, Batı'nın araştırdığı tüm sonuçlar çok uzun zamanlardan beri, üstelik görünen ve görünmeyen âlemi yöneten yasalarla da tam bir uyum içindeki çok daha bilgece ve çok daha sade yöntemler vasıtasıyla zaten elde edilmiş bulunmaktadır.

Peki ama, Asyalı bilgeler sahip oldukları bilgileri bizlere şimdiye kadar niçin açık bir biçimde göstermemişlerdir? Bunu yapmamışlardır, Çünkü öyle bir durumda yapacağımız ilk iş bunları siyasî tutkularımızın esareti altında, uyumsuz amaçlar doğrultusunda kullanmak olurdu.

Bununla birlikte Hakikatin, içinde bulunduğu o derin kuyudan gün ışığına çıkacağı ve Kutsal Kitap'daki şu sözün gerçekleşeceği zaman da giderek yaklaşmaktadır: **"Belli olmayacak gizli bir şey yoktur, bilinmeyecek ve aydınlığa çıkmayacak saklı bir şey yoktur."** (Matta, X, 26; *Markos,* IV, 22; *Luka,* VIII, 17 ve X, 2).

Bu nedenden ötürü 1875 yılından, yani Balık Burcu çağının astronomik olarak sona ermesinden yaklaşık 25 yıl kadar öncesinden itibaren Asyalı inisiyeler kendi varlıklarını

bilgece bir yavaşlık içerisinde beyaz ırka duyurmaya başlamışlardır. Madam Blavatsky çağdaş Bilgelik Üstatlarının varlığım ima eden kitapları ilk yazanlardan biri olmuştur. Teofızik hareketin bütünü ve bunun yayınlan, onların etkilerini doğrulamıştır. Saint Yves d'Alveydre ise Agarta, Asya'nın Büyük înisiyatik Üniversitesi ve onun lideri Mahatma'ya ilişkin ilk aydınlatıcı bilgileri getirmiştir (Papus'un belirttiğine göre Polony alı Wronski, henüz 1820'li yıllardan itibaren Asyalı İnisiye Rahiplerin varlığından söz ediyordu, (ç.n.)). Mahatma, Evrensel Papa ya da diğer bir ifadeyle çağdaş dünyanın Büyük Eğitmeni rolünü oynamaktadır (Bu konuda daha derin bilgi edinmek isteyenler Baird T. Spalding'in "Life and Teachings of the Masters of the Far East" adh eserini okuyabilirler. Fransızcası, "La Vie des Maitres" ismini taşır.).

Bu rol, esas olarak ilk Sosyal Kudretten, yani Öğreti'den doğmaktadır. Demek ki Agarta'nın hiyerarşik üniversitesi tamamen silâhsızdır ve asla şiddete başvurmamayı seçmiştir; hatta kendisine saldırılsa bile. Peki ama bu onun kendini koruyacak hiçbir yönteme sahip olmadığını mı gösterir? Asla; Çünkü onun sahibi olduğu fizik bilimi gezegenimizi havaya uçurmaya yeter ve pisişik bilimi de buna uygun bir seviyededir.

Ancak uygarlaştıncı rolünü oynayabilmesi ve en az yüz bin yıllık gelenekleri aktarabilmesi için Agarta'nın 19. yy.'a gelinceye kadar Avrupa'yı kendi varlığından haberdar etmemesi daha uygun düşüyordu.

Kitabın bir özetini çıkarmak durumunda olduğumuzdan, Saint Yves'in *Hint Misyonu'nda* ele aldığı konuların tümüne değinmemiz mümkün değildir. Bu kitap 1949 senesinde Dorbon yayınevi tarafından yeniden basılmıştır ve piyasada da satılmaktadır. Şimdi, bunun kısa bir özetini sunuyoruz.

ÖNSÖZ

Evrensel Tarih ancak tüm insanlığın fikirlerini ve yaşadığı olayları gerçek biçimde yansıttığı takdirde doğru kabul edilebilir. O hiç kimsenin tekeli altında değildir. Çağdaş yazarlar arasında Saint Yves, sadece tek bir şeyin yaratıcısı alduğunu iddia etmektedir: Bu, Sinarşi fikridir.

Antik çağdan itibaren bu fikir yalnızca Dorlar'a ait kutsal metinlerde değil, ayrıca Ram Devresi'nin tüm organizasyonunda da kendini gösteriyordu. ***Hükümdarların Misyonu* ve *Yahudilerin Misyonu*** adlı eserlerde modem bir Sinarşi'nin kuruluşundan itibaren Avrupa Öğretim Odası'nın doğal ve kutsal bilimlerin yeniden oluşturulması için gerekli tüm bilgileri alacak olduğu belirtilmiştir. Saint Yves bu verilmiş sözü şunîan ekleyerek doğrulamaktadır: **"Ram Paradeşa'sı, onun Üniversite tapmağı, tradisyonları dörtlü öğretim hiyerarşisi günümüzde de olduğu gibi ve değişmez biçimde varlığını sürdürmektedir. Bu kitabı saygılarımla onun Ruhanî Lideri'ne ithaf ediyorum."**

AGARTA'NIN ORGANİZASYONU

Saint Yves tarafından yeniden keşfedilmiş olan, dünya üzerindeki en eski tradisyon ile en eski zihinsel ve sosyal yapıyı güvencesi altında bulunduran otorite, yeryüzünün en eski üniversitesi olan Paradeşa'da bulunmaktadır. Bunları kaıleme aldığı dönemde (1886) dünyanın öğretim birliğinin yaşları şöyleydi:

Muhammed sallallâhü aleyhi ve sellemin 1264 yıl.

İsa Mesih'in 1886 yıl.

Musa'nın 5647

Manu'nun .. 55647 yıl.

Paradeşa'nın yüksek rahiplerinin üniversitelerini halk kitlelerinden gizlemelerinin sebebi nedir? Gizlemişlerdir, Çünkü onların harika bilimleri, tıpkı bizim bilimimiz gibi kötülüğü, Tanrı karşıtım, Mesih karşıtım, anarşinin genel yönetimini tüm insanlığa karşı silâhlandırmakta kullanılırdı.

Sırlar ancak ve ancak Musa ve İsa Mesih'in verdikleri sözlerin Hristiyanlar tarafından tutulmasından, yani yeryüzündeki anarşinin yerini Sinarşi'ye bırakmasından sonra yürürlükten kaldırılacaktır.

Bununla birlikte, kendiliğinden inisiye olan Saint Yves, öğretebilecek olduklarını söylemeyeceğine ilişkin hiç kimseye herhangi bir söz vermemiştir, bunlar insanlığın çıkarlarına ters düşse bile. Demek ki, Ram Devresinin başkent tapınağında, ismi **"şiddetin yakalayamayacağı, anarşinin erişemeyeceği"** anlamına gelen Agarta'da kendisini izlememize izin verilmiştir. Bu mistik ad ona M.Ö. 3000 yıllarında, İrşu' nun bölücü hareketinden sonra verilmiştir.

Agarta neredebilir?

Bu hususta şu aydınlatıcı bilgiler şimdilik yeterlidir: Ram'dan (Rama) (Bkz: Büyük İnisiyeler, E. Schure. (Ruh ve Madde Yayınlan)) önce merkezi güneş kenti Ayodhya'da idi. Ram'dan 3000 yıl sonra (M.Ö. 3700) ilk yer değişimini yaşadı. İrşu'dan 1400 yıl sonra (M.Ö. 1800) ikinci bir değişim yaşadı; bunu milyonlarca Asyalı bilirdi. Ancak, bunlar arasında Himalayalar bölgesindeki yeni konumu hakkında bilgi vererek sadakate ihanet edecek tek birini bile bulmak mümkün değildir.

Agarta'nın kutsal ülkesi bağımsızdır, sinarşik olarak organize edilmiştir ve halkının nüfusu 20 milyon kadardır. Orada bizim acı verici mahkemelerimize ve cezaevlerimize rastlanmaz. Ölüm cezası asla uygulanmaz. Güvenlik kadrosu aile babalarından oluşur. Suçlular inisiyelerin ve hizmet punditlerinin ellerine terk edilir; ancak iki taraf da daima barış istediğinden her verilmiş olan zararın ardından bunun giderilmesi için isteyerek, gönüllü şekilde onanma ve tazmin etmeye girişilir.'

Orada bizlerin sinarşik olmayan uygarlıklarımızın büyüle acılarının, yani geniş yığınların sefaleti, fahişelik, ayyaşlık, yöneticilerin acımasız bireyciliği, yönetilenlerin bozguncu zihniyeti, her türden ihmal ve yetersizlik gibi niteliklerin hiç birine rastlanamayacağını söylemeye gerek yok.

Bu ülkenin bölgelerinin başına yerleştirilmiş olan Rajalar (ya da Raca) yüksek seviyeden inisiyelerdir. Onların hâkimliklerinde etkili ve buyurgan bir karakter vardır ve bu husus *Yahudiler Misyonu'*nda incelenmiştir.

Agarta'da kast yoktur. Hindu paryalarının en sonuncusunun bile çocuğu kutsal üniversiteye kabul edilebilir ve oradan çıkmasına ya da orada liyakatlerine göre tüm hiyerarşi derecelerine ulaşarak kalmasına da izin verilir. Takdim, çoçuğunu adayan anne tarafından doğumdan hemen sonra yapılır. Bu, Kuzu Devresinin tüm tapınaklarının Nazareatı'dır.

Şimdi de en aşağıdan başlayarak zirveye doğru Agarta'nın merkezî organizasyonuna bakalım. Milyonlarca Dvija ("iki kere doğmuş" demektir) ve Yogi ("Tanrı ile birleşmiş anlamına gelir) Agarta'nın simetrik biçimde bölünmüş olan dış mahallelerinde yaşarlar ve başlıca yeraltı yapılarına dağılmış durumdadırlar

Onların üstünde beş bin Pundit ("Bilgin" anlamındadır) öğretimi sağlar ve iç güvenlik göreviiiTyerine getirirler. Onların sayısı Veda dininin hermetik (gizli, örtülü) köklerinin sayısına karşılık gelir. .

"Bunların ardından, giderek nüfusu daha azalan yanm daireler şeklinde, 365 Bagvanda'dan ("kardinal" demektir) oluşan güneşsel bölgeler gelıis

Bundan sonra gelen çember, Agarta'nın merkezine en yakın olandır. Yüksek İnisiyasyon'u temsil eden 12 üyeden oluşur. Bunların sayısı, diğerlerinin yamsıra Zodyak'ın 12 burcuna da karşılık gelir.

55 700 senedir tüm sanatların ve bilimlerin gerçek sentezini içeren kütüphaneler, ilâhîliğe saygısı olmayanlara kapahdır. Bunlar yerin derinliklerinde bulunurlar. Ram Devresi' ne alt olanbölümleri, Koç İmparatorluğunun ve kolonilerinin bulunduğu bölgelerin yeraltılarında yerleştirilmiştir. Daha önceki devrelerin kütüphaneleri ise denizlerin ve tufan öncesiAmerika'nın yeraltı yapılarına dek uzanmaktadır.

Paradeşa'nın gerçek üniversite arşivleri binlgrce kilomefac uzunluğundadır? Avrupa genel anarşik yönetlmînr bırakip üçlü Sinarşik yönetime geçtiği gün, Biribir Gece Masalları'ndakileri andıran bu hârikalar ve daha birçokları onun Anfiksiyonvari Öğretim Birliği'ne kapılarını açacaklardır.

Bu arada, toprağı eşelemeye koyulacak olan düşüncesizlerin vay hâline! Onlar bu işten yalnızca kesin bir yıkım ve kaçınılmaz bir düş kırıklığı elde edeceklerdir. Bu gezegen

kütüphanesine ait kataloğun tüm bilgisine ancak Agarta' ıiin Ruhanî Lideri **ve** onun yardımcıları sahiptirler.

Ah! Şu anarşi, uluslararası ilişkilere hükmetmeseydi, tüm kültlerimiz (tapmcalanmız) ve üniversitelerimizde ne harikulade bir rönesans yaşanırdı! Dünya, rahiplerimize ve şu hayran olunası bilim adamlarımıza tüm sırlarım vermekle kalmaz, onlar bunun tüm zekâsına, altın anahtarına da sahip olabilirlerdi. Bu durumda geçmişin ilâhiliğine karşı saygısızca davranılmayacak ve müzelerimizi doldurmak amacıyla antik mezarlardan kolu bacağı kopmuş kalıntılar sökülüp alınmayacaktı. Antik Çağ büyük bir saygı ve sevgiyle yeniden bizzat kendi yerinde oluşturulacaktı: Mısır'da, Etyopya'da, İran'da (Pers ülkesi), Kafkasya'da, vs... Şayet bilim, kâhinlerin önceden bildirdiklerini sonunda gerçekleştirmiş olsaydı, İnsanlığın kanlı üyelerini ilâhî konçerto biraraya getirmiş olacaktı. Antik Mısır'ın arıtılmış sırlarıyla, Yunanistan'ın Örfe dönemindeki olağanüstü güzellikteki ihtişamıyla, Yahudiye'nin de Süleyman devrindekinden de daha güzel biçimde yeniden doğdukları görülecekti. Her şey Göklerin yüksekliklerinden Yerin merkezî fırınına varıncaya kadar yenilenmiş, aydınlatılmış ve bilinmiş olacaktı. Öğretim fakültelerinin birbirine yakınlaşması tüm sıkıntılara kesin bir çözüm getirecekti..

Can çekişmekte olan anarşinin, son kanlı çırpınışları arasından geçerek bu Sinarşi egemenliğine doğru yol almaktayız. Büyük Babil'in çöküşü artık görünmeye başlamıştır ve bu kitap da bunun ön belirtilerini haber vermek için yazılmıştır.

Agarta'nın merkezî hiyerarşisi Kozmik Sırlar ayinini yapmak üzere. Büyük dua saatlerinde bıraraya geldiğinde, dünyânın yüzeyinde garip bir akustik fenomen meydana gelir. Yolcular ve kervanlar dururlar, insanlar ve hayvanlar dinlerler. Onlara dünya sanki şarkı söylemek için dudaklarını açmış gibi gelir. Görünür hiçbir nedeni olmayan bir ahenk âdeta "Sözle Anlatılmayan"ı aramaya çalışıyormuşcasma uzay boşluğunda dalgalanır. Araplar ya da Parsisler (Farslar), Yahudiler ya da Afganlar, Budistler ya da Brahmanlar, Tatarlar ya da Çinliler, tüm yolcular derin bir tefekküre dalarlar ve Büyük Evrensel Ruh'ta birleşmiş olarak dualarını mırıldanırlar..

Sırlarla çevrili gerçek ışık piramit olan Paradeşa'nın hiyerarşik görünümü şöyledir: Otorite, orada İlâhî Zihin'dedir; kudret, Evrensel Ruh'un yargılayıcı Aklindadır; ekonomi ise Kozmos'un fiziksel Organizasyonundadır!.

Müritlerin eğitimleri günümüzde de Ram Devri'ndekinin aynısıdır; Çünkü bireşimsel Hakikat bir kere öğrenildi mi, kişisel gelişme, zihinlerde ve ruhlarda onu muhafaza etmek ve hiç durmaksızın yaymak üzere ona kadar yükselmekten ibarettir.

Tüm öğrenciler sonuncuya kadar yükselmek üzere ilk basamaktan başlamak zorundadırlar. Musa'nın, Orfe'nin, Fisagor'un, Solon'un, Zerdüşt'ün, Krişna'nın, Daniel'in vs. yapmış oldukları budur. Newton da Paradeşa'ya gelseydi aynı şeyleri yapmak zorunda kalacaktı, yani ya ABC'den başlayacak ya da uzaklaşmak zorunda kalacaktı..

Okuyucunun *Yahudilerin Misyonu*'nda da ele alınmış olduğunu göreceği gibi, Vattan adı verilen evrensel bir dil vardır. Bu, Yuhanna'nın da sözünü ettiği dildir (Başlangıçta Kelâm Vardı" vs.). Bu dil sadedir, ilkelerinde bilgecedir, sonsuz uygulamalarında ise kesindir. Dvijalar ulusunu oluşturan sayısız insan onu öğrenmekle meşgul olmakta ve ondan harika

keşiflerde bulunmak için yararlanmaktadır. Kutsal dillerin incelenmesi İlâhî Zihin'in aslî yapısını açığa çıkardığı zaman denetlemeler dönemi de başlamış olur. Sınavlardan yüzünün akı ile geçen Dvija, kendisini Yogi olmaya götürecek incelemelerine başlar. Bizim Baü'da tüm bildiklerimiz ve tüm bilmediklerimiz, orada yeryüzünde bir eşi benzeri daha bulunmayan öğretim misyonerleri olan üstatlar tarafından öğretilmektedir. Yerkürenin ateşten derinliklerinden, yeraltının gaz ve tatlı ya da tuzlu su akıntılarına, denizlerin dipsiz derinliklerine, küremizin enlemesine ve boylamasına manyetik akımlarına, havanın görünmez cevherlerine, elektriğe, mevsimleri meydana getiren evrensel ahenklere varıncaya kadar tüm bilgiler derinleştirilmiştir. Fizik ve kimya öyle bir seviyeye ulaştırılmıştır ki, şayet bunları gösterme imkânımız olsaydı herhalde kabullenilmeleri imkânsız olurdu. Orada sayımı ve dökümünün yapılmadığı ve sayısız derecede gözlemlerin ve deneylerin konusu olmamış tek bir böcek ya da bitki bile yoktur. Orada, ölümün sırlarına da nüfuz edilmiştir.

AĞARTA NIN ÖĞRETİSİ

Agarta'nın kapsadığı şaşırtıcı deneyler birikimi arasında beşeri ayıklanmaya ilişkin olanları görülmemiş bir seviyeye ulaşır. Ram Devresi'nin bilginleri türlerin sırrına ve insan fizyolojisinin en alt ve en üst sınırlarına ilişkin sırların derinliklerine nüfuz edebilmek için olabilecek her şeyi denediler.

Görünmez krallıklar ile ilişkiler, uykunun yasaları, ruhsal yükseliş için uygun olan gıda rejimleri, psişik güç, rüyalar, bedeni uyur vaziyette bırakarak uyanmanın yöntemi... Tüm bunlar incelendi, uygulandı ve bilindi.

Ancak zekânın, duygunun ve içgüdünün mutlak arılığına ulaşmadan ve kutsal bilimin kontrolüne sahip bulunmadan ebediyetin kapılarını zorlayacak olanların vay hâline! İşte bu nedenden dolayı İrşu'nun bölücü hareketi gibi kutsal olana saygısızlığın korkunç boyutlardaki örnekleri, her geçip gittikleri yerlerde en korkunç cezaları kendilerine cezbetmişlerdir. Bu cezalar daha hâlâ son bulmuş değildir.

Himalayalar’ın arı dorukları, ayak basılmamış karlan ve berrak selleri, İndus ya da Ganj’ın çirkef ve ceset dolu bulanık suları yüzünden reddedilebilir mi?

Ve bünyesinden tüm zihinsel ya da manevî kokuşmuşluğu, tüm bağnazlığı, tüm kurnazlığı, tüm düşünce ya da irade keyfîliğini, tüm batıl inancı, tüm putperestliği, tüm kara büyüyü daima dışan atmış olan Agarta hiç kınanabilir mi?

Bu yüzden, Agarta'nın hizmet servisleri öğrenciler tarafından güven altına alınmıştır. Ancak, eskiden bu böyle değildi. Dvijalar'ın odalarını, Punditler’in konutlarını, üniversite'nin lâboratuarlarını ve gözlemevlerini toplama ve temizleme işlerini aşağı konumda bulunan ilkel kavimler görüyorlardı.

Budist bölünmeden (ayrılıktan, aykırılıktan) sonra, bu ücretli hizmetkârlar bir tür isyan başlattılar. Kendilerinin sayıca üstün olduğunu görerek, kendi ölçülerinde bir anarşi kurmak amacıyla hiyerarşiyi devirmeye yeltendiler. Felsefe salonlarının temizliğini yapanlar inisiyasyon şartlarının tersine olan öğüt ve telkinlerde bulunmaya koyuldular. Atölyelerin ve lâboratuarların işlerini görenler ise kendilerine yüksek bilgin süsü vererek alelacele şekilde maji uygulaması yapmaya giriştiler. Tabiî ki, kaçınılmaz biçimde kara büyünün kucağına

düştüler ve sonuç olarak kitleler hâlinde topluca kovuldular; bu da yeryüzündeki kimi yerleşik, kimi de göçebe olan değişik kabilelerin ortaya çıkmasına neden olmuştur.

Yerleşik kabileler arasında bir tanesi, Sivaiştler adı verilen kabile, Druidler döneminin en iğrenç dümenlerini yineleyerek Hindistan'ı sayısız insan kurban etmelerle kan denizine dönüştüreni olmuştur. Agarta tarafından derece derece frenlenmiş olsa bile, etkisi hâlâ devam etmektedir.

Agarta'dan kovulanlardan oluşmuş göçebe kabileler arasında çingeneler de (Bohemyalılar) ("Bohami" kökünden türemiştir. Bohami, "kendini benden geri çek" anlamına gelir. (J. Weiss)) yer alır. İnisiyeler ile eski temaslarının yüzeysel bilgileri ve sisli anılarıyla dolu bir hâlde, bir yığın batıl itikat içinde boğulup gitmiş yöntemleri ve şaşırtıcı uygulamalarıyla Avrupa'da dolanıp durmaktadırlar. Bu zavallı insanlar, dünyada Sinarşi yönetimi kurulduğu zaman aslî vatanlarına geri döneceklerdir.".

Agarta'dan kovulanlara ilişkin söylenecekler arasında "fakirlere"de değinmek gerekir (Hint Fakirleri). Bunlar çoğunlukla, Agarta'da öğrenci iken öğrenimlerine yüksek seviyelere ulaşmadan önce son vermiş ve kendilerini Orta Çağ' daki dilenci keşişlerindeki benzer bir dinî hayata adamış olan kişilerdir. Onlar, Hindistan'ın en ücra köşelerindeki köylere kadar ezoterik öğretimin kutsal masasındaki birkaç kırıntıyı götürmüş ve böylece tüm Hindistan'a Agarta'nın daima mevcut olduğunu sürekli olarak kanıtlayıp durmuş insanlardır,

İnceleme kitaplarının orijinal metinlerini hiç kimse Agarta'dan dışan çıkaramaz. Bunun izleri ancak hafızada muhafaza edilmelidir. M.Ö. 6. yy.'da, bir gezintiden sonra odasına dönen Sakya Muni, sessizlik içinde hazırlamış olduğu devrimci hareketi gerçekleştirmek için üzerinde tüm hesaplarım kurmuş olduğu tetkik defterlerini yerlerinde bulamayınca korkunç bir çığlık attı ve Brahatma'nın ikamet ettiği merkezî tapmağa boşuna koştu. Kapılar kendisine acımasızca kapalı tutuldu. Tüm gece boyunca maji bilgilerinin hepsini boş yere uygulayıp durdu. Yüce Hiyeşrarşi her şeyi önceden görmüştü ve her şeyi biliyordu. Böylece Budizm'in kurucusu, bir an önce oradan uzaklaşmak ve hafızasında tutabildiklerini hiç vakit kaybetmeden ilk müritlerine yazdırmak zorunda kaldı.

Burada açıklanan kutsal Agarta, özellikle bağnazlığın karşısmdadır. Uygulamakta olduğu tüm sanatları ve tüm bilimleri, sırların gizleri ile birlikte beyaz ırka azar azar verebilmek için, ondan yâlnızca sinarşik bir hareket beklemektedir.

1886 senesinde görev başında bulunan Brahatma, ruhanî liderlik koltuğuna 1848'de oturmuştu. Hindistan'ın İngilizler tarafından geçici olarak işgal edilişini Yukarı'dan emredilmiş bir sınav olarak kabul ediyordu. Bunun, meyvelerini verdiği andan itibaren sona ereceğini biliyordu. Birleşmenin ya da kurtuluşun kesin tarihini bilmekteydi.

Saint Yves'in yaşamında çok önemli bir anısı olan 1877 senesinde, Brahatma, sırlar yasasının yürürlükten kaldırılması ve Hristiyanlık tarafından yeterince hazırlanmış insanlık için organizasyonunun Üçlü Yasası'na dönüşün başlatılmasını haber veren bir işaret aldı.

Kaynak: René GUÉNON, METATRON DÜNYA KRALLIĞIKıyamet işçileri Ülkesi AGARTA'nın Öyküsü, Kitabın Orijinal Adı LE ROI DU MONDE, Halûk ÖZDEN, Ruh ve Madde Yayınları, İstanbul 1992

RAINER MARIA RILKE

Sabri Tandoğan

1958 kışının çok soğuk bir günüydü. Yedek subaydım. Eğitimden dönmüştük. Birden Nurettin Özdemir'i gördüm karşımda. Her zaman ki gibi sevgi dolu, sıcak ve samimi hali ile yaklaştı, Sabri dedi, gidelim, hem çaylarımızı içelim, hem de biraz sanattan, edebiyattan konuşalım...

Ve bana Rilke'yi anlattı o akşam. Malte'den ezbere bölümler okudu. Çok heyecanlanmıştım. İlk fırsatta gittim aldım **Malte Laurids Brigge'nin Notları'**nı. Bir daha da bırakamadım. Özellikle gecenin ilerlemiş saatlerinde çevrede tam bir sessizlik varken, uzaktan, derinden gelen bekçi düdüklerine köpek havlamaları karışırken, elimde Rilke, kendimi mutluluğunda ötesinde, sınırsız hazlar ve heyecanlar içinde bulurdum. Kendimi garip, yalnız, kimsesiz hissettiğim zamanlarda elim kendiliğinden Rilke'ye uzanırdı. Okudukça açılır, ferahlar; içim, iyi, güzel, tertemiz duygularla dolardı. Rilke en yakın dostum, arkadaşım olmuştu artık... Sorunlarımı çözen, yürüyeceğim yolu gösteren, gözyaşıma ortak olan, düşüncelerimi paylaşan bir dost...

Bana Rilke'yi tanıttığı için, o ışıklı evrenin kapılarını araladığı için Nurettin Özdemir'e ne kadar teşekkür etsem azdır... Keza, başarılı çevirisiyle Malte'ı dilimize kazandıran şair Behçet Necatigil'i **"Genç Bir Şaire Mektuplar"** çevirisiyle Rilke'yi sevmemde en büyük etken olan Prof. Melâhat Özgü'yü, Rodin'i çevirirken dil ve anlatım güçlüklerini yenmesini bilen Esat Nermi'yi ve yıllardır Rilke'yi şiirleriyle Türk okuruna tanıtabilmek için çırpınan Turan Oflazoğlu'nu, burada minnet, şükran ve saygı ile anarım. Yazıda ki alıntıları da bu kitaplardan yaptım.

Rodin, ün kazanmazdan önce yapayalnızdı. Ulaştığı ün ise onu belki daha da yalnızlaştırdı. Çünkü ün dedikleri de, alt tarafı yeni bir ad etrafında toplanan bütün yanlış anlaşılmaların toplamıdır. Böyle diyor Rilke, Rodin için. Ne var ki, biraz biraz da kendini anlatmış oluyor. Rilke de ömrü boyunca kendi büyük yalnızlığını yaşadı. Yaşamının büyük bir bölümü değil kendisi oldu yalnızlık... Kendi yüreğinin sesini dinleyenler için, bundan doğal ne olabilirdi? Madem ki O, kendi ruhu ve eşyanın gerçekliği ile başbaşa kalmış bir insandı...

Rilke, Yalnızlık isimli şiirinde **"Akar yalnızlık ırmaklarla"** derken de kendi yalnızlığının yoğunluğunu vurgular. Her yere beraberinde götürür yalnızlığını. O, Duino Şatosunda yaşarken de yalnızdır, Paris'in göbeğinde yaşarken de...

Genç Şaire Mektuplar'ında bakın ne diyor:

"İçinize dönün, hayatınızın kaynadığı derinlikleri yoklayın; onun kaynağında siz, yaratmanız gerekiyor mu sorusunun karşılığını bulacaksınız. İçinizdeki ezgileri size seslendikleri gibi alın. Belki sanatçı olarak doğduğunuzu tanıtlar. Boyun eğin o zaman alın yazınıza, yükünü ve büyüklüğünü de dıştan gelebilecek bir karşılık beklemeden taşıyın, çünkü yaratıcı, başlı başına bir dünya olmalı ve her şeyi içinde bağlandığı tabiatta bulmalı.

Ama belki, içinize, yalnızlığınıza bu inişten sonra da gene, şair olmaktan vazgeçmek zorunda kalırsınız (dediğim gibi, yazmamak için) insanın yazmadan da yaşıyabileceğini

duyması yeter. O zaman da gene, sizden dilediğim bu içe dönüş boşuna değildir. Hayatınız, o andan başlayarak öz yollar bulacaktır.”

Malte Laurids Brigge’nin notlarında:

“Ve kimseniz yoktur ve hiç bir şeyiniz yoktur, elinizde bir valiz ve bir kitap sandığı, bir tecessüs bile duymadan, dünyada dolaşır, durursunuz.” diyerek sanki ileride yaşayacağı yıllarında bir özetini vermiş oluyor.

RAİNER MARİA RİLKE

Ömrü yalnızlık ve yolculuklarla geçen Rilke 4 Aralık 1875’te Prag’da doğdu. Babası orta halli bir memurdu. Annesi zengin bir ailenin kızı idi. Rilke’nin doğumundan 9 yıl sonra annesi ve babası ayrıldılar. Çocuk annenin yanında kaldı. Aile yapısı, Rilke’nin duygulu kalbinde bir ömür boyu üzerinden atamayacağı izlenimler bıraktı. Anne, baba ayrı dünyaların insanı idiler. Anlaşamıyorlardı. Baba Jozef Rilke daha duygulu, dünyası daha geniş, içli bir insan. Prag o zamanlara Avusturya’nın egemenliği altında. Almanlar azınlıktalar. Jozef Rilke, Avusturya ordusunda subay olmak istemiş, yükselemeden ayrılmış. Demiryollarında müfettiş olarak çalışıyor. Hayatı olduğu gibi kabullenen, rahat, sade bir insan. Anne tam karşıt. Tutkuları sınırsız, mağrur, hırçın ve kaprisli. Oğlunun subay olmasını istiyor. Belki tutkuları, doyumsuzluğu oğlunun parlak rütbelerinde yeni olanaklar arayacak...

Oysa Rilke yedi aylık doğmuş, cılız bir çocuktur. Sophia oğlunu altı yaşına gelinceye kadar kız gibi büyütmüştür. Kız gibi giydirmiştir. Çünkü Sophia’nın ilk çocuğu kızdır ve doğduktan kısa bir zaman sonra ölmüştür. Sophia, Rilke’de ölen çocuğunun anılarını ve özlemlerini yaşamaktadır. Onun ölümüne, yıllar geçtikten sonra da bir türlü alışamamıştır.

Rilke’cik St. Pölten’deki askeri okula verilir. Ve onun masum, tertemiz dünyası kapkara bulutlarla kapanır. Acı dolu, sıkıntı ve bunalım dolu yıllardan sonra Rilke okuldan ayrılır. Kendisi, sonradan bu yıllarını cehennemden farksız olduğunu söylemiştir. Öyle bir an geldi ki, sabrı tahammülü tükendi. Ailesi de, onu oradan alıp, Linz’deki Ticaret Okuluna verdiler.

Beş yıl süren uğraşmalar sonunda, özel dersler alarak lise öğrenimini tamamlar. Rilke'nin amcası saray noteridir. Amca mesleğini sürdürmesi istenir. Hukuk Fakültesine girer. Babası Jozef Rilke, oğlunun hiç olmazsa avukat olmasını istemektedir. Ne var ki bu çabalar da olumlu bir sonuca ulaşamaz.

Ama o dünyaya bir sanatçı olarak gelmiştir. Ve bu yazgıyı değiştirmek kimsenin elinde değildir. Kim ne derse desin, Rilke, kendi dünyasına çoktan dalmıştır. Çılgın gibi çalışmakta, bir yandan kendi içinde derinleşirken, bir yandan da şiirleri oyunlar yazmakta, yazdıklarını Alman ve Avusturya sanat dergilerinde yayınlamaktadır.

Rilke ilk şiirleri ve yazılarıyla bile dikkati çekmeyi bilmiştir. Ünü yavaş yavaş yayılıyor. Sevilen, beğenilen, takdir edilen bir imza olmaktadır. Fakat o, bunlara önem vermez. Derinleşmek bir tutku olmuştur onda. Eşyada ve insanda derinleşme istemektedir. Çağının insanlarına kaybetmiş oldukları iç zenginliğini yeniden kazandırmak istiyordu. Bu döneminde yazdığı şu şiir ne kadar anlamlıdır:

BUDUR BENİM ÇABAM

Budur benim çabam, bu:
adanmak özlem çekerek
dolaşmaya günler boyu.
Güçlenip genişlemek derken,
binlerce kök salarak
kavramak hayatı derinden—
ve ortasından geçerek acının
olgunlaşmak hayatın tâ ötesinde,
tâ ötesinde zamanın!

Rilke sadece gözleriyle değil, bütün varlığı, bütün hücreleri ile görmek istiyordu. Gördüğü her şey onda heyecan uyandırıyor, görünenin arkasında gizlenen, görünmeyeni bulmak, ele geçirmek, yaşamak, kendine katmak istiyordu. Beklemek ve özlemek en sevdiği kelimelerdi. En uzaktakinin olduğu kadar, en yakınındakinin de özlemini duyuyordu. Her yerde, her şeyde, sırların sırrını, Allah'ı arıyordu. Güneşin doğuşu, kuşların ötüşü, derelerin ezgiler söyleyerek akışı, ormanlar, kır zambakları, geceleyin yıldızların görünüşü, onu biraz daha Allah'a yaklaştırıyordu. Yine bu döneminde yazdığı bir şiir:

BAYILIRIM KIR ZAMBAKLARINA

Bayılırım kır zambaklarına, uzak,
çaresiz hep birini bekleyip duran;
ve kızlara, saçlarına çiçek takarak
ıssız pınarların orda düşler kuran;
Ve güneşte şakıyan çocuklara,
yıldızlara bakıp bakıp da şaşan;
bana şarkılar getiren günlere sonra;
ve gecelere, çiçeklerle dolup taşan.

İşte bu sıralarda, Rilke, ölümüne kadar sürecek olan yolculuklarına başlıyordu. **Kleist, Nietzsche, Hölderlin** gibi Rilke de yalnız adam olarak yaşamını sürdürürken, yazgısı onu Alman edebiyatının güncel yaşantısının dışında bırakacaktı. Ne var ki, Goethe'den sonra Alman dilinin ve Alman ruhunun doruklarından biri olarak sonsuza dek yaşayacaktı.

1897 yılında, Rilke, Münih'te Lou Salome ile karşılaştı. Bu Rilke için son derece önemlidir. Lou, Rilke'den on dört yaş büyüktür ve çok ilginç bir kadındır. Rus Çarı II. Aleksandre zamanında genelkurmay başkanı olan General Von Salome'nin kızıdır. Lou ev içinde çok sevilmektedir. İyi bir eğitim görmüştür. Birkaç yabancı dil bilmektedir. 1873 yılında Petersburg'daki Hollanda Elçiliğinin protestan papazlığına atanan Hendrik Gillot çok kültürlü, güzel konuşan, yakışıklı bir kimsedir. Lou'ya bir süre ders verir. Onun gösterdiği kavrama gücüne, en çetin felsefe sorunlarını yorumlamada vardığı aşamalara hayran olur. Bu hayranlık, giderek aşka dönüşür. Evlenmek ister. Fakat Lou olumsuz cevap verir. Çünkü Gillot evlidir. İlişki kopar, Lou ıstıraplar içinde kalır, hastalanır. Ailesi, onu Zürih'e götürür. Burada hem tedavi görür hem de teoloji profesörü Biedermann'ın derslerini izler. Lou, yine bütün varlığıyla kendini kitaplarına ve derslerine verir. Yine sağlığı bozulur. Roma'ya giderler.

Bu sırada Nietzsche de hastadır. Arkadaşı Malvida onu Roma'ya, konağına çağırır. İşleri olduğu için bir süre geç kalır. O sırada Malvida'nın arkadaşı Paul Ree ile Lou Salome, konakta tanışırlar. Paul, Lou'ya hayran olur. Evlenme teklif eder. Lou reddeder. Bu sırada Nietzsche çıkagelir. Lou'ya büyük bir tutkuyla bağlanır, içini döker. Kadınların en zekisi der Lou için. "Onda bir kartalın keskin bakışı, bir aslanın yürekliliği var" diye yazar kız kardeşine. Ama bu büyük sevgi de yarıda kalır. Lou, Nietzsche'yi de istemez. Bu, filozofu cinnetin, deliliğin uçurumuna kadar götürecek olayların başlangıcı olur.

Lou, elli yaşındayken, Freud da onu tanır ve hayran olur. Lou, güzel cazibeli bir kadın değildir. Ama üstün zekâlı, yetenekleri gelişmiş, gerçekten kültürlü bir kimsedir. Olağanüstü insanlarla tanıştığında, onların içindeki dehayı uyandırmakta, gün ışığına çıkarmakta, sonra sessizce aradan sıyrılmakta, onları kendi uğraşları ile başbaşa bırakmaktadır.

Lou, 1899 ve 1900 yıllarında Rusya yolculuğuna çıktığı zaman Rilke'yi de beraber götürdü. Rilke bu yolculukta Tolstoy'la ve ressam Leonid Pasternak'la tanıştı.

Rusya yolculuğu, Rilke için yepyeni ufuklar açıyordu. Dünyası değişiyordu. Anılarında şöyle anlatır Rusya izlenimlerini:

"Rusya benim için gerçekleşti, aynı zamanda da beni gerçeğin uzakta bir şey olduğuna ve ancak sabırlı olanlara yavaş yavaş yaklaştırdığına inandırdı.

Rusya, insanların, yalnızlık içinde yaşayan insanların diyarıdır. Her birinin içinde dağlar kadar karanlıklar var; her biri tevazu ile içlerinin derinliklerine gömülmüşlerdir; korkmadan eğilirler, bunun için dindardırlar.” Rusya, sert ve vahşi iklimi, uzayıp giden stepleri, sınırsız ufukları, alabildiğine girift ve derin, dindar ve çilekeş insanları ile genç Rilke’yi büyüledi adeta. 21.1.1920’de Schözer’e yazdığı mektubunda, “.....Rusya’ya neler borçlu değilim ki... Bugünkü varlığımı ona borçluyum. Kafamın vatanı, benliğimin kökü oradadır...” diyordu. Rilke’nin fakirlere, dilencilere, zavallılara ve hastalara karşı duyduğu merhamet, yakınlık Tolstoy’un etkisi ile başladı.

Rusya, Rilke için yalnız yaşayanların ülkesi idi. Yalnızların içinde derin karanlıklar vardır, diyordu. Bu karanlıklar içinde onlar, alçak gönüllükleriyle kendi içlerinin derinliklerine inerler.

Rilke, Rusya gezisinden dönerken, yüreğinin tekmil pencerelerini mistik duygulara ve zihnini mistik düşüncelere açmıştı. Ondan sonradır ki, Rilke’de mistik duyuş ve şiir elele verdiler ve bir denge meydana getirdiler.

Rilke, hep fizikötesi kuvvetlerin etkisi altında yaşadı, düşündü, çalıştı. Rilke kadar dindar çok az sanatçı vardır. Sanatına Allah fikrinin hakim olması da bu inancının sonucuydu.

Rilke’nin ağaçlarda, çiçeklerde, nehirlerde ve dağlarda bulduğu öz, üzerinde gerekli derinlikle düşünülebilirse, bir din haline gelebilecek güçtedir. Algının kapıları aralandırılırsa, her şey, insana, gerçekte olduğu gibi, sonsuz görünecektir.

Rilke durmaksızın düşünüyor, sorular bir burgu gibi kıvrılıyordu kafasının içinde...

İnsanın esas meselesi kendisini anlamak değil miydi? Kendimize, iç dünyamızı ayıracak zaman ve olanak bulamadıkça, nasıl tanıyacaktık gerçek varlığımızı?

Çevrenin sahte değerleri içinde yaşadığımız sürece, gerçek varlığımızdan uzaklaşmış, harcanmış olmayacak mıydık?

Yaşamak, gerçek boyutlarıyla, ancak, yalnızken elinde değil miydi insanın?

İnsan kendi gerçeğinden sorumlu değil miydi?

Kierkegaard’ın, 1835’te defterine yazdığı bir sözü anımsıyordu:

“Uğrunda yaşama ve ölmek istediğim bir gerçeğe muhtacım. Fakat o benim dışımda değil, içimde olsun.”

Rilke, kesinlikle inanıyordu ki, biz dikkatimizi, dışarıya, başkalarına çevirince kendi temel varlığımızı unutuyoruz. Kendimizi bulmamız için zaman zaman çevreden ayrılıp, içimizden gelen sesi dinlememiz gerekir. Etrafımızdaki eşyanın bilincine erdikçe, yaşamak bir dua olur.

Rilke, dini anlayış ve kavrayış noktasından, Sören Kierkegaard’a yaklaşmıştı. Dinde önemli olan, objektif bir olay gibi anlaşılan gerçek değil, fakat daha çok fertlerin dinle olan samimi bağlılığı idi. Kierkegaard’ın, **“Herşeyi bir kenara itip, düşünce yönüne sığınırım. Sıkı sıkıya sarılırım ona... Tek avuntum üstün yetilerim, tek sevincim düşünce oldu... İnsanlar artık uzak bana...”** sözlerini Rilke, günlük yaşamında kendiliğinden uyguluyordu artık.

Yazmak, yeni bir anlam katıyordu Rilke’nin kişiliğine. O, biraz da yazdıkları ile gelişiyordu. Önündeki beyaz kâğıtlar, bir okyanus oluyordu o yazarken... Kendine, iç

dünyasına daha bir yaklaşıyor, daha bir keşfediyordu kendisini... Günlük yaşamaların biteviyeliğinden, sarartan, solduran, yıpratan etkisinden kurtuluyordu.

Rilke'nin bu dönem yazdığı şiirleri okurken, Allah ile beraber olan insanın yüceliğini görüyoruz. Genellikle insanların istediği kendini unutmak, ciddi konulardan ve düşünceden kaçmaktı. Rilke, insanın kendi üzerinde durup düşünmesini istiyordu. Koca Yunus:

Bir siz dahi sizde bulun
Benim bende bulduğumu

dememiş miydi?

Rilke'ye göre, din, biraz da duygusal yaşam üzerine kurulmuş bir kurumdu. Neşe ve coşkunluğunu yitirmiş, tümü ile duygusal yönü sıfıra indirgenmiş bir kimse, nasıl olur da, dinsel yaşamında erdemli olabilirdi?

İnsan için, duygusal yaşam bu denli önemli olduğuna göre, duygularımızın da yücelmesi, arınması, kişinin en başta gelen sorunlarından biri olmalıydı. Tüm yaşamı ve varlıkları sevmek, düşkünlere acımak, insanlara yararlı olmak için çırpınmak; içimizi, kin, nefret, haset ve riyadan temizlemek için gücümüz yettiğince çaba harcamalıydık.

Sanatçı, böylece daha bir güçlü, daha bir derin olacak, gerek anlatımı, gerek içeriği, yepyeni, erişilmez boyutlara ulaşacaktı.

İnsanlara anlatacak bir şeyleri olanlar ve anlatmasını bilenler, doğadaki her nesneden, kişiye ürpertiler veren, ona ufuklar açan büyük, kalıcı "her dem taze" yapıtlar ortaya koyabilirlerdi.

Rilke, çok iyi biliyordu ki, sevgimiz Allah'a ve kalbe dayanmadıkça, iyi rol yapan bir oyuncudan farkımız olmayacaktı.

Sanatçı, içinde devcesine büyük, yüce duygular yaşamalıydı ki, onu verebilsin...

Andre Malraux, ilk Sovyet Yazarları Kongresinde "sanat, bir hâle boyun eğme değildir; fakat o hâli fethedebilmedir." diyordu.

Rilke, Lou Salome ile çıktığı Rusya gezisinde bir çok yerler gördü, birçok insanlarla tanıştı. Lou, Rilke'ye göstereceği kimseleri değişik tiplerden ve sınıflardan seçiyordu. Kimi zaman devlet adamı, sanatçı, kimi zaman sessiz, kimsesiz, kendi iç dünyasının derinliklerine gömülmüş, dindar, mütevekkil kimseler... Anılarının bir yerinde **"Burada insanlar susuyorlar, sustukları için de anlaşılmıyorlar"** diyordu. Tolstoy, Rilke'yi öylesine etkilemişti ki, onun eserlerini asıllarından okuyabilmek için Rusça alışmaya başladı. Dönüşte arkadaşlarına gezi izlenimlerini anlatırken, **"Tolstoy'un ışıklı yüzünü görebildim."** diyordu. Bu arada şunu önemle belirtmek isterim ki, Rilke'nin gerek Rusya, gerek diğer ülkelere olan gezilerinde asla siyasal bir amaç ve düşüncesi olmadı. Siyasetle ilgili olan her şeyden hiç kimse onun kadar nefret etmemiştir. Rilke, Rusya'da, içinden deniz gibi nehirlerin aktığı ve üzerlerinde Allah'a kadar sonsuz bir göğün gerildiği, sınırsız ovaları gördü. Oralarda çilekeş, dertli, kahırlı ama inanç dolu köylülerle tanıştı. Onlar Rilke'yi yanlarında toprak üstünde yatırıyor, onunla ekmeklerini paylaşıyor, kendisine kardeş diyorlardı. Yaşlı bir büyükanne, ölümünden önce

kendisine bir konuk yollamak lütfunda bulunduğu için Allah'a şükretmişti. Rilke, tamamen Allah'la dolmuştu.

Rusya dönüşü Rilke için ıstıraplı oldu. Ruhen ve bedenen sarsıntı geçirdi. Rus ikliminin ve insanının mistik havasından, birden kendisini Paris'te tramvay gürültüleri, telaşla oraya buraya koşuşturan insanlar ve onların şamatasıyla dolu bir bulvarda, sıkıcı bir otel odasında yapayalnız buldu.

Artık Rilke için yeni bir dönem başlıyordu.

Goethe'yi İtalya nasıl etkilemişse, Paris de Rilke için öyle olacak, şekli anlama, eşyaya bakma yeteneklerini kazanacak, görmesini öğrenecekti. Çünkü Fransız sanatı esasen şekle ait bir sanattı.

Bu dönemde iki kişi, Rilke üzerinde olduğu kadar sanatı üzerinde de etkili oldular. Rodin ve Cézanne...

Rilke Rodin'i olanca varlığı ile sevdi ve ona eşine az rastlanır bir saygı ve hayranlıkla bağlandı. Rodin'in ölüm haberini aldığı zaman, günlerce odasına kapanmış, kimseyle görüşmek istememişti. Bir dostuna yazdığı mektubunda, **"Rodin'in ölüm haberi bütün benliğimi sarstı, onun ölümüyle bir dünya çöküyor."** demişti.

Rilke, Rodin'den, doğada, gerçek olmak koşulu ile, çirkin bir şeyin olmadığını; yaşamın sırlarının doğanın içine gizlendiğini, doğadan uzaklaşmanın, yaşamdan uzaklaşmak olacağını öğrenmişti.

Rodin, herşeyden önce bir gözden ibaretti. Asıl işi bakmaktı. Bir ağacın önünde sessiz, saatlerce duruyor ve ona, bütün çizgilerini, bütün giriftliklerini, ışık ve gölgelerini, parlak ve koyu taraflarını tamamiyle içine sindirinceye kadar derin derin, bıkmadan, usanmadan bakıyordu.

Bunu yaptıktan sonradır ki, işini gördüğüne kani, memnun bir halde, oradan ayrılır giderdi. Bazan sabah karanlığında Versailles parkına gider, tabiatın uyanış harikasına derin bir huşu içinde bakardı.

Eşyayı anlamayı amaçlayan bu ön çalışmalardan sonra, herhangi bir esere başlamak isteyince, deneye kadar giden bilimsel bir araştırma devresi başlardı. Balzac'ın statüsünü yapmağa başladığı zaman onu tanıma çabası yıllarca sürmüştü. Balzac'ın doğduğu yere gitmiş, mektuplarını okumuş, romanlarını inceden inceye etüt etmişti. Balzac'ın tam olarak yedi ayrı heykelini yapmış ve sonra üstlerini üstadın giydiği rahip cübbeleriyle örtmek suretiyle meydana çıkan şekillerin, aslı hakkında edindiği bilgileri doğrulayıp doğrulamadıklarını anlamak istemişti. Yaptığı sayısız çini mürekkebi etütleri de bu çalışmaların dışındaydı. Böylece bütün bu şeyler üzerinde ve kendisinde sonuna kadar bilinmiyen, anlaşılmayan, gölgeli bir husus kalmayıncaya kadar didinir dururdu.

Rodin'in sanatı, büyük bir idea üzerine değil, küçük belli gerçekler, erişilebilen şeyler ve bir iktidar üzerine kurulmuştu (Rilke, İnsel, 1930 Cilt 4, s. 310).

Rilke Paris'te bütün empresyonist sanatkârların yaptığı gibi görmekle işe başladı.

"Görmeği öğreniyorum. Her şey içimde daha derinlere gidiyor ve herşey içimde evvelce sona varmış gibi göründükleri yerde kalmıyor. Evvelce varlığından hiç haberdar olmadığım bir iç âlemim var..." (Rilke, İnsel, 1930 Cilt 5, s. 9) diyordu. O görmenin alfabesini önce, herşeyi beraber yaptığı Rodin'den öğrendi. Sonra bu görme eylemini parklarda Paris'in cadde ve meydanlarında, Güzel Sanatlar Akademisinin anatomi derslerinde, galeri ve sergilerde ilerletti. Resim sergilerini, galerileri, belli başlı müzeleri sayısız defalar gezdi. Cézanne'a hayran oldu.

Bu günlerin anılarını Malte'de şöyle anlatır: **"Paris benim dünya görüşümde ve hayatımda bazı değişmelere neden oldu. Bu etki altında bende, her şeyi tamamıyla başka bir şekilde anlayan bir kavrayış meydana geldi. Burada beni insanlardan, şimdiye kadarkinden daha çok ayıran bazı farklar var. Herşey yeni olduğu için, bu anda biraz zorluk çekiyorum. Yeni hayatımın acemisiyim.**

Görmeği öğrendiğim için artık şimdi biraz çalışmaya başlamam gerektiğini sanıyorum."

Bu çalışma evvelâ görmeyi, işitmeyi, koklamayı ve dokunmayı öğrenmekten ibarettir. Bu, görülebilen, işitilebilen, koklanabilen ve dokunulabilen her şeyi hakkıyle idrak etmeği sağlayan bir çalışmaydı.

Sonra, duyularının aldığı bütün izlenimleri, en uygun sözcüklerle anlatabilmek için çalışmalara başladı. Dile, bütün olanaklarıyla egemen olmak istiyordu. Yabancı dillerden Almanca'ya çeviriler yaptı. Tolstoy'u, Jacobsen'i, Valery'i çevirdi. Bu çevirilerinde, sözcükler üzerinde uzun uzadıya duruyor, en ince ayrıntılarına kadar iniyordu. Bıkmadan, usanmadan, olanca gücü ve sevgisi ile çalışıyordu.

Rilke bir yönden, bütün duyularını en ince duyguları duyacak kadar eğitirken, öte yandan Almanca'nın derinliklerine iniyordu. Rodin'in yaptığını dilde uygulamak istiyordu. Durmaksızın, hergün biraz daha artan sonsuz bir çabayla çalışıyordu. Eğer dehanın çalışmadan ibaret sanıldığı bir an olmuşsa, bu an Bach gibi Rilke'de de tecelli etmiştir. Kim diyordu Bach, benim kadar çalışsa o da bir Bach olurdu. Sonunda başardı. Ve bunun meyvesini "Yeni Şiirler" de tattı. Eserini Rodin'e ithaf etti. Bütün konuların hepsi somuttu.

Rilke'nin şiirlerini ağır bir matematik problemi çözüyormuşçasına, özel bir dikkat ve duyarlıkla okumak gerekiyordu.

Rilke konularından bütün fazlalıkları atmış ve onları bütün yüklerden kurtarmıştı. Bıkmadan, usanmadan tekrar okumak... okumak gerekiyordu onları. Güzelliklerini birden ele vermiyorlardı. Yavaş yavaş, duya duya, sindire sindire, içimizde eriyip, kanımıza, varlığımıza geçinceye kadar sonsuz bir dikkat ve özel bir ruh hali içinde okunmaları gerekiyordu. Ve bütün bunlar az bile gelirdi onun için. Çünkü Rilke, tabir caizse onları kanıyla yazmıştı.

1895 yıllarında, Bremen yakınlarındaki Worpswede'de bir sanatçılar kolonisi kurulmuştu. Rilke, burada Clara Westhoff adında bir heykeltıraşla tanıştı. Clara, Rodin'in öğrencisi idi. Zeki, güçlü, iradeli bir kızdı. Güzeldi de. Arkadaşlıkları ilerledi. Evlendiler. Ama, bu evlilik tıpkı, Rilke'nin anne ve babasının evliliği gibi oldu. İki ayrı dünyanın insanları bir araya gelmişlerdi. Öylesine ayrıydılar, öylesine farklıydılar ki birbirlerinden, sonu gelmiyeceği daha başından belliydi. Bir yıl sonra kızları Ruth doğdu. 1903 yılında Clara ve Rilke bir türlü birbirine alışamayan, ısınamıyan bu mutsuz çift ayrılmaya karar verdi.

Fakat, belki de Rilke, kızının geleceğini düşünerek resmen ayrılmadı. Evlilik bağı şeklen devam etti. Ama hiçbir zaman kaynaşamadılar ve birbirlerini sevemediler. Şurası muhakkak ki, Rilke'nin Rodin'i ölesiye sevmesinde, Clara'nın büyük etkisi oldu. Clara, Rodin'in kişiliğinden, sanatına ve uğraşına olan saygısından Rilke'ye uzun uzun anlatmış, onda gıyabî bir saygı ve hayranlık uyandırmıştı hocasına karşı...

Rilke'nin "Rodin" adlı yapıtı Esat Mermi tarafından Türkçe'ye çevrildi ve 1968'de yayınlandı.

Rilke'yi Rodin'den sonra en çok etkiliyen Cézanne oldu. O, Rodin'i ve Cézanne'ı tanıdıktan sonra anlamıştı ki, gerçekten yoğun ve anlamlı olmak; sağlam düşünmek, gerçeği görebilmek ve ölesiye çalışmak demekti. Rilke Cézanne'dan sanatın, duygudan, düşünceden kurtulmak, yapacağı etkiyi düşünmemek ve renklerin yalnız kendi içinde oluşabilmesi için sanatın ne ölçüde yürekli olması gerektiğini öğrendi.

Cézanne için, bir tablonun sağlamlığı ve büyüklüğü, yalnız buluşlardan, taslağından ve kuruluşundan değil, aynı zamanda işçiliğinden, her ögenin yüzeyde yerleştirilmiş biçiminden geliyordu.

Rilke Cézanne'ın resimlerini seyretmeye doyamıyordu. En çok ressamın mavi rengi onu heyecanlandırıyordu.

Rilke görme eğitiminde Cézanne'dan çok yararlandı. Çünkü Cézanne, bu konuya bütün ömrünü vermişti. **"İnsan gördüğünü sandığı şeyi değil, ancak gördüğü şeyi resmetmelidir."** diyordu. Sanatçıların ilk ve esaslı işleri görmekti. Sanki kendilerinden öncekiler hiçbir şey görmemişlerdi. Onlar eşyaya o kadar uzun, o kadar dikkatle bakarlardı ki, artık görülmedik hiçbir taraf kalmazdı.

Kendilerine konu olan eşyayı doğanın içindeki yerlerinde arıyorlardı. Paletlerini aldıkları gibi her şeyin sun'i olarak durmadığı ve bundan daha doğal, daha serbest olamayacağı yerlere, eşyanın bol hava içinde yüzdüğü, sisin nemi ile yıkandığı ve parlayan güneşle oynaştığı açık havaya gidiyorlardı. Örneğin bir ot yığını her yandan başka idi. Sabah başka, akşam başka, bulutlu havada başka, güneşli havada yine başka idi. Bu yüzden Manet, aynı ot yığınını 15 çeşitli şekilde resimlendirmişti.

Cézanne, Manet'nin tabloları önünde saygıyla eğilmiş ve **"Manet, gözden başka bir şey olmayan bir mahlûk, fakat Yarabbim nasıl bir göz"** demişti.

Cézanne'da kalıcılık düşüncesi her zaman ön plâna geçti. O en basit ve en sade şeyleri bile ebedileştiriyordu. Cézanne için Profesör Waldmann "O, yirminci yüzyılın yolu üstünde muazzam bir kaya gibi duruyordu" diyor. Mâna âleminden geldiği için, çağın ölçüleri ile anlaşılacak bir insan değildi. Onun için fakir ve kimsesiz bir halde kendi kendini yiyip kahroluncaya kadar, tanınmadan ölüp gitti.

Cézanne, sanatının zirvesindeyken bile ölesiye çalışıyordu. Louvre'a gidiyor, İngres'den kopyalar yapıyordu.

Rilke, Cézanne'ı tanıdıktan sonra, zaman duygusu veren unsurları yok etmeye, olaylarda ve insanlarda değişmeyen tarafı bulmaya çalıştı. Zaman dışına çıkıp, zamana bağlı olmayan, onun etki ve yıkımından uzak kalan öz gerçeği yakalamaya çalıştı. İnsanı küçülten sanat,

hayatın mucizelerine aldırmayan sanattı ve mucizeleri görebilmek için de göz lâzımdı. Görmekse disiplinle, eğitimle, bütün varlığını vererek ölesiye çalışmakla oluyordu.

Hayatın sırrını içinde duyan ve sezen Cézanne, insana ilk bakışta renksiz ve anlamsız görünen bu hayatta, ne kadar güzel renkler ve ahenklerin gizli olduğunu gösterdi.

Ressam John Marin:

"Size (bir temrin olarak) şunu telkin etmek isterdim— bir kere olsun aklınızı— ve dostlarınızın aklını— evde bırakarak— yalnız iki gözünüzle sokağa çıkınız— öyle şeyler görmeye başlıyacaksınız ki, şaşıracaksınız." der.

Sanatta görme konusunda Emerson'un da güzel bir sözünü anımsıyorum:

"Şair, gören insandır. Güzel, insanın evrensel kaderine karışmıştır. Gerçek gibi güzel de, ancak görülebilen, bütün güzelliğine râm olana görünür..."

Eşyayı anlamak için sevmek, daha iyi sevebilmek için onları anlamak, anlıyabilmek için de görmek gerekiyordu. Cézanne, bir ömür boyu, gözü, beyni ve kalbiyle, yalnız eşyanın karakterlerini, doğanın formlarını derinden öğrenebilmeye ve görebilmeye çalıştı. Muşambasının birkaç santimetrelik bir yerini renklendirmek için, kendini öldürürcesine çalışırdı. Son derece ağır çalışan Cézanne, daha geç buruştuğu ve rengini bütün incelikleri ile daha uzun zaman sakladığı için elmaları çiçeklere üstün tutardı. Deha, uzun bir sabır mıdır bilinmez. Ama, sanatın uzun bir sabır olduğu tartışılmaz bir gerçektir.

"Elmalı Natürmort" dört yıllık bir çalışmanın ürünüdür. Natürmortta yer alan otuzdan fazla elmanın herbiri başlı başına bir tablodur.

Çağdaş resim tarihinde, bir resim karşısında Cézanne kadar büyük bir sabırla çalışan ikinci bir sanatçı daha yoktur. Bir anlık izlenimlerini, çarçabuk kâğıda ya da beze geçiriveren çağdaşları yanında onun bu erişilmez sabrı gerçekten şaşılacak bir şeydir. Cézanne'ın en çabuk yaptığı resim iki yıl sürmüştür. Bu çileli ve bilgili çalışması ile geleceğin sanatçılarına yepyeni ufuklar açmış, günümüze kadar bu etki devam edip gelmiştir. Onun, babasından aldığı eğitim, disiplin ve intizam esasına dayanıyordu. Her fırça darbesi bir düşünce ürünü, her leke bir duygunun anlatımı idi. Resimlerinde gereksiz tek noktacık bile yoktu. Rilke, Cézanne için, "birbirleriyle tartışan hatta kavga eden bir sürü renk. Ama her birinin ruhu ayrı ayrı incelenince, aslında çok iyi anlaştıkları görülür. İşte bu renklerin birbirleriyle olan bağları, gerçek resim dediğimiz şeyi meydana getiriyor" demişti.

Rodin ve Cézanne'ın, gerek sanatı ciddiye almaları, gerek çalışma yöntemleri yönünde gene Rilke üzerinde çok olumlu etkileri oldu.

Malte'de "Bilmem, söyledim mi? Görmeyi öğreniyorum. Evet, başlıyorum. Henüz beceremiyorum ama vaktimden istifade etmek istiyorum. Meselâ, ne çok insan yüzü olduğunun şimdiye kadar hiç farkına varmamışım. Bir yığın insan var ama çehre daha fazla, çünkü her insanın birkaç çehresi mevcut." derken bu etkiler açık olarak belirmektedir. Artık Rilke için görmek halletmek demek oluyordu. İnsanlar ne biliyorlardı sanki. Bir dağın ne kadar "harikulâde" olduğunu seziyorlar mı? Ellerinde birçok şeyler dönüyor, fakat hepsi susuyorlar. Ancak şairler ve şair gibi duyanlar, çocuklar ve genç kızlar içlerinde çınlayan sesleri işitirler. Ancak, bunlar için, iç ile dış arasında bir sınır yoktur. Bunun için şair,

kendisini eşyaya daha yakın hisseder. Onun ruhu, kendisine en yakın bulunanda olduğu gibi en uzak olanda da, yine kendi ruhunu, Allah'ı keşfeder. Muammalar sevgi ile çözülür..."

Rilke kişiliğini bulmuştu. Üstatlarının gösterdiği yolda giderek kendi kendisi olmuştu artık. Genç Bir Şaire Mektuplarda, "çok saygıdeğer Herr Kappus'a" verdiği cevap olağanüstü bir güzellik ve görkem taşır:

> "Mısralarınızın iyi olup olmadığını soruyorsunuz. Bunu bana soruyorsunuz. Benden önce de başkalarına sordunuz. Onları dergilere gönderiyorsunuz. Başka şiirlerle karşılaştırıyorsunuz. Yazı Kurulları bu denemelerinizi beğenmeyince de canınız sıkılıyor. Peki öyleyse (değil mi ki öğüt vermemi istediniz) size yalvarırım, bütün bunlardan vazgeçin. Siz dışa bakıyorsunuz ve işte asıl bunu yapmamalısınız. Size hiç kimse öğüt veremez, hiç kimse de bir yardımda bulunamaz. Yalnız bir tek yol vardır: İçinize dönün. Size yaz diyen nedeni araştırın. Kökleri, yüreğinizin en derinliklerinde dal budak salıyor mu, buna bakın. Yazmanız yasak edilince, artık yaşayamayacak mısınız? Bunu söyleyin. En çok da gecenin en sessiz bir anında, yazmalı mıyım diye kendi kendinize sorun. Buna içinizin derinliklerinden bir karşılık çıkarmaya bakın. Eğer bu karşılık "evet" diyorsa, bu ağırbaşlı soruya, bütün gücünüzle, sadece yazmalıyım diyebiliyorsanız, o zaman yaşamınızı bu ihtiyacınız göre kurun. O zaman da ilk insanlar gibi, gördüğünüzü, yaşadığınızı, sevdiğinizi ve yitirdiğinizi söylemeye çalışın. Aşk şiirleri yazmayın. Her şeyden önce de, bilinen, hiçbir özelliği bulunmayan biçimlerden kaçının. Bunlar en güç olanlardır; çünkü bol bol vardır, sonra da iyileri, hem de çoğu parlak olanların yanında; öz yaratıcılık için büyük, olgun bir güç ister. Bunun için genel konulardan kaçının ve günlük hayatınızdan gelen konulara sığının. Acılarınızı, isteklerinizi, aklınızdan geçenleri ve her hangi bir güzelliğe karşı olan inancınızı anlatın, bütün bunları, içten, usul usul, alçak gönüllülükle, açıkça anlatın; anlatabilmek için de, çevrenizdeki eşyayı, düşlerinizin görülerini, anılarınızın konularını kullanın. Günlük hayatınız size zengin görünmüyorsa, bundan yakınmayın. Kendinizden yakının, zenginliklerinizi görecek yeterlikte sanatçı olmadığınızı söyleyin. Çünkü yaratıcı için yoksulluk olmadığı gibi, yoksul, verimsiz bir yer de yoktur. Duvarları, dünyanın hiçbir gürültüsünü duyurmayan bir cezaevinde bile olsanız – gene hiç değilse bir çocukluğunuz, anılarınızın bu değerli, görkemli zenginliği, bu hazineniz yok mudur? Gözlerinizi oraya çevirin. Bu uzak geçmişin uyumuş duygularını canlandırmaya bakın. O zaman kişiliğiniz sağlamlaşacak, yalnızlığınız da büyüyecek ve uzaktan, içinde bir yankı bulmadan gelip geçen bir saray olacaktır. – Bu içe dönüşten, bu kendi dünyanıza dalmaktan mısralar doğarsa, o zaman siz, bunların güzel mısralar olup olmadığını sormayı aklınızdan bile geçirmezsiniz. Artık sanat dergilerini de, sizinle ilgilenmeleri için uğraştırmazsınız; çünkü siz, onlarda, sevgili ve doğal malınızı, hayatınızdan bir parçayı görecek, hayatınızdan bir ezgi duyacaksınız. Sanat eseri ancak yaratma ihtiyacından doğarsa güzeldir. Onun yazgısı, doğuşunun bu türündedir, bunun bir başka yolu yoktur. Bu yüzden çok sayın Herr Kappus, size şundan başka bir öğüt veremeyeceğim: İçinize dönün, hayatınızın kaynadığı derinlikleri yoklayın; onun kaynağında siz, yaratmanız gerekiyor mu sorusunun karşılığını bulacaksınız. İçinizdeki ezgileri, size seslendikleri gibi alın. Belki sanatçı olarak doğduğunuzu tanıtlar. Boyun eğin o zaman alın

yazınıza, yükünü ve büyüklüğünü de dıştan gelebilecek bir karşılık beklemeden taşıyın; çünkü yaratıcı başlı başına bir dünya olmalı ve her şeyi içinde, bağlandığı tabiatta bulmalı.

Ama belki, içinize, yalnızlığınıza bu inişten sonra da gene, şair olmaktan vazgeçmek zorunda kalırsınız(dediğim gibi, yazmamak için, insanın yazmadan da yaşayabileceğini duyması yeter.) O zaman da gene, sizden dilediğim bu içe dönüş boşuna değildir. Hayatınız, o andan başlayarak öz yollar bulacaktır. Bu yolların da iyi, zengin ve geniş olmasını, size söyleyebileceğimden çok dilerim.

Size daha ne söyliyeyim? Hepsini değerine göre belirttiğimi sanıyorum. Sonunda, gönül hoşluğu içinde, ağır başlılıkla gelişerek, kendinizi olgunlaşmaya bırakmanız için öğüt vermek istiyordum. Bunu da, soruları, ancak içten, duygularınızın, hem de en sessiz anlarınızda ancak cevaplandırabileceği soruları, dışa bakıp, cevaplandırmasını beklerseniz, kösteklemiş olursunuz..."

Genç bir şaire mektuplar, bir kere okunmakla bırakılacak kitaplardan değildir. Rilke tarafından her cümlesi üzerinde uzun uzun düşünülerek yazılmış, oya gibi işlenmiştir. İnsan Rilke'yi asıl gece anlıyabilir... Ona böyle, kimseler yokken, saygı ile yaklaşarak, günün dağ dağasından uzak, çevresini sevgiyle dolanarak, dört yönünden bir bütün gibi onu kavramaya çalışarak anlıyabilir. Rilke'nin özel bir atmosferi vardır. Oraya girebilmek, orada eşine az rastlanan fikir, duygu ve sanat ziyafetinde bulunabilmek için kişinin bir ön hazırlıktan geçmesi gerekir. Biraz kendine gelmesi, biraz kalbini ve kafasını günün karmaşasından kurtarması gerekir. Rilke, dağınık, savruk, derbeder, gelişi güzel kimseleri kabul etmez. Zira o bilir ve inanır ki, kendini güzelleştirmemiş insanların güzelliğe yaklaşmaya hakları yoktur. Öyle ince, uçucu güzellikler vardır ki, onları yakalayabilmek, sezebilmek için özel bir ruh hali içinde bulunmak gerekir. Ve, bir güzelliği duymak ve yaşamak da, onu meydana getirmek kadar güç bir sanattır.

Rilke, daima uyanıktı, dikkatliydi. Her an, var olan güzellikleri yakalamaya, kavramaya çalışan bir güzellik avcısı gibi idi. İnsanların çoğu, ya kendi içlerinde ya da dışlarında yaşarlar. Rilke hayatı boyunca, bu iki dünyayı da, olanca derinliği ile yaşamaya, kavramaya çalıştı. Rilke de, içten dışa doğru taşan, varlığı aşan bir şey vardı. Onun eserlerine bakınca sanki hayatın gizli derinlikleri meydana çıkmış, bütün varlıkların gizli kaynağı kendini açığa vurmuş sanırız.

Rilke, yeryüzündeki her şeyi, insanları, bütün varlıkları, balıkları, kuşları, köpekleri, leoparları, eşyayı, rüzgârları, yağmurları kucaklamak, içine almak, kendine katmak istiyordu. Üslubu hayat kadar canlı, renkli ve derin olan yazarları seviyordu. İnsan Rilke'yi okurken alıştığından daha başka bir dünyaya girdiğini hisseder. Rilke, hayatla, insanlarla, doğa ve eşya ile sanki yeni karşılaşıyormuş gibidir. Ön yargılardan uzak, evrene ve insanlara hayret ve hayranlıkla bakar.

Rilke, duyarak, içten, derin bir şekilde, tekrar tekrar okunursa yoğurur insanın iç dünyasını, bir güzel şekil verir ona, insanı kendi kendi ile, kendi aslıyla yüz yüze getirir. İnsan Rilke'yi okudukça, kendi içinin derinliklerine iner. O zaman gözleri daha başka şeyler

görmeye, kulakları daha başka şeyler duymaya başlar. Kolları adeta, bir gerçeğe doğru uzanır.

Edebiyat alanında Rilke'nin en çok etkilendiği ve sevdiği yazar Danimarka'lı şair Jacobsen olmuştur. Bakın, ona olan sevgisini ve hayranlığını nasıl dile getiriyor:

"Şimdi de güzelliklerin ve derinliklerin kitabı olan "Niels Lyhne" nin dünyası size açılacaktır. Bu kitap, ne kadar çok okunursa, hayatın en ince güzel kokusundan, olgun yemişlerin tadına kadar hepsini içine alıyor. İçinde anlaşılmamış, kavranmamış, duyulmamış, titrek yansılarla anılar içine alınmamış bir şey yoktur. Hiçbir yaşantı küçümsenmemiştir. En küçük olay bile alın yazısı gibi açılır. Alın yazısının kendisi de eşsiz güzellikte, geniş bir doku gibidir. Bu dokunun ipliklerinin çok ince bir el dokumuş; iplik, bir ikincisinin yanına konmuştur, yüzlerce de el bunu tutmuş, taşımıştır. Siz bu kitabı okumak mutluluğunu ilk kez duyacaksınız, yeni bir rüya görüyor gibi de hayretler içinde kalacaksınız..."

Eleştiri konusunda Rilke'nin ilginç düşünceleri vardır:

> ".....Siz öyle estetik bakımdan eleştirel yazıları pek okumayın— bunlar, ya bir yan tutan görüşler, canlılıklarını yitirerek katılaşmış, taşlaşmış boş yazılardır; ya da bugün bu görüşü, yarın da buna aykırı bambaşka bir görüşü savunan ustalıklı sözcük oyunlarıdır. Sanat eserleri, sonu gelmeyen bir yalnızlık içindedirler. Onlara eleştiri ile yaklaşılamaz. Onları ancak sevgi kavrayabilir, sevgi yaşatabilir onları ve her birinin hakkını gene sevgi verir ancak... Siz, bu türlü tartışmalarda, konuşmalarda, açıklamalarda kendinize, duygunuza hak verin; haksız mısınız, o zaman iç hayatınızın tabii gelişmesi sizi yavaş yavaş, zamanla, başka inançlara götürür. Bırakın yargılarınız, sessiz, engelsiz gelişsin. Bunlar her ilerlemede olduğu gibi, iç derinliklerden gelmeli ve hiçbir şey onları zorlamamalı, çabuklaştırmamalı. Hepsi, içte taşındıktan sonra bir doğurmadır. Bu duygunun her etkisini, her özünü içte, karanlıkta, söylenemeyende, şuur altında, akılla erişilemez olanda olgunlaştırmaya bırakmalı, büyük bir alçak gönüllülükle, hiç ses çıkarmadan bekliyerek, yeni bir aydınlığın yere ineceği anı beklemeli: Buna işte ancak sanat yaşantısı denilir. Anlamak için, yaratmak için gereken sanat yaşantısı budur. Burada zaman ölçüsü yoktur, yıl yoktur. On yıl hiçtir. Sanatçı olmak demek, özünü zorlamadan rahatça, bahar fırtınalarına göğüs gererek, ya ardından bir yaz gelmezse diye düşünmeden, duran ağaç gibi olgunlaşmak demektir. Yaz gene de gelir ama, yalnızca sabredenlere gelir, önlerinde sonsuzluk varmış gibi tasalanmadan, sessiz ve yürekleri geniş olanlara gelir. Ben bunu günden güne daha iyi anlıyorum. Onu, gönül borcu duyduğum acılar içinde öğreniyorum: Sabır her şeydir..."

Rilke'yi ağır ağır, sindirerek okuyanlar duygularına, düşüncelerine yeni bir düzenin, yeni bir ölçünün geldiğini, renkli, müstesna, pırıl pırıl bir dünyaya girdiklerini farkederler. Çünkü O'nun bakışları, her zaman günlük olayların üstüne çıkan, ölümün, duanın, şiirin, sonsuzluğun, hiç bitmeyecek olan bir yalnızlığın anlamları ile yüklü idi... Rilke'nin yalnızlığı, küskünlükten, olumsuz düşüncelerden doğan yalnızlık değil, gönül rahatlığı ile, severek kabul edilen, seçilen yalnızlıktı. Rilke'den sadece sanatçıların değil, yaşı, öğrenimi, sosyal durumu ne olursa olsun, herkesin öğreneceği çok şey vardır. Önemli olan, varlığa, hayata, dünyaya, tabiata, insana bakış tarzıdır. Büyük Yunus'un,

"Benim bir karıncaya ulu nazarım vardır."

Derken duyduğu heyecanı, hayreti, hayranlığı, ürpertiyi duyabilmektir.

Rilke, onunla karşı karşıya oturuyormuş gibi, sonsuz bir sevgi, saygı ve ilgiyle okunması gereken bir yazardır. Her bulduğunu okuyan, gelişigüzel satırlara göz gezdiren, cümlelere, emercesine, içine sindirmek, kendine mal etmek için sonsuz bir açlıkla değil de, çarçabuk gelip geçen bir sürat katarı gözü ile bakanlar Rilke'yi pek sevemezler.

Kitap, koşarak değil, sözcükler üzerinde durarak, üzerinde düşünerek, kılı kırk yararak okunmalıdır.

Okunmaya değer bir kitap, tekrar tekrar okunmalıdır. Ta ki, okunanlar insanın içine sinsin, ondan bir parça olsun, kanına girsin, damarlarında dolaşsın.

Eski çağlarda insanlar az kitap okuyorlardı, fakat iyi okuyorlardı. İçlerine sindiriyorlardı ve okuduklarına göre yaşıyorlardı.

Rilke'nin, yazılarında, yalnızlık üzerine ısrarla durması bir rastlantı değildir. Bencil, gururdan ve kendini beğenmişlikten doğan bir yalnızlık, insanı toplumdan uzaklaştırmakla kalmaz, başkalarına, hatta kendine bile faydalı olmaktan alı koyar... Önemli olan, yüzyıllar görmüş çınarlara benzeyen görkemli yalnızlıktır. Dünya nimetlerinin en tadılmamışının, en bilinmeyeninin yaşandığı, insanı geliştiren, büyüten, yücelten, yalnızlık... İnsan, yalnızlığını bilinçle seçerse, kendi iç dünyasına iner; iyiyi, güzeli, doğruyu arama yoluna girmiş olur. İnsanın güncel yaşantısındaki binbir şey üzerinde parça parça, bölük pörçük dağılan duygu ve düşüncelerini toparlar. Düşüncesinde daha parlak bir ışık, kalbinde daha derin bir yaşama sevinci, iradesinde yepyeni bir dayanma gücü bulur.

Gözlerini dıştan içe çevirebilenler, çokluktan tekliğe dönebilenler, gerçekten duyabilen ve düşünebilenlerdir. Ruhlarının mimarı olanlardır. Pascal, **"insanların mutsuzluğu tek bir şeyden doğar. Boş zamanlarda bir odada sessiz ve sakin oturmayı bilmemekten..."** diyordu. Kişilik, kendini ve şartlarını benimseyerek, ona derin ve güzel bir şekil vermektir. Hile, menfaat ve gevezeliğin hâkim olduğu günlük hayatın daracık sınırları içinde, bir insanın ruhen yücelmesine olanak var mıdır? Yaşamak, gerçek boyutlarıyla ancak yalnızken elindedir insanın...

Rilke, "**Malte Laurids Brigge'nin Notları**" nı yazarken çok uğraştı. Didindi. Eseri, dilimize kazandıran Behçet Necatigil, ("Malte Laurids Brigge'nin Notları" bir günce— romandır. Aralıklı günlerde tutulmuş, notlardan, güncelerden oluşan bir roman)'dır diyor. 1902-1910 yılları arasında yazıldı. Yazdığı vakte kadar geçen yaşamının, deneylerinin, düşlerinin, çalışmalarının birikimiydi... Malte 28 yaşındadır. Danimarkalıdır. Paris'tedir ve yapayalnızdır. Notlar için klasik anlamda roman diyemeyiz. Yer yer şiirsel denemeler demek daha uygun düşer. Notlar'da bir ömür boyu okunsa yine de doyulmayacak, bıkılmayacak harikulâde güzel bölümler vardır. Değişik çevrelerde, değişik ruh halleri içinde yüzlerce kere okunsa, insan her defasında yeni bir heyecan duyabilir, yeni bir hazla sarsılabilir...

Rilke, Notlar'da eriştiği büyük başarı ile bir çok büyük sanatçıyı kendisine hayran bıraktı. Kitapta bütünü ile Jean Peter Jacobsen'in dramını görürüz. Paris'te herkesten uzak yaşayan, son derece içli ve duygulu gördüklerinin ve işittiklerinin etkisi altında yaşayan Malte, bir

yandan, kendini dış dünyaya verir, bu dünyayı korkunç da olsa içine almak ister. Bir yandan da, kendisini iç dünyaya, görünmeyen, özlü ve yüksek olana, Allah'a bağlar.

Notlar'ın dünya edebiyatında çok sevilen, aranan, tekrar tekrar basılan bir kitap oluşu, biraz da, pek çok genç insanın, Malte'ın kişiliğinde kendilerinden bir şey bulmalarından ileri gelir; kitabın ikinci baskısı Aralık 1966'da yayınlanırken, arka kapakta şu ilginç tümceyi okuyoruz:

"Yaşları bugün yirmi beşle, otuz beş arasında olan bir kuşağın çocukları "Malte Laurids Brigge'nin Notları" ndan söz edildiği zaman, bayağı heyecanlanır, ezbere satırlar okur, O bizim başucu kitabımızdı." derler.

Lou Salomé'ye yazdığı bir mektupta Rilke diyor ".....bir vakitler büyük, korkak bir şaşkınlığın içine düştüğüm gibi, şimdi de adı hayat olan bir dehşetle kuşatıldım. "Ama artık bu" Rilke'nin ilk kez dehşetle tanıştığı yer olan "Paris" kısmen, ruhî – biyografik bir roman olan "Notlar" da "acının okulu, Hissin, Görmenin ve Ortaya Koymanın gücü yanında hiçbir pahaya reddedilemeyen bir meydan okuma olur." (Abdurrahman Cahit, Edebiyat, Şubat – 1974, sayı 7).

Notlar'dan alınan şu parça, Malte'ın kişiliği hakkında yeterli bir fikir verebilir.

> ".....OTURUYOR ve bir şairi okuyorum. Salonda pek çok insan var, ama farkına varılmıyor. Kitapların içindedirler. Bazen uyuyan ve iki rüya arasında sağından soluna dönen kimseler gibi, yapraklar arasında kımıldanıyorlar. Ah, kitap okuyanlar arasında olmak ne güzeldir. İnsanlar, niçin hep böyle değiller? Birinin yanına gidip hafifçe dokunabilirsin; hiçbir şey duymayacaktır. Ve ayağa kalkarken yanındakine bir parça çarpar ve özür dilersin, sesin geldiği yana bakar, başını kaldırır ama görmez seni ve saçları uyuyan bir insanın saçları gibidir. İnsan için ne hazdır bu. Oturuyorum ve bir şairim var. Ne talih. Salonda belki üç yüz kişi okuyor şimdi; ama ayrı ayrı her birinin bir şairi olması imkânsız. (Allah bilir, neleri var onların) Yoktur üç yüz şair. Ama bak, ne talih, ben bu okuyanların belki en hakiri, bir yabancı: bir şairim var. Gerçi fakirim. Gerçi her gün giydiğim elbise yer yer eskimeye başlamış, gerçi ayakkaplarımda şu veya bu kusur bulunabilir. Doğru, yakam temizdir, çamaşırlarımda öyle ve bu halimle büyük bulvarlardan birinde istediğim pastaneye gidebilirim ve rahat rahat, elimi bir pasta tabağına uzatır, bir şey alabilirim. Böyle bir davranışı garipsemez kimse ve beni azarlamazlar ve bana kapıyı göstermezler."

Dr. Traugott Fuchs, ilk Malte çevirisine yazdığı önsözde;

> "...Rilke'nin anlaşılması biz Almanlar için de zordur; hatta aramızda, birkaç sayfasını karıştırdıktan sonra, bunca müşküle, karanlığa ve kendi kanaatlerince klasik açıkçılık ve güzellik yoksulluğuna kızarak onu, bir çırpıda reddedip, itinalı bir tasniften geçmiş kütüphanelerinin mariz intizam perverliğine hapsedenler de bulunur. Yıllanmış koltuklarından kalmak istemeyen katılaşmışların kütüphanelerde o tutuşmuş, yanmakta olan yalnız; gurbette gibidir ve bekler: Derken bir hayran gelir ve o hor fakir görülmüş kitapların birini, zengin raflardaki naçarlıktan kurtarıp, kalbinin hürriyetine ve fakir odasının enginliğine götürür ve kendi malıymış gibi kesin ve

amansız, o kitabın üzerine kendi adını yazarsa, Tanrı şahidim olsun, bu suç bağışlanacak türdendir...” diyordu.

Yine “ Malte’dan aldığımız şu bölüm ne kadar anlamlı:

“.....İçinden, seni ürperten bir şeyler yükselen genç adam, kimselerce bilinmeyişinden faydalan! Seni hiçe sayarlar, sana itiraz ederlerse, tanıdığın görüştüğün kimseler senden tamamen el çekerlerse, düşüncelerinden dolayı seni yok etmek isterlerse; seni kendi benliğine toplayan bu gözle görülür tehlike, seni dağıtarak zararsız hale sokan sonraki şöhretin sinsi düşmanlığı karşısında hiç kalır.

Küçümseyerek bile olsa, senden bahsetmesi için kimseye ricada bulunma. Ve zaman geçer de isminin insanlar arasına yayıldığını görürsen, onların ağzında bulduğun bütün şeylerden daha ciddiye alma bu ismi. Şöyle düşün: adın kötüye çıktı ve hemen bırak bu ismi. Bir başka isim al, Tanrının gece vakti seslenebileceği başka, herhangi bir isim al. Ve bunu herkesten sakla.”

Malte’ın bölümleri içinde beni en çok heyecanlandıran, düşündüren bölüm şu oldu:

“...Ah, gençken yazılan mısraların kıymeti zaten nedir ki. Beklemeliydi ve bütün bir ömür boyu, mümkünse uzun bir ömür boyu, mâna ve lezzet toplamalıydı ve sonra, tamamen sonunda belki iyi on mısra yazılabilirdi. Çünkü mısralar, insanların dedikleri gibi, hisler değil (his pek erken başlar), tecrübelerdir. Bir mısra için insan, birçok şehirler görmelidir, insanlar ve eşyalar görmelidir, hayvanlar tanımalıdır, kuşların nasıl uçtuğunu hissetmelidir, küçük çiçeklerin sabahları hangi kımıldanışlarla açtığını bilmelidir. İnsan, meçhul semtlerdeki yolları, beklenmedik tesadüfleri ve uzun zamandır gelmekte olduğu görülen vedaları düşünebilmelidir, halâ anlaşılmamış çocukluk günlerini; bizi sevindireceğini sanarak hazırladıkları (ama ancak bir başkasını sevindirebilecek) bir sürpriz yüzünden, anlamayıp incittiğimiz anne ve babayı; o kadar çok, derin ve müphem değişmelerle, acayip ve tuhaf başlayan çocukluk hastalıklarını; sessiz, kapanık odalarda geçen günleri ve deniz kıyısındaki sabahları; denizi; denizleri; üstümüzde esen ve bütün yıldızlarla uçan yolculuk gecelerini düşünebilmelidir; bütün bunların hepsini düşünebilmek de yetmez. İnsanın birbirinden farklı birçok sevda gecelerine ait hatıraları olmalıdır; doğuran kadınların haykırışlarına ait, içine kapanan, hafif beyaz, uyuyan lohusalara ait hâtıraları olmalıdır. Ama, hem de, can çekişen kimselerin yanında oturmuş bulunmalıdır; kesik kesik gürültü duyulan, penceresi açık odada ölülerle durmuş olmalıdır. Ve insanın hâtıraları olması da kâfi gelmez. Hâtıralar çoksa onları unutabilmelidir ve insanın, hâtıralar gelecek diye beklemekte büyük sabrı olmalıdır. Çünkü hâtıralar da henüz o değildir. Hâtıralar nacak hücrelerimizde yerleştikleri, bakış ve hareketlerimizde okundukları, esinsizleştikleri ve artık bizden ayırt edilemedikleri zaman işte ancak o vakit, çok nadir bir saatte, bir mısraın ilk kelimesi, hâtıraların ortasından ve hâtıralardan tecelli eder.”

“Malte Laurids Brigge’nin Notları” yayın yılı 1910, birçok edebiyat tarihlerince Modern Avrupa Edebiyatı’nın başlangıcı sayılıyor... Joyce, Proust ve Kafka’dan önce Rilke, 19. yüzyılın gelenekçi romanı yanına, boş bir arsaya, modern romanın temellerini attı. Varoluşçu bir

yöntemle, bireyin iç dünyasındaki depremleri vurguladı. Bu romanın bizim için bir önemi de, batı kültür hazinesini tanımamız konusunda zengin, canlı bir müze oluşturmasıdır." (Behçet Necatigil, Milliyet Sanat Dergisi, 12 Aralık 1975, sayı: 162)

Andre Gide, Malte Laurids Brigge'nin Notları'nı okuduktan sonra, "İki haftadır sizinle yaşıyorum, kitabınız bütün varlığıma el koydu. Sizi daha iyi tanımak, daha çok sevmek de ondan" diye yazıyor Rilke'ye. Valéry ise, "Bugüne dek tanıdığım olağanüstü kişiler arasında, en büyüleyici olanlardan biri ve en esrarlı olanı Rilke'ydi. **"Büyü"** sözünün herhangi bir anlamı varsa, diyebilirim ki, onun sesi, bakışı, davranışları, onunla ilgili her şey, büyülü bir varlık izlenimi bırakıyordu kişide" diye söz ediyor ondan (Turan Oflazoğlu; Rilke, Seçme Şiirler, Cem Yayınevi, İstanbul 1976, s.10).

Malte'ın yayınlanmasından ve büyük başarısından sonra, Rilke için bir başka dönem başlıyordu. Yeni bir sessizlik, yeni bir susuş ve arayış dönemi... Rilke kendine özgü olanı bulmak istiyordu. Daha yeni, daha başka bir sese ve soluğa sahip olmak istiyordu. Yazdı. Okudu. Gezdi. Görüştü. Kazandığı ünü yitirmekten korkmuyordu. Çünkü zaten istemiyordu ünü. Ün dedikleri, gelişmekte olan bir insanın üstüne kitlenin yürümesi ve onun gelişmesini durdurması değil miydi?

Nihayet, bu uzun susuş, ürününü verdi ve bir çok eleştirmenlerce çağımızın en önemli şiirleri sayılan Duino Elejileri gün ışığına çıktı.

Burada Rilke, bütün başarılarımız sırf gösterişlerden ibaret olduğu için bu âlem kendi hakiki tadımızı vermiyor ve biz dünyadaki adetlerimizi yerine getirmek için çalışmıyoruz, diye yakınıyordu. Bir zamanlar insanlar büyük ve hemen hemen Allah'a yakınken, kalplerimizde ıstırabın maden kuyusunu deşmişler ve bu kuyunun derinliklerinde saf bir halde duran ezeli acıdan pırıl pırıl cevherler çıkarmışlardı. Halbuki bu günün insanları acıları israf etmektedirler. Kendilerini hayatın gürültülü panayırında kaybetmekte, bu panayırın atış yerlerindeki sayısız hedefler önünde hesapsız kazançların zevkini çıkarmaktadırlar.

Bugünkü insanlar aşkta da başarılı olamıyorlar. Aşkları hiçbir zaman hercai bir sevdadan öte geçemiyor.

Istırap ve aşk gibi kökleri aynı toprakta bulunan ölüm karşısında, biz hemen hemen zavallı ve çaresiz kalıyoruz. Toprağın bu kutsal ilhamını kendi öz benliğimiz gibi içimizde olgun bir hale getireceğimize, vakti gelince, onu herkes, ucuz ve manasız bir kışlık şapka gibi hazırcı terzi " madam Lamort'dan" alıp başına geçiriyor. (Beşinci Eleji).

Fakat ıstırap ve ölüme karşı duyduğumuz duygulara ve sevgideki yetersizliğimize karşın, toprağın bize yüklediği ödev, evrenin yaratılışından bugüne kadar hep aynı kalmakta ve bu ödev bizi, hep aynı şekilde, faniliği kendi içimizde ebedilik haline çevirmeye zorlamaktadır. Dış âlem her gün biraz daha kaybolmalıdır. Çünkü dünya hiçbir zaman içten başka bir yerde değildir. (Yedinci Eleji).

Ölüme karşı bilinçli yaşamak, anlamını kavramak, onu hayata eklemek.... büyük ve anlatılmaz olan buydu.

Rilke Rusya'da yolun başında iken genç adamın ilkesi "Allah'ı gerçekleştir"di. Yolun olgun sonuna gelince bu ses, "gerçeği ölümsüzleştir" olmuştu.

Duino, İtalya'da, Venedik'le Triesta arasında, Adriyatik kıyılarında bir yalçın kayalığın üstüne kurulmuş, on ikinci yüzyıldan kalma bir ortaçağ şatosunun adıydı (Zahide GÖKBERK, Rilke ve Duino Şatosu, Varlık Dergisi, Sayı 514, sf.8-9, 15 Kasım 1959). Şato yapıldıktan sonra çeşitli eller değiştirmiş, on yedinci yüzyılın başında, bugünkü sahipleri olan ve eski bir Alman soyundan gelen "Thurn und Taxis" Prenslerinin eline geçmişti. Rilke, şatonun o zamanki sahibi bulunan ve kendisinden bir hayli yaşlı olan Prenses Marie Thurn ve Taxis'le bir vesile ile tanışmış, kültürlü, ince yaradılışlı, duygulu, zeki ve anlayışlı bir kadın olan ve şatosu devrinin birçok ünlü sanatçılarına açık bulunan Prenses, Rilke'nin ne ölçüde bir sanatçı olduğunu, gelecek için neler vadettiğini hemen anlamış, ona ölünceye kadar derin bir dostluk, eşine az rastlanır bir anne yakınlığı ve şefkati göstermiştir. Bu tanışmadan sonra, Duino Şatosu Rilke'ye ömrü boyunca kendi evi gibi açık olmuş, şair istediği zaman oraya gidip, haftalarca, aylarca kalmış, burada tabiatın akıllara durgunluk veren sessizliği, güzelliği içinde yaşamış, çalışmış ve yazmıştır.

Rilke, her biri yüzyılımızın gerçeğe karşı güveni sarsılmış, gideceği yolu yitirmiş, çaresiz insanın melankolisini dile getiren ve bu insanın kendine bir yol bulmak, bir yön vermek denemesi olan on şiirin adını acaba neden Duino Elejileri koymuştu? Bununla Prensesin kendisine gösterdiği yakın dostluğa karşı minneti mi anlatmaya çalışmış, yoksa bu şiirlerin, esrarlı Duino şatosunun, uçsuz bucaksız bir dünya ortasında kaybolmuş Duino kırlarının, Duino manzaralarının anlatılmaz güzelliğinin içinde yarattığı duyguları dile getirmek için yazıldığını mı söylemek istemişti?

Rilke, Duino Elejilerini on yılda tamamlamıştır. Onları, önce 1912 yılında Duino şatosunda yazmağa başlamış, 1922 yılında İsviçre'de ömrünün son yıllarını içinde geçirdiği Muzot Şatosunda bitirmiştir. Rilke'nin bu elejileri yazmaya başlayışını Holthusen, Rilke biyografisinde şöyle anlatır: "...O günlerde olup bitenler Rodin ve Cézanne'ın anladığı mânada, isteyerek, irade gücü ile ortaya konmuş bir çalışma ürünü değildir; anlaşılmaz, esrarlı bir ilham ve kendinden geçiş ile meydana gelmişlerdir.

Şato'da, Rilke'nin çalışma odası, deniz tarafına penceresi olmayan yarı loş bir kütüphane odası idi. "Rilke yalnızlığını, doğayla ve meleklerle paylaşıyordu. Bu melek temasının, Rilke'nin şiirlerinde çok önemli bir yeri vardır. İlk eleji'nin ilk mısraı "Haykırırsam, melekler ülkesinde beni kim anlar ki" diye başlar. Bunlar sanki, bütün hayatı boyunca birlikte yaşadığı melekler için yazılmıştır. Rilke, burada göklere çıkarak meleklerden haber verdiği gibi, yere inerek acılar içinde kıvrandığı dünyayı da anlatır." (Genç Bir Şaire Mektuplar, Çeviren Melâhat Özgü, Remzi Kitabevi, İstanbul 1963, ikinci baskı, sf.92).

Ölüm üzerindeki düşüncelerinden, zamanla insanlar uğruna çekilen acılardan, az ve tam olanlardan, çocuklardan, genç kızlardan, erken ölenlerden, kutsal varlıklarından ve yiğitlerden, bitki ve hayvanlardan, Allah'a yakın olanlardan, sevgili sessiz şeylerden haber verir. Her biri ayrı bir şiirde işlenmiştir; her birine birer başlık aranacak olursa, birine erken ölenlerden, ötekine yiğitlerden, sevgililerden ya da acı çekenlerden denecek olsa, hiç biri özünü tam anlamıyla vermez.

Rilke, evrenden kendini sıyırıp, bir seyirci gibi Allah'ın büyüklüğünü ve insanın hiçliğini görüp, bu gözlemlerden sonsuz ve temel gerçekleri çıkararak, bütün şiirini insanın manevi

görüş ve açıklık uğrundaki çabasına yöneltmiştir. Kendi dinî buhranları ve zaferleri, insanlığın mücadele, ölüm ve yeniden doğmasının sembolüdür.

"Bu büyük eser ancak GOETHE'nin 'FAUST' eseriyle karşılaştırılabilir." (Sedat Umran, R. M. Rilke, Hisar Dergisi, Eylül 1976, Sayı. 153, sf. 23).

> .... "Şiir işlevinde ve deyiş araçlarına o güne değin erişilebileni aşmıştır. Bütün Avrupa'nın kültür maddeleri ve görünümleriyle beslenmiş ve etkisini göstermiştir. Okuyucuya da, dünyanın ve yaşamın yeni bir derinlik boyutunu kazandırmıştır. ......Bir yabancıyı anlamak, onunla dialog kurmaktır. Dialog ise, kendimizi kendimize anlatır. Bunun için Rilke'yi anlamak gerek." (Melâhat Özgü, Rilke'yi Anlamak, Türk Dili Dergisi, Ocak 1977, Sayı: 304, sf. 81).

Rilke, şu satırları ile, sanki ilerde yazacağı, çağının şiirinin muştusunu verir gibidir:

> "....Bu dili iyi anladıkları nispette, sade bir şekilde kullandılar. Eşyanın büyük sükûneti içine daldılar. Hiç beklemeden, sabırsızlık etmeden, varlıkların kanunlar içinde nasıl eridiğini duydular." (Manzara, R. M. Rilke, Çeviren Melâhat Özgü, Tercüme Dergisi, Mayıs 1951, Sayı:52, sf. 247).

Duino Elejileri'ni yazarken, Rilke, hastalıklarından, karamsarlıklarından sıyrıldı. Bambaşka bir kişiliğe büründü. Yüzü gülüyor, hayata umutla bakıyordu.

> "Ölümüne dört yıl kala, onu ziyaret eden dostları, onu gerginliği yatışmış, yeniden canlanmış, daha mutlu buldular. Haziranda prensesi, Temmuzda Kippenber ailesini kabul eder Rilke. Amacı yeni yapıtlarını okutmaktır onlara. "Değişmiş bir insan gördüm" diye yazar Prenses o zamanki ziyareti üzerine. "Işıyan ve mutlu. Hiçbir zaman bakışını unutmayacağım." Sonra, günlük notlarında şunları açıklar Prenses: "Ve okuduğu müddetçe, yalnız onun okuyabileceği harikulâde okuması müddetince, sürekli yüreğimin atışlarını duyar, gözyaşlarımın yüzüme doğru aktığını hissederdim..." (Rilke, Haus Egon Holtkusen, R.Verlag Çeviri: M. Eşref Selçuk, yayınlanmamıştır).

Şiirin alanı görünen eşyayı aşar, görünmeze varır. Eşyada mevcut olmayan şeyleri görmek şiirdir. Büyük, harikulâde, güzel ve kutsal olan her şey sırlara bürünmüştür. Şiir, sırrın dilidir. Rilke'nin elejilerini okurken, bir güzellik ve derinlik duygusu sarıverir insanı. Anlatılması olanaksız bu durum, Rilke'nin yüce gönlünden okurun gönlüne akar. Bu şiirlerde O, insan ruhunun en gizli köşelerini gördü ve gördüklerini kendine özgü bir yöntemle gün ışığına çıkardı.

Rilke, bir ömür boyu, ruh temizliği içinde yaşadı. O temizlik ve arılıkla dolmuştu sanki. İçinde vardı. Zaten ruh arılığı öğrenilemez ki... Sadece duyulur ve yaşanır.

Nietzsche "Yazılarıma her zaman bütün hayatımı ve bütün kişiliğimi koydum." der. Benzer durumu Rilke'de de görüyoruz; en gizli ruh hallerini öyle somutlaştırmıştı ki, onları unutmak düşünülemez. Çünkü O'nun sanatının en büyük özelliği değişmiyeni kavrayabilmesinde idi. Rilke en iyi, en güzeli gerçekleştirmeye nefsini adamış bir kişi idi, 19. yüzyılın son çeyreği ile, 20. yüzyılın ilk çeyreği arasında yaşadı. Bilim, evren görüşünü süresiz genişletiyordu.

Olanaklarımızın sınırları çoğalırken, O, evrenin sonsuzluk ve karmaşıklığını daha iyi anlıyordu. Bir düşünceden kök alan inançtı. Köksüz, sübjektif bir duygulanış değildi bu.

Düşünce ve inançla gereği gibi yuğrulmayan, fizikötesi acıyı gereği kadar tadamayan hangi şair, ölümsüzlüğe ulaşmıştır? İnsanın duyguları kadar, bilinç altı karanlıkları kadar, düşünceleri ve inançları da şekillendirir. Şairin şiire ulaşmadan önce, gerçek, insana ulaşması önemlidir.

Rilke'ye göre gerçek bir yönlü değil, çok yönlü idi. Her şeyin olduğundan daha başka türlü olabileceğini söylerdi. O, duyduğu, hatta duyduğunu sandığı her şeyi söyledi ama yine de en kavranılmayan sırlarla dolu bir yazar olarak karşımıza çıkıyor.

Birinci Eleji'nin ikinci mısraı: **"Diyelim ki, birisi beni ansızın bağrına basıyor ve ben O'nun güçlü varlığında eriyorum."** Üçüncü mısraı, **"Çünkü güzel olan, ürpertici olanın başlangıcından başka bir şey değildir."**

Şu iki mısra dahi, Rilke'nin hiç de kolay anlaşılır bir şair olmadığını kanıtlar. O'nun çalışması ve araştırmaları için hiç çekinmeden, "Kahramanca" diyebiliriz. Kolay gerçekleri, toplumun gerçektir deyip geçiştirdiği değer yargılarını Rilke, bıkmadan, usanmadan tekrar tekrar irdeliyordu. Kolaylıkla, ne genel kanılara, ne de uzmanların yetkilerine uyuyordu.

Rilke, en karışık, görünüşte nizamsız olan şeylerde bile bir nizam arardı. Aslında çok basit gibi görünmekle beraber, bu dünyayı ve hayatı değiştirecek bir düşünce idi. Yaşadıkları günlük hayata, bu fikri uygulayanlar sonsuz bir güzellik ve ihtişamla karşılaşırlar. Rilke'ye göre, eşyası yerli yerine konmuş bir oda huzur vericiydi. Zaten sanat, kaosu kozmos haline getirmek, karışıklığa nizam vermek değil miydi?

Bu yapıdaki bir insanın, birinci dünya savaşı sırasında ne kadar acı çektiğini herkes anlıyabilir. Paris'teki evi, bütün varı yoğu ile soyularak yıkıldı. Muzot'dan, 28 Kasım 1921'de, Simone Brüstlein'e yazdığı mektup, bu durumu belgelemektedir:

> "......Ah, anlıyorsunuz değil mi?
>
> Savaşı ve acıyı anlıyorsunuz!
>
> Anladığınızı biliyorum. Savaş yıllarındaki hadiselerin bütün varlığımla yaptığım çalışmayı nasıl böldüğünü, gerek bu, gerekse başka bir sebepten derinliğe dalmanın, şifa bulmanın, yeniden işe koyulmanın imkânsızlaştığını biliyorsunuz. Savaştan sonra da: Bir sene kadar önce, nihayet varlığıma dönebileceğimin ve çalışmaları orada geliştirebileceğimin ümidedildiği koruyucu sığınağa, dağa davet edildiğimi biliyorsunuz. Daha sonrasını da biliyorsunuz. Bir alın yazısı ile her şeyin nasıl değiştiğini. Baş gösteren gam ve endişenin, benim daldığım bu durumdan çıkarmanın çok uzak, korkunç derecede uzak olduğunu biliyorsunuz. Bu bilinmeyen endişe belli bir derecede yatıştırılana kadar, sükûnetin bir daha geri gelmeyeceğini biliyorsunuz. Görülmemiş bu sarsıntı bütün içyapıyı bozdu. En kötüsü de hayatımda ilk defa işime ihanet etme isteğine kapılmış olmamı hissetmemdir."(Çeviren: Gülsen Önalp, yayınlanmamıştır).

Duino Elejileri ile hemen hemen aynı zamanda "Orpheus'a sone" adlı şiirleri yayınlandı. Üstün bir sanat gücünü yansıtıyorlardı.

Rilke gülleri çok severdi. Bıkmadan, usanmadan bakar, sanki onların iç yüzünü görmek isterdi. Sanatında gülün yeri çok büyüktür. Mezar taşına kazınmak üzere yazıp bıraktığı mısraların ana motifi de güldü.

“Gül, ey saf çelişki, nice gözkapağının altında
hiç kimsenin uykusu olmamanın
sevinci.”

Rilke, son zamanlarında Vallis Alplerinde Dr. Werner Peinhard’ın, ona satın aldığı köşkte yaşadı ve burada 29 aralık 1926 gününde öldü. İsviçre’nin bir dağ köyünde, küçücük bir kilisenin mezarlığında gömülüdür. Kendisini haftalarca yatağa bağlayan ağır ve işkenceli bir kan hastalığından sonra 51 yaşında hayata gözlerini yumdu. Yaşadığı sürece, ölümü, hayatın tamamlayıcısı diye kabul etmişti. Çok sevdiği bir dostuna yazdığı bir başsağlığı mektubunda şöyle diyordu: “Matemleri için teselli bulmuş olanlara yazık. Ölümün aydınlığı, berraklığı yanında bütün teselliler bulanıktır.”

“Rilke, sâkin bir gecede, inzivada öldü. Yanında bir tek hizmetçisi vardı. Can çekişirken beş isim mırıldandığını söylerler: Tanrı, İsa, Köylü Rus Şairi Droşin, Tolstoy ve Rodin. Sonra hırıltı gibi birkaç kelime, tam ölürken: Dilenciler, hastalar, zavallılar...” (Şair Rainer Maria Rilke, Celâlettin Ezine, Hamle Dergisi, Eylül 1940, Cilt I, sayı 2, sf.3-9).

Rilke ömrü boyunca manen ve maddeten temiz bir hayat yaşadı. Kibardı, zarifti. Sessizliği ve yalnızlığı severdi. Çok güzel konuşur; basit, önemsiz bir konu bile, onun dilinde yepyeni boyutlar kazanırdı. Onu dinlemenin tadına doyulmazdı. Son derece titiz, dikkatli bir insandı. Yazdığı yazılarda, mürekkebin renginden, harflerin güzelliğine, satırların düzgün oluşundan, kâğıdın kalitesine kadar her şeye dikkat ederdi. Bir kelimeyi bile değiştirse derhal o sayfayı yeniden temize çekerdi. Giysileri, göze batmaz fakat her zaman temiz, zarif ve bakımlı olurdu. Konuşurken kullanacağı kelimelere bile çok dikkat ederdi. En basit bir yerde bile otursa, vazosuna koyacağı renkli bir çiçek, duvara asacağı güzel bir tablo ile derhal kişiliğinin damgasını vururdu oraya... O kadar dikkatli, her şeye, bilhassa güzelliğe karşı o kadar duyarlı idi ki, yoldan yürürken gördüğü güzel bir tabelaya bile hayranlıkla bakardı. Bazan bir hayvanın, bazan bir çiçeğin önünde saatlerce durup onu incelemekten, ondaki güzelliği yaşamaktan yorulmazdı.

Gösterişten, ünden daima kaçtı. Dergilerde resimlerinin basılmasını istemezdi. Halbuki yakından incelenirse insanı etkiliyen bir güzelliği vardı. Kendine bir kitap ödünç verildiğinde, bunu ipek bir kâğıda sarıp, yanına bir çiçek, ya da kendine özgü bir kaç söz katarak iade ederdi.

Kimseyi kırmadı, kimseye kırılmadı. Mütevazî idi. Yavaş sesle ve az konuşurdu. Dedikodu yapmazdı. Lüzumsuz söz söylemezdi. Daima, müspet ve hayırlı konuşur yoksa susardı. Yalan söylemez, gösterişten hoşlanmazdı. Eşyanın hakikatini görebilmek için çırpınırdı. Düzenli yaşar, lüksten kaçardı. Çalışma masası her zaman intizamlı idi. Yazı masasının üstünde kurşun kalemleri, yazı kalemleri dümdüz sıralanmış olarak, boş kâğıtlar da tam bir dikdörtgen biçiminde dururdu. Asil kalbi, ottan Allah’a kadar bütün varlığa karşı sevgi ve saygı ile doluydu. Hiçbir konuda yüzeyde kalmayı sevmezdi. Olanaklarının elverdiği ölçüde,

gerçeğe varmaya çalıştı. Kimsenin sözünü kesmez, başkalarına saygı aşılardı. Çevre O'nun yüce kişiliğini kendiliğinden kabul ederdi. Ön yargılardan uzaktı. Hoşgörü sahibi idi.

Sağlam ve doğru düşünmesini bilen nadir insanlardan biri idi. Gerçekçi idi. En girift, en karışık sorunları, en ince ayrıntılarına kadar, bıkmadan, usanmadan inceler, analiz eder, gerçeğe ulaşmaya çalışırdı. Hiç bir zaman şımarmadı. Kendini yanlış anlayanlara da hoşgörü ile davranır, bunu bir sorun haline getirmezdi.

Duydukları, gördükleri, okudukları, tanık oldukları, düşünceleri oranında, varlığın ve eşyanın hakikatini öğrenmeye, Tanrıyı sevmeye, O'na yakın olmaya çalıştı. Burada, çalıştı kelimesi hafif kalıyor. Kendini helâk edercesine uğraştı, çırpındı, didindi... Bu yolda ne yapılabilirse onu yaptı. Hangi çizgiye kadar gelinebilirse, oraya kadar geldi.

Carlyle'ın anladığı mânada, o, bir kahramandı. Çünkü, kahramanlar kahramanca yaşadı. Çünkü ivazsız garazsız bir hakikat arayıcısı oldu. En halisinden bir Hak aşığı idi. Burada bir soru akla geliyor. Acaba daha ötelere gidemez miydi? Daha yücelere... ötelere... ötelerin ötesine...

Evet, cevabı zor bir soru... Ne var ki insanlar, bir yerde, olanaklarıyla sınırlılar...Eğer Rilke daha başka bir zamanda ve çevrede, daha farklı durumlar ve kişilerle karşılaşsaydı, belki yaşam çizisi daha değişik olurdu. Belki gönül ikliminde daha fazla yol alabilir, nasibi daha bir başka olabilirdi. Bir gönül eri ona rastlasa, elinden tutsa, yol gösterse, belki mâna âleminde daha büyük, daha uzak iklimler fethedebilirdi.

Ama, o saf ve temiz ruh, o zarif ve ince insan, elindeki malzemeden ne yapabilirse o kadarını yaptı. Hani, halk arasında yaşayan bir söz vardır, babamın adı Hıdır, elimden gelen budur, derler ya. Öyle işte... O kadarını yapabildi. Gücünün ve olanaklarının son çizgisine kadar geldi. Bir ömür boyu gerçeğin arayıcılığını yaptı. İnsanca yaşadı. **Sevdi, sevildi ve öldü...**

Kaynak Yazı : Sabri Tandoğan Özel sitesi

http://www.gonulsohbetleri.net/html/rainer_maria_rilke.asp

****

20. YÜZYIL BÜYÜK ALMAN ŞAİRLERİ

ORJİ BİTTİ, ŞİMDİ NE YAPACAĞIZ?

> Since the world drives to a delirious state of things, we must drive to a delirious point of view.
>
> **Dünya çılgın bir seyir aldığına göre biz de dünyaya ilişkin çılgın bir bakış açısı edinmeliyiz. Uçlardansa aşırılıklarda telef olmak yeğdir. [Jean Baudrillard]**

İçinde bulunduğumuz güncel durumu nitelemek gerekseydi, bir orji sonrası hali derdim. Orji, tam da modernliğin patladığı andır; her alandaki özgürlüğün patladığı andır: Politik özgürleşme, cinsel özgürleşme, üretici güçlerin özgürleşmesi, yıkıcı güçlerin özgürleşmesi, kadının, çocuğun, bilinçdışı itkilerin özgürleşmesi, sanatın özgürleşmesi. Tüm temsil ve karşı-temsil modellerinin göklere çıkarılması. Bu tam bir orjidir; gerçeğin, ussalın, cinselin, eleştirel ve karşı-eleştirelin, büyümenin ve büyüme krizinin orjisidir. Nesne, gösterge, ileti, İdeoloji ye zevklere, ilişkin her türlü sanal [1]üretim ve asrın üretim yollarını katettik. **Şimdi her şey özgür, kartlar açıldı ve hep birlikte asıl sorunla karşı karşıyayız:** ORJİ BİTTİ, ŞİMDİ NE YAPACAĞIZ?

> Orji: Grup seksi, ikiden fazla kişinin cinsel ilişkiye girmesidir. Üç kişinin birlikte uyguladığı cinsellik halk dilinde Üçlü (İng. threesome) olarak adlandırılır. Bazı Batı Avrupa kültürlerinde çiftlerin karşılıklı partnerlerini değistirme imkanı buldukları, grup seksi için tasarlanmış olan "swinger" kulüpleri vardır.Çoğu seksolog en güzel grup seksin tanımını 2 yada daha fazla erkeğin bir kadınla ilişkiye girmesi olarak tanımlar.Bu olay kadının tost olması anlamınada gelir

Artık yalnızca orji ve özgürleşme simülasyonu yapmak, hızlanarak aynı yönde gidiyormuş gibi görünmek geliyor elimizden; oysa gerçekte boşlukta hızlanıyoruz, çünkü özgürleşmenin tüm hedeflerini çoktan ardımızda bıraktık. Bugüne kadar yakamızı bırakmamış ve bizde saplantı haline gelmiş olan şey tam da peşine düştüğümüz tüm bu sonuçların, tüm göstergelerin, tüm biçimlerin, tüm arzuların elimizin altında hazır kullanılabilir halde olması durumuydu. Ne yapmalı o halde? Simülasyon durumudur bu; bütün senaryolar gerçek ya da sanal olarak [kuvve halinde] önceden vuku bulduklarından tüm bu senaryoları yeniden oynamaktan başka bir şey_ gelmez elimizden.. Ütopya gerçekleşti; tüm ütopyalar gerçekleştiği halde, tuhaf bir şekilde, sanki gerçekleşmemişler gibi yaşamayı sürdürmek gerekiyor. Ama madem bu ütopyalar gerçekleşti ve bunları gerçekleştirme umudunu artık taşıyamayacaksak, yapabileceğimiz tek şey, bitip tükenmez simülasyonlar içinde onları hiper-gerçekleştirmektir. Çoktan arkamızda bıraktığımız, ama yine de bir tür kaçınılmaz umursamazlık içinde yeniden üretmemiz gereken ideal, düş, görüntü ve hayalleri sonsuz biçimde çoğaltarak yaşıyoruz.

Aslında devrim her yerde gerçekleşti, ama hiç beklendiği gibi değil. Özgürleştirilmiş olan şey, her yerde, katıksız dolaşıma geçmek ve yörüngeye oturmak için özgürleşmiş oldu. Biraz mesafeli bakarsak, her özgürleşmenin varacağı kaçınılmaz noktanın dolaşım ağlarını teşvik etmek ve beslemek olduğunu söyleyebiliriz. Özgür kalan şeyler sonu gelmez biçimde birbirinin yerine geçmeye ve böylelikle gitgide artan belirsizliğe ve şüphelilik ilkesine mahkûmdurlar.

Artık hiçbir şey (Tanrı bile) sona ererek ya da ölümle yok olmuyor/Tanrı öldü diye yok edemiyoruz/; hızla çoğalarak, sirayet ederek, doygunluk ve şeffaflık yoluyla, bitkinlik ve kökü kazınma yoluyla, simülasyon [2] salgını ve ikincil varoluş olan simülasyona aktarılma yoluyla yok oluyor her şey. Artık ölümcül bir yok olma biçimi değil, fraktal [3] bir dağılma biçimi vardır.

Hiçbir şey gerçekten yansımıyor; ne aynada ne de (bilincin sonsuza değin bölünmesinden ibaret olan) başdöndürücü alanda gerçekten yansıyan bir şey yok artık. Dolaşım ağlarının viral [4] dağılımındaki mantık ne değerin mantığıdır ne de dolayısıyla eşdeğerliliğin mantığıdır. Artık değerler alanında devrim yok; değerler birbirine dolanıp kendi üzerlerine katlanıyor. Tüm sistemlerde hem merkezden kaynaklanan bir zorlanım hem de bir dış-merkezlilik var. Bu sistemleri katıksız bir yineleme [totoloji] içinde değil, kendi varlıklarını riske atar casma güçlerini artırarak ve akıl almaz bir potansiyel güç haline gelerek kendi sınırlarından ötede patlamaya, kendi mantıklarını aşmaya götüren içsel bir metastaz, [5] **hummalı bir kendini zehirleme görülüyor.**

Tüm bunlar bizi değerin yazgısıyla karşı karşıya getirir. Vaktiyle anlaşılması güç bir sınıflandırmaya niyet ederek bir değer üçlemesine başvurmuştum. Doğal bir evre (kullanım değeri), ticari bir evre (değişim değeri), yapısal bir evre (gösterge değeri). Dolayısıyla, değerin bir doğal yasası, bir ticari yasası ve bir yapısal yasası vardır. Bu ayrımlar biçimsel elbette; ama her ay yeni bir parçacık keşfeden fizikçilerde görülen ayrıma benziyor. Yeni parçacık öncekinin yerine geçmez: Varsayımsal bir dizi içinde art arda gelir ve birbirlerine eklenirler. Dolayısıyla burada ben simülakr mikrofiziğine yeni bir parçacık ekleyeceğim. Doğal evrenin, ticari evrenin ve yapısal evrenin ardından değerin fraktal evresi geldi bile. Doğal evreye doğal bir gönderme uygun düşüyordu ve değer de dünyanın doğal bir kullanımına gönderme yaparak gelişiyordu. Ticari evreye genel bir eşdeğer uygun düşüyordu, değer de ticari bir mantığa gönderme yaparak gelişiyordu. Yapısal evreye bir kod uygun düşer ve burada değer, bir modeller kümesine gönderme yaparak yayılır. Dördüncü evre olan değerin fraktal hatta viral; ışın gibi yayıldığı evresinde artık kesinlikle hiçbir gönderme yoktur; değer her ne olursa olsun hiçbir şeye göndermede bulunmadan katıksız yan yanalık yoluyla tüm yönlerde, tüm zaman aralıklarında ışır. Bu fraktal evrede, ne doğal ne genel bir denge vardır, gerçek anlamda sözü edilebilecek bir değer yasası yoktur artık; bir tür değer salgınından, değerin genel metastazından, rastlantısal bir şekilde hızla çoğalma ve dağılmasından başka bir şey yoktur. Bu tür çoğalma ve zincirleme tepki her çeşit değerlendirmeyi olanaksız kıldığından değerden artık kesinlikle söz edemeyiz. Yine mikrofiziğe benzer bir durum bu: Güzel ya da çirkin, doğru ya da yanlış, iyi ya da kötü terimleriyle değerlendirme yapmak, bir parçacığın hızını ve bulunduğu yeri aynı anda ölçmek kadar olanaksızdır. İyi, artık kötünün karşıtı değildir; hiçbir şey apsisler ve ordinatlar halinde düzenlenemez artık. Her tanecik kendi yörüngesini izler, her değer ya da değer parçası simülasyon göğünde bir an parlar, sonra diğer parçacıkların yoluyla ender olarak kesişen eğri bir çizgi boyunca boşlukta kaybolur. Fraktal değer şemasının ta kendisidir bu; kültürümüzün de güncel şemasıdır.

Şeyler, göstergeler ve eylemler düşüncelerinden, kavramlarından, özlerinden, değerlerinden, göndermelerinden, kökenlerinden ve amaçlarından kurtuldukları zaman sonsuza dek kendilerini yeniden üretirler. Düşünce çoktan yok olmuşken, şeyler işlemeyi sürdürür; hem de kendi içeriklerini hiç umursamadan işlemeyi sürdürürler. Paradoks da zaten bunların bu

koşullarda bu kadar iyi işliyor olmaları durumudur.

Örneğin, ilerleme düşüncesi yok oldu, ama ilerleme sürüyor. Üretime temel teşkil eden zenginlik düşüncesi yok oldu, ama üretim güzelce sürüyor. Üretim, başlangıçtaki amaçları umursamadığı ölçüde hızlanıyor. **Politika alanında da düşüncenin yok olduğu; ama politika oyununun, kendi hedefleri karşısında gizli bir umursamazlık içinde sürdüğü söylenebilir.** Televizyon kendi görüntüleri karşısında tam bir umursamazlık içinde işliyor (insan yok olsa bile böyle devam edebilir). Her sistemin ve bireyin içinde her yanda çoğalabilmek, her yöne yayılabilmek için kendi düşünce ve özünden kurtulma yönünde gizli bir itki var olabilir mi?

Ama bu tür bir ayrışmanın sonuçlan ölümcül olabilir ancak. Düşüncesini yitiren bir şey gölgesini yitirmiş adama benzer; bu şey, kendini kaybettiği bir çılgınlığın içine düşer.

Değerin genetik koduna bile boyun eğmeyen kanserli çoğalmanın, yan yanalık yoluyla artmanın metastaz düzeni (ya da düzensizliği) burada başlar. O zaman da tekhücreliler gibi sadece Aynı'nın bölünmesi ve kod aktarımıyla üreyen ölümsüz ve cinsiyetsiz varlıkların yaşadığı geçmiş (?) evreye geri dönecek şekilde cinselliğin, cinsiyetli varlıkların büyük serüveni her alanda canlılığını yitirir. Günümüzün teknolojik varlıkları, makineler, klonlar,[6] protezler hepsi bu tip üreme biçimine yönelmekte, insanı ve cinsiyetli denen varlıkları da yavaş yavaş aynı sürece sürüklemektedirler. Sadece en son biyolojik araştırmalar değil; bütün araştırmalar, bu tür bir genetik ikameyi gerçekleştirmeye, çizgisel olarak parçalara ayrılarak üremeyi, klon haline gelme ve döllenmesiz tomurcuklanmayla üremeyi (parthénogerèse), küçük bekâr makineleri gerçekleştirmeye yöneliktir.

> ***Cinsel özgürleşme döneminde parola, en az üreme ile en çok cinsel ilişki oldu.*** *Bugün, klonik bir toplumun düşü daha çok bunun tersi olurdu: Olası en az cinsel ilişkiyle en çok üreme:*
>
> *Vaktiyle beden ruhun metaforuydu, ardından cinselliğin metaforu oldu, bugün artık kesinlikle hiçbir şeyin metaforu değil; beden metastaz yeridir, simgesel düzenlenme olmadan, aşkın bir hedef olmadan, iletişim ağlarının ve entegre devrelerin yan yanalığına benzer katıksız bir yan yanalık içinde, tüm bu süreçlerin sonsuza değin programlandığı [Marcel Duchamp'a bir gönderme.] ve mekanik biçimde birbirine eklendiği yerdir.*

Metafor imkânı tüm alanlarda yitip gidiyor. Bu, cinselliğin oldukça ötesine yayılan genel trans-seksüelliğin bir görünümüdür; bilim kolları özgül niteliklerini yitirip, başımıza gelen bütün yeni olayların başlatıcı olayı olan viral bir belirsizlik sürecine, bir kargaşa ve bulaşma sürecine girdikleri ölçüde tüm bilim kollarına yayılır bu genel trans-seksüellik: Trans-ekonomi haline gelen ekonomi, trans-estetik olan estetik, trans-seksüellik olan cinsellik. Metaforun (eğretileme) olabilmesi için ayrımsal alanların ve ayrı nesnelerin varlığı gerektiği halde, tüm bunlar, artık hiçbir söylemin diğerinin metaforu olamayacağı, çapraz (trans-versal= yandan yana geçen, karşıdan karşıya, enine; (i.), (geom.) bir takım hatları kateden doğru hat.) ve evrensel bir süreç içinde birbirleriyle kesişirler. Bilim dalları arasındaki bulaşıcılık metafor imkânına son verir. Tam bir düzdeğişmece (imétonymie) tanım (ya da tanımsızlık) gereği viral. Viral benzeşim, biyoloji alanından yapılan bir aktarma değildir; çünkü her şey söz konusu virüsler tarafından, zincirleme tepkime, rastlantısal ve anlamsız

çoğalma ve metastaz tarafından aynı anda ve aynı oranda etkilenir. Belki de bu yüzden hüzünlüyüz; çünkü metafor yine de güzeldi, estetikti, farklılıktan ve farklılık yanılsamasından iyi yararlanıyordu. Bugün, düzdeğişmece (bütünün ve tek tek öğelerin birbirinin yerine geçmesi, terimlerin genel yer değiştirmesi) metaforun düş kırıklığı üzerine yerleşiyor.

Bütün kategoriler karşılıklı olarak birbirine bulaşabilir, her alanın yerine bir diğeri geçebilir: Türlerin karışması. Cinsellik artık yalnızca cinsellikte değil, başka her yerdedir. Politika politikada değildir artık, tüm alanlara mikrobunu saçmaktadır: Ekonomi, bilim, sanat, spor... Spor da sporda değildir artık; iş hayatında, cinsellikte, politikada, genel anlamda performansın üslubundadır. Mükemmelliğin, gücün, rekor kırmanın ve çocuksu bir kavram olan kendini aşmanın sportif ölçütünden her şey etkilenmiş durumdadır. Böylece her kategori bir geçiş evresi yaşıyor; ve her kategorinin özü, "suyun belleği" gibi saptanamaz bir iz bırakarak yok olup gidene dek eriyiğin bütününde, önce son derece büyük, ardından sonsuz küçük dozlarda çözünüyor.

AIDS, aşırı bir cinselliğin ve hazzın yansıması değildir; cinselliğin yaşamın tüm alanlarına genel olarak sızmasıyla telafi ediciliğinin kaybolmasına, cinsel göz boyamanın tüm bildik çeşitleri içindeki cinselliğin her yana dağılmasına denk düşer. Bu genelleşmiş cinsellikte bağışıklık kaybolur, cinsel ayrımın ve dolayısıyla da cinselliğin yok olmasını içerir. AIDS salgınının yarattığı temel karışıklık, cinsel gerçeklik ilkesinin mikrolojik, insani olmayan ve fraktal düzeyde kırılmasıyla belirir.

Cinselliği belki hâlâ hatırlıyoruz; tıpkı suyun, sonsuzca erimiş moleküllerini "hatırlaması" gibi. Ama bu ancak moleküler bir anıdır, önceki bir yaşamın' cisimsi bir anısıdır yalnızca; yoksa biçimlerin ya da özelliklerin (bir yüzün çizgileri, gözlerin rengi; su bunların biçimlerini koruyabilir mi?), anısı değil. **Böylece politik, medyatik, iletişimsel bir kültür çorbası içinde son derece çözünmüş ve de bir de AIDS'in viral baskınına uğramışken, yüzü olmayan bir cinselliğin kalıntısını taşıyoruz.**

Türlerin karışımı yasası dayatılıyor bize. Her şey cinseldir; her şey politiktir; her şey estetiktir; hem de aynı zamanda. Her şey politik bir anlam kazandı, özellikle de 1968'den bu yana sadece gündelik yaşam değil; delilik, dil, medya ve hatta arzu bile politik bir anlam kazandı. Her şey özgürleşme ve kolektif kitlesel süreçler alanına girdiği ölçüde politikleşiyor. Aynı zamanda her şey cinsel hale geldi, her şey arzu nesnesidir: İktidar, bilgi, her şey fantasma ve bastırma (refoulement) terimleriyle yorumlanıyor, basmakalıp bir cinsellik her yere egemen durumda. Aynı zamanda her şey estetikleşiyor: Politika gösteri içinde, cinsellik reklamcılık ve pornoda, her tür etkinlik kültür olarak adlandırılan şeyin içinde estetik nitelik kazanıyor; her şeyi istila eden medyatik ve reklamcı göstergeleşme tarzı; kültürün fotokopileştiği nokta. Her kategori mümkün olduğunca genelleşir ve böylece tüm özgüllüğünü yitirir ve tüm diğer kategoriler tarafından emilir.

Her şey politik olduğunda artık hiçbir şey politik değildir ve politika sözcüğünün anlamı kalmaz.

Her şey cinsel olduğunda artık hiçbir şey cinsel değildir ve cinsellik tüm belirlenimini yitirir.

Her şey estetik olduğunda artık güzel ya da çirkin olan bir şey kalmaz ve sanat da yok olur.

Bir düşüncenin tamamen gerçekleşmesi ve modernlik eğiliminin kusursuz biçimde ortaya çıkması olduğu kadar, aynı zamanda da bu düşüncenin aşırılığı, kendi sınırlarının ötesine uzanarak yadsınması ve ortadan kalkması anlamına gelen şeylerin bu paradoksal durumunu tek bir simgede kavramak mümkündür: Trans-politik, trans-seksüel, trans-estetik.

Politika, cinsellik ve sanat alanında öngörüye sahip bir öncü (avantgarde= yenilik getirenler (s.) yeni moda yaratan, yenilik getiren.) yok artık; dolayısıyla arzu adına, devrim adına ya da biçimlerin özgürleşmesi adına köktenci bir eleştiri olasılığı da yok. Bu devrimci hareket günleri geride kaldı. Modernliğin görkemli ilerleyişi tüm değerlerde hayal ettiğimiz değişime yol açmadı; değerlerin birbirine dolanıp kendi üzerlerine katlanmasına yol açtı ki bunun sonucu bizim için tam bir kafa karışıklığı oldu. Cinsel, politik ya da estetik alanda belirleyici bir ilkeyi kavramamız artık olanaksızdır.

Proletarya proletarya olarak kendini yadsımayı başaramadı; Marx'tan bu yana bir buçuk yüzyıllık tarihin gerçekliği budur. Proletarya sınıf olarak kendini yadsımayı ve böylelikle sınıflı toplumu yıkmayı başaramadı. Bu başarısızlığın nedeni belki de iddia edildiği gibi, proletaryanın bir sınıf olmamasıdır; sadece burjuvazi hakiki bir sınıftı ve dolayısıyla yalnızca burjuvazi kendini yadsıyabiliyordu. **Gerçekten de bunu yaptı: Burjuvazi ve burjuvaziyle birlikte sermaye, sınıfsız bir toplum doğurdu: ama bunun proletaryanın kendini yadsımasıyla ve bir devrimin sonucunda ortaya çıkacak sınıfsız toplumla hiçbir ilişkisi yoktu**. Proletarya ise yalnızca yok oldu. Sınıf çatışmasıyla aynı anda ortadan kayboldu. Hiç kuşku yok ki sermaye kendi çelişkili mantığı uyarınca gelişmiş olsaydı proletarya tarafından bozguna uğratılmış olurdu. Marx'in analizi ideal anlamda eksiksiz olmayı sürdürüyor. Ama Marx, bu yaklaşan tehdit karşısında sermayenin bir biçimde trans-politikleşme, yani üretim ilişkilerinin ve politik çelişkilerin ötesinde yörüngeye yerleşme, yüzergezer, esrik ve rastlantısal bir biçimde özerkleşme ve böylece dünyayı kendi imgesinde toplama olasılığını öngörmemişti. Sermaye (hâlâ sermaye denebilirse?) ekonomi politiği ve değer yasasını çıkmaza soktu: Kendi sonundan kaçmayı da bu anlamda başardı. Bundan böyle kendi ereklilikleri̇nin ötesinde ve tamamen göndermesiz bir biçimde işlemektedir. Bu değişimi başlatan olay, 1929 krizi oldu kuşkusuz; 1987'deki bunalım, aynı sürecin devamıdır olsa olsa.

Devrimci kuram, toplumsallık zafer kazanır ve şeffaflaşırken politikanın da politika olarak kendini yadsıyacağına ve devletin yok olacağına ilişkin yaşayan ütopyayı da getirmişti.

Bunların hiçbiri olmadı. Politika yok oldu olmasına, ama toplumsal olan içinde kendini aşamadı, toplumsallığı kendi yok oluşuna sürükledi. Artık trans-politika evresindeyiz, yani politikanın kendini yeniden üretme ve sonsuz simülasyon derecesi olan sıfır derecesindeyiz. Çünkü kendini aşmayan bir şey, sonsuz bir ikinci yaşam hakkı kazanır. Demek ki politika asla yok olmayacak ve yerine hiçbir şeyin çıkmasına da izin vermeyecektir. **Politik histerezis**

[7] içindeyiz.

Sanat da modern zamanların estetik ütopyası uyarınca kendini aşıp, ideal yaşam biçimi haline gelmeyi başaramadı (önceleri kendini bir bütünselliğe doğru aşması gerekmiyordu, çünkü bütünsellik zaten vardı ve dinseldi). Sanat kendini aşkın bir ideallik içinde değil, ama gündelik yaşamın genel estetikleştirilmesi içinde dağıttı, görüntülerin katıksız dolaşımı uğruna sıradanlığın trans-estetiği içinde yok oldu. Sanat, sermayeden bile önce bu yola girmiştir. Politikada belirleyici dönem, kitlelerin trans-politika evresine sermaye tarafından sokulduğu 1929 stratejik kriziyse, sanatta belirleyici dönem sanatın kendi estetik oyun kuralını yadsıyarak görüntülerin sıradanlığının trans-estetik çağına açıldığı Dada ve Duchamp dönemi oldu kuşkusuz.

Cinsel ütopya da gerçekleşmedi. Bu ütopya, cinselliğin ayrı bir etkinlik olmasının yadsınması ve bütün bir yaşam olarak gerçekleşmesi anlamına geliyordu. Cinsel özgürlük yanlıları bunu hâlâ düşlemektedir: Arzunun, bütün insanlarda, kadın erkek, tam olarak gerçekleşmesi ve arzunun cinsiyet ayrımının ötesinde yüceltilmesi. Oysa cinsel özgürleşme içinde cinsellik, cinsel göstergelerin farksız bir dolaşımı halinde özerkleşmeyi başardı yalnızca. Trans-seksüel bir duruma doğru geçiş yolundaysak eğer, bu durumun cinsellik aracılığıyla yapılan bir yaşam devrimiyle değil; cinselliğin sanal farksızlığına yol açan karışıklık ve içiçelikle kesin ilgisi vardır.

İletişim ve enformasyondaki başarı da aynı şekilde, yabancılaşmış ilişki olarak toplumsal ilişkinin kendi kendini aşmasının olanaksızlığından kaynaklanmıyor mu?

Bu olanaksızlık yüzünden, toplumsal ilişki iletişim içinde kendini yinelemekte, iletişim ağlarının çokluğunda çoğalmakta ve ağlardaki farklılık yokluğuna düşmektedir. İletişim toplumsaldan da toplumsaldır, hiper ilişkiseldir, toplumsal tekniklerle aşırı etkinleştirilmiş toplumsallıktır. Oysa toplumsallık, özünde bu değildir. Bir düş, bir söylence, bir ütopya, çatışmalı ve çelişkili bir biçim, şiddetli bir biçim, her halükârda rastlantısal ve istisnai bir olaydır toplumsallık. İletişim arayüzeyi sıradanlaştırarak toplumsal biçimi farksızlaştırır. Bir iletişim ütopyasının olmamasının nedeni budur. İletişim özellikle bir toplumun kendini diğer amaçlara doğru aşma yetersizliğinden doğduğuna göre iletişimsel bir toplum ütopyasının anlamı yoktur. Enformasyonun durumu da böyledir: Bilgi fazlası rastlantısal biçimde her yönde yüzeye dağılır, tek yaptığı yer değiştirmektir. Arayüzeyde, muhataplar bir fişle elektrik prizi gibi birbirine bağlanırlar. **İletişim anlık bir devre aracılığıyla "meydana gelir" ve "iyi" bir iletişim olması için hızla iletmesi gerekir; sessizliğe zaman yoktur. Sessizlik ekranlardan, iletişimden kovulmuştur.** Medyatik görüntüler (medyatik metinler de görüntüler gibidir) hiç susmazlar: Görüntü ve iletiler kesintiye uğramadan birbirlerini izlemelidir. **Oysa sessizlik tam da örneğin televizyonda son derece anlamlı hale gelen, devredeki o senkop** [Aralık boşluk.]**, o küçük felaket, o sürçmedir:** Tüm bu iletişimin esas olarak zorunlu bir senaryo olduğunu, bizi boşluktan, hem ekranın boşluğundan hem de görüntülerini aynı büyülenmeyle ve sabırsızlıkla beklediğimiz zihin ekranımızdaki boşluktan uzak tutan kesintisiz bir kurmaca olduğunu doğrulayan, sıkıntı ve neşeyle yüklü kopukluk. Teknisyenler grev yaptığından, boş televizyon ekranını hayranlıkla izleyen adamın görüntüsü günün birinde XX. yüzyıl antropolojisinin en mükemmel görüntülerinden biri olarak değer taşıyacaktır.

Sh: 9–19

TRANS-SEKSÜEL

> Transseksüel olma durumu. Kendisini karşı cinse ait hisseden, karşı cinse benzeme isteği duyan veya kendisini karşı cinsten biriymiş gibi hisseden kişilerin içinde bulunduğu durumu ifade eder.

Cinsel beden, günümüzde bir tür yapay yazgıya mahkûm edilmiştir. Bu yapay yazgı da trans-seksüelliktir. Anatomik anlamda değil de daha geniş travestilik anlamında trans-seksüellik; yani cinsiyet göstergelerinin yer değiştirmesi üzerine kurulu oyun ve (daha önceki cinsel farklılık oyununun tersine) cinsel farksızlık oyunu, cinsel kutupların farksızlaşması ve haz olarak cinselliği umursamama anlamında trans-seksüellik. Cinsellik hazza yönelmiştir (bu, özgürleşmenin nakaratıdır), trans seksüel olan ise ister cinsiyet değiştirme biçiminde olsun, isterse de travestilerin giyim, morfoloji, davranışlar veya karakteristik göstergelerle oynamaları biçiminde olsun yapaylığa yönelmiştir. Her halükârda, söz konusu işlem ister cerrahi isterse de göstergesel olsun, ister göstergeleri isterse de organları içersin, protezlerle karşı karşıyayız; ve bedenin yazgısının protez haline gelmek olduğu günümüzde, cinsellik modelimizin trans-seksüellik olması ve trans-seksüelliğin her yerde baştan çıkarmanın odağı haline gelmesi mantıklıdır.

Hepimiz trans-seksüeliz. Potansiyel olarak evrilebilir (mutant) biyolojik yaratıklar olduğumuz gibi, potansiyel olarak trans-seksüeliz. Bununla birlikte, biyolojik bir süreç de değil bu: Hepimiz simgesel olarak trans-seksüeliz.

Cicciolina'ya bakın.[Cicciolia olarak tanınan eski porno yıldızı] Cinselliğin, cinsellikteki pornografik masumiyetin daha harika bir cisimleşmesi olabilir mi?

Cicciolina, aerobiğin ve donmuş bir estetiğin kızoğlankız meyvesi, her tür çekicilik ve duyarlıktan arınmış kaslı android olan ve tam da bu nedenle bir sentez idol haline getirilen Madonna'nın karşıtı olarak öne sürüldü. Peki, ama Cicciolina'nın kendisi de bir trans-seksüel değil mi?

Platin rengi uzun saçlar, kalıplanmış göğüsler, bir şişme bebeğin ideal biçimleri, çizgi roman ya da bilim kurguya özgü konsantre erotizm, özellikle de (hiçbir zaman sapkın, hiçbir zaman çapkınca olmayan) cinsel söylemin abartılması, tam bir günahkârlık ve yapaylık. Etobur cinsellik imleriyle, abartılı imlerle yaşayan trans-seksüeller ve travestiler hariç, günümüzde hiçbir kadının üstlenemeyeceği etobur bir erotik ideolojinin ve pembe telefonların ideal kadınıdır Cicciolina. **Tensel dış plazma olan Cicciolina, Madonna'nın sahte nitrogliserinine ya da Michael Jackson'un er dişi ve Frankeştaynvari cazibesine ulaşıyor burada.** Hepsi de erotik görünüşleriyle cinsiyetlerine ilişkin belirsizliklerini gizleyen, evrilmiş yaratıklar, travestiler, genetik olarak barok varlıklardır. Hepsi de "gender-benders", dönmedirler.

> [gender-benders: transseksüellerin kendilerini tanımlamak için de kullandıkları komik bir kavramdır. insanların önce yaratıp sonra esiri oldukları, her cinsiyetin nasıl görüneceğini belirten kuralları * ve takındıkları cinsiyet rollerini * dürtüklemek amacıyla karşı cinsin varsayılan görünüm normlarını benimseyen insan. bir nevî sosyal protestodur, karşı cinsin cinsel

kimliğini benimsemekle alakalı olan travestilik ve transseksüellikten farklı bir şeydir.]

Michael Jackson'a bakın. Michael Jackson evrilmiş, yalnız bir yaratık; evrensel olduğu için kusursuz bir melezliğin öncüsü, ırklar sonrasının yeni ırkıdır. Bugünün çocukları melezleşmiş bir toplum karşısında şaşırmıyorlar: Bu, onların evreni ve Michael Jackson bu çocukların ideal bir gelecek için düşledikleri şeyin habercisidir. Michael Jackson'ın yüzüne estetik yaptırdığı, saçlarının düzleştirildiği, derisinin renginin açıldığı, kısacası kendini titizlikle yeniden oluşturduğu da eklenmeli buna: Onu masum ve saf bir çocuk, yani dünyayı İsa'dan daha iyi yönetebilen ve uzlaşma sağlayabilen biri, bir çocuk- tanrıdan daha iyi kılan, dolayısıyla masalın yapay erdişisi yapan da budur: Bir protez-çocuk, bizi ırktan ve cinsiyetten kurtaracak evrilmenin düşlenmiş tüm biçimlerindeki bir embriyon.

Simgesel figürü Andy Warhol olan estetiğin travestilerinden de söz edilebilir. Michael Jackson gibi **Andy Warhol** da evrilmekte olan yalnız bir yaratıktır; kusursuz ve evrensel bir sanat melezlemesinin, tüm estetiklerin ardından gelen yeni bir estetiğin öncüsüdür. **Jackson gibi tamamen yapay biridir; o da masum ve saftır, yeni nesilden bir erdişi, kusursuzluğuyla bizi hem seksten hem estetikten kurtaran mistik bir protez ve yapay makine türüdür.** Warhol, "Tüm yapıtlar güzel, seçim yapmama gerek yok, tüm çağdaş yapıtlar birbirine denk," dediğinde, "Sanat her yerdedir, dolayısıyla artık yoktur, herkes bir dâhi, dünya mevcut haliyle, hatta sıradanlığıyla bile harikadır," dediğinde kimseler buna inanamaz. Ama o bununla modern estetiğin, yani kökten bir bilinemezciliğin biçimlerini betimler.

Hepimiz bilinemezciyiz ya da sanatın veya cinselliğin travestileriyiz. Ne estetik ne de cinsel bir inancımız var, ama hâlâ bunlara sahip olmayı öğretiyoruz.

Cinsel özgürleşme söylencesi gerçekliğin içinde çeşitli biçimlerde hâlâ canlıdır; ama imgelemde, erdişi varyasyonlarıyla trans-seksüel söylence hüküm sürmektedir. Orjiden sonra travestilik. Arzudan sonra, tüm erotik simülakrların darmadağınık parıltısı ve tüm görkemi içinde trans-seksüel **kitsch (ucuz edebiyat)** . Cinselliğin, kendi ikircikliğinin teatral (tiyatroya ait, dramatik, yapmacık,...) aşırılığında yitip gittiği postmodern pornografi de diyebiliriz buna. Cinsellik ve politikanın aynı yıkıcı tasarının parçası olmalarından bu yana olaylar oldukça değişti: **Cicciolina bugün İtalyan Parlamentosu'nda milletvekili seçilebiliyorsa bu, tam da trans-seksüelle trans-politiğin aynı ironik farksızlık içinde buluşmaları anlamına gelir.** Birkaç yıl önce akla bile getirilemeyen bu başarı, yalnızca cinsel kültürün değil; tüm politik kültürün de travestinin tarafına geçmiş olduğuna tanıklık eder.

Bu, cinsiyet göstergeleri sayesinde bedenden kurtulma ve arzunun sahnelenmesindeki abartı sayesinde arzudan kurtulma stratejisi, eskiden işe yarayan yasaklama yoluyla bastırma stratejisinden daha fazla etkilidir. Ancak bastırma stratejisinin tersine, bunun kime yaradığı artık hiç belli değil; çünkü istisnasız herkes bu yeni stratejiye maruz kalıyor. Travestilik kuralı, kimlik ve fark arayışımıza dek, bütün davranışlarımızın temeli haline geldi. **Kendimize arşivlerde, bir anıda, bir tasarı ya da gelecekte kimlik arayacak zamanımız yok artık. Bize şipşak bir bellek, doğrudan bir bağlantı, anında doğrulanabilecek bir tür reklam kimliği gerekiyor.** Böylece, bugün aranan şey, organik bir denge durumu olan sağlık değil pek; bedenin geçici, hijyenik ve reklamlardaki gibi parıldaması; ideal bir durumdan çok bir

performans. Moda ve görünüş terimleriyle söylenirse, aranan şey güzellik ya da cazibe değil artık; look [görünüm].

> **Her kişi kendi görünümünü arıyor.** Kendi varoluşunu ileri sürmek artık olanaklı olmadığından, ne var olmayı ne de bakılıyor olmayı dert etmeksizin boy göstermekten başka yapılacak bir şey kalmıyor geriye. **Varım, buradayım değil; görülüyorum, bir imajım; bak bana, bak! Narsisizm bile değil bu; sığ bir dışadönüklük, herkesin kendi görünüşünün menajeri haline geldiği bir tür reklamcı saflığı.**

McLuhan'ın deyişiyle, hâlâ bakışı ve hayranlığı üzerine çekebilen modanın tam tersine, "look", özel bir anlam taşımayan, katıksız bir film hilesi, video görüntüsü gibi, dokunmatik ekran görüntüsü gibi, aslına en az sadık, bir tür minimal imgedir.

Look, şimdiden moda olmaktan çıkmış, modayı aşmış bir biçimdir. Artık bir fark mantığına bile gönderme yapmaz bu, bir farklılıklar oyunu değildir, farklılığa inanmaksızın farklılık süsü verir. Farksızlıktır bu. Kendi olmak, geçici ve yarını olmayan bir başarıdır, kaba (sans manière) bir dünyada coşkusunu yitirmiş bir yapmacıklık (maniérisme) haline gelmiştir.

Geriye dönüp bakıldığında trans-seksüelin ve travestinin bu zaferi, önceki kuşakların cinsel özgürleşmesine garip bir açıklık kazandırıyor. Bu özgürleşme, kendi söyleminin iddia ettiği gibi, dişiliğin ve hazzın ayrıcalıklı biçimde göklere çıkarıldığı, bedenin azami erotik değerinin yüceltildiği bir evre olmaktan uzak, olsa olsa cinslerin birbirine karışmasına doğru giden bir ara evre olabilir. Cinsel devrim olsa olsa trans-seksüelliğe doğru bir aşamadır. Temelde, bu, her devrimin sorunlu yazgısıdır.

Sibernetik devrim, beyinle kompüterin denkliği karşısında, insanı şu temel soruya yöneltir: **"Bir insan mıyım ben, bir makine mi?"** Gelmekte olan genetik devrim şu soruyla karşı karşıya bırakır: **"Bir insan mıyım ben, sanal bir klon mu?"**

Cinsel devrim, tüm arzu potansiyelini serbest bırakarak bizi şu temel soruya yöneltir: **"Erkek miyim ben, kadın mıyım?"** (Psikanaliz hiç yoksa bu cinsel belirsizlik ilkesine katkıda bulunmuştur.) Tüm diğer devrimlerin prototipi olan siyasal ve toplumsal devrime gelince, bu devrim, insana kendi özgürlük ve irade kullanımını vererek insanı, acımasız bir mantık uyarınca, kendi iradesinin nerede olduğunu, temelde neyi istediğini ve kendisinden neyi beklemenin hakkı olduğunu kendine sormaya çözümsüz sorun yöneltmiştir. Her devrimin tuhaf sonucudur bu: **Belirsizlik, sıkıntı ve bulanıklık devrimle başlar. Orji bir kez bitmeye görsün, özgürleşme, herkesi kendi cinsiyetinin ve cinsel kimliğinin arayışıyla baş başa bırakır; göstergelerin dolaşımı ve hazların çeşitliliğinden dolayı bu arayışa bulunacak cevap ihtimali giderek azalmaktadır. Bu yüzden trans-seksüel olduk.** Tıpkı trans-politik oluşumuz gibi; yani politik açıdan farksız ve farklılaşmamış varlıklar, erdişiler, en çelişkili ideolojilere yatırımda bulunup bunları hazmetmiş ve kusmuş, artık yalnızca maske taşıyan ve belki de farkında olmadan, zihinsel olarak politikanın travestileri olmamız gibi.

Sh:26-31

Kaynak: Kötülüğün Şeffaflığı- Aşırı Fenomenler Üzerine Bir Deneme Jean Baudrillard, Fransızcadan çeviren Işık Ergüden, Birinci basım: Ağustos 1995 İkinci basım: Ocak Ayrıntı Yayınları İstanbul

Notlar

[1] Sanal (virtuel): Sözlük anlamı, "gerçekte yeri olmayıp zihinde tasarlanan ya da kuvve halinde (potansiyel olarak) bulunan, fiili olmayan" anlamına gelen bu kelime; bilgi-işlem alanında, "kullanılan fiziksel ve mantıksal yapıdan bağımsız olarak, işlevsel açıdan kullanıcıya sunulan olanak" anlamındadır, (ç.n.)

[2] Simülasyon: Gerçekten ve fiili olarak var olmayan bir şeyi (durumu, vs.) bütün bileşenleriyle birlikte gerçekmiş ve fiilen varmış gibi gösterme durumu anlamına gelir. Baudrillard, bir başka kitabında, simülasyonun "kendini imiş gibi göstermek" olmadığını belirttikten sonra, bir sözlükten alıntı yapar: "Kendini hastaymış gibi gösteren kimse sadece yatağa girer ve hasta olduğuna inandırır. Bir hastalık simülasyonu yapan kimse ise kendinde bazı belirtiler bulur." Yine metinde geçen "simülakr" deyimi de "imaj, idol" anlamına geldiği gibi, burada bir simülasyon olayının sonucunda ortaya çıkan görüntü-nesne'dir. (ç.n.)

[3]Fraktal: Sünger, kar tanesi gibi parçalandıkça benzer motifler sergileyen doğal nesnelere verilen ad. Aynı zamanda, kendine benzeme özelliği gösteren karmaşık geometrik şekillerin de ortak adıdır, (ç.n.)

[4] Viral: Virüse değgin; virüse bağlı, virüsten ileri gelen anlamında, (ç.n.)

[5] Metastaz: Kanserli hücrelerin vücudun diğer bölgelerine sıçraması, (ç.n.)

[6] Klon: Tek bir bireyden eşeysiz üreme yoluyla üretilmiş, genetik yapısı birbirinin tıpatıp aynı canlı topluluğu, (ç.n.)

[7] Fiziksel bir etkiye maruz kalan bir cismin tepki vermekte gecikmesi, (ç.n.)

HEPİMİZ SANAL OLARAK BAĞIŞIKLIK SİSTEMİ ÖZÜRLÜLERİYİZ

Jean Baudrillard

Makinelerin entelektüel düzeylerindeki artışın normal olarak bedenlerin teknolojik arınmasına yol açması gerekir. Bedenler kendi antikorlarına giderek daha az güvenebileceklerinden, dışarıdan korunmaları gerekecektir. Tüm ortamların yapay olarak artılması, yok olan iç bağışıklık sisteminin yerini tutacaktır. Genellikle ilerleme diye adlandırılan tersine çevrilemez bir eğilim, insanın zihnini ve bedenini, teknik yapma nesnelere (artefact) aktarmak için girişimde bulunma ve savunma sistemlerini terk etmeye zorladığından iç bağışıklık sistemleri yok olur. Savunması elinden alınmış insan, bilim ve teknik karşısında büyük ölçüde güçsüz hale gelir; tıpkı tutkularını yitirdiğinde psikoloji ve bunu izleyen terapilere büyük ölçüde muhtaç hale gelmesi, tıpkı hastalığa yol açan etkilerden ve hastalıklarından kurtulduğunda tıp karşısında büyük ölçüde borçlu hale gelmesi gibi.

NASA'nın sunduğu korunma imkânları içinde, yapay bağışıklık alanı tarafından her tür hastalık bulaşmasından korunmuş olan, annesinin cam çeperlerin ardından okşadığı ve dünya-dışı atmosferi içinde bilimin gözetiminde gülüp büyüyen "bağışıklık sistemi bozuk çocuk" (kurt çocuğun, bakımını kurtların üstlendiği vahşi çocuğun deneysel kardeşidir bu); bu çocuğun bakımını günümüzde bilgisayar üstlenmektedir.

Bu "camekân-çocuk" şeffaflığın biyolojik biçimi olan tümden mikropsuzlaştırmanın, mikropların tümden defedilişinin, geleceğin önbelirtisidir. Plaklar gibi havasız ortamda preslenecek, donmuş yiyecekler gibi havasız ortamda korunacak ve tıbbi tedaviye aşırı düşkünlüğün kurbanları gibi havasız ortamda öleceğiz. Tıpkı yapay akıl gibi havasız ortamda düşünüp kafa yoracağız.

İnsanın yok edilişinin, mikroplarının yok edilişiyle başladığını varsaymak saçma olmaz. Çünkü mevcut haliyle mizaçları, tutkuları, gülüşü, cinselliği ve salgıları ile insanın kendisi de pis bir küçük mikroptan, şeffaflık evrenini bulandıran akıldışı bir virüsten başka şey değildir. İnsan arıtılmış olduğunda, her şey arıtılmış ve her tür toplumsallık ve hastalık bulaşmasına son verilmiş olduğunda, ölümcül biçimde temiz ve ölümcül biçimde mükemmel bir dünyada, geriye yalnızca hüzün virüsü kalacaktır.

Kendince bir antikor ve doğal bağışıklık içeren bir savunma ağı olan düşünce de çok büyük tehdit altındadır. Düşünce, her tür hayvani ve metafizik refleksten arıtılmış beyin-omursal bir elektronik devrenin kendi yerini alması tehlikesiyle karşı karşıyadır. Bağışıklık sistemi bozuk çocukla ilgili teknolojileri kullanmasak da biz şimdiden bir küvez içinde yaşıyoruz; Jérôme Bosch'un kimi kahramanlarını barındıran kristal kürenin içindeyiz; hem yoksun hem aşırı korunmuş, yapay bağışıklığa ve sürekli kan nakline mahkûm, dünyayla en ufak temasta ölmeye mahkûm olarak içine sığındığımız şeffaf kılıfın içinde yaşıyoruz.

Hepimiz böylece savunma kaybı halindeyiz, hepimiz sanal olarak bağışıklık sistemi özürlüleriyiz.

Tüm entegre ve hiperentegre sistemler, teknik sistemler, toplumsal sistem ve yapay akıl ile türevleri içindeki düşüncenin kendisi de bu bağışıklık yetersizliği sınırına yönelmektedir. Bu sistemler, her tür dış saldırıyı ortadan kaldırmayı hedefleyerek, kendi iç zehirlerini, uğursuz

tersinirliklerini salgılamaktadırlar. Belli bir doyma noktasına geldiklerinde, bu tersinme ve bozma işlevini, istemeden üstleniyor ve bizzat kendilerini yok etmeye yöneliyorlar. Bizzat kendi şeffaflıkları bu sistemleri tehdit ediyor ve kristal kendi kendinden intikam alıyor.

Aşırı korunmuş bir alan içinde beden tüm savunma sistemini yitirir. Ameliyat salonları öyle korunur ki hiçbir mikrop, hiçbir bakteri hayatta kalamaz. Oysa gizemli, anormal viral hastalıkların burada doğduğu görülür. Çünkü virüsler, boş yer buldukları anda hızla çoğalırlar. Eski enfeksiyonlardan arıtılmış bir dünyada, "ideal" bir klinik dünyada, mikroplardan arındırmanın ta kendisinden doğan, ele gelmez, amansız bir patoloji yerleşir.

Üçüncü tip patolojidir bu. İçinde bulunduğumuz toplumlarda müsamahakâr ve edilginleştirilmiş bir toplum paradoksundan doğan yeni bir şiddetle baş etmemiz gerektiği gibi, yapay, tıbbi ya da bilgi-işlemsel kalkanın aşırı biçimde koruduğu bedenlere ait yeni hastalıklarla da baş etmemiz gerekmektedir. Tüm virüsler karşısında, en "sapkın" ve en beklenmedik zincirleme tepkimeler karşısında dayanıksızız. Bu patoloji, artık kazadan ya da kural yokluğundan değil, anomaliden doğmaktadır. Tıpkı aynı nedenlerin, hücrelerin genetik düzensizliğiyle bir tutulabilecek aynı sapkın sonuçlara, aynı öngörülemez işleyiş bozukluklarına yol açtığı toplumsal beden için olduğu gibi, burada da aşın koruma, aşın kodlama, aşırı sınırlandırma nedeniyle doğmaktadır bu patoloji. Biyolojik beden gibi toplumsal sistem de protezlerini karmaşıklaştırdıkça doğal savunmalarını yitiriyor. Bu yepyeni patolojiyi önlemek için de tıp oldukça zorluk çekecektir; çünkü bizzat bu patoloji aşırı koruyucu sistemin, bedeni korumak ve himaye etmek için yırtman bu sistemin bir parçasıdır. Nasıl ki terörizm sorununun görünürde politik çözümü yoksa, günümüzde de AIDS ve kanser sorununun biyolojik bir çözümü var gibi görünmüyor; neden aynı: Çünkü bunlar sistemin derininden gelen ve toplumsal bedenin politik olarak aşırı sınırlandırılmasına ya da kısaca bedenin biyolojik olarak sınırlandırılmasına tepkisel bir zehir saçarak karşı duran anomal belirtilerdir.

İlk aşamada, bu muzip ötekilik dehası bir kaza, arıza, çöküntü biçimini alır. Somaki bir evrede, viral bir biçime, salgın halindeki bir biçime, tüm sistemin içinden geçen bir zehirliliğe denk düşer ve bu zehirlilik karşısında sistem savunmasızdır, çünkü sistemin bütünlüğünün ta kendisi bu bozulmaya neden olur.

Bir sistem tüm olumsuz öğelerini dışladığında ve bir yalın öğeler kombinasyonuna dönüştüğünde zehirlilik bu sistemi, bedeni ya da bilgisayar ağını ele geçirir. Çünkü devreler ve ağlar virüslerin serbest kaldığı bedensiz şeylere, sanal varlıklara dönüşmüşlerdir ve bu "maddesiz" makineler de geleneksel mekanik aletlerden daha dayanıksızdır. Sanallık ve viral durum at başı gider. Bedenin kendisi bir bedensizliğe, sanal bir makineye dönüştüğü için virüsler onu ele geçirir.

AIDS'in (ve kanserin) modem patolojimizin ve her tür öldürücü viralliğin prototiplerine dönüşmüş olması mantıklıdır. Beden, hem genetik fantezilere hem de protezlere teslim edildiğinde savunma sistemlerinin düzeni bozulur. Kendi dışsal işlevlerinin artmasına mahkûm olan bu fraktal beden, aynı zamanda kendi hücrelerinin çoğalmasına da mahkûmdur. Beden metastaza girer: İç ve biyolojik metastazlar, protezlerden, ağlardan ve bağlantılardan oluşan dış metastazların simetrisidir.

Viral boyutu ile sizi yok eden kendi antikorlarınızdır. Varlığın lösemisi kendi savunmalarını yutar, çünkü artık tehdit ve rekabet öğesi yoktur. Mutlak korunma öldürücüdür. Kanseri ve AIDS'i klasik hastalıklar gibi ele alan tıbbın anlamadığı budur; oysa bunlar, korunma ve tıbbın zaferinden doğmuş, hastalıkların yok oluşundan, hastalığa yol açan biçimlerin tasfiyesinden doğmuş hastalıklardır. Geçmiş dönemin (görünür nedenler ve mekanik sonuçlar döneminin) eczacılığının kavrayamayacağı üçüncü tip patolojiyle karşı karşıyayız. Birdenbire tüm hastalıklar bağışıklık noksanlığından kaynaklanıyor gibi gelir (tüm şiddetlerin terörist kaynaklı görülmesi gibi). Viral strateji ve saldırı, bilinçdışının işini devraldı âdeta.

Dijital makine olarak tasarlanmış insan varlığı nasıl viral hastalıkların tercih ettiği bir alana dönüşüyorsa bilgisayar ağları da elektronik virüslerin tercih alanına dönüşür. Burada da önleyici tedbirler ya da etkili bir tedavi yoktur; metastazlar tüm ağı istila eder, simgesizleştirilmiş makine dilleri virüsler karşısında, simgesizleştirilmiş bedenlerden daha dirençli değillerdir. Alışılmış mekanik kaza ve arızalar eski safdil bir tamir tıbbının yetki alanına giriyordu. Ani zayıflıklar, ani anomaliler, antikorların ani "ihanetleri" ise devasızdır. Biçimle ilgili hastalıkları iyileştirmeyi biliyorduk, formül patolojileri karşısında ise savunmasızız. Kod ile formülün yapay birliktelikleri uğruna biçimlerin doğal dengesini her yerde feda ederek, çok daha ciddi bir düzensizliği ve görülmemiş bir istikrarsızlık tehlikesini göze aldık. Bedeni ve dili, yapay akla mahkûm yapay sistemler haline getirmiş olmak için bunları yalnızca yapay aptallığa değil, bu çaresiz yapaylıktan doğan tüm viral sapmalara da mahkûm kıldık.

Virallik kapalı devrelerin, entegre devrelerin, yan yanalığın ve zincirleme tepkimenin patolojisidir. Geniş ve metaforik bir anlamda ele alındığında bu bir ensest patolojisidir. Benzeri aracılığıyla yaşayanın ölümü benzerinden olur. Ötekiliğin yokluğu, bu diğer kavramlamaz ötekiliği, virüsün bu mutlak ötekiliğini yaratır.

AIDS'in önce eşcinsel ya da uyuşturucu bağımlısı ortamlara zarar vermiş olması, kapalı devre faaliyet gösteren gruplara özgü ensestlikten ileri gelir. Zaten hemofili hastalığı akraba evliliklerinden doğanlarda, topluluk içi evliliğin yüksek olduğu soylarda ortaya çıkıyordu. Uzun süre servi ağaçlarını etkileyen garip hastalık da sonunda kışlarla yazlar arasındaki çok düşük ısı farkına, mevsimlerin iç içeliğine mal edilen bir tür virüstü. Aynılık hortlağı bir kez daha darbe vurdu. **Her tür benzerlik atılımında, farklılıklardan vazgeçmede, şeylerin kendi görüntüleriyle her tür aynılığında, varlıkların kendi kodlarıyla her tür karışımında ensestli bir zehirlilik tehdidi, bu güzelim makineleri gelip bozan şeytanca bir ötekilik vardır.** Değişik biçimler altında kötülük ilkesi yeniden ortaya çıkar. Ne ahlâk, ne suçluluk vardır bunda: Kötülük ilkesi tersinme ilkesiyle, rakip olma ilkesiyle eşanlamlıdır; hepsi bu. Toptan pozitifleşme, dolayısıyla simgesizleştirilme yolundaki sistemlerde her türden kötülük, temel bir ilke olan tersinirlik kuralıyla eşanlamlıdır.

Buna karşın bu zehirliliğin kendisi bir bilmece gibidir. AIDS, artık ahlâksal değil de işlevsel olan yeni bir cinsel yasağın bahanesidir; cinselliğin serbest dolaşımı hedef gösterilmiştir. Temas kesilir, akışlar durdurulur. Oysa bu, seksin, paranın ve bilginin serbestçe dolaşmasını, her şeyin akışkan, hızlanmanın da sonsuz olmasını buyuran modernlikle çelişkilidir. Viral tehlike bahanesiyle cinselliğin yürürlükten kaldırılması, spekülasyonu ya da doların yükselişini besledikleri bahanesiyle uluslararası değişimin durdurulması kadar saçmadır.

Kimse böyle bir şeyi bir an bile düşünmez! Derken, birdenbire seks üzerinde durulur. Sistemin çelişkisi mi bu?

Seksin bu askıya almışının muamma bir erekliliği mi var, yoksa bu ereklilik yine muamma bir cinsel özgürleşmenin erekliliğine mi bağlı?

Hayatta kalmak amacıyla kendi kazalarını, kendi fren düzenlerini üreten sistemlerin kendi kendilerini dengeledikleri biliniyor. **Hiçbir topluluk kendi değer sistemine karşı çıkmadan yaşamaz; topluluğun bir değer sistemi olması gerekir, ama kendini buna karşı belirlemesi de bir zorunluluktur.** İmdi, biz en azından iki ilkeye göre yaşıyoruz: **Cinsel özgürleşme ilkesi ile iletişim ve haberleşme ilkesi.** Her şey öyle cereyan eder ki sanki insan soyu kendi cinsel özgürleşme ilkesine AIDS tehdidi yoluyla bizzat bir panzehir yaratmıştır; genetik koddaki bir düzensizlik olan kanser aracılığıyla sibernetik denetimin her şeye kadir ilkesine bir direniş yaratmıştır; ve sanki tüm virüsler aracılığıyla da evrensel iletişim ilkesine sabotaj yapılmıştır.

Peki ya tüm bunlar spermin, cinselliğin, gösterge ve sözün zorunlu akışını ret anlamına; zorlama iletişimin, programlanmış enformasyonun, cinsel iç içeliğin reddi anlamına geliyorsa?

Burada akışların, devre ve ağların yayılmasına yaşamsal bir direniş mi var?

Bu direnişin bedeli, ölümcül ama sonuçta bizi daha vahim bir şeyden koruyacak yeni bir patoloji midir?

AIDS ve kanserle kendi sistemimizin bedelini ödüyoruz: Sistemin sıradan zehirliliğini ölümcül (/yazgısal) bir biçimde defediyoruz. Bu defetmenin ne kadar etkili olduğunu kimse önceden kestiremez, ama şu sorunun sorulması gerekiyor: Kanser neye direniyor, daha beter hangi olasılığa (genetik kodun tam hâkimiyetine mi?) direniyor?

AIDS neye direniyor, daha beter hangi olasılığa (bir cinsel salgına, cinsel iç içeliğin mutlak egemenliğine mi?) direniyor?

Uyuşturucu için de aynı soru geçerli: Her tür melodram bir yana, uyuşturucu bizi neye karşı koruyor?

Daha beter bir kötülük önündeki (Ussal sersemleme, kuralcı toplumsallaşma, evrensel programlanma) hangi kaçış çizgisini oluşturuyor?

Terörizm için de aynı şey söz konusu: Bu ikincil, tepkisel şiddet bizi bir uzlaşma (iconsensus) salgınından, büyüyen bir politik lösemi ve yozlaşmadan ve devletin görülmez şeffaflığından korumuyor mu?

Her şey ikircikli ve tersine çevrilebilir bir haldedir. Bütün bunlar bir yana insan delilikten en iyi nevrozla korunur. **Bu anlamda AIDS gökten inme bir ceza değildir, tam tersine, bilgisayar ağlarının hızla çoğalması ve sürat kazanması içinde tam bir kimlik kaybı tehlikesine karşı, toptan bir cinsel iç içelik tehlikesine karşı türün savunma niteliğindeki ani tepkisi olması mümkündür.**

Eğer AIDS, terörizm, iflas ve elektronik virüsler tüm popüler düşlemi büyük ölçüde harekete geçirebiliyorlarsa, bu, akıldışı bir dünyanın anekdotvari olgularının ötesinde bir şey oldukları

içindir. Bunlar, yalnızca gözalıcı olayları oldukları sistemimizin tüm mantığına sahiplerdir. Hepsi de aynı zehirlilik ve ışıma kurallarına boyun eğerler; imgelem üzerindeki güçleri bile viraldir. **En küçük terörist eylem bile tüm politikanın terörist varsayıma göre yeniden gözden geçirilmesini zorunlu kılar; is tatistiki olarak zayıf bile olsa, AIDS'in ortaya çıkışı bütün hastalıklar tayfmı bağışıklık noksanlığı bakış açısıyla yeniden gözden geçirmeye zorlar;** Pentagon'un belleğini altüst eden ya da yeni yıl dileği ağlarını kaplayan en küçük virüs, haberleşme sistemlerinin tüm verilerini potansiyel olarak istikrarsızlaştırmaya yeter.

Aşın fenomenlerin ve şeylerin anormal seyri anlamına gelen, genel olarak felaketin ayrıcalığı budur. Felaketin gizli düzeni, tüm bu süreçlerin kendi aralarında yakınlığı ve sistemin bütünü ile türdeşliklerinde yatar. Düzensizlik içinde düzen budur: Tüm aşın fenomenler kendi aralarında tutarlı oldukları gibi bütün ile de tutarlıdırlar. Sistemin urlarına karşı sistemin akılcılığına başvurmanın gereksizliği anlamına gelir bu. Aşırı fenomenleri ortadan kaldırma yanılsaması tam bir yanılsamadır. Sistemlerimiz geliştikleri ölçüde bu fenomenler daha da aşırılaşacaktır. İyi ki böyle; çünkü bu fenomenler, sistemi tedavi edecek en gelişmiş yöntemdir. Şeffaf, homeostatik ya da homeoflüid sistemler içinde Kötülüğe karşı İyilik stratejisi artık yoktur, bundan böyle yalnızca Kötülüğe karşı Kötülük stratejisi vardır; en kötü stratejisi. Tercih durumunda bile değiliz, bu homeopatik zehirliliğin gözümüzün önünde geliştiğini görüyoruz.

> **Homeopati,** "benzerin benzeri iyileştirdiği" ilkesinden yola çıkarak, sağlıklı bireylerde belirli hastalıklara yol açan ilaçların o hastalıkların belirtilerine karşı kullanılmasına dayanır, (ç.n.)

AIDS, iflas ve bilgisayar virüsü felaketin yüzeye çıkan kısmıdır yalnızca; felaketin onda dokuzluk bölümü sanallığa gömülüdür. Gerçek felaket, mutlak felaket tüm ağların her yerde hazır ve nazır bulunmasıyla, bilginin mutlak şeffaflığıyla ortaya çıkar; neyse ki bilgisayar virüsü bizi bundan korumaktadır. Bu virüs sayesinde enformasyon ve iletişimin doğrudan sonuna gitmiyoruz; gitseydik ölüm olurdu bu. Bu öldürücü şeffaflığın yüzeye çıkışı alarm sinyali olarak da işe yarar. Bu bir akışkanın hızlanması gibidir biraz: Hızlanma, akışkanın akışını durduran ya da dağıtan burgaçlar ve anomaliler üretir. **Kaos, kaos olmasaydı mutlak boşlukta yitip gidecek olan şeyin sınırını oluşturur.** Böylece gizli düzensizlikleri içindeki aşırı fenomenler, düzenin ve şeffaflığın uç noktalarına doğru bir tırmanışa karşı kaos yoluyla korunmaya hizmet ederler. Zaten şimdiden, aşırı fenomenlere karşın, belli bir düşünce sürecinin sonunun başlangıcındayız. **Cinsel özgürleşmenin durumu da aynıdır: Zaten belli bir haz sürecinin sonunun başlangıcındayız. Ama eğer cinsel iç içelik tam olarak gerçekleşseydi, cinsellik cinsiyetsiz kudurganlığında kendini yok ederdi.** Ekonomik değişimlerin durumu da böyledir. Bir taşkınlık olarak spekülasyon gerçek değişimin tam yayılımını olanaksız kılmaktadır. Spekülasyon, değerin anlık dolaşımını kışkırtarak, ekonomik modele elektrik şoku uygulayarak, tüm değişimlerin serbestçe birbirlerinin yerine geçebilmesi anlamına gelen **felakette de (bu tam özgürleşme, değerin hakiki felaketidir) kısa devre yapar.**

Tam bir ağırlıktan kurtulma, varoluşun dayanılmaz hafifliği, evrensel anlamdaki iç içelik ve süreçlerin bizi boşluğa sürükleyecek doğrusallığı tehlikesi karşısında, felaket adını verdiğimiz bu ani kasırgalar bizi felaketten koruyan şeylerdir. Bu anomaliler ve bu

acayiplikler, dağılmaya karşı olarak, yerçekimi ve yoğunluk kuşaklarını yeniden oluşturmaktadır. Bu noktada, nüfus fazlasını Okyanusya'ya özgü bir intihar bütünün homeostatik dengesini korumak amacıyla birkaç kişinin homeopatik intiharı yoluyla temizleyen kabileler gibi toplumlarımızın da kendi lanetli paylarını yarattıkları düşünülebilir.

Böylece felaket, türün oldukça ılımlı bir stratejisi olarak görülebilir; ya da daha doğrusu, hayli gerçek ama belirli yerlerle sınırlı virüslerimiz ve aşırı fenomenlerimiz, politikada olduğu gibi ekonomideki, tarihte olduğu gibi sanattaki tüm süreçlerimizin motoru olan sanal felaket enerjisinin el değmemiş olarak korunmasına olanak tanır.

En iyiyi de en kötüyü de salgına, bulaşmaya, zincirleme tepkiye ve hızla çoğalmaya borçluyuz. En kötü olan şey kanserde metastaz, politikada fanatizm, biyoloji alanında zehirlilik ve enformasyon alanında dedikodudur. Ama aslında tüm bunlar en iyinin de parçasıdır; çünkü zincirleme tepki süreci ahlâkdışı, iyiyle kötünün ötesinde ve tersine çevrilebilir bir süreçtir. En kötüyü de en iyiyi de aynı büyülenme ile karşılıyoruz zaten.

Ekonomik, politik, dilbilimsel, kültürel, cinsel, hatta kuramsal ve bilimsel kimi süreçler için, şeylerin aşkınlık ya da göndermelerine ilişkin yasalara göre değil; birbirleri karşısındaki katıksız içkinlik yasaları uyarınca, anlam sınırlarını aşma ve ani bulaşma yoluyla hareket etme olanağı, hem sağduyu için bir bilmece hem de düşlem için harika bir seçenek oluşturur.

Modanın etkisine bakmak yeterlidir. Bu etki hiçbir zaman açıklığa kavuşturulmadı. Moda, sosyolojinin ve estetiğin düş kırıklığıdır. **Moda, biçimlerin mucizevi salgınıdır ve zincirleme tepki virüsü modanın bu etkisini farklılık mantığının elinden almıştır. Moda zevki kuşkusuz kültüreldir, ama göstergeler oyunundaki o çok hızlı ve ani uzlaşmaya borçlu değil midir daha çok?** Düşlem çöktüğünde ve virüs yorgun düştüğünde modalar da salgınlar gibi söner zaten. **Ödenecek bedel hep aynıdır: Son derece aşırı!** Ama herkes buna rıza gösteriyor. O eşsiz toplumsallığımız, gösterge dolaşımının bu aşırı hızlı alanının toplumsallığıdır (anlamın aşın yavaş dolaşım alanı değil). Hiç düşünmeden, hemen etkilenmiş olmayı çok severiz. Bu zehirlenme veba kadar zararlıdır, ancak hiçbir ahlâki toplumbilim, hiçbir felsefi akıl bunu altedemeyecektir. Moda ortadan kaldırılamaz bir fenomendir; çünkü o anlamsız, viral, ani ve anlamın aracılığından geçmediği için bu kadar hızlı dolaşan iletişim biçimi ile benzerlik taşır.

Aracılıktan tasarruf yapan her şey zevk kaynağıdır. Baştan çıkarma, kendi'nin aracılığı olmadan birinden ötekine yönelen harekettir (Klon haline gelme durumunda bunun tersi geçerlidir: **Öteki'nin aracılığı olmadan kendi'nden kendi'ye gidilir; ama klon haline gelme durumu karşısında da büyüleniyoruz.)** Biçim dönüşümünde, anlamın aracılığı olmadan bir biçimden diğerine gidilir. Şiirde göndermeye başvurmadan bir göstergeden diğerine gidilir. Mesafelerin ve aracı uzamların ortadan kalkması bir tür baş-dönmesine yol açar her zaman. Hız, zamanın aracılığı olmadan bir noktadan diğerine gitmekten, sürenin ve devinimin aracılığı olmadan bir andan diğerine gitmekten başka nedir ki?

Hız eşsizdir; usandırıcı olan tek şey zamandır.

Sh:66-76

Kaynak: Kötülüğün Şeffaflığı- Aşırı Fenomenler Üzerine Bir Deneme Jean Baudrillard, Fransızcadan çeviren Işık Ergüden, Birinci basım: Ağustos 1995 İkinci basım: Ocak Ayrıntı Yayınları İstanbul

NEDEN COĞRAFYA

Dünya Hâkimi olmanın belki de en önemlisi bilgisi Coğrafya dır.

İnsanlık tarihi ile birlikte başlayan toplumlararası çekişme ve çatışmalara farklı bir açıdan yaklaştığım bu çalışmamda, sizi etkileyecek çokça ayrıntıyı bulacağınızı düşünüyorum. Araştırdığım eserlerde, göç konusuna bu kadar ayrıntılı olarak yaklaşan başka bir esere rastlamadığımı içtenlikle söyleyebilirim. Dilerim bu kitap, çok kişiye ulaşır ve herkes tarafından beğenilerek okunur.

Dünyamız üzerinde bulunan bazı coğrafyalar insanın medeniyet kurmasına ve devamında da gelişmesine imkân sağlarken, bazı coğrafyalar ise bırakın zorlaştırmayı imkânsız hale getirmektedir. Tarih boyunca oluşan dünya düzenlerinin en önemli etkeni coğrafyadır. Bugün dünya hâkimi olmak veya hâkimiyetini devam ettirmek isteyen devletlerin, dünyamızı karanlık okyanus diplerinden yalçın dağların doruklarına, uçsuz bucaksız kutup çöllerinden uzayın sonsuz boşluğuna kadar her noktasında bilgili ve güçlü olmasını gerektirir. Çeşitli sebeplerle medeniyet kurmaya müsait olan coğrafyalarda bulunan ülkelerde, insan nüfusunun azalması, medeniyet kurmaya müsait olmayan diğer coğrafyalarda ise nüfusun hızla artıp dünyanın yaşanılabilir bölgelerine nüfus baskısı yapması, bu günün gelişmiş ülkeleri için en büyük tehlikedir.

Göç, göçmen, mültecilik gibi nüfus baskısı yaratan unsurları iyi anlayabilmemiz için pek çok bilgi ile donanımlı olmamız gerekir. İnsan doğduğu anda cinsiyetini, ailesini seçemediği gibi yaşadığı ülkeyi ve mensubu olduğu cemiyeti de seçemez. İnsanoğlu girdiği şablon içerisinde beklentilerini karşılayamadığı an değişik coğrafyalarda değişik yaşam alanları arar ve bulduğunda da bulunduğu şablonu zorlar. Üstün coğrafyalar üstün yaşam alanları demektir ve bu yaşam alanlarını elde etmek isteyen nüfus hareketleri, tarihin her devrinde şablona sığmayanlara çeşitli örnekler vermiştir. İşte bu kitap, insanlığın ilk günden itibaren en büyük sorunlarından olan nüfus baskısını, sebep ve sonuçları ile açıklamak için yazılmıştır.

Sh:5

GİRİŞ

Bugünkü dünyada yönetici ve idareci olmayı bir kenara bırakın; normal bir vatandaş olarak dahi pek çok konuda uğraş vermemiz gerekir. Yönetici ve idareciler çok şey bilmek zorundadırlar. Her olayı sınıflandırmalı, listelemeli, kayıt altına almalıdır. Yönetici ve idarecilerin en dikkat etmesi gereken husus, yönettiği ve idare ettiği halk olmalıdır. Halkı yönetmek ve idare etmek için, halk ile ilgili her şeyin bilinmesi gerekir. Dünya hâkimiyeti için dünya yöneticileri çoğu zaman insanları sınıflandırmış, listelemiş, kayıt altına almış, her hareketini kontrol etmeye çalışmış ve insan ile ilgili olan her şeyi şablon içerisine koymaya uğraşmıştır. Ülke içi ve uluslararası insan göçü ile mültecilik, insan kaçakçılığı ve sığınmacılık kavramları insanlığın ilk gününden itibaren olduğu gibi bugün ve gelecekte de idareciler için en önemli uluslararası unsur olacaktır. Dünya hâkimiyeti için şablona sığmayanların kontrolü en önemli meseledir.

Evrende insan, diğer bütün canlılara üstünlük kurmuştur. Ait olduğu aile, mensup olduğu toplum, bireyi onlar için çalışır hale getirmiştir. Öncelikle hayatının idame ettirebilmesi için, mevcudunu koruması, devamında da geliştirmesi için gerekli çabaları sarf etmiştir. Başlangıçta yaşadığı çevreyi iyi tanıyıp, onun verdiklerinin fazlasını istemek, bunu gerçekleştiremediği veya daha iyi yaşam şartlarını keşfettiği an oralara gitmeyi, gittiği anda da yeni keşfettiği veya bulduğu yerlerde kendinden başka, insan dahil bütün canlıları menfaati doğrultusunda öldürmekten hatta soyunu kurutmaktan çekinmemiştir. Kitabın ilerleyen bölümlerinde de görüleceği üzere, insan diğer bir mücadelesini, mevcudunun bulunduğu yaşam alanını (ekümenlik alanı) korumak ve muhafaza etmek için yapmıştır.

Bugün yaşadığımız dünyanın durumunu açıklayabilmek için geriye dönük insan hayatının her evresini iyi incelemek gerekir. Binlerce yıllık geçmişi olan insanoğlunun gerçekleştirdiği tüm davranışlarını ve düşüncelerini bir kitaba yazmayı bırakın; her yıl için bir sayfa özet çıkarsak dahi on binlerce sayfalık ve yüzlerce ciltlik bir eser ortaya koymak gerekir. Bu hem anlatan, hem de anlamaya çalışan yazar ve okur için imkansızdır.

Bazen çok büyük bir gelişme olarak gördüğümüz olayların, iyi incelendiği zaman küçük bir ayrıntı olduğunu gördüğümüzde öncelikle inanamaz, çeşitli yollarla inkâra yeltenir ve sonunda üzülerek kabulleniriz. İnsanın bireyselliğinden başlayarak, toplum içindeki tüm görevlerinde ve davranışlarında üzerine düşen, bilmesi gereken şeyler önemli olmaktan ziyade hayatidir. Yaşamını ve varlığını sürdürebilmesi için gerekli gerçek pek çok bilgi, kitapların içinde ve satırların arasında saklıdır. Çok ufak ayrıntıları büyük bir teori gibi ortaya sunan, bireyin ve kamuoyunun aklını ve zamanını komplo teorileri ile meşgul eden birtakım kişi ve kamuoyu yaratıcıları ülkemizin daha yaşanabilir, güçlü ve müreffeh hale gelmesini geciktirmektedir. İmkân ölçüsünde olabildiği kadar hızlı bir şekilde gerçeği öğrenmek, ülke insanımızın bilgi kirlenmesini ve ülkeye hizmetinin yavaşlatılmasının önüne geçer. Bu çalışmalar hedefimize daha önce gitmemizi sağlar.

Sağlıklı akli melekeleri yerinde olan her insan kendi filminin başrol aktörüdür. Bazen fabrika işçisi rolünde görev alan ünlü bir baş rol oyuncusu, rol icabı günlük yevmiye ile çalışan fabrikatör rolündeki figürandan hakaret işitebilir yada emir alabilir veya taksi şoförü rolündeki yine ünlü bir başrol oyuncusu, zengin bir iş adamı rolü verilmiş figüranın kaprisini çekiyormuş gibi görünebilir.

Yaşadığı coğrafya üzerinde hiçbir zaman figüranlık yapmamış bir devletin çocuklarıyız. Zaman zaman yaşanan sıkıntılar veya geçici buhranlar dahi bizi dünya üzerindeki başrolümüzden alıkoyamamıştır. Tüm dünya ülkelerinde ve sistemlerinde olduğu gibi bizde de yönetimden, ait olduğu ülkeden ve coğrafyadan gayri memnun olanlar çıkabilir. En müreffeh ülkelerde dahi intihar vakalarının yükseldiği, ailenin ortadan kaybolduğu, çeşitli madde bağımlılığı ve fuhuşun arttığı görülmektedir. Pek çok ülke insanı için örnek gösterilen coğrafyalar, devletler ve sistemlerde dahi sorunlar bulunmaktadır. Şüphesiz ki ülkemiz içinde pek çok eleştiri ve sitem hakkımızdır fakat bazılarının yaptığı gibi psikiyatrik tedaviye ihtiyaç duyacağı izlenimi verecek şekilde ülkemizi eleştirmek ve sevmemek alçaklıktır. Unutulmamalıdır kİ Türkiye Cumhuriyeti kendi filminin başrol aktörüdür. Eksikliklere rağmen başarısı devam edecektir

Yaşadığımız ülkenin öğretmen sayısı kadar veya güzel ülkemin öğrenci sayısı kadar

nüfusu olan, bir kenara sıkışmış küçük ağırlık ülkeleri ile ülkemiz hiçbir şekilde kıyaslanamaz. 36-42 kuzey paralelleri, 26-45 doğu meridyenleri arasında kurulmuş olan güzel memleketimin karşılaştırılması ancak kendi konumunda olan bir diğer ülke ile yapılabilir. Bu kitabın okunması süresince elimizin altında dünya fiziki ve siyasi atlası bulundurmamız ve karşılaştırma yapılarak okumamız gereken bir çalışma hazırladık. Dünya tarihini ve coğrafyasını incelediğimiz zaman diğer devletlerin ve coğrafyaların, Türkiye Cumhuriyeti devleti ile karşılaştırılamayacağı, hatta mukayese dahi edilemeyeceği görülecektir. Türkiye Cumhuriyetinin kendisini kıyaslayabilecek hiçbir coğrafya ve ülke yoktur.

Ülkeler, coğrafyaları üzerinde vardır. Ülkeleri karşılaştırırken, mukayese ederken coğrafyaları göz önünde bulundurmak zorundayız. Ülkenin iç politikası dış politikası ve her şeyden önemlisi kültürü ve ekonomisi coğrafyası ile incelenerek anlaşılabilir. İnsanlık tarih filde yapılan savaşların tamamına yakını, topraklar yani coğrafyalar için yapılmıştır. Sürdürülebilir yaşam, kültür ve medeniyet sürdürülebilirliği olan coğrafyalarla mümkündür. İnsan, ait olduğu milletin devamını sağlamak için her zaman teyakkuzda ve donanımlı olmalıdır.

Nüfus, coğrafya mücadelelerinin en önemli aracıdır. Öncelikli hedef olabildiği kadar geniş, verimli ve faydalı bir araziye sahip olmak ve bu alanı kontrol edebilmektir. Coğrafyalar insan ile kontrol edilebilir. Coğrafya ilminin ve coğrafya savaşlarının nihai hedefi aslında nüfus savaşlarıdır. Dünya üzerinde bazı bölgeler insan yaşamını kolaylaştırıcı, bazı bölgeleri ise zorlaştırıcıdır. Bazı bölgelerin diğer bölgelerden olan üstünlüğü, o bölgeler için daha kanlı ve durmak bilmez savaşlara sebep olmuştur. Dünya üzerinde devam eden savaşların ve gerilimlerin en önemli sebebi ilgili coğrafyanın verimli ve ekonomik olmasıdır. Sağlıklı, eğitimli, meslek sahibi ve her yönü ile donanımlı nüfus, bir ülkenin en büyük gücüdür. Tarih içerisinde görüleceği üzere nüfusu az ve cılız olan bazı medeniyetlerin çok önemli ilişmeler sağlayıp " eserler bırakmasına rağmen kaybolup gittiği görülmektedir. Pek çok hizmeti için kendi nüfusunu çoğaltıp kullanmak yerine dışarıdan köleleştirerek veya taşıma yoluyla nüfus getiren medeniyetler, vatandaşlığını dahi vermediği insanların hizmetine girmiştir. Coğrafyayı ve üzerinde bulunduğu ülkeyi ayakta tutan en önemli unsur donanımlı bir nüfustur. Nüfus her yönüyle ve ilişki kurduğu her başlık ve kesim ile ayrı ayrı incelenmeli ve değerlendirilmelidir. Gerçek stratejik bilgiler, nüfus bilgileridir.

Coğrafya, savaşmak içindir. İnsan varlığını coğrafya ve onu paylaştığı ve paylaşamadığı diğer canlılar ile yaptığı amansız savaştan başarısı oranında birikim sağlar, kültür yaratır; bugünü ve yarını için sürdürülebilir politikalar üretebilir. İnsan ve doğa arasındaki mücadele çeşitli şekillerde devam eder, insanın bu mücadeleden galip çıkması sürdürülebilir politikalar üretmesine ve geliştirmesine bağlıdır. Bu politikalar coğrafya çerçevesinde yapılır.

Ehlileştirdiğimiz veya kontrol ettiğimiz sadece hayvanlar değildir. Bitkileri, imkânlarımız ölçüsünde havayı, suyu ve doğa olaylarını kontrol edebildiğimiz oranda hayatta kalırız. İnsanların diğer canlılar ve toplumlardan gelişkin olmasının sebebi, coğrafyasıyla yaptığı mücadeledeki başarısından geçer.

İnsanın yaşamını kolaylaştıran her şeye, teknoloji diyoruz. Sürekli bir şekilde gelişen teknoloji, insana yaşadığı coğrafyayı kullanmasında çok büyük faydalar sağlamaktadır.

Kontrol edilebilen dere yatakları, aşılmaz denilen okyanusları aşan gemiler, makineli tarım vasıtasıyla artan üretim, kontrol edilebilir hale gelen; teşhis ve tedavisi yapılmış pek çok hastalık, yeri geldiğinde akıl almaz boyutlara ulaşan iletişim ve haberleşme teknolojilerini kullanan insan topluluklarının oluşturduğu devletler, dünya üzerinde hâkimiyet kurmuşlardır.

Bir teknoloji güvenliği ve "kontrol edilebilirliği sağlanabilir olduğu oranda arz edilir. Kontrol edilemeyen güvenliği sağlanamayan güç, güç değildir". Güvenliği sağlayanların izin verdiği ölçüde ve oranda teknoloji halka arz edilebilir.

Dünya oluşumu ile yaşama kolaylık ve üstünlük veren bazı coğrafi bölgelerde yaşayan toplumlar, teknoloji sayesinde yeraltı ve yerüstü özelliklerini de iyi kullanılır ve kontrol ederse dünya hâkimiyeti üzerinde büyük avantajlar sağlar.

İnsanlığın başlangıcından itibaren yapılan bütün mücadelelerin, savaşların, barışların, anlaşmaların ve anlaşmazlıkların sebebi; avantaj sağlayan coğrafi üstünlüğe sahip bölgelerin ele geçirilmesi, kontrol edilmesi ve denetlenmesi mücadelesidir.

İhtiyaç duyulan stratejiler doğrultusunda teknoloji geliştiren devletler, kontrol edilemeyen teknoloji karşısında stratejilerini değiştirmek zorunda kalmışlardır. İnsan geliştirdiği her teknolojiden sonra doğayı biraz daha anlayabiliyor, kontrol edebilmeye çalışıyor. Yüzyıllardan bu yana insan davranışlarını, faaliyetlerini ve hedeflerini incelediğimiz zaman ya insanın coğrafyayı ya da coğrafyanın insanı etkilediğini görürüz.

Yaşadığımız, ait olduğumuz ve uğruna kanlı savaşlar yaptığımız toprak parçasıyla çeşitli şekillerde bütünleşebiliyoruz. Bir topluluğun gelenek ve görenekleri veya şu ana kadarki tüm birikimi kültür olarak adlandırılmaktadır. İnsan topluluklarının farklı coğrafyalarda, farklı kültürler oluşturduğu muhakkaktır.

Devletler halkı ve coğrafyası ile vardır. Güçlü halkı ve coğrafyası ile devlet diğer devletler ile yaptığı anlaşmalarla varlığını tescil ettirir. Mevcut rejimini meşru kılar.

Bir ülke insanının, devleti ile olan bağına, vatandaşlık denir. Bu bağ, kanun ile düzenlenir. Vatandaşlık kanunları ülkeden ülkeye değişiklik gösterir. Farklı coğrafyalarda farklı vatandaşlık kanunlarının olması, bazı coğrafyalara üstünlük ve avantaj sağlamaktadır.

Rakibi ve düşmanı tanımak, öncelikle kendinden olanı tanımak, bilmekten geçer. Tabiiyetinde bulunan vatandaşını, sistemi ile ilişkilendiren devletler, mevcudiyetini koruma ve geliştirmede en önemli adımı atmış olur. Vatandaşlık kayıtlarını düzgün ve anlaşılabilir, yeri geldiğinde, gizlilik esasında tutulması gerekir. Çok sevdiğim ülkemin, nüfus cüzdanlarının bir yerde unutulduğu zaman, kapı camlarına asılması, müracaat duvarlarına dizilmesi, hatta halk ekmek büfeleri ve otobüs bileti satılan yerlerde sahibinin aranması, ülkenin onurunu kırmakta ve yüreğimi sızlatmaktadır. En küçük şirketlerin, kuruluşların dahi, giriş kartlarının arkasında, başka bir yerde bulunması durumunda iade adresinin verilmesine rağmen, kişinin devleti ile en büyük ilişkisini kuran nüfus cüzdanının sahipsiz kalması çok üzüntü vericidir. Vatandaşın ait olduğu ülkenin sınırları içerisinde yeri geldiğinde sınırları dışında rahat dolaşabilmesi ve yerleşmesi o ülkenin gücünü gösterir.

Kişi ve kişi ile ilgili tüm kayıtlar (Nüfus kâğıdı, pasaport, eğitim, sağlık durumu... vb) her

bir birey için ayrı dünya ölçüsüdür. Toplum hareketleri incelenirken, toplumu oluşturan bireyler hakkındaki verilerin güncel ve doğru olması, o toplum ve ülke ile ilgili analizlerin sağlıklı yapılmasını kolaylaştırır. İşte bu analizlerle elde edilecek bilgiler gerçek stratejilerdir

Bu stratejik analizlerden elde edilen bilgilerin toplumsal şablonlar oluştururken göz önünde bulundurulması gerekir. Yanlış toplumsal değerlendirmeler, uygulanabilirliği imkânsız şablonlar ortaya çıkarmaktadır. İşte şablona sığmayanlar bu noktada ortaya çıkmaktadır.

Göç olgusu insanlık tarihiyle özdeştir, savaşlar ile üstünlüğü olan bölgelerin ele geçirilmesinin imkânsızlaştığı günümüzde daha iyi yaşam şartları olan bölgelere, ülke içi ve dışı sürekli yaşam için yapılan yer değiştirmelere, göç denir. Bugün ülkemizde, coğrafya, hala nedeni bilinmeyen bir şekilde ve ısrarla göz ardı edilmekte ve coğrafya ve coğrafyanın önemli etki ve katkıları bilim, siyaset, ekonomi ve sosyokültürel alandaki katkıları ikinci plana atılmakta ve dikkate alınmamaktadır.

Savaş meydanlarında silah, anlaşma masalarında kalem ile sahipliği tescillenmiş bölgelere mağlup ettiklerinin yandaşları tarafından çeşitli yollarla doldurulması, coğrafi üstünlüğü olan devlet düzenleri tarafından tedirginlikle karşılanmaktadır.

Bugün dünya konjonktüründeki göç hareketleri ile olası göç hareketleri, coğrafî üstünlükler mücadelesiyle şekillenen dünya sisteminin siyasal yelpazesini sarsabilecek boyuttadır.

Kendinden olanı tanımak ve bilmek insanın doğasındadır. Çoğalan nüfus ile görevi fazlalaşan devlet, asıl gücü olan insanın kaydını tutabildiği, onu iyi coğrafyalara yerleştirip koruyabildiği, başka ülke insanlarıyla itilaflarında arkasında durup hak ve menfaatini savunabildiği oranda güçlüdür. Bir devletin ve onun sisteminin güvenliği, güvenliği sağlayan güçler tarafından sağlanabilir. Güvenliği sağlayanlar silahlı veya silahsız kuvvetler olabilir. Kendinden olanı, olmayanı ayırt edecek sağlıklı vatandaşlık kayıtları, yeri geldiğinde bir topçu taburundan daha etkilidir.

Bugün yaşadığımız anın değerlendirmesini yaparken bilgileri getiren iletişim organları (kamuoyu yaratanlar) arasındaki çelişkiyi görünce, geçmişte olan olayların yazımı ve aktarılması konusu kafaları kurcalar. Kişiyi, toplum haline getiren, toplumu ülkesi ve dünya içinde bir yere oturtmaya çalışan ve kamuoyu yaratan iletişim - görsel ve yazılı medya - ne hikmetse bazen bulunduğu, ait olduğu toplumu aydınlatma değil de karartma yapıyormuş gibi geliyor. Yada aydınlığı da kendi tarafından kontrol edip, perdede Hacivat ile Karagöz oynatıyor. İnsanlığın varoluşundan itibaren en büyük sorunu, çarpıtılmış bilgi ve enformasyonla uğraşmasıdır. Günümüzde görsel ve yazılı iletişimin ilk hakimi, fînans ve libor hesaplarıdır. Basın ve iletişim özgürlüğü, yazıdan veya seyredilmek üzere hazırlanan programlardan daha çok matbaa makinesine, kağıda, mürekkebe ve frekans hatlarına sahip olmaktan geçer. ***Basın ve yayın özgürlüğü demek matbaa makinesinin, kağıdın, mürekkebin ve frekans hatlarının özgürlüğüdür.*** Yani kamuoyu yaratanların elinde bulunan bu araçlar kamuoyu özgürlüğünü de kendileri belirlemektedir.

Okunacak onlarca kitap varken, neden bu kitabın yazıldığı konusuna gelince; dünyanın ve ülkenin kafasının karışık olduğu bir dönemde cevabı aranması bir kenara, sorulması dahi

akla gelmeyen ve getirilemeyen sorulara doğru bir şekilde cevap vermek; teknoloji, bilgi ve kamuoyu kirliliğinin arasında temiz bir eser bırakmak içindir.

Sh: 15-21

Kaynak: Salih DEMİRTAŞ, Şablona Sığmayanlar, İlke Emek Yayınları: I. Baskı: Ocak 2006, Ankara.

ŞABLONA SIĞMAYAN COĞRAFYANIN SIRLARI

Dünyada coğrafya bilgisine sahip olan tek millet İngilizlerdir. Amerikalılar, İngilizlerin öğrettiği kadar bilirler. Bizim Türkiye ise en cahili olanlar arasındadır. Türk siyaset adamları coğrafyayı hiç bilmezler. **İlber ORTAYLI (TV Sohbetinden)**

DÜNYA DÜZENİ

Kendimize ve ait olduğumuz topluma karşı sorumluluğumuzu çok iyi bilmeliyiz. Dünya adını verdiğimiz gezegenin neresinde ne olup bittiğini öğrenmek ve edindiğimiz bilgileri bizim gibi düşünen insanlarla paylaşmak, ***"yeri geldiğinde düşünmeyen, düşünemeyen, ama bizden olduğu için onların yerine de düşünmek zorunda olduğumuz vatandaşlar"*** için bilgilenmemiz ve bilgi paylaşımı yapmamız gerekir. Ancak bu bilgiler doğru analizler ışığında yol alırsa bizi anlamlı bir sonuca götürebilirler.

Var olduğundan bu yana, insanoğlu, bir 'dünya düzeni'dir tutturmuş gidiyor. Peki, nedir bu dünya düzeni. Bazen bunun adına *"Yeni Dünya Düzeni"* diyoruz, bazen de "*Büyük Ortadoğu Projesi*". Coğrafi, ekonomik, kültürel, siyasal-sosyal özelliklerin çakışmasından oluşan bu düzenler veya organizasyonlar her dönem farklı karakterlerde dünya sahnesinde rol almıştır. Avrupa Birliği, Afrika Birliği, G-8, D-8, EFTA, NAFTA, Şanghay organizasyonu gibi uluslararası kuruluşlar bugünün dünya düzeninde en önemli etkenlerdir. Bu kuruluşların ne gibi etkilerinin olacağını kestirebilmek için bu düzenin doğasını bütün boyutlarıyla ele almak gerekir. *Dolayısıyla Dünya Düzeni üzerinde söz söyleyebilecek, fikir yürütebilecek bir kimsenin mutlak kir suretle dünyayı iyi tanıması ve bilmesi gerekmektedir.*

Dünya Düzeni esasta iki evrenin üzerine oturur. Bunlardan birincisi coğrafi evre, İkincisi ise insan evresidir. Coğrafi sistem kendi başına bir sistem oluşturmasının yanında insanı da kapsar. Bu yüzden her iki evre de iç içedir. Her iki evre de birbirini etkileme kapasitesine sahiptir. Ayırım çizgisi net olmamakla beraber, birbirlerini etkileme güçlerini iyi anlamak açısından, her iki evreyi ayrı ayrı inceleyebiliriz.

Dünya Düzeni'ni yerleştirdiğimiz bu iki evreden birincisi olan coğrafyaya be bölümde değinmeye çalışacağız. Dünya Düzeni'nin işleyişini ortaya koymak bakımından coğrafyayı bilmek son derece önemlidir. Ancak coğrafyaya dair söz konusu bilgileri verirken, önceliğimiz; bilinenleri hatırlatmaktan ziyade, Dünya düzeni içindeki önemli işlevlerini açığa çıkartıp vurgulamak istiyoruz. Bu bölümde söz konusu bilgi dağarcığında önemli olduğunu düşündüğümüz; coğrafyanın temel olarak ne anlama geldiğini ortaya koymak, coğrafya-insan ilişkisini betimlemek, Dünya'nın içinde bulunduğu Güneş Sistemini, evren **yapısını** ortaya koymak, Yer'in iç yapısını, Jeomorfolojinin konularını aktarmak, rüzgarlar, okyanuslar ile bunların akıntıları, atmosfer nemi ve toprak olmak üzere coğrafyanın genel konularına değinmek yani Dünya Düzeni'nin coğrafi açıdan fotoğrafını ortaya koymak olacaktır.

Dünya üzerinde herhangi bir konuda söz söyleyebilmek, karar alıp uygulamak için bırakın idarecileri, yöneticileri, siyaset ve siyaset mühendisliği konularında görev almış kişileri, yaşanan her alanda her vatandaşın dünya ve coğrafya ile ilgili bilgilere sahip olması gerekir.

Şu ana kadar yaptığım araştırmada; bahsedeceğim bilgileri kısa bir şekilde derleyen, anlamlı ve anlaşılır bir bütün içerisinde veren herhangi bir esere rastlamadım. Okuyacağınız bir takım bilgiler daha önce okuduğunuzu ve bildiğiniz konular olabilir. Ancak anlatmak istediğim konunun daha anlaşılabilir olması için bunları tekrar etmekte fayda görüyorum. Bazı bilgilerin üzerinde durup, geniş açıklamalar yapmam, bazılarında ise sadece başlıklarla açıklayıp, yalnızca tanımını vermem ilgili konuların önemli veya önemsiz olduğunu göstermez. Bunları bir bütünün parçası olarak kabul etmelisiniz.

Coğrafya ile insanı ve insanın tüm davranışlarını ilişkilendirip, bunun iç ve dış göç ile uluslararası insan kaçakçılığındaki önemini vurguladığım bu çalışmadaki amaç; Türkiye Cumhuriyeti'nin içinde bulunduğu coğrafyanın önemi ve Türkiyesiz bir dünya düzeninin olamayacağıdır.

Gelin bu dünya düzeni neymiş birlikte bir bakalım.

A- COĞRAFYA NEDİR?

Coğrafyanın temel konularıyla ilgili bilgiler aktarmamızın önemli gerekçelerinden biri ; özellikle ülkemiz için söz konusu edilen stratejik, jeo- stratejik, jeopolitik pozisyonun her ne hikmetse ne tür bir coğrafi üstünlüğü getirdiğinin bu güne kadar açıklanmamış olması ya da açıklanmasından kaçınılmış olmasıdır. Üstünde bulunduğumuz ülkenin Dünya Düzeni'nin neresinde olduğunu bilmek, onun coğrafi önemini kavramakla başlar.

Yeryüzünde görülen bütün toplumların genel yapısı dört temel başlık altında toplanabilir. Bunlardan birincisini, habitat (arazi üzerinde yaşayan toplumun yapısı) oluşturur. İkincisi bölgesel ve küresel ilişkileri (komşu ülkelere yakınlığı, ekonomik ve askeri gücü ve bunun sonucunda ortaya çıkan stratejik çizgisi), üçüncüsü halkın kendisi (etnik yapısı, yaşam şekilleri ve koşulları) ve son olarak tarihsel mirası (önyargıları, sembolleri, gelenekleri ve kanunları) belirler. Ama bunların ortaya çıkmasındaki temel belirleyici coğrafyadır.

Coğrafya terimi, birleşik bir terimdir ve iki kavramın birleştirilmesi yoluyla oluşturulmuştur. Bunlar, Grekçe (eski Yunanca) kökenli ge' ve graphe kavramları olup, *ge' (je* veya jeo) yer (yeryüzü, Dünya, yerküre), *graphe* (graphein) ise, tasvir (yazı ve şekille anlatmak) anlamlarına gelir. Bu kavramların birleştirilmesinden, *coğrafya* ilmi adının özgün yazılış biçimi olan, gegraphe (geographe) terimi ortaya çıkmıştır. Terim; *geographein, geographica* veya *jeographica* gibi imlalarla da değişik kaynaklarda yer alır. Hemen her dilde bu ilmin adı, az çok birbirine benzer biçimde yazılır. Bu yazılış biçimi, yani imladaki benzerlik, aynı dilden (Grekçe) Dünya dillerine girdiğinin açık bir kanıtıdır. Benzerlikte esas rolü, *gegraphe* teriminin çok az değiştirilmiş oluşu oynamıştır. Aynı şekilde, coğrafya ilmi ile ilgili bütün her şey anlamına gelen coğrafi sıfatı ve coğrafya ilmi araştırmaları yapan kimse ya da coğrafya ilmini kendine meslek edinmiş meslek elemanı anlamına gelen coğrafyacı terimi de, değişik dillerde, temelde benzer bir imla ile yazılırlar.[7]

Richard Harstshome'a göre coğrafya, mekansal farklılıkları ve bunların nedenlerini araştıran bilim dalıdır.[8]

---

[7] Prof. Dr. Hayati Doğanay, "Coğrafyaya Giriş" Altıncı baskı Çizgi Yayınevi Konya. Eylül 2000 s. 31
[8] Prof. Dr. Nazmiye Özgüç (1999) Avustralya Yeni Zelanda-Pasifik Adaları, Çantay Kitabevi, I. Baskı, s.l

Uygulanabilirlik, doğruluk ve kesinlik gibi nitelikleri olan *yöntemli (metodlu) ve sistemli bilgiler topluluğu,* bilim ya da ilim diye tanımlanır. Coğrafya ilmi de, bu tür yöntemli ve sistemli bilimlerden biri olup, uzun bir geçmişi bulunan, köklü (yerleşmiş, çok iyi tanınan) bilimler arasında yerini almıştır.

Coğrafya teriminin, ilk kez Eskiçağ'da M.Ö. III. yüzyıl başlarında, gegraphe ya da geographein biçiminde, eski Mısır'ın İskenderiye kentinde yaşamış olan Eratosthenes (M.Ö. 275-195) tarafından kullanıldığı kabul edilir. Daha çok bir coğrafyacı, aynı zamanda da düşünür (filozof) ve matematikçi olduğu sanılan bu düşünür ve gözlemci, İskenderiye Coğrafya Ekolü'nün de kurucusudur. Bugünkü bilgilerimize göre coğrafya terimi, ilk kez bu düşünür tarafından söz konusu eserde kullanılmıştır. ***Bu tarihten dolayı coğrafya ilmi için, felsefe ilimleri ile birlikte, tarihi en eski bilimidir diyebiliriz.***[9]

B- COĞRAFYANIN ÖNEMİ

Coğrafya sadece coğrafyacıları ilgilendirmiyor, tam tersine bütün vatandaşları ilgilendiriyor. *Öğretmenlerin coğrafyası* olan bu pedagojik söylem, medyanın oyunlarını sergilediği oranda sıkıcı görünmekte ve herkesin gözünde coğrafyanın, iktidar sahipleri için korkunç bir güç aracı olduğunu saklamaktadır. ***Zira öncelikle coğrafya, savaş yapmaya yarar,*** iler bilim için kuramsal önkoşullar sorunu ortaya atılmalıdır; bilimsel süreç bir tarihe bağlıdır ve bir yandan ideolojilerle ilişkileri içinde, öte yandan uygulama ya da iktidar olarak düşünülmelidir. Coğrafya önce savaş yapmaya yarar sözü, sadece **"askeri harekata yarar"** anlamına gelmez; şu ya da bu düşmana açılması gereken savaş olasılığına karşı değil, aynı zamanda devlet örgütünün, üstünde güç kullandığı insanları daha iyi denetlemek amacıyla, bölgeleri düzenlemesine yarar. Coğrafya, önce siyasi ve askeri uygulamalar için stratejik bir bilgidir ve ilk anda karışık, çok çeşitli bilgilerin bir araya gelmesini gerektiren de bu uygulamalardır. Bilgi için, bilginin parçalara ayrılması gerçeğinin dışına çıkmazsa, bu bilgilerin varlık nedenleri ve önemleri kavranamaz.[10] Coğrafyanın savaş arenası olma özelliği, her tarihi dönemin karakterinden dolayı farklı nitelikler almasına neden olmuştur.

Sun Tzu, şematik bir hal alan coğrafyayı, askeri hareket sahası olarak kabul eder. Ona göre, arazinin yapısı, muharebede en büyük yardımcıdır. Bu yüzden zafere ulaşmak için düşmanın durumunu tahmin etmek, mesafeleri ve arazinin zorluk derecesini hesaplamak üstün bir generalde olması gereken niteliklerdir. Bütün bu faktörleri bilerek savaşan biri doğal olarak kazanacaktır; bunları bilmeyen de kuşkusuz yenilecektir[11] diyen Tzu, taktiksel olarak coğrafyanın birliklerin konuşlandırılmasında stratejik olarak önemli olduğunu vurgulamıştır.

Öte yandan, yeni savaş yöntemlerinin kullanımı, "coğrafi unsur"ların, insan ve "doğal çevre" arasındaki ilişkilerin çok kesin şekilde incelenmesini gerektirir. Çünkü tam anlamıyla bir bölgeyi yaşanmaz hale getirmek ya da bir soykırımı başlatmak için insanı ve "doğal çevre" yi yok etmek veya değiştirmek söz konusudur. Vietnam Savaşı, coğrafyanın top-yekün bir savaş yapmaya yaradığını en iyi şekilde göstermiştir. En ünlü ve dramatik örneklerden biri,

---

[9] Prof. Dr. Hayati Doğanay, a.g.e., s. 32

[10] Yves Lacoste "Coğrafya Savaşmak İçindir" (Çev. Ayşin ARAYICI), Özne Yayını, 1998 s. 12

[11] Sun Tzu "Savaş Sanatı" Anahtar kitaplar yayınevi, Çevirenler: Sibel Özbudun, Zeynep Ataman. 3. Baskı 2000 İstanbul s. 120

1965, 1966, 1967 ve özellikle 1972'de, Kuzey Vietnam'ın son derece kalabalık ovalarını koruyan bentler ağını sistemli olarak yok etme planı ile uygulanmıştır. Bu bentlerden akan debisi yüksek ırmaklar, vadiler yerine alüvyonlarının oluşturduğu yığıntılara, setlere yönelmişlerdi. Gerçekten yaşamsal önem taşıyan bu bentler, yoğun, doğrudan ve açıkça bombalanamazdı; çünkü uluslararası kamuoyu, orada bir soykırım suçu işlendiğinin kanıtını bulabilirdi. Şu halde, belirli ve ölçülü şekilde, dağlarla çevrili bu küçük ovalarda yaşayan on beş milyon kadar insanın korunduğu başlıca bölgelerde, bu bentler ağına saldırmak gerekiyordu. Bentlerin, su baskınının en yıkıcı sonuçlara yol açacağı yerlerde parçalanması gerekiyordu.[12] Zira, coğrafi koşullar stratejinin gözü gibidir ve coğrafya strateji geliştirmenin en temel bilgisidir. Bu yüzden gerçekte amaç, yalnız siyasi ve askeri sonuçlara ulaşmak için bitki örtüsünü yok etmek, toprağın fiziki yapısını değiştirmek, kasten yeni erozyonlar yaratmak, sulu tabakaların derinliğini değiştirmek üzere birtakım lıidrografık ağları alt üst etmek, (kuyuları ve çeltik tarlalarını kurutmak için) bentleri yıkmak değildi. Çeşitli yollarla, "stratejik köycükler" de toplanma ve zorunlu kentleşme siyaseti uygulanarak nüfus dağılımını kökten değiştirmek söz konusuydu. Bu yıkıcı hareketler, yalnız, günün teknolojik ve sanayi savaşı tarafından belirli hedefler üstünde kullanılan yıkım yöntemlerinin büyüklüğünden kaynaklanan istem dışı bir sonuç değildir. Bunlar aynı zamanda, bilimsel şekilde düzenlenmiş, bilinçli ve çok dikkatli hazırlanmış bir stratejinin sonucudur.

Çin-Hindi Savaşı, savaş ve coğrafya tarihinde yeni bir aşamayı dile getirir. İlk kez hem "fiziki" hem "beşeri" bakımından coğrafi ortamı değiştirme ve yıkma yöntemleri, on milyonlarca insanın yaşamı için gerekli coğrafi koşulları ortadan kaldırmak için kullanıldı.

Vietnam savaşı, Uluslararası pek çok soruna sebep olan Asya halklarının özellikle Amerika, Kanada, Avustralya, Yeni Zelanda gibi ülkelere göç etmesini uzun süre durdurmuştur. Savaşa bu açıdan bakıldığı zaman çok çarpıcı gerçekler ortaya çıkacaktır.

Diğer önemli bir örnek Kamboçya'da yaşananlardır. Kamboçya'da silahlı çatışma ile iktidara gelen Pol Pot, ilk iş olarak deniz kenarlarında veya denize yakın alanlarda bulunan halkı denizden daha iç kesimlere göndermek için zorlamış; gitmeyenleri İse öldürmüştür. ***Pol Pot'un yaptığı vahşet Vietnam vahşetinde olduğu gibi Asyalıların gelişmiş ülkelere göç etmesini yavaşlatmış insanları yaşam alanlarından uzaklaştırılarak gerçek anlamda bir soykırım yaratmıştır.*** Göçü yavaşlatması Dünya Düzeni'nde coğrafi üstünlüklerini korumak isteyenler için son derece stratejik bir başarıdır. İlerleyen bölümlerde göç konusuna geldiğimizde, bu konuya ayrıntılı olarak değineceğiz. Burada vurgulanmaya çalıştığım nokta, coğrafyanın ne maksatla kullanılabileceğini berrak bir şekilde göstermektir.

Uzun yıllar Türk solunun devrimci çizgisinde yer almış, hatta meslek olarak da **"Ben devrimci oldum. Mesleğim de devrimcilik"** diyen gazeteci- yazar Hasan Cemal, kitabının bir bölümünde aynen şunları yazıyor:

> *"Günlüğündeki şu nota bak: "Doğan Bey, arada bir 'Hasan, devrimci şiddet, devlet terörü neymiş, biz iktidara geldiğimizde görürsün! ' derdi. Öfkeli ya da çakırkeyif olduğu anlarda... "*
>
> *Bu notu, Doğan Bey 'in gençlik yıllarını geçirdiği ve sevdiği Paris 'te düşmüşüm*

[12] Yves Lacoste a.g.c. 15-16-17

günlüğüme. Cafe Flöre, 21 Mart 1993. Doğan Bey'in ölümünden on yıl sonra...

Kargacık burgacık bir yazı. Sayfanın bir köşesinde "Bu tepki, bu nefret niçin?" diye bir cümlem var. Tıpkı Doğan Bey gibi, 1950'li yıllarda Paris'ten geçen bazı "Üçüncü Dünya'' devrimcilerinin, komünistlerinin isimleri okunuyor: Ho Chi Minh, Pol Pot, Frantz Fanon...

Pol Pot isminin yanından bir çıkma yapmışım: Killing Fields... Ölüm Tarlaları isimli filmin İngilizcesi. Kafatasları ve kemiklerle dolu o tarlaların korkunç görüntüsü...

1970'lerin Kamboçyası'nda, "Marksizm-Leninizm" adına, "devrim " adına bir, bir buçuk milyon insanı katletmişti Pol Pot 'un Kızıl Kmerleri. Aydınları, doktorları, avukatları, öğretmenleri, rahipleri, devlet memurlarını, öğrencileri göz kırpmadan öldürmüşlerdi. Yeni bir toplum, yeni bir insan yaratmak için... Kendi ülkesinin insanlarını soykırımdan geçirmişti Pol Pot...

Hatırladın mı? 1970'lerde Ölüm Tarlaları'nın ilk haberleri fotoğraflarıyla birlikte Batı basınında patladığı zaman, Türk solunun bazı kesimleri buna inanmak istememişti. Katliamları Amerikan emperyalizminin, CIA'nın uydurması, dezenformasyonu olarak nitelemişlerdi. O zamanlar çalıştığın Cumhuriyet gazetesinde de kimileri bu kafadaydı. Hatta Cumhuriyet o tarihte bu olayı manşetlere çıkarmamıştı.[13]

"Aslında önemli olan, unutulmaması gereken noktalardan biri, Pol Pot'un tahsilini 1950'li yılların başında Fransa'da yapmış olmasıdır.

Evet!

Aydınlanma çağı 'nın, ilk üniversitenin, insan hakları ve kutsal demokrasinin ülkesi Fransa 'nın Pol Pot 'u da üretmiş olduğu, asla ve asla unutulmamalıdır. Acaba tarihin ve bilimin hangi cilvesinden dolayı?

Sürekli hatırlatılması gereken bir gerçek var ortada. Pol Pot 'un kafasını donatacak fikirler gerekmişti. Bu fikirler de büyük çapta bize aitti. Böylesine korkunç bir soykırım, belli bir ideolojinin çoğaltıcı etkisi olmaksızın gerçekleşemezdi. Ve bu ideoloji Batı 'nın bir yönünü bir şekilde yansıtmaktaydı. "[14]

"Coğrafi savaş", bölgelere göre farklı yöntemlerle bütün ülkelere uygulanabilir.[15] Bu önermenin farkında olan günümüzün gelişmiş ve Dünya Düzeni'nde söz sahibi ülkelerin idarecilerinin hemen hepsinin çok iyi coğrafya bilgisi vardır. Ülke idaresinde görev alan görevlilerin hatta ülke ve dünya meselelerine ilgi duyan herkesin çok iyi coğrafya bilgisinin olması gerekir ve bu bilge pratikte iyi kullanılabilmelidir. Ancak bunu ülkemiz için söylemek ne yazık ki pek mümkün değildir.

Kurmaylar ve subaylar coğrafyası, hiç de azımsanmayacak sayıda uzman personelle, önemli araçlarla, kanıtları ve yöntemleriyle, saygınlığını yitirmeden ölçülü olarak varlığını koruyor; çağlardan beri korkunç bir iktidar aracı olmayı sürdürüyor. Harita betimlemeleriyle,

---

[13] Hasan Cemal, a.g.e. s. 82 30

[14] Bernard-Henri Levy, Yeni Yüzyıl gazetesi, 20 Haziran 1997, s. 17.'den aktaran Hasan Cemal age. s. 82-83

[15] Yves Lacoste a.g.e. s. 15-16-17

yeryüzü alanı ve devletin farklı uygulamalarındaki ilişkileri kapsamında düşünülen çok değişik bilgiler bütünü; yönetici azınlık tarafından açıkça stratejik bağlamda toplanmış bir bilgiyi oluşturur. Bu bilgi, iktidar aracı olarak kullanılır. Taktik ve stratejilerini haritalarına göre belirleyen subaylar coğrafyasının alanını; eyaletler, iller, ilçeler olarak biçimlendiren devlet yöneticilerinin coğrafyasına; sömürge fethini ve "değerlendirme"yi hazırlayan kaşiflerin (genellikle subayların) coğrafyasına; bölgesel, ulusal ve uluslararası alandaki yatırımlarının yerini kararlaştırılan büyük firmalarla büyük banka yöneticilerinin coğrafyası da katılır. Askeri, siyasi, mali uygulamalara sıkı sıkıya bağlı bu farklı coğrafya incelemeleri, ordu yöneticilerinden büyük kapitalist örgütlerin yöneticilerine kadar "kurmaylar coğrafyası"nı oluşturur. Ama, iktidar aracı olarak kullanmayanların, kurmaylar coğrafyasından hemen hemen hiç haberi yoktur.[16]

Jeopolitiğin "kurucusu" olarak geniş bir üne sahip olan Sir Halford Mackinder Emperyalist bir İngiliz düşünürü olarak parlamento üyeliği de yapmıştı. Mackinder "ulusal yeteneği" savunuyordu, ancak onun düşüncesindeki "ulus" Britanya'nın çok büyük sayıdaki sömürgelerinden faydalanabilecek, beyaz Anglo-Sakson hakimiyetini sürdürebilecek ve imparatorluktaki "ikinci sınıf ırkları" ve ülkeleri zapt edebilecek yetenekte olan beyaz İngiliz centilmenlerinden oluşuyordu. Mackinder, Coğrafya bilim dalını İngiliz İmparatorluğu'nu modernleştirmeye yönelik geniş kapsamlı tasarısının bir parçası olarak görüyordu.

Coğrafya, İngiliz okul çocuklarına "imparator gibi düşünmeyi" öğretmek için kullanılması gereken bir bilim dalıydı. [17]

Mackinder'in esasen yerleştirmeye çalıştığı tasavvur etme, harita yapma, çizim, tanımlama teknikleri, tüccarlık, sömürge yöneticiliği ve devlet adamlığı gibi "iş adamlığı" için uygulamaya yönelik yetenekler kazandırmayı amaçlıyordu.[18]

Ancak şaşırtıcı olan, gelişmiş ülkelerde olmazsa olmaz olarak öğretilen coğrafya ilminin bizde henüz niçin yapıldığı sorusu bile açıklık kazanmış değildir. Coğrafya ilminden uzak yetişmiş bürokratlara ve siyasilere, iç ve dış politikayı, milli birlik unsurunu ve her çeşit konuda yapılan planlamayı izah ederken zorlanmakta ve neden, nasıl, niçini anlatamamaktayız. Dolayısıyla planlarımızda kurmaylar coğrafyası da ne yazık ki genel coğrafya gibi hep eksik kalmıştır.

Coğrafi bilgilerden uzak yetiştirilmiş kişiler, kendini ülkesine sorumlu hissetseler dahi yeterince verimli çalışamazlar. *Coğrafyayı önemsemeyeni, coğrafya da önemsemez.* Önemi anlaşılamayan ve bundan dolayı da önleminin alınmaması sebebiyle gerçekleşen doğal afetler (sel, deprem, heyelan v.b.) ilgili kişileri cezalandırarak coğrafyanın da ilgili kişileri önemsemediğini gösterir. Dolayısıyla coğrafya, her bakımdan *hayati önem taşımaktadır.*

Coğrafya bilmek, dünyayı görmek demektir. Bu ilmin bir siyasal gücü vardır. Devlet adamlarına yol göstermesi, rehberlik etmesi yanında, aynı zamanda da, milli kültürlerin kaynağı durumundadır. Adına vatan dediğimiz bir coğrafi ünite olmaksızın, devlet

---

[16] Yves Lacoste a.g.e. s. 15 ·

[17] Halford Mackinder, 'On Thinking Imperially', M.E. Sadler (der), Lectures on Empire (Londra: privately published, 1907) içinde. Aktaran: Colin S.GRAY-Geoffrey SLOAN Çcv. Tuğrul KARABACAK. Jeopolitik, Strateji ve Coğrafya. ASAM Yayınları I. Baskı Ankara 2003 s. 151

[18] Colin S. GRAY-Geoffrey SLOAN Çev. Tuğrul KARABACAK a.g.e. s. 150-151

kurulamaz; milli kültürler ve medeniyet eserleri oluşamaz. Bu, vatan diye tanımlanan sınırları belirli ülkenin, yeraltı ve yerüstü doğal kaynakları zengin değilse, ya da zengin olduğu halde mevkileri belirlenip işletilmeye açılmamışsa; o ülkeyi vatan tutan toplum, müreffeh bir toplum olamaz; ilimde ve fende geri kalır. ***Hatta böyle bir toplumun, dünyada uygarlık yarışı yapıldığından haberi bile olmayabilir. Yeryüzünün herhangi bir yerinde cereyan eden aktüel bir olay, bu bireyler için ay kadar, yıldız kadar uzaktır.***[19]

Ayrıca hatırda tutmak gerekir ki, vatan sevgisi, bir bütün olarak ülke coğrafyası ve birey olarak da, onun öznel ve nesnel kaynaklarında saklıdır. Örneğin nesnel kaynaklardan; dağlarını, platolarını, denizlerini, göllerini, akarsularını, bölgesel yazları-kışları ve baharlarını tanıdıkça; öznel kaynaklarından, örneğin yine köylerini, kasabalarını, kentlerini, her türlü bayındırlık eserlerini, turistik değerlerini öğrenip tanıdıkça, ülkeye yönelen sevgi duygularının şiddeti artar, boyutları genişler ve giderek bütün ülkeyi kucaklayacak şekilde, tüm benlikleri sarar. Bakış açısı bu olunca, o ülkenin insanları için, örneğin soğuk rüzgarlı sert kara kışları, ılık mevsim rüzgarları gibi gelecek; yalçın kayalıklardan oluşan yüksek dağları, delice akan coşkulu ırmakları onlara, yaşama azmi ve başarma heyecanı verecektir. Nitekim Japonlara göre dünyanın en romantik manzaralı dağı Fuji ise, bize göre de hiç şüphe yok ki Ağrı, Erciyes... ve Uludağ'dır.[20]

Ancak, daha önce de işaret ettiğimiz gibi coğrafyanın stratejik bir bilgi olması, bugün hem Türkiye'de hem de dünyanın pek çok ülkesinde göz ardı edilen önemli bir noktadır. Coğrafi bilincin toplumda gelişebilmesi ancak; ***siyasal bilimler öğrencilerinin sadece ülkeler coğrafyası değil, jeopolitik, tarihi coğrafya, iktisadi coğrafya ve diğer alanlardaki coğrafyayı da okumalarına*** **ve** ***aynı şekilde diğer bilim dallarında okuyan öğrencilerinde bahsettiğimiz coğrafi disiplinleri öğrenmesine bağlıdır. Yani coğrafyanın bütün stratejik bilgisi her alanda paylaşılmalıdır.*** Diğer taraftan herhangi bir ülke için ***"bu bilgilerin stratejik olması aleni olmamasına bağlanır".*** Bundan dolayı coğrafi bilincin gelişmesi için bu stratejik bilginin bütün toplumlarca paylaşılmaması ve eğitimde bütünlüklü olarak verilmemesi; uluslararası çapta coğrafi üstünlüğü olan bölgelere sahip devletler için de önemli bir stratejidir. Bu yüzden bırakın Türkiye gibi ülkelerdeki coğrafi bilincin gelişmemesini, bugün dünya sisteminde coğrafi üstünlükler açısından merkez görülen ABD' de bile bu bilinç toplumda çok geri bırakılmaktadır. Amerikan okullarından mezun olan gençlerin gerçekten coğrafya bakımından cahil olmaları işte bu yüzdendir.[21]

Bazı ülkelerde üst düzey bürokrat, politikacı ve güvenliği sağlayanların coğrafya ve coğrafi bilinçten yoksun olmaları şaşırtıcıdır. Paraleller ve meridyenler arasındaki dakika farkının ne olduğunu bilmeden, yükseklik ve rakım kavramının önemini anlamadan, sağını sarımsak, solunu soğan örneğiyle öğrenen yöneticilerin, coğrafya öğrenimini gereksiz görmeleri, coğrafyanın i nemini kavrayamamaları bu yüzden normaldir.

Mesela yağış ve kuraklık ölçümlerinden haberi olmayanlar; lodos ve poyraz rüzgârlarının

---

[19] Prof. Dr. Hayati Doğanay, a.g.e. s. 19 32

[20] Prof. Dr. Hayati Doğanay, a.g.e., s.20

[21] 2002'de ABD'de yayınlanan *Geography 2001: National Report Card,* sekizinci sınıf öğrencilerinin yüzde .6 sının Missisipi Nehrini haritada gösteremediklerini, ...dördüncü sınıftakilerin üçte birinin içinde yaşadıkları eyaleti haritada bulamadıklarını ortaya koymuştur (Aktaran: Prof. Dr. Erol Tümertekin – Prof. Dr. Nazmiye Özgüç, "Beşeri Coğrafya: İnsan, Kültür, Mekan", Çantay Kitabevi, 2005 İstanbul, syf. 2.

özelliğini bilmeyenler; deprem fay hatları üzerinde veya dere yatakları içinde insanlar felakete uğradığı zaman bilinçsizliklerinin farkına varamamaktadırlar. Amazon nehrinin uzunluğunun ve kollarının dünyanın en büyük yağmur ormanı olan Amazon Ormanlarından beslenmesi ve Amazon ırmağının kolları vasıtasıyla bu ormanı beslemesinin kendi yaşadığı ülkede iklim için önemli olduğundan haberi olmayanlar tarafından yönetilmek ızdırap vericidir. Yine aynı şekilde Meksika Körfezinden başlayan Gulf Stream sıcak su akıntısının Baltık Denizi'nden en kuzeydeki Norveç fiyortlarına kadar yaptığı olumlu etkinin, diğer paralellerde mevcut olmadığını göremeyen insanlar'da yine aynı yöneticilerdir. Halbuki Gulf-Stream sıcak su akımı Avrupa kıtasının kuzey ve batısının dünyanın ey yoğun nüfusuna sahip ve gelişmiş ülkeler olmasını sağlamıştır.

C- COĞRAFYA BİLİMİ NEREDE VARDIR?

Aslında coğrafya nerede vardır değil de, "coğrafya nerede yoktur?" diye sormak, daha uygun olur. Coğrafya insan içindir, insanın tüm davranış ve düşüncelerinde coğrafyanın etkisi gözükür. İnsan kendi mevcudiyetini korumak ve geliştirmek için coğrafya temelinde pek çok bilim konusu üretmiş ve geliştirmiştir. Bütün ilimlerin inceleme konulan, belli coğrafi çevrelerin eseridir. Örneğin, bir yerin coğrafi konumunu tanımadan ve o yerin jeopolitik özellikleri bilinmeden, o yer için niçin savaşıldığı, savaşın nasıl kazanıldığı ya da kaybedildiği gibi unsurları açıklayamayız.

İktisat ilmi, kazanç (rant) sağlayıcı esaslar dahilinde işletilmeleri ilkelerini belirlemek amacıyla, iktisadi kaynakları konu alır. Tarım, ormancılık, hayvancılık, madencilik, ulaşım ve ticaret gibi. Ancak bunlar, oluştukları coğrafi konumlar ve dağılışları bakımından, iktisadi coğrafyanın başlıca araştırma konuları arasında yer alırlar.

Aynı şekilde bugün bir devletlerarası hukuk ilmi, büyük ölçüde coğrafi esaslara dayanmaktadır. Örneğin, *deniz, kara, kıyı, şelf alanı ve deniz ekonomik yararlanma bölgesi* gibi coğrafi terimler hukukçular tarafından öğrenildikten sonra bu konulardaki milletlerarası hukuk kuralları belirlenir. Yine, akarsularda *ana akarsu, kol akarsu, talweg hattı, su toplama havzası ve dağlar* ya da tepelerin *su bölümü çizgisi,* diye tanımlanan coğrafi terimlerin anlamları yeterince bilinmeden, buralardan geçirilecek devlet sınırları, zaman içinde devletlerarası siyasi sorunlara yol açabilmektedir. Bir devletin siyaset adamları, kuvvete başvurmadan ülkesinin *hava sahası ve deniz sahası* haklarını savunmak için bunlar ve benzer coğrafi terimlerin detay anlamlarını bilmek zorundadır. Görülüyor ki, siyaset ilmi okuyan diplomatlar ve devlet adamları, aynı zamanda da *coğrafya ilmi* bilmek zorundadırlar. Örneğin, *boğazlar hukuku, kıyı ve deniz hukuku, hava hukuku ve savaş sanatı,* mutlaka coğrafya ilmi bilmeyi gerektirir.[22]

Ekonomi eğitimi alan bir kişi, piyasada oluşan arz ve talep denklemleri doğrultusunda işlem yaparken yaşadığı dünyayı, iklimleri, bitki türlerini ve bununla beraber pek çok coğrafi olayı bilmek zorundadır. İnsanların barındığı evleri, çalıştığı fabrikaları yapan mühendisler, inşaatların yapıldığı alanın bütün coğrafi özelliklerini bilmek zorundadır. Ülkemizde en sert kış geçiren bölgelere yapılan kamu binaları ile yine yılın tamamında soğuk görmeyen bölgelere yapılan kamu binaları aynı özelliktedir. Ülke bürokratının uygulanabilir planlar yapması için kıyı kenar çizgisi, dere yatağı kavramı gibi pek çok coğrafya bilgisine sahip

[22] Prof. Dr. Hayati Doğanay, a.g.e. s. 24-26

olması gerekir. **Bunları bilmeden ülke iyi yönetilemez. Ancak bazı siyasetçilerin dediği gibi sadece "idare" edilebilir!** Bazı ülkelerde siyasetçiler; Güney Kutbundaki penguenleri Kuzey Kutbunda aramış, bulamamasına rağmen partileri iktidara geldiğinde bakan dahi olabilmiştir. Ya da bir başbakan yardımcısı Karadeniz'deki bir açık hava toplantısında "fıstıklar nasıl?" diye sorduğunda, halktan gelen tepkiyi gören il başkanınca kolundan çekilerek "fındık deyin fındık" diye uyarılmıştır.

Bir gazetede; Türk heyetinin Cezayir devletine yaptığı bir seyahatte devlet konuk evinin duvarında asılı olan dünya haritasında Karadeniz ve Azak denizini göremediklerini okuyunca irkilmiştim. Karadeniz'e akan Tuna, Volga, Dinyeper, Çoruh, Kızılırmak, Sakarya gibi pek çok nehir, ırmak ve derenin nereye aktığı konusuna herhalde Cezayir Dışişleri bakanlığı bir çözüm bulmuştur!

Coğrafya ilminin önceliği, insandır. Bütün araştırmalarda ağırlık merkezi insan, yani toplumdur. İnsan ile ilgili yapılacak bütün araştırmalar, uygulanacak kararlar, coğrafya ilmi ile karşılaştırılarak yapılmalıdır.

Coğrafi etkiler, bazen insan faaliyet ve yaşamını kolaylaştırırken, bazen de zorlaştırmaktadır. Sıcaklık-soğukluk, su havzalarına yakınlık-uzaklık, denizden yükseklik veya denize yakınlık, ada ülkesi olmak gibi pek çok coğrafi özellik; ***üzerinde yaşanılan veya yaşanılmak istenen bölgede hayatımızı sürdürmemiz ve medeniyet kurmamız açısından tercih sebebi olur. Kitabın ilerleyen bölümlerinde de görüleceği üzere bazı coğrafi bölgeler insan ve medeniyetin varlığı için çok büyük imkanlar sunarken bazı bölgeler ise bırakın zorlaştırmayı imkansız hale getirmektedir.***

İnsan yaşamını devam ettirmek ve yaşam kalitesini yükseltmek için pek çok malzeme ve bitkiden yararlanır. Normal şartlar altında insanın medeniyet kurmak istemeyeceği bazı alanlarda bulunan bu malzeme ve bitkiler toplumlar için birer savaş ve kavga nedeni olabilir. Coğrafya bu kavganın en önemli zemini ve gerekçesidir. Bugün hiçbir işe yaramaz denilen pek çok bölge, gelişen teknoloji ile genel ekonominin olmazsa olmazı olan ana girdilerini barındıran yerler haline gelebilir. Unutmamak gerekir ki dünya nüfusu artabilir teknoloji gelişebilir fakat yeryüzü miktarı, yani toprak sabit kalır. Bugün hiçbir işe yaramaz denilen Kuzey Kutbu, Güney Kutbu ve Antarktika her tarafı karlarla ve buzullarla kaplı olan Grönland Adası yarınlarda dünya ekonomik düzeninin önemli girdilerinin temin edildiği yerler olabilir.

Catherine A. Lutz ve Jane L. Collins'in beraber yazdığı "National Geographic'i doğru okumak" adlı kitap bu durumu açıkça ortaya koymaktadır.

Aylık okur sayısının 40 milyon civarında olduğu tahmin edilen National Geographic dergisini yayınlayan National Geographic Society, hükümet yetkilileri ve büyük şirketlerin çıkar ortaklarıyla yakın bağlarını sürekli geliştirmektedir. Ülke içindeki itibarını, önemli Amerikan değerleri ve geleneklerini kollamasına borçludur. Bilhassa dünyanın egzotik bölgeleriyle ilgili harika fotoğraflarıyla iletmeye çalıştığı mesaj, "eğitimli, hayırsever, dost Amerikalı'nın, Üçüncü Dünya'lıya tepeden bakışıdır. Çekilen yüzlerce fotoğraf, inceden inceye elden geçirilerek, 'kurum'un bakışını yansıtan görüntüler ve pozlar, bu bakışı destekleyen altyazılarla okura sunulur. Uzun yıllar Sovyetler Birliği'ne ve Çin Halk Cumhuriyetine dergide yer verilmemesi örneğinde olduğu gibi, dolaylı yollarla Amerikan dış politikasına uygun hareket edilir. Sonuç olarak, Michel Foucault'nuı açık bir dille vurguladığı gibi, 'National Geographic'in bakışı, Batılı-olmayan insanların gözetlenmesini sağlayan uluslararası güç ilişkilerinin kılcal damar sisteminin bir parçasıdır. *

Catherine A.Lutz & Jane L.Collins, "National Geographic'i Doğru Okumak", Mart 2005, Agora Kitaplığı, Tanıtım Kapağı

Lider Devletlerin Korkusu

Dünyanın içinde veya dışında oluşabilecek birtakım olaylar ve gelişmeler, dünyaya şu an hakim gözüken devletleri ve grupları ciddi araştırmalar yapmaya itmektedir. Elde edilen yeni veriler ve hatta eski veriler bir sır gibi saklamaktadır. Coğrafya biliminin dar ve elit bir çevrede sürmesi içinse; sistematik araştırmaları engelleyen, bilinçli bilinçlenmelerin önüne geçen bol miktarda dergi ve kitap piyasaya sürülmekte, televizyon kanallarında birbirinin aynı programlar ile sanki **"sizin düşünmenize ve çalışmanıza gerek yok, bizim verdiğimiz verilerle idare edin"** dercesine kamuoyunun bilinçlenmesi, araştırma yapması engellenmekte; bilgi kirlenmesine yol açılmaktadır.

Dünya coğrafi düzeninin devam etmesi dünya hâkimi ülkeler için en önemli unsurdur. Bozulmaya uğrayacak coğrafi düzen, dünyadaki lider devletlerin en büyük korkusudur. Gelişmiş ülkelerde kamuoyu yaratan yayınlarda (sinema, televizyon, gazete v.b.) dünyanın sonu kontrol ettikleri coğrafi alanlarda, değişime uğranacağı korkusu vurgulanarak anlatılmaktadır.

D- COĞRAFÎ YAPININ DEĞİŞİMİ

D.1- Doğal Değişim Süreci

Coğrafyanın bazı jeolojik ve jeofiziksel özellikleri, insan faaliyetlerini çok belirgin bir şekilde etkilemektedir. **"Bu faktörler uzun vadeli çevre değiştirici süreçler ve kısa vadeli çevre değiştirici süreçler olarak ayrılır."** Bazen bu iki süreç birbiriye iç içe geçer. Uzun vadeli çevre değişiminde, yavaş yavaş oluşan Orojenik (dağların oluşumu, yeryüzünde yükselme, alçalma ve çanaklaşmalar oluşumu) Epirojenik (yeryüzünde hafif yaylanmalar ve çanaklaşmalar meydana gelmesi.) Tektonik (jeolojik zamanlar içerisinde grabenler, oluklar, göl, deniz ve okyanus çanakları oluşumu) güneşlenme – donma – çözülme, akarsu aşındırmaları, su ve rüzgar erozyonu, coğrafi oluşumlardır. Kısa vadeli çevre değişimleri ise aniden oluşan depremler, kasırgalar, heyelan ve çığ düşmesi, seller, volkan püskürmeleri, yıldırım düşmeleri, hortumlardır.

D.2-Çevre Değişiminde Zaman

Zaman unsuruna bağlı olarak ortaya çıkan çeşitli etkileri iki büyük grupta toplayarak incelemek mümkündür:[23]

1. Yapı ve olaylar değişmediği halde doğrudan doğruya zamanın akışına, yani süreye bağlı olarak meydana gelen topoğrafık değişiklikler (morfolojik gelişim dönemleri).[24]

2. Zamanın akışı esnasında bünye ve olay bakımından meydana gelen değişmelerin topografya üzerindeki etkileri (morfolojik gelişimde karışmalar).[25]

Zamanın etkisi

1. Zamanın vasıtasız etkisi: Bu durumda olay ve bünye değişmez farzedilir. Buna göre, topografya şekilleri zamanın süresine bağlı olarak bir gelişime maruz kaldıkları ve bu esnada özel şekilleri ile kendini belli eden belirli gelişim dönemlerinden geçtikleri kabul edilir. Bu dönemler *gençlik, olgunluk*, *yaşlılık* dönemleridir. Davis, nemli glasyal ve kurak iklim bölgelerinde rol oynayan farklı olaylara bağlı olarak üç morfolojik dönem veya gelişim dönemi saptamıştır. Bunlar da fluvial (normal), glasial ve kurak dönemlerdir:[26]

2. Morfolojik gelişimde karışmalar ve duraklamalar: Morfolojik gelişim esnasında zamanla koşulların değişmesi mümkündür. Bu suretle, değişen koşullar herhangi bir alanın morfolojik gelişiminde de bir kesiklik meydana getirir. Yeni yükseklik ve meyil koşullarına veya değişim olay ve etkilere göre, yeni bir gelişimin başlamasına neden olur.[27]

Bu değişmelerin bir kısmı, şekillendirici olayın özelliği aynı kaldığı halde, yerkabuğu hareketleri veya östatik hareketlerle kaide seviyesinin değişmesi sonucunda meydana gelir. Bu durumda topografya, değişik kaide seviyelerine göre gelişmiş kısımlardan oluşan bir manzara gösterir. Vetirenin cinsi ve özelliklerinde bir değişiklik olmadan oluşan bu tür gelişim karışıklıklarına *dönem kesiklikleri* adı verilir.[28]

D.3- İnsanın Coğrafyaya, Coğrafyanın İnsana Etkisi

Coğrafya ilminin temel hedeflerinden biri ve en önemlisi, “toplum-coğrafi- yeryüzü” arasındaki karşılıklı etkileşim ve bunların insana yönelik bilimsel sonuçlarını araştırıp meydana çıkarmaktır. Ancak bu yaklaşımda, aydınlatılması gereken önemli bir sorun vardır. O da şudur:

İnsan ve çevre arasındaki etkileşim analiz ve sentez edilerek, topluma dönük, toplumsal sorunların çözümüne yönelik bilimsel sonuçlar ortaya koyarken, metodik yaklaşım olarak insanı (toplumu) mı öne çıkaracağız, yoksa çevre mi ön planda tutulacaktır?[29]

Bu konuda, çağdaş coğrafya ilminin temellerinin atıldığı XIX. yüzyıl sonlarından bu yana

---

[23] Prof. Dr. Özdoğan Sür (Coğrafya Bölümü Fiziki Coğrafya Anabilim Dalı), “Strüktüral Jeomorfoloji” Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi ayın No:373. Ankara üniversitesi Basımevi 2. Baskı **Ankara** 1994 s.92

[24] Prof. Dr. Özdoğan Sür. a.g.c. s. 92

[25] Prof. Dr. Özdoğan Sür. a.g.e. s. 92

[26] Prof. Dr. Özdoğan Sür. a.g.e. s. 93

[27] Prof. Dr. Özdoğan Sür. a.g.e. s. 93

[28] Prof. Dr. Özdoğan Sür. a.g.e. s. 93

[29] Prof. Dr. Hayati Doğanay, a.g.e., s.44 38

savunulan iki önemli ekol vardır:

a-Pasibilist (insancı) görüş,

b-Determinist (çevreci) görüş.

Bunlardan pasibilist ekolü (İng. possibilism) taraftarları, metodik yaklaşım olarak, insana ağırlık verilmesi gerektiği görüşünü savunurlar. İnsanın, çevreyi değiştirme gücünün, doğal çevre faktörlerinin engelleyici ya da önleyici rolüne göre, çok daha önemli ve etkili olduğu tezini ileri sürerler.[30] Bu görüşe göre insan doğaya göre daha aktiftir; doğa insana göre seyirci durumunda sayılır.

Halk, toplanmış veya miktarı ne olursa olsun, zamanın değişimine ne derece maruz kalırsa kalsın, çağlar boyunca belirli bir yerde yerleşmiş ve burada ortak kabule ulaşan temel hatları daima korumuş bir kütledir. Halkı oluşturan insanlar, kendi çevrelerini belirli bir yerde mümkün mertebe kendi istekleriyle oluşturmuşlardır. Doğa insanları bir yerde bulabilir ve onlar üzerinde etki yapabilir, fakat insanın da doğaya uymakla birlikte dağlar taşlar üzerine etkisi yok mudur ve bu etki devlet yapısında temelli bir unsur görevini yapmaz mı? Fransız coğrafyacısının sistemine göre sorduğumuz bu sorunun cevabı olumludur. De la Blache'a göre, "kendi havanı içinde kendi kendini döven bu kütle", maddi ve bireysel bir şahıs gibidir. Şu halde, Michelet'in sözünü söylemekte tereddüde gerek yoktur: ***"Fransa bir şahıstır"*** De la Blache devam etmekte: ***"Coğrafi bir ferdiyet doğa tarafından önceden hazır ve peşin olarak verilmiş bir şey değildir".*** Bir site, bir belde nedir? Bir haznedir. Öyle bir hazne ki, ekmiş olduğu kudretlerin tohumlan kendi içinde saklıdır. Fakat bu güçleri insanlar kullanır ve bu kullanış şekil ve tarzına göre de ortaya toplumsal bir varlık, "millet" çıkar.[31]

Örneğin ülkemizde barajlar, bentler ve setler vasıtasıyla muhtelif akarsuların akış yönünün değiştirilmesi ve belli havzalara toplanması, müdahalenin yapıldığı alanlarda iklimi çok etkili biçimde değiştirmiştir. Bundan 200 yıl önce muhtelif hastalıklardan dolayı yaşanılamayan Çukurova, ıslah edilmesi neticesinde yılda üç kez mahsul alabildiğimiz tarım ekonomisi merkezlerimizden biri olmuştur. İlerideki sayfalarda inceleyeceğimiz insanın coğrafya üzerine olan etkisiyle her anlamda daha rahat yaşayabileceği alanlar yarattığını göreceğiz.

Bu nedenlerden dolayı; insan çevrenin denetim ve egemenliği altında değil, ;evre insanın denetim ve egemenliği altında bulunmaktadır görüşü, pasibilist ekolün esas teması olarak belirir.

Bu görüşlerin karşıtını savunan determinist ekol (ya da determinizm) ise tarihi akışı içinde, çevre olaylarının, yani fenomenlerin oluş nedenlerinin ve yasalarının önceden belirlendiğini, oluşmaları, gelişmeleri ve değişmelerinde, insanın herhangi bir rolünün bulunmadığını savunur. Bu nedenle de doğal çevre faktörleri ve bunların eseri olan doğal çevre olayları, insan tarafından denetime alınamaz. Onlar, böyle gerektiği için böyle olurlar, veya oluşurlar (gerekircilik ekolü veya felsefesi) gibi bir yaklaşımı vardır.[32]

---

30 Prof. Dr. Hayati Doğanay, a.g.e., s.45

31 Nejat Tarakçı, "Devlet Adamlığı Bilimi: Jeopolitik ve Jeostrateji" Çantay Kitabevi 2003 Melisa Matbaacılık, s. 18-19

32 Prof. Dr. Hayati Doğanay, a.g.e., s.45

Bu görüşün etkisinde kalan çevreci görüş ya da *coğrafi determinizm* taraftarları, doğal çevre faktörlerinin insana (topluma) egemen olduğunu, bu nedenle de, coğrafya ilminde insan–çevre etkileşim sistemi analiz edilirken, öncelikle çevre faktörlerine ağırlık vermek gerektiği tezini (iddiasını) ileri sürerler. Böylelikle insan pasif bir noktaya çekilmekte ve çevreye bağımlı bir bakış geliştirilmektedir.

Peki birbirine aykırı ve birbiri ile çelişen fikirler ileri sürmüş bu iki ekolün hangisinin görüşleri doğrudur?

Hemen belirtmek gerekir ki, çevre–insan etkileşimi, karşılıklı bir etkileşim sistemi olup, sistemlerden birini diğerine tercih etmek, ayrı ele almak ve birbirinden soyutlamak, coğrafi metottan tamamen sapmak anlamına gelir. İnsan ve çevrenin karşılıklı olarak birbirini etkileme durumunda, yani etkileşim süreci sisteminde, insanın rolünü göz önünde tuttuğumuz ölçüde coğrafya ilmi yapmış sayılırız. Toplumu, başka sözlerle insanı, yaklaşımın ilgi odağı ve ağırlık merkezi kabul etmeyen hiçbir araştırma, coğrafi değildir. Bu nedenle coğrafya ilminde, insan mı yani beşeri coğrafya mı öndedir, doğal çevre faktörleri veya fiziki coğrafya mı öndedir tartışması, coğrafi görüşün dışındadır. Aksi yapılırsa, coğrafya ilminin odağı ve hedeflerinden sapılmış olunur.[33] Çevre mi insana, yoksa insan mı çevreye egemendir sorusuna cevaplar ararken, bu konuda kesin birtakım sınırlar koymak ve çevre sistemlerinde (eko sistemlerde) bir dengeden söz etmek, coğrafi yeryüzünün birçok bölgesi için oldukça zordur. Çünkü, etki grupları diyebileceğimiz insan ve doğal çevre faktörleri, yeryüzünde bölgeden bölgeye önemli farklılıklar göstermektedir. Gerçekten de, kimi bölge ekosistemlerinde doğal çevre faktörleri, kimi bölgelerde ise, insanın rolü temel değiştirici egemen faktör olarak göze çarpar;[34] ***Bu sistemlerin bütününe verebileceğimiz ad olan Dünya Düzeni, iç içe geçen bu sistemlerin toplamından farklı bir karaktere sahip olduğundan durağan değil, dinamik ve aktif bir özellik taşır. Bu dinamiği bugün belirlemeye çalışan daha çok insan ve onun yapıp ettikleridir.***

D.4- Çevreyi Değiştiren Devlet Bilinci

Yukarıda belirtilen hususlara ek olarak vurgulanması gereken önemli bir noktada da insanın sahip olduğu bilinçtir. İnsan bilinci sayesinde doğayı değiştirir ve dönüştürür. Ancak üzerinde durulması gereken bu değişimin nasıl olması gerektiğidir. İşte bu noktada insanın toplumsal boyutta yarattığı en üst organizasyon olan devletin işlevi akla gelmektedir.

Çevre ve devletin siyasal gücü arasında ilgi bulunduğu, daha Eskiçağ düşünürleri tarafından farkına varılmış ve bu konularda, ilginç sayılabilecek görüşler ileri sürülmüştü. Gerçekten de, toplumların devlet şeklinde örgütlenmesi ve siyasal açıdan güçlü bir devlet kurmaları, egemenlikleri altında tuttukları ülke topraklarının, doğal ve beşeri kaynaklarının zengin olup olmayışı ile yakından ilgilidir. Eskiçağ ve kısmen de Ortaçağ ülke zenginliği, o ülkenin sahip olduğu verimli tarım toprakları başta olmak üzere ormanları, su kaynakları ve otlakların zenginliği ile ölçülürdü. Günümüzde bunların önemini korumasıyla birlikte, bu zenginliklere yenileri; metalik ve fosil madenler (demir cevheri, kömür ve petrol başta gelir), turistik doğal kaynaklar ve benzerleri eklenmiştir. Bu tür bir korelasyonun varlığı, şimdiki

---

33 Prof. Dr. Hayati Doğanay, a.g.e., s. 45

34 Prof. Dr. Nazmiye Özgüç, "Beşeri Coğrafya: İnsan, Kültür, Mekan", Çantay Kitabevi, 2005 İstanbul, syf. 9.

bilgilerimize göre ilk kez Aristo (M.Ö. 384—322) tarafından, Devlet Teorisi'nde ileri sürülmüştür. Benzer görüşler, Straben ve İbn-i Haldun gibi düşünürler tarafından da savunulmuştur. *Aristo'ya göre, doğal kaynakları kısıtlı bölgelerde yaşayan toplumlar, daha güç şartlarda devlet kurarlar ve bu devletlerin egemenliği, kısa ömürlü olur.* [35]

Bazı coğrafi bölgelerin avantajlı konumu insan yaşam ve medeniyeti için önemlidir. Bu avantajın verdiği durumun tespiti, devamlılığı ve incelenmesi coğrafya bilimi tarafından sağlanır. *Burada dikkat çekilmesi gereken nokta coğrafyanın devlet organizasyonuna sağlayabileceği yarardır. Daha doğrusu devletlerin bunu ne şekilde kullandıklarıdır. Devlet bilinci bu noktada ortaya çıkmaktadır.*

E- EKOSİSTEM VEYA EKOLOJİK DENGE

Bilim ve teknoloji sayesinde gelişen iş makineleri, aşılamaz denilen engellerin aşılmasını, çıkılamaz denilen dorukların kullanımını, insanoğluna sunmuştur. İnsan hareketleri coğrafyanın hareketlerinden daha hızlı olduğundan bazen haklı olarak coğrafyanın (çevrenin) korunması fikri ortaya çıkmıştır. Bu konu için çeşitli gruplar kurulmuştur.

Bununla birlikte, insan tekniği ve faaliyetlerinin esir olduğu süreçler, daha kısa zaman periyotları içinde oluşmakta ve eko sistemleri, dikkat çekici bir şekilde değiştirmektedir. Zaten bugün, ekolojik denge veya doğal denge bozulması diye bir terimin ortaya atılması, beşeri aktivitelerin çevreyi bozacak şekilde etkili olmasından ileri gelmiştir. Daha çok çevre bozulması ya da polüsyon (İng. pollution) terimi ile ifade edilen bu terimin özetle anlamı; 'insan faaliyetlerinin çevreyi değiştirmesi ve ekosistemlerde canlıların rahatça yaşama ve gelişmelerinin güçleşmesidir" şeklinde belirtilebilir.[36]

Diğer yandan, ekoloji biliminin önde gelenlerinden Eugene B. Odum'a göre "Ekoloji, fiziki ve biyolojik bilimleri birbirine bağlayan ve doğal bilimlerle sosyal bilimler arasında köprü kuran" bir bilim dalıdır. (Bu tanımlamalardan da anlaşılabileceği gibi ekoloji çok geniş bir alanı kapsamaktadır. *Bir ekoloğun, her bilim dalından anlamasa bile birçok bilim dalından anlaması gereklidir.* Bu bakımdan, aşırı uzmanlaşmanın kol gezdiği üniversitelerde ekologlar kendine özgü bir kategori oluşturur.) [37]

Hangi tanımlamayı kabul edersek edelim, ekoloji gerek temel bilimler açısından, gerek hava, su kirliliği gibi çevre sorunlarının çözümüne yardımcı olması açısından çok önemli bir bilim dalıdır. Ne yazık ki bu gerçek, ancak 1960'lı yıllarda çevre hareketlerinin başlamasıyla kabul edilmeye başlanmıştır.[38]

İlk kez 1869 yılında Alman alimi Haeckel tarafından kullanılan ekoloji kelimesi Eski Yunanca'da ev idaresi anlamına gelir. Ekolojinin basında ve halk arasında ilgi görmesi 1960'lı yıllarda başlar. Amerika'nın Wisconsin eyaletinde DDT'nin (Dichlodiphenyltrichloraeton) kullanımının yasaklanması için açılan bir dava bunun en güzel örneğidir. Bu davada bilirkişi olarak ifade veren ekologların, DDT'nin muzır böceklerden başka birçok faydalı böceği de öldürdüğünü, ekosistemleri zedelediğini, hatta İsveç'te bir kadının sütünde bile

---

[35] Prof. Dr. Hayati Doğanay, "Coğrafyaya Giriş" Altıncı baskı Çizgi Yayınevi Konya. Eylül 2000 s. 50

[36] Prof. Dr. Hayati Doğanay, a.g.e., s. 46

[37] Sargun A. Tont. "Sulak Bir Gezegenden Öyküler" 9. Basım Temmuz 2001. Tubitak Popüler Bilim Kitapları s. 10

[38] Sargun A. Tont, a g.e.s 11

bulunduğunu ortaya atmaları basında büyük ilgi uyandırdı ve birkaç yıl evvel halkın hiç haberdar olmadığı bir bilim dalı herkesin konuştuğu bir konu oldu.[39]

Binlerce ton zararlı gazı ülkelerinin kalkınması için atmosfere salan şu anki gelişmiş ülkeler, hem coğrafyanın bozulmasını engellemek hem de gelişmekte olan ülkelerin gelişmesinin önüne geçmek için traji-komik yaptırımlar koymaktadır. Örneğin fakir bir gecekonduda oturan, az gelirli bir işçinin kızı deodorant-parfüm alırken ozonu deler mi, delmez mi diye sorabilmektedir. *Zengin dünyanın, fakir bekçileri olan az gelişmiş ülke insanları dünya coğrafyasına zarar verenlerden soramayacağı hesabı kendi kendilerine sormaktadır.*

Elbette ki coğrafyanın saf ve temiz hali korunmalıdır. Yalnız unutulmaması gereken dünyanın hiçbir ülkesinde, Türkiye'nin içinde bulunduğu konum mevcut değildir. Ülkemizin bulunduğu coğrafyada, zayıf devletlerin yaşama şansı yoktur. Sadece doğanın korunması hedefiyle hiçbir ticari ve sanayi gelişim sağlanamaz. Yapılan bazı sanayi tesislerinin yerleri ve çalışma yöntemleri yanlış kararlaştırılmış olabilir. Hatalı kurulan bu tesislerin yarattığı saçma önyargılar nedeniyle Türkiye sanayisiz, enerjisiz ve savunmasız bırakılamaz

F- İNSANIN COĞRAFYAYI KONTROL EDEBİLMESİ, YOLLARI, YÖNTEMLERİ VE TEKNOLOJİNİN BU AMAÇTAKİ KATKISI

Bilindiği üzere insan, alet yapar; canlıların en akıllısı ve zihinsel gücü en yüksek olanıdır. Bu nedenle de, akıl gücünün üstün fonksiyonlarını kullanarak, çok değişik teknikler ve teknolojiler (maddeyi şekillendirme bilgileri) geliştirmektedir. Oluşturulan bu teknik ve teknolojiler, çevrenin hayatı güçleştiren şartlarına uygulanmakta ve çevreden yararlanmayı kolaylaştırmaktadır. Tarihi akış içinde toplumların ilerlemesiyle ve üretim araçlarının gelişimiyle bilim de yeni bir boyut kazanmış ve teknolojiyi inanılmaz boyutlara getirmiştir. Bu gelişimde en önemli tarihsel dönüm noktasını 19. yy'daki Sanayi Devrimi oluşturmaktadır. Bu süreçten sonra insanın teknolojiyi hızla geliştirmesi, doğa üzerindeki egemenliğine de yeni bir güç kazandırmıştır.

Bunda esas rolü, insanın zihinsel gelişmesinin ürünü olan ilim, teknik ve teknolojinin, giderek doğal çevreyi değiştirmesi oynamıştır. Bu alanlardaki gelişme, doğal çevrenin (işlenmemiş, kültüre alınmamış çevre) değiştirilmesinde, insanın en etkili temel araçları olmuştur. Bunu da ayrıca belirtmek gerekir ki, insan ilim ve tekniği sayesinde, bütün doğal çevre faktörlerini kontrolüne alabilmiş değildir. Örneğin; bugün insan, eskiye göre yeryüzünün daha geniş bölgelerine yerleşebilmiştir. Ancak, her çevreye adapte olma gücü, kuşkusuz sonsuz değildir. Burada, aşılması gereken çok önemli güçlükler vardır.

Gerçi insan, çevre koşullarına uyum gücü en yüksek olan canlıdır. Bunu, yeryüzünün farklı iklim şartları gösteren bölgelerine yerleşerek, buralara uyum sağlamış olmasından da anlamak mümkündür. Ne var ki bu görüş, Darwin'ist görüş taraftarlarının ileri sürdükleri gibi, insanın her çevreye adapte olma gücünün sonsuz olduğu anlamına gelmez. Çünkü insan, farklı çevrelerde, değişik teknik tedbirler alınarak yerleşebilmekte ya da büyük yaşama zorlukları ile karşılaşılabilmektedir. Bugün, insan ve onun en belirgin eserlerinden biri olan yerleşim bölgeleri, yatay sınırları, Kuzey Yarımküresi'nde 75-80° kuzey paralellerine, Güney

---

[39] Sargun A. Tont, a.g.e.s 11 42

Yarımküresinde 55-60° güney paralellerine kadar sokulmuştur. Dikey sınırlar da, ılıman kuşaklarda 2300-2400 metrelere, tropikal kuşakta yaklaşık 3000-4000 metrelere kadar ulaşmıştır. Ancak bu bölgeler, hem çok seyrek nüfuslanmıştır hem de bu bölgelerin toplumları, genel olarak yiyecek ve giyecek ihtiyaçlarını, yaşamaya daha uygun alçak bölgelerden sağlarlar. Barındıkları konutları, özel ve pahalı birtakım teknolojiler kullanılarak inşa edilmiştir. Soğuğa karşı koyabilmeleri için, daha özel ve pahalı giyecekler kullanırlar. Ya da Eskimolar, Laponlar, Çukçiler, Ostiyaklar ve Gilyaklar gibi geri kalmış toplumlar güç şartlarda, ilkel bir hayat sürdürürler.[40]

F.l- Teknolojinin İnsanoğluna Coğrafya Karşısında Sağladığı Avantajlar

Bulunan her yeni teknik, insanoğlunun coğrafya üzerinde daha rahat yaşamasını sağlamış ve yeni yaşam alanları kurmasına yardımcı olmuştur. Bunlardan pek çoğuna ilerideki bölümlerde değineceğiz fakat insanoğlunun yaşamında ve dünya coğrafyasına hâkimiyetinde çok büyük bir avantaj sağlayan birkaç örnek vermek istiyorum.

Yapımına 1859'da başlanmış ve 1869 da ulaşıma açılmış olan Akdeniz ve Kızıl deniz arasında 161 km.lik uzunluğu ile Akdeniz ve Uzak Doğu limanları arasındaki deniz yollarını 8.000 ile 9.000 km. kısaltan Süveyş Kanalı, dünyanın insan tarafından yapılan dev beşeri harikalarından biridir. Süveyş Kanalı hem stratejik açıdan (askeri savunma ve bölge hakimiyeti yönünden) hem de ekonomik yönden büyük önem taşır. Bu kanal, Hint okyanusu ve kol denizlerinin limanları ile Akdeniz, Karadeniz ve Batı Avrupa limanlarını zaman ve ekonomik açıdan birbirlerine yaklaşmasını sağlamıştır.

Süveyş Kanalının yapımını gerçekleştiren Fransız mühendis Ferdinand de Lesseps tarafından 1881 yılında başlanan, daha sonra ekonomik ve iklim şartları nedeniyle yapımından vazgeçilen ve 1904 senesinde ABD tarafından yapımına tekrar başlanan Panama Kanalı da bunlara iyi bir örnektir. Panama Kanalı I. Dünya Savaşı yılları başında 1914 yılında hizmete açılarak, insan ve teknolojinin doğa üzerindeki hakimiyetine bir örnek oluşturmuştur.

Bugün ABD-Kanada ortak milli sınırları boyunca, uzunluğu 900km.'yi aşan bir iç sular kanal sistemi vardır. Sistem, St. Lawrence (Sen Laurens) Körfezi'nden başlar, Quebec (Kebek)-Oııtario Gölü üzerinden, Erie Gölü'ne uzanır. Ontario ve Erie gölleri, Welland Canal (Velind Kanal) ile bağlantı sağlamıştır. Erie ve Huron göller; de, Detroit üzerinden, yine bu kanallarla birbirine bağlıdır. Bu sistem sayesinde, A.B.D ve Kanada milli sınırları içinde bulunan Göller Bölgesi kıyı limanları, Atlas Okyanusu kıyı limanları ile ulaşım bağlantıları kurmuştur. Son olarak 1959 yılında tamamlanan bu iç sular kanal sistemi ve göller üzerinde, bazı iç denizler kadar yoğun bir deniz trafiği göze çarpar. Hatta, Karadeniz gemi trafiğinden, daha yoğun bir trafik vardır. Gerçi yılın 3—4 ayında donan göller ve kanallar, gemi ulaştırmasını kesintiye uğratır. Ancak, örneğin Quebec-Chicago limanları arasında, ya da Göller bölgesi kıyı limanları arasında, yine de her yıl binlerce ton sanayi hammaddesi taşınır.[41]

Rusya Federasyonu'nun Avrupa topraklarında, uzunluğu 2000 km.yi aşan bir kanal sistemi oluşturulmuştur. Bu sistem, Hazar Denizi-Karadeniz ve Baltık denizlerini birbirine

[40] Prof. Dr. Hayati Doğanay, a.g.e., s. 58

[41] Prof. Dr. Hayati Doğanay a.g.e. s. 70-71

bağlamıştır. Bu kanal sistemlerinden biri, Volga-Don (Lenin) Kanalı'dır. Don ırmağı ve Volgagrad kenti arasında inşa edilmiştir. Uzunluğu 150 km. kadar olup, 1936 yılında ulaşıma açılmıştır. Karadeniz-Azak Denizini ile Hazar Denizi'ni bağlamak amacıyla yapılmıştır. Örneğin Karadeniz savaş ve ticaret filosu, bu kanaldan kolaylıkla Hazar Denizi'ne geçebilir. Yine Baltık Denizi, Petesburgladoga ve Onega gölleri ile Beyazdeniz ırmağı üzerinden bu denize bağlanmış olup, bu kanala, Baltık Kanalı denir. Bu suyolunun toplam uzunluğu, 1200 km.yi biraz aşar.[42]

Bu tür iç suyollarına, kuşkusuz birçok ülkede rastlanır. Ancak en yaygın olarak rastlanan ülkeler; Fransa, Almanya, Belçika, Hollanda, Rusya, İngiltere, A.B.D. ve Kanada'dır. Örneğin İngiltere'de Liverpool-Manchester Kanalı 60 km ile buna iyi bir örnektir.[43]

Bu örnekler, bir taraftan insanın doğa üzerindeki egemenliğinin göstergeleriyken, diğer taraftan da bu egemenlikte insana ne kadar yer verildiği sorusu akla gelebilir. Bunun cevabı yine doğa-insan arasındaki ilişkiye bakışla alakalıdır. Dünya Düzeni ne kadar insanı gözeterek teknoloji ve ilimle dönüştürülüyorsa o kadar doğru tercih yapılmış olur. Diğer taraftan doğa üzerindeki bu egemenliğin sınırı ne kadardır sorusu da akla gelebilir. Bugün uzaydaki insan çabalarını da hesaba kattığımızda egemenliğin sınırını çizmek ya da mesafesizlikten bahsetmek şimdilik çok erken olmaktadır.

F.2- Osmanlı Tarihinden Bazı Örnek Projeler

Osmanlı İmparatorluğu'nun dünyanın önemli bölümünde uzun süre egemenlik kurmasında o tarihteki dünya konjonktürü, Osmanlı devlet yapısı ve sosyal yapısı gibi insana dair ölçütlerin etkili olmasının yanında coğrafyasının da önemli bir rolü vardır. Osmanlı, coğrafi üstünlüğünde ve özellikle de deniz hakimiyetindeki üstünlüğünden dolayı uzun süre ayakta durabilmiştir.

a-Süveyş kanal projesi

Osmanlı donanması Akdeniz'de faaliyet gösterip en kuvvetli rakiplerine üstünlük sağladığı halde Hind, Aden ve Umman denizlerinde Portekizlilere karşı bir başarı sağlayamamışlardı. Süveyş tersanelerinden gerek gemi adedinin arttırılması ve gerek gemi levazımının temin ve tedariki mümkün olmuyordu.[44]

Portekizlilerin Hind denizinde pek çok rol oynamaları oralardaki İslam devletleri üzerinde korku oluşturmuş ve bu devletlerden bazıları Osmanlı devletine başvurarak himaye ve yardım istemişlerdi. Hatta Osmanlılardan önce aynı müracaat Memlûk sultanlarına da yapılmıştı.[45]

Mısır ve Hicaz'ın Osmanlılara geçmesi üzerine Süveyş'teki Memlûk tersanesi yeniden düzenlenerek bölgenin en büyük donanması yapılmaya başlandı.[46]

Portekizlilerin sonraları daha çok artan ve bütün Hind denizi ve Sumatra adası ile etrafını

---

[42] Prof. Dr. Hayati Doğanay a.g.e. s. 70-71

[43] Prof. Dr. Hayati Doğanay a.g.e. s. 70-71

[44] Ord. Prof. İsmail Hakkı Uzunçarşıh. Türk Tarih Kurumu Basımevi-Ankara 1983 Osmanlı Tarihi 111. Cilt 3. Baskı s. 31

[45] Ord. Prof. İsmail Hakkı Uzunçarşıh. a.g.e. s. 31

[46] Ord. Prof. İsmail Hakkı Uzunçarşıh. a.g.e. s. 31

tehdit eden vaziyet üzerine, bu Sumatra adasıyla Malaka yarımadasının ve diğer bazı adaların hükümdarı bulunan Sultan Alaüddin, Portekizlilerin tazyikinden ve saldırılarından korkarak 975 H./1567 M. yılında Hüseyin adında bir elçisini İstanbul'a yollayarak asker, top ve harp levazımı istemişti[47] Bundan başka Hind okyanusu dahilinde bulunan pek çok tüccar da sürekli olarak Portekizlilerin saldırılarına uğruyorlardı; Bu durum karşısında Osmanlı hükümeti bir taraftan Hind denizine donanma çıkarmak isterken diğer taraftan da Portekizlilerle diplomatik ilişkilerini sürdürüyorlardı.[48]

İşte hem Hind tarafından hac ve ticaret için Osmanlı memleketlerine gelen ve gidenleri Portekizlilerin saldırılarından korumak, hem de Yemen, Hicaz ve Habeş vilayetlerini muhafaza etmek için kuvvetli bir donanmaya lüzum olduğu için Akdeniz donanmasının doğrudan doğruya Kızıldeniz ve Hind denizine geçerek faaliyette bulunması zaruri görüldüğünden Akdenizle Kızıldeniz arasında bir kanal açılması için teşebbüse geçilmiştir.[49]

12 receb 975 tarihiyle (1568 Aralık) Mısır beylerbeyine gönderilen bir fermanda[50], Portekizlilerin Hindistan'a musallat olmalarından ve o taraflarda haccetmek için Mekke'ye gelmek isteyen Müslümanların yollarının kesilmesinden dolayı Hindistan'ın bunların elinden alınmasını gerektirdiğini, Süveyş'ten Akdenize bir kanal açılarak donanmanın Kızıldeniz'e geçmesinin zaruri olduğu ve bu iş için mimar ve mühendisler gönderip acele Akdeniz ile Süveyş'in aralarını ölçüp kanal açmak mümkün olup olmadığının ve kanalın genişliğinin ne

---

47 Mühimme defteri 7, s. 86-90 vc 177, 182,255. Aktaran: Ord. Prof. İsmail Hakkı Uzunçarşılı.

48 Mühimme defteri 6, s. 122, 123, sene 972 ve aynı defter s. 517. Portekiz Kralı Sebastiyan'a yazılan 972. rebiulahir tarihli nime-i hümayunda hulasaten şöyle deniliyor : Ademiniz ile Diyu kalesinde bulunan kaymakamınızdan mektup gelip Irak-ı Arap'ta ve sair ol taraflarda olan hudut muhafızlarımız ile sulh içinde yaşamak arzusu izhar edilmiştir. O taraflardan deniz yoluyla gelen hacılarla tüccarın taarruza uğradıkları haber alınmaktadır. 'Eğer maksadınız sulh ise name-i hümayunumuz vusulünde huccac ve tüccara tecavüzden el çekip mektubunuzla itimad olunur murahhasınız gönderile ki o tarafların intizamına dair karar verile' Mühimme. 6, s. 166). Aktaran: Ord. Prof. İsmail Hakkı Uzunçarşılı. a.g.e. 31-32

44 Ord. Prof. İsmail Hakkı Uzunçarşılı. a.g.e. s. 32

49 Ord. Prof. İsmail Hakkı Uzunçarşılı. a.g.e. s. 32

50 Mısır beylerbeğisine hüküm ki (hulasa) : .... Salatin-i namdar ve havakin-i alı miktarın tefahür ve tahdıli hadim-i haremeyn-i şenfeyn ile olup Elhamdülilliih-i teala ol saadet bana mukarrer ve müyesser olup ol cevanibin ahval ve etvarı hüsn-i intizam üzere olmak aksay-ı muradımdır; öyle olsa Portakal lain memalik-i Hindistan'a teaddı cihetinden müstevli olup ol canipten ziyaret-i Haremeyn-i Şerıfeyne gelen Müslümanların yolları münsed olup andan gayri ehl-i İslam küffar-ı hakisarm taht-ı hükümetinde olmak reva görülmeyip... diyar-ı *Hindistan'ın* küffar elinden istihlasına ve Haremeyn-i, şerıfeynin dahi etraf ve eknafında bazı karye-i üalle olup onların dahi ol cevaniptcn izaleleri lazım olmağın öyle olsa külli donanmay-ı hümayunum ihzar olunmak tedarik olunup donanmay-ı hümayunum *Süveyş* deryasına geçmek için bir hark kesilmek galib-i sezavardır. Buyurdum ki vüsul buldukta asla tehir ve terahı etmeyip ol yerin tam ehl-i vukuf mimarların ve mühendislerin cemedip dahi yarar adamlar koşup irsal eyliyesin ki varıp Akdeniz ile Süveyş deryasının mabeynlerin tetebbu edip ol yer, mahallinden hark olmağa kabilmidir? Ve tulü ne miktar olur? ve yanaşır kaç gemi gitmeğe kabil-i hark olur tamam makim edinip arz eyliyesiz ki ana göre tedariki görüp kestirilip n,aallah-ül-aziz tamam oldukta inayet-i hak celle ve ala ile ol diyara clhad-ı fîsebilillah ile diyar-ı *Hindistan 'ın* küffar-ı Portakal'dan feth ve tesbiri müyesser olup divan-ı Amâlimizde mestur ola *(Mühimme defterii 7, s. 285; 12 Receb 975). Aktaran: Ord. Prof. İsmail Hakkı Uzunçarşılı.*

kadar olacağının ve kaç gemi gireceğinin bildirilmesini emretmiştir.[51]

Bırakın bölge siyaset ve ekonomisinde yapacağı etkiyi Dünya üzerinde bile büyük bir gelişme sağlayacak olan bu büyük işin neden yapılamadığı veya ertelendiği bilinmemektedir. Aynı tarihlerde Don ve Volga nehirlerinin birleştirilmesi için faaliyete geçmiş olan Sokullu'nun belki Don – Volga kanalını birinci plana almasıyla Süveyş işi ertelenmiş ve sonra da Don – Volga'daki başarısızlığına düşmemek için terk edilmiştir veya henüz bilgimiz olmayan başka bir sebep vardır.[52]

B-Don-Volga Kanal Projesi

Yine bu arada Sokullu'nun arzusuna uygun olarak 975 H./1567 M. de Harezm hükümdarı Hacı Mehmed Han'dan gelen bir mektupta; İranlıların Orta Asya hacılarına yol vermediklerinden şikayet edilerek Ejderhan'ın zaptı ile hacılarla tüccarların emniyet içinde gelip gitmeleri temenni olunmakta idi.[53]

Sokullu Mehmed Paşa, Orta Asya'ya ve Kafkasya'ya giden yol için ilgililerle görüştüğü zaman bunlar kısa yolun Azak denizine akan Volga nehrinin en yakın yerinden bir kanal açılarak bu iki nehrin birleşmesiyle mümkün olacağını söylediler.[54]

Eğer bu kanal işi olursa Rusların Volga havalisinden elleri kesilecek, eski bir Türk ve Müslüman şehri olan Ejderhan ve etrafı devletin nüfuzu altına girecekti. Bundan başka İran üzerine yapılacak seferlerde de Hazar denizi vasıtasıyla asker, zahire ve harp levazımı yetiştirmek kabil olacaktı.[55]

Osmanlıların Ejderhan'a kadar gelmeleri Rusların Asya içlerine ve Kafkasya'ya nüfuz etmelerine mani olacaktı. İşte bu istek ve arzular neticesinde Sokullu Mehmed Paşa faaliyete geçmeye karar verdi ve kendi güvendiği adamlarından Şıkk-ı sani defterdarı Kasım Bey'i Kefe sancakbeyi iğine tayin ederek bu iş üzerinde incelemelerde bulunmasını emredip, ilgili yere gönderdi. (979 H. /1568 M.)[56]

Kasım Bey, Don ve Volga nehirleri arasındaki kanalın en dar yerinden mühendislere

[51] Ord. Prof. İsmail Hakkı Uzunçarşılı. a.g.e. s. 33

[52] Ord. Prof. İsmail Hakkı Uzunçarşılı. a.g.c. s. 33

[53] Semerkand ve Buhara caniplerinden hususa vilayet-i Harezm ham Hacı Mehmed Han'dan name gelip, mealinde Ejderhan zapt olunup ol taraflardan hacca niyet ve teveccüh eyleyen hacıları tüccara yol açılıp emniyet içinde gelip gitmeleri temenni olunmuştur, imdi Vilayet-i Kazan ve Ejderhan evvelden Nogayeli'nde idi; halen küffar eline girmesi neden oldu? içinde ve etrafında kalan Tatar mirzalarından kim vardır? ve ne zamanda ve ne sebeple elden gitmiştir? Mufassal yazılıp ol vilayetin fetholunması tekarrür etmiştir... Ala vech-it-tafsil ilam eyliyesiz ki vakti ile tedariki görülüp feth ve teshiri müyesser ola (Kırım hanına yazılan nameden; Mühimine 7, s. 948).

[54] Katip Çelebi, Moskovların eline geçen Kazan Tatarlarının kurtarılması için vezir-i azama bu fikrin Kazanlılar tarafından telkin edildiğini yazıyor (Tuhfet ül-kibar, s. 85) Müverrih Alı ise bu kanal işinin Kefe beyi Kasım Bey tarafından ileri sürüldüğünü kaydederek devlet erkanı tarafından işin müşkilatı arzedildiği halde yapılan itirazları Sokullu'nun katiyyen dinlemediğini kaydediyor (Varak 127 b).

[55] Ord. Prof. İsmail Hakkı Uzunçarşılı. a.g.e. s. 35

[56] Ord. Prof. İsmail Hakkı Uzunçarşılı. a.g.e. s. 35

ölçtürüp[57] bunun deniz mili ile altı mil olduğunu[58] öğrenerek raporunu verdi. Bu rapor üzerine kanal açılmasında çalışacak geri hizmet erbabı ve Rusların muhtemel taarruzlarına karşı asker tedarikine başlandı. Durum Kırım hanı Devlet Giray'a da bildirildi ise de Devlet Giray, Ejderhan zaptedilse bile tekrar Rusların eline düşeceğini ve boşuna kan dökülüp masraf edilmemesini tavsiye etti. Devlet Giray eğer Osmanlı planı uygulanmış olursa Kırım hanlığı mevcut yarı bağımsızlığını da kaybedeceği düşüncesiyle kanal açılmasına ve Ejderhan'ın zaptına gönülsüz yaklaştı; durumu Rus Çarına da bildirdiği gibi Kırım'daki Rus elçisi de vaziyeti Çara bildirmişti.[59]

Kanal işinde çalışacak olan amele taburlarından[60] üçbin Yörük, Müsellem ve Tatardan başka üç bin Yeniçeri ile yirmibin tımarlı süvari de gitti; bunlara nakliye ve binek için çeşitli hayvanlar ve yiyecek tedariki için Boğdan ve Eflak Voyvodalarına hükümler gönderildi.[61] Aynı zamanda beşyüz kantar peksimet yapılması için Kefe kadılığına emir verildi.[62] Kırım hanına da amele ve Tatar askeri vermesi bildirildi; otuz bin Nogay da bunlara iltihak etti. Kanalda kullanılmak üzere Kefe'de yapılacak gemiler için hassa reislerinden; Hızır Reis kaptan olarak gönderildi.[63]

Kanal işi kendisine havale edilen Kefe beyi Kasım'a beylerbeyliği verilmişti.[64] Kasım Paşa Kırım hanının itirazlarını dinlemedi ve bütün hazırlıklarını yaptıktan sonra, beş haftada Don nehri kenarında kazılacak yere geldi.[65] 1569 Ağustosunda (977 rebiulevvel) işe başlanarak üç ay aralıksız çalışıldı. Amele çalışırken askerin de Ejderhan kalesini zaptetmesi uygun görüldü. Bu üç aylık kısa çalışma neticesinde iki nehir arasındaki mesafenin üçte biri kazıldı. Bu faaliyetten memnun olmayan Kırım Hanı, kışın şiddetinden ve dokuz ay sürdüğünden bahis ile el altından propaganda yaptırması sebebiyle amele ve asker arasında hoşnutsuzluklar baş gösterdi.[66]

Kasım Paşa elindeki muharip kuvvetlerle Rusların yaptıkları yeni Ejderhan üzerine gittiyse de toplar geride kalıp kış da gelmek üzere olduğundan hafif bir savaş tertibatı alındı. Kasım Paşa kışı, eski Ejderhan'm olduğu yerde yapacağı bir kalede geçirip İlkbaharda kaleyi almak düşi'ıncesindeydi. Fakat bu kararı öğrenen asker, serkeşliğe başladığından, Kasım Paşa hem Rus Ejderhanı savaş hazırlığını hem de kazı işini terk ederek Azak tarafına çekildi; bir kısım

---

57 "Zikrolunan nehrin ki bir mahalde içtimaa karip olup girü dönüp teba'ud eder, ol mahal hafr ve iki nehir birbirine vaslolunursa *Demirkapı* ve *Şirvan 'da* olan askere zehair ve imdad deryadan varmak Asan olurdu" *Tuhfet ül-kibar,* s. 85.

58 Bir deniz mili 1895 metredir. Şu halde iki nehir arasındaki en dar ve en yakın yer on bir bin üçyüz yetmiş metre olup onbir buçuk kilometre demektir. Bu mesafeyi iki kilometreye kadar indirenler varsa da doğru değildir. Aktaran Ord. Prof. İsmail Hakkı Uzunçarşılı. a.g.e. s. 33

59 Ord. Prof. İsmail Hakkı Uzunçarşılı. a.g.e. s. 33

60 *Mühimme* 7, s. 1.2.830.832.841.843.959.972.973; sene 975 ve 976.

61 *Mühimme* 7, s. 4. sene 975.

62 *Mühimme 1,* s. 821.

63 *Mühimme 1,* s. 657; 7 safer 978 Kefe beyine hüküm

64 *Mühimme* 7, s. 819 sene 18 rebiul81ıır 976.

65 Volga kenarında kazıya başlanacak yerin bu adı *Perevolok'dur.* Osmanlı - Rus rekabetinin menşei - Halil İnalcık *(Belleten* 46 *s. 379).*

66 *Ali tarihi,* basılmamış son cilt, varak 178 b.

hafriyat malzemesi kazı yerinde bırakıldı.[67]

İşte böylece Sokullu'nun bu mühim teşebbüsü kendisine muhalif olanların entrikaları neticesinde yüz üstü kaldı; hatta bu kadar masrafın boşa gitmesinden rahatsız olan II. Sultan Selim'in canı sıkılarak bir arz günü vezirlerin huzurunda vezir-i azami eleştirerek ***"bütün masarifi ve zayiatı sana ödetmelidir"*** demişti.[68] Tarihlerde bu sefere Ejderhan ve Kazan seferi denilmektedir.[69]

Kanal hadisesi ve Ejderhan'm muhasarası Ruslarla aramızı açtıysa da 1570 senesinde Novosiltof adındaki bir Rus subayı elçi olarak İstanbul'a geldiğinde aradaki soğukluk kalktı.[70]

c-Marmara - Karadeniz kanal projesi

Daha önce belirtmek gerekir ki, İznik gölü ve Sakarya nehri vasıtasıyla Marmara ile Karadeniz'in birleştirilmesi işi bu tarihten daha önce yani Kanuni Sultan Süleyman zamanında ele alınmış ve o tarafa bu konuyu araştırması için uzman bir heyet gönderilmiştir. İznik ve Sapanca gölleriyle Sakarya Nehri'nin birleştirilmesi suretiyle açılacak kanaldan birinci derecede, gemiler vasıtasıyla donanmaya lazım olan kerestenin ve İstanbul odununun nakli düşünülmüştür.[71]

Bu iş için ilk önce Mimar Sinan ile Girez Nikola adında bir Rum kalfası gitmiş, bunlar Sapanca gölünden İzmit körfezine kadar olan mesafeden önemli bir bölümünü kazmışlar fakat devletin başka yerlerinde devam eden savaşlar sebebiyle işlerini tamamlayamadan kazıyı bırakıp İstanbul'a geri dönmüşlerdir.[72]

Gemi kerestesinin süratle nakline ihtiyacı olmasından ötürü hükümet 999 H./1591 M. de bu kanal işini ikinci defa ele almış İzmit, Sapanca kadılarına hükümler yazılarak burada Kiraz suyunun Sapanca gölüne ve Sapanca gölünün de İzmit körfezine akıtılması ve Sakarya nehrinden Sapanca gölüne, oradan da İzmit körfezine kadar olan mesafenin ölçülmesi için uzmanlardan oluşmuş bir heyet gönderildiği bildirilmiştir. Kanal için muhtelif kaynaklardan otuz bin amele tedarik edilmiş, kanal açılacak yerlerdeki tarla, çiftlik ve köylerin uygun mahallere nakledilecekleri ve kanal işinin kat'i olduğu da ilgililere ferman ile bildirilmiştir.[73]

Bu kanal işinin önemini kavramış olan Vezir-i azam Koca Sinan Paşa, bizzat mahallinde inceleme ve araştırma yapmak üzere Sapanca taraflarına kadar gitmiş (999 cemaziyelahır/1591 nisan) ve burada üç gün kalmıştır. Ölçüm ve kazıdan çıkacak molozların döküleceği yerleri dahi tespit edip durumu III. Sultan Murad'a arz etmiş fakat Sinan Paşa aleyhtarlarının Sultanı olumsuz olarak etkilemesi üzerine Sultan projeye önem vermemiş ve şöyle demiştir:[74]

"Din ve devlete lazım olur iş değildir; terk edilmesi icap eder. Halkın minnet ve meşakkat çekmesi zulüm görmesi doğru değildir; en mühim iş donanma vücuda getirmektir. Bu

---

67 Ord. Prof. İsmail Hakkı Uzunçarşılı. a.g.e. s. 36-37

68 *Ali tarihi,* varak 178.

69 *Ali tarihi,* varak 178 b. Mühimme defterlerinde yalnız *Ejderhan* seferi deniliyor.

70 Ord. Prof. İsmail Hakkı Uzunçarşılı. a.g.e. s. 37

71 Ord. Prof. İsmail Hakkı Uzunçarşılı. a.g.e. s. 38

72 Selaniki tarihi. 8. 283.

73 Ord. Prof. İsmail Hakkı Uzunçarşılı. a.g.e. s. 38 50

74 Ord. Prof. Ismail Hakkı Uzunçarşılı. a.g.e. s. 38

zamana kadar odun nice ola geldi ise yine öyle tedarik olunur"[75] diyerek kanal işinin terkini emreylemiştir.[76] ,

Tarihin ilk gemi kerestelerinin şuan Bartın ilimize bağlı olan Kurucaşile ve Amasra civarlarından tedarik edildiğini belirtmek gerekir. *Karadeniz'in rüzgarları ile uç kısımlarından itibaren doğal bir eğim alan ağaçlar gemi omurgası için en değerli parçayı oluşturmaktadırlar. Bugün dahi ağaç gemilerin en önemli ve yapımı en zor olan bölümünün, yurdumuzun bu bölgesinden doğal olarak tedariki devam etmektedir. Dünyanın en eski tersanelerinin bu bölgede olmasının sebebi budur.*

Dünyada pek çok başarı sağlamış olan Osmanlı Devleti, çağının en mühim teknik bilgileriyle donanmış olan devlet adamlarıyla çalışmıştır. Buna rağmen yukarıda bahsedilen tarihlerde yapılan projeler başarıya ulaşmamıştır. Dünya jeopolitiğinin önemli noktalarında yapılan bu projelerin, başarıya ulaşması durumunda, Osmanlı devletinin devamını ve bugünün Türkiye'sinin nasıl olabileceğini bir an düşünün!

Coğrafyanın kontrol edilebilmesi ve insanlara daha faydalı haline getirilebilmesi için, çeşitli yolları araştırmak gerekmektedir. Bu araştırmalar, devletlerin kendisine mensup insanların gelecek için yaptığı en önemli araştırmaları teşkil eder. Tarih, bu ve bunun gibi örneklerle iç içedir. Tarih, değişiklikleri kaydetmektir. Coğrafya biliminde de değişiklikleri kaydetmek çok önemlidir.

G- COĞRAFİ OLAYLARIN İNCELENMESİ VE KAYIT ALTINA ALINMASI

Dünya üzerinde meydana gelen doğa olayları (yeraltı, yerüstü ve hava sahasında), insanı ve tabi olduğu devleti, o coğrafya üzerinde yaşayıp yaşamamaya, yerleşip yerleşmemeye karar vermesinde birinci etkendir. ***Olan her coğrafi hareketin kaydının sağlıklı, düzgün ve anlaşılabilir tutulması yeni coğrafi keşifler ve o yerler için yapılan savaşlar ve mücadeleler kadar önemlidir.*** Vatan sathını müdafaa etmeye, adına vatan dediğimiz coğrafi alanların tüm bilgilerini öğrenip kaydederek başlanabilir. Ve bu mücadele bütün vatandaşların ülkenin her köşesinin durumu hakkında bilinçlenmesi ile olabilir. Bu mücadelede sadece yaşanılan bölge değil ülkenin her bölgesi öğrenilmelidir,

Şu an dünya hakimi gözüken devletlerin veya hakimiyet mücadelesi veren unsurların, geriye dönük olarak çok iyi coğrafi kayıt tuttukları ortadadır. Günümüzde devamlılığını sürdürmek isteyen bütün devlet ve organizasyonların, coğrafi olayların kayıtlarının tutulması gereğini yerine getirip, hep akıllarında tutmaları gerekir.

David OLDROYD'un kitabının 341. sayfasında 1857 senesinde Büyük Napoli ve 342. sayfasında 1859 senesinde Robert Mallet'in çizdiği dünya deprem dağılım haritası çok ilgi çekicidir. Royal Society, Geological Society ve British Library dünya coğrafi olay kayıtlarının en iyi toplandığı ve saklandığı yerlerdir. Bu konular hakkında geriye dönük araştırma yapanların en sağlam referanslarını bu kurumlar oluşturmaktadır.[77]

1807 kışında, Londra'da yaşayan on üç kafadar, Jeoloji Derneği adını alacak bir kulüp

---

[75] Selaniki tarihi, s. 283.

[76] Bu kanal işi bundan sonra 17,18 ve 19. asırlarda da düşünülmüş ama bir türlü gerçekleştirilememiştir.

[77] David Oldroyd "İnsan Düşüncesinde Yer Yüzü" Tübitak Popüler Bilim Kitapları 1. Basım Ocak 2004 s. 341-342

oluşturmak üzere Covent Garden'da, Long Acre'daki Freemasons Tavem'da bir araya geldiler. Maksatları, ayda bir buluşup bir iki kadeh Madeira şarabı eşliğinde keyifli bir yemek yiyerek jeolojik fikir alışverişinde bulunmaktı. Entelektüel açıdan yeterince nitelikli olmayan kişilerin gözünü korkutmak için, yemeğin maliyeti kasten yüksek tutulmuş, on beş şilin gibi ağır bir fiyat belirlenmişti. Ama daha esaslı bir kurumsal yapıya ve insanların yeni bulguları paylaşıp tartışmak için buluşabilecekleri daimi bir genel merkeze ihtiyaç duyulduğu çok geçmeden anlaşıldı. On yıldan kısa bir süre içinde, üye sayısı 400'e yükseldi, ama hepsi de hala seçkin kişilerdi elbette. Jeoloji Demeği, ülkenin önde gelen bilim derneği Royal Society'yi gölgede bırakabilecek boyutlara ulaşmıştı artık.[78]

Üyeler kasımdan hazirana kadar ayda iki defa buluşur ve haziranda hemen hepsi yaz aylarını çiftliklerinde geçirmek üzere dağılırlardı. Bunlar madenlere maddi getirisi bakımından ilgi duyan insanlar değildi; çoğu akademisyen bile değildi, hobileri ile az çok profesyonel bir düzeyde ilgilenmelerini sağlayacak kadar servetleri ve zamanları olan kişilerdi. 1830'da sayıları 745'i bulmuştu ve dünya bunun benzerine bir daha asla tanık olmayacaktı.[79]

Şimdi böyle bir şeyi hayal etmek bile zor, ama jeoloji XIX. yüzyılda insanları çok heyecanlandırır, adeta büyülerdi. Hiçbir bilim dalı daha evvel bunu başaramamıştı ve bir daha da başaramayacaktı. Roderick Murchison 1839'da The Silurian System'i (Silüriyen Sistem) yayınladığında, grovak diye adlandırılan bir kayaç türünün kalın ve ayrıntılı bir incelemesi olan kitap çıkar çıkmaz çok satanlar arasına girdi. Sekiz gineye satılmasına ve tıpkı Hutton'ın kitapları gibi okunmaz nitelikte olmasına rağmen tam dört baskı yaptı. (Murchison'ın destekçilerinden birinin bile ister istemez kabullendiği gibi, "edebi albeniden tamamen yoksun" bir kitaptı bu.) Keza, büyük jeolog Charles Lyell 1841'de Boston'da bir dizi konferans vermek üzere Amerika'ya gittiğinde de, büyük dinleyici kitleleri onun deniz zeolitlerine ve İtalya'nın Campania bölgesindeki sismik tedirginliklere ilişkin teskin edici açıklamalarını dinlemek için Lowell Enstitüsü'nü her defasında hıncahınç doldurdular.[80]

İtalya'nın birleşmesi ile ülkenin herhangi bir bölgesinde olan bir depremin İtalya'nın tamamını etkilemesi; Katolik Kilisesine bağlı kurumların (özellikle Cizvit Papazları) 20. yüzyılda dünyanın dört bir yanına yayılan, küresel bir deprem kayıt istasyonları ağı kurmasına öncülük ettirmiştir. Bu tür bir kayıt istasyonları ağı, deprembilim kuramının gelişmesi ve yer kürenin içinin derinlemesine kavranabilmesi bakımından gerekli olduğu kadar, yer sarsıntılarını kaydetmek ve yakın gelecekte olabilecek felaketleri önceden haber vererek depremin zararlarını azaltmaya çalışmak gibi, bütünüyle yarar sağlamaya dönük amaçlar nedeniyle de gerekliydi.[81]

1880 yılında I. Hottori'nin başkanlığında kurulan Japonya deprembilim topluluğunun çıkartmış olduğu, "Seismological Journal of Japan" dergisi 19. yüzyıl sonlarında, deprem bilim alanında yapılan en önemli çalışmaların çoğunu içine almıştır. Japonya'da yapılan deprem bilim çalışmalarına özellikle İngiliz ve İtalyan bilim adamlarının katılması,

---

[78] Bili Bryson "Hemen Her Şeyin Kısa Tarihi" Boyner Yayınları Çeviren: Handan Balkara 1. Basım Ekim 2004, İstanbul s. 59

[79] Bill Bryson a.g.e s.59

[80] Bill Bryson a.g.c s.59-60

[81] David Oldroyd a.g.e. s. 344 [77] David Oldroyd a.g.e. s. 345

Japonya'nın bugün deprem biliminde öncü olmasına katkıda bulunmuştur.

Dünyada afetler ve doğa olayları üzerine en iyi kayıtları Venedik Cumhuriyeti belgeleri oluşturur. Venedik Cumhuriyeti, yönettiği kalelerin ve yerleşimlerin havarisinin idaresi için düzenli olarak çok sayıda Venedik memuru atıyordu. Venedikli memurlar "vakalar" adı altında meydana gelen doğa afetlerini kayıt altına alıp Venedik arşivlerine gönderirlerdi. Hazırlanan belgelerde;

- ***Bu olayları yazan Venedikli memurun kim olduğu,***
- ***Venedik senatosuna bu belgelerin nereden gönderildiği,***
- ***Hakkında bilgi verdikleri öteki yerlerin nereleri olduğu,***
- ***Doğal afetler hakkında verdikleri bilgilerin ne derece güvenilir olduğu mutlak suretle yer alırdı.***[82]

Buna bir örnek olarak şu belgeyi verebiliriz.

Prens Hazretleri,

Ayın 16'sında, geceleyin, bu adada peş peşe üç yer sarsıntısı meydana geldi, yüreklilikle hemen surlara ve özellikle de henüz yeni inşa edilmiş ve tamamlanmamış olan dıştaki dokuz hisara koştum, bu depremlerin şiddetinden etkilenmiş olmalarından kuşkulanıyordum. Ertesi sabah şu mühendis Gianfilippi'ye surları gezdirdim, hisarlarda zarar olup olmadığını görmek için mühendis bu müstahkem mevkilerdeki diğer yerleri de dolaştı, şu anda hiçbir hasar yok; ne var ki sekiz gün sonra, Sant'Atanasio burcunda dört yarık fark edildi, bunlar tepeden başlıyor ve aynı kulenin tabanında son buluyordu, aşağı müstahkem mevkinin üstünde yer alan iç bölümde ayrıca kıvrıklar da oluşturuyordu, çatlamış mazgalların arasında bir yarık beliriyordu. İnandığım ve bana ilginç gelen haberse, bu yarığın deprem gecesi gözlemlendiği ve ertesi sabah dikkatli bir inceleme için görevlileri gönderdiğim de gerekli titizliğin gösterilmemiş olmasıydı. Oysa, mühendis beyin yeminli doğrulamalarının ötesinde, bugünkü görüntülerine karşın, ilk gün bu yarıkların dört ya da altı parmaktan fazla olmadığı söyleniyor, (...)

Bu yıkılmanın nedenleri hakkında araştırmalar yürütüldü ve bu olayın depremden çok sonra meydana geldiği görüldüğü için, bu yarıkların oluşumu kesin olarak yersarsıntısına mal edilemez, ama bu hasarı da diğer hasarlar arasında sayıyorum. (...)

Bu bilgilerin tümünü Sayın Generale (Provveditore) 'nin bilgisine sundum, (...)

Korfu 21 Şubat 1650 (more veneto) Bendeniz.

Girolamo Contarini Provveditore e Capitano.[83]

Bu alışılmadık durumun nedenini, yazışmalar açıkça ortaya koymaktadır. Venedik, yeni zaptettiği toprakları ve bu toprakları geri kazanmak için Türklerin yaptıkları askeri harekatları izleme konusunda Venedik'teki Senato'nun gözleri ve kulakları olarak istihdam ettiği dikkatli memurlarına güveniyordu. Bu durum, yazışmalarda yalnız depremlerin değil,

---

[82] Editör Elizabeth Zachariadou, "Osmanlı İmparatorluğunda Doğal Afetler", Tarih vakfı Yurt Yayınları, Numune Matbaacılık İstanbul, Temmuz 2001. s. 76

[83] Editör Elizabeth Zachariadou, a.g.e. s. 81

askeri olmayan her türlü bilginin de göz ardı edilmemesinin nedenini açıklıyor.[84]

Kimi zaman Venedikli valiler, görevli memurlar, Venedik toprakları dışında ise konsoloslar yazışmalarına, başka ülkelerden gelen bilgiler içeren sayfalar ekliyorlardı. Bunların çoğu özel seriler halinde muhafaza edilmektedir,[85] ama pek çoğuna hala resmi belgelerin eki olarak rastlanabilir.[86]

Aşağıdaki belge, muhtemelen İstanbul'dan gelmekte olup da bir süre Korfu'da kalan ve Provveditore Generale da Mar'a bir ziyarette bulunan anonim bir seyyah tarafından betimlenmiş olan bir İstanbul yangını (Ağustos 1660) ile bir Kahire depremini (Eylül 1660) aktarmaktadır:[87]

[Yaklaşık iki ay önce İstanbul'da yangın çıktı, öyle ki evlerin dörtte üçü yandı ve hepsi bir anda, yangının başlamasıyla (...)

İzmir'de eylül ayında dokuz yangın meydana geldi, Kahire depremlerle sarsıldı; Nil ırmağı artık akmıyormuş (..)[88]

Aslında, İstanbul'daki yangına ilişkin bilgi doğrudan edinilmiş gibi görünürken, Kahire'deki depremle ilgili haberin kaynağı İzmir olarak gösterilmektedir. Kuşkusuz, Mısır'daki deprem hakkındaki bilginin, güvenilirliği için, öteki kaynaklarla karşılaştırılarak kontrol edilmesi gerekir.

H- COĞRAFYANIN DÜZENSİZLİĞİ, AFETİN TANIMI VE SINIFLANDIRILMASI

Doğada hiçbir şey durağan değildir. Gerçekte doğa, düzenli değişimlere sahiptir. Bu değişimler bazen önceden tahmin edilebilir gelişmelerdir veya mevsimsel hava koşullarında olduğu gibi normal bir döngüsel hadiseler dizisidir. Buna rağmen büyük çoğunluğu önceden tahmin edilememektedir. Önceden tahmin edilemeyen bir hadise meydana geldiğinde ve bu hadise olağanüstü bir özellik gösterdiğinde hem insanlar hem de çevrenin diğer öğeleri için bir tehlike halini alır. Bu durumda, böylesi bir hadise doğal afet olarak tanımlanır.

Doğal afet kavramının ortaya çıkışı ile ilgili bir diğer özellik ise, doğal bir çevrede varlığını sürdüren toplumların beklenmedik bir anda canlarının, mallarının ya da güvenliklerinin tehlikeye girmesi veya yok olmasıdır. Ekstrem derecede ortaya çıktıklarında, çevre sakinleri için bir risk oluşturan böylesi hadiselerin çeşidi oldukça fazladır Bunlar çığ, kıyı erozyonu, kuraklık, deprem, sel, sis, don, dolu, toprak kayması, yıldırım, kar, tornado, tropikal siklon, volkanik patlama ve şiddetli rüzgârlardır. Bazı çevresel bozulmalar da bir afet nedeni olabilir. (Örneğin ormanların yok edilmesi ve çölleşme gibi)

En genel tanımıyla afet; insanların yaralanmalarına ya da yaşamlarını yitirmelerine neden olan ve/veya mal, tarım ve çevreye zarar veren tehlikeli durumlar veya hadiselerdir.

Afetler aşağıdaki şekillerde farklılık gösterirler;

---

[84] Editör Elizabeth Zachariadou, a.g.e. s. 89

[85] ASVe, Inquisitori di Stato, Avvisi, bb. 701-712. Akt. Editör Elizabeth Zachariadou, a.g.e. s. 89

[86] Editör Elizabeth Zachariadou, a.g.e. s. 89

[87] ASVe, Senato, Proweditori da Térro e da Mar, Proweditore Generóle delle Isole del Levonte, b. 1169, morzo 1660 -gennoio 1662: rapor, Corfú, 17ottobre S.N., YozıŞma no 48'in eki.Corfu, 190ttobre 1660 S.N., Alvise Civran. Akt.

[88] Editör Elizabeth Zachariadou, a.g.e. s. 89-90

Neden: Doğal ya da doğal olmayan nedenlerden kaynaklanabilir. (Örneğin; sel/taşkın veya nakliye kazaları gibi)

Frekans ve risk: Bazıları çok sık meydana gelirler ve bu nedenle de diğerlerine göre çok daha büyük bir risk oluştururlar. (Örneğin bazı bölgelerimizde sel/taşkın zarar riski oldukça yüksektir.)

Etki süresi: Bazıları bir periyot sonrasında biterken, bazıları ise süre sınırlamasına tabi değildir. (Örneğin bir tornado sadece birkaç dakikalık bir sürede sona ererken, bir kuraklık yıllarca sürebilir.)

Başlangıç hızı: Bazı felaketler aniden bazıları da günler ya da saatler öncesinden uyararak meydana gelir. (Örneğin bir sel şartlar oluştuktan sonra birkaç dakika içerisinde meydana gelebilir; buna karşın bir siklonun oluşumu için oldukça uzun bir zaman gerekir.)

Etki alanı: Bazı felaketler küçük bir alanda etkili olurken bazıları ülkenin tamamını etkileyebilir. Bazıları ise tek bir afetin neden olduğu ve başlangıçta küçük bir alanda etkili olan fakat zincirleme reaksiyonlarla diğer birçok afete de sebep teşkil eden ve böylece çok daha büyük alanlarda etkisini gösteren felaketlerdir.

Tahrip gücü: Bu durum çoğunlukla zararın tipine göre değişir.

Önceden tahmin edilebilirliği: Bazı afetler belirli bir düzende ve belirli bir patemi izlerler (Örneğin bir taşkın, genellikle, taşkın ovası olarak bilinen bir alanla sınırlıyken, zehirli gaz emisyonları sınır tanımazlar.)

Kontrol edilebilirliği ve insanlara zararı: Bazı felaketlerde, bizler, tamamen çaresiz kalırız ve felaketleri kendi doğal akışlarına bırakmak zorunda kalırız. Bazılarında ise, oluşumlarını önleyemesek bile etkilerini en aza indirebilecek önlemleri almamız mümkündür.

Doğal afet ise yukarıdaki afet tanımlarına ilave olarak, insanların olumsuz koşullarıyla bir araya gelerek felaket haline dönüşen hadiselerdir.

H.1- Doğal Afetlerin İnsana Çeşitli Etkileri

Doğal afetlerin insanlar üzerindeki etkisinin, oldukça geniş olduğu konusunda hiçbir şüphe yoktur. Afetler, günümüzde insanları çeşitli nedenlerden dolayı daha fazla etkilemektedir.

Bunlardan ilki, dünya nüfusunun hızla artmasıdır. Dünya nüfusu arttıkça insanlar, afetlere maruz kalabilecekleri bölgelerde daha çok yerleşmeye başlamış; bu nedenle ortaya çıkan bir afetten nüfus olarak daha fazla etkilenmişlerdir.

İkinci olarak ise, yukarıda değinildiği gibi, nüfusu hızla artan insanoğlu, artık daha fazla değer üretmekte, daha değerli şeyler yapmakta ve arazi üzerine inşa etmektedir. Dolayısıyla afetlerin etkilediği değerler gün geçtikçe artmaktadır.

Üçüncüsüyse, gelişmeyle birlikte, ne yazık ki doğanın tahribatı da hızlanmıştır. Doğa tahribatı dolaylı olarak afetlerin oluşmasına neden olmakta ya da oluşan bir afetin etkisinin daha da çoğalmasına zemin hazırlamaktadır.

Bir dördüncü etken; afetlere karşı dayanıksız yapılaşmanın sürmesidir. Sağlıksız yapılanma Türkiye için son derece önemli bir sorun teşkil etmekte ve maalesef bu yapılanma

halen sürmektedir.

Son olarak ise; iletişim araçlarının gelişmesi ve artmasıyla dünyanın öbür ucunda olan bir afetten bile haber almakta ve dolaylı olarak etkilenmekteyiz.

Tarih boyunca doğal afetler tüm insanları, tüm ulusları ayırım gözetmeden etkilemiştir. Ancak, tarih boyunca insanların doğal afetler için hazırlığı pek de başarılı olmamıştır.

Gelişen teknolojilere rağmen afetlerin insanlar üzerindeki etkisi kaybolmamış, sadece şekil değiştirmiştir. İnsanlar afetlere daha hazırlıklı olmanın yollarını aramışlardır. Gelişen teknolojilerin yardımı, doğal afetleri yok etmek şeklinde değil, doğal afetlerin insanlar üzerindeki zararlı etkilerini azaltmak yönünde olmuştur.

H.2- İklim Değişikliği ve Doğal Afetlerin Kayıt Edilmesi

Uzun dönemde iklim olayları ve afet kayıtları ve bunlara ilişkin sektörel bilgiler, gelecekte yaşanabilecek olağan üstü olaylarla baş edebilme stratejilerini geliştirmede büyük fayda sağlayacaktır. Değişen hava olaylarına hazırlıklı olunamaması; olağanüstü olaylarının açtığı zararlara engel olunamamasına, elde edilen gelişmelerin yok olmasına ve hatta ekonomik ve sosyal olarak yıllarca geriye gidilmesine yol açar.

Dünyadaki olağanüstü hadiselerin, daha sık rapor edilmeye başlanması, bu hadiseleri ortak bir sorun haline getirmiştir. 20. yüzyıl süresince olağanüstü hava olaylarında gözle görülür bir artış olduğuna ilişkin bilimsel bir kanıt olmamasına rağmen bu hadiseler küresel boyutlarda ele alınmaya başlanmıştır. Olağanüstü hava olaylarına karşı insanların savunmasızlığı, özellikle gelişmiş ülkelerde, bu hadiselerin birer iklimsel felakete dönüşmesine neden olmuştur. Haberleşme teknolojisindeki gelişmeler de insanların bu hadiselere ve etkilerine karşı daha duyarlı olmalarını sağlamıştır. Bununla birlikte kesin olarak söylenebilecek bir şey vardır ki o da: ***iklimdeki herhangi bir değişikliğin insanlar üzerindeki en önemli etkisinin ortalamalardaki küçük değişikliklerle değil olağanüstü hava olayları ile olacağıdır.***

Afetlerin olumsuz etkileri giderek artmaktadır. Fakat bu artış on yıl öncesine göre çok daha fazla doğal olay meydana geldiğinden değil, bu doğal olayların günümüzde daha fazla insanı etkilemesindendir.

H.3- Anadolu'daki Misyonerlerin Coğrafi Olayları Kayıt Altına Alma Çalışmaları

İlgili kitapta 20. yy. başında Harput'ta bir misyoner okulu kuran Amerikalı, Kalvinizm taraftarları Euphrates College'de (Fırat Koleji) American Board'ın bir deprem merkezi kurduğuna dikkat çekmektedir.[89]

Mevcut Dünya Düzeni ve gelecek ile ilgili yapılacak bütün politik düşünce, plan veya yaklaşımlarının birincil çalışma alanını; bir devleti oluşturan en önemli unsurlardan birisi olan adına vatan dediğimiz toprak parçasının coğrafi hareketlerinin düzenli veya düzensiz olaylarını tespit edip kayıt altına almak oluşturmalıdır.

Yine 1920'lerin başında İzmir'deki İnternational College'de (uluslararası kolej) bir meteoroloji istasyonunun günlük hava raporları hazırlayarak İzmir'de bulunan Amerikan ve İngiliz vatandaşları ile İzmir rıhtımına yanaşan Amerikalı ve İngiliz deniz subaylarına hizmet verdiğini hatırlatıyor. Misyonerler, İstanbul'dan Van'a, Trabzon'dan Adana ve Tarsus'a kadar çeşitli merkezlerde ikamet ediyorlardı. Bu merkezlerden beş tanesi dışında tümü, ülkenin iç kesimlerinde yer alıyordu: ***Van, Bitlis, Erzurum, Harput, Diyarbakır, Mardin, Sivas, Merzifon, Kayseri, Talas, Ayıntab (Gaziantep), Maraş, Hacin (Adana Saimbeyli) ve Urfa***.[90]

1. Dünya Savaşı patlak verdiği sırada, Amerikalı misyonerler, Osmanlı İmparatorluğu'nda (çoğu Anadolu'ya yerleştirilmiş) 174 Amerikalı çalışandan oluşan bir güçle 17 misyon merkezi ve 256 dış merkez işletiyordu.[91] Yerel misyon merkezleri ve dış merkezlerden oluşan bu yoğun ağ sayesinde, misyonerlerin yazışmalarındaki yerel haberler tam ve dakik oluyordu. Bu yerel haberlerin Anadolu'nun, özellikle de Doğu ve Güney Anadolu'nun (Kilikya) en ücra kesimlerindeki felaketlere bile sık sık gönderme yapıyor olmaları özellikle önemli. Sonuçta, misyonerlerin hem iyi eğitimli olmaları hem de bölgeyi çok iyi tanımaları nedeniyle, doğal afetlere ilişkin raporlar güvenilir niteliktedir; misyonerlerden bazıları Anadolu'da 20-30 yıl, hatta daha da uzun bir süre yaşamışlardı. Gecikmeksizin gelen bu yerel raporlar, Boston'daki komiteye gönderiliyor ve kısa bir gecikmenin ardından Missionary Herald'da yayımlanıyordu. Dolayısıyla, misyona katkıda bulunanlar Amerikalı misyonerlerin Osmanlı İmparatorluğundaki girişimlerini destekleme olanaklarından haberdar edilmiş oluyorlardı.[92]

---

[89] Editör Elizabeth Zachariadou, a.g.e. s. 135

[91] Li. Gordon, *American Relations with Turkey,* Philadelphia, 1932, s. 222. Akt. Editör Elizabeth Zachariadou, a.g.e. s. 136

[92] Editör Elizabeth Zachariadou, a.g.e. s. 136

Orta Anadolu'da Kapadokya'da Board misyonerleri tarafından 1873 - 1871 yılları arasında yürütülen büyük yardım çalışmalarında da durum böyledir. Bölgede kıtlık baş gösterdiğinde çok sayıdaki Rum köylüsü büyük bir yoksulluğa düştü ve buğday karşılığında dinin değiştirmek zorunda kaldı, fakat sadece kısa bir süreliğine; çünkü kıtlığın sonunda, misyonerlere "un bitti, din bitti" diyerek yeniden Ortodoksluğa döndüler.

H.4- Anadolu'daki Meteorolojik Afetlere Örnekler

Meteorolojik afetlerin oluşumunu hazırlayan etmenler temelde atmosfer kökenli olmasına rağmen bazılarında afetin oluştuğu yerin özellikleri de etkili olmaktadır. Sel, çığ ve sis buna örnek olarak verilebilir. Aynı miktarda su, akarsu yatağı içinde akarken belirli yerlerden yatağın dışına çıkarak etrafa yayılmakta ve taşma-su baskınına neden olmaktadır. Burada taşmaya, yatağın veya yatak çevresinin şekil özellikleri etki etmektedir, Çığda da buna benzer durum söz konusudur. Karın birikmesine, aşağı kaymasına uygun yamaçların bulunması çığı oluşturabilmektedir.

Ülkemiz, meteorolojik karakterli doğal afetlere oldukça sık maruz kalmaktadır. Bu afetlerden özellikle kuraklık, sel/taşkın ve dolu afetleri en yoğun yaşanan ve çok geniş alanlarda etkili olan afetlerdir.

Subtropikal kuşakta, Akdeniz makroklima alanı içerisinde kalan ülkemizde, yıllar arasında büyük yağış değişikliklerinin görülmesi, yaygın veya bölgesel ölçekli, farklı şiddetteki kuraklık olaylarına neden olmaktadır. Örneğin 1804, 1876 yıllarındaki şiddetli kurak dönemler tarım ürünlerinin ve hayvanların kaybına, çaresiz kalan birçok çiftçinin göç etmesine neden olmuştur. Bunlardan 1876 yılındaki kuraklığın kıtlıklara ve hastalıklara yol açmak suretiyle yaklaşık 200.000 vatandaşımızın ölümüne neden olduğu tahmin edilmektedir. Türklerin anayurdu Orta Asya'dan M.Ö. 375 yılında göç etmelerinin belli başlı nedenleri arasında iklim değişikliğine bağlı olarak bölgede ortaya çıkan kuraklık, salgın hastalıklar ve kıtlık olduğu hatırlanmalıdır.

1930 yılında Orta Anadolu'da meydana gelen kuraklık hakkında dönemin İçişleri Bakanı Şükrü Kaya beyin Başbakanlığa yazdığı rapor çok ilginçtir[93]

İçişleri Bakanı Şükrü Kaya, Konya-Aksaray ve Kırşehir'de meydana gelen kuraklığın köylüyü yerlerini yurtlarını terk etmek mecburiyetinde bıraktığını; boşalacak büyük köyler ve yerleşim alanlarının zamanla telafisi mümkün olmayacak ekonomik ve sosyal çöküntülere sebep olabileceğini belirtmiş, halkın kuraklığın sürdüğü sahalardan başka bölgelere göç etmesinin önlenmesi için pek çok tavsiyelerde bulunmuştur.[94]

Elizabeth Zacharıaduo'nun editörlüğünü yaptığı kitapta Tom Sinclair tarafından yazılan 1646 Tebriz depremi ve ona bağlı olarak Van gölünün yükselmesi üzerine, olan inceleme çok çarpıcı bilgilerle doludur.

Tom Sinclair Van, Erciş ve Ahlat'da gölün yükselmesinin tarihi sürecine pek çok örnek

---

[93] Leon Rabinowıcz, Nüfus meselesi. (Nüfus ilmi, nüfus tarihi ve nüfus harekatı). İktisat Matbaası-İstanbul. Ankara, 1930, s: 348

[94] Leon Rabinovvicz a.g.e. s. 353

göstermiş 1838'den 1841'e ve özellikle 1890'dan kısa bir süre önce meydana gelen depremden sonraki Van gölü su seviyesinin yükselmesini örnekleriyle kitapta anlatmış, gölün su seviyesinin yükselmesinin, insanların bölgeyi terk etmesine yol açtığını yazmıştır.[95]

Van gölüyle ilgili olarak ilk çağlardan itibaren araştırma faaliyeti yapmış olan bölge ülkelerine rağmen Cumhuriyet devrinde ilk kapsamlı araştırma ve sempozyum 20–22 Haziran 1995 tarihinde Van valisi Mahmut Yılbaş tarafından tertip edilmiştir.

Van gölünün su seviyesinin yükselmesi nedenleri, etkileri ve çözüm yollan konulu sempozyumun, dışında başkaca bir düzenlenmiş, araştırılmış ve afet olayları ile ilgili bilgilerin toplandığı seminer yada belge yoktur.[96]

Son olarak ülkemizde İsparta Senirkent'te yaşanan çamur felaketi, bu durumlar için bir örnektir. Onlarca kişinin ölmesine neden olan bu felaketten acaba gerekli dersi alabildik mi?

H.5- Osmanlı Tarihinde Bazı Doğal Afetler

Girit Üniversitesi Akdeniz Araştırmaları Enstitüsünün Türk araştırmaları programı tarafından düzenlenen III. Uluslararası sempozyumun konusunu **"Osmanlı İmparatorluğunda Doğal Afetler"** oluşturmuştur. Türkiye Ekonomik ve Toplumsal Tarih Vakfı tarafından yayınlanmış olan bu eser, Osmanlıda doğal afetlerin araştırılması hakkında önemli bilgiler içermektedir.[97]

Osmanlı İmparatorluğu tarihinde yaşanan pek çok olayın incelendiği bu sempozyumda, bazı kuramsal görüşler de hesaba katılmıştır. Şu andan itibaren, bu tür olayları iki ayrı kategoride ele almayı yararlı görüyoruz. İlk bölümde, belli bir dönemde bireylere verdikleri acılarla ifadesini bulan deprem, sel vb. olaylar ile bunların belli zamanlardaki doğal sonuçları, salgın hastalıklar vb. karşımıza çıkıyor. Bunlar, belli bir zaman aralığında yaşamın akışını etkileyebilen, özellikle bazı ekonomik süreçlerde yavaşlamaya yol açabilen olaylardır. Bir de, bunlara göre kesinlikle çok daha nadir görülen, bildiğimiz tarihsel olaylarla iç içe geçen doğal afetler vardır. Bu konuyu iki olayla örneklememe izin verin.

1529'da, Kanuni Sultan Süleyman batıya doğru sefere çıkar; niyeti, Viyana'yı kuşatıp almaktır. Hava durumu sultanın girişimi açısından olumlu işaretler vermemektedir. Buda ve Viyana arasında bardaktan boşanırcasına yağan yağmur, yolları, özellikle toplar için geçilmez hale getirir. Eylül sonunda kuşatma başladığında hava koşulları iyice kötüleşir. O mevsim için alışılmadık soğuklar başlar. Yerel kaynaklar, soğukları "olağandışı" olarak niteler; Türk kaynakları Ferdi ve Celalzade, özellikle soğuk havaların ne kadar sürdüğüne bakarak, kışın bastırdığını söylerler.[98]

---

[95] Editör Elizabeth Zachariadou, a.g.e. s. 225

[96] T.C. Van Valisi Mahmut Yılbaş. "Van Gölü'nün su seviyesinin yükselmesi nedenleri, etkileri ve çözüm yolları sempozyumu" (Doç. Dr. Niyazi Türkelli), 100. Yıl Üniversitesi Matbaası: 20–22 Haziran 1995.

[97] Aktaran Editör Elizabeth Zachariadou, Osmanlı İmparatorluğunda Doğal Afetler. Tarih Vakfı Yurt Yayınları 117. İstanbul 2001.

[98] Bizzat J. von Hammer'in de, ilk Viyana kuşatmasının kaynaklan hakkında bir çalışma yaptığı bilinmektedir *(Wiens erste aufgehobene türkische Belagerung,* Pest, 1829). Christine Turetschek'in çalışmaları sayesinde, artık yerel kaynakların ve Türk kaynaklarının verdikleri bilgiler hakkındaki bir

Bu bir doğal afet midir? Elbette ki yerel halk, yani böylesi koşullara alışkın kuşatma altındaki insanlar için, soğukların beklemedikleri bir anda, normalden erken bastırmış olması bir doğal afet değildir. Ama oradaki duruma ve askerlerin firar etmelerine yol açan moral bozucu sonuçlara, yiyecek ve silah bulmakta zorlanmaya, hastalıklara vb. hazırlıklı olmayan kuşatmacı ordu için bu bir doğal afettir. Üç hafta boyunca, koşullar gitgide kötüleşir. Sultan, askeri harekatını yarıda kesip, birliklerini Viyana'dan çekmek zorunda kalır. Böylece Viyana'yı fethetme hayalini gerçekleştiremez. Sonuç olarak ilk bakışta, yani yüzeysel olarak göz attığımızda, bir doğal afet, tarihsel gelişimi derinden etkilemiş gibi görünür. Yüzeysel sözcüğünün altı çizilmelidir elbette; çünkü, gelişimi sürekli olarak etkileyen, kesinlikle daha önemli başka etkenlerin olduğunu biliyoruz!

Kırım Savaşı'nın başında, yine bir doğal afetin sonucunda bir başka olay daha meydana gelmiştir. 14 Kasım 1854 günü, ansızın patlak veren beklenmedik bir kasırga, İngiliz donanmasını mahveder ve böylece, planlanmış olan askeri harekat felce uğrar.[99] O dönemden kalma bir dizi kaynak bulunmaktadır: Görgü tanıklarının anıları, resmi mektuplar, belgeler, aralannda, Lord Raglan'm kendi hükümetine yolladığı, olayların ve sonuçlarının, özellikle askerlerin çektiği acılar ile ordunun felce uğramasının dokunaklı bir tarzda anlatıldığı raporlar da vardır. Haklı olarak Sivastopol kuşatmasındaki gecikmenin, bu doğal olayın doğrudan sonucu olduğu düşünülmektedir.[100]

Osmanlı İmparatorluğunda Doğal Afetler adlı kitabın 102. sayfasında 1500-1800 yılları arasında Balkanlarda meydana gelen ve şimdiye değin hiç yayınlanmamış Osmanlı arşiv kaynaklarında kaydedilmiş olan 41 depremin özel bilgileri yer almaktadır.

Kitabın yazarı Osmanlı hâkimiyetindeki Balkan bölgesinde 1500-1800 yılları dönemleriyle ilgili Osmanlı dışındaki kaynaklarda 500 adet depreme ait bilgiye ulaşabilirken, Osmanlı kaynaklarından ise sadece 41 adet deprem kaydı bulabildiğini, bunların 21'inin ise öteki kaynaklarda zaten yer aldığını bildiriyor.[101]

H.6- Doğal Afetler: Fırsat Anları

Doğal bir afet, Bizanslılar tarafından genellikle, işledikleri günahlar nedeniyle Tanrının

---

incelemeye ve yeni bir tabloya sahibiz: *Die Türkenpolitik Ferdinands J. von* 1529 *bis* 1532, Viyana, 1968, s. 110-29. Sultanı, kuşatmayı yarıda kesmeye zorlayan koşullar, aynı dönemin Macar tarihçileri (örneğin György Szeremi) tarafından doğrulanmıştır; Macarlar, sultanın seferinde meydana gelenleri dikkatle gözlemlemişlerdir. Aktaran Editör Elizabeth Zachariadou, a.g.e. s. 4-5 62

99 *Bu olayın ayrıntılı tasviri ve İngiliz donanmasının kayıpları için bkz.* The November Hurricane and its Effects, Pictorial History of the Russian War, *1854-55-56,* with Maps, Plans and Wood Engravings, Edinburgh ve Londra, 1856, s. 283-86. Aktaran Elizabeth Zachariadou. A.g.e. s. 5

100 Bu konuda bkz. A.W. Kinglake, The Invasion of the Crimea: its Origin, and an Account of its Progress down to the Death of Lord Raglan, c. Vi. The Winter Traubles, Edinburgh ve Londra, 1858, s. 160-67; Chr. Hibbert, The Destruction of Lord Raglan. A Tragedy of the Crimean War, 1854-55, Londra, 1963, S. 200-208. Kırım Savaşı'nda meydana gelen olayların ayrıntılı incelemeleri için ayrıca bkz. H. Strachan, 'Soldiers, Strategy and Sebastopol', Historical Journal, Britain and the Crimea, *¡855-1856: Problems of War and Peace,* London, 1987; A. Lambert, *The Crimean War: British Grond Strategy against Russia,* 1853-56, Manchester, 1991. Aktaran Elizabeth Zachariadou. A.g.e. s. 5

101 Editör Elizabeth Zachariadou, a.g.e. s. 101

kendilerine verdiği bir ceza olarak görülüyordu. İmparatorluğun son yüzyılı boyunca bu günahlar, Bizans topraklarını yakıp yıkan ve Türk fethini kolaylaştıran iç savaşların çerçevesi içine yerleştirildi: II. Amironikos ile torunu III. Androllikos arasındaki iç savaş (1321-1328) ve özellikle tahtın meşru varisi V. İoannes Palaiologos ile Gasıp VI. İoannes Kantakuzenos arasındaki iç savaş (1341-1347). Bizanslılar sürekli olarak Bizans sınırlarını zorlayan ve *Bizans topraklarına akınlar yapan Türkleri, günahları yüzünden Tanrının onlara gönderdiği bir ceza olarak kabul etmeye başladılar; bu bakış açısı, Rum Ortodoks Hıristiyan'ları yanlış dogmaları, planları nedeniyle suçlayan ve Türklerin ortaya çıkışıyla cezalandırıldıklarını düşünen Latinler tarafından da paylaşılıyordu.*[102] Türklerin ilerleyişini anlatırken, Bizans yazarları ve tarihçileri kimi zaman doğal felaketlerden askeri faaliyetlerle bağlantılı olarak söz ederler. ***Bir tarihçi ise, bu tür sel ya da deprem gibi bir doğal afetin bir halk için felaket olabilirken bir başka halk için yararlı olabileceği sonucunu çıkarmaktadır.***

Bizanslıları zayıflatan ve Bitinya'daki Osmanlı fethini kolaylaştıran ilk doğal afet, onlarca yıl Bizanslılar ile Türkler arasındaki sınırı oluşturan Sakarya Irmağı'yla bağlantılıdır. Bizans imparatorları kurdukları istihkamlarla ırmağın kendi taraflarındaki kıyılarını titizlikle koruyorlardı.[103] Bizanslı tarihçi Pakhymeres'e göre, 1300 yılı civarında, "Tanrısal gazabın bir işareti" olan çok korkunç bir sel, ırmak yatağının değişmesine neden oldu ve Bizans istihkamlarını tahrip etti.[104] Bu felaketin ardından, Türklerin Bizans topraklarına girmelerini engelleyen hiçbir şey kalmamıştı. Pakhymeres, başka hiçbir kaynağın bildirmediği bu olayların çağdaş ve bilgili bir gözlemcisiydi.

Osmanlı genişlemesiyle bağlantılı ikinci doğal afeti, yani 1 Mart 1354'te meydana gelen depremi kaydeden kaynaklar daha çoktur.[105] Oldukça şiddetli olan bu deprem, Trakya'da, aralarında stratejik açıdan önemli Kallipolis (Gelibolu) Kalesi'nin de bulunduğu çeşitli kent surlarının yıkılmasına neden oldu ve Türkler de bu kentleri istila etmekte gecikmediler. Söz konusu olay, Trakya'daki başarılı Türk fethinin temel nedeni olarak kabul edilegelmiştir. En önemli kaynaklar, dönemin Bizanslı yazarları Nikeforos Gregoras ile o sırada imparator olan VI. İoannes Kantakuzenos'un eserleridir.

Konstantinopolis'te yaşayan Gregoras, altındaki zeminin sarsılışı da dahil olmak üzere depremin canlı bir tasvirini bırakmıştır. Gregoras bu olayı, yurttaşları tarafından işlenen günahlar nedeniyle Tanrının onlara verdiği bir ceza olarak açıklıyordu. Ardından, depremi izleyen günlerde Bizans başkentine ulaştığı anlaşılan haberlere ilişkin bir anlatı sunar. Çanakkale Boğazı civarındaki bazı kentler, sakinleriyle birlikte yerin dibine girmişti. Başka kentlerdeki istihkamlar ise baştan aşağı çökerek yakınlarda yaşayan Türklerin derhal buraları istila etmelerine yol açmıştı. Bu yüzden, kent sakinlerinin çoğu, yaşadıkları yerleri terk

---

[102] J. Dorrouzes,'"Conference sur lo primoute du Pope ci Constantinople en 1357", *Me. langes R. Janin, RES,* (1961), s. 88-90.Akt. Editör Elizabeth Zachariadou, a.g.e. s. 6

[103] C. Foss, "Byzontine Malogina and the Lower Songorius", *AnStu,* 40 (1990), s. 174-75. Akt. Editör Elizabeth Zachariadou, a.g.e. s. 6

[104] Georgios Pokhymcres, *De Michaele* et *Andronico Palaeologis,* Bekker (éd.), c. II, Bonn, l 835, s. 330-31; krş., Foss, *age,* s. 179-80. Akt. Editör Elizabeth Zachariadou, a.g.e. s. 6-7

[105] Florentio Evongelotau-Notoro, Seismoi sto Vizantio apo ton 13o mehri kai ton 15o aiona. Istoriki eksetasi, Atina, i 993, s. 64-76. Akt. Editör Elizabeth Zachariadou, a.g.e. s. 7

etmişti.[04] *Yirmi otuz yıl kadar sonra, Bizanslı alim Demetrios Ky dones, Kallipolis'teki Türk fethini depreme bağlayacaktır.*

Kitapta, On iki Adalar ve Rodos Adasındaki deprem ve diğer doğa felaketlerinden de bahsedilmiş, Saint-Jean şövalyelerinin kontrolü altında bulunan Rodos adasındaki muhtelif depremlerden özellikle; 1482 Mayıs ayında olan deprem üzerinde özenle durulmuş ve çok çarpıcı bilgilere yer verilmiştir.

Fatih Sultan Mehmet'in vefat edip Rodos kuşatmasının bir süreliğine askıya alındığı bir dönemde meydana gelen deprem Saint-Jean şövalyeleri açısından batıyla diplomatik ilişkilerin gelişmesinde rol oynayabilirdi.

Kuşatmanın üstüne gelen bu felaket, gelirini temelde Avrupa'dan sağlayan tarikatın, daima ihtiyaç duyduğu Katoliklerin sevgisini kazanması için bir fırsat değil miydi? Üstad-ı azamin yolladığı Peder Bagnani'nin, 1482 Mayıs sonuna doğru Rodos'ta meydana gelen deprem hakkında Papa IV. Sixte'e rapor verdiğini biliyoruz. Elçiyi dinledikten sonra, Papa birkaç hafta içinde çeşitli Katolik ülkelere mektuplar yazarak, önceki yıl, Rodos yararına, bağış belgeleri karşılığında toplanan, ama çoğunlukla toplandığı yerde kalan paraları istedi. Mektupların çoğunda -ama hepsinde değil- eski borçların kapatılmasını dilemesinin nedeni olarak depremi gösteriyordu; *papa ayrıca, yardımcısı olan kardinali, üstad-ı azama, deprem yüzünden göç etmek üzere olan halkı adada tutabilmesi için, Osmanlllarla ve Memluklarla ateşkes için pazarlık yapması, Rodoslulara da Müslümanlarla ticaret yapmaları için izin verdiğini bildirmekle görevlendirdi.*[106]

Yüzyıllar önce meydana gelen Rodos depreminin uluslararası ilişkileri ne kadar yakından etkilediği ortadadır. 17 Ağustos 1999 Marmara depreminin öncesi ve sonrası bu açıdan incelendiği zaman ilginç sonuçlar ortaya çıkaracaktır.

H.7- Türk-Yunan Yakınlaşması

Ülkelerin çeşitli yerlerinde meydana gelen uzun veya kısa süreli coğrafi felaketlerin, tüm ülke insanlarım nasıl etkilediğini bilmekteyiz. Uluslararası ilişkilerde de mesafenin yakınlığı ve uzaklığı, coğrafi afetlerde destek olma anlayışı ile paralellik göstermektedir. Bir coğrafi alanın yaşanılması zor ve imkânsız hale gelmesi, yakın çevre ülkelerini o ülke kadar düşündürmekte ve Çözümler bulmaya zorlamaktadır. Çünkü doğa boşluğu kaldırmaz ve o coğrafyada yaşayan insanların yaşamasını sağlayacak yeni alanlar bulmasını gerektirir. Kitabımızın konusunu oluşturan iç ve dış göç olgusunun nedenlerinden biri de budur.

Ülkemizde ve dünyada ki çeşitli örneklerde görüleceği üzere, doğal afetten bir gün önce savaş aşamasında olup, doğal afetten sonraki gün nerdeyse kardeş olan ülkeler bulunmaktadır. İlgili ülkeyi, imkânları ölçüsünde dün düşmanı olarak gördüğü ülkeye yardım etmeye iten şey, olabilecek yoğun insan göçleridir.

Yukarıdaki bilgiler bize 17 Ağustos 1999 Marmara depremini düşündürmektedir. 14 Temmuz 1999 tarihinde Radikal gazetesinde Yorgo Kırbaki aynen şu haberi yazmıştı;

"ATİNA- Tunus savunma bakanı H. Yahya Atina'da yuhalandı. Yunanlı meslektaşı

---

[106] Editör Elizabeth Zachariadou, a.g.e. s. 182-183

Akis Cohacouplos'un davetlisi olarak Atina'ya gelen Yahya'nın yuhalanmasına Tunus bayrağının Türk bayrağına benzerliği yol açtı. Elefterotipia gazetesine göre, H. Yahya, Atina hava alanına indikten sonra, şehir merkezine gitmek üzere bir makam aracına bindi. Ancak şehir merkezine ilerlerken bazı Yunanlı sürücülerin Tunuslu bakanı yuhaladıkları görüldü. Yahya Yunanlıların bu hiç de dostane olmayan tavırlarına bir anlam veremedi. Fakat makam arabası her trafik ışığında durduğunda yuhalamalar artınca, arabada kendisiyle birlikte oturan Tunus Büyükelçiliği yetkililerine bu davranışın nedenini sordu. Yetkililer kendisine, bu tepkilere Tunus bayrağının Türk bayrağı ile benzerliğinin neden olduğunu belirterek, kendilerinin de bundan mustarip olduklarını söyledi. Araçtaki Tunus bayrağının çıkarılmasıyla yuhalamalar da sona erdi."

Türk bayrağına benzediği için Tunus bayrağını dahi hazmedemeyen, diplomatik olarak korumak zorunda olduğu, kendi ülkesinde bulunan misyonu korumak istemeyen Yunan devleti 17 Ağustos 1999 depreminde Türkiye'nin en yakınındaki destekleyen devletlerden olmuştur.

Çökecek bir Türk devleti, olabilecek insan göçleri ile Yunanistan'ın göçmesine sebep olurdu. Türk-Yunan ilişkilerinde Yunan tarafının bir türlü anlayamadığı, güçlü bir Türkiye'nin kimseye bir zararının olmayacağıdır.

Atina'da yapılan 2004 yaz olimpiyat oyunlarında madalya alan Türk sporcularına Ankara'daki Yunanistan Büyükelçiliği tarafından fahri hemşerilik madalyası verilmesi altı yıllık kısa bir süre içerisinde Yunan dış politikasının ne büyük açmazlar içerisinde olduğunu göstermektedir.[107]

Aynı Yunanistan Lozan Anlaşması ile vatandaşlık hakları garanti altına alınmış olan Türk kökenli Yunan vatandaşlarını hiç sebep ve gerekçe göstermeden Yunanistan vatandaşlığından çıkartmaktadır.

17 Ağustos depremi üzerine söylenecek çok söz vardır. Şüphesiz ki Kandilli Rasathanesi üzerine de.

H.8- Kandilli Üzerine ve 17 Ağustos

Kandilli Rasathanesi, 1911 yılında yeniden yapılandığında tek işlevi İstanbul için hava tahminleri yapmaktı. Sonra Fiziki Arzı İstanbul Rasathanesi olarak adı ve işlevi genişletildi. 1936 yılında ise bugünkü adını aldı. 1982 yılında bağlı bulunduğu Milli Eğitim Bakanlığından alınarak Boğaziçi Üniversitesi 'ne bağlandı.[108]

Bazı bilim çevrelerince Kandilli Rasathanesi'nin son yaşadığımız depremler konusunda sınıfta kaldığı söylenmekte. İlk gün verdiği 6,7 büyüklüğü daha sonra 7,4'e çıkarması bilim çevrelerince falso olarak algılandı. Bunun yanında Gemlik civarındaki fay hattı üzerinde sıkça gelişen, kendi deyimleriyle deprem yağmuru olayını Işıkara kendi ağzından TV ekranlarında açıkladı:

---

[107] Sabah Gazetesi 11.5.2005 Spor sayfası

[108] Yalçın Kaya, "Depremden Kalanlar. 17 Ağustos'un ardından deprem, devlet ve toplum" Otopsi yayınevi 1. Baskı. Şubat 2000 İstanbul s. 177

"Yeraltından vahim haberler geldi, bu bildiğimiz fay hattının dışında. Büyük deprem olabilir, geceyi dışarıda geçirin" uyarısı da bilim adamlarınca "bilimsel" bulunmadı. Bilim adamları Gemlik'teki hareketliliğin ortalama 7 yıl sonraki bir depremin habercisi olabileceğini belirterek Prof. Işıkara için değişik yorumlar yaptılar.[109]

İTÜ Avrasya Yer Bilimleri Enstitüsü Müdürü Prof. Dr. Aykut Barka, saptanan sıradışı sarsıntıları bu alanda değerli çalışmaları olan uzman kişi ve kurumlarla değerlendirmeden halkı geceyi sokakta geçirmeye çağıran A.Mete Işıkara'yı eleştirdi. Barka şöyle diyordu:

> *"Yıllardır birlikte çalıştığımız Kandillimin bu gelişmeler karşısında bizleri toplayıp ortak bir değerlendirme yapmasını beklerdim. Bunu yapmadan, bilimin aciz kaldığı, her şeyin kontrolden çıkmış gibi göründüğü bir izlenimle halkı paniğe sevk edici davranışı onaylamıyorum. Yapılması gereken, basına girmeden önce tüm uzmanların yorumlarını da aldıktan sonra varılan sonucu halkı paniğe sokmadan, her şey kontrolden çıkmış izlenimi vermeden daha yumuşak açıklamalarla aktarmaktı. O akşam öyle panik yaratıldı ki, düzeltmek imkânsız. Ben niye dışarı çıkmış insanları içeriye çağırayım? Artçı bir deprem sonrasında millet balkonlardan atlayacak. Sonra da sorumlu olarak bizi gösterecek. "*[110]

TÜBİTAK Feza Gürsey Enstitüsü Müdürü ve Türkiye Bilimler Akademisi Kurucu Üyesi Prof. Dr. Yavuz Nutku, Kandilli Rasathanesi Müdürü Işıkara'nın burnunun dibindeki depremin büyüklüğünü ölçmekte bile aciz olmakla suçladı. Teorik fizikçi olarak ölçümlerin nasıl yapılması gerektiğini iyi bildiğini anlatan Nutku, Işıkara'nın bu kurumun başında bulunmasının Boğaziçi Üniversitesi'nin iç dengelerinden kaynaklandığını söylüyordu.[111]

Kandilli rasathanesi, bilim sınavında sınıfta mı kaldı?

1911 yılında yenilenen Kandilli Rasathanesi önceleri İstanbul Üniversitesi Fen Fakültesinin bünyesinde iken YÖK yasasıyla birlikte Boğaziçi Üniversitesine bağlandı. Neden buna lüzum görüldüğü bilinmiyor. Belki Boğazın karşılıklı iki kıyısından birbirlerini görmeleri buna neden olmuştur. Enstitü Müdürü A.Mete Işıkara'ya göre bu değişim çok isabetli olmuş ve Rasathaneye yeni bir vizyon kazandırılmış. Ama bu vizyonun ne olduğu pek belli değil. Son 17 Ağustos deprem olayı Kandilli açısından pek olumlu geçmedi. Buradan 10 bin km ötedeki iki Amerikan rasathanesi depremin büyüklüğünü 7,2 ve 7,8 olarak saptamışken Kandilli uzun süre 6,7'de direndi. Sonraları 7,4'ü kabul etti ve 6,7'ler unutuldu. Bu saptamayı yapamayan Kandilli'nin bilimselliği de tartışmaya açıldı. Eğer salt bu kadarla kalsaydı gene iyiydi. Rasathane Müdürü Işıkara 19 Ağustos günü çok tirajlı iki gazetenin habercileriyle yaptığı röportajda;[112]

"Bundan sonra 30 yıl boyunca böyle bir deprem olmaz" diyordu, ama aynı akşamüstü, öncü deprem işaretlerini görerek halkı sokağa davet etti. Sabaha karşı ise **'Bu bir deprem fırtınasıymış'** açıklamasıyla halkı evlerine dönmeye çağırdı. Artçı depremlerin giderek azalacağını söylemelerine karşın artçılar sıklaşarak devam etti. Bilim adamları, bazı

---

[109] Yalçın Kaya, a.g.e s. 177-178

[110] Yalçın Kaya, a.g.e s. 178

[111] Yalçın Kaya, a.g.e s. 178-179

[112] Yalçın Kaya, a.g.e s. 179

varsayımlardan yola çıkarak deneme yanılma ile bu varsayımların gerçekliğini araştırır. Ancak öngörülerini, tahminlerini bilimsel sonuç diye açıklamak bilim ahlakıyla nasıl bağdaşır.[113]

OTUZ YIL SAKLANAN DEPREM

Çin'in Yunnan eyaletinde 5 Ocak 1970 yılında aletsel büyüklüğü 7,7 olan bir deprem meydana geliyor. Büyük depremin ardından büyüklüğü 5- 5,9 arasında değişen tam 12 tane de artçı deprem meydana geliyor. 14 bin km^2'lik bir alanda hissedilen depremde 15.621 kişi yaşamını kaybediyor. O tarihlerde Çin'in resmi haber ajansı olan Xinhua Haber Ajansı, komünist düzende sık sık yaşandığı gibi haberi çarpıtıp orta şiddette bir sarsıntı yaşandığını bildiriyor, can ve mal kaybı konusunda bilgi vermiyor. Kültür Devrimi dönemine rasgelen bu doğal afete büyük bir sansür uygulandığı 30 yıl sonra meydana çıktı. Çin' in 30 yıllık bu sırrı, söz konusu depremde yakınlarını kaybedenlerin, Yunnan eyaletinin Yuxi kentinde anma töreni yapmak için bir araya gelmeleri üzerine ortaya çıktı.[114]

I-COĞRAFİ KEŞİFLER

Daha önce de bahsettiğimiz üzere insan öncelikle bulunduğu coğrafyayı en iyi şekilde kullanmaya çalışır ancak çeşitli nedenlerle bulunduğu coğrafyadan yeterli verimi alamadığı an daha iyi coğrafyaları keşfetmeye ve bu alanlara göç etmeye çalışır. Fakat coğrafi üstünlüğü olan bölgelere göç hareketi, öncelikle bu bölgeleri keşfetmekle mümkündür. Hiç şüphesiz keşifler coğrafyanın önemli bir alt başlığını oluşturur. Yapılan coğrafi keşiflerin en büyük destekleyicisi yeni icatlar olmuştur. Her yeni icat günümüzde dahi devam eden süreçte Evrenin biraz daha tanınmasında insanoğluna yardımcı olmuştur.

Gelişen teknoloji ve insanoğlunun çabası, henüz evrene tam anlamıyla egemen olmaktan çok uzaktır. Hatta böyle bir şeyden bahsetmek dahi komiktir. Fakat insanoğlunun yeni yerler keşfetme çabası halen devam etmektedir.

Bahsettiğimiz gibi her keşif yolculuğunun bir nedeni vardı. Bu nedenler elbette çeşitlilik göstermektedir. Ancak nedenlerin büyük çoğunluğu ekonomik nedenlerdir. Hıristiyanlığı yayıyor gibi gözüken misyonerlerin asıl görevi coğrafi bilgiler edinmek, kayıtlarım tutmak ve bu stratejik bilgileri ülkelerine göndermekti.

Tutulan sağlıklı coğrafi kayıtlarla; Dünya coğrafi olaylarının iyi takip edilmesi, hakim olunan yerlerin kontrolü ve dolayısıyla dünya hakimiyetini kolaylaştırıcı etkisi görülecektir.

Denizler ve okyanuslar akıntılarının iyi takip edilmesi, gidildikten sonra gelinebilen, dolayısıyla deplasmanlı seyahatlerin yapılabildiği gidiş ve dönüşleri sağlamıştır. Hangi coğrafya kitabını okursanız okuyun, hangi denizcilikle ilgili hatıraları okursanız okuyun, mutlaka karşınıza çıkacak olan şey, deniz ve okyanus akıntıların denizcilere sağladığı yardımlardır.

İç göç, dış göç ve uluslararası insan kaçakçılığının araştırma konusu yaptığım bu kitapta; deniz ve okyanus akıntılarını imkan ölçüsünde, elimden geldiği kadar anlatmaya çalışacağım. Okyanus akıntılarının, göç ve ticaret açısından çok önemli olduğunu düşünüyorum. Sabırla

[113] Yalçın Kaya, a.g.c s. 180

[114] Yalçın Kaya, a,g.e s. 22

okuduğunuz bilgileri vermemin sebebi; bundandır. Kitabın genel gidişatı içerisinde Portekizli gemici Vasco da Gamma, F. Magellan, Colomb, Americo Vespucci, İngiliz gemici Jamez Cook, v.b. pek çok gemicinin başarılarının arkasında, bu deniz ve okyanus akıntılarını kullanabilme yeteneğinin olduğunu görülecektir.

Keşifler sonrası Avrupalı halka, diğer coğrafyalara göç etmek, buraları ele geçirmek için başka nedenlerde doğdu. Bunlardan en önemlisi kuşkusuz, Amerika kıtasının keşfinden sonra burada bulunan zengin altın yataklarıydı. Tarihte ***"altına hücum"*** olarak adlandırılan bu göç hareketi, coğrafî üstünlüğü olan bölgelere yapılan göçlerin iyi bir örneğidir.

Bu noktada, ileride daha ayrıntılı olarak bahsetmek istediğim bir konudan bahsedeceğim: "coğrafi açıdan üstün" diye adlandırdığımız bölgelerin tek çeşit ve sabit yerler olmadığıdır. İlkel çağda su kaynaklarına ve barınılabilecek alanlara yakın bölgeler, Yeniçağ da ipek ve baharat yetiştirilen bölgeler veya değerli madenlere sahip olan bölgeler, günümüzde ise tek damla suyu olmasa da zengin petrol kaynaklarına sahip çöl bölgeler, coğrafi açıdan üstün bölgeler olabilir. Örneklerden de anlaşılacağı üzere insanoğlunun coğrafi olarak üstün kabul ettiği bölgeler, insan ihtiyaçlarına göre zaman içinde değişiklik göstermiştir.

Coğrafyanın tanımlanması ve öğreniminin yaygınlaşmasıyla birlikte coğrafi keşifler gelişmiş ve büyümüştür. Bir yemeğin yapımcısı aşçının, yeni ürettiği bir lezzeti, diğer aşçılardan saklaması gibi coğrafyayı iyi öğrenip, keşif gerçekleştiren toplumlar, diğer toplumlara yanlış tarifler vererek başarılarının önüne geçmiştir. Piyasada pek çok coğrafya yayını bulunabilir. Bu yayınların çoğu gerçek bir öğretim vermekten uzaktır ve aydınlanmak isteyen insanlara hiçbir stratejik bilgi vermemektedir. Tutulan bilgi ve istatistikler bir sır gibi saklanmış ve gelişmiş ülkeler tarafından hala saklanmaktadır. Dünya üzerindeki insanların birikimlerinin en önemli parçası bilgidir. Bilgi, insanların ilk günlerinden geçerli olmak üzere halen en büyük stratejisidir. Bilgi, en büyük güç kaynağıdır. Şuan dünya üzerinde başarılı olan toplumlar, yaşadığı coğrafi olayların kayıtlarını tutmuş olanlardır. Doğru tutulan kayıtlar iyi takip edildiği zaman süreklilik arz eden coğrafi olayları gösterir. Eğer insan yerinde ve zamanında doğru hamleler yaparsa, çokda korkulacak doğa olayları olmadıklarını görmüşlerdir.

Babil, Mısır, Hitit, Sümer gibi medeniyetlerin çok iyi coğrafi kayıtlar tuttukları görülecektir. Mısırlılar Nil nehrinin bütün bilgilerini kayıt altına almıştır. Bunlara ilaveten dünyanın ilk basit harita denemelerine, dünyanın yerleşmeye uygun ve iklim bakımından müsait havası ve kıyıları ile Eski Mısır ve Mezopotamya kültür bölgelerinde rastlamaktayız. Nuzi haritası diye bu güne kadar ele geçmiş olan en eski coğrafi belge, M.Ö. 2200-2400 yılları arasında, Babilliler tarafından Babilde yapıldığı kabul edilen tablet bir haritadır. Kilden bir tablet üzerine yapılmış bu harita, Kerkük yakınlarındaki Nuzi'de bulunmuş ve bilim tarihine de Nuzi haritası olarak geçmiştir.

Tutulan sağlıklı coğrafi kayıtlar ve gelişen teknoloji keşifçilerin bu bölgelere sürekli olarak gidip gelmelerini, mal getirip götürebilmelerini ve tabi olduğu milletlerin o bölgelere yerleşebilmelerini sağlamıştır.

Coğrafi keşiflerin hemen hemen çoğunun liberal ekonomi kuramcıları tarafından tespit

edilmesi tesadüf değildir. Marksist söyleme sahip kişi ve devletlerin, coğrafyadan ve coğrafi eğitimden uzak olmaları bunun ispatı niteliğindedir. İleride işleyeceğimiz ülke içi ve dışı seyahatlerde de getirilen anlamsız yasaklar, sosyalist ülkelerin bireylerinin sistemin getirmiş olduğu pek çok imkânsızlıktan dolayı, bırakın keşif yapmayı oturduğu mekândan dahi bihaber olduğu görülecektir. *Şehir içi ve şehirlerarası seyahatlerin dahi çok sıkı kontrolde olduğu bu sistemlerde coğrafya biliminin gelişmemesi şaşırtıcı değildir.*

Marksist coğrafya var mıdır?

Marks'ın coğrafi sorunlar karşısında gösterdiği ilginin azlığı, bu gündc ciddi sonuçlar yaratmaktadır. Marksistler için, ister bölgesel ister ulusal veya ister uluslararası sorunlar söz konusu olsun, politik kanıtlamanın başlıca noktası, zamana göre tespit edilmektedir. Coğrafya, tarihsel terimlerle dile getirilmekte, çok nadiren ve çok imalı, önemsemez bir şekilde konu edilmektedir. Bununla beraber en üstün stratejik yer, güçlerin karşı karsıya geldiği ve fiili mücadelelerin olduğu yer alandır.[115]

Oysa bugün coğrafyacılar arasında Marksistler varsa da, hala gerçekten Marksist bir coğrafya olmadığı saptanmalıdır. Şüphesiz ortaya çıkmak üzeredir ama sosyal bilimler arasında coğrafya, Marksist incelemenin en çok güçlük çektiği alandır. Kuşkusuz Markisizimin büyük kuramcılarının eserlerinde birçok alıntıya, geniş açıklamalara, birçok polemiğe ve yoruma konu bulan diğer bilim dallarının uzmanlarından farklı olarak, Marksist coğrafyacıların esinlenebildikleri çok sayıda ünlü referansları yoktur.[116]

J-HARİTA

Harita, stratejinin coğrafya diliyle yazılımıdır aslında. Bu yüzden haritacılık bir devlette ne kadar dikkate alınmışsa, coğrafya o derece bilinmekte ve önemsenmiş görünmektedir. Dolayısıyla harita ile coğrafyadan ileri derecede verim alınarak üstünlük sağlanabilmektedir.

Kartoğrafya (İng. Cartography, Fr. Cartographie, Al. Kartographie), harita bilimi demektir. Yeryüzünün bütününün ya da bir bölümünün, düzleme aktarma tekniklerini ve haritalardan yararlanma esaslarını inceler. Latince; sert kağıt anlamına gelen **carta** ile yazarak-çizerek ifade anlamına gelen **graphie** sözcüklerinin birleşmesinden meydana gelmiştir. Türkçe karşılığı harita yapımı demektir. Başlıca iki inceleme dalma ayrılır: Harita alma tekniklerini inceleyen dala projeksiyonlar (Geoid şeklinde olan dünyanın düzleme aktarma esasları), çeşitli haritalardan yararlanma metotlarını inceleyen dala ise, harita bilgisi denir.[117]

Haritacılık coğrafyadan bağımsız düşünülemez. Çünkü coğrafyaya bilim olarak kimliğini kazandıran ve en önemli ilkelerden olan dağılış ilkesi, haritalar ile gösterilir. Bu ilke ile coğrafya, diğer ilimlerden kesin çizgilerle ayrılır. Dolayısıyla harita ve haritacılık coğrafya ile adeta özdeşleşmiştir. Coğrafi bakımdan bütün fenomenlerin yeryüzündeki dağılışlarını gösterilmesinde haritalardan yararlanılır.[118]

---

[115] Yves Lacostc a.g.e. s. 69

[116] Yves Lacoste a.g.e. s. 70

[117] Prof. Dr. Hayati Doğanay, "Coğrafyaya Giriş" Altıncı baskı Çizgi Yayınevi Konya. Eylül 2000 s. 655

[118] Hayati Doğanay s.655

İnsanoğlu yaşadığı her anı ve gelişimi kayıt altına aldığı gibi yaşam alanına ait olan coğrafi bilgileri de düzenleme ihtiyacı duymuştur. Yeryüzü şekillerini elindeki teknik imkanlar ölçüsünde kalıcı bir belgeye aktarmıştır. İlk başlardakiler yapılmış bir tablet üzerine işaretlenen bilgiler insanların yaşam ile ilgili tüm bilgilerini aktardıkları kalıcı eserler olmuştur. Zaman ile hayvan derisi, papürüs kağıdı, ilk ürettiği madeni eşyaların üzerine işlediği hayatı ve devamı ile ilgili bilgileri gelişen bilim-teknoloji sayesinde geliştirmiştir. Artık yaşadığımız coğrafya ile ilgili bilmek istediğimiz hemen her şeye, dünya yörüngesinde konuşlanmış uydular vasıtası ile istediğimiz an rahatlıkla ulaşabilmekteyiz.

Harita, bir sürü istatistikten ya da yazılı belgeden üstün coğrafi betimleme biçimidir, taktik ve stratejilerin hazırlanması için gerekli bütün bilgiler haritaya aktarılmalıdır. Harita denilen bu alan biçimlemesi nedensiz ve yararsız değildir. Alanın egemenlik aracı olarak harita, önce subaylar tarafından, subaylar için hazırlanmıştır. Bir haritanın yapımı, yani iyi bilinmeyen bir somutluğun soyut bir betimlemeye dönüştürülmesi, ancak devlet tarafından ve devlet örgütü için gerçekleştirilebilecek uzun, zor ve pahalı bir işlemdir. Bir haritanın hazırlanması betimlenen alan üstünde belirli bir siyasi ve bilimsel egemenlik anlamına gelir ve bu, söz konusu alan ile orada yaşayan insanlar üstündeki bir iktidar aracıdır. Bugün hala, özellikle geniş ölçekli ve aşırı ayrıntıyla dolu, genellikle ***"kurmay haritaları"*** denilen haritaların pek çok ülkede sivil ve askeri sır kapsamında olmasına şaşmamalıdır.[119]

Günümüzde, uyumlu ifadeler ve mükemmel dengelerle dile getirilen bölge düzenlemesi söylemlerinin bolluğu, ekonomik girişimlere, özellikle daha güçlülere karlarını artırma olanağı veren önlemleri gizlemeye yarar. Bölge düzenlemenin tek amacı en yüksek düzeyde kazanç sağlamak değildir; aynı zamanda, devletin halk hareketlerini önleyebilmesi için, stratejik açıdan bölgeyi ekonomik, toplumsal ve siyasi olarak da düzenlemektir. Bu duruma, sanayileşmiş ülkelerde pek rastlanmamakla birlikte, bölge düzenleme planları, sanayileşmenin yeni ve hızlı olduğu devletlerde polisiye ve askeri kaygılardan çok fazla etkilenmektedir.[120]

Şehir ve imar planlarının sağlıklı olması, sağlıklı harita çalışmalarından geçer. Haritalar üzerine yalnızca coğrafi bilgiler işlenmekle kalmaz ihtiyaç halinde nüfus, yerleşme (geçici ve devamlı), eğitim, sağlık, ekonomik v.b. bilgiler de işlenerek yöneticilerin sorumluluğunu aldığı toplum için daha başarılı çalışmalar yapmasını sağlar.

HÜRRİYET gazetesinin 14 Nisan 2005 tarihli baskısında 18. sayfasındaki haberde ülkemizin içinde bulunduğu imar ve plan karmaşası aynen şöyle aktarılmaktadır.

Karşılaştırmalı yerbilim çalışmalarıyla birlikte, yerbilim araştırmalarının önünde yeni ve çekici bir ufuk açıldı. Ülke haritalarının yapılması zorunluluğu vardı ve bu öyle ya da böyle, eşgüdümlü bir yaklaşımla yapılmayı gerektiriyordu. Bir ülke haritasının çıkarılmasıyla birlikte, ülkenin yerbilimsel tarihi de belirlenebilir duruma geliyordu; ve tam bu ayrıntılı harita çıkarma sürecidir ki aynı zamanda ülkenin yeraltı zenginliklerine ve dolayısıyla iktisadi olanaklarına ilişkin bir şeyleri açığa çıkarıyordu. Sanayi Devrimi'nin hızlı gelişimiyle birlikte, ulusal yerbilim haritacılığı gittikçe daha çekici duruma geldi ve on dokuzuncu yüzyılda hiç

[1,8] Yves Lacoste, "Coğrafya Savaşmak İçindir" (Çcv. Ayşin Arayıcı), özne Yayını, 1998 s. 12-13

[120] Yves Lacoste a.g.e. s. 17

bıkıp yorulmaksızın sürdürüldü; ta bugünlere gelene değin...[121]

TBMM'ye bakın, orada bağ ve bağ evleri görüyor musunuz? Hürriyet Gazetesi Parlamento şefi Nuray Babacan'in izlediği Genel Kurul'da CHP İzmir Milletvekili Erdal Karademir'in bu sorusu, kara komediyi andıran bir durumu Meclis'in dikkatine getirdi Çünkü mevcut kadastro haritalarına göre, TBMM ev ve bağ, Maliye Bakanlığının bulunduğu yer ise boş arsa görünüyor. Karademir, kadastro kayıtlarında Meclis'in üzerinde bulunduğu alanın 10parselinin ev ve bağ, 5parselinin ise TBMM Binası ve arsası olarak göründüğünü anlattı. Maliye Bakanlığı binasının da kayıtlarda boş arsa olarak görüldüğünü söyleyen Karademir, "Bu iki örnek bile Türkiye'nin kadastro ve tapu sicilinin, gerçekten ne kadar uzak olduğunu gösteriyor" dedi. Ancak buna benzer durumlar artık düzeltilebilecek. Haritaların yenilenerek, tüm taşınmazların kadastro çalışmalarının üç yıl içinde tamamlanmasını öngören tasarı, nihayet yasalaştı. Kadastro Yasası ile, kadastral veya topografik haritalara dayalı olarak taşınmaz malların haritası çıkartılacak. Kadastro sonrasında taşınmazların sınırlarıyla ilgili yapılan hatalar, ilgilinin başvurusu üzerine veya kadastro müdürlüğünce düzeltilecek.

1835 senesinde, De la Beche'nin ve 1839 yılında Londra'da kurulan iktisadi yer bilim müzesinin önder katkılarıyla 1840'ların ortalarına gelindiğinde İngiltere haritacılık dairesinin temelleri atılıyordu.[122]

Burada belirtmek gerekir ki, De la Beche asker kökenli bir insandı ve yerbilimsel harita yapımcılığının üstesinden gelmekteki becerisi, harp okulunda aldığı matematik ve topografya haritacılığı eğitiminin sonucuydu. Ayrıca, bünyesinde çalışacağı daire, ilk önce stratejik askeri amaçlarla kurulmuştu. Bu yüzden, ilk düşünülen biçimiyle ve kuruluş aşamasında, Yerbilim Haritacılık Dairesi'nin bir askeri örgütlenmeyi andırmasına şaşmamalı. **Başlangıç döneminin haritacı 'subaylar'ı askeri biçimli üniforma giyiyordu.** Kurumun temel felsefesi (çekirdek 'ethos'u) askeri nitelikteydi: **Haritası yapılan her toprak parçası sanki 'ele geçirilmiş' ya da bilimin denetimine sokulmuş oluyordu.**[123]

Gözleneceği gibi, bu yerbilimsel zaman çizelgesine 19. yüzyılda alt bölümler ekleyerek katkıda bulunan yer bilimcilerin çoğu İngiliz kökenliydi ve bu sürecin tamamını bir bakıma Britanya İmparatorluğu'nun sınırlarının genişletilmesiyle atbaşı yürümüş saymak yanlış olmazdı. Doğal olarak, İngiltere kadar küçük bir ülkenin sınırları içinde, yukarıda adı sıralananlar arasından bu denli yüksek sayıda yerbilim harita ve coğrafya bilgisinin bulunması olağanüstü bir durumdur.[124]'

Böylece, yerbilimde yaygın Avrupa hegemonyasının kuruluşu, yerbilim devirleri çizelgesi aracılığıyla oldu: Büyük ölçüde Britanya'yı temel alan sınıflandırma, dünyaya neredeyse emperyalist bir tavırla dayatıldı. Yerküreyi bir tür imparatorluk, her haritası yapılan

---

[121] David Oldroyd "İnsan Düşüncesinde Yer Yüzü" Tübitak Popüler Bilim Kitapları 1. Basım Ocak 2004 s. 178.

[122] David Oldroyd a.g.e.s.180 74

[123] David Oldroyd a.g.e.s.180

[124] David Oldroyd a.g.e.s. 182

bölgeyi sanki imparatorluğa katılıyor muş gibi gören düşünceyi en açık biçimiyle,[125] İngiliz harita dairesinin çalışmalarında görebiliriz.

Avrupa'da gelişen coğrafi araştırmalar ve haritacılık, Avrupa devletlerini, dünya hâkimi konuma getirmiştir. Yönetimler, yönettikleri halkı yakından tanımak istiyorlardı. Halk sayıldı ve kayda geçirildi. Aynı durum üzerinde yaşadıkları coğrafya için de geçerliydi. İnsanı ve insan hareketlerini kayıt altına alarak nasıl kontrol edebiliyorsak, coğrafyada da haritalar vasıtası ile sadece yer üstü değil, tüm yeraltı zenginlikleri de kontrol edilebilmeleri için öncelikle kayda geçiriliyordu. Elde edilen haritaların tek başına bir işe yaramayacağı ortadadır. Ülke idaresindeki asker ve sivil kurmayların çalışmalarının ortak noktası haritalardır. David OLDROYD 'un kitabının 189,190, 191 ve 192. sayfalarında dünya ülkelerinin haritacılığa başlama ve kayıt altına alma seneleri verilmektedir. Çok çarpıcı olarak verilen bilgiler, iyi incelendiği zaman günümüz dünya siyasetini ve askeri başarılarını daha net anlayabiliriz»

J.1- Deniz ve Haritacılık

Deniz haritaları mevcuttu, ama her ne kadar bunlar çok güzel çizilmiş olsalar ve kıyı boylarının şeklini ve adaların konumunu genel hatlarıyla verseler de, çoğunlukla hatalar içeriyorlardı. Deniz haydutu ve kaşif William Dampier, bu deniz haritalarının çoğunda Atlas Okyanusu'nun genişliğiyle ilgili yapılan tahminlerin aslından on derece kadar fazla olduğunu düşünüyordu: On derece, altı yüz deniz miline denk geliyordu ki bu da bir okyanus yolculuğunun sonlarında olan bir gemi için tehlikeli büyüklükte bir hataydı.[126]

Dampier, korsanlıkla ilgili tüm insanlar arasında en ilginç olanlarından biridir ve yayımlanan seyir defterleri onun yaşadığı zamanda okyanuslara açılan denizcilerin karşılaştıkları denizcilik sorunlarıyla ilgili çok değerli birer bilgi kaynağıdır.[127]

Dampier pek çok deniz yolculuğu yapmıştı ve yolculuk yaparken gördüğü her şeyi not almıştı. ***1697'de A New Voyage Around the World*** adındaki kitabı yayımlandı. Bu, yalnızca oldukça girişimci birtakım deniz haydutlarının kahramanlıklarının kaydının tutulduğu bir kitap değil, aynı zamanda Dampier'in yeni ülkeleri, yerlileri ve tuhaf kuşlarla hayvanları muhteşem bir şekilde, anlattığı bir eserdir. 1709'da yayınlanan ikinci kitabı ***A Voyage to New Holland***, 290 tonluk, on iki toplu küçük bir deniz taşıtı olan İngiliz donanma gemisi Roebuck'a kumanda ederek Avustralya'nın kuzeybatı kıyısına yaptığı talihsiz keşif seferini anlatıyordu. Dönüş yolunda gemi Atlas Okyanusu'ndaki Ascension Adası açıklarında su almaya başlamıştı. Yedi kulaç derinliğe demir atmayı başardılarsa da, gemiyi terk etmek zorunda kalmışlardı. Dampier ve adamları bir sal üzerinde kıyıya varmış ve gemiyi de derinlere gömülmek üzere orada bırakmışlardı. Haftalar sonra İngiliz savaş gemilerine ait bir filo tarafından kurtarılmışlardı ve ülkesine döndüğünde çıkarıldığı askeri mahkemede Dampier'in Kral'ın gemisini kumanda etmek için uygun olmadığı ilan edilmişti. Ama bu onun seyahatlerinin sonu olmadı. **Güney Pasifik Okyanusu hakkında bildikleri paha biçilmez önem taşıyordu ve Kaptan Woodes Rogers O'nu 1708-1711 yılları**

---

[125] David Oldroyd a.g.e.s. 182

[126] David Cordingly, Türkçesi; Elif Böke, Korsanlar Arasında Yaşam, Dost Kitabevi, Ağustos 2004, Ankara. S. 112

[127] David Cordingly. a.g.e.s. 112-113

arasında ödül avcılığı için çıktığı keşif seferinde kılavuz olarak yanına aldı. Bu, onlara dünyayı dolaşma şansı verdi ve sonuçta Dampier'in daha önce yaptığı yolculukların aksine, yatırımcılara yüklü ganimetler ve bolca kar getirdi. [27]

Dampier'in yazdıklarında Exquemelin'in Buccaryeers of America'sının popüleritesine varan dehşet verici işkence ve cinayet hikayeleri yoktur, ama bu yazılarda Karayipler'in ötesine geçip hayatlarını ortaya koyan deniz haydutlarının karşılaştıkları tehlike ve güçlükler sıradışı bir anlayışla sunulmaktadır. Dampier, bir bilimadamı ve doğabilimcinin merakıyla bir denizcinin kuvvetli gözlemlerini birleştirmişti. Yapıtlarının kuşaklar boyunca kaşifler ve denizciler tarafından takdir edilmiş ve başvuru kaynağı olarak *kullanılmış olması pek de şaşırtıcı değildir. Kaptan Cook ile birlikte seyahat eden ve amiral rütbesine yükselmiş olan James Burney, Dampier'la ilgili şunları yazmıştı:* ***"Dünyaya bundan daha faydalı bilgiler sunmuş olan ya da sahip olduğu bilgiyi diğerlerinden çok daha apaçık ve daha anlaşılır bir şekilde ileten, tüccarların ve bahriyelilerin böylesine minnet duydukları bir seyyah daha yoktur herhalde. "[128]***

O devirde kaptanlar, gemiye tehlikeli boğazlardan geçerken ve liman veya haliçlere giderken yol göstermeleri için kılavuzlar alırlardı. Dampier'in Panama Körfezi'ne yaptığı yolculukların birinde kılavuz yol gösterme konusunda yeterli olamadı ve ciddi sorunlarla karşılaştılar. ***Neyse ki gemide daha önceki ganimetlerin birinden çıkmış olan, İspanyolca yazılmış bazı kılavuz kitaplar vardı ve bunların o kıyı uzantısı ile epey güvenilir rehberler oldukları anlaşılıyor du"*** [129]

Gemiyi kumanda edenlerin demirleme yerleri için kendi haritalarını çıkarmaları vc gelecekte yapılacak olan yolculuklarda hudut işaretlerini daha rahat tanımaları amacıyla kıyı profilleri çizmeleri pek de görülmedik bir şey değildi. ***Bunlar bazen yayımlanır bazen de 'waggoner[1]* adı verilen, ciltler halindeki deniz haritalarına dahil edilirdi. Avrupa'da denize kıyısı olan ulusların denizaşırı koloniler için birbirleriyle yarıştıkları ve İspanya'nın Yeni Dünya üzerinde kurmuş olduğu egemenliğe meydan okudukları böyle bir dönemde, iyi hazırlanmış deniz haritaları çok kıymetliydi.*** Temmuz 1681'de Kaptan Bartholomew Sharp komutasındaki bir grup Deniz haydutu, İspanyol gemisi El Santo Rosario'daki bir cilt haritaya el koydular. Sonradan bu cildin çok büyük stratejik öneme sahip olduğu ortaya çıktı. Basil Ringrose'un günlüğünde, bahsi geçen cildin ele geçirilmesiyle ilgili şunlar yazmaktadır:[130]

> *Bu gemiden, yani Rosario'dan, deniz haritaları ve planlarıyla dolu, içinde bütün limanların, su derinlik ölçümlerinin, koyların, nehirlerin, burunların ve Büyük Okyanus'a ait kıyıların, İspanyolların bu okyanusta genellikle uyguladıkları denizcilik yöntemlerinin tamamıyla doğru ve kesin tariflerinin olduğu muhteşem bir kitap da aldık. Öyle*

---

[128] John Masefid d 'in Dampier'e yazdığı önsözden alınmıştır. Cilt l, s. 13. Aktaran David Cordingly. a.g.e. s.114

[129] David Cordingly. a.g.e.s. 115

Denizci ve kılavuz Lucas Janszoon Waghenaer'in, 1584-85 yıllarında Spieghel der Zeevaerdt (The Mariner's Mirror) başlığı altında topladığı denizcilik haritaları kendi adıyla anılmış, bu haritalar evrensel bir üne kavuştuktan sonra da "Waggoner" olarak İngilizceleştirilerek her türlü deniz haritası için kullanılan genel bir terim haline gelmiştir, (ç.n.) 'den Aktaran:

[130] David Cordingly. a.g.e.s. 115-116

görünüyor ki, bu onlara demin belirttiğim konularda eksiksiz ve mükemmel bir Waggoner oluşturmalarında yardım etti ve getirdiği yenilik ve uyandırdığı ilgi nedeniyle de İngiltere'ye dönüşümüzde Majestelerine takdim edildi. Duyduğuma göre, ondan sonra da Majesteleri'nin emriyle İngilizceye çevrilmiş. Ben bu çevirinin bir Yahudi tarafından çıkartılmış olan kopyasını Wapping'de gördüm; bu yüzden, yani diğer uluslar o denizlere gider de bunları kullanırlarsa diye, basılması kesinlikle yasaklanmış durumda ve herkesin dileği, bu hakkın vaktinden önce yalnızca İngiltere için saklı kalmasıdır.[131]

Ringrose'un seyir defterinde, bir grup deniz haydutunun Güney Amerika kıyıları civarında Mart 1679'dan Şubat 1682'ye kadar yaptıkları bir yolculuk anlatılmaktadır. Yolculuk Ispanya'nın İngiltere'yle barış halinde olduğu bir dönemde gerçekleştiğinden, bu haydutların yirmi beş İspanyol gemisini ele geçirmesi ya da yok etmesi ve Güney Amerika kıyılarındaki İspanyol kasabalarını yağmalaması kesinlikle korsanlıkla bağdaştırılabilecek eylemlerdi. Sharp ve adamları İngiltere'ye döndüklerinde, İspanyol yetkililer onların yargılanıp cezalandırılmalarını bekliyordu ama deniz haritalarının ele geçirilmesi öylesine önemli bir askeri darbeydi ki, Kral II. Charles ve danışmanları İngiltere'nin geleneksel düşmanının itirazlarına kulaklarını tıkayıp korsanları bağışladı. ***William Hack adlı Londralı bir haritacı tarafından İspanyol deniz haritalarının kopyaları çıkarıldı. Bunlardan birkaçı bugüne sağlam olarak gelmiştir. Krala ithaf edilen kopya halen British Library'dedir ve Londra'daki Ulusal Denizcilik Müzesinde de bir başka kopya bulunmaktadır.***[132]

Dampier, Woodes Rogers ve Ringrose'un seyir defterleri on yedinci yüzyıl sonlarıyla on sekizinci yüzyıl başlarında deniz haydutları ve ödül avcıları tarafından uygulanan denizcilik yöntemleriyle ilgili epey bilgi vermektedir, ama 1720'lerde hüküm sürmüş olan Anglo-Amerikan korsanların denizcilik becerileriyle ilgili çok daha az şey bilinmektedir. Tahminen, bu korsanlar da benzer yöntemler kullanıyorlardı; ayrıca, her korsan gemisinde öğle vakti gözlemlerini yapma ve enlem bulma yeteneğine sahip olan en az bir adam olduğunun hesaba katılması gerekmektedir. Bunlara ek olarak, korsan kaptanı ya da mürettebatından biri kaba kompas hesaplarını içeren bir gemi günlüğü de tutuyor olmalıydı. İyi bilinen kıyılarda dolaşmak için yerel bilgiler yetiyordu ama gemiyi kalafat etme ve eski gücüne kavuşmasını sağlama konusunda korsan yaşamı ve adaların konumu için önemli bir unsur olan uzun deniz yollarıyla ilgili doğru hesaplamalar ve deniz haritaları gerekiyordu. ***Haritalar, denizcilikle ilgili çizelge ve araçlar, büyük ihtimalle, yağmalanan gemilerden alınıyordu,***[133]

J.2- Türkiye'de Haritacılık

Pek çok devlet kuran ve **kurduğu devletleri, üstünlüğü bulunan coğrafyalarla pekiştiren Türk Milleti,** sebep ve sonucunu ileride açıklayacağımız nedenlerden dolayı; önceleri çağının devletlerinin önünde olan coğrafyacılığı ve haritacılığı, Osmanlı İmparatorluğunun duraklama ve gerileme devriyle birlikte aynı kaderi paylaşmıştır.

Harita Genel Komutanlığı tarafından basılıp, dağıtılan haritacı Mehmet Şevki Paşa

---

[131] Exqucmclin, s. 208'den Aktaran David Cordingly. a.g.e.s. 116

[132] David Cordingly. a.g.e.s. 116-117

[133] David Cordingly. a.g.e.s. 117 78

[134](Korgeneral) ve Tuğgeneral Abdurrahman Aygün[135] tarafından yazılan **"Türk Haritacılık Tarihi"** adlı eserler dünyada eşi benzeri görülmedik derecede değerli ve muhteşem eserlerdir.

Aynı zamanda içinde bulunulan zamanı askeri ve siyasi olarak değerlendiren bu dört değerli kitabı okurken etkilenmemek elde değildir.

Çok zor şartlar altında kurulan Türkiye Cumhuriyeti'nin hangi imkansız durumlardan bu noktaya geldiği okuyanları şaşırtacaktır.

Sh: 26-79

Kaynak: Salih DEMİRTAŞ, Şablona Sığmayanlar, İlke Emek Yayınları: I. Baskı: Ocak 2006, Ankara.

[134] Derleyen ve Sadeleştirenier: Emekli Harita Mühendis Kd. Alb. Edip Özkale , Emekli Harita Yarbay Mustafa Rıza Şenler. "Haritacı Mehmet Şevki Paşa ve Türk Haritacılık Tarihi" . Harita Genel Müdürlüğü Basımevi Ankara 1980

[135] Tuğg. Abdurrahman Aygun. Sadele$tirenlcr: Edip özkale, Mustafa Rıza Şenler. *Türk Haritacılık Tarihi".Harita Genel Müdürlüğü Basımevi Ankara. Cilt 1 1980, Cilt II 1980 Cilt III 2002.

İNSAN ve NÜFUS MESELESİNİN BİLİNMEYENLERİ

A-İNSAN

İnsanoğlunun önemli araştırmalarından biri yine insandır. İnsanın sadece fiziksel ve biyolojik olarak keşfedilmesi, incelenmesi, başlı başına yüzlerce bilimin, binlerce bilim dalının, milyonlarca araştırmanın sebebi olmuştur. Fiziğin ve biyolojinin ötesinde duygularının ve düşüncelerinin anlaşılabilmesi için yine binlerce bilim, araştırma teknikleri ve metotları ile düşüncelerimizin sınırları saptanmaya çalışılmıştır.

İnsan, gerek fiziği ve biyolojisi, gerekse davranışları ve ruhu ile belli bir şablon içerisine sokulmaktadır. Fiziki ve biyolojik olarak bir ölçüde başarılı olunmakla ise de insanın ruh ve davranış tarzı ile aidiyet kavramları çoğu zaman şablona sığmayan örnekler göstermektedir.

"Anne" üzerine yazılmış binlerce sayfa okusak dahi okuduklarımızın hiçbirisi, her bireyin kendi annesi için söyleyeceklerinin yerini asla tutamaz. Gelişen baskı teknikleri ve matbaacılık sonrasında kitapçılara ve kırtasiyelere gittiğimde canım anneme, canım babama, kardeşime, oğluma, sevgilime gibi başlıklar altında, o kişi ile ilgili sözüm ona en güzel sözlerin bir araya toplandığı kitaplar görmekteyim. Teknolojik gelişmeler ile bazıları için hayatın fiziksel olarak kolaylaştırması hoş bir şeydir. Fakat duyguların ifade edildiği, basılı kitaplar ruh ve insan davranışlarını belli bir norma oturtturup, şablon içine sokar.

Şu ana kadar yazılmış bütün kitapları bir kişi okusa, okuduklarının tümünü ezberlese bile, mutlak olan bir şey vardır ki o da; okuduklarının dışında yeni şeyler üretebilmesidir. İşte insanı diğer canlılardan ayıran bu yaratıcı özelliğidir. Ayrıca insanı diğer canlılardan ayıran en önemli özelliklerinden birisi de alet yapmasıdır. Gelişen insan, yaptığı aletleri de geliştirmiş, zaman içinde alet yapan aletlerin üretilmesi, yeni buluşlar ile yeni bir çağın başlamasını sağlamıştır. Hayatın devamlılığını daha da kolaylaştıran bütün bu aletlerin ve üretim araçlarının gelişimi, insanlık tarihinin en büyük devrimlerden olan tarım devriminden sonra sanayi devriminin de gerçekleştirilmesinde yardımcı olmuştur.

Ülke kavramını değerlendirilirken onu oluşturan bireylerin özellikleri dikkate alınmalıdır.

İnsanoğlunun ömrünün kısa olması, onu ilk önce sözlü ve yazılı daha sonra ise imkanlar ölçüsünde diğer araçlarla kendisinden sonrakilere kalıcı belgeler bırakma isteğine itmiştir. ***"İnsanın en basit yöntemle ürettiği malın, onu üreten insan öldüğü zaman dahi kalıcı olması, insanın madde karşısında mağlubiyeti gibi görülebilir."*** Dünya üzerindeki maddelere egemen olup, onlara pek çok şekil vermesine rağmen, kendi ömrünün kısalığı ve bu kısa ömründe sürekli olarak eğitime, öğretime ve bakıma muhtaç olması, insanı edinmiş olduğu bilgi ve tecrübeleri gelecek nesillere aktarabilmenin yollarını aratmıştır. Kendi düştüğü hataların tekrarlanmaması için kalıcı eserler bırakmıştır. İşte yazı ve kitap öncelikle bunun için bulunmuştur.

İnsan edindiği bilgi ve tecrübeleri gelecek nesillere aktararak, yaşadığı zaman ile yaşanacak zamanı ilişkilendirebilme imkânına kavuşmak istemiştir.

Yerleşik düzene geçip, onca emek ile önce yaşanabilir, sonra sürekliliği sağlanabilir ortamlar yaratan insan; gerek bitki gerekse hayvanların ıslahı ve evcilleştirilmesi için çokça zaman harcamıştır. Yeri geldiğinde, ömrünü harcadığı değerleri, başka canlılar ve

insanlardan gelecek zararlara karşı korumak için, canım vermekten sakınmamıştır.

İnsanlar, öncelikle mensubu olduğu aileyle geliştirdiği ilişkiler ve daha sonra diğer insanlarla kurduğu ilişkiler sayesinde, grup-topluluk-toplum halini alırlar, ilişkide bulunduklarıyla ortak kurallar ve değerler belirleyerek, birikimlerini gelenek-görenek başlığı altında kendinden sonra gelecek olan nesillere, sözlü ve yazılı olarak aktarırlar.

Avcılık-toplayıcılıktan yerleşik düzene geçildiği andan itibaren bir araya gelen topluluklar, birbirlerinin hak ve menfaatlerini korumak mecburiyetindedirler. Ait olduğu birliklerin-birliğin, koyduğu kurallara (normlara) uymak zorundadırlar. Kurallara uymayanlar, normal olmayan kapsamında değerlendirilip, kural ihlali yapmış sayılır ve kendisi hakkında çeşitli yaptırımlar uygulanır.

A.1- Lider İnsan

İncil ve judaizm'in en iyi tefsircilerinden Philo şöyle diyor:

> **Akıllılar doktorlara benzerler, hastaların sakatlığı ile boğuşurlar. Dolayısıyla akıllı bir insanın öldüğünü duyduğum zaman kalbim hüzün doluyor. Ölen için değil tabi, çünkü o, mutlu yaşadı ve şerefiyle öldü Hayır, kalanlar için yas tutuyorum. Onlara güven sağlayan o güçlü kolun desteği olmadan, Allah 'tan eski koruyucusunun yerine yenisi gelmezse, sefalet çöllerine terkedilmiş olacaklar.'** [136]

Bir toplumu hatta bir kabileyi, aileyi bile ayakta tutan liderdir. İyi liderden mahrum hiçbir cemaat ve cemiyet gelişemez hatta ayakta bile duramaz.

Topluma yön veren liderlerin, ileri görüşlülüğü ve temsil ettikleri gurubun motivasyonunu sağlama ve gurubu kontrol altına alma gibi özellikleri, bu liderleri diğer bireylerden ayıran en önemli özellikleridir. *Lider temsil ettiği grubun hak ve menfaatlerini savunabildiği sürece takipçileri onun peşinden gider. Toplumların önünde lider olmuş kişilerin başarıları ve başarısızlıkları değerlendirirken içinde bulundukları zaman ve diğer devletlerin durumları göz önünde tutulmalıdır.*

Lider kişilerin nasıl seçildiği de önemlidir. Zamanında çok önemli görevlerde bulunmuş kişilerin hatıra kitaplarını incelerken; öncelikle vizyonları ve geleceğe bakışları dikkati çekmelidir. *Pek çok etkili görevlerde bulunduktan sonra, içinde hiçbir şey olmayan kitapları okuyunca kitabı yazan kişinin de zamanında işgal ettiği mevkilere tesadüfler veya özel ilişkiler sonucu geldiği ortaya çıkmaktadır. Özellikle akademik, askeri ve bürokratik kariyer yapmış kişilerin ileride kendileri ile dalga geçilmemesi için yazdığı kitaplara ve yazılara dikkat etmesi gerekir. Çünkü yazanın bundan sonra geçireceği boş hayatından daha önemlisi, zamanında temsil ettiği mevkinin, ülkemiz için olan önemidir ki; bu önem, kişilerin değil, üstün milliyetinin unsurudur. O mevkiler kişilere ait değildir. Ülkenin ve milletin vermiş olduğu sıfatları kullanırken, gerekmedikçe kişi asla o sıfatları vücudunun takdimi için, iş elbisesi gibi üzerinde taşımamalıdır*

A.2- Kamuoyu'Yaratmak

Yaşadığımız dünyada ve mekânda elbette ki kamuoyunu yaratan nesnelerden istifade

---

[136] Paul Jonson "Yahudi Tarihi" Çeviren; Filiz Orman. Pozitif Yayınları İstanbul s. 199 186

edeceğiz. Fakat kamuoyu yaratan grupların hedeflerinden bir tanesi de; *"bize sunulan yanlış ve çarpıtılmış verilerden etkilenip başkalarını etkilememizi sağlamaktır."* Birey olarak içinde bulunduğumuz toplumda, ait olduğumuz cemaat ve cemiyetlerin faaliyetlerini bu noktada tekrar gözden geçirmemizde yarar vardır.

Temsil ettiği toplumun hak ve menfaatlerini iyi savunamamış, hatta ihanet noktasına varan, kasti başarısızlıkları yapmış liderler, ne hikmetse **"kamuoyu yaratıcıları"** tarafından, başarılıymış gibi gösterilir. Eski Yunanca bir kelime olan ***karizma*** üstün özellikleri olan, bazen de yüce Allah'ın sıfatlarını bulunduran anlamında hemen hemen sadece peygamberlere atfedilen bir benzetmedir. Hiçbir özelliği olmayan kişiler için bu kavramın kullanılması, bunu kullanan kişinin basiretsizliğini ve bilgisizliğini gösterir.

Kamuoyu yaratan unsurlardan görsel ve yazılı sektör, bazı ülkelerde yeni oturmasına rağmen, özellikle televizyon haberciliği ile ilgili yayınlarda geçmişe dönük çokça görüntülü belgeye yer vermektedir. Bu durum, yıllarca bu işin sıkıntısını çekmiş ve bu bulguları görüntüleyip, arşivlemiş kurumlan üzmektedir. Bu noktada akla gelen soru, arşiv hırsızlığının daha ne kadar süreceğidir...

Yaşadığı zamanda kamuoyu yaratıcılarına ters düştüğü için taşlanarak kovulan veya öldürülen liderlerin yokluklarında, onlara atılan taşlar heykelleri yapılmak üzere bir araya getirilmiştir!

PATA KUŞU

Çocukluğumda İstanbul'daki boş araziler ve mezarlıklardaki kuş avcılarına çok kızardım. Diğer kuşların ağlar vasıtası ile yakalanmasından çok, onların o kapana düşmesine sebep olan patalya kuşlarına acırdım. Ayağından bir sicim ile kapanın etrafına bağlanan pata kuşu yukarıdan uçmakta olan zavallı sürüyü tuzağa düşürürdü. Pata kuşuna acırdım çünkü akşam olup görevini tamamladıktan sonra onunda işi biter acı çekmesin diye kafası kopartılıp bir kenara atılırdı.

Pek çok ülkenin pek çok liderinin sözüm ona vatandaşları aydınlatmak için basıp dağıttığı pek çok kitaptan etkilenen, ve bu etkilenmesinden sonra yaptığı eylemlerden dolayı acı çeken insanları görünce hep kafası kopartılan patalya kuşları aklıma gelir. Yıllarca pembe kitaptı, mor kitaptı çeşitli yayınlarla bir sürü insanın canını yakan patalya kuşlarına lanet olsun.

B-NÜFUS KONUSUYLA İLGİLİ KAYNAKLAR

Nüfus bilimi ile ilgili pek çok bilim adamı uğraş vermiştir. Nüfus konusunun bilimselleşmesinde önemli rol oynayan Gilar'ın yapmış olduğu "demografi"(démogrphie) tanımlaması kabul edilerek nüfus bilimine çoğunlukla "demografi" denilmiştir.

Meşhur İtalyan bilgini Napoleone Colajanni'nin 1909'da Napoli'de basılan "Tatistica e demografía" adlı eserinde "demografı" tabirini kabul etmiş ve bu kavramın yalnız nüfus olay ve rakamlarının ifade edilmesinden dolayı değil, bütün kanunların sebep ve sonuçlarının uygulama alanıntn; insanlık olduğu tespitinde bulunmuştur. *Demografı kelimesinin aslı Yunaca "demos=millet" ve "graph é—tarif' manasındaki milletlerin tarifini ifade eder.*[137]

---

137 Leon Rabinowizc. Nüfus meselesi, nüfus ilmi, nüfus tarihi ve nüfus harekâtı. 1930 İstanbul İktisat Matbaası. Tercüme: Alahattin Cemil I.Baskı s. 37-38 188

Nüfus konusuyla ilgili kaynakların azlığı, olanların ise karşılıklı (çifte belgelendirme) kontrollerinin yapılarak sağlıklı bilgilere ulaşılamaması, kaynağı çok az olan bir bilim dalını eksik yönlü bir karaktere büründürmüştür.

Dünya kültür mirası incelenirken, bilgi akışındaki en önemli kırılma noktalarını; kitapların toplu yakılması ya da kütüphanelerin kapatılması veya ihmal edilmesi oluşturmuştur. Bir gün bilim adamlarının kitaba ve bilime karşı bu uygulamaların yapıldığı zamanın öncesi ve sonrası nüfus hareketlerini incelemesi sonucunda çok şaşırtıcı gerçeklerle karşılaşacakları muhakkaktır.

Nüfus ilminin en önemli noktası sağlıklı kayıtların yöneticiler tarafından tutulması, istatistik ve diğer ilimlerin usulleri ile düzenlenmesidir. Nüfus ilmi, tutulan bu sağlıklı kayıtlar vasıtası ile istatistiğin ve diğer beşeri bilimlerin, tasnif ve karşılaştırmaları sayesinde pek çok hayati konu hakkında idareci kısma bilgiler sunar ve bu bilgiler idarecilerin çıkaracağı kanunların sebep ve sonuçları olurlar.

C-NÜFUS İLMİNİN ÖNEMİ

İnsanlığı ilk gününden itibaren iyi incelediğimizde şaşırtıcı gerçeklerle karşılaşırız. Birbirinden çok farklı sebeplerden dolayı etkilenen, birikim sağlayan milletler, ortak bir amaç etrafında bir ülke kurmak için bir araya geldiklerinde milliyet olurlar.

İnsan, tekil halden çoğul hale geçip milliyet unsurunu oluşturduktan sonra, ait olduğu devletin diğer devletlerle olan mücadelelerinde en önemli gücü ve kuvveti olmuştur. Bir devleti oluşturan nüfus, o devletin geleceğidir. Uluslararası ilişkilerde nüfus meseleleri, savaş mücadelelerinin önemli sebep ve sonuçlarındandır. Ülkemizde nüfus inceleme ve araştırmaları üzerine bırakalım geçmişi; onca teknik ve sosyal ilerlemelere rağmen bugün bile sağlam ve sağlıklı bilgilerin derlenip toparlandığı merkezlerin sayısının çok az olması bu yüzden düşündürücüdür.

Geleceğe yönelik nüfus ile ilgili araştırma yapma, istatistikler hazırlama ve veri tabanı oluşturma hizmetleri ile insan kaynakları araştırmalarının hemen hemen tamamının yabancı ülkelerden patentli ve maddi destekli olarak kurulup geliştirilmesi üzüntü vericidir. Devletin ve milletin asıl kaynağının yeterince incelenmemesi ve uluslararası mülkiyet hakkı için savaşan organların, ne için savaştıklarının farkında olmamaları, ülkeyi seven ve düşünenler için ızdırap vericidir.

Ülkemizde her beş yılda bir yapılması gereken, ülke genel nüfus sayımı öncesi il, ilçe ve beldelerin, başka yerlerde yaşayan insanlar tarafından oluşturulan hemşeri organizasyonları sonucu nüfuslarının sayım günü kaydırılma yöntemi ile yüksek gösterilmeye çalışılması, pek çok mahalde mükerrer kayıtların olmasına ve yanlış bilgilere, dolayısıyla yanlış istatistiklere yol açmaktadır. *Asıl üzüntü vereni ise bu mükerrer kayıtlara mahalli ve genel idarecilerin ön ayak olmasıdır. Bu durum idareci ve siyasilerimizin nüfus politikasına gösterdiği laçkalığı ve ilgisizliği açıkça ortaya koymaktadır.*

Sağlıksız yapılan nüfus sayımları; ülkemizin geleceği ile ilgili alınacak olan yatırım kararlarını olumsuz yönde etkilemektedir. Taşıma yöntemi ile nüfusu şişirilen il, ilçe ve beldeler ülkemizin büyük ekonomik zararlara uğramasına sebep olmaktadır.

Diğer taraftan yapılan onca çalışmaya rağmen, başkası tarafından bulunan nüfus

cüzdanına ne yapılacağının bilinmemesi, bütün müracaat bankolarının, ekmek büfelerinin, otobüs, metro duraklarının ve doğal gaz gişelerinin onlarca kayıp nüfus cüzdanı ile dolu olması, toplumun da nüfus politikasına verdiği değeri ve ciddiyeti gözler önüne sermektedir.

Yaptığım bunca araştırma sonucunda, 1930 İstanbul İktisat Matbaasında basılmış olan, zamanın Cenevre Üniversitesi öğretim görevlilerinden ***Leon Rabinovizic'in*** yazdığı, İstanbul ve Paris hukuk fakültesinden mezun olan Alahattin Cemil'in tercüme ettiği ***"Nüfus Meselesi, Nüfus İlmi, Nüfus Tarihi ve Nüfus Harekâtı"*** adlı eserinden kaynak olarak daha iyisini bulamadım. Bu konuya ilgili veya ilgisiz ülke meselelerine kafa yoran herkesin okuması ve başucunda bulundurması gereken bu eserden oldukça etkilendim ve yararlandım.

Ünlü yazar Emil Zola'nın ifade ettiği gibi ***"İstiklal yalnız doğumda ve çoğalmadadır. Beşeriyetin yürüyüşünde, ve tarihinde atılmış hiçbir adım yoktur ki; buna insanların adedi sebep olmasın"***[138]

Yazar kitabında milli hudutları içinde kalan ve her türlü yabancı boyunduruğundan kurtarılan, yeni kurulan Türkiye Cumhuriyetİ'nde, 1930 yılı itibariyle en önemli meselenin nüfus meselesi olduğunu, nüfusu az olan bir vatan ve memleketinde müdafaası güç, istikbalinin karanlık olduğunu belirtmiştir.[139] Gerçekten 1930 yılında yazılan bu kitap, 1933 yılında 10. yılını kutlayan cumhuriyetin 10. yıl marşında en büyük övgü ve bugünde o bölüme gelindiği zaman büyük bir duygu yüküyle ve haykırarak söylediğimiz gibi "***her yaştan on beş milyon gence ulaştığımızın müjdelenmesidir.*** Yapmış olduğum araştırmaların hiçbirisinde, hiçbir marşın içerisinde nüfus ile ilgili tespitte ve övünmeye rastlamadım. 10. yıl Marşını dinlerken Balkanlardan, Ege adalarından ve Osmanlı İmparatorluğu'nun hemen her yerinden "Misak-î Milli ile sınırları çizilmiş Anavatanımız"a toplanmış olan Türk halkının, cumhuriyeti koruma ve kollama görevini yapabilecek olan nüfus gücünün 1933 yılında çok azının temin edildiği müjdesi vardır. Yazar kitabın 6. sayfasında ise; hiç değilse daha 1930 senesi için Türkiye'nin 30 milyon nüfusa ulaşmasının gerekliliğini belirtmiştir.

Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin bulunduğu coğrafyada hiçbir zaman olayların dışında kalınarak ve seyrederek ayakta durulmaz. Dünyanın en uzak bölgesinde dahi olan herhangi bir olayın Türkiye'yi etkilediği bir zamanda, kendi çevresinde dik durabilmenin yolu nitelikli ve çok nüfus ile olur.

Nüfusun kaliteli güçlü bir halde çoğalmasının unsurlarından en başta geleni, insan yaşamının süresinin uzatılmasıdır. Sıhhi, iktisadi ve ahlaki tedbirlerle insan ömrünün uzatılması için her türlü tedbire başvurulmalıdır. Özellikle hayattaki insanların sağlıklı olması, pek çok salgın hastalıklarından korunması, ülkeyi her alanda dinç tutar. *İyi incelendiği zaman görüleceği üzere, pek çok medeniyet ve devlet kötü nüfus politikaları yüzünden tarih sahnesinden kaybolmuştur.*

Nüfus meselesinde sıhhi ve iktisadi tedbirlerden daha önemlisi ahlaki ve ailevi normlardır. Sağlıklı istatistikler karşılaştırıldığı zaman görülecektir ki tıbbi ve iktisadi alanda müreffeh olan ülkelerin ahlaki yapılarının çökmesinden dolayı, önce aile kavramı ortadan kaybolmuş ve ahlak kurallarından eser kalmadığı için nüfus hızla azalmıştır.

---

138 Lcon Rabinowizc, a.g.e. s: 213

139 Lcon Rabinowizc, a.g.e. s: 5

1930 senesine ait istatistiklerde Türkiye Cumhuriyetinin km²ye düşen nüfusu 17,9' dur.

Diğer bazı ülkelerde ise,

Belçika	264	Sırbistan	53
İsviçre	100	İtalya	131
Romanya	59,9	Lehistan	75
Hollanda	224	Yunanistan	48,8
Macaristan	91,6	Almanya	130
Bulgaristan	54	Fransa	74,5
Amerika	142	İspanya	44
Danimarka	90	Sırbistan	53

[140]

Bu istatistikler karşılaştırıldığı zaman, uluslararası politikanın en büyük gücünün nüfus politikası olduğu ve nüfusun arttırılması için hemen her ülkede teşvik edici pek çok yasal düzenlemenin yapıldığı görülmektedir.

Unutulmaması gerekir ki, dünyadaki tüm varlıkların birinci sermayesi ve asıl unsuru insan içindir. Nüfus meselesi insanlığın ilk günlerinden itibaren varolmuş, nasıl ki iktisat ve tıp ilimlerinden evvel iktisat ve tıp uygulamaları varsa, nüfus ilminin çok önemli olduğu günümüzden önce de, acımasız nüfus siyasetleri ve uygulamaları vardı.[141]

Medeniyet ve ülkeleri ayakta tutan yegane unsur nüfustur. Bütün medeni kültürler varlıklarını devam ettirebilmek, nüfuslarını çoğaltmak ve sağlıklı tutabilmek için kanunlar ve uygulamalar geliştirmişlerdir.

Geçen süreç içerisinde, nüfusun yetersiz olduğu noktasından hareketle pek çok kanun da çıkartılmış, özellikle Roma'da M.Ö. 403 senesinde, nüfusun artırılması ve aile kavramının korunması için birçok kanun yürürlüğe konmuştur. Bu konuyla ilgili olarak, o dönem çıkartılan Ogüst kanunlarını;

Zina ve boşanma,

Evliliği teşvik etme,

Nüfusun artırılması çerçevesinde toparlayabiliriz.

Ogüst kanunlarından evvel Jules Céser zamanında da en az üç çocuk sahibi olanlara arazi verilmesi, çok çocuğu olan kölelerin azat edilmesi gibi pek çok nüfusu teşvik edici

[140] Lcon Rabinowizc, a.g.e. s: 12

141 Bu nüfus siyasetlerini daha iyi anlamak için ise, sadece nüfus ilminin gerekleri ile değil, insanla varolan diğer bilimlerin bakış açılarının da hesaba katılarak bütünlüklü bir kavrayış gündeme getirir.

uygulamalar görülmüştür.

Ogüst Kanunlarındaki en ilginç uygulama ise, zina cezaları konusunda olmuştur. Serbest ilişki ile ortadan kalkan aile kavramını tekrar canlandırmak için kocasını aldatan kadını, kocasının dava etmesinin mecburi olması ve bu haldeki bir kadının hiçbir şekilde tekrar evlenmesine izin verilmemesi, boşanmalarda Julia Kanunu gibi yedi şahit önünde boşanması[142] gibi örnekler çarpıcıdır.

Bu kitapta yer alan **"Teknoloji–Coğrafya İlişkisi", "Kölelik"** ve diğer konu başlıklarında da görüleceği üzere **avcı–toplayıcı** toplumların ilkel dahi olsa ürettikleri aletlerin yardımıyla yerleşik düzene geçmeleri, **insan–doğa ve insan– insan** arasındaki mücadeleyi de yeni ve farklı bir boyuta taşımış oluyordu. Yerleşik düzen aynı zamanda yeni bir toplumun da oluşmasına ve bu yeni toplumun da kendi devamlılığını sağlaması için yeni üretim biçimleri ve araçları (yeni aletler ve gereçler) geliştirmesini gündeme getiriyordu. Bu yenilikler aynı zamanda yeni vahşetleri de beraberinde getiriyordu. Eski toplumdaki vahşetin yerini, yerleşik düzende, yeni vahşet türlerine bırakıyordu. Yerleşik düzenle birlikte tarıma dayalı üretimin daha sağlıklı yapılması ve korunması için ilk elden insan gücüne ihtiyaç duyulmuş ve bu insan gücü, nüfusun da yeni bir siyasette kullanılmasına yol açmıştır. Diğer taraftan yerleşik düzene geçiş sürecinde kendini ehlileştiren insanoğlu, aynı zamanda da mücadele etmiş olduğu diğer canlıların da ehlileştirilmesini sağlamaya çalışmıştır. Doğaya hâkim olma uğraşısı insanoğlunun varlığından itibaren birinci hedeflerinden olmuştur.

Nüfus konusu incelenirken vatandaşlık ve kölelik konularını değinmek son derece önemlidir.

C.I- Kölelik

Yalnız ziraat ve tarımla geçinilen, madenlerin çıkarılmasında insan emeğinin kullanıldığı, ulaşımın deniz yoluyla ve küreklerle gerçekleştirildiği, teknolojinin insan hayatında bu kadar önemli olmadığı zamanlarda kölelik ihtiyacı doğmuştur.

Köleliğin tamamına bakıldığında, iktisadi bir olayla karşılaşılacağı görülecektir. Ziraatın hakim olduğu bir dünyada, harple meşgul olan kavimler, *toprağa daha çok önem vermeye başlamışlardır. İşgal edilen yeni yerleşim yerlerinde, ele geçirilen kendi kavmine ait olmayan insanları öldürmeyip kendileri için çalışmaya zorlamışlardır.* **Yapılan yeni keşifler ile elde edilen yeni alanlarda bulunan, yerli halkını katledilip, soykırıma uğratılmasında ise;** *gidilen yeni yerlerdeki nüfusun, keşfedenlerden daha fazla olması, teknik ve sosyal gelişmelerinin, yeni gelenlerden daha geride bulunmaları gibi pek çok sebep vardır.* **Ancak, kendini keşfedenlere tabi yapmaması, onun boyunduruğuna girmemesi, yeni gelenin yerlilerin yaşam alanını daraltıp sınırlaması gibi nedenler yerlilerle keşfedenler arasında ve ne yazık ki her zaman yeni gelenlerin kazanacağı ve yerlilerin sayısının hızla azalıp ve hatta bazı kavimler in ortadan kalkacağı savaşlara yolaçmıştır.**

---

142 Akt. Leon Rabinowizc (1930), a.g.e., s. 110

Yeni keşfedilen yerlerde, yönetime tabi olmayıp, isyan eden halkın, imkan ölçüsünde ortadan kaldırılması, ihtiyaç duyulan insan gücünün ise yine başka yerlerden getirilmesi, bugün, dünya düzenine hakim ülkelerin geriye dönük en büyük silahı ve sermayelerinden birisi olmuştur.

Kölelerde kadının eksikliği ve aile yaşamının olmaması, kölelerden elde edilecek yeni çocuk kölelerinin azlığı, güçlü devletlerin hizmetlerinin görülmesi için ordularının yeni kölelere yönelik seferlere çıkarılmasını gerektirildi. *Daha da acısı, köle bir aileden doğan çocuğun, yetişkin olup hizmet vereceği zamana kadar ki bakım masraflarını hesap eden yöneticiler doğum yolu ile köle artırımı yerine, dışarıdan yetişkin köle toplamayı daha ekonomik bulmuşlardır.*

Zaman içerisinde çoğalan köleler, bazı durumlarda serbest vatandaşlardan sayıca fazla oluyor. Bu durum ise, idareci sınıfın haklı olarak korkmasına yol açıyordu. Bir esir, o kadar pahalı bir şey değildi. Aritofphane zamanında, Atina'da atın fiyatı 1,500 drahmi iken, bir kölenin fiyatı 100-120 drahmi idi. Dışarıdan getirilen köle nüfusunun site devletlerindeki asıl nüfustan kat be kat fazla olması asıl nüfusun lüks ve sefahat içerisinde evlilik ve aile hayatından uzak durması; asıl nüfusun sürekli azalması, köle nüfusun sürekli artmasına yol açmıştır. İçinde bulunulan bu durum bazı idareci ve seçkin sermaye sahiplerini düşünceye sevk etmiştir. Eski Yunan tarihi yazarlarından Polybe bu hali gayet güzel anlatıyor ve şöyle ekliyor:

> "*Erkekler, tembellik, zevk, sefa ve rezalet içinde yaşıyorlardı. Ne evlenmek istiyorlar, ne de evlilik dışı olan çocuklarına bakmak istiyorlardı. Yalnızca, servetlerinin idarecisi olarak yetiştirdiği birkaç çocuktan ibaret kalan bir aile yaşamı içerisindelerdi. Bu çocuklarından birinin savaşlarda, ötekini de hastalıkta kaybetmiş olsalar, bir aile ocağı tamamen sönmüş oluyordu. Arı kovanlarının boşanması gibi, şehirleri oluşturan bu asıl seçkin nüfus, hızla azalıyor ve ülke kuvvetten düşüyordu.* "[143]

Şehirlerde serbest nüfusun azalıp, köle ve köylü nüfusun artması, Eski Yunan'da yöneticileri telaşa düşürmekte idi. Özellikle köylü nüfusun, köylerine geri dönmesini sağlamak için pek çok yaptırımlar uygulanıyordu. Milattan 426 sene önce yazılmış olan Aristofphane'nin komedyasında (Arclıarmiens), Dicefôlis isimli oyuncu şunları söylüyordu:[144]

> *"Ey! Atinalılar, Atinalılar, tarlalarımı düşünüyorum. Şehirlerden nefret ediyorum ve sevgili ocağıma hasret çekiyorum. Yuvamda hiçbir gün kömür, sirke, zeytinyağı satın almayı düşünmedim. Orada, şimdi beni dört parça eden, bu satın alma kelimelerini bilen yoktur: Satın almak mı? Her şeyi bedava yetiştiriyordum. "*

Kölelerin devlet düzenindeki işlevi, nüfusun ve vatandaşlığın belirlenmesine göre değişiyordu. "Nüfus" kavramı, devlet düzeninden devlet düzenine farklı olmak üzere "vatandaşlık" kavramı ile bütünleşir. *Bir ülkenin nüfusundan sayılmak, o ülkenin vatandaşı olduğu anlamına gelmez.* Romalılar devrinde nüfus kanunu ve vatandaşlık kanunu ayrı ayrı değerlendirilmiş, çeşitli hizmetler için çalıştırılan köle nüfusuna normal vatandaşlık verilmemiştir.

---

[143] Akt. Leon Rabinowizc (1930), a.g.e., s.73-76

[144] Akt. Lcon Rabinowizc (1930), ag.e., s.77

Dünya nüfusu ve kölelik hareketleri iyi incelendiğinde görülecektir ki, kölelik iktisadi amaçlar için kullanılmış bir sistemdir. Gelişen teknoloji ile dc insan gücüne duyulan ihtiyacın azalması sunucu kölelik ortadan kalkmıştır. ***Bu sefer de gelişmiş devletler, getirdikleri kölelerin geri gönderilmesi yollarını arayarak, geriye dönük çok sıkı bir göç politikası izlemişlerdir.***

Kölelerin önce çalıştırılıp ihtiyaçların karşılanmasından sonra da geri gönderildiği bölgelere ilişkin en iyi örnek Liberya Devletindir. Siyasi tanımında ABD'den özgürlüklerini elde etmek amaçlı Afrika'ya geri döndükleri belirtilen Liberya halkının göçleri, geriye dönük olarak başladığı andan bu güne kadar bütün süreçleri incelendiğinde çok çarpıcı verilere ulaşılacağı muhakkaktır.

BUGÜN EN FAKİR HALK, İŞÇİ SINIFINA **PROLETARYA (PROLETİRE)** DİYENLERİN BU SÖZCÜĞÜN ASLINDA **"*ÇOCUKTAN BAŞKA BİR ŞEYİ OLMAYAN KÖLE"*** ANLAMINDA ROMA KANUNLARINDA YER ALDIĞINI BİLMEMELERİ; İŞÇİ, KÖYLÜ VE TEKNİSYEN SINIFINI KÖLE İLE BİR TUTMALARI SON DERECE ŞAŞIRTICIDIR.

C.2- Demografik Basınç Kuramı

Yaşadığımız an dahil bütün tarih boyunca, yönetici sınıfın üzerinde durduğu en önemli konulardan biri, uygun nüfus sayısının bulunup korunması olmuştur. İlerideki bölümlerde inceleyeceğimiz teknoloji-insan, teknoloji-coğrafya, coğrafya-insan ilişkileri bazen yöneticilerin ve idarecilerin yanlış kararlar vermelerine yol açmıştır.

Eski Yunan'da, Aristoteles ve Platon, aşırı nüfustan korkmuşlardır. Platon, evlilik adedinin hâkimler tarafından tayin edilmesini, hakimlerin savaşta ölenleri, hastalıkta ölenleri ve kazaları hesap ederek ona göre evlilik sayılarına izin vermeleri gerektiğini belirtmiştir. Aristoteles ise, doğacak çocukların sayısını, kanunların tayin etmesini ve gerekirse ihtiyaç fazlası çocukların, daha anne karnındayken öldürülmeleri gerektiğini[11] belirterek nüfus fazlalığının medeniyetlerin çökmesine sebep olduğunu öne sürmüştür.

Denemelerinin (Essaies) XXIII. bölümünde, Montaigne, demografik savaş kuramı ile devrimler kuramını birbirine sıkıca bağlarken savaşları ***"Cumhuriyetten akıtılan kan"*** olarak görmekteydi. Ona göre, bu akıtılan kan yüksek tansiyonun (dönemin tıp inançlarına göre) yol açabileceği rahatsızlıkları önlemekte ve organizmayı temizlemekteydi. Pek çok Rönesans düşünürü, dönemin buhranlarını nüfus basıncı ile açıklıyordu.

Çağdaş dönemde bu düşünceler yeniden ele alınmıştır. Örneğin, Gaston Bouthoul, bugün savaşların eskiden büyük salgınların sağladığı ayarlama işlevini yerine getirdiği tezini savunmakta, savaşların "demografik yönden bir rahatlık" getirdiğini söylemektedir. Yani bir çeşit güvenlik sübabı olmaktadır, savaşlar. Montaigne'nin görüşü de buydu, az çok. Etkileyici pek çok olayla desteklenmektedir bu görüş. Gerçekten, Avrupa nüfusu 1814 ile 1919 arasında bir kat artmış, ardından da XX. y. yılın ilk yarısındaki büyük çatışmalar patlak vermiştir. XVII. y.y sonunda Fransa, doğal kaynaklarına ve çağın tekniklerine oranla aşırı nüfus besleyen bir ülkeydi, büyük olasılıkla; 1789 Devrimi ile 1792— 1815 büyük savaşları, işte o zaman patladı. Çağdaş az gelişmiş ülkelerde aşırı nüfus birikimi ile devrimci pek çok akım ve çoğu zaman da savaşçı bir yöneliş, bir arada bulunmaktadır. ***1930'larda Avrupa'da Almanya'nın, Asya'da Japonya'nın nüfus fazlasına sahip oldukları besbelliydi İzledikleri yayılma politikası ve bunun yol açtığı savaşların amacı, gereksindikleri yaşam alanını kazandırmaktı onlara***. Buna karşılık, XIX. y.y. da, ABD'nin, yeterince nüfusa sahip olmaması öte yandan da, durumlarından hoşnut olmayanları batıya doğru göç edebilme olanağına sahip olması, bu ülkede toplumsal gerginlikleri azaltan ve özellikle sınıf çatışmalarını zayıflatan bir etki yapmış gibi görünmektedir.[145]

C.3- Dinin Nüfusa Etkisi

İnsanlığın varlığından itibaren din ve dini söylemler ile kutsal kitaplar hayatın her

---

IJ Maurice Duverger Siyaset Sosyolojisi, Varlık yayınları 5. Baskı 1998 İstanbul s. 61-62-63

alanında etkili olmuştur. Nüfus meselesi incelenip tartışılması esnasında en başta gelen çarpanlardan bir tanesi ilgili toplumun dini kurallarıdır.

Hz. Âdem ve Havva'dan başlayıp bu güne kadar süren dinin, toplum üzerindeki etkisi nüfus meseleleri üzerinde çok çarpıcı etkiler bırakmıştır.

Feodal yaşantıların başladığı günlerden itibaren her devletin kendi nüfus mücadelesi çoğu zaman kendi dini mücadelesi olmuştur. Saint-Paul'un; kızını evlendiren iyi bir şey yapmıştır. Fakat evlendirmeyen daha iyi bir şey yapmıştır ve Saint-Jerome'nin izdivaç dünyayı doldurur, fakat bekâret semayı sözleri ile[146] ilk başlarda Hıristiyanlığın nüfus üzerine tesirinin az olduğu görülmüştür.

Lcon Rabinowicz eserinde Budizm'e değinmiştir. Budizm'de kadınlar dünyaya çocuk getirmek için yaratılmıştır. Erkeklerin ise nüfus cinsinin devam etmesi için aileleri ile birlikte yaşamaları gerekliliğini ifade etmiştir. ***Budizmin olduğu coğrafi yerlerdeki sefaletten ve nüfus fazlalığından dolayı; Manu kanunlarının, iktisadi hayatın değil, felsefi hayatın değerlerinin geçerli sayılmasına sebep olduğu belirtilmiştir.***[147]

C.4- Nüfusta Malthus Paradoksu

İtalyan bilim adamı ve iktisatçısı Giammaria Ortés (1713-1790) Venedik'te dünyaya gelmiş, bir rahip olarak yetişmiş, fakat babasının genç yaşta vefatından sonra baba mesleği olan buz tacirliğine atılmıştır. Geriye bıraktığı ***"Economia Nazionale"*** ve "***Riflescioni sulta Populazione"*** adlı iki eseri zamanının en önemli araştırına kitapları olmuş, bu kitaplarıyla kendinden sonra gelen Kari Marks ve Robert Malthus'un fikirlerine ön ayak olmuştur. Nüfus artışının aleyhtarı olan Ortes, nüfus meselesine nispi nüfus fazlalığı ve kati nüfus fazlalığı kavramını getirmiştir.[148]

Giammaria Otrés, Riflescioni sulta Populazione adlı kitabında kati nüfus fazlasının hayvan ve bitkilerde daimi bir kanun olduğunu, eğer insanların çoğalması düzene sokulmazsa aşırı nüfusun yönetim sistemlerini zafiyete uğrayacağını 7 kişinin 150 senede 224 kişi olacağını, bunun ise dünyanın sonu olacağını belirtmiştir.

Ortes'e göre; muhtemel yıllar ve nüfus artışları aşağıdadır.

---

146 León Rabinowizc, a.g.e. s 121

147 Yazar bu görüşlerini Rene Gannard'm nüfus mezhepleri tarihi'nden nakletmiştir. Historie des doctrines de la population Paris 1923

148 Léon Rabinowizc, a.g.c. s 140

Yıllar	Nüfus
0	7
150	224
300	7.168
450	229.376
600	7.340.032
750	234.881.024

Bu şekilde çoğalacak olan insanlığın nüfus artışının durdurulması için, akıl ve mantığın müdahale etmesi gerektiğini bunun için çözümün, bekâr kalınarak ve evlenme yasağı konularak sağlanabileceğini ileri sürmüştür.[149]

15. 16. ve 17. yüzyıllarda İngiltere'de nüfusun artmasından endişe duyan fikir hareketleri vardır. Georyes Cok; insanların mütemadiyen artması insanlık için bir tehlikedir demiştir. *Malthew Hale*, *The Primitive organisation of mankind* adlı eserinde nüfusun her 34 senede bir 4 misli artmasından endişe etmektedir. *ABD eski başkanlarından Benjamin Franklin'de Malthus'tan 40 sene önce Observations Concerning the increase of mankind and the peopling of cuntries adlı eserinde* Amerikan nüfusunu tetkik ederek Anglo-Sakson nüfusun genel nüfus içindeki azlığını ve diğer milletlerin sayısının Amerika'da artmasını tehlike olarak görmektedir.[150]

1767 senesinde ünlü İngiliz iktisatçı *Sir J Staurt Recher des Principes d'economie politique* (iktisat ilmi prensiplerinin özellikleri) adlı kitabında ani ve kontrolsüz nüfus artışının tehlikeli olduğunu, ve dünyanın en büyük tehlikesini içerdiğini belirtmiştir. Bu kitap zamanına göre önemli sayılan bir şekilde iki sene içerisinde iki defa basılmış ve 1789'da Almanca ve İngilizce baskıları da yapılmıştır.[151]

Leon Rabinowicz nüfus meselesi adlı değerli eserinde Surrey kontluğunda Rookry'de doğmuş olan Robert Malthus'un seçkin bir ailenin ferdi olarak doğduğunu, Cambiridge üniversitesini bitirdikten sonra rahiplik eğitimi aldığını ve babasının evine yakın bir yere rahip olarak yerleştikten sonra 32 yaşındayken *"Esscıy on the Princilpales of Population Asit Affects Future İmprovement of Society"* adlı kitabını isimsiz olarak bastığını belirtmiştir. Leon Rabinowicz, Malthus'un İlgi çeken kitabının 2. baskısını ise 1799-1802 yılları arasında İsviçre, Danimarka ve İsveç'e yaptığı gezilerden sonra yaptığını ve kitaplarının hayattayken 6

149 Léon Rabinowizc, a.g.e. s 141 -142
150 Léon Robinowicz a.g.e. s 143 198
151 Leon Robinowicz a.g.e. s 144

defa basıldığını belirtiyor.[152]

Şu an üç kalın cilt olarak piyasaya sunulan Malthus'un kitabı iyi incelendiği zaman 35 sayfayı aşmayan ve aklına geleni doğru yanlış ne varsa yazdığı bir deneme metin oluşturmaktadır"[153]

Malthus bir rahip olmasına rağmen insanlık duygularının bu kadar az olduğu her türlü merhamet ve şefkat hislerini unutarak aile kavramına, çocuklara yardıma ve doğum olayına şiddetle karşı çıkmıştır.

Kendinden önceki nüfus aleyhtarı pek çok eseri titizlikle incelediği anlaşılan Malthus; yazdığı kitabında kendinden önce bu fikirlerin ortaya atılmış olduğundan hiç bahsetmiyor. Döneminin en iyi eğitimini almış bu kişinin kendinden önceki eserleri incelememesi imkansızdır. Fakat gerçek öyle değildir. Malthus, bu fikirleri kendinden önce gelenlerden almış ve içinde bulunduğu o zamanki durumdan istifade etmeyi bilmiştir.

Malthus'un ileri sürdüğü düşünce, nüfusun geometrik bir oranda artarken, besin maddelerinin aritmetik oranda artış göstereceği yolundadır. Nüfus, 2, 4, 8, 16, 32, 64, 128 v.d. şeklinde bir tempoyla artarken besin maddeleri, 4, 6, 8, 10, 12, 14, v.b. gibi bir tempoda artacağından aradaki fark giderek büyüyecektir. O halde insanlık isteyerek doğumları sınırlandırmazsa açlığa mahkum olacak, ve bu, çok ağır çatışmalara yol açacaktır. Malthus yasası, düşünürün önerdiği matematiksel biçimiyle hiçbir zaman doğrulanmamıştır ve doğrulanamaz da. *Gerçekten, nüfus ya da besin maddelerinin "doğal" artışı da ne demektir?* Yine de, nüfusun, besin maddelerine oranla daha hızlı olarak arttığı düşüncesi zihinlerde çakılıp kalmıştır.

Robert Maltlıus eserinde bu dengesizliği ortadan kaldırmak için, önce nüfus hareketlerindeki tabii artış eğilimlerini önlemek amacıyla bazı önlemlerin alınması gerektiğini öne sürmüştür. Bunlardan biri "ahlaki sakınmadır. Bundan amaç, insanların akıllı hareket etmeleri, yani bilinçli bir tarzda doğum miktarlarını sınırlamaları, uzun süre bekâr yaşamaları ve nispeten geç evlenmeleridir. Yazar bu çeşit sınırlamalarda, ahlak dışı usullere müracaat edilmesi düşüncesini aklından geçirmiştir. Malthus, ahlak dışı usullere başvurulmasının, sefalet endişesinden doğduğunu söylemektedir. O halde baş etken sefalet ve açlıktır. Yazarın fikrine göre, yukarıdaki zorluklara tesadüf etmeyen nüfus hareketlerinde, nüfus çoğalacak ve büyük halk kitleleri arasında büyük çapta ekonomik sıkıntılar baş gösterecektir. Bunun yanında verem, açlık, deprem, salgın hastalıklar gibi afetlere, ayrıca harpler de eklenecek ve neticede nüfus fazlası tekrar yok olacaktır.

Malthus çocuklarını besleyecek durumda bulunmayan fakirlere evlenmekten vazgeçmelerini tavsiye etmiş, kalabalık aileleri geçindirebilecek olan zengin tabakalar için evlilikte bir zarar görmemiştir.[154]

Leon Rabinowizc, kitabında 1927 yılında Cenevre'de yapılan Dünya Nüfus Kongresi'nden

---

17 Leon Robinowicz a.g.e. s 147-148

153 Leon Robinowicz a.g.e. s 148

154 Doç. Dr. Koray Başol. İzmir 1998 ikinci baskı Dokuz Eylül Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi İktisad Bölümü. Demografi (Beşeri Kaynaklar ve Gelir Dağılımı) s 14

bahsetmektedir. Yapılan kongrenin yalnızca Anglosakson memleketlerinde ilgi uyandırdığını ve konuşulan konuların yine Anglosakson ülkelere hizmet ettiğini belirtmektedir. Katılan diğer ülkelerin kongreyi nüfusu teşvik edici çareler arayan bir kongre zannettiğini, oysa 1927 Dünya Nüfus Kongresi'nin nüfus çoğalmasının aleyhinde; Anglo-Sakson ırkının amaçları için toplandığı bir Malthus Kongresi'nden ibaret olduğunu belirtmiştir.

Leon Rabinowizc, yine kitabında "***eğer insanların istikbali kongrenin elinde olsaydı, beşeriyet çok kısa bir sürede sönüp giderdi"*** diyerek; insan ilişkilerinin aile odaklı olup, Malthus'un örneklerini verdiği kapalı şişe içerisindeki sivrisinekler ve hamam böceklerinin üremesi ile karşı Aştırılmayacağım ailenin ve ahlakın çok önemli bir unsur olduğunu vurgulamıştır. [155]

NÜFUS POLİTİKALARI

Nüfusun miktar ve kalitesi ile ilgili önlemlerin tümüne kısaca nüfus politikası denir. Bugüne kadar dünyada uygulanabilmiş olan nüfus politikalarını üç grupta toplamak mümkündür.

A- Nüfus artışım hızlandırıcı politikalar,

B- Nüfus artışını yavaşlatıcı politikalar,

C-Nüfusun kalitesini iyileştirici politikalar,

Nüfusun kalitesini iyileştirici politika, uygulamada birinci ve ikinci politikaları da içine alarak günümüzde uygulanabilmektedir. Nitekim, uygulamada nüfus artışını, kalitesini de iyileştirecek biçimde kontrol altına alan politika şekline çeşitli ülkelerde rastlanmaktadır.[156]

Malthus İngiliz halkına; ***"Ne yapsanız faydasızdır. Ne yapsanız fakir kalacaksınız. Çünkü durmadan çoğalıyorsunuz**"*** demiştir.[157] Halbuki İngiltere Devleti'nin coğrafi olayları düzenli kayıt altına alması, ve yaptığı keşifler ile elde ettiği yeni yaşam alanlarını, kendi adına tescil ettirebilmek için adada bulunan önemli bir nüfusu yeni yerlere göndermiştir. Nüfus fazlalığı İngiltere'nin geleceğini bulmasında en önemli katkıyı sağlamıştır.

Uygun (Optimum) Nüfusu

Tarih boyunca idareciler yönettikleri toplulukların nüfus sayısı ile yakından ilgilenmişlerdir.

Optimum nüfus kavramının temelindeki düşünce; toplumda nüfus artışlarının, iş bölümü gibi nedenlerle bir süre, daha etkin bir kaynak dağılımına imkân vereceği, başka bir deyişle, ekonomide artan verim kanununun geçerli olacağı, ancak nüfus artışının devam etmesi halinde azalan verim kanununun işlemeye başlayacağıdır. Ancak böyle bir yaklaşım yalnız nüfustaki değişmeyi dikkate almakta üretimi ve verimliliği etkileyecek diğer tüm faktörlerin değişmediği varsayımına dayanmaktadır.

Oysa bir ekonomide zaman içinde nüfus yanında sermaye birikimi ve teknolojide de

---

[155] Leon Robinowicz a.g.e. s 21

[156]Doç. Dr, Koray Başol. a.g.c. s. 29

157 Leon Robinowicz a.g.e. s 267

değişmeler olmaktadır. Aynı zamanda üretimin organizasyon ve yapısında meydana gelen değişmeler de verimliliği etkilemektedir. Bu nedenlerle optimum nüfusun zaman içinde değişmesi kaçınılmazdır. 19. yüzyılı sonu iktisatçılarının da dikkatini çeken bu durum karşısında "optimum nüfus" kavramı yerine "optimum nüfus artışı" kavramı getirilmiştir. Buna göre herhangi bir toplum içinde her dönemde geçerli olan tek bir optimum nüfus düzeyi söz konusu değildir. Onun yerine ekonomide belli bir sermaye birikimi ve teknolojik değişmeye en uygun nüfus artışı üzerinde durmak gerekmektedir.[158]

Nüfusun kalitesi kavramı tarihsel gelişim içinde büyük değişiklikler göstermiştir. Eski medeniyetlerden buyana bakacak olursak kalite, askeri güç açısından değerlendirilmiştir. Bu güçten, güçlü kuvvetli, sıhhatli, bedeni yeteneği fazla nüfus miktarı anlaşılmaktadır. Hatta daha ileri gidilerek zayıf çocuklara yaşama hakkı tanımamıştır. Ülke savunması veya yeni yerlerin kazanımı için yapılan savaşlarda optimum nüfus, savunma ve saldırı şekline göre farklılıklar arz etmektedir. Savaşlar, savunmada farklı, saldırıda farklı asker gerektirir.

Bugün ise kalite ile daha başka özelliklerin su üzerine çıktığını görüyoruz. Nitekim, standartları, eğitim seviyesi, iş ve mesleki mevki, zihni yetenek, tecrübe, okur-yazarlık v.b. nüfusun kalitesini belirleyen kriterler arasına girmiştir. Artık gelişmiş ülkeler nüfusun kalitesi üzerinde durmaktadırlar. Gelişmekte olan ülkeler nüfus artış hızını yavaşlatıcı önlemlerden sonra kitlenin iyileştirilmesine çaba sarf etme eğilimine girmişlerdir. Ancak şu da bir gerçektir ki, kaliteyi iyileştirici alınması gerekli bütün önlemlerin büyük bir gider unsuru olduğu hatırdan çıkarılmamalıdır.[159]

Optimum nüfus oranı, ilgili ülkenin içinde bulunduğu o anki durum ve şartlarla iç içedir. Şu an serbest piyasa oluşumunda nasıl ki ülkenin milli parası, yabancı ülkelerin dövizi veya borsa endeksi etkili oluyorsa, optimum nüfus da ülke içinde ki şartlardan etkilenir. Borsa endeksinin anlık olarak değişmesi gibi ihtiyaç olan optimum nüfusta değişmektedir. Bu değişimler sürekli olarak takip edilmeli ve uygulanması gereken nüfus politikaları belirlenmelidir.

E. COĞRAFYA ve NÜFUS YAPISI SAVAŞ SEBEBİDİR

Demografik basınç kuramları özellikle, olayları fazlasıyla basitleştirdikleri için eleştiriye açıktırlar. En fazla nüfusa sahip olan ülkeler hiç de en savaşçı ülkeler değildir.

Bu günde sanayileşmiş ulusların az gelişmiş ülkelerdeki demografik artış karşısında duydukları endişe -ki bu artış gerçektir- sayıları gün geçtikçe azalan zengin halkların günün birinde nüfusları hızla artan fakir halklar tarafından çevrelenip yok olup gideceği korkusuna dayanmaktadır. Geçen yüzyılın sonlarında çok moda olup son yıllarda yeniden sık sık sözü edilen 'sarı tehlike' Asyalıların gücünün gerçekçi bir çözümden çok, içten içe kaynayan muazzam bir çelik gözlüler kitlesinin beyazların üstüne boşanacağına ilişkin muğlak bir imaja dayanmaktadır.

Bir devleti oluşturan asıl unsur olan insan sayısı, ülkeden ülkeye farklılıklar göstermektedir. Bazı tabela devletlerinde, mevcut nüfusun onda biri ilgili ülkenin vatandaşı

158 Doç. Dr. Koray Başol a.g.e. s. 21-22

159 Doç. Dr. Koray Başol a.g.e. s 31-32 202

sayılırken, bazı ülkelerde ise o ülkede yaşayan vatandaşlardan daha çoğunun diğer ülkelerdeki nüfusu oluşturduğu görülmektedir. Bilinmesi gereken bir gerçek vardır ki o da;

Nüfus yapısı ve sayısı savaş sebebidir.

Sh: 185-203

Kaynak: Salih DEMİRTAŞ, Şablona Sığmayanlar, İlke Emek Yayınları: I. Baskı: Ocak 2006, Ankara.

GEN BİLİMİ

Bilim ve teknolojinin, insan geni üzerinde de çalışmaları var. DNA'ların çözülme aşamasına gelinmesiyle pek çok hastalığın teşhisi konulmakta ve hastalık ilerlemeden tedavisi yapılabilmektedir. Şuan dünyadaki insanlar, teknolojik gelişmelerle yaşamlarını daha önemli saymakta, daha mükemmel yaşam ortamına ulaşmaya çalışmaktadırlar. ***Gelinen bu nokta, ölüm korkusunu daha da arttırmaktadır.***

Hücrelerimizin DNA'yı, genlerimizi oluşturan molekülleri içerdiğini biliyoruz. Bu moleküller fiziksel karakteristiklerimizin ve davranış biçimlerimizin büyük kısmından sorumlu olan enformasyonu içerir, öyle ki, bir insanın geleceğinin ona hayatını verecek olan yumurta hücresinde zaten mevcut olduğu, geleceğe ilişkin bir belleği yumurtanın zaten içerdiği bile söylenmiştir. Bu durumda hemen temel bir soru açığa çıkıyor: insanlardaki karakteristiklerin ne kadarı doğuştan gelmekte, ne kadarı sonradan edinilmektedir?

İdeolojik ve politik iktidarın bu soruyu tüm kullanma ve suiistimallerine rağmen, soru hiç de sıradan değil.[160]

Özellikle Amerika Birleşik Devletleri'nde IQ'nun -psikolojik metotlara yaslanmasına karşın- biyolojik kalıtım çerçevesinde görülmesi yönünde bir eğilim tedricen ortaya çıktı. H.H. Goddard, L.R. Terman ve R.M. Yerkes'in teorileri silahlı kuvvetlerde, iş dünyasında ve okullarda uygulandı ve bir "kalıtımsal zeka" varsayımına yaslanan bütün bir ayrımcı argümanlar yığını geliştirildi. "Kalıtımsal zeka" Amerika Birleşik Devletleri Hükümetinin politikalarını o denli etkilemiş bir ideolojidir ki, 1924 yılında, Kongre'de tartışıldıktan sonra geçen kararlar sözümona bilimsel olan bir ırkçılığa dayandırılmıştır. ***Aynı ideoloji, belli ülkelerin temsilcilerinin orduda ve başka yerlerde yaptıkları IQ testlerinin sonuçlarına göre göçmenlerin kabulüne kota koyan ünlü Göçün Kısıtlanması Yasası'nın çıkarılmasından da kısmen sorumludur.***[161]

Psikometrik testlerin ideolojik kullanımı gayri ahlaki davranışlara yol açtı. Virginia eyaletinde zeka özürlü olduğu "saptanan", yani Stanford-Binet zeka testinin uygulanmasıyla 7, 8 ya da 9 zeka yaşının altında olduğu ortaya çıkan yetişkinlerin kısırlaştırılmasını yasallaştıran bir yasa ancak 1972 yılında iptal edildi. Ayın durum İndiana ve yaklaşık otuz eyalette daha geçerliydi. 1927 yılında Yüksek Mahkeme'nin bir kararı toplumun, aşikar bir hastalığı olanların sakat çocuklar doğurarak bunların öldürülmesine karar vermektense ya da zihinsel özürlü olduklarından ötürü açlıktan ölmelerine seyirci kalmaktansa doğum yapmalarını engellemesinin herkes için daha tercih edilebilir olduğunu bildiriyordu.[162]

Geleneksel olarak biri olumsuz diğeri olumlu iki öjeni biçimi tanınır. Olumsuz öjeninin amacı arzu edilebilir olmayan kalıtımsal özelliklere sahip olanların doğurmalarını sınırlandırmak ve hatta önlemektir. Olumlu öjeniyse "üstün" addedilen kalıtım özelliklerine

---

160 Federico Mayor-Augusto Forti "Bilim ve İktidar" Tübitak Popüler Bilim Kitapları 4. Basım-1997 Ankara s. 188. s. 146

161 Federico Mayor-Augusto Forti a.g.e. s. 131

162 Federico Mayor-Augusto Forti a.g.e. s. 131-132

sahip olanların doğurarak çoğalmalarını teşvik etmeyi amaçlar. Olumsuz öjeni geçmişte, anormal olduğu düşünülen çocukların öldürülmesinden ebeveynlerin öldürülmesine ya da kısırlaştırılmasına dek uzanan çeşitli biçimlere büründü. Ama artık tüm dünyada ortadan kalktı. Bir İsveç yasasının bu ülkedeki doktorlara "toplumsal" ya da "ırksal" gerekçelerle kısırlaştırma yapma hakkı verdiğinden son zamanlarda basında söz edildi. Yakın bir geçmişte İngiltere'de mahkemeler, 17 yaşındaki bir kızın cinsellik ve doğurma arasında ayrım yapamadığı için "akli nedenler" olarak tanımlanan gerekçelerle kısırlaştırılmasına karar vermişti. Başka bazı demokratik ülkeler de buna benzer önlemler aldı. Sözgelimi çok kısa bir süre önce Almanya'da, "zihinsel özürlüler" in kısırlaştırılmasına izin veren bir yasa taslağı hazırlanmıştı.[163]

Bilimin başka hiçbir alanında sorunlar genetikte olduğundan daha karmaşık olmadığı gibi, elde edilen enformasyonun ayrımcı bir şekilde kullanılması başka hiçbir bilim alanında genetikte olduğu denli skandal yaratmaz. Bütün bir biyoetik konusunun, bir lüks olmak şöyle dursun, birkaç kişinin kaydettiği ilerlemelerin bütün olarak insan ırkı adına kazanılmış bir savaş olmasından ötürü bütün bir insan topluluğunun av sahası sayılması gerekir. Biyoetik konusu, genetik manipülasyon teknikleri ilk olarak 1970'li yıllarda ortaya çıktığı ve moleküler biyolojinin insanlığın geleceği üzerinde yaratacağı etkiler hakkında soru sorulmaya başlandığı zaman gündeme geldi.[164]

Bu ahlak labirentinde her toplumun kendi yolunu bulup geliştirmesi gerekir, ama uluslararası toplumun da yerine getirebileceği işler var. Bu konudaki ulusal kurallar ülkeden ülkeye değişebilir ve bu durum, insanları yurtdışındaki daha gevşek kurallardan yararlanma yönünde baştan çıkaran bir **"genetik turizm"** biçimini teşvik edebilir. Böyle bir imkânın ilk belirtileri, menopoz dönemini geride bırakmış olan kadınların hamile kalmalarına elveren tüp bebek tekniklerinin kullanımında görüldü. İtalya'da ellili yaşlarının sonuna varmış ve hatta altmışlı yaşlarındaki kadınların bu tekniklerden yararlanmalarını yasaklayan kurallar ya da uluslararası anlaşmalar yok. O nedenle, İngiltere'de yaşayan bazı kadınlar yaşlarından ötürü kendi ülkelerinde yasak olan bir operasyonu yaptırabilmek için İtalya'ya gitmektedir. Böylesi örneklerde yargıç ve jüri gibi hareket etmemek gerekirse de, her şeye rağmen uluslararası bazı standartların saptanması gerektiği aşikardır. Buna benzer argümanlar, çok daha tatsız bir konu olan ve şimdiye kadar farklı ülkelerin farklı yaklaşımlar benimsedikleri, insan genlerinin patenti konusunda da geçerli.[165]

Sh: 253-255

Kaynak: Salih DEMİRTAŞ, Şablona Sığmayanlar, İlke Emek Yayınları: I. Baskı: Ocak 2006, Ankara.

---

163 Federico Mayor-Augusto Forti a.g.e. s. 136-137

[164] Federico Mayor-Augusto Forti a.g.e. s. 189-190

[165] Federico Mayor-Augusto Forti a.g.e. s. 191-192

BEYİN GÖÇÜ

Uluslararası göçler bakımından önemli bir göç türü de beyin göçü olarak anılandır. Gelişmekte olan ülkelerde iyi eğitim görmüş gençlerin, A.B.D. başta olmak üzere, gelişmiş ülkelere daha iyi koşullarda çalışmak için göçleri, göç veren ve alan her ülkenin kendi durumuna göre belirli dönemlerde daha büyümekte ve hız kazanmaktadır. 1990'larda Sovyetler Birliği'nin dağılmasıyla birlikte yaşam standartları son derece düşen teknisyen ve bilim insanlarının kitlesel sayılabilecek bir büyüklükte Batı ülkelerine göçleri buna en yakın örnektir.[Prof. Dr. Erol Tümertekin, Prof. Dr. Nazmiye Özgüç "Beşeri Coğrafya İnsan, Kültür, Mekan" Çantay Kitabevi İstanbul 2004 s. 238]

Beyin göçü konusunda en sıkıntılı ülkelerden birisi de, geçmişte Kuzey Amerika'ya çok göç vermiş gelişmiş bir ülke olan İrlanda'dır. Aslında bu ülke nüfus baskısını hep göç vererek düşürmüş az sayıdaki ülkeden biridir ama uzun dönemde İrlanda en iyi eğitim görmüş ve en yetenekli genç insanlarını kan kaybı gibi kaybetmeye çözüm bulamamıştır. Kuzey Amerika'ya (kısmen de Avustralya'ya) olan göçlerle İrlanda yaklaşık 7-8 milyon nüfusunu en çok kıtlık ve siyasal baskı nedeniyle kaybetmişti. O kadar ki, İrlanda'nın 1990'daki nüfusu hala 1840'dakinin ancak yarısı kadardı. Avrupa'daki en yüksek doğurganlık oranlarından birine sahip olan bu ülkede nüfusun yüzde 17' si 15-24 yaş arasıdır ama iş fırsatları aynı hızda yaratılmamaktadır. 1980'1İ yıllar boyunca çekilen işsizlik nedeniyle İrlanda nüfusunda her 20 kişisinden birisi terk etmiştir.[Prof. Dr. Erol Tümertekin, Prof. Dr. Nazmiye Özgüç a.g.e s 238]

Can Dündar'ın 03/10/2004 tarihli Milliyet gazetesindeki yazısı:

"DÖNÜYORLAR"

"Her yurtdışına çıkışla gördüğümüz bir gerçek var: Türkiye, berbat bir kazada beyninin bir kısmı dışarı akmış bir kazazede gibi, yarı bitkisel bir hayat sürüyor. En iyi yetişmiş evlatlarını yıllardır süregelen bir beyin göçünde uzaklaştırmış evden... İçerdekiler "Ah biz de gidebilsek" diye gözünü onlara dikedursun, gidenler zamanla "Ah geri dönebilsek" diye iç geçirir olmuş. Başta pek ışıltılı görünen gurbet hayatı, zamanla sıradanlaşmış, zorlaşmış çünkü.., Yurt özlemi ağır basmış. Lâkin "yurt", hiçbir zaman geri dönmelerini sağlayacak bir heyecan dalgası yaratamamış. Beyin bedenden, beden beyinden uzakta, birbirine hasret büyümüş.

* * *

New York'a "öykülü Geceler" grubunun davetlisi olarak gittim. Gazeteci ağabeyimiz Varlık Özmenek'in kızı Elifin de başını çektiği bir avuç gönüllü tarafından başlatılan "Öykülü Geceler", ikinci yaşını kutladı bu yıl... Amaç, New York'lu Türkleri bir edebiyat ortamında buluşturmak... Sık sık toplanıp öyküler okuyorlar, sanat sohbetleri yapıyorlar. Geçen hafta bir caz festivaliyle, bir film festivali arasında kalan bu etkinlik, Amerika'daki Türklerin yeni yüzünü yansıtıyor. Geçen yıl, Köy Enstitüleri belgeselimiz orada gösterilip büyük ilgi görünce, bu yılki kutlamalara ben de katıldım. New York Türk Evi 'nde, aralarında BM büyükelçimiz Ümit Pamir ve eşi ile İlhan - Güngör Mimaroğlu çiftinin de bulunduğu 250 kişilik bir toplulukla sohbet ettim. Konu "Beyin göçü" meselesine gelince, "Biliyorum ki, çoğunuz dönmek için ülkenizden gelecek küçük bir umut ışığı bekliyorsunuz" dedim: "O ışık var artık... Avrupa perspektifi, uzun zamandır olmadığı kadar birbirimize yaklaştırdı bizi... Tam üyelik hedefi, Genelkurmay

Başkanı'ndan dağdan inmeyi bekleyen militana, başörtülü üniversiteliden, zengin işadamına, başbakandan cumhurbaşkanına kadar herkesin ortak paydası haline geldi. Avrupa Birliği, gözümüzde büyüttüğümüz kurtarıcı melek değil elbet... Ama ona ulaşmak uğruna öylesine cesur adımlar attık, öyle bir ortak ruh yarattık ki, kendimize güven kazandık. Evrensel standartta, hakka hukuka saygılı, müreffeh bir gelecek inşa edebileceğimize daha çok inanıyoruz artık... Ve bu ideal için, sizlerin beynine ihtiyacımız var. "

***

Konuşmam bittikten sonra, 2 saat süreyle kitap imzaladım. Ve hiç ummadığım bir şey oldu: Salonu dolduran Türkiye göçmenlerinin neredeyse hepsi tek tek gelip dönme kararından söz etti. Kimisi çokları ailesini göndermişti bile... Kimisi bavul topluyordu. Bir kısmı karar vermiş, uygun zaman kolluyordu. Bush yönetiminin yeni güvenlik yasalarının, Amerika'yı yabancılara – hele Müslümanlara– dar etmesiyle bu süreç hızlanmıştı. Yurtdışı cazibesini yitirirken, dönenlerden gelen haberler "Neden olmasın " düşüncesi yaratmıştı. Henüz yurtdışı eğitimini tamamlamamış olanların çoğu da bitirip dönme kararındaydı. Yaptığım konuşma bir tespitten çok bir temenniydi belki... Ama aldığım karşılığı görünce heyecanım bir kat daha arttı: Evet, dönüyorlar! Özendirici politikaları devreye sokup bedeni, beynin dışarı akan yarısıyla buluşturabilirsek bir mucize yaratabiliriz. New York'tan bunun umuduyla dönüyorum. "

Kathmandu kitaplarıyla ünlü yazar Pico Iyer Asyalıların dünyanın her tarafında kök salmalarıyla birlikte artık evlerinin ya da vatanlarının sabit bir adres olmaktan çıktığını vurguluyor –o artık sevilen bir yemek, eski bir ev gibi bir anı ya da fikir daha çok. "Nereden geliyorsun?" "evin neresi?" gibi basit soruların yanıtları artık –eğer verilebilirse çok karmaşık:

"Ben, örneğin, taşıdığım kan ve miras nedeniyle, yüzde 100 bir Hintliyim. Akrabalarımın çoğu Hindistan'da yaşıyor, aile adım beni kast, bölge ve din bakımından belirli bir yere yerleştiriyor ve suratımdaki her şey, başka hiç bir cevap aramaksızın, bağırıyor "Hintli!" diye. Ama henüz Hindistan'da hiç yaşamadım ve hiç çalışmadım. Ülkenin 1,652 dil/lehçesinden bir tek sözcük bile bilmiyorum. Ve en azından kâğıt üzerine atalarımın yurduna -Bombay- dönsem, kendimi orada San Francisco ya da Kuzey Londra'daki arkadaşlarımın evlerinden çok daha yabancı hissederim. Eğer bana 'eve gitmeye ne dersin' diye sorsanız benim de size ilk sorum şu olacaktır: İngiltere'deki Oxford (doğduğum yer) mu diyorsunuz yani, California'yı (her şeyimin bulunduğu ve vergilerimi ödediğim yer) mı kastediyorsunuz yoksa? Ya da Japonya (her yılın yedi yada sekiz ayını geçirdiğim, yuva olarak seçtiğim yer) mı demek istiyorsunuz.

...Aklıma gelmeyen tek yer Hindistan olacaktır... "

Sh: 275-277

Kaynak: Salih DEMİRTAŞ, Şablona Sığmayanlar, İlke Emek Yayınları: I. Baskı: Ocak 2006, Ankara.

İŞLEMSEL TEMİZLİK

Bu belirsizlik, paradoksal bir biçimde, bir olumluluk fazlasından, olumsuzluk oranındaki kaçınılmaz bir düşüşten ileri gelmektedir. Toplumlarımızı bir tür lösemi zaptetti, serumla yaratılan bir canlılık içinde olumsuzluğun bir tür çözülmesi zaptetti. Ne Fransız Devrimi ne Aydınlanma felsefesi ne eleştirel ütopya çelişkileri aşarak gerçekleşmeyi başardı; eğer sorunlar çözülmüşse bu, dengeleyici olumsuzluğun kapı dışarı edilmesiyle, olumluluk ve olgusallığa tamamen mahkûm bir simülasyon boyunca lanetli enerjilerin dağılması ve kesin bir şeffaflığın yerleşmesiyle oldu. Durumumuz biraz gölgesini yitirmiş adama benzer: **Üstüne düşen ışık karşısında şeffaflaşmıştır ya da her yandan aydınlatılmış olarak, korunmasız biçimde tüm ışık kaynaklarından aşırı ışık almıştır. Teknikler, görüntüler ve enformasyon da bizim her tarafımızı aydınlatmaktadır; bu ışığı kırıp geri yansıtamıyoruz ve beyaz bir etkinliğe, beyaz bir toplumsallığa, para, beyin ve bellek gibi, bedenlerin de temizlenmesine, tam bir asepsiye (mikropsuzlaş'maya) mahkûmuz. Sonunda şiddetin ve olumsuzluğun yasak edildiği bir toplum ve böyle bir toplumu oluşturan bireylerden başka kimsenin kalmadığı dev bir estetik cerrahi girişimiyle şiddet ve tarih temizleniyor. Oysa kendini mevcut haliyle yadsıyamayan her şey kökten belirsizliğe ve bitmeyen bir simülasyona mahkûmdur.**

Şeyleri olumsuz yanlarından budayıp sentetik olarak ideal biçimleri içinde yeniden oluşturmayı hedefleyen tam bir cerrahi zorlama altındayız. Estetik cerrahi: Bir yüzün rastlantısallığı, bu yüzün güzelliği ya da çirkinliği, olumsuz çizgileri; tüm bunları düzeltmek ve ortaya güzelden daha güzel bir şey ideal bir yüz, cerrahi bir yüz çıkarmak gerekecek. Astrolojik burcunuz, doğumunuzdaki bir işaret bile sizin için yeniden yapılacak, yıldız falınız ile yaşam biçiminiz uyumlu kılınacak (Bkz. birkaç uygun elçabukluğuyla, size seçtiğiniz burcun verileceği Burçlar Cerrahi Enstitüsü'nün şimdiye dek ütopik olmakla birlikte gelecek vaat eden tasarısı).

Cinsiyetimiz; elimizde kalan bu küçük yazgı parçası, bu en küçük mukadderat ve ötekilik de kişinin fantezisine göre değişebilecektir. Yeşil alanlara, doğaya, genlere, olaylara ve tarihe yapılan estetik cerrahiyi (Gözden geçirilip düzeltilen, insan hakları yönünde imajı tazelenmiş Fransız Devrimi) saymıyoruz. Her şey en yüksek uygunluk ve bağdaşma ölçütlerine göre yapım sonrası eşleştirmeye[Post-synchronisation:Bir sinema terimi,]tabi tutulmalıdır. Yüz, söz, cınsiyet, beden, irade ve kamuoyu her yerde insanlıkdışı biçimde yeniden oluşturuluyor. Dev bir plastik cerrahi girişiminin amacına ulaşması için bir cenaze töreni için hazırlanan ölünün gülümseyişine benzeyen bir şey adına ve göstergelerin genel kurtuluşu adına her tür yazgı ve olumsuzluk kırıntısının kovulmuş olması gerekiyor.

Her şey şeylerin işlemsel biçimde yaratılmasına adanmış olmalıdır. Artık üreten toprak değil, zenginliği yaratan da iş (Toprak ile işin dillere destan düğünü) değildir; toprağı ve işi ürettiren şey, sermayedir. İş, artık eylem değil, bir işlemdir. Tüketim artık sadece mallardan bir haz alma değil; bir haz aldırma, göstergenesnelerin diferansiyel dizilişi model alınarak belirlenmiş ve buna endeksli bir işlemdir.

İletişim konuşmak değil, konuşturmak; enformasyon bilmek değil, bildirmektir. "Yaptırmak" yardımcı fiili bir eylemin değil, bir işlemin söz konusu olduğunu belirtir. **Reklamlarda, propagandada inanmak değil; inandırmak söz konusudur.** Katılım, etkin ve kendiliğinden bir

toplumsal biçim değildir, her zaman bir çeşit makinenin ya da makineleşmenin sonucudur; animasyon ve diğer benzeri şeyler gibi bir hareket ettirme biçimidir.

Günümüzde istek bile, ikna ve caydırmadan oluşan irade modelleri, yani istetme eylemi tarafından dolayımlı kılınmıştır. Tüm bu kategorilerin hâlâ isteme eylemi, yapabilmek, inanmak, bilmek, eyleme geçmek, arzulamak ve zevk almak anlamları olsun diye tek bir "yapmak" yardımcı kipliği ile deyim yerindeyse inceltilmişlerdir. Etkin fiil her yerde yerini edilgen fiile bıraktı; eylemden çok, eylemin üretilmiş, teşvik edilmiş, istenmiş, medyatik dolayıma uğratılmış, teknik hale getirilmiş olması daha önemlidir.
Bildirmekten başka bir bilme olmamalıdır. Konuşturmaktan, yani iletişim eyleminden kaynaklanalım dışında bir konuşmak olmamalıdır. **İnteraktif** dışında bir eylem olmamalıdır. [İnteraktif: Bir bilgi-işlem sistemini ya da medyayı kullanan kişi ile makine arasındaki bilgi akımını yönlendirebilecek nitelikteki diyalog faaliyeti ve bununla ilgili olan şeyler.] Bundan böyle; en fazla bir monitör ve bellek olmalıdır. Çünkü eylemin tersine, işlemi tam olarak niteleyen şey, kendi akışı içinde zorunlu olarak düzenlemiş olmasıdır; yoksa iletmez. Konuşur, ama iletmez. İletişim ya işlemseldir ya da iletişim değildir. Haber ya işlemseldir ya da haber değildir.

Bütün kategorilerimiz artık yapaylık dönemine girmiştir; burada artık istemek değil istetmek, yapmak değil yaptırmak, değerli olmak değil değerli kılmak (genel olarak reklamcılık), bilmek değil bildirmek ve nihayet hiç de önemsiz değildir zevk almaktan çok zevk aldırmak önemlidir. Günümüzün büyük sorunu budur: Cinsel zevk almak bir işe yaramaz, kendine ve ötekilere zevk aldırmak gerekir. Zevk almak bir iletişim eylemine dönüşüyor; sen beni kabul ediyorsun, ben seni kabul ediyorum, zevk bir interaktif performansı gibi değiş tokuş ediliyor. İletmeksizin zevk aldığını ileri sürecek biri aptalın tekidir. İletişim aygıtları orgazm mı oluyor? Bu ayrı mesele; ama zevk alma makineleri düşünülüyorsa eğer, bu makineler ancak iletişim makineleri model alınarak yapılabilir. Zaten var bu makineler: Bu makineler, zevk almaya itilen kendi bedenlerimizdir; en incelikli kozmetik ve coşku verici tekniklerle zevk aldırılan bedenlerimizdir.

Jogging de edimselliğe bağlıdır. Jogging yapmak [tempolu ve yavaş koşma]koşmak değil, kendi bedenini koşturmaktır. Jogging, bedenin, aynı anda hem kullanmaya hem yok etmeye çalıştığı biçimsel olmayan performansına dayalı bir oyundur. Joggingdeki "bilinçsizlik durumu" ("etat second") tamamıyla bu ikincil işleme, bu aygıtsal kopmaya denk düşer. Buradaki zevk ya da acı ne sportif ne tenseldir; katıksız bir bedensel harcamanın zevki ya da acısı değildir, sonsuz işleyişin ve maddesizleştirmenin zevki ya da acısıdır (koşucunun bedeni Tinguely'nin* bir makinesine benzer), edimselliğin çilesi ve esrikliğidir bu.

* Jean Tinguely; işletildiklerinde kendi kendilerini yok eden, makine benzeri kinetik heykelleriyle tanınan isveçli heykelci ve deneysel sanatçı,

Zaten koşturmak, kendini koşmaya bırakmakla kısa sürede ikiye katlanır; beden, uyurgezer ve bekâr bir makine** gibi (başka bir benzer makine: Ölülerin tek başlarına pedal çevirmeyi sürdürdükleri Jarry'nin deküpleti***) kendi performansına hipnotize olmuştur ve öznenin yokluğunda tek başına koşmaktadır. Psikanaliz gibi joggingin de sonu gelmez yanı, bu erekliliği olmayan, amaçsız, yanılsamasız performans niteliğine dayanır. Sonu olmayan şeyin durmak için nedeni de olmaz.

** Marcel Duchamp'ın bir dizi yapıtına verdiği ad.

*** Alfred Jarry; uyumsuzluk tiyatrosunun habercisi sayılan Fransız yazar,

Burada amacın, altmışlı ve yetmişli yılların ideali olan "form" olduğu söylenemez artık. Çünkü form henüz işlevseldi: Bedenin ticari değerini ya da gösterge değerini, üretkenliğini ya da prestijini hedefliyordu. Performans ise işlemseldir ve artık BEDENİN FORMUNU değil; FORMÜLÜNÜ, DENKLEMİNİ, işlem zemini olarak sanal varlığını hedefler; herhangi bir makine çalışsın dedi diye, herhangi bir sinyal başlatılmasını istedi diye işletilen herhangi bir şeyi hedefler. Bu kadar basittir. Eylemin içeriğindeki derin boşluk da buradan kaynaklanır. Hiçbir şeyin, koşma yetisini durmadan uygulamak için koşmaktan daha boş olmadığı söylenebilir. Ama yine de herkes koşuyor...

İçerik karşısındaki aynı aldırışsızlık, aynı saplantılı ve işlemsel, edimsel ve sonu gelmez görünüm günümüzde bilgisayar kullanımını da niteleyen şeydir: **Jogging yaparken aslında koşmadığı gibi bilgisayar karşısında da düşünmez insan; beynini, bedenini koşturduğu gibi işletir. Burada da işlem sanal olarak sonsuzdur: Bilgisayarla baş başa kalmak koşunun gerektirdiği bedensel enerjinin sonuna gelmekten daha mantıklı değildir. Koşma durumunda bedensel enerjinin, diğer durumda beyinsel enerjinin, esrik bir biçimde emilip dağılmasının zevkli ve hipnotize edici zevk türü tamamen aynıdır.** Bir yanda deri ve kaslardaki durağan elektrik, diğer yanda ekrandaki durağan elektrik.

Zevk aldıran, düşleten, hissettiren bir şey olan bütün uyuşturucular, genel performansın akışına dosdoğru dâhil olduğundan, joggingin ve bilgisayarla uğraşmanın aynı ölçüde aptallaştırıcı ve uyuşturucu olduğu söylenebilir. **Uyuşturucu, bedenin doğal durumunun karşıtı olarak bilinçsiz durumu anlamında yapay değildir; kimyasal bir protez, zihinsel performans cerrahisi, plastik algılama cerrahisi olduğundan yapaydır.**

Günümüzde sistemli doping şüphesinin spor performansına bağlanması rastlantı değildir. Farklı türde performanslar kendi aralarında iyi anlaşır. Yalnızca kaslar ve sinirler değil, nöronlar ve hücreler de edimsel hale getirilmelidir (bakteriler bile İşlemsel hale geleceklerdir). Bundan böyle fırlatmak, koşmak, yüzmek, atlamak değil; beden diye adlandırılan bir uyduyu yapay yörüngesine yerleştirmek söz konusudur: Sporcunun bedeni, fırlatıcı ve uydu haline geliyor ve bu beden küçük bir iç bilgisayar tarafından (çabasını "aşma" terimleriyle düzenleyen bir iradeye göre değil) hesap terimlerine göre düzenlenir.

Bu işlemsel zorlanımdan işlemsel paradoks doğar: Burada önemli olan yalnızca değer verdirmek değildir, daha iyi değer verdirmek için hiçbir değerin olmaması en iyisidir; daha iyi öğretmek için hiçbir şey bilmemek; daha iyi ürettirmek için hiçbir şey üretmemek; daha iyi iletmek için söyleyecek hiçbir sözü olmamak en iyisidir. Tüm bunlar mantıklıdır: Güldürmek için gülünç olmamanın daha iyi olduğu bilinir. İletişim ve enformasyon için sonuç acımasızdır: En iyi biçimde ve en hızlı transit geçiş için içeriğin şeffaflık ve anlamsızlık sınırında olması gerekir. Telefon konuşmasında ve medyatik yayınlarda olduğu gibi daha önemli şeylerde de saptanabilen bir şeydir bu. "İyi" iletişim, yani günümüzde iyi bir toplumu oluşturan şey, içeriğin yok olmasından geçer (toplum teriminin bile anlamı kalmadı artık; çünkü var olan tek toplumsallık, toplumsallığın üretimi, toplumsal-edimin sonucunda ortaya çıkan şeydir: ya da François George'un "cinsellik" terimi için dediği gibi cerrahi bir işlem havası taşıyan bu ürkünç takma adlar **"Socialite", "Societalite"** bunu daha iyi ifade ediyorlar). İyi haber, bilginin dijital şeffaflığından geçer. **İyi reklam hiçlikten geçer, en azından ürünün**

etkisizleştirilmesinden geçer; moda da kadının ve kadın bedeninin şeffaflığından geçer; iktidar da bu iktidarı uygulayan kişinin anlamsızlığından geçer.

Peki ya tüm reklamlar, bir ürünün değil de reklamın kendisine övgüyse?

Enformasyon, bir olaya değil de enformasyonun kendisinin olay olmaya terfi etmesine göndermeyse?

İletişim artık bir iletiye değil de iletişimin kendisinin söylence olmaya terfi etmesine göndermeyse?

Sh: 50-56

İTKİ VE TEPKİME

İdeal bir sentez ve protez evreni içinde devrelerin homojenleştirilmesi, olumlu, uzlaşımsal, eşzamanlı ve edimsel bir evren; tüm bunlar kabul edilemez bir dünya oluşturmaktadır. Her tür nakil organ ve yapay ikame biçimine yalnızca beden isyan etmez, yalnızca hayvani zihinler başkaldırmaz, zihnin kendisi ile kendine dayatılan organlararası işbirliğine sayısız (,synergie) enerji türleriyle başkaldırır. Ani tepki, ret ve alerji özel bir enerji biçimidir. Olumsuzluğun ve eleştirel başkaldırının yerini ilmiş olan bu bilinçdışı enerjiden zamanımızın en benzersiz olayları doğuyor: Virüs patolojileri, terörizm, uyuşturucu, suç, Matta olumlu diye kabul edilen bazı etkinlikler; herhangi bir şey yaratma itkisinden ziyade bir şeyden kurtulma atılımıyla ilişkili olan performans kültü ve toplu üretim histerisi gibi... Bugün gerçek anlamda itkiye değil, daha ziyade dışarı atma ve tepkimeye doğru ilerliyoruz. Doğal felaketler de bir alerjiye, insanın işlemsel nüfuzunun doğa tarafından reddi biçimine benziyor. Nerede olumsuzluk can çekişiyorsa orada doğal felaketler altedilemez bir şiddet göstergesi, değerli ve doğaüstü bir yadsıma göstergesi oluşturur. Zehirlilikleri de zaten genellikle bulaşma yoluyla toplumsal düzensizliği de beraberinde getirir.

Olumlu, seçmeli ve çekici büyük itki ya da dürtüler yok oldu. Artık yalnızca belli belirsiz arzuluyoruz, beğenilerimiz giderek daha az belirli. Beğeni ve istek öbekleri de iradeninki gibi dağılmaya uğratıldı; ama hangi gizemli etkiyle, meçhul. Buna karşın, kötü niyet, tepkime ve tiksinmeninkiler güçlendi. Yeni bir enerji, ters bir enerji, isteğimizin yerine geçen bir güç, dünyamızın, bedenimizin ve cinselliğimizin yerine geçen şeye dair yaşamsal ve ani tepki buradan geliyor sanki. Günümüzde yalnızca tiksinti belirli, beğeniler değil. Yalnızca reddedişler şiddetli, tasarılar değil. Eylemlerimizde, girişimlerimizde, hastalıklarımızda giderek daha az "nesnel" güdümler var; bunlar çoğunlukla kendimize duyduğumuz gizli bir tiksintiden, bizi enerjimizden herhangi bir biçimde kurtulmaya iten gizli bir sahipsiz kalma halinden, yani istençli bir eylem biçiminden ziyade bir cinleri kovma biçiminden kaynaklanıyorlar. Burada Kötülük ilkesinin, bilindiği gibi hareket merkezi tam da cin kovmak olan büyüye yakın yeni bir biçimi mi söz konusu yoksa?

Simmel, **"Olumsuzlama dünyanın en basit şeyidir. Bu yüzden, kişileri bir hedefte anlaşamayan büyük kitleler burada buluşurlar,"** diyordu. Kitleleri olumlu görüş ya da eleştirel niyetleri doğrultusunda kışkırtmak gereksizdir; çünkü kitlelerin böyle görüş ya da niyetleri yoktur: Ayrışmamış bir güçleri vardır yalnızca, bir reddetme güçleri. Yalnızca dışladıklarıyla, yadsıdıklarıyla güçlüdürler ve öncelikle kendilerini aşan her tür tasarıyı, kendilerinden üstün

olan her tür sınıf ya da zekâyı dışlayarak güçlü olurlar. Burada, en yırtıcı deneyimden, hayvanların ve köylülerin deneyiminden çıkma kurnaz bir felsefeden bir şeyler vardır: **"Bunu bir daha bize yapamayacaklar, bize ne özveri ne de güzel yarınlar yutturulacak bir daha". Politik düzenden aşırı tiksinme, filanca politik görüşle rahatlıkla bir arada bulunabilir.** İktidarın iddialı bir şekilde ortaya çıkmasından ve aşkınlığından, politikanın kaçınılmazlığından ve iğrençliğinden tiksinme. **Geçmişte politik tutkular vardı, günümüzde her tür politikadan tamamen tiksinmeye özgü bir şiddet vardır.**

İktidar da büyük ölçüde tiksinti üzerine kuruludur. Tüm reklamlar ve politik söylem, akla ve mantığa açıkça hakarettir, ama bu hakaretten kazançlı çıkan biziz; iğrenç bir sessiz etkileşim girişimidir bu hakaret: Örtbas etme teknikleri sona erdi, günümüzde açık şantajlarla yönetiliyoruz. Bunun prototipi, **"beni paranız ilgilendiriyor,"** diyen vampir suratlı ünlü bankacıdır. On yıl oldu bile: Müstehcenlik, yönetim stratejisi olarak geleneklere girdi. Şöyle dendi: İşte, saldırgan boşboğazlığıyla oldukça kötü bir reklam. Ama tersine, tam da tiksintiye, dünyevi isteklere ve tecavüze yöneldiği için toplumsal ilişkilerin tüm geleceğini üstlenmiş, kâhince bir reklamdı bu. Pornografik reklamlar ya da yiyecek reklamları da böyledir: Bir tecavüz ve huzursuzluk stratejisi uyarınca utanmazlığa ve şehvetperestliğe yönelirler. Günümüzde bir kadına, "a..nız ilgimi çekiyor" diyerek onu baştan çıkarabilirsiniz. Bu iffetsiz biçim sanatta da galip geliyor: Sanatta karşılaşılan kabalıklar yığını şu tip bir açıklamayla aynı değerdedir: "Geri zekâlılığınız, zevksizliğiniz ilgimi çekiyor." Ve bu toplu şantaja, bu kurnazca kötü niyet şırıngalanmasına teslim oluyoruz.

Artık hiçbir şeyin bizi hakikaten tiksindirmediği de doğru. Tüm diğer kültürlerin bozulmasıyla ve iç içe girmesiyle örtüşen eklektik kültürümüzde kabul edilemeyecek hiçbir şey yok, tiksinti bunun için büyüyor; bu izdihamı, en berbat şey karşısındaki bu umursamazlığı, karşıtların bu yapışkanlığını kusma arzusu bu yüzden var. Her şeyi toptan reddetmenin alerjik çekiciliği, yavaşça zehirleme, yavaşça aşın beslenme, hoşgörü, güçbirliği ve uzlaşma şantajı.

Bağışıklık, antikor, nakil organ ve reddin bu kadar söz konusu olması bir rastlantı değildir. Kıtlık evresinde yutma ve sindirmeyle uğraşılır. Bolluk evresinde sorun, atmak ve kovmaktır. Genelleşmiş iletişim ve enformasyon fazlası insanın tüm savunmalarını tehdit ediyor. Simgesel alanı, zihnin muhakeme alanını koruyan hiçbir şey yok artık. Neyin güzel neyin çirkin olduğuna, neyin orijinal neyinse orijinal olmadığına ben karar veremediğim gibi biyolojik organizma da kendisi için neyin iyi neyin kötü olduğuna karar veremiyor artık. Bu durumda her şey kötü nesne olur ve yegâne savunma, ani tepki veya reddetmedir.

Gülmek de sıklıkla, bir iç içe girme ya da korkunç izdiham durumunun bizde uyandırdığı tiksintiye yönelik yaşamsal ve ani tepkidir. Farksızlığı kusuyoruz, ama aynı zamanda farksızlık bizi büyülüyor. Her şeyi birbirine katmayı seviyoruz, ama aynı zamanda da bizi iğrendiriyor bu. **Organizmanın, yaşamı pahasına da olsa simgesel bütünlüğünü koruduğu yaşamsal tepki (kalp naklinin reddi). Bedenler, organların ve hücrelerin rasgele değiş tokuşuna neden direnmesin?**

Peki bu organ ve hücreler kanserde kendilerine yüklenen işlevi neden reddediyorlar?

Sh: 77-80

Kaynak: Kötülüğün Şeffaflığı- Aşırı Fenomenler Üzerine Bir Deneme Jean Baudrillard, Fransızcadan çeviren Işık Ergüden, Birinci basım: Ağustos 1995 İkinci basım: Ocak Ayrıntı Yayınları İstanbul

TERÖRİZMİN AYNASI

Peki, niçin var terörizm? Toplumsal alanda şiddetli bir ani tepki değil mi terörizm?

1985'te Brüksel'de Heysel Stadyumu'ndaki olayda düşündürücü olan şey, yalnızca şiddet değildir; şiddetin, televizyon tarafından dünya çapında bir hal almasının sağlanması ve böylelikle de kılık değiştirmesidir.

"XX. yüzyılın sonunda böyle bir barbarlık nasıl mümkündür?" sorusu yanlıştır. Geçmişten gelen bir şiddetin dirilmesi değildir bu. İlkel şiddet hem daha vecd hali içindedir hem de daha çok kurban etmeyle ilgilidir. Bizim şiddetimiz, aşırı modernliğimizin ürettiği şiddet, terördür. Simülakr bir şiddettir bu: Tutkudan çok ekrandan doğar, görüntülerin doğasıyla aynı yapıdadır. Şiddet, ekranın zihinsel evrende açtığı oyuk aracılığıyla, kuvve halinde ekranın boşluğundadır. Öyle ki televizyonun varlığından kaynaklanacak şiddetli bir eylemin yüksek olasılığı göz önüne alınarak, televizyonun çekim yaptığı halka açık bir yerde bulunmamak yeğdir. **Medya her zaman terörist şiddetin ön saflarındadır.** Terörist şiddeti özellikle modern bir biçim haline getiren budur; bu şiddete yüklenmek istenen politik, sosyolojik, psikolojik "nesnel" nedenlerden çok daha modern bir biçime dönüştüren de budur; bu nedenlerden hiçbiri terörist şiddete denk değildir.

Böyle bir olayda dikkat çeken şey, bir anlamda olayın bekleniyor olmasıdır. Olay gerçekleştiğinde duygulansak ya da alt üst olsak da kaçınılmaz bir senaryo bekleyişinde hepimiz suç ortağıyız. Şiddet patlamasını önlemek için polisin hiçbir şey yapmadığı söyleniyor; ama hiçbir polis, bu çeşit bir baş dönmesi ve terörist modeli bu toplu kışkırtma tarzı karşısında önlem alamaz.

Bu tür bir olay, örtük şiddetin aniden açık seçik bir hal almasına bağlıdır. Bu, düşman güçlerin bir çatışması ya da karşıt coşkuların vuruşması değildir; (atıl durumdaki televizyon seyircilerinin de parçası olduğu) işsiz güçsüz ve ayrışmamış güçlerin ürünüdür. Hooliganların,* yalnızca farksızlığın öldürücü bir açık seçiklik kazanmasına dayandığı için böylesine yankı bulan şiddeti, farksızlığın doruk noktasındaki bir biçimidir.

* Hooliganlar: Başlangıçta İngiltere'de görülen, sonra birçok ülkeye yayılan futbol maçları sırasındaki şiddet olaylarını yaratan çetelere verilen ad.

Bu şiddet bir olay olmaktan çok, aslında terörizm gibi olay yokluğunun aldığı patlayıcı biçimdir. Ya da daha çok içte patlayan bir biçimdir: (Şu ya da bu grubun hıncından çok) politik boşluktur bu, tarihin suskunluğudur (bireylerin psikolojik bastırılmışlıkları değil). Bu olayda içte patlayan şey herkesin farksızlığı ve suskunluğudur. Öyleyse toplumsal yaşamımızın akıl almaz bir olayı değildir bu: Yaşamın boşlukta hızlanış mantığına tamamen uygundur.

Bu olay, rolleri tersyüz etme girişimi olan başka bir mantığa da bağlıdır: Seyirciler (İngiliz taraftarlar) oyuncu olurlar. Kahramanların (futbolcuların) yerine geçip medyanın gözü önünde kendi gösterilerini (itiraf edelim ki bu öbüründen daha büyüleyicidir) yaratırlar. Modern seyirciden beklenen de bu değil midir?

Ondan oyuncu olması, seyirci durağanlığını bırakması ve gösteriye müdahale etmesi istenmiyor mu?

Tüm katılım kültürünün nakaratı bu değil mi? Paradoksal bir biçimde, katılımcı tipteki modern hiper-toplumsallık, kendine rağmen de olsa, bu tür olaylar içinde somutlanmış bulunuyor. Ne kadar üzülüyormuş gibi yapılsa da bir rock konserinde kırılan iki yüz koltuk başarı işaretidir. **Katılım nerede bitiyor, katılım aşırılığı nerede başlıyor?**

Gerçekte, katılım söyleminde itiraf edilmemiş olan şey, iyi katılımın katılım göstergelerinin başladığı yerde durmasıdır. Ama olaylar her zaman böyle gelişmiyor.

Romalılar, hayvanlar ve gladyatörlerle, doğrudan sahne üzerinde bu tür gösteriler sunma açıkyürekliliğine sahiplerdi; biz bu tür olayları kendimize yalnızca kulislerde, kazara, yasadışı şekilde, bir yandan da ahlâk adına kınayarak sunuyoruz (ama televizyonda bunları bütün dünyaya yem olarak gösteriyoruz: Heysel Stadyumu'ndan yapılan birkaç dakikalık televizyon yayını yılın en iyi görüntüleri arasında yer aldı.) 1984 Los Angeles Olimpiyatları bile, 1936'da Berlin'de olduğu gibi, üzerinde kuvve halinde bir terörist gösterinin estiği dev boyutlu bir törene, dünya çapında bir şova dönüştürüldü; dünya çapındaki spor gösterisinin soğuk savaş stratejisi haline getirilmesi, olimpiyat ilkesinin tam bir kötüye kullanımı. Spor, ilkesinden bir kez saptırıldı mı, her tür amaçla kullanılabilir: Prestij gösterisi ya da şiddet gösterisi. (Caillois'nın sınıflandırmalarına başvurursak) yarışma ve temsil oyunundan sirk ve baş dönmesi gösterisine geçer. Temsil sistemlerinden simülasyon ve baş dönmesi sistemlerine geçiş: Toplumumuzun genel eğilimidir bu. Politika da bu eğilimden kaçamaz.

Heysel trajedisinin ardında devlet terörizminin bir biçimi var zaten. Devlet terörizmi kendini yalnızca programlı eylemlerde (CIA, İsrail, İran) açığa vurmakla kalmaz. Kimi modern devletlerin izlediği politikanın parçası olan daha kötü bir politika, kendi yurttaşlarını provoke etme politikasını sürdürmenin, nüfusun bütün kategorilerini neredeyse intiharın eşiğindeki bir duruma itecek kadar umutsuzluğa düşürmenin bir yolu vardır. Örneğin, **Bayan Thatcher "daha kötü"nün stratejisiyle, madencileri tasfiye etmeyi başardı: Grevciler sonunda toplumun gözünde saygınlıklarını yitirdiler.** İşsiz hooliganlara karşı da aynı strateji uygulanır. Sanki onlar, Thatcher'ın yurt dışına gönderdiği komandolardır; elbette onları kınamaktadır, ama hooligonların sergilediği kabalık Thatcher'ın iktidar uygularken sergilediğinin aynısıdır. Kriz kandırmacasının ardına sığınarak tüm modern devletler tarafından az ya da çok sert biçimde sürdürülen bu tasfiye stratejisi, ancak bu tür aşırılıklara yol açabilir ki bu aşırılıklar devletin hiç de düşman olmadığı bir terörizmin dolaylı sonuçlarıdır.

Devletler, birbirlerine saldıramadıkları ya da birbirlerini yok edemedikleri anda, devletin kendi doğal göndermesine karşı savaşı olan bir tür sivil savaş, iç savaş içinde, neredeyse otomatik olarak kendi halklarına ya da kendi topraklarına yönelirler (Anlam taşıyan ve temsil eden her göstergenin, her makamın yazgısı kendi doğal göndermesini ortadan kaldırmak değil midir?)

Bu, her halükârda politikanın iç yazgısıdır; ve temsil edenler gibi temsil edilenler de bunu, örtük biçimde olsa da çok iyi bilirler. Hepimiz farkında olmadan Makyavelciyiz; çünkü temsiliyetin diyalektik bir kurmaca olduğuna dair belirsiz bir bilince sahibiz; ve bu diyalektik kurmaca, muhtemel ifadesini insanın gönüllü kölelik içinde kendini yitirmesinde bulan Öteki'nin kaybı istenci ile güç istenci arasındaki bir ölüm kalım düellosunu gizler: **Her iktidar, Prens'in Hâkimiyeti ve Halkın Kurban Edilişi'ne dayanır.**

Dolayısıyla artık ne temsil edilen halk vardır ne de yasal hükümran. Bu politik görünüm yerini

bundan böyle toplumsal sözleşmenin söz konusu olmadığı bir düelloya, totaliter biçimde kendine göndermede bulunmayı amaçlayan bir makam ile ironik ya da boyun eğmeyen, bilinemezci ve çocuksu (artık konuşmuyor, ama gevezelik ediyor) bir kitle arasındaki trans politik bir düelloya bırakıyor. Kendi organlarını yutan bedenin hastalık hastası durumudur bu. İktidarların, devletlerin kendi kentlerini, kendi manzaralarını yok etmeye, kendi özlerini hatta kendi kendilerini yok etmeye harcadıkları öfke, eskiden düşmana ait olan şeyleri yok etmeye harcadıkları öfkeyle kıyaslanır ancak.

Özgün bir politik strateji yokluğunda (belki artık mümkün değil bu), akılcı bir toplum yönetiminin olanaksızlığı karsısında, devlet toplumsallığı ortadan kaldırıyor. Artık politik iradeye göre değil; şantaja, caydırmaya, simülasyona, kışkırtmaya ya da göstermelik özen göstermeye göre işliyor devlet. Devlet, bir sevgisizlik ve umursamazlık politikası keşfediyor. Her tür resmi politikanın arkasındaki transpolitikanın gerçekliği budur; toplumsallığın yok olması karşısındaki hayasız taraftarlık. Hooliganların yaptığı, bu transpolitik durumu uç noktaya taşımaktır: Katılımı trajik sınırına dek itiyor ve aynı zamanda da şiddet ve tasfiyeyle şantaj yapıyorlar. Teröristlerin tüm yaptığı budur. Her tür ahlâki tepkiye karşın bu işlemde bizi büyüleyen de bu modelin son derece güncel olmasıdır; bu olayların, politik toplum olarak yok oluşumuzun aynası oldukları gerçeğidir; sözde "politik" olaylar bu yok oluşu umutsuzca kamufle etmeye çalışırlar.

Bir başka vaka Heysel'deki olayın devamıdır: Eylül 1987'de Madrid'de Real Madrid-Napoli Avrupa kupası maçı, uluslararası federasyonun önceki bir maç sırasında Madrid halkının aşırılıklarına karşı aldığı bir disiplin önlemi uyarınca, gece, hiçbir seyircinin olmadığı boş bir statta yapılır. Binlerce taraftar stadyumu kuşatır, ama içeri giremez. Maç baştan sona televizyondan yayımlanmıştır.

Bu tür bir yasaklama şoven futbol tutkusunu hiçbir zaman yok etmeyecektir; ama buna karşın bu yasaklama, bağlamından koparılmış "gerçek" olayın boşlukta gerçekleştiği ve yalnızca uzaktan, televizyon görüntüsü olarak görülür olduğu dünyamızın terörist hiper-gerçekçiliğini çok iyi gösteriyor. Gelecekteki olaylarımızı cerrahi olarak önceden bildirme türü: Hiç çıkmayabilecek denli küçük bir olayın ekran üzerinde azami büyütülmesi. Olayın küçük ayrıntılarını kimse yaşamış olmayacak, ama herkes görüntüsünü elde etmiş olacak. Bu, katıksız bir olay haline gelmiştir; her tür doğal göndermenin dışındadır ve ancak sentez görüntüler buna denk görülebilir.

Bu hayalet maç, Heysel maçına elbette bağlanabilir; orada da gerçek futbol olayı dramatik bir şiddet biçimiyle gölgelenmiştir. Seyircinin kurban ya da cani olmak için seyirci olmayı bıraktığı, sporun terörist eyleme dönüşmek için spor olmayı bıraktığı bu her zaman olası anlam kaymasından kurtulmak için, bundan böyle televizyon görüntüsündeki bir olaydan başka şeyle uğraşılmayacağından emin olmak için, işi fazla uzatmadan seyirci ortadan kaldırılır. Olayın televizyonun zihinsel ekranı üzerinde kabul edilebilir olması için her tür gönderme ortadan kaybolmalıdır.

Politika işleri de bir anlamda boş bir stadyumda (temsiliyetin boş biçimi) cereyan eder, gerçek seyirci bu stadyumdan kovulmuştur; çünkü aşırı coşkulara kapılmaya elverişlidir. Bundan böyle buradan yalnızca televizyon görüntülerinin bir kopyası (imajlar, istatistikler, kamuoyu yoklamaları) yayılır. Politika hâlâ faaliyette, hatta bizi kendine tutsak etmeyi de

sürdürüyor, ama incelikli bir şekilde; sanki bir Uluslararası Politika Federasyonu belirsiz bir süre için halkı askıya almış ve maçın nesnel akışını garanti etmek için bu seyirciyi bütün stadyumlardan kovmuş gibidir. Trans-politika sahnemiz budur: Oyuncuların geri çekilmiş olduğu kamusal alanın o şeffaf biçimi, coşkuların geri çekilmiş olduğu bir olayın o katıksız biçimi.

Sh: 81-87

PEKİ, O HALDE KÖTÜLÜK NEREYE GİTTİ?

Bütün biçimleriyle terörizm, kötülüğün trans-politik aynasıdır. Çünkü asıl sorun, tek sorun şudur: **O halde kötülük nereye gitti?**

Cevap: Her yere; çünkü çağdaş kötülük biçimlerinin ana-morfozu* sonsuzdur.

> * Görsel sanatlarda bir perspektif tekniği. Bu teknikle yapılmış resimlere alışılmış görüş açısından bakıldığında, figürler çarpıtılmış olarak görülür. Ancak özel bir açıdan bakılırsa ya da resim eğik yüzeyli bir aynaya tutulursa çarpıklık ortadan kalkar ve normal görüntü elde edilir. Bir başka deyişle, figürler kuvve halinden fiili hale geçerler de diyebiliriz,

Korunma sayesinde, doğal göndermeleri öldürme sayesinde, şiddetin temizlenmesi sayesinde, tohumları ve tüm lanetli payları yok etme sayesinde ve olumsuza estetik cerrahi yaparak bundan böyle yalnızca hesaplı yönetim ve iyilik söylemiyle uğraşmak isteyen bir toplumda, kötülükten söz etme olanağının kalmadığı bir toplumda, kötülük yakamızı bırakmayan bütün viral ve terörist biçimlere bürünür (méta-morphose).

Aforoz etme gücünü, kötülükten söz etme gücünü yitirdik. Ancak bu güç başka bir yerde yeniden doğuyor. Örneğin **Rushdie** (Selman Rüşdi) olayında **Humeyni** -rehini bizzat Batı'ya muhafaza ettirmesi ve bir anlamda Batı'nın kendisini toptan rehin durumuna düşürme numarasının ötesinde- hitabetin simgesel gücü aracılığıyla tüm güç ilişkilerini tersine çevirme olanağını şaşırtıcı biçimde kanıtlamıştır.

Tamamen olumsuz politik, askeri ve ekonomik koşullar içinde, Ayetullah'ın bütün dünyaya karşı maddi gerçekliği olmayan, ama mutlak silah olmaya aday tek bir silahı vardır: Kötülük ilkesi. İlerleme, akılcılık, politik ahlâk, demokrasi vs. gibi Batılı değerleri yadsıma. Bütün bu "iyi şeyler" üzerindeki evrensel uzlaşmayı yadsımak Humeyni'ye kötülüğün enerjisini, dışlanmış olanın şeytani enerjisini, lanetli payın görkemini veriyor. Bugün tek o söz sahibi, çünkü herkese karşı Maniheizme* özgü kötülük ilkesini tek o üstleniyor, kötülükten söz etmeyi ve defetmeyi tek o üstleniyor, terör yoluyla kötülüğü temsil etmeyi tek o kabul ediyor. Onu azmettiren şeyi biz anlayamayız.

> * Mani'cilik ya da Maniheizm: M.S. III. yy.'da İran'da ortaya çıkan, iyilik ve kötülüğün kesin karşıtlığına dayanan, sonradan bir din halini alan akım,

Buna karşın hiçbir yerde kötülükten söz etme olanağının bulunmadığı, en ufak olumsuzluğun sanal uzlaşma tarafından boğulmuş olduğu Batı karşısında bunun Humeyni'ye verdiği üstünlüğü gözlemleyebiliriz. ***Politik iktidarlarımız bile, işlevlerinin gölgesinden başka bir şey değil artık. Çünkü iktidar ötekini, düşmanı, kozu, tehdidi, kötülüğü***

belirtmenin simgesel gücüyle var olur yalnızca. Bugün artık iktidar buna sahip değil ve karşısında iktidarı kötülük olarak belirtebilecek ya da belirtmek isteyen bir muhalefet de yok artık. Şeytani, ironik, kavgacı ve çatışmacı enerji açısından çok güçsüz hale geldik; bağnazca cansız ya da cansızca bağnaz topluluklara dönüştük. Lanetli payı kendimizde arayıp yalnızca olumlu değerlerin yayılmasına izin vere vere en ufak virüs saldırısı karşısında ve kuşku yok ki bağışıklık yetersizliği durumunda olmayan Humeyni'nin saldırısı karşısında acınacak biçimde dayanıksız hale geldik. Humeyni'ye karşı ileri sürmek üzere elimizde yalnızca, zayıf bir çare olan ve her halükârda politik bağışıklık yetersizliğinin parçası olan İnsan Hakları var. Üstelik de İnsan Hakları adına Humeyni'ye "Mutlak Kötü" muamelesi yapmakla (Mittenand) işin içinden çıktık; yani aydınlanmış bir söylemin kurallarıyla çelişerek kendimizi Humeyni'nin bedduasına uyarlamakla işin içinden çıktık (bugün bir deliye "deli" muamelesi yapılıyor mu? Artık bir özürlüye bile "özürlü" muamelesi yapılmıyor; Kötülükten böylesine korkuyoruz, Öteki'ni, uğursuzu, indirgenemezi belirtmekten kaçınmak için böylesine örtmecelere boğuyoruz kendimizi). **Kötülüğün dilini tam anlamıyla, zafer edasıyla konuşabilen birinin, aydınların dilekçelerine rağmen, zayıf Batı kültürlerinde böyle bir gedik açmasına şaşırmayalım. Bu, yasallığın, vicdani rahatlığın, hatta aklın bile bedduayla suç ortaklığı etmesindendir.** Bu kavramlar, tüm aforoz kaynaklarını seferber etmekten başka bir şey yapamazlar ve özünde bulaşıcı olan kötülük ilkesinin tuzağına düşerler.

Kim kazandı?

Humeyni tabii ki. Onu yok etme gücüne hâlâ sahibiz kuşkusuz, ama simgesel olarak kazanan odur ve simgesel güç silahların ve paranın gücünden daima üstündür. Bir anlamda, "Öteki Dünya"nın öcüdür bu. Üçüncü Dünya, Batı'ya asla gerçekten meydan okuyamamıştı. On yıllar boyunca Batı'ya göre kötülük ilkesinin temsilcisi olmuş SSCB de yavaş yavaş iyiliğin, olayları ılımlı biçimde yönetmenin tarafına belirgin biçimde geçmiştir (şaşırtıcı ironi; kimse farkına varmadan beş yıl süresince Afganistan'da Batılı değerleri savunduktan sonra, Batı ile Tahran Şeytanı arasında aracı olarak kendini ileri süren de SSCB 'dir.)

(Selman) Rushdie'ye ilişkin ölüm hükmüyle başlayan dünya çapındaki büyülenme, etkilenme ve antipati, uçağın iskeletindeki bir gedik ya da çatlaktan dolayı uçak kabinindeki basınç dengesinin ani bozulmasına benziyor (Bu tür bir olay kazara da olsa, daima terörist bir eylemi andırır). İki mekân arasındaki basınç farkı uyarınca her şey şiddetle dışarıya, boşluğa doğru çekilir. Bunun için iki dünyayı aynan aşırı ince zarda bir gedik ya da oyuk açmak yeter. Yapay olan ve yapay olarak korunan bir dünyada (bizimkinde), terörizm ve rehin alma, bu tür bir gedik açma eylemin âlâsıdır. **Kesinlikle ortaçağdaki gibi olmayan ve ahlâksal ya da dinsel değil de stratejik terimlerle değerlendirilmesi gereken bugünkü İslam, bütün İslam, (Doğu Bloku ülkeleri de dahil olmak üzere)** Batı sistemini yalnız bırakmaktadır ve zaman zaman tek bir eylem ya da tek bir sözle bu sistemde gedikler açmakta ve tüm değerlerimiz bu gedikten boşluğa düşmektedir. **İslam Batı dünyası üzerinde devrimci baskı uygulamıyor, Batı'yı İslam'a kazandırma ya da fethetme riskine girmiyor**: Karşısına hiçbir şey çıkaramadığımız bu kötülük ilkesi kapsamında; bu viral saldırıyla ve soluduğumuz havanın (değerlerin) ani basınç dengesi bozulmasının (bizim) korunaklı dünyamız için oluşturduğu sürekli tehlike olan, iki ortam arasındaki basınç farkının oluşturduğu bu sanal felaket temelinde, Batı'yı istikrarsızlaştırmakla yetiniyor. Batı dünyamızdaki her tür yarık ve aralıktan şimdiye dek bir

hayli oksijenin dışarı sızmış olduğu doğrudur. Oksijen maskelerimizi çıkarmamamız yararımıza olur.

Tüm söylenmek istenenlerin tersine, Humeyni'nin stratejisi şaşırtıcı biçimde moderndir. Bizimkinden çok daha moderndir, çünkü modern bir bağlamın içine arkaik öğelerin bir fetva, bir ölüm fermanı, bir beddua gibi şeylerin kurnazca şırıngalanmasına dayanır. Batılı dünyamız dayanıklı olsaydı, bunun anlamı bile olmazdı. Tersine, bütün sistemimiz boğazına kadar bu strateji içindedir ve onun yankı bulmasına hizmet eder: Aşırı iletken olarak bu virüse hizmet etmektedir. Bunun anlamı nedir? Yine Öteki Dünya'nın öcü söz konusudur: Dünyanın geri kalanına yeterince tohum, hastalık, salgın ve ideoloji taşıdık, bunların karşısında onlar savunmasızdı, olayların ironik tersyüz oluşuyla bugün alçak ve küçük bir arkaik mikrop karşısında savunmasız olan sanki biziz.

Rehinin kendisi mikroplu hale geliyor. Alain Bosquet son kitabında (Le Métier d'otage/ Rehinlik Mesleği) Batı dünyasının o yolu boşluğa döndürülmüş kesiminin, kuşkusuz kendi gözünde küçük düştüğünden, ama özellikle de sahip olduğu her şey ülkesi ve hemşerileri, zorlama edilgenlikleri, her zamanki korkaklıkları özünde alçaltıcı ve sapma kadar gereksiz olan pazarlık yüzünden toptan küçük düşmüş olduğundan, nasıl artık kendi evine geri dönemediğini, dönmek de istemediğini gösteriyor. Pazarlığın ötesinde, her rehin alma olayı bütün olarak toplulukların, en ufak üyesinin karşısında bile inkâr edilemeyecek korkaklığının kanıtı haline gelir. Topluluğun bu umursamazlığının karşılığı her bireyin topluluğa karşı umursamazlığıdır: Batı'da böyle (kötü) işgörüyoruz ve rehin stratejisinin acımasızca açığa çıkardığı şey de politik sefalettir. Tek bir bireyi istikrarsızlaştırarak bütün bir sistem istikrarsızlaştırılır. Bu yüzden rehin, taraftarlarının kendisini iki arada bir derede kahraman yapıvermiş ve üstüne üstlük hemencecik de yok edivermiş olmalarını bağışlayamaz.

Biz ne Humeyni'nin aklından geçenleri ne de Müslümanların yüreğini okuyabiliriz. Yapabileceğimiz şey, her şeyi dinsel bağnazlığa yükleyen zayıf düşünceden kurtulmaktır. Ancak, aynen uzlaşma gibi, şişirmece bir yapının tüm özelliklerini alan bir anma töreni için, Fransız Devrimi'nin anısından tam da Terör'ü silmeye çalıştığımız anda, bu simgesel şiddetin meydan okumasına karşılık vermek için gerekli donanıma sahip olmamamızdan endişe duyuyorum. Kendi tarihimizden şiddeti silmeyi tercih ediyorsak, bu yeni şiddet karşısında ne yapabiliriz?

Kötülüğü dile getirmeyi bilmiyoruz artık.

Bildiğimiz tek şey, insan Hakları söylemini bağıra bağıra tekrarlamak; dindar, zayıf, gereksiz, ikiyüzlü, iyiliğin doğal çekimine olan aydınlıkçı inanca ve insan ilişkilerinin idealliğine dayanan bir söylem (oysa kötülüğe kötülükle karşılık vermekten başka çıkar yol yoktur).

Üstelik bu İyilik, bu ideal değer her zaman koruyucu, zavallılaştıran, olumsuz ve tepkisel biçimde kavranmıştır. Bu, kötülüğün en aza indirgenişi, şiddetten korunma ve güvenliktir. İyi niyetin alçakgönüllülük gösteren ve çökertici gücüdür bu; ve bu güç dünyada olsa olsa doğruluk hayal eder ve kötülük eğrisini, kötülüğün akıllılığını göz önünde bulundurmaya yanaşmaz.

Söz, bir bireyin "özgür" ifadesi olarak anlaşılıyorsa, "söz hakkı" vardır. Söz düello, suç ortağı, çatışan, baştan çıkarıcı biçim olarak anlaşılıyorsa, o zaman hak kavramının artık hiçbir anlamı

yoktur.

Arzulama hakkı, bilinçdışı hakkı, haz hakkı diye bir şey var mı?

Saçma. Hak terimleriyle konuşulduğunda cinsel özgürleşme de gülünç olur. İnsan Hakları anıldığında devrimimizi “kutlamak” da gülünç olur.

“Yaşama hakkı” tüm dindar ruhları titretir, öyle ki sonunda ölme hakkı olmaya varır ve tüm bunların saçmalığı da burada açığa çıkar. Çünkü sonuçta ölmek ya da yaşamak (mutlu ya da mutsuz) bir yazgı, bir kaçınılmazlıktır, yoksa bir hak değildir.

Neden erkek ya da kadın olma “hakkı” istenmesin? Neden Aslan ya da Kova ya da Yengeç olma hakkı istenmesin?

Peki böyle bir hak varsa, erkek ya da kadın olmak ne demektir?

Heyecan verici olan şey, yaşamın sizi erkek ya da kadın yapmış olması ve sizin de kabullenmenizdir. Bu simgesel bir oyunun kuralıdır ve bu kuralı ihlal etmenin hiçbir anlamı yoktur. Satranç atını düz çizgi üzerinde ilerletme hakkı isteyebilirim, ama bunun ne anlamı olabilir?

Bu tür işlerde hak aptalca bir şeydir.

Çalışma hakkı: Acımasız bir ironiyle işler bu noktaya vardı.

İşsizlik hakkı!

Grev hakkı!

Bu şeylerdeki gerçeküstücü mizahı kimse fark bile etmiyor artık. Bununla birlikte bu karamizahın açığa çıktığı vesileler de var; örneğin, kendisini bağışlatmak için çırpman bütün o insan hakları birliklerine karşı infaz hakkı isteyen ölüm mahkûmunun durumu gibi. Burada mesele ilginçleşiyor. Böylelikle haklar üstesinde beklenmedik değişkenler ortaya çıkıyor; Her zaman kurban olmanın ardından İsrailliler kendi halkları karşısında katil olmayı bir tür hak olarak istiyorlar. Sonunda kendine yasal suçluluk lüksünü sunabilmeli insan!

Çemobil, Ermenistan’daki deprem ve atom denizaltısının batması ile birlikte SSCB’nin insan hakları yolunda dev (Helsinki ya da başka bir yerdekinden hayli daha büyük) bir adım attığına kuşku yok: Felaket hakkı. Esas temel hak; kaza hakkı, suç hakkı, yanlışlık yapabilme hakkı, kötülük hakkı ve en kötü olma hakkıdır, yoksa yalnızca en iyi olma hakkı değil: Mutluluk hakkından çok daha fazla, sizi adına yaraşır bir insan yapan budur işte.

Hak, karşı konulmaz biçimde bu uğursuz eğimi izler ve böylece bir şey kendiliğinden iyi gittiğinde her tür hak gereksiz hale gelir; ve eğer hak talebi dayatılıyorsa, istenen şey kaybedilmiş demektir: Su, hava, yer hakkı tüm bu öğelerin adım adım yok olduğunun teyit edilmesidir. Cevap hakkı diyalog yokluğunu gösterir, vs.

Sömürü ve kıtlık topluluklarında görüldüğü gibi, bireyin yabancılaşmış, kendi varlığından yoksun bırakılmış, kendine yabancı bir varlık değil de, postmodern formülüyle, göndermesi kendisi olan ve kendi kendisiyle rekabet eden bir varlık olduğu andan itibaren, birey haklarının anlamı kalmaz. Böyle bir bağlamda insan hakları tamamen yetersiz ve yanıltıcı hale gelir; esnek, hareketli, değişken geometrili birey artık bir hak sahibi, bir özne değil, bir taktik

uzmanı ve kendi varoluşunun reklamcısıdır; artık herhangi bir hukuksal makama değil, yalnızca kendi işinin ya da performansının niteliğine başvurur.

Buna karşın İnsan Hakları'nın dünya çapında güncellik kazanması da günümüzde oluyor. Bugünlerde kullanılabilecek tek ideoloji bu. İdeolojinin sıfır noktası, tüm tarihin indirimli satışı âdeta. İnsan hakları ile ekoloji, uzlaşmanın iki kolay beslenme kaynağıdır. Gezegenimizin güncel anayasası Yeni Politik Ekoloji'dir.

Tehlike altında olmakla birlikte, bu yüzyılın sonunu uzlaşmanın bütün fenerleriyle aydınlatmayı vaat eden başyapıt olan İnsan Hakları'nın kutsanmasında, budalalığın önlenemeyen tırmanışını mı görmek gerekiyor?

Sh:88-95

Kaynak: Kötülüğün Şeffaflığı- Aşırı Fenomenler Üzerine Bir Deneme Jean Baudrillard, Fransızcadan çeviren Işık Ergüden, Birinci basım: Ağustos 1995 İkinci basım: Ocak Ayrıntı Yayınları İstanbul

ENERJİNİN YAZGISI

Betimlenen tüm olaylar ikili fizik ve matematik bir tanıya bağlıdır. Fiziksel açıdan, dengesizlik halindeki bir insanlık sistemi içinde bir çeşit devasa geçiş aşamasıyla uğraşmaktayız. Bu geçiş aşaması, fiziksel sistemler için olduğu kadar bizim için de büyük ölçüde gizemli olmayı sürdürüyor; ama bu felaketli evrim kendi başına ne yararlı ne de zararlıdır, sözcüğün gerçek anlamında felaketlidir yalnızca.

Bu kaotik sapmanın, başlangıçtaki veriler karşısındaki bu hiper-duyarlılığın prototipi olan şey, enerjinin yazgısıdır. Kültürümüz tersinmez bir enerji özgürleşmesi sürecinin geliştiğini gördü. Önceki bütün kültürler dünyayla tersine çevrilebilir bir anlaşmaya, enerji bileşenlerinin de katıldığı dengeli bir düzenlemeye bağlıydı, asla bir enerji özgürleşmesi ilkesine değil. Enerji "serbestleştirilecek" ilk şeydir ve sonraki tüm özgürlükler bu modele göre düzenlenecektir. İnsan da enerji kaynağı olarak serbest bırakılmıştır ve böylelikle de tarihin ve tarihin hızlanışının devindirici gücü haline gelmiştir.

Enerji modernliğin tüm sanayi ve teknik düşlerini besleyen, fantastik bir yansıtma türüdür; insan anlayışını da bir irade dinamiğine indirgeyen odur. Bununla birlikte, hortum, kaos ve felaket olaylarına ilişkin en yeni modern fizik buluşları sayesinde herhangi bir akışın, herhangi bir doğrusal sürecin, hızlandırıldığında felaket eğrisine benzer tuhaf bir eğrilik edindiğini biliyoruz.

Yolumuzu gözleyen felaket, kaynakların tükenmesi felaketi değildir. Tüm biçimleriyle enerji giderek artacaktır, en azından sonrasında bizi artık insan olarak ilgilendirmeyecek bir zaman vadesi çerçevesinde artacaktır. Nükleer enerji tükenmez denir; Güneş enerjisi, gelgitlerin, büyük doğal akışların, hatta doğal felaketlerin, depremlerin ya da volkanların enerjisi tükenmeyecektir (teknik imgeleme güvenebiliriz). Buna karşılık dramatik olan şey, dengesizliğin dinamiğidir; enerji sisteminin çok kısa vadede öldürücü bir düzensizleşme yaratabilecek şekilde zıvanadan çıkmasıdır. Nükleer enerjinin serbest bırakılmasının birkaç parlak örneği şimdiden var elimizde (Hiroşima ve Çemobil); ama viral ya da radyoaktif, her zincirleme tepki potansiyel olarak felakettir. Tam bir salgından bizi hiçbir şey korumuyor; atom santrallarını çevreleyen şeyler bile. Enerji aracılığıyla dünyayı dönüştürme sistemi, bütün olarak, enerjinin; özüne denk düşen viral ve salgınlı bir evreye girebilir; önce olumlu sonuçlar doğuran bir harcama, bir düşüş, bir diferansiyel, bir dengesizlik, minyatür bir felaket halindeyken, kendi devinimi tarafından aşıldığında global bir felaket boyutu alabilir.

Enerji sonuçlar doğuran bir neden gibi düşünülebilir; ama kendini üreten, böylelikle de her tür nedenselliğe boyun eğmeye son vermiş bir sonuç gibi de düşünülebilir. Enerjinin paradoksu, birbirlerinden neredeyse bağımsız biçimde hem nedenlere ilişkin hem de sonuçlara ilişkin bir devrim olması ve yalnızca nedenlerin birbirine bağlandığı bir yere değil, sonuçların da zincirinden boşaldığı bir yere dönüşmesidir.

Enerji aşırı-ışıma evresine giriyor. Dünyayı dönüştürme sistemi bütünüyle aşırı-ışıma evresine giriyor. Enerji, maddesel ve üretici değişken iken, kendiyle beslenen baş döndürücü bir süreç haline geliyor (onu yitirme tehlikesinin olmamasının nedeni de zaten bu).

New York kentini ele alalım. Bir gün önce öyle enerji harcanmıştır ki her şeyin ertesi gün

yeniden başlaması bir mucizedir. Bu, akılcı bir enerji yitimi ilkesi olmadığının, New York gibi bir megapolün işleyişinin termodinamiğin ikinci yasasına ters düştüğünün, kendi gürültüsünden, kendi artıklarından, kendi karbon gazından beslendiğinin düşünülmesi dışında açıklanamaz; bu bir tür ikame mucizesi yoluyla, enerji harcamasından doğan enerjidir. Bir enerji sisteminin yalnızca niceliksel verilerini ölçen uzmanlar enerjinin, kendi tüketiminden doğan benzersiz enerji kaynağını azımsıyorlar. New York'ta bu harcama tamamen bir gösteriye dönüşmüştür, kendi görüntüsüyle voltajı artırılmıştır. Jarry'nin cinsel etkinlikle ilgili olarak betimlediği (Le Surmâle / Aşırı Erkek) enerjinin bu aşırı-ışıması, zihinsel ya da mekanik enerji için de geçerlidir: Trans-Sibirya'nın ardından Sibirya'yı da geçen deküpletin üzerinde kimi bisikletçiler ölür, ama pedal çevirmeye devam ederler. Kadavralara özgü sertlik kadavralara özgü devingenliğe dönüşür, ölü durmadan pedal çevirir, hatta cansızlaştıkça hızlanır. Ölümün cansızlığı enerjiyi son derece artırır.

Bu, Mandeville'in Arılar Masalı'na benzer: Bir topluluğun enerjisi, zenginliği ve parıltısı kusurlarından, kötülüklerinden, aşırılık ve zayıflıklarından gelir. Ekonomi postulatının ters anlamı: Eğer bir şey harcanmış ise önce onun üretilmiş olması gerekir. Bu doğru değildir. Enerji ve zenginlik ne kadar harcanırsa o kadar artar. Felaketin enerjisidir bu ve hiçbir ekonomik ölçüm bunun hesabını tutamaz. Zihinsel süreçlere ait belli bir kendinden geçme biçimi bugün maddi süreçlerde yeniden görülüyor. Tüm bunlar eşdeğerlik terimleriyle anlaşılmaz; ancak tersine çevrilebilirlik ve aşırılık terimleriyle anlaşılabilir.

Böylece New Yorklular enerjiyi insanlık açısından düşünülemez bir çevreden, kokuşmuş havadan, hızdan, panikten, soluk alınamayan koşullardan alıyorlar. Uyuşturucu ve bunun yol açtığı tüm çılgınca etkinliklerin bile şehrin canlılık ve gayrisafi metabolizma oranına dâhil olması muhtemeldir. Her şey bu orana dâhil; en pis işler de, en saygın işler de. Tam bir zincirleme tepki. Her tür normal işleyiş düşüncesi yok oldu. XVIII. yüzyılda söylendiği gibi, bütün varlıklar fesat içindeler; yaşama gerekliliğinin iyiden iyiye uzağına düşen ve daha çok gerçekdışı bir hayatta kalma saplantısına, herkesi ele geçiren ve kendi öfkesinden beslenen o soğuk hayatta kalma tutkusuna bağlı olan aynı taşkınlık ve aynı dramatik aşın uyarılmaya el birliğiyle katılıyorlar.

New Yorkluları bu saçıp savurmadan, bu savurganlıktan, bu insanlık-dışı ritimden vazgeçirmek ikili bir yanlışlık olur. Birincisi, normal bir insan için tüketici olabilecek faaliyetlerini tüketici bulmuyorlar; tersine bu anormal enerjiden besleniyorlar. İkincisi, eğer hızlarını keserler veya enerjilerinden tasarruf ederlerse aşağılanırlar. Bilinçli ya da bilinçsiz oyuncuları oldukları, dünyada eşi benzeri olmayan kentsel bir ölçüsüzlüğü ve devingenliği sağlayan kolektif yüksek yaşam düzeylerinde bir zayıflama olur bu.

İnsan türünün maruz kaldığı tehlikeler, eksiklikten kaynaklanan tehlikeler (doğal kaynakların tükenmesi, çevrenin tahrip olması, vs.) olmaktan çok aşırılıktan kaynaklanan tehlikelerdir: Enerjinin zıvanadan çıkması, denetlenemeyen zincirleme tepki, çılgın özerkleşme. Bu ayrım başattır; çünkü eksiklikten kaynaklanan tehlikelere, ancak günümüzde kabul edilmiş olan Yeni Ekoloji Politik'le (Uluslararası insan soyu haklarının parçasıdır bu) cevap verilebilir; ama bu diğer içkin mantığa, doğayla kumar oynayan bu hızlanmaya kesinlikle hiçbir şey karşı koyamaz. Bir yandan ekolojik çevremizdeki dengenin yeniden sağlanması ve enerjinin yeniden dengelenmesi mümkünken, öte yandan kesinlikle "denge-dışı" bir devinimle karşı

karşıyayız. İlk durumda etik ilkeler, yani yalnızca hayatta kalma biçiminde de olsa, maddi süreci aşan bir ereklilik işin içine giriyor olabilir, ama öte yanda tek erekliliği sınırsız bir hızla çoğalma olan süreç her aşkınlığı emer ve bütün failleri yutar. Böylelikle gezegene özgü tam bir şizofreni içinde, bir yanda her tür ekolojik önlemin, dünyayı iyi kullanma ve dünyayla ideal etkileşim stratejisinin geliştiği görülürken aynı zamanda da yıkım ve dizginsiz performans girişimlerinin hızla çoğaldığı görülür. Zaten çoğunlukla aynı insanlar aynı anda her ikisine de katılırlar.

Hem zaten ilk devinimin yönü (Ekolojik ortak yaşam yoluyla türün kurtarılması) görece olarak daha açık gözüküyor, ama diğerinin gizli yönelimi hakkında ne biliyoruz?

Bu hızlanmanın, bu dış-merkezli devinimin bir sonu olmalı, insan türünün bir yazgısı olmalı, dünyayla denge ve etkileşim ilişkisinden çok daha karmaşık ve muğlak başka bir simgesel ilişki olmalı. Yine yaşamsal, ama bütünlüklü bir tehlike içeren bir yönelim yok mu?

Varacağımız yer buysa, kuralını bilmediğimiz bir tür Büyük Oyun içinde tekniğin ve enerjilerin öngörülemeyen bir sona doğru bu acele gidişine karşı ekolojinin akılcı tanrısallıklarının hiçbir şey yapamayacakları apaçık ortadadır.

Güvenlik, denetim, suç veya hastalık önleme tedbirlerinin içerdiği sapkın etkilerden bile korunamıyoruz. Toplumsal, tıbbi, ekonomik ve politik tüm alanlardaki korunmanın hangi tehlikeli aşırılıklara yol açabileceği biliniliyor: En yüksek güvenlik adına âtıl (endémique) bir terörün, bir denetim saplantısının yerleşmesi çoğunlukla felaketin **salgın** tehdidi kadar tehlikelidir. Bir şey kesin: **İlk verilerin karmaşıklığı, tüm sonuçların potansiyel olarak tersine çevrilebilirlikleri hiçbir akılcı müdahale biçimine ilişkin olarak kendimizi aldatmamamızı sağlıyor.** Oyuncuların bireysel ve kolektif iradesinin böylesine uzağından geçen bir süreç karşısında kabul edilebilecek tek şey, her tür iyi ve kötü ayrımının (dolayısıyla bu durumda teknolojik gelişmenin doğru ölçüsünü bulma olanağının) akılcı modelimizin yalnızca çok sınırlı bir çerçevede değer taşıdığıdır. Etik bir düşünce ve pratik bir karar bu sınırlar içinde olanaklıdır; bu sınırın ötesinde kendi başlattığımız ve bundan böyle doğal bir felaketin acımasızlığıyla bizsiz gelişen bütün süreç düzeyinde -neyse ki ya da ne yazık ki- **iyilikle kötülüğün ayrılmazlığı, yani biri olmadan diğerini uygulamanın olanaksızlığı hüküm sürer. Bu, tam olarak lanetli pay teoremidir;** ve bu olmalı mı diye sormak yersizdir, bu böyledir, bunu tanımazlıktan gelmek de en büyük yanılgıya düşmek olur. Bu durum, yaşamımızın etik, ekolojik ve ekonomik alanında yapılabilecek olanları bozmaz; ancak yapılabileceklerin etkisini, yazgı alanı olan simgesel düzeyde tamamen göreceli kılar.

Sh: 106-111

LANETLİ PAY TEOREMİ

Kesintisiz olumluluk üretiminin korkunç bir sonucu vardır. Çünkü olumsuzluk kriz ve eleştiriye gebeyse, abartılı olumluluk da homeopatik dozlarda kriz ve eleştiriyi süzme yeteneksizliğiyle felakete gebedir. Tohumlarını, basillerini, parazitlerini, biyolojik düşmanlarını kovalayan ve eleyen her biyolojik bedenin metastaz ve kanser tehlikesiyle, yani kendi hücrelerini yutan bir olumluluk ya da bundan böyle işsiz kalan kendi antikorlarınca yutulma tehlikesiyle karşı karşıya olması gibi, kendi olumsuz öğelerini kovalayan, kovan, defeden her yapı da tam bir tersinmenin getireceği felaket tehlikesine maruz kalır.

Kendi lanetli yanını temizleyen her şey kendi ölümünü imzalar. Lanetli pay teoremi böyledir.

Lanetli payın enerjisi ile lanetli payın şiddeti, kötülük ilkesinin ifadesidir. Uzlaşmanın şeffaflığı koşullarında kötülüğün geçirimsizliği vardır. Kötülüğün direngenliği, saplantısı, indirgenemezliği ve ters enerjisi her yerde iş başındadır: Şeylerin düzensizliğinde, viral saldırıda, süreçlerin hızlanmasında, kaotik sonuçlarında, nedenlerin ötesine geçilmesinde, aşırılıkta ve paradoksta, kökten yabancılıkta, tuhaf cazibelerde, olayların eklemlenmemiş bağlantılarında.

Kötülük ilkesi ahlâki değildir; bir dengesizlik ve baş dönmesi ilkesi, bir karmaşıklık ve acayiplik ilkesi, bir baştan çıkarma ilkesi, bir aykırılık, uyuşmazlık ve indirgenemezlik ilkesidir. Bir ölüm ilkesi değildir, tam tersine, yaşamsal bir kopma ilkesidir. Kötülük ilkesi bizi cennetten mahrum bıraktığından bu yana, kötülük bir bilme ilkesidir. Madem cennetten bilme suçuyla kovulduk, hiç olmazsa bundan tam yararlanalım. Lanetli payı geri almaya yönelik her tür girişim, kötülük ilkesini geri almak için her girişim olsa olsa sahte cennetler kurabilir, uzlaşmanın sahte cennetlerini; gerçek birer ölüm ilkesidir bunlar.

Çağdaş sistemleri felaketlerinde, başarısızlıklarında, çözümsüzlüklerinde olduğu kadar, çok başarılı olma ve kendi işleyişlerinin esrikliğinde kendilerini kaybetme biçimlerinde de çözümlemek, lanetli pay teorem ve denklemini her yerde tekrar ortaya çıkarmak, yok edilemez simgesel gücünü her yerde doğrulamaktır.

Kötülük ilkesinden yana olmak her şeyde yalnızca eleştirel olmak değil, suçla ilgili bir yargıda bulunmaktır. Bu yargı liberal (bizimki gibi!) de olsa, her toplumda hâlâ kamusal alanda telaffuz edilemez bir yargı olmayı sürdürüyor. İnsanlık-dışı olandan ya da kötülük ilkesinden yana olan her tavır, bütün değer sistemlerince reddedilmiştir (kötülük ilkesi derken değerler, hak, iktidar, gerçeklik vb. üzerine birkaç acımasız gerçekliğin yalın önermesini anlıyorum yalnızca). Bu açıdan Doğu, Batı, Güney ya da Kuzey arasında hiçbir fark yoktur. Camdan bir duvar kadar geçirimsiz ve billursu olan ve çağdaş ahlâk ya da ahlâksızlıktaki hiçbir ilerlemenin bir şey değiştiremediği bu hoşgörüsüzlüğün sona erdiğini görme şansı da hiç yoktur.

Dünya olumlu duygular, saf duygusallıklar, kuralcı kibirlilikler ve dalkavukluklarla öyle dolu ki burada ironi, karamizah ve kötülüğün öznel enerjisi her zaman daha zayıf kalıyor. Ruhun biraz olumsuz her tür devinimi olayların akışı içinde yeniden yasa-dışına düşecektir. En ufak zihinsel ima şimdiden anlaşılmaz hale geliyor. Yakında hangisi olursa olsun, herhangi bir çekinceyi dile getirmek olanaksız hale gelecektir.

Ne mutlu ki muzip deha nesnelere geçti: Kötülüğün nesnel enerjisidir bu. Kendi yolunu açan şeye ne denirse densin, lanetli pay ya da tuhaf cazibeler, yazgı ya da başlangıçtaki verilere duyusal bağlılık bu fiili tırmanmadan, bu kat sayılı yörüngeden, ölçüsüz sonuçların bu gerçek patafiziğinden kaçamayacağız. Sistemlerimizdeki dış-merkezlilik engellenemez. **Hegel'in dediği gibi, "ölmüş olanın kendi kendine hareket eden yaşamı içinde", dolu dolu yaşıyoruz.** Bazı sınırların ötesinde neden-sonuç ilişkisi kalmadı; artık yalnızca sonuçtan sonuca giden viral ilişkiler var, sistem de bütünüyle durgunluk içinde deviniyor. Bu fiili tırmanışın, ölümün bu yırtıcılığının ve çevikliğinin oluşumu, lanetli payın modem öyküsüdür. Söz konusu olan bunu açıklamak değil, bu oluşumun gerçek zamandaki aynası olma gerekliliğidir.

Özgürleşmenin hızını çoktan aşmış olan olayların hızını aşmak gerekiyor. Uyumsuzluğun, anomalinin, felaketin söylenmesi gerekiyor, soykırımla ve eş-süremli olarak kimi gizemli kurallarla ilişkide olan tüm bu aşırı olayların yaşamsallığının dile getirilmesi gerekiyor.

Kötülük lanetli pay gibidir; kendini harcayarak yeniden üretir. İyilikle kötülüğün ayrılmazlığının metafizik açıdan ahlâkdışı olabilmesi gibi bu da ekonomi açısından ahlâkdışıdır.

Akla zor kullanmadır bu; ama şeyleri kendi hedeflerinin ötesine, başka nihai koşullara hangileri? Aşırı bir bağımlılık içinde gönderen bu şiddetin, bu öngörülemez artışın yaşamsallığını kabul etmek gerekiyor.

Her özgürleşme iyilikle kötülüğü eşit olarak etkiler, gelenekleri ve zihinleri özgürleştirir, ama cinayetleri ve felaketleri de serbest bırakır. Hukukun ve zevkin özgürleşmesi kaçınılmaz olarak cinayetin özgürleşmesini getirir (Marquis de Sade bunu iyi anlamıştı, bu yüzden de hiç bağışlanmadı).

SSCB 'de Perestroika politikasına etnik ve politik taleplerin yanı sıra kaza ve doğal felaketlerdeki artış da eşlik etmektedir (önceki cinayet ve kazaların yeniden keşfedilmesi de buna dahil). İnsan haklarının yayılması ve liberalleşme bir tür kendiliğinden terörizm doğuruyor. Tüm bunlar sözde eskiden de varmış, ama sansürlüymüş (Stalinci düzene yönelik en derin yakınmalardan biri bunca kanlı, sansür edilmiş, böylelikle de gelecek nesillerin politik bilinçdışı olmaları dışında yararlanılamayan olaylardan bizi yoksun bırakmış olmasıdır. İşledikleri suçların ağız sulandıran kanlı biçimlerini dondurmuş, buzlandırmış olmalarıdır. **Bu, yine neredeyse kusursuz bir cinayet olan Nazilerin katliamı gibi, evrensel haberleşme yasasına karşı gelmektir).**

Ama burada sansürün kalkmasından daha fazla bir şey vardır: Cinayetler, suçluluk, felaketler yapay ışığa üşüşen sinekler gibi (neden asla doğal bir ışığa üşüşmezler?) Glastnost'un ekranına üşüşüyorlar. Bu felaketli artıkdeğer, bir hayranlığın, doğanın gerçek neşesinin sonucu olduğu gibi politik koşullar uygun olur olmaz tekniğin içinden gelen bir huzursuzluk çıkarma eğiliminin de sonucudur. Uzun süre buzdolabında saklanan cinayetler ve felaketler neşe içinde ve resmi olarak sahneye çıkıyorlar. Bunlar sonuçta özgürlüğün ve dünyanın doğal düzensizliğinin öylesine hakiki göstergeleri ki olmasalardı icat edilmeleri gerekirdi.

İyilik ve kötülüğün bu bütünlüğü bizi aşıyor, ama bu bütünlüğü kabullenmeliyiz. Nesneleri kavramanın bu temel kural dışında hiçbir yolu yok. İyiliği ya da kötülüğü yüceltmek içki bu ikisini birbirinden ayırmak saçmadır (Bu, kötülüğe kötülükle cevap verme yanlılarını da suçlu çıkarır; çünkü sonunda onlar da iyilik yapacaklardır).

Buradaki hiçbir olayı öngöremeyiz. Olaylar çoktan meydana gelmiştir ya da görüş alanımıza yeni girmektedir. Yapabildiğimiz tek şey, bu olaylardan bazılarının oyuna getirilmek inceliğine sahip olacaklarını umarak, bir biçimde bir projektör yöneltmek ve bu sanal dünyanın üzerindeki teleskobik açılımı korumaktır. Kuram yalnızca şu olabilir: Gerçekliğin oyuna gelecek denli saf olacağı umuduyla kurulmuş bir tuzak.

Önemli olan, projektörü doğru yöne çevirmektir. Ama doğru yönün nerede olduğunu bilmiyoruz. Gökyüzünü araştırmak gerekiyor. Çoğu zaman, öyle uzak, metafizik açısından öyle uzak olaylar söz konusu ki ekranlarda yalnızca hafif bir ışıma etkisi uyandırıyorlar.

Bunları bir fotoğraf gibi tabetmek ve büyütmek gerekiyor. **Olaylara bir anlam bulmak için değil; çünkü bunlar logogram** [sözcük ifade eden işaret] **değil hologramlardır.** * Bu olaylar bir yıldızın sabit tayfından ya da kırmızının değişkenlerinden fazla açıklanamaz.

* Mercek kullanmaksızın oluşturulan üçboyutlu görüntü,

Bu acayip olayları yakalamak için kuramın kendisini yeniden tuhaf bir şey haline getirmek gerekir: Kuram, ya kusursuz bir cinayet ya da tuhaf bir cazibe olmalıdır.

Sh: 112-116

Kaynak: Kötülüğün Şeffaflığı- Aşırı Fenomenler Üzerine Bir Deneme Jean Baudrillard, Fransızcadan çeviren Işık Ergüden, Birinci basım: Ağustos 1995 İkinci basım: Ocak Ayrıntı Yayınları İstanbul

FOTOKOPİ VE SONSUZ

İnsanlar akıllı makineler yaratıyor ya da düşlüyorlarsa gizliden gizliye kendi akıllarından umut kestiklerinden ya da dehşet verici ve gereksiz bir aklın ağırlığı altında ezildiklerindendir: O zaman bu akılla oynayabilmek ve onunla eğlenebilmek için aklı makinelere hapsederler. **İktidarı politikacılara bırakmanın bize her tür iktidar isteğine gülme olanağı tanıması gibi bu aklı makinelere emanet etmek de bizi her tür bilme iddiasından kurtarır.**

İnsanlar özgün ve dâhi makineler düşlüyorlarsa, kendi özgünlüklerinden umut kestikleri ya da bundan vazgeçip üçüncü şahıs olan makineler aracılığıyla bu özgünlükten yararlanmayı yeğledikleri içindir. Çünkü bu makinelerin sunduğu şey düşüncenin gösterisidir; insanlar da makineleri kullanarak kendilerini düşüncenin kendisinden çok düşüncenin gösterisine verirler.

Makinelere sanal denmesi boşuna değildir; düşünceyi eksiksiz bir bilginin ortaya çıkmasına bağlı belirsiz bir kararsızlık içinde tutarlar. Burada düşünce eylemi, sürekli olarak ertelenir. Hatta artık düşüncenin lafı bile geçmez; tıpkı gelecek nesiller için özgürlük lafının geçmeyeceği gibi: Bu nesiller, boşluktalarmış gibi kendilerini koltuklarına bağlayarak yaşayıp gideceklerdir. Aynı şekilde Yapay Akıl İnsanları da kendi zihin alanlarından, bilgisayarları karşısında oturarak geçeceklerdir. Bilgisayarı önünde kımıldamadan duran Sanal İnsan, ekran aracılığıyla sevişir, derslerini de tele-konferansla yapar. O bir hareket özürlüsü haline gelmiştir; kuşkusuz zihinsel olarak da özürlüdür. İnsanın işlemsel hale gelmesinin bedeli budur. Gözlüklerin ve kontakt lenslerin, görmeyen bir türün ayrılmaz protezine dönüşeceğini ileri sürebiliriz; tıpkı bunun gibi, yapay aklın ve bu akim teknik dayanaklarının da artık düşünceye sahip olmayan bir türün protezi olmasından endişe duyabiliriz.

Yapay akıl akılsızdır, çünkü yapaylığı yoktur. Hakiki yapaylık tutkudaki acının, baştan çıkarmadaki göstergenin, jestlerdeki anlam belirsizliğinin, dil sürçmesinin, yüzdeki maskenin, anlamı başkalaştıran çizginin yapaylığıdır; böyle olması nedeniyle de bu yapaylığa zihin belirtisi denir. Bu akıllı makineler, en acınacak yapaylıktadır; dil, cinsellik ve bilgi

işlemlerini en yalın öğelerine ayrıştırmak, modeller uyarınca yeni bir sentez haline getirmek için dijitalleştirmek zorunda olduklarından yapaydırlar. Bir programın ya da potansiyel bir nesnenin tüm olasılıklarını kuvve halinde üretebilirler. Oysa yapaylığın, gerçekliği üreten şeyle hiçbir ilgisi yoktur; gerçekliği başkalaştıran şeyle ilgisi vardır. Yapaylık, yanılsamanın gücüdür. Bu makinelerde hesabın basitliği vardır ve sundukları oyunlar ise yer değiştirme ve olasılıklar sunma oyunlarıdır yalnızca. Bu nedenle sanal (virtuel) olarak var olmakla kalmazlar, erdemlidirler (vertueux)de. Çünkü kendi konulan bile onları yenemez, kendi bilgileri bile onları baştan çıkaramaz. Erdemlerini meydana getiren şey, şeffaflıkları, işlevsellikleri, tutku ve yapaylıktan yoksun olmalarıdır. **Yapay akıl, bekâr bir makinedir.**

İnsanın işleyişini makinelerinkinden, en akıllı makinelerin k inden bile her zaman ayıracak olan şey iş görme sarhoşluğudur, zevktir. Zevk sahibi makineler üretmek; neyse ki bu hâlâ insan gücünün ötesinde olan bir şey! Her tür protez insanın zevk almasına yardımcı olabilir; ama insan, kendi yerine zevk alacak bir protez icat edemez. İnsan kendinden daha iyi çalışan, "düşünen" ya da yer değiştiren protezler icat edebilse ile insanın aldığı zevkin, insan olma zevkinin teknik ya da medyatik bir protezi yoktur. Böyle bir şeyin olması için makinelerin insan hakkında bir fikirleri olması, insanı icat edebilmeleri gerekirdi; ama makinelerin artık yapabileceği bir şey yok, onları icat eden insandır. Bu yüzden, makineler makineliklerini hiçbir zaman aşamayacakken insan mevcut durumunu aşabilir. Makinelerin her zaman karanlık bir arzusu olduğunu düşündürtebilecek kaza ya da yok olma durumu hariç, en akıllı makineler makineden başka bir şey değildir. İnsanları kendi tanımlarından uzaklaştırarak sonlarına yakınlaştıran zevki ya da acıyı meydana getiren işleyişteki o ironik fazlalık, o aşırı işleyiş makinelerde yoktur. Ne yazık ki bir makine asla kendi işlemini aşamaz; bilgisayarların derin hüznünü açıklayan budur belki... **Tüm makineler bekârdır!**

(Bununla birlikte bu yakınlarda görülen elektronik virüs akını dikkate değer bir anormallik arzediyor: Makineler sapkın etkiler, ironik ve heyecan verici türden beklenmedik olaylar yaratmaktan muzip bir zevk alıyorlar sanki. Yapay akıl bu viral patoloji içinde kendisiyle dalga geçiyor ve böylece de bir tür hakiki aklın ilk adımını atıyor olabilir.)

Makinenin bekârlığı, Tele-kompüter İnsan'ın bekârlığını da beraberinde getirir. İnsanın, bilgisayarın ya da wordprocessor' inin önünde beyninin ve aklının gösterisini kendi kendine sunması gibi pembe Miniteli * önünde de kendine fantezilerinin ve potansiyel bir hazzm gösterisini sunar.

* Minitel: Fransa'da telefon şebekesi aracılığıyla evlere kadar uzanan mini bilgisayarlardan oluşan iletişim ağı. "Pembe Minitel" ise bu ağın "cinsel hizmetler" veren parçası

Haz ya da akıl; her iki durumda da Tele-kompüter İnsan bunları makinesiyle ara yüzeye kovar [exorciser: "Cinleri kovma" gibi]. Öteki, muhatap asla gerçekten hedeflenen şey değildir: Ekrandan geçiş aynadan geçişi anımsatır; hedeflenen şey, arayüzey olarak ekranın kendisidir. İnteraktif ekran ilişki sürecini aynı olanlar arasındaki yer değiştirme sürecine dönüştürür. Arayüzey'in sırrı Öteki'nin potansiyel olarak aynı olmasıdır; ötekiliğe makine tarafından gizlice el konulmuştur. Böylelikle, gerçeğe en yakın iletişim senaryosu, Minitel kullanıcılarının ekran karşısından telefon konuşmasına geçmeleri ve sonra da yüz yüze gelmeleridir; peki soma ne yapılır? Eh, "telefonlaşılır" tabii ve ardından tekrar Minitel'in

başına geçilir; nihayetinde Minitel çok daha erotiktir, çünkü hem gizemli hem şeffaftır; yaşamın önünde duran ekranın ve elektronik bir metnin yakınlığı dışında başka bir yakınlık olmadığından katıksız bir iletişim biçimidir bu, tensel zevk gölgelerinin gezindiğini görebileceğimiz yeni Platon mağarasıdır. İletişim kurmak bu kadar kolayken biriyle konuşmak niye?

Eskiden aynanın, ikiye bölünmenin ve sahnenin, ötekiliğin ve yabancılaşmanın düşselliğinde yaşıyorduk. Bugün ekranın, ara yüzeyin ve iki katma çıkmanın, benzerliğin ve bir iletişim ağı oluşturmanın düşselliğinde yaşıyoruz. Tüm makinelerimiz ekran haline geldi ve insanların interaktivitesi de ekranların interaktivitesi haline geldi. Ekranda yazılan şeylerin hiçbiri derinlemesine çözülmek için değildir; anlam aniden tepki gösterdiğinde, temsil kutupları kısa devre yaptığında, anında keşfedilmek içindir bunlar.

Bir ekranı okumak bakışla söz konusu olan şeyden tamamen farklıdır. Gözün bitmek bilmeyen bir kırık çizgi uyarınca dolaştığı dijital [dokunsal, sayısal] bir keşiftir bu. İletişimde muhatap olunan kişiyle, enformasyonda bilgiyle kurulan ilişki aynı niteliktedir: Dokunsal (tactile) ve keşfettirici. Yeni bilgisayarlardaki ya da hatta telefondaki ses, dokunsal, boş ve işlevsel bir sestir. Bu tam olarak bir ses değildir artık; tıpkı ekran için bakışın söz konusu olmaması gibi. **Tüm duyarlılık paradigması değişti.** Bu dokunsallık, dokunmanın organik anlamı değildir; gözle görüntünün yüzeydeki bitişikliğini, bakıştaki estetik mesafenin sonunu belirtir yalnızca. Ekranın yüzeyine sonsuzca yaklaşıyoruz, gözlerimiz görüntülerin içine serpiştirilmiş gibi. **Seyirciyle sahne arasında mesafe kalmadı, bütün teatral uzlaşmalar yok oldu.** Bu düşsel ekran komasına böyle kolay giriyorsak eğer, ekran, doldurmamız istenen sürekli bir boşluk halinde belirdiğindendir: Görüntülerin yakınlığı, görüntülerin izdihamı, görüntülerin dokunsal pornografisi. Buna karşın bu görüntü hep ışık yılı uzaktadır. Hep bir tele-görüntüdür. Çok özel bir mesafeye yerleştirilmiştir; bu yüzden bedenin aşamayacağı mesafe olarak tanımlanabilir ancak. Dilin, sahnenin ve aynanın mesafesi beden tarafından aşılabilir niteliktedir; böyle olduğundan bu mesafe insani kalır ve değişime [mübadeleye] olanak tanır. Ekran ise sanaldır; yani aşılamaz. Yalnızca bu soyut, kesinlikle soyut bir biçim olan iletişime olanak tanımasının nedeni budur.

İletişim alanı içinde sözcükler, jestler ve bakışlar sürekli yan yana olmalarına karşın birbirlerine asla değmezler. Çünkü ne bu mesafe ne de bu yakınlık, bedenin etrafını çevreleyen şeye olan mesafe ve yakınlığın aynısıdır. Görüntülerimizin ekranı, interaktif ekran ve telematik ekran hem çok yakın hem çok uzaktır: Hakiki olmak için (bir sahnenin heyecan verici yoğunluğuna sahip olmak için) çok yakın, sahte olmak için (yapayın suç ortağı olacak bir mesafeye sahip olmak için) çok uzaktır. Bu ekranlar, bu biçimde, artık tam anlamıyla insani olmayan bir boyut, uzanım kutupsuzlaşmasına ve beden şekillerinin birbirinden farksızlaşmasına uygun düşen dışmerkezli bir boyut yaratırlar.

Bilgisayarlarımızın ekranıyla beynimizin zihinsel ekranının iç içe geçtiği, yakınla uzağın, içle dışın, nesneyle öznenin aynı sarmal içindeki bu bitişikliğini belirtmek için Möbius topolojisinden daha iyisi yoktur. Enformasyon ve iletişim de en sestvari bir halkalanma içinde; özneyle nesnenin, içle dışın, soruyla yanıtın, olayla görüntünün vb. yüzeysel ayrımsızlığı içinde, bu Möbius modeline göre, birbirleri etrafında sürekli dönerler. Bu biçim, matematikteki sonsuz işaretinin döngüsel taklididir.

“Sanal” makinelerimizle ilişkimiz için de aynı şey geçerlidir. Nasıl ki aygıt Tele-kompüter İnsan’a tahsis edilmişse, insan da aygıta tahsis edilmiştir; her ikisi de birbirine dolanır ve birbiri tarafından kırılmaya uğratılır. **Makine, insan ne istiyorsa onu yapar; ama buna karşılık insan, makinenin yapmaya programlandığı şeyi gerçekleştirir yalnızca.** İnsan sanallık işlemcisidir ve izlediği yol da görünürde bilgilenme ya da iletmedir; nasıl ki oyuncu oyunun tüm imkânlarını tüketmeyi hedefler ise insan da gerçekte bir programın tüm imkânlarını araştırır. **Örneğin fotoğraf makinesi kullanımında bu imkânlar, dünyayı kendi görüşüne göre “düşünen” öznenin imkânları değil, objektifin imkânlarını kullanan nesnenin imkânlarıdır.** Bu açıdan fotoğraf makinesi her isteği başkalaştıran, her niyeti silen ve yalnızca fotoğraf çekmeye ilişkin katıksız refleksin hafifçe belli olmasına olanak veren bir makinedir. Bakışın kendisi bile ortadan kaybolmuştur; çünkü nesnenin ve dolayısıyla görüşteki ani değişmenin suç ortağı olan objektif, bakışın yerine geçmiştir. Büyülü olan şey, öznenin kara kutuya kapanması ve öznenin bakışının yerine makinenin kişisiz bakışının geçmesidir. Aynada kendi düşselliğiyle oynayan öznedir. Objektifte ve genel olarak ekranlarda ise tüm medyatik ve tele-kompüter tekniklerin lehine kendini **“kuvve olarak”** teslim eden şey nesnedir.

Günümüzde tüm görüntülerin olanaklı olmasının nedeni budur. Her bireyin genetik formülü uyarınca değişebilmesi gibi (tek hedef bu genetik kodun tüm sanallıklarının tüketilmesine yöneliktir; bu da yapay aklın temel özelliklerinden biri olacaktır) her şeyin bilgiişlem haline getirilebilmesinin, dijital işlem içinde yer değiştirebilir olmasının nedeni budur. Daha somut olarak bu, bundan böyle teknik bir görüntü içinde ya da bir ekran üzerinde yansıyıp kırılmayan hiçbir eylem ve olay; fotoğraflanmış, filme alınmış, kaydedilmiş olmayı **arzular** olmayan, bu bellekte toplanmayı ve burada sonsuza dek çoğaltılabilir olmayı istemeyen hiçbir eylem olmadığı anlamına gelir. Ölümden sonraki kalıcı sonsuzlukta değil; yapay belleklerde dal budak salmanın geçici sonsuzluğunda, sanal bir sonsuzlukta kendini aşmayı istemeyen bir hareket yoktur artık. Sanal atılım, tüm ekranlarda ve tüm programların göbeğinde kuvve olarak var olma atılımıdır ve bu, büyülü bir talebe dönüşmektedir. Kara kutu sarhoşluğu budur.

Tüm bunların içinde özgürlük nerede?

Özgürlük hiçbir yerdedir. Seçim yok, nihai karar yok. Bilgisayar ağları, ekran, enformasyon ve iletişim alanındaki her karar seri, kısmi, parçalı ve fraktaldır. Fotoğrafçının, Tele-kompüter İnsan’ın ya da en sıradan televizyon seyirciliğimizin tarzını meydana getiren şey, yalnızca kısmi kararların art arda gelişi, kısmi nesnelerin ve sekansların oluşturduğu mikroskobik seridir. Tüm bu davranışların yapısı nicelikseldir; tek tek kararlardan oluşan rastlantısal bir bütündür. Tüm bunların yarattığı hayranlık da o kara kutunun verdiği sarhoşluktan, özgürlüğümüze son veren o belirsizlikten gelir.

İnsan mıyım, makine mi?

Bu antropolojik sorunun yanıtı yok artık. Bu bir anlamda, en yeni teknolojilerin ve makinelerin gizlice ele geçirdiği antropolojinin sonudur. Makine ağlarının kusursuzluğundan doğmuş olan belirsizlik; tıpkı cinsel belirsizliğin (Erkek miyim, kadın mı, cinsiyet ayrımı nerede?) bilinçdışı ve beden tekniklerinin çok karmaşıklaşmasından doğmuş olması gibi; tıpkı nesnenin durumu konusundaki bilimsel belirsizliğin, mikrobilimlerdeki analizin çok karmaşıklaşmasından doğmuş olması gibi.

İnsan mıyım, makine mi?

Geleneksel makinelerle ilişkide anlaşılmaz bir şey yoktur. İşçi bir biçimde makineye hep yabancıdır, yani makine tarafından yabancılaştırılmıştır. Yabancılaşmış insan olmanın getirdiği önemli niteliğini korur. Oysa ki yeni teknolojiler, yeni makineler, yeni görüntüler, interaktif ekranlar beni hiç yabancılaştırmıyor. Bunlar benimle birlikte entegre bir devre oluşturuyor. Video, televizyon, kompüter, Minitel; bunlar kontakt lensler gibi, bedene, âdeta genetik parçası olacak kadar entegre olmuş şeffaf protezlerdir; P. K. Dick'in, bedene doğuştan yerleştirilen ve biyolojik alarm sinyali olarak işgören küçük bir reklam aleti olan ünlü "papula"sı ya da kalp pilleri gibidir bunlar. Bilgisayar ağı ve ekranlarla, gönüllü olsun olmasın, tüm ilişkilerimiz aynı niteliktedir: Köleleştirilmiş (yabancılaştırılmış değil) bir yapmın, entegre bir devrenin ilişkisidir. Burada insan ya da makine olma niteliğine ilişkin karar verilemez.

Yapay aklın olağanüstü başarısı bizi gerçek akıldan kurtarıyor olmasından, düşüncenin işlemsel sürecini aşırı büyüterek bizi düşüncenin belirsizliğinden ve dünyayla arasındaki çözümsüz bilmeceden kurtarıyor olmasından gelmiyor mu?

Tüm bu teknolojilerin başarısı, kurtarıcı işlevlerinden ve ezeli özgürlük sorununun artık ortaya bile atılamaz olmasından kaynaklanmıyor mu? Ne rahatlık! Sanal makineler geldi, sorun bitti! Artık siz ne öznesiniz ne nesne, ne özgürsünüz ne yabancılaşmış, ne o ne bu: Birbirinizin yerine geçmenin verdiği hayranlık içinde aynısınız. **Ötekiliğin cehenneminden aynılığın esrikliğine, ötekiliğin arafından özdeşliğin yapay cennetine geçildi.** Kimileri bunun daha beter bir kölelik olduğunu söyleyecek, ama Tele-kompüter İnsan kendi iradesi olmadığından köle olmayı bilmeyecek. İnsanın insanı yabancılaştırması yok artık, insanın makine tarafından homeostazı * var bundan böyle. **Sh: 57-65**

* Homeostaz: Biyolojik sistemlerin, yaşam için en uygun koşullara uyum sağlarken dengelerini korumalarını sağlayan kendi kendini düzenleme süreci,

Kaynak: Kötülüğün Şeffaflığı- Aşırı Fenomenler Üzerine Bir Deneme Jean Baudrillard, Fransızcadan çeviren Işık Ergüden, Birinci basım: Ağustos 1995 İkinci basım: Ocak Ayrıntı Yayınları İstanbul

AŞIRI-İLETKEN OLAYLAR

Trans-politik biçim olarak terörizmin, patolojik biçim olarak AIDS ve kanserin, genel anlamda cinsellik ve estetik biçimi olarak Trans-seksüelliğin ve travestiliğin aynı zamanda ortaya çıktığını görüyoruz. Günümüzde sadece bu biçimler büyüleyicidir. Cinsel özgürleşme, politik tartışma, organik hastalıklar ve hatta konvansiyonel savaş artık kimsenin ilgisini çekmiyor (savaş konusunda sevindirici bu: Kimseyi ilgilendirmeyeceği için birçok savaş da gerçekleşmiş olmayacak). Hakiki fanteziler başka yerde. Bunlar, temeldeki bir işleyiş bozukluğundan ve bu bozukluğun sonucundan kaynaklanan üç biçimin içindeler: **Terörizm, kanser, travestilik.** **Bunların her biri politik, cinsel ya da genetik oyundaki bir şiddetlenmeye, aynı zamanda da sırasıyla politika, cinsellik ve gen kodlarındaki bir yetersizlik ve çöküntüye denk düşmektedir.**

Bunların hepsi viral, büyüleyici, farksız ve görüntülerin zehirleyici gücüyle çoğalmış biçimlerdir; çünkü günümüzde medyanın viral bir gücü vardır ve zehirleyicilikleri de bulaşıcıdır. Bedenlerin ve zihinlerin sinyal ve görüntülerle yayıldığı bir kültürün içindeyiz; ve bu kültürün en güzel sonuçları yaratmış olması gibi en öldürücü virüsleri de yaratmasına niçin şaşıralım? Bedenlerin nükleerleştirilmesi Hiroşima'da başladı, ama kitle iletişim araçlarının, görüntülerin, göstergelerin, programların ve iletişim ağlarının yayılmasıyla belli bir çevrede bedenler sürekli ve ardı arkası kesilmez biçimde nükleerleştirilmektedir.

Bu tür vakitsiz ve kıtalararası **"aşırı-iletken"** olaylar bombardımanının artık devletleri, bireyleri ve kurumlan değil; cinsellik, para, haberleşme ve iletişim gibi bütünlüklü çapraz (geçişli) yapıları ilgilendirmesi açısından şanslıyız aslında.

AIDS, iflas, elektronik virüsler ve terörizm birbirlerinin yerine geçebilir şeyler değildir; ama bir tür aile oluştururlar. AIDS, bir anlamda cinsel değerlerin iflasıdır, tıpkı Wall Street iflasında bilgisayarların "zehirleyici" bir rol oynaması gibi. Ama bilgisayarlara da virüs bulaştığından bilgi işlemsel değerlerin iflasının da eli kulağındadır. Salgın yalnızca her bir sistemin içinde etkin olmakla kalmayıp bir sistemden diğerine de etkili olur. Bütün bu eğilimler, bir felaket senaryosu etrafında dönmektedir. Bu düzensizleşmenin işaretleri uzun zamandır ortadaydı elbette: Salgın hale gelmeden önce var olan AIDS, bir öncül oluşturmuş 1929 örneğiyle ve hep mevcut tehlikesiyle iflas, şimdiden yirmi yıllık tarihe sahip elektronik korsanlıklar ve kazalar. Ama belli bir çevrede sürekli var olan tüm bu biçimlerin birbirine bağlanması ve çok hızla gelişen bir anomali haline neredeyse eşsüremli geçişleri, ilginç bir durum yaratıyor. Ama halkın bilinci üzerindeki etkilerinin kaçınılmaz biçimde aynı olduğu söylenemez: AIDS gerçek bir felaket olarak yaşanabiliyor, oysa iflas daha çok bir felaket oyunu gibi görünüyor; elektronik virüse gelince, bunun feci sonuçları olabilir; ama gülünüp geçilen ironik bir hali de yok değil ve bilgisayarların üstüne çullanan ani salgın, haklı bir neşeyle (profesyoneller hariç) karşılanabiliyor.

Diğer etkenler de aynı sonuca katkıda bulunuyor. **Sanat, her yerde sahteye, kopyaya, simülasyona ve aynı anda da paranın radyasyonuna maruz kalan bir bedenin hakiki metastazı olan sanat pazarındaki çılgın açık artırmaya tutsak oluyor.** Terörizmi ele alalım. İçinde bulunduğumuz, radyasyona maruz kalmış (Tam olarak neye? Mutluluğun, güvenliğin, enformasyon ve iletişimin aşırı ışımasına mı? Simgesel çekirdeklerin, temel kuralların,

toplumsal sözleşmelerin parçalanmasına mı? Who knows? Metinde İngilizce: "kim bilir?") toplumlarda terörizmin zincirleme tepkisine AIDS'in, mali yağmacıların, bilgisayar korsanlarının zincirleme tepkisinden daha fazla benzeyen hiçbir şey yoktur artık. Terörizmin bulaşıcılığı ve büyüleyiciliği de tüm bu olaylarınki kadar anlaşılmazdır. Bir bilgisayar program yapımcısı programa bir "**soft bomba**" yerleştirerek programı yok etmeyi baskı aracı olarak kullandığında, yaptığı şey, programı ve programın tüm işlemlerini rehin almaktan başka nedir? Yağmacılar, şirketlerin borsada batmaları ya da çıkmaları üzerine spekülasyon yaparlarken, şirketleri rehin almaktan başka ne yapmaktadırlar? Bütün bu uygulamalar terörizm modeline göre faaliyet göstermektedir (hisse senetleri ve tablolar gibi rehinlerin de rayici belirlenmiş bir değeri vardır); ancak terörizmi pekâlâ AIDS, elektronik virüs ya da borsadaki halka açık satın alma teklifleri modeline göre de yorumlayabilirdik: Birinin diğeri üzerinde bir ayrıcalığı yoktur, hepsi aynı türden olaylardır (Kısa süre önce yapılan bir açıklama: AIDS hakkında bilgiler içeren bir disket piyasaya sürülür ve disket de bilgisayarları tahrip eden bir virüs taşımaktadır).

Bu bir bilimkurgu mu?

Neredeyse öyle. Enformasyon ve iletişimde iletinin değeri, ileti görüntüden görüntüye ve ekrandan ekrana geçtiğinden, aynı zamanda katıksız dolaşımın değeridir de. Bu yeni merkezkaç değerden (borsa, sanat pazarı, yağmacılar) sanki bir gösteriymiş gibi hepimiz zevk alıyoruz. **Sanki bu, sermayenin bir an için güzelleşmesiymiş, sermayenin estetik çılgınlığıymış gibi zevk alıyoruz hepimiz. Bu sistemin gizli patolojisinden, o güzelim makinelere girip bunları bozan virüslerden de zevk alıyoruz.** Oysa gerçekte virüsler sistemlerimizdeki aşırı mantık tutarlılığının bir parçasıdır; bu mantığın tüm yollarından geçiyor ve hatta yeni yollar açıyorlar (elektronik virüsler, elektronik ağların bile öngörmediği köşe bucakları keşfediyorlar).

Elektronik virüsler dünya çapında enformasyonun ölümcül şeffaflığının ifadesidir.

AIDS bütün insan grupları ölçeğinde cinselliğin ölümcül şeffaflığının ifadesidir.

Borsa iflasları üretimin ve değişimin özgürleşmesinin de temeli olan değerlerin başdöndürücü dolaşımının ifadesidir.

Bir kez "özgürleşen" tüm süreçler, bu süreçlerin prototipi olan nükleer aşırı-kaynaşma benzeri bir aşırı-kaynaşmaya girerler. Olaylar zincirinin bu aşırı-kaynaşması, çağımızın tek çekici yanı değildir.

Bunların öngörülemeyen olaylar olması da bundan daha az çekici değildir. Her halükârda, herhangi bir öngörü insana yalanlama isteği verir. Olaylar, bazen bu yalanlama işini üstlenir. Örneğin, fazlasıyla öngörülmüş kimi olaylar vardır ki bunlar olmayabilir; bu olaylar habersiz ortaya çıkanların tersidir. Beklenmedik gelişmeler üzerine, konjonktürel sürprizler üzerine bahse girmek gerekir, olayların bu dil sürçmesi (witz) üzerine... Kaybetseniz bile en azından bu nesnel olasılıklar budalalığına meydan okumuş olma zevkini tatmış olursunuz. Ortak kalıtımsal mirasın parçası olan yaşamsal işlevdir bu. Hem zaten yegâne gerçek zihinsel işlevdir; çelişki, alay, tersini söyleme, eksikliğin keşfi ve tersine çevrilebilirlikle ilgili olan, yasaya ve gerçekliğe her zaman karşı çıkacak işlevdir bu. Bugün entelektüellerin söyleyecek hiçbir sözü olmaması da bu ironik işlevi ellerinden kaçırdıkları içindir; çünkü entelektüeller kendilerini ahlâki, politik ya da felsefi bilinç alanıyla sınırlı tutuyorlar, oysa ki oyunun kuralı

değişti ve tüm ironi, tüm kökten eleştiri rastlantısalın, zehirliliğin, felaketin, kazara ya da sistemli ani dönüşün tarafına geçti; oyunun yeni kuralı, bugün her şeye egemen olan ve yoğun bir entelektüel zevkin (kuşkusuz manevi bir zevkin de) kaynağı olan kesinlikten yoksunluk ilkesidir. Örneğin bilgisayarlardaki virüs etkisi: Bu tür bir olay karşısında içimizin sevinçten titremesi felaketten alınan sapkın zevk ya da kötülüğe olan eğilimimiz yüzünden değildir; ortaya çıkışı insanda daima bir coşku uyandıran yazgısal olan burada yüzeye çıktığı için sevinç duyarız.

Mukadderat, bir şeyin ortaya çıkışının ve yok oluşunun gerisinde aynı belirtinin var olmasıdır, bir yıldızın (astre) felaketin (désastre) peşine takıldığı andır veya bilgisayar virüsleri örneğinde olduğu gibi bir sistemin genişleme mantığının o sistemin tahrip edilmesini buyurmasıdır. Mukadderat, kazanın tersidir. Kaza sistemin kenarındadır, mukadderat ise sistemin can damarındadır (ama mukadderat her zaman felaket değildir, öngörülemeyen şeyden coşku duyulabilir de). Demek, bu şeytanca ilkeyi istatistiki evrenimizi değiştiren küçük anormalliklerde ve hatta küçük düzensizliklerde, çok küçük dozlarda bile olsa buluyor olmamız gözardı edilmemelidir.

Olayların bu sürçmesini [dil sürçmesi gibi] her defasında tahmin edebilir miyiz? Tabii ki hayır. Ama, tam da zaten, apaçıklık asla kesin değildir. Karşı çıkılamaz olayım diye direttikçe hakikat bile inanılırlığını yitirir, bilim dayanaksız kalır. Yani istatistiksel hakikatin her zaman yalanlanabilir olduğunu ileri sürmek akademik bir varsayım değildir. Toplumun kurnaz dehasının en nadide kısmından kaynaklanan bir umuttur bu.

Eskiden kitlelerin sessizliğinden söz ediliyordu. Bu sessizlik, geçmiş kuşakların uğraştıkları olaydı. Günümüzde kitleleri harekete geçiren şey, kopma değil, bulaşmadır. Kitleler karmakarışık fantezileriyle kamuoyu yoklamalarına ve tahminlere mikrop bulaştırıyor. Belirleyici olan artık çekimserlikleri ya da sessizlikleri değil (bu henüz nihilist bir görüştü); şimdi önemli olan, belirsizlik çarklarını kullanmalarıdır. Geçmişte kitlelerin gönüllü köleliklerinden mükemmel biçimde yararlanılırken, bundan böyle gönülsüz belirsizliklerinden yararlanılıyor. Bu şu demektir; kitlelerle ilgilenen uzmanların ve onları etkilediklerini sanan hilebazların haberi olmadan, kitleler politikanın sanal olarak öldüğünü, ama oynasınlar diye kendilerine verilen yeni oyunun, borsa dalgalanmaları kadar heyecan verici olduğunu biliyorlar. Bu oyunda kitleler izleyicilerle, karizma ve saygınlık oranlarıyla, görüntülerin rayiciyle dama taşıyla oynar gibi katlanılmaz bir hafiflikle oynarlar. Kitleleri olasılıklar hesabına canlı canlı kurban etmek için kasıtlı olarak moralleri bozuldu, ideolojisizleştirildiler; ama günümüzde tüm görüntüleri istikrarsızlaştıranlar ve politikanın hakikatiyle alay edenler kitlelerdir. Kendilerine ne öğretildiyse ona oynuyorlar; istatistik ve görüntü borsasına spekülasyon yaparak tıpkı bir spekülasyoncu ahlâksızlığıyla oyun oynuyorlar. Aptalca kesinlik ve rakamların acımasız bayağılığı karşısında, kitleler, sosyoloji alanındaki belirsizlik ilkesini sınırlarda canlandırıyorlar. İktidar sistemi, istatistiki düzeni elinden geldiğince örgütlerken (ve günümüzde toplumsal düzen istatistiki bir düzendir), kitleler gizliden gizliye istatistik! düzensizliği gözetiyorlar.

Bu viral, şeytani, ironik ve tersine çevrilebilir düzenlemeden beklenmedik bir sonuç, dil sürçmesine benzer bir olay umulabilir.

Bu toplum bundan böyle yalnızca kesin olmayan, aydınlatılması mümkün olmayan olaylar yaratmaktadır. Eskiden bir olay gerçekleşmek için vardı, günümüzde ise gerçekleştirilmesi tasarlanan şeydir. Yani olay artık medyatik biçimlerin travestisi gibi sanal bir yapay ürün olarak ortaya çıkıyor.

Amerika'nın bütün bilimsel ve askeri bilgisiyar ağını beş saat boyu kırıp geçiren bilgisayar virüsü belki de yalnızca bir sınamaydı (Virilio), bizzat Amerikan gizli askeri servislerinin bir deneyiydi. Üretilmiş ve simüle edilmiş bir olay. Yani ya virüslerin yadsınamaz zehirliliğini kanıtlayan gerçek bir kazadır, ya da günümüzde en iyi stratejinin hesaplı istikrarsızlık ve aldatmaca olduğunu kanıtlayan tam bir simülasyon.

Meselenin özü ne?

Deneysel bir simülasyon varsayımı doğru olsa bile, bu durum, sürecin denetim altında olduğunu asla garanti etmez. Test-virüsü yıkıcı bir virüse dönüşebilir. Zincirleme tepkileri kimse denetleyemiyor. Bu durumda, simüle edilmiş bir kazayla değil de bir simülasyon kazasıyla karşı karşıyayız. Ayrıca herhangi bir kaza ya da doğal felaket terörist eylem olarak üstlenilebileceği gibi, böyle bir eylem de kaza ya da doğal felaket olarak kabul edilebilir. Varsayımların sonu yok.

Bu nedenle tüm sistem toptan teröristtir. Çünkü asıl terör, şiddet ya da kaza terörü değil, belirsizlik ve caydırma terörüdür. Vaktiyle bir soygun simülasyonu yapmış olan bir grup, gerçek silahlı soygun yapandan daha ağır bir cezaya çarptırılmıştı: Gerçeklik ilkesinin ihlali gerçek saldırıdan daha ciddi bir saldırıdır.

Buradan ortaya çıkan şey dev bir belirsizliktir; işlemsel canlılığın merkezindeki dev bir belirsizliktir. Bu tür bir panik durumunu önceden gören yine bilim oldu: Deneysel arayüzey içinde öznenin ve nesnenin karşılıklı konumlarını yitirmeleri, nesnenin ve bilginin nesnel gerçekliği karşısındaki bu kesin belirsizlik durumunu yaratır. Bilimin kendisi de garip çekim güçlerinin etkisi altına girmişe benziyor. Ama ekonominin durumu da böyledir; ekonominin canlanışı bu alanda hüküm süren mutlak öngörülemezliğe bağlıdır. Enformasyon tekniklerinin ani gelişmesi de böyledir; bu gelişme, burada dolaşan bilginin karar verilemezliğine bağlıdır.

Tüm bu tekniklerin gerçek dünyanın aktif bir parçası olup olmadığı son derece kuşkuludur. Tekniğin ve bilimin amacı, bizi her tür hakikat ve gerçeklik ilkesinin ötesindeki, mutlak olarak gerçekdışı bir dünyayla yüz yüze getirmektir daha çok. **Çağdaş devrim, belirsizliğin devrimidir.**

Bunu kabullenmeye yanaşmıyoruz. İşin paradoksal yanı, ilaha fazla enformasyon ve daha fazla iletişimle bu belirsizlikten kurtulacağımızı umuyoruz, oysa böyle yapmakla belirsizlik ilkesini daha vahim hale getiriyoruz. Heyecan vericidir ileri kaçış: Tekniklerin ve sapkın etkilerinin, insanın ve klonlarının Möbius şeridi üzerindeki koşusu daha yeni başlıyor.

Sh: 42-49

Kaynak: Kötülüğün Şeffaflığı- Aşırı Fenomenler Üzerine Bir Deneme Jean Baudrillard, Fransızcadan çeviren Işık Ergüden, Birinci basım: Ağustos 1995 İkinci basım: Ocak Ayrıntı Yayınları İstanbul

ÖLÜLER SERGİSİ

Heidegger'e ilişkin boş tartışmanın kendine özgü bir felsefi anlamı yoktur. Bu tartışma, yalnızca, kendine yeni bir enerji bulamadığından saplantılı biçimde kökenlerine, göndermelerinin katıksızlığına geri dönen ve yüzyılın başındaki ilk sahnesini bu yüzyıl sonunda acıyla yeniden yaşayan bir düşünce zayıflığının günümüzdeki belirtisi niteliğindedir. Daha genel olarak Heidegger vakası yüzyıllık bilanço vakti geldiğinde bu toplumu saran kolektif canlanmanın belirtisidir: Faşizme, nazizme, soykırıma duyulan ilginin yeniden canlanışı; burada da ilk tarihsel sahneyi yeniden öğretme, kadavraları aklama ve hesapları temize çıkarma eğilimi, aynı zamanda da şiddetin kaynaklarına dönüşün sapkın büyüleyiciliği ve kötülüğün tarihsel gerçeğine ilişkin kolektif sanrı vardır. Geçmişten böylesine keramet umuyorsak, bugünkü hayal gücümüz hayli zayıf, kendi durum ve düşüncemiz karşısındaki umursamazlığımız hayli büyük olmalıdır.

Heidegger Nazi olmakla suçlanıyor; suçlanmasının ya da aklanmasının ne önemi var: Suçlayan da aklamaya çalışan da, herkes, sığ bir düşüncenin, göndermede bulundukları şeyin bile gönencini taşımayan, bunları aşma enerjisi de kalmamış, elinde avcunda kalanları da tarihsel tetkiklerde, davalarda, şikâyetlerde ve ispatlarda çarçur eden öfkeli bir düşüncenin tuzağına düşüyor. Üstatlarının ikircikliğine imrenen (hatta üstat düşünürler gibi onları ayaklar altında çiğneyen) felsefenin öz savunması, başka bir tarih üretememiş olduğundan, varoluşunu, hatta suçlarını kanıtlamak için geçmiş tarihi didiklemeye mahkûm tüm bir toplumun özsavunmasıdır.

Bu kanıt da nesi?

Politik ve tarihsel olarak bugün yok olduğumuzdan (bizim sorunumuz bu), 1940 ile 1945 arasında Auschwitz'te ya da Hiroşima'da öldüğümüzü kanıtlamak istiyoruz; bu, hiç olmazsa sağlam bir tarih. Tıpkı Ermenilerin 1917'de tehcir edildiklerini kanıtlamak için kendilerini tüketmeleri gibi. Ulaşılmaz, gereksiz; ama bir anlamda yaşamsal kanıt. Felsefe, günümüzde yok olduğu için (onun sorunu bu: Yok olma durumunda nasıl yaşanır?) Heidegger ile kesin olarak lekelendiğini ya da Auschwitz ile konuşma yeteneğini yitirdiğini kanıtlamak zorunda. Tüm bunlar ölümden sonra ortaya çıkan bir hakikate, ölümden sonra ortaya çıkan bir aklanmaya umutsuzca yapılan tarihsel bir başvurudur; ve bu tam da herhangi bir doğrulamaya varmak için yeterli hakikatin kalmadığı, tam da kuramla uygulama arasında herhangi bir ilişki kurmak için yeterli felsefenin kalmadığı, tam da olup biten konusunda herhangi bir tarihsel kanıt göstermek için yeterli tarihin kalmadığı bir anda yapılmaktadır.

Geçmişteki trajik olaylar dahil, tüm gerçekliğimizin medyanın dolayımından geçtiğini biraz fazlaca unutuyoruz. Bunun anlamı, bu olayları doğrulamak ya da tarihsel açıdan anlamak için çok geç olduğudur; çünkü çağımızı, bu yüzyıl sonunu özellikle niteleyen şey, bu anlaşılırlığın araçlarını yitirmiş olmamızdır. Tarih, tarih varken anlaşılmalıydı. Heidegger'i vakit varken ihbar etmeli ya da savunmalıydık. Bir dava ancak suçun hemen ardından gelen bir süreç olduğu zaman eğitici olabilir. Şimdi çok geç, başka bir yere aktarıldık; televizyondaki Holocauste dizisi ve hatta Shoah filmi ile iyice görüldü bu. Bu olayları elimizde olanaklar varken anlamadık. Bundan böyle de asla anlamayacağız. Artık anlaşılmayacaklar; çünkü sorumluluk, nesnel nedenler, tarihin anlamı (ya da anlamsızlığı) gibi temel kavramlar yok

oldu ya da yok olmaktalar. Ahlâksal bilinç ve kolektif bilinç etkileri tamamen medyanın egemenliğindeki etkilerdir ve bu bilinci diriltmeye çalışan sağaltım hırsında bundan geriye ne kadar az bir güç kaldığını görebiliriz.

Nazizmin, toplama kamplarının ve Hiroşima'nın anlaşılır olup olmadığını asla bilmeyeceğiz; artık aynı zihinsel evrende değiliz. Kurbanın ya da celladın yer değiştirebilmesi, sorumluluğun kırılmaya uğraması ve erimesi; muhteşem ara yüzeyimizin erdemleri bunlardır. Unutma gücümüz yok artık, bellek yitimimiz görüntülere dair.

Herkes suçlu olduğuna göre kim genel af ilan edecek?

Otopsiye gelince, olayların anatomik doğruluğuna kimse inanmıyor artık: Modeller üzerinde çalışıyoruz. Olaylar burada, apaçık, gözümüzün önünde olsa bile ne bir şey kanıtlayabilir ne de bir şeye inandırabilirler. Böylelikle, nazizm, gaz odaları vs. çözümlemek için incelene incelene giderek daha anlaşılmaz hale geldi ve inanılmaz gelen şu soru sonunda mantıklı biçimde soruldu: **"Peki aslında tüm bunlar gerçekten oldu mu?"** Bu tahammül edemeyeceğimiz bir soru belki, ama ilginç olan, bu soruyu mantık olarak olanaklı kılan şeydir. Bu soruyu olanaklı kılan da olayların, düşüncelerin ve tarihin medya tarafından bir başka olay, düşünce ve tarihle ikame edilmesidir; bunları inceledikçe, nedenleri kavramak için ayrıntıları daha sıkı ele aldıkça, var olmaları, var olmuş olmaları o denli imkânsızlaşmaktadır. ***Olayları aydınlattıkça, belleğe kaydettikçe, bu olayların kimlikleri bile bulanıklaşır. Belleğin umursamazlığı, tarihi umursamazlık, tarihi nesnelleştirme çabalarına denktir.*** Bir gün, Heidegger diye biri var oldu mu, diye sorulacak. Faurissoncu paradoks iğrenç gelebilir (gaz odalarının var olmadığı yolundaki tarihsel iddiası iğrençtir de), ama başka bir açıdan bu paradoks, bütün bir kültürün devinimini tam olarak yansıtır; unutmak olanaksız olduğundan, tek çıkışı inkârda bulan ve kökenlerinden duyduğu korkuyla büyülenmiş sanrılı bir yüzyıl sonunun çıkmazı.

Her halükârda davayı aydınlatacak tarihsel söylem kalmadığına göre, kanıt gereksizse ceza da olanaksızdır. Auschwitz ve soykırım onarılmaz niteliktedir. Buna eşdeğer olacak hiçbir ceza olası değildir ve cezanın gerçekdışılığı beraberinde olayların gerçekdışılığını getirir. Bizim yaşamakta olduğumuz bambaşka bir şeydir. Bütün davalar, bütün polemikler aracılığıyla, kolektif olarak, belli belirsiz biçimde meydana gelen şey, tarihsel evreden söylencesel bir evreye geçiştir; tüm bu olayların söylencesel ve medyatik biçimde yeniden inşasıdır. Bu söylenceye dönüştürme, bir anlamda, bizi ahlâksal açıdan temize çıkarmasa da bu kökensel suçtan hayali olarak bağışlatabilecek yegâne işlemdir. Ama bunun için, bir cinayetin bile söylence haline gelmesi için, tarihsel gerçekliğe son verilmiş olması gerekir. Aksi halde faşizmi, kampları ve soykırımı tüm bunlar bizim için tarihsel olarak çözümlenemez olduğundan ve böyle olmayı da sürdürdüğünden "ilksel bir sahne" (Freud) gibi sonsuza dek yinelemeye mahkûm oluruz. Tehlikeli olan, faşist özlemler değildir; tehlikeli ve gülünç olan, herkesin, gaz odalarının gerçekliğini yadsıyanlar gibi savunanların da, Heidegger'in aleyhinde olanlar gibi savunucularının da, eşsüremli ve neredeyse suç ortağı oyuncuları olduğu bir geçmişin hastalıklı biçimde yeniden gündeme gelişidir; çağımızda eksik olan bütün hayal 'gücünü, bugün aldatıcı olan her tür şiddet ve gerçekliği, bir tür, o dönemi yeniden yaşama ve orada bulunmamış olmaktan duyulan derin suçluluk çırpınışı içinde o çağa doğru götüren toplu sanrıdır. Tüm bunlar, bu olayların gerçeklik düzleminde

bizden kaçması karşısında umutsuz bir ani tepkinin ifadesidir. Heidegger olayı, Klaus Barbie davası vs., bu gerçeklik yitimi oysa günümüzün gerçekliği budur karşısındaki gülünç çırpınmalardır. Faurisson'un önermeleri, bu gerçeklik yitimini utanmazca geçmişe taşımaktadır. **"Bu var olmadı"** demek, düpedüz, bir anıya sahip çıkacak kadar bile var olmadığımız ve yaşadığımızı hissetmek için de elimizde artık yalnızca sanrı olanaklarının olduğu anlamına gelir.

Haşiye

Tüm bunlar gözönüne alınarak bu yüzyıl sonundan tasarruf edilemez miydi? 90'lı yılların peşin olarak çıkarılmasını ve doğrudan doğruya 1989'dan 2000 yılına geçmeyi öneriyorum. Ölü kültürüne dayalı hastalıklığıyla, bitmek bilmeyen yanıp yakınmaları, anma törenleri ve müzelemeleriyle bu yüzyıl sonu şimdiden bu noktaya gelmişken, bu keşmekeş içinde on yıl daha canımızı sıkmamız mı gerekiyor?

Düzeltme: Yaşasın! Tarih dirildi!

Yüzyıl sonu olayı islim üstünde! Totaliter ideolojinin el koymasıyla bir an soluğu tıkanan tarihin; Doğu Avrupa ülkelerindeki ablukanın kalkışıyla seyrini eskisinden de iyi biçimde yeniden bulduğu düşüncesi herkese bir soluk aldırdı. Tarih alanı, halkların beklenmedik devinim ve özgürlüğe susamışlığına sonunda yeniden açıldı. Genelde yüzyıl sonlarına eşlik eden çöküntü söylencesinin tersine, bu olay, son süreçte görkemli bir kızışma, yeni bir umut ve tüm kozların yeniden ileri sürülmesini başlatmakla yükümlü gibi görünüyor.

Yakından görüldüğünde olay biraz daha gizemlidir ve kimliği belirlenemeyen bir "tarihsel" nesne olmaya çok daha yakındır. Doğu Avrupa ülkelerindeki buzların çözülmesinin olağanüstü bir değişiklik olduğuna kuşku yok; ama buzlar çözüldüğünde özgürlük ne hale gelir? (Yapılamayacak tek şey, buzları çözülmüş bir şeyin yeniden dondurulmasıdır.) Sonucu belirsiz nazik bir iş. SSCB ve Doğu Avrupa ülkeleri hem özgürlük için bir dondurucuydu, hem de bir test ve deneysel bir ortamdılar; çünkü özgürlük bu ülkelerde hapsedilmiş ve çok büyük baskılara uğramıştı. Batı, özgürlük ve insan haklarının koruyucusudur yalnızca, ya da daha doğrusu, hurdalığıdır. Doğu Avrupa evreninin ayırıcı ve olumsuz işareti aşırı-donduruculuğu ise, âdet ve görüşlerin özgürleşmesi ve özgürleştirilmesi nedeniyle özgürlük sorunu artık ortaya bile ahlamadığından, Batılı evrenimizin aşırı-akışkanlığı daha da sakıncalıdır. Özgürlük sorunu sanal olarak çözümlenmiştir. Batı'da özgürlük ve özgürlük düşüncesi ölümlerin en güzeliyle ölmüştür; yakın zamandaki tüm anma törenlerinde özgürlük düşüncesinin yok olduğu iyice görüldü. Doğu'da ise özgürlük düşüncesi öldürüldü; ama bir cinayet asla kusursuz değildir. Özgürlüğün tüm göstergelerinin silinmesinin ardından yeniden diriltildiğinde, yeniden açığa çıktığında, özgürlüğün ne durumda olduğunu görmek deneysel açıdan çok ilginç olacaktır. Ölüm sonrası bir canlandırma, rehabilite etme süreciyle özgürlüğün ne hale geldiği görülecektir. Buzları çözülmüş özgürlük göze pek hoş gelmeyebilir de. Ya bu özgürlüğün elektronik ev aletleri ve otomobil tutkusuna pazarlanmak, yani anında Batı parasına çevrilmek, yani dondurucu bir tarih sonundan aşırı-akışkan ve dolaşıma dayalı bir tarih sonuna geçmek gibi, üstelik açgözlü ve pornografik, tek bir acele etme nedeni olduğu fark edilirse?

Çünkü Doğu Avrupa'daki bu olayların heyecan verici yanı, taze bir enerji (ve yeni pazarlar)

getirerek nekahet halindeki bir demokrasinin uslu uslu toparlandığını görmek değil; Tarih'in sonuna özgü iki kipliğin toplama kamplarında donarak sona eren Tarih ile tersine, iletişimin bütünsel ve merkezkaç yayılmasıyla sona eren Tarih'in iç içe geçtiğinin görülmesidir. Her iki durumda da nihai bir çözüm vardır; Doğu'daki insan haklarının buzlarının çözülmesi, "Batı'daki basınç dengesi yitimi"nin sosyalist eşiti olabilir: Yarım yüzyıl boyunca Doğu'da hapsedilmiş enerjilerin Batı boşluğunda basitçe yitirilmesidir bu.

Olayların coşkusu aldatıcı olabilir: Doğu Avrupa ülkelerindeki coşku yalnızca ideolojisizleşmenin coşkusu ise veya bütün özgürlüklerin teknik yaşam kolaylığına karşılık verilmiş olduğu liberal ülkeleri taklit etmenin bir coşkusuysa, o zaman özgürlüğün kesin olarak neye mal olduğu ve belki de asla bir ikinci kez bulunamayacağı ortaya çıkar. Tarih asla temcit pilavı değildir. Buna karşın, Doğu'daki bu buzların çözülmesi uzun vadede bir politik sera etkisi yaparak ve komünist buzulların eriyişiyle gezegen üzerindeki insan ilişkilerinde Batı kıyılarını su altında bırakacak bir ısınma yaratarak, yüksek atmosfer tabakalarındaki karbon gazı fazlası kadar zararlı olabilir. Ne garip ki buzların çözülmesini politik düzlemde tüm gücümüzle arzularken, buzların ve buzulların iklime bağlı bu eriyişinden kesinlikle bir felaketmiş gibi korkuyoruz.

Vaktiyle SSCB altın stokunu dünya pazarına sürmüş olsaydı, bu pazarı tamamen istikrarsızlaştırmış olurdu. Doğu Avrupa ülkeleri dondurarak korudukları dev özgürlük stokunu yeniden dolaşıma sokarlarsa, özgürlüğün artık eylem olarak değil de etkileşimin sanal ve uzlaşmalı biçimi olarak, dram olarak değil de liberalizmin evrensel psikodramı olarak görünmesini isteyen Batılı değerlerin aşırı kırılgan metabolizması istikrarsızlaşacaktır. Gerçek mübadele olarak, şiddetli ve etkin aş kınlık olarak, fikir olarak ani bir özgürlük şırıngası, değerleri ılımlı bir tarzda ayarlayarak dağıtma tarzımız açısından her noktada felaket olur. Oysa Doğu ülkelerinden istediğimiz bu:

Özgürlüğün maddi göstergeleri karşılığında takas edilen özgürlük, özgürlük görüntüsü. Birilerinin ruhlarını, diğerlerinin ise rahatlarını kaybetme tehlikesine maruz kaldıkları tamamen şeytani sözleşme. Ama belki iki taraf için de böylesi daha iyidir.

Maskeli toplumlar (komünist toplumlar) maskelerini çıkardı. Yüzleri neye benziyor? Biz maske çıkaralı çok zaman oldu, artık ne maskemiz var ne de yüzümüz. Belleğimiz de yok. Suyun içinde iz bırakmayan belleği arıyoruz; yani moleküllerin izleri kaybolmuşsa da hâlâ bir şey kaldığına inanıyoruz. Özgürlüğümüz de bu durumda: Herhangi bir göstergesini üretmekte hayli güçlük çekmekteyiz; yoğunluğu son derece azaltılmış (programlanabilir, işlemsel) bir ortamda, artık ancak suya ait olan bir belleğin içinde yalnızca hayaleti gezinen özgürlüğün son derece küçük, ele gelmeyen, bulunamayan varoluşunu talep etme durumundayız.

Batı'da özgürlüğün kaynağı öylesine kurumuş ki (Fransız Devrimi'ni anma töreni buna örnektir), her şeyi, sonunda açılan ve keşfedilen Doğu Avrupa'nın maden kaynaklarından ummamız gerekiyor. Ama bu özgürlük stoku bir kez serbest bırakıldığında (Özgürlük düşüncesi doğal bir kaynak kadar az bulunur hale gelmiş olduğundan), arkasından, bütün pazarlarda görülen dev bir yapay mübadele enerjisi ve ardından da diferansiyel enerji ve değerlerin hızla çöküşünden başka ne gelebilir?

Glastnost ne anlama geliyor?

Hızlandırılmış ve elden düşme tüm modernlik göstergelerinin (Özgün modernlik versiyonumuzun post-modern bir yeni yapımı bu neredeyse) olumlu olumsuz, iç içe geçmiş tüm göstergelerin; yani yalnızca insan haklarının değil, düzenin serbestleştirilmesinden bu yana SSCB'de coşkulu bir artma gösteren cinayetlerin, felaketlerin, kazaların da şeffaf biçimde geriye dönüşü. Hatta şimdiye dek sansüre uğramış olup, diğer her şey gibi yeniden ortaya çıkışını kutlayan pornografi ve dünya-dışı yaratıkların yeniden keşfedilmesi de bunlara dahildir. Buzların topyekûn çözülmesinde deneysel olan budur: Cinayetlerin, nükleer ya da doğal felaketlerin, bastırılmış olan her şeyin (din ve moda da dahil elbette) insan haklarının bir parçası olduğunu görüyoruz; demokrasiye ilişkin iyi bir temel ders bu. Çünkü burada, bir tür ideal sanrı ve bastırılmış olanın dönüşü içinde, Batı "kültüründe en kötü, en sıradan ve en cılkı çıkmış ne varsa dahil olmak üzere, bizi biz yapan her şeyin, insanlığın sözde evrensel tüm amblemlerinin yeniden ortaya çıktığını ve bundan böyle ülkeler arası sınırların artık gereksiz kaldığını görüyoruz. Yani bu kültür için, bir hakikat zamanıdır bu; tıpkı bütün dünyadaki yaban kültürlerle bir yüzleşme zamanı olduğu gibi (bu işten Batı'nın başarıyla sıyrıldığı söylenemez). Olaylar öyle ironik ki Doğu Avrupa ülkelerinin tamamen unutulacağı bir gün, Stalinizmin tarihsel anısını biz kurtarmak zorunda kalacağız belki de. Tarihin devinimini dondurmuş bu despotun anısını bizim dondurarak korumamız gerekecektir; çünkü bu buzçağı da evrensel mirasın bir parçasıdır.

Bu olaylar bir başka açıdan da dikkat çekicidir. Tarihin sonuna erdemli bir şekilde düşman olanların, bu güncel gelişmeler içinde, tarihin yalnızca (yine doğrusal bir tarih fantezisinin bir parçası olan) sonuna doğru değil, geri dönüş ve sistemli silinişe doğru girdiği dönemeci görmeleri gerekir. Bütün XX. yüzyılı silmekteyiz. Soğuk savaşın tüm göstergelerini, hatta belki İkinci Dünya Savaşı'nın tüm göstergelerini ve XX. yüzyılın politik ya da ideolojik tüm devrimlerinin göstergelerini de tek tek silmekteyiz. Almanya'nın yeniden birleşmesi ve daha birçok şeyin kaçınılmazlığı tarihin öne doğru bir atılımı anlamına gelmez; tüm XX. yüzyıl, yüzyıl sonunun rahat rahat on yılını alacak şekilde geriye doğru yeniden yazılmaktadır. ***Bu gidişle yakında Kutsal Roma-Germen İmparatorluğu'na geri gelmiş olacağız.*** Bu yüzyıl sonundan bekleyeceğimiz aydınlanma ve tarihin sonuna ilişkin tartışmalı formülün asıl anlamı da budur belki. Bir çeşit heyecanlı yas faaliyeti içinde bu yüzyıla damgasını vuran tüm olayları örtmekle, yüzyılı aklamakla meşgulüz; sanki bu süre içinde olup biten her şey devrimler, dünyanın paylaşılması, soykırım, devletin şiddetle uluslar ötesine geçişi, nükleer gerilim, kısacası tarihin modern evresi, çıkışsız bir açmazdan başka bir şey değilmiş ve sanki herkes tarihi yaparken duyduğu heyecanla bu tarihi bozmaya koyulmuş gibidir. Eski sınırların, eski farkların, özelliklerin, dinlerin onarımı, gerilemesi, rehabilitasyonu ve canlanması; gelenekler düzeyinde bile pişmanlık. Bir yüzyıldan bu yana elde edilmiş özgürleşme göstergelerinin tümü güç kaybediyor sanki ve sonunda birer birer yitip gidecekler belki de: Dev boyutlu bir revizyonizm süreci içindeyiz; ideolojik bir revizyon değil, tarihin revizyonu bu ve belki yeni bin yıl ile birlikte her şeye yeniden sıfırdan başlamanın gizli umudu içinde bu revizyonu yüzyılın sonundan önce yapabilmek için acelemiz var gibi.

Her şeyi ilk haline getirebilir miyiz? Ama hangi zamandan önceki haline getireceğiz; XX. yüzyıldan önceki haline mi, Fransız Devrimi'nden önceki haline mi? Bu dağılıp yok olma ve temizleme bizi nereye kadar götürebilir? Tarih yapımı değil de, neredeyse viral ve salgınlı bir

biçim alan toptan bir tarih yıkımı söz konusu olduğundan, her şey (Doğu'daki olayların gösterdiği gibi) çok çok hızlı gelişebilir. Eskiden ileri sürmüş olduğumuz gibi sonuçta 2000 yılı gerçekleşmeyecek bile belki; çünkü tarihin eğrisi bu zaman ufkunu bundan böyle hiç aşamayacak kadar ters yöne katlanmış olacak; hepsi bu. Tarih, belirsizce sonuna yaklaşan, ama bu sonla asla buluşamayan ve sonuç olarak bu sondan ters yönde uzaklaşan asimptotik [kavuşmaz] bir yörünge haline geliyor. Sh: 96-105

Kaynak: Kötülüğün Şeffaflığı- Aşırı Fenomenler Üzerine Bir Deneme Jean Baudrillard, Fransızcadan çeviren Işık Ergüden, Birinci basım: Ağustos 1995 İkinci basım: Ocak Ayrıntı Yayınları İstanbul

FARKLILIK MELODRAMI

Peki öyleyse ötekilik nereye gitti?

Öteki'ni keşfetme, araştırma ve "icat" orjisi yaşıyoruz. Farklılık orjisi. İki yanlı, arayüzeyli, interaktif pezevenklik. Yabancılaşma aynasının (çocukluğumuzun büyük zevklerini oluşturan ayna evresinin) ötesine bir kez geçildiğinde, yapısal farklılık modada, geleneklerde ve kültürde sonsuza dek hızla çoğalır. Irkın, deliliğin, sefaletin ve ölümün kaba ve katı ötekiliği bitti. Tüm geri kalanlar gibi ötekilik de pazarın, arz ve talep yasasının boyunduruğuna girdi. Bulunmaz hint kumaşı oldu. Ruhsal değerler ve yapısal değerler borsasındaki olağanüstü kotası buradan kaynaklanıyor. **"Öteki kim? Öteki nerede?"** gibi anahtar soruları sürekli soran bilimkurgu içindeki kusursuz, yoğunlaştırılmış Öteki simülasyonu buradan kaynaklanır; ama bilimkurgu ötekiliğe ve farklılığa ilişkin dizginsiz bir spekülasyonun ve neredeyse bir karaborsasının hüküm sürdüğü gündelik evrenimize benzer. Öteki sahnedeki ötekini veya bilinçdışındaki ötekini (son simgesel sermayemiz! Ona özen gösterin, fazla zamanımız kalmadı; maden yatağı sonsuz değil) saymazsak, koruma altındaki yerlilerden evcil hayvanlara uzanan gerçek bir ekoloji takıntısı (otelciliğin sıfır noktası!). **Ötekiliğin maden yatakları tükeniyor; hammadde olarak Öteki'ni tükettik** (Claude Gilbert'e göre, deprem ve felaket yıkıntıları altında izini aramaya kadar vardırdık işi).

Birdenbire, öteki, canı çıkarılmak, nefret edilmek, dışlanmak, baştan çıkarılmak için değil; anlamak, kurtarmak, özen göstermek ve saygı görmek için artık. İnsan Hakları'ndan sonra Öteki Hakları'nın ilan edilmesi gerekirdi. Zaten bu yapıldı da: Evrensel Farklılık Hakkı. Ötekini politik ve psikolojik olarak anlama orjisi; hatta ötekinin artık olmadığı yerde onu diriltmek. Eskiden Öteki'nin olduğu yerde, Aynı ortaya çıktı.

Artık hiçbir şeyin olmadığı yerde, Öteki ortaya çıkmalıdır. Dramı değil, ötekiliğin psikodramını yaşıyoruz; tıpkı toplumsallığın ve cinselliğin psikodramı içinde olmamız gibi; tıpkı bedenin psikodramı içinde ve metasöylemler arasında, tüm bu melodramı yaşıyor olmamız gibi. **Ötekilik psikodramatik, sosyodramatik, semiyodramatik ve melodramatik bir hal aldı.**

Temasın, psikolojik testlerin ve arayüzeyin psikodramında tek yaptığımız şey, ustaca simulasyon yapmak ve ötekinin yokluğunu dramatize etmektir. Bu yapay dramaturgi içinde ötekilik her yerde yok oldu; ama tıpkı modem politik hayvanın kendi politik görüşünü umursamaz hale gelmesi gibi kişi de kendi öznelliğini, yabancılaşmasını umursamaz oldu. Özne (Marc Guillaume'un deyişiyle) şeffaf, hayaletsi ve böylelikle de interaktif oluyor. Çünkü interaktif ilişkide kişi kimsenin ötekisi değildir. Kendisi karşısında umursamaz olduğu ölçüde, sanki, canlı olduğu halde, çifti, gölgesi, ötekisi olmayan bir töz haline getirilmiş (hypostasier) gibidir. Bu bedel karşılığında, olası tüm bileşimler, tüm bağlantılar için kullanılabilir hale gelir.

İnteraktif varlık yeni bir mübadele biçiminden değil de toplumsalın ve ötekiliğin kayboluşundan doğmuştur. O, Öteki'nin ölümünden sonraki ve artık kesinlikle aynı şey olmayan ötekidir. Öteki'nin yadsınmasından (dénégation) doğan Öteki'dir.

Gerçekte, tek interaktivite, aracının ya da görülmez hale gelmiş makinenin

interaktivitesinden başka bir şey asla değildir. Mekanik otomatlar hâlâ insan ile makine arasındaki farklılıkla ve bu farklılığın büyüsüyle ilgileniyorlar. İnteraktif otomatlarımız, simülasyon otomatlarımız ise bu farklılığı sorgulamıyorlar artık. İnsan ve makine eşbiçimli ve farksız bir hal aldı; artık hiçbiri diğerinin ötekisi değil.

Bilgisayar için öteki yoktur. Bu nedenle akıllı değildir. Çünkü akıl bize her zaman ötekinden gelir. Bu nedenle bilgisayar böylesine başarılıdır. Akıldan hesap şampiyonları, aptal hesap makineleri olanlar yalnızca otistlerdir. Ötekinin var olmadığı ve bunun için de acâyip güçlerle donatılmış zihinlerdir. Entegre devrelerin gücü de buradan kaynaklanır (hatta düşünce iletimi de böyle kabul edilmelidir). Soyutlamanın gücüdür bu. Makineler daha hızlıdır, çünkü her tür ötekilikle bağlantıları kesilmiştir. Bilgisayar ağları da akıl ve ikiz akıl arasındaki dev bir göbek bağı gibi onları birbirine bağlar. Ancak, aynı olandan aynıya giden bu homeostazın* içinde ötekiliğe makine tarafından el konulmuştur.

- Homeostaz: Canlı organizmalarda, çeşitli fizyolojik sabitlerin dengelenmesi. (ç.n.)

Tüm bu psikodramatik üstyapıdan arıtıldığmda geriye hâlâ bir ötekilik kalır mı?

Öteki'nin yalnızca bir metafiziği değil, bir de fiziği var mıdır? Ötekiliğin yalnızca diyalektik değil, ikili bir biçimi de var mıdır? Öteki'nin yalnızca ruhsal ve toplumsal dostluk partneri olarak değil, yazgı olarak da bir biçimi var mıdır?

Bugün her şey farklılık terimleriyle ifade ediliyor. Ama ötekilik farklılık değildir. Ötekiliği öldürenin farklılık olduğu bile düşünülebilir. Dil bir farklılıklar sistemi içinde dağıldığında, anlam yalnızca diferansiyel bir etki olmaya indirgendiğinde, dilin kökten ötekiliği öldürülür; dilin can damarı olan, kendisi ile anlam arasındaki, dille bu dili konuşan arasındaki düelloya son verilir; dilde aracılığa, eklemlenmeye, anlama indirgenemez olan ve köktenliğinde tam olarak dilin özneden başka (Öznenin Ötekisi mi?) olmasını sağlayan şey yok edilir. Dilde yalnız yapısal çözümlemenin nesnesini oluşturan küçük bir farklılık oyunu değil; bir dil oyunu, maddeselliğinin, ilineklerinin baştan çıkarıcılığı, simgesel bir yaşam ya da ölüm meselesi olabilmesinin nedeni budur.

Peki o halde; kadın erkeğin ötekisidir, deli normalin ötekisidir, vahşi uygarın ötekisidir demenin ne anlamı var? **Kim kimin ötekisidir, diye sormanın sonu gelmez. Efendi kölenin ötekisi midir? Sınıf ve güç ilişkileri terimleriyle, evet.** Ama bu karşıtlık indirgeyicidir. Gerçekte bu hiç de böyle olmaz. Varlıkların ve nesnelerin birbirine geçişi yapısal farklılığın geçişi değildir. Simgesel düzen, benle öteki'nin ayrımına bağlı olmayan ikili ve karmaşık biçimler içerir. Parya, Brahman'ın ötekisi değildir; yazgıları başkadır. Aynı değer skalası içinde farklılaşmamışlardır; değişmez bir düzen içinde, günle gece gibi dönüp duran bir çevrim içinde birbirlerine bağlıdırlar. Gece gündüzün ötekisi midir?

Peki, erilin dişinin ötekisi olduğunu bize söyleten nedir?

Bu ikisi, kuşkusuz, kesintisiz bir baştan çıkarma içinde, günle gece gibi birbirini izleyen ve değiş tokuş olan tersine çevrilebilir anlardan başka bir şey değildir. Filan cinsiyet asla falan cinsiyetin ötekisi değildir; tek istisnası, aslında yalnızca bir ütopya olan farklılaştırıcı cinsellik kuramıdır. Çünkü farklılık bir ütopyadır: Öğeleri ayırt etme hayali ve onları yemden bir araya getirme bir düştür (İyilik ve kötülük ayrımı için de aynı şey geçerlidir: Bunların birbirinden

ayırt edilebilmesi bir düştür, uzlaştırılmak istenmesi daha da gerçekdışı bir ütopyadır). Kültürümüze ait olan bu tek ayrım perspektifinde cinsellik konusunda Öteki'nden söz edilebilir. Gerçek cinsellik "egzotik"tir (Segalen'in kullandığı anlamda): İki cinsiyetin kökten kıyaslanmazlığındadır; yoksa asla baştan çıkarma olmazdı, yalnızca birinin diğerini yabancılaştırması olurdu.

Farklılıklar, düzenli değiş tokuştur. Peki değiş tokuşun düzenini bozan nedir?

Pazarlık konusu yapılamayacak şey nedir?

Sözleşmeye, yapısal farklılıklar oyununa girmeyen nedir?

Değiş tokuşun olanaksızlığına bağlı olan nedir?

Değiş tokuşun olanaksız olduğu her yerde terör söz konusudur. Yani hangisi olursa olsun kökten ötekilik bir terör kaynağıdır. Ötekiliğin normal dünya üzerinde varoluşuyla uyguladığı bir terördür bu. Bu dünya da onu yok ederken uygular bu terörü.

Geçen yüzyıllar boyunca, tüm şiddete dayalı ötekilik biçimleri ister istemez kapsamayı ve dışlamayı, kabullenmeyi ve ayrımcılığı eşsüremli olarak içeren farklılık söylemine dahil edildiler. Çocukluk, delilik, ölüm, yaban toplumlar; tüm bunlar evrensel birliğin içinde yapıya dahil edilmiş, üstlenilmiş ve özümlenmişti. Delilik, dışlanma statüsünü kırınca, bu kez, çok daha incelikli psikolojik tuzaklara düştü. Ölüler, ölü kimlikleriyle bir kez tanındıklarında, ölünün yüzü tümden unutuluncaya kadar, mezarlıklara kapatılıp uzakta tutuldular. Yerlilere yaşama hakkı yalnızca belli bölgelerde kalmaları şartıyla tanındı. Bir farklılık mantığının beklenmedik gelişmeleri böyledir.

Öteki öteki olduğu, yabancı yabancı kaldığı sürece ırkçılık yoktur. Öteki farklı hale geldiğinde, yani tehlikeli biçimde yakınlaştığında ırkçılık ortaya çıkmaya başlar. Ötekini uzakta tutma merakı da bu noktada uyanır.

Segalen, **"temel farklılıkların dikişsiz ve yamasız gerçek bir dokuya asla varamayacaklarına ve büyüyen kaynaşmanın, engellerin yıkılışının ve mekânların birbirine büyük ölçüde yakınlaşmasının, bir yerlerde yeni bölmeler ve öngörülmemiş boşluklarla kendiliklerinden telafi edileceğine inanabiliriz,"** demektedir.

Irkçılık, bu "yeni bölmeler"den biridir. Farklılık psikodramı karşısındaki ani tepkidir; öteki olma fantezisi ve takıntısıdır. Ötekini sürekli olarak içeri alma ve dışarı atmanın psikodramıdır. Bu farklılıkları içermenin dayanılmaz olduğu öyle doğru ki öteki ne pahasına olursa olsun farklılıkları somutlaştırarak kendini cinlerden kurtarmak zorundadır. Irkçılığın biyolojik iddiası temelsizdir, ama ırksal göndermeyi nesnelleştirerek her yapısal sistemin can damarında yer alan mantıklı dürtüyü açığa vurur: Farklılığın fetiş haline getirilmesi. Oysa diferansiyel sistemlerde denge yoktur; farklılık, sonsuz büyükle sonsuz küçük arasında gidip gelir. Ötekiliği ve farklılıkları ılımlı biçimde yönetebilmek, bir ütopyadır.

Farklılık mantığı bir anlamda ("farklılık hakkı" saçmalığında doruk noktasına varan) evrensel bir simülasyon olduğundan, bu simülasyonun sonu, yavaş yavaş ırkçılığa, farklılığın bu diğer umutsuz sanrısına varır. Farklılıklar ve farklılık kültü hızla çoğalırken, eleştirel akim ulaşamadığı başka bir alışılmamış ve anormal şiddet daha da hızla büyür. Segalen'in sözünü ettiği "öngörülmemiş boşluklar"dır bu. Burada artık yeni farklılıklar söz konusu değildir;

dünyanın toptan homojenleştirilmesini önlemek için açığa çıkan kadavramsı ve viral Öteki'nin canavarsı metaforu olan, sistemimiz tarafından ölmeye bırakılmış tüm ötekilikleri bir araya getiren Alien'dir bu.

Biyolojik gönderme bulunmadığında, imler düzeyindeki en küçük farklardan beslenen, eylemi viral ve otomatik hale gelen ve genelleşmiş bir göstergebilimin harikaları içinde sürüp giden bu ırkçılıkla hiçbir farklılık hümanizması savaşamaz; çünkü ırkçılık bizzat farklılık virüsünün kendisidir.

Ötekiliğin korkunç biçimlerine ilişkin sorun, ötekini içeri alma ve farklılıkları içselleştirme üzerine verilen vaazlarla çözümlenmiş olmayacaktır; çünkü bu biçimler tam olarak o saplantılı ben ve öteki diyalektiğinden, o saplantılı farklılaşmadan doğmuştur. Farklılığın doğru kullanımına güvenmek isteyen "diyalektik" ötekilik düşüncelerinin tüm zayıflığı budur. Viral, içkin, güncel ve kesin biçimiyle ırkçılık, farklılığın doğru kullanımının olmadığını ispatlar.

Tıpkı Marx'ın, "Öz olarak din eleştirisi sona ermiştir," demesi gibi, öz olarak ırkçılık eleştirisi sona erdi, denilebilmesinin nedeni de budur. Metafizik din varsayımının boşluğu ispatlandığı andan itibaren bu eleştiri daha ileri bir, üretim tarzının koşulları içinde yok olmaya mahkûmdur. Biyolojik ırklar varsayımının boşluğu ispatlandığı andan itibaren ırkçılık, daha ileri evrensel farklılıklar karması koşulları içinde yok olmaya mahkûmdur. Yeter ki, örneğin din, Marx'ın öngörmediği şekilde metafizik ve aşkın bir biçim olmaya son vererek içkinleşip ve dini hafızalardan dahi silmeye dek varan bir düzenin ilerlemesinden beslenen dinsel canlanma uyarınca ideolojik ve pratik sayısız değişkelere bölünmüş olmasın. Bugün her yerde gözlemlediğimiz budur. Irkçılık için de bu böyle; o da içkin, viral ve gündelik hale geliyor. Irkçılık hakkında yapılan "bilimsel" ve akılcı eleştiri, yanılsama olarak biyolojiye değil de yalnızca biyolojik yanılsamaya bağlandığından, tuzaktan kurtulamadan biyolojik uslamlamayı tersyüz eden biçimsel bir eleştiridir. Aynı şekilde, ırkçılığın politik ve ideolojik eleştirisi de yanılsama olarak farklılığa saldırmaksızın yalnızca ırkçı farklılık saplantısına saldırdığından biçimsel bir eleştiridir. Dolayısıyla o da hiçbir şeye dayanmayan eleştirel bir yanılsamaya dönüşüyor ve sonuçta din kendisine dönük materyalist eleştiriden nasıl neşeyle sağ salim çıkmışsa, ırkçılık da akılcı eleştiriden öyle sağ çıkmıştır. Tüm bu eleştirilerin öz olarak bitmesinin nedeni budur.

Farklılığın doğru kullanımı yoktur. Yalnızca ırkçılığın değil, farklılığı sürdürmeye ve korumaya yönelik tüm ırkçılık karşıtı ve insancıl çabalatın gösterdiği de budur. İnsanlığı birleştirme (œcuménisme) amacı, farklılığı birleştirme amacı, her yerde açmazdadır ve bu açmaz, evrensellik kavramının da açmazıdır. **Fransa'da bunun en yeni örneği genç Magripliler'in başörtüsü olayıdır.** Ahlâki ya da politik hiçbir farklılık kuramında çözüm olmadığı şeklindeki çok yalın olguyu kesin olarak gösteren bu olayda, tüm akılcı kanıtlamaların ikiyüzlülüğü açığa çıkmıştır. Çünkü tersine çevrilebilir bir yanılsama olan şey, farklılığın kendisidir. Dünyanın dört bir yanına götürdüğümüz bu yanılsama, İslamcı, köktendinci ve ırkçı biçimde, yani tanınmaz bir halde, bize geri geliyor; akıldışı ve indirgenemez ötekilik olarak bize geri geliyor; iyi de oldu.

Bu konudaki vicdan rahatsızlığımız da harika. Afganlılar'ın kendilerine dağıtılan ilaçları kullanmaktansa el altından yeniden satmayı yeğlediklerini fark eden Sınır Tanımaz Doktorlar

örgütünün karşılaştığı olay buna örnektir. Sorumlular yürek paralayıcı bir vicdan muhasebesi içindeler. İlaçların dağıtılmasına son mu verilmeli, yoksa "kültürlerin farklılığı" adına bu ahlâkdışı ve tekil tepkiyi hoş görmek mi gerekiyor? **Düşünüp taşındıktan soma farklılık sunağında Batılı değerlerin kurban edilmesi yeğlenir ve ilaç karaborsasını beslemeyi sürdürmeye karar verilir. Hümanizm gereği!**

Hümanist kafa karışıklığına bir başka hoş örnek: "Sudanlı halkların iletişim gereksinimleri"ni incelemek için biri görevli olarak Sudan'a gönderilmiştir. Sudanlılar iletişim yapmayı bilmiyorlar mı? Ama asıl mesele, aç oldukları ve onlara hintdarısı yetiştirmeyi öğretmek gerektiğidir. Sudanlılar'a tarımbilim uzmanlarının gönderilmesi çok pahalıya mal olduğundan, tüm bunlar onlara video kasetleriyle öğretilecektir. Dolayısıyla iletişim çağına girmeleri gerekir: Hintdarısı, teypten ve videodan geçer. Fiş takılı değilse, ağza atılacak hiçbir şey yoktur. Böyle olunca da şehirlerle köylere teypler sokulur. Ne yazık ki yerel mafya, ağı ele geçirir ve eğitim kasetlerinin yerine kazançlı bir porno kaset pazarı yerleştirir. Bu da halkı hintdarısı ekiminden daha fazla memnun eder. Porno, hintdarısı, video; aynı kavga. İletişimin pembe ve siyah kitabına yazılacak bir masal daha!

İkiyüzlü hoşgörü "anlayışımızla" boy ölçüşebilecek tek şey, bu anlayışın altında yatan derin küçümsemedir: **"Farklılığınıza saygı gösteriyoruz"; örtük biçimde: Siz, azgelişmişler, elinizde bundan başka bir şey kalmadı, sakın bunu da bırakmayın, demektir** (Folklor ve sefalet göstergeleri farklılığın en iyi işaretleridir). **Bundan daha küçümseyici, bundan daha küçümsenecek bir şey yoktur. Bu, en kökten anlayışsızlık biçimidir.** Bu, Segalen'e göre yalnızca "ebedi ezeli anlayışsızlığa" bağlı değil, varlığında kibirlice ısrar eden ve ötekilerin farklılığından beslenen ebedi ezeli aptallığa da iyiden iyiye bağlıdır.

Diğer kültürler hiçbir zaman ne evrensellik ne de farklılık iddiasında bulundular (En azından bir tür kültürel afyon savaşı içinde bu onlara aşılanmadan önce böyleydi). Onlar özgünlükleriyle, ayrıksılıklarıyla, ayinlerinin, değerlerinin indirgenemezliğiyle yaşarlar. Tüm bunları uzlaştırmak isteyen öldürücü yanılsamayla, kendilerini yok eden bu yanılsamayla oyalamıyorlar kendilerini.

Evrensel ötekilik ve farklılık simgelerinin efendisi olan kişi, dünyanın efendisidir. Farklılığı düşünen kişi antropolojik açıdan üstündür (Elbette; antropolojiyi icat eden odur çünkü). **İcat eden o olduğuna göre o her hakka sahiptir. Farklılığı düşünmeyen kişi, farklılık oyununu oynamayan kişi yok edilmelidir.** İspanyollar karaya ayak bastığında Amerika kıtasındaki yerliler böyledir. Farktan hiçbir şey anlamazlar, kökten ötekilik içindedirler (İspanyollar farklı değildir, onlar tanrıdır, nokta, hepsi bu). Bu durum, İspanyollar'ın ne dinsel ne ekonomik ne de herhangi bir açıdan haklı çıkan, yerlileri yok etme hırsının nedenidir; bu hırsın tek haklı nedeni şu mutlak cinayettir: Farkın anlaşılmaması. Artık kökten değil, evrensellik kavramının gölgesinde, pazarlık edilebilir bir ötekiliğe dahil olmaya zorlanan yerliler toplu olarak kendilerini kurban etmeyi yeğlerler. İspanyolların yok etme deliliğinin tamamlayıcısı olan kendini ölmeye bırakma hırsı buradan gelir. Yerlilerin kendilerinin yok edilişine bu tuhaf suç ortaklıkları, ötekiliğin sırrını korumanın tek yoludur.

Cortez, Cizvitler, misyonerler, daha sonra da antropologlar (Amerika'nın Fethi'nde –La Conquete de L'Amerique– bizzat Todorov da) pazarlık edilebilir ötekilikten yanadırlar (Yaşamının sonuna doğru, işi yokuşa sürmeden fethe son vermeyi ve yerlileri yazgılarına

bırakmayı öneren Las Casas hariç). Hepsi de aydınlanmış zihinler olarak farklılığın doğru kullanımına inanırlar. Kökten Öteki dayanılmazdır; yok edilemez, ama kabul de edilemez: O halde pazarlık edilebilen ötekinin, farklılıktaki ötekinin öne çıkarılması gerekir. **Burada modernliğin tüm hümanist erdemlerinin işin içine girdiği daha incelikli bir yok etme biçimi başlar.**

Yok etmenin başka bir çeşidi: Yerliler Hıristiyan olmadıkları için değil, Hıristiyanlardan daha Hıristiyan oldukları için yok edilmelidirler. Vahşetleri ve insan kurban etmeleri dayanılmazsa, bu, acıma ve ahlâk bakımından değil, bu vahşet onların tanrılarının otoritesine bağlılığına ve inançlarının gücüne tanıklık ettiği içindir. Bu güç, İspanyollar'ı dinlerine yeterince bağlı olmamaktan utandırır, ikiyüzlü imanın ardında yalnızca altın ve ticaret dinini tanıyan bu Batılı kültürü gülünç düşürür. Aşırı dindar yerliler karşısında Batılı akıl, kendi değerlerine saygısızlık ettiği için utanır. Bir kültürü kendi gözünde mahkûm ettiği ve gizemini kaldırdığı için yerlilerin fanatizmi dayanılmazdır (Aynı şey bugün İslam ile ortaya konuyor). Böylesi bir suçun kefareti ödenemez ve tek başına bu suç bile soykırımı haklı kılar.

Herkes için bir öteki olduğu kesin değildir. Yabanıl için, ilkel için bir öteki var mıdır? Kimi ilişkiler tamamen asimetriktir: Biri, ötekinin ötekisi olabilirken, öteki ötekinin ötekisi olmayabilir. Ben, onun ötekisi olabilirim, ama o benim için bir öteki olmayabilir.

Tierra del Fuego'da yaşayan Alakaluflar Beyazlar'ı anlamanın, onlarla konuşma ya da pazarlık etmenin yollarını hiç aramadan yok edildiler. Kendilerine "insan" diyorlardı ve ötekiler yoktu. Beyazlar farklı bile değillerdi: Anlaşılmazlardı. Şaşırtıcı teknikleri, zenginlikleri Alakaluflar'ı şaşırtmaz bile. Üç yüzyıllık temas süresince beyazların tekniklerinden hiçbir şey benimsemezler, daima sandallarda kürek çekerler. Beyazlar onları kırıp geçirir ve öldürürler, ama sanki Beyazlar hiç yokmuş gibi olur her şey. Ötekiliklerinden hiç ödün vermeden öleceklerdir. Asla özümlenmiş olmayacaklar, hatta farklılık evresine bile ulaşamayacaklardır. Beyazlar'a, onları farklı olarak tanıma şerefini bile vermeden ölmüş olacaklardır. İflah edilemezdirler. Buna karşın Beyazlar için onlar "ötekiler"dir; farklı, ama en azından Hıristiyanlaştırmak, sömürmek, sonra da ortadan kaldırmak için yeterince insan olan varlıklardır.

Alakaluflar egemenken kendilerine "insan" diyorlardı. Ardından Beyazlar Alakaluflar'ı, onların Beyazlar'ı belirtmek için kullandıkları adla adlandırdılar: Yabancılar. Muhtemelen Alakaluflar da kendi dillerinde kendilerine "yabancı" derler. Nihayet, son zamanlarda adları "Alakaluflar" olacaktır; bu, Beyazlar'ın önünde hâlâ ağızlarından çıkan tek sözdür ve "ver, ver" anlamına gelir; artık yalnızca dilenciliklerinin adıyla adlandırılıyorlar. Önce kendileri, ardından kendilerine yabancı, daha sonra kendilerinde namevcut: İsim üçlemesi yok edilmelerini yansıtıyor. Cinayet, evrensel bakış açısını ellerinde tutanların ve ötekiliği kendi yararlarına kullananların işidir tabii ki. Öteki'ni kavramaktan bile uzak, kendi tekillikleri içindeki Alakaluflar kaçınılmaz olarak yenilmişlerdir. Ama bu tekilliğin yok edilmesinin de uzun vadede Beyazlar için ölümcül olmayacağı söylenemez; sömürgeci hümanizmle defedilen, ama Beyazlar'ın kanlarında tekrar virüse dönüşen ve sonunda onları da aynı yok olma biçimine mahkûm eden kökten otelciliğin intikamı.

Her şey sisteme boyun eğer, aynı anda da her şey sistemden kaçar. **Batılı yaşam tarzına özenen dünya halkları hiçbir zaman bu yaşama katılamadıkları gibi gizliden gizliye de**

küçümserler. Bu değerler sisteminin merkezinin dışında dururlar. Bu halkların birleşme ve genellikle bağnazca Batılılar'dan çok Batılı olma tarzları, Aydınlanma ve ilerleme kırıntılarıyla yaptıkları ufak tefek şeyler, maymunsu bir parodinin tüm özelliklerine sahiptir. Batı ile pazarlık yaptıkları, anlaştıkları sırada bile kendi kurallarının esas olduğuna inanmayı sürdürürler. **Belki bir gün, Alakaluflar gibi Beyazlar'ı hiç ciddiye almamış olarak yok olacaklardır** (Oysa ki özümlemek ya da yok etmek için de olsa, biz onları çok ciddiye alıyoruz; hatta tüm değer sistemimizin temel, olumsuz gönderme noktasına dönüştürüyoruz).

Belki bir gün beyazların kendileri de, beyazlıklarının, tıpkı beyaz ışığın tüm renklerin karışımı olması gibi tüm ırkların ve tüm kültürlerin bir aradalığı ve karışımı olduğunu anlayamadan yok olacaklardır. İmdi, renkler ancak evrensel bir frekans eşiğine getirildiklerinde kendi aralarında kıyaslanabilirler. Kültürler de ancak bir farklılık eşiğine getirildiklerinde kıyaslanabilir. Ama bu oyun bakışımsızdır. Çünkü yalnızca Batı kültürü için ötekiler farklıdır. Ötekiler için Beyazlar farklı bile değiller, yaşamıyorlar, başka bir dünyanın hayaleti onlar. Tıpkı Dogonlar'ın psikanalistlere, sevindirmek için uydurdukları düşler hediye etmeleri gibi dünya halkları da Batı egemenliğini kıs kıs gülerek benimsiyorlar. Biz onların kültürlerini küçümsüyorduk, bugün onlara saygı duyuyoruz. Onlar bizim kültürümüze saygı duymuyorlar, bu kültür için yalnızca sınırsız bir alçakgönüllülük taşıyorlar. **Biz onları sömürme ve boyun eğdirme hakkını ele geçirdiysek, onlar da kendilerine bizi aldatma lüksünü sundular.**

Bruce Chatwin'in yerliler üzerine olan Songlines'ını okuduktan sonra, şiirsel ve müziksel yol ve güzergâhların, şarkıların, "Dreamtime"ın gerçekliği üzerine tuhaf bir kuşku duyar insan. Bunlar gerçek mi, değil mi? Bu anlatıların tümünde, gizemleştirici bir ışık gibi söylenceye ilişkin optik bir yanılsama var. Tüm metnin karar verilemezliği, kökene ilişkin eksiksiz kuşku: Her şey sanki yerliler bize hem en derin ve otantik (Güneyli biçimdeki en gizemli söylence) hem de en modern ve farazi ne varsa onu yutturuyorlarmış gibi gelişir. Bu masalsı şeylere inanabilmemiz için kendilerinin de bunlara inandıkları izlenimini vermeleri gerekirdi. Oysa onlar, bir tür muzip zevkle, giz ve başından atma oyunu oynuyorlar; birkaç ipucu veriyorlar, ama oyunun kurallarını asla vermiyorlar. Bizim fantezilerimize göre doğaçlama yaptıkları izlenimi ediniyoruz, söylediklerinin doğruluğu konusunda bizi rahatlatmak için ise hiçbir çaba harcamıyorlar. Bu, onların sırlarını saklama ve aslında bu sırra tek inananlar olan bizimle alay etme biçimleridir.

Sırları, söylemediklerinde değil; tamamen anlatının akışında, anlatının deşifre edilemez yüzeyindedir; görünüşler söylencesinin ironik bir biçimi bu. Ve bu entrika içinde onlar bizden hayli üstün, ilkel olan biziz. Beyazlar aldatılmaktan kurtulamadılar.

Beyaz değerlerin bu simülasyonu, kendi kültürümüzün sınırları aşılır aşılmaz evrenselleşir. Ama aslında biz bir Alakaluf, yerli, Dogon veya Arap olmadığımız halde, biz de kendi değerlerimize gülüp geçmiyor muyuz? Güç gösterimizden, teknolojik ve ideolojik resmi geçidimizden pek ikna olmayan bizler de bunları aynı yapmacıklıkla, aynı saklı ciddiyetsizlikle kullanmıyor muyuz? Ama, evrensel farklılıklar konusundaki görüşümüzün ütopik soyutluğunun bizim gözümüze de çarpması için uzun zaman gerekecek, oysa tüm diğer kültürler evrensel bir umursamazlıkla yanıt vermişlerdir bu soyutluğa.

Ne yerlilerin itibarının iade edilmesi ne de onlara İnsan Hakları Sözleşmesi'nde yeni bir yer ayrılması söz konusu; çünkü onlar başka şekilde intikam alıyorlar: **Batı İmparatorluğu'nun istikrarını bozarak.** Kendi beynimizin kıvrımlarında, kendi füzemizin devrelerinde onların hayaletsi, viral, cinli varlıkları var: Alien. Beyazlar'ın köken, Hintlilik, Yerlilik, Patagonyalı'lık virüsünü kapma biçimleri bu. Tüm bunların günahı amansız bir aktarım yoluyla, sızma yoluyla damarlarımıza geçiyor. Sömürgecilikten alınan intikam, toprakların, ayrıcalıkların, özerkliklerin Hintliler ya da yerliler tarafından yeniden ele geçirilmesi değil kesinlikle; bu bizim zaferimiz. Onların zaferi Beyazlar'ın gizemli bir şekilde kendi kültürlerinden şaşkınlığa düşmeleri, atalardan gelen bir yavaşlığa ve "Dreamtime"ın etkisine farkında olmadan girmeleridir. Bu altüst olma, dünya çapında bir olaydır. Evrensel ilerlemeye doğru karşı konulamaz gidişte, zamanını doldurmuş sanılan şeylerden hiçbirinin ölmediği, her şeyin, (inanılmaz müzeleme çalışmalarımıza karşın) arkaik ya da nostaljik kalıntılar olarak değil de aşırı inceltilmiş ve aşırı yaralanabilir bir şekilde, sistemlerimizin can damarında, bu sistemleri kan dökmeden donanımsız bırakan tamamen modem bir ateşlilik ve zehirlilikle yeniden yüzeye çıktığını görüyoruz. **Kökten ötekiliğin yazgısı budur; ve bu, ne bir uzlaşma vaadiyle ne de farklılığa övgüyle çözümlenecektir.**

Sh: 129-142

Kaynak: Kötülüğün Şeffaflığı- Aşırı Fenomenler Üzerine Bir Deneme Jean Baudrillard, Fransızcadan çeviren Işık Ergüden, Birinci basım: Ağustos 1995 İkinci basım: Ocak Ayrıntı Yayınları İstanbul

VENEDİK TAKİBİ

Tuhaf bir gurur bizi yalnızca ötekine sahip olmaya değil, onun sırrını zorla elde etmeye, onun için yalnızca sevgili değil kaçınılmaz biri de olmaya iter. Ötekinin yaşamım perde arkasından yöneten kişi rolü oynamak.

Önce, insanların yaşamının şansa kalmış, anlamı olmayan, hiçbir yere gitmeyen ve bu nedenle de büyüleyici olan rastlantısal bir güzergâh olduğu düşüncesiyle insanları rasgele sokakta, kısa, gelişigüzel aralarla izlemek. Ancak onlar farkında olmadan onları izlerken var olursunuz; gerçekte haberiniz olmadan kendi izinizi sürersiniz. Yani ne ötekinin yaşamını ne nereye gittiğini bulmak içindir bu; bilinmeyenin peşindeki bir sürüklenme de değildir. Farkında olmayan ötekinin aynasında kendi kendinizi baştan çıkarırsınız. Öteki için bir anlamı olan, ama yinelendiğinde bu anlamı yitiren güzergâhın ikizi ve ötekinin yazgısı olmakla kendinizi baştan çıkarırsınız. Sanki ötekinin ardında olan biri onun hiçbir yere gitmediğini biliyormuş gibidir. Bu bir anlamda onun amacım elinden almak gibidir: O ve kendinin arasına muzip bir deha kurnazca sızar. Bu öylesine güçlüdür ki insanlar genellikle takip edildiklerini, kendi alanlarının içine giren bir şeyin, bu alanın eğimini başkalaştırdığını bir tür sezgiyle hissederler.

Sophie Calle'nin Venedik Takibi adlı eserinde, bir gün S. bu deneyime başka bir boyut katmak ister. Venedik'teki yolculuğu boyunca çok az tanıdığı bir adamı izlemeye karar verir. Sonunda adamın gittiği oteli saptar. Gidiş gelişlerini izlemek için otele bakan penceresi olan bir daire kiralar. Her yerde adamın fotoğrafını çeker. Ondan hiçbir şey beklemiyor, onu tanımak istemiyordur. Adam kendisini tanıyabileceğinden kılık değiştirir, sarışın olur. Ne var ki karnaval eğlenceleri onu ilgilendirmemektedir, bu on beş günü bir sürü çaba pahasına sadece onun izini kaybetmemekle geçirir. Adamın girip çıktığı dükkânlarda insanları sorgular, gittiği eğlenceleri bilir. Paris'e dönüş saatini bile bilmektedir ve son bir pozunu çekmek için gelmesini beklemeye gider.

Adamın kendisini öldürmesini mi istiyordu, yoksa (özellikle de hiçbir şey, hele bir seks macerası asla beklemediğinden) bu takibi dayanılmaz bularak kendine bir kötülük yapmasını ya da Orpheus'un Eurydice'e yaptığı gibi geri dönerek kendisini yok etmesini mi istiyordu? Beklenmedik bir değişim sonucu adamın kendi yazgısı olmasını mı istiyordu? Her oyun gibi bunun da kendi kuralı vardı: Aralarında bir temas ya da ilişki yaratacak hiçbir şey olmamalıydı. Sır açığa çıkmamalıdır, yoksa sıradan bir öyküye dönüşürdü.

Takip edilen açısından, izleyen adım adım onun izlerini sildiğinden, öldürücü bir yan vardır. Nasıl gölgesiz yaşanamazsa, hiç kimse de izsiz yaşayamaz. Görünmez el adamın izlerini çalar ve o adam kendini çevreleyen büyüyü sezmemezlik edemez. Kadın adamın sürekli fotoğrafını çeker. Burada fotoğrafın işlevi he röntgencilik ne de arşivlemedir. Kadın sadece "şurada, şu saatte, şu zamanda biri vardı," demek istemektedir. Aynı anda da, "şurada, şu yerde, şu anda olmanın hiçbir anlamı yoktu; aslında kimse yoktu, onu izleyen ben size kimsenin olmadığım temin edebilirim," demek istemektedir.

Birinin çifte bir yaşamı olduğunu bilmek ilginç değildir. Çünkü ötekinin çifte yaşamı takibin kendisidir. Herhangi bir sıradan varoluş, bu takipte değişmiş, herhangi bir istisnai varoluş sıradanlaşmış olabilir. Ama gerçek olan şey, yaşamın tuhaf bir çekime teslim olduğudur.

“Öteki var, onunla karşılaştım,” dememeli. “Öteki var, onu izledim ” demeli. Karşılaşma, yüzleşme; her zaman aşırı gerçek, aşırı doğrudan, aşırı patavatsızlık. Sırrı yoktur. Karşılaşan insanların nasıl kendilerini tanıtmaktan, kimliklerini ortaya sermekten usanmadıklarına bakın (birbirlerini sevenlerin bunu birbirlerine sürekli söylemeleri gibi). Kendilerinden bu kadar eminler mi? Ötekinin varoluşunun bir kanıtı mıdır karşılaşma? Hiçbir şey bundan daha az kesin değildir. Buna karşın ötekini gizlice izliyorsam öteki var olduğundandır; özellikle öteki, kendisini tanımadığım için, ne onu tanımak ne de kendimi tanıtmak istediğim için vardır. Vardır; çünkü onu seçmediğim halde onun üzerinde kaçınılmaz bir takip hakkı uyguluyorum. Ona yaklaşmadığım halde, onu herhangi birinden daha iyi tanıyorum. Onu terk bile edebilirim; tıpkı S.’nin (Venedik Takibi' nde) yaptığı gibi, kaderin yardımıyla ertesi sabah kentin labirentinde onu tekrar bulacağımdan emin olarak (çünkü kent eğridir, çünkü zaman eğridir, çünkü oyunun kuralı partnerleri ister istemez aynı yörüngeye yerleştirir) terk bile edebilirim

Biriyle karşılaşmamanın tek yolu onu izlemektir (birini kaybetmemek için izlemenin gerektiği labirent ilkesinin tersidir bu, burada birini, karşılaşmamak için izlemek gerekir). Bu, izlenenin ani bir esinlenmeyle, aniden izlendiğinin bilincine kapılıp yüz seksen derece dönüş yaptığı dramatik anı da içerir. O zaman oyun tersine döner ve izleyen kovalanana dönüşür, çünkü yan tarafta çıkış yoktur. **Tek dramatik değişiklik, bilmek isteyen ve her şeye lanetler yağdıran ötekinin aniden arkasına dönüşüdür.**

Bu arkaya dönüş Venedik’te oldu da. Adam kadına doğru geldi ve şunu sordu: “Ne istiyorsunuz?” Kadın hiçbir şey istememektedir. Ne polisiye bir macera ne de bir seks macerası. Bu dayanılmaz bir şeydir ve bir cinayet ve ölüm tehlikesi içerir. Kökten ötekilik daima bir ölüm tehlikesi içerir. S.’nin tüm sıkıntısı da bu zorlu farkına varmanın etrafında döner: Maskenin düşürülmesi; hem de bundan kaçmaya çabalarken. **“Onu artık izleyemiyorum. Tedirgin olmalı, burada, arkasında olup olmadığımı soruyor olmalı; şimdi beni düşünüyor ama ben farklı biçimde onun izinde olacağım.”**

S. bu adamla karşılaşabilir, onu görebilir, onunla konuşabilirdi. Öteki’nin bu gizli varoluş biçimini hiç yaratmamış olabilirdi. Öteki, fark ve diyalog içinde ahbaplık ederek değil de sır gibi, sonsuza dek ayrıymış gibi kuşatarak kaderi haline gelinen kişidir; kendisiyle muhatap olarak, çene çalarak değil, onu gölgesi, çifti, görüntüsü gibi kuşatarak, izlerini silmek için kendisiyle birleşerek, onu kendi gölgesinden soyarak kaderi haline geldiğimiz kişidir. **Öteki, asla iletişim içinde olunan kişi değil; izlenen ve sizi izleyen kişidir.**

Öteki, asla doğal olarak öteki değildir: Baştan çıkararak, kendine yabancı kılarak, hatta başka yolu yoksa yok ederek öteki kılınması gerekir. Ama bunu başarmak için daha incelikli hileler vardır.

Herkes diğerine kurduğu tuzakla yaşar. Herkes, sonsuz bir yakınlık içinde yaşar; bitkin düşene dek süren bir yakınlık içinde.

Herkes kendi ötekisini ister; ve bunu, ötekini dize getirmeye yönelik buyurgan gereksinim içinde ve bu dize getirmeyi, tadını çıkarmak için sürdürme sarhoşluğu içinde isler. Yalanın ve doğrunun karşıt mantıkları, ötekinin sonundan alman katıksız hazdan başka bir şey olmayan bir ölüm dansı içinde birleşir. Çünkü ötekine duyulan istek her zaman ötekine son verme

isteğidir de... Belki de olabildiğince geç? Tek sorun, farklılığı içinde kendinden yoksun kalan ötekinin mekânını, sözünü, sessizliğini, hatta içini kaplayarak kimin daha iyi dayanacağını bilmektir. Kimse kimseyi öldüremez: Rakip, kendi simgesel ölümünü arzulamaya, yerine getirmeye itilir... Dünya kusursuz biçimde işleyen bir tuzaktır.

Hasılı, anlaşılmaz bir ötekilik, bir yabancılık; öteki olayının biçiminin ve tekilliğinin sırrı budur.

> *"Ferdydurke: Bireylerin ortamlarına nasıl bağlı oldukları elbette görülüyor; ama benim için ruhsal açıdan hayli başdöndürücü, felsefi açıdan hayli kaygı verici olan şey, kimi zaman insanın her an olabilecek umulmadık bir karşılaşma uyarınca tek bir insan, diğer bir kendisi tarafından yaratılmış olduğunu bilmektir. Bence belli bir ortamın bana uzlaşımlarını dayattığı, veya Marx'ın düşündüğü gibi, insanın kendi toplumsal sınıfının ürünü olduğu doğru değildir. Benim istediğim şey, bir insanın benzeriyle temasını ve bu temasın ani, beklenmedik ve vahşi niteliğini göstermektir. Bu şansa bağlı ilişkilerden biçimin, genellikle, kesinlikle beklenmedik ve saçma bir biçimde nasıl doğduğunun görülmesini sağlamaktır... Böyle bir biçimin basit bir toplumsal uzlaşmadan oldukça daha güçlü bir şey olduğunu, hükmedilmesi olanaksız bir öğenin söz konusu olduğunu görmüyor musunuz?"*
>
> *Gombrowicz*

Sh: 161-165

Kaynak: Kötülüğün Şeffaflığı- Aşırı Fenomenler Üzerine Bir Deneme Jean Baudrillard, Fransızcadan çeviren Işık Ergüden, Birinci basım: Ağustos 1995 İkinci basım: Ocak Ayrıntı Yayınları İstanbul

VİRAL KONUKSEVERLİK

Herkes ötekinin yazgısıdır ve herkesin gizli yazgısı da kuşkusuz lanetleme ya da herhangi bir başka ölüm itkisiyle değil; kendi yaşamsal yönelimi adına, ötekini yıkmaktır (ya da baştan çıkarmaktır).

> *"İnsan bedeninde iltihaplı bir hastalığın gelişiminin kökeni, yükselişi ve çöküşünü bir mikrop türünün öyküsü gibi göstermek pek saçma olmaz. Mutlaka farklı, ama düşünce açısından özdeş orantılar içinde, insan türünün öyküsüne benzer bir öykü.*
>
> *Bu mikrop türü kanda, lenfte, insan bireyinin dokularında yaşar. Bizim bakış açımızdan, hastalığa yakalanmış bu adam mikrobun manzarası, dünyasıdır. Bu ufak bireyler için de kendilerine ait olan bu dünyayı bilinçdışı ve irade dışı olarak yıkmaya çalışmak ve çoğu kez gerçekten yıkmak, varoluşlarının koşulu, gerekliliği ve anlamıdır (Bu mikrop türüne ait farklı bireylerin, tıpkı insan bireyleri gibi çok farklı yetenek ve iradelerle donatılmadıklarını ve onların arasında da sıradan mikroplar ile dehalar olmadığını kim biliyor?)*
>
> *O halde, insanlığın da bir bütün olarak kavrayamadığımız ve içinde varoluşunun koşulunu, gerekliliğini ve anlamını bulduğu herhangi bir üstün organizma için, bu organizmayı yıkmanın yollarını arayan ve tıpkı mikrop türünün bu **"hastalığa yakalanmış"** insan bireyini yıkmaya can atması gibi geliştikçe onu yıkmak zorunda olan bir hastalık olduğu düşünülemez mi?*
>
> *Düşüncemizi daha da ileri götürüp belki de mikrop türü için olsun, insanlık türü için olsun, her canlı topluluğunun görevi kendini aşan dünyayı bu bir insan bireyi ya da bir evren olabilir yavaş yavaş yıkmak değil midir, diye sormamızda sakınca var mıdır?*
>
> *Bu varsayım hakikate yaklaşsa bile imgelemimiz bununla ne yapacağım bilemez; çünkü zihnimiz yalnızca aşağıya doğru hareketi kavramaya yeteneklidir, yukarıya doğru hareketi asla. Yalnızca altta olan konusunda göreli bir bilgimiz vardır, üstte olan için ise hâlâ önsezi evresindeyiz. Bu anlamda, insanlık tarihinin yavaş yavaş ve gereklilik uyarınca insan tarafından, bütün direnmesine rağmen, yıkılan kutsala karşı sonu gelmez bir savaşım olarak yorumlanmasına izin vardır belki. Bu düşünce şemasını izleyerek, bizi aşan bu öğenin, bize kutsal göründüğü ya da öyle hissedildiğini, sırası geldiğinde kendisinden üstün bir diğeri tarafından aşılmış olduğunu ve bunun sonsuza dek böyle sürdüğünü varsayabiliriz."*
>
> ***(Arthur Schnitzler, Relations et Solitudes)***

Mikrop türüyle insan türü arasında, hem ortakyaşarlık hem de kökten bağdaşmazlık vardır. İnsanın ötekisinin mikrop olduğu söylenemez özleri asla karşıt değildir ve yüz yüze gelmezler—; birbirlerine bağlıdırlar ve bu bağlılık yazgıymış gibidir; ne insan, ne basil, kimse bunu farklı biçimde düşünemez. Bu bağlılığın sonsuza dek sürdüğüne bakılırsa net bir ayrım çizgisi yoktur. Ya da ötekiliğin şurada olduğunu söylemekten yana olmak gerekir: Mutlak öteki, kökten insanlıkdışı olan, hakkında hiçbir şey bilinmeyen ve bizden farklı bile olmayan mikroptur. Her şeyi başkalaştıran ve kendisiyle ne bir pazarlık ne de uzlaşma olanağı olan gizli biçim. Buna karşın onunla aynı yaşamı yaşıyoruz ve tür olarak da bizimkiyle aynı

zamanda ölecektir; yazgısı aynı. **Solucan ile yosun hikâyesi gibi:**

> Solucan midesinde beslediği yosun olmadan hiçbir şeyi hazmedemez. Aklına bu yosunu yiyip yutmanın geldiği güne kadar her şey yolunda gider: Yosunu yiyip yutar, ama bu yüzden (yosun artık solucana hazmında yardım edemediğine göre yosunu hazmedemeden) ölür.

Sh: 166–168

Kaynak: Kötülüğün Şeffaflığı- Aşırı Fenomenler Üzerine Bir Deneme Jean Baudrillard, Fransızcadan çeviren Işık Ergüden, Birinci basım: Ağustos 1995 İkinci basım: Ocak Ayrıntı Yayınları İstanbul

TUHAF CAZİBE OLARAK NESNE

Sonuç olarak ötekilik figürleri tek bir şeyde özetlenir: Nesne. Geriye kalan tek şey, nesnenin acımasızlığı, nesnenin irredantizmidir.[ülkenin kaybettiği toprakları geri istemesi]

Bilimin ufkunda bile nesne giderek daha ele avuca sığmaz, bölünmez, böylelikle de çözümlemeye gelmez gözükmektedir; ebediyen değişken, tersine çevrilebilir, ironik, hayal kırıcı ve manipülasyonlarla alay eder gözükmektedir. Özne, bilimin postulatlarının [şart koymak, talep etmek, ispatsız olarak kabul ettirmek, doğru varsaymak, postulat olarak kabul etmek, seçmek] fedası pahasına nesneyi umutsuzca izlemeye çalışır; ama nesne bilimsel aklın feda edilmesinin bile ötesindedir. Çözülmez bir bilmecedir bu; çünkü nesne kendi değildir ve kendini tanımaz. Chesterton'un yabanılı gibidir: Onu anlamıyorsak, bunun nedeni, onun kendisini anlamaması ile aynıdır. Böylece her anlayış karşısında engel oluşturur. Kendine yabancı olmak; yabanılın bizimkinin tamamen tersi olan gücü ve egemenliği buradan kaynaklanır. Uygarlığın ilk hareketi ona bir ayna uzatmak olacaktır; ama o, aynaya kendini yalnızca görünürde yansıtır; gerçekte ayna kendisidir, burada özne kendi yanılsamasına kapılır.

O halde bilimin ötekisi neredidir?

Nesnesi mi?

Bilim muhatabını yitirdi, "yabanıl" gibi o da diyaloğa karşılık vermiyor. Öyle görülüyor ki bu iyi bir nesne değil, "fark"lılığa saygı göstermiyor, bilimsel yola getirme (akılcı nesnelleştirme) girişimlerinden gizlice kaçıyor ve sıra kendisine geldiğinde, bilimsel yapının temellerini el altından yıkarak, "anlaşılmış" olmanın intikamını alıyor. Nesne ile bilim öznesinin cehennemi sürek avı, izlenecek bir olay!

Tuhaf cazibe olarak tek nesne kalıyor geriye. Özne tuhaf bir cazibe değil artık. Hakkında çok şey biliniyor, kendini çok iyi biliyor. Heyecan verici olan şey nesne; çünkü o, benim yok oluşumun ufku. Kuram gerçek için neyse, o da bir yansı değil ama bir meydan okuma ve tuhaf bir cazibe. Ötekilik arayışının potansiyel yoludur bu.

Yabancılaşmanın ötesine geçmenin iki yolu vardır: Ya bıktırıcı ve günümüzde pek umut vaat etmeyen yabancılaşmanın giderilmesi ve kendini yeniden ele geçirme. Ya da diğer kutup; mutlak öteki, mutlak egzotizm. Seçenek, sanal olarak tam bir dış-merkezlilikle tanımlanmış, "katsayılı başka yer"dedir. Artık yabancılaşmayla yetinilmiyor; ötekinden daha öteki olana, kökten ötekiliğe gitmek gerekiyor.

Ötekiliğin ikili biçimi kesin bir dönüşümü, görünüş ve biçim dönüşümlerinin kesin başatlığını varsayar. Ben, yabancılaşmış değilim. Kesinlikle ötekiyim. Bundan böyle arzunun yasasına değil, kuralın tümden yapaylığına boyun eğiyorum. Kendime özgü arzunun bütün izini kaybettim. İnsanlıkdışı bir şeye boğun eğiyorum yalnızca ve bu şey, içselliğe değil, dünyanın göstergelerinin sadece nesnel ve keyfi rastlantısallığına kayıtlıdır. Nasıl ki felaketlerde kaçınılmaz olarak gösterilen şey, dünyanın bize karşı hükümran umursamazlığıysa, baştan çıkarmada kaçınılmaz olarak işaret edilen şey de ötekinin bize karşı hükümran olan ötekiliğidir. Ötekilik, apaçık ortada olan bir jest, bir yüz, bir biçim, bir sözcük, kehânetli bir rüya, bir zekâ belirtisi, bir nesne, bir kadın, bir çöl biçiminde yaşamımıza baskın yapar.

Bu öteki, ortaya çıktığında, asla bilemeyeceğimiz her şeyi birdenbire ele geçirir. Öteki; sırrımızın, bizde artık hakikat düzeyinde olmayan her şeyin yeri odur. Yani ne aşkta olduğu gibi benzeşim yerimiz, ne yabancılaşmada olduğu gibi farklılık yerimiz, ne mevcut halimizin ideal tipi, ne de yoksunluğunu çektiğimiz şeyin gizli idealidir; bizden kaçan şeyin bulunduğu yerdir ve biz de ötekinde kendimizden kaçarız. Bu öteki, arzunun ya da yabancılaşmanın değil; baş dönmesinin, silinmenin, ortaya çıkmanın ve yok olmanın, deyim yerindeyse (ama bunu söylememek gerekiyor) varlığın parıldadığı alandır. Çünkü **baştan çıkarmanın kuralı tam olarak sırdır, sır da temel kuralın sırrıdır.**

Baştan çıkarma, ötekinin asla arzunun hedefi olmadığını, sevdiğine göz dikerken öznenin kendini aldattığını, söylediği şeyi amaçlayan her önermenin aldandığını bilir. Sır her zaman yapaylığın sırrıdır. Her zaman öteyi amaçlamak, ötekini asla diyaloğun ürkünç yanılsamasında aramamak; ama onu, gölgesiymiş gibi izlemek, çember içine almak bir zorunluluktur. Asla kendi olmamak, ama asla yabancılaşmış da olmamak: Ötekinin figürüne; dışarıdan gelmiş o tuhaf biçime, olaylarla ilgili süreçleri olduğu kadar tekil varoluşları da düzenleyen o gizli figüre dışarıdan dâhil olmak.

Öteki, kendimi sonsuza dek yinelememi engelleyendir.

Sh:177-179

Kaynak: Kötülüğün Şeffaflığı- Aşırı Fenomenler Üzerine Bir Deneme Jean Baudrillard, Fransızcadan çeviren Işık Ergüden, Birinci basım: Ağustos 1995 İkinci basım: Ocak Ayrıntı Yayınları İstanbul

TRANS-ESTETİK

Sanatın her yerde çoğaldığını görüyoruz. Sanat üzerine söylem ise daha da hızlı çoğalmaktadır. Ama sanatın ruhu yok oldu. Macera olarak sanat; yanılsama yaratma gücüne sahip sanat; şeylerin daha üstün bir oyunun kuralına boyun eğdiği, gerçekliğe karşıt bir **"başka sahne"** kuran sanat; bir tuvalin üstündeki çizgi ve renkler gibi, varlıkların anlamlarını yitirip kendi varlık nedenlerini aşarak bir baştan çıkarma süreci içinde ideal biçimlerine (bu, onların kendi yok olmuş biçimleri olsa bile) ulaşabildikleri aşkın bir figür olarak sanat yok oldu. Kültür adıyla tanıdığımız estetik değerlerin düpedüz üretiminden göstergelerin sonsuza değin hızla çoğalmasından, geçmiş ve güncel biçimlerin yeniden kullanıma sokulmasından sanatı ayıran simgesel uzlaşma niteliğiyle sanat yok oldu. Ne temel kural ne yargı ölçütü ne de zevkvar artık. **Günümüzün estetik alanında, kendi kullarını tanıyacak Tanrı kalmadı; ya da başka bir metafor kullanırsak, estetik zevk ve vargıya ilişkin hassas terazi yok artık.** Sanatın durumu, tıpkı gerçek zenginlik ya da değere çevrilmesi imkânsız olduğundan artık değiş tokuş edilemeyen ve bundan böyle yalnızca dolaşan paralar gibidir.

Sanatta da aynı durumdayız: Son derece hızlı bir dolaşım ve olanaksız bir mübadele. "Yapıtlar' ne kendi aralarında ne de gönderme değeri karşısında değiş tokuş edilebiliyor artık. Bir kültürün gücünü oluşturan o gizli suç ortaklıkları kalmadı. Yapıtları okumuyoruz artık, gittikçe daha çelişkili ölçütler uyarınca şifrelerini çözüyoruz.

Sanat alanındaki hiçbir şey bir diğerine karşıt değil. Yeni Geometricilik, Yeni-Dışavurumculuk, Yeni-Soyutlamacılık, Yeni-Figürasyon; tüm bunlar tam bir farksızlık içinde bir arada bulunuyorlar. Bu eğilimlerde özgün bir yaratıcılık kalmadığından aynı kültür alanı içinde bir arada bulunabiliyorlar. Biz de bunları derin bir umursamazlık uyandırdıklarından aynı anda benimseyebiliyoruz.

Sanat dünyası garip bir görünüm sunuyor. Sanatta ve esinde bir tıkanma var gibi. Birkaç yüzyıl boyunca göz kamaştırıcı biçimde gelişmiş olan şeyler sanki kendi görüntü ve zenginlikleri karşısında taş kesilip aniden donup kalmışlar. Çağdaş sanatın tüm sarsıntılı deviniminin ardında bir tür durgunluk, artık kendini aşamayan ve giderek daha fazla tekrarlayarak, kendi üstüne kapanan bir şey var. Bir yanda güncel sanat biçimlerinde bir tıkanma ve diğer yanda hızla çoğalma, vahşi bir abartı, geçmiş biçimler üzerine sayısız çeşitleme (ölmüş olanın kendi içinde hareketli yaşamı) var. Tüm bunlar mantıklıdır: Nerede bir tıkanma [stasis] varsa orada metastaz [çoğalma, yayılma] vardır. Canlı bir biçimin düzensizleştiği yerde, genetik bir kuralın artık işlemediği bir yerde (kanserde olduğu gibi), hücreler düzensizlik içinde hızla çoğalmaya koyulurlar. Kimi biyolojik düzensizliklerin nedeninin gen kodundaki bir kopukluk olduğu keşfedilebileceği gibi, sanatın bugün içinde bulunduğu düzensizlik de aslında, gizli estetik kodundaki bir kopukluk olarak yorumlanabilir.

Biçimlerin, çizgilerin, renklerin ve estetik kavramların özgürleşmesiyle, tüm kültürlerin ve üslupların kaynaşmasıyla toplumumuz genel bir estetikleşmeye, karşı-kültür biçimleri dahil olmak üzere tüm kültür biçimlerinin terfi etmesine, tüm temsil ve karşı-temsil modellerinin göklere çıkarılmasına yol açtı. Sanat aslında yalnızca bir ütopya, yani asla gerçekleşmeyecek bir şeyse, bugün bu ütopya dolu dolu gerçekleşmiştir: Medyalar, bilgiişlem ve video

teknolojisi sayesinde herkes fiilen yaratıcı oldu. Sanatsal ütopyaların en köktencisi olan karşı-sanat bile, Duchamp'ın "Şişe tutacağı"nı yerleştirmesinden ve Andy Warhol'un bir makineye dönüşme isteğinden bu yana gerçekleşmiş oldu. Dünyanın tüm sanayi makineleri estetikleşti, dünyanın tüm anlamsızlığı estetik tarafından güzelleştirildi.

Batı'nın yaptığı en büyük işin dünyanın ticarileştirilmesi, her şeyi ticaretin yazgısına bırakmış olması olduğu söyleniyor. Oysa en büyük iş, dünyanın estetikleşmesi, kozmopolit biçimde sahnelenmesi, görüntüye dönüştürülmesi, gösterge bilimsel olarak düzenlenmesi olmalıdır. Bizim tanık olduğumuz şey, ticaretin maddi kurallarının ötesinde, reklamlar, medya ve görüntüler aracılığıyla her şeyin bir gösterge sanayisine [Semiurgie] dönüşmüş olmasıdır. En marjinal veya en sıradan veya en müstehcen şey bile estetikleşiyor, kültürelleşiyor, müzelik bir hal alıyor. Her şey söyleniyor, her şey ifade ediliyor, her şey bir gösterge gücüne ya da tavrına bürünüyor. Sistem, ticaretin artıkdeğerinden çok göstergenin estetik artıkdeğerine göre işliyor.

Minimal sanat, kavramsal sanat, geçici sanat ve karşısanat dolayısıyla tüm bir şeffaflık, yok olma ve cisimsizleşme estetiği içinde sanatın maddesizleştirilmesinden söz ediliyor.

Oysa gerçekte, işlemsel biçim altında her yerde maddeleşmiş olan estetiktir. Zaten bunun için sanat minimal olmaya, kendi yok oluşunu kullanmaya zorlanmıştır. Sanat, oyunun tüm kuralları uyarınca, bir yüzyıldır bunu yapıyor. Yok olan tüm biçimler gibi simülasyon içinde kendini yinelemeyi deniyor., ama yakında yerini uçsuz bucaksız yapay bir müzeye ve zincirinden boşanmış reklamcılığa bırakarak tamamen silinip gidecektir.

Biçimlerin eklektik baş döndürücülüğü, zevklerin eklektik baş döndürücülüğü: Barok'un simgesi de buydu. Ama Barok'ta yapaylığın yarattığı baş dönmesi tensel bir baş dönmesidir. Barok sanatçılar gibi biz de dizginsiz görüntü yaratıcılarıyız, ama gizliden gizliye putkırıcıyız. Görüntüleri yok edenlerden değil, görülecek hiçbir şeyin olmadığı bir görüntü bolluğu üretenlerdeniz. Çağdaş görüntülerin büyük çoğunluğu video, resim, plastik sanatlar, görsel-işitsel ve sentez görüntüler görülecek hiçbir şeyin olmadığı düz anlamda görüntüler; izsiz, gölgesiz, sonuçsuz görüntülerdir. Tek hissedilen her birinin ardında bir şeyin yok olmuş olduğudur. Üstelik bundan ibarettirler: Yok olmuş bir şeyin izi. Tek renk bir tabloda bizi büyüleyen şey, her tür biçimin o muhteşem yokluğudur. Trans seksüelde bizi büyüleyen şeyin hâlâ gösteri halindeki cinsiyet farkının silinişi olması gibi, bu da her tür estetik söz diziminin hâlâ sanat halindeki silinişidir. Bu görüntüler hiçbir şeyi gizlemez, hiçbir şeyi ortaya çıkarmaz, bir tür olumsuz yoğunlukları vardır. Andy Warhol'un Campbell çorbası kutularından oluşan resminin tek yararı (ve bu, çok büyük bir yarardır), tıpkı Bizans ikonlarının Tanrı'nın varlığı sorusunun Tanrı'ya inanmaya devam ederek artık sorulmamasını sağlamaları gibi, güzel mi çirkin mi, gerçek mi gerçekdışı mı, aşkın mı içkin mi sorusunun sorulmasına da artık gerek bırakmamasıdır.

Mucize buradadır. Bizim görüntülerimiz ikonlar gibidir: Sanatın varoluşu sorusunu es geçerek sanata inanmayı sürdürmemizi sağlıyorlar. Böylece belki de tüm çağdaş sanatımızı, antropolojik işlevinden başka bir düşünce taşımadan ve hiçbir estetik yargıya göndermede bulunmadan, ayinsi bir kullanımı olan ayinsi bir bütün olarak benimsememiz gerekiyor. Böylelikle ilkel toplumların kültür evresine geri dönmüş olurduk (sanat pazarındaki spekülatif fetişizm de sanatın şeffaflığı ayininin bir parçasıdır).

Estetiğin ya ötesindeyiz ya da altında. Sanatımıza estetik bir yazgı ya da tutarlılık aramak gereksiz. Göğün mavisinin kızılaltında ya da morötesinde aranması gibi bir şey olur bu.

Bu anlamda artık güzel ya da çirkine ulaşamadığımızdan ve değer yargısında bulunmamız olanaksız olduğundan içinde olduğumuz bu noktada umursamazlığa mahkûmuz. Ama bu umursamazlığın ötesinde, estetik zevkin yerini alan başka bir büyülenme doğuyor. Güzel ve çirkin karşılıklı çelişkilerinden bir kez kurtuldular mı bir biçimde çoğalırlar: Güzel'den daha güzel ya da Çirkin'den daha çirkin ortaya çıkar. Örneğin, günümüzde resim tam olarak çirkinliği değil (çirkinlik hâlâ estetik bir değerdir), çirkinden daha çirkini ("bad", "worse", kitsch); [Kötü, daha kötü, niteliksiz sanat,] karşıtıyla ilişkisinden kurtulmuş olduğu için çirkinliğin karesini geliştiriyor. "Hakiki" Mondrian'dan bir kez kurtulunca, "Mondrian'dan daha Mondrian" olmakta özgürsünüz. Hakiki naiflerden kurtulunca, "naiflerden daha naif' olabilirsiniz. Gerçeklikten kurtulunca, gerçeklikten daha gerçek olabilirsiniz: Hiper-Gerçekçilik. Her şey hiper-gerçekçilik ve pop sanat ile başladı; gündelik yaşam fotoğrafik gerçekçiliğin ironik gücüne bu şekilde yükseldi. Bugün bu tırmanış, trans estetik simülasyon alanına giren tüm sanat biçimlerini ve tüm üslupları ayrımsız kucaklıyor.

Sanat pazarının içinde de bu tırmanışın bir benzeri vardır. Burada da her tür ticari değer yasasına son verilmiş olduğu için, her şey "pahalıdan daha pahalı", pahalının karesi haline gelir:

Fiyatlar pek aşırılaşır, artırma çılgın bir hal alır. Estetik oyununun kuralı kalmadığında bu oyun nasıl her yana saçılıyorsa, değişim (müdabele) yasasına her tür gönderme ortadan kalktığında, pazar da aynı biçimde dizginsiz bir spekülasyon içine düşer.

Aynı zıvanadan çıkış, aynı delilik, aynı aşırılık. Sanatın reklamcılıktaki parlaması her tür estetik değerlendirmenin olanaksızlığıyla doğrudan ilişki içindedir. Değer yargısı yokluğunda değer yükselişe geçer. Değerin vecd halidir bu.

Günümüzde, böyle iki sanat pazarı vardır. Biri, değerler çoktan spekülatif olsa da hâlâ değerler hiyerarşisine göre düzenlenmektedir. Diğeri finans pazarında dalgalanan ve denetlenemeyen sermayelere benzer: Özellikle değer yasasına meydan okumaktan başka görünür nedeni olmayan katıksız bir spekülasyon, topyekûn bir devinimdir bu. Bu sanat pazarı, daha çok kumarı andırır ya da potlatch'a [ilkel kabileler arasında görülen ve birbirine daha fazla armağan vermeye veya kendi malını daha fazla tahrip etmeye dayanan bağış türü,] benzer; bu pazar, değerin hiper-uzamındaki bir uzay operasıdır. Bu duruma kızacak mıyız? Hayır. Ahlâkdışı hiçbir şey yok burada. Günün sanatı nasıl güzelin ve çirkinin ötesinde ise pazar da iyinin ve kötünün ötesindedir.

Sh:20-25

TRANS-EKONOMİK

1987'deki Wall Street iflasında ilginç olan şey, felaketin belirsizliğidir. Hakiki bir felaket oldu mu, yoksa gelecekte mi olacak? Yanıt: Gerçek bir felaket olmayacak, çünkü sanal felaket koşullarında yaşıyoruz.

Bu vesileyle, saymaca (fictif) ekonomiyle gerçek ekonomi arasındaki uyumsuzluk çarpıcı biçimde ortaya çıktı; üretime dayalı ekonomilerin gerçek felaketinden bizi koruyan da bu

uyumsuzluktur.

Bu iyi bir şey midir, kötü bir şey mi?

Uydu savaşları ile yerel savaşlar arasındaki uyumsuzluk ile aynı şeydir bu. Yerel savaşlar her yerde birbirini izliyor, ama nükleer savaş çıkmıyor. İkisi arasında bağlantısızlık olmasaydı, nükleer patlama çok zaman önce olurdu. Uluslararası borsa ve finans iflası, nükleer patlama, Üçüncü Dünya'nın borç patlaması, nüfus bombası: Patlamayan bombaların ve sanal felaketlerin egemenliği altındayız. Önümüzdeki elli yıl içinde Kaliforniya topraklarının Pasifik'e kayacağı kehaneti gibi tüm bunların da bir gün kaçınılmaz olarak patlayacağı söylenebilir elbette. Ama olanlar ortada: Patlak vermeyen bir durumu yaşıyoruz. Yegâne gerçeklik (gerçek ekonomiyle saymaca ekonomi arasındaki bağlantısızlığın bu boyutta olmadığı 1929 krizinin tersine), çöktüğü zaman gerçek ekonomilerde önemli bir dengesizliğe yol açmayan sermayelerin oluşturduğu yörüngedeki o dizginsiz kasırgadır. Yüzergezer ve spekülatif sermayeler alanı o denli özerkleştirmiştir ki geçirdiği sarsıntıların izi bile kalmaz kuşkusuz.

Yine de öldürücü bir izin kaldığı yer, kendi çalışma alanındaki bu ayrışma karşısında tamamen silahsız olan ekonomi kuramıdır. Savaş kuramcıları da aynı ölçüde silahsızdırlar. Çünkü savaşta da bomba patlamıyor. İki farklı şeydir artık savaş; bir yanda, yörüngedeki, topyekûn ama sanal bir savaş ve diğer yanda, yeryüzündeki çok sayıda gerçek savaş. Sanal ekonomiyle gerçek ekonomide olduğu gibi bu iki savaş da ne aynı boyutlara ne de aynı kurallara sahiptir. Bu bölünmeye, uyumsuzluğun egemen olduğu bu dünyaya kendimizi alıştırmamız gerekiyor. Kuşkusuz 1929'da bir kriz ve Hiroşima'da da bir patlama oldu, yani hakiki bir iflas ve patlama anı yaşandı; ama ne sermaye (Marx'ın istediği gibi) giderek daha vahim krizlere girdi ne de savaş bir patlamadan diğerine sıçradı. Olay bir kere yaşandı, nokta, hepsi bu. Sonrası hep aynı: Büyük finans sermayesinin hiper-gerçekleşmesi imha araçlarının da hiper-gerçekleşmesidir; her ikisi de tepemizde, bizden kaçan, ama aynı nedenle gerçeklikten de kaçan bir akış içinde yörüngeye oturmuşlardır: Hiper-gerçekleşmiş olan savaş ve hiper-gerçek leşmiş olan para, erişilmez ama böyle olduğu için de dünyayı olduğu gibi bırakan bir uzamda dolaşmaktadırlar. Sonuç olarak, ekonomiler üretime devam ediyor, oysa ki saymaca ekonomideki çalkantıların en ufak mantıki sonucu, bu ekonomileri ortadan kaldırmaya çoktan yeterli olurdu (ticari değişim hacminin bugün sermayelerin devinim hacminden kırk beş kez önemsiz olduğunu unutmayalım). Kullanılabilir nükleer gücün binde biri dünyayı ortadan kaldırmaya yeterliyken dünya var olmayı sürdürüyor. Borcun temizlenmesi konusundaki en ufak kararsızlık bütün mübadeleleri durdurmaya yeterliyken, Üçüncü Dünya da, diğer dünya da yaşamayı sürdürüyor. Zaten borç çoktan yörüngeye yerleşti; borç da bu borcu tekrar satın alan bir bankadan diğerine, bir ülkeden diğerine dolaşmaya başladı; böylelikle sonunda atom artıkları ve daha bir sürü şey gibi yörüngede unutulup gidecek. Bu dönüp duran borç, dolaşan bu namevcut sermayeler, kuşkusuz bir gün borsa tarafından öteki şeyler gibi rayici belirlenecek olan bu eksi zenginlik, ne muhteşem bir şey!

Borç fazlasıyla can sıkıcı hale geldiğinde sanal bir uzama dışlanır ve orada kendi yörüngesinde donmuş kalmış bir felaket görünümü sunar. Milyarlarca dolarlık yüzergezer sermayelerin bıkıp usanmadan etrafımızda dönen bir uydu yığını haline gelmesi gibi, savaş

gibi borç da yeryüzünün bir uydusu haline gelir. Hem böylesi daha iyi kuşkusuz. Onlar döndüğü sürece, uzayda patlasalar bile (1987 iflasındaki "kayıp" milyarlar gibi), dünya değişmez; umut edilebilecek en iyi şey de budur. Çünkü saymaca ekonomiyle gerçek ekonomiyi uzlaştırma umudu ütopik bir umuttur: Gezinen bu milyarlarca dolar gerçek ekonomiye aktarılamaz; neyse ki aktarılamıyor, çünkü bu dolarlar mucize eseri üretim ekonomilerine tekrar sokula bilseydi, bu kez gerçek bir felaket olurdu. Aynı biçimde, sanal savaşı da bırakalım yörünge üzerinde kalsın, çünkü o da bizi orada kalarak koruyor: Aşırı soyutluğu ve korkunç sıradışılığıyla nükleer güç, bizi en iyi koruyan şeydir. Yörünge bombası, mali spekülasyon, dünya çapındaki borç, aşırı nüfus fazlası (bunun için yörüngesel bir çözüm bulunamadı henüz, ama umut kesilmez): Bu urların gölgesinde yaşamaya da alışalım. Bunlar, varoluşlarıyla, aşırılıkları, hatta hiper-gerçeklikleriyle kendi cinlerinden kurtuluyorlar ve dünyayı bir anlamda ikizinden kurtulmuş, el değmemiş bırakıyorlar.

Segalen, dünyanın bir küre olduğunu gerçekten anladığımız andan itibaren yolculuk diye bir şey kalmadığını söylüyordu; çünkü bir kürenin üzerindeki bir noktadan uzaklaşmak bu noktaya yaklaşmaya başlamak demekti. Bir kürenin üstünde, doğrusallık garip bir eğrilik kazanır; tekdüzeliğin eğriliğini. Astronotlar yeryüzünün çevresinde dönmeye koyuldukları andan itibaren, herkes gizliden gizliye kendi etrafında dönmeye başladı. Yörüngesel çağ başladı; uzay bu çağın bir parçasıdır, ama asıl televizyon ve hücrelerimizin en gizli yerindeki DNA sarmallarının ve moleküllerin dansının da içinde yer aldığı daha bir sürü şey de bunun parçasıdır. Yörünge alanındaki ilk uzay uçuşlarıyla birlikte dünyasallaşma sona erdi, ama ilerlemenin kendisi de döngüsel hale geldi ve insanların evreni de yörüngedeki dev bir aygıta indirgendi. Segalen'in dediği gibi, ' turizm" başlıyor. Daha doğrusu, yolculuk etmeyip, sınırları çizilmiş toprakları içinde daireler çizerek dönen [hiçbir yere gidemeyen] insanların sonu gelmez turizmi başlıyor. **Egzotizm öldü.**

Ancak Segalen'in önermesi daha geniş bir anlam kazanıyor. Salt dolaşımın yararına varlığına son veren şey yalnızca yolculuk, yani yeryüzünün düşselliği, aşmanın ve keşfin fiziği ve metafiziği değildir; bir zamanlar aşkınlığı, yüceliği, sonsuzluğu hedeflemiş olan her şey, yörüngeye yerleşmek için kurnazca eğilip bükülerek kendi varlığına son vermektedir: Bilgi, teknikler ve anlama yetisi de yüce tasarılarına son vererek, sonu gelmez bir yörünge örmeye koyulmaktadırlar. Aynı biçimde enformasyon da yörüngeseldir: Enformasyon bilgisi bir daha asla kendini aşmayacak, aşkınlaştırmayacak ve sonsuza dek kendini düşünmeyecek olmasına rağmen, yeryüzüne de değmeyen, hakiki bir dayanağı ve göndermesi olmayan bir bilgidir. Enformasyon dolaşır, döner, kimi zaman tamamen gereksiz olan (ama gereklilik sorusu da sorulamıyor artık) dolaşımını tamamlar ve her sarmalda ya da her devrimde daha da artar. Televizyon, artık hayal kurmayan, düşlemeyen ve gerçekle de hiç ilgisi olmayan bir görüntüdür. Yörüngesel bir devredir. Uydulaştırılmış olsun olmasın, nükleer bomba da yörüngeseldir. Nükleer bombanın yörüngesi, etrafında dönüp durduğu yeryüzünü meşgul etmeye devam eder, ama yere düşeceği de yoktur: Sonlu bir bomba değildir, kendini bitirecek de değildir (en azından öyle umuluyor); orada, yörüngede durmaktadır ve korku saçmaya ya da en azından caydırmaya yetiyor. Düşlerimize korku bile saçmıyor artık, yıkım hayal edilemez. Bomba orada, yörüngededir, kararsızlık içinde ve sürekli dönmektedir. Euro-dolarlar ve yüzergezer para kitlesi için de aynı şey söylenebilir... **Her şey uydulaşıyor, beynimizin bile artık bizde olmadığı, sayısız Hertz Tik dalga birimleri ve devreler halinde**

etrafımızda dalgalandığı söylenebilir.

Bu bir bilimkurgu değildir; McLuhan'ın "**insanın uzanımları**" kuramının genelleştirilmesidir yalnızca. İnsan varlığına ait her şey, biyolojik bedeni, zihni, kas ve beyin yapısı insanın etrafında mekanik ya da bilgi-işlemsel protezler halinde dönmektedir. Yalnızca, McLuhan'da tüm bunlar olumlu bir genleşme olarak, insanın medyatik uzanımları aracılığıyla evrenselleşmesi olarak tasarlanmıştır. Oldukça iyimser bir düşüncedir bu. Gerçekte, insan bedeninin tüm işlevleri insanın etrafında eş-merkezli bir düzenle dönmek yerine, dış-merkezli bir düzenle uydulaştılar; kendi hesaplarına yörüngeye yerleştiler. O anda, insan kendi işlevlerinin, kendi teknolojilerinin bu yörüngesel dışadönüklüğü karşısında kendini yörüngesinden çıkmış ve merkezinden uzaklaşmış buldu. İnsan, Dünya gezegeniyle, toprağıyla ve bedeniyle, günümüzde, kendi yarattığı ve yörüngeye yerleştirdiği uyduları karşısında uydulaşmış durumdadır. İnsan, bir zamanlar aşkındı, şimdi yörüngesinden çıktı.

İşlevleri uydulaşırken inşam da uydulaştıran tek şey insan bedeni değil. Toplumlarımızın tüm işlevleri, özellikle de kopup yörüngeye geçen üst işlevler inşam uydulaştırıyor. Savaş, mali mübadele, teknik alan ve iletişim, geride kalan şeyleri yıkıma terk ederek erişilmez bir uzamda uydulaşıyorlar. Yörüngesel güce erişmeyen her şey, artık herhangi bir aşkınlıktan yardım istenemeyeceğine göre bundan böyle kesin bir yüzüstü bırakılmışlığa mahkûmdur.

Yerçekiminden kurtulma çağındayız. Modelimiz, kinetik enerjisi yeryüzünün enerjisini boşaltan uzay boşluğu modelidir. Birçok teknolojinin merkezkaç enerjisi bizi her tür ağırlıktan kurtarıyor ve gereksiz bir devinim özgürlüğü içine sokuyor. Her tür yoğunluk ve ağırlıktan kurtulmuş olarak, sürekli olma tehlikesi taşıyan yörüngesel bir devinime sürükleniyoruz.

Artık büyümüyor, ur halini alıyoruz. Hızlı çoğalma toplumundayız; hiçbir belirgin hedefe göre kendini düzenlemeden büyümeyi sürdüren bir toplumdayız. Urlaşan bir toplum, kendi tanımına aldırmadan, kontrolsüz biçimde gelişen ve nedenlerin yitimiyle birlikte sonuçların yığıldığı bir toplumdur. Hiperteli [Hiperteli: Morfolojik bir özelliğin, anatomik bir yapının bir rahatsızlık oluşturuncaya kadar abartılı gelişimi,] **yoluyla, aşırı işlevsellik ve doyma yoluyla düzensizleşmeye, sistemlerde olağanüstü bir tırmanışa yol açan bir şeydir bu. Bu ılurumu en iyi kıyaslayabileceğimiz şey, kanserli metastazlar sürecidir. Bir bedenin, organik kurallar karşısında yenilmesidir bu; ve bu tür bir hücre kümesinin uygunsuz ve öldürücü canlılığını açığa çıkarabilmesine ve genetik buyruklara uymayarak sonsuza değin hızla çoğalabilmesine yol açar.**

Bu kritik bir süreç değildir artık: Kriz hep bir nedenselliktir ve nedenlerle sonuçlar arasındaki dengesizlik meselesidir; çözümünü nedenlerin yeniden düzenlenmesinde bulur ya da bulmaz. Bizi ilgilendiren duruma gelince, yerini, süreçlerin boşlukta yoğunlaşmasına bırakarak silinen ve anlaşılmaz hale gelen şey nedenlerdir.

Bir sistemin içinde işleyiş bozukluğu ve bilinen işleyiş yasalarına uymama olduğu sürece, sorunu aşarak çözme imkânı hep vardır. Bu çözüm krize değil, felakete bağlıdır; yani sistemin kendinden öteye geçtiği, kendi amaçlarını aştığı ve böylelikle sisteme artık hiçbir çare bulunmadığı koşullara bağlıdır. Yoksunluk hiçbir zaman feci değildir, öldürücü olan doygunluktur: Doygunluk, aynı zamanda bir tetanos durumu ve durgunluk durumu yaratır.

Çarpıcı olan şey, günümüzdeki tüm sistemlerin aşırı şişmanlığıdır; haberleşme, iletişim, bellek, depolama, üretim ve yok olma düzeneklerimizdeki Susan Sontag'ın kanser için söylediği gibi o "cehennemi gebelik"tir; bu sistemler öyle dolmuştur ki artık işe yaramayacakları çoktan bellidir. Kullanım değerine son veren biz değiliz, sistemin kendisi aşırı üretim yoluyla bunu ortadan kaldırdı. Öyle çok şey üretilip yığıldı ki bunları kullanacak zaman artık asla olmayacak (nükleer silahlar konusunda bu son derece sevindiricidir). Öylesine çok ileti ve sinyal üretilip dağıltıldı ki bunları okumaya artık asla zamanımız olmayacak. Ne mutlu bize! Çünkü içimize aldığımız ufacık kısım bile bizi sürekli olarak elektrik şokunda tutmaya yetiyor.

Bu muhteşem gereksizlikte bulantı verici özel bir şey var: Hızla çoğalan, aşırı şişen; ama doğuramayan bir dünyanın bulantısı. Bir düşünce doğurmayı başaramayan tüm bu bellekler, arşivler, belgeler; bir olay doğurmayı başaramayan tüm bu planlar, programlar, kararlar; bir savaş doğurmayı başaramayan tüm bu yüksek teknoloji ürünü silahlar!

Bu doygunluk, Bataille'ın sözünü ettiği, bütün toplumların gereksiz ve aşırı harcama gösterileri yoluyla yok etmeyi bildiği fazlalık sınırını aşmaktadır. Her hızlandırıcı etken durgunluk etkisi yaparak, bizi durgunluk noktasına yaklaştırdığından, tüm bu birikimden bize kalan şey, olanaklı bir harcama biçimi değil, yavaş ya da ani bir çözüm bulamama durumudur. Kriz dediğimiz şey, bu durgunluk noktasına ilişkin önsezidir.

Bu tetanos durumu ve durgunluk, boşluk içinde hızlanma, toplumsal hedef ve kazanç yokluğunda üretim vaadi şeklindeki çifte süreç, krize atfedilmesi uygun düşen çifte görünümü yansıtır: Enflasyon ve işsizlik.

Enflasyon ve işsizlik, geleneksel olarak, büyüme denklemindeki değişkenlerdir: Bu düzeyde kriz kesinlikle yoktur; bunlar kuraldışı süreçlerdir ve kuraldışılık, organik dayanışmanın gölgesidir. Gerçekten kaygılandırıcı olan anomalidir. Anomali açık bir belirti değil, oyunun gizli ya da en azından bizim bilmediğimiz bir kuralında kusur ve ihlal olduğuna ilişkin garip bir göstergedir. Belki de bir ereklilik fazlasıdır; bu konuda bir şey bilmiyoruz. Bizden kaçan bir şey var ve biz de geri dönüşsüz bir sürecin parçası olarak kendimizden kaçıyoruz, kendimizi kaybediyoruz; dönüşü olmayan bir noktadan, şeylerin çelişkilerinin sona erdiği bir noktadan geçtik ve süreçlerin tersine çevrilemediği ve anlam da taşımadığı bir çelişkisizlik, zıvanadan çıkma, kendinden geçme ve şaşkınlık evrenine sağsalim girdik.

Enflasyondan çok daha şaşkınlık verici bir şey var: Yörüngesindeki dansıyla yeryüzünü kuşatan yüzergezer para kitlesi. Tek gerçek yapay uydu paradır: Şaşkınlık verici bir devingenliktedir ve anında değiştirilebilir niteliktedir. Para, gerçek yerini sonunda buldu; borsadan daha olağanüstü bir yer bu: Yapay bir güneş gibi doğup battığı yörünge. İnsan ürünü katıksız bir yapay madde haline geldi para.

İşsizlik de anlam değiştirdi. Bir sermaye stratejisi (yedek ordu) olmaktan çıktı; toplumsal ilişkiler oyununun kritik bir unsuru değil artık; öyle olsaydı, tehlike noktası çoktan aşılmış olduğundan duyulmadık kargaşalara yol açmış olurdu. İşsizlik nedir günümüzde? İşsizlik de bir tür yapay uydudur; bir durgunluk uydusu, negatif bile olmayan elektrikle, statik elektrikle yüklü bir kitle, donmuş toplumun giderek büyüyen bir kesimidir. Dolaşım devrelerindeki ve değişimdeki hızlanmanın ardında, devinim artışının ardında, bizdeki, her birimizin içindeki

bir şey dolaşımdan çekilecek kadar yavaşlıyor. Bütün toplum da bu durgunluk noktasının etrafında dönmeye koyuluyor. Dünyamızın kutupları yalanlaşıyor sanki; bu tür bir kısa devre hem taşkın sonuçlara hem de potansiyel enerjilerde bir bitkinliğe yol açıyor. Bir kriz değil artık burada söz konusu olan; öldürücü bir olay, yavaşlatılmış bir felaket yaşıyoruz.

Bu anlamda, ekonominin tekrar görkemli biçimde gündeme geldiğini görmek oldukça paradoksal bir şeydir. “Ekonomi”den söz edilebilir mi hâlâ? Bu aşikâr güncel durum klasik ya da Marksist çözümlemedeki anlamını taşımıyor artık. Çünkü ekonominin günümüzdeki itici gücü, ne maddi üretimden oluşan altyapı ne de üstyapı artık. Ekonominin devindiricisi istikrarsızlaşmasıdır; ideolojilerden, sosyal bilimlerden, tarihten kurtulmuş bir ekonominin, ekonomiden kurtulmuş ve kendini katıksız spekülasyona teslim etmiş bir ekonominin, gerçek ekonomilerden bağımsızlaşmış (gerçek anlamda değil elbette; sanal olarak, ama zaten günümüzde iktidarı elinde bulunduran gerçeklik değil, sanallıktır) sanal ekonominin, böylelikle tüm diğer viral süreçlerle buluşan, viral bir ekonominin zaferidir. Ekonominin yeniden günün örnek olayı haline gelişi, akıldışı bir oyunun özel etkilerinin ve öngörülemeyen gelişmelerinin görüldüğü yer olmasındandır.

Ekonomi politiğin sonunu, Marks’la birlikte, sermayenin kaçınılmaz krizi mantığı uyarınca, sınıfların yok olması ve toplumsalın şeffaflığıyla birlikte hayal ettik. Ardından ekonomi politiğin sonunu ekonominin postulatlarının ve bu vesileyle,

Marksist eleştirinin inkârında düşledik: Belirleyicilik bu kez ne ekonomiye ne politikaya verildi; kendi simülakrları ve üst bir mantık tarafından yenilgiye uğratılmış gölgeolay olarak ekonomi basitçe ortadan kalktı.

Hayal etmek bile gerekmiyor bugün: Ekonomi politik, kendi mantığıyla (değer yasası, pazar yasaları, üretim, ar tıkdeğer, klasik sermaye mantığıyla) alay eden ve böylece de ne ekonomik ne de politik bir yanı kalan bir spekülasyon trans ekonomisine kendiliğinden dönüşerek gözümüzün önünde son buluyor. Yüzergezer ve keyfi kuralları olan katıksız bir oyun, bir felaket oyunu bu.

Ekonomi politik böylece son bulmuş olacak, ama hiç beklendiği gibi değil. Parodiye varıncaya dek şiddetlenerek son bulacak. Spekülasyon artıkdeğer değildir; ne üretime ne de gerçek koşullara gönderme yapan değerin vecd halidir. Artık yalnızca kendi devrimi (kendi yörüngesel dolaşımı) üzerine oynayan değerin katıksız ve boş, temizlenmiş biçimidir bu. Ekonomi politiğin her seçeneğe son vermesi, korkunç ve biraz da ironik bir biçimde, kendini aşırı derecede istikrarsızlaştırmasıyla olur. Ekonomi politiğin estetik ve sayıklamak bir evreye geçmesini sağlayan kumar, potlatch ve “lanetli pay” enerjisini kendi tarzınca ele geçiren bu tür bir çılgınlığın karşısına ne çıkabilir? Bu beklenmedik son, bu geçiş evresi, bu vahşi borsa pazarı temelde tüm eski politik ütopyalarımızdan daha özgündür.

Sh: 32-41

Kaynak: Kötülüğün Şeffaflığı- Aşırı Fenomenler Üzerine Bir Deneme Jean Baudrillard, Fransızcadan çeviren Işık Ergüden, Birinci basım: Ağustos 1995 İkinci basım: Ocak Ayrıntı Yayınları İstanbul

KÖKTEN EGZOTİZM

Medusa öyle kökten bir ötekiliği temsil eder ki ona bakan ölür.

Egzotik olandan Egzotizm. Ondokuzuncu yüzyıl sonlarından itibaren bazı etnik gruplar ve medeniyetlerin etkisiyle sanat ve tasarımda oluşan bir eğilim. Müzikte egzotizm ritim, melodiler veya enstrümanlardaki uzak diyarlar veya antik zamanların atmosferini oluşturan yeni biçimlerle ortaya çıkmaktadır. Ondokuzuncu yüzyıldaki resimde, dekoratif sanatlarda oryantalist temaların kullanılması gibi.

Ötekinin kökünü kazımak için girişilmiş olan şeylerin ışığında, ötekinin yok edilemezliği, yani ötekiliğin sürüp giden kaçınılmazlığı aydınlanıyor.

Düşüncenin gücü ve olguların gücü.

Kökten ötekilik her şeye direnir: Fethe, ırkçılığa, soykırıma, farklılık virüsüne, yabancılaşmanın psikodramma. Bir yandan, öteki daima çoktan ölüdür, öte yandansa sapasağlam ayaktadır. Büyük Oyun budur.

Halklar gibi varlıkların da nihai nüfuz edilemezliği.

"Irkların nüfuz edilemezliği kişilerin nüfuz edilemezliğinin ırklardaki uzantısından başka bir şey değildir." (Victor Segalen)

[Kimseyi kendine tabi kılmayıp onun öz varlığını kabullenmeyle birlikte, 'öteki'nin kuruluşunu onaylayarak devamına kışkırtan bu mantık; 'öteki' tahayyülünü ortadan kaldırmayı teşvik ederken, bu tahayyülü yaratan 'özne' olarak 'kendimizi de bu zevkten mahrum etmeyelim' düşüncesine sıkışan bir paradoksu imler. Ve modernizmle anlamı değişen turizm olgusuna da gönderme yapar. Batı'dan Doğu'ya çıkılan seferlerde, tekinsiz topraklara ayak basılmaya görülsün; gezgin, karanlık veya el değmemiş bir ticaretin, yasadışı bir etkinliğin, kendisi için tehlikenin kokusu ve gayri meşruluğun büyüsü gibi imkânları sezer. Tehlike ve tekinsiz olan, baştan çıkarmaya içrektir ve bu eşsiz deneyim, genellikle Doğulu coğrafyalara teşmildir.

Mesela: Saf kan bir Rus ve Slavcı olan, 'Batı'nın en Doğu'sundaki' ülkenin büyük yazarı Dostoyevski ise Batılı toprakların kâşifi olur. 1862'de Petersburg'tan ayrılarak ilk Batı Avrupa seyahatine çıkan yazar, Rusya'yı yoldan çıkardığına inandığı 'Batılı' fikirlerin kaynağını yerinde görme amacını taşır. Ve ister istemez Segalen'in paradoksuna düşerek Avrupa ile Rusya'yı karşılaştırıp Rusya'yı gözünde her defasında haklılaştırarak Batı'yı ötekileştirir.]

http://www.radikal.com.tr/radikal.aspx?atype=haberyazdir&articleid=857867

Egzotizm yalnızca farkların karşılaşma, kaynaşma ve değiş tokuş olanaksızlığıyla varlığını sürdürür. Neyse ki tüm bunlar bir yanılsamadır; öznelliğin yanılsamasıdır.

Geriye yabancının yabancılığı, nesnenin irredantizmi [Benzerini kendine katma özlemi/ülkenin kaybettiği toprakları geri isteme] kalır yalnızca.

Psikoloji yok; o her zaman en beteridir.

Ötekinin psikolojik, ideolojik ve ahlâki tüm biçimlerinin uzaklaştırılması; öteki metaforunun, metafor olarak ötekinin uzaklaştırılması.

Ötekinin "vahşetini", ötekinin anlaşılmazlığını, saplantısını aramak; onu yabancılığa zorlamak, onu yabancılığında zorlamak.

Metaforun bitkinliği; metaforik tecavüzün yüce biçimi.

Etnolojiye, evrenselliğe ve farklılığa kökten karşıtlık.

Farklılık pezevenkliğine karşı kökten egzotizm.

Segalen dünyanın ve diğer kültürlerin keşfi konusunda şöyle demişti: **Dünyanın sınırları, iletişim araçlarının kudretiyle bir kez küre olarak, sonlu mekân olarak çizildi mi, geriye, tüm farklar yutularak, en bayağı egzotizmle tükenen döngüsel turizmin kaçınılmazlığından başka bir şey kalmaz. Bununla birlikte, tüm kültürlerin aynı düzeye getirilmesinin, böylelikle de yolculuğun olanaksızlığının bu entropik** [Entropi, bir sistemdeki düzensizliğin ölçüsü,] **kaçınılmazlığı bir kez saptanmış olsa da Segalen, yine de esas egzotizmin, kökten egzotizmin büyük perspektifini diriltir.**

"Egzotizm, ezeli ve ebedi bir anlaşılmazlığın keskin ve ani algılanışıdır."

Baskın olan şey, farklılık ya da farksızlaştırma düzeni değil; kültürlerin, geleneklerin, yüzlerin ve dillerin indirgenemez yabancılığı, ezeli ve ebedi anlaşılmazlıktır.

"Tat farklılığa bağlı olarak artıyorsa, birbirine indirgenemeyen şeylerin karşıtlık ilişkisinden, ezeli ve ebedi tezatların şokundan daha tatlı ne olabilir?"

Nesnenin irredantizmi: "Esas egzotizm özne karşısındaki nesnenin egzotizmidir." Duygulanım yoğunluğunun, hissetme, yani yaşama coşkusunun temel yasası olarak egzotizm...

"Bütün insanlar egzotizm yasasına boyun eğmiştir..."

Bu bir yasa mıdır?

Egzotizm kuramı duygulandırıcı ya da öğretisel bir dünya görüşü, bir yaşam sanatı, bir felsefe, etik, estetik midir?

Segalen'e göre bu, kaçınılamaz bir varsayım ve bir zevk kaynağıdır.

Kökten ötekilik hem bulunmaz bir şeydir, hem de yok edilemez. Kendinde ötekilik olarak bulunmaz bir şeydir (muhtemelen bir düştür); ama simgesel oyunun kuralı olarak, dünyayı yöneten oyunun kuralı olarak yok edilemezdir. Farklılıkların iç içeliği ve genel karışmışlığı oyunun bu kuralını, oyun kuralı olarak bozmaz. Bu ne akılcı bir yasa ne de ispatlanabilir bir süreçtir; bu yabancılık ve anlaşılmazlık ilkesinin metafizik ya da bilimsel bir kanıtına asla sahip olamayacağız; bir taraf almayı gerektirir.

En kötüsü de, duygusal ve gereksiz bir işlevden başka bir şey olmayan anlayış göstermedir. Hakiki bilgi, hiçbir zaman ötekinde anlayamayacağımız şeyin bilgisidir; bu ötekinin kendisi olmamasına, dolayısıyla da kendinden ayrılamamasına, ne bizim bakışımızla yabancılaşmış ne de kendi kimlik ya da farklılığında inşa edilmiş olmasına yol açan şeyin bilgisidir (Başkalarına asla kendi kimlikleri sorusu sorulmamalı: Örneğin "Amerika" kitabımda Amerikan kimliği sorusu hiçbir zaman sorulmamıştır, söz konusu olan Amerika'nın yabancılığıdır). Yabanılı* anlamıyorsak, bunun nedeni, onun kendisini anlamamasıyla aynıdır

(“Yabanıl” sözcüğü bu yabancılığı sonraki bütün örtmecelerin hepsinden daha iyi dile getiriyor).

*Baudrillard, burada "sauvage”sözcüğünü ‘Vahşi" anlamında kullanıyor. Türkçe’de de ’yabanıl’1 sözcüğü “vahşi”ye göre bir örtmece (euphémisme)olarak nitelendirilebilir. Ancak “yabanıl”ın yabancılığını da iyi dile getirdiği yadsınamaz, (ç.n.)

Bu egzotizm kuralı böylelikle hiç kimsenin ne anlayışa ne samimiyete ne ülkeye ne yolculuğa ne güzel görüntülere ne de kendine aldanmamasını gerektirir. Kökten egzotizm boyutunun, yolculuğun boyutu olması zaten zorunlu değildir: **“(Egzotizmin)* şokuna uğramak için geçerliliği kalmamış yolculuk olgusuna sarılmak gerekli değildi... Ama yolculuk olgusu ve gerçekleşmesi o hoyrat, hızlı, acımasız göğüs göğüse gelme olanağını tüm diğer fırsatlardan daha iyi verir ve darbelerin her biri daha etkili olur.”** Yolculuk bir kaçamaktır, ama tüm kaçamakların en uygunudur.

*[uzak ve yabanci memleketlerden gelen insan, hayvan, bitki /'Egzotizm' kelimesinin kökü. Ancak, böyle büyük harfle yazıldığında, şüphesiz Tevrat'ın bir bölümüne, “Çıkış”a [Exode)gönderme yapılıyor,]

Karşı kutbun gücü, yolculuğun eleştirel gücü. Ötekinin en güzel dönemidir bu: Jean de Lhéry, Montesquieu, Segalen.

Yüce bir hal almış ötekiliğin istila ettiği andır bu. XVIII. yüzyıl. Ötekini yabancılığı içinde tutmak gerekir. Barthes ve Japonya. Amerika. Bunu farklılık olarak anlamaya çabalamamak. Segalen’in “Exote” ilkesidir bu. Doğruluk iddiası yok. Bayağı egzotizmden tiksinme. Öteki karşısında kendini yok etme çabası da değil. Isabelle Eberhardt’ın eğilimidir bu: Kaynaşma biçimi, mistik karışma. Isabelle şu soruyu yanıtlar: **Araplaşarak, kendi yabancılığını yadsıyarak insan nasıl Arap olabilir?** Sonuçta, Isabelle’in ölmesi kaçınılmazdır. Ve bu dönekliği yok etmek için onu dalgalara iten bir Arap’tır. Rimbaud ise hiçbir zaman kaynaşmaz. Kendi kültürüne olan yabancılığı aşın büyüktür, mistik oyalanmalara gereksinimi yoktur.

Patagonya. Ortadan kaybolma fantezisi. Yerlilerin, senin, bütün kültürün, bütün manzaranın sislerle buzulların ayrımsızlığı içinde kaybolma fantezisi. Ama temelde tüm bunlar, burada, **Avrupa’da da yok oluyor; biz hepimiz Alakaluf’uz.** Bu coğrafi oyalamaca niye? Söylenecek son söz, canlı canlı ve görünür biçimde yok olma yolunu seçerek, sürüngen biçimde yok olmaya (bizim yok oluş tarzımıza) son vermenin daha iyi olduğudur. Her eyleme geçiş düşsel bir çözümdür. “Patagonya”nın düşsel çözümler bilimi olan “Patafizik” [genelle değil özelle ilgilenir. *İstisnalar Bilimi* olarak da isimlendirilir.] ile böylesine uyaklı olmasının nedeni de budur. Patafizik ve can çekişme (agonistik): Patagonistik.

Yolculukta aranan ne keşif ne de alışveriştir; yumuşak bir yersiz yurtsuzlaşma, yolculuğun, yani yokluğun yükümlülüğüne giriştir. Meridyenleri, okyanusları, kutupları aşan madeni vektörler içinde yokluk tensel bir niteliğe bürünür. Özel yaşama gömülmenin sırrını enlem ve boylamda yok oluş izler. Ama, zihin bu yokluk karşısında kendine özgü bir nitelikmiş gibi coşarken beden nerede olduğunu bilememekten yorgun düşer sonunda.

Velhasıl, ötekilerde aradığımız şey, belki de yolculuktaki o aynı yumuşak yersiz

yurtsuzlaşmanın aynısıdır. Özgün istek ve keşfetmenin yerini, ötekinin isteğine ve bu isteğin içinden geçmeye sürgün edilme eğilimi alır. Zaten aşk hareketlerinde ve bakışlarında çoğunlukla sürgünün mesafesi vardır; dil, anlamlamaktan korkan sözcüklerin içinde yurdundan uzak düşer; bedenler görüş ve dokunuşa dirençsiz, böylelikle de boşluktaki bir alan gibi arzu tarafından her yönden belirtilmeye müsait ve uygun bir hologram gibidirler. Eşmerkezli çemberlerden oluşan zihinsel bir gezegen üzerinde ihtiyatla yer değiştiriyoruz. Aşırılıklarımızdan ve tutkularımızdan, beraberimizde yolculuklarımızdan geri getirdiğimiz şeffaf anıların aynısıyla dönüyoruz.

Yolculuk da ötekilerle ilişkimiz gibidir. Yeryüzünün dönüşümü (metamorfozu) ve anamorfozu olarak yolculuk. Erilin değişimi ve anamorfozu olarak dişi. *

*Larvanın, yetişkin lan/adan farklı bölütlerie doğduğu metamorfoz türü,

Kendi cinsiyet ve kültürünüzden kurtuluş olarak aktarım. Günümüzde keşif yolculuğuna, klasik yolculuğa üstün gelen bu biçim, dışlanma ve kurtuluş biçimidir. Hız aracılığıyla zamanla da oynayan uzamsal, yörüngesel ve vektöryel yolculuk. Değişkenlik içinde, mevsimlerin ve kültürlerin geri dönüşlülüğü içinde, Kova burcu çağının yolculuğu. Yakınlık yanılsamasından kurtulmak.

Eskiden merkezi bir etkinliğin çevreye yayılımı ve bağlı olunan yerin çeşitlenmesi hareketi olan yolculuk, bir anda anlam değiştiriyor: Benzersiz bir boyut oluyor; dönüşsüzlüğün boyutu, yeni ilk sahne. Böylece yolculuk gerçekten de egzotik olur; geçmişteki ilkel toplulukların merkezlerini yitirmesinin gelecekteki eşdeğeridir. Ayrıca yolculuk, eskiden turistik yanılsamayı niteleyen bir tür mazoşizm ile ülkelerin ve kültürlerin artan tekdüzeliğini, zihniyetlerin gezegen çapındaki erozyonunu doğrulamaktan ibaretken, bugün tersine yolculuktan kaynaklanan şey kökten ötekilik ve tüm kültürlerin bağdaşmazlığıdır.

Eskiden yolculuk yapmak başka bir yerde olmanın ya da hiçbir yerde olmamanın yoluydu. Bugün, herhangi bir yerde olma duygusunu hissetmenin tek yoludur. Kendi evimde, her türlü enformasyonla ve bir yığın ekranla çevrelenmiş olarak, hiçbir yerde değilim artık; ama yine de dünyanın her yerindeyim, evrensel sıradanlığın içindeyim. Burası; bütün ülkelerde aynı yerdir. Yeni bir kente, yabancı bir dile ayak basmak ansızın kendimi başka hiçbir yerde değil, burada bulmamdır. Beden, bakışını yeniden bulur. İmgelerden kurtulmuş beden imgelerine yeniden kavuşur.

Yolculuğa, yolculuğun anamorfozuna [özel bir açıdan bakılınca muntazam görülen şekilsiz resim; bir resmin şekilsiz yapılması; bu şekilde resim yapma metodu.] fotoğraftan daha yakın ne var? Yolculuğun, kökenine daha yakın olan ne var? Fotoğrafın yaban ve ilkel olan her şeyle, en temel egzotizmle, nesnenin, ötekinin egzotizmiyle yakınlığı buradan gelir.

En güzel fotoğraflar yabanılların doğal çevrelerinde çekilmiş olanlardır. Çünkü yabanıl her zaman ölümle karşı karşıyadır, objektifi de tam olarak ölüm gibi karşılar. O, ne bir gösterişçidir ne de umursamaz biridir. Hep poz verir, yüzleşir. Onun zaferi, teknik bir işlemi ölümle yüz yüzeliğe dönüştürmesidir. Yabanılları böylesine güçlü, böylesine yoğun fotoğraf nesneleri yapan budur. Objektif, bu pozu, ölüm karşısındaki nesnenin bu kışkırtıcı müstehcenliğini artık yakalayamadığında, özne objektifin suç ortağı olduğunda, bizzat fotoğrafçı da öznelleştiğinde, o zaman büyük fotoğrafçılık oyunu sona erer. Egzotizm

ölmüştür. Bugün objektifin suç ortağı olmayan bir özne, hatta bir nesne bulmak bile çok güçtür.

Çoğunlukla buradaki yegâne sır, insanların nasıl yaşadıklarını bilmemeleridir. Bu sır onları, eğer iyiyse fotoğrafın kaçırmayacağı belli bir gizle, belli bir vahşilikle taçlandırır. Kim olduklarını bilmemelerini, nasıl yaşadıklarım bilmemelerini açığa vuran yüzlerdeki o saflık ve yazgı pırıltısını yakalar fotoğraf. Kurnaz, her şeyden haberdar, içe dönük, kendisiyle ilgili ve böylelikle de sırrı olmayan dünyevi ırkımızda tamamen eksik olan bu güçsüzlük ve şaşkınlık pırıltısı. Vahşi halklar için fotoğraf acımasızdır.

Fotoğrafik olan şey, yalnızca tecavüze uğramış, suçüstü yakalanmış, kendi iradesine rağmen açık edilmiş ve ortaya çıkarılmış olan şeydir; ne imgesi ne de kendi bilinci olduğundan hiçbir zaman temsil edilmemiş olan şeydir. Yaban ya da bizim yabanıl yanımız kendini yansıtmaz. Kendisine yabanıl biçimde yabancıdır o. **En çekici kadınlar kendilerine en yabancı olanlardır (Marilyn).** İyi fotoğraf hiçbir şeyi temsil etmez, o temsil edilemezliği, kendine (kendi bilinci ve isteğine) yabancı olanın ötekiliğini, nesnenin kökten egzotizmini yakalar.

Yabanıllar gibi nesneler de bizden daha fotojeniktir: Ruhbiliminden ve içe bakıştan açıkça kurtulmuşlardır. Böylelikle objektifin karşısında tüm çekiciliklerini korurlar.

Fotoğraf bizim yokluğumuzda dünyanın durumunun hesabını verir. Objektif bu yokluğu araştırır. Heyecanlı ve dokunaklı yüzlerde ya da bedenlerde bile araştırdığı şey yine bu yokluktur. Yani en iyi fotoğrafı çekilebilen varlıklar, kendileri için ötekinin var olmadığı ya da artık var olmadığı varlıklardır (yabanıllar, sefiller, nesneler). Yalnızca insanlıkdışı olan fotojeniktir. Karşılıklı bir şaşkınlığın, böylelikle de dünyayla bizim aramızdaki karşılıklı suç ortaklığının işlemesinin bedeli budur.

Fotoğraf, bizim cin çıkarmamızdır. Yabanıl toplumun maskeleri, burjuva toplumunun aynaları vardı, bizimse imgelerimiz var.

Teknik yoluyla dünyayı zorladığımızı sanıyoruz. Oysa teknik yoluyla bize kendini dayatan dünyada ve bu tersyüz oluşa bağlı sürpriz etkisi de dikkate değer.

Şu ya da bu sahneyi zevk için fotoğrafladığınızı sanıyorsunuz; gerçekte fotoğraflanmak isteyen odur, siz olsa olsa bu sahneye koyuşun figüranısınız. Özne, yalnızca şeylerin ironik görüntüsünü oluşturur. Görüntü, düşlemimizi silinmeye, tutkularımızı dışa döndürmeye zorlayarak, onları yakalamak için zaten ikiyüzlülükle tuttuğumuz aynayı kırarak, dünyanın ve nesnelerin meydana getirdikleri o dev boyutlu reklamın en iyi aracısıdır.

Uzun süre gönüllü köleliğe mahkûm edilmiş görünüşlerin, kendilerini kovduğumuz teknikle, egemen biçimde, bize doğru ve bize karşı geri geliyor olmaları bugün bir mucizedir. Bugün dışarıdan, kendi özgün mekânlarından, sıradanlıklarının bağrından, nesneliklerinin bağrından geliyorlar; neşeyle kendi kendilerine çoğalarak her yandan baskın yapıyorlar (Fotoğraf çekme sevinci nesnel bir neşedir; sabah vakti bir kentte, bir çölde görüntünün bu nesnel esrikliğini hiçbir zaman hissetmemiş olan biri, bu dünyanın patafizik zarafetinden hiçbir şey anlamayacaktır).

Bir şey fotoğraflanmak istiyorsa bu, tam da anlamını vermek istemediğinden, kendini

yansıtmak istemediğinden; ama doğrudan ele geçirilmiş, olay yerinde tecavüze uğramış, ayrıntısında, fraktal [parçalanmış ya da kırılmış anlamına gelen] niteliğinde aydınlatılmış olmayı istediğindendir. Bir şeyin fotoğraflanmış olmayı, görüntüye dönüşmeyi istediği hissedilir; bu istek kalıcı olmak için değil, tersine daha iyi ortadan kaybolmak içindir. Özne de ancak bu oyuna giriyorsa, kendi bakışını ve kendi estetik yargısını kovabiliyorsa, kendi yokluğundan zevk alıyorsa iyi bir fotoğraf aracısı olabilir.

Bir resmin bu niteliğe, öznenin geri çekildiği bir evrenin niteliğine sahip olması gerekir. Fotoğraf gerilimi oluşturan şey, öznenin bu kesintiye uğramasını, dolayısıyla dünyanın da kesintiye uğramasını belirtmesi gereken nesnenin, çizgilerin ve ışığın ayrıntılarındaki örgüdür. Görüntü ile dünya süreksizliğini, parçalanışını, irileşmesini, yapay anlıksallığını dayatır. Bu anlamda, fotoğraf görüntüsü en katıksız görüntüdür; çünkü ne zaman ne de hareketi gizler ve en güçlü gerçek-dışılığa dayanır. Tüm diğer görüntü biçimleri (sinema vb.) ilerleme olmaktan uzak, belki de katıksız resmin gerçek'ten kopuşunun zayıflamış biçimlerinden ibarettir. Görüntünün yoğunluğu, görüntünün süreksizliği ve azami soyutlanması kadardır, yani gerçeği yadsımadaki tarafgirliği kadardır. Bir imgenin yaratılması, nesnenin tüm boyutlarının ağırlık, belirginlik, koku, derinlik, zaman, süreklilik ve tabii ki anlam birer birer elinden alınmasına dayanır. Görüntü, bu etinden kemiğinden sıyrılma, bu defetme pahasına o büyüleyicilik ve yoğunluk fazlasını kazanır; katıksız nesneliğin aracısı olur, daha incelikli bir baştan çıkarma biçimi için şeffaf hale gelir. Daha iyisini, daha gerçeğini, yani daha iyi simulasyonunu yapmak için tüm bu belirginlik, hareket, heyecan, düşünce, tutku, anlam ve arzu boyutlarının birer birer yeniden eklenmesi imgeler söz konusu olduğunda bir anlamsızlıktır. Burada teknik de kendi tuzağına düşmüştür.

Fotoğrafta şeyler sıradanlıklarının birbirine bağlanmasıyla örtüşen teknik bir işlem aracılığıyla birbirine bağlanırlar. Nesnenin sürekli ayrıntılanmasının verdiği baş dönmesi. **Ayrıntının büyülü dış-merkezliliği. Bir resim başka bir resim için, bir fotoğraf başka bir fotoğraf için nedir?**

Fraktal yan yanalık, diyalektik ilişki yokluğu. “Dünya görüşü” yok, bakış yok; dünyanın eşit ayrıntılar halinde kırılması.

Fotografik görüntü dramatiktir. Suskunluğuyla, kıpırtısızlığıyla dramatiktir. Şeylerin düşlediği, bizim düşlediğimiz şey devinim değil, bu daha yoğun kıpırtısızlıktır. Kıpırtısız resmin gücü, söylencesel operanın gücü. Sinema bile dramatikliğin en yüksek noktası olarak ağır çekim ve görüntüyü dondurma söylencesinin meyvelerini topluyor. **Televizyonun paradoksu da görüntünün suskunluğuna tüm çekiciliğini geri vermek olmuştur kuşkusuz.**

Fotografik görüntü öznenin bir düzen, bir görüş dayatma isteği ile süreksizliği ve apansızlığı içindeki nesnenin kendini dayatma isteği arasındaki savaşım nedeniyle de dramatiktir. En iyi olasılıkta nesne baskın gelir; çünkü düşünce, görüş ya da devinim yoluyla her zaman bir bütünsellik görünümü veren sanattan, resimden ve sinemanın kendisinden farklı olarak fotoğraf resmi, hiçbir formülün ve özetin yer almadığı fraktal bir dünyaya aittir.

Öznenin dünyadan kopuşu değil de nesnelerin kendi aralarında bağlantısızlığı, kısmi nesnelerin ve ayrıntıların rastlantısal art arda gelişi. Taneciklerin devinimi gibi müziksel senkop.[Aralık boşluk.] Fotoğraf bizi sineğe, sineğin petek gözüne ve kırık çizgi halindeki

uçuşuna en yaklaştıran şeydir.

Fotoğraf çekme isteği belki de şu saptamadan kaynaklanır: Bütünsel bir perspektif içinde, anlam açısından bakılan dünya oldukça hayal kırıcıdır. Ayrıntıda ve aniden yakalanarak görüldüğünde ise her zaman kusursuz bir apaçıklık içindedir.

Ötekinin gizli biçimi, anamorfozda olduğu gibi parçalarından yola çıkarak ve kırık çizgisini, kırılma çizgilerini izleyerek yeniden oluşturulur.

Sh: 150-160

Kaynak: Kötülüğün Şeffaflığı- Aşırı Fenomenler Üzerine Bir Deneme Jean Baudrillard, Fransızcadan çeviren Işık Ergüden, Birinci basım: Ağustos 1995 İkinci basım: Ocak Ayrıntı Yayınları İstanbul

UZLAŞMAZLIK

Bağlantı ve uzlaşma ilkesinin karşıtı kopma ve uzlaşmazlık ilkesidir. Bu çatışmada galip gelen taraf, tanımı gereği birinciyi ebediyen mat ettiğinden, her zaman için uzlaşmazlıktır.

Bu, iyilik ve kötülük sorunu ile aynıdır. İyilik, iyilik ve kötülük diyalektiğine dayanır. Kötülük, bu diyalektiğin yadsınmasına, iyilik ile kötülüğün kökten ayrılığına, bunun sonucu olarak da kötülük ilkesinin özerkliğine dayanır. İyilik, kötülüğün diyalektik suç ortaklığını varsayarken, kötülük, bağdaşmazlık içinde, kendi kendisinde temellenir. Dolayısıyla oyunun hâkimi odur ve sonsuz çatışkının hükümranı olan kötülük ilkesi galip gelir.

Varlıklar, cinsiyetler ve kültürler arasındaki kökten ötekilik sorununda, kötülükle aynı çatışkı, aynı kesin anlayışsızlık mantığı, tuhaflıktan yana ayni taraf tutmayla karşılaşırız. Peki tuhaf olanın tarafını tutabilir miyiz?

Cevap, hayırdır; çünkü gök cisimlerinin hareketi teoremini örnek alarak bedenlerin ve zihinlerin mesafesinin giderek daha fazla arttığı varsayımında bulunabiliriz. Çözümsüz bir laneti taşıyan bu ebedi ezeli aforoz varsayımı kötülüğün şeffaflığı varsayımıdır; bu varsayım evrensel iletişim ütopyasıyla karşıtlık oluşturur. Dolayısıyla bu varsayım her yerde gerçeklik tarafından yalanlanmıştır. Ama yalnızca görünürde; çünkü nesneler evrensel bir anlayış ve homojenleşmeye doğru yöneldikçe, ele geçirilemeyen mevcudiyetini çözümlemekten çok tahmin edebileceğimiz ebedi indirgenemezlik teması da kendini o ölçüde dayatır.

Bu mevcudiyet kendini, yazgısal bir biçimleniş olarak, diyalektik farklılık düşüncesinin olanaksızlığından gelen kaba, karşı konulamaz, duyumlarüsstü ve doğaüstü bir olgu olarak dayatır. Evrensel çekimin yasat oluşturan gücüne karşı gelen bir tür evrensel tepkime gücüdür bu.

Bu uzlaşmaz güç tüm kültürlerde ve günümüzde Üçüncü Dünya'nın Batı ile, Japonya'nın Batı ile, Avrupa'nın Amerika ile ilişkilerinde, hatta her kültürün kendi içinde sonunda baskın çıkan tekilliklerde bile hâlâ rol almaktadır. Fas, Japonya ve İslam asla Batılı olmayacaklardır. Avrupa kendisini Amerika'dan ayıran modernlik çukurunu asla dolduramayacaktır. Kozmopolit evrimcilik bir yanılsamadır ve her yerde de yanılsama olarak parçalanır.

Tuhaflığın (yabancılığın) çözümü yoktur. Ebedi ve köktendir. Böyle olmasını istemek bile söz konusu değildir. Böyledir.

Kökten egzotizm budur. Bu, dünyanın kuralıdır. Bir yasa değildir. Yasa, tam olarak evrensel anlayış ilkesi, farklılıkların kurala bağlı oyunu, ahlâksal, politik ve ekonomik akılcılıktır.

Bu bir kuraldır ve her kural gibi keyfi bir önceden belirleme içerir. Birbirlerine indirgenemeyen dillere bakın. Dillerin her biri kendi kuralına, keyfiliğine, acımasız mantığına göre önceden belirlenmiştir. Her biri iletişim ve mübadele ilkesine boyun eğer, ama eşsüremli olarak yok edilemez bir iç tutarlılığa da boyun eğerler; dil olarak birbirlerine tercüme edilemezler ve sonsuza değin böyle kalırlar. Hepsinin de böylesine "güzel" olması bu nedenledir, çünkü birbirlerine yabancıdırlar.

Bir yasa hiçbir zaman kaçınılamaz değildir: Yasa bir kavramdır ve bir anlaşma üzerine kurulur. Kural ise kaçınılmazdır; çünkü bir kavram değil, oyunu düzenleyen bir biçimdir.

Baştan çıkarma için de bu böyledir. Eros aşktır, çekimin, kaynaşmanın, bağlantının gücüdür. Baştan çıkarma, bir hayli daha kökten olan kopma, dağılma, yanılsama ve saptırmanın, öz ve anlam başkalaşmasının, kimliğin ve öznelerin başkalaşmasının figürüdür. Ve sanılanın tersine entropi evrensel kopmanın tarafında değil; bağlantı ve kaynaşmanın tarafında, aşkın ve anlayışın tarafında, farklılıkların doğru kullanımının tarafındadır. Baştan çıkarma ve egzotizm ötekinin ve ötekiliğin fazlalığıdır, farklıdan da farklı olanın verdiği başdönmesidir; yok edilemez olan budur, gerçek enerji kaynağı da budur.

Öteki'nin önbelirlemesi (prédestination) olan bu dünyada, yararlı ya da zararlı olaylar, hastalıklar, düşünceler, her şey başka yerden gelir. Tüm emirler insanlık-dışı olandan, tanrılardan, hayvanlardan, ruhlardan ve büyüden gelir. Psikolojik olana karşıt olan kaçınılmazlığın evreni budur. **Kristeva'ya göre ötekini içselleştirerek kendimize yabancı hale geliyorsak, kendimize olan bu yabancılığımız başka şeylerin yanı sıra bilinçdışının biçimini de alıyorsa, o zaman yazgısallığın dünyasında bilinçdışının olmadığı doğrudur.** Psikanalizin ileri sürdüğü gibi bilinçdışının evrensel bir biçimi yoktur ve bu anlamda bilinçdışı bastırmanın tek alternatifi yazgısal olandır, her şeyin suçunun tamamen insanlıkdışı, insanın dışında ve bizi bu suçtan kurtaran bir merciye yüklenmesidir.

Bu kaçınılmazlık evreninde öteki sorunu konukseverlik sorunudur.

İkili (düellomsu), törensel, dramatik boyut. Kimi kabul etmeli, nasıl kabul etmeli, hangi kurallar uyarınca? Çünkü yalnızca kabul edilerek ve kabul ederek var olunur (bilinmiş ve tanınmış olmakla değil). Mesajın yalnızca şifresinin çözüldüğü, ancak verilip kabul edilmediği iletişimde eksik olan şey, bu simgesel boyuttur. Yalnızca mesaj geçer, kişiler alışverişte bulunmaz. İkili boyutu devre dışı bırakan anlamın soyut boyutu aktarılır yalnızca.

Öteki, konuktur. Eşit haklara sahip ama farklı olan biri değil, yabancıdır, extraneus,tur. Ve o kendi tuhaflığı içinde cinlerinden kurtarılmalıdır. Ama kuralları öğrenmeye başladığı andan itibaren onun yaşamı benimkinden daha değerli olur. Bu simgesel evrende hiçbir şey farklı ötekilik konumunda değildir. Ne hayvanlar ne tanrılar ne de ölüler ötekiler değildir. Onları aynı döngü içine alır. Bunun dışında var olamazsınız bile.

Tüm diğer kültürler olağanüstü konukseverdir, harikulade bir emme olanağına sahiptirler. Biz, av olan öteki ile gölge olan öteki arasında, katıksız asalaklık ile ideal minnettarlık arasında gidip gelirken diğer kültürler, kendi oyun kuralları içinde, bizim Batılı evrenimizden gelen de dahil, kendilerine dışarıdan gelen her şeyi yeniden kullanma olanağını koruyorlar. Dışarıdan geleni anında ya da uzun vadede, kendi kodları ya da temel düzenleri tehdit edilmeden yeniden kullanıyorlar. Elbette, çünkü evrensel bir yasa yanılsaması içinde yaşamıyorlar; her zaman yasayı içselleştirme, kendimizin ve davranışlarımızın, beğenilerimizin ve zevklerimizin odağında olmak zorunda olan bizim kadar kırılgan değiller. Yabanıl kültürler bu tür bir kibri başlarına bela etmiyor. Kendi olmanın anlamı yoktur: Her şey Öteki'nden gelir. Hiçbir şey kendi değildir, kendi de olamaz.

Bu açıdan Japonya ile Brezilya arasında ya da bunlarla **Jean Rouch**'un ***"Deli Efendileri"***ndeki batılılaşmış ilkeller arasında fark yoktur: Hepsi de kendilerinin olmayan ve hiçbir zaman olmayacak değerlere öldürücü bir konukseverlik sunan yamyamlardır.

Japonya'nın gücü, (vaktiyle dine ve yazıya olduğu gibi) tekniğe ve modernliğin tüm

biçimlerine gösterilen; ama ruhsal olarak içselleştirilmeyen, derinliksiz ve kodun mesafesini koruyan bu konukseverlik biçiminden gelir. Bu, uzlaşma ve saygı değil; meydan okuma biçiminde bir konukseverliktir. Tamamen bir nüfuz edilemezlik hâkimdir. Bu, bir şeyi (bir gösterge, bir teknik, bir nesneyi) özünden saptırmaya ve başka bir kod içinde işletmeye, ya da dahası yasa alanından (sermaye, değer, ekonomi, anlam) kural alanına (oyun, ayin, tören, döngü, yineleme) geçirmeye dayanan kelimenin tam anlamıyla bir baştan çıkarma işlemidir.

Japon dinamizmi, ne Batı'nın proje erekliliklerine ne de değerler sistemine boyun eğer. Batı'da sermayenin ve tekniğin tarihine hız vermiş olan ideoloji ve inançlarla kafasını meşgul etmeyen bir tür mesafe ve işlemsel bir bulaşmamışlıkla uygulamada bulunur. Japonlar teknolojinin büyük oyuncuları olduklarından, teknolojik etkenin (acteur) paradoksunu farkında olmadan desteklerler, tıpkı Diderot'nun oyuncunun paradoksunu desteklemesi gibi: En etkili olmak için mesafe gerekir, bir oyun kuralı gerekir; kendi dehanızın size başka yerden, rolden ya da teknik nesneden gelmesi gerekir (Japon sanayiciler her teknik nesnenin içinde ona özerklik ve özgün bir deha veren gizli bir tanrı olduğunu düşünürler). Teknikle, göstergelerle olduğu gibi özneyi tümden silerek, anlamı tümden eksilterek, dolayısıyla tam bir yapmacıklık içinde oynamak gerekir.

Simgesel ayinler, kapitalizmin organsız bedeni de dahil, her şeyi yutabilir. Yersiz yurtsuzlaşma yok, tekniğin köken ve varlıkla ilişkileri üzerine Heideggerci spekülasyon yok, ruhsal içselleştirme yok. Bu, Batı'ya Batı'nın mevzilerinde meydan okumadır; ama ilerleme ya da diğer akılcı biçimlerle hiç ilgisi olmayan, kendine tekniğin lüksünü sunan bir değerler sisteminin, katıksız yapaylık olarak teknik bir pratiğin stratejisi olan son derece daha etkili bir stratejiyle yapılan bir meydan okumadır. Batı'nın bayağı modernliğinden böylesine farklı bu katıksız strateji, bu soğuk ve özenli performans bizim için bilmecemsi ve anlaşılmaz bir tarzdır. **Bu anlamda, Segalen'in söz ettiği kökten egzotizm biçimlerinden biridir bu. Ancak ilkel toplulukların bütün ay insi gücünü kendinde barındırarak, aşırı gelişmiş bir toplumu "etkilediği" ölçüde de şaşırtıcı bir kökten egzotizm.**

Bu yamyamca bir biçimdir: Kendine katar, emer, taklit eder, yiyip yutar. Ama Afrika-Brezilya kültürü de yamyamlığın, beyaz ve modem kültürün yenilip yutulmasının ve baştan çıkarıcı biçimin oldukça iyi bir örneğidir. Yamyamlık, aşk da dahil, ötekiyle olan ilişkinin aşın bir biçiminden, kökten bir konukseverlik biçiminden başka bir şey asla değildir.

Bu, ırk sorununun Brezilya'da başka yerlerde olduğundan daha fazla çözümlenmiş olduğu anlamına gelmez; ama burada ırkların karışması ve melezliğin çoğalmasıyla ideolojik ırkçılık güçleşmiştir. Irk çizgileri el çizgileri gibi birbirine girdikçe ırk ayrımı yok olup gitmiştir. Irkçılığın, nesnesinin dağılmasıyla safdışı edilme biçimi, anlam belirsizliği ile her seferinde nesnesini tekrar dirilten ideolojik mücadeleden çok daha incelikli ve etkilidir. Cepheden, akılcı bir yadsıma yoluyla savaşıldığı sürece ırkçılık hiç bitmeyecektir. Irkçılık ancak ırklarla oynayarak ve ırklar arasındaki ironik farklar ile alt edilebilir. Hukuk göstergesi yoluyla farklılıkların yasallaşmasıyla kesinlikle alt edilemez ırkçılık; ama muhtemelen zorlu bir baştan çıkarma ve yiyip yutma oyunuyla alt edilebilir. Bu, Pernambouc Piskoposu'nun öyküsü olduğu kadar, "Benim küçük Fransızım ne kadar da iyiydi"nin öyküsüdür: Onu çok yakışıklı bulurlar, kutsarlar ve yiyip yutarlar. Ona var olma hakkından fazlası, ölme prestiji verilir. Irkçılık, Öteki'nin (farkından çok) çekiciliğine şiddetli ve ani bir tepki ise ancak güçlü bir baştan

çıkarma oyunuyla çözümlenebilir.

Birçok başka kültür bizimkinden daha özgün bir durumdadır. Bizim için her şey önceden deşifre edilebilir niteliktedir, olağanüstü çözümleme yollarına sahibiz, ama çözümlenecek durum yok. Kuramsal olarak kendi olaylarımızın hayli ötesinde yaşıyoruz. Bu yüzden, derin bir melankoli içindeyiz. Ötekiler için yazgı parıltısı hâlâ var: Bir şeyler yaşıyorlar, ama kendileri ölü ya da diri olsunlar, bu yazgı onlar için tümüyle çözümlenemez olarak kalıyor. **Biz "başka yeri" tükettik.** Öteki, daha yabancı kültürler (yıldızların önünde, yazgının önünde) secdeye kapanarak yaşıyorlar, biz (yazgı yokluğundan dolayı) yeis içinde yaşıyoruz. **Bize, bizden başka kimseden bir şey gelemez. Bu da bir anlamda mutlak uğursuzluktur.**

Sh: 143-149

Kaynak: Kötülüğün Şeffaflığı- Aşırı Fenomenler Üzerine Bir Deneme Jean Baudrillard, Fransızcadan çeviren Işık Ergüden, Birinci basım: Ağustos 1995 İkinci basım: Ocak Ayrıntı Yayınları İstanbul

BİR PASAPORT DÂHİSİ; FRİDTJOF NANSEN

Norveçli zooloji mühendisi, kutup araştırmacısı ve Oşinogrof. F.Nansen, Fram türü gemiyi tasarlayıp güvertesine yel değirmeni kurarak enerji üretmiş ve Kuzey Kutbunu keşfetmiştir. Çok az kişinin bildiği Nansen adlı şişe türünü de icat eden zoolog, Türkiye'nin kurtuluş savaşı sonunda Anadolu ve Doğu Trakya'da bulunan Rumlarla Yunanistan'da bulunan Türklerin mübadelesini gerçekleştirmesi bakımından, araştırılması gereken önemli bir şahsiyettir.

1921-1922 yılları arasında Rusya'daki kıtlık zamanında 7 milyon ila 22 milyon arasındaki insanın hayatta kalmasını sağladığından dolayı 1922 senesinde Nobel barış ödülüne layık görülmüştür.

1925 senesinde Ermeni Devletinin başkenti Erivan'ın kurulması için politik, endüstriyel ve fînansal planlar sunarak Erivan'a on bin, Suriye ve Lübnan'a kırk bin Ermeni yerleştirme programını yönetmiştir.

F. Nansen I. Dünya Savaşı sonrasında çoğunluğu Rusya'da bulunan 450 bin esirin yer değiştirme projesini başarıyla yönetmiştir.

1921 senesinde Milletler Cemiyeti tarafından Kızılhaç örgütünün teşvikiyle kurulan Mülteciler Yüksek Komiserliğine getirilen Nansen, 1921-1930 yılları arasında Nansen pasaportu olarak tarihe geçen yöntem ile yüz binlerce göçmen ve mültecinin ülkelerarası mübadelesini sağlayıp iskanını gerçekleştirip rehabilite etmiştir. Türkiye nüfus politikası için bu kadar önemli olan Nansen ile ilgili Türkiye'de herhangi bir araştırma yapılmaması çok manidardır.

İÇ PASAPORT

Ülke içindeki insanların hareketlerini kontrol etmek ve sınırlamak için düzenlenen bir belgedir. En iyi örneklerini eski SSCB ülkelerinden Rusya, Çin ve Kuzey Kore'de görebiliriz.

Sovyetler Birliği tarafından bir insanın nerede çalışacağı, oturacağı hatta sağlık hizmetlerini nerede alacağını kontrol etmek için bu sistem uygulanmıştır.

Herkes bu iç pasaportun üzerine adresini ve kendine ait tüm bilgileri yazmak zorundaydı. SSCB devrinde 16-25-45 yaşlarında mutlak suretle pasaporta yeni fotoğraf yapıştın lirdi.

Ukrayna'da 2001 yılında anayasa mahkemesi tarafından iptal edilen iç pasaport sistemi, Rusya'da yumuşasa da devam etmektedir.

Propiska

Propiska Rusça 'propisat' kelimesinden, 'Oturum yeri kaydı' anlamına gelmektedir. Sovyetlerde uygulanan insanları oturdukları apartmanlara bağlayarak iç nüfus hareketlerini kontrol etme sistemidir. Aslında üç Sovyet anayasasının hiçbiri ülke içinde insan hareketini engellemiyordu. Fakat 'militsiya' yasaları bunların hepsinin üzerinde görüldü,

(militsiya; Sovyetler birliğinde ve demir perde ülkelerinde polis teşkilatı. Fakat batı demokrasilerinde görülen polis teşkilatı gibi, algılanmamalıdır.)

Çarlık Rusya'sında da nüfus hareketlerinin kontrolü için uygulanmış olan pek çok kanun ve ona bağlı olarak da iç pasaport sistemi vardı. 1917'de Bolşeviklerin iktidara gelmesiyle sistem kaldırılıyor fakat Stalin'in iktidara gelmesiyle Aralık 1932'de tekrar uygulamaya konuyor. **Propiska evlenmek için, iş başvurusu yapmak için, hastaneden tedavi olmak için hatta ekmek ve su almak için dahi gerekiyordu.** Sovyetlerin kırsal kesiminde yaşayan insanların pasaportuna ***'selsoviets'*** deniyordu. Bu pasaportu taşıyanlar diğerlerinden hemen ayırt ediliyor, olası şehirlere göç hareketi önleniyordu. Çeşitli rejim aleyhtarlarının zorunlu iskana tabi tutularak şehirlerden tecrit edilmesini sağlayan ***"Gulag"*** sistemi, sistem için tehlike arz edecek olan hiç kimsenin şehir merkezlerine yerleşmesine imkan tanımıyordu.

Sanki Sovyetler Birliğinin dağılması insanları propiska sisteminin bittiği yanlışına düşürebilir. Devlet eliyle verilen her türlü hizmet gizli propiska sayesindedir. Sosyal yardımlar, vergi, sağlık hizmetleri, eğitim, emeklilik hizmetleri.

İç pasaport sisteminin çok katı bir şekilde uygulandığı SSCB ile ilgili yazılmış eser çok azdır. Bunlardan bazıları aşağıdadır:

"The Passaport Society: Controlling Movement in Russia and The USSR" Yazar: Mervyn Mathews, Vestview Publishing (Yayınevi) 1 Eylül 1993 "Pasaport Toplumu Sovyetler Birliğinde Nüfus Hareketleri Kontrolü"

"Passaports and Freedom of Residence in the USSR" 1990 Stanford Üniversitesi Yayınevi. "SSCB'de Pasaportlar ve Oturum Özgürlüğü"

"Passaport and Residence Controls in the Soviet Union" 1991 National Conneil for Soviet and East European Research "Sovyetler Birliğinde Pasaport ve Oturum Kontrolleri"

"The Pasaport System in the USSR and its Effect Upon the Status of Jews" Yazar: Leon Boim 1975 "SSCB'de Pasaport Sistemi ve Bunun Yahudilere Etkisi"

101. KİLOMETRE

101. kilometre: Gulag'ların yani Sovyetlerde düzen karşıtları ve tehdit olarak görülenlerin şehir merkezlerine 100 km'den daha fazla yaklaşmaları yasaktı. O yüzden şehirlerin 101 km dışlarında yerleşim birimleri oluşmaya başladı. Günümüzde hala "seni 101. km'ye gönderirim diye bir tehdit vardır". Şehir dışında, kırsal kesimde bir tren istasyonu görürseniz; küçük olduğu halde bir sürü insanın indiği, bindiği bu 101. km istasyonudur.

Hukou

Hukou: Bir insanı bir bölgenin sakini olarak tanımlayan, Çin Halk Cumhuriyeti tarafından verilen oturum izni. Bu belge olmadan hiçbir resmi veya gayri resmi işlem yapılamaz. Çin'de

150-200 milyon arası, Hukou'suz insan dolaşmaktadır. Hukou'suz bu insanlar tabiri caizse kendi ülkelerinde mülteci gibi yaşamaktadırlar. Hukou sisteminin adil ve insancıl olmadığını söylüyoruz ama liberalizasyon ile ilgili asıl problem şu: bu kontroller kaldırılırsa yaşanacak büyük ölçekli şehirlere göç dalgası, zaten aksak yürüyen kamu hizmetlerinin ve düzenin iflas etmesine yol açabilir.

Hong Kong ve Macau vatandaşları Kara Çin'ine gitmek için Guangdong kamu güvenlik bürosundan izin almak zorunda. Hong Kong'un 1997 Macau'nun 1999'da Çin'e katılmasına rağmen sistem devam ediyor ve Çin Hong Kong'daki demokrasi yanlılarının ülkeye giriş izni başvurularını reddediyor. Diğer tarafa seyahat için de (Çin'den Hong Kong'a) yine Çin Halk Cumhuriyetinin vermiş olduğu izin belgesine ihtiyaç var.

Çin hala "Hukou" diye adlandırılan oturum kayıt sistemini kullanıyor. Bir insanın ikametini resmi olarak değiştirmesi için devlet iznine ihtiyacı var. Çin bu sistemi, iç göçü önlemek için 1980'lere kadar etkin bir şekilde kullandı fakat piyasa reformları (piyasa ekonomisi) sistemin çökmesine neden oldu ve 150 ila 200 milyon insan fakir bölgelerden zengin bölgelere göç etti. *Yasal olmayan yollardan yerleşen insanlara eğitim sağlık gibi kamu hizmetlerinin verilmesi çoğu zaman reddediliyor hatta bu insanlar sosyal ve resmi ayrımcılığa tabi tutuluyor.*

Batı Avrupa'da Durum

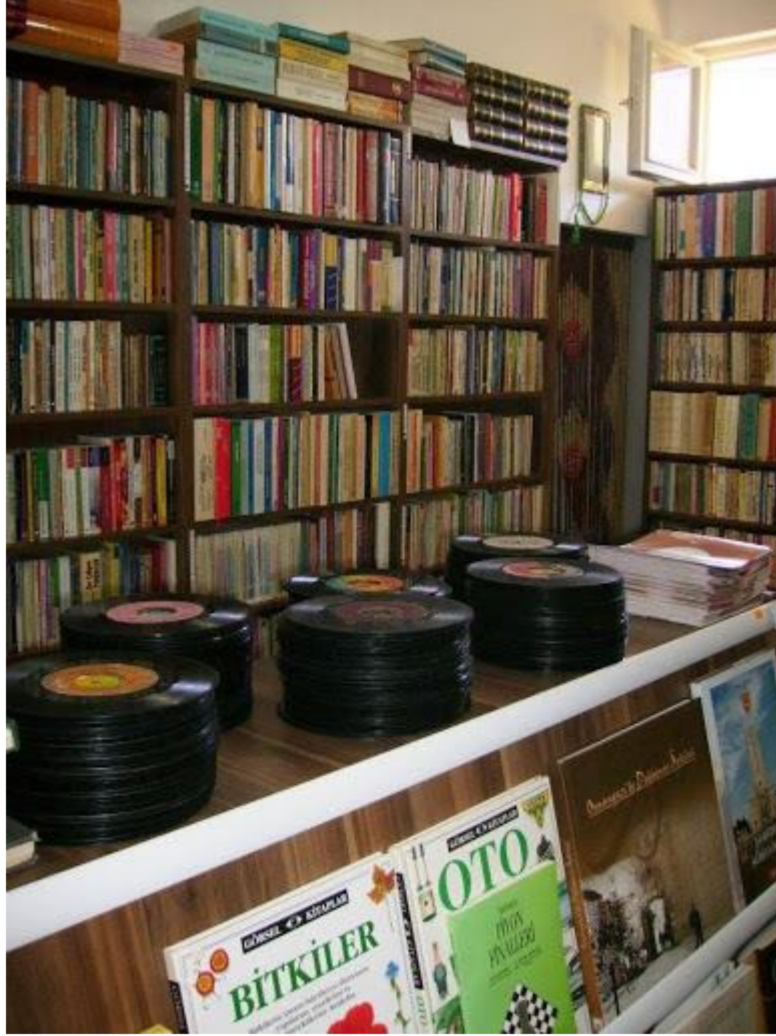
Bazı batı medeniyetlerindeki sivil özgürlük taraftarları, uygulanan terörizmi önleme tedbirlerini iç pasaport sisteminin başlangıç aşaması olarak görüyor. Örneğin 2002 Aralık ayında Londra'da yayınlanan **"Evening Standard"** adlı gazeteye yazan Tim Lott 2013'e kadar zorunlu olarak uygulanacak İngiliz kimlik kartlarını iç pasaport sistemine geçiş başlangıcı olarak görüyor. http://www.answcrs.com/intemai%20passaport

Yasalaşıp uygulanması için hızlı bir şekilde üzerinde çalışılan yeni İngiliz nüfus bilgileri veri toplama kayıtların güncelleştirilmesi, istenildiği anda hemen ulaşabilecek nitelikte olması ülke içi yerleşme ve seyahatlerin daha rahat takip edilebilmesi için yapılan çalışmalarda kimlik bilgisi kartlarının içerisine kişinin biyolojik özelliklerinden, göz retinasına, yüz taramasına kadar olabilecek tüm bilgiler yüklenerek ülke içinde kendilerinden olmayan kaçak göçün önüne geçip adada kendilerinden olmayanların barınmasına imkânsız hale getirme çalışmasıdır. Ülkemizde hiç dikkati çekmeyen bu çalışma göçte transit ülke noktasından hedef ülke haline gelen Türkiye için de önemli bir başvuru kaynağıdır. Bütün bu bilgiler İngiltere'deki **"National Identity Register" (Ulusal Kimlik Kaydı**) adı verilecek bilgi bankasında arşivlenecektir.
[http://www.answcrs.com/main/ntquery?method=4&dsid=2222&dckcy=British+national+identity+card&=8&curtab=2222_l]

Sh: 240-243

Kaynak: Salih DEMİRTAŞ, Şablona Sığmayanlar, İlke Emek Yayınları: I. Baskı: Ocak 2006, Ankara.

BENİM “KALEM SAHAF”DIR

Sahaflar eski veya ikinci el kitabı saklayan değil, yılların eskitemediği bilgiyi koruyan bugüne ulaştıranlardır. Kitapçılar size bir kitabı tavsiye edemez. Fakat onlar bir kütüphaneci gibi birçok konuyu vakıf olup anlatabilecekleri gibi, hususi okumanıza da destek olacak tavsiyeleri vardır. Onlar yazın [literatüre] sarraflarıdır. Unutmayın ki bir kitap sahafa düştü mü, mihenge vurulmuş değer kazanmıştır. Kitap artık bir kağıt tomarı değildir. Gazeteleri ancak arşivciler toplar. Dergilerde bundan aşağı kalamaz. Ama kitap bir çocuk gibi doğar, yaşar. Ölüm ise bir kısım üzerine hala gelmiş değil. Kitaplar ölemez.

Bir kimse kitabı okurda, kaybolmasına üzülüyorsa, en son çaresi onu sahafa emanet bırakmasıdır. Yoksa ikinci/elden düşmüş kitaba, Sahhafın sermayesi diye bakmak yanlıştır. Sahhaf onun emanetçisidir, belki. Eğer her ikinci el kitap sahaf raflarını doldursaydı, bugün basımevleri iflas etmiş olurdu. Birçok gerçek yazar yeni yazılan eserleri okumaz/okutmaz. Onlar kadim dehlizlerde tozlanmaya kalmış kitabın bilgilerine kavuşmaya, aydınlığa çıkartmaya çalışırlar. İlham her kişini kârı değildir.

Sahhaf fikir süzgecinden geçmiş kitabın korumasını yaparken, sahaflar gerçek kitabın şefkat sığınağıdır.

Bu işi para için yapan çok yoktur; çünkü getirisi de çok değildir. Ancak güzel ve sabırlı insanların yapabileceğini de unutmayınız. Eğer bir kitap antika ise zaten bunu sahaf alamaz ve satamaz, onun simsarları vardır. Bu simsarlarda ancak kitabın değerini ve kimliğini bulmak için sahhafa sormaya gelirler. Bunun dışında başka bir şeyde yoktur.

Sahaf bilginin kalesidir. Ben Sivaslıyım. Sivas İlinde "Kalem Sahaf" ım Hasan Bey'dedir. Adı gibi kalem. Güzel Kalem. Burçları bilgi olan, ulvî kalem. Bu yıl tatilim epey uzun sürdü. Tatil uzun olsa ne ki, sevdiğim kitaplarıma kavuşacağım bir "Kalem" vardı. Sabırla okunmayı bekleyen mürekkebin ve ağacın kokusunu dışına vurmaya başlamış kitaplara ulaşmak benim için çok kolaydı. Evimiz yakındı, Kalem Sahaf da yakındı. İstanbul'un sıcağını bilene Sivas'ın sıcağı yeldâ gecelerdeki meltem kadar olmasa da huzurlu/derin mana yüklü kelimeleri yudumlamak ve bunları internetteki sitemde paylaşabilmek hazzına doyum olmadı. Bir yaz böyle geldi ve geçti.

İşte her günün feyzini coşturan bir kitabı bulabilmek, yeni bilgilerin kucağında doğrulabilmek, sosyal medyanın saldırısından kurtulabilmek ve eğlenebilmenin güzelliğini vefalı arkadaşım kitaplar ile benliğime güç veren vefalı Kalem'e borçluyum.

Kalem sahaf'tır.

Kale vardır, sığınmak için; kale vardır uzaklara bakmak için. Sivas'ın da iki kalesi vardır. Biri taştan, diğeri kitaptan. Hangisini varırsan var, sana huzur verir. Büyük insanlar yüksek yerlere çıkmayı sever. Sivas'ta kaleye çıkarsanız muhteşem manaları ve Daniel aleyhisselamın iki ırmağın birleştiği yerdeki sırlı kabrini temaşa edeceğinizi tahmin edebiliyorum.

Sahaf Kalem ise başka bir dünya. Ruhumun derinliklerini kaynatan bilgiyi dağıtan dünya.

Kalenin sahibi birde güzel insan olunca nasıl vazgeçilirdiniz okumaktan.

İşte kalem'e her varışımda bir önceki zamanın ilerisinde çok daha fevkimde idim.

Kalem bencil duygularımdan arındığım yerdir. Kalem yazmanın zevkidir. Kalem okumanın şevkidir. Her sene yaz tatilinde yazı yazmak için Sivas'ın Kalem sahafına varmak benim için ibadetlerin terk edilmeyenlerindendir.

Hiç bilenle bilmeyen bir olur mu? Öyleyse okuyanla okumayan da bir değildir.

Her varışımda bir kitabın biz unutulduk mu diye sessiz çığlığını duyunca sinnimde, "seni unutmak ne mümkün seni koruyan Kalem var! birde seni okuyacak biri var, diyebilme sevincine erdim.

Sahhaf-ı güzeli, suhufu güzeli, arıyorsanız Kalem Sahaf'ı bir bulur, pir tanırsanız; bir daha başka şeye ihtiyaç duyamazsınız. Sivas'ta eli kalem tutan, kelama âşina olan birine sorarsanız, yerini size tarif edeceğini ve Kalem'in de sizi beklediğini göreceksiniz.

İhramcızâde İsmail Hakkı
Ağustos-2014
Sivas

KENDİ CEHENNEMİMİZİ YARATIRKEN

Tarih boyunca görülen beden protezlerinin en eskisi hiç kuşkusuz, benzer-olan'dır. Ama benzer-olan tam bir protez değildir: Ruh, gölge, aynadaki görüntü gibi öznenin kendi ötekisi olarak görünen, hem kendisi olmasına hem de asla kendine benzememesine yol açan, kurnaz ve sürekli defedilmiş bir ölüm gibi aklını kurcalayan düşsel bir figürdür. Yine de her zaman değil: Benzer-olan somutlaştığı, görünür hale geldiği zaman dolayımsız bir ölüm anlamına gelir.

Benzer-olan'ın, öznenin kendisiyle yabancılığım ve aynı zamanda yakınlığını temsil eden, düşsel güç ve zenginliğinin, kendi maddesizliğine, bir fantezi olmasına ve öyle kalmasına dayandığı da söylenebilir. Herkes, yaşamı boyunca, kendi varlığının kusursuzca ikiye katlanmasını ya da çoğalmasını düşleyebilir ve düşlemek zorunda kalmıştır; ama, bu yalnızca bir düş gücündedir ve düş gerçeğe doğru itildiğinde kendini yok eder. Baştan çıkarmanın (ilkel) sahnesi için de aynı durum söz konusudur: Bu sahne yalnızca düşlenmişse, yeniden hatırlanmış sa, asla gerçek olmamışsa gerçekleşir. Diğer fanteziler gibi bu fantezi de insanın çağımızda cinlerinden kurtulma isteğidir, yani bu fanteziyi ete kemiğe büründürmek ve tam bir yanlış anlamayla, Öteki'yle ölüme kurnazca yer değiştirterek, Öteki'yi Aynı'nın ebediyeti haline getirerek, benzer-olanın oyununu değiştirme isteğidir.

Klonlar. Klonlama. Bireyselleşmiş bir organizmanın her bir hücresi özdeş bir bireyin yeniden dölyatağı haline gelebileceğinden, ağaç çelikleri gibi sonsuza dek insan yetiştirmek. Amerika Birleşik Devletleri'nde bir çocuk bir sardunya gibi doğabilecektir. Tam kopyası, kusursuz ikizi olacağı benzersiz tohumluk "baba"nın, yani tek bir bireyin tek hücresinden doğmuş olacaktır.

Ölüme bağlı olan eşeyli dünyaya getirmenin yerini alan ebedi ezeli ikizlik düşü. Sonunda Öteki'nden vazgeçilmesine ve aynı'dan aynı'ya gitmeye olanak tanıdığına göre akrabalığın en katıksız biçimi, hücrenin ikiye bölünerek üremesi düşüdür. Genetik yoluyla karmaşık varlıkları tekhücrelilerin yazgısına götüren tek-hücrelilik ütopyası.

Eşeyli varlıkları cinselleşme öncesi bir üreme biçimine itecek (Düşlemimizin en derininde bizim için ölüm ve ölüm itkisi demek olan şey, bu ikiye bölünme yoluyla üreme biçimi, bu tam bitişiklik yoluyla üreme ve çoğalma değil midir zaten?) ve aynı zamanda artık yalnızca bir özdeşliğin sürdürülmesi, döllenme olaylarının rastlantısallığına artık mahkûm olmayan kalıtımsal kayıtın şeffaflığının hedeflenmesi için metafizik açıdan her tür ötekiliği, Kendi'nin her tür başkalaşmasını yadsımaya itecek olan bir ölüm itkisi değil mi bu?

Ölüm itkisini bir yana bırakalım. Söz konusu olan kendini dölleme fantezisi mi?

Hayır; çünkü bu fantezi her zaman anne ve baba figürlerinden oluşur; kişinin, dünyaya getirmenin simgesel yapısını kesinlikle yadsımadan yerine geçerek silmeyi düşlediği eşeyli akraba figürlerinden geçer: Kendi çocuğuna dönüşmek yine de birinin çocuğu olmaktır. Oysa klonlama, anne gibi babayı da ortadan kaldırır; genlerinin birbirine girmesini, farklarının karmakarışıklığını, özellikle de döllenmenin ikili eylemini köklü biçimde ortadan kaldırır. Kloncu kendini döllemez: Bölütlerinin her birinden tomurcuklanır. Gerçekte, "insan olmayan" bir cinsellik, yan yanalık ve anında bölünme yoluyla bir cinsellik uğruna her tür Oedipusçu

cinselliği dağıtan bu bitkisel dallanmanın zenginliği üzerine kuramlar yürütülebilir; ne var ki kendini dünyaya getirme fantezisi söz konusu değildir artık. Kişinin rastlantısal özgürlüğü uğruna değil de, "kod" adı verilen bir ana kalıp uğruna, anne ve baba yok oldu. Ne anne ne baba var artık: Bir ana kalıp var sadece. Bundan böyle her tür rastlantısal cinsellikten arıtılmış işlemsel bir kip üzerinde sonsuza dek "çocuk doğuran" da bu genetik kodun ana kalıbıdır.

Özdeşlerin kopyalanması öznedeki bölünmeye son verdiğine göre özne de yok artık. Klonlamada ayna evresi ortadan kaldırılmıştır; ya da daha doğrusu korkunç bir parodiye dönüştürülmüştür. Klonlama, yine aynı nedenle, öznenin ideal "öteki ben"inde yansımasına ilişkin o hatırlanmayan ve narsis düşten de geriye hiçbir şey bırakmaz; çünkü bu yansıma da yine bir görüntüden geçer. Öznenin kendini yeniden bulmak için kendine yabancılaştırdığı aynadaki görüntü ya da öznenin bu imgede ölmek için kendini gördüğü baştan çıkarıcı ve ölümlü görüntü: Klonlamada bunların hiçbiri yoktur. Aracı yok, görüntü yok; seri üretim içinde ardından gelen özdeş aynanın aynası olan, sanayi nesnesi aynadan başka bir şey yoktur. Biri, asla diğerinin ideal ya da ölümlü serabı değildir; sadece birbirlerine eklenirler ve ellerinden gelen tek şeyin birbirlerine eklenmek olması, dünyaya cinsellik yoluyla getirilmiş olmadıklarından ve ölümü tanımadıklarındandır.

İkizlik bile yoktur, çünkü ikizlerde kendine özgü bir özellik vardır; İki'nin baştan itibaren iki olan ve asla Bir olmamış olan özel ve kutsal bir çekiciliği vardır. Oysa klonlama ayrımın yinelenmesini kutsar: 1+1+1+1, vb.

Ne çocuk, ne ikiz, ne narsis yansı; klon benzer-olan'ın genetik yoldan maddileşmesi, yani her tür ötekiliğin ve düşlemin yok edilmesidir.

Toprak solucanı gibi, bir bölüt de üremek için düşsel dolayıma ihtiyaç duymaz: Solucanın her bölütü kendini doğrudan tam bir solucan olarak üretir, tıpkı bir Amerikan genel müdürünün her hücresinin yeni bir genel müdür verebilmesi gibi, tıpkı her hologram parçasının tam bir hologramın ana kalıbına yeniden dönüşebilmesi gibi: Hologramın dağılan her parçasında, daha az bir sadakatle de olsa enformasyon tam olarak kalır.

Bütünsellik böylece sona erer. Tüm enformasyon, parçaların her birinde bulunuyorsa, bütünlük anlamım yitirir. Bu, bedenin, beden denen o eşsizliğin de sonudur; bedenin sırrı tam da birbirine eklenen hücreler halinde bölütlenemez olmasında, bölünemez bir biçimlenişi olmasındadır; cinselleşmesi de bunun kanıtıdır. **Paradoks: Klonlama, modellerinin benzeri olduğuna göre yaşam boyu eşeyli varlıklar imal edecek ve cinsellik de böylelikle gereksiz bir işleve dönüşecektir; ama tam da cinsellik bir işlev değil, bir bedeni beden yapan şeydir, bu bedenin bütün değişik işlevlerini aşan şeydir.** Cinsellik (ya da ölüm) bir bedende toplanabilecek tüm bilgiden artan şeydir. Oysa tüm bu bilgi genetik formülde toplanmıştır. Dolayısıyla genetik formül kendine cinsellikten ve ölümden bağımsız, özerk bir üreme yolu bulmalıdır.

Biyofizyo-anatomi bilimi, bedeni organ ve işlev olarak açımlamasıyla, bedenin analitik ayrışma sürecini şimdiden başlatmaktadır. Mikromoleküler gen bilimi de bunun olsa olsa mantıklı, ama hayli üstün bir soyutlama ve simülasyon düzeyindeki sonucudur; bu düzey komuta edici hücrenin, çekirdeğin ve tüm bu olağanüstülüğün etrafında örgütlendiği gen kodunun düzeyidir.

İşlevsel ve mekanikçi görüşte her organ yalnızca kısmi ve farklılaşmış bir protezdir hâlâ: Şimdiden bir simülasyondur, ama "geleneksel" bir simülasyondur. Sibernetik ve bilgi-işlemsel bakış açısıyla, bir bedenin "embriyon halindeki" protezine dönüşen şey, farklılaşmamış en küçük eleman, bu bedenin her bir hücresidir. Tüm bedendeki gerçek modem proteze dönüşen şey, her hücrede yazılı genetik formüldür. Protez genel olarak işlevini yerine getiremeyen bir organın yerini alan insan yapımı yapay bir organ ya da bir bedenin alet biçimindeki uzantısıysa, o zaman, bir bedenin tüm bilgisini içeren DNA molekülü, artık kendi de protezlerinin sonsuz serisinden başka bir şey olmadığından, protezin ta kendisi, bedenin kendi kendine sürmesine olanak tanıyacak olan şeydir.

Tüm mekanik protezlerden çok daha etkili ve daha yapay olan sibernetik protezdir. Çünkü gen kodu "doğal" değildir. Bir bütünün soyut ve özerkleşmiş her parçası, bu bütünün yerine geçerek başkalaştıran yapay protez (prothesis: Etimolojik anlamı budur) haline gelir. Aym şekilde, bir varlığın tüm "bilgi"sini içerdiğinden bu varlığın bütününün yoğunlaştığı genetik kod, artık çoğalmayla bile değil de katıksız ve yalın iletim yoluyla, aynı buyruklara boyun eğen özdeş varlıkların doğabileceği bir yapaynesne (artefact), soyut bir ana kalıp olarak görülebilir (Genetik simülasyonun inanılmaz şiddeti buradan kaynaklanır).

> "Bana kalan genetik miras, belli bir sperm belli bir yumurta ile karşılaştığında sonsuza dek belirlenmiş oldu. Bu miras beni gerçekleştiren ve işleyişimi sağlayan tüm biyokimyasal süreçlerin reçetesini kapsar. Bu reçetenin bir kopyası bugün beni oluşturan on milyarlarca hücrenin her birinde kayıtlıdır. Her biri beni nasıl üreteceğini bilir; o, karaciğerimin ya da kanımın bir hücresi olmadan önce benim bir hücremdir. Dolayısıyla bu hücrelerin birinden yola çıkarak bana özdeş bir birey yapmak kuramsal olarak mümkündür."
>
> A. Jacquard

Demek ki klonlama, bedenin oluşum tarihinde, soyut ve genetik formülüne indirgenmiş bireyin seri bölünmeye mahkûm olduğu son evredir. Burada ***Walter Benjamin***'in teknik çoğaltılabilirlik çağında sanat yapıtına ilişkin söylediği şeyin yeniden ele alınması gerekir. Seri halde çoğaltılmış yapıtta yitirilen şey, yapıtm aura'sidir, şimdi ve burada'nın o özel niteliği, estetik biçimidir ve Benjamin'e göre de bu, önüne geçilemez çoğaltılma yazgısı içinde politik bir biçim alır. Yiten şey, ancak nostaljik ve geçmişe dönük bir tarihin "otantik" olarak yeniden oluşturabileceği orijinaldir. Benjamin'in çağdaş sinema, fotoğraf ve kitle iletişim araçlarıyla ilişki içinde betimlediği bu gelişmenin en ileri, en modem biçimi, her şey daha baştan sınırsız çoğaltım uyarınca tasarlandığından, orijinalin bundan böyle hiç yer almadığı biçimdir.

Yalnızca iletiler düzeyinde değil, klonlama ile bireyler düzeyinde de başımıza gelen budur. Gerçekte artık yalnızca bir ileti veya bir bilgiişlem maddesi olarak düşünülen bedenin başına gelen budur. Bu durumda, Benjamin'in sanayi nesneleri ve kitle iletişim görüntüleri için kullandığı aynı terimlerle bedenin seri olarak üretilmesine hiçbir şey karşı durmaz. Çoğaltım (yeniden-üretim) üretimi önceler, genetik model de tüm olası bedenleri önceden belirler. Bu tersyüz olmayı buyuran şey teknolojik patlamadır. Benjamin, daha o zamandan, kökensel varlıklara geri götürülemeyen özdeş varlıkların üremesini olanaklı kılan bu teknolojinin çağımızdaki derinleşmesi henüz kavranmamışken, henüz endüstri çağında olan bu teknolojiyi en uç sonuçları içinde, mutlak aracı bundan böyle hiçbir şeyin diğerinden ayırt

edilemeyeceği özdeş nesneler ve görüntüler üretimini buyuran devasa protez olarak tanımlamıştır. **Sanayi çağının protezleri hâlâ dışsal ve dıştekniklidir, bizim bildiklerimiz ise dal budak saldı ve içselleşti: İç tekniklidir bunlar. Yumuşak teknolojiler, genetik ve zihinsel Software çağındayız.**

Sanayinin eski altın çağındaki protezler mekanik olduklarından hâlâ görüntüsünü değiştirmek için bedene geri dönüyorlardı; protezlerin kendileri de tersinir bir biçimde, imgelemde metabolizmaya dönüştürülüyorlardı ve bu teknolojik metabolizma da bedenin görüntüsünün bir parçasıydı. Ama simülasyonda geri dönüşsüz bir noktaya, ölümcül sınıra ulaşıldığında, yani protez, sonraki tüm simgesel devreleri yakarak derinleştiği, içselleştiği, bedenin anonim ve mikromoleküler bağrına işlediği ölçüde ve "kökensel" model olarak bedene içkinleştiğinde, her olası beden bu protezin değişmez tekrarından başka bir şey olmadığından, bu durum, bedenin, beden tarihinin ve başına gelen olayların sonudur. Kişi artık kendi genetik formülünün kanserli metastazından başka bir şey değildir. X kişisinden klonlama yoluyla meydana gelen tüm bireyler kanserli bir metastazdan kanserde olduğu gibi aynı hücrenin hızla çoğalmasından başka bir şey olabilir mi?

Genetik kodun ana ilkesiyle kanser patolojisi arasında sıkı bir ilişki vardır. Kanser temel bir hücrenin, bütünün organik yasalarını hiçe sayarak sonsuza değin hızla çoğalmasıdır. Aynı biçimde, klonlamada da hiçbir şey Aynı'nın sürdürülmesine, tek bir ana kalıbın dizginsizce hızla çoğalmasına karşı gelmez. Eskiden eşeyli üreme buna hâlâ karşı çıkıyordu; günümüzde ise özdeşliğin genetik ana kalıbı sonunda saptanabildi ve kişilerin rastlantısal cazibesini oluşturan tüm farkları ortadan kaldırmak da mümkün olacaktır.

Tüm hücreler öncelikle tek ve aynı gen formülünün bulunduğu yer olarak tasarlanmışsa eğer, bu hücreler yalnızca tüm özdeş bireyler değil, bir bireyin tüm hücreleri de temeldeki bu formülün kanserli yayılımından başka nedir ki?

Sanayi nesneleriyle başlayan metastaz, hücresel örgütlenmede son bulur. Kanser kapitalist çağın bir hastalığı mıdır, diye sormak gereksiz. Gerçekte kanser tüm çağdaş patolojiyi yöneten hastalıktır; çünkü bizzat kodun zehirlilik biçimidir: Hem aynı sinyallerin şiddetli biçimde tekrarlanmasıdır hem de aynı hücrelerin şiddetli biçimde tekrarlanması.

Beden sahnesi, tersinmez bir teknolojik ''ilerleyiş" boyunca değişir. Değişime uğrayan şey, bütünün şemasıdır. Eksik bir organı tamamlamaya yarayan alışılmış protez bedenin genel modelinde hiçbir şeyi değiştirmez. Organ nakilleri hâlâ böyledir. Peki, zihnin psikotrop ve uyuşturucularla biçimlendirilmesine ne demeli? Burada değişikliğe uğrayan şey, beden sahnesi'dir. Psikotropik beden, temsilin, aynanın ve söylemin perspektif alanından geçmeden, "içerden" biçimlenmiş bir bedendir. Sessiz, zihinsel, moleküler (speküler olmayan) [Bir ayna gibi ışığı yansıtan anlamında,] beden; eylemin ya da bakışın aracılığı olmaksızın doğrudan metabolizmaya dönüşmüş beden; ötekilik taşımayan, sahnelenmeyen, aşkınlığı olmayan içkin beden; beynin ve iç salgı bezlerinin iç-patlamalı metabolizmalarına mahkûm beden; algı nesneleri yerine kendi iç terminallerine bağlı olduğundan duyarlı değil, duyumsal beden (Bedenin "temiz", boş bir duyumsallık içine kapatılabilmesinin nedeni budur, kendisini çevreleyen dünyaya dokunmadan kendi duyumsal uçlarıyla bağlantısının koparılması yeterlidir); bu dokunulabilir plastiklik, zihinsel esneklik, çok yönlü psikotropizm evresindeki homojen beden; nükleer ve genetik manipülasyona yani mutlak görüntü yitimine

şimdiden yakın beden; ne başkaları için, ne kendileri için temsil olasılığı olmayan bedenler; genetik formüldeki dönüşüm ya da biyokimyasal etki alanı yoluyla kendi varlık ve anlamlarından yoksun bırakılmış bedenler: Yeniden dirilmeleri kesin olarak imkânsız bedenler.

Artık ensest yapmıyoruz, ama ensesti tüm türevleriyle genelleştirdik. Fark şu ki ensestimiz artık cinsel ya da ailevi değil; daha ziyade ikiye bölünerek üreyen ve tekhücreli bir ensest. Yasağı böyle deldik: Aynı'nın bölünmesi yoluyla; Öteki'nin aracılığı olmadan Kendi'nin Kendi ile çiftleşmesi yoluyla. Gene ensest bu; ama ensest trajedisi yok. Buna karşın, bu tehlikeli fanteziyi en kaba biçimiyle somutlayarak toplumlarımızdaki bu ensestvari durum ölçüsünde büyüyen kökensel iğrenmeyi, tiksintiyi ve uğursuzluğu da somutlaştırdık. Bu başlangıçtaki değişim olanaksızlığı evresine geri dönmektense, "öteki cehennemi" daha iyiydi belki.

Kişi artık ötekiyle yüz yüze gelmiyor, ama kendi kendisiyle çatışıyor. Bağışıklık sürecinin saldırgan biçimde tersyüz oluşuyla, bağışıklık kodundaki bir bozuklukla ve kendi savunma sistemlerinin yok olmasıyla birey kendi antikoruna dönüşüyor. Dolayısıyla tüm toplumumuz mikroplardan arıtılarak akan iletişimde, interaktif akışta, değişim ve temas yanılsaması içinde ötekiliği etkisiz kılmayı, doğal gönderme olarak ötekini yok etmeyi amaçlıyor. İletişim yüzünden bu toplumun kendisine karşı alerjisi artıyor. Kendi genetik, biyolojik ve sibernetik varlığı karşısındaki şeffaflık yüzünden beden, kendi gölgesinden bile alerji kapıyor. Yadsınan tüm ötekilik hayaleti kendi kendini yıkan bir süreç olarak diriliyor. Bu da kötülüğün şeffaflığıdır.

Yabancılaşma bitti: Bakış olarak Öteki, ayna olarak Öteki, geçirimsizlik olarak Öteki yok artık. Bundan böyle, mutlak tehdide dönüşen şey, ötekilerin şeffaflığıdır. Artık ayna olarak, yansıtan yüzey olarak Öteki yok, kendinin bilinci boşlukta ışıma tehdidi altında.

Yabancılaşmaya son verme ütopyası da bitti. Özne, dünyanın bütünselleşmesi perspektifi içinde, kendini olduğu gibi yadsımayı başaramadı. Öznenin belirli bir olumsuzlanması yok artık, bundan böyle öznenin ve ötekinin konumunda bir belirsizlik var yalnızca. Belirsizlik içinde özne artık ne biri ne diğeridir, bundan böyle yalnızca Aynı'dır. Bölünerek çoğalma karşısında bölünme yok oluyor. Oysa öteki her zaman bir diğerini barındırabilirken Aynı, kendinden başkasını asla barındırmaz. Güncel ideal-klonumuz bu: Öteki'nden arıtılmış, bölünmeden arıtılmış ve kendinin metastazına, katıksız yinelenmeye mahkûm özne.

Bu artık öteki cehennemi değil, kendi cehennemi.

> "İki erkek kardeş bir şatoda yaşıyorlardı. Her birinin bir kızı vardı ve iki çocuk da aynı yaştaydı. Erkek kardeşler kızlarını yatılı okula verir ve on sekiz yaşına gelinceye dek okulda bırakırlar. Kızlar çok güzeldir. Babaları onları şatoya geri getirtirler. Bindikleri arabanın içinde iki kuzinden biri aniden kendini kötü hisseder ve ölür. Aynı anda şatoda kızını bekleyen baba da ölür. İki genç kızdan yalnız biri sağ gelir ve babası genç kızı soyar, doğaya karşı gelerek içine girer. Aynı anda her ikisi de gaipten gelen bir güçle odada yükselirler, uçarak bir pencereden dışarı çıkar ve artık sonu olmayan bir ensest kucaklaşması içinde taş kesmiş olarak kırların üstünde uçarlar. Kanatsız uçan anormal bir çiftleşme içindeki çiftin göklerden geçişi, bu huzurlu kırlarda yaşayan herkesin içini uzun uzun olumsuzca titreterek derinlemesine hissedilir.

İnsanlar arasında akla aykırı eylemlere, hayvanlarda hastalık ve şiddete, bitkilerde sıkıntıya yol açarak her yere yozlaştırıcı bir dengesizlik, panik halinde bir şaşkınlık, tanımsız bir korku yayılır; tüm ilişkilerin düzeni bozulmuştur."

Guido Ceronetti

Sh: 119-128

Kaynak: Kötülüğün Şeffaflığı- Aşırı Fenomenler Üzerine Bir Deneme Jean Baudrillard, Fransızcadan çeviren Işık Ergüden, Birinci basım: Ağustos 1995 İkinci basım: Ocak Ayrıntı Yayınları İstanbul

İRADE SAPMASI

Ötekinin sırrı, kendim olma imkânının bana asla verilmemiş olmasıdır ve ancak dışarıdan gelenin kaçınılmaz saptırmasıyla var olurum. Schnitzler'in kısa öyküsünde insan, yakasını bırakmayan ve kendisini yok edecek olan o mikrop türünün hayatının içinde yaşar: Birbirlerine yabancıdırlar, ama yazgıları aynıdır. **Venedik Takibi**'nde S. kendisinin ne kim olduğunu ne nereye gittiğini bilir: Dolayısıyla, varoluş daima bir anlam ya da anlamsızlık sapmasıyla, başka şeyin saptırmasıyla biçimlenir. Kendi irademiz yoktur ve öteki, kendi irademiz uyarınca yüz yüze geldiğimiz şey asla değildir. Öteki, dışarıdan gelenin zorla girişidir, dışarıdan gelenin öncelliğidir, yabancılığın çekiciliği ve yabancılığın aktarımıdır.

Dolayısıyla, felsefenin sırrı, belki de kendini tanımak veya nereye gittiğini bilmek değil, ötekinin gittiği yere gitmektir; kendi kendine düşlemek değil, ötekilerin düşlediğini düşlemektir; kendi başına inanmak değil, inananlara inanmaktır: Dıştan gelen tüm belirlemelere öncelik tanımaktır. Bunlar okunamaz, deşifre edilemez olsalar da fark etmez; önemli olan herhangi bir olayın, herhangi bir nesnenin, herhangi bir beklenmedik varlığın yabancı biçimiyle birleşmektir; çünkü asla kim olduğunuzu bilemezsiniz. **İnsanların gölgelerini yitirdikleri günümüzde, biri tarafından izleniyor olmak son derece gereklidir; her birimizin kendi izlerini yitirdiği günümüzde birinin izlerinizin içine girmesi son derece acildir; böyle yaparak bu izleri silip sizi yok etse de yok olmayla suç ortağı olan bir yoldur bu; burada simgesel bir zorunluluk biçimi, bağlanmanın ve kopmanın bulmacamsı bir biçimi söz konusudur.**

Her birimize kendi yaşam sorumluluğunu üstlendirmeyi amaçlayan bir kültür içinde yaşıyoruz. Dinî gelenekten miras alınmış ahlâki sorumluluk, her birimize kendi yaşam koşullarının tümünü üstlendirmek için tüm modem haberleşme ve iletişim aygıtından destek görür. Her şeyin bireysel hücrenin kendine yeterli olmasına katkıda bulunduğuna bakılırsa bu, varoluşun programlı yönetimi içinde tamamen gereksiz hale gelen ötekinin dışlanması anlamına gelir.

Oysa saçmalıktır bu. Kimse kendi yaşamının sorumluluğuna katlanacak diye bir şey yoktur. Dinî ve modern bu düşünce, boş ve kibirli bir düşüncedir. Dahası temelsiz bir ütopyadır. Kişinin kendi kimliğinin, iradesinin, sorumluluğunun ve isteğinin kölesi olmasını gerektirir. İnsanın tüm devrelerini; genlerinde, sinirlerinde, düşüncelerinde kesişen dünyanın tüm devrelerini denetlemeye koyulmasını gerektirir. **Görülmemiş bir kölelik!**

Kişinin kendi bahtını, isteğini, iradesini başka birinin ellerine bırakmak çok daha insancadır. **Sonuç nedir?**

Sorumluluk dolaşımı, iradelerin sapması ve biçimlerin sürekli aktarımı.

Yaşamım, başka bir yaşamda etkili olduğu için kendine sır haline gelir. İradem, ötekine aktarıldığı için kendine sır haline gelir.

Aldığımız hazzın gerçekliği konusunda, irademizin gücü konusunda hep kuşku duyarız. Garip bir biçimde, bundan hiçbir zaman emin değilizdir; diğerinin aldığı haz sanki daha belirgindir. Kendi aldığımız hazza daha yakın olduğumuzdan bu hazdan kuşku duymak için daha uygun bir konumdayızdır. Herkesin kendi görüşlerine daha gönülden güvenmesini

isteyen önerme, (karşısındakinin hazzını garanti etmek ve bundan derinleşmiş bir bilgi ve enerji çıkarmak için insanın kendi aldığı hazzın ertelendiği Çin erotizminde olduğu gibi) kendilerine ait bir görüş sahibi olmak için daha uygun bir durumda bulunan diğer kişilerin görüşüne bel bağlama eğilimini küçümser. Öteki varsayımı, belki de yalnızca aldığımız haz konusundaki bu kökten kuşkunun sonucudur.

Baştan çıkarma, ötekinin kendisi için ebediyen sır olarak kalan bir şeyin sezgisiyle, asla bilemeyecek olsam da giziyle beni çeken şeyle ilgilidir; oysa bugün ötekinin kendisi için gizli kapaklı bir şeyi kalmadığından baştan çıkarmaya açık pek fazla alan da kalmamıştır. Herkes kendinin ve kendi isteğinin hınzırca farkındadır. Her şey öylesine basit ki maskeli kişi bile gülünçlüğe sığmıyor. Baştan çıkarma kumarı nerede o halde?

Psikanalizdeki kuramsal yanılsama ile devrimlerdeki politik yanılsama bir yana, arzudaki yanılsama nerede?

Artık inanamıyoruz; ama inanana inanıyoruz. Artık sevemiyoruz; yalnızca seveni seviyoruz. Artık ne istediğimizi bilmiyoruz, ama bir başkasının istediğini isteyebiliyoruz.

İstemek, yapabilmek ve bilmek eylemleri terk edilmedi, ama ikinci bir merciye devredilerek, genel olarak ilga edildiler. Zaten her halükârda ekranlar, videolar, röportajlar arasında artık yalnızca başkaları tarafından görülmüş olanı görüyoruz. Artık yalnızca görülmüş olanı görmeye muktediriz. Karar verme sorumluluğunu yakında bilgisayarlara bırakacağımız gibi bizim için görme sorumluluğunu da makinelere devrediyoruz. Organik ve hatta duyumsal işlevlerimiz bile uydular tarafından devralındı. Hazzın zihinsel bölünmesiyle benzerlik kurulabilir: Arzu nasıl gereksinim değilse, haz da doyum değildir. Her ikisi de gereksinime ve doyuma dayanır; bunlar yukarıda belirtilen ikinci dereceden stratejilerdir.

Her halükârda, insanın kendini denetlemesindense, başka biri tarafından denetleniyor olması daha iyidir. İnsanın kendi tarafından ezilmesi, sömürülmesi, hırpalanması ve kullanılmasındansa başka biri tarafından ezilmesi, sömürülmesi, hırpalanması ve kullanılması daha iyidir.

Bu anlamda, daha büyük bir özerkliği, yani tüm denetim ve baskı biçimlerinin özgürlük ortamında derinleşmiş içselliğini hedefleyen özgürleşme ve bağımsızlık hareketinin tümü bir gerileme biçimidir. Bize dışarıdan gelen ne olursa olsun, en beter sömürü de olsa, dışarıdan geliyor olması olumlu bir niteliktir. Bu yüzden, yabancılaşma, kendine ait olamama olarak yakınma konusu olsa bile yararlıdır; yabancılaşmış yanımızı elinde bulundurduğu için öteki kalıtımsal bir düşman haline gelmiş olsa da yabancılaşma yararlıdır. Öznenin kendi irade ve isteğini yeniden ele geçirmesi olarak buradan türetilecek bir yabancılaşmanın giderilmesi kuramı da basite indirgeyicidir. Bu perspektifte, özneye kendisinden ve kendisi aracılığıyla gelen her şey, özgün olduğundan iyidir; dışarıdan gelen her şeyin adı ise sahteye çıkmıştır; çünkü öznenin özgürlük alanına ait değildir.

Tamamen tersi olan durumda ısrar etmek ve paradoksu genişletmek gerekir. Nasıl ki başka biri tarafından denetleniyor olmak daha iyiyse, kendinden başka biri tarafından mutlu ya da mutsuz edilmek de her zaman daha iyidir. Yaşamımızda bize bağlı olmayan bir şeye bağlı olmak her zaman daha iyidir. Bu varsayım beni her tür kölelikten kurtarır. Kendi varoluşum da dahil, bana bağlı olmayan bir şeye boyun eğmek zorunda değilim. Doğduğum andan

itibaren bağımsızım, aynı anlamda, ölümümde de bağımsız olabilirim. Bundan daha gerçek hiçbir özgürlük asla olmamıştır. Tüm oyun, tüm koz, tüm tutku, tüm çekicilik burdan doğar: Bize tamamen yabancı olmakla birlikte üstümüzde gücü olan şeyden; ötekisi olup da baştan çıkarmamız gereken kimseden doğar.

Yabancılık aktarımına dayalı ahlâk, bir kurnazlık felsefesi içerir. Kurnazlık temel yapaylıktır; kendi enerjimizle, kendi irademizle değil de başkalarından, dünyadan, sevdiklerimizden, nefret ettiklerimizden aşırdığımız enerji ile, irade ile yaşıyor olmamızdır. Kaçamak bir enerjiyle, çalıntı bir enerjiyle, baştan çıkarılmış bir enerjiyle yaşıyoruz. Ve öteki, yalnızca bu dolaylı ve kurnaz kapma, baştan çıkarma ve aktarma edimiyle var olur. İstemenin, inanmanın, sevmenin ve karar vermenin bir başkasına devredilmesi; bu bir vazgeçme değil, bir stratejidir. Ötekini kendi yazgınız yaparak ondan en incelikli enerjiyi çekip alırsınız. Yaşamınızın sorumluluğunu bir olay ya da göstergeye aktararak yaşamınızın biçimini aşırırsınız.

Bu strateji masum değildir. Çocukların benimsediği stratejidir. Yetişkinler çocukları kendilerinin yetişkin olduklarına inandırıyorlarsa, çocuklar da büyüklerin, kendilerinin çocuk olduklarına inanmalarına izin verirler. Bu iki stratejiden İkincisi en incelikli olanıdır; çünkü yetişkinler yetişkin olduklarına inansalar da çocuklar, çocuk olduklarına inanmıyorlar. Çocukturlar, ama buna inanmıyorlar. Çocukluk bayrağı altında, bir gönül alır gibi dolaşıp dururlar. Kurnazlıkları (ve çekicilikleri) eksiksizdir. Schnitzler'in tarif ettiği mikrop türüne uzak da değiller zaten: Canlılık ve gelişimlerinin, onları çevreleyen üst dünyanın (yetişkinler dünyasının) yıkımına bağlı olduğu farklı bir cins gibiler. Çocukluk, yetişkin evrenin içinde incelikli ve canice bir var olma hali gibi hareket eder. Çocuk bu anlamda yetişkinin ötekisidir: Onun yazgısıdır, doğuştan gelen en kurnaz halidir ve hiçbir özel iradesi olmayanlara özgü hoşlukla hareket ederken yetişkini acımasız biçimde yadsıyan biçimidir.

Kitleler de böyledir. Kitle adlandırması altında onlar da bir gönülsüzce hoşnut etme yazgısı altındaymış gibi dolaşıp dururlar. Onlar da politikanın karanlığı içinde garip, düşman, anlaşılmaz bir cins, ani zehirliliği her tür politik düzenin yıkıcısı olan, neredeyse biyolojik bir cins gibi büyüdüler. Onlar da iktidarın ötekisidir; politika labirentine dadanmış, iktidarın tanıyamadığı, adlandıramadığı, gösteremediği kör bir taraftır. **Bu incelikli bozma gücünü uy gülüyorlarsa, bu aynı bilinçdışı "bırakın istesinler, bırakın inansınlar" stratejisini kullandıklarındandır.** Kendi kitle niteliklerine inanma tehlikesine düşmezler: Öznellik ve söz onlara yasak olduğundan, politik ayna evresinden hiçbir zaman geçmemişlerdir. Bu onları, kendi yüceliklerine inanan ya da inandığını belirten tüm politikacılardan ayırır. **Politikacıların kinizmi,* kitlelerin (var olmayan) özleri konusundaki nesnel kinizme asla erişemez.**

> *Kinizm (sinizm), Sofist Gorgias'ın ve daha sonra da Sokrates'in öğrencisi olan Antisthenes'in öğretisidir. Antisthenes, Kynosarges Gymnasion´da okulunu kurmuştur. Kinik okulun, kyon kelimesinden türediği söylenmektedir; kyon ise köpek ya da köpeksi anlamındadır.

Bu, kitleye yarışta iyi bir avantaj; çünkü ötekiler onun yabancılaşmış olduğuna inanırlar, kitle de ötekilerin buna inanmasına izin verir. Dişilik de bu "şehvetli" ironiye katılır. Kadınlar erkeklerin kendilerini erkek sanmasına izin verirler, oysa kadınlar, gizliden gizliye, kendilerinin kadın olduklarına inanmazlar (Çocukların, çocuk olduklarına inanmamaları gibi).

İnanmaya izin veren, inanandan ve inandırandan her zaman üstündür. Kadının cinsel ve politik özgürleşmesindeki tuzak, tam da kadınları kadın olduklarına inandırmak oldu: O zaman da kadınlık ideolojisi baskın geldi ve kadın hakları, mevki, düşünce gibi şeyler kadınların kendi özlerine olan inançla birlikte baskın geldi. Bundan böyle "özgürleşen" kadınlar kendilerinin kadın olduğunu öne sürüyorlar, artık cemaatin üst perdeden alaycılığı da kayboldu. Herkesin payına düşeni aldığı bir talihsizliktir bu; böylelikle kendilerini özgür insanlar olarak gören erkekler de gönüllü kölelik içine düştüler.

> "...Önerdiğim insan dışarıdan yaratılmıştır, hiçbir zaman kendi olmayıp insanlar arasında doğan bir biçim tarafından tanımlanmış olduğundan kendi özünde bile sahtedir. Ebedi ve ezeli oyuncudur kuşkusuz, ama doğal oyuncudur; çünkü yapaylığı doğuştandır, hatta bu onun insanlık durumunun özelliklerinden biridir... İnsan olmak oyuncu olmak demektir, insan olmak insan taklidi yapmaktır, özünde insan olunmadığı halde bir insan gibi davranmaktır, insanlığı papağan gibi tekrarlamaktır... İnsana maskesini çıkarmasını öğütlemiyorum (bu maskenin ardında yüz yok), ondan istenebilecek şey, durumundaki yapaylığın bilincine varması ve bunu itiraf etmesidir. Yapaylığa mahkûmsam...
>
> Eğer kendim olmama hiç izin verilmediyse..."
>
> Gombrowicz

İnsan olma taklidinde, insanın kendisi olmamasında büyük bir yapmacıklık vardır. Tüm doğruluk ve dürüstlük kültürümüz insanın kendi yazgısını incelikli dış göstergelerle, yapmacık ve "özgün olmayan" göstergelerle düzenleme biçimini mahkûm eder. Yapmacıklık, Gombrowicz'in dediği gibi insanın kendi durumundaki yapaylığının bilincine tam olarak vardığı ve kendine bir tür yapay ikiz yaratmak, ikizinin yapay gölgesinin altına girmek, kendi özünden yapay bir robot üretmek, yani göstergelerin yardımı sayesinde kendini öteki olarak dışsallaştırmak anlamına gelen o şaşırtıcı ruh halidir. Tüm robotlarımız, yapay makinelerimiz ve tekniklerimiz aslında büyük bir yapmacık değil mi?

Andy Warhol, "Bir makine olmak istiyorum," dediğinde zirvedeki züppeliğin formülünü açıklar. Kendi tekil makinesini, birazcık daha fazla simülasyon ve sunilik ile, makineler ve hileli nesneler sistemine ekleyerek makineleşmenin hilelerini ortaya serer. Sıradan makinenin nesne ürettiği yerde Warhol, nesnenin çoğaltılması anlamına gelen gizli erekliliğini üretir. Aşırı-erekliliği içinde, nesnelik sürecinden doğan gizli anlamsızlık içinde nesneyi yeniden üretir (çoğaltır). Diğerlerinin ilave bir ruh aradıkları yerde o ilave bir makine arar; ilave bir anlam aradıkları yerde o ilave bir yapaylık arar. Giderek daha az kendi ve giderek daha yapmacık olarak, dünyanın sıradan kesinliğinin yeniden üretilmesi yoluyla makinenin büyücülüğüne erişir. Giderek daha az arzu öznesi olarak, nesnenin hiçliğine daha da yakınlaşır.

Sh: 169-176

Kaynak: Kötülüğün Şeffaflığı- Aşırı Fenomenler Üzerine Bir Deneme Jean Baudrillard, Fransızcadan çeviren Işık Ergüden, Birinci basım: Ağustos 1995 İkinci basım: Ocak Ayrıntı Yayınları İstanbul